

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

Columbia University
in the City of New York

THE LIBRARIES

NON-CIRCULATING

PATROLOGIÆ

CURSUS COMPLETUS,

SEU

BIBLIOTHECA UNIVERSALIS, INTEGRÆ, UNIFORMIS, COMMŌDA, ŌECONOMICA
OMNIUM SS. PATRUM, DOCTORUM, SCRIPTORUMQUE ECCLESIASTICORUM,

SIVE LATINORUM, SIVE GRÆCORUM,

QUI AB ÆVO APOSTOLICO AD ÆTATEM INNOCENTII III (ANN. 1216) PRO LATINIS
ET AD PHOTII TEMPORA (ANN. 865) PRO GRÆCIS FLORUERUNT :

RECUSIO CHRONOLOGICA

OMNIUM QUÆ EXSTITERE. MONUMENTORUM CATHOLICÆ TRADITIONIS PER DUODECIM PRIORA
ECCLESIE SÆCULI ET AMPLIUS,

JUXTA EDITIONES ACCURATISSIMAS, INTER SE CUMQUE NONNULLIS CODICIBUS MANUSCRIPTIS COLLATAS,
PERQUAM DILIGENTER CASTIGATA ;

DISSERTATIONIBUS, COMMENTARIIS, VARIISQUE LECTIONIBUS CONTINENTER ILLUSTRATA ;
OMNIBUS OPERIBUS POST AMPLISSIMAS EDITIONES QUÆ TRIBUS NOVISSIMIS SÆCULIS DEBENTUR ABSOLUTAS
DETECTIS AUCTA ;

INDICIBUS PARTICULARIBUS ANALYTICIS, SINGULOS SIVE TOMOS SIVE AUCTORES ALICUJUS MOMENTI
SUBSEQUENTIBUS, DONATA ;

CAPITULIS INTRA IPSUM TEXTUM RITE DISPOSITIS, NECNON ET TITULIS SINGULARUM PAGINARUM MARGINEM SUPERIOREM
DISTINGUENTIBUS SUBJECTAMQUE MATERIAM SIGNIFICANTIBUS, ADORNATA ;

OPERIBUS CUM DUBIIS, TUM APOCRYPHIS, ALIQUA VERO AUCTORITATE IN ORDINE AD TRADITIONEM
ECCLESIASTICAM POLLENTIBUS, AMPLIFICATA ;

DUCENTIS ET AMPLIUS INDICIBUS LOCUPLETATA ; SED PRÆSERTIM DUOBUS IMMENSIS ET GENERALIBUS, ALTERO
SCILICET RERUM, QUO CONSULTO, QUIDQUID NON SOLUM TALIS TALISVE PATER, VERUM ETIAM UNUSQUISQUE

PATRUM, ARSQUE ULLA EXCEPTIONE, IN QUODLIBET THEMA SCRIPSERIT, UNO INTUITU CONSPICIATUR ;

ALTERO SCRIPTURÆ SACRÆ, EX QUO LECTORI COMPERIRE SIT OBIVIUM QUINAM PATRES ET
IN QUIBUS OPERUM SUORUM LOCIS SINGULOS SINGULORUM LIBRORUM SCRIPTURÆ VERSUS,

A PRIMO GENESEOS USQUE AD NOVISSIMUM APOCALYPSIS, COMMENTATI SINT.

EDITIO ACCURATISSIMA, CÆTERISQUE OMNIBUS FACILE ANTEPONENDA, SI PERPENDANTUR CHARACTERUM NITIDITAS,

CHARTÆ QUALITAS, INTEGRITAS TEXTUS, PERFECTIO CORRECTIONIS, OPERUM RECUSORUM TUM VARIETAS
TUM NUMERUS, FORMA VOLUMINUM PERQUAM COMMODA SIBIQUE IN TOTO PATROLOGIÆ DECURSU CONSTANTER

SIMILIS, PRETII EXIGUITAS, PRÆSERTIMQUE ISTA COLLECTIO, UNA, METHODICA ET CHRONOLOGICA,

SEXCENTORUM FRAGMENTORUM OPUSCULORUMQUE HACTENUS HIC ILLIC SPARSORUM,

PRIMUM AUTEM IN NOSTRA BIBLIOTHECA, EX OPERIBUS ET MSS. AD OMNES ÆTATES,

LOCOS, LINGVAS FORMASQUE PERTINENTIBUS, COADUNATORUM.

SERIES GRÆCA

IN QUA PRODEUNT PATRES, DOCTORES SCRIPTORESQUE ECCLESIE GRÆCÆ
A S. BARNABA AD PHOTIUM,

AGGURANTE J.-P. MIGNE,

Bibliothecæ Cleri universæ,

SIVE

CURSUM COMPLETORUM IN SINGULOS SCIENTIÆ ECCLESIASTICÆ RAMOS EDITORE.

PATROLOGIA, AD INSTAR IPSIUS ECCLESIE, IN DUAS PARTES DIVIDITUR, ALIA NEMPE LATINA, ALIA GRÆCO-LATINA ; LATINA,
JAM INTEGRE EXARATA, VIGINTI ET DUCENTIS VOLUMINIBUS MOLE SUA STAT, CENTUMQUE ET MILLE FRANCIS VENIT. GRÆCA
DUPLICI EDITIONE TYPIS MANDATA EST. PRIOR GRÆCUM TEXTUM CUM VERSIONE LATINA LATERALIS COMPLECTITUR, ET
FORSAN CENTUM VOLUMINUM EXCEEDIT NUMERUM. POSTERIOR AUTEM VERSIONEM LATINAM TANTUM EXHIBET IDEOQUE IN-
TRA QUINQUAGINTA CIRCITER VOLUMINA RETINEBITUR. UNUMQUODQUE VOLUMEN GRÆCO-LATINUM OCTO, UNUMQUODQUE
MERE LATINUM QUINQUE FRANCIS SOLUMMODO EMITUR : UTROBIQUE VERO, UT PRETII HUIUS BENEFICIO FRUATUR EMPTOR,
COLLECTIONEM INTEGRAM SIVE GRÆCAM SIVE LATINAM COMPARET NECESSE ERIT ; SECUS ENIM, CUJUSQUE VOLUMINIS AM-
PLI-TUDINEM NECNON ET DIFFICULTATES VARIA PRETIA ÆQUABUNT.

PATROLOGIÆ GRÆCÆ TOMUS XVI. PARS SECUNDA.

ORIGENES.

EXCUDEBATUR ET VENIT APUD J.-P. MIGNE EDITOREM,
IN VIA DICTA D'AMBOISE, PROPE PORTAM LUTETIÆ PARISIORUM VULGO D'ENFER NOMINATAM
SEU PETIT-MONTROUË.

1859

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ

ΤΑ ΕΥΡΙΣΚΟΜΕΝΑ ΠΑΝΤΑ

ORIGENIS

OPERA OMNIA,

EX VARIIS EDITIONIBUS ET CODICIBUS MANU EXARATIS, GALLICANIS, ITALICIS, GERMANICIS ET ANGLICIS COLLECTA ATQUE ADNOTATIONIBUS ILLUSTRATA, CUM COPIOSIS INDICIBUS, VITA AUCTORIS ET MULTIS DISSERTATIONIBUS.

OPERA ET STUDIO

DD. CAROLI ET CAROLI VINCENTII DELARUE,

Presbyterorum et monachorum Benedictinorum e congregatione S. Mauri;

ACCURANTE ET RECOGNOSCENTE J.-P. MIGNE,

Bibliothecæ Cleri universæ,

SIVE

CURSUM COMPLETORUM IN SINGULOS SCIENTIÆ ECCLESIASTICÆ RAMOS EDITORE.

PARS SECUNDA TOMI SEXTI,

CONTINENTIS PARTEM ALTERAM HEXAPLORUM QUÆ AD PRIMITIVUM REDUXIT ORDINEM, NEMPE VERE HEXAPLAREM, INNUMERISQUE OMNIS GENERIS EXPURGAVIT ERRORIBUS, NOVIS AUXIT INTERPRÆTUM LECTIONIBUS, NOTISQUE ILLUSTRAVIT SUI NON PAUCIS

P. L. B. DRACH

S. CONGR. DE PROPAGANDA FIDE BIBLIOTHECARIUS HONORARIUS; PHILOSOPHIÆ ET LITTERARUM DOCTOR; PONTIFICIARUM ACADEMIARUM RELIGIONIS CATHOLICÆ ET ARCADUM, PARIENSISQUE SOCIETATIS ASIATICÆ, ETC., ETC., SODALIS; EQVES GALLICÆ LEGIONIS HONORIS, NECNON ORDINUM PIANI, S. GREGORII MAGNI, S. SYLVESTRI, S. LUDOVICI CIVILIS MERITI LUCENSIS SECUNDÆ CLASSIS, ETC.; OLIM VERO, DUM IN SYNAGOGA, RABBINUS LEGISQUE DOCTOR.

VENIUNT NOVEM VOLUMINA 120 FRANCIS GALLICIS.

EXCUEBATUR ET VENT APUD J.-P. MIGNE EDITOREM,
IN VIA DICTA D'AMBOISE, PROPE PORTAM LUTETIÆ PARIISIORUM VULGO D'ENFER NOMINATAM,
SEU PETIT-MONTROUGE.

1859

ELENCHUS

AUCTORUM ET OPERUM QUI IN HOC TOMO XVI CONTINENTUR.

ORIGENES.

Hexaplorum quæ supersunt.

Col. 9

AncMed
BR
60
.M54
1857g
t. 16²

~~281.1
M1
v. 16²~~

HEXAPLORUM

QUÆ SUPERSUNT.

PROVERBIA.

IN PROVERBIA MONITUM.

Multo majorem in Proverbia lectionum sylvam, a Petro Morino collectam, edidit Flaminius Nobilius, quam in cæteros Scripturæ Sacræ libros, quia videlicet præstantiores Codices in hanc Scripturæ partem, quam in cæteras, Romæ suppetebant. Iis vero lectionibus augendis et emendandis sequentes codices et libri nobis usui fuere.

Codex Regius 1890. XI. sæculi.

TO EBPAIKON.

- 1 משל
2 להבין אמרי בינה
3 לקחת מוסר השכל צדק
משפט ומשרים
4 לפתאים
ומזכיה
6 ומליצה
7 יראת יהוה
אוילים
9 כי ו לית חן הם לראשך
וענקים
11 נארבה לדם
לבקי
13 חן
יקר
שלל
14 גורלך תפיל

VERSIO HEBRAICI TEXT.

1. Parabolæ.
2. Ad intelligendum verba intelligentiæ.
3. Ad suscipiendum eruditionem intellectus, justitiam.

Judicium et rectitudines.

4. Simplicibus.
Et versutiam.
6. Et facundiam.
7. Timor Domini.
Stulti.
9. Quia copulatio gratiæ ipsæ tuo capiti.
Et torques.
11. Insidiamur sanguini.
Ad innocentem.
13. Substantiam.
Pretiosam.
Spoliis.
14. Sortem tuam cadere fac.

CAPUT PRIMUM.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

1.
4.
3.
4.
[6.
7.
9.
11.
13.
14.

AKYΛAΣ.

1. Παραβολαί.
2.
3. Τοῦ λαθεῖν παρδείαν ἐπιστήμης, δικαιοσύνης.
4. Θελεγόμενοις.
6. Καὶ ἐρμηνείαν.
7.
Ἄφρονες.
9. Ὅτι προσθήκη χάριτός εἶσι τῇ κεφαλῇ σου.
Καὶ περιτραχήλια.
11. Ἐνεδρεύσωμεν εἰς αἷμα.
Ἄθῶον.
13. Ὑπαρξίν.
Τίμιαν.
Λαφύρων.
14.

VULGATA LATINA.

1. Parabolæ.
2. Ad intelligenda verba prudentiæ.
3. Et suscipiendam eruditionem doctrinæ, justitiam.

Et judicium et æquitatem.

4. Parvulis.
Intellectus.
6. Et interpretationem.
7. Timor Domini.
Stulti.
9. Ut addatur gratia capiti tuo.
Et torques.
11. Insidiamur sanguini.
Contra insontem.
13. Substantiam.
Pretiosam.
Spoliis.
14. Sortem mitte.

AQUILA.

1. Parabolæ.
2.
3. Ad accipiendum disciplinam scientiæ, justitiam.

4. Delinitis.
6. Et interpretationem.
7.
Stulti.
9. Quia additamentum gratiæ sunt capiti tuo.
Et torques.
11. Insidiamur in sanguinem.
Innocentem.
13. Substantiam.
Pretiosam.
Spoliis.
14.

IN PROVERBIA MONITUM.

Codex Reg. 2435. XII. circiter sæculi.

Codex Reg. 2436. Bombycinus X. vel XI. sæculi. Est Procopii Sophistæ Christiani opus.

Hieronymi locus Comment. in Epist. ad Ephesios pag. 381.

Codex Regius 2940. Bombycinus recens. Ejusdem Procopii.

Codex Reg. 199. X. circiter sæculi, est similiter Procopii.

CAPUT PRIMUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο΄.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Παροίμαι.	1.
2. Ἐννοεῖν ῥήσεις συνετάς.	2. Νοῆσαι τε λόγους φρονήσεως. <i>Οἱ λοιποὶ, συνέσεως.</i>	2.
3. . . . παιδεῖαν φρονήσεως, δικαιοσύνην.	3. Δέξασθαι τε στροφάς λόγων, νοῆσαι τε δικαιοσύνην ἀληθῆ. <i>Καὶ κρίμα κατευθύνειν. Οἱ λοιποὶ, κρίσιν καὶ εὐθύτητα.</i>	3.
4. Νηπίους. Αἰσθησιν.	4. Ἀνάκοις. Ἐννοϊαν.	4. Ἡπατημένους. Συλλογισμόν.
6. Καὶ πρόβλημα.	6. Καὶ σκοτεινὸν λόγον.	6. Καὶ ἐρμηνείαν.
7. Ἄφρονες.	7. Φόβος Κυρίου. Ἄλλ., Θεοῦ. Ἄσεβεῖς.	7. Ἄφρονες.
9.	9. Στέφανον γὰρ χαρίτων δέξῃ σὴ κορυφῇ. <i>Καὶ κλοιδὸν χύσεων. Ἄλλ., περιθελμα.</i>	9.
11. Ἐνεδρεύσωμεν εἰς αἷμα.	11. Κοινωνήσον αἵματος. Ἄνδρα δίκαιον.	11. Ἐνεδρεύσωμεν εἰς αἷμα.
13. Πλοῦτον. Τίμιον.	13. Κτήσιν. Πολυτελῆ. Σκύλων.	13. Ὑπαρξιν. Τίμιαν.
14.	14. Τὸν δὲ σὸν κλῆρον βάλε. Ἄλλος, κληρὸς σου πεσέτω.	14.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTUS.
1.	1. Proverbia.	1.
2. Ad intelligendum sermones intelligentiæ.	2. Et ad intelligendum verba prudentiæ. <i>Reliqui, intelligentiæ.</i>	2.
3. (ad accipiendum) disciplinam prudentiæ, justitiam.	3. Ad suscipiendum versutias sermonum, et intelligendum justitiam veram. <i>Et iudicium dirigendum. Reliqui, iudicium et rectitudines.</i>	3.
4. Parvulis. Sensum.	4. Innocentibus. Cogitationem.	4. Deceptis. Ratiocinationem.
6. Et problema.	6. Et tenebrosam sermonem.	6. Et interpretationem.
7. Stulti.	7. Timor Domini. <i>Alius, Dei.</i> Impii.	7. Stulti.
9.	9. Coronam enim gratiarum accipies vertici tuo. <i>Et torquem auream. Alius, circumpositionem.</i>	9.
11. Insidiamur in sanguinem.	11. Particeps esto sanguinis. Virum justum.	11. Insidiamur in sanguinem.
13. Divitias. Pretiosas.	13. Possessionem. Copiosam. Spoliis.	13. Substantiam. Pretiosam.
14.	14. Tuam autem sortem mitte. <i>Alius, sors tua cadat.</i>	14.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
בחוכנו 15 בני אל-תלך בדרך	15.	15.
כנע 16 כי רגליהם לרע ירוצו וימהרו לשפך-דם	16.	Κώλυσον. 16.
19 כל-בצע בצע את-נפש בעלי יקר	19.	19. Παντὸς πλεονεκτοῦντος πλεονεξίαν.
20 בהויץ	20.	20.
תהן קולה 21 תקרא	21.	Δώσει φωνὴν αὐτῆς. 21. Κηρύσσεται.
22 עד מתי ו פתים תאדבו פתי וכסילים ישנאו-דעת	22.	22. Ἔως τότε νῆπιοι ἀγαπᾶτε νηπιότητα, Καὶ ἀσύνετοι. . . γνῶσιν;
23 תשוב לתוכחתי אביעה לכם רוהי	23.	23. 'Αναβλύσω ὑμῖν πνευμά μου.
24 נטיתי ידי 25 ותשרעו	24. 25.	24. Ἐξέτεινον χεῖρά μου. 25.
לא אביהם		
26 באידיכם אלעג	26.	26. Ἐπιβλοσμφ. Μυκτηριῶ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

In medio nostrum.	Nobiseum.	
15. Fili mi, ne ambules in via.	15. Fili mi, ne ambules cum eis.	15.
Prohibe.	Prohibe.	Cohibe.
16. Nam pedes eorum ad malum current, et festinabunt ad effun- dendum sanguinem.	16. Pedes enim illorum ad ma- lum currunt, et festinant ut effun- dant sanguinem.	16.
19. Omnis concupiscentis con- cupiscentiam lucri.	19. Omnis avari.	19. Omnis avari avaritia.
Animam patronorum ipsius capiet.	Animas possidentium rapiunt.	
20. In platea.	20. Foris.	20.
Dabit vocem suam.	Dat vocem suam.	Dabit vocem suam.
21. Clamabit.	21. Clamitat.	21. Prædicat.
22. Usquequo simplices diligetis simplicitatem, Et stulti odio habebunt scien- tiam?	22. Usquequo parvuli diligitis infantiam, Et imprudentes odibunt scien- tiam?	22. Usquequo infantes diligitis infantiam, Et imprudentes... scientiam?
23. Convertimini ad increpationem meam.	23. Convertimini ad correptionem meam.	23.
Eructabo vobis spiritum meum.	Proferam vobis spiritum meum.	Scaturire faciam vobis spiritum meum.
24. Extendi manum meam.	24. Extendi manum meam.	24. Extendebam manum meam.
25. Et feriari fecistis.	25. Despexistis.	25.
Noluistis.	Neglexistis.	
26. In exitio vestro. Subsannabo.	26. In interitu vestro. Subsannabo.	26. Scatebra. Subsannabo.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ. }

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ

15.
Ἀπόστρεψον.
16.
19. Παντὸς πλεονεκτοῦντος πλεονεξίαν.
Τὴν ψυχὴν αὐτῶν παρ' αὐτῶν λήψεται.
20.
Δώσει φωνὴν αὐτῆς.
21. Κηρύσσεται.
22.
Καὶ ἀνόητοι μισήσουσι γινώσιν.
23. Ἐπιστράφητε ἐπὶ τὸν ἐλεγχόν μου.
24. Ἐξέτεινον χεῖρά μου.
25. Καὶ διεσκαδάσατε.
26. Συνταγῆ.
Μυκτηριῶ.

- Ἐν ἡμῖν. Ἄλλ., ἐν μέσῳ ἡμῶν.
15. Μὴ πορευθῆς ἐν ὁδῷ. Ἄλλ., οὐκ, μὴ πορευθῆς ἐν ὁδῷ.
Ἐκκλινον.
16. Οἱ γὰρ πόδες αὐτῶν εἰς κλίαν τρέχουσιν, καὶ ταχινοὶ εἰσι τοῦ ἐκχεῖν αἷμα.
19. Πάντων τῶν συντελούντων τὰ ὄνομα.
Τὴν ἑαυτῶν ψυχὴν ἀφαιροῦνται.
20. Ἐν ἐξόδοις. Ἄλλος, ἐν ἀμφοδοις.
Παρήρησιαν ἀγει.
21. Κηρύσσεται.
22. Ὅσον ἂν χρόνον ἄκακοι ἔχονται τῆς δικαιοσύνης.
Ἄσεβεῖς γενόμενοι ἐμίσησαν ἀσθησιν.
23. Καὶ ὑπεύθυνοι ἐγένοντο ἐλέγχοις.
Προήσομαι ὑμῖν ἐμῆς πνοῆς ῥήσιν.
24. Ἐξέτεινον λόγους.
25. Ἄλλὰ ἀκύρους ἐποιεῖτε. Ἄλλος, ἀκύρους ἐποιήσατε.
Ἡπειθήσατε. Ἄλλος, οὐ προσείχετε.
26. Τῆ ὑμετέρᾳ ἀπωλείᾳ.
Καταχαροῦμαι.

15.
Κώλυσον.
16.
19. Παντὸς πλεονεκτοῦντος πλεονεξίαν.
20.
Δώσει φωνὴν αὐτῆς.
21. Κηρύσσεται.
22.
23.
Ἄναβλύσω ὑμῖν πνεῦμά μου.
24. Ἐξέτεινον χεῖρά μου.
25. Καὶ διεσκαδάσατε.
26.
Μυκτηριῶ.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

- In nobis. *Alius*, in medio nostrum.
15. Ne ambules in via. *Alius*, filii, ne ambules in via.
Declina.
16. Pedes enim eorum in malitiam currunt, et veloces sunt ad effundendum sanguinem.
19. Omnium consummantium iniqua.
Suam ipsorum animam auferunt.
20. In exitibus. *Alius*, in biviviis. Cum libertate agit.
21. Prædicat.
22. Quanto tempore simplices inhaerent justitiæ.
Impii facti oderunt sensum.
23. Et subjecti facti sunt redargutionibus.
Proferam vobis mei spiritus dictionem.
24. Extendebam sermones.
25. Sed irrita faciebatis. *Alius*, irrita fecistis.
Rebelles fuistis. *Alius*, non attendebatis.
26. Pacto.
Subsannabo

- In nobis. *Alius*, in medio nostrum.
15. Ne ambules in via. *Alius*, filii, ne ambules in via.
Declina.
16. Pedes enim eorum in malitiam currunt, et veloces sunt ad effundendum sanguinem.
19. Omnium consummantium iniqua.
Suam ipsorum animam auferunt.
20. In exitibus. *Alius*, in biviviis. Cum libertate agit.
21. Prædicat.
22. Quanto tempore simplices inhaerent justitiæ.
Impii facti oderunt sensum.
23. Et subjecti facti sunt redargutionibus.
Proferam vobis mei spiritus dictionem.
24. Extendebam sermones.
25. Sed irrita faciebatis. *Alius*, irrita fecistis.
Rebelles fuistis. *Alius*, non attendebatis.
26. Vestra perditione.
Gaudebo.

15.
Cohibe.
16.
19. Omnis avari avaritia.
20.
Dabit vocem suam.
21. Prædicat.
22.
Scaturire faciam vobis spiritum meum.
23.
24. Extendebam manum meam.
25. Et dissipastis.
26.
Subsannabo.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

ΑΚΥΛΑΣ.

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

כספה 27	27.	27. (Ὅμοιος) συσσεισμοῦ.
רצקה		Καὶ ἐπιχυσίς.
אך יקראני 28	28.	28.
תחת כי-שנאו 29	29.	29.
ויראת ידה		
לא אבו 30	30.	30. Οὐκ ἐξεδέξαντο.
נאצו		Διέσπυρον.
ומכועצתיהם 31	31.	31. Βουλευμάτων.
כי משוכבת פתים תהרגם 32	32.	32.
ושלות כסילים תאבדם		Καὶ εὐθηνία ἀφρόνων ἀνελεῖ αὐ-
ישכן-במך 33	33.	τούς.
		35.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

27. Veluti turbo. Et coarctationem.	27. Quasi tempestas. Et angustia.	27. Sicut turbo. Et inundatio.
28. Tunc invocabunt me.	28. Tunc invocabunt me.	28.
29. Pro eo quod odio habuerunt. Et timorem Domini.	29. Eo quod exosam habuerint. Et timorem Domini.	29.
30. Non acquieverunt. Spreverunt.	30. Non acquieverint. Et detraxerint.	30. Non susceperunt. Detrectabant.
31. Et de consiliis suis.	31. Consiliis.	31. Consiliis.
32. Quia aversio simplicium interficiet eos. Et tranquillitas stultorum perdet eos.	32. Aversio parvulorum interficiet eos. Et prosperitas stultorum perdet illos.	32. Et prosperitas amentium interficiet eos.
33. Habitabit fiducialiter.	33. Absque terrore requiescet.	33.

Notæ et variæ lectiones ad cap. I Proverbiorum.

V. 1. 'A., παραβολαί. Drusius. Sic solet Aquila vertere, et aliquando etiam Symmachus et Theodotion. Symmachus alibi veritē, παραμύδια.

V. 2. Σ., ἐνωσεῖν ῥήσεις συνετάς. Aliter, συνετούς. In hunc locum hæc habet unus Regius, qui est Procopii, τοῦτο καὶ οἱ λοιποὶ ἐρμηνεύουσι σαφηνίζουσιν ἐκδεδιωκότας, αὐ φρονήσεως, ἀλλὰ συνέσεως λόγους, id est, hoc reliqui interpretes clarius exprimunt, dicentes, non prudentiæ, sed intelligentiæ verba. Symmachi lectio forte aptius vertatur, ad cogitandum dicta prudentiæ. Sed cogitare magis consonat cum Græca voce ἐνωσεῖν, quam cum Hebraica וַיְבַר, quæ significat, intelligere. [Σ., συνετάς, malim vertere, intelligibiles. Cf. Stephani Thesaurum. DRACH.]

V. 3. In illud τῶν Ὁ, δικαιοσύνην ἀληθῆ, sic habent duo Regii, κατὰ δὴ τὸ Ἑβραϊκὸν καὶ τοὺς λοιποὺς, οὐ κεῖται τὸ ἀληθῆ, id est, secundum Hebraicum et reliquos illud, veram, non habetur.

Ibid. Οἱ λοιποὶ, κρίσιν καὶ εὐθύτητα. Sic Regius unus ex Origene. Illi autem reliqui legisse videntur מִי־שֵׁר, vel ob vocis affinitatem ita verterunt, ut sæpe contingit. [Docet masora esse hic defective scriptum absque ו primo; sed idem ac מִי־שֵׁר. DRACH.]

V. 4. 'A., θελγομένοις etc. Drusius. Sic vocem תַּבַּע vertere solet Aquila. Vide Job v, 2; Prov. xiv,

15. et Osee vii, 11.

Ibid. Σ., ἀσθησιν etc. Drusius. Alibi autem vertere solet Symmachus ἐνωσια, vel διαλογισμός.

V. 6. 'A., Θ., καὶ ἐρμηνείαν etc. Sic tres Regii. Drusius vero uni Aquilæ adscribit.

V. 7. Ἄλλος, Θεοῦ. Hoc quasi Scholion adfert Drusius; sed videtur altera interpretatio.

Ibid. 'A., Σ., Θ., ἀφρονες. Drusius. Sic vocem וַיְבַר vertere solent tres interpretes.

V. 9. 'A., ὅτι προσθήκη etc. Drusius.

Ibid. 'A., καὶ περιτραχήλια. Drusius. Scholion autem, sive aliud Int. habet, περίθεμα. Sic vocem רַגַּע vertunt LXX Interpretes Jud. vii, 26.

V. 11. 'A., Σ., Θ., ἐνεδρεύσωμεν etc. Drusius.

Ibid. 'A., ἀθῶον. Drusius. Sic solet Aquila vocem יָרַג vertere.

V. 13. 'A., Θ., ὑπαρξίν γῆ. Sic etiam Cant. vii, 7. Σ., πλοῦτον. Drusius.

Ibid. 'A., Θ., τιμίαν. Σ., τίμιον. Editio Romana habet, 'A., Σ., Θ., τιμίαν. Sed non dubium quin Symmachus τίμιον habuerit, ut quadraret cum voce πλοῦτον.

Ibid. 'A., λαφύρων. Drusius. Sic solet Aquila vocem וְלָבַד vertere.

V. 14. Ἄλλος, κληρός σου πεσέτω. Drusius, qui

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

27.	27. Ὅμοίως καταγιδοί. Καὶ πολιορκία.
28.	28. Ἔσται γὰρ ὅταν ἐπικαλέση- σθέ με. Ἄλλος, τότε ἐπικαλέσον- ταί με.
29. Ἄνθ' ὧν ἐμίσησαν.	29. Ἐμίσησαν γάρ. Τὸν δὲ λόγον Κυρίου. Ἄλλος, τὴν δὲ θεοσέβειαν.
30. Οὐκ ἐξεδέξαντο. Παρώξυναν.	30. Οὐδὲ ἔθελον. Ἐμυκτήριζον.
31. Διαβουλιῶν.	31. Ἄσεβειας.
32. Ὅτι ἀποστροφὴ νηπίων ἀνε- λεῖ αὐτούς. Καὶ εὐθνήϊα ἀφρόνων ἀναλεῖ αὐ- τούς.	32. Ἄνθ' ὧν γὰρ ἠδίκουν. νη- πίους, φονευθήσονται. Καὶ ἐξετασμός ἀσεβεῖς ὀλεῖ.
33.	33. Κατασκηνώσει ἐν ἐλπίδι. Ἄλ- λος, ἀναπαύσεται ἐν εἰρήνῃ πεποι- θώς.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

27.	27. Sicut procella. Et obsidio.	27.
28.	28. Erit enim cum invocabis me. <i>Alius</i> , tunc invocabunt me.	28.
29. Pro eo quod odio habue- runt.	29. Oderunt enim. Verbum autem Domini. <i>Alius</i> , religionem autem.	29. Pro eo quod odio habue- runt.
30. Non susceperunt. Irritaverunt.	30. Neque volebant. Subsannabant.	30. Non susceperunt. Irritaverunt.
31. Consultationibus.	31. Impietate.	31. Consultationibus.
32. Quia aversio infantium in- terficiet eos. Et prosperitas amentium inter- ficiet eos.	32. Pro eo enim quod injuriam inferebant parvulis, interficientur. Et examinatio impios perdet.	32.
33.	33. Habitabit in spe. <i>Alius</i> , re- quiescet in spe confidens.	33.

Notæ et variæ lectiones ad cap. I Proverbiorium.

id tanquam Scholion adfert, estque haud dubie versio cujusdam.

Ibid. Ἄλλος, ἐν μέσῳ ἡμῶν. Videtur Aquilæ esse. Drusius id quasi Scholion adfert, ut supra.

V. 15. Ἄλλος, οὐδὲ, μὴ πορευθῆς etc. Drusius.

Ibid. Ἄ., Θ., κώλυσον. Σ., ἀπόστρεψον. Drusius.

V. 16. Οἱ γὰρ πόδες etc. Hanc lectionem et sub-
junctam notam ex Procopio in codicibus Regiis re-
perimus; nimirum: Τοῦτο ἐν ταῖς λοιπαῖς ἐκδόσεσι
οὐ κεῖται· ἔστι δὲ ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ, ἐξ οὗ παρέθετο
τὴν λέξιν ὁ Παῦλος· ἐν τῇ πρὸς Ῥωμαίους ἐπιστολῇ.
I. e. *Hæc in reliquis editionibus non jacent; sed
sunt in Hebraica, unde hoc dictum apposuit Paulus
in epistola ad Romanos (III, 15). [Eamdem lectio-
nem, ut γὰρ πόδες etc., habent Alex. cod. necnon
editi. Aldina et Complutensis, quæ post ταχίνοι ad-
dunt εἰσι. DRACH.]*

V. 19. Ἄ., Σ., Θ., παντός πλεονεκτοῦντος etc.
Drusius.

Ibid. Σ., τὴν ψυχὴν αὐτῶν etc. Idem.

V. 20. Ἄλλος, ἐν ἀμφόδοις. Procopius sic ha-
bet, εἰς δὲ τῶν ἐρμηνευτῶν, ἐν ἀμφόδοις. Sic in
Regiis eodemicibus supra dictis.

Ibid. Ἄ., Σ., Θ., δώσει etc. Drusius.

V. 21. Ἄ., Σ., Ο΄, κηρύσσεται. Hoc in sche-
dis meis reperi: unde vero prodeat non memini.

V. 22. Ἄ., εὖς πότε etc. Drusius.

Ibid. Ἄ., καὶ ἀσύνετοι. Unus codex. Σ., καὶ ἀνόη-
τοι etc. Drusius.

V. 23. Σ., ἐπιστρέψατε etc. Drusius.

Ibid. Ἄ., Θ., ἀναβλύσω etc. Drusius. Sic item
vertit Aquila psalm. lxxvii, 2.

V. 24. Ἄ., Σ., Θ., ἐξέτενον χεῖρά μου. Drusius.

V. 25. Σ., Θ., καὶ διεσκεδάσατε etc. Drusius.

Ibid. Ἄλλος, οὐ προσεῖχετε etc. Sic unus codex.
V. 26. Ex Drusio. Vertere autem, ut videtur,
Aquila, ἐπιδυσμῶ ὡμῶν, Symmachus vero, συν-
ταγῇ ὡμῶν.

Ibid. Ἄ., Σ., Θ., μυκτηριῶ. Drusius.

V. 27. Ἄ., συσσεισμῶ. Idem. Sic autem vertere
solet Aquila.

Ibid. Ἄ., καὶ ἐπίχυσας etc. Idem.

V. 28. Ἄλλος, τότε ἐπικαλέσονταί με etc. Drus.
Videtur esse lectio reliquorum.

V. 29. Σ., Θ., ἀνθ' ὧν ἐμίσησαν. Sic editi. Ro-
mana. Drusius illam versionem Aquilæ et Theodo-
tioni tribuit.

Ibid. Ἄλλος, τὴν δὲ θεοσέβειαν. Drusius.

V. 30. Ἄ., Σ., Θ., οὐκ ἐξεδέξαντο. Idem.

Ibid. Ἄ., διέσυρον. Σ., Θ., παρώξυναν. Idem.

V. 31. Ἄ., βουλευμάτων etc. Idem.

V. 32. Σ., ὅτι ἀποστροφὴ etc. Idem!

Ibid. Ἄ., Σ., καὶ εὐθνήϊα etc. Idem.

V. 33. Ἄλλος, ἀναπαύσεται etc. Idem.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

ΑΚΥΛΑΣ.

2	2.
3	3.
4	4.
6	6.
8	8.
9	9.
10	10.
11	11.
15	15.
16	16.
17	17.
18	18.
19	19.
20	20.
21	21.
22	22.

2. Τοῦ προσέχειν τῇ σοφίᾳ- 'Ανακλιναίς.
3.
4.
6. Ἐκ στόματος αὐτοῦ.
8.
9. Καμπτοῦς.
10. Εἰς καρδίαν σου. Εὐπρέπῃσει.
11. Φρόνησις.
15. Καὶ θουλοῦσιν ἐν καμπάῳ αὐ- τῶν.
16.
17. Ἴγεμονα. Καὶ [συνθήκη] Θεοῦ.
18.
Καμπὰς αὐτῆς.
19. Οὐκ ἐπιστρέψουσιν.
20.
21.
22. Ἄσεβεῖς.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

2. Ad attendendum ad sapientiam.
Inclines.
3. Ad intelligentiam.
4. Et sicut thesauros.
6. Ex ore ejus.
8. Et viam.
9. Orbitam.
10. In cor tuum. Jucunda fuerit.
11. Intelligentia.
15. Obliquæ. Et recedentes in orbitis eorum.
16. A muliere extranea, ab aliena, eloquia sua lenificavit.
17. Ducem. Et pacti Dei sui.
18. Quia incurvata est ad mortem domus ejus.
Orbitæ ejus.
19. Non revertentur.
20. Semitas justorum.
21. Habitabunt.
22. Impii autem.

2. Ut audiat sapientiam.
Inclina.
3. Sapientiam.
4. Et sicut thesauros.
6. Ex ore ejus.
8. Vias.
9. Semitam.
10. Cor tuum. Placuerit.
11. Prudentia.
15. Perversæ. Et infames gressus eorum.
16. A muliere aliena, et ab extranea, quæ mollit sermones suos.
17. Ducem. Et pacti Dei sui.
18. Inclinata est enim ad mortem domus ejus.
Semitæ ipsius.
19. Non revertentur.
20. Calles justorum.
21. Habitabunt.
22. Impii.

2. Ad attendendum sapientie.
Reclinabis.
3.
4.
6. Ab ore ejus.
8.
9. Flexiles.
10. In cor tuum. Decora erit.
11. Prudentia.
15. Et susurrant in flexibus eorum.
16.
17. Ducem. Et fœdus Dei.
18.
Flexuras ejus.
19. Non convertentur.
20.
21.
22. Impii.

PROVERBIORUM CAPUT II:
PROVERBIORUM CAPUT II.
Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

2. Τοῦ προσέχειν τῇ σοφίᾳ.
3.
4. Καὶ τὰ ἀπόκρυφα.
6. Ἐκ στόματος αὐτοῦ.
8.
9. Ἐπικυλισμούς.
10. Εἰς καρδίαν σου.
11. Φρόνησις.
15. Σκαμβάϊ.
16. Ἀπὸ γυναικὸς ἄλλοτριᾶς,
ἀπὸ ξένης, ἧς οἱ λόγοι ὀλισθηροί.
17. Μάθησιν.
Καὶ [συνθήκην] Θεοῦ.
18. Ὄριαι . . .
'Ὁδοὺς αὐτῆς.'
19. Οὐκ ἐπιστρέψουσιν.
20.
21. Κατακληρονομήσουσιν.
22. Ἄσεβεῖς.

SYMMACHUS.

2. Ad attendendum sapientiæ.
3.
4. Et arcana.
6. Ab ore ejus.
8.
9. Circulationes.
10. In cor tuum.
11. Prudentia.
15. Obliquæ.
16. A muliere aliena, ab extranea, cujus sermones lubrici sunt.
17. Disciplinam.
Et fœdus Dei.
18. Definivit.
Vias ejus.
19. Non convertentur.
20.
21. Possidebunt.
22. Impii.

2. Ὑπακούσεται σοφίας.
Παραβαλεῖς.
3. Τὴν σοφίαν. Ἄλλος, σύνεσιν.
Ἄλλος, φρόνησιν.
4. Καὶ ὡς θησαυρούς.
6. Ἐκ στόματος αὐτοῦ.
8. Ὀδόν. Ἄλλος, ὁδοῦς.
9. Ἄξονας.
10. Διάνοιαν.
Καλὴ εἶναι δόξῃ.
11. Ἐννοια.
15. Σκολιαί.
Καὶ καμπύλαι αἱ τροχιαὶ αὐτῶν.

16. Ἀπὸ ὁδοῦ εὐθείας, καὶ ἀλλότριον τῆς δικαίας γνώμης.
17. Διδασκάλιαν.
Καὶ διαθήκην Θεοῦ.
18. Ἔθετο γὰρ παρὰ τῷ θανάτῳ τὸν οἶκον αὐτῆς. Ἄλλ., ἔκυψε γὰρ εἰς θάνατον οἶκος αὐτῆς.
Τοὺς ἄξονας αὐτῆς. Ἄλλος, αἱ τροχιαὶ αὐτῆς.
19. Οὐκ ἀναστρέψουσιν.
20. Τρίβους εὐθείας. Ἄλλος, ὁδοῦς δικαίων.
21. Κατασκηνώσουσιν.
22. Παράνομοι.

LXX INTERPRETES.

2. Obediet sapientiæ.
Adjicies.
3. Sapientiam. *Alius*, intelligentiam. *Alius*, prudentiam.
4. Et sicut thesauros.
6. A facie ejus.
8. Viam. *Alius*, vias.
9. Axes.
10. Mentem.
Pulcra videbitur.
11. Cogitatio.
15. Distortæ.
Et flexuosæ rotæ eorum.

16. A via recta, et alienum a justa sententia.
17. Doctrinam.
Et testamenti divini.
18. Posuit enim juxta mortem domum suam. *Alius*, inclinata est enim ad mortem domus ejus.
Orbitas suas. *Alius*, rotæ ejus.
19. Non revertentur.
20. Semitas rectas. *Alius*, vias justorum.
21. Habitabunt.
22. Iniqui.

2. Τοῦ προσέχειν τῇ σοφίᾳ.
3.
4. Καὶ τὰ ἀπόκρυφα.
6. Ἐκ στόματος αὐτοῦ.
8.
9.
10. Εἰς καρδίαν σου.
11. Φρόνησις.
15. Στρεβλαί.
Καὶ μυκτηρίζουσιν ἐν τοῖς ἐπικυλισμοῖς αὐτῶν.
16.

17. Ἠγούμενον.
Καὶ [συνθήκην] Θεοῦ.
18.

- Κυλισμούς.
19. Οὐκ ἐπιστρέψουσιν.
20.

21.
22. Ἄσεβεῖς.

THEODOTIO.

2. Ad attendendum sapientiæ.
3.
4. Et arcana.
6. Ab ore ejus.
8.
9.
10. In cor tuum.
11. Prudentia.
15. Tortuosæ.
Et subsannant in revolutionibus eorum.
16.
17. Ducem.
Et fœdus Dei.
18.
Convolutiones.
19. Non convertentur.
20.
21.
22. Impii.

Notæ et variæ lectiones ad cap. II Proverbiorum.

- V. 2. 'A., Σ., Θ., τοῦ προσέχειν etc. Drusius.
Ibid. 'A., ἀνακλινεῖς. Idem.
V. 5. 'A.λ.λ., σύνεσιν. 'A.λ.λ., φρόνησιν. Idem.
Initio cap. iv. 'A., σύνεσιν. Σ., φρόνησιν. Quorum
videntur esse hæc interpretationes.
V. 4. Σ., Θ., καὶ τὰ ἀπόκρυφα. Drusius.
V. 6. 'A., Σ., Θ., ἀπὸ στόματος αὐτοῦ, Idem.
V. 8. 'A.λ.λ., ὁδοῦς. Idem.
V. 9. 'A., καμπτοῦς. Σ., ἐπικυλισμοῦς. Idem. Vocem
בַּעַל כַּמְּפָה vertere solet Aquila, ut videas max.
Vox vero καμπτός semel, hic nempe, reperitur;
nec sine suspitione mendii.
Existimat Drusius hic legendum esse Θ. pro Σ.,
quia nempe Theodotio eod. cap. v. 15, eamd. Hebr.

vocem בַּעַל vertit ἐπικυλισμός. Verum si valeret
hæc ratio potius dicendum esset in secundo exem-
plo Θ. positum esse pro Σ.: nam pro Theodotio uni-
cum stat exemplum, nempe cap. ii, v. 15, pro
Symmacho duo, nimirum hic et cap. v, v. 21. Nu-
llim tamen hic nomina mutare: nam plerumque æ-
cidit ut modo in ead. explicanda voce convenient,
modo differant: quare nil mirum si eam vocem,
quam alibi ἐπικυλισμός vertit Symm., v. 18 ὁδός
interpretatur.

- V. 10. 'A., Σ., Θ., εἰς καρδίαν σου, Idem,
Ibid. 'A., εὐπρεπήσει. Idem.
V. 11. A., Σ., Θ., φρόνησις. Idem.
V. 15. Σ., σχαμβαί etc. Idem.

PROVERBIORUM CAPUT III.

TO EBPAIKON.

- חֵן וְאֱמֶת 3
קִשְׁרִים
עַל-לֶחֶם
4 וְשֹׁכֵל
בְּעֵינֵי אֱלֹהִים
5 בַּטַּח אֶזְ-וְיַהוָה
אֶל-חֲשָׁעַן
6 יִישָׁר
7 הַכֵּם
8 וְשִׁקְי
9 כֹּל-תְּבוּאָתָךְ
10 אֶכְמִיד
יִבְרָצוּ
11 אֶל-חַמְסָם
וְאֶל-חֶקֶךָ
12 יִזְכִּיחַ
13 יִפְיֵק
17 נְחִיבֹתֶיהָ

TO EBPAIKON
'Ελληνικοῖς γράμμασι.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

10.

11.

12.

13.

17.

ΑΚΥΛΑΣ:

3. Ἐλεος καὶ ἀλήθεια.
Σύνδησον αὐτάς.
4. Καὶ περινόησαι.
'Ἐν ὀφθαλμοῖς Κυρίου.
5.
6.
7. Σοφός.
8. Καὶ ποτισμός.
9. Παντὸς γεννήματός σου.
10. Αἱ ἀποθήκαι σου.
11. Μὴ ἀποδοκίμασον.
12.
13.
15.
17.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

3. Misericordia et veritas.
Liga eas.
Super tabula.
4. Et intellectum.
In oculis Dei.
5. Fide in Domino.
Ne innitaris.
6. Diriget.
7. Sapiens.
8. Et irrigatio.
9. Omnium proventus tui.
10. Horrea tua.
Rumpent se.
11. Ne reprobes.
Et ne fastidias.
12. Arguet.
13. Educet.
17. Semitæ ejus.

VULGATA LATINA.

3. Misericordia et veritas.
Circumda eas.
In tabulis.
4. Et disciplinam.
Coram Deo.
5. Habe fiduciam in Domino.
Ne innitaris.
6. Diriget.
7. Sapiens.
8. Et irrigatio.
9. Omnium frugum tuarum.
10. Horrea tua.
Redundabunt.
11. Ne abjicias.
Ne deficias.
12. Corripit.
13. Affluit.
17. Semitæ ejus.

AQUILA.

3. Misericordia et veritas.
Colliga eas.
4. Et recogita.
In oculis Domini.
5.
6.
7. Sapiens.
8. Et irrigatio.
9. Omnis fructus tui.
10. Horrea tua.
11. Ne reprobes.
12.
13.
17.

Notæ et variæ lectiones ad cap. II Proverbiorum.

Ibid. 'A., καὶ θρυλοῦσιν ἐν καμπαῖς etc. Drusius.

V. 16. Σ., ἀπὸ γυναικός etc. Idem.

V. 17. 'A., ἡγεμόνα etc. Drusius.

Ibid. 'A., Σ., Θ., καὶ συνθήκην Θεοῦ. Drusius et edit. Romana Θεοῦ tantum habent, nos συνθήκην pro Πῖρβ posuimus, quia testificatur Hieronymus alios interpretes sic vertere solere, uncinis tamen inclusimus, ne quis aliunde desumptum putaret; nam cæteri etiam interpretes aliquando διαθήκην vertunt.

V. 18. Σ., ὠρισε etc. Drusius.

Ibid. 'A., καμπαῖς etc. Has omnes lectiones adfert idem.

V. 19. 'A., Σ., Θ., οὐκ ἐπιστρέφουσιν. Idem.

V. 20. Ἄλλος, ὁδοῦς δικαίων. Idem.

Notam vero sequentem mutuamur ex edit. Rom.: Post hunc versum ante, ὅτι εὐθεῖς, in quibusdam exemplaribus hæc habentur: Χρηστοὶ ἔσονται οἰκήτορες γῆς ἄκακοι δὲ ὑπολειφθήσονται ἐν αὐτῇ. I. e. Man-ueti erunt habitatores terræ: innocentes autem relinquentur in ea. In uno autem sequitur, ὁδοὶ δὲ ἀσεβῶν. Ἄλλος, οὗτοι οἱ δύο στίχοι οὕτε ἐν ταῖς λοιπαῖς κείνται, οὕτε ἐν πᾶσι τοῖς τῆς κοινῆς ἀντιγράφοις. I. e. Schol.: *Hi duo versus neque in reliquis versionibus existant, neque in omnibus Vulgatæ exemplaribus*; id est, in nullis aliis quam in codice unde hi exscripti fuerunt.

V. 21. Σ., κατακληρονομήσουσιν. Drusius.

V. 22. 'A., Σ., Θ., ἀσεβεῖς. Idem.

PROVERBIORUM CAPUT III.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

3.

Ἐπὶ τοῦ στήθους.

4. Καὶ περινόησαι.

Ἐν ὀφθαλμοῖς Κυρίου.

5. Ἐλπίζον Κυρίου.

Μὴ ἰσθὶ πεποιθώς.

6. Εὐθεῖς ποιήση.

7. Σοφός.

8. Καὶ πίστης.

9. Παντὸς γεννήματός σου.

10. Θησαυροί.

11. Μὴ ἀπωθῆς.

12.

13.

17.

SYMMACHUS,

3.

Super pectore.

4. Et recogita.

In oculis Domini.

5. Spera in Domino.

Ne sis fidens.

6. Rectas faciat.

7. Sapiens.

8. Et pinguedo.

9. Omnis fructus tui.

10. Thesauri.

11. Ne repellas.

12.

13.

17.

3. Ἐλεημοσύναι καὶ πίστεις.

Ἄφαψαι δὲ αὐτάς.

Ἐπὶ πλακός. Ἄλλος, ἐπὶ τὸ πλάτος.

4. Καὶ προνοῦ.

Ἐνώπιον Κυρίου.

5. Ἴσθι πεποιθώς.

Μὴ ἐπαίρου.

6. Ὅρθοτομῆ.

7. Φρόνιμος.

8. Καὶ ἐπιμέλεια.

9. Ἄπὸ σῶν καρπῶν δικαιοσύνης.

10. Τὰ ταμειά σου.

Ἐκθλύζωσιν. Ἄλλος, ὑπερεκθλύζωσιν.

11. Μὴ ὀλιγώρει.

Μηδὲ ἐκλύου.

12. Ἐλέγχει. Ἄλλος, παιδεύει.

13. Ὅς οἶδε. Ἄλλος, ἔσχε.

17. Αἱ τρίβοι αὐτῆς. Ἄλλος, οἱ ἄξονες αὐτῆς.

LXX INTERPRETES.

3. Eleemosynæ et fides.

Alliga autem eas.

Super tabula. *Al.*, super latitudinem.

4. Et provide.

Coram Domino.

5. Esto fidens.

Ne exalteris.

6. Rectas statuât.

7. Prudens.

8. Et curatio.

9. A tuis fructibus justitiæ.

10. Cellaria tua.

Redundent. *Alius*, superredundent.

11. Noli negligere.

Neque fatigeris.

12. Arguit. *Alius*, corripit.

13. Qui novit. *Alius*, habuit.

17. Semitæ ejus. *Alius*, orbitæ ejus.

3.

4. Καὶ περινόησαι.

Ἐν ὀφθαλμοῖς Κυρίου.

5.

Μὴ ἐπεραιίδου.

6.

7. Σοφός.

8. Καὶ καταδροχῆ.

9. Παντὸς γεννήματός σου.

10.

11.

Μηδὲ ἐγκακήσης.

12.

13.

17.

THEODOTIO.

3.

4. Et recogita.

In oculis Domini.

5.

Ne innitaris.

6.

7. Sapiens.

8. Et madefactio.

9. Omnis fructus tui.

10.

11.

Nec male habeas.

12.

13.

17.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοὶς γράμμασι.	AKYAAΣ.
בדעה 20	20.	20.
אל-תירא מפחד פתאם כל	25.	25.
ושמך כלכך 26	26.	26.
אל-תרדב 30	30.	30. Μη δικάζου.
אל-תקנא 31	31.	31.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
20. In scientia sua.	20. Sapientia.	20.
Rorem.	Rore.	
25. Non timebis a timore repentino.	25. Ne paveas repentino terrore.	25.
26. Et custodiet. A captura.	26. Et custodiet. Nè capiaris.	26.
30. Ne contendas.	30. Ne contendas.	30. Ne litiga.
31. Ne æmuleris.	31. Ne æmuleris.	31.

Notæ et variæ lectiones ad cap. III Proverbiorum.

- V. 3. 'A., ελσος και ἀλήθεια. Drusius.
 Ibid. 'A., σύνδησον αὐτάς. Idem.
 Ibid. Σ., ἐπὶ τοῦ στήθους. In editione Romana LXX hic vacant : sed alia quædam exemplaria habent ἐπὶ πλακός, nonnulla vero ἐπὶ τὸ πλάτος. Hic notat Drusius : « Pectus קחא dicitur, חחל magis est tabula, i. e. πλάξ. Forte quod in Hebræo לבח חחל by Symmachus transtulit, ἐπὶ τοῦ στήθους, ut tabula cordis sit periphrasis pectoris. »
 V. 4. 'A., Σ., Θ., και περινόησαι. Drusius.
 Ibid. 'A., Σ., Θ., ἐν ὀφθαλμοῖς Κυρίου. Idem. Me-
 rius legatur, ἐν ὀφθαλμοῖς Θεοῦ.
 V. 5. Σ., Ἐλπισον Κυρίῳ. Idem.
 Ibid. Σ., μη ἴσθι etc. Idem.
 V. 6. Σ., εὐθεὶς ποιήση. Idem.
 V. 7. 'A., Σ., Θ., σοφός. Idem.
 V. 8. Varias trium lectiones habet idem. Suspicor autem illud Symmachi πιότης; pro ποτόν, potio, vel alia voce positum esse.
 V. 9. 'A., Σ., Θ., παντός γενν-. Idem.
 V. 10. 'A., αὐ ἀποθῆκαι etc. Drusius, qui sequens etiam σχόλιον ex edit. Romana adfert.
 V. 11. 'A., μη ἀποδοκίμασον etc. Idem.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοὶς γράμμασι.	AKYAAΣ.
בינה 1	1.	1. Σύνεσιν.
ויחיד 3	3.	3. Καὶ μονογενής.
וירנני 4	4.	4. Καὶ ἐφώτισζόν με.
יחבך - דברי וחיה		Καὶ ζῆθι.
ואל-תב 5	5	5. Μηδὲ ἐκκλίνης.
ותשמך 6	6.	6. Καὶ φυλάξει σε.
סלכה 8	8.	8. Ἀνάλαθε αὐτήν.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Intelligentiam.	1. Prudentiam.	1. Intelligentiam.
3. Et unicus.	3. Et unigenitus.	3. Et unigenitus.
4. Et docebat me. Fulciat eloquia mea.	4. Et docebat me. Suscipiat verba mea.	4. Et illuminabant me.
Et vive.	Et vives.	Et vive.
5. Neque declines.	5. Neque declines.	5. Neque declines.
6. Et custodiet te.	6. Et custodiet te.	6. Et custodiet te.
8. Exalta cam.	8. Arripe illam.	8. Suscipe cam.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

20.	20. Ἐν αἰσθήσει. Ἄλλος, ἐν γνώσει. Δρόσους. Ἄλλος, δρόσφ.	20.
25.	25. Οὐ φοβηθήσῃ πτόησιν ἐπελοούσαν. Οἱ λοιποὶ, ἐὰν πτοηθῆς, οὐ φοβηθήσῃ.	25.
26.	26. Καὶ ἐρείσει. Ἄλλ., τηρήσει. Ἴνα μὴ σαλευθῆς. Ἄλλος, ἀγρευθῆς.	26.
30.	30. Μὴ φιλεχθρήσῃς.	30.
31.	31. Μηδὲ ζηλώσῃς. Ἄλλος, μηδὲ ζήλου.	31.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

20.	20. In sensu. <i>Alius</i> , in cognitione. Rores. <i>Alius</i> , rore.	20.
25.	25. Non timebis pavorem supervenientem. <i>Reliqui</i> , si attonitus fueris, non timebis.	25.
26.	26. Et firmabit. <i>Alius</i> , servabit. Ne commovearis. <i>Alius</i> , capiaris.	26.
30.	30. Ne inimicitias exerceas.	30.
31.	31. Neque zelaveris. <i>Alius</i> , noli æmulari.	31.

Notæ et variæ lectiones ad cap. III Proverborum.

Ibid. θ., μηδὲ ἐγκακήσῃς. Idem.
 V. 13. Ἄλλος, ἔσχε. Idem. Edit. Rom., εἶδε, *vidit*.
 V. 17. Ἄλλος, οἱ ἄξονες αὐτῆς. Idem; ἄξονες autem ibi orbitæ, vel tramites significant. Drusius id pro scholio habet, et hanc notam adjicit: « Ἄξων proprie axis. Hoc significatu sumitur id nomen Siraach xxxiii, 5. Alio usurpant interpretes antiqui, videlicet pro calle sive orbita aut semita, ut Prov. ii, 9. כַּדְּ כַּבְּרֵי כָּל כִּדְּרֵי הַבַּיִת׃ quod reddunt, *omnem orbitam bouam*, LXX exposuerunt, πάντας ἄξονας ἀγαθοὺς. Sic v. 10, ἡ πηλοῦσα, ἄξονας αὐτῆς, ubi Aquila re-

tulit *καμπάς*, et Symmachus *δόους*, et Theodotio *κυλισμούς*. Alii eandem vocem *τροχιάς*, ut v. 15, et τρίβους Psalm. cxxlii, 4, et Job xxxviii, 20, ubi Sym. ἀτραπούς et Hieron., *semitas*. Loquor de loco hoc ultimo: nam alios non consului. »
 V. 20. Ἄλλος, ἐν γνώσει. Et postea, δρόσφ. Sic Drusius.
 V. 25. Οἱ λοιποὶ, ἐὰν πτοηθῆς etc. Idem.
 V. 26. Ἄλλος, τηρήσει. Idem.
 Ibid. Ἄλλος, ἀγρευθῆς. Idem.
 V. 30. Ἄ., μὴ δικάζου. Idem.
 V. 31. Ἄλλος, μηδὲ ζήλου. Idem.

PROVERBIORUM CAPUT IV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1. Φρόνησιν.	1. Ἐννοίαν.	1.
3. Καὶ μονογενῆς.	3. Καὶ ἀγαπώμενος.	3. Καὶ μονογενῆς.
4. Κατεχέτω λόγους μου. Καὶ ζῆθι.	4. Καὶ εἰδασκόν με. Ἐρειδέτω ὁ ἡμέτερος λόγος. <i>Vacat.</i>	4. Καὶ ζῆθι.
5. Μηδὲ ἐκκλίνῃς.	5. Μηδὲ παρίδῃς. Ἄλλος, μηδὲ ἐκκλίνῃς ἀπὸ ῥημάτων στόματός μου.	5. Μηδὲ ἐκκλίνῃς.
6. Καὶ φυλάξει σε.	6. Καὶ ἀνθέξεται σου.	6. Καὶ φυλάξει σε.
8. Βάσταζε αὐτήν.	8. Περιχαράκωσον αὐτήν.	8.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.]

1. Prudentiam.	1. Cogitationem.	1.
3. Et unigenitus.	3. Et dilectus.	3. Et unigenitus.
4. Suscipiat verba mea. Et vive.	4. Et docebant me. Firmetur noster sermo. <i>Vacat.</i>	4. Et vive.
5. Neque declines.	5. Neque despexeris. <i>Alius</i> , neque declines a verbis oris mei.	5. Neque declines.
6. Et custodiet te.	6. Et adhærebit tibi	6. Et custodiet te.
8. Gesta illam.	8. Circumda illam.	8.

TO EBPAIKON.

9 עטרת תפארת 9.
 11 דריתוך 11.
 במעגלי-ישך
 לא-יצר 12.
 לא תכשל
 14 ואל-תאשר בדרך רעים 14.
 15 ועבר 15.
 17 להם רשע 17.
 ויין חכמים ישתו
 18 וארח צדיקים פאר נהג הלך ואר 18.
 עד-נכון היום
 19 במה יכשל 19.
 20 הם 20.
 אל-יליון מעליך 21.
 23 מכל-משמר
 תוצאות חיים
 24 הסר 24.
 עקשת פה
 הרחק
 25 עיניך לגבח יביטו 25.
 26 פלם מעגל רגלך יכני 26.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

9. Corona decoris.
 11. Institui te.
 In orbitis rectitudinis.
 12. Non coarctabitur.
 Non impinges.
 14. Et ne gradiaris in via malorum.
 15. Et transi.
 17. Panem impietatis.
 Et vinum rapinarum bibent.
 18. Et semita justorum veluti lux splendens, vadens et illuminans.
 Usque ad paratam diem.
 19. In quid corruent.
 20. Inclina.
 21. Ne recedant ab oculis tuis.
 23. Ex omni custodia.
 Exitus vitarum.
 24. Remove.
 Perversitatem oris.
 Longe fac.
 25. Oculi tui ad rectum aspiciant.
 26. Pondera orbitam pedis tui.
 Stabilientur.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

9. . 9.
 11. 11.
 12. 12.
 14. 14.
 15. 15.
 17. 17.
 18. 18.
 19. 19.
 20. 20.
 21. 21.
 23. 23.
 24. 24.
 25. 25.
 26. 26.

VULGATA LATINA.

9. Coronam inclutam.
 11. Monstrabo tibi.
 Per semitas acquitatis.
 12. Non arctabuntur.
 Non habebis offendiculum.
 14. Nec tibi placeat malorum via.
 15. Et desere eam.
 17. Panem impietatis.
 Et vinum iniquitatis bibunt.
 18. Justorum autem semita, quasi lux splendens, procedit et crescit.
 Usque ad perfectam diem.
 19. Ubi corruant.
 20. Inclina.
 21. Ne recedant ab oculis tuis.
 23. Omni custodia.
 Vita procedit.
 24. Remove.
 Os pravum.
 Sint procul.
 25. Oculi tui recta videant.
 26. Dirige semitam pedibus tuis.
 Stabilientur.

ΑΚΥΛΑΣ.

9. (Στέφανον) αὐχῆσεως.
 11. Ὠδήγησά σε.
 Ἐν καμπαῖς εὐθύτητος.
 12.
 Οὐ σκανδαλισθήσῃ.
 14. Μὴδὲ μακαρίσῃς ὁδοῦς πονηρῶν.
 15. Καὶ παρέλθε.
 17. Ἄρτον ἀσεβείας.
 Καὶ οἶνον ἀδικιῶν πίνονται.
 18.
 Ἔως ἐτοιμῆς ἡμέρας.
 19.
 20. Κλίνον.
 21.
 23. Ἀπὸ παντὸς φυλάγματος.
 24. Ἀπόστησον.
 Στρεβλότητα στόματος.
 Μάκρυνον.
 25. (Οἱ ὀφθαλμοὶ σου) εὐθυνέτωσαν κατεναντίον.
 26. Ὁδοποιεῖ καμπὴν ποδῶν σου.
 Ἐτοίμαζε.

AQUILA.

9. (Coronam) gloriationis.
 11. Deduxi te.
 In flexuris rectitudinis.
 12.
 Non offenderis.
 14. Neque beatas prædices vias malorum.
 15. Et transi.
 17. Panem impietatis.
 Et vinum iniquitatum bibunt.
 18.
 Usque ad paratam diem.
 19
 20. Inclina.
 21.
 23. Ex omni custodia.
 24. Remove.
 Distorsionem oris.
 Longe fac.
 25. Oculi tui dirigantur ex adverso.
 26. Sterne viam pedum tuorum.
 Præpara.

9. (Στέφανον) δίζης.
 11.
 Ἐν τρίβῳ εὐθείᾳ.
 12. Μὴ θλιβήσεται.
 14.
 15. Καὶ πάρελθε.
 17.
 Καὶ οἶνον ἀδικιῶν πίνονται.
 18.

Ἔως ἐδραΐας ἡμέρας.

19. Ἐν τίνι ἀσθενήσουσιν.
 20. Κλῖνον.
 21. Μὴ παραρῥησάτωσαν ἐξ ὀφθαλμῶν σου.
 23.
 Προσέλευσις ζωῆς.
 24.
 Μάκρυνον.
 25. (Οἱ ὀφθαλμοὶ σου) εἰς τὸ εὐθὺ βλέπέτωσαν.
 26. Διατήρησον τοῖς ποσὶ σου.
 Ἐτοίμαζε.

SYMMACHUS.

9. (Coronam) gloriæ.
 11.
 In semita recta.
 12. Non tribulabuntur.
 14.
 15. Et transi.
 17.
 Et vinum iniquitatum bibunt.
 18.
 Usque ad firmum diem.
 19. In quo infirmabuntur.
 20. Inclina.
 21. Ne diffluant ab oculis tuis.
 23.
 Accessus vitæ.
 24.
 Longe fac.
 25. Oculi tui in rectum aspiciant.
 26. Observa pedibus tuis.

Præpara.

9. Στέφανον τρυφῆς.
 11. Διδάσκω σε.
 Τροχιαὶς ὀρθαῖς.
 12. Οὐ συγκλεισθήσεται. Ἄλλος, στενωθήσεται.
 Οὐ κοπιᾶσεις.
 14. Μηδὲ ζηλώσης ὁδοὺς παρανόμων.
 15. Παράλλαξον.
 17. Σίτα ἀσεβείας.
 Οἶνον δὲ παρανόμῳ μεθύσκονται.
 18. Αἱ δὲ ὁδοὶ τῶν δικαίων ὁμοίως φωτὶ λάμπουσι, προπορεύονται καὶ φωτίζουσι.
 Ἔως κατορθώση ἡ ἡμέρα.
 19. Πῶς προσκόπτουσιν.
 20. Παράβαλλε.
 21. Μὴ ἐκλίπῃσι σε αἱ πηγαὶ σου.
 23. Πᾶση φυλακῇ.
 Ἐξοδοὶ ζωῆς.
 24. Περιέλε.
 Σκολιδὸν στόμα.
 Μάκρᾳν ἀπὸ σοῦ ἄπῳται.
 25. (Οἱ ὀφθαλμοὶ σοῦ) ὀρθὰ βλέπέτωσαν.
 26. Ὄρθὰς τροχιάς ποιεῖ.
 Κατεύθυνε.

LXX INTERPRETES.

9. Coronam voluptatis.
 11. Doceo te.
 In orbitis rectis.
 12. Non concludentur. Al., angustabuntur.
 Non laborabis.
 14. Neque zelaveris vias iniquorum.
 15. Abscede.
 17. Escas impietatis.
 Vino autem iniquo inebriantur.
 18. Viæ autem justorum similiter ut lux splendent, procedunt et illuminant.
 Donec perfecta sit dies.
 19. Quomodo offendunt.
 20. Admove.
 21. Ne derelinquant te fontes tui.
 23. Omni custodia.
 Exitus vitæ.
 24. Aufer.
 Obliquum os.
 Longe a te propelle.
 25. Oculi tui recta videant.
 26. Rectas orbitas fac.
 Dirige.

9. (Στέφανον) ὠραιότητος.
 11.
 12.
 14.
 15. Καὶ πάρελθε.
 17.
 18. Ὡς φῶς φέγγους πορευόμενον καὶ φωτίζον.
 Ἔως ἐτοιμασίας ἡμέρας.
 19.
 20. Κλῖνον.
 21. Μὴ χλευασθήτωσαν ἀπὸ ὀφθαλμῶν σου.
 23. Ἀπὸ παντὸς φυλάγματος.
 24.
 Στρεβλότητα στόματος.
 Μάκρυνον.
 25. (Οἱ ὀφθαλμοὶ σου) εὐθυνητῶσαν καταναντίον.
 26.
 Ἐτοίμαζε.

THEODOTIO.

9. (Coronam) splendoris.
 11.
 12.
 14.
 15. Et transi.
 17.
 18. Ut lux splendoris vadens et illuminans.
 Usque ad præparationem diei.
 19.
 20. Inclina.
 21. Ne ludificentur ab oculis tuis.
 23. Ex omni custodia.
 24.
 Distorsionem oris.
 Longe fac.
 25. Oculi tui dirigantur ex adverso.
 26.
 Præpara.

Notæ et variæ lectiones ad cap. Proverbiorum IV.

V. 1. 'A., σύνεσιν. Σ., φρόνησιν. Drusius.
 V. 3. 'A., Σ., Θ., καὶ μονογενῆς. Drusius.
 V. 4. 'A., καὶ ἐφώτιζόν με. Drusius.
 Ibid. Σ., κατεχέτω λόγους μου. Idem, qui addit :
 † *Suscipe illam vel assume aut sustolle.* Verbum
 Hebræum סלֵה Abenezra quoque interpretatur
 evehe seu extolle illam. Thema est סלֵה. Ve-
 tus interpres, *arripi illam*; Santes, *exalta eam.*
Bajula vel porta. Sed βαστάζω proprie *bajulo.* Id
 bajulorum est qui onera *portant* : unde et simplici-
 ter pro *portare* usurpatur. Ab eadem origine סלֵה
 dicuntur canistra quibus uvæ deportantur in vinde-
 mia. Cæterum quia vindemiator subinde *redit* ad
 canistra, ideo R. Salomo סלֵה exponit, *subinde*

redi ad eam. Quid si *tere illam*? Nam סלֵה *via*
trita. Sic *terere libros* in Latio. Quid dico? סלֵה
 proprie *via elevata, non trita.* Interpretamentum
 quod ex Nazir laudat Nathan justus Johielides, non
 est contemnendum. Est autem בה הפך בה הפך.
subinde versa eam, כחומר בה פוגעו בה, ac si
diceret, exerce te in ea jugiter: studeto ei perpetuo.
 Ibid. 'A., Σ., Θ., καὶ ζῆθι. Drusius. Id vero in
 LXX desideratur.

V. 5. 'A., Σ., Θ., μηδὲ ἐκκλίνης etc. Has lectio-
 nes exhibet Drusius.
 V. 6. 'A., Σ., Θ., καὶ φυλάξει σε. Idem. Post τη-
 ρήσει σε, in aliis libris : Ἀρχὴ σοφίας, κτήσαι σο-
 φίαν, καὶ ἐν πάσῃ κτήσει σου κτήσαι σύνεσιν. I. 6.

PROVERBIORUM CAPUT V.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ
 Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

ΑΚΥΛΑΣ.

לְתַבְּנֵתִי הִמְ-אֶזְקָה 1	1	1.
דַּעַת 2	2.	2. Καὶ γινῶσιν.
זָרָה 3	3.	3. Ἄλλοτριᾶς.
חֶדְקַל מִשְׁכַּן חַיָּה 4	4.	4. Ὡς ἀψίνθιον.
כְּלַעֲנָה 4	4.	5.
מֵוַת 5	5.	
מִעַבְלָחַיָּה 6	6.	6. Αἱ καμπαὶ αὐτῆς.
וְאֵל-תְּסִדֵּד 7	7.	7. Καὶ μὴ ἀπόστητε.
כֶּן - תֵּן - לְאַחֵרִים הַדָּךְ 9	9.	9.
וּשְׁנִיתִךְ		Καὶ τὰ ἔτη σου.
וְנִחַמְתָּ 11	11.	11. Καὶ στενάξεις.
בְּכֹלֹת		
נָאֵץ 12	12.	12.
מִזְרֵי 13	13.	13. Φωτιζόντων.
הַבִּיחֵי		Ἐκλίνα.
כַּמְעַט הַיִּיתִי 14	14.	14. Ὡς ὀλίγον ἐγενούμην.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

1. Intelligentiæ meæ inclina au- rem tuam.	1. Prudentiæ meæ inclina au- rem tuam	1.
2. Et scientiam.	2. Et disciplinam.	2. Et scientiam.
3. Extraneæ. Et lene præ oleo palatum ejus.	3. Meretricis. Et nitidius oleo guttur ejus.	3. Alienæ.
4. Quasi absynthium.	4. Amariorem felle.	4. Quasi absynthium.
5. Mortem.	5. In mortem.	5.
6. Orbitæ ejus.	6. Gressus ejus.	6. Semitæ ejus.
7. Et ne recedatis.	7. Ne recedas.	7. Et ne recedatis.
9. Ne forte des alienis decorem tuum.	9. Ne des alienis honorem tuum.	9.
Et annos tuos.	Et annos tuos.	Et annos tuos.
11. Et rugias.	11. Gemas.	11. Et gemes.
In consumendo.	Quando consumpseris.	
12. Sprevit.	12. Non acquievit.	12.
13. Docentium me.	13. Docentium me.	13. Illuminantium.
Inclinavi.	Inclinavi.	Inclinavi.
14. Quasi parum fui.	14. Pene fui.	14. Quasi parum factus sum.

Notæ et variz lectiones ad cap. Proverbiorum IV.

Principium sapientiæ, possidere sapientiam, et in omni possessione tua possidere intelligentiam.

V. 8. 'A., ἀνάλαβς etc. Drusius.

V. 9. 'A., αὐχίσεως etc. Idem. Supple στέφανον ante singulas versiones.

V. 11. 'A., ὠδήγησά σε. Drusius.

Ibid. 'A., ἐν καμπαῖς etc. Idem.

V. 12. Σ., μὴ θλιθῆσεται. Drusius. Alteram vero lectionem, quam ibidem adiert, putat esse Aquilæ; nempe στενωθήσεται.

Ibid. 'A., οὐ σκανδαλισθήσῃ. Idem.

V. 14. 'A., μὴδὲ μακαρίσῃς etc. Idem.

V. 15. 'A., Σ., Θ., καὶ παρέλθε. Idem.

V. 17. 'A., ἄρτον ἀσεβείας. Idem.

Ibid. 'A., Σ., καὶ οἶνον etc. Idem.

V. 18. Θ., ὡς φῶς etc. Præmitte, αἱ δὲ ὁδοὶ τῶν

δικαίων.

Ibid. 'A., ἔως ἐτοιμῆς etc. Has omnes lectiones profert idem.

V. 19. Σ., ἐν τίνι etc. Idem.

V. 20. 'A., Σ., Θ., κλῖνον. Idem.

V. 21. Σ., μὴ παρ-. Symmachi et postea Theodotionis sic adiert idem.

V. 25. 'A., Θ., ἀπὸ παντὸς etc. Drusius.

Ibid. Σ., προσέλευσις etc. Idem.

V. 24. 'A., ἀπόσπῃσόν. Idem.

Ibid. 'A., Θ., στρεβλότητα etc. Idem.

Ibid. 'A., Σ., Θ., μάκρυνον. Idem.

V. 25. 'A., Θ., οἱ ὀφθαλμοὶ etc. Sic haud dubie præmittendum lectionibus Drusii.

V. 26. 'A., ὁδοποιεῖ etc. Drusius.

Ibid. 'A., Σ., Θ., ἐτοιμασε. Idem.

PROVERBIORUM CAPUT V.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Θ.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

- 1.
2. Καὶ γνῶσιν.
3. Ἄλλοτριας.
Καὶ λείος ὑπὲρ ἔλαιον φάρυγξ αὐτῆς.
- 4.
- 5.
6. Οἱ ἐπικυλισμοὶ αὐτῆς.
- 7.
9. Μήποτε δῶς ἐτέρῳ τὴν δόξαν σου.
Καὶ τὰ ἔτη σου.
11. Καὶ στενάξεις.
Ἐν τῷ ἐκλείπειν.
- 12.
13. Φωτιζόντων.
Ἐκλίνα.
- 14.

1. Ἐμοὶ; δὲ λόγοις παράβαλλε σὸν οὐς.
2. Αἰσθησις δέ.
3. Πόρνης.
Ἡ πρὸς καιρὸν λιπαίνει σὸν φάρυγγα
4. Πικρότερον χολῆς.
5. Μετὰ θανάτου. Ἄλλοι. μετ' ὀδύνης.
6. Αἱ τροχαὶ αὐτῆς.
7. Καὶ μὴ ἀκύρους ποιήσεις.
9. Ἴνα μὴ κρήνῃ ἄλλοις τὴν ζωὴν σου.
Καὶ σὸν βίον.
11. Καὶ μεταμεληθήσῃ.
Ἦνίκα ἂν κατατριβῶσι.
12. Ἐξέκλινεν.
13. Παιδεύοντός με.
Παρέβαλλον.
14. Παρ' ὀλίγον ἐγενόμην. Ἄλλοι. ἐν βραχυτάτῳ.

1. Τῇ φρονήσει μου κλῖνον τὸ οὐς σου.
2. Καὶ γνῶσιν.
3. Ἄλλοτριας.
Καὶ λείος ὑπὲρ ἔλαιον φάρυγξ αὐτῆς.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 9.
- Καὶ τὰ ἔτη σου.
11. Καὶ στενάξεις.
12. Παρώξυνεν.
13. Φωτιζόντων.
Ἐκλίνα.
- 14.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

- 1.
2. Et scientiam.
3. Alienæ.
Et lævius oleo palatum ejus.
- 4.
- 5.
6. Orbitæ ejus.
- 7.
9. Nequando des aliï gloriam tuam.
Et annos tuos.
11. Et gemes.
In deficiendo.
- 12.
13. Illuminantium.
Inclinavi.
- 14.

1. Et sermonibus meis admove aures tuas.
2. Sensus autem.
3. Meretricis.
Quæ ad tempus impiagnat fauces tuas.
4. Amariorem felle.
5. Cum morte. Alius, cum dolore.
6. Orbitæ ejus.
7. Et ne irritos facias.
9. Ut non prodatur aliis vitam tuam.
Et vitam tuam.
11. Et poenitebit te.
Quando contritæ fuerit.
12. Declinavit.
13. Erudientis me.
Admovi.
14. Pene fui. Alius, in brevissimo.

1. Prudentiæ meæ inclina aures tuas.
2. Et scientiam.
3. Alienæ.
Et lævius oleo palatum ejus.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 9.
- Et annos tuos.
11. Et gemes.
12. Irritavit.
13. Illuminantium.
Inclinavi.
- 14.

TO EBPAIKON.

מבוך 15
באך
יפצו מעינתך חנה 16
ברך 18
ויעלת-חן 19
חיה ירך
נכח 21
מעגלתי
וענתני 22
ובתבלי חכאמי חכך
באך מוסר 23
אלתי ישנה

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοὶ γράμμασι.

15.
16.
18.
19.
21.
22.
23.

ΑΚΥΛΑΣ.

15. Ἐκ λάκκου σου.
16. Μὴ διασκορπιζέσθωσαν αἱ πηγαὶ σου ἔξω.
18. Εὐλογημένη.
19.
Τίτθοι αὐτῆς μεθυσκέτωσάν σε.
21.
Καμπάς.
22. Ἀνομαίαι αὐτοῦ.
Καὶ ἐν σχολίοις ἀμαρτίας αὐτοῦ.
23.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

15. De cisterna tua.
Putei tui.
16. Dispergantur fontes tui foras.
18. Benedicta.
19. Et ibyx gratiæ.
Ubera ejus inebrient te.
21. Coram.
Orbitas ejus.
22. Iniquitates suæ.
Et in funibus peccati sui tenebitur.
23. In non eruditione.
Stultitiæ suæ errabit.

VULGATA LATINA.

15. De cisterna tua.
Putei tui.
16. Deriventur fontes tui foras.
18. Benedicta.
19. Et gratissimus hinnulus.
Ubera ejus inebrient te.
21. Respicit Dominus.
Gressus.
22. Iniquitates suæ.
Et funibus peccatorum suorum constringitur.
23. Quia non habuit disciplinam.
Stultitiæ suæ decipietur.

AQUILA.

15. De lacu tuo.
16. Ne dispergantur fontes tui foras.
18. Benedicta
19.
Ubera ejus inebrient te.
21.
Semitas.
22. Iniquitates suæ.
Et in funiculis peccati sui.
23.

Notæ et variæ lectiones ad cap. V Proverbiorum.

- V. 1. Θ., τῇ φρονήσει etc. Drusius.
 V. 2. 'A., Σ., Θ., καὶ γνώσιν. Idem. Trium interpretatio voci חנה jungenda est, non autem præcedenti tunc, cui Drusius eam copulavit : et vero ipse in nota sua suspicatur illud καὶ γνώσιν Hebraicum חנה respicere.
 V. 5. 'A., Σ., Θ., ἀλλοστραζ. Drusius.
 Ibid. Σ., Θ., καὶ λείος etc. Idem. קלף Aquila etiam λείος vertit Gen. xxvii, 16.
 V. 4. 'A., ὡς ἀψίνθιον. Drusius.
 V. 5. Ἄλλος, μετ' ὀδύνης. Idem.
 V. 6. 'A., αὶ καμπάι etc. Idem.
 V. 7. 'A., καὶ μὴ ἀπόστητε etc. Idem.

(*) Ο, ἤνιχα ἀν κατατριβῶσι. Sic reposuimus, pro ἐπ' ἐσχάτων, quod oscitanter edidit Montf ; hoc enim respondet præcedenti verbo, חן-יך. DRACH.

PROVERBIORUM CAPUT VI.

TO EBPAIKON.

לרעך 1
תעק לור כפיך

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοὶ γράμμασι.

1.

ΑΚΥΛΑΣ.

1. Σὸν ἐταῖρον.

VERSIO HEBRAICI TEXT:

1. Sodali tuo.
Defixisti alieno volas tuas.

VULGATA LATINA.

1. Amico tuo.
Defixisti apud extraneum manum tuam.

AQUILA.

1. Amicum tuum.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

15. Ἐκ λάκκου σου.
 16.
 18. Εὐλογημένη.
 19. Καὶ Ἐλαφος χάριτος
 21. Κατέναντι.
 Ἐπικυλισμούς.
 22. Ἄνομιαί αὐτοῦ.
 Συλληφθήσεται.
 23. Διὰ ἀπαιδευσίαν.
 Ἄφροσύνης αὐτοῦ πλανηθήσεται.
Aliter, ἐν τῷ μὴ εἰδέναι παιδεῖαν.

SYMMACHUS.

15. De lacu tuo.
 16.
 18. Benedicta.
 19. Et cervus gratiæ.
 21. In conspectu
 Orbitas.
 22. Iniquitates suæ.
 Comprehendetur.
 23. Propter incitiam.

Stultitiæ suæ errabit. *Aliter*,
 quia non novit disciplinam.

15. Ἀπὸ σῶν ἀγγείων.
 Φρεάτων. Ἄλλ., ὑδάτων.
 16. Μὴ ὑπερεκχεῖσθω σοι ὕδατα
 ἐκ τῆς σῆς πηγῆς.
 18. Σοὶ ἰβία.
 19. Καὶ πῶλος σῶν χαρίτων.
 Ἥ δὲ ἰβία ἠγείσθω σου. Ἄλλος,
 φίλια.
 21. Ἐνώπιον.
 Τροχιάς.
 22. Παρανομίαί.
 Σειραῖς δὲ τῶν ἑαυτοῦ ἁμαρτιῶν
 ἕκαστος σφίγγεται.
 23. Μετὰ ἀπαιδεύτων.
 Τῆς ἑαυτοῦ βιότητος ἐξεβόλησεν,
 καὶ ἀπώλετο δι' ἀφροσύνην.

LXX INTERPRETES.

15. De tuis vasis.
 Puteorum. *Alius*, aquarum.
 16. Non supereffundantur tibi
 aquæ extra tuum fontem.
 18. Tibi proprius.
 19. Et pullus gratiarum tuarum.
 Et propria ducat te. *Al.*, ami-
 citia.
 21. Coram.
 Orbitas.
 22. Iniquitates.
 Catenis autem suorum pecca-
 torum unusquisque constringitur.
 23. Cum ineruditis.

Vitæ suæ dejectus est, et perit
 propter stultitiam.

Notæ et variæ lectiones ad cap. V Proverborum.

ξυνον. II Sam. xii, 14, **ϕενη** A., παρῶξυνας. »

V. 13. Ἄ., Σ., Θ., φωτιζόντων. Drusius.
 Ibid. Ἄ., Σ., Θ., ἐκλίνα. Idem
 V. 14. Ἄ., ὡς ὄλιγον etc. Idem, qui etiam scholion
 adfert. Est autem, ut videtur, varia interpretatio.
 V. 15. Ἄ., Σ., Θ., ἐκ λάκκου σου. Drusius.
 Ibid. Ἄλλος, ὑδάτων. Idem (*).
 V. 16. Ἄ., μὴ διασκορπισθήσθωσαν etc. Idem. Hic
 Drusius: « Aquila μὴ adjecit de suo, an potius ut
 sit additum a librariis ex editione τῶν Ο΄? Hoc
 postremum probabilius mihi videtur. Non enim
 certe legitur in Hebræo. » At licet non legatur in
 Hebræo, ad concinnam efferendam sententiam ita

necessarium videtur, ut vel exciderit, vel subintel-
 ligatur, oporteat. Certe LXX Interpretes negatio-
 nem vel legerunt, vel subintellegerunt, cum ita ver-
 terunt: μὴ ὑπερεκχεῖσθω.

V. 18. Ἄ., Σ., Θ., εὐλογημένη. Drusius.
 V. 19. Σ., Θ., καὶ Ἐλαφος χάριτος. Idem.
 Ibid. A., τιτθολ etc. Idem.
 V. 21. Σ., Θ., κατέναντι. Idem.
 Ibid. Ἄ., καμπάς. Σ., ἐπικυλισμούς. Idem.
 V. 22. Ἄ., Σ., Θ., ἀνομίαί. Idem.
 V. 23. Σ., διὰ ἀπαιδευσίαν etc. Idem.
 Ibid. Σ., ἀφροσύνης etc. Idem.
 Ibid. Σ., Θ., ἐν τῷ μὴ εἰδέναι παιδεῖαν. Sic qui-
 dam mss. sed hæc videntur esse scholion. Idem.

(*) De hoc absolute silet Drusius. Nobilior vero tanquam *scholion* adfert. DRACM.

PROVERBIORUM CAPUT VI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1. Σὺν πλησίον.
 SYMMACHUS.
 1. Proximum tuum.

1. Σὺν φίλον.
 Παραδώσεις σὴν χεῖρα ἐχθρῷ.
 Ἄλλος, ἐνέπηξας εἰς ἄλυσιν χεῖρά
 σου.
 LXX INTERPRETES.
 1. Amicum tuum.
 Trades manum tuam inimico.
Alius, infixisti in catenam manum
 tuam.

1. Σὺν πλησίον.
 THEODOTIO.
 1. Proximum tuum.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
2 נקשרת באמרי-פך נלחדו באמרי-פך	2.	2.
3 לך דהב רעיד	3.	3. Πορεύου.
4 שנה ותנוכה	4.	4. Καὶ ῥωσταγμῶν.
5 מיד יקוש	5.	5.
6 לך	6.	6. Πορεύου.
7 שבור	7.	7. Ἐκδιαστήν.
8 אגרה בקציר מאכלה	8.	8.
9 עד-מותי תשכב תקום	9.	9. Κοιμηθήσῃ; Ἄναστήσῃ;
10 תבק	10.	10. Περιλαμβάνεις.
11 וזא	11.	11. Καὶ ἐλεύσεται.
כאיש מן		
12 עקשות פה	12.	12.
13 קורץ	13.	13. Κνίξει.
מולה		Τρίδων.
מורה באצבעותיו		
14 תדפסח	14.	14.

מדי. VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Illaqueatus es in verbis oris tui, captus es in verbis oris tui.	2. Illaqueatus es verbis oris tui, et captus propriis sermonibus.	2.
3. Vade. Robora. Sodales tuos.	3. Discurrere. Suscita. Amicum tuum.	3. Vade.
4. Somnum. Et dormitationem.	4. Somnum. Neu dormitent palpebræ tuæ.	4. Et dormitationem.
5. De manu aucupis.	5. De manu aucupis.	5.
6. Vade.	6. Vade.	6. Vade.
7. Præfectus.	7. Præceptorem.	7. Violentum.
8. Congregat in messe escam suam.	8. Congregat in messe quod comedat.	8.
9. Usquequo? Dormies? Surges?	9. Usquequo? Dormies? Consurges?	9. Dormies? Surges?
10. Complicationis.	10. Conseres manus.	10. Complecteris.
11. Et veniet. Tanquam vir clypei.	11. Et veniet. Quasi vir armatus	11. Et veniet
12. Perversitate oris.	12. Ore perverso.	12.
13. Annuens. Loquens. Docens in digitis suis.	13. Annuit. Terit pede. Digito loquitur.	13. Vellicat. Terens.
14. Perversitates. Contentiones.	14. Pravo corde. Jurgia.	14.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Υ.

ΘΕΟΔΩΤΙΩΝ.

2. Ἐπαγευῆθης ἐν ῥήμασι στόματός σου, καὶ ἔλωσ ἐν ῥήμασι στόματός σου.

3. Πορεύου.
Παρόρμησον.

4.
Καὶ νυσταγμόν.

5. Ἐκ χειρὸς ἔξεντοῦ.

6.

7. Γραμματεά.

8. Συνάγει ἐν ἀμητῶ τὰ θέοντα αὐτοῦ.

9.

Κοιμηθήσῃ;

Ἄναστῆσῃ;

10.

11. Καὶ ἤξει.

Ἵς ἀνὴρ ἀσπίδος.

12. Στρεβλύμασι στόματος.

13.

Προστρέθων.

Δακτυλοδεικτῶν.

14.

SYMMACHUS.

2. *Inlaqueatus es in verbis oris tui, et captus es in verbis oris tui.*

3. *Vade.*

Incita.

4.

Et dormitationem.

5. *De manu aucupis.*

6.

7. *Scribam.*

8. *Congregat in messe quæ illi opus sunt.*

9.

Dormies?

Surges?

10.

11. *Et veniet.*

Tanquam vir clypei.

12. *Tortuositatibus oris.*

13.

Atterens.

Digito monstrans.

14.

2. Παγίς γὰρ ἰσχυρά ἀνδρὶ τὰ ἴδια χεῖλη, καὶ ἀλλοκεται χεῖλεσιν ἴδιου στόματος.

3. Πορεύου.

Παρόξυνε.

Φθον σου. Ἄλλος, πολίτην.

4. Ὕπνον.

Μηδὲ ἐπινυστάξης. Ἄλλος, καὶ ἐξεγέρθητι.

5. Ἐκ παγίδος.

6. Ἴθι.

7. Ἀναγκάζοντα.

8. Πολλὴν τε ἐν τῷ ἀμητῷ ποιεῖται τὴν παράθεσιν. Ἄλλος, συστρέφει ἐν θερισμῷ βρώματα αὐτοῦ.

9. Ἔως τίνος; Ἄλλος, πότε;

Κατάκεισαι;

Ἐγερθήσῃ;

10. Ἐναγκαλίξῃ.

11. Ἐμπαραγίνεται σοι.

Ὅσπερ ἀγαθὸς δρομεύς.

12. Ὁδοῦ οὐκ ἀγαθὰς.

13. Ἐννεύει.

Σημαίνει (ποδί).

Διδάσκει δὲ νεύμασι δακτύλων. Ἄλλος, συμβιδάζει δὲ τοῖς δακτύλοις αὐτοῦ.

14. Διεστραμμένη καρδία. Ἄλλος, στρεβλότητος.

Ταραχάς. Ἄλλ., ἀντιδικίας.

LXX INTERPRETES.

2. *Laqueus enim fortis viro propria labia, et capitur labiis proprii oris.*

3. *Vade.*

Stimula.

Amicum tuum. Alius, civem.

4. *Somnum.*

Neque indormites. Alius, et expergiscere.

5. *Ex reti.*

6. *Vade.*

7. *Cogentem.*

8. *Multamque in messe facit acervationem. Alius, cogit in messe cibos suos.*

9. *Usquequo? Alius, quando?*

Jaces?

Excitaberis?

10. *Amplecteris.*

11. *Supervenit tibi.*

Tanquam bonus cursor.

12. *Vias non bonas.*

13. *Innuit.*

Significat (pede).

Docet autem nutibus digitorum. Alius, docet autem digitis suis.

14. *Perversum cor. Alius, tortuositatis.*

Turbationes. Alius, contradictiones.

2.

3. Πορεύου.

Παρόρμησον.

4.

Καὶ νυσταγμόν.

5.

6. Πορεύου.

7. Ἐκδιαστῆν.

8.

9.

Κοιμηθήσῃ;

Ἄναστῆσῃ;

10.

11. Καὶ ἤξει.

Ἵς ἀνὴρ δορυφόρος.

12.

13. Κνίξει.

14.

THEODOTIO.

2.

3. *Vade.*

Incita.

4.

Et dormitationem.

5.

6. *Vade.*

7. *Violentum.*

8.

9.

Dormies?

Surges?

10.

11. *Et veniet.*

Ut vir hastatus.

12.

13. *Vellicat.*

14.

TO EBPAIKON.

- 15 פתאם
16 יהה
ושבע תעבת נפש
17 רכות
נקי
18 מבורח רחץ לרעה
19 יפיה
כזנים
21 קשרם
על-לק
עגם
22 תגה אוחך
הקיצות
23 ותורה אור
תנודת מוסר
24 מאשת רע
מחלקת לשון נכריה
25 אל-תחמד יפיה בלבך
ואל-תקחך
27 היחתה איש
29 ואל-אשת רעה
30 לא-יבדו לנגב

VERSIO HEBRAICI TEXT.

15. Extemplo.
16. Dominus.
Et septem abominatio animæ ejus.
17. Sublimes.
Innocentis.
18. Festinantes currere ad malum.
19. Effabit.
Dissidia.
21. Liga ea.
In corde tuo.
Vinci ea.
22. Deducet te.
Et expergefactus fueris.
23. Et lex lux.
Increpationes eruditionis.
24. A muliere mala.
A lenitate linguæ extraneæ.
25. Ne concupiscas pulcritudinem ejus in corde tuo.
Et non capiat te.
27. Numquid accipiet vir?
29. Et ad uxorem socii sui.
30. Non spernent furem.

TO EBPAIKON

- Ἑλληνικοῖς γράμμασι.
15.
16.
17.
18.
19.
21.
22.
23.
24.
25.
27.
29.
30.

VULGATA LATINA.

15. Extemplo.
16. Dominus.
Et septimum detestatur anima ejus.
17. Sublimes.
Innoxium.
18. Veloces ad currendum in malum.
19. Proferentem.
Discordias.
21. Liga ea.
In corde tuo.
Circumda.
22. Gradientur tecum.
Et evigilans.
23. Et lex lux.
Increpationes disciplinæ.
24. A muliere mala.
Et a blanda lingua extraneæ.
25. Non concupiscat pulcritudinem ejus cor tuum.
Nec capiaris.
27. Numquid potest homo abscondere?
29. Ad mulierem proximi.
30. Non grandis est culpa, cum quis furatus fuerit.

ΑΚΥΛΑΣ.

15. Παραχρημα.
16.
Και ἐπτά βδελύγματα ψυχῆς αὐτοῦ.
17. Ὑψηλός.
Ἄθωον.
18. Ταχύνοντες δραμεῖν εἰς κακίαν.
19
21. Σύνδησον αὐτούς.
22. Ὁδηγεῖτω σε.
23. Καὶ νόμος φῶς.
Ἐλεγχοῖ παιδείας.
24. [Γυναικός] ἑταίρου σου.
25. Μὴ ἐπιθυμήσῃς κάλλους αὐτῆς ἐν καρδίᾳ σου.
27. Μὴ ὑποθύψῃ ἀνὴρ;
29. [Γυναίκα] ἑταίρου αὐτοῦ.
30. Οὐκ ἐξουθενώσουσι τὸν κλέπτην.

AQUILA.

15. Statim.
16.
Et septem abominationes animæ ejus.
17. Excelsus.
Innocentem.
18. Festinantes currere ad malitiam.
19.
21. Colliga eos.
22. Ducat te.
23. Et lex lux.
Redargutiones disciplinæ.
24. Muliere sodalis tui.
25. Ne concupiscas pulcritudinem ejus in corde tuo.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

15. Ἄφνω.
 16. Καὶ ἑπτὰ βδελύγματα ψυχῆς αὐτοῦ.
 17. Ὑψηλός.
 Ἄναίτιον.
 18. Ταχύνοντες δραμεῖν εἰς κακίαν.
 19. Ἐκφαίνει.
 21.
 Σφίγξον.
 22. Ὁδηγείτω σε.
 23. Καὶ νόμος φῶς.
 Ἐλεγχοὶ παιδείας.
 24.
 Ἀπὸ λειογλώσσου ξένης.
 25. Μὴ ἐπιθυμῆσης κάλλους αὐτῆς ἐν καρδίᾳ σου.
 27. Μὴ ὑποθύψει ἀνὴρ;
 29. [Γυναῖκα] τοῦ πλησίον.
 30. Οὐκ ἔξευτελίσουςι.

SYMMACHIUS.

15. Subito.
 16. Et septem abominaciones animæ ejus.
 17. Excelsus.
 Innoxium.
 18. Festinantes currere ad malitiam.
 19. Profert.
 21.
 Stringe.
 22. Ducat te.
 23. Et lex lux.
 Redargutiones disciplinæ.
 24.
 A leni lingua extraneæ.
 25. Ne concupiscas pulcritudinem ejus in corde tuo.
 27. Numquid accendet vir?
 29. Ad mulierem proximi.
 30. Non despicient

Ο.

15. Ἐξαπίνης.
 16. Ὁ Θεός. Ἄλλος, ὁ Κύριος. Συντριβήσεται δὲ δι' ἀκαθαρσίαν ψυχῆς.
 17. Ὑβριστοῦ.
 Δικαίου.
 18. Ἐπισπεύδοντες κακοποιεῖν.
 19. Ἐκκαίει.
 Κρίσεις. Ἄλλος, ἀντιδικίας.
 21. Ἀφαφαὶ αὐτούς.
 Ἐπὶ σῆ ψυχῇ. Ἄλλος, ἐπὶ καρδίᾳ.
 Ἐγκλοῖωσαι.
 22. Ἐπάγου αὐτήν.
 Ἴνα ἐγειρομένῳ. Ἄλλος, ὡς δ' ἂν διεγερθῆς.
 23. Νόμου καὶ φῶς.
 Καὶ ἔλεγχος καὶ παιδεία.
 24. Γυναικὸς ὑπάνδρου. Ἄλλος, [γυναϊκὸς] τοῦ φίλου σου.
 Ἀπὸ διαβολῆς γλώσσης ἀλλοτρίας.
 25. Μὴ σε νικήσῃ κάλλους ἐπιθυμία.
 Μὴδὲ ἀγρευθῆς. Ἄλλος, μὴδὲ ἔλῃ σε.
 27. Ἀποθήσει τις;
 29. Πρὸς γυναῖκα ὑπάνδρου.
 30. Οὐ θαυμαστὸν ἐὰν ἀλφῶ τις κλέπτων.

LXX INTERPRETES.

15. Repente.
 16. Deus. *Alius*, Dominus.
 Conteretur autem propter immunditiam animæ.
 17. Contumeliosus.
 Justus
 18. Festinantes ad malefaciendum.
 19. Accendit.
 Judicia. *Alius*, contradictiones.
 21. Liga ea.
 In tua anima. *Alius*, in corde.
 Circumda.
 22. Adducito eam.
 Ut expergefacto. *Alius*, ut autem expergefactus fueris.
 23. Legis et lumen.
 Et redargutio et disciplina.
 24. Muliere conjugata. *Alius*, muliere amici tui.
 A calumnia linguæ alienæ.
 25. Ne te vincat pulcritudinis concupiscentia.
 Nec capiaris. *Alius*, et non capiat te.
 27. Alligabit quis?
 29. Ad mulierem conjugatam.
 30. Non mirum si deprehendatur quis furans.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

15.
 16. Καὶ ἑπτὰ βδελύγματα ψυχῆς αὐτοῦ.
 17.
 18. Ταχύνοντες δραμεῖν εἰς κακίαν.
 19. Ἐκφαίνει.
 21. Σύνδησον αὐτούς.
 22. Ὁδηγείτω σε.
 23. Καὶ νόμος φῶς.
 Ἐλεγχοὶ παιδείας.
 24. Γυναικὸς πόρνης.
 Ἀπὸ λειογλώσσου ξένης.
 25. Μὴ ἐπιθυμῆσης κάλλους αὐτῆς ἐν καρδίᾳ σου.
 27. Μὴ ὑποθύψει ἀνὴρ;
 29. [Γυναῖκα] ἑταίρου αὐτοῦ.
 30.
 25. Μὴ ἐπιθυμῆσης κάλλους αὐτῆς ἐν καρδίᾳ σου.

THEODOTIO

15.
 16. Et septem abominaciones animæ ejus.
 17.
 18. Festinantes currere ad malitiam.
 19. Profert.
 21. Colliga eos.
 22. Ducat te.
 23. Et lex lux.
 Redargutiones disciplinæ.
 24. Muliere meretricis.
 A leni lingua extraneæ.
 25. Ne concupiscas pulcritudinem ejus in corde tuo.
 27. Numquid accendet vir?
 29. Ad uxorem socii sui.
 30.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON
Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

AKYΛAΣ.

נפש כי ירעב

- 32. אשה חסר-לב
- 33. נגע-וקלח יבנא
- 34. ביום נקם
- 35. לא-ישא פני כל-כפר

כי תרבה-שח

VERSIO HEBRAICI TEXT.
Animam suam, cum esurierit.

- 32.
- 33.
- 34.
- 35.

VULGATA LATINA.
Ut esurientem impleat animam.

- 32. Γυναίκα, στερείται καρδίας.
- 33.
- 34. Ἐν ἡμέρᾳ ἐκδικήσεως.
- 35.

Δωροκοπίᾳ.
AQUILA.

32. Mulierem, deficit corde.

32. Qui autem adulter est, propter cordis inopiam.

32. Mulierem, privatur corde.

33. Plagam et ignominiam inveniet.

33. Turpitudinem et ignorantiam.

33.

34. In die vindictæ.

34. In die vindictæ.

34. In die vindictæ.

35. Non accipiet facies omnis propitiationis.

35. Nec acquiescet cujusquam precibus.

35.

Cum multiplicaveris munus.

Pro redemptione dona plurima.

Corruptela munerum.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VI Proverbiorum.

- V. 1. 'A., σὸν ἑταῖρον etc. Drusius. Ibid. Ἄλλος, ἐνέπηξας etc. Idem.
- V. 2. Σ., ἐπαγιδεύθησ etc. Idem.
- V. 3. 'A., Σ., Θ., πορεύου. Idem. Ibid. Σ., Θ., παρόρμησον. Idem.
- Ibid. Ἄλλος, πολίτην. Idem (*).
- V. 4. 'A., Σ., Θ., νυσταγμόν. Idem (**).
- Ibid. Ἄλλος, καὶ ἐξεγέρθητι. Idem (**).
- V. 5. Σ., ἐκ χειρὸς ἴξυσου. Sic vocem יקח ver-

- tunt Aq. et Sym. Jerem. v, 26.
- V. 6. 'A., Θ., πορεύου. Drusius.
- V. 7. 'A., Θ., ἐδίασθήν. Sic vocem רבש vertit etiam Symmachus, Esaiæ xlvi. Hic vero Symmachus γραμματέα vertit, longe diverso sensu. An legit ἴξου? LXX quoque Num. xi, 46, ἰξουθῖν vertunt καὶ γραμματεῖς αὐτοῦ. Verum et ipsi passim voces aliquatenus similes pro iisdem habent.
- V. 8. Σ., συνάγει ἐν ἀμνητῶ etc. Drusius. Alter

(*) Error; Drusius enim ut scholion exhibet. Sic etiam Nobilius. DRACH.
 (**) Hanc trium Intt. versionem retulit Montf. ad רבש, cum manifeste pertineat ad רבש, ut recte disertisque verbis monet Drusius, ad cuius tamen auctoritatem noster provocat. DRACH.
 (***) De καὶ ἐξεγέρθητι prorsus tacet Drusius. Est autem merum scholion, ut docet Nobilius. DRACH.

PROVERBIORUM CAPUT VII.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON
Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

AKYΛAΣ.

- 2. חזיה
- 3. קשרם
- כתבם
- לבך
- 4. אחתי את
- הדע לבונה תקרא
- 5. אמריה דחליקת
- 8. אצל פנה
- 10. שית חנה

VERSIO HEBRAICI TEXT.

- 2. Et vive.
- 3. Liga ea. Scribe ea. Cordis tui.
- 4. Soror mea tu. Et notam intelligentiam vocabis.
- 5. Sermones suos lenificavit.
- 8. Apud angulum.
- 10. Ornatu meretricis.

- 2.
 - 3.
 - 4.
 - 5.
 - 8.
 - 10.
- VULGATA LATINA.
- 2. Et vives.
 - 3. Liga ea. Scribe ea. Cordis tui.
 - 4. Soror mea es. Et prudentiam voca amicam tuam.
 - 5. Quæ verba sua dulcia facit.
 - 8. Juxta angulum.
 - 10. Ornatu meretricio.

- 2. Καὶ ζῆθι.
- 3. Σύνδησον αὐτούς.
- 4. Ἀδελφῆ μου εἶ σύ. Καὶ γνωστὴν τὴν σύνεσιν καλέσεις.
- 5.
- 8.
- 10. Θέσιν πόρνης.
- AQUILA.
- 2. Et vive.
- 3. Colliga eos.
- 4. Soror mea es tu. Et notam intelligentiam vocabis.
- 5.
- 8.
- 10. Ornatum meretricis.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ

Ο.

ΘΕΟΔΩΤΙΩΝ.

Πεινῶν ψυχῆν. Ἄλλος, ψυχὴν πεινῶσαν. Ἄλλος, ψυχὴν αὐτοῦ ὅταν πεινάσῃ.

32.	32. Ὁ δὲ μοιχὸς δι' ἔνδειαν φρενῶν.	32.
33. Μάστιγα καὶ ὕδριν εὐρήσει.	33. Ὀδύνας τε καὶ ἀτιμίας.	33.
34.	34. Ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως.	34. Ἐν ἡμέρᾳ ἐκδικήσεως.
35.	35. Οὐκ ἀνταλλάσσεται οὐδενὸς λύτρου.	35. Οὐ λήφεται πρόσωπον πάσης λυτρώσεως.

Πολλῶν δῶρων.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

Animam esuriens. *Alius*, animam esurientem. *Alius*, animam suam, cum esurierit.

32.	32. Adulterans autem propter inopiam mentis.	32.
33. Plagam et ignominiam inveniet.	33. Ac dolores et ignominias.	33.
34.	34. In die iudicii.	34. In die vindictæ.
35.	35. Non commutabit ulla redemptione.	35. Non accipiet faciem omnis redemptionis.

Multis donis.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VI Proverborum.

vero, qui habet ἐν θερσιμῶν videtur Aquila esse, qui ita vertit psalm. lxxix, 12.

- V. 9. Ἄλλ., πότε. Drusius.
 Ibid. Ἀ., Σ., Θ., κοιμηθήσῃ. Idem.
 Ibid. Ἀ., Σ., Θ., ἀναστήσῃ. Idem.
 V. 10. Ἀ., περιλαμβάνεις. Idem.
 V. 11. Ἀ., καὶ ἐλεύσεται etc. Idem.
 Ibid. Σ., ὡς ἀνὴρ etc. Idem.
 V. 12. Σ., στρεβλεύμασι etc. Idem.
 V. 15. Ἀ., Θ., κνίξει. Drusius. Sic Ἀ., Σ., Θ. infra xvi, 30.
 Ibid. Ἀ., τρέβων etc. Drusius.
 Ibid. Σ., δακτυλοεικτῶν etc. Idem, ut et sequentes.

V. 16. Συντριβήσεται. Edit. Rom., συντριβεται.

V. 27. Ἀ., Σ., Θ., ὑποθύψει. Ita correctissimus, etiamsi ὑποτύψει scriptum exsist in Montfauconii Hexaplis, lexicoque ejusd. græco hexaplatari, ad calcem Trommii Concordantiarum addito, necnon in Rom. editionis Drusiique variis lectionibus, et, quod magis miramur, in Schleusneri Thesauro V. T. — Verbi simplicis τύφω (pro θύφω) futurum et aoristus sunt, θύφω, ἔθυφα, littera aspirata θ, quæ ob sequentem aspiratam φ in tenuem mutata fuit, redeunte. — Præterea invenitur apud Polybium, ὑποθύφας, et nomen ὑπόθυφης. Cf. Schneideri lexice. græc.-german. et Stephani Thes. gr. a D. Didot editum. Dracu.

PROVERBIORUM CAPUT VII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΩΤΙΩΝ.

2. Καὶ ζῆθι.	2. Καὶ βιώσεις.	2. Καὶ ζῆθι.
3. Ἄφασαι αὐτούς.	3. Περιθου αὐτούς.
Ἐπιγραφον. Ἄλλος, ἀπόγραψαι.	3. Ἄφασαι αὐτούς.
Τοῦ στήθους σου.	Τῆς καρδίας σου.	
4. Ἀδελφὴ μου εἶ σύ.	4. Σὴν ἀδελφὴν.
Τὴν δὲ φρόνησιν γνῶριμον περιποίησαι σεαυτῷ.	4. Ἀδελφὴ μου εἶ σύ.
Καὶ γνωστὴν τὴν σύνεσιν καλέσεις.
5.	5. Ἐάν σε λόγους τοῖς πρὸς χάριν ἐμβάλληται.	5. Ἦς ῥήματα αὐτῆς ὀλισθηρά.
8.	8. Παράγωνίαν. Ἄλλος, ἐνγωνία.	8.
10. Τάξιν πόρνῃς.	10. Εἶδος ἔχουσα πορνικόν.	10.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

2. Et vive.	2. Et vives.	2. Et vive.
3. Alliga eos.	3. Circumpone illos.
Inscribe. <i>Alius</i> , describe.
Cordis tui.	3. Alliga eos.
Pectoris tui.	4. Tuam sororem.
Prudentiam vero notam reddet tibi.	4. Soror mea es tu.
Et notam intelligentiam vocabis.
4. Soror mea es tu.	5. Si te sermonibus a.l gratiam adoriatur.	5. Cujus verba lubrica.
5.	8. Ad angulum. <i>Alius</i> , in angulo.	8.
8.	10. Speciem habens meretriciam.	10.

TO EBPAIKON.

11	המיה וסרת
13	העזה פניה ותאמר לו
16	מרבדים רבתי חטבות אסוך כערים
17	נפתי
18	נרוה דדים
20	נתעלסה באהבים צרור
	ליום הכנס
21	הטתו ברב לקחה תדיוחו פתאם
22	וכעס אל - מוסר אויל
23	עד יפלה חץ כבוד
26	ועצומים כל

VERSIO HEBRAICI TEXT.

11.	Tumultuosa. Et declinans.
13.	Roboravit facies suas, et dixit ei.
16.	Tapetibus adornavi. Incisis fune Ægyptio.
17.	Perfudi.
18.	Inebriemur uberibus. Collattemur in amoribus.
20.	Ligamen.
	In diem statuti temporis.
21.	Declinare fecit eum. In multitudine captationis suæ. Compulit eum.
22.	Statim. Et sicut compes ad castigati- onem stulti.
23.	Donec scindat sagitta jecur ejus.
26.	Et fortes omnes.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

11.
13.
16.
17.
18.
20.
21.
22.
23.
26.

VULGATA LATINA.

11.	Quietis impatiens. Nec valens consistere.
13.	Et procaci vultu blanditur, dicens.
16.	Intexui funibus. Stravi tapetibus pictis ex Ægy- pto.
17.	Aspersi.
18.	Inebriemur uberibus. Fruamur cupitis amplexibus.
20.	Sacculum.
	In die plenæ lunæ.
21.	Irretivit eum. Multis sermonibus. Protraxit illum.
22.	Statim. Et ignorans quod ad vincula stultus trahatur.
23.	Donec transfigat sagitta je- cur ejus.
26.	Et fortissimi quique.

ΑΚΥΛΑΑΣ.

11.	Σχολάζουσα. Καὶ ἀφισταμένη.
13.	
16.	Περιστρώμασι περιέστρωσα.
17.	
18.	Μεθυσθῶμεν τιθῶν. Συμπεριπλακῶμεν ἐν ἀγάπαις.
20.	
	Εἰς ἡμέραν πανσελήνου
21.	ἤγξεν αὐτόν.
	Ἐξῶσεν αὐτόν.
22.	Παραχρήμα.
23.	
26.	

AQUILA.

11.	Otiosa. Et deficiens.
13.	
16.	Stragulis stravi.
17.	
18.	Inebriemur uberibus. Circumplectemur amoribus.
20.	
	In diem plenilunii
21.	Constrinxit eum. Expulit eum.
22.	Statim.
23.	
26.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. VII Proverbiorum.

V. 2. 'A., Σ., Θ., καὶ ζῆθι. Hæc, aliæque omnes hujus capituli lectiones, ex editione Romana et ex Drusio prodeunt.

V. 10. 'A., θέσιν πόρνης. Hebr. שׂוֹת דוֹנָה. In hæc verba Drusius : « θέσις proprie positio. Idem שׂוֹת,

quippe שׂוֹת, posuit. Hic sumi videtur pro habitu aut vestis genere, quæ et σύνθεσις. Qua voce Latini quoque auctores utuntur. Suetonius in Nerone : *ac plerumque σύνθεσιν indutus* etc. Martialis : *synthesibus dum gaudet eques dominusque Senatus.* »

PROVERBIORUM CAPUT VIII.

TO EBPAIKON.

1	הלא - חכמה תקרא ותבונה תקן קלה
---	--------------------------------

VERSIO HEBRAICI TEXT.

1. Numquid sapientia clamabit, et intelligentia dabit vocem suam?

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

1.

VULGATA LATINA.

1. Numquid non sapientia clamabit, et prudentia dat vocem suam?

ΑΚΥΛΑΑΣ.

1.

AQUILA.

1.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

11. Καὶ ἀφροστηκυῖα.
 13. Ἐτόλμησε πρόσωπον αὐτῆς, καὶ εἶπε.
 16.
 17.
 18. Μεθυσθῶμεν τιθῶν.
 20.
 21. Ἐξέκλινε αὐτόν.
 Ἐξῶσεν αὐτόν.
 22. Ἐξαίφνης.
 Σχιρῶν ἐπὶ δεσμῶν ἀφρων.
 23.
 26. Ἀναριθμητοὶ εἰσιν.
SYMMACHUS.
 11.
 Et rebellis.
 13. Obduravit faciem suam, et dixit.
 16.
 17.
 18. Inebriemur uberibus.
 20.
 21. Declinare fecit eum.
 Expulit eum.
 22. Derepente.
 Saliens ad vincula stultus.
 23.
 26. Innumerabiles sunt.

11. Ἀνεπτρωμένη.
 Καὶ ἄσπτος.
 13. Ἀναιδεῖ δὲ προσώπῳ προσεῖπεν αὐτῆ.
 16. Κεῖρταις τέτακα.
 Ἀμφιτάποις δὲ ἔστρωσα τοῖς ἀπ' Αἰγύπτου.
 17. Διέρβραγκα.
 18. Ἀπολαύσωμεν φιλίας.
 Ἐγκυλισθῶμεν ἔρωτι.
 20. Ἐνδεσμον. Ἄλλος, βαλάντιον.
 Δι' ἡμερῶν πολλῶν. Ἄλλος, ἐν ἡμέρᾳ εὐσήμου.
 21. Ἀπεπλάνησε αὐτόν.
 Πολλῇ ὀμίλῃ.
 Ἐξώκειλεν αὐτόν.
 22. Κεπρωθεῖς.
 Ὡσπερ κύων ἐπὶ δεσμοῦς.
 23. Πεπληγῶς εἰς τὸ ἦπαρ.
 26. Ἰσχυροὶ πάντες.
LXX INTERPRETES.
 11. Vaga.
 Et luxuriosa.
 13. Impudenti autem vultu dixit ei.
 16. Institis texui.
 Tapetibus ab Ægypto stravi.
 17. Aspersi.
 18. Fruamur amicitia.
 Volutemur amore.
 20. Involucrum. *Alius*, crumenam.
 Per dies multos. *Alius*, in die insignis festi.
 21. Seduxit eum.
 Multa colloctione.
 Attraxit eum.
 22. Infatuatus.
 Tamquam canis ad vincula.
 23. Vulneratus in jecore.
 26. Fortes omnes.

11.
 13. Ἦναιδεύσατο ἐν προσώπῳ αὐτῆς.
 16. Περιστρώμασι περιέστρωσα. Διαγεγραμμένα ζωγραφίαν Αἰγύπτου.
 17. Ἐκαλλώπισα.
 18. Μεθυσθῶμεν τιθῶν. Συμπεριπλακῶμεν ἐν ἀγάπαις.
 20.
 21.
 Ἐν πλήθει δομάτων.
 Ἐξῶσεν αὐτόν.
 22.
 23. Ἔως διαπαρῆ βέλος ἥπατος αὐτοῦ.
 26. Ἀναριθμητοὶ εἰσιν.
THEODOTIO.

11.
 Et rebellis.
 13. Obduravit faciem suam, et dixit.
 16.
 17.
 18. Inebriemur uberibus.
 20.
 21. Declinare fecit eum.
 Expulit eum.
 22. Derepente.
 Saliens ad vincula stultus.
 23.
 26. Innumerabiles sunt.

11. Vaga.
 Et luxuriosa.
 13. Impudenti autem vultu dixit ei.
 16. Institis texui.
 Tapetibus ab Ægypto stravi.
 17. Aspersi.
 18. Fruamur amicitia.
 Volutemur amore.
 20. Involucrum. *Alius*, crumenam.
 Per dies multos. *Alius*, in die insignis festi.
 21. Seduxit eum.
 Multa colloctione.
 Attraxit eum.
 22. Infatuatus.
 Tamquam canis ad vincula.
 23. Vulneratus in jecore.
 26. Fortes omnes.

11.
 13. Impudenter se gessit vultu suo.
 16. Stragulis stravi.
 Delineatæ pictura Ægypti.
 17. Adornavi.
 18. Inebriemur uberibus.
 Circumplicemur amoribus.
 20.
 21.
 In multitudine donorum.
 Expulit eum.
 22.
 23. Donec transfigatur sagitta jecori ejus.
 26. Innumerabiles sunt.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VII Proverbiolorum.

V. 16. Ἀ., Θ., περιστρώμασι περιέστρωσα, *stragulis stravi*. Drusius: «*περιστρώματα, tapetia et aulæa*, quibus triclinia vel lecti circumquaque sterni solent. Utuntur hac voce Latini auctores, ut Plautus et alii. Rectius igitur vertes, *peristromatis strati*.

vi. » At ego malim *stragulis stravi*, quoniam litteræ serviens Aquila Hebraismus sectari solet, eosque in Latina interpretatione exprimere operæ pretium est.

PROVERBIORUM CAPUT VIII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1.
SYMMACHUS.
 1.

1. Σὺ τὴν σοφίαν κηρύξεις, ἵνα φρόνησις σοι ὑπακούσῃ.
LXX INTERPRETES.
 1. Tu sapientiam prædicabis, ut prudentia tibi obediat.

1. Ἴδοὺ ἡ σοφία κεκράξεται, καὶ ἡ σύνεσις δώσει φωνὴν αὐτῆς.
THEODOTIO.
 1. Ecce sapientia clamabit, et intelligentia dabit vocem suam.

TO EBPAIKON.

- 3 כִּבְיָא פתחים
5 תְּבִיט לֵב הִבִּיט
6 נְגִידִים נגידים
8 נִפְתַּל וְעָקַשׁ נפתל ועקש
9 נִבְחִים נבחים
11 מִפְּנִינִים מפנינים
12 עֲרֻמָּה ערמה
דַּעַת מִזְמַת אֲמַנָּא דעת מזמת אמנא
13 רַע רע
וְפִי תִדְפַּכַת שׁ אֲתִי ופי תדפכת שאתי
14 וְתוֹשִׁיָה וְגִבְרָה ותושיה וגברה
15 יִדְקֶקֶי צֹדֵק ידקקי צדק
16 שְׂרִים יִשְׂרָד שרים ישרד
וְנִדְיָבִים ונדיבים
17 וּמִשְׁחָרֵי יִמְצָאֲנִי ומשחרי ימצאנני
18 אֲתִי אתי
דָּחַן עֲתָק דחן עתק
19 טוֹב פְּרִי מִדְּרוֹץ וּמִצָּפוֹ טוב פרי מדרוך ומצפ
20 צֹדֵקָה צדקה
21 לְהִנְחִיל להנחיל

VERSIO HEBRAICI TEXT.

3. Ingressum ostiorum.
5. Intelligite corde.
6. Eximia.
8. Pravum et obliquum.
9. Recta.
11. Præ margaritis.
12. Astutia.
Et scientiam cogitationum inveniam.
13. Malum.
Et os perversitatum odivi.
14. Et essentia.
Fortitudo.
15. Decernent justitiam.
16. Principes principatum gerent.
Et magnifici.
17. Et quarentes diluculo me, invenient me.
18. Mecum.
Substantia durabilis.
19. Bonus fructus meus præ auro et præ obryzo.
20. Justitiæ.
21. Ad hæreditare faciendum.

TO EBPAIKON
Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

5.
5.
6.
8.
9.
11.
12.
13.
14.
15.
16.
17.
18.
19.
20.
21.
3. In ipsis foribus.
5. Animadvertite.
6. De rebus magnis.
8. Pravum quid, neque perversum.
9. Recta sunt.
11. Cunctis pretiosissimis.
12. Astutia.
Et eruditus intersum cogitationibus.
13. Malum.
Et os bilingue detestor.
14. Et æquitas.
Fortitudo.
15. Justa decernunt.
16. Principes imperant.
Et potentes.
17. Qui mane vigilant ad me, invenient me.
18. Mecum.
Opes superbæ.
19. Melior enim est fructus meus auro, et lapide pretioso.
20. Justitiæ.
21. Ut ditem.

ΑΓΥΛΑΣ.

3.
5.
6.
8. Περιπεπλεγμένον.
9.
11.
12.
13.
14. Καὶ εὐνομίαι.
15. Ἀκριθάσσονται δίκαιον.
16. Ἀρχοντες ἀρξουσιν.
Καὶ ἔκουσιν ἀζόμενοι.
17.
18. Σὺν ἐμοί.
Ἵπαρξίς μετ' εἰρήνης.
19. Ἀγαθὸς καρπὸς μου παρὰ χρυσίου, καὶ παρὰ κίβρον.
20.
21. Τοῦ κληροδοτηῆσαι.
3.
5.
6.
8 Circumplicatum.
9.
11.
12.
13.
14. Et æquitas.
15. Accurate decernent quod justum est.
16. Principes principatum gerent.
Et arbitrarii.
17.
18. Mecum.
Substantia cum pace.
19. Bonus fructus meus præ auro et præ fulvo.
20.
21. Ut hæreditatis loco ditem.

3.
5. Νοήσατε τῇ καρδίᾳ.
6. Ἡγεμονικά.
8.
9. Ἐλεγξόμεθα.
11. Τῶν ἐσωτάτων.
12. Πανουργίαν.
13.
Καὶ στόμα στρεβλὸν ἐμίσησα.
14.
Κράτος.
15.
16. Ἄρχοντες ἄρξουσιν.
17.
18. Παρ' ἐμοῦ.
Βίος παλαιός.
19. Κρείσσων καρπός μου χρυ-
αῖου Ὠφάξ.
20.
21. Τοῦ κληροδοτῆσαι.
- SYMMACHUS.
3.
5. Intelligite corde.
6. Imperatoria.
8.
9. Arguamus.
11. Penitissimis.
12. Calliditatem.
13.
Et os tortuosum odivi.
14.
Potentia.
15.
16. Principes principatum ge-
rent.
17.
18. Apud me.
Vita antiqua.
19. Melior fructus meus auro
Ophaz.
20.
21. Ut hæreditatis loco dem.

5. Ἐν δὲ εἰσόδοις.
5. Ἐνθεσθε καρδίαν.
6. Σεμνά.
8. Σκολιδὸν οὐδὲ στραγγαλιῶδες.
9. Ἐνώπια. Ἄλλος, εὐκοπα, σι-
νε εὐσκοπα.
11. Λίθων πολυτελεῶν.
12. Βουλῆν.
Καὶ γνῶσιν καὶ ἔννοταν ἐγὼ ἐπε-
καλεσάμην.
13. Ἄδικίαν. Ἄλλος, κακίαν.
Μεμίσηκα δὲ ἐγὼ διςτραμμένας
ὁδοὺς κακῶν.
14. Καὶ ἀσφάλεια.
Ἰσχύς.
15. Γράφουσι δικαιοσύνην.
16. Μεγιστᾶνες μεγαλύνονται.
Καὶ τύραννοι.
17. Οἱ δὲ ἐμὲ ζητοῦντες εὐρή-
σουσιν. Ἄλλοι, εὐρήσουσι χάριν.
18. Ἐμοί.
Κτήσις πολλῶν.
19. Βέλτιον ἐμὲ καρπίζεσθαι ὑ-
πὲρ χρυσίον καὶ λίθον τίμιον.
20. Δικαιοσύνης. Ἄλλος, δικαι-
ώματος.
21. Ἴνα μερίσω.
- LXX INTERPRETES.
3. In introitibus autem.
5. Apponite cor.
6. Præclara.
8. Pravum neque tortuosum.
9 Præsentia. *Alius*, facilis.
11. Lapidibus pretiosis.
12. Consilium.
Et scientiam et cogitationem
ego vocavi.
13. Injustitiam. *Alius*, mali-
tiam.
Odivi autem ego perversas
vias malorum.
14. Et securitas.
Fortitudo.
15. Scribunt justitiam.
16. Magnates magnificantur.
Et tyranni.
17. Et quærentes me invenient.
Alii, invenient gratiam.
18. Mihi.
Possessio multorum.
19. Melius est me pro fructu
percipere super aurum et lapidem
pretiosum.
20. Justitiæ. *Alius*, justificatio-
nis.
21. Ut distribuam.

3. Εἴσοδον θυρῶν.
5.
6. Ἡγεμονικά.
8. Περιπελεγμένον καὶ διε-
στραμμένον.
9. Εὐθεΐα.
11.
12.
Καὶ γνῶσιν διαβουλιῶν εὐρήσω.
13.
Καὶ στόμα στρεβλὸν ἐμίσησα.
14.
15. Ἀκριθάσσονται δίκαιον.
16.
Καὶ ἔκουσιαζόμενοι.
17.
18. Μετ' ἐμοῦ.
Ἵπαρξίς παλαιά.
19.
20
21. Τοῦ κληροδοτῆσαι.
- THEODOTIO.
3. Introitum portarum.
5.
6. Imperatoria.
8. Circumplicatum et perversum.
9. Recta.
11.
12.
Et scientiam cogitationum in-
veniam.
13.
Et os tortuosum odivi.
14.
15. Accurate decernent quod
justum est.
16.
Et arbitrarii.
17.
18. Mecum.
Substantia antiqua.
19.
20.
21. Ut hæreditatis loco dem.

TO EBPAIKON.

- 22 יהוה כנני ראשית דרכו קדם
מפעליו מאז
- 23 מעולם נסכתי
- 25 לפני גבעות תללתי
- 26 עד - לא עשה ארץ ודצות
- 27 בחקר דג על-פני תדום
- 28 שחקי
- 30 אבן
- משחקת
- 33, 32 ואשרי דרכי ישמח :
- שמעו מוסר וחכמו ואל-תפרעו
- 34 מזחת פתחי
- 35 כי מצאני מצאי חיים
- ויפק רצון מיהוה
- 36 חכם נפשו

VERSIO HEBRAICI TEXT.

22. Dominus possedit me principio viarum suarum, ante opera sua ex tunc.
23. A sæculo principatum habui.
25. Ante colles formata sum.
26. Adhuc non fecerat terram et plateas.
27. In describendo circulum super faciebus voraginis.
28. Æthera.
30. Nutricius.
- Ludens.
- 32, 33. Beati qui vias meas custodierint. Audite eruditionem, et sapientes estote: et ne feriamini.
34. Postes ostiorum meorum.
35. Quoniam inveniens me invenit vitas.
- Et educet voluntatem a Domino.
36. Injurius est animæ suæ

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοὺς γράμμασι.

22. Ἀδωναὶ κανανί.

23.

25.

26.

27.

28.

30.

32, 33.

34.

35.

36.

VULGATA LATINA.

22. Dominus possedit me in initio viarum suarum, antequam quidquam faceret a principio.
23. Ab æterno ordinata sum.
25. Ante colles ego parturiebar.
26. Adhuc terram non fecerat et flumina.
27. Quando certa lege et gyro vallabat abyssos.
28. Æthera.
30. Cuncta componens.
- Ludens.
- 32, 33. Beati qui custodiunt vias meas. Audite disciplinam, et uolite abjicere eam.
34. Postes ostii mei.
35. Qui me invenerit inveniet vitam.
- Et hauriet salutem a Domino.
36. Lædet animam suam.

ΑΚΥΛΑΣ.

22. Κύριος ἐκτίησάτῃ με κεφάλαιον τῶν ὁδῶν αὐτοῦ ἀρχήθεν κατ' ἐργασμάτων αὐτοῦ.

23.

25. Πρὸ βουνῶν ὠδινῆθην.

26. Πρὶν ἢ ἐποίησε γῆν καὶ ἐξόδους.

27. Ἐν τῷ ἀκριθάζειν γῦρον ἐπὶ πρὸσωπον ἀβύσσου.

28. Ῥοπάς.

30. Τιθηνομένη.

Παίζουσα.

32, 33.

34.

35. Ὁ γὰρ εὕρων με εὕρησε ζωῆν.

36. Ἄδικεῖ ψυχὴν αὐτοῦ.

AQUILA.

22. Dominus possedit me capitulum viarum suarum a principio operum suorum.
- 23.
25. Ante colles edita sum.
26. Priusquam faceret terram et exitus.
27. Cum accurate describeret circulum in superficie abyssi.
28. Momenta.
30. Nutricia.
- Ludens.
- 32, 33.
- 34.
35. Qui enim invenerit me inveniet vitam.
36. Lædit animam suam.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VIII Proverbiorum.

V. 1. Θ., ἰδοὺ ἡ σοφία κεκράξεται etc. Ex editione Romana et ex Drusio, ut et sequentes.

V. 9. Σ., ἐλεγξώμεθα. Aliam lectionem proponit Drusius, nempe ἐκλεξώμεθα, quæ minus convenit cum voce נבדק, ut fatetur ipse Drusius.

V. 16. Α., Θ., καὶ ἐκουσιαζόμενοι. Sic vocem נדיבים solet vertere Aquila.

V. 19. Σ., χρυσίου Ὠφάξ. Drusius hæc habet: Legit, ut apparet, intersis litteris כדפז ut I Reg.

x, 18; דהב כדפז, quod Hieron. interpretatur, aurum fulvum, i. e. χρυσόν κίτρινόν, Aquilam aut Symmachum amulatus. Itæc Drusius. Quid vero si dicamus Symmachum, nulla transposita littera, legisse כדפז Ὠμφάξ, et euphoniæ causa Ὠφάξ?

V. 22. Ἀδωναὶ κανανί. Sic Epiphanius pag. 749. Aquilæ vero, Symmachi et Theodotionis lectiones mutuamur ex Eusebio contra Marcellum. Secunda vero pars interpretationis ex Hieronymo desumpt.

22. Κύριος ἐκτίσατό με ἀρχὴν ἔδωκεν αὐτοῦ πρὸ τῆς ἐργασίας αὐτοῦ.

23.

25. Πρὸ βουνῶν ἐμαιώθη.

26. Πρὶν ἢ ἐποίησε γῆν καὶ ἔξιδους.

27.

28. Αἰθέρα.

30. Ἐστηριγμένη.

Παίζουσα.

32, 33.

34.

35. Ὁ γὰρ εὐρών με εὐρήσει ζωὴν.

Καὶ ἀρύεται εὐδοκίαν παρὰ Κυρίου.

36. Ἄδικεὶ ψυχὴν αὐτοῦ.

SYMMACHUS.

22. Dominus possedit me principium viarum suarum ante operationem suam.

23.

25. Ante colles obstetricem habui.

26. Priusquam faceret terram et exitus.

27.

28. Æthera.

30. Firmata.

Ludens.

32, 33.

34.

35. Qui enim invenerit me inveniet vitam.

Et haurit benevolentiam a Domino.

36. Lædit animam suam.

22. Κύριος ἐκτίσέ με ἀρχὴν ὁδῶν αὐτοῦ εἰς ἔργα αὐτοῦ.

23. Πρὸ τοῦ αἰῶνος ἐθεμελίωσέ με.

25. Πρὸ δὲ πάντων βουνῶν γεννᾶ με.

26. Κύριος ἐποίησε χώρας καὶ ἀοικήτους.

27. Καὶ ὅτε ἀφώριζε τὸν ἑαυτοῦ θρόνον ἐπ' ἀνέμων.

28. Νέφη.

30. Ἀρμόζουσα.

Εὐφραινόμενη.

32, 33. * Καὶ μακάριοι οἱ ὁδοῦ * μου φυλάξουσι. Ἀκούσατε σοφίαν καὶ σοφισθητε, καὶ μὴ ἀποφραγῆτε.

34. Σταθμοὺς ἐμῶν εἰσόδων.

35. Αἱ γὰρ ἐξοδοί μου ἐξοδοί ζωῆς.

Καὶ ἐτοιμάζεται θέλησις παρὰ Κυρίου.

36. Ἀσεβοῦσιν εἰς τὰς ἑαυτῶν ψυχὰς.

LXX INTERPRETES.

22. Dominus creavit me principium viarum suarum in opera sua.

23. Ante sæculum fundavit me.

25. Et ante omnes colles generat me.

26. Dominus fecit regiones et deserta.

27. Et cum secerneret thronum suum super ventos.

28. Nubes.

30. Disponens.

Lætabar.

32, 33. * Et beati qui vias * meas custodient. Audite sapientiam, et sapientes efficiamini : et ne obstruamini.

34. Limina introituum meorum.

35. Exitus enim mei exitus vitæ.

Et paratur voluntas a Domino.

36. Impie agunt in animas suas.

22. Κύριος ἐκτίσατό με ἀρχὴν ὁδοῦ αὐτοῦ, πρὸ τῆς ἐργασίας αὐτοῦ ἀπὸ τότε.

23. Πρὸ αἰῶνος προκεχειρισμαι.

25. Πρὸ βουνῶν ὠδινήθη.

26.

27. Ἐν τῷ ἀκριδάσειν γῦρον ἐπὶ πρόσωπον ἀβύσσου.

28.

30. Ἐστηριγμένη.

Παίζουσα.

32, 33.

34. Φιλὰς θυρῶν μου.

35. Ὁ γὰρ εὐρών με εὐρήσει ζωῆν.

36.

THEODOTIO.

22. Dominus possedit me principium viæ suæ, ante operationem suam ex tunc.

23. Ante sæculum edita sum.

25. Ante colles edita sum.

26.

27. Cum accurate describeret circulum in superficie abyssi.

28.

30. Firmata.

Ludens.

32, 33.

34. Postes januarum mearum.

35. Qui enim invenerit me inveniet vitam.

36.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VIII Proverborum.

fuit in editione Romana, ubi hæc leguntur in notis. De hoc vide S. Hieronymum in hunc locum, et cap. xxvi Fsaia; in Mich. c. iv; in Epist. ad Ephes. cap. ii, et in Epist. cxlix.

V. 27. 'Α., Θ., ἐν τῷ ἀκριδάσειν γῦρον etc. Pro γῦρον legitur alibi, 'Α., Σ., πύργον. Sed perperam, ut recte suspicatur Drusius. ἄπῃ vertitur γῦρος etiam Job xxvi, 10.

V. 28. 'Α., ῥοπάς. Eandem Hebraicam vocem

Aquila vertit, τροπάς, Job xxxvii, 18. Unde suspicio oriatur hic ῥοπάς mendose positum fuisse pro τροπάς. Quæ postrema vox melius quadrare videtur ad sensum.

V. 32, 33. Καὶ μακάριοι etc. Sic ex aliquot exemplaribus edit. Rom. in notis.

Ibid. φυλάξουσι. Complut. melius : φυλάσσοντας. DRACH.

TO EBPAIKON.

- 1 חננה
- 2 ערסה
- 3 נערתי
- 4 מרמי קרתי
- 5 פתי
- 6 עזבו
- 7 ואשרו בדרך בינה ומוכיח לרשע מומד
- 12 ולצח
- 18 לבדך תשא רפאים
- בעמקי שארל ק-איה

VERSIO HEBRAICI TEXT.

- 1. Excidit.
- 2. Disposuit.
- 3. Puellas suas. Excelsorum civitatis.
- 4. Simplex.
- 6. Relinquite. Et incedite in via intelligentiæ.
- 7. Et increpans impium maculam ejus.
- 12. Et illusisti. Solus portabis.
- 18. Manes. In profundis sepulchri invitati ejus.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 6.
- 7.
- 12.
- 18.

VULGATA LATINA.

- 1. Excidit.
- 2. Proposuit.
- 3. Ancillas suas. Ad mœnia civitatis.
- 4. Parvulus.
- 6. Relinquite. Et ambulate per vias prudentiæ.
- 7. Et qui arguit impium sibi maculam generat.
- 12. Si autem illusor. Solus portabis malum.
- 18. Gigantes. Et in profundis inferni convivæ ejus.

ΑΚΥΛΑΣ.

- 1. Ἐλατόμησε.
- 2. Παρέταξε.
- 3. Παιδίσκας αὐτῆς. Ἐπὶ ὑψέων....
- 4.
- 6. Καταλίπετε. Καὶ κατευθυνθῆτε ἐν ὁδοῦ συν-έσεως.
- 7.
- 12.
- 18. Ραφαίην. Καὶ ἐπὶ τοῖς βαθέσι τοῦ ἄδου εἰ κλητοὶ αὐτῆς.

AQUILA.

- 1. Excidit.
- 2. Instruxit.
- 3. Ancillas suas. In-excelsis locis...
- 4.
- 6. Relinquite. Et dirigite vos in via intelligentiæ.
- 7.
- 12.
- 18. Raphain. Et in profundis inferni vocati ejus.

Notæ et variæ lectiones ad cap. IX Proverbiorum.

V. 1. Ἄ., Σ., ἐλατόμησε. Sic editio Romana et Drusius, unde sequentes etiam lectiones mutuamur.

V. 7. Οἱ γὰρ ἔλεγχου etc. Hic versus asterisco haud dubie notabatur, etsi id non dicatur in nota

edit. Romanæ. [In plerisque libris post hanc lectionem τῶν Ὁ, quam habet editio Rom., ἐλέγχων δὲ τὸν ἀσεβῆ μωμήσεται ἑαυτὸν. Et arguens impium maculabit seipsum, sequitur lectio Hexaplorum, οἱ

PROVERBIORUM CAPUT X.

TO EBPAIKON.

- 3 לא-ירעיב
- 5 אגר בפיו בן משכיל
- בן מביש
- 6 חבס
- 7 לברכה
- ירקב
- 8 ילבס

VERSIO HEBRAICI TEXT.

- 3. Non faciet esurire.
- 5. Congregans in æstate filius intelligens. Filius confundens.
- 6. Injuriam.
- 7. In benedictionem. Putrescet.
- 8. Præcipitabitur.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

- 3.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.

VULGATA LATINA.

- 3. Non affliget fame.
- 5. Qui congregat in messe, filius sapiens est. Filius confusionis.
- 6. Iniquitas.
- 7. Cum laudibus. Putrescet.
- 8. Cæditur.

ΑΚΥΛΑΣ.

- 3.
- 5.
- Υἱὸς ἀισχύνης.
- 6. Ἀδικίαν.
- 7. Εἰ; εὐλογίαν. Σαπῆσεται.
- 8. Δαρῆσεται.

AQUILA.

- 3.
- 5.
- Filius pudoris.
- 6. Iniquitatem.
- 7. In benedictionem. Putrescet.
- 8. Verberabitur.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

- 1. Ἐλατόμησε.
- 2. Προσέθηκε.
- 3. Κοράσια αὐτῆς.
... πόλεως.
- 4. Νήπιος.
- 6. Καταλίπετε.
Καὶ κατευθυνθῆτε ἐν ἔδῳ συν-
έσεως.
- 7.

- 1. Ὑπῆρσε.
- 2. Ἠτοιμάσατο.
- 3. Δούλους.
Μετὰ ὑψηλοῦ κηρύγματος.
- 4. Ἄφρων.
- 6. Ἀπολείπετε.
Καὶ κατορθώσατε ἐν γνώσει σύν-
εσιν.
- 7. ✕ Οἱ γὰρ ἐλεγχοὶ τῷ ἀσεβεῖ
✕ μύλωπες αὐτῷ.

- 1.
- 2. Ἐστοίθασε.
- 3. Νεανίδας.
... πόλεως.
- 4.
- 6. Καταλίπετε.

- 12. Κἂν λοιμὸς γένη.
Μόνος βαστάξεις.
- 18. Θεομάχοι.
Καὶ ἐπὶ τοῖς βαθέσι τοῦ ἄδου οἱ
κλήτοὶ αὐτῆς.

- 12. ✕ Ἐὰν δὲ κακὸς ἀποθῆς.
Μόνος ἀντλήσεις κακὰ.
- 18. Γηγενεῖς.
Καὶ ἐπὶ πέταυρον ἄδου συναντᾷ.

- 7.
- 12.
- Μόνος βαστάξεις.
- 18. Γίγαντες.
Καὶ ἐπὶ τοῖς βαθέσι τοῦ ἄδου οἱ
κλήτοὶ αὐτῆς.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

- 1. Excidit.
- 2. Apposuit.
- 3. Ancillas suas.
... civitatis.
- 4. Infans.
- 6. Relinquit.
- Et dirigite vos in via intelligen-
tiae.
- 7.

- 1. Suffulcit.
- 2. Præparavit.
- 3. Servos.
Cum excelso præconio.
- 4. Insipiens.
- 6. Relinquit.
- Et corrigite in scientia intelli-
gentiam.
- 7. ✕ Nam redargutiones impio
✕ stimuli ipsi.

- 1.
- 2. Struxit.
- 3. Adolescentulas.
... civitatis.
- 4.
- 6. Relinquit.
- 7.
- 12.
- Solus portabis.
- 18 Gigantes.
Et in profundis inferni vocati
ejus.

- 12. Etsi pestilens fueris.
Solus portabis.
- 18. Dei hostes.
Et in profundis inferni vocati
ejus.

- 12. Si autem malus evadas.
Solus hauries mala.
- 18. Terrigenæ.
Et in profundum inferni occur-
rit.

Notæ et variæ lectiones ad cap. IX Proverbiiorum.

γὰρ etc., cum hoc scholio : οὗτος ὁ στίχος οὐ κείται, οὔτε ἐν τοῖς λοιποῖς, οὔτε παρὰ τοῖς Ο'. I. e. *Hic versus nec apud reliquos interpretes, nec apud LXX existat.* DRACH.]

verbi δέρω, verbero, cædo. DRACH.
V. 18. 'Α., Σ., Θ., καὶ ἐπὶ τοῖς βαθέσι etc. In He-
gio uno ex Procopio ita legitur, τὸ δὲ ἐπὶ πέταυρον
ἄδου, οἱ λοιποὶ, ἐν βαθέσι εἶπον.

V. 8. 'Α., δαρήσεται, vapulabit. Fut. 2 pass.

PROVERBIORUM CAPUT X.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

- 3. Οὐ λιμαγchonῆσει.
- 5. Συνάξας ἐν ἀμητῶν υἱὸς φρό-
νιμος.
- 6. Ἄδικίαν.
- 7.
Σαπῆσεται.
- 8. Βασανισθήσεται.

- 3. Οὐ λιμοκτονῆσει.
- 5. Διεσώθη ἀπὸ καύματος υἱὸς
νοήμων.
Υἱὸς παράνομος.
- 6. Πένθος ἄωρον.
- 7. Μετ' ἐγκωμίων.
Σθέννυται.
- 8. Ὑποσκελισθήσεται.

- 3. Οὐ λιμαγchonῆσει.
- 5.
- 6. Ἀρπαγῆν.
- 7.
Σθέννυται.
- 8. Φυρήσεται.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

- 3. Non necabit fame.
- 5. Congregans in messe filius
prudens.

- 3. Non occidet fame.
- 5. Incolumis evasit ab æstu filius
intelligens.
Filius iniquus.
- 6. Luctus intempestivus.
- 7. Cum encomiis.
Exstinguitur.
- 8. Supplantabitur.

- 3. Non necabit fame.
- 5.
- 6. Rapinam.
- 7.
Exstinguitur.
- 8. Fœdabitur.

- 6. Iniquitatem.
- 7.
Putrescet.
- 8. Torquebitur.

PATROL. GR. XVI.

TO EBPAIKON.

- 9 בתם ומעקש
- 11 ופי צדיק
- 12 מדנים ארבה
- 13 בשפתי נבון תמונא חכמה
- ושבט לגו חסר-לב
- 14 וצפנו-דעת
- 15 קרית עזר
- מחתת דלים
- 16 תביאת
- 17 ארץ לחיים שומר מוסר
- ועוב תוכח
- 18 שפתי-שקר דבה
- 19 פשע
- 20 נבחר כמעט
- 21 ירעו רבים
- בחסר-לב ימותו
- 23 כשחוקן לכסיל עשות זמה
- ועדיק יסד עולם

VERSIO HEBRAICI TEXT.

- 9. In integritate. Et depravans.
- 11. Et os justii.
- 12. Contentiones. Charitas.
- 13. In labiis intelligentis invenietur sapientia. Et virga corpori carentis corde.
- 14. Abscondent scientiam.
- 15. Urbs fortitudinis ejus. Contritio exhaustorum.
- 16. Proventus.
- 17. Semita ad vitam custodientis correptionem.
- Et deserens increpationem.
- 18. Labiis mendacii. Infamiam.
- 19. Prævaricatio.
- 20. Electum. Ut parum.
- 21. Pascent multos. In defectu cordis morientur.
- 23. Veluti ridere stulto, facere scelus.
- 25. Et justus fundamentum sæculi.

TO EBPAIKON
'Ελληνικοῖς γράμμασι.

- 9.
- 11.
- 12.
- 13.
- 14.
- 15.
- 16.
- 17.
- 18.
- 19.
- 20
- 21.
- 23.
- 25.

VULGATA LATINA.

- 9. Simpliciter. Qui autem depravat.
- 11. Et os justii.
- 12. Rixas. Charitas.
- 13. In labiis sapientis invenietur sapientia. Et virga in dorso ejus qui indiget corde.
- 14. Abscondunt scientiam.
- 15. Urbs fortitudinis ejus. Pavor pauperum.
- 16. Fructus.
- 17. Via vitæ custodienti disciplinam.
- Qui autem increpationes relinquit.
- 18. Labia mendacia. Contumeliam.
- 19. Peccatum.
- 20. Electum. Pro nihilo.
- 21. Erudiunt plurimos. In cordis egestate morientur.
- 23. Quasi per risum stultus operatur scelus.
- 25. Justus autem quasi fundamentum sempiternum.

ΑΚΤΑΑΣ.

- 9. Ἐν ἀπλότητι.
- 11. Καὶ τὸ στόμα δικαίου.
- 12.
- Ἀγάπη.
- 13. Ἐν χειλεσι σοφοῦ εὐρεθήσεται σοφία.
- 14. Συγκρύψουσι γνώσιν.
- 15.
- 16. Γενήματα.
- 17.
- Ἵ οὐ δὲ ἐγκαταλειπάντων ἐλέγχους.
- 18. Χεῖλη ψεύδους. Ὑόγον.
- 19.
- 20. Ἐκλεκτός.
- Ἵς ὀλίγον.
- 21. Ποιμαίνουσι πολλούς.
- Ἐν ἐνδείᾳ καρδίας ἀποθανοῦνται.
- 23. Ἵς γέλωσ τῷ ἀνοήτῳ ποιῆσαι ἀνομίαν.
- 25. Ἵ οὐ δὲ δίκαιος θεμέλιος αἰώνιος.

AQUILA.

- 9. In simplicitate.
- 11. Et os justii.
- 12.
- Charitas.
- 13. In labiis sapientis invenietur sapientia.
- 14. Abscondent scientiam.
- 15.
- 16. Fructus.
- 17.
- Qui autem derelinquit reprehensiones.
- 18. Labia mendacii. Vituperium.
- 19.
- 20. Electum. Ut parum.
- 21. Pascent multos. In cordis egestate morientur.
- 23. Quasi risus stulto facere iniquitatem.
- 25. Justus autem fundamentum æternum.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΩΤΩΝ.

- 9. Ἐν ἀπλότητι.
Καὶ στρεβλῶν.
- 11. Καὶ τὸ στόμα δικαίου.
- 12. Μάχας.
Ἀγάπη.
- 13. Ἐν χειλεσι σοφοῦ εὐρεθήσεται σοφία.
- 14.
- 15.
- 16. Γενήματα.
- 17. Τρίβος εἰς ζωὴν φυλάσσόντων παιδείαν.
- Ἄλλοι δὲ ἐγκαταλιμπάνων ἐλέγχους.
- 18. Χεῖλη δίκαια.
- 19. Παράπτωμα.
- 20. Ἐκλεκτός.
Εὐτελής.
- 21.
- 23.
- 25. Ὁ δὲ δίκαιος θεμέλιος αἰώνιος.

- 9. Ἀπλῶς.
Ὁ δὲ διαστρέφων.
- 11. Ἐν χειρὶ δικαίου.
- 12. Νεῖκος.
Φιλία.
- 13. Ὅς ἐκ χειλέων προφέρει σοφίαν.
Ῥάβδῳ τύπτει ἄνδρα ἀκάρδιον.
- 14. Κρύψουσιν αἰσθησιν.
- 15. Πόλις ὄχυρά.
Συντριβὴ δὲ ἀσεβῶν. Ἄλλος, δειλία ἀσεβῶν.
- 16. Καρποί.
- 17. Ὁδοῦς δικαίας ζωῆς φυλάσσει παιδεία. Ἄλλος, ὁδὸς ζωῆς φυλάσσει ἀνάκους.
- Παιδεία δὲ ἀνεξέλεγκτος.
- 18. Χεῖλη δίκαια.
Λοιδόριος.
- 19. Ἀμαρτίαν.
- 20. Πεπτρωμένος.
Ἐκλείψει.
- 21. Ἐπίσταται ὑψηλά.
Ἐν ἐνδείᾳ τελευτῶσιν.
- 23. Ἐν γέλωτι ἄφρων πράσσει κακά.
- 25. Δίκαιος δὲ ἐκκλίνας σώζεται εἰς τὸν αἰῶνα.

- 9.
- 11.
- 12. Μάχας.
- 13. Ἐν χειλεσι σοφοῦ εὐρεθήσεται σοφία.
Καὶ ῥάβδος ἐν νύτῳ ὑστερουμένη καρδίας.
- 14.
- 15. Πόλις κράτους αὐτοῦ.
- 16. Γενήματα.
- 17.
- Ἄλλοι δὲ ἐγκαταλιμπάνων ἐλέγχους.
- 18. Χεῖλη ψεύδους.
Ψόγον.
- 19.
- 20.
- Ἄλλοι μικρόν.
- 21.
- 23.
- 25. Ὁ δὲ δίκαιος θεμέλιος αἰώνιος.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTUS.

- 9. In simplicitate.
Et distortuens.
- 11. Et os justi.
- 12. Pugnas.
Charitas.
- 13. In labiis sapientis invenitur sapientia.
- 14.
- 15.
- 16. Fructus.
- 17. Callis ad vitam custodientium disciplinam.
- Qui autem derelinquit reprehensiones.
- 18. Labia iniusta.
- 19. Lapsus.
- 20. Electum.
Vile.
- 21.
- 23.
- 25. Justus autem fundamentum æternum.

- 9. Simpliciter.
Qui autem subvertit.
- 11. In manu justi.
- 12. Contentionem.
Amicitia.
- 13. Qui e labiis profert sapientiam.
Virga percussit virum excordem.
- 14. Abscondent sensum.
- 15. Civitas munita.
Contritio autem impiorum. A-tius, pavor impiorum.
- 16. Fructus.
- 17. Vias justas vitæ custodit disciplina. Alius, via vitæ custodit innocentes.
- Disciplina autem carens increpatione.
- 18. Labia justa.
Contumelias.
- 19. Peccatum.
- 20. Igne examinatum.
Deficiet.
- 21. Sciunt excelsa.
In egestate moriuntur.
- 23. In risu insipiens facit mala.
- 25. Justus autem declinans salvatur in sæculum.

- 9.
- 11.
- 12. Pugnas.
- 13. In labiis sapientis invenitur sapientia.
Et virga in tergo deficientis corde.
- 14.
- 15. Urbs potentiae ejus.
- 16. Fructus
- 17.
- Qui autem derelinquit reprehensiones.
- 18. Labia mendacii.
Vituperium.
- 19.
- 20.
- Parvi est.
- 21.
- 23.
- 25. Justus autem fundamentum æternum.

TO EBPAIKON.

תחלת צדיקים 28
מעד לחם 29

והחזק
בל-יכח 30
ידען רצון 32

והפכת

VERSIO HEBRAICI TEXT.

28. Exspectatio justorum.
29. Fortitudo simplicis.

Et contritio.
30. Non nutabit.
32. Scient voluntatem.

Perversitates.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

28.
29.

30.
32.

VULGATA LATINA.

28. Exspectatio justorum.
29. Fortitudo simplicis.

Et pavor.
30. Non commovebitur.
32. Considerant placita.

Perversa.

ΑΚΥΛΛΑΣ.

28. Καταδοκία (δικαίων).
29. . . . τῷ ἀπλῷ.

30. Οὐ μὴ σφάλῃ.
32. Γνώσονται.

AQUILA.

28. Exspectatio justorum.
29... simplicis.

38. Non labetur.
32. Scient.

Notæ et variæ lectiones ad cap. X Proverbiorum.

V. 3. Σ., Θ., οὐ λιμαγγοθήσει. Sic editio Romana et Drusius, unde sequentes etiam lectiones eruimus.

V. 12. Σ., Θ., μάχας. Θ., νεῖκος. Unus Regius ex Procopio habet, ἀντὶ τοῦ νεῖκος, οἱ λοιποὶ, ἀρτιδικίας. Qui ἀντιδικίας vertit est fortasse Aquila, ut

infra XIX, 13. Nam quod Procopius dicat, οἱ λοιποὶ, id nihil negotii facessit, quia, ut jam vidimus, ita sæpe de uno dicitur.

V. 15. Ἄλλος, δεῖλα ἀσεβῶν. Pro scholio adfertur a Drusio; sed est versio alicujus interpretis,

PROVERBIORUM CAPUT XI.

TO EBPAIKON.

מאדני מרמה 1
ואבן שלמה
ואת-צנועים חכמה 2
חמת ישרים תנחם וסוף בגדים: 3
לא-יתועיל הן ביום עברה וצדקה. 4
תציל מכות

5 וברשתו יפל רשע
6 ישרים
וגדת בגדים ילכד

7 ותחלת

VERSIO HEBRAICI TEXT.

1. Bilances doli.
Et lapis perfectus.
2. Et cum modestis sapientia.
3. Integritas rectorum ducet eos, et perversitas prævaricatorum devastabit eos.
4. Non proderit affluentia in die iræ: et justitia eruet a morte.
5. Et in impietate sua cadet impius.
6. Rectorum.
Et in pravitate prævaricatores capiuntur.
7. Et exspectatio.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.

VULGATA LATINA.

1. Statera dolosa.
Et pondus æquum.
2. Ubi autem est humilitas, ibi et sapientia.
3. Simplicitas justorum dirigit eos: et supplantatio perversorum vastabit illos.
4. Non proderunt divitiæ in die furoris: justitia autem liberabit a morte.
5. Et in impietate sua corruet impius.
6. Rectorum.
Et in insidiis suis capiuntur iniqui.
7. Et exspectatio

ΑΚΥΛΛΑΣ

1. Ζύγια ἐπιθέσεως.
Τέλειον.
2.
3.
4.
5. Καὶ ἐν ἀσεβείᾳ αὐτοῦ πεσεῖται ὁ ἀσεβής.
6. Εὐθελῶν.
Ἐν δὲ τῇ ἀδικίᾳ οἱ ἀδικοῦντες συλληφθήσονται.

7.

AQUILA.

1. Stateræ fraudulentæ.
(Pondus) perfectum.
2.
3.
4.
5. Et in impietate sua cadet impius.
6. Rectorum.
In iniquitate autem iniqui comprehendentur.
7.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

- 28. Ὑπομονή (δικαίων).
- 29. Κραταίωμα τῷ τελείῳ.

- Καὶ δειλία.
- 30. Οὐ σαλευθήσεται.
- 32.

SYMMACHUS.

- 28. Patientia justorum.
- 29. Firmamentum perfectio.

- Et pavor.
- 30. Non commovebitur.
- 32.

- 28. Ἐγχνονίζεαι δικαίους.
- 29. Ὅχυρωμα δόσιου. Ἄλλος, τῷ ἀκάκῳ.

- Συντριβὴ δέ.
- 30. Οὐκ ἐνδώσει.
- 32. Ἀποστάζει χάριτας. Ἄλλος, ἐπίσταται.

LXX INTERPRETES.

- 28. Immoratur justis.
- 29. Munitio sancti. *Alius*, innocentii.

- Contritio autem.
- 30. Non nutabit.
- 32. Distillant gratias. *Alius*, sciunt.

Pervertit. *Alius*, subvertitur.

Notæ et variæ lectiones ad cap. X Proverborum.

puta Symmachi, sed vitiosa. ΠΗΠΩ, δειλία vertit Symmachus hoc capite v. 29: item, Sym. et Theod. Prov. xxi, 15. Hanc vero interpretat onem hic secutus Vulgatus interpres pavor vertit. Illud vero ἀσεβῶν pro οὐτῷ ex versione LXX in hunc alium

interpretem irrepsisse videtur pro ἀτόνων. Vocem enim ἧτ ἀτονος vertit Aquila Job v, 16, et Symmachus psalm. lxxxi, 3, licet ibi mendose legatur. ἀγονος.

PROVERBIORUM CAPUT XI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

- 1. Ζύγια ἐπιθέσεως.
- Πλήρες.
- 2. Παρὰ δὲ τοῖς ἐπιμελέσι σοφία.

3.

4.

- 5. Καὶ ἐν ἀσεβείᾳ αὐτοῦ πεσεῖται ὁ ἀσεβής.

- 6. Εὐθελῶν.
- Ἐν δὲ τῇ ἀδικίᾳ οἱ ἀδικοῦντες συλληφθήσονται.

7.

SYMMACHUS.

- 1. Stateræ fraudulentæ. (Pondus) plenum.
- 2. Apud diligentes autem est sapientia.
- 3.

4.

- 5. Et in impietate sua cadet impius.

- 6. Rectorum.
- In iniquitate autem iniqui comprehenduntur.

7.

- 1. Ζυγοὶ δόλιοι.
- Στάθμιον δὲ δίκαιον.
- 2. Στόμα δὲ ταπεινῶν μελετᾷ σοφίαν.

- 3. ✕ Τελειότης εὐθειῶν ἰδηγήσει αὐτούς, καὶ ὑποσκελισμὸς ἀθετούντων προνομεύσει αὐτούς.

- 4. ✕ Οὐκ ὠφελήσει ὑπάρχοντα ✕ ἐν ἡμέρᾳ θυμοῦ, δικαιοσύνη δὲ ρύσεται ἀπὸ θανάτου.

- 5. Ἀσεβεία δὲ περιπίπτει ἀδικία.

- 6. Ὁρθῶν.
- Τῇ δὲ ἀπωλείᾳ αὐτῶν ἀλίσκονται παράνομοι. Ἄλλος, ἀβουλίᾳ. Ἄλλος, ἀσεβείᾳ.

- 7. Τὸ δὲ καύχημα.

LXX INTERPRETES.

- 1. Stateræ dolosæ. Pondus autem justum.
- 2. Os autem humilium meditatur sapientiam.

- 3. ✕ Perfectio rectorum ducet eos, et supplantatio perfidorum deprædabitur eos.

- 4. ✕ Non proderunt bona in die furoris: justitia vero liberabit a morte.

- 5. Impietas autem incidit in injustitiam.

- 6. Rectorum.
- Sua autem perditione capiuntur iniqui. *Alius*, inconsiderantia. *Alius*, impietate.

- 7. Gloriatio autem.

- 1.
- 2. Καὶ μετὰ ἐπιεικῶν σοφία.

3.

4.

- 5. Καὶ ἐν ἀσεβείᾳ αὐτοῦ πεσεῖται ὁ ἀσεβής.

- 6. Εὐθελῶν.
- Ἐν δὲ τῇ ἀδικίᾳ οἱ ἀδικοῦντες συλληφθήσονται.

- 7. Καὶ προσδοκία.

THEODOTIO

1.

- 2. Et cum æquis est sapientia.

3.

4.

- 5. Et in impietate sua cadet impius.

- 6. Rectorum.
- In iniquitate autem iniqui comprehenduntur.

- 7. Et expectatio.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ

Ἑλληνικοῖς γράμμασι

ΑΚΥΛΑΣ

- 8. מצרָה נחֵץ
- 9. בפה חנף ישחת רעהו
- ובדעת צדיקים יחֵצוּ
- 10. ובאבד רשעים רנה
- 11. בברנת ישרים תרום קרת
- 12. תהרם
- 13. בז רכיל
- 14. סד
- ונאמן דח
- מכסה דבר
- 15. באין תבלות יפל-עם
- 16. ברב יועץ
- 17. ושנא תקנים בדח
- 18. אשת חן תתאך כבוד
- וערצים ירמנו - עשר
- 19. גמל נפש
- ועבר שארו
- 20. ומרדף רעה למוצו
- 21. עקשי-לב
- ורצוני

- 8.
- 9.
- 10.
- 11.
- 12.
- 13.
- 14.
- 15.
- 16.
- 17.
- 19.
- 20.

- 8.
- 9. Ἐν στόματι ὑποκριτῶν διαφθείρει τὸν πλησίον αὐτοῦ.
- Καὶ ἐν γνώσει δίκαιοι βυσθήσονται.
- 10.
- 11.
- Καθαίρεθήσεται.
- 12. Ἐξουδενεῖ.
- 13. Διάβολος.
- Ἄπόρητον.
- Ἡσιπὸς δὲ πνεύματι
- 14.
- 15.
- 16. Γυνὴ χάριτος.
- 17. Ἀμείβεται.
- 19. Καὶ καταδιώκων κακίαν, εἰς θάνατον ἑαυτοῦ.
- 20. Στρεβλοκάρδιοι.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

- 8. De angustia liberatus est.
- 9. In ore hypocrita corrumpit sodalem suum.
- Et in scientia justi eruentur.
- 10. Et in pereundo impios exsultatio.
- 11. In benedictione rectorum exaltabitur civitas.
- Subvertetur.
- 12. Despicit.
- 13. Delator.
- Secretum.
- Et fidelis spiritu.
- Operiens verbum.
- 14. In non (esse) industriæ cadet populus.
- In multitudīne consilii.
- 15. Et odians stipulantes, fidens.
- 16. Mulier gratiæ assequetur gloriam.
- Et fortes adipiscentur opulentiam.
- 17. Retribuens animæ suæ.
- Et turbans carnem suam.
- 19. Et sequens malum, ad mortem suam.
- 20. Perversi corde.
- Et beneplacitum ejus.

- 8. De angustia liberatus est.
- 9. Simulator ore decipit amicū suum.
- Justi autem liberabuntur scientia.
- 10. Et in perditione impiorum erit laudatio.
- 11. Benedictione justorum exaltabitur civitas.
- Subvertetur.
- 12. Despicit.
- 13. Frandulenter.
- Arcana.
- Qui autem fidelis est animi.
- Celat amici commissum.
- 14. Ubi non est gubernator, populus corruet.
- Ubi multa consilia.
- 15. Qui autem cavet laqueos, securus erit.
- 16. Mulier gratiosa inveniet gloriam.
- Et robusti habebunt divitias.
- 17. Benefacit animæ suæ.
- Etiā propinquos abjicit.
- 19. Et sectatio malorum, mortem.
- 20. Cor pravum.
- Et voluntas ejus.

- 8.
- 9. In ore hypocritarum corrumpit proximum suum.
- Et in scientia justi eruentur.
- 10.
- 11.
- Evertetur.
- 12. Despicit.
- 13. Calumniator.
- Secretum.
- Fidelis autem spiritu.
- 14.
- 15.
- 16. Mulier gratiæ.
- 17. Remuneratur.
- 19. Et qui sectatur malitiam, ad mortem suam.
- 20. Perversi corde.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

8. Ἐκ θλίψεως ἐρρύσθη.
9. Ἐν στόματι ὑποκριτῶν δια-
φθείρει τὸν πλησίον αὐτοῦ.

10.

11. Ἀγαλλιάσονται πόλεις.

Καθαιρεθήσεται.

12. Ἐξουδενεῖ.

13. Δόλιος.

Μυστήριον.

Πιστὸς δὲ πνεύματι.

Σκοπεῖ (1. σκέπει) λόγους.

14.

Ἐν πολυβούλῳ.

15. Ὁ δὲ μισῶν ἐμπαγὰς πέ-
ποιθε.

6. Γυνὴ ἀγαθὴ ἀνθέξεται δόξης.

17. Εὐεργετῆ ψυχὴν αὐτοῦ.

Ταράσσει δὲ οἴκους ἑαυτοῦ.

19. Καὶ καταδιώκων κακίαν, εἰς
θάνατον ἑαυτοῦ.

20. Στρεβλοκάρδιοι.

Θέλημα δὲ αὐτοῦ.

SYMMACHUS.

8. De angustia liberatus est.

9. In ore hypocritarum corrup-
pit proximum suum.

10.

11. Exsultabunt civitates.

Evertetur.

12. Despicit.

13. Dolosus.

Mysterium.

Fidelis autem spiritu.

Tegit verba.

14.

In multo consilio.

15. Qui autem odit laqueos, se-
curus est.16. Mulier bona retinebit glo-
riam.

17. Benefacit animæ suæ.

Turbat autem domos suas.

19. Et qui sectatur malitiam,
ad mortem suam.

20. Perversi corde.

Voluntas autem ejus.

8. Ἐκ θήρας ἐκδύνει.

9. Ἐν στόματι ἀσεβῶν παγὶς πο-
λίταις.

Αἰσθησις δὲ δικαίων εὐδοξ.

10. ✕ Καὶ ἐν ἀπωλείᾳ ἀσεβῶν
✕ ἀγαλλίαμα.11. ✕ Ἐν εὐλογίᾳ εὐθέων ὑψω-
✕ θήσεται πόλις.

Κατεσκάφη.

12. Μυκτηρίζει.

13. Δίγλωσσος.

Βουλὰς.

Πιστὸς δὲ πνοῇ.

Κρύπτει πράγματα.

14. Οἷς μὴ ὑπάρχει κυβένησις,
πίπτουσιν.

Ἐν πολλῇ βουλῇ.

15. Μισεῖ δὲ ἦχον ἀσφαλείας.

16. Γυνὴ εὐχάριστος ἐγείρει ἀν-
δρὶ δόξαν.

Οἱ δὲ ἀνδρεῖοι ἐρείδονται πλούτῳ.

17. Τῇ ψυχῇ αὐτοῦ ἀγαθὸν ποιεῖ.

Ἐξολλύει δὲ αὐτοῦ σῶμα.

19. Διωγμὸς δὲ ἀσεβοῦς εἰς θά-
νατον.

20. Διεστραμμένα ὁδοί.

Ἠρόσδεκτοι δὲ αὐτοῦ.

LXX INTERPRETES.

8. E captura exit.

9. In ore impiorum laqueus vi-
vibus.Sensus autem justorum prospere
procedens.10. ✕ Et in perditione impio-
✕ rum exsultatio.✕ 11. ✕ In benedictione rectorum
✕ exaltabitur civitas.

Eversa est.

12. Subsannat.

13. Bilinguis.

Consilia.

Fidelis autem spiritu.

Abscondit res.

14. Quibus non est gubernatio,
cadunt.

In multo consilio.

15. Odit autem sonum securi-
tatis.16. Mulier gratiosa suscitatur viro
gloriam.

Fortes autem fulciuntur divitiis.

17. Benefacit animæ suæ.

Perdit autem corpus suum.

19. Persecutio autem impii ad
mortem.

20. Perversæ viæ.

Accepti autem ei.

8. Ἐκ θλίψεως ἐρρύσθη.

9. Ἐν στόματι ὑποκριτῶν δια-
φθείρει τὸν πλησίον αὐτοῦ.

10.

11. Εὐφρανθήσονται.

Καθαιρεθήσεται.

12. Ἐξουδενεῖ.

13.

14. Ἐν ἀνοησίᾳ πεσεῖται λαός.

Ἐν πολυβούλῳ.

15. Καὶ μισῶν παγιδευθῆναι, πε-
ποιθήσει.

16.

Καὶ διακόπτοντες ἐπιλήφονται
πλούτου.

17. Ἀμείβεται.

19. Καὶ καταδιώκων κακίαν, εἰς
θάνατον ἑαυτοῦ.

20. Στρεβλοκάρδιοι.

Εὐδοκία.

THEODOTIO.

8. De angustia liberatus est.

9. In ore hypocritarum corrup-
pit proximum suum.

10.

11. Lætabuntur.

Evertetur.

12. Despicit

13.

14. Per insipientiam cadet po-
pulus.

In multo consilio.

15. Et qui odit illaqueari, confi-
det.

16.

Et dirumpentes accipient divi-
tias.

17. Remuneratur.

19. Et qui sectatur malitiam,
ad mortem suam.

20. Perversi corde.

Beneplicitum.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ

Ἑλληνικοῦ γραμματι.

ΑΚΥΛΑΣ.

וְהָיָה צְדִיקִים נִבְלֵם 21	21.	21. Καὶ σπέρμα δικαίων περισώθησεται.
וְהָיָה נֹחַ זֶהֱבָ 22	22.	22.
אִשָּׁה נֶפֶשׁ וְסוֹרֵת 23	23.	23.
וְהָיָה מִפְּזֹר וְחִשְׁךְ 24	24.	24. Σχορπίζοντες. Ὁ δὲ φειδόμενος
מִיִּשְׂרָאֵל לְמַחְסֹר 25	25.	25. Πιανθήσεται.
וּמִבְרָה גַם-הוּא יִרְאָה 26	26.	26. . . . καταράσονται αὐτόν.
מִשְׁבִּיר 27	27.	27. Ηἰπράσκοντος. Ὁρθριμὸς ἀγαθοῦ ζητεῖ εὐδοκίαν.
וְהָיָה כַּעֲלָה צְדִיקִים יִפְתָּה 28	28.	28.
וְהָיָה עֵכָר בֵּיתוֹ 29	29.	29. Ταράσων οἶκον αὐτοῦ.
פְּרִי צְדִיק עֵץ חַיִּים 30	30.	30. Καρπὸς δικαίου ξύλον ζωῆς.

VERSIO HEBRAICA TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

21. Et semen justorum evasit.	21. Semen autem justorum salvabitur.	21. Et semen justorum salvabitur.
22. Inauris aurea. Mulier pu'cra, et declinans.	22. Circulus aureus. Mulier pulcra et fatua.	22.
23. Furor penetrans.	23. Furor.	23.
24. Dispergens. Et prohibens	24. Dividunt. Alii rapiunt	24. Dispergentes. Qui vero parcit.
A rectitudine, verumtamen ad defectum.	Non sua, et semper in egestate sunt.	
25. Impinguabitur. Et inebrians, etiam ipse inebriabitur.	25. Impinguabitur. Et qui inebriat, ipse quoque inebriabitur.	25. Impinguabitur.
26. Prohibenti frumentum, maledicet ei populus.	26. Qui abscondit frumenta, maledicetur in populis.	26. ..maledicent eum.
Frangentis.	Vendentium.	Vendentis.
27. Quærens maue bonum, quæret placitum.	27. Bene consurgit dilaculo qui quærit bona.	27. Sectatio matutina boni quærit benevolentiam.
28. Et tanquam folium justi germinabunt.	28. Justi autem quasi virens folium germinabunt.	28.
29. Qui conturbat domum suam.	29. Qui conturbat domum suam.	29. Qui conturbat domum suam.
30. Fructus justi liguum vitæ.	30. Fructus justi lignum vitæ.	30. Fructus justi lignum vitæ.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XI Proverbiorum.

V. 1. 'A., Σ., ζύγια ἐπιθέσεως. Sic edit. Romana et Drusius hanc et sequentes hujus capituli interpretationes efferunt.

V. 3 et 4. Hæc asterisco notabantur in quodam ms., ut dicitur in notis edit. Romanæ, quia nempe desunt in O'.

Ib. Heb., וְשָׂרָם; secundum vero Keri, וְשָׂרָם. DRACH.

V. 9. In trium Intt. lectione vox ὑποκριτῶν consurbat sensum textus. Recte igitur Drusius: « Di-

vino legendum ὑποκριτής. » Et sic habent Hebræus atque Vulgatus Latinus. DRACH.

V. 10 et 11. Similiter asterisco notantur in quodam exemplari, quia deerant in O'. Sic in notis ed. Rom.

V. 16. 'A., γυνὴ χάριτος etc. Hieronymus ad Ephesios tom. IV, pag. 381, hæc habet: « Et quis non est consuetudinis nisi inter doctos quosque apud Græcos εὐχαριστίαν ad distinctionem Eucharistie dicere, hoc est gratiosum esse, et agere gratias: »

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΩΝ.

21.
22.
Γυνή καλή καὶ κακόφρων.
23.
24. Σχορπίζοντες.
Ὁ δὲ φειδόμενος.
25. Πιανθήσεται.
Ὁ δὲ μέθυσος καὶ γὰρ αὐτὸς προϊνός.
26. Ὁ κωλύων σίτον λαοκατάρατος.
Πωλοῦντος.
27.
28. Ὡς θαλλὸς δίκαιοι βλαστήσουσιν.
29. Ταράσσω οἶκον αὐτοῦ.
30. Καρπὸς δικαίου ξύλον ζωῆς.

SYMMACHUS.

21.
22.
Mulier pulcra et maligna.
23.
24. Dispergentes.
Qui vero parcit.
25. Impinguabitur.
Ebrius vero etiam ipse matutinus erit.
26. Qui cohibet frumentum, a populo maledictus.
Vendentis.
27.
28. Ut ramus virens justus germinabunt.
29. Qui conturbat domum suam.
30. Fructus justus lignum vitæ.

21. Ὁ δὲ σπείρων δικαιοσύνην λήψεται μισθὸν πιστόν.
22. Ἐνώτιον. Ἄλλοι, ἐνώτιον χρυσοῦν.
Γυναίκα κακόφρωνι κάλλος.
23. Ἀπολείται. Ἄλλος, ἀπόλυται. Ἄλλος, ἀπέρχεται.
24. Σπεύροντες.
Οἱ συνάγοντες. Ἄλλοι, οἱ συνάγοντες ἄλλότρια.
Ἐλαττοῦνται.
25. Πᾶσα ἀπλή.
Ἄνηρ δὲ θυμώδης οὐκ εὐσχήμων.
26. Ὁ συνέγων σίτον ὑπολείπειτο αὐτὸν τοῖς ἔθνεσι. Ἄλλος, ὁ τιμιούλων σίτον δημοκατάρατος (αἱ ἐπικατάρατος).
Μεταδιδόντος.
27. Τεκταινόμενος ἀγαθὰ ζητεῖ χάριν ἀγαθῆν.
28. Ὁ δὲ ἀντιλαμβανόμενος δικαίων οὕτως ἀνατελεῖ.
29. Ὁ μὴ συμπεριφερόμενος τῷ ἑαυτοῦ οἴκῳ.
30. Ἐκ καρποῦ δικαιοσύνης φύεται δένδρον ζωῆς.

LXX INTERPRETES.

21. Qui autem seminat justitiam, accipiet mercedem fidelem.
22. Inauris. Alii, inauris aurea.
Mulieri malignæ pulcritudo.
23. Perihit. Al., perit. Al., abscedit.
24. Seminantes.
Congregantes. Alii, qui congregant aliena.
Minuuntur.
25. Omnis simplex.
Vir autem animosus inhonestus est.
26. Qui continet frumentum, relinquat illud nationibus. Alius, captans pretia frumenti, maledictus a populo.
Communicantis.
27. Fabricans bona querit gratiam bonam.
28. Qui autem inhæret justis hic germinabit.
29. Qui non conversatur domi suæ.
30. De fructu justitiæ nascitur arbor vitæ.

21.
22.
Γυνή καλή καὶ κακόφρων.
23.
24. Σχορπίζοντες.
Ἀπὸ εὐθύτητος εἰς ὑστέρημα.
25. Πιανθήσεται.
26. Ὁ κωλύων σίτον δημοκατάρατος.
Πιπράσκοντος.
27.
28.
29. Ταράσσω οἶκον αὐτοῦ.
30. Καρπὸς δικαίου ξύλον ζωῆς.

THEODOTIO.

21.
22.
Mulier pulcra et maligna.
23.
24. Dispergentes.
A rectitudine ad defectum.
25. Impinguabitur.
26. Qui cohibet frumentum, a populo maledictus.
Vendentis.
27.
28.
29. Qui conturbat domum suam.
30. Fructus justus lignum vitæ.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XI Proverborum.

propterea puto Apostolum quasi Hebræum ex Hebræis, verbo usum esse vulgato, et sensum suum aliterius significatione verbi explicare voluisse: maxime cum apud Hebræos gratiosus et gratias agens, uno, ut aiunt, sermone dicatur. Unde et in Proverbiis puto ita scriptum: γυνή εὐχάριστος ἐγείρει ἄνδρὶ δόξαν, mulier grata suscitât viro gloriam, pro eo quod est, gratiosa. Videremur vim facere scripturæ, et gratias agentem mulierem pro gratiosa audacter

accipere, nisi et cæteræ editiones nostræ opinioni congruerent. Aquila enim et Theodotio et Symmachus ita posuerunt, γυνή χάριτος, id est, mulier gratiosa; et non εὐχάριστος quod ad actionem pertinet gratiarum. Hic vides unam eandemque Aquilæ et Symmachi lectionem proferri, nempe γυνή χάριτος, cum contra in edit. Romana et apud Drusium habeatur, Σ., γυνή ἀγαθή, sive id cuiuspiam lapsu factum sit; sive ex altera Symmachi editione

altera lectio allata fuerit. Vocem porro εὐχάριστος, in allato Hieronymi loco, in εὐχαριστός codicis unius auctoritate mutavit quidam vir doctus; existimans Hieronymum hic textum LXX, utpote men-

dosum corrigere voluisse, et pro εὐχάριστος, εὐχαριστός ponere. At præterquam quod vocem εὐχαριστός non novit Græca lingua; si recte mens Hieronymi accipiat, nequaquam ille vocem εὐχά-

PROVERBIORUM CAPUT XII.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

ΑΚΥΛΑΣ.

אהב דעת 1	1.
כדב יפיק רצון מיודה 2	2.
לא- יוכן אדם ברשע 3	3.
צדיקים 4	4.
אשת חיל בעצבותיו 5	5.
תחבלות רשעים 6	6.
ארב-דם 8	8.
ישרים 9	9.
לפי שכלו יהלל-איש 10	10.
יהיה זבול 11	11.
נקלה ועבד לו 12	12.
ממוחכב 14	14.
ידוע 10	10.
ורחמי 11	11.
ומרדף ריקים 12	12.
צדיקים 14	14.
וגבול ידי-אדם 14	14.

Ἐλληνικοῖς γράμμασι.	1.
	2.
	3.
	4.
	5.
	6.
	8.
	9.
	10.
	11.
	12.
	14.

1. Ἀγαπᾷ γνῶσιν.
2. Ἀγαθὸς ὑπερεκχέει εὐδοκίαν παρὰ Κυρίου.
3. Οὐχ ἔτοιμασθήσεται ἄνθρωπος ἐν ἀσεβείᾳ.
4.
5.
6. Ἐνεδρεύουσιν εἰς αἷμα.
Εὐθείων.
8.
Ἔσται εἰς ἐξουδένωσιν.
9.
10. Γινώσκει.
Καὶ οἱ οὐκ ἐπιρροῖ.
11. Κενά.
12.
14. Καὶ ἀμοιβὴ χειρῶν αὐτοῦ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

1. Diligit scientiam.
2. Bonus educet benevolentiam a Domino.
3. Non erit stabilis homo in impietate.
Justorum.
4. Mulier virtutis.
In ossibus ejus.
5. Consilia callida impiorum.
6. Insidiari sanguini.
Rectorum.
8. Ad os intellectus ipsius laudabitur vir
Erit in contemptum.
9. Despectus, et servus sibi ipsi.
Præ glorificante se.
10. Cognoscens.
Et miserationes.
11. Et sequens vacuos.
12. Justorum.
14. Et retributionem manuum hominis.

1. Diligit scientiam.
2. Qui bonus est, hauriet gratiam a Domino.
3. Non roborabitur homo ex impietate.
Justorum.
4. Mulier diligens.
In ossibus ejus.
5. Consilia impiorum.
6. Insidiantur sanguini.
Justorum.
8. Doctrina sua noscetur vir.
Patebit contemptui.
9. Pauper et sufficiens sibi.
Quam gloriosus.
10. Novit.
Viscera autem.
11. Qui autem sectatur otium.
12. Justorum
14. Et juxta opera manuum suarum (retribuetur ei).

1. Diligit scientiam.
2. Bonus supereffundit benevolentiam a Domino.
3. Non præparabitur homo in impietate.
4.
5.
6. Insidiabuntur in sanguinem.
Rectorum.
8.
Erit in despectum.
9.
10. Novit.
Et miserationes.
11. Inania.
12.
14. Et retributio manuum ejus.

ριστο; repudiandam et mutandam esse opinatur; sed hic significare contendit, non *gratiam*, id est, *gratias habentem vel agentem*; sed, gratiosam.

V. 17. Σ., ταράσσει δὲ οἴκους. Ex Hebr. textu

repone οἰκείους, *propinquos*, ut vertit quoque vulg. lat. DRACH.

V. 23. Edit. Rom. et Drusius tanquam scholia adferunt ἀπόλλυται, ἀπέρχεται. DRACH.

PROVERBIORUM CAPUT XII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΩΤΙΩΝ.

1. Ἄγαπᾷ γινώσιν.
- 2.
3. Οὐχ ἐτοιμασθήσεται ἄνθρωπος ἐν ἀσεβείᾳ.
4. Γυνὴ εὐπορίας.
- 5.
6. Εὐθείων.
8. Κατὰ τὴν φρόνησιν αὐτοῦ ἐπαινεθήσεται ἄνθρωπος. Ἔσται εἰς καταφρόνησιν.
9. Ἄτιμος καὶ δουλεύων ἐκυτῶ. Ἦ δοξαζόμενος.
10. Γινώσκει.
11. Ὁ δὲ ἐπισπεύδων εἰς ἀπραγίαν.
- 12.
14. Καὶ ἀμοιβὴ χειρῶν αὐτοῦ.

SYMMACHUS.

1. Diligit scientiam.
- 2.
3. Non præparabitur homo in impietate.
4. Mulier opulentiae.
- 5.
6. Rectorum.
8. Secundum prudentiam suam laudabitur vir. Erit contentui.
9. Inglorius, et serviens sibi ipsi. Quam is qui glorificatur.
10. Novit.
11. Qui autem festinat ad otium.
- 12.
14. Et retributio manuum ejus.

1. Ἄγαπᾷ αἰσθησιν. Ἄλλος, ἀγαπηθήσεται.
2. Κρείσσων ὁ εὐρῶν χάριν παρὰ Κυρίου.
3. Οὐ κατορθώσει ἄνθρωπος ἐξ ἀνόμου. Δικαίων. Ἄλλος, εὐσεβῶν.
4. Γυνὴ ἀνδρεία. Ἐν ξύλῳ. Ἄλλος, ἐν ὀχυρώμασι.
5. Κυβερνῶσι δὲ ἀσεβεῖς. Ἄλλ., καὶ ἐννοήματα ἀσεβῶν.
6. Λόγοι ἀσεβῶν δόλοιοι. Ἄλλ., δόλοιοι εἰς αἷμα. Ὅρθῶν.
8. Στόμα συνετοῦ ἐγκωμιάζεται ὑπὸ ἀνδρός. Μυκτηρίζεται.
9. Ἄνθρωπος ἐν ἀτιμίᾳ δουλεύων ἑαυτοῦ. Ἦ τιμὴν ἐκυτῶ περιτιθεῖς.
10. Οἴκτειρει. Τὰ δὲ σπλάγχνα.
11. Οἱ δὲ διώκοντες μάταια.
12. Τῶν εὐσεβῶν. Ἄλλοι, τῶν δικαίων.
14. Ἀναπόδομα δὲ χειλέων αὐτοῦ.

LXX INTERPRETES.

1. Diligit sensum. *Alius*, diligitur.
2. Melior qui invenit gratiam a Domino.
3. Non prosperabitur homo ex iniquo. *Justorum. Alius*, piorum.
4. Mulier fortis. In ligno. *Alius*, in muritione.
5. Gubernant autem impii. *Alius*, et cogitationes impiorum.
6. Verba impiorum dolosa. *Alius*, dolosa in sanguinem. Rectorum.
8. Os intelligentis laudatur a viro. Subsannatur.
9. Vir in ignominia serviens sibi ipsi. Quam honorem sibi circumponens.
10. Miseratur. Viscera autem.
11. Qui autem persequuntur vana.
12. Piorum. *Alii*, justorum.
14. Retributio autem labiorum ejus.

1. Ἄγαπᾷ γινώσιν.
- 2.
- 3.
4. Γυνὴ ἰσχύος.
- 5.
6. Ἐνεδρεύουσιν εἰς αἷμα. Εὐθείων.
- 8.
- 9.
10. Γινώσκει.
11. Κενά
- 12.
14. Καὶ ἀμοιβὴ χειρῶν αὐτοῦ.

THEODOTIO.

1. Diligit scientiam.
- 2.
- 3.
4. Mulier fortitudinis.
- 5.
6. Insidiabuntur in sanguinem. Rectorum.
- 8.
- 9.
10. Novit.
11. Inania.
- 12.
14. Et retributio manuum ejus.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON 'Ελληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ
15 ושבע לעצה	15.	15.
16 ודע כעס	16.	16.
וכסה קלון		
17 יפיה אמונה יגיד צדק	17.	17.
ועד שקרים ברכה		'Επίθεσις.
18 יש ברכה כמדקרות	18.	18.
19 תכון לעד	19.	19. 'Ετοιμασθήσεται εἰς ἔτι.
ארגיעה		
20 הרשו	20.	20. Τεκταινόντων.
וליעצי		Καὶ συμβουλευέσουσιν.
שבחה		
22 רצוני	22.	22. Εὐδοκία.
23 ערדם	23.	23.
כסה דעת		
יקרא אלת		Καλέσει ἀφροσύνην.
24 יד-חרוצים תמשל	24.	24. (Χεῖρ) συντεμνόντων....
למס		Εἰς φόρον.
25 דאגה בלב-איש ישחנה	25.	25.
26 יתר ברעהו צדיק	26.	26. Περισεύων τὸν πλησίον αὐ- τοῦ δίκαιος.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
15. Et audiens consilium.	15. Audit consilia.	15.
16. Cognoscetur ira ejus.	16. Indicat iram suam.	16.
Et operiens ignominiam.	Qui autem dissimulat injuriam.	
17. Efflabit veritatem, annun- tiabit justitiam.	17. Qui quod novit loquitur, in- dex justitiæ est.	17.
Et testis mendaciorum dolus.	Qui autem mentitur, testis est fraudulentus.	Fraus.
18. Est effutiens ut confossio- nes.	18. Est qui promittit, et quasi gladio pungitur conscientiæ.	18.
19. Firmum erit in perpetuum. Quiescere faciam.	19. Firmum erit in perpetuum. Repentinus.	19. Firmabitur adhuc.
20. Fabricantium.	20. Cogitantium.	20. Fabricantium.
Et consiliariis	Qui autem (paci) incunt con- silia	Et consulentibus.
Lætitia.	Sequitur eos gaudium.	
22. Voluntas ejus.	22. Placent ei.	22. Beneplacitum.
23. Callidus.	23. Versutus.	23.
Operiens scientiam	Celat scientiam.	
Prædicabit stultitiam.	Provocat stultitiam.	Vocabit stultitiam.
24. Manus sollicitorum domina- bitur.	24. Manus fortium dominabitur.	24. Manus concidentium.
In tributum.	Tributis serviet.	In tributum.
25. Sollicitudo in corde viri in- curvabit illud.	25. Mæror in corde viri humi- liabit illum.	25
26. Abundans præ sociis suis justus.	26. Qui negligit damnum pro- pter amicum, justus.	26. Abundans præ proximo suo justus.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XII Proverbiorum.

V. 4. 'A., Σ., Θ., ἀγαπᾷ γινώσιν. Sic editio Romana et Drusius hanc et sequentes hujus capituli lectiones exhibent.

V. 4. Σ., γυνή εὐπορίας. Symmachus alibi ἦλ

vertit πλοῦτος.

[Ibid. Incogitanter copulavit Montf. versionem LXX Interpretum, ἐν ζύλω cum Hebr. בעלה, mariti sui. Cur autem sic reddant LXX pro, in ossibus,

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ω.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

15. Ὁ δὲ ἀκούων βουλῆς.
16.
Ἵ δὲ σκέπων ἀτιμίαν αὐτοῦ.
17. Ἐκφαίνων πίστιν, ἀπαγγέλλει δικαιοσύνην.
Μάρτυς ψευδῆς, δόλος.
18. . . ὡσπερ κέντημα.
19. Ἐτοιμασθήσεται εἰς ἔτι.
20. Τεκταινόντων.
Εὐφραίνονται.
22. Εὐδοκία.
23.
Καλύψει γυνῶσιν.
24. Χεῖρ πλουσίων ἐξουσιάζει.
Εἰς φόρον.
25.
26.

SYMMACHUS.

15. Audiens autem consilium.
16.
Qui vero legit infamiam suam.
17. Qui patefacit fidem, annuntiat justitiam.
Testis mendax, dolus.
18. . . ut stimulus.
19. Firmabitur adhuc.
20. Fabricantium.
Lætantur.
22. Beneplacitum.
23.
Operiet scientiam.
24. Manus divitum dominabitur.
In tributum.
25.
26.

15. Εἰσακούει δὲ συμβουλίας.
16. Ἐξαγγέλλει ὀργὴν αὐτοῦ.
Ἄλλος, δηλώσει θυμὸν αὐτοῦ.
Κρύπτει δὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀτιμίαν.
17. Ἐπιδεικνυμένην πίστιν, ἀπαγγέλλει δίκαιος.
Ἵ δὲ μάρτυς τῶν ἀδίκων δόλιος.
18. Εἰσὶν οἱ λέγοντες τιτρώσκουσι, μάχαιραι.
19. Κατορθοὶ μαρτυρίαν.
Ταχύς. Ἄλλος, θυμώδης.
20. Τεκταινομένου.
Οἱ δὲ βουλόμενοι (εἰρήνην) Εὐφρανθήσονται.
22. Δεκτὸς παρ' αὐτοῦ.
23. Συνετός. Ἄλλος, πανοῦργος.
Θρόνος αἰσθήσεως.
Συναντήσεται ἀραῖς.
24. Χεῖρ ἐκλεκτῶν κρατήσεται.
Ἐν προνομῆϊ.
25. Φοβερὸς λόγος καρδίαν τάρασσει ἀνδρὸς δίκαιου.
26. Ἐπιγνώμων δίκαιος ἑαυτοῦ φίλος ἔσται.

LXX INTERPRETES.

15. Exaudit autem consilia (vel, consilium).
16. Enuntiat iram suam. *Alius*, manifestabit furorem suum.
Abscondit autem ignominiam suam.
17. Planam fidem annuntiat justus.
Testis autem iniquorum dolosus.
18. Sunt qui dicentes vulnerant, enses.
19. Dirigunt testimonium.
Velox. *Alius*, animosus.
20. Fabricantis.
Qui autem volunt (pacem)
Lætabuntur.
22. Acceptus apud eum.
23. Intelligens. *Alius*, callidus.
Thronus sensus.
Occurret execrationibus.
24. Manus electorum dominabitur.
In direptionem.
25. Terribilis sermo cor turbat viri justii.
26. Cognitor justus sui ipsius amicus erit.

15.
16. Γνωρίσει.
Καὶ καλύπτων ὕβριν.
17.
18. Ἔστι πεποιθὼς ἐν κεντῆματι μαχαίρας.
19. Ἐτοιμασθήσεται εἰς ἔτι.
20. Τεκταινόντων.
Καὶ συμβουλεύσουσιν.
22. Εὐδοκία.
23.
Καλέσει ἀφροσύνην.
24. (Χεῖρ) ἀνδρείων κυριεύσει.
25. Μέρημα ἐν καρδίᾳ ἀνδρὸς κατισχεῖ αὐτόν.
26.

THEODOTIO.

15.
16. Notum faciet.
Ei abscondens contumeliam.
17.
18. Est qui confidit in mucrone gladii.
19. Firmabitur adhuc.
20. Fabricantium.
Et consulentibus.
22. Beneplacitum.
23.
Vocabit stultitiam.
24. Manus strenuorum dominabitur.
25. Sollicitudo in corde viri destinet illum.
26.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XII Proverbiorum.

vide apud Corn. a Lapide. Ὁχυρώμασι vero est scholion, teste editione Rom. DRACH.]

V. 17. Ἄ., ἐπιθεσις, respondet voci מַרְכָּס, quam

sic vertere solet Aquila.

V. 23. Ἄλλος, πανοῦργος. Est fortasse Aquilæ et Th., qui ita vertunt Gen. III, 1.

TO EBPAIKON.

1 בן חכם	1.
3 מודעה לו	5.
4 כתאדה ואין נפש עצל	4.
תדין	
5 ויחפיר	5.
6 צדקה תצר תם-דורך	6.
ו-שנה תסלף תמאת	
7 מתרדשש	7.
8 כפר	8.
לא-שמע גערה	
40 בוזין יתן מצה	10.
ואת-ניעצים חכמה	
11 מהבל	11.
15 יחבל	13.
ויגלג	
14 למיר ממוקשי כוח	14.
16 אלת	16.
17 מלאך רשע	17.
וציר אמונים מרפא	
18 ריש וקלון פורע מוסר	18.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοὺς γράμμασι.

AKYΛAΣ.

1. Υἱὸς σοφός.
5.
4.
5.
6.
7.
8. Ἐξίλασμα. . . . ἐπιτίμησην.
10. Ἐν ὑπερηφανίᾳ δώσει μάχην.
11. Ἀπὸ ματαιότητος 13
Εἰρηγεύει. 14.
16. Ἀφροσύνην.
17. Ἄγγελος ἀσεβῆς. Ἵμμηρος πίστεως ἰασις.
18.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

1. Filius sapiens.
3. Contritio ei.
4. Concupiscens, et non anima ipsius pigri. Impinguabitur.
5. Et pudore afficiet.
6. Justitia custodiet perfectum via. Et impietas pervertet peccatum.
7. Depauperans se.
8. Redemptio. Non audivit increpationem.
10. In superbia dabit litem. Et cum consultis sapientia.
11. A vanitate.
13. Corruptetur. Compensabitur.
14. Ad recedendum a laqueis mortis.
16. Stultitiam.
17. Nuntius impius. Et legatus veritatum sanitas.
18. Paupertas et ignominia deserenti cruditionem.

VULGATA LATINA.

1. Filius sapiens.
3. Sentiet mala.
4. Vult et non vult piger. Impinguabitur.
5. Et confundetur.
6. Justitia custodit innocentis viam. Impietas autem peccatorem supplantat.
7. Est quasi pauper.
8. Redemptio. Incepationem non sustinet.
10. Inter superbos semper jurgia sunt. Qui autem agunt omnia cum consilio, reguntur sapientia.
11. Festinata.
13. Ipse se in futurum obligat.
In pace versabitur.
14. Ut declinet a ruina mortis.
16. Stultitiam.
17. Nuntius impii. Legatus autem fidelis, sanitas.
18. Egestas et ignominia ei qui deserit disciplinam.

AQUILA.

1. Filius sapiens.
3.
4.
5.
6.
7.
8. Expiatio. . . . increpationem.
10. In superbia dabit pugnam.
11. A vanitate.
13.
Pace fruitur. 14.
16. Stultitiam.
17. Nuntius impius. Obses fidei, medela
18.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1. Υἱὸς σοφός.
- 3.
4. Ἐπιθυμεῖ, καὶ οὐ θέλει ὀκνη-
ρός.
- Πιανθήσονται.
5. Καὶ ἀτιμασθήσεται.
- 6.
- Ἄδικία δὲ ἐπισπάσεται ἀμαρτίαν.
7. Πτωχεύόμενοι.
8. Ἐξέλασμα.
... ἐπιτίμησιν.
10. Ἐν ὑπερηφανίᾳ δώσει μάχην.
- 11.
- 13.
- Εἰρηνεύει.
14. Τοῦ ἐκκλίνει ἀπὸ σκανδάλου
Θανάτου.
16. Ἄφροσύνην.
17. Ἄγγελος ἀσεβῆς.
Ὁμηρος πίστεως, ἱασίς.
18. Πενία καὶ ἀτιμία διαλύει
παιδείαν.

SYMMACHUS.

1. Filius sapiens.
- 3.
4. Concupiscit, et non vult pi-
ger.
- Impinguabuntur.
5. Et dedecore afficietur.
- 6.
- Injustitia autem attrahet pec-
tum.
7. Qui se pauperes faciunt.
8. Expiatio.
... increpationem.
10. In superbia dabit pugnam.
- 11.
- 13.
- Pace fruitur.
14. Ad declinandum a scandalo
mortis.
16. Stultitiam.
17. Nuntius impius.
Obses fidei, medela.
18. Paupertas et ignominia dis-
solvit disciplinam.

1. Υἱὸς πανοῦργος.
3. Προθήσει ἑαυτόν.
4. Ἐν ἐπιθυμίαις ἐστὶ πᾶς ἀερ-
γός.
- Ἐν ἐπιμελείᾳ.
5. Καὶ οὐχ ἔξει παρῆρσιαν.
6. ✕ Δικαιοσύνη φυλάσσει ἀκά-
✕ κους.
- ✕ Τοὺς δὲ ἀσεβεῖς φαύλους ποιεῖ
✕ ἀμαρτία.
7. Ταπεινοῦνται ἑαυτοῦς.
8. Λύτρον.
Ὁὐχ ὑφίσταται ἀπειλήν. Ἄλλος,
οὐ φέρει.
10. Μεθ' ὕβρεως πράσσει κακά.
Οἱ δὲ ἑαυτῶν ἐπιγνώμονες σοφοί.
11. Ἐπισπουδαζομένη.
13. Καταφρονηθήσεται. Ἄλλος,
καταφθαρήσεται.
- Ἐγιαίνει.
14. Ὁ δὲ ἄνους ὑπὸ παγίδος θα-
νεῖται.
16. Κακίαν.
17. Βασιλεὺς θρασύς.
Ἄγγελος δὲ σοφὸς ῥύσεται αὐτόν.
Ἄλλος, ἄγγελος πίστεως ἰώμενος.
18. Πενίαν καὶ ἀτιμίαν ἀφαιρεῖ-
ται παιδεία.

LXX INTERPRETES.

1. Filius astutus.
3. Terrebit seipsum.
4. In desideris est omnis otio-
sus.
- In sedulitate.
5. Et non habebit libertatem
loquendi.
6. ✕ Justitia custodit innocen-
✕ tes.
- ✕ Impios autem pravos facit
✕ peccatum.
7. Humiliant se.
8. Redemptio.
Non sustinet comminationem.
Alius, non fert.
10. Cum contumelia facit mala.
- Qui autem sui ipsorum cogni-
tores sunt sapientes.
11. Festinata.
13. Contemnetur. Alius, cor-
rumpetur.
- Sanus est.
14. Stultus autem sub laqueo
morietur.
16. Nequitiam.
17. Rex audax.
Nuntius autem sapiens liberabit
eum, Alius, nuntius fidei sanans.
18. Paupertatem et ignominiam
aufert disciplina

1. Υἱὸς σοφός.
3. Αἰσχύνῃ αὐτοῦ.
- 4.
- 5.
- 6.
7. Πτωχοφανής.
8. Ἐξέλασμα.
... ἐπιτίμησιν.
10. Ἐν ὑπερηφανίᾳ δώσει μάχην.
Καὶ ἐν συμβουλευομένοις σοφία.
- 11.
- 13.
14. Τοῦ ἐκκλίνει ἀπὸ σκανδάλου
θανάτου.
16. Ἄφροσύνην.
17. Ἄγγελος ἀσεβῆς.
Φύλαξ πίστεως, ἱασίς.
- 18.

THEODOTIO.

1. Filius sapiens.
3. Ignominia ejus.
- 4.
- 5.
- 6.
7. Ementitus pauper.
8. Expiatio.
... increpationem
10. In superbia dabit pugnam.
- Et in consultis sapientia
- 11.
- 13.
14. Ad declinandum a scandalo
mortis.
16. Stultitiam.
17. Nuntius impius.
Custos fidei, medela.
- 18.

TO EBPAIKON.

19 ותועבת כסילים סדר מרע
 20 והכם
 ורעה
 ירדע
 22 ינהיל
 וצפן
 24 שחוד חוסר
 25 לשבע נפש

ובסן

VERSIO HEBRAICI TEXT.

19. Et abominatio stultorum recedere a malo.
 20. Sapiens erit.
 Et pascens.
 Conteretur.
 22. Hereditare faciet.
 Et recondita.
 24. Quæsivit diluculo ei corruptionem.
 25. Ad saturitatem animæ suæ.
 Et venter.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

19.
 20.
 22.
 24.
 25.

VULGATA LATINA.

19. Detestantur stulti eos, qui fugiunt mala.
 20. Sapiens erit.
 Amicus.
 Stultorum similis erit.
 22. Relinquit hæredes.
 Custoditur.
 24. Instante erudit.
 25. Replet animam suam.
 Venter autem.

ΑΚΥΛΑΣ.

19. Βδέλυγμα δὲ ἀνοήτων ἀποστῆναι ἀπὸ κακοῦ.
 20.
 Κακωθήσεται.
 22.
 24.
 25.

AQUILA.

19. Abominatio autem insipientium recedere a malo.
 20
 Malo afficietur.
 22.
 24.
 25.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIII Proverbiorum.

V. 4. 'A., Σ., Θ. ὁδὸς σοφός. Sic editio Romana et Drusius, et reliqua hujus capituli.
 V. 4. Σ., πιανθήσονται. Ο', ἐν ἐπιμελείᾳ. Quid si

legendum dicamus ἐν πιμελείᾳ, in pinguedine? nam ἐν ἐπιμελείᾳ nihil affinitatis habet cum voce ψιδι.
 V. 6. Hic et sequens versiculus in uno Romano-

PROVERBIORUM CAPUT XIV.

TO EBPAIKON.

2 בישוד
 3 חסר גאון
 תשבורם
 4 באין אלפים אבוס בר ורב-
 תבואת בנה שוד
 5 ויפיה
 6 בקש-לץ חכמה ואין

VERSIO HEBRAICI TEXT

2. In rectitudine sua.
 3. Baculus superbix.
 Custodiunt eos.
 4. In non bobus præsepe mundum : et multitudo proventuum in potentia bovis.
 5. Et efflabit.
 6. Quæsivit irrisor sapientiam, et non est.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

2.
 3.
 4.
 5.
 6.

VULGATA LATINA.

2. Recto itinere.
 3. Virga superbix.
 Custodiunt eos.
 4. Ubi non sunt boves, præsepe vacuum est : ubi autem plurimæ segetes, ibi manifesta est fortitudo bovis.
 5. Profert autem.
 6. Quærit derisor sapientiam, et non invenit.

ΑΚΥΛΑΣ.

2. Ἐν εὐθύτητι.
 3:
 4. Ἐν τῷ μὴ εἶναι βόας, φατνιαζέται γένημα ἐκλεκτόν.
 5. Ἐκφαίνεται.
 6. Ἐζήτησε χλευαστῆς σοφίαν, καὶ οὐκ ἔστιν.

AQUILA.

2. In rectitudine.
 3.
 4. Cum non sunt boves, in præsepe ponitur proventus electus.
 5. Effert.
 6. Quæsivit irrisor sapientiam, et non est.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
49.	19. Ἔργα δὲ ἀσεβῶν μακρὰν ἀπὸ γνῶσεως.	19.
20.	20. Σοφὸς ἔσῃ (αἰ. ἔσται). Ἄλλοι, σοφισθῆσεται. Ὁ δὲ συμπορευόμενος. Ἄλλοι, συβρέμβόμενος. Ἄλλος, συμπλανώμενος.	20.
Κικουρηθήσεται.	Γνωσθήσεται.	Κακωθήσεται.
22.	22. Κληρονομήσει. Ἄλλος, κληροδοθήσει.	22.
Πεφύλακται.	Θησαυρίζεται δέ.	
21.	24. Ἐπιμελῶς παιδεύει. Ἄλλος, ὀρθρίζει αὐτῷ παιδεύειαν.	24.
25.	25. Ἐμπιπλᾷ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ. Ἄλλος, ἐμπίπλησι τὴν κοιλίαν αὐτοῦ. Ψυχαὶ δέ. Ἄλλος, καὶ κοιλίαι.	25.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
19.	19. Opera autem impiorum longe a scientia.	19.
20.	20. Sapiens eris. (Aliter, erit.) Alius, sapiens evadet. Et qui simul ambulat. Alii, qui simul volvitur. Al., qui simul errat.	20.
Damno afficietur.	Cognoscetur.	Malo afficietur.
22.	22. Hereditare faciet. Alius, sorte distribuet.	22.
Custodita est.	Thesaurizatur autem.	
24.	24. Diligenter erudit. Alius, mane adhibet ei disciplinam.	24.
25.	25. Implet animam suam. Alius, implet ventrem suum. Animæ autem. Alius, et ventres.	25.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIII Proverborum.

rum exemplarium asterisco notabantur, utpote omissi in versione τῶν Ο'.

5, vocem Πῆγῃ vertit Aquila διεφθάρη, corrupta est; cujus est forte etiam hæc interpretatio.

V. 13. Ἄλλος, καταφθάρησεται ἑβῆ. Cant. viii,

PROVERBIORUM CAPUT XIV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2. Ἐν εὐθύτητι.	2. Ὅρθως.	2. Ἐν εὐθύτητι.
3.	3. Βακτηρία ὕδρευς. Φυλάσσει αὐτούς. Ἄλλος, ἰᾶται.	3. Ραβδίων ὑπερηφανίας.
4. Ἐν τῷ μῆ εἶναι βόας, φάτνης γένημα, καὶ πλῆθος γεννημάτων ἐν ἰσχύϊ μόσχου.	4. Οὐ μὴ εἶσι βόες, φάτναι καταραὶ· οὐ δὲ πολλὰ γενήματα, φανερά βόος ἰσχύς.	4. Ἐν ἰσχύϊ βοῶν, φατνευθήσεται γένημα, καὶ πλῆθος γεννημάτων ἐν δυνάμει ταύρου.
5. Ἐκφαίνει.	5. Ἐκκαίει δέ.	5. Ἐκφαίνει.
6. Ἐζήτησε λοιμὸς σοφίαν, καὶ οὐκ ἔστι.	6. Ζητήσεις σοφίαν παρὰ κακοῖς, καὶ οὐχ εὐρήσεις.	6.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2. In rectitudine.	2. Recte.	2. In rectitudine.
3.	3. Baculus contumeliæ. Custodiunt eos. Alius, sanant.	3. Virgula superbix.
4. Cum non sunt boves, præsepis fructus, et copia fructuum in robore vituli.	4. Ubi non sunt boves, præsepia munda: ubi autem multa genimina, manifesta bovis virtus.	4. In multitudine boum, in præsepe reponetur fructus, et multitudo fructuum in virtute tauri.
5. Effert.	5. Accendit autem.	5. Effert.
6. Quæsit pestilens sapientiam, et non est.	6. Quæres sapientiam apud malos, et non invenies.	

TO EBPAIKON.

דעת	
נקל	
7 ובל-ידעת	7.
8 מרכזה	8.
9 אוילים יליץ אשם	9.
ובין ישרים רצון	
10 ידע מרת נפש	10.
ובשמחתו לא-יתערב זר	
12 ואחריתה	12.
דרכי	
13 גם-בשחק יכאב-לב	13.
ואחריתה שמחה תגה	
15 פתי יאמין לכל-דבר	15.
יבין לאשר	
17 קצר-אפים	17.
ואיש כזכות ישנא	
18 נחלו	18.
אלת	
יכתיר דעת	
22 הלא יתעו	22.
24 עטרת חכמים עשרם	24.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

Et scientia.
Levis.
7. Et nescies.
8. Dolus.
9. Stultorum quisque palliabit defectum.
Et inter rectos benevolentia.
10. Cognoscens amaritudinem animæ suæ.
Et in lætitia ipsius non miscetur alienus.
12. Et novissimum ejus.
Vizæ.
13. Etiam in ridendo dolebit cor.
Et novissimum lætitiæ tristitia.
15. Simplex credet omni verbo. Intellegit ad gressum suum.
17. Brevis naribus
Et vir machinationum odietur.
18. Hæreditate possederunt. Stultitiam.
Imponent coronam sibi scientiam.
22. Nonne errabunt?
24. Corona sapientium divitiæ eorum.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

7.
8.
9.
10.
12.
13.
15.
17.
18.
22.
24.

VULGATA LATINA.

Doctrina.
Facilis.
7. Et nescit.
8. Errans.
9. Stultus illudet peccatum.
Et inter justos morabitur gratia.
10. Novit amaritudinem animæ suæ.
In gaudio ejus non miscetur extraneus.
12. Novissima autem ejus. Deducunt.
13. Risus dolore miscetur.
Et extrema gaudii luctus occupat.
15. Innocens credit omni verbo. Dirigitur via ejus.
17. Impatiens.
Et vir versutus odiosus est.
18. Possidebunt. Stultitiam. Expectabunt scientiam.
22. Errant.
24. Corona sapientium divitiæ eorum.

ΑΚΥΤΑΑΣ.

Καὶ γνῶσις.
7. Καὶ οὐ μὴ γνῶς.
8. Ἐπίθεσις.
9. Ἄφρονας χλευάζει πλιγμμέ- λεια.
10. Γινώσκει πικρίαν ψυχῆς αὐ- τοῦ.
12. Τὰ δὲ ἔσχατα αὐτῆς. Ἰσθόν.
13.
15. Θεελόμενος. Συνήσει τὸ βοήθημα αὐτοῦ.
17. Ἄφρων.
18. Ἐχληρονόμησαν.
Ἄναμενοῦσι γνῶσιν.
22.
24. Στέφανος σοφῶν πλοῦτος αὐ- τῶν.

AQUILA.

Et scientia.
7. Et nescies.
8. Dolus.
9. Amentes irridet delictum.
10. Cognoscit amaritudinem animæ suæ.
12. Novissima autem ejus.
Viam.
13
15. Qui demulcetur. Intellegit auxilium suum.
17. Stultus.
18. Hæreditate possederunt. Expectabunt scientiam.
22.
24. Corona sapientium divitiæ eorum.

- Καὶ γνῶσις.
7.
8.
9. Ἄφρονες ἐκχλευάζουσι πλημμέλειαν.
Καὶ ἀναμέσον εὐθειῶν εὐδοκία.
10.
Καὶ ἐν τῇ εὐφροσύνῃ αὐτῆς οὐ συμμιγῆσεται ἄλλοτριόις.
12.
Ὅδόν.
13. Ἄλλὰ καίγε ἐν γέλῳτι πονέσει καρδία.
15. Νήπιος.
17. Ἄφρων.
Συμβουλευτικὸς....
18. Ἐκληρονόμησαν.
22.
24.

SYMMACHUS.

- Et scientia.
7.
8.
9. Amentes irrident delictum.
Et inter rectos benevolentia.
10.
Et in lætitia sua non commiscebitur alienis.
12.
Viam.
13. Sed etiam in risu dolebit cor.
15. Infans.
17. Stultus.
Consiliarius.
18. Hereditate possederunt.
22.
24.

- Αἰσθησις δέ.
Εὐχερής.
7. Ὅπλα δὲ αἰσθήσεως.
8. Ἐν πλάνῃ.
9. Οἰκίαι παρανόμων ὀφειλήσουσι καθαρισμόν.
Οἰκίαι δὲ δικαίων δεκταί.
10. Λυπηρὰ ψυχὴ αὐτοῦ.
Ὅταν δὲ εὐφραίνηται, οὐκ ἐπιμύγνεται ὕβρει.
12. Τὰ δὲ τελευταῖα αὐτῆς.
Ἔρχεται εἰς πυθμένα.
13. Ἐν εὐφροσύναις οὐ προσμύγνεται λύπῃ.
Τελευταῖα δὲ χαρὰ εἰς πένθος ἔρχεται. Ἄλλος, τὰ δὲ ἔσχατα αὐτῆς εὐφροσύνῃ κακῇ.
15. Ἄκακος πιστεύει παντὶ λόγῳ.
Ἔρχεται εἰς μετάνοιαν.
17. Ὁξὺθυμος.
Ἄνηρ δὲ φρόνιμος πολλὰ ὑποφέρει.
18. Μεριοῦνται.
Κακίαν. Ἄλλ., ἀφροσύνην.
Κρατήσουσιν αἰσθήσεως.
22. Πλανώμενοι.
24. Στέφανος σοφῶν πανοῦργος.

LXX INTERPRETES.

- Sensus autem.
Facilis.
7. Arma autem sensus.
8. In errore.
9. Domus iniquorum debebunt mundationem.
Domus autem justorum acceptabiles.
10. Tristis anima ejus.
Quando autem lætatur, non miscetur contumeliæ.
12. Novissima autem ejus.
Vadunt in fundum.
13. In lætitiis non admiscetur tristitia.
Novissime autem gaudium in luctum venit. *Alius*, novissima autem ejus lætitia mala.
15. Innocens credit omni verbo.
Vadit ad pœnitentiam.
17. Impatiens.
Vir autem prudens multa suffert.
18. Divident.
Maliitiam. *Alius*, stultitiam.
Tenebunt sensum.
22. Errantes.
24. Corona sapientium astutus.

- Καὶ γνῶσις.
Κούφη
7. Καὶ οὐ μὴ γνῶς.
8. Ἐπίθεσις
9. Ἄφρονας χλευάζει πλημμέλεια.
10. Γινώσκει πικρίαν ψυχῆς αὐτοῦ.
12. Τὰ δὲ ἔσχατα αὐτῆς.
Ὅδόν,
13.
15.
17.
Ἄνηρ διαβουλιῶν μισηθήσεται.
18. Ἐκληρονόμησαν.
Στεφθήσονται γνῶσιν.
22. Ἴδου πλανηθήσονται.
24. Στέφανος σοφῶν πλοῦτος ἀστῶν.

PHEODOTIO.

- Et scientia.
Levis.
7. Et nescies.
8. Dolus.
9. Amentes irridet delictum.
10. Cognoscit amaritudinem animæ suæ.
12. Novissima autem ejus.
Viam.
13.
15.
17.
Vir consiliorum odiatur.
18. Hereditate possederunt.
Coronabuntur scientia.
22. Ecce errabunt.
24. Corona sapientium divitiarum,

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ
Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

ΑΚΥΛΛΑΣ.

אולת כסלים אולת 27 יראת	27.	27
במקשי 28 בריב עם	28.	28. Ἐν πλήθει λαοῦ.
ובאפס 29 וקצר רוח	29.	29.
30 קנאה	30.	30. Ζῆλος.
31 חרף	31.	31. Ὀνειδισε.
ומכבד חנן אביו 32 יודה	32.	32.
חסה במוחו צדק		Πέποιθεν ἐν τῷ θανάτῳ ἑαυτοῦ δίκαιος.
33 בלב נכון תנח	33.	33. Ἐν καρδίᾳ συνετοῦ ἀναπαύ- σεται.
תדע 34 חסד לאמים חסאת	34.	Γινώσκεται. 34.
35 רעון	35.	35. Εὐδοκία.
ועברתו תהיה מביש		

VERSIO HEBRAICI TEXT.
Stultitia stultorum stultitia.

VULGATA LATINA.
Fatuitas stultorum, impruden-
tia.

AQUILA.

27. Timor. A laqueis.	27. Timor. A ruina.	27.
28. In multitudine populi. Et in consumptione.	28. In multitudine populi. Et in paucitate.	28. In multitudine populi.
29. Et brevis spiritu.	29. Qui autem impatiens est.	29.
30. Invidia.	30. Invidia.	30. Zelus.
31. Exprobravit. Et honorat eum miserescens egeni.	31. Exprobrat. Honorat autem eum qui misere- tur pauperis.	31. Exprobravit.
32. Expelletur.	32. Expelletur.	32.
Et sperans in morte sua justus.	Sperat autem justus in morte sua.	Fiduciam habet in morte sua justus.
33. In eorde intelligentis re- quiescet. Cognosœtur.	33. In corde prudentis requie- scit. Erudiet.	33. In corde intelligentis re- quiescet. Cognoscitur.
34. Et misericordia populorum, peccatum.	34. Miseros autem facit populos peccatum.	34.
35. Benevolentia. Et ira ejus erit confundeus.	35. Acceptus est. Iracundiam ejus inutilis susti- nebit.	35. Benevolentia.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIV Proverbiorum.

V. 2. 'A., Σ., Θ., ἐν εὐθύτητι. Hæc et sequentia hujus capituli habent editio Romana et Drusius.

V. 3. Θ., βαβδὶον ὑπερηφανίας. Sic in notis edit. Romanæ. Illud vero Drusius Aquilæ tribuit, nescio unde expiscatus.

V. 4. Σ., ἐν ἰσχύϊ μόσχου. Hic notat Drusius : In robore vituli, i. e., tauri aut bovis, quod דָּרר proprie significat. LXX quoque μόσχον eam vocem

reddunt Num. vii, 3 et alibi, ut Exod. xii, 4. Hinc Severus in *Historia sacra* : Si quis vitulum surripuerit, i. e. bovem. Augustinus Locut. iv ad locum, et vitulum annorum septem. Hinc manifestum est, inquit, quomodo vitulos appellet Scriptura. Bos enim annorum septem secundum consuetudinem locutionis nostræ, non est utique vitulus etc. Theodoretus Jeremiæ xlvi, vitulum electum vocat Apin.

PROVERBIORUM CAPUT XV.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ
Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

ΑΚΥΛΛΑΣ.

מענה רך 1	1.	1.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Responsio mollis.	1. Responsio mollis.	1.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΩΤΙΩΝ.

- Ἦ δὲ ἀμαθία ἀνοήτων ἀφροσύνη.
27. Σκαυδάλων.
28. Ἐν πλήθει λαοῦ.
Ἐν δὲ σπάνει.
29.
30. Ζῆλος.
31. Ὀνειδίσει.
Δοξάζει δὲ αὐτὸν ὁ ἐλεῶν πένητα.
32.
Πέποιθεν ἐν τῷ θανάτῳ αὐτοῦ
δίκαιος.
33.
34. Ὀνειδος δὲ λαοῖς ἀμαρτίαι.
35. Εὐδοκία.

SYMMACHUS.

- Imperitia autem stultorum stultitia.
27. Scandalis.
28. In multitudine populi.
In raritate autem.
29.
30. Zelus.
31. Exprobravit.
Honorat autem eum qui miseretur egeni.
32.
Fiduciam habet in morte sua justus.
33.
34. Probrum vero populis sunt peccata.
35. Benevolentia.

- Ἦ δὲ διατριβὴ ἀφρόνων κακῆ.
27. Πρόσταγμα. Ἄλλοι, φόβος.
Ἐκ παγίδος.
28. Ἐν πολλῷ ἔθνει.
Ἐν δὲ ἐκλείπει.
29. Ὁ δὲ ὀλιγόφυχος. Ἄλλος, μικρόφυχος.
30. Καρδία αἰσθητικῆ.
31. Παροξύνει.
Ὁ δὲ τιμῶν αὐτὸν ἔλεει πτωχόν.
32. Ἀπωσθήσεται. Ἄλλος, ἀπολείται. Ἄλλος, ἐξωσθήσεται.
Ὁ δὲ πεποιθὼς τῇ αὐτοῦ ἰσότητι δίκαιος.
33. Ἐν καρδίᾳ ἀγαθῇ ἀνδρὸς σοφία.
Διαγινώσκεται.
34. Ἐλασσηνοῦσι δὲ φυλὰς ἀμαρτίαι.
35. Δεκτός.
Ἐν δὲ αὐτοῦ εὐστροφία ἀφαιρεῖται ἀτιμίαν,

LXX INTERPRETES.

- Conservatio autem insipientium mala.
27. Præceptum. *Alit*, timor.
De laqueo.
28. In multa gente.
In defectu autem.
29. Pusillanimis autem. *Alit*, parvi animi.
30. Cor sensitivum.
31. Irritat.
Qui autem honorat eum miseretur inopis.
32. Repelletur. *Alit*, peribit. *Alit*, expelletur.
Qui autem fidit suæ sanctitati justus.
33. In corde bono viri sapientia.
Dignoscitur.
34. Minuunt autem tribus peccata.
35. Acceptus.
Sua autem agilitate aufert ignominiam.

THEODOTIO.

27. Σκαυδάλων.
28. Ἐν πλήθει λαοῦ.
29.
30. Ζῆλος.
31. Ἐδλασφήμησε.
32.
Πέποιθεν ἐν τῷ θανάτῳ αὐτοῦ
δίκαιος.
33. Ἐν καρδίᾳ συνετοῦ ἀναπαύσεται.
Γινώσκεται.
34.
35. Εὐδοκία.
Καὶ θυμὸς αὐτοῦ καταισχύων.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIV Proverborum.

Hic autem bos erat, qui ab ipsis alebatur et adorabatur. Rursum Augustinus *Quæst.* l. vii, quæst. 25, *vitulos* appellant *Ægyptii* boves qui grandes sunt, sicut apud nos (*Pænos* intelligit) *pulli* appellantur gallinæ cujuslibet ætatis. Et alibi, videlicet in libris *Locutionum*. In hac locutione notandum putavi eosdem dictos *vitulos*, quos boves dixerat, sed hoc etiam Græcum idioma esse perhibetur. *Lexicon ve-*

tus, μόσχος, vitulus, juvencus.

V. 7. LXX legerunt *ἴππ* ἴππ.

V. 15. Ἄ., θελγόμενος. Σ., νήπιος, puto singulis addendum esse *πιστεύει παντὶ λόγῳ, credit omni verbo*. Non enim alio modo vertere potuisse videntur.

Ibid. Ἄ., *συνήσει τὸ βοήθημα αὐτοῦ*. Sic unus *Regius*.

PROVERBIORUM CAPUT XV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΩΤΙΩΝ.

1. Ἀπόκρισις ἀπαλή.
SYMMACHUS.
1. Responsio mollis.

1. Ἀπόκρισις ὑποπίπτουσα.
LXX INTERPRETES.
1. Responsio submissa.

1. Ἀποκρινόμενοι τρυφερῶς
THEODOTIO.
1. Qui respondent delicate.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON
Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

ΑΚΤΑΑΣ.

דבר - עצב		Λόγος σκληρός.
2 יבוע	2.	2. Ἀναβλύει.
4 מרפא לשון	4.	4. Προσηγῆς γλῶσσα.
5 ינאץ	5.	5.
מוסר		Ἑλέγχους.
7 יזרד דעת	7.	7.
לא-כן		
8 ישרים	8.	8. Εὐθείων.
רענו		
10 מוסר רע לעזב ארז	10.	10.
11 נגד יהוה	11.	11.
12 לץ	12.	12.
14 ירעה אולת	14.	14.
15 כל-ימי עני רעים השוב-לב	15.	15.
בשותה תמיד		
17 זאהבה	17.	17.
משור אבום		
18 יגרה	18.	18. Ἐρεθίζει.
19 דרך עזל כמשכת חזק	19.	19. Ὅδοι ὀκνηρῶν...
ישרים		Εὐθείων.
20 בזה	20.	20.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

Et verbum doloris.	Sermo durus.	Sermo durus.
2. Eructabit.	2. Ebullit.	2. Scaturit.
4. Remissio linguæ.	4. Lingua placabilis.	4. Benigna lingua.
5. Respuet.	5. Irridet.	5.
Correctionem.	Disciplinam.	Redargutiones.
	Cogitationes autem impiorum eradicabuntur.	
7. Spargent scientiam.	7. Disseminabunt scientiam.	7.
Non sic.	Dissimile erit.	
8. Rectorum.	8. Justorum.	8. Rectorum.
Voluntas ejus.	Placabilia.	
10. Corruptio mala relinquenti semitam.	10. Doctrina mala deserenti viam.	10.
11. Coram Domino.	11. Coram Domino.	11.
12. Illusor.	12. Pestilens.	12.
14. Pascetur stultitia.	14. Pascitur imperitia.	14.
15. Omnes dies pauperis, mali : et bonus corde convivium juge.	15. Omnes dies pauperis, mali : secura mens quasi juge convi- vium.	15.
17. Et dilectio.	17. Cum charitate.	17.
Præ hove saginato.	Quam ad vitulum saginatum.	
18. Excitabit.	18. Provocat.	18. Irritat.
19. Via pigri velut sepes spinæ.	19. Iter pigrorum quasi sepes spinarum.	19. Viæ pigrorum...
Rectorum.	Justorum.	Rectorum
20. Despiciens.	20. Despiciit.	20.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

- Λόγος θρασύς.
 2. Ἀναδύει.
 4.
 5.
 7. Φυλάσσουναι γνῶσιν.
 8. Εὐθείων.
 10.
 11. Ἐνώπιον Κυρίου.
 12. Λοιμός.
 14. Ποιμαίνει ἀγομίαν.
 15. Πᾶσαι αἱ ἡμέραι τοῦ πτωχοῦ, πονηραὶ· ὁ δὲ εὐθυμῶν, ὡς ἐν πότῳ διαπαντός.
 17.
 18. Ἀγρίζει.
 19. Ὅδοι ὀκνηροῦ ὡσπερ φραγμὸς ἐξ ἀκάνθης.
 Εὐθείων.
 20. Ἐκφαυλίζει.

SYMMACHUS.

- Sermo audax.
 2. Scaturit.
 4.
 5.
 7. Custodiunt scientiam.
 8. Rectorum.
 10.
 11. Coram Domino.
 12. Pestilens.
 14. Pascit iniquitatem.
 15. Omnes dies pauperis, mali : qui vero hilaris est, quasi in convivio semper.
 17.
 18. Exacerbat.
 19. Viæ pigri quasi sepes ex spina.
 Rectorum.
 20. Vilipendit.

- Λόγος δὲ λυπηρός.
 2. Ἀναγγέλλει.
 4. Ἴασις γλώσσης.
 5. Μυκτηρίζει. Ἄλλος, διασύρει. Ἐντολάς.
 Οἱ δὲ ἀσεβεῖς ὀλόρριζοι· ἐκ γῆς ἀπολοῦνται. Ἄλλος, λογισμοὶ δὲ ἀσεβῶν ἐκριζωθήσονται.
 7. Δέδεται αἰσθήσει.
 Οὐκ ἀσφαλεῖς. Ἄλλοι, οὐχ οὐτως.
 8. Κατευθυνόντων.
 Δεκταί. Ἄλλος, στήσονται.
 10. Παιδεία ἀκάχου γνωρίζεται ὑπὸ τῶν παριόντων. Ἄλλος, πονηρὸν τῷ καταλιπόντι ὁδόν.
 11. Φανερά παρά Κύριον.
 12. Ἀπαιδέυτος.
 14. Γνώσεται κακά.
 15. Πάντα τὸν χρόνον οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν κακῶν προσδέχονται κακά· οἱ δὲ ἀγαθοὶ ἡσυχάζουσι διαπαντός.
 17. Πρὸς φιλίαν. Οἱ λοιποὶ, καὶ ἀγάπη.
 Ἡ παράθεσις μέσχων.
 18. Παρασκευάζει.
 19. Ὅδοι ἀέργων ἐστρωμέναι ἀκάνθαις.
 Ἄνδρειων.
 20. Μυκτηρίζει.

LXX INTERPRETES.

- Sermo autem tristis.
 2. Annuntiat.
 4. Sanitas linguæ.
 5. Subsannat. *Alius*, obtrectat.
 Mandata.
 Impii autem radicitus de terra peribunt. *Alius*, cogitationes autem impiorum eradicabuntur.
 7. Alligata sunt sensu.
 Non securæ. *Alit*, non sic.
 8. Recte ambulantium.
 Accepta. *Alius*, stabunt.
 10. Disciplina innocentis cognoscitur a prætereuntibus. *Alius*, malum relinquenti viam.
 11. Manifesta apud Dominum.
 12. Indisciplinatus.
 14. Cognoscet mala.
 15. Omni tempore oculi malorum suscipiunt mala : boni autem quiescunt semper.
 17. Ad amicitiam. *Reliqui*, et charitas.
 Quam appositio vitulorum.
 18. Parat.
 19. Viæ otiosorum stratæ spinis.
 Fortium.
 20. Subsannat.

- Λόγος πονικός.
 2.
 4.
 5.
 7.
 8. Εὐθείων.
 10.
 11. Ἐναντίον Κυρίου.
 12.
 14.
 15.
 17.
 Ὑπὲρ βοῦν σιτευτόν.
 18.
 19. Ὅδοι ὀκνηρῶν...
 Εὐθείων.
 20.

THEODOTIO

- Sermo molestus.
 2.
 4.
 5.
 7.
 8. Rectorum.
 10.
 11. Coram Domino.
 12.
 14.
 15. 4
 17.
 Supra bovem saginatum.
 18.
 19. Viæ pigrorum...
 Rectorum.
 20.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
21 אלת שמחה לחסר-לב	21.	21.
22 הפר מושבת באין סוד	22.	22.
וברב יועצים תקום		Καὶ ἐν πλήθει συμβουλευόντων στήσεται.
26 וטהרים	26.	26.
27 עקר בידו	27.	27.
ברצע בצע		
29 מושעים	29.	29.
30 מאור-עינים	30.	30. Φωστήρ ὀφθαλμῶν.
תדשן		
31 און שמעת תזכח חיים בקרב	31.	31.
חכמים תלין		
33 תפני כבוד ענה	33.	33.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
21. Stultitia lætitia carenti corde.	21. Stultitia gaudium stulto.	21.
22. Infringere cogitationes in non secreto.	22. Dissipantur cogitationes ubi non est consilium.	22.
Et in multitudine consiliario- rum stabit.	Ubi vero sunt plures consilarii, confirmantur.	Et in multitudine consiliario- rum stabit.
26. Et munda.	26. Et purus sermo.	26.
27. Turbans domum suam.	27. Conturbat domum suam.	27.
Appetens concupiscentiam.	Qui sectatur avaritiam.	
29. Ab impiis.	29. Ab impiis.	29.
30. Lux ocalorum.	30. Lux oculorum.	30. Luminare oculorum
Impinguabit.	Impinguat.	
31. Auris audiens increpationem vitæ, in medio sapientium commorabitur.	31. Auris quæ audit increpationem vitæ, in medio sapientium commorabitur.	31.
33. Et ante gloriam modestia.	33. Et gloriam præcedit humilitas.	33.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XV Proverbiorum.

V. 4. Σ., ἀπόκρισις ἀπαλή etc. Sic editio Romana et Drusius, et in reliquis versiculis uno excepto qui notatur.
 V. 5. Οἱ δὲ ἀσεβεῖς ὀλόβρητοι etc. Hæc quæ ab alio interprete diverso modo enuntiantur, et in Vulgata quoque exprimuntur, non exstant in Hebræo. Vulgata alterum interpretem, a LXX diversum, sequitur. Ibid. Ἄλλος, διασύρει. Montf. prave reddidit latine, *irridet*. Drach.
 V. 10. Παιδεία ἀνάκου etc., mendose ut videtur ex κακοῦ factum est ἀνάκου : nam Hebraicum ער κακοῦ postulat.

PROVERBIORUM CAPUT XVI.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
2 כל-דרכי-איש	2.	2.
7 ביעניו		Διαυγείς ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ.
10 לא יבעל	10.	10. Οὐ παραβήσεται.
11 כלם ו רואדני כושפ	11.	11. Σταθμὸς καὶ ζύγια δίκαια.
כל-אבני-כיס		
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Omnes viæ viri	2. Omnes viæ hominis	2.
Mundæ in oculis ejus.	Patent oculis ejus.	Pellucidæ in oculis ejus.
10. Non transgrediatur.	10. Non errabit.	10. Non transgrediatur.
11. Statera et bilances judicii.	11. Pondus et statera judicium.	11. Pondus et stateræ justæ.
Omnes lapides marsupii.	Omnes lapides sacculi.	

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

21. Ἀφροσύνη χαρὰ τῷ ἐνδεεῖ
φρενῶν.

22.

Καὶ ἐν πλήθει συμβουλευόντων
στήσεται.

26. Καὶ ἀγναί.

27.

Ὁ πλεονεκτῶν πλεονεξίαν.

29. Ἀσεβείας.

30. Φωτισμὸς ὀφθαλμῶν.

31.

33. Καὶ ἔμπροσθεν δόξης πραύ-
της.

SYMMACHUS.

21. Stultitia lætitia carenti
mente.

22.

Et in multitudine consiliario-
rum stabit.

26. Et casti.

27.

Qui avaritia tenetur.

29. (Ab) impietate.

30. Illuminatio oculorum.

31.

33. Et ante gloriam mansue-
tudo.

21. Ἀνοήτου τρίβοι ἐνδεεῖς φρε-
νῶν.

22. Ὑπερτίθενται λογισμοὺς οἱ
μὴ τιμῶντες συνέδρια.

Ἐν δὲ καρδίαις βουλευομένων
μένει βουλή.

26. Ἀγνῶν δέ.

27. Ἐξήλλυσιν ἑαυτὸν. Ἄλλος,
ταράσσει οἶκον αὐτοῦ.

Ὁ δωρολήπτης.

29. Ἀπὸ ἀσεβῶν.

30. Θεωρῶν ὀφθαλμῶς.

Παίανει. Ἄλλος, λιπαίνει.

31. ✕ Ὁ εἰσακούων ἐλέγχους
✕ ζωῆς, ἐν μέσῳ σφῶν ἀλλισθή-
✕ σεται.

33. Καὶ ἀρχὴ δόξης ἀποκριθήσε-
ται αὐτῇ. Ἄλλος, προπορεύεται δὲ
ταπεινοῖς δόξα.

21.

22. Διασκεδάζονται λογισμοὶ μὴ
ὄντος συμβουλίου.

Καὶ ἐν πλήθει συμβουλευόντων
στήσεται.

26. Καὶ καθαραί.

27.

29.

30.

31.

33. Καὶ ἔμπροσθεν δόξης πραύ-
της.

LXX INTERPRETES.

21. Dementis semitæ indigentes
mente.

22. Differunt cogitationes qui
non honorant consessus.

In cordibus autem consultan-
tium manet consilium.

26. Castorum autem.

27. Disperdit seipsum. *Alius*,
conturbat domum suam.

Qui accipit munera.

29. Ab impiis.

30. Spectans oculus.

Impinguat. *Alius, id.*

31. ✕ Audiens redargutiones
✕ vitæ, in medio sapientium ma-
✕ nebit.

33. Et principium gloriæ re-
spondebit ei. *Alius*, præit autem
humilibus gloria.

21.

Dissipantur cogitationes ubi non
est consilium.

Et in multitudine consiliario-
rum stabit

26. Et mundi.

27.

29.

30.

31.

33. Et ante gloriam mansuetudo.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XV Proverborum.

V. 17. *Οἱ λοιποὶ, καὶ ἀγάπη.* Sic unus Regius.

V. 31. Ὁ εἰσακούων etc. Hunc versiculum haberi
in uno codice dicitur in notis edit. Romanæ. (°)

V. 33. Ἄλλος, προπορεύεται δὲ ταπεινοῖς δόξα.
Hoc ceu additamentum post hæc verba τῶν Ο΄,

(°) Exhibet eundem versiculum Aldinæ editio. Drach.

ἀποκριθήσεται αὐτῇ, in uno codice reperiri in
editione Romana dicitur. Estque haud dubie altera
ejusdem loci versio quæ ut sæpe factum est, ver-
sioni τῶν Ο΄ subjuncta fuit.

PROVERBIORUM CAPUT XVI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

2.

10. Οὐκ ἀδικήσει.

11.

SYMMACHUS.

2.

10. Non injuste age

11.

2. Πάντα τὰ ἔργα τοῦ ταπεινοῦ
(Ἄλλοι, πᾶσαι ὁδοὶ ἀνδρός)

Φανερὰ παρὰ τῷ Θεῷ.

10. Οὐ μὴ πλανηθῆ.

11. Ῥοπή ζυγοῦ δικαιοσύνη

Στάθμια δίκαια.

LXX INTERPRETES.

2. Omnia opera humilis (*Alii*,
omnes viæ viri)

Manifesta apud Deum.

10. Non errabit.

11. Momentum stateræ justitia.

Pondera justa.

2.

10. Οὐ παραθήσεται.

11.

Πάντα στάθμια μαρσίππου.

THEODOTIO.

2.

10. Non transgrediatur.

11.

Omnes lapides marsupii.

TO EBPAIKON.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΑΣ.
12 כי בצדקה יתן	12.	12
13 רצון	13.	13. Εὐδοκία.
15 באור - כני - מלך חיים	15.	15. Ἐν φωτὶ προσώπου βασιλέως ζώη.
ורצונו		Καὶ ἡ εὐδοκία αὐτοῦ.
17 שומר נפש נצר דרכו	17.	17.
18 לפני-שבר גאון	18.	18. Εἰς πρόσωπον συντριβῆς ὑπερφέρεια.
19 את-גאים	19.	19.
21 להנס-לב	21.	21.
22 שכל	22.	22. Ἐπιστήμη.
ומוסר		
23 לקח	23.	23. Λήψιν.
24 מחזק נפש ומרפא לעצם	24.	24.
26 נפש עמל עמלה לו	26.	26. Ψυχὴ πονοῦντος ἐπόνεσεν ἑαυτῷ.
27 איש בליעל	27. Βελιὰλ.	27. Ἀνήρ ἀποστασίας.
כאש צרבת		
28 ישלח בודן	28.	28.
ונרגן מפיד אלון		Τονθροσστής . . .
29 יפתה רעדו	29.	29. Ἀπατήσει φίλον αὐτοῦ.
30 עצה	30.	30. Στερεῶν.
תהפכות		

VERSIO HEBRAICI TEXT.

12. Quia in justitia firmabitur.
 13. Benevolentia.
 15. In luce vultus regis vita.
 Et benevolentia ejus.
 17. Custodiens animam suam servat viam suam.
 18. Ante contritionem superbia.
 19. Cum superbis.
 21. Sapiens corde.
 22. Intelligentia.
 Et eruditio.
 23. Doctrinam.
 24. Dulcis animæ, et medela ossi.
 26. Anima laborantis laboravit sibi.
 27. Vir Belial.
 Ut ignis ardens.
 28. Mittet contentionem.
 Et susurrator dividens ducem.
 29. Decipiet amicum suum.
 30. Claudens.
 Perversitates.

VULGATA LATINA.

12. Quoniam justitia firmatur.
 13. Voluntas.
 15. In hilaritate vultus regis vita.
 Et clementia ejus.
 17. Custos animæ suæ servat viam suam.
 18. Contritionem præcedit superbia.
 19. Cum superbis.
 21. Qui sapiens est corde.
 22. Eruditio.
 Doctrina.
 23. Gratiam.
 24. Dulcedo animæ, sanitas ossium.
 26. Anima laborantis laborat sibi.
 27. Vir impius.
 Ignis ardescit.
 28. Suscitat lites.
 Et verbosus separat principes.
 29. Lactat amicum suum.
 30. Qui attonitis (oculis).
 Prava.

AQUILA.

12.
 13. Benevolentia.
 15. In luce vultus regis vita.
 Et benevolentia ejus.
 17.
 18. In faciem contritionis elatio.
 19.
 21.
 22. Scientia.
 23. Acceptionem.
 24.
 26. Anima laborantis laboravit sibi.
 27. Vir defectionis.
 28.
 Susurro. . . .
 29. Decipiet amicum suum.
 30. Firmans.

12. Ἐν γὰρ δικαιοσύνη ἐδρασθήσεται.
 13. Θέλημα.
 15. Ἐν φωτὶ προσώπου βασιλέως ζωῆ.
 Καὶ ἡ εὐμένεια αὐτοῦ.
 17.
 18.
 19.
 21.
 22. Φρόνησις.
 Καὶ ἔννοια.
 23. Ἐπιδοχὴν.
 24. Γλυκύτης ψυχῆς καὶ λαμα ὀστέων.
 26. Ψυχὴ κοπιάσαντος ἐκοπίασεν ἐκωτῶ.
 27. Ἄνυπόστατος.
 28. . . . μάχας.
 Ὁ δὲ ὑποκρινόμενος διαστῆλλει ἡγούμενον.
 29.
 30.

12. Μετὰ γὰρ δικαιοσύνης ἐτοιμάζεται.
 13. Δεκτά.
 15. Ἐν φωτὶ ζωῆς βασιλέως υἱός. Ἄλλος, υἱοῦ βασιλέως ζωῆ.
 Οἱ δὲ προσδεκτοὶ αὐτῶ.
 17. Ὃς φυλάσσει τὰς ἑαυτοῦ ὁδοὺς τηρεῖ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν.
 18. Πρὸ συντριβῆς ἡγείται ὕδρις.
 19. Μετὰ ὕδριστῶν. Ἄλλος, μετὰ ὑπερηφάνων.
 21. Σοφούς καὶ συνετούς. Ἄλλος, φρονίμους.
 22. Ἐννοια.
 Παιδεία δέ.
 23. Ἐπιγνωμοσύνην.
 24. Γλυκασμα δὲ αὐτοῦ ἴασις ψυχῆς.
 26. Ἄνθρωπος ἐν πόνους ποιεῖ ἑαυτῶ.
 27. Ἄνθρωπος ἄφρων.
 Θεσσαυρίζει πῦρ.
 28. Διαπέμπεται κακά. Ἄλλος, ἀποστέλλει ἀντιδικίαν.
 Καὶ λαμπτήρα δόλου πυρσεύσει κακοῖς, καὶ διαχωρίζει φίλων.
 29. Ἄποπειράται φίλων.
 30. Στηρίζων.
 Διεστραμμένα. Ἄλλος, κακά.

12.
 13. Εὐδοκία.
 15. Ἐν φωτὶ προσώπου βασιλέως ζωῆ.
 17. Τηρεῖ ψυχὴν αὐτοῦ φυλάσσω ὁδοὺς αὐτοῦ.
 18.
 19.
 21.
 22.
 23. Ἐπιδοχὴν.
 24. Γλυκύτης ψυχῆς καὶ λαμα ὀστέων.
 26. Ὁ ἐν πόνους πονῶν ἀμέτρως, ἐπισπάται θάνατον.
 27.
 Ὃς πῦρ καίον.
 28.
 Γόγγυσος.
 29. Ἀπατήσει φίλον αὐτοῦ.
 30. Στερεῶν.

SYMMACHUS.

12. In justitia enim firmabitur.
 13. Voluntas.
 15. In luce vultus regis vita.
 Et bona affectio ejus.
 17.
 18.
 19.
 21.
 22. Prudentia.
 Et cogitatio.
 23. Receptionem.
 24. Dulcedo animæ et medela ossium.
 26. Anima ejus qui laboravit, laboravit sibi.
 27. Intolerabilis.
 28. . . . pugnas.
 Simulator autem disjungit ducem.
 29.
 30.

LXX INTERPRETES.

12. Cum justitia enim paratur.
 13. Accepta.
 15. In luce vitæ regis filius. *Alius*, filii regis vita.
 Qui autem accepti sunt ei.
 17. Qui custodit vias suas servat animam suam.
 18. Ante contritionem præcedit contumelia.
 19. Cum contumeliosis. *Alius*, cum superbis.
 21. Sapientes et intelligentes. *Alius*, prudentes.
 22. Cogitatio.
 Disciplina autem.
 23. Doctrinam.
 24. Dulcedo autem ejus sanitas animæ.
 26. Vir in laboribus laborat sibi ipsi.
 27. Vir stultus.
 Thesaurizat ignem.
 28. Transmittit mala. *Alius*, mittit contradictionem.
 Et facem doli accendet malis, et disjungit amicos.
 29. Palpat amicos.
 30. Qui obfirmat.
 Perversa. *Alius*, mala.

THEODOTIO.

12.
 13. Benevolentia
 15. In luce vultus regis vita.
 17. Servat animam suam qui custodit vias suas.
 18.
 19.
 21.
 22.
 23. Receptionem.
 24. Dulcedo animæ et medela ossium.
 26. Qui in laboribus laborat sine mensura, attrahit mortem.
 27.
 Ut ignis ardens.
 28.
 Murmurator.
 29. Decipiet amicum suum.
 30. Firmans.

TO EBPAIKON.

ק-ץ שפתו כלה רעה

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

ΑΚΥΛΑΣ.

Κυλίων.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

Annuens labiis suis perfecit malum.

VULGATA LATINA.

Mordens labia sua perficit malum.

AQUILA.

Vellicans.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVI Proverbiorum.

V. 2. Ἄλλοι, πᾶσαι ὁδοὶ ἀνδρός. Hoc quasi scholion adfertur in edit. Romana et a Drusio : ἐστὶ μὲν, ut videtur, versio reliquorum Interpretum. Cæteræ hujus capituli lectiones ex editione Romana

prodeunt.

V. 28 Ἄλλος, ἀποστέλλει ἀντιδικίαν. Videtur omnino Aquilæ esse, qui כִּדְיִן ἀντιδικίαν vertit infra XIX, 13, et alibi.

PROVERBIORUM CAPUT XVII.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

ΑΚΥΛΑΣ.

1 חרבה	1.	1. Ἀνεξηραμμένος.
2 בבן מביש	2.	2.
יחלק נחלה		Μεριεῖται κληρονομίαν.
3 ובחן לבות ידח	3.	3. Καὶ δοκιμάζων καρδίας Κυρίου.
5 חרף	5.	5. Ὀνειδισε.
6 ותפארת בנים	6.	6.
7 לא - נאזה	7.	7.
לנדיב		
שפת		Χεῖλος
8 אבן - חן	8.	8.
9 ושנה בדבר מפרד אלהך	9.	9.
10 תחת גערה במבין מדגת כסל מאה	10.	10. Πλήξις ἐπιτιμήσεως ἐπὶ συνόντι.
11 מרי	11.	11.
אכזרי		
12 פגוש דב שטל באיש ואל-כסל אולת	12.	12.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

1. Sicca.	1. Sicca.	1. Siccata.
2. In filium confundentem. Dividet hæreditatem.	2. Filiis stultis. Hæreditatem dividet.	2. Dividet hæreditatem.
3. Et probans corda Dominus.	3. Ita corda probat Dominus.	3. Et probans corda Dominus.
5. Probro affectit.	5. Exprobrat.	5. Probro affectit.
6. Et gloria filiorum.	6. Et gloria filiorum.	6.
7. Non decorum. Liberali. Labium.	7. Non decent. Principem. Labium.	7.
8. Lapis gratiæ.	8. Gemma gratissima.	8. Labium.
9. Et iterans in verbo separans ducem.	9. Qui altero sermone repetit separat fœderatos.	9.
10. Descendet increpatio in intelligentem, præ percutere stultum centies.	10. Plus proficit correptio apud prudentem, quam centum plagæ apud stultum.	10. Percussio increpationis in intelligente.
11. Rebellio. Crudelis.	11. Jurgia. Crudelis.	11.
12. Occurrere ursum orbatum in virum, et non stultum in stultitia sua.	12. Expedit magis ursæ occurrere raptis fœtibus, quam fatuo confidenti in stultitia sua.	12

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

Κνίζων.

Ὅριζει δὲ τοῖς χείλεσιν αὐτοῦ πάντα τὰ κακά. Ἄλλος, ἐπιδάκνων δὲ τοῖς χείλεσιν αὐτοῦ ὀρίζει πάντα τὰ κακά.

Κνίζων.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

Vellicans.

Definit autem labiis suis omnia mala. *Alius*, mordens autem labia sua, definit omnia mala.

Vellicans.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVI Proverbiorum.

Ibid. Σ., ὁ δὲ ὑποκρινόμενος διαστέλλει. Ms., διαγγέλλει. Suspiciatur Drusius, διαγγέλλει, mendosepositum esse, et quidem recte. Sed substituendum pu-

tat διαχωρίζει, verum longe verisimilius est lectum olim fuisse διαστέλλει, quod facile in διαγγέλλει mutatum fuerit.

PROVERBIORUM CAPUT XVII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

- 1.
2. Υἱοῦ καταισχύνοντος. Μεριεῖται κληρονομίαν.
3. Καὶ δοκιμάζων καρδίας Κυρίου. Ὁ δὲ δευτέρων λόγον διαχωρίζει συνήθειαν.
5. Ὁνειδίσει.
6. Καὶ δόξα υἱῶν.
7. Οὐ πρέπει.
8. Στάθμιον [χαρτίων].
9. Ὁ δὲ δευτέρων λόγον διαχωρίζει συνήθειαν.
- 10.
11. Ἐρεθισμούς. Ἄσπλαγχνον.
- 12.

1. Μεθ' ἡδονῆς.
2. Δεσποτῶν ἀφρόνων. Διελεῖται μέλη.
3. Ἐκλεκτὰ καρδίαι παρὰ Κυρίου. Ἄλλος, ἐκλέγεται καρδίας Κύριος.
5. Παροξύνει.
6. Καύχημα δὲ τέκνων.
7. Οὐχ ἀρμόσει. Δικαίω. Χελῆ.
8. Μισθὸς χαρτίων.
9. Ὅς δὲ μισεῖ κρύπτειν δίστησι φίλους καὶ οἰκείους.
10. Συντριβὴ ἀπειλῆ καρδίας φρονίμου, ἄφρων δὲ μαστιγωθείς οὐκ αἰσθάνεται.
11. Ἄντιλογίαν. Ἄνελεθήμονα. Ἄλλος, ὠμόν.
12. Ἐμπροσέεται μέριμνα ἀνδρὶ νοήμονι, οἱ δὲ ἄφρονες διαλογιοῦνται κακὰ.

1. Καθ' ἑαυτόν.
2. Υἱοῦ καταισχύνοντος. Μεριεῖται κληρονομίαν.
3. Καὶ δοκιμάζων καρδίας Κυρίου.
5. Ὁνειδίσει.
- 6.
7. Ἦγουμένῳ.
8. Λίθος.
9. Καὶ δευτέρων ἐν λόγῳ, διριζει ἡγούμενον.
10. Ἦξει ἐπιτίμησις εἰς τὸν σὺν ἐπὶ ὑπὲρ τὸ πλῆξει τὸν ἄφρονα.
11. Παραπικρατμόν.
12. Συναντήσαι ἀρκτῶ ἡτεκνωμένῳ ἀνδρα, καὶ μὴ ἀτυνέτω ἐν ἀφροσύνῃ αὐτοῦ.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

- 1.
2. Filio pudefacientē. Dividet hæreditatem.
3. Et probans corda Dominus.
5. Probro affecit.
6. Et gloria filiorum.
7. Non decent.
8. Pondus (gratiarum).
9. Qui vero iterat verbum, disjungit consuetudinem.
- 10.
11. Irritationes. Immitem
- 12.

1. Cum voluptate.
2. Dominos stultos. Dividet partes.
3. Electa corda a Domino. *Alius*, eligit corda Dominus.
5. Irritat.
6. Gloriatio autem filiorum.
7. Non convenient. Justo. Labia.
8. Merces gratiarum.
9. Qui autem odit celare, dividit amicos et domesticos.
10. Conterunt minæ cor prudentis, stultus autem flagellatus non sentit.
11. Contradictionem. Immisericordem. *Alius*, crudellem.
12. Incidet sollicitudo viro intelligenti: stulti autem excogitant mala.

1. Convenientem sibi
2. Filio pudefacientē. Dividet hæreditatem.
3. Et probans corda Dominus.
5. Probro affecit.
- 6.
7. Duci.
8. Lapis.
9. Et qui iterat in sermone, dividit ducentem.
10. Veniet increpatio in intelligentem, magis quam si percussatur stultus.
11. Exacerbationem.
12. Occurrere ursæ orbatæ viro, potius quam stulto in amentia ejus.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON 'Ελληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
פּוּטֵר מִים ראשית מִדָּחַן 14	14.	14.
לְמֵה - זה מִחִיר בִּיד כִּסִּיל 16	16.	16. Ἰνατί τοῦτο ἀντάλλαγμα ἐν χειρὶ ἀνοήτου ;
בְּכָל - עֵת 17	17.	17.
חֶקֶע כֶּף 18	18.	18.
מִגְבִּיהַ פִּתְחֵ מִבְּקֶשׁ - שֶׁמֶר 19	19.	19.
עֶקֶשׁ - לֵב 20	20.	20.
נֶבֶל 21	21.	21. Ἴ�ποβρέοντι.
יִיטֵב גֵּהַ 22	22.	22.
וְרַח נִכְאָה 23	23.	23. Καὶ πνεῦμα πεπληγμένον.
רִשַׁע 25	25.	25.
אֵת - פְּנֵי מִבֵּין חֲכָמָה 24	24.	24.
וּמִמֶּר 25	25.	25. Καὶ πικρῶν.
נְדִיבִים 26	26.	26.
עַל - יִשָּׂר 27	27.	27. Ἐπιστήμων.
יִדְעֵ דַעַת 27	27.	27. Ἐπιστήμων.
גַּם אֵייל מִחִירֵשׁ חֲכָם יִחְשֵׁב 28	28.	28. Καίγε ἀφρων κωφεύων, σο- φὸς λογισθήσεται. Βύων. . .
אִסַּם שִׁפְתָיו נִבְּחַן		

VERSIO HEBRAICI TEXT.
14. Aperiens aquas principium contentionis.
16. Ut quid hoc pretium in manu stulti ?

VULGATA LATINA.
14. Qui dimittit aquam, caput est jurgiorum.
16. Quid prodest stulto habere divitias ?

AQUILA.
14.
16. Cur hæc commutatio in manu amentis ?

17. In omni tempore.
18. Percutiens volam.
19. Elevans ostium suum, quærit contritionem.
20. Perversus corde.
21. Stulti.
22. Benefaciet medicina.
Et spiritus contritus.
23. Impius.
24. Cum facie intelligentis sapientia.
25. Et amaritudo.
26. Magnificos.
Super rectitudinem.
27. Sciens scientiam.
28. Etiam stultus tacens, sapiens reputabitur.
Obturans labia sua intelligens.

17. Omni tempore.
18. Plaudet manibus.
19. Et qui exaltat ostium, quærit ruinam.
20. Qui perversi cordis est.
21. Fatuo.
22. Ætatem floridam facit.
Spiritus tristis.
23. Impius.
24. In facie prudentis lucet sapientia.
25. Et dolor.
26. Principem.
Qui recta judicat.
27. Doctus et prudens est.
28. Stultus quoque si tacuerit, sapiens reputabitur.
Et si compresserit labia sua, intelligens.

17.
18.
19.
20.
21. Effluentī.
22.
Et spiritus percussus.
23.
24.
25. Et exacerbans.
26.
Super rectitudinem.
27. Peritus.
28. Etiam stultus si mutus sit, sapiens reputabitur.
Obstruens. . .

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVII Proverbiorum.

V. 1. 'A., ἀνεξηραμμένος. Θ., καθ' ἑαυτόν. Sic editio Romana et Drusius, unde omnes hujus capituli lectiones mutuamur. Suspicio autem illud, καθ'

ἑαυτόν ex versione Theodotionis ad sequentes Hebraicas voces בַּהּ וְשִׁלְוָה pertinere. [In editione Montfideerat versio latina lectionis καθ' ἑαυτόν. Drach].

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ

14.
16. Ἴνατί τοῦτο ἀντάλλαγμα ἐν χειρὶ ἀνοήτου;
17.
18.
19. Ὑψῶν θύραν αὐτοῦ, ζητεῖ συντριβήν.
20. Στρεβλοκάρδιος.
21. Μωρῶ.
22. Ἀγαθύνει ηλικίαν.
Καὶ πνεῦμα τεταπεινωμένον.
23.
24. Κατὰ πρόσωπον συνετοῦ σοφία.
25. Καὶ πικραίνων.
26. Ἐκουσιαζόμενον.
27.
28. Καίτε ἀφρων κωφεύων, σοφὸς λογισθήσεται.

SYMMACHUS.

14.
16. Cur hæc commutatio in manu amentis?
17.
18.
19. Elevans ostium suum, quærit contritionem.
20. Perversus corde.
21. Stulto.
22. Bonam reddit ætatem.
Et spiritus humiliatus.
23.
24. In vultu intelligentis sapientia.
25. Et exacerbens.
26. Spontaneum.
27.
28. Etiam stultus si mutus sit, sapiens reputabitur.

14. Προηγείται δὲ τῆς ἐνδείας στάσις καὶ μάχη.
16. Ἴνατί ὑπῆρξε χρήματα ἀφρωνι; . . . Ὅς ὑψηλὸν ποιεῖ τὸν ἑαυτοῦ οἶκον, ζητεῖ συντριβήν, ὃ δὲ σχολιάζων τοῦ μαθεῖν ἐμπεσεῖται εἰς κακά. Ἄλλος, ἐμπηθήσεται.
17. Εἰς πάντα καιρόν. Ἄλλ., εἰς πάντα χρόνον.
18. Ἐπικροτεῖ.
19. Vacat.
20. Στρεβλοκάρδιος.
21. Ἀπαιδεύτω.
22. Εὐεχτεῖν ποιεῖ.
Ἄνδρὸς δὲ λυπηροῦ
23. Ἀδίκως. Ἄλλος, ἀσεβῆς.
24. Πρόσωπον συνετὸν ἀνδρὸς σοφοῦ.
25. Καὶ ὀδύνη.
26. Δυνάσταις.
Δικαίοις.
27. Ἐπιγνώμων. Ἄλλος, γινώσκει γνώσιν.
28. Ἀνοήτῳ ἐπερωτήσαντι σοφίαν σοφία λογισθήσεται.
Ἐνεδὸν δὲ τις ἑαυτὸν ποιήσας, δόξει φρόνιμος εἶναι. Ἄλλος, φημῶν χεῖλη αὐτοῦ, συνετός.

LXX INTERPRETES.

14. Præcedit autem egestatem contentio et jurgium.
16. Ut quid sunt divitiæ stulto? . . . Qui excelsam facit suam domum, quærit contritionem, qui autem tortuose accedit ad descendendum, incidet in mala. *Alius*, irruet.
17. In omne tempus. *Alius*, *id.*
18. Plaudit.
19. Vacat.
20. Perversus corde.
21. Indisciplinato.
22. Bene habere facit.
Viri autem tristici.
23. Injuste. *Alius*, impius.
24. Vultus intelligens viri sapientis.
25. Et dolor.
26. Magnatibus.
Justis.
27. Bene sentiens. *Alius*, novit scientiam.
28. Stulto interroganti sapientiam sapientia reputabitur.
Mutum autem quis se faciens, videbitur prudens esse. *Alius*, qui freno comprimit labia sua, intelligens.

14. Ἀπολύων ὕδωρ ἀρχῆ μάχης
16.
17.
18. Ἐπικροτήσῃ χειρὰ.
19. Ὑψῶν θύραν αὐτοῦ, ζητεῖ συντριβήν.
20. Στρεβλοκάρδιος.
21. Ἀναισθήτω.
22.
Καὶ πνεῦμα κατανευγμένον.
23.
24.
25. Καὶ πικρασμός.
26.
27.
28.
Βύων . . .

THEODOTIO.

14. Solvens aquam, initium pugnae.
16.
17.
18. Plandet manu.
19. Elevans ostium suum, quærit contritionem.
20. Perversus corde.
21. Stolido.
22.
Et spiritus compunctus.
23.
24.
25. Et exacerbatio.
26.
27.
28.
Obstruens.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVII Proverborum.

V. 16. Ὅς ὑψηλὸν... ἐμπεσεῖται. Ἄλλος, ἐμπηθήσεται. Hæc vox ἐμπεσεῖται, ac tota pars postrema hujus versus, quæ habetur in τοῖς Ο' non exprimi-

tur in Hebræo, sed aliunde translata videtur; ἐμπηθήσεται vero esse potest varia τῶν Ο' lectio.

TO EBPAIKON.

1 לתאדה	1.
2 לא - יחזק כסל בתבנה	2.
3 בבוא רשע בא גמ - בד	3.
4 דברי פי	4.
נבע	
מקד חכמה	
5 שאת	5.
6 בריב	6.
7 מחוזה	7.
מקש	
9 מתרפה	9.
10 מגדל עד	10.
ב - ירדק צדיק ונשגב	
11 קרית עד	11.
12 ולפני - נבד ענה	12.
14 רח איש יכלכל מחלו	14.
רח נבאה מי ישאנה	
15 יקנה - דעת	15.
דעת	Γνώσιν.
17 בריב	17.

TO EBPAIKON
Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
9.
10.
11.
12.
14.
15.
Γνώσιν.
17.

ΑΚΥΛΑΣ.

1. Εἰς ἐπιθυμίαν.
2. Οὐ βουλήσεται ἀνόητος ἐν φρονήσει.
3. Ἐν τῷ ἐλθεῖν ἀσεβῆ, ἦλθε καὶ ἐξουδένωσις.
4.
Ἄναδύζων.
Φλέψ σοφίας.
5. Λαθεῖν.
6. Ἐν δικασίᾳ.
7. Πτεήξις.
Σκῶλον.
9. Νωχελουόμενος.
10. Πύργος κράτους.
Ἐν αὐτῷ δραμεῖται δίκαιος, καὶ ἀρθήσεται.
11.
12.
14. Πνεῦμα ἀνδρὸς διοικήσει ἀβρωτίαν αὐτοῦ.
15.
Γνώσιν.
17.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

1. Ad desiderium.
 2. Non volet stultus in intelligentia.
 3. In veniendo impium venit etiam contemptus.
 4. Verba oris.
- Scaturiens.
Fons sapientiae.
5. Accipere.
 6. In litem.
 7. Contritio.
- Laqueus.
9. Remittens se.
 10. Turris fortitudinis ejus.

In ipsam curret justus et exaltabitur.

11. Urbs fortitudinis ejus.
 12. Et ante gloriam mansuetudo.
 14. Spiritus viri sufferet infirmitatem ejus.
- Et spiritum contritum quis feret eum?
15. Acquiret scientiam.
 - Scientiam.
 17. In lite sua.

VULGATA LATINA.

1. Occasiones (querit).
 2. Non recipit stultus verba prudentiae.
 3. Impius, cum in profundum venerit peccatorum, contemnit.
 4. Verba ex ore.
- Redundans.
Fons sapientiae.
5. Accipere.
 6. Rixis.
 7. Contritio.
- Ruina.
9. Qui mollis et dissolutus est.
 10. Turris fortissima.

Ad ipsum currit justus et exaltabitur.

11. Urbs roboris ejus.
 12. Et antequam glorificetur, humiliatur.
 14. Spiritus viri sustentat imbecillitatem suam.
- Spiritum vero ad irascendum facilem quis poterit sustinere?
15. Possidebit scientiam.
 - Doctrinam.
 17. Accusator sui.

AQUILA.

1. Ad desiderium.
 2. Non volet stultus in prudentia.
 3. In veniendo impium venit etiam contemptus.
 - 4 -
- Scaturiens.
Vena sapientiae.
5. Accipere.
 6. In lite.
 7. Consternatio.
- Offendiculum.
9. Qui segnis est.
 10. Turris potentiae.

In eo curret justus et exaltabitur.

- 11.
 - 12.
 14. Spiritus viri curabit morbum ejus.
- 15.
 - Scientiam.
 - 17.

PROVERBIORUM CAPUT XVIII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Υ.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1. Εἰς ἐπιθυμίαν.
2.
3. Ἐν τῷ ἐλθεῖν ἀσεβῆ, ἦλθε καὶ ἐξουδένωσας.
4.
Ἄναβλύζων.
(Πηγῆ) σοφίας.
5. Λαθεῖν.
6. Εἰς μάχην.
7. Πτήξις.
Σκῶλον.
9. Στραγγευόμενος.
10.
Ἐν αὐτῷ δραμεῖται δίκαιος, καὶ ἀρθήσεται.
11. Πόλις ἰσχύος αὐτοῦ.
12. Καὶ ἐμπροσθεν δόξης πρό-
της.
14.
15. Κτήσεται γνῶσιν.
Γνῶσιν.
17. Ἐν κρίσει αὐτοῦ.

1. Προφάσεις [ζητεῖ].
2. Οὐ χρεῖαν ἔχει σοφίας ἐνδεῆς φρενῶν.
3. Ὅταν ἔλθῃ ὁ ἀσεβῆς εἰς βάθος κακῶν, καταφρονεῖ.
4. Λόγος ἐν καρδίᾳ. Ἄλλος, λό-
γος στόματι.
Ἄναπηδύει.
Πηγῆ ζωῆς.
5. Θαυμάσαι.
6. Εἰς κακά.
7. Συντριβή.
Παγίς.
9. Ὁ μὴ ἰόμενος ἑαυτὸν.
10. Ἐκ μεγαλωσύνης ἰσχύος.
Ἄλλος, ἐκ μεγέθους ἔργων.
Αὐτῷ δὲ προσδραμοῦντες δίκαιοι ὑφούνται.
11. Πόλις ὀχυρά.
12. Καὶ πρὸ δόξης ταπεινοῦται.
14. Θυμὸν ἀνδρὸς προξύνει θερά-
πων φρόνιμος.
Ὀλιγόψυχον δὲ ἀνδρα τὶς ὑποίσει;
15. Κτᾶται ἀλοθῆσιν.
Ἐνοϊαν.
17. Ἐαυτοῦ κατήγορος.

1.
2.
3. Ἐν τῷ ἐλθεῖν ἀσεβῆ, ἦλθε καὶ ἐξουδένωσας.
4.
Ἄνομβρῶν.
(Πηγῆ) σοφίας.
5. Λαθεῖν.
6.
7. Πτήξις.
Σκῶλον.
9. Ἄνειμένος.
10. Πύργος κράτους
Ἐν αὐτῷ δραμεῖται δίκαιος, καὶ ἀρθήσεται.
11.
12. Καὶ ἐμπροσθεν δόξης πρό-
της.
14. Πνεῦμα ἀνδρὸς διοικήσει ἀβ-
ρωστίαν αὐτοῦ.
Καὶ πνεῦμα πεπληγμένον τὶς ὑποίσει αὐτό;
15.
Γνῶσιν.
17.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

1. Ad desiderium.
2.
3. In veniendo impium venit etiam contemptus.
4.
Scaturiens.
Fons sapientiae.
5. Accipere.
6. Ad pugnam.
7. Consternatio.
Offendiculum.
9. Qui coarctatur.
10.
In eo curret justus et exaltabitur.
11. Urbs fortitudinis ejus.
12. Et ante gloriam mansuetudo.
14.
15. Possidebit scientiam.
Scientiam.
17. In judicio suo.

1. Occasiones (quærit).
2. Non opus habet sapientia is qui indiget mente.
3. Cum venerit impius in profundum malorum, contemnit.
4. Verbum in corde. *Alius*, verbum ore.
Scaturit.
Fons vitæ.
5. Mirari.
6. In mala.
7. Contritio.
Laqueus.
9. Qui non medetur sibi.
10. Ex magnitudine fortitudinis. *Alius*, ex magnitudine operum.
Ei autem accurrentes justii exaltantur.
11. Urbs munita.
12. Et ante gloriam humiliatur.
14. Furorem viri mitigat servus prudens.
Pusillanimum autem virum quis sustinebit?
15. Possidet sensum.
Cogitationem.
17. Accusator sui.

1.
2.
3. In veniendo impium venit etiam contemptus.
4.
Effundens.
Fons sapientiae.
5. Accipere.
6.
7. Consternatio.
Offendiculum.
9. Remissus.
10. Turris potentiae.
In eo curret justus, et exaltabitur.
11.
12. Et ante gloriam mansuetudo.
14. Spiritus viri curabit morbum ejus.
Et spiritum percussum quis portabit illum?
15.
Scientiam.
17.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
18 ישיבת הנדל	18.	18.
יפד 19 אח נפשע מקריתדע ומחזנים נבריה ארמון	19.	19. Διαλείψεται. Ἄδελφός ἀθετούμενος ἀπὸ πόλεως κράτους, καὶ δικασία ὡς μοχλὸς βάρους.
20 תבאת שפתיו ישבע	20.	20.
21 ואהביה	21.	21. Καὶ ἀγαπῶντες αὐτήν.
22 מצא טוב	22.	22.
רען VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	Eὐδοκίαν. AQUILA.
18. Cessare faciet sors.	18. Comprimit sors.	18.
Dividet.	Dijudicat.	Derelinquet.
19. Frater rebellans prae civitate forti : et contentiones sicut vectis palatii.	19. Frater, qui adjuvatur a fratre, quasi civitas firma.	19. Frater rejectus ab urbe valida, et litigium ut vectis domus.
20. Proventu labiorum suorum saturabitur.	20. Genimina labiorum ipsius saturabunt eum.	20.
21. Et diligentes eam.	21. Qui diligunt eam.	21. Et diligentes eam.
22. Invenit bonum.	22. Invenit bonum.	22.
Benevolentiam.	Jucunditatem.	Benevolentiam.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVIII Proverbiorum.

V. 1. 'A., Σ., εἰς ἐπιθυμίαν. Editio Romana et Drusius, unde mutuamur omnia hujus capituli.
 V. 9. 'A., νωχελουόμενος etc. Vide infra Prov. xiv, 10.
 V. 19. 'A., ἀδελφός..... βάρους. Hic Drusius :
 « *Amplæ domus, βάρους, a recto βάρης, unde pluralis βάρεις, magnæ domus. Scholia Græca, βάρεις ἐπιχωρίως λέγονται παρὰ Σύροις αἱ μεγάλαι οἰκίαι: Amos 1, 12, תרמון, palatia. Aq., Sym., βάρεις* »

PROVERBIORUM CAPUT XIX.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
3 תסלף ועל-יזהר ידעף לב	3.	3. Διασκεδάσει.
4 יפד	4.	4.
5 לא ינקה לא ימלט	5.	5. Οὐκ ἀθωωθήσεται. Οὐ περιωθήσεται.
6 וכל-זרע לאיש בותן	6.	6.
7 מודף	7.	7.
8 לב	8.	8.
10 לא-באה	10.	10.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3. Pervertet. Et super Dominum sæviet cor ejus.	3. Supplantat. Et contra Deum fervet animo suo.	3. Dissipabit.
4. Separabitur.	4. Separantur.	4.
5. Non erit impunis. Non evadet.	5. Non erit impunitus. Non effugiet.	5. Non feret impune. Non salvabitur.
6. Et quivis amicus viro doni.	6. Et amici sunt dona tribuentis.	6.
7. Sequens.	7. Sectatur.	7.
8. Cor.	8. Mentis.	8.
10. Non decora est.	10. Non decent.	10.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

18. Διαστελεῖ.
19. 20. Τὰ γενήματα τῶν χειλέων αὐ-
τοῦ ἐμπλησθήσεται.
21. Καὶ ἀγαπῶντες αὐτήν.
22. Εὐδοκίαν.
SYMMACHIUS.
18. Dividet.
19. 20. Proventibus labiorum suo-
rum implebitur.
21. Et diligentes eam.
22. Benevolentiam.

18. Παύει σιγηρός. Ἄλλος, παύει
κληρός.
Ὅριζει.
19. Ἀδελφός ὑπὸ ἀδείφου βοη-
θούμενος, ὡς πόλις ἄχυρά καὶ ὑψη-
λή, ὡς τεθεμελιωμένον βασίλειον.
Ἄλλος, ὡς μεμοχλευμένον βασί-
λειον.
20. Ἀπὸ δὲ καρπῶν χειλέων αὐ-
τοῦ ἐμπλησθήσεται.
21. Οἱ δὲ κρατοῦντες αὐτῆς.
22. Εὐρε χάριτας. Ἄλλος, εὐρε
ἀγαθόν.
Ἰλαρότητα.
LXX INTERPRETES.
18. Sedat taciturnus. *Alius*,
cessare facit sors.
Definit.
19. Frater a fratre adjutus,
tamquam urbs munita et excelsa,
quasi fundata regia domus. *Alius*,
quasi vectibus munita regia do-
mus.
20. A fructibus autem labiorum
suorum implebitur.
21. Tenentes autem eam.
22. Invenit gratias. *Alius*, inve-
nit bonum.
Hilaritatem.

18. Διαστελεῖ.
19. 20. 21. 22. Εὐδοκίαν.
THEODOTIO.
18. Dividet.
19. 20. 21. 22. Benevolentiam.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVIII Proverbiolorum.

id est, domos, ait Hieronymus ad illum locum. Idem in Comment. Jeremiæ xvii scribit βάρεις esse turritas domos, quæ et πυργοβάρεις. Psal. cxxii, 7, **גְּרִיזֹנִים**, LXX, ἐν πυργοβάρει σου. Item in explanatione psalmi xlii, βάρει; verbum est, inquit,

ἐπιχώριον Palæstinæ, et usque hodie domus ab omni parte conclusæ, et in modum ædificatæ turri-um ac mœnium publicorum βάρεις appellantur. Ibid. Hebr., **גְּרִיזֹנִים**. Secundum Keri, **גְּרִיזֹנִים**. DRACH.

PROVERBIORUM CAPUT XIX.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

7. Διασκεδάσει.
Καὶ κατὰ Κυρίου ὀργισθήσεται ἡ
καρδία αὐτοῦ.
4. Χωρίζεται.
5. Οὐκ ἀθωοθήσεται.
Οὐ περιωθήσεται.
6. Καὶ πᾶς φίλος ἀνδρός δομά-
των.
7.
8.
10. Οὐ πρέπει.

3. Λυμαίνεται.
Τὸν δὲ Θεὸν αἰτιάται τῇ καρδίᾳ
αὐτοῦ.
1. Λείπεται.
5. Οὐκ ἀτιμώρητος ἔσται.
Οὐ διαφεύξεται.
6. Πᾶς δὲ ὁ κακὸς γίνεται δνει-
δος ἀνδρί.
7. Ἐρεθίζει. Ἄλλος, περικεντεῖ.
8. Φρόνησιν. Ἄλλος, καρδίαν.
10. Οὐ συμφέρει.

5. Σκελίζει.
7.
5. Οὐκ ἀθωοθήσεται.
6.
7.
8.
10.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

3. Dissipabit.
Et contra Dominum irascetur
cor ejus.
4. Separatur.
5. Non feret impune.
Non salvabitur.
6. Et omnis amicus est viri do-
norum.
7.
8.
10. Non decet.

3. Vastat.
Deum autem accusat corde suo.
4. Deseritur.
5. Non impunitus erit.
Non effugiet.
6. Omnis autem malus fit oppro-
brium viro
7. Contendit. *Alius*, perfodit.
8. Prudentiam. *Alius*, cor.
10. Non conferunt.

3. Supplantat.
4.
5. Non feret impune.
6.
7.
8.
10.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON
Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

ΑΚΥΛΑΣ

כִּי לַעֲבֹד וּ מְשָׁל בְּשָׂרִים		
11 שָׁל אִדָּם הָאֵיךְ אִפִּי	11.	11. Φρόνησις ἀνθρώπου μακρο- θυμία αὐτοῦ. Καὶ καύχησις αὐτοῦ παρέργε- σθαι ἐπὶ ἀθεσίᾳ.
וּתְפָאֲרָתוֹ עֵבֶר עַל-פִּשְׁעוֹ		
12 נָרָם	12.	12. Εὐδοκία αὐτοῦ.
רִצּוֹנוֹ		
13 הוֹת	13.	13. Ἐπιβουλή.
חִלָּף פֹּרֵד מוֹדִינִי אִשָּׁה		Καὶ σταγετὸς σύντομος ἀντιδι- κίαι γυναικίως.
14 אִשָּׁה מְשַׁכֶּלֶת	14.	14. Γυνή ἐπιστήμων.
15 עֲצֵלָה תְּפִיל תְּרַדְמָה	15.	15. . . . καταφοράν.
17 וּגְמֹלוֹ יִשְׁלַם-לֹי	17.	17.
18 וְאֵל-הַבִּיטוֹ אֵל-תִּשָּׂא נַפְשׁוֹ	18.	18. Καὶ πρὸς τὸ θανατῶσαι αὐτὸν μὴ ἄρῃς ψυχὴν σου.
19 גִּרְל־הַמָּה	19.	19. Ἵτι ἐὰν ἀφέλῃς (al. ῥύσῃ), καὶ ἔτι προσθήσει.
כִּי אִם-תִּצִּיל וְעוֹד הוֹכֵף		
20 שָׁמַע עֲצָה וּקְבַל מוֹסֵר	20.	20.
23 וְשִׁבַּע וְלִין בַּל-יִפְקֵד רַע	23.	23.
24 בַּעֲלָתָהּ	24.	24. Μασχάλην.
יְשִׁיבָנָה		

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

Quia servum dominari in prin- cipis.	Nec servum dominari principi- bus.	
11. Intellectus hominis pronon- gavit iram ejus. Et gloria ejus transire super prævaricationem.	11. Doctrina viri per patientiam noscitur. Et gloria ejus est iniqua præter- gredi.	11. Prudentia hominis longani- mitas ejus. Et gloriatio ejus transire super prævaricationem.
12. Rugitus. Benevolentia ejus.	12. Fremitus. Hilaritas ejus.	12. Benevolentia ejus.
13. Contritiones. Et stillatio continuans conten- tiones mulieris.	13. Dolor. Et tecta jugiter perstillantia li- giosa mulier.	13. Insidiæ. Et stillicidium continuum (rel repentinum), lites mulieris.
14. Mulier intelligens.	14. Uxor prudens.	14. Mulier sciens.
15. Pigritia cadere faciet sopo- rem.	15. Pigredo immittit soporem.	15. ... profundum somnum.
17. Et retributionem ejus reddet ei.	17. Et vicissitudinem suam red- det ei.	17.
18. Et ad fremitum ejus ne ele- ves animam tuam.	18. Ad interfectionem autem ejus ne ponas animam tuam.	18. Et ad occidendum cum ne tollas animam tuam.
19. Maguus ira. Quia si erueris, et adhuc addes.	19. Qui impatiens est. Et cum rapuerit, aliud apponet.	19. Quia si abstuleris, et adhuc ad- det.
20. Audi consilium, et suscipe correctionem.	20. Audi consilium, et suscipe disciplinam.	20.
23. Et satur commorabitur, non visitabitur malo.	23. In plenitudine commorabi- tur absque visitatione pessima.	23.
24. In axilla. Reducet eam.	24. Sub ascella. Applicat.	24. Axillam.

Καὶ ἐὰν οἰκέτης ἀρῶνται μεθ' ὑβρεως δυναστεύειν. *Οἱ λοιποὶ*, δεσπότης, δυνάστου.

11. Ἐλεήμων ἀνὴρ μακροθυμεῖ.

Τὸ δὲ καύχημα αὐτοῦ ἐπέργεται παρανόμοις. Ἄλλος, δικαίου καύχημα τιμωρήσασθαι παρανόμους.

12. Βρυγμῶ. Ἄλλος, στεναγμῶ

Τὸ ἱλαρὸν αὐτοῦ.

13. Αἰσχύνη.

Οὐχ ἀγναὶ εὐχαὶ ἀπὸ μισθώματος ἐταίρας.

14. Γυνὴ ἀνδρί.

15. Δειλία κατέχει ἀνδρόγυνον.

17. Κατὰ δὲ τὸ δόγμα αὐτοῦ ἀνταποδώσει αὐτῷ.

18. Εἰς δὲ ὕβριν μὴ ἐπαίρου τῇ ψυχῇ σου.

19. Κακόφρων.

Ἐὰν δὲ λοιμεύεται, καὶ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ προσθήσει.

20. Ἄκουε, υἱὲ, παιδείαν πατρὸς σου.

23. Ὁ δὲ ἄφοβος αὐλισθήσεται ἐν τόποις, οὐ οὐκ ἐπισκοπεῖται γνώσις. Ἄλλος, πλανώμενος καὶ ἐμπληθεὶς αὐλισθήσεται ἄνευ ἐπισκοπῆς πονηρᾶς.

24. Κόλπων.

Προσενείκη. Ἄλλοι, προσαγάγη.

LXX INTERPRETES.

Etsi servus incipiat cum contumelia dominari. *Reliqui*, domini, dynastæ.

11. Misericors vir longanimis est.

Gloriatio autem ejus supervenit iniquis. *Alius*, justis gloriatio punire iniquos.

12. Rugitui. *Alius*, gemitui.

Hilaritas ejus.

13. Confusio.

Non pura vota de mercede meretricis.

14. Mulier viro.

15. Sequitias detinet effœminatium.

17. Et secundum donum ejus reddet ei.

18. Ad contumeliam autem ne cleveris animo tuo.

19. Male affectus.

Si autem corruperit, et animam suam addet.

20. Audi, filii, disciplinam patris tui.

23. Carens autem timore morabitur in locis, ubi non consideratur scientia. *Alius*, errans et repletus manebit sine visitatione mala.

24. Sinum.

Admovebit. *Alii*, adducet.

Οὐδὲ δούλω ἐξουσιάζειν ἀρχοντι.

11. Φρόνησις ἀνθρώπου μακροθυμία αὐτοῦ.

12.

Εὐδοκία αὐτοῦ.

13. Ἐπιβουλή.

14. Γυνὴ ἐπιστήμων.

15. Ὀκνηρία ἐπιβάλλει ἔκστασιν.

17. Κατὰ τὸ ἀνταπόδομα αὐτοῦ ἀνταποδώσει αὐτῷ.

18.

19. Μεγαλόθυμος.

Ἵτι ἐὰν ἀφέλῃς (al. ρύση), καὶ ἐτι προσθήσει.

20.

23.

24.

THEODOTIO.

Neque servo dominari principi.

11. Prudentia hominis longanimitas ejus.

12.

Benevolentia ejus.

13. Insidiæ.

14. Mulier sciens.

15. Pigritia injicit extasim.

17. Secundum retributionem ejus reddet ei.

18.

19. Magnanimus.

Quia si abstuleris, et adhuc addet.

20.

23.

24.

11.

Καὶ ἀγλάισμα αὐτοῦ ὑπερβαίνειν ἀδίκημα.

12.

Εὐδοκία αὐτοῦ.

13. Ὀδύνη.

Καὶ σταγόνες κατασπεύδουσαι μάχαι γυναικός.

14. Γυνὴ συνετή.

15. Ὀκνηρία ἐπιβάλλει ἔκστασιν.

17. Κατὰ τὸ ἀνταπόδομα αὐτοῦ ἀνταποδώσει αὐτῷ.

18.

19.

20. Ἀκτύων βουλῆς ἐπιδέξεται παιδείαν.

23.

24. Μάλην.

SYMMACHUS.

11.

Et ornamentum ejus transire super injuriam.

12.

Benevolentia ejus.

13. Dolor.

Et stillæ celeres pugnae mulieris.

14. Mulier intelligens.

15. Pigritia injicit extasim.

17. Secundum retributionem ejus reddet ei.

18.

19.

20. Audiens consilium suscipiet disciplinam.

23.

24. Axilla.

TO EBPAIKON.

25. דעת
דעת
26. יברח
חל-בני 27
28. עד בליעל
יוליץ משפט
ישעיים יבלע און
29. ללצים
ומחלמות לו כסילים

VERSIO HEBRAICI TEXT.

25. Simplex.
Scientiam.
26. Fugabit.
27. Cessa, fli mi.
28. Testis Belial.
Deridebit iudicium.
Impiorum deglutiet iniquitatem.
29. Derisoribus.
Et percussiones tergo stultorum.

TO EBPAIKON

'Ελληνικοὶς γράμματα.
25.
26.
27.
28.
29.

VULGATA LATINA.

25. Stultus.
Disciplinam.
26. Fugat.
27. Non cesses, fli.
28. Testis iniquus.
Deridet iudicium.
Impiorum devorat iniquitatem.
29. Derisoribus.
Et mallei percutientes stultorum corporibus.

ΑΚΥΛΑΞ.

25. Θελογόμενος.
Γνώσιν.
26. Ἀποδιδράσκων.
27.
28. Μάρτυς παράνομος.
Χλευάσει χρισιν.
Ἀνόμων καταπίεται, καταπον-
τιεῖ.
29. Χλευασταῖς.

AQUILA.

25. Delinitus.
Scientiam.
26. Aufugiens.
27.
28. Testis iniquus.
Deridebit iudicium.
Iniquorum devorabit, demer-
gel.
29. Derisoribus.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIX Proverbiorum.

V. 3. 'A., Σ., διασχεδάσει. Editio Romana et Drusius, qui cæteras hujus capituli lectiones nobis suppeditarunt.

V. 19. Hebr. גדל; sed Keri, גדל. DRACH.

V. 25. 'A. Λ. ἐπισκοπῆς ποτηρᾶς. Est Aquilæ aut Theodotionis, ut quidem videtur. Hebraicum habet בל-יפקד רע, LXX vero qui vertierunt, οὐκ ἐπισκοπεῖται γνῶσις, legerunt haud dubie ultimam vocem דעה דעת vel דעת, γνῶσις.

V. 26. 'A., ἀποδιδράσκων. Hic annotat Drusius :

Verbum Hebræum, יברח, magis denotat qui fugit. Forte Aquila eo sensu abusus est verbo ἀποδιδράσκω, quod novum videri nemini debet, cum alia hujus generis occurrant in auctoribus illis. Profecto Hellenistæ Judæi linguam habent peculiarem, quæ ab aliis Græcis non æque intelligitur. Hic operam det oportet qui novum fœdus solide intelligere aut explicare satagit. Credat qui volet. Hujus dialecti ignoratio multos errores peperit in Ecclesia, multisque viris alioqui doctis tenebras offudit.

PROVERBIORUM CAPUT XX.

TO EBPAIKON.

1. לץ היין
ובל-שגה בו לא יחכם

2. נהם
מתעברו
3. שבת מריב
יתגלע

VERSIO HEBRAICI TEXT.

1. Derisor vinum.
Et omnis errans in eo non erit sapiens.
2. Rugitus.
Succensens ei.
3. Considerare a lite.
Miscerbit se.

TO EBPAIKON

'Ελληνικοὶς γράμματα.

1.

2.

3.

VULGATA LATINA.

1. Luxuriosa res est vinum.
Quicumque his delectatur, non erit sapiens.
2. Sicut rugitus.
Qui provocat.
3. Qui separat se a contentionibus.
Miscerbitur.

ΑΚΥΛΑΞ.

1. Χλευαστῆς οἶνος.

2.

Ἵπερβαίνων.

3. Καθίσει ἀπὸ ἀντιδικασίας.
Ἐξυβρισθῆσεται.

AQUILA.

1. Derisor vinum.

2.

Supergrediens.

3. Supersedere a litigatione.

Contumelia afficitur

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο.	ΘΕΟΔΟΤΩΝ.
25. Γνώσιν.	25. Ἄφρων. Αἰσθησιν.	25. Γνώσιν.
26.	26. Ἀπωθούμενος.	26.
27.	27. Υἱὸς ἀπολειπόμενος. <i>Οἱ λοι- ποὶ, σχόλασον, υἱέ μου.</i>	27.
28. ... ἀνομίαν.	28. Ὁ ἐγγυόμενος παῖδα ἄφρονα. Καθυβρίσει δικαίωμα. Ἄσεβῶν καταπίεται κρίσεις.	28. Μάρτυς παράνομος. Χλευάσει κρίσιν. Ἄνόμων καταπίεται, καταπον- τιεῖ.
29. Λοιμοῖς. Καὶ σφυροκοπίαί... SYMMACHUS.	29. Ἀκολάστοις. Καὶ τιμωρίαὶ ὁμοίως ἄφροσιν. LXX INTERPRETES.	29. Καὶ συγκλάσεις νότιν ἀνοήτων. THEODOTIO.
25. Scientiam.	25. Stultus. Sensum.	25. Scientiam.
26.	26. Qui expellit.	26.
27.	27. Filius omittens. <i>Reliqui, vaca, fili mi.</i>	27.
28. ... iniquitatem.	28. Qui spondet puerum impru- dentem. Contumelia afficiet justificatio- nem. Impiorum devorabit judicia.	28. Testis iniquus. Deridebit iudicium. Iniquorum devorabit, demer- get.
29. Pestilentibus. Et percussiones. . .	29. Intemperantibus. Et supplicia similiter impruden- tibus	29. Et confractiones tergo amen- tium.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIX Proverbiorum.

Verum ut certum est multos errasse, quod Græcarum vocum apud Judæos Hellenistas usum ignorent, nullatenus debet in omnes, multo minus in ipsam Ecclesiam, quæ columna est, et, firmamentum veritatis, refundi talis ignorantia. Nam probe sciunt periti verba per se deponentia et intransitiva, transitive usurpari sæpissime tum a LXX tum ab aliis interpretibus. Neque erat hic locus in exemplum adducendus: nam Vulgata transitive *fugat* vertit, et sic omnes docti transitive intelligunt. An

vero ἀποδιδράσκειν pro *fugare* hic acceperit Aquila, an pro *fugere*, non ita certum est, cum utroque modo sententia quadret.

V. 28. Ἀ., Θ., ἀνόμων καταπίεται, καταποντιεῖ. Sic Drusius. Vox νόμον haud dubie corrupta est, pro ἀνόμων. Reliqua vero sic intelligenda, ut Aquila, καταπίεται, Theodotio autem καταποντιεῖ, verterit.

V. 29. Ο., ὁμοίως ἄφροσιν. Legendum prorsus videtur, ὁμοίως ἄφροσιν. [Alex. editus: ὁμοίως ἄφρόνων. ΔΚΛΧΗ.]

PROVERBIORUM CAPUT XX.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο.	ΘΕΟΔΟΤΩΝ.
1. Λοιμὸς οἴνος.	1. Ἀκόλαστον οἴνος. Ἄλλος, ἀπαιδευσιὰ οἴνος. Πᾶς δὲ ἄφρων τοιοῦτοις συμπλέ- κεται. Ἄλλος, πᾶς δὲ ὁ λυμαινόμε- νος οὐκ ἔσται σοφός.	1. Χλευαστὴς οἴνος.
2. Ἵπερβαίνων.	2. Θυμοῦ. Ἄλλος, βρυγμοῦ. Παροξύνων.	2. Ἵπερβαίνων.
3. Ἀποχωρῆσαι ἀπὸ ἀηδίας. Ἄποκαλυφθήσεται SYMMACHUS.	3. Ἀποστρέφεται λοιδορίας. Συμπλέκεται. LXX INTERPRETES.	3. THEODOTIO.
1. Pestilens vinum.	1. Dissolutum est vinum. <i>Alius, indisciplinata res vinum.</i> Omnis autem stultus talibus complicatur. <i>Alius</i> , omnis autem corruptus non erit sapiens.	1. Derisor vinum.
2. Supergrediens.	2. A furore. <i>Alius</i> , a rugitu. Qui irritat.	2. Supergrediens.
3. Secedere a molestia. Revelabitur.	3. Aversari contumeliam. Complicatur.	3.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
4 בחורף עזל לא יחרש ושאל בקציר האיין	4.	4.
6 ואיש אבותים מי יכזב	6.	6. Ἄνδρα δὲ πιστὸν τίς εὐρήσει ;
8 מזדה	8.	8.
9 מי יאמר זכותי לבי כדדתי מבמותי	9.	9.
11 ותנבר - נער	11.	11.
אם-ך ואם-ישר פעלו		
15 שנה פן-תדרש	13.	13.
20 באישון	20.	20.
21 נחלה מבדלה	21.	21.
25 מוקש אדם ילע קדש	25.	25. Σκῶλον ἀνθρώπου καταπίεται ἡγιασμένος.
27 נר	27.	27. Λύχνος.
נשכות		
28 יצר	28.	28. Διατηρήσουσι.
29 כחם	29.	29. Ἴσχυς αὐτῶν.
הדר		
שיבה		
30 חברות פעו	30.	Πολιά. 30. Μώλωπες τραυμάτων.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
4. Propter hiemem piger non arabit : postulabit in messe, et non.	4. Propter frigus piger arare noluit : mendicabit ergo æstate, et non dabitur illi.	4.
6. Et virum veritatum quis inveniet ?	6. Virum autem fidelem quis inveniet ?	6. Virum autem fidelem quis inveniet ?
8. Dispergens.	8. Dissipat.	8.
9. Quis dicet : Mundavi cor meum, mundus sum a peccato meo ?	9. Quis potest dicere : Mundum est cor meum, purus sum a peccato ?	9.
11. Cognoscetur puer.	11. Intelligitur puer.	11.
Utium mundum, et utrum rectum opus ejus.	Si munda et recta sint opera ejus.	
15. Somnum, ne forte pauper efficiaris.	15. Somnum, ne te egestas operimat.	15.
20. In nigrore.	20. In mediis tenebris.	20.
21. Hæreditas festinans.	21. Hæreditas, ad quam festinatur.	21.
25. Laqueus hominis devorabit sanctitatem.	25. Ruina est homini devorare sanctos.	25. Offendiculum hominis absorbet sanctificatus.
27. Lucerna.	27. Lucerna.	27. Lucerna.
Spiritus.	Spiraculum.	
28. Custodient.	28. Custodiunt.	28. Servabunt.
29. Fortitudo eorum.	29. Fortitudo eorum.	29. Fortitudo eorum.
Et decor.	Et dignitas.	
Canities.	Canities.	Canities.
30. Livores vulneris.	30. Livor vulneris.	30. Vibices vulnerum.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XX Proverbiorum.

V. 1. 'A., Θ., χλευαστῆς οἶνος etc. Edit. Romana et Drusius, ut et sequentes hujus capituli.

PROVERBIORUM CAPUT XXI.

TO EBPAIKON,	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
2 חזקן	2.	2.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Et ponderans.	2. Appendit.	2.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ω.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

- 4. Διὰ ψύχος ὄκηρὸς οὐκ ἀρο-
τριάσει, καὶ αἰτήσει ἐν ἀμητῶ καὶ
οὐχ εὐρήσει.
- 6. Ἄνδρα δὲ πιστὸν τίς εὐρήσει ;
8.
- 9. Τίς ἐρεῖ, Ἐλάμπруνα τὴν καρ-
δίαν μου, κεκαθάρισμαι ἀπὸ ἁμαρ-
τίας μου ;
- 11. Ἐπιγνωρισθήσεται νέος.
- 13. Ὑπνον, ἵνα μὴ ἀπορηθῆς.
- 20. Ἐν σκοτομήνῃ.
- 21. Κληρονομία σπουδαζομένη.
- 25.
- 27. Λύχνος.
- 28. Διατηρήσουσι.
- 29. Ἴσχύς αὐτῶν.
- Πολιά.
- 30.

SYMMIACHUS.

- 4. Propter frigus piger non ara-
bit, et poscet in messe nec inven-
niet.
- 6. Virum autem fidelem quis in-
veniet ?
- 8.
- 9. Quis dicet : Lucidum reddidi
cor meum, mundatus sum a pec-
cato meo ?
- 11. Cognoscetur juvenis.
- 13. Somnum, ne indigeas.
- 20. In nocte illuni.
- 21. Hæreditas festinata.
- 25.
- 27. Lucerna.
- 28. Servabunt.
- 29. Fortitudo eorum.
- Canities.
- 30.

- 4. Ὀνειδιζόμενος ὄκηρὸς οὐκ
αἰσχύνεται, ὡσπύτως καὶ ὁ δανειζό-
μενος σίτον ἐν ἀμητῶ.
- 6. Ἄνδρα δὲ πιστὸν ἔργον εὐρεῖν.
- 8. Οὐκ ἐναντιοῦται.
- 9. Τίς καυχῆσεται ἀγνήν ἔχειν
καρδίαν ; ἢ τίς παρρησιάζεται κα-
θαρὸς εἶναι ἀπὸ ἁμαρτιῶν ;
- 11. Συμποδισθήσεται νεανίσκος.
Ἄλλοι, ὑποσκελισθήσεται.
Μετὰ ὀσίου, καὶ εὐθεία ἡ ὁδὸς
αὐτοῦ.
- 13. Καταλαλεῖν, ἵνα μὴ ἐξαρθῆς.
- 20. Ὀφονται σκότος.
- 21. Μερὶς ἐπισπουδαζομένη.
- 25. Παγίς ἀνδρὶ ταχύ τι τῶν ἰδίων
ἀγιάσαι.
- 27. Φῶς. Ἄλλοι, λαμπτήρ.
Πνοή. Ἄλλος, πνεῦμα.
- 28. Φυλακή.
- 29. Σοφία.
Δόξα δέ.
Πολιά.
- 30. Ὑπόπια καὶ συντρίμματα.

LXX INTERPRETES.

- 4. Exprobratus piger non con-
funditur : similiter et qui sænore
accipit frumentum in messe.
- 6. Virum autem fidelem opus
est invenire. (*Id est, difficile est.*)
- 8. Non adversatur.
- 9. Quis gloriabitur castum se
habere cor ? aut quis confidenter
dicet se mundum esse a peccatis ?
- 11. Compediatur adolescens.
Alii, supplantabitur.
Cum sancto, et recta via ejus.
- 13. Obloqui, ne de medio tolla-
ris.
- 20. Videbunt tenebras.
- 21. Pars festinata.
- 25. Laqueus viro cito quid ex
propriis sanctificare.
- 27. Lux. *Alii, fax.*
Spiraculum. *Alius, spiritus.*
- 28. Custodia.
- 29. Sapientia.
Gloria autem.
- Canities, *plural.*
- 30. Livores et contritiones.

- 4.
- 6. Ἄνδρα δὲ πιστὸν τίς εὐρήσει ;
- 8. Λιχμᾶ.
- 9.
- 11.
- Εἰ λαμπρὰ καὶ εὐθεῖς ἐργασία
αὐτοῦ.
- 13.
- 20.
- 21. Κληρονομία σπουδαζομένη.
- 25.
- 27. Λύχνος.
- 28.
- 29. Ἴσχύς αὐτῶν.
Καὶ εὐπρέπεια.
Πολιά.
- 30. Μῶλωπες τραυμάτων.

THEODOTIO.

- 4.
- 6. Virum autem fidelem quis
inveniet ?
- 8. Ventilat.
- 9.
- 11.
- Si splendida et recta operatio
ejus.
- 13.
- 20.
- 21. Hæreditas festinata.
- 25.
- 27. Lucerna.
- 28.
- 29. Fortitudo eorum.
Et decor.
- Canities.
- 30. Vibices vulnerum.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XX Proverbiorium.

V. 2. Ἄλλος, βρυγμοῦ. Videtur esse Aquilæ qui ita vertit psalm. xxxvii, 9.
V. 21. Hebr. secundum Keri, גַּבְרִיּוֹת. DRACH.

PROVERBIORUM CAPUT XXI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

- 2. Ἐτοιμάζει.
- SYMMACHUS.
- 2. Præparat.

- 2. Κατευθύνει.
- LXX INTERPRETES.

- 2. Ἐτοιμάζει.
- THEODOTIO.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

ΑΚΥΛΑΣ.

5 מחשבת חרוץ אך למותר וכל-
אך למחסד

5.

5.

6 פעל אצרות בלשון שקר הבל
נדף מבטשיו - מוח

6.

6.

7 שד - רשעים יגורם

7.

7. Προνομή ἀσεδῶν ἐπισπάσει
αὐτούς.

9 גג

9.

9. Δώματος.

מאשת מדהנים ובית חבר

10 נפש רשע אותה - רע לא - יחק
בעיניו רעהו

10.

10.

11 יחם - פזי

11.

11.

12 מסוף רשעים לרע

12.

12.

14 יכפה - אף

14.

14.

15 ומחתה לפעלי אף

15.

15.

16 רפאים

16.

16. Ῥαφασίν.

17 איש מחסוד

17.

17.

לא יעשיר

Ὁὐ πλουτήσει.

18 כפר

18.

18. Ἐξίλασμα.

רשע

Ἄσεβης.

19 וכעם

19.

19.

20 יבלענו

20.

20.

21 רדף צדקה

21.

21. Διώκων δικαιοσύνην.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

5. Cogitationes solliciti vere ad
superabundantiam, et omnis festi-
nus vere ad defectum.

5. Cogitationes robusti, semper
in abundantia : omnis autem pi-
ger semper in egestate est.

5.

6. Opus thesaurorum in lingua
mendacii, vanitas expulsa, qua-
rentes mortem.

6. Qui congregat thesauros lin-
gua mendacii, vanus et excors est,
et impingetur ad laqueos mortis.

6.

7. Rapina impiorum terrebit
eos.

7. Rapinae impiorum detrahent
eos.

7. Vastitas impiorum detrahet
eos.

9. Tecti.

9. Domatis.

9. Domatis.

Præ muliere contentionum, et
domo societatis.

Quam cum muliere litigiosa, et
in domo communi.

10.

10. Anima impii desideravit ma-
lum : non gratus erit in oculis
ejus amicus ejus.

10. Anima impii desiderat ma-
lum, non miserebitur proximo
suo.

10.

11. Sapiens efficietur simplex.

11. Sapientior erit parvulus.

11.

12. Pervertens impios ad ma-
lum.

12. Ut detrahat impios a malo.

12.

14. Teget furorem.

14. Extinguit iras.

14.

15. Et contritio operantibus ini-
quitatem.

15. Et pavor operantibus ini-
quitatem.

15.

16. Manium.

16. Gigantum.

16. Raphain.

17. Vir defectus,

17. In egestate erit.

17.

Non ditabitur.

Non ditabitur.

Non ditescet.

18. Propitiatio.

18. Pro justo datur.

18. Propitiatio.

Impius.

Impius.

Impius.

19. Et iracunda.

19. Et iracunda.

19.

20. Deglutiet eum.

20. Dissipabit illud.

20.

21. Sequens justitiam.

21. Qui sequitur justitiam.

21. Persequens justitiam.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

5. * Λογισμοὶ συντέμνοντες
* πλὴν εἰς περίσσειαν, καὶ πᾶς
* ἐπισπουδάζων πλὴν εἰς ὑστέρημα.
6. . . . ζητῶν θάνατον.
- 7.
9. Δώματος.
Ἡ μετὰ γυναικὸς μαχίμης καὶ οἴκου ἑταιρικοῦ.
10. Ψυχὴ ἀνόμου ἐπόθησε πονηρὸν, οὐκ ἔλεῃσει ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ τὸν πλησίον αὐτοῦ.
11. Σοφισθῆσεται ὁ νήπιος.
12. Ὑποσκελίζει ἀσεβεῖς εἰς κακόν.
14. Σβέσει ὄργην.
15. Καὶ δειλία τοῖς ἐργαζομένοις ἀνομίαν.
16. Παρὰ θεομάχου.
17. Ἐνδεῆσεται ἀγαθῶν. Οὐ πλουτήσει.
18. Ἐξίλασμα. Ἀσεβῆς.
19. Καὶ θυμώδους.
- 20.
21. Διώκων δικαιοσύνην.

ΣΥΜΜΑΧΙΟΣ.

- 5.
- 6 ... querens mortem.
- 7.
9. Domatis.
Quam cum muliere litigiosa, et domo meretricia.
10. Anima iniqui desideravit malum : non miserebitur oculis suis proximi sui.
11. Sapiens evadet infans.
12. Supplantat impios in malum.
14. Extinguet iram.
15. Et pavor operantibus iniquitatem.
16. A Dei hoste.
17. Indigebit bonis. Non ditescet.
18. Propitiatio. Impius.
19. Et iracunda.
- 20.
21. Persequens justitiam.

5. * Λογισμοὶ συντέμνοντες
* πλὴν εἰς περίσσειαν, καὶ πᾶς
* ἐπισπουδάζων πλὴν εἰς ὑστέρημα.
6. Ὁ ἐνεργῶν θησαυρίσματα γλώσση ψευδεῖ, μάταια διώκει ἐπὶ παγίδας θανάτου.
7. Ὁλεθρος ἀσεβῶν ἐπιξενωθήσεται.
9. Ὑπαίθρου.
Ἡ ἐν κεκοιταμένοις μετὰ ἀδικίας καὶ ἐν οἴκῳ κοινῷ.
10. Ψυχὴ ἀσεβοῦς οὐκ ἐλεηθήσεται ὑπ' οὐδενὸς τῶν ἀνθρώπων.
11. Πανουργότερος γίνεται ὁ ἀκακος.
12. Φαυλίζει ἀσεβεῖς ἐν κακοῖς.
14. Ἀνατρέπει ὄργας.
15. Ὅσιος δὲ ἀκάθαρτος παρὰ κακούργους.
16. Γιγάντων.
17. Ἄνηρ ἐνδεής. Εἰς πλοῦτον.
18. Περικάθαρμα. Ἄνομος. Ἄλλος, ἄδικος.
19. Καὶ ὄργιλου.
20. Καταπίονται αὐτόν. Ἄλλος, καταποντιοῦσιν.
21. Ὁδὸς δικαιοσύνης.

LXX INTERPRETES.

5. * Cogitationes concidentes
* tantummodo ad superabundantiam, et omnis festinans dumtaxat ad defectum.
6. Qui operatur thesauros lingua mendaci, vana sectatur in laqueos mortis.
7. Perditio impiis hospitio suscipietur.
9. Sub dio.
Quam in calce illitis cum iniquitate et in domo communi.
10. Anima impii non consequetur misericordiam ab ullo hominum.
11. Astutior fit innocens.
12. Vilipendit impios in malis.
14. Evertit iras.
15. Sanctus autem immundus est apud malos.
16. Gigantum.
17. Vir egenus. In divitiis.
18. Circumpurgatio. Iniquus. Alius, injustus.
19. Et iracunda.
20. Devorabunt illum. Alius, demergent.
21. Via justitiae.

- 5.
6. Ὁ ἐργαζόμενος θησαυροὺς ἐν γλώσση ψευδεῖ, ἀτμὸς φερόμενος.
- 7.
9. Δώματος.
Ἡ μετὰ γυναικὸς μαχίμης, καὶ οἴκου ἑταιρικοῦ.
- 10.
- 11.
- 12.
- 14.
15. Καὶ δειλία τοῖς ἐργαζομένοις ἀνομίαν.
- 16.
- 17.
18. Ἐξίλασμα. Ἀσεβῆς.
- 19.
- 20.
21. Διώκων δικαιοσύνην.

THEODOTIO.

- 5.
6. Qui operatur thesauros in lingua mendaci, vapor est qui fertur.
- 7.
9. Domatis.
Quam cum muliere litigiosa, et domo meretricia.
- 10.
- 11.
- 12.
- 14.
15. Et pavor operantibus iniquitatem.
- 16.
- 17.
18. Propitiatio. Impius.
- 19.
- 20.
21. Persequens justitiam.

TO EBPAIKON.

יבצא
 22 עיר גברים עלה חכם
 24 עשה בעברת דרך
 25 תאות ענל תביתנו
 27 אף כי- בזמה יביאנו
 28 לנצח ידבר
 29 העז איש רשע בפניו
 יכין
 30 לנגד יהוה

VERSIO HEBRAICI TEXT.

Inveniet.

- 22. Civitatem fortium ascendit sapiens.
- 24. Faciens in ira superbū.
- 25. Desiderium pigri interficiet eum.
- 27. Etiam quia in cogitatione mala attulerit illud.
- 28. In finem loquetur.
- 29. Roboravit vir impius in facie sua.
- Præparabit.
- 30. Contra Dominum.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

22.
 24.
 25.
 27.
 28.
 29.
 30.

VULGATA LATINA.

Inveniet.

- 22. Civitatem fortium ascendit sapiens.
- 24. Qui in ira operatur superbiam.
- 25. Desideria occidunt pigrum.
- 27. Quia offeruntur ex scelere.
- 28. Loquetur victoriam.
- 29. Vir impius procaciter obfirmat vultum suum.
- Corrigit.
- 30. Contra impium.

ΑΚΥΛΑΣ.

22. Πόλιν δυνατῶν ἀνέβη σοφός.
 24.
 25.
 27. Καίπερ ὅτι ἐννοία οἴσει αὐτόν.
 28. Εἰς νίκος πορεύεται.
 29.
 Ἐτοιμάσει.
 30. Κατέναντι Κυρίου

AQUILA.

- 22. Civitatem fortium ascendit sapiens.
- 24.
- 25.
- 27. Et utique quoniam cogitatio feret eum.
- 28. In victoriam ibit.
- 29.
- Præparabit.
- 30. Contra Dominum.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXI Proverbiorum.

V. 2. Σ., Θ., ἐτοιμάζει. Sic editio Romana et Drusius, qui sequentes etiam lectiones adferunt.

V. 5., Λογισμοὶ συντέμνοντες etc. Hæc quæ in

quibusdam exemplaribus sequuntur, et desiderantur in τοῖς Ὁ asterisco ut videtur notata erant.

[V. 9. Hebr., כדדינים. Secundum Keri, בדינים.]

PROVERBIORUM CAPUT XXII.

TO EBPAIKON.

נבחר 1
 3 ראה רעה ויסתר
 4 עקב ענה יראת יהוה
 5 ירחק מהם
 7 ועבד לה לאיש בולה
 8 זרע עולה יסעור-און
 9 יברך

VERSIO HEBRAICI TEXT.

- 1. Eligibilis.
- 3. Vidit malum, et abscondit se.
- 4. Propter mansuetudinem timor Domini.
- 5. Se elongabit ab eis.
- 7. Et servus mutans viro com- modanti.
- 8. Qui seminat iniquitatem met- tet calamitatem.
- 9. Benedicetur.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

1.
 3.
 4.
 5.
 7.
 8.
 9.

VULGATA LATINA.

- 1. Melius.
- 3. Vidit malum, et abscondit se.
- 4. Finis modestiæ timor Do- mini.
- 5. Longe recedit ab eis.
- 7. Et qui accipit mutuum servus est scenerantis.
- 8. Qui seminat iniquitatem met- tet mala.
- 9. Benedicetur.

ΑΚΥΛΑΣ.

1. Ἐκλεκτόν.
 3. Εἶδε κακίαν καὶ ἐνεκρύβη.
 4.
 5. Μακρυνθήσεται.
 7.
 8. . . . ἀνωφελές.
 9.

AQUILA.

- 1. Electum.
- 3. Vidit malum, et abscondit se.
- 4.
- 5. Procul recedet.
- 7.
- 8. . . . inutilitatem.
- 9.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

22. Πόλιν δυνατῶν ἀνέβη σοφός.
 24. Πράσσων ἐν ὀργῇ ὑπερήφανος.
 25. Ἐπιθυμία ὀκνηροῦ θανατῶσει αὐτόν.
 27.
 28. Εἰς νίκος πορεύσεται.
 29.
 Ἐτοιμάσει.
 30. Κατέναντι Κυρίου.

SYMMACHUS.

22. Civitatem fortium ascendit sapiens.
 24. Faciens in ira superbus.
 25. Desiderium pigri interficiet eum.
 27.
 28. In victoriam ibit.
 29.
 Præparabit.
 30. Contra Dominum.

- Εὐρήσει. Ἄλλος, θησαυρίζει.
 22. Πόλεις ὀχυράς ἐπέβη σοφός.
 24. Ὅς δὲ μνησικακεῖ, παράνομος.
 25. Ἐπιθυμίαι ὀκνηρὸν ἀποκτείνουσι. Ἄλλος, καταβάλλουσιν.
 27. Καὶ γὰρ παρανόμως προσφέρουσιν αὐτάς.
 28. Φυλασσόμενος λαλήσει.
 29. Ἄσεβθς ἀνὴρ ἀναιδῶς ὑφίσταται προσώπῳ.
 Συναίει.
 30. Πρὸς τὸν ἀσεβῆ.

LXX INTERPRETES.

- Inveniet. *Alius*, thesaurizat.
 22. Civitates munitas ascendit sapiens.
 24. Qui autem injuriarum memor est, iniquus.
 25. Desideria occidunt pigrum. *Alius*, dejiciunt.
 27. Etenim inique offerunt eas.
 28. Custoditus loquetur.
 29. Impius vir impudenter subsistit facie.
 Intelliget.
 30. Contra impium.

22. Πόλιν δυνατῶν ἀνέβη σοφός.
 24.
 25. Ἐπιθυμία ὀκνηροῦ θανατῶσει αὐτόν.
 27.
 28. Εἰς νίκος πορεύσεται.
 29. Ἐκραταίωσεν ἀνὴρ ἀσεβθς πρόσωπον αὐτοῦ.

30. Κατέναντι Κυρίου.

THEODOTIO.

22. Civitatem fortium ascendit sapiens.
 24.
 25. Desiderium pigri interficiet eum.
 27.
 28. In victoriam ibit.
 29. Obfirmavit vir impius faciem suam.
 30. Contra Dominum.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXI Proverborum.

DRACH.]

[Vers. 15. Ο΄, κακούργος. Ita omnes editiones. Montf. edidit græce πανούργος, ad nullum provo-

cans ins., latine vero, *malis*. Id.]

V. 16. Ἄ., Ῥαφαεῖν. Σ., παρὰ θεομάχου. Melius legatur, παρὰ θεομάχων.

PROVERBIORUM CAPUT XXII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1.
 3.
 4. Ὑστερον πραυτητος φόβος Κυρίου.
 5. Μακρυνθήσεται.
 7. Καὶ δούλος δανειζόμενος ἀνδρὶ δανεῖζοντι.
 8. Ὁ σπείρων ἀνομίαν θερίσει ἀδικίαν.
 9.

SYMMACHUS.

1.
 3.
 4. Post mansuetudinem timor Domini.
 5. Procul recedet.
 7. Et servus est qui mutuum accipit ei qui mutuum dat.
 8. Qui seminat iniquitatem metet injustitiam.
 9.

1. Αἰρετώτερον.
 3. Ἰδὼν πονηρὸν τιμωρούμενον, καὶ κραταιῶς αὐτὸς παιδεύεται.
 4. Γενεὰ σοφίας φόβος Κυρίου.
 5. Ἀφέξεται αὐτῶν.
 7. Καὶ οἰκέται ἰβίοις δεσπότηαι δανειούσιν.
 8. Ὁ σπείρων φαῦλο θερίσει κακά.
 9. Εὐλόγηθήσεται. Ἄλλος, εὐλογεῖ ὁ Θεός. Ἄλλος, ἀγαπᾷ ὁ Θεός.

LXX INTERPRETES.

1. Eligibilis.
 3. Videns malignum punitum, et valide ipse eruditur.
 4. Progenies sapientiæ timor Domini.
 5. Abstinebit ab eis.
 7. Et famuli propriis dominis fœnerabunt.
 8. Qui seminat mala metet mala.
 9. Benedictetur. *Alius*, benedicat Deus. *Alius*, diligit Deus.

1. Ἐκλεκτόν.
 3. Εἶδε κακίαν, καὶ ἐνεκρύβη.
 4.
 5. Μακρυνθήσεται.
 7. Καὶ δούλος δανειζόμενος ἀνδρὶ δανεῖζοντι.
 8. Ὁ σπείρων ἀδικίαν θερίσει ἀνομίαν.
 9.

THEODOTIO.

1. Electum.
 3. Vidit malum, et abscondit se.
 4.
 5. Procul recedet.
 7. Et servus est qui mutuum accipit ei qui mutuum dat.
 8. Qui seminat injustitiam metet iniquitatem.
 9.

TO EBPAIKON.

לץ 10
 מדן
 מהור-לב 11
 חן שפתו רעהו מלך
 דעת 12
 ארעז 13
 שם 14
 קשרה בלב 15
 נתן לעשיר אך למחסר 16

יכנו 18
 ודעתך היום 19

לשחוקך 21
 אל-תגול-דל 22
 כי-יהיה יריב ריבם וקבע אד
 קבעיהם נפש 23
 אל-תתורע 24
 מוקש 25
 חשכים 29

VERSIO HEBRAICI TEXT.

10. Derisorem.
 Contentio.
 11. Cordis munditiam.
 Gratia laborum ejus amicus
 ejus rex.
 12. Scientiam.
 13. Occidar.
 14. Illuc.
 15. Colligata in corde....
 16. Dans diviti vere ad defe-
 ctum.
 18. Dirigentur.
 19. Scire feci te hodie.
 21. Mittentibus te.
 22. Ne diripias tenuem.
 23. Quia Dominus litigabit litem
 eorum, et configet configentium
 eorum animam
 24. Ne associeris.
 25. Laqueum.
 29. Tenebrosorum.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

10.
 11.
 12.
 13.
 14.
 15.
 16.

18.
 19.

21
 22.
 25.
 24.
 25.
 29

VULGATA LATINA.

10. Derisorem.
 Jurgium.
 11. Cordis munditiam.
 Propter gratiam laborum suo-
 rum habebit amicum regem.
 12. Scientiam.
 13. Occidendus sum.
 14. In eam.
 15. Colligata est in corde.
 16. Dabit ipse ditiori, et ege-
 bit.
 18. Et redundabit.
 19. Et ostendi eam tibi hodie.
 21. Illis qui miserant te.
 22. Non facias violentiam pau-
 peri.
 23. Quia judicabit Dominus cau-
 sam ejus, et configet eos qui con-
 fixerunt animam ejus.
 24. Noli esse amicus.
 25. Scandalum,
 29. Ignobiles.

ΑΚΥΛΑΣ.

10. Χλευαστήν.
 11. Καθαράς καρδίας.
 12. Γνώσιν.
 13. Φονευθήσομαι.
 14. Ἐκεῖ.
 15. . . . ἐν καρδίᾳ.
 16.
 18. Ἐτοιμασθήσονται.
 19. Γνωστὴν ἐποίησά σοι ζωὴν.

21. Τῷ ἀποστελλαντι.
 22.
 23. Ὅτι Κύριος δικάζει τὴν δίκην
 αὐτοῦ, καὶ καθήλωσει τοὺς καθηλώ-
 σαντας αὐτόν.
 24.
 25. Σκῶλον.
 29.

AQUILA.

10. Derisorem.
 11. Munda corda.
 12. Scientiam.
 13. Occidar.
 14. Illuc.
 15. . . . in corde.
 16.
 18. Præparabuntur.
 19. Notam feci tibi vitam.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXII Proverbiorum.

V. 4. Ἄ., θ., ἐλεγκτόν. Hæc lectio et aliæ omnes hujus capituli ex editione Romana et ex Drusio.
 sionem plenam ita habuisse, ὁ σπειρών ἀνομίαν οὐ-
 ρίσει ἀνωφελές, scribam autem eam duntaxat vo-
 V. 8. Ἄ., ἀνωφελές. Verisimile est Aquilæ ver-

PROVERBIORUM CAPUT XXIII.

TO EBPAIKON.

ושבח שבין בלעך 2

VERSIO HEBRAICI TEXT.

2. Et pones cultrum in faucibus.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

2.

VULGATA LATINA.

2. Et statue cultrum in gutturo tuo.

ΑΚΥΛΑΣ.

2. Καὶ θήσεις μάχαιραν ἐν κατα-
 πόσει σου.

AQUILA.

2 Et pones gladium in gula tua.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο΄.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
10. Χλευαστήν. Μάχη.	10. Λοιμόν. Νεῖκος.	10. Χλευαστήν. Μάχη.
11. Ἀγνάς καρδίας.	11. Ὅσιας καρδίας. Χεῖλεσι ποιμαίνει βασιλεύς. Ἄλλο- λος, χάρις χειλέων ἑταίρος αὐτοῦ βασιλεύς.	11. Καθαράς καρδίας.
12. Γνώσιν.	12. Δύσθησιν.	12. Γνώσιν.
13. Φονευθήσομαι.	13. Φονευταί.	13. Φονευθήσομαι.
14. Ἐκεῖ.	14. Εἰς αὐτόν.	14. Ἐκεῖ.
15. Ἐνδέβεται ἐν καρδίᾳ.	15. Ἐξήπται καρδίας.	15. . . . ἐν καρδίᾳ.
16. Δώσει πλουσίῳ δι' ὄλου ὑστέ- ρημα.	16. Δίδωσι δὲ πλουσίῳ ἐπ' ἐλάσ- σονι. Ἄλλος, κατὰ τοῦ ἐλάττονος δίδωσιν ἀφορμὰς κακοποιίας.	16.
18. Ἐτοιμασθήσονται.	18. Εὐφρανοῦσί σε.	18. Ἐτοιμασθήσονται.
19. Γνωστὴν ἐποίησά σοι ζωὴν.	19. Καὶ γνωρίση σοι τὴν ὁδὸν σου. Ἄλλος, τὴν ὁδὸν αὐτοῦ. Ἄλ- λος, τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ.	19.
21.	21. Τοῖς προβαλλομένοις σοι.	21. Τῷ ἀποστειλαντι.
22. Μὴ ἀρπάξης πτωχόν.	22. Μὴ ἀποθιάζου πένητα.	22.
23. . . . καὶ κολάσεται τοὺς κολα- ζομένους ψυχὴν αὐτοῦ.	23. Ὁ γὰρ Κύριος κρινεῖ αὐτοῦ τὴν κρίσιν, καὶ ῥύσῃ σὴν ἄσυλον ψυχὴν.	23.
24. Μὴ φιλιᾶσης.	24. Μὴ ἴσθι ἑταίρος.	24.
25. Σκάνδαλον.	25. Βρόχους.	25.
29	29. Ἄνδράσι νωθοῖς.	29. Σκρτεινοῖς.
ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
10. Derisorem.	10. Pestilentem.	10. Derisorem.
Pugna.	Jurgium.	Pugna.
11. Casta corda.	11. Sancta corda. Labiis pascit rex. <i>Alius</i> , gratia labiorum amicus ejus rex.	11. Munda corda.
12. Scientiam.	12. Sensum.	12. Scientiam.
13. Occidar.	13. Sicarii.	13. Occidar.
14. Illuc.	14. In eam.	14. Illuc.
15. Illigatur in corde.	15. Pendet e corde.	15. In corde.
16. Dabit diviti, omnino ege- stas.	16. Dat autem diviti ad minus. <i>Alius</i> , contra minorem dat occa- siones maleficii	16.
18. Præparabuntur.	18. Lætificabunt te.	18. Præparabuntur.
19. Notam feci tibi vitam.	19. Et notam tibi faciat viam tuam. <i>Alius</i> , viam ejus. <i>Alius</i> , vias ejus.	19.
21.	21. His qui proponunt tibi.	21. Mittenti.
22. Ne diripiās pauperem.	22. Non facias violentiam pau- peri.	22.
23. . . . et puniet eos qui pu- niant animam ejus.	23. Dominus enim judicabit ju- diciū suum, et crues tuam ani- mam tuam.	23.
24. Ne amicus sis.	24. Ne sis amicus.	24.
25. Scandalum.	25. Laqueos.	25.
29.	29. Viris socordibus.	29. Tenebrosis.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXII Proverbiorum.

æem exscripsisse qua a Symmacho differebat.

Videtur scholion esse, et ut scholion notatur apud
V. 16. Ἄλλος, κατὰ τοῦ ἐλάττονος δίδωσιν etc. Drusium.

PROVERBIORUM CAPUT XXIII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο΄.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2.	2. Καὶ ἐπιβάλλε τὴν χειρὰ σου.	2. Καὶ θήσεις μάχαιραν τῷ λά- ρυγγί σου.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2.	2. Et immitte manum tuam.	2. Et pones gladium gutturi tuo.

10 EBPAIKON.

TO EBPAIKON

ΑΚΥΤΑΣ.

Ἑλληνικοὺς γράμμασι.

3	וְהָא אֶחָד לֶחֶם כּוֹבִים	3.
4	4 אֶל-תִּיגַע לְהַעֲשִׂיר מִבֵּיתְךָ חֵל	4.
5	5 וְעִיף הַשָּׂמִים	5.
6	6 רַע עֵינַי	6.
	לְמִסְעֻמְתֹּיךָ	
7	7 שַׁעַר בְּנַפְשׁוֹ	7.
10	10 אֶל-חֶסֶד	10.
11	11 גֹּאֲלֶךָ דָּוָד הָא-יָרִיב	11.
12	12 לְאַמְרוּ-דַּעַת	12.
16	16 וְתַעֲלוֹנָה כְּלִיּוֹתַי בְּדַבַּר שְׁפַתְךָ מִי-יָרִים	16.
18	18 לֹא-תִבְרַח	18.
19	19 בְּדֶרֶךְ	19.
20	20 אֶל-תִּהְיֶה בְּסִבְאֵי-רֵיחַ בְּלִלֵי בֶשֶׂר לְבָחוֹ	20.
21	21 חֹדְלֵל	21.
23	23 אִמּוֹת קָנָה וְאֶל-חַמְצֵר חֲכָמָה וְכֹסֶר וְיִבְנָה	23.
26	26 תִּרְצֶנָה	26.
27	27 כִּי-שׁוֹחָה עֲבוּקָה זֹהָרָה	27.

3.	3. Καὶ αὐτὸς ἄριστος ψευσμάτων.
4.	4. Μη κοπία τοῦ πλουτῆσαι ἀπὸ τῆς συνέσεώς σου.
5.	5. Καὶ πετασθήσεται εἰς τὸν οὐρανόν.
6.	6.
	Τῶν ἑδεσμάτων αὐτοῦ.
7.	7.
10.	10.
11.	11. Ἀγχιστεύς αὐτῶν ἰσχύων, αὐτὸς δικάσεται.
12.	12. Λόγοις γνώσεως
16.	16. Εὐθεΐα.
18.	18. Οὐκ ἐξολοθρευθήσεται.
19.	19. Ἐν ὁδῷ.
20.	20.
21.	21. Καὶ συμβολοκόπος.
23.	23.
26.	26.
27.	27.

נכריה

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

3.	3. Et hic panis mendaciorum.
4.	4. Ne labores ad ditescendum, ab intelligentia tua cessa.
5.	5. Et volabit in caelos.
6.	6. Mali oculi Ad cibos sapos ejus.
7.	7. Aestimavit in anima sua.
10.	10. Ne moveas loca.
11.	11. Redemptor eorum fortis, ipse litigabit.
12.	12. Ad eloquia scientiae.
16.	16. Et exsultabunt renes mei in loquendo labia tua rectitudines.
18.	18. Non succidetur.
19.	19. In via.
20.	20. Ne sis in potatoribus vini, in comessoribus carnis sibi.
21.	21. Et edax.
23.	23. Veritatem eme, et ne vendas, sapientiam et eruditionem et intelligentiam.
26.	26. Custodiant.
27.	27. Quia fovea profunda meretrix. Aliena.

3.	3. In quo est panis mendacii.
4.	4. Noli laborare ut diteris, sed prudentiae tuae pone modum.
5.	5. Et volabunt in caelum.
6.	6. Invido. Cibos ejus.
7.	7. In similitudinem arioli et conjectoris, aestimat quod ignorat.
10.	10. Ne attingas.
11.	11. Propinquus enim illorum fortis est.
12.	12. Ad verba scientiae.
16.	16. Et exsultabunt renes mei, cum locuta fuerint rectum labia tua.
18.	18. Non auferetur.
19.	19. In via.
20.	20. Noli esse in viis potatorum, nec in comessionibus eorum, qui carnes ad vescendum conferunt.
21.	21. Et dantes symbola.
23.	23. Veritatem eme, et noli vendere sapientiam, et doctrinam, et intelligentiam.
26.	26. Custodiant.
27.	27. Fovea enim profunda est meretrix. Aliena.

3.	3. Et ipse panis mendaciorum.
4.	4. Ne labores ad ditescendum a prudentia tua.
5.	5. Et volabit in caelum.
6.	6. Cibos ejus.
7.	7.
10.	10.
11.	11. Propinquus eorum robore valens, ipse disceptabit.
12.	12. Verbis scientiae.
16.	16. Recta.
18.	18. Non excidetur.
19.	19. In via.
20.	20.
21.	21. Et symbolam dans.
23.	23.
26.	26.
27.	27.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

- 3
- 4.
- 5. Καὶ πετασθήσεται εἰς τὸν οὐρανόν.
- 6.
- Τῶν ἔδεσμάτων αὐτοῦ.
- 7. Εἰκάζων ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ.
- 10. Μὴ μετακινήσῃς.
- 11. Ἀγχιστεύς αὐτῶν ἰσχύων, αὐτὸς δικάζεται.
- 12. Λόγοις γνώσεως.
- 16. Καὶ γαυριάσουσιν οἱ νεφροί μου ἐν τῷ λαλεῖν τὰ χεῖλη σου εὐθῆ.
- 18. Οὐκ ἐξολοθρευθήσεται.
- 19. Ἐν ἰδῶ.
- 20.
- 21. Καὶ συμβολοκόπος.
- 23.
- 26. Θελήσάτωσαν.
- 27. Ὅτι δρυγμα βαθύ πόρνη.

Ἄλλοτρια.

SYMMACHUS.

- 3.
- 4.
- 5. Et volabit in caelum.
- 6.
- Cibos ejus.
- 7. Conjectans in anima sua.
- 10. Ne transmoveas.
- 11. Propinquus eorum robore valens, ipse disceptabit.
- 12. Verbis scientiae.
- 16. Et exsultabunt renes meum loquentur labia tua rectum.
- 18. Non excindetur.
- 19. In via.
- 20.
- 21. Et symbolam dans.
- 23.
- 26. Velint.
- 27. Quia fovea profunda meretricis.
- Aliena.

PATROL. GR. XVI.

- 3. Ταῦτα γὰρ ἔχεται ζωῆς ψεύδους.
- 4. Μὴ παρεκτείνου πένης ὧν πλουσίω, τῇ δὲ σῆ ἔννοια ἀπόσχου.
- 5. Καὶ ὑποστρέφει εἰς τὸν οἶκον τοῦ προσετηκότος αὐτοῦ.
- 6. Βασκάνω. Ἄλλος, πονηροφθάλμω.
- Τῶν βρωμάτων αὐτοῦ.
- 7. Ἐτι, καταπίοι τρίχα.
- 10. Μὴ μεταβῆς.
- 11. Ὁ γὰρ λυτρούμενος αὐτοὺς Κύριος, κραταίος ἐστὶ.
- 12. Λόγοις αἰσθήσεως.
- 16. Καὶ ἐνδιατρίβει λόγους τὰ σὰ χεῖλη πρὸς τὰ ἐμά χεῖλη, ἐὰν ὀρθά ᾧσι.
- 18. Οὐκ ἀποστήσεται.
- 19. Κατεύθυνε ἐννοίας.
- 20. Μὴ ἴσθι οἰνοπότης, μὴδὲ ἐκτείνου συμβολαῖς, κρεῶν τε ἀγορασμοῖς.
- 21. Καὶ πορνοκόπος.
- 23. ✕ Ἀλήθειαν κτῆσαι, καὶ μὴ ✕ ἀπίστη σοφίαν καὶ παιδείαν καὶ ✕ σύνεσιν.
- 26. Τηρείτωσαν.
- 27. Πίθος γὰρ τετρημένος ἐστὶν ἀλλότριος οἶκος.
- Ἄλλοτριον.

LXX INTERPRETES.

- 3. Haec enim obtinent vitam falsam.
- 4. Ne extendas te, cum sis pauper, ad divitem : tua autem consideratione abstine.
- 5. Et revertit in domum praesidis sui.
- 6. Invido. Alius, mali oculi.
- Fiscas ejus.
- 7. Si quis deglutiat pilum.
- 10. Ne transponas.
- 11. Qui enim redimit eos Dominus minus validus est.
- 12. Verbis sensus.
- 16. Et immorabuntur sermonibus tua labia ad mea labia, si recta fuerint.
- 18. Non recedet.
- 19. Dirige cogitationes.
- 20. Ne sis vini potator, neque extendas te ad symbolas, et carniuum emtionēs.
- 21. Et scortator.
- 23. ✕ Veritatem eme, et ne re-pellas sapientiam et disciplinam ✕ et intelligentiam.
- 26. Servent.
- 27. Dolium enim perforatum est aliena domus.
- Alienus.

- 3. Καὶ αὐτὸς ἄρτος ψευσμάτων.
- 4. . . . ἀπὸ τῆς συνέσεώς σου παῦσαι.
- 5. Καὶ πετασθήσεται εἰς τὸν οὐρανόν.
- 6.
- 7.
- 10.
- 11. Ἀγχιστεύς αὐτῶν ἰσχύων, αὐτὸς δικάζεται.
- 12. Λόγοις γνώσεως.
- 16.
- 18.
- 19. Ἐν ἰδῶ.
- 20. Ἐν συμβολοκομοῦσι κρείας ἐν ἑαυτοῖς.
- 21. Καὶ συμβολοκόπος.
- 23.
- 26.
- 27.
- Ξένη.

THEODOTIO.

- 3. Et ipse panis mendaciorum.
- 4. ... a prudentia tua cessa.
- 5. Et volabit in caelum.
- 6.
- 7.
- 10.
- 11. Propinquus eorum robore valens, ipse disceptabit.
- 12. Verbis scientiae.
- 16.
- 18.
- 19. In via.
- 20. In iis qui symbolam dant carnes inter se.
- 21. Et symbolam dans.
- 23.
- 26.
- 27.
- Peregrina.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
28. ובגדים באדם תסיף	28.	28.
29. חנם הכללת	29.	29. Δωρεάν. Καθαροί.
30. לבאים לחקור ממכר	30.	30.
33. חדפכת	33.	33.
34. והיית כשכב	34.	34. Καὶ ἔση ὡσπερ κοιμώμενος.
35. הכתי הלמוני אקי	35.	35.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
28. Et prævaricatores in hominibus addet.	28. Et quos incautos viderit, interficiet.	28.
29. Gratis. Rubor.	29. Sine causa. Suffusio oculorum.	29. Gratis. Pari.
30. Ingredientibus ad quærendum mixturam.	30. Et student calicibus epotandis.	30.
33. Perversa.	35. Perversa.	35.
34. Et eris quasi qui dormit.	34. Et erit sicut dormiens	34. Et eris quasi qui dormit.
35. Verberaverunt me.	35. Verberaverunt me.	35.
Concusserunt me. Evigilabo.	Traxerunt me. Evigilabo.	Evigilabo.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIII Proverbiorum

V. 2. 'A., καὶ θῆσεις etc. Hæc lectio et sequentes ex Drusio et ex edit. Rom.
 V. 5. Hebr. secundam Keri, יעץ. DRACH.
 V. 10. Σ., μὴ μετακινήσης. Sic reposuimus ex editione Rom. et Drusio, pro μὴ μετανοήσης, μετεπαניתε, a Montf. palam erronee edito. DRACH.
 V. 23. * Ἀλήθειαν, etc. Hæc desiderantur in τοῖς Ο', atque in uno libro asterisco notantur, ut moneant

PROVERBIORUM CAPUT XXIV.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
4. ובדע	4.	4.
5. מאמץ-כח	5.	5.
6. ותשועה ברב יועץ	6.	6.
9. וזמא אולת חטאת	9.	9. Ἐνοια ἀφροσύνης ἀμαρτία.
10. ותועבת לאדם לץ התרפיות ביום צרה	10.	10. Νωχελευόμενος...
11. הצל לקחים למח	11.	11.
12. הלא-תכן לבת ו-הוא-יבין	12.	12. Μῆτι οὐχὶ ὁ σταθμιζέων καρδίας αὐτὸς συνήσει;
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
4. Et in scientia.	4. In doctrina.	4.
5. Roborans potentiam.	5. Robustus et validus.	5.
6. Et salus in multitudine consiliarii.	6. Et erit salus ubi multa consilia sunt.	6.
9. Cogitatio stultitiæ peccatum.	9. Cogitatio stulti peccatum est.	9. Cogitatio stultitiæ peccatum.
Et abominatio hominis derisor.	Et abominatio hominum detractor.	
10. Remissus fuisti in die angustia.	10. Si desperaveris lassus in die angustia.	10. Qui segnis est....
11. Erue captos ad mortem.	11. Erue eos qui ducuntur ad mortem	11.
12. Nonne qui ponderat corda, ipse intelliget?	12. Qui inspector est cordis, ipse intelligit.	12. Nonne qui ponderat corda, ipse intelliget?

28.
29 Δωρεάν.
Χαροποί.
50.
33. Στρεβλά.
34. Καὶ ἔση ὡσπερ κοιμώμενος.
35.

Ἐξυπνιασθήσομαι.

SYMMACHUS.

28.
29. Gratis.
Gratiosi.
30.
33. Tortuosa.
34. Et eris quasi qui dormit.
35.

Evigilabo.

28. Καὶ πᾶς παράνομος ἀναλωθήσεται.
29. Διακενής.
Πελιδνοί.
30. Οὐ τῶν ἰχνεύοντων ποῦ πότοι γίνονται;
33. Σκολιά.
34. Καὶ κατακείση.
35. Τύπτουσι. Ἄλλος, ἔτυπτον.
Ἐνέπαιξάν μοι.
Ὅρθρος ἔσται.

LXX INTERPRETES.

28. Et omnis iniquus absumetur.
29. Supervacue.
Lividi.
30. Nonne vestigantium ubi computationari fiant?
33. Perversa.
34. Et jacebis.
35. Verberant. *Alius*, verberabant.
Illuserunt mihi.
Diluculum erit.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIII Proverbiorum.

notæ Romanæ editionis.

V. 29. Ἄ., καθαροί πηληκῆ epitheton oculorum.

Gen. XLIX, 12. ἰηλῆκῆ vertit Aquila κατάκοροι,

lividi, epitheton oculorum, fortasse mendo liberiorum factum fuerit, quia κατάκοροι infrequens vox est.

28. Καὶ ἀσυνθετουντας ἐν ἀνθρώποις ἀπαλλάξει.
29. Δωρεάν.
30. Οὐ τοῖς ἐξερχομένοις τοῦ ἐρευνῆσαι κεράσματα;
33.
34. Καὶ ἔση ὡσπερ κοιμώμενος.
35.

Ἄνεκρότησάν με.

Ἐξυπνιασθήσομαι.

THEODOTIO.

28. Et prævaricatores inter homines immutabilis.
29. Gratis.
30. Nonne egredientibus scrutari mixturas?
33.
34. Et eris quasi qui dormit.
35.

Exploserunt me.

Evigilabo.

4.
5. Ὡσπερ κράτος ἰσχύος.
6. Καὶ σωτηρία ἐν πολυβούλῳ.
9
Καὶ βδέλυγμα ἀνθρώποις λοιμῶς.
10. Στραγγεῦσθαι ἐν ὥρᾳ θλίψεως.
11. Σῶσον εὐληθμένους εἰς θάνατον.
12.

SYMMACHUS.

4.
5. Sicut potentia fortitudinis.
6. Et salus in multo consilio.
9.
Et abominatio hominibus pestilens.
10. Torqueri in hora afflictionis.
11. Serva captos ad mortem.
12.

4. Μετὰ αἰσθησεως. Ἄλλος, καὶ ἐν γνώσει.
5. Γεωργίου μεγάλου.
6. Βοήθεια δὲ μετὰ καρδίας βουλευτικῆς.
9. Ἀποθήσκει δὲ ἄφρων ἐν ἀμαρτίας.

- Ἄκαθαρσία δὲ ἀνδρὶ λοιμῶ.
10. Ἐμμολυνθήσεται ἐν ἡμέρᾳ κακῆ.
11. Ῥῦσαι ἀγομένους εἰς θάνατον.
12. Ὅτι Κύριος καρδίας πάντων γινώσκει.

LXX INTERPRETES.

4. Cum sensu. *Alius*, et in scientia.
5. Agro magno.
6. Auxilium autem cum eorde consilium habente.
9. Moritur autem stultus in peccatis.
Immunditia autem viro pestilenti.
10. Inquinabitur in die mala.
11. Libera eos qui ducuntur ad mortem.
12. Quoniam Dominus corda omnium novit.

4.
5.
6 Καὶ σωτηρία ἐν πολυβούλῳ.
9. Ἐννοια ἀφροσύνης ἀμαρτία

10. Ἐξελύθη.

11.

12.

THEODOTIO.

4.
5.
6. Et salus in multo consilio.
9. Cogitatio stultitiæ peccatum.
10. Soluta est.

11.

12.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON
Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

ΑΚΥΛΑΣ.

ינצר נפשך אל-תא-רב רשע לנח צדיק 15	15.
אל-יגל לבך 17	17.
פן-יראה יהוה מעליו אפי אל-תחוד במרעים 19	19.
אל-תקנא נר תתערב 21	21.
הנר 23	23.
שפתים ישק משיב דברים נכחים 26	26.
ועתודה בשדה 27	27.
אל-תהי הדפתית 28	28.
לקחתי מסר 32	32.
תנבמות 33	33.

15.
17.
18.
19.
20.
21.
23.
26.
27.
28.
32.
33.

Διατηρῶν ψυχὴν σου. 15. . . . εἰς ὠραιότητα δικαίου. 17. Μὴ ἀγαλλιάσθῃ ἡ καρδία σου. 18. 19. Μὴ διαμάχῃ ἐν πονηρευσιμείοις. 20. Λύχνος. 21. 23. Ἐπιγινώσκειν. 26. 27. 28. Μὴ γίνου. 32. 33.

שׁכב
VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

ΑQUILA.

Et custodiens animam tuam. 15. Ne insidieris impie habitaculo justii. 17. Ne exsultet cor tuum. 18. Ne forte videat Dominus. Desuper eo iram suam. 19. Ne succenseas in malignis. Ne æmuleris. 20. Lucerna. 21. Te misceas. 23. Cognoscere. 26. Labia osculabitur respondens verba recta. 27. Et præpara illud in agro. 28. Ne sis. Et numquid pellicies. 32. Accepi eruditionem. 33. Dormitationum. Ad cubandum.
--

Servatorem animæ tuæ. 15. Ne insidieris, et quæras impietatem in domo justii. 17. Ne exsultet cor tuum. 18. Ne forte videat Dominus. Ab eo iram suam. 19. Ne contendas cum pessimis. Nec æmuleris. 20. Lucerna. 21. Commiscearis. 23. Cognoscere. 26. Labia deosculabitur qui recta verba respondet. 27. Et diligenter exerce agrum tuum. 28. Ne sis. Nec lactes. 32. Didici disciplinam. 33. Dormitabis. Ut quiescas.

Τοῦ κοιμηθῆναι. Custodiens animam tuam. 15. . . . in speciositatem justii. 17. Ne exsultet cor tuum. 18. 19. Ne pugna cum improbis. 20. Lucerna. 21. 23. Cognoscere. 26. 27. 28. Ne fias. 32. 33. Ad dormiendum.
--

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIV Proverbiorum.

V. 4. Ἀ. 1. 1., καὶ ἐν γνώσει. Ex editione Romana et Drusio hujus capituli lectiones mutuamur, paucis exceptis, quæ infra notantur.
V. 12. Ἀ., μήτι οὐχὶ ὁ σταθμίζων καρδίας αὐτὸς

συνήσει; Sic editio Romana. Regius autem unus ex Procopio hanc lectionem adfert: μήτι ὁ σταθμίζων καρδίας, οὐ γινώσκει;
V. 21. Hic adfertur in editione Romana sequens

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

15. Μὴ ἐνεδρεύσης ἀσέθειαν εἰς
δικίαν δικαίου.

17. Μὴ ἀγαλλιάσθω ἡ καρδία
σου.

18. Ἴνα μὴ ᾧ Κύριος.

Ἄπάνωθεν αὐτοῦ ὄργην αὐτοῦ.

19.

Μὴ παρερεθίζου.

20. Λύχνος.

21.

23. Ἐπιγινώσκειν.

25.

27. Καὶ φρόντισον ἐν ἀγρῷ.

28. Μὴ γίνου.

32.

33.

Τοῦ κοιμηθῆναι.

SYMMACHUS.

15. Ne insidieris improbitate ad
habitaculum justi.

17. Ne exsultet cor tuum.

18. Ne videat Dominus.

A supra eum iram suam.

19.

Ne lacesse.

20. Lucerna.

21.

23. Cognoscere.

26.

27. Et sollicitus esto in agro.

28. Ne fias.

32.

33.

Ad dormiendum.

Ὁ πλάσας πνοήν.

15. Μὴ προσαγάγῃς ἀσεβῆ νομῆν
δικαίων.

17. Μὴ ἐπαίρου.

18. Ὅτι ψεφεται Κύριος.

Τὸν θυμὸν αὐτοῦ ἀπ' αὐτοῦ.

19. Μὴ χαίρει ἐπὶ κακοποιοῖς.

Μὴδὲ ζήλου.

20. Λαμπτήρ.

21. Ἀπειθήσης. Ἄλλος, ἐπιμί-
γνυσο.

23. Αἰδεῖσθαι. Ἄλλος, αἰσχυρῆ-
σθαι.

26. Χεῖλη δὲ φιλήσουσιν ἀποκρι-
νόμενα λόγους ἀγαθούς.

27. Καὶ παρασκευάζου εἰς τὸν
ἀγρὸν.

28. Μὴ ἴσθι.

Μὴδὲ πλατύνου. Ἄλλ., μὴ ἀπα-
τῶν.

32. Τοῦ ἐκλέξασθαι παιδείαν. Ἄλλ-
λος, καὶ ἐξελεξάμην παιδείαν.

33. Καθυπνῶ. Ἄλλος, νυστά-
ζεις, καθυπνοῖς.

Στήθη.

LXX INTERPRETES.

Qui formavit spiritum.

15. Noli admovere impium ad
pascuum justorum.

17. Ne extollaris.

18. Quia videbit Dominus.

Furorem suum ab eo.

19. Ne gaudeas in malefactori-
bus.

Nec æmuleris.

20. Fax.

21. Sis inobsequens. *Alius*, mi-
scearis.

23. Revereri. *Alius*, id.

26. Labia vero osculabuntur
respondentia verba bona.

27. Et præpara te in agrum.

28. Ne sis.

Neque dilates. *Alius*, non deci-
piens.

32. Ad eligendam disciplinam.
Alius, et elegi disciplinam.

33. Dormito. *Alius*, Dormitas,
dormis.

Pectora.

Διατηρῶν ψυχὴν σου.

15. . . . εἰς ὠραιότητα δικαίου.

17. Μὴ ἀγαλλιάσθω ἡ καρδία
σου.

18.

19. Μὴ διαμάχου ἐν πονηρευομέ-
νοις.

20. Λύχνος.

21.

23. Ἐπιγινώσκειν.

26. Χεῖλεσιν καταφιληθήσεται
ἀποκρινόμενος ὀρθὰ ῥήματα

27.

28. Μὴ γίνου.

32.

33.

Τοῦ κοιμηθῆναι.

THEODOTIO.

Custodiens animam tuam.

15. ... in speciositatem justi.

17. Ne exsultet cor tuum.

18.

19. Ne pugna cum improbis.

20. Lucerna.

21.

23. Cognoscere.

26. Labiis deosculabimur qui
respondet recta verba.

27.

28. Ne fias.

32.

33.

Ad dormiendum.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIV Proverbiorum.

scholion, quo notatur, ea quæ sequuntur in LXX,
usque ad finem hujus capituli præpostere posita
esse: Ἄλλος, ἐντεῦθεν ἐξήλλαχται ἡ θέσις τῶν με-
ταξὺ, καὶ μετὰ τὰ πρὸς τῷ τέλει πρὸ τοῦ, γυναίκα

ἀνδρείαν, ταῦτα ἐφάρτετο. I. e. *Alius*, exinde com-
mutatur dispositio eorum, quæ in medio posita
erant, et post ea quæ in fine jacent ante illud, mu-
lierem fortem, hæc ferebantur.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 גַּם-אֱלֹהִים מְשַׁלֵּי שְׁלֹמֹה אִישׁ הִצְתִּיקוּ אֲנָשֵׁי וְהִזְקִיָּה	1.	1. Καίγε αὐται παραβολαὶ ὡς μυθῆσαν ἄνδρες Ἐζεχίου.
2 חָקַר דָּבָר	2.	2. Ἐξεχνιάσει ῥήματα.
3 וְאֵרַץ לְעֹבֹב אֵין חָקַר	3.	3. Εἰς βάθος. Ἄνεξέταστος.
4 הֵגוּ סִיגִים מִכֶּסֶף 5 הֵגוּ	4. 5.	4. 5. Ἀπέλασον. Καὶ ἐδρασθήσεται.
6 וַיִּכְן 7 אֶל-תַּעֲבֹד	6. 7, 8.	6. Μὴ ἐπιστήσῃς. 7, 8.
8 אֲשֶׁר רָאוּ עֵינַיךְ אֶל-חֲזָא לְרֵב מִדָּר		
9 רֵיבֶךָ רֵיב אֶת-רַעֲךָ	9.	9. Δικακίαν σου δικάζε ἐν ἐταίρω σου.
10 וּדְבַתְּךָ לֹא תִשָּׁב	10.	10.
11 בַּמִּשְׁכִּיזֹת כֶּסֶף דָּבַר דָּבָר עַל-אִפְנֵי	11.	11. Λαλῶν ῥήμα ἐπὶ ἀρμύζουσιν αὐ- τῷ.
12 נֹחַם זָהָב חֲלָי-כֶתֶם	12.	12.
14 בַּמַּתַּח-שָׁקַר	14.	14.
15 וְלִשְׁוֹן רֹכָה	15.	15. Γλῶσσα ἀπλῆ (sive, ἀπαλῆ).
17 חָקַר רֹגְלֶךָ מִבֵּית רַעֲךָ	17.	17.
18 שֶׁנֶּךָ	18.	18.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

1. Etiam hæ parabolæ Salomonis, quas congesserunt viri Ezechie.

2. Investigare verbum.

3. Et terra in profunditate.
Non investigatio.

4. Remove scorias de argento.

5. Remove.
Et firmabitur.

6. Ne steteris.

7, 8. Quem viderunt oculi tui :
ne egrediaris ad litigandum cito.

9. Litigium tuum litiga cum
amico tuo.

10. Et infamia tua non revertatur.

11. In thecis transparentibus
argenti.

Verbum dictum super rationibus
suis.

12. Inauris auri et ornamentum
obrizi.

14. In dono mendaci.

15. Et lingua mollis.

17. Rarum fac pedem tuum a
domo socii tui.

18. Acuta.

VULGATA LATINA.

1. Hæ quoque parabolæ Salo-
monis, quas transtulerunt viri Eze-
chie regis.

2. Investigare sermonem.

3. Et terra deorsum.
Inscrutabile.

4. Aufer rubiginem de argento.

5. Aufer.
Et firmabitur.

6. Ne steteris.

7, 8. Quæ viderunt oculi tui, ne
proferas in iurgio cito.

9. Causam tuam tracta cum
amico tuo.

10. Et exprobrare non cesset.

11. In lectis argenteis.

Qui loquitur verbum in tempore
suo.

12. Inauris aurea et margaritum
fulgens.

14. Et promissa non complens.

15. Lingua mollis.

17. Subtrahæ pedem tuum de
domo proximi tui.

18. Acuta.

AQUILA.

1. Etiam hæ sunt parabolæ,
quas transtulerunt viri Ezechie.

2. Investigabit verba.

3. In profundum.
Inscrutabile.

4.

5. Remove.
Et firmabitur.

6. Ne steteris.

7, 8.

9. Jus tuum discepta cum socio
tuo.

10.

11.

Loquens verbum ad congruen-
tes ei.

12.

14.

15. Lingua simplex (sive, mollis).

17.

18.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1. Καὶ ἐτι αὐται παραβολαί...
 2. Ἐξιγιάσει ῥήματα.
 3. Ἄνεξερευνητος.
 4. Κάθαιρε γίγαρτα ἐξ ἀργυρίου.
 5. Καὶ ἐδρασθήσεται.
 6. Μὴ ἐπιστῆς.
 7, 8. Ἄ εἶδον οἱ ὀφθαλμοί σου, μὴ ἐξενέγκῃς εἰς πλῆθος ταχύ.
 9. Δικασίαν σου δικάζε ἐν ἑταίρῳ σου.
 10.
 11. Ἐν περιβλέπτῳ ἀργυρίου. Λαλῶν λόγον ἐν καιρῷ αὐτοῦ.
 12.
 14. Δόσει ἀδίκῳ.
 15.
 17. Ὑπόστειλον, (φίμωσον) πόδα σου ἀπὸ οἴκου ἑταίρου σου.
 18.

1. Αὐται αἱ παιδεῖαι Σαλομῶντος, αἱ ἀδιάκριτοι, ἃς ἐξεγράψαντο οἱ φίλοι Ἐζεκιίου τοῦ βασιλέως.
 2. Τιμὰ πράγματα. Ἄλλοι, τιμῶν προστάγματα.
 3. Γῆ δὲ βαθεῖα. Ἄνεξέλεγκτος.
 4. Τύπτε ἀδόκιμον ἀργύριον.
 5. Κτεῖνε. Καὶ κατορθώσει.
 6. Μὴδὲ ὑφίστατο.
 7, 8. Ἄ εἶδον οἱ ὀφθαλμοί σου λέγε· μὴ πρόσπιπτε εἰς μάχην ταχέως.
 9.
 10. Ἡ δὲ μάχη σου καὶ ἡ ἔχθρα οὐκ ἀπέσται.
 11. Ἐν ὀρμίσκῳ σαρκίου. Οὕτως εἰπεῖν λόγον.
 12. Εἰς ἐνώτιον χρυσοῦν καὶ σάριον πολυτελές. Ἄλλος, ἐνώτιον χρύσειον, καὶ πίνωσις χρυσοῦ.
 14. Δόσει ψευδεῖ.
 15. Γλώσσα μαλακῆ.
 17. Σπάνιον εἶσαγε σὺν πόδα πρὸς σεαυτοῦ φίλον
 18. Ἀκιδωτόν. Οἱ λοιποὶ, ἠχοημένον.

1.
 2.
 3.
 4.
 5. Ἀπέλασον. Καὶ ἐτοιμασθήσεται.
 6. Μὴ ἐπιστῆς.
 7, 8.
 9. Δικασίαν σου δικάζε ἐν ἑταίρῳ σου.
 10. Καὶ ὁ φόγος σου οὐκ ἀποσραφήσεται.
 11. Ἐν περιβλέπτῳ ἀργυρίου. Λαλῶν ῥήμα ἐπὶ ἀρμόζουσιν αὐτῷ.
 12.
 14.
 15.
 17.
 18.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

1. Et insuper hæ parabolæ...
 2. Investigabit verba.
 3. Non pervestigabile.
 4. Emunda scoriæ de argento.
 5. Et firmabitur.
 6. Ne steteris.
 7, 8. Quæ viderunt oculi tui, ne efferas in vulgus celeriter.
 9. Jus tuum discepta cum socio tuo.
 10.
 11. In spectabilibus argenti.
 Loquens verbum in tempore suo.
 12.
 14. Dono injusto.
 15.
 17. Subtrahere (constringe) pedem tuum a domo socii tui.
 18.

1. Hæ disciplina Salomonis indistinctæ, quas descripserunt amici Ezechie regis.
 2. Honorat res. Alii, honore mandata.
 3. Terra autem profunda. Irreprehensum.
 4. Percute non probatum argentum.
 5. Occide.
 Et recte procedet.
 6. Neque steteris.
 7, 8. Quæ viderunt oculi tui dic: ne incide in pugnam cito.
 9.
 10. Pugna vero tua et inimicitia (tua) non aberit.
 11. In monili sardii.
 Sic dicere sermonem.
 12. In inaurum auream et sardium pretiosum. Alius, inauris aurea, et pinosis aurea.
 14. Dono mendaci.
 15. Lingua mollis.
 17. Rarum introduce pedem tuum ad tuum amicum.
 18. Acuta. Reliqui, id.

1.
 2.
 3.
 4.
 5. Remove.
 Et præparabitur.
 6. Ne steteris.
 7, 8.
 9. Jus tuum discepta cum socio tuo.
 10. Et vituperium tuum non avertetur.
 11. In spectabilibus argenti.
 Loquens verbum ad congruentes ei.
 12.
 14.
 15.
 17.
 18.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γραμμασι.	AKYΛAΣ.
20 חמץ אל-נתר ושר בש-ים על לב-רע	20.	20.
25 חחלל גשם	25.	23. Ὀδίνει ὑμῶνον.
27 חקר כבדם כבד	27.	27.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
20. Acetum super nitrum, et cantans in canticis super corde malo.	20. Acetum in nitro, qui cantat carmina cordi pessimo.	20.
23. Parturiet pluviam.	23. Dissipat pluviās.	23. Parturit imbrem.
27. Et investigatio gloriæ illorum gloria.	27. Qui scrutator est majestatis, opprimetur a gloria.	27.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXV Proverbiorum.

V. 4. 'A., κατε αὐται παραβολαι etc. Sic editio Romana atque Drusius hanc et sequentes lectiones adferunt. LXX Interpretes, αὐται αἱ παιδεῖαι : quædam exemplaria habent, παροιμίαι, *parabolæ*.

V. 4. Σ., κάθαιρε γίγαρτα etc. Notat Drusius : Γίγαρτον acini vinacii nucleus proprie : sed hic pro scoria sumi videtur, quæ remanet post purgatum

argentum. Hieron. exponit *rustiginem*, quod est proprie, ferri vitium. Ezech. xxii, טיב. Aquilæ prima editio, στέμφυλον et γίγαρτον, i. e., interprete Hieronymo, *acinum vinacii* : secunda et LXX, *commistionem*. Porro *scoria* sordes et purgamenta metallorum sunt, ait idem Hieron. paal. cxviii, 119. טיבים, Hieron., *quasi scoriam*, Aquila, στέμφυλα, Sym,

PROVERBIORUM CAPUT XXVI.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γραμμασι.	AKYΛAΣ.
1 לא-נאחז	1	1.
2 קללת חנם	2.	2. Καταρά δωρεάν.
3 מוצג	3.	3. Κημός.
לגו כסילים		
7 דליו שקים מפסח ומשל בפי כסילים	7.	7.
10 ושכר כסיל ושכר עברים	10.	10.
11 כסיל שונה באולתו	11	11. Ἀνόητος δευτερώων ἐπὶ ἀφροσύνη αὐτοῦ.
14 על-צורה	14	14. Ἐπὶ στροφέα αὐτῆς.
15 בצלחת	15.	15. Ἐν τῇ μάλλῃ.
בלאה		Ἐμόχθησεν.
16 משבעה משיבי סעם	16.	16.
17 באדני	17.	17.
18 כפחלואה	18.	18. Κακοηθίζόμενοι.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Non decens.	1. Indecens.	1.
2. Maledictio gratis.	2. Maledictum frustra.	2. Maledictio gratis.
3. Frentum.	3. Camus.	3. Camus.
Corpori stultorum.	In dorso imprudentium.	
7. Defecerunt coxæ a claudo, et parabola in ore stultorum.	7. Quomodo pulcras frustra habet claudus tibias, sic indecens est in ore stultorum parabola.	7.
10. Et mercedem dans stulto, et mercedem dans transgressoribus.	10. Et qui imponit stulto silentium, iras mitigat.	10.
11. Stultus iterans in stultitia sua.	11. Sic imprudens qui iterat stultitiam suam.	11. Stultus iterans in stultitia sua.
14. Super cardine suo.	14. In cardine suo.	14. In cardine suo.
15. In sinu.	15. Sub ascella.	15. In axilla.
Laboravit.	Laborat.	Laboravit.
16. Quam septem referentes consilium sapidum.	16. Septem viris loquentibus sententias.	16.
17. Aures.	17. Auribus.	17.
18. Sicut insaniens.	18. Sicut noxius est.	18. Malis moribus imbuti.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

20. Ὡσπερ ὕζος ἐπὶ νίτρω, καὶ βέων ἐν ἄσμασιν ἐπὶ καρδίαν λυπηράν.

23. Διαλύει βροχὴν

27. Ἐξερευνᾶν δὲ τιμὴν ἑαυτοῦ δόξαν.

SYMMACHUS.

20. Sicut acetum super nitrum, et cantans in canticis super cor mæstum.

23. Dissolvit pluviam.

27. Perscrutari vero honorem sibi gloriam.

20. Ὡσπερ ὕζος ἔλκει ἀτύμφορον, οὕτως προσπεσὸν πάθος ἐν σώματι καρδίαν λυπεῖ.

23. Ἐξεγείρει νέφη.

27. Τιμᾶν δὲ χρῆ λόγους ἐνδόξους.

LXX INTERPRETES.

20. Sicut acetum trahit incommodum, sic incidens morbus in corpus cor mærore afficit.

23. Excitat nubes.

27. Honorare autem oportet verba gloriosa.

20.

25.

27. Καὶ ἐξερευνῶντι δεδοξασμένα δόξαν.

THEODOTIO.

20.

23.

27. Et perscrutanti gloriosa gloriam.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXV Proverbiorum.

σκωρίαν, aut, ut est in alio codice, σκαιορίαν. »

V. 12. Ἄλλος, πίνωσις χρυσοῦ. Hoc est, interprete Bielio, aureum pinnæ vellus, seu potius, ornamentum elegans ex auro, proprie, nitor aureus. Drusus fatetur se non intelligere quid sit πίνωσις. Vide Schleuserum. DRACH.

V. 15. Ἄ., γλώσσα ἀπλή. Vera lectio est ἀπαλή, quia sic semper Aquila interpretatur vocem ἄ.

V. 17. Σ., ὑπόστειλον, etc. Drusus in notis: « Φίμωνον redundat. Aut sunt duæ interpretationes, ὑπόστειλον et φίμωνον. » DRACH.

PROVERBIORUM CAPUT XXVI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1. Οὐκ ἔπρεψεν.

2. Κατὰ δωρεάν.

3. Φιμῶς.

7. Ἐξέλιπον κνήμαι ἀπο χλωῦ, καὶ παραβολὴ ἐν στόματι...

10. Καὶ ὁ φράσων ἀφρώνα ἐμφράσσει ὀργὰς αὐτοῦ

11.

14.

15. Ἐν τῇ μάλῃ.

Ἄπενάρκησεν.

16. Ἵπὲρ ἑπτὰ ἀποκρινομένους γλώμην.

17. Ὀτίου.

18. Πειρώμενοι.

SYMMACHUS.

1. Non decuit.

2. Maledictio gratis.

3. Capistrum (vel, frenum).

7. Defecerunt tibix a claudio, et parabola in ore...

10. Et qui obturat amentem, obturat iras ejus.

11.

14.

15. In axilla.

Obtorpuit.

16. Supra septem qui respondent sententiam.

17. Auriculam.

18. Conantes

1. Οὐκ ἔστιν.

2. Ἀρὰ ματαία.

3. Κέντρον.

Ἔθνει παρανόμῳ.

7. Ἀφελὸς πορείαν σκελῶν, καὶ παρανομίαν ἐκ στόματος ἀφρόνων. Ἄλλος, καὶ παροιμίαν ἐκ στόματος.

10. Πᾶσα σὰρξ ἀφρόνων, συντρέβεται γὰρ ἢ ἔκστασις αὐτῶν.

11. Οὕτως ἀφρών τῆ ἑαυτοῦ κακίᾳ ἀναστρέψας ἐπὶ τὴν ἑαυτοῦ ἀμαρτίαν.

14. Ἐπὶ τοῦ στρόφιγγος.

15. Ἐν τῷ κόλπῳ.

Οὐ δυνήσεται ἐπενεγεῖν.

16. Τοῦ ἐν πλητσημονίᾳ ἀποκομιζοντος ἀγγελίαν.

17. Κέρκου.

18. Ὡσπερ οἱ ἰώμενοι.

LXX INTERPRETES.

1. Non est.

2. Maledictio vana.

3. Stimulus.

Genti iniquæ.

7. Aufer gressum crurum, et iniquitatem ex ore stultorum. *Alius,* et proverbium ex ore.

10. Omnis caro imprudentum, conteritur enim extasis eorum.

11. Sic stultus sua ipsius malitia revertens ad peccatum suum.

14. Super cardine.

15. In sinu.

Non poterit inferre.

16. Eo qui in saturitate refert nuntium.

17. Caudam.

18. Sicut qui curantur.

1. Οὐκ ἔπρεψεν.

2. Κατὰ δωρεάν.

3. Κημῶς.

Σώματι ἀνοήτου.

7.

10. Καὶ φιμῶν ἀφρώνα, φιμᾶ φλόους.

11. Ἀνόητος δευτερών ἐπὶ ἀφροσύνη αὐτοῦ.

14.

15. Ἐν τῇ μάλῃ.

Ἐμόχθησεν.

16

17. ὄτων.

18.

THEODOTIO.

1. Non decuit.

2. Maledictio gratis.

3. Camus.

Corpori stulti

7.

10. Et qui capistrat amentem, capistrat iras.

11. Stultus iterans in stultitia sua.

14.

15. In axilla.

Laboravit.

16.

17. Aures.

18.

TO EBPAIKON.

19	איש רכה
20	באפם עצים תבנה-אש
	גרנן
21	לדחור-ריב
22	דברי גרנן כמותלמים
	ירד
	בטן
23	שפתים. חלקים
	רע
24	בשפתו ינכר שונא
26	תכסה שנארו במשאן תגלד
	רעתו בקול
27	שחת
28	ופה חלק
	כדחה

VERSIO HEBRAICI TEXT.

19.	Vir fraudavit.
20.	In consumptione lignorum extinguetur ignis.
	Susurro.
21.	Ad succendendum litem.
22.	Verba susurronis veluti lementia.
	Descenderunt.
	Ventris.
23.	Labia ardentia.
	Malum.
24.	In labiis suis agnoscetur odio habens.
26.	Qui operiet odium in desolatione, manifesta erit malitia ejus in concione.
27.	Foveam.
28.	Et os blandum.
	Expulsionem.

TO EBPAIKON

	Ἑλληνικοῖς γράμμασι.
19.	
20.	
21.	
22.	
23.	
24.	
26.	
27.	
28.	

VULGATA LATINA.

19.	Vir qui fraudulentè nocet.
20.	Cum defecerint ligna, extinguetur ignis.
	Susurrone.
21.	Suscitat rixas.
22.	Verba susurronis quasi simplicia.
	Perveniunt.
	Ventris.
23.	Labia tumentia.
	Pessimo.
24.	Labiis suis intelligitur inimicus.
26.	Qui operit odium fraudulentè, revelabitur malitia ejus in concilio.
27.	Foveam.
28.	Et os lubricum.
	Ruinam.

ΑΚΥΛΑΣ.

19.	
20.	
	Τονθρυστής.
21.	Ἀναξάναι δικασίαν.
22.	Λόγοι τονθρυστοῦ γοητικῶ.
	Κατέδησαν.
23.	[Χελλη] καιόμενα.
24.	Ἐν χειλεσιν αὐτοῦ ἐπιγνώσθησεται μισῶν.
26.	
27.	Διαφθοράν.
28.	Στόμα δὲ λείον.

AQUILA.

19.	
20.	
	Susurro.
21.	Ad exacerbandam litem.
22.	Verba susurronis incantatoria.
	Descenderunt.
23.	Labia ardentia.
24.	In labiis suis agnoscetur odio habens.
26.	
27.	Corruptionem.
28.	Et os molle.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXVI Proverbiorum.

V. 1. Σ., Θ., οὐκ ἐπρεψεν. Ex editione Romana בזבב hand dubie legisse videntur, et sæpe aliud omnino efferunt.

V. 17. Β. אזני. Σ., ὤτιου. Θ., ὤτων. Ο', χέχρου. LXX,

PROVERBIORUM CAPUT XXVII.

TO EBPAIKON.

1	יום
2	זר
4	אכזריות חמה
	ומי יעמד לפני קנאה

VERSIO HEBRAICI TEXT.

1.	Dies.
2.	Alienus.
4.	Crudelitas excandescentiæ.
	Et quis stabit ante invidiam ?

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

1.	
2.	
4.	

VULGATA LATINA.

1.	Superventura dies.
2.	Alienus.
4.	Ira non habet misericordiam.
	Et impetum concitati ferre quis poterit ?

ΑΚΥΛΑΣ.

1.	Ἡμέρα.
2.	Ξένος.
4.	

AQUILA.

1.	Dies.
2.	Peregrinus.
4.	

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

15. Ἄνθρωποι δολίων.
 20. Μὴ ὄντων ξύλων ἀποσβεσθῆ-
 σεται πῦρ.
 Δόλιος.
 21.
 22. Λόγοι γογγυστοῦ ἐν παρέργῳ.
 Κατέβησαν.
 23. [Χεῖλη] φλογόμενα.
 24. Ἐν χεῖλεσιν αὐτοῦ ἐπιγνω-
 σθήσεται μισῶν.
 26. Καλύπτων μίσος διὰ λήμμα-
 τα, ἀποκαλυφθήσεται κακία αὐτοῦ
 ἐν ἐκκλησίᾳ.
 27. Διαφθοράν.
 28. Στόμα δὲ λειῶν.
 Ὀλισθημα.

SYMMACHUS.

19. Vir fraudum.
 20. Cum desunt ligna extinguetur ignis.
 Dolosus.
 21.
 22. Verba murmuratoris in trans-
 cursu.
 Descenderunt.
 23. Labia incensa.
 24. In labiis suis agnoscetur odio habens.
 26. Qui abscondit odium propter munera, revelabitur malitia ejus in ecclesia.
 27. Corruptionem.
 28. Et os molle.
 Lapsum.

19. Οἱ ἐνεδρευόντες.
 20. Ἐν πολλῆς ξύλοις θάλλει πῦρ.
 Δίθυμος.
 21. Εἰς ταραχὴν μάχης.
 22. Λόγοι κερκώπων μαλακοί.
 Τύπτουσι.
 Σπλάγχων. Ἄλλος, κοιλίας.
 23. Χεῖλη λεία. Ἄλλος, δόλια.
 Λυπηράν. Ἄλλος, πονηράν.
 24. Χεῖλεσι πάντα ἐπινεύει ἀπο-
 κλαιόμενος ἄχθρός.
 26. Ὁ κρύπτων ἔχθραν συνίστη-
 σι δόλον, ἐκκαλύπτει δὲ τὰς ἐαυτοῦ
 ἀμαρτίας εὐγνωστος ἐν συνεδρίοις.
 27. Βόθρον.
 28. Στόμα δὲ ἀστεγον.
 Ἀκαταστασίας.

LXX INTERPRETES.

19. Qui insidiantur.
 20. In multis lignis germinat ignis.
 Dissentiens (vel, duplex animo).
 21. In tumultum rixæ.
 22. Sermones assentatorum molles.
 Verberant.
 Viscerum. *Alius*, ventris.
 23. Labia lævigata. *Alius*, dolosa.
 Mœstum. *Alius*, malum.
 24. Labiis omnia annuit deplorans inimicus.
 26. Qui occultat inimicitiam componit dolum : revelat autem sua peccata bene notus in consensibus.
 27. Foveam.
 28. Os autem non tectum.
 Ruinas.

THEODOTIO.

19.
 20.
 Susurro.
 21. Ad exacerbendam litem.
 22. Verba susurronis velut duplicitia.
 Descenderunt.
 23. Labia ardentia.
 24. In labiis suis agnoscetur odio habens.
 26.
 27.
 28. Et os molle.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXVI Proverborum.

V. 19. Σ, ἀνὴρ δολίων. Forte melius legatur, δολίων, dolose agens, aut δόλου doli.

V. 22. Θ., λόγοι, etc. Schleusnerus ita vertit : Ser-

mones astuti tanquam expansi. Drusius : ἐνδομίου sive ἐνθυμίου, ejus qui nobis in animo versatur

ΣΙΛΑΧ.

PROVERBIORUM CAPUT XXVII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1. Ἡμέρα.
 2. Ξένος.
 4. Κατακνίζων θυμός.

SYMMACHUS.

1. Dies.
 2. Peregrinus.
 4. Maligne rodens animus.

1. Ἡ ἐπιούσα.
 2. Ἀλλότριος.
 4. Ἀνελεθμων θυμός.
 Ἄλλ' οὐδὲν ὑφίσταται ζῆλος. Ἄλλος, ζῆλος ἀμφοτέρων χαλεπώτερος. Ἄλλος, τίς δὲ ὑποστήσεται κατὰ πρόσωπον (ζῆλου).

LXX INTERPRETES.

1. Superveniens (die-).
 2. Alienus.
 4. Crudelis indignatio.
 Sed nihil sustinet zelus. *Alius*, zelus amborum molestior. *Alius*, quis vero subsistet ante faciem (zeli, vel invidia).

THEODOTIO.

1. Ἡμέρα.
 2.
 4.

- 1 Dies.
 2.
 1.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
5 מאהבה מסתרת	5.	5.
6 ונעזרות	6.	6. Καὶ ἐκετικὰ.
7 ונפש רעבה	7.	7.
8 נודח	8.	8.
9 ומוחק רעוד מעצת-נפש	9.	9. Καὶ γλυκαίνει ἑσάτρον αὐτοῦ θουλή ψυχῆς.
10 אל-תבוא ביום אידך	10.	10. Μὴ εἰσεέλθῃς ὁ ἀγροικός.
שכן		
11 ואשיבה חרפי דבר	11.	11.
13 כי-ערב זר	13.	13. Ὅτι ἐνεγγυήσατο ἀλλότριον. Καὶ περὶ ξένης ἐνεχυράσατε αὐ- τόν.
ובעד נכריה הבלוה		15.
15 מחדנים	15.	16. Κεχυρμμένος βορέας ἄνεμος, καὶ ἔλαιον δεξιᾶς αὐτοῦ καλέσαι.
16 צפניה צפן-רוח ושכן ימינו יקרא	16.	
18 נצר	18.	18. Διατηρῶν.
21 וכור	21.	21.
22 אכב-חכתש ארז-האיל- במכתש בתוך הריפדת בעלי לא- תסיר מעליו אולת	22.	22. Ἐὰν κόπτης τὸν ἄφρονα ἐν ὀλίμῳ ἐν μέσῳ ἐμπτισσομένων ἐν ὑπέρφω...
23 פני	23.	23. Πρόσωπα.
שית		Θοῦ.
27 ללחם ביתך	27.	27. Εἰς ἄρτον οἴκου σου.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

- 5. Quam amor absconditus.
- 6. Et crebra.
- 7. Et animæ famelicæ.
- 8. Vagans.
- 9. Et dulcedo amici sui a consilio animæ.
- 10. Ne ingrediaris in die exitii tui.
- Vicinus.
- 11. Et respondebo exprobranti mihi verbum.
- 13. Quia sivejussit extraneo.
- Et pro extranea cape pignus ejus.
- 15. Contentionum.
- 16. Abscondentes eam abscondit ventum et oleum dexteræ ejus clamabit.
- 18. Qui servat.
- 21. Et fornax.
- 22. Si contuderis stultum in mortario in medio triticorum contusorum in pistillo, non recedet desuper eum stultitia ejus.
- 23. Vultus.
- Pone.
- 27. In panem domus tuæ.

VULGATA LATINA.

- 5. Quam amor absconditus.
- 6. Quam fraudulentæ.
- 7. Et anima esuriens.
- 8. Transmigrans.
- 9. Et bonis amici consilii anima dulcoratur.
- 10. Ne ingrediaris in die afflictionis tuæ.
- Vicinus.
- 11. Ut possis exprobranti respondere sermonem.
- 13. Qui spondit pro extraneo.
- Et pro alienis aufer ei pignus.
- 15. Litigiosa.
- 16. Qui retinet eam, quasi qui ventum teneat, et oleum dexteræ suæ vocabit.
- 18. Qui servat.
- 21. Et in fornace.
- 22. Si contuderis stultum in pila quasi ptisanas feriente desuper pilo, non auferetur ab eo stultitia ejus.
- 23. Vultum.
- Considera.
- 27. In necessaria domus tuæ.

AQUILA.

- 5.
- 6. Et supplicatoria.
- 7.
- 8.
- 9. Et edulcat socium suum consilio animæ.
- 10. Ne ingrediaris agrestis.
- 11.
- 13. Quoniam spondit pro extraneo.
- Et pro extranea auferte pignus ab eo.
- 15.
- 16. Absconditus aquilo ventus, et oleum dexteræ ejus vocabit.
- 18. Qui servat.
- 21.
- 22. Si contuderis amentem in mortario in medio eorum quæ tunduntur in pistillo...
- 23. Vultus.
- Pone.
- 27. In panem domus tuæ.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

5. Ἡ φίλα κεκρυμμένη.
 6. Καὶ τεταραγμένα.
 7.
 8. Μετακινούμενος.
 9.
 10. Μὴ εισέλθῃς ἐν ἡμέρᾳ κακώ-
 σιώς σου.
 11. Καὶ ἀποκριθῆσομαι τῷ ὀνει-
 δίσαντί με ὄημα.
 13. Ὅτι ἐνεγγυήσατο ἀλλότριον.
 15. Μυχίμη.
 16. Κεκρυμμένος βορέας ἄνεμος,
 καὶ ἔλαιον δεξιᾶς αὐτοῦ καλέσει.
 18. Διαιτηρῶν.
 21.
 22.
 23. Πρόσωπα.
 Τάξον.
 27. Εἰς τὰ δέοντα τῶν κορασιῶν
 σου.

SYMMACHUS.

5. Quam amicitia occulta.
 6. Et perturbata.
 7.
 8. Transmigrans.
 9.
 10. Ne ingrediaris in die affli-
 ctionis tuæ.
 11. Et respondebo exprobranti
 mihi verbum.
 13. Quoniam spondit pro ex-
 traneo.
 15. Pugnax.
 16. Absconditus aquilo ventus,
 et oleum dexteræ ejus vocabit.
 18. Qui servat.
 21.
 22.
 23. Vultus.
 Statue.
 27. Ad necessitatem puellarum
 tuarum

Ο΄.

5. Κρυπτομένης φίλιας.
 6. Ἡ ἐκούσια.
 7. Ψυχῇ δὲ ἐνδεεῖ. *Οἱ λοιποὶ, καὶ*
ψυχῇ πεινώσῃ.
 8. Ὅταν καταπετασθῇ.
 9. Καταβρήγνυται δὲ ὑπὸ συμ-
 πτωμάτων ψυχῇ.
 10. Μὴ, εισέλθῃς ἀτυχῶν.
 Φίλος. *Οἱ λοιποὶ, γείτων.*
 11. Καὶ ἀπόστρεψον ἀπὸ σοῦ
 ἐπονειδίστους λόγους.
 13. Παρήλθε γὰρ ὑβριστῆς.
 Ὅστις τὰ ἀλλότρια λυμαίνεται.
 15. Λοιδόρος.
 16. Βορέας σκληρὸς ἄνεμος, ὀνό-
 ματι δὲ ἐπιδέξιός καλεῖται. *Οἱ λοι-
 ποὶ, κεκρυμμένος βορέας ἄνεμος,*
καὶ ἔλαιον δεξιᾶς αὐτοῦ καλέσει.
 18. Ὅς φυτεύει.
 21. Πύρωσις.
 22. Ἐὰν μαστιγῶς ἀφρονα ἐν
 μέσῳ συνεδρίου ἀτιμάζων, οὐ μὴ
 περιέλθῃς τὴν ἀφροσύνην αὐτοῦ.
 23. Ψυχάς.
 Ἐπιστήσης.
 27. Εἰς τὴν ζωὴν αἰῶν θεραπόν-
 των.

LXX INTERPRETES.

5. Abscondita amicitia.
 6. Quam voluntaria.
 7. Animæ autem indigentī. *Re-
 liqui, et animæ esurienti.*
 8. Cum avolaverit.
 9. Disrumpitur autem a cala-
 mitatibus anima.
 10. Ne ingrediaris infortunatus.
 Amicus. *Reliqui, vicinus.*
 11. Et averte a te exprobrabiles
 sermones.
 13. Pertransiit enim contume-
 liosus.
 Qui aliena vastat.
 15. Contumeliosa.
 16. Aquilo durus ventus, nomi-
 ne autem dexter vocatur. *Reli-
 qui, absconditus aquilo ventus,*
et oleum dexteræ ejus vocabit
 18. Qui plantat.
 21. Probatio ignis.
 22. Si flagellaveris insipientem
 in medio consessu inhonorans,
 non auferes stultitiam ejus.
 23. Animas.
 Applicabis.
 27. In vitam tuorum famulo-
 rum.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

5.
 6. Καὶ τεταραγμένα.
 7.
 8.
 9.
 10. Ἐν ἡμέρᾳ ἐπαγωγῆς μὴ
 εισέλθῃς.
 11.
 13. Ὅτι ἐνεγγυήσατο ἀλλότριον.
 Καὶ περὶ ξένης ἐνεχυράσατε αὐ-
 τόν.
 15.
 16.
 18. Φυλάττων.
 21. Χωνευτήριον.
 22. Ἐὰν κόπτης τὸν ἀφρονα ἐν
 ὀλίμῳ ἐν μέσῳ ἐμπτισσομένων ἐν
 ὑπέρφω...
 23. Πρόσωπα.
 Θεῶ.
 27. Εἰς τὰ δέοντα τοῦ οἴκου σου.

THEODOTIO.

5.
 6. Et perturbata.
 7.
 8.
 9.
 10. In die calamitatis ne ingre-
 diaris.
 11.
 13. Quoniam spondit pro ex-
 traneo.
 Et pro extranea auferet pignus
 ab eo.
 15.
 16.
 18. Custodiens.
 21. Conflatorium.
 22. Si contuderis amentem in
 mortario in medio eorum quæ tui-
 duntur in pistillo...

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXVII Proverbiorum.

V. 1. 'A., Σ., Θ., ἡμέρα. Omnes autem hujus capituli lectiones ex editione Romana et ex Drusio prodeunt, nisi aliter notetur.

exhibet Martianus noster ex Hieronymo. Verum vox illa ἀγοικός suspecta videtur.

V. 10. 'A., μη εἰσέλθῃς δ' ἀγοικός. Has lectiones

habent editio Rom. et Drusius, unde Montfauconius

PROVERBIORUM CAPUT XXVIII.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

AKYAAΣ.

2 רבים שריה	2.
3 גבר רש ועשק דלים	3.
סוף ואין לחם	
5 יבינו כל	5.
6 הולך בתבוא	6.
7 ורעה חללים	7.
9 גם-תשלת תעבה	9.
10 ינהלו	10.
11 יחקרנו	11.
13 יצליח	13.
ומחיה	
16 נגיד חסר תבונות	16.
ורב מעשקות	
יארץ ימים	
17.	17.

'Ελληνικοῖς γράμμασι.

2. Πολλοὶ ἔρχοντες αὐτῶν.
3. Ἄνηρ ἄπορος καὶ συκοφαντῶν πτωχοῦς.
Ἄνεσχηκῶς καὶ οὐκ ἔστιν ἄρτος.
5.
6. Περιπατῶν ἐν ἀπλότητι αὐτοῦ.
7. Καὶ νέμει συμβολοκόπους.
9. Καίτε προσευχὴ αὐτοῦ βδέλυγμα.
10. Κληροδοθήσονται.
11. Ἐξιχνιάσει αὐτόν.
13.
Καὶ ὁμολογήσῃ.
16.
17.

18 תבנים	18.
19 ריקים	19.
20 איש אבונות	20.

18. Τέλειος.
19. Κενά.
20. Ἄνηρ πιστεύων.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

2. Multi principes ejus.
3. Vir pauper et opprimens pauperes.
Trahens, et non panis.
5. Intelligent omnia.
6. Ambulans in simplicitate sua.
7. Et pascens comessatores.
9. Etiam oratio ejus abominatio.
10. Hæreditate accipient.
11. Scrutabitur eum.
13. Prosperabitur.
Et confitens.
16. Dux carens intelligentiis.
Et multus oppressionibus.
Prolongabit dies.
17.
18. Perfectus.
19. Vana.
20. Vir veritatum.

2. Multi principes ejus.
3. Vir pauper calumnians pauperes.
Velementi, in quo paratur fames.
5. Animadvertunt omnia.
6. Ambulans in simplicitate sua.
7. Qui autem pascit comessatores.
9. Oratio ejus erit execrabilis.
10. Possidebunt.
11. Scrutabitur eum.
13. Dirigetur.
Qui autem confessus fuerit.
16. Dux indigens prudentia.
Multos opprimet per calumniam.
Longi fient dies ejus.
17.
18. Simpliciter.
19. Otium.
20. Vir fidelis.

2. Multi principes eorum.
3. Vir egenus et calumnians pauperes.
Retinens se, et non est paupis.
5.
6. Ambulans in simplicitate sua.
7. Et pascit comessatores.
9. Etiam oratio ejus abominatio.
10. Hæreditate accipient.
11. Scrutabitur eum.
13.
Et confitens.
16.
17.
18. Perfectus.
19. Vana.
20. Vir credens.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXVII Proverbiorum.

πραερόπερε, ut solebat, exscripsit, ενεχυράσατο, *Thes. V. T. : ὄλμος et ὀλμός.* Sic etiam Trommii concordantiæ. Edit. autem Rom. et Kircheri concord., ὄλμός, cum leni spiritu. DRACH.

V. 15. Hebr. Secundum Keri, עֲנִיָּהוּ. IDEM.

V. 22. Ad lectionem 'A et Θ., Schleusnerus in

Thes. V. T. : ὄλμος et ὀλμός. Sic etiam Trommii concordantiæ. Edit. autem Rom. et Kircheri concord., ὄλμός, cum leni spiritu. DRACH.

PROVERBIORUM CAPUT XXVIII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

- 2.
- 3. 'Ανεσχηκῶς καὶ οὐκ ἔστιν ἄρτος.
- 5. Περιπατῶν ἐν ἀπλότῃ αὐτοῦ.
- 7. Καίγε προσευχὴ αὐτοῦ βδέλυγμα.
- 10.
- 11.
- 15. Εὐδοθήσεται. Καὶ ἐξαγορεύων.
- 16. 'Ηγούμενος, ἢ δυνάστης, ἐνδεῆς συνέσεων

- 2. Κρίσεις ἐγείρονται.
- 3. 'Ανδρείος ἐν ἀτεθείαις συκοφανταῖ πτωχοῦς. Λάθρος καὶ ἀνωφελής.
- 5. Συνήσουσιν ἐν παντί. Οἱ λοιποὶ, συνήσουσι πάντα.
- 6. Πορευόμενος ἐν ἀληθείᾳ.
- 7. 'Ος δὲ ποιμαίνει ἀσωτίαν.
- 9. Καὶ αὐτὸς προσευχὴν αὐτοῦ ἐβδελυκταί.
- 10. Διελεύονται.
- 11. Καταγνώσεται αὐτόν.
- 13. Εὐδοθήσεται.
- 13. 'Ο δὲ ἐξηγούμενος.
- 16. Βασιλεὺς ἐνδεῆς προσόδων.

- 2. Πολλοὶ ἄρχοντες αὐτῶν.
- 3. 'Ανήρ ἄπορος καὶ συκοφαντῶν πτωχοῦς. 'Ανεσχηκῶς καὶ οὐκ ἔστιν ἄρτος.
- 5. Περιπατῶν ἐν ἀπλότῃ αὐτοῦ.
- 7. Καίγε προσευχὴ αὐτοῦ βδέλυγμα.
- 10. Διελοῦνται.
- 11. 'Εξιχνιάσει αὐτόν.
- 13. Καὶ ὁμολογῶν.
- 16.

Μέγας συκοφάντης. "Αλλος, καὶ πολὺστρεφλον.

Μακρὸν χρόνον ζήσεται. "Αλλος, μακρὸν βιώσεται βίον.

- 17.
- 18.
- 19.
- 20. 'Ανήρ ἀληθής.

- 17. "Ος φράσσει τὰ ὦτα μὴ εἰσακοῦσαι ἀσθενούς, καὶ αὐτὸς ἐπικαλέσεται, καὶ οὐκ ἔσται ὁ εἰσακούων.
- 18. Δίκαιος.
- 19. Σχολήν. "Αλλος, ἀπραγία.
- 20. 'Ανήρ ἀξιόπιστος.

- 17.
- 18. Τέλειος.
- 19. Κενά.
- 20.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

- 2. Retinens se, et non est panis.
- 5. Ambulans in simplicitate sua.
- 7. Etiam oratio ejus abominatio.
- 10. Prosperabitur. Et qui profitetur.
- 16. Dux, vel dynasta, indigens intelligentiis.

- 2. Judicia excitantur.
- 3. Robustus in impietatibus calumniatur pauperes. Vehemens et inutilis.
- 5. Intelligent in omni. Reliqui, intelligunt omnia.
- 6. Vadens in veritate.
- 7. Qui autem pascit luxuriam.
- 9. Et ipse orationem suam abominabilem fecit.
- 10. Pertransibunt.
- 11. Condemnabit eum.
- 13. Prosperabitur. Qui autem narrat.
- 16. Rex indigens proventibus.

- 2. Multi principes eorum.
- 3. Vir egenus, et calumnians pauperes. Retinens se, et non est panis.
- 5. Ambulans in simplicitate sua.
- 7. Etiam oratio ejus abominatio.
- 10. Divident.
- 11. Scrutabitur eam.
- 13. Et confitens.
- 16.

Magnus sycophanta. Alius, et valde perversum.

Longo tempore vivet. Alius, longam vitam ducet.

- 17.
- 18.
- 19.
- 20. Vir verax.

- 17. Qui obturat aures ut non audiat infirmum, et ipse invocabit, et non erit qui exaudiat.
- 18. Justus.
- 19. Otium. Alius, inertiam.
- 20. Vir fide dignus.

- 17.
- 18. Perfectus.
- 19. Vana.
- 20.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON
'Ελληνικοῖς ἑγράμμασι.

ΑΚΥΛΑΣ.

ואי להשייר לא יבקה

22 רע עין 22.

חסר יבאני 23.
מכחליק לשון

24 גחל 24.

תבר 25.
רחב נפש יגרה מודן

27 רב מאדות 27.

28 יסתר 28.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

Et festinus ad ditandum se non erit impunis.

22. Malus oculo.

Defectus veniet ei.

23. Præ leniente lingua.

24. Rapiens.

Socius.

25. Latus animo miscebit li-
tium.

27. Multitudo maledictionum.

28. Se abscondet.

22.

23.

24.

25.

27.

28.

VULGATA LATINA.

Qui autem festinat ditari, non erit innocens.

22. Et aliis invidet.

Egestas superveniet ei.

23. Magis quam ille qui per lin-
guæ blandimenta decipit.

24. Qui subtrahit.

Particeps.

25. Qui se jactat et dilatat, jur-
gia conciat.

27. Sustinebit penuriam.

28. Abscondentur.

22.

23. Παρὰ λειοῦντα γλῶσσαν.

24. Ἀρπάζων.

Μέτοχος.

25. Πλατὺς ψυχῆ ἐρεθίζει ἀν-
δικίαν.

27.

28. Κρυθήσονται.

AQUILA.

22.

23. Supra emollientem linguam.

24. Rapiens.

Particeps.

25. Latus anima irritat contra-
dictionem.

27.

28. Se abscondent.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXVIII Proverbiorum.

V. 2. 'A., Θ., πολλοὶ ἀρχόντες αὐτῶν. Hujus etiam Drusio.
capitis lectiones omnes ex editione Romana et V. 17. Ὅς φράσσει etc. Hæc in nonnullis τῶν Θ

PROVERBIORUM CAPUT XXIX.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON
'Ελληνικοῖς ἑγράμμασι.

ΑΚΥΛΑΣ.

1 ישבר 1.

2 בכבות צדיקים 2.

3 ורעה חנות 3.

4 ואיש תרומות 4.

6 בפשע איש רע מוקש 6.

8 אנשי לצון 8.

פיח

10 יבקש 10.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

1. Conteretur.

2. Cum multiplicantur justi.

3. Et pascens scorta.

4. Et vir oblationum.

6. In prævaricatione viri malus
laqueus.

8. Viri irrisionis.

Illaqueabunt

10. Quærent.

1.

2.

3.

4.

6.

8.

10.

VULGATA LATINA.

1. (Repentinus ei) superveniet
interitus.

2. In multiplicatione justorum.

3. Qui autem nutrit scorta.

4. Vir avarus.

6. Peccantem virum iniquum
involvet laqueus.

8. Homines pestilentes.

Dissipant.

10. Quærent.

1. Συντριβήσεται.

2. Ἐν τῷ πληθύναι δικαίου.

3. Καὶ ὁ νέμων πόρναις.

4. Ἀνήρ ἀφαιρεμάτων.

6. Ἐν ἀμαρτίᾳ ἀνδρὸς παραπέ-
μου πρόσκρουσις.

8.

10.

AQUILA.

1. Conteretur.

2. Cum multiplicantur justi.

3. Et pascens scorta.

4. Vir donorum.

6. In peccato viri iniqui οφθαλ-
μοῦ.

8.

10.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ϛ

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

Ὁ δὲ κακὸς οὐκ ἀτιμώρητος ἔσται. Ἄλλος, ὁ δὲ σπεύδων τοῦ πλουτεῖν οὐκ ἀθωωθήσεται.

22. Ἐνδεια ἐπελεύσεται αὐτῷ.

22. Βάσκανος. Ἄλλ., φθονήρως.

22.

25.

Ὅτι ἐλεήμων κρατήσῃ αὐτοῦ.

23. Μᾶλλον τοῦ γλωσσοχαριτοῦντος.

23

24. Ἄδικῶν.

24. Ὅς ἀποβάλλει. Ἄλλος, ἀποδιάζεται, ἀτιμάζει.

24. Ἀρπάζων.

Μέτοχος.

Κοινωνός.

Μέτοχος.

25. Πλατύφυγος παροξύνει κρίσιν.

25. Ἀπιστος (Ἄλλ., ἀπλὸς) ἀνὴρ κρίνει εἰκῆ.

25.

27.

27. Ἐν πολλῇ ἀπορίᾳ ἔσται. Ἄλλος, οὐκ εὐδοθήσεται.

27.

23. Κρυθήσονται.

28. Στένουσι.

28. Κρυθήσονται.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

Malus autem non impunitus erit. *Alius*, et festinus ad ditandum se non erit impunis.

22.

22. Invidus. *Alius*, id.

22.

Egestas superveniet ei.

Quia misericors obtinebit eum.

25.

23. Magis quam is qui lingua gratificatur.

23.

24. Injuriam faciens.

24. Qui abjicit. *Alius*, violenter agit, inhonorat.

24. Rapiens.

Particeps.

Socius.

Particeps.

25. Latus anima incitat iudicium.

25. Incredulus (*Alius*, simplex) vir iudicat temere.

25.

27.

27. In multa penuria erit. *Alius*, non prosperabitur.

27.

28. Se abscondent.

28. Gemunt.

28. Se abscondent.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXVIII Proverbiorum.

exemplaribus reperiuntur. Quæ, ut monet Drusius, primuntur. sunt ex cap. XXI, v. 13, ubi in Hebræo etiam ex-

PROVERBIORUM CAPUT XXIX.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ϛ

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1. Συντριβήσεται.

1. Φλεγόμενου αὐτοῦ.

1. Συντριβήσεται.

2.

2. Ἐγκωμιαζομένων δικαίων.

2

3.

3. Ὅς δὲ ποιμαίνει πόρνας.

3.

4.

4. Ἄνὴρ δὲ παράνομος.

4. Ἄνὴρ ἀφαιρεμάτων.

6. Ἐν ἀδικίᾳ ἀνδρὸς πονηρὸν σκάνδαλον.

6. Ἄμαρτάνοντι ἀνδρὶ μεγάλη παγίς.

6.

8.

8. Ἄνδρες ἄνομοι. Ἄλλος, ἄνδρες λοιμοί.

8.

Ἐθυμίασαν.

Ἐξέκαυσαν.

10. Ἐπιζητήσουσι.

10. Ἐκζητήσουσι.

10.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO

1. Conteretur.

1. Ardente eo (non est medela).

1. Conteretur.

2.

2. Dum laudantur iusti.

2.

3.

3. Qui autem pascit meretrices.

3.

4.

4. Vir autem iniquus.

4. Vir donorum.

6. In iniquitate viri malum scandalum.

6. Peccanti viro magnus laqueus.

6.

8.

8. Viri iniqui. *Alius*, viri pestilentia.

8.

Adoleverunt.

Combusserunt.

10. Inquirent.

10. Exquirent.

10.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
11 באחד ישבחה	11.	11.
12 משרתיו	12.	12. Λειτουργοὶ αὐτοῦ.
13 נפגש	13.	13.
כאיר עיני שניהם יהיה		Φωτίζων ὀφθαλμοὺς ἀμφοτέρων ὁ Κύριος.
14 לעד	14.	14. Εἰς ἔτι.
15 ונער משלח אמו	15.	15. . . ἐξαποστελλόμενος
17 מעדנים	17.	17.
18 באין חזון יפרע עם	18.	18. Οὐκ ὄντος ὀραματισμοῦ ἀπο- σπεδασθήσεται λαός.
21 יהיה מבן	21.	21.
22 יגרה בזון	22.	22.
25 גאות אדם תשפילנו	25.	25.
ושפל - רוח יתמך כבוד		
24 עם - גנב	24.	24. Μετὰ κλέπτου.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
11. In posticum sedabit eum.	11. Differt, et reservat in poste- rum.	11.
12. Ministri ejus.	12. Omnes ministros.	12. Ministri ejus.
13 Obviaverunt sibi.	13. Obviaverunt sibi.	13.
Illuminans oculos amborum ip- sorum Dominus.	Utriusque illuminator est Domi- nus.	Illuminans oculos amborum ip- sorum Dominus.
14. In perpetuum.	14. In æternum.	14. Adhuc.
15. Et puer dimissus.	15. Puer autem qui dimittitur voluntati suæ.	15. ... dimissus
Matrem suam.	Matrem suam.	
17. Delicias.	17. Delicias.	17.
18. In non visione ferriabitur populus.	18. Cum prophetia defecerit, dissipabitur populus.	18. Non existente visione dissi- pabitur populus.
21. Erit filius.	21. Sentiet eum contumacem.	21.
22. Miscebit litem.	22. Provocat rixas.	22.
25. Superbia hominis humiliat bit eum.	25. Superbum sequitur humili- tas.	25.
Et humilis spiritu assequetur gloriam.	Et humilem spiritu suscipiet gloria.	
24. Cum fure.	24. Cum fure.	24. Cum fure.

Nota ad cap. XXIX Proverbiorum

V. 1. 'A., Σ., Θ., συντριβήσεται. Editio Romana et Drusius hanc et sequentes hujus capituli lectiones
PROVERBIORUM CAPUT XXX.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 לאיתומא וואכל	1.	1. Τῷ ἐθίηλ, καὶ τέλεισον.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Æthieli et Uchal.	1. (Vir cum quo est Deus) et qui Deo secum morante confortatus, ait.	1. Ethieli, et perforce.

11. Ἐπ' ἐσχάτων καταπραΰνει αὐτόν.	11. Ταμιεύεται κατὰ μέρος.	11.
12. Λειτουργοὶ αὐτοῦ.	12. Οἱ ὑπ' αὐτόν. Ἄλλος, ὑπη- ρέται.	12. Λειτουργοὶ αὐτοῦ.
13.	13. Ἄλλήλοις συνελθόντων. Ἄλ- λος, ἐλθόντων ἐπιτοαυτό.	13.
Φωτίζων ὀφθαλμοὺς ἀμφοτέρων Κύριος.	Ἐπισκοπὴν ἀμφοτέρων ποιεῖται ὁ Κύριος.	Φωτίζων ὀφθαλμοὺς ἀμφοτέρων ὁ Κύριος.
14. Εἰς ἀελ.	14. Εἰς μαρτύριον.	14.
15. Νέος δὲ ἀφειμένος.	15. Παῖς δὲ πλανώμενος. Γονεῖς αὐτοῦ. Ἄλλος, μητέρα αὐτοῦ.	15.
17. Τρυφάς.	17. Κόσμον.	17. Τρυφάς.
18.	18. Οὐ μὴ ὑπάρξῃ ἐξηγητῆς ἔθνει παρὰ νόμῳ.	18.
21. Ἔσται γογγυσμός.	21. Ὀδυνηθήσεται.	21.
22. Ἐρεθίζει μάχην.	22. Ἐγείρει νεῖκος. Ἄλλος, ὀ- ρύσσει.	22.
23.	23. Ὑβρις ἄνδρα ταπεινοί. Οἱ λοιποὶ, ὑπερηφανία ἄνδρος ταπει- νώσει αὐτόν. Τοὺς δὲ ταπεινόφρονας ἐρεῖδει δόξη Κύριος. Ἄλλος, καὶ ταπει- νόφρων ἀντιλήψεται δόξης.	23.
24.	24. Κλέπτῃ.	24.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
11. In novissimis mitigat eum.	11. Dispensat per partes.	11.
12. Ministri ejus.	12. Subliti ejus. <i>Alius</i> , famuli.	12. Ministri ejus.
13.	13. In vicem concurrentibus. <i>A-</i> <i>lius</i> , venientibus in idipsum.	13.
Illuminans oculos amborum ip- sorum Dominus.	Inspectionem amborum facit Dominus.	Illuminans oculos amborum ip- sorum Dominus.
14. In perpetuum.	14. In testimonium.	14.
15. Adolescens autem dimissus.	15. Puer autem errans. Parentes suos. <i>Alius</i> , matrem suam.	15.
17. Delicias.	17. Ornatum.	17. Delicias.
18.	18. Non erit præceptor genti ini- quæ.	18.
21. Erit murmuratio.	21. Dolor erit.	21.
22. Incitat litem.	22. Excitat contentionem. <i>Alius</i> fodit.	22.
23.	23. Contumelia virum humiliat. <i>Reliqui</i> , superbia hominis humi- liabit eum. Humiliter autem sentientes fir- mat gloria Dominus. <i>Alius</i> , et hu- militer sentiens apprehendet glo- riam.	23.
24.	24. Furi.	24.

Nota ad cap. XXIX Proverbiorum.

PROVERBIORUM CAPUT XXX.

1.	1. Τοῖς πιστεύουσι τῷ Θεῷ, καὶ παύομαι. Ἄλλος, φάγομαι.	1. Τῷ ἐθῆλ, καὶ δυνήσομαι.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Credentibus Deo, et quiesco. <i>Alius</i> , comedam.	1. Ethieli, et potero.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON 'Ελληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
2 בער אנכי מאיש	2.	2. Ἀσύνετος ἐγὼ εἰμι παρὰ ἄνδρα.
4 וירד מי אסף-רחו בחפניו	4.	4. Καὶ κατήνεγκεν. Τίς συνέλεξε πνεῦμα ἐν θεναιοῖς αὐτοῦ;
צר מי הקים כל-אפסי-ארץ		Τίς ἔστησε πάντα τὰ πέρατα τῆς γῆς;
מה-שכח ומה-שם-בני		Τί ὄνομα αὐτῶ, καὶ τί ὄνομα τῶ υἱῶ αὐτοῦ;
כי תדע 5 מגן הוא	5.	5.
לחסים בו		
7 אל-תבוע ממני בסרם אמת	7.	7.
8 שא הודיפני לחם הקי	8.	8. Εἰκαιότητα. ... ἄρτον ἀκριδασμῶν μου.
9 וכחשתי ואמרתני מי יהוה רפן אורש	9.	9. Καὶ ἀρνήσωμαι καὶ εἶπω, Τίς ἐστι Κύριος;
10 אל-הלשן ואשבת	10	10. Καὶ πλημμελήσης.
12 וכנאתו לא רחץ	12.	12.
14 ומאכלת	14.	14. Κατεσθίουσας.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Stolidus ego præ viro.	2. Stultissimus sum virorum.	2. Insipiens ego sum præ viro.
4. Atque descendit. Quis collegit ventum in pugillis suis?	4. Atque descendit. Quis continuit spiritum in manibus suis?	4. Et detulit. Quis collegit ventum volis suis?
Ligavit. Quis statuit omnes fines terræ?	Colligavit. Quis suscitavit omnes terminos terræ?	Quis statuit omnes fines terræ?
Quod nomen est ejus, et quod nomen filii ejus, Si novisti?	Quod nomen est ejus, et quod nomen filii ejus, Si nosti?	Quod nomen ipsi, et quod nomen filio ejus?
5. Clypeus ipse. Sperantibus in eo.	5. Clypeus ipse. Sperantibus in eo.	5.
7. Ne prohibeas a me antequam moriar.	7. Ne deneges mihi antequam moriar.	7.
8. Vanitatem. Prædam da mihi panem statuti mei.	8. Vanitatem. Tribue tantum victui meo necessaria.	8. Vanitatem. ... panem statutorum meorum.
9. Et mentiar, et dicam, Quis Dominus? Et ne forte pauper efficiar.	9. Ad negandum, et dicam, Quis est Dominus? Aut egestate compulsus.	9. Et abnegem, et dicam, Quis est Dominus?
10. Ne crimineris lingua. Et delinquas	10. Ne accuses. Et corruas.	10. Et delinquas.
12. Et a sorde sua non lota est.	12. Et tamen non lota est a sordibus suis.	12.
14. Et cultri.	14. Et commandit.	14. Comedentes.

2.
 4. Καὶ κατήνεγεν.
 Τίς συνήγαγεν ἀνέμους ἐν τοῖς
 δραξίν αὐτοῦ;
 Τί θνομα αὐτῶ, καὶ τί θνομα τῶ
 υἱῷ αὐτοῦ;
 5.
 7. Μὴ κωλύσης ἀπ' ἐμοῦ πρὸ τοῦ
 ἀποθανεῖν με.
 8.
 Διάταξόν μοι διαίταν ἱκανήν.
 9. Καὶ ἀρνήσωμαι καὶ εἶπω, Τίς
 ἐστι Κύριος.
 10. Μὴ διαβάλης.
 Καὶ πλημμελήσης.
 12.
 14. Κατεσθιούσας.
 SYMMACHUS.
 2.
 4. Et detulit.
 Quis congregavit ventos in pu-
 gillis suis?
 Quod nomen ipsi, et quod no-
 men filio ejus?
 5.
 7. Ne prohibeas a me antequam
 moriar.
 8.
 Statue mihi dietam sufficien-
 tem.
 9. Et abnegem, et dicam, Quis
 est Dominus?
 10. Ne calumniaris.
 Et delinquas.
 12.
 14. Comedentes.

2. Ἀφρονέστατος γάρ εἰμι πάν-
 των ἀνθρώπων.
 4. Καὶ κατέβη.
 Τίς συνήγαγεν ἀνεμον ἐν κόλπῳ
 Συνέστρεψεν
 Τίς ἐκράτησε πάντων τῶν ἄκρων
 τῆς γῆς; Οἱ λοιποὶ, τίς ἐστήσε
 πάντα τὰ πέρατα τῆς γῆς;
 Τί θνομα αὐτῶ, καὶ τί θνομα τοῖς
 τέκνοις αὐτοῦ
 Ἴνα γνῶς; Ἄλλος, ὅτι γνώσῃ;
 5. Ὑπερασπίζει. Ἄλλ, ὑπερ-
 ασπίζει.
 Εὐλαβουμένων αὐτόν. Ἄλλος
 φοβουμένων.
 7. Μὴ ἀφέλης μου χάριν πρὸ τοῦ
 ἀποθανεῖν με.
 8. Μάταιον λόγον.
 Σύνταξον δέ μοι τὰ δέοντα καὶ τὰ
 αὐτάρκη.
 9. Ψευδῆς γένωμαι καὶ εἶπω,
 Τίς με ὀρᾷ
 Ἦ πενηθείς. Ἄλλοι, πενής γε-
 νηθείς. Ἄλλος, ὁ πενόμενος
 10. Μὴ παραδῶς.
 Καὶ ἀφανισθῆς.
 12. Τὴν δὲ ἐξοδὸν αὐτοῦ οὐκ
 ἀπένιψεν. Ἄλλος, καὶ ἀπὸ ρύπου
 οὐκ ἀπελούσατο.
 14. Τομίδας.
 LXX INTERPRETES.
 2. Insipientissimus enim sum
 omnium hominum.
 4. Atque descendit.
 Quis congregavit ventum in
 sinu?
 Convertit.
 Quis tenuit omnes summitates
 terræ? Reliqui, quis statuit omnes
 fines terræ
 Quod nomen ipsi, et quod no-
 men filiis ejus
 Ut noscas? Alius, quia cogno-
 sces?
 5. Protegit. Alius, proteget.
 Reverentibus ipsum. Alius, ti-
 mentibus.
 7. Ne auferas a me gratiam an-
 tequam moriar.
 8. Vanum sermonem.
 Statue autem mihi quæ opus
 sunt, et quæ sufficiunt.
 9. Mendax flam, et dicam: Quis
 me videt?
 Aut pauper effectus. Alii, id.
 Alius, pauper.
 10. Ne tradas.
 Et defearis.
 12. Exitum (Aliter, excremen-
 tum) autem suum non abluit.
 Alius, et a sorde non lota est.
 14. Cultros.

2.
 4.
 Ἐνέδησεν.
 Τί θνομα αὐτῶ, καὶ τί θνομα τῶ
 υἱῷ αὐτοῦ,
 5
 7.
 8.
 9.
 10. Μὴ καταλάλης.
 Καὶ πλημμελήσης.
 12.
 14. Κατεσθιούσας.
 THEODOFITO.
 2.
 4.
 Illigavit.
 Quod nomen ipsi, et quod no-
 men filio ejus?
 5.
 7.
 8
 9
 10. Ne obloquaris.
 Et delinquas.
 12.
 14. Comedentes.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

ΑΚΥΛΑΣ

ענייִם
 15 שְׁתֵּי בָּתַת הַב הַב
 שְׁלֹשׁ הַנָּה לֹא תִשְׁבַּעֲנָה
 לֹא-אִמְרֵד הָאָרֶץ
 16 וְעֵצֶר רַחֵם
 לֹא אִמְרֵהָ
 17 כֹּהֵל
 18 מִלֵּאָה
 19 בְּשִׁמִּים
 דֶּרֶךְ נֹחַשׁ
 20 וְדֶרֶךְ גִּבּוֹר בַּעֲלֹמָה
 אִכְלָהּ וּמִחַתָּהּ
 21 וְתַחַת אַרְבַּע
 23 תַּחַת שְׁנֵי אֵהָ כִי תִבְעַל
 24 חֲנֻמִּים מִחֲנֻמִּים
 26 שְׁפָנִים
 וַיִּשְׁיִבּוּ
 27 חֲצוּץ כֹּהֵל
 28 תַּחֲפֹשׁ
 בְּהִיכְלִי
 29 מִמִּבְּנֵי לֶכֶת

VERSIO HEBRAICI TEXT.

Afflictos.
 15. Duæ filiaë, da, da.
 Tria ipsa non saturabuntur.
 Non dicunt, Abundantia.
 16. Et constrictio vulvæ.
 Non dicit.
 17. Torrentis.
 18. Abscondita sunt.
 19. In cœlis.
 Viam serpentis.
 Et viam viri in puella.
 20. Comedit et tersit.
 21. Et propter quatuor.
 23. Propter exosam cum mari-
 tata fuerit.
 24. Sapientia sapienter edocta.
 26. Cuniculi.
 Et posuerunt.
 27. Dimidians totum ipsum.
 28. Tractabit.
 In palatiis.
 29. Quæ bonum faciunt inces-
 sum.

15.
 16
 17.
 18.
 19.
 20.
 21.
 23.
 24.
 26.

VULGATA LATINA.

Inopes.
 15. Duæ sunt filiaë dicentes, Af-
 fer, affer.
 Tria sunt insaturabilia.
 Quod nunquam dicit, Sufficit.
 16. Et os vulvæ.
 Nunquam dicit.
 17. De torrentibus.
 18. Difficilia.
 19. In caelo.
 Viam colubri.
 Viam viri in adolescentia
 20. Quæ comedit, et tergens os
 suum.
 21 Et quartum.
 23. Per odiosam mulierem,
 cum in matrimonio fuerit as-
 sumpta.
 24. Sapientiora sapientibus.
 26. Lepusculus.
 Qui collocat.
 27. Egreditur universa.
 28. Nititur.
 In ædibus.
 29. Quod incedit feliciter.

15.
 Τρία δὲ ἐστὶν ἃ οὐ πλησθήσεται.
 Οὐκ εἶπαν, Ἄρχει.
 16. Καὶ ἐποχὴ μήτρας.
 17. Χειμάρβου.
 18. Ἐθαυμαστώθησαν.
 19.
 Ὅδον . . .
 Ὑδὸν . . .
 20. Ὡσεὶ φαγούσης, καὶ ἀποκ-
 φαμένης.
 21.
 23
 24.
 26.
 27.
 28.
 Ἐν ναοῖς.
 29. Ἀγαθύνοντα πορεύσαν.

AQUILA.

15.
 Tria vero sunt, quæ non imple-
 buntur.
 Non dixerunt, Sufficit.
 16. Et retentio matricis.
 17. Torrentis.
 18. Mirabilia facta sunt.
 19.
 Viam....
 Viam....
 20. Velut comedentis et abluen-
 tis.
 21.
 23.
 24.
 26.
 27.
 28.
 In templis.
 29. Quæ bonum faciunt inces-
 sum.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Υ.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

15. Δύο θυγατέρες, φέρε, φέρε.
 Τρία δέ ἐστιν ἃ οὐ πλησθήσεται
 Οὐκ εἶπαν, Ἄρχεϊ.
 16. Καὶ συνοχή μήτρας.
 17.
 18.
 19.
 Ὅδον . . .
 Ὅδον ἀνδρὸς ἐν νεανίδι.
 20. Ὡσεὶ φαγούσης, καὶ ἀπονι-
 ψαμένης.
 21. Τὰ δὲ τέσσαρα.
 23. Καὶ γυνή μισουμένη ὅταν
 συνοικήσῃ.
 24.
 26.
 Ἔταξαν.
 27. Ὡς ψηφίς πᾶσα.
 28.
 Ἐν ναοῖς.
 29.

SYMMACHUS

15. Duæ filiaë, fer, fer
 Tria vero sunt, quæ non imple-
 buntur.
 Non dixerunt, Sufficit.
 16. Et coarctatio matricis.
 17.
 18.
 19.
 Viam . . .
 Viam viri in puella.
 20. Velut comedentis et abluen-
 tis.
 21. Quatuor autem.
 23. Et mulier exosa cum coha-
 bitabit.
 24.
 26.
 Statuerunt.
 27. Ut calculus universa.
 28.
 In templis.
 29.

- Ταπεινούς. Ἄλλοι, ἀσθενεῖς.
 15. Τρεῖς θυγατέρες ἦσαν ἀγα-
 πῆσει ἀγαπώμεναι.
 Καὶ αἱ τρεῖς αὗται οὐκ ἐνεπίπλα-
 σαν αὐτήν.
 Οὐκ ἠρκέσθη εἰπεῖν, Ἰκανόν.
 16. Καὶ ἔρωσ γυναικός.
 Οὐ μὴ εἰπωσιν. Ἄλλος, οὐκ εἶπεν.
 17. Ἐκ τῶν φαράγγων.
 18. Ἀδύνατα νοῆσαι. Ἄλλος,
 ἀδυνατοῦντα.
 19. Πετομένου. Ἄλλος, πετομέ-
 νου ἐν οὐρανῷ.
 Ὅδους ἠφρεως.
 Ὅδους ἀνδρὸς ἐν νεότητι.
 20. Ὅταν πράξῃ ἀπονιψαμένη.
 21. Τὸ δὲ τέταρτον.
 23. Καὶ μισητὴ γυνή ἐὰν τύχῃ.
 24. Σοφώτερα τῶν σοφῶν.
 26. Χοιρογρύλλιοι. Ἄλλος, εἶδος
 ἰχθύος, ἦτοι οἱ λαγωοί, ἢ οἱ καλού-
 μνοι οἰστροί.
 Οἱ ἐποίησαντο.
 27. Ἀφ' ἐνὸς καλεύματος εὐ-
 τάκτως.
 28. Ἐρειδόμενος.
 Ἐν ὀχυρώμασι.
 29. Ὁ καλῶς διαβαίνει.

LXX INTERPRETES.

- Humiles. *Alii*, infirmos.
 15. Tres filiaë erant dilectione
 diligentes (*vel*, dilectæ).
 Et tres istæ non impleverunt
 eam.
 Non sufficit ad dicendum, Satis
 est.
 16. Et amor mulieris.
 Non dicant. *Alius*, non dixit.
 17. De convallibus.
 18. Impossibilia ad cogitan-
 dum. *Alius*, impossibilia.
 19. Volantis. *Al.*, volantis in cælo
 Vias serpentis.
 Vias viri in juventute.
 20. Cum fecerit abluens.
 21. Quartum autem.
 23. Et exosa mulier si consecuta
 fuerit.
 24. Sapientiora sapientibus.
 26. Chærogyllii. *Alius*, genus
 piscis, sive lepores, sive qui vocan-
 tur œstri.
 Qui fecerunt.
 27. Ab una jussione ordinate.
 28. Innixus.
 In munitionibus.
 29. Quod pulcre transit.

15.
 Τρία δέ ἐστιν ἃ οὐ πλησθήσεται.
 Οὐκ εἶπαν, Ἄρχεϊ.
 16.
 17. Χειμάρβρου.
 18.
 19.
 Ὅδον . . .
 Ὅδον . . .
 20. Ὡσεὶ φαγούσης, καὶ ἀπονι-
 ψαμένης.
 21.
 23.
 24. Σοφία σεσοφισμένα.
 26.
 27.
 28. Ἐλλαμβανόμενος.
 Ἐν ναοῖς.
 29. Ἀγαθύνοντα πορείαν.
 THEODOTIO.

15.
 Tria vero sunt, quæ non imple-
 buntur.
 Non dixerunt, Sufficit.
 16.
 17. Torrentis.
 18.
 19.
 Viam . . .
 Viam . . .
 20. Velut comedentis et abluen-
 tis.
 21.
 23.
 24. Sapientia instructa.
 26.
 27.
 28. Comprehensus.
 In templis.
 29. Quæ bonum faciunt inces-
 sum.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

ΑΚΥΛΑΣ.

30 מפני-כל
31 זדור בתנים
32 אם-נלת בהתנשא
ואם-זכות יד לפה
33 וצוין-ףא יוגיא דם

30. Ἑλληνικοῖς γράμμασι.
31.
32.
33

30. Ἀπο προσώπου παντός.
31. Ἀλεκτρώων νέσφ.
32.
33. Καὶ ἐκμύζησις θυμοῦ ἐξοίσει αἷμα.

VERSIO HEBRAICI TEXT

VULGATA LATINA.

AQUILA.

30. A facie cuiuscumque.
31. Accinctus lumbis.
32. Si stulte egisti in elevando te.
Et si cogitasti manum ad os.
33. Et emunctor naris educet sanguinem.

30. Ad nullius pavebit occursum.
31. Gallus succinctus lumbis.
32. Est qui stultus apparuit postquam elevatus est in sublime.
Si enim intellexisset, ori suo imposuisset manum.
33. Et qui vehementer emungit, elicit sanguinem.

30. A facie cuiuscumque.
31. Gallus gallinaceus dorso
32.
33. Et emunctio furoris educet sanguinem.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXX Proverbiorum.

V. 1. 'A., τῷ Ἐθὴλ etc. Editio Romana et Drusius, unde sequentes etiam lectiones mutuamur, una excepta versu 4.

p. 405, pleniorē adfert quam editio Romana; sed Aquilæ et Theodotioni tantum ipsam tribuit, editio Romana etiam Symmacho.

V. 4. 'A., Σ., Θ., τὸ ὄνομα αὐτῶ, καὶ τὸ ὄνομα τῶ υἱῶ αὐτοῦ. Hanc lectionem Eusebius in Psalm.

Ibid. 'A., θεναρῶς. Schleusnerus, θενάρως. Cæterum, apud Græcos scriptores invenitur solummodo

PROVERBIORUM CAPUT XXXI.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

ΑΚΥΛΑΣ.

1 דברי לבואל
משא
3 חילך
ודרכיך
למחות
5 וישנה דין כל-בני-עני
6 לאחד
7 ועמלי
8 לאדם
אל-דין כל-בני חילך
9 ואבוקך
11 ושלל

1.
3.
5
6.
7.
8.
9.
11.

1. Πρῆτὰ Λαμμοῦν.
Ἄρμα.
3.
Τὰ σὰ χρήματα.
5. Καὶ ἀλλοιώσει κρῖσιν υἱῶν πένητος.
6.
7.
8. Ἀλάλη
9.
11.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

1. Verba Lamuel.
Assumptio.
3. Facultatem tuam.
Et vias tuas.
Ad delendum.
5. Et mutet iudicium omnium filiorum afflicti.
6. Pereunt.
7. Et laboris sui.
8. Muto.
Ad iudicium omnium filiorum transitus.
9. Et egeni.
11. Et spolio.

1. Verba Lamuelis.
Visio.
3. Substantiam tuam.
Et divitias tuas.
Ad delendos.
5. Et mutant causam filiorum pauperis.
6. Mœrentibus.
7. Et doloris sui.
8. Muto.
Et causis omnium filiorum qui pertranseunt.
9. Et pauperem.
11. Et spoliis.

1. Dicta Lammuus.
Pondus.
3.
Pecunias tuas.
5. Et commutabit iudicium filiorum pauperis.
6.
7.
8. Muto.
9.
11.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
30. Ἀπὸ προσώπου παντός.	30. Κτήνος.	30. Ἀπὸ προσώπου παντός.
31. Περιεσφραγισμένος τὴν ὄψυν.	31. Ἀλέκτωρ ἐμπεριπατῶν.	31. Ἀλεκτρώων νότοϋ.
32	32. Ἐὰν πρόη σσαυτὸν ἐν εὐφροσύνη. Καὶ ἐκτεινῆς τὴν χεῖρά σου μετὰ μάχης.	32. Εἰ ἠφρόνησας ἐν τῷ ἐπαίρεισθαι. Καὶ ἐνανοθήης χεῖρα εἰς στόμα.
35.	35. Ἐὰν δὲ ἐκπιέξης μυκτῆρας, ἐξελεύσεται αἷμα.	33.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
30. A facie cuiuscumque.	30. Bestiam.	30. A facie cuiuscumque.
31. Succinctus lumbos.	31. Gallus circuminedens.	31. Gallus gallinaceus dorso.
32.	32. Si profuderis te in lætitia.	32. Si stulte egisti in elevando te.
	Et extendas manum tuam cum pugna.	Et cogitaveris manum ad os.
33.	35. Si autem expresseris nares, egredietur sanguis.	33.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXI Proverbiarum.

τὸ θέναρ. DRACH.

V. 12. Ἄλλος, καὶ ἀπὸ ῥύπου οὐκ ἀπελούσατο.
Hæc interpretatio videtur Aquilæ esse, qui Exodi xxxi, 25, πτωχὸν vertit εἰς θνομα ῥύπου, in nomen

sordis aut infamiae, ubi postremam syllabam τῶ accepisse videtur pro τῆς, ut scribitur hoc loco.
V. 31. Σ., περιεσφραγισμένος. Forte melius, περιεσφριγμένος.

PROVERBIORUM CAPUT XXXI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Λόγοι Ἰαμουήλ.	1. Οἱ ἐμοὶ λόγοι εἰρηναῖοι ὑπὸ Θεοῦ.	1. Ῥήματα Ῥεβουήλ.
Λῆμμα.	Χρηματισμός. Οἱ λοιποὶ, λῆμμα.	
3. Τὴν ἰσχύν σου.	3. Ἐὸν πλοῦτον.	3.
Τὰ σὰ χρήματα.	Καὶ βίον.	Τὰ σὰ χρήματα.
5.	Εἰς ὕστεροβουλαν.	Εἰς μεταμέλειαν
6. Τῷ ἀπολλυμένῳ.	5. Καὶ ὀρθὰ κρίναι οὐ μὴ δύνωνται τοὺς ἀσθενεῖς.	5. Καὶ ἀλλοιώσει κρίσιν υἱῶ πένητος.
7. Καὶ τῶν κόπων αὐτῶν.	6. Τοῖς ἐν λύπαις.	6.
8. Ἀλάλῳ.	7. Καὶ τῶν πόνων.	7.
Εἰς κρίσιν πάντων υἱῶν ἀποχομένων.	8. Λόγῳ Θεοῦ.	8. Ἀλάλῳ
9.	Καὶ κρίνει πάντας ὑγιῶς.	
11.	9. Καὶ πένητα. Ἄλλος, πτωχόν.	9.
SYMMACHUS.	11. Σκύλων. Ἄλλος, λαφύρων.	11.
1. Verba Jemuel.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
Assumptio.	1. Mea verba dicta sunt a Deo.	1. Verba Rebucl.
	Oraculum. <i>Reliqui</i> , assumptio.	
3. Fortitudinem tuam.	3. Divitias tuas.	3.
Pecunias tuas	Et vitam.	Pecunias tuas.
5.	Ad posterius consilium.	Ad pœnitentiam.
	5. Et recta judicare non poterunt infirmos.	5. Et commutabit iudicium filiorum pauperis.
6. Perdito.	6. Mœrentibus.	6.
7. Et laborum ipsorum.	7. Et laborum.	7
8. Muto.	8. Verbo Dei.	8. Muto.
Ad iudicium omnium filiorum abeuntium.	Et judica omnes sane.	
9.	9. Et pauperem. <i>Alius</i> , mendicum.	9.
11.	11. Spoliis. <i>Alius</i> , manubiis.	11.

TO EBPAIKON.

כל ימי חייה 12
 דרשה 13
 בחפץ
 תביא לחמה 14
 בעוד לילה 15
 סרף
 חק
 מתניה 17
 ותאכז
 סתרה 18
 בכושד 19
 תבנו
 לבש 21
 מרבדים 22
 נדע 23
 עם זקני
 ותגור 24
 ותשחק 25
 בדוכה 26

תורת חסד על-לשונה

צופיה הילכת 27

VERSIO HEBRAICI TEXT.

12. Omnibus diebus vitæ suæ.
 13. Quæsit.
 In voluntate.
 14. Adducet panem suum.
 15. In adhuc nocte.
 Prædam.
 Et statutum.
 17. Lumbos suos.
 Et roboravit.
 18. Circuitio ejus.
 19. Ad verticillum.
 Apprehenderunt.
 21. Vestita domus.
 22. Tapetia.
 25. Notus.
 Cum senioribus.
 24. Et cingulum.
 25. Et ridebit.
 26. In sapientiæ.
 Et lex misericordiæ super lin-
 gua ejus.
 27. Speculans vias

TO EBPAIKON
 Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

12.
 13.
 14.
 15.
 17.
 18.
 19.
 21.
 22.
 23.
 24.
 25.
 26.
 27.

VULGATA LATINA.

12. Omnibus diebus vitæ suæ.
 13. Quæsit.
 Consilio.
 14. Portans panem suum.
 15. De nocte.
 Prædam.
 Et cibaria.
 17. Lumbos suos.
 Et roboravit.
 18. Negotiatio ejus.
 19. Ad fortia.
 Apprehenderunt.
 21. Vestiti sunt.
 22. Stragulatam vestem.
 25. Nobilis.
 Cum senatoribus.
 24. Et cingulum.
 25. Et ridebit.
 26. Sapientiæ.
 Et lex clementiæ in lingua ejus.
 27. Consideravit semitas.

ΑΚΥΤΑΣ.

12. Πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς
 αὐτῆς.
 13. Ἐζήτησει
 Ἐν βουλή.
 14.
 15. Ἐτι οὐσης νυκτός.
 17. Τὸν νῶτον.
 Καὶ ἐκαρτέρωσε.
 18. Ἐμπορία αὐτῆς.
 19. Ἄνδρεῖα.
 21.
 22. Περιστρώματα.
 23.
 24.
 25. Καὶ γελάσεται.
 26.
 27.

AQUILA.

12. Omnibus diebus vitæ suæ
 13. Quæsit.
 In consilio.
 14.
 15. Dum adhuc nox esset.
 17. Dorsum.
 Et corroboravit.
 18. Negotiatio ejus.
 19. Fortia.
 21.
 22. Peristromata.
 23.
 24.
 25. Et ridebit.
 26.
 27.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

12. Πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτῆς.
 13. Ἐζήτησεν.
 Ἐν θελήματι.
 14.
 15. Ἐτι οὐσης νυκτός.
 Καὶ πρόσταγμα.
 17.
 Καὶ ἐκραταίωσε.
 18. Ἐμπορία αὐτῆς.
 19. Ἄνδρεία.
 21.
 22. Ἄμφιτάπους.
 23. Γνωστός.
 24.
 25. Καὶ γελάσεται.
 26.
 Καὶ νόμος ἐπίχαρις τῇ γλώσση αὐτῆς
 27. Σκοπεύει πορείας.

SYMMACHUS.

12. Omnibus diebus vitæ suæ
 13. Quæsitiv.
 In voluntate.
 14.
 15. Dum adhuc nox esset.
 Et præceptum.
 17.
 Et roboravit.
 18. Negotiatio ejus.
 19. Fortia.
 21.
 22. Amphitapetibus.
 23. Notus.
 24.
 25. Et ridebit.
 26.
 Et lex gratiosa linguæ ipsius.
 27. Speculatur incessus.

Ο'.

12. Πάντα τὸν βίον. Ἄλλος, χρόνον.
 13. Μηρυομένη. Ἄλλος, εὐραμένη.
 Εὐχρηστον.
 14. Συνάγει δὲ αὐτὴ τὸν βίον. Ἄλλος, συνάγει δὲ αὐτῆς τὸν πλοῦτον.
 15. Ἐκ νυκτῶν.
 Βρώματα.
 Καὶ ἔργα.
 17. Ὅσφυν αὐτῆς.
 Ἥρεισε.
 18. Τὸ ἐργάζεσθαι.
 19. Ἐπὶ τὰ συμφέροντα.
 Ἐρείδει. Ἄλλος, ἐκράτησε.
 21. Ἐνδεδυμένοι εἰσί. Ἄλλος, ἐνδιδύσκονται.
 22. Χλαίνας.
 23. Περίθλεπτος.
 Ἐν συνεδρίῳ μετὰ τῶν γερόντων. Ἄλλος, μετὰ τῶν πρεσβυτέρων.
 24. Περιζώματα δέ. Ἄλλος, καὶ ζώνην.
 25. Καὶ εὐφρανθήσεται.
 26. Προσεχόντως. Ἄλλος, ἐν σοφίῃ.
 Καὶ τάξιν ἐστελλαιο τῇ γλώσση αὐτῆς.
 27. Στεγναὶ διατριβαί.

LXX INTERPRETES.

12. Per omnem vitam. *Alius* tempus.
 13. Filans. *Alius*, inveniens. Quod utile est.
 14. Congregat autem hæc vitam. *Alius*, congregat autem divitias suas.
 15. De noctibus.
 Escas.
 Et opera.
 17. Lumbos suos.
 Firmavit.
 18. Operari.
 19. Ad utilia.
 Firmat. *Alius*, tenuit.
 21. Vestiti sunt. *Alius*, vestiuntur.
 22. Chlænas.
 23. Conspicuous.
 In concilio cum senibus. *Alius*, cum senioribus.
 24. Cingula autem. *Alius*, et cingulum.
 25. Et lætabitur.
 26. Attente. *Alius*, in sapientia. Et statutum misit linguæ suæ.
 27. Constrictæ mansiones.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

12. Πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτῆς.
 13. Ἐζήτησεν.
 Ἐν βουλή.
 14.
 15. Ἐτι οὐσης νυκτός
 Καὶ σύνταξιν.
 17. Τὸν νῶτον.
 Καὶ ἐκαρτέρωσε.
 18. Ἐμπορία αὐτῆς.
 19. Ἄνδρεία.
 21.
 22. Περιστρώματα.
 23.
 24.
 25. Καὶ γελάσεται.
 26.
 Νόμος χάριτος ἐπὶ γλώσση αὐτῆς.
 27.

THEODOTIO.

12. Omnibus diebus vitæ suæ.
 13. Quæsitiv.
 In consilio.
 14.
 15. Dum adhuc nox esset.
 Et constitutum.
 17. Dorsum.
 Et corroboravit.
 18. Negotiatio ejus.
 19. Fortia.
 21.
 22. Peristromata.
 23.
 24.
 25. Et ridebit.
 26.
 Lex gratiæ in lingua ejus.
 27.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON
'Ελληνικοὶς γράμμασι.

ΑΚΥΛΛΑΣ.

ולחם עצות

ויאשרה 28

עשו חיל 29

28.

29.

28. Καὶ ἐμακάρισαν αὐτήν.

29.

30 אשה יראת- יהוה היא תתהלל

31 מפרי ידיה

ויהללה בשערים מעשיה

30.

31.

50. Γυνή φοβουμένη Κύριον αὐτὴ ὑμνηθήσεται.

51. Ἀπὸ καρπῶν χειρῶν αὐτῆς. Καὶ ὑμνήσουσιν αὐτὴν ἐν πύλαις ποιήματα αὐτῆς.

VERSIO HEBRAICI TEXT

Et panem pigriritiæ.

VULGATA LATINA.

Et panem otiosa.

AQUILA.

28. Et beatificaverunt eam.

29. Fecerunt virtutem.

28. Et beatissimam prædicaverunt eam.

29. Congregaverunt divitias.

28. Et beatam prædicaverunt eam.

29

30. Mulier timens Dominum ipsa laudabitur.

31. De fructu manuum suarum.

Et laudent eam in portis opera ejus.

30. Mulier timens Dominum ipsa laudabitur.

31. De fructu manuum suarum.

Et laudent eam in portis opera ejus.

30. Mulier timens Dominum ipsa laudabitur.

31. De fructu manuum suarum.

Et laudabunt eam in portis opera ejus.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXI Proverbiorum.

v. 1. A., ῥητὰ Λαμμοῦν etc. Sic editio Romana et Drusius, qui sequentia item adtulerunt.

V. 3. Suspiciatur Drusius utramque hujus versus interpretationem ad vocem חילך pertinere, ita ut sic restituendus esset textus : חילך, 'A., θ., τὰ σά

χρήματα. Σ., τὴν ἰσχύν σου. Ο', σὸν πλοῦτον. Verum omnibus probe perpensis nihil mutandum censeo.

V. 11. Ἄλλος, λαφύρων. Videtur esse Aquilæ, qui sic solet vertere.

IN ECCLESIASTEN MONITUM.

*Colligendis restaurandisque Ecclesiastæ lectionibus, hæ maxime libri cum manuscripti tum editi subsidio fuere :**Cod. Reg. 1890. Undecimi sæculi membranaceus.**Cod. Reg. 1990 membranaceus decimi sæculi : est Olympiodori.**Codex Regius 2435.*

ECCLESIASTÆ CAPUT PRIMUM.

TO EBPAIKON.

2 הבל הבלים

3 מה- יחרון לאדם

עבולו שיעבול

4 הארץ לשלם עמדת

5 דאל - מקדמו שואף

TO EBPAIKON

'Ελληνικοὶς γράμμασι.

2.

3

4.

5.

ΑΚΥΛΛΑΣ.

2. Ἄτμις ἀτμίδων.

3. Τί πλέον ἀνθρώπῳ

Κόπῳ ᾧ ἐκοπίασεν.

4.

5. Καὶ εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ εἰς πνεῖ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

2. Vanitas vanitatum.

3. Quid utilitatis homini?

Labore suo, quo laborabit.

4. Et terra in ævulum stans.

5. Et ad locum suum anhelans.

VULGATA LATINA.

2. Vanitas vanitatum.

3. Quid amplius habet homo?

Labore suo, quo laborat.

4. Terra autem in æternum stat.

5. Et ad locum suum revertitur.

AQUILA.

2. Vapor vaporum.

3. Quid amplius homini?

Labore quo laboravit.

4.

5. Et in locum suum aspirat.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Θ.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

Σίτα δὲ ὀκνηρά. "Αλλος, καὶ ἄρ-
τον ὀκνηρίας.

28. Καὶ ἐμακάρισαν αὐτήν.

28. Καὶ ἐπλούτησαν.

28. Καὶ ἐμακάρισαν αὐτήν.

29.

29. Ἐκτήσαντο πλοῦτον. "Αλλος,
ἐποίησαν δύναμιν. "Αλλοι, ἐποί-
ησαν δυνατά.

29.

30.

30. Γυνή γὰρ συνετὴ εὐλογεῖται,
φόβον δὲ Κύριον αὐτὴ αἰνεῖτω.

30.

31. Ἀπὸ καρπῶν χειρῶν αὐτῆς.

31. Ἀπὸ καρπῶν χειλέων αὐτῆς.
Καὶ αἰνεῖσθω ἐν πύλαις ὁ ἀνὴρ
αὐτῆς.

31. Ἀπὸ καρπῶν χειρῶν αὐτῆς.

... αἰνεῖτω τὰ ἔργα αὐτῆς.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

Cibus autem pigros. *Alius*, et
panem pigritiæ.

28. Et beatam prædicaverunt
eam.

28. Et ditati sunt.

28. Et beatam prædicaverunt
eam.

29.

29. Possederunt divitias. *Alius*,
fecerunt virtutem. *Alii*, fecerunt
possibilia.

29.

30.

30. Mulier enim intelligens be-
nedicitur, timorem vero Domini
ipsa laudet.

30.

31. De fructu manuum suarum.

31. De fructu laborum ejus.

31. De fructu manuum suarum.

... laudent opera ejus.

Et laudetur in portis vir ejus.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXI Proverbiorum.

V. 15. Θ., καὶ σύνταξιν. Retulimus ad רָחֵק, quo
pertinet, contra nostrum et Drusium. DRACH.

V. 19. Montf. legendum suspicatur, ἐν ἀνδρεία.
Schleusnerus in thesauro V. T. vertit ἀνδρεία et
μοχ ἀνδρεία, *colum, verticulum*. Durum est hoc ver-
bum. Hebraice vero רָחֵק est, *verticillus*, vernacule,

peson de fuseau. IDEM.

V. 26. Θ., καὶ τάξιν ἐστεύλατο τῇ γλώσση αὐτῆς.
Non legitur in τοῖς Θ. Romanæ editionis; sed in
aliis quibusdam exemplaribus habetur.

V. 27. Hebr. קִרְיָהּ. Keri autem קִרְיָהּ. DRACH.

IN ECCLESIASTEN MONITUM.

Cod. Reg. 2456 bombycinus undecimi sæculi, qui est Procopii.

Cod. item alius Olympiodori.

Hieronymi Commentarius in Ecclesiasten.

Editionis Romanæ et Drusii notæ.

ECCLESIASTÆ CAPUT PRIMUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Θ.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

2. Ἄτμος ἀτμῶν.

2. Ματαιότης ματαιότητων.

2.

3. Τί πλέον ἀνθρώπων.

3. Τίς περίσσεια τῶ ἀνθρώπων;
Μόθω αὐτοῦ ᾧ μοχθεῖ.

3.

4. Καὶ ἡ γῆ αἰώνιος ἔστηκε.

4. Καὶ ἡ γῆ εἰς τὸν αἰῶνα ἔστηκε.

4.

5. Καὶ εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ ἐπα-
ναστρέφει.

5. Καὶ εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ ἐπα-
ναστρέφει.

5. Καὶ εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ ἐπα-
ναστρέφει.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

2. Vapor vaporum.

2. Vanitas vanitatum.

2.

3. Quid amplius homini?

3. Quænam utilitas homini?
Labore suo, quo laborat.

3.

4. Et terra æterna stat.

4. Et terra in sæculum stat.

4.

5. Et ad locum suum revertitur.

5. Et ad locum suum trahit.

5. Et ad locum suum revertitur.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

ΑΚΥΛΑΣ

הולך אל-הדרם וסבב אל-צפון
סבב ו סבב הולך הרה ו על-סביבתו
שב הרח

6.

6.

7 היום איננו מלא אל-מקום
שהנחלים הולכים שם הם שבים
ללכת

7.

7.

8 יגעים
לא-יוכל איש לדבר

8.

8. Κοπιῶσι.

9 הוא שיהיה
הוא שיעשה
חדש

9.

9.

10 יש דבר שיאמר ראדהו חדש
הוא כבר הורה לעלמים אשר הורה
מלפניו

10.

Καινόν.
10.

11 עם שהיו לאחדנה

11.

11.

13 ונתתי את-לבי
ולתדר

13.

13.

הוא ו ענן רע
לענות

Καὶ τοῦ ἐξερευνησαι.
Τοῦτον περισπασμὸν πονηρόν.

14 הבל ורעות רוח

14.

14. Ἄτμὸς καὶ νομὴ ἀνέμου.

15 והסרוק לא-יוכל לדבנות

15.

15.

16 עם-לבי

16.

16. Μετὰ τῆς διανοίας μου.

הוספתי חכמה

17 הללות

17.

17. Πλάνας.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

6. Vadens ad austrum, et circumiens ad aquilonem, circumiens, circumiens, vadens spiritus, et super circuitus suos revertitur spiritus.

6. Gyrat per meridiem, et flectitur ad aquilonem : lustrans univversa in circuitu pergīt spiritus, et in circulos suos revertitur.

6.

7. Et mare non ipsum plenum : ad locum, quo flumina eunt, illuc ipsa revertuntur ad eundem.

7. Et mare non redundat : ad locum, unde exeunt flumina, revertuntur ut iterum fluant.

7

8. Laboriosa.

8. Difficiles.

8. Laborant.

Non poterit vir eloqui.

Non potest eas homo explicare sermone.

9. Ipsum quod erit.

9. Quod futurum est.

9.

Ipsum quod fiet.

Ipsum quod faciendum est.

Novum.

Novum.

Novum.

10. Est verbum, quod dicat : Vide hoc novum ipsum, jam fuit in sæculis quæ fuerunt ante nos.

10. Nec valet quisquam dicere : Ecce hoc recens est : jam enim præcessit in sæculis, quæ fuerunt ante nos.

10.

11. Cum iis qui erunt in posterum.

11. Apud eos qui futuri sunt in novissimo.

11.

13. Et dedi cor meum.

13. Et proposui in animo meo.

13.

Et ad investigandum.

Et investigare.

Et ad investigandum.

Hanc negotiationem malam.

Hanc occupationem pessimam.

Hanc distractionem malam.

Ad affligendum se.

Ut occuparentur.

14. Vanitas et pastio spiritus.

14. Vanitas et afflictio spiritus.

14. Vapor et pastio venti.

15. Et defectus non poterit numerari.

15. Et stultorum infinitus est numerus.

15.

16. Cum corde meo.

16. In corde meo.

16. Cum animo meo.

Et addidi sapientiam.

Et præcessi omnes sapientia.

17. Insanias.

17. Errores.

17. Errores.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Υ.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ

- 6. Καταντᾷ. . . .
- 7. Καὶ ἡ θάλασσα οὐ πλημμυρεῖ· εἰς τὸν τόπον, ἀφ' οὗ οἱ ποταμοὶ πορεύονται, καὶ ἐκεῖ αὐτοὶ ἀναστρέφουσιν.
- 8. Κοπάδεις.
Ἄδύνατόν ἐστιν ἄνθρωπον ἐκνικῆσαι λέγοντα.
- 9. Τὸ ἐσόμενον ἔσεσθαι.
Τὸ μέλλον ἔσεσθαι.
Καινόν.
- 10. Ἴδου ἔστι τι ὃ ἔρει τις, (Ἴδε, τοῦτο καινόν ἐστι; Καὶ ἤδη ἐγένετο ἐν τῷ αἰῶνι τῷ) πρὸ ἡμῶν.
- 11. Παρὰ τοῖς ἐσομένοις μετὰ ταῦτα.
- 15. Προεθέμην.
Ταύτην ἀσχολίαν πονηράν.
Ἄσχολεῖσθαι.
- 14. Ἄτμος καὶ βόσκησις ἀνέμου.
- 15. Καὶ ὑστέρημα μὴ δυνάμενον ἀναπληρῶσαι ἀριθμόν.
- 16. Μετὰ τῆς διανοίας μου.
Καὶ ὑπερέβαλλον σοφίαν.
- 17.

SYMMACHUS.

- 6. Vadit ad meridiem, et circumit ad boream : perambulans vadit ventus, et per quæ circumierat revertitur ventus.
- 7. Et mare non redundat : in locum , a quo flumina manant, et illuc ipsa revertuntur.
- 8. Laboriosa.
Impossibile est hominem vincere dicentem.
- 9. Quod futurum est.
Quod futurum est ut sit.
Novum.
- 10. Num est quidpiam quod dicit quis : Vide, hoc novum est? Et jam factum est in sæculo quod fuit ante nos.
- 11. Apud eos qui erunt postea.
- 15. Proposui.
Hanc occupationem malam.
Ut occuparentur.
- 14. Vapor et pastio venti.
- 15. Et defectus non valens implere numerum.
- 16. Cum animo meo.
Et superavi sapientiam.
- 17.

- 6. Πορεύεται πρὸς νότον, καὶ κυκλοῖ πρὸς βορρᾶν· κυκλοῖ κυκλῶν, πορεύεται τὸ πνεῦμα, καὶ ἐπὶ κύκλους αὐτοῦ ἐπιστρέφει τὸ πνεῦμα.
- 7. Καὶ ἡ θάλασσα οὐκ ἔστιν ἐμπιπλάμενη· εἰς τὸν τόπον οὗ οἱ χειμαῖροι πορεύονται, ἐκεῖ αὐτοὶ ἐπιστρέφουσι τοῦ πορευθῆναι.
- 8. Ἐγκοπι.
Οὐ δυνήσεται ἀνὴρ τοῦ λαλεῖν.
- 9. Τὸ γενησόμενον.
Τὸ ποιηθισόμενον.
Πρόσφατον.
- 10. Ὅς λαλήσει καὶ ἔρει, Ἴδε τοῦτο καινόν ἐστιν· ἤδη γέγονεν ἐν τοῖς αἰῶσι τοῖς γενομένοις ἀπὸ ἐμπροσθεν ἡμῶν.
- 11. Μετὰ τῶν γενησομένων εἰς τὴν ἐσχάτην.
- 15. Καὶ ἔδωκα τὴν καρδίαν μου.
Καὶ τοῦ κατασκέψασθαι.
Ὅτι περισπασμὸν πονηρόν.
Περιεπίσθαι.
- 14. Ματαιότης, καὶ προαίρεσις πνεύματος.
- 15. Καὶ ὑστέρημα οὐ δυνήσεται ἀριθμηθῆναι.
- 16. Ἐν τῇ καρδίᾳ μου.
Καὶ προσέθηκα σοφίαν.
- 17. Παραβολάς.

LXX INTERPRETES.

- 6. Vadit ad austrum, et gyrat ad aquilonem : gyrat gyrans, vadit spiritus, et in circulos suos revertitur spiritus.
- 7. Et mare non est impletum. Ad locum quo torrentes eunt, illuc ipsi revertuntur ad eundem.
- 8. Onerosi.
Non poterit vir eloqui.
- 9. Quod futurum est.
Ipsum quod faciendum est.
Recens.
- 10. Qui loquetur, ac dicit : Vide, hoc novum est ; jam fuit in sæculis, quæ fuerunt ante nos.
- 11. Cum eis qui futuri sunt in novissimo.
- 15. Et dedi cor meum.
Et ad considerandum.
Quoniam distractionem malam.
Ut occuparentur.
- 14. Vanitas et præsumptio spiritus.
- 15. Et imminutio non poterit numerari.
- 16. In corde meo.
Et addidi sapientiam.
- 17. Parabolas.

THEODOTIO.

- 6.
- 7.
- 8.
- 9.
-
- 10.
- 11.
- 13.
- Τοῦτον περισπασμὸν πονηρόν.
- 14. Ἄτμος καὶ νομὴ ἀνέμου.
- 15.
- 16.
- 17. Παραφοράς.
- 6.
- 7.
- 8.
- 9.
- 10.
- 11.
- 13.
- Hanc distractionem malam.
- 14. Vapor et pastio venti.
- 15.
- 16.
- 17. Furores.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON
'Ελληνικοῖς γράμμασι.

ΑΚΥΛΑΞ.

שגכסה הז רעיק רח

18 מכאב

18.

18. Βάσανον.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

Quod etiam hoc ipsum con-
fractio spiritus.

Quod in his quoque esset labor
et afflictio spiritus.

18. Dolorem.

18. Laborem.

18. Tormentum.

Notæ et variæ lectiones ad cap. I Ecclesiastæ.

Titulus græce, Κωελέθ. Sic vocatur ab Origene.

Romanæ editionis comprobatur.

V. 1. 'A., ἀτμῖς ἀτμίδων etc. Sic Martianæus. Hieronymus sic habet : « ABAL ABALIM scriptum est, quod exceptis LXX Interpretibus omnes simili-
liter transtulerunt, ἀτμῖς ἀτμίδων, vel ἀτμῶν. » Eandem vocem Hebraicam uterque, Aquila nempe et Symmachus, solet vertere ἀτμῖς et ἀτμός.

V. 6. Σ., καταντᾶ. Hanc unicam vocem Græce adfert et Rom. Hieronymus Latine versum totum exprimit.

V. 3. 'A., Σ, τί πλέον ἀθρώπων. Sic Drusius.

V. 7. Σ., καὶ ἡ θάλασσα οὐ πλημμυρεῖ etc. Ex ed. Rom. et Drusio.

Ibid. 'A., κόπω etc. Idem.

V. 8. 'A., κοπιῶσι etc. Ibidem.

V. 4. Σ., καὶ ἡ γῆ αἰώνιος ἔστηκε. Sic unus codex.

Ibid. Σ., ἀδύνατον etc. Ibidem.

V. 5. 'A., καὶ εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ εἰσπνεῖ etc.

V. 9. Σ., τὸ ἐσόμενον etc. Ibidem.

Sic ex Hieronymo Martianæus. Verba Hieronymi sunt : « Pro eo autem quod locum Vulgatam editionem sequentes posuimus, ad locum suum ducit, in Ebræo habet SOEPH, quod Aquila interpretatur εἰσπνεῖ, i. e. aspirat. Sym. vero et Theod., recurrit. » Male in prius editis Hieronymi legebatur προσέπνευσε, ut monet Martianæus, atque ex mss. et ex notis

Ibid. Σ., τὸ μέλλον ἔσασθαι. Ibidem.

Ibid. 'A., Σ., καινόν. Ibidem.

V. 10. Σ., ἀρα ἐστὶ τι, etc. Hæc priora verba et postrema in editione Romana adferuntur, cætera uncinis inclusa suppleunt. Hieronymus hunc Symmachi locum Latine sic effert : « Putasne est qui possit dicere, Vide hoc novum est? Et jam factum est sæculo, quod fuit ante nos. »

V. 11. Σ., παρὰ τοῖς etc. Drusius et ed. Rom.

ECCLESIASTÆ CAPUT II.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON
'Ελληνικοῖς γράμμασι.

ΑΚΥΛΑΞ.

הבל 1
לשחוק אמרתי מוחלל 2
מה - זה עשה
הרתני בלבי 3
לדבי נהג בחכמה
אי - זה טוב
הגדלתי מעשי 4
עשיתי לי ברכות 6
כנסתי לי 8
וסגלת
ותענגות
שדה ושחת

1
2.
3.
4.
6.
8.

1. 'Ατμός, vel ἀτμῖς.
2. . . εἶπα πλάνησιν.
3. Καὶ ἐνοήθην ἐν τῇ καρδίᾳ μου.
4.
6. Δίψνας.
8.
Καὶ οὐσίας.
Καὶ τυρυφάς.
Κυλίχιον καὶ κυλίχια.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

1. Vanitas.
2. Risui dixi, Insane.
Quid hoc facis?
3. Investigavi in corde meo.
Et cor meum ducens in sapientia.
Ubi hoc bonum.
4. Magnificavi opera mea.

3. Feci mihi piscinas.
8. Coacervavi mihi.
Et peculium.
Et delicias.
Captivam et captivas.

1. Vanitas.
2. Risum reputavi errorem.
Quid frustra deciperis?
3. Cogitavi in corde meo.
Ut animum meum transferrem ad sapientiam.
Quid esset utile.
4 Magnificavi opera mea.

6. Et exstruxi mihi piscinas.
8. Coacervavi mihi.
Et substantias.
Et delicias.
Scyphos et urceos in ministerio ad vina fundenda.

1. Vapor.
2. . . dixi errorem.
3. Et cogitavi in corde meo.
4.
6. (Feci mihi) stagna.
8.
Et substantias.
Et delicias.
Parvum calicem et calices.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Υ.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ

Ἵτι καί γε τοῦτο ἐστὶ προαίρεσις πνεύματος. Ἄλλος, ὅτι πρὸς τοῦτο ἐστὶ προαίρεσις πνεύματος.

18. SYMMACHUS.

18. Ἄλγημα. LXX INTERPRETES

18. THEODOTIO.

Quia et hoc est præsumptio spiritus. Alius, quoniam ad hoc est præsumptio spiritus.

18. Notæ et variæ lectiones ad cap. I Ecclesiastæ.

V. 13. Σ., προεθέμην. Ibidem. Ibid. Ἄ., καὶ τοῦ ἐξερευνησαί. Ibidem. Ibid. Ἄ., Θ., τοῦτον περισπασμὸν πονηρὸν etc. Sic Martianæus ex Hieronymo, cujus hæc sunt verba : « Verbum ANIAN Aquila, Septuaginta et Theodotio περισπασμὸν similiter transtulerunt, quod in distentionem Latinus interpres expressit, eo quod in varias solitudines mens hominis distenta lanietur. Symmachus vero ἀσχολίαν, id est, occupationem, transtulit. »

voluntatem, quam præsumptionem sonat. » Et infra : « Dicebat mihi Hebræus, quo Scripturas sanctas instituentem perlegi, quod supra scriptum ROUTH verbum, magis in hoc loco afflictionem et malitiam, quam passionem et voluntatem significaret. »

V. 15. Σ., καὶ ὑστέρημα etc. Drusius et ed. Rom. V. 16. Ἄ., Σ., μετὰ τῆς διανοίας μου. Ibidem. Ibid. Σ., καὶ ὑπερέβαλλον σοφία. Ibidem.

V. 17. Ἄ., πλάνας. Θ., παραφοράς. Hoc postremum Drusius vertit errores mentis, et postea adjicit : « Aut furores et insanias. Hoc modo Santes interpretatur. Alibi est περιφοράς, ut in LXX infra, vi, 26, et versu 8, ἣν περιφέρει, quod circumlationem denotat. »

Ibid. Ἄλλος, ὅτι πρὸς τοῦτο etc. Edit. Rom. et Drusius.

V. 18. Ἄ., βάσανον. Ibidem.

Ibid. Σ., ἀσχολεῖσθαι. Ed. Romana. V. 14. Ἄ., ἀτμός καὶ νομὴ ἀνέμου. Ex ed. Rom. et ex Hieronymo, qui sic habet : « ROUTH (ad. ROUTH) Aquila et Theodotio νομήν, Symmachus βόσκησιν transtulerunt. LXX autem Interpretes non Hebræum sermonem expressere, sed Syrum, dicentes προαίρεσιν. Sive ergo νομή, sive βόσκησις, a pastione vocabulum est ; προαίρεσις autem melius

ECCLESIASTÆ CAPUT II.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Υ.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

- 1. Ἄτμός, vel ἀτμίς.
- 2. Καὶ τὸν γέλωτα εἶπον θόρυβον. Τί αὐτὴ ποιεῖς;
- 3. Καὶ ἐνοήθην ἐν τῇ καρδίᾳ μου. Ἵνα τὴν καρδίαν μου μεταγάγω εἰς σοφίαν. Ποῖον τὸ σύμφορον.
- 4. Δεξαμένας.
- 8. Ἡθροῖσα ἐμαυτῷ. Καὶ πεκούλια. Καὶ σπατάλας. [Μέτρων σχήματα καὶ ἐπιθήματα.]

- 1. Ματαιότης.
- 2. Τῷ γέλωτι εἶπα περιφοράν. Τί τοῦτο ποιεῖς;
- 3. Καὶ κατεσκεψάμην εἰ ἡ καρδία μου. Καὶ καρδία μου ὠδήγησεν ἐν σοφίᾳ. Ποῖον τὸ ἀγαθόν.
- 4. Ἐμεγάλυνα ποιήμα μου. Ἄλλος, μεγάλη ἐποίησά μοι ἔργα.
- 6. Ἐποίησά μοι κολυμβήθρας.
- 8. Συνήγαγόν μοι. Καὶ περιουσιασμούς. Καὶ ἐντροφήματα. Οἰνοδόον καὶ οἰνοχόας.

- 1. εἶπα περιφοράν.
- 3.
- 4.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

- 1. Vapor.
- 2. Et risum dixi tumultum. Quid ipsa facis ?
- 3. Et cogitavi in corde meo. Ut cor meum traducam ad sapientiam. Quod utile.
- 4. Cisternas.
- 8. Coacervavi mihi. Et peculia. Et delicias. Mensurarum species et appositiones.

- 1. Vanitas.
- 2. Risui dixi errationem. Quid hoc facis ?
- 3. Et consideravi, si cor meum. Et cor meum deduxit in sapientia. Quid sit bonum.
- 4. Magnificavi opus meum. Alius, magna feci mihi opera.
- 6. Feci mihi piscinas.
- 8. Congregavi mihi. Et opes. Et lautitias. Ministrum et ministras vini.

- 1. dixi errationem.
- 3.
- 4.
- 6.
- 8.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΛΑΣ.
9 וגדלתי לפני	9.	9.
10 שאלו מכל - עמלי	10.	10.
11 ובעמל שעמלתי לעשות	11.	11.
הבל ורעות רוח		Ἄτμος καὶ νομὴ ἀνέμου.
12 והוללות כיה האדם שיבוא אחרי המלך	12.	12. Καὶ πλάνην. Τί δὲ ὁ ἄνθρωπος, ἵνα παρακο- λουθήσῃ βουλή;
13 מן הסללות	13.	13.
15 תלמה חכמתי	15.	15.
17 רע עלי המעשה שנעשה	17.	17.
19 וישלט שעמלתי	19.	19. Καὶ κυριεύσει.
20 וסבותי ליאש	20.	20.
21 ובכשרדן ורעה	21.	21.
22 כי מזה - רדה	22.	22.
23 מכאבים וכעס	23.	23. Βάσανος καὶ θυμός.
24 בעמלו	24.	24.
25 יחדש	25.	25. Φείσεται.
26 שחבר לפניו	26.	26.

ענין

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

9. Et magnificatus sum. Ante me.	9. Et supergressus sum. Ante me.	9.
10. Postulaverunt. De omni labore meo.	10. Desideraverunt. Si uterer labore meo.	10.
11. Et ad laborem quo laboravi ad faciendum. Vanitas et pastio spiritus.	11. Et ad labores, in quibus frustra sudaveram. Vanitatem et afflictionem animi.	11. Vapor et pastio venti.
12. Et stultitias. Quid homo qui venturus est post regem?	12. Erroresque. Quid est, inquam, homo, ut se- qui possit regem?	12. Et errorem. Quid vero est homo ut sequatur consilium?
13. Super stultitiam.	13. (Præcederet sapientia) stul- titiā.	13.
15. Et ut quid sapui?	15. Quid mihi prodest quod ma- jorem sapientiæ dedi operam?	15.
17. Malum super me opus quod fit.	17. Videntem mala universa esse.	7.
19. Et auctoritatem habebit. Quo laboravi.	19. Et dominabitur. Quibus desudavi.	19. Et dominabitur.
20. Et versus sum. Ad desperare faciendum.	20. Unde cessavi. Renuntiavitque (cor meum).	20.
21. Et in rectitudine. Et malum.	21. Et sollicitudine. Et malum.	21.
22. Quia quid existens.	22. Quid enim proderit?	22.
23. Dolores et ira.	23. Doloribus et ærumnis.	23. Tormentum et ira.
24. In labore suo.	24. De laboribus suis.	24.
25. Sentiet.	25. Deliciis affluet.	25. Parcet.
26. Qui bonus ante eum. Negotium.	26. Bono in conspectu suo. Afflictionem et curam super- fluam.	26.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

9. Καὶ μεγέθει ὑπερέβαλον. Ἐκ τῆς ἐμπροσθεν ἐμοῦ.	9. Καὶ ἐμεγαλύνθην. Ἐκ τῆς ἐμπροσθεν μου	9.
10. Ἐπεθύμησαν. Ἐκ πάσης φιλοπονίας μου.	10. ἤτησαν. Ἐκ παντὸς μόχθου μου.	10.
11. Καὶ τὸν πόνον ὃν ἐπόνησα διὰ πρᾶσσομένους.	11. Καὶ ἐν μόχθῳ ᾧ ἐμόχθησα τοῦ ποιεῖν. Ματαιότης, καὶ προαίρεσις πνεύ- ματος.	11.
12. Καὶ πλάνην.	12. Καὶ παραφοράν. Ὅτι τις ἀνθρώπος, ὃς ἐπελεύσε- ται ὀπίσω τῆς βουλῆς;	12.
13. Ὑπὲρ τὴν ἀμαθίαν.	13. Ὑπὲρ τὴν ἀφροσύνην.	13.
15. Καὶ εἰς τί μοι ἡ σοφία μου;	15. Καὶ ἵνα τί ἐσοφισάμην ἐγώ;	15.
17. Κακὸν γάρ μοι ἐφάνη τὸ ἐρ- γὸν τὸ γινόμενον.	17. Ὅτι πονηρὸν ἐπ' ἐμὲ τὸ ποι- ημα τὸ πεποιημένον.	17.
19. Καὶ κυριεύσει. Εἰς ὃν (ἐμόχθησα).	19. Καὶ εἰ ἐξουσιάζεται. Ἐμὸς μόχθησα.	19.
20. Καὶ περιήχθην.	20. Καὶ ἐπέστρεψα. Ἐποτάξασθαι. Ἄλλος, ἀποκα- μεῖν.	20.
21. Καὶ ἐν γοργότητι. Καὶ κάκωσις.	21. Καὶ ἐν ἀνδρείᾳ. Καὶ πονηρίᾳ.	21.
22. Ὅτι γὰρ περιγέγονεν.	22. Ὅτι γίνεται.	22.
23.	23. Ἀληγμάτων καὶ θυμοῦ.	23.
24. Ἀπὸ κόπου αὐτοῦ.	24. Ἐν μόχθῳ αὐτοῦ.	24.
25. Ἀναλώσει	25. Τίς πίεται;	25.
26. Ἀρέσαντι αὐτῷ.	26. Τῷ ἀγαθῷ πρὸς προσώπου αὐτοῦ.	26.

Ἐσχαλίαν.

Περὶ σπασμόν.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

9. Et magnitudine superavi. Ab ante me.	9. Et magnificatus sum. Ab ante me.	9.
10. Desideraverunt. Ex omni industria mea.	10. Postulaverunt. Ab omni labore meo.	10.
11. Et laborem, quem laboravi perficiens.	11. Et in labore, quo laborave- ram faciendo. Vanitas et præsumptio spiritus.	11.
12. Et errorem. Qui possit ire post regem?	12. Et errorem. Quoniam quis est homo, qui in- grediatur ad consilium?	12.
13. Super inscitiam.	13. Super stultitiam.	13.
15. Et ad quid mihi sapientia mea?	15. Et ut quid sapiens factus sum ego?	15.
17. Malum enim mihi visum est opus quod fit.	17. Quia malum super me opus quod factum est.	17.
19. Et dominabitur. In quem laboravi.	19. Et an potestatem habeat. Quo laboravi.	19.
20. Et circumverti me.	20. Et conversus sum. Ut renuntiarem. <i>Alius</i> , labori succumberet (cor meum).	20.
21. Et in sollicitudine. Et afflictio.	21. Et in virtute. Et nequitia.	21.
22. Quia enim superfait.	22. Quia fit.	22.
23.	23. Dolorum et iracundiæ.	23.
24. A labore suo.	24. In labore suo.	24.
25. Consumet.	25. Quis bibit?	25.
26. Qui ei placet. Occupationem.	26. Bono ante faciem ejus. Distractionem.	26.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ

ΑΚΥΛΑΣ.

טוּב וְלִפְנֵי הָאֱלֹהִים

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

Τοῦ συλλεγεῖν καὶ τοῦ συναγαγεῖν.

טוּב וְלִפְנֵי הָאֱלֹהִים

VULGATA LATINA.

AQUILA.

VERSIO HEBRAICI TEXT.
Ad colligendum et ad congregandum.

Ut addat et congreget.

Ad colligendum et ad congregandum.

Ad dandum bono in conspectu Dei.

Et tradat ei qui placuit Deo.

Notæ et variæ lectiones ad cap. II Ecclesiasthæ.

- V. 1. 'A., Σ., ἀτμός. Vide cap. I, v. 2.
- V. 2. 'A., εἶπα πλάνησιν. Sic Martianæus ex Hieronymo, cujus hæc sunt verba : « Ubi nos *amentiam* legimus, in Hebræo habet MOLAL, quod Aquila πλάνησιν, i. e. *errorem* : Sym. θόρυβον, hoc est, *tumultum* interpretati sunt. LXX vero et Theod. sicut in pluribus locis, ita hic quoque concordant, et transtulerunt περιφοράν, quam nos verbum de verbo exprimentes, *circumlationem* possumus dicere. »
- Ibid. Σ., καὶ τὸν γέλωτα etc. Sic restituimus locum pleniorē ex editione Rom. DRACH.
- Ibid. Σ., τὴ ἀύτη etc. Drusius ex editione Romana de more.
- V. 3. 'A., Σ., καὶ ἐνοφθην etc. Idem.
- Ibid. Σ., ἵνα τὴν καρδ- etc. Idem.
- Ibid. Σ., ποῖον τὸ etc. Idem.
- V. 4. 'A., μέγала etc. Idem.
- V. 6. 'A., λίμνας etc. Idem.
- V. 8. Σ., ἤθροισα etc. Idem.
- Ibid. 'A., καὶ οὐσίας. Σ., καὶ πεκούλιζ. Idem. Peculia, vox Latina, jam usu apud Græcos tempore Symmachi

- Ibid. 'A., καὶ τρυφάς etc. Idem
- Ibid. 'A., κυλίχιον καὶ κυλίχια. Hieronymus. Σ., μέτρων σχήματα καὶ ἐπιθήματα. Sic Symmachi lectionem expressit Martianæus noster. Hieronymi verba sunt : « Nam de vini fusoribus, et vini fustriticibus : (ad distinctionem quippe nunc masculini, feminino genere volui declinare, quod Latinus sermo non recipit) aliud inulto quam in promptu est Aquila interpretatur. Non enim homines, viros videlicet et feminas, sed vasculorum species nominavit, κυλίχιον et κυλίχια vocans, quod Hebræice dicitur SADDA et SADDOTH. Denique Symmachus, licet verbum non potuerit exprinere de verbo, ab hac opinione non longe est, dicens *Mensurarum species et appositiones*. Sive igitur *urceos*, sive *scyphos*, sive *crateras*, qui in ministeriis ordinantur, aut gemmisque distinctos, Salomonem habuisse credendum est : et quod ex uno κυλίχιῳ, id est, *cratere*, aliis κυλίχιοις, minoribus scilicet vasculis, hauriretur : et per ministrorum manus potantium vinum turba susciperet. »
- V. 9. Σ., καὶ μεγέθει ὑπερέβ-. Drusius.
- Ibid. Edit. Rom. : καὶ προσέθηκα σοφίαν παρῖ

ECCLESIASTHÆ CAPUT III.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ

ΑΚΥΛΑΣ.

- 1 לכל זמן
- 2 לכל-צפח
- 3 לעקר
- 4 להשליך אבנים
- 5
- 6
- 7
- 8 לאהב
- 9 יפה בעתו
- 10
- 11
- 12 גם את-העלם
- 13 מבלי אשר לא ימצא האדם
- 14 יהיה
- 15 והאדוים יבקש את-נרדך

- 1. Ἑλληνικοῖς γράμμασι.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.
- 9.
- 10.
- 11.
- 12.
- 13.
- 14.
- 15.

- 1.
- 2.
- 3.
- 4. Τοῦ ἀγαπᾶν.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.
- 9.
- 10.
- 11.
- 12. Καίτε σὺν τὸν αἰῶνα.
- 13. Ὡς οὐχ εὕρησαι ἄνθρωπος.
- 14.
- 15.

VERSIO HEBRAICI TEXT.
1. Omnibus tempus.
Omni voluntati.
2. Evellendi.
5. Projiciendi lapides.
8. Diligendi.
11. Pulcrum in tempore suo.
Etiam sæculum.
Propter quod non inveniet homo.
14. Erit.
15. Et Deus quæret patientem persecutioneiu.

VULGATA LATINA.
1. Omnia tempus habent.
Et suis spatiis transeunt universa.
2. Evellendi.
5 Spargendi lapides.
8. Dilectionis.
11. Bona in tempore suo.
Et mundum.
Ut non inveniat homo.
14. Perseverent.
15. Et Deus instaurat quod abiit.

AQUILA.
1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8. Diligendi.
9.
10.
11.
12.
13.
14.
15.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

Ἀθροΐσαι καὶ ἀποθέσθαι.

Τοῦ προσθεῖναι καὶ τοῦ συναγαγεῖν.

Ἵνα δοθῆ ἑκείνῳ ᾧ ἀρέσει τῷ Θεῷ.

Τοῦ δοῦναι τῷ ἀγαθῷ πρὸ προσώπου τοῦ Θεοῦ.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

Concervandi et deponendi.

Ut augeat et congreget.

Ut detur ei, cui Deo placebit.

Ad dandum bono ante faciem Dei.

Notæ et variæ lectiones ad cap. II Ecclesiastæ.

πάντας. Ubi S. Hieronymus : *et adjecti sapientiam super omnes.*

Ibid. Σ., ἀπὸ ἔμπροσθεν ἐμοῦ. Idem.

V. 10. Σ., ἐπεθύμησαν. Idem.

Ibid. Σ., ἐκ πάσης φιλοπονίας μου. Idem.

V. 11. Σ., καὶ τὸν πόνον etc. Idem.

Ibid. Ἀ., ἀτμὸς καὶ νομὴ ἀνέμου. Idem ut supra.

V. 12. Ἀ., Σ., καὶ πλάνην. Hæc respondent haud

dubie voci πλάνη ut recte suspicatus est Drusius.

LXX habent παραφορὰν, sed in quibusdam exem-

plaribus ἰσθῆται περιφορὰν, cum scholio ad

παρξ. παραφορὰν, ut monetur in edit. Romana.

Eodem versu 12, Ο΄, τὰ ὅσα ἐποίησεν αὐτήν. S. Hiero-

nymus, *ante factorem suum.*

Ibid. Ἀ., τί δὲ ὁ ἄνθρωπος etc. Drusius.

Ibid. Sym., *qui possit* etc. Hanc interpretationem

adfert quidem Hieron., sed Symmacho non

adscribit : quare non liquet esse Symmachi.

V. 15. Σ., ὑπὲρ τὴν ἀμαθίαν. Idem

V. 15. Σ., καὶ εἰς τί μοι etc. Idem.

V. 17. Σ., κακὸν γάρ μοι etc. Idem.

V. 19. Ἀ., Σ., καὶ κυριεύσει. Idem.

Ibid. Σ., εἰς ὄν. Ed. Romana. Addas haud dubie

ἐμόχθησα : nam eis ὄν adfertur, quia in eo solum differabat a LXX.

V. 20. Σ., καὶ περιήχθη. Drusius

Ibid. Ἄλλος, ἀποκαμείν. Idem.

V. 21. Σ., καὶ ἐν γοργότητι. Editio Romana illud

quasi scholion adfert ; sed est haud dubie Symma-

chi, ut infra cap. iv, v. 4.

Ibid. Σ., καὶ κάκωσις. Sic unus codex Regius.

Ita solet Symmachus vertere.

V. 22. Σ., ὅτι γάρ etc. Drusius.

V. 23. Ἀ., βάσανος καὶ θυμός. Hæc ed. Romana

sine interpretis nomine adfert. Sed est, ut videtur,

Aquilæ, ut supra c. i, v. 18.

V. 24. Σ., ἀπὸ κόπου αὐτοῦ. Drusius.

V. 25. Ἀ., φέσεται etc. Idem.

Ibid. Symmachi lectio, ἀνυλώσει, monente Do-

derleinio, in scholiis ad hunc locum, potius ad prio-

rem vocem ἕκῃ ejusdem commatis pertinere vide-

tur. DRACH.

V. 26. Σ., ἀρέσαντι etc. Idem.

Ibid. Σ., ἀσχολλαν. Idem.

Ibid. Ἀ., τί ὁ συλλέγειν etc. Idem.

Ibid. Σ., ἵνα δοθῆ etc. Idem ex edit. Romana, ut solet;

ECCLESIASTÆ CAPUT III.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1. Παντὸς ὥρα.

Πάσης χρείας.

2. Ἐκριζῶσαι.

5.

8.

11. Καλὸν ἕκαστον ἐν καιρῷ ἑαίῳ

14. Διαμενεῖ.

15. Ὁ Θεὸς ἐπιζητήσῃ ὑπὲρ τῶν ἐδιωκομένων.

SYMMACHUS.

1. Omnis rei tempus.

Omnis negotii.

2. Eradicandi.

5.

8.

11. Pulcrum unumquodque in tempore suo.

14. Perseverent.

15. Deus autem inquirat super eis qui persecutionem patiuntur.

1. Τοῖς πᾶσιν ὁ χρόνος.

Τῷ παντὶ πράγματι.

2. Ἐκτλαί.

5. Βαλεῖν λίθους. Ἄλλος, ρίψαι λίθους.

8. Τοῦ φιλῆσαι.

11. Καλὰ ἐν καιρῷ αὐτοῦ.

Καίγε σύμπαντα τὸν αἰῶνα.

Ὅπως μὴ εὐρῆ ἄνθρωπος.

14. Ἔσται.

15. Καὶ ὁ Θεὸς ζητήσῃ τὸν διωκόμενον.

LXX INTERPRETES.

1. Omnibus tempus.

Omnī rei.

2. Evellendi.

5. Mittendi lapides. *Alius*, pro- jiciendi lapides.

8. Amandi.

11. Bona in tempore suo.

Et quidem omne sæculum.

Ut non inveniat homo.

14. Erunt.

5. Et Deus quærit eum qui persecutionem patitur.

THEODOTIO.

1.

2.

5.

8.

11.

14.

15.

1.

2.

5.

8.

11.

14.

15.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON. Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
16 וּבְקוֹם הַצֶּדֶק לְכָל-הַצֶּעַף לְבָרֵם הָאֱלֹהִים וְלִרְאוּתָא	16. 17. 18.	16. Καὶ τόπον τῆς δικαιοσύνης 17. Πάσης χρείας. 18.
19 מִקְרָה וְרַח אֶחָד לְכָל וּמוֹתֵר הָאָדָם מִן-הַבְּדוּמָה אִין	19.	19.
20 הַיּוֹלֵךְ מִן הָעֵפֶר	20.	20.
22 כִּי מִי יִבְיָאֵנוּ לְרִאוּתִי בְמִדָּה שִׁוְיָהִי אַחֲרַיִךְ	22.	22.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
16. Et locum justitiæ.	16. In loco justitiæ.	16. Et locum justitiæ.
17. Omni voluntati.	17. Omnis rei.	17. Omnis necessitatis.
18. Ad purgandos eos Deus, et ad videndum.	18. Ut probaret eos Deus, et ostenderet.	18.
19. Eventus.	19. Interitus.	19.
Et spiritus unus omnibus.	Et similiter spirant omnia.	
Et præstantia hominis præ animali nihil (est).	Et nihil habet homo jumento amplius.	
20. Vadens.	20. Pergunt.	20.
De pulvere.	De terra.	
22. Quia quis adducet eum ad videndum in illud quod erit post eum?	22. Quis enim eum adducet, ut post se futura cognoscat?	22.

Notæ et variæ lectiones ad cap. III Ecclesiastæ.

V. 4. Σ., παντός ὄρα. Drusus ex editione Romana, ut et reliqua usque ad versum undecimum.

V. 11. 'A., καὶ γὰρ σὺν τὸν αἰῶνα. Hæc in codice uno Regio annotantur ex Olympiodoro: καὶ γὰρ σὺν τῷ αἰῶνα ἔδωκεν· τὸ, σὺν, ἰδὲ αἰῶνα ἔστιν Ἑβραϊκῶν

παρερρημένως κείμενον ἐν τῇ Ἑβραϊκῇ φωνῇ. I. e., καὶ γὰρ σὺν τὸν αἰῶνα edidit (Aquila). Illud, σὺν, esse proprietatis Hebraica, quod interjectionis loco ponitur in Hebraica lingua. [Nimirum, particula Hebr. אִתְּךָ et cum significat, et accusativum denotat casum.]

ECCLESIASTÆ CAPUT IV.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 הַעֲשִׂים דְּבֻעָה	1.	1.
2 מִנְחָם וְשִׁבַּח אֲבִי	2.	2.
3 הַמַּעֲשֶׂה הַרַע אֲשֶׁר נַעֲשָׂה	3.	3.
4 וְאֵת כָּל-כְּשָׂרָךְ	4.	4.
5 חִבֵּם אֶת-יָדֶיךָ	5.	5.
6 נִחַת	6.	6.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Oppressos.	1. Calumnias.	1.
Lacryma.	Lacrymas.	
Consolator.	Consolatorem	
2. Et laudans ego.	2. Et laudavi.	2.
3. Opus malum, quod fit.	3. Mala, quæ sub sole fiunt.	3.
4. Et omnem rectitudinem.	4. Et industrias.	4.
5. Complicans manus suas.	5. Complicat manus suas.	5.
6. Requie.	6. Cum requie.	6.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ	Ο΄.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
16.	16. Καὶ τόπον τοῦ δικαίου.	16.
17.	17. Τῷ παντὶ πράγματι.	17.
18.	18. Ὅτι διακρίνει αὐτοὺς ὁ Θεός, καὶ τοῦ δεῖξαι. Ἄλλος, τοῦ ἐλέγξει αὐτοὺς ὁ Θεός, καὶ τοῦ δεῖξαι αὐτοῖς.	18.
19 Σύμβαμα. Καὶ ἀναπνοὴ ὁμοία πᾶσιν. Καὶ τί πλέον ἄνθρωπος κτήνους;	19. Συνάντημα. Καὶ πνεῦμα ἐν τοῖς πᾶσιν. Καὶ τί ἐπερίστυσεν ὁ ἄνθρωπος παρὰ τὸ κτήνος;	Καὶ τίς περίσσεια τῷ ἀνθρώπῳ;
20. Ἄπὸ τῆς γῆς.	20. ✕ Πορεύεται. Ἄπὸ τοῦ χόσος.	20.
22. Τί γὰρ αὐτὸν ἄξει θεάσασθαι τὰ ἐσθμένα μετὰ ταῦτα;	22. Ὅτι τίς ἄξει αὐτὸν τοῦ ἰδεῖν ἐν ᾧ ἐάν γένηται μετ’ αὐτόν;	22.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
16	16. Et locum justī.	16.
17.	17. Omni rei.	17.
18.	18. Quia separabit illos Deus et ut ostendat. <i>Alius</i> , ut redargueret eos Deus, et ut ostenderet eis.	18.
19. Eventus. Et respiratio similis omnibus. Et quid amplius homo bestia?	19. Eventus. Et spiritus unus omnibus. Et quid abundavit homo a pecore?	19. Et quæ præstantia homini?
20. De terra.	20. ✕ Vadit. De pulvere.	20.
22. Quid enim eum adducet ad spectandum quæ futura sunt postea?	22. Quia quis adducet eum ut videat in illud quod futurum est post ipsum?	22.

Notæ et variæ lectiones ad cap. III Ecclesiastæ.

Solet Aquila pro accusativo ponere σύν. DRACH.]
Ibid. Ἄ., ὡς οὐχ etc. Drusius.
V. 14. Σ., διαμενεῖ. Idem.
V. 15. Σ., ὁ δὲ Θεός etc. Idem.
V. 16. Ἄ., καὶ τόπον τῆς δικαιοσύνης. Ex edit.

Romana et Drusio : pariterque sequentes hujus capituli lectiones.
V. 20. ✕ πορεύεται. S. Hieronymus : *Omnia dunt ad locum unum.*

ECCLESIASTÆ CAPUT IV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ	Ο΄.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Τοὺς συκοφαντούμενους. Δάκρυα. Παρηγορῶν.	1. Τὰς συκοφαντίας. Δάκρυον. Παρακαλῶν. Ἄλλος, παραμυθούμενος.	1.
2. Καὶ ἐμακάρισα.	2. Καὶ ἐπήνεσα.	2.
3. Τὰ κακὰ ἔργα τὰ γινόμενα.	3. Πᾶν τὸ ποιῆμα τὸ πονηρὸν τὸ πεποιτημένον.	3.
4. Καὶ σύμπασαν γοργότητα.	4. Καὶ σύμπασαν ἀνδρῖαν.	4.
5. Περιπλέκεται ταῖς χερσὶν αὐτοῦ.	5. Περιέβαλε τὰς χεῖρας αὐτοῦ.	5.
6. Μετὰ ἀναπαύσεως.	6. Ἄναπαύσεως.	6.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Calumniam sustinentes. Lacrymas. Consolator.	1 Calumnias. Lacryma. Consolator. <i>Alius</i> , id.	1.
2. Et beatos dixi.	2. Et laudavi.	2.
3. Opera mala, quæ fiunt.	3. Omne opus malum, quod factum est.	3.
4. Et omnem agilitatem.	4. Et omnem virtutem.	4.
5. Complicatur manibus suis.	5. Circumjecit manus suas.	5.
6. Cum requie.	6. Requie.	6.

TO EBPAIKON.

[TO EBPAIKON
Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

ΑΚΥΤΑΑΣ.

בכולא הפנים ורעות רחח 7 ושבתני אני ואראת	7.	7.
8 ואין שני סץ מסודה וענין	8.	8. Τέλος.
9 טובים השנים מן-האחד אשר ישלהם שכר מדב	9.	9.
10 את-הברד ואין שני	10.	10. Τὸν φίλον αὐτοῦ.
12 יתקפי האחד המשלש	12.	12.
13 מדב ירד מסכן חזכם ממלך דקן וכסיל	13.	13.
אשר לא-ידע להודר עוד 14 כי-מבית הסדרים יצא למלך כי גם במלכותו נולד רש	14.	14. Ὅς οὐ γνώσεται τοῦ φυλάξασθαι.
15 ראיתי את-כל-החיים המהלכים חתת השמש עם הילד השני אשר יעכד חזותו	15.	15.
16 אין-קץ לכל-העם	16.	16. Οὐκ ἔστι τέλος τῷ παντί λαῶ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

Quam plenitudo pugillorum. Et pastione spiritus. 7. Et conversus sum ego, et vidi.	Quam plena utraque manus. Et afflictione animi. 7. Considerans reperi.	7.
8. Et non est secundus.	8. Et secundum non habet.	8.
Finis. A bono. Et negotium.	Non cessat. Bonis. Et afflictio.	Finis.
9. Meliores duo quam unus, quia est eis merces bona.	9. Melius est ergo duos esse si- mul, quam unum: habent enim emolumentum societatis suæ.	9.
10. Socium suum. Et non secundus.	10. Ab altero (fulciatur). Non habet sublevantem se.	10. Amicum suum.
12. Prævaluerit ei unus.	12. Quispiam prævaluerit con- tra unum.	12.
Triplicatum.	Triplic.	
13. Melior puer pauper et sa- piens, præ rege sene et stulto.	13. Melior est puer pauper et sapiens rege sene et stulto.	13.
Qui non novit moneri adluoc.	Qui nescit prævidere in poste- rum.	Qui non noscet custodire
14. Quia e domo victorum egressus est ad regnandum: quia etiam in regno suo natus est pau- per.	14. Quod de carcere catenisque interdum quis egrediatur ad re- gnum; et alius natus in regno ino- pia consumatur.	14.
15. Vidi cunctos viventes am- bulantes sub sole, cum puero se- cundo, qui stabit pro eo.	15. Vidi cunctos viventes, qui ambulant sub sole cum adolescen- te secundo, qui consurget pro eo.	15.
16. Non est finis omni populo.	16. Infinitus numerus est po- puli.	16. Non est finis omni populo.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο

ΘΕΟΔΩΤΩΝ.

Πληρώματα ἀμφοτέρων χειρῶν. Καὶ κακώσεως πνεύματος.	Ἵπὲρ πληρώματα δύο δρακῶν. Καὶ προαιρέσεως πνεύματος.	
7. Καὶ κάλιν ἀναστρέψας κατέ- μαθον.	7. Καὶ ἐπέστρεψα ἐγὼ καὶ εἶδον.	7.
8. Καὶ οὐ μὴ ἔσται δεύτερος.	8. Καὶ οὐκ ἔστι δεύτερος. Περασμός.	8.
Ἄγαθοῦ. Καὶ ἀσχολία.	Ἄπὸ ἀγαθωσύνης. Καὶ περισπασμός.	
9. Εἰσὶν ἀμείνους δύο ἐνός· ἔχουσι γὰρ κέρδος ἀγαθόν.	9. Ἄγαθοὶ οἱ δύο ὑπὲρ τὸν ἕνα, οἷς ἔστιν αὐτοῖς μισθὸς ἀγαθός.	9.
10. Τὸν ἑταῖρον αὐτοῦ.	10. Τὸν μέτοχον αὐτοῦ. Καὶ μὴ ἦ δεύτερος. Ἄλλος, οὐκ ἔστι δεύτερος.	10.
12. Ὑπεριχύση τις ἐνός. Τετραπλωμένον, ἢ τριπλοῦν.	12. Ἐπικραταιωθῆ ὁ εἷς. Τὸ ἑντρίτον.	12.
13. Κρεῖττων παῖς πένης μετὰ σφίας . . .	13. Ἄγαθός παῖς πένης καὶ σο- φός ὑπὲρ βασιλέα πρεσβύτερον καὶ ἄφρονα	13.
.	Ἵς οὐκ ἔγνω τοῦ προσέχειν ἔτι.	
14. Ὁ μὲν γὰρ ἐκ φυλακῆς ἐξ- ῆλθε βασιλεύσας, ὁ δὲ καίπερ βασι- λεύς γεννηθεὶς ἠπορήθη.	14. Ὅτι ἐξ οἴκου τῶν δεσμίων ἐξέλθεται τοῦ βασιλεύσαι, ὅτι καίγε ἐν βασιλείᾳ αὐτοῦ ἐγενήθη πένης.	14.
15. . . . μετὰ παιδός . . .	15. Εἶδον σύμπαντας τοὺς ζῶντας τοὺς περιπατοῦντας ὑπὸ τὸν ἥλιον μετὰ τοῦ νεανίσκου τοῦ δευτέρου, ὅς στήσεται ἀντ' αὐτοῦ.	15.
16. (Ἄπειρος πᾶς ὁ λαός.)	16. Οὐκ ἔστι περασμός τῷ πάντι λαῷ.	16.

SYMMACHIUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

Plenitudines ambarum manuum.	Super plenitudines duorum pu- gillorum.	
Et afflictione spiritus.	Et præsumptionis spiritus.	
7. Et denuo convertens me di- dici.	7. Et conversus sum ego, et vidi.	7.
8. Et non erit secundus.	8. Et non est secundus. Finis.	8.
A bono.	A bonitate.	
Et occupatio.	Et distractio.	
9. Sunt meliores duo uno: ha- bent enim lucrum bonum.	9. Boni duo super unum, qui- bus est merces bona.	9.
10. Socium suum.	10. Participem suum. Et non fuerit secundus. <i>Alius,</i> non est secundus.	10.
12. Prævaluerit quis uni.	12. Invaluerit unus.	12.
Triplicatum, sive, triplex.	Triplex.	
13. Melior est puer pauper cum sapientia rege sene et insipiente.	13. Bonus est puer pauper et sapiens super regem seniore et stultum.	13.
Qui nescit præcavere vicissitu- dinem.	Qui nescit providere in poste- rum.	
14. Alter enia exiit de carcere ad regnandum; alter vero cum es- set rex natus, paupertate oppres- sus est.	14. Quoniam de domo victo- rum egredietur ut regnet: quia etiam in regno suo factus est pau- per.	14.
15. Vidi omnes viventes qui gradiuntur sub sole cum adoles- cente secundo, qui surrexit pro eo.	15. Vidi universos viventes, qui ambulant sub sole cum adolescente secundo, qui stabit pro illo.	15.
16. Infinitus omnīs populus.	16. Non est finis omni populo.	16.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON
Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

ΑΚΥΛΑΣ.

אשר-היה לפניהם גם האחרונים
לא ישמחו-ברו כי-גם-הבל ורעון
רח

1 וקרוב לשבע

VERSIO HEBRAICI TEXT.

Qui fuit ante eos, etiam posteri non lætabuntur in eo, quia etiam hoc vanitas et pastio spiritus.

17. Et propinquus ad audientium.

17.

VULGATA LATINA.

Qui fuerunt ante eum, et qui postea futuri sunt, non lætabuntur in eo. Sed et hoc vanitas et afflictio spiritus.

17. Et appropinqua ut audias.

17. Καὶ ἔγγιζε ὥστε ἀκούειν.

AQUILA.

17. Et accede ut audias.

Notæ et variæ lectiones ad cap. IV Ecclesiastæ.

V. 1. Σ., τοὺς συκοφαντούμενους. Hæc lectio et omnes pene sequentes ex Drusio ex ed. Rom. prædeunt.

V. 3. Pro ἐγένετο, ut habent O, Sym. ἐγενήθη, ex edit. Rom.

V. 12. Σ., τετριπωμένον ἢ τριπλοῦν. Sic editio

Romana. Drusius vero τετριπωμένος, male.

V. 13. Σ., κρείσσων παῖς etc. Versionem Symmachi hujus et trium sequentium versuum plenam adfert Hieronymus in Ecclesiasten: Græcorum vero partem tantum habemus.

Ibid. Ἄ., δς οὐ γνώσεται etc. Editio Romana;

ECCLESIASTÆ CAPUT V.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON
Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

ΑΚΥΛΑΣ.

1 אל-תבול על-פק

1.

1.

על-ק
2 כי בא הדום ברב ענין

2.

2.

3 אין חפץ בכסלים

3.

3.

4 סוב

4.

4.

5 לחסוי

5.

5.

כי שגגה היא

חבל

6 כי ברב תלמות והבלים ודברים הרבה

6.

Ὅτι ἀκούσιόν ἐστι.
Καὶ διαλύση.

6.

7 כי גבה מעל גבה

7.

7.

8 בכל הוא מלך לשדה נעבד

8.

8.

10 ומה-כשרון לבעליה כי אם-ראית עיניו

10.

10.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

1. Ne festines in ore tuo.

Idcirco.

2. Quia venit somnium in multitudine negotii.

3. Non voluntas in stultis.

4. Mellius.

5. Ad peccare faciendum.

Quia error istud.

Et dissipabit.

6. Quia in multitudine somniorum et vanitates et verba multa.

7. Quia excelsus desuper excelsum.

8. In omnibus ipse rex agro fit servus.

10. Et quid rectum dominis suis, nisi visio oculorum ejus?

VULGATA LATINA.

1. Ne temere quid loquaris.

Idcirco.

2. Multas curas sequuntur somnia.

3. Displicet enim ei infidelis et stulta promissio.

4. Multoque melius.

5. Ut peccare facias.

Non est providentia.

Dissipet.

6. Ubi multa sunt somnia, plurimæ sunt vanitates, et sermones innumeri

7. Quia excelso excelsior est alius.

8. Et insuper universæ terræ rex imperat servienti.

10. Et quid prodest possessori, nisi quod cernit divitias oculis suis?

AQUILA.

1.

2.

3.

4.

5.

Quia non spontaneum est.

Et dissolvat.

6.

7.

8.

10.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

.. Ἀλλὰ τοῦτο ἀτμός καὶ βό-
σησις ἀνέμου.

Οἱ ἐγένοντο ἐμπροσθεν αὐτῶν,
καίγε οἱ ἔσχατοι οὐκ εὐφραυνθήσον-
ται ἐπ' αὐτῶ· ὅτι καίγε τοῦτο μα-
ταιότης καὶ προαίρεσις πνεύματος.

17.

17. Καὶ ἐγγὺς τοῦ ἀκούειν.

17.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

Qui fuit ante utrumque : et po-
steri non lætabuntur in eo. Sed
hoc aura et pastio venti.

Qui fuerunt ante illos. Et qui-
dem novissimi non lætabuntur in
eo. Sed et hoc vanitas et præ-
sumptio spiritus.

17.

17. Et propinquus ad audien-
dum.

17.

Notæ et variæ lectiones ad cap. IV Ecclesiastæ.

Græca vero Symmachi desiderantur.

Græca Symmachi ex ejus versione Latina sine pe-
riculo exprimuntur.

V. 14. Σ., ὁ μὲν γὰρ etc. Ex edit. Romana et
D usio.

Ibid. Σ.,..... Ἀλλὰ τοῦτο etc., ut supra cap. 1,
v. 14.

V. 15. Græca Symmachi non exstant.

V. 16. Ἀ., οὐκ ἔστι etc. Edit. Rom. et Drusius.

ECCLESIASTÆ CAPUT V.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1. Μὴ προπετής γίνου τῷ στό-
ματί σου.

1. Μὴ σπεῦδε ἐπὶ στόματί σου. 1.

2. Ἀποθήσεται ηνεῖρος διὰ πλή-
θος ἀνομίας.

Διὰ τοῦτο. Ἄλλος, ἐπὶ τούτῳ.
2. Ὅτι παραγίνεται ἐνυπνίων ἐν
πλήθει πειρασμοῦ. 2.

3. Οὐ πάρεστι χρεία ἀφρόνων.

3. Οὐκ ἔστι θέλημα ἐν ἀφροσι. 3.

4. Βέλτιον.

4. Ἀγαθόν. 4.

5.

5. Ἐξαμαρτῆσαι. Ἄλλος, ὥστε
ἐξαμαρτεῖν. 5.

6. Διὰ γὰρ πλήθους ὀνειρῶν μα-
ταιότητες καὶ λόγοι πολλοί.

Ὅτι ἄγνοιά ἐστιν.
Καὶ διαφθείρη. 6.

7. Καὶ ὑψηλότερος ἐπάνω αὐτῶν.

6. Ὅτι ἐν πλήθει ἐνυπνίων καὶ
ματαιότητων καὶ λόγων πολλῶν. 6.

8. Ἐπὶ παντὶ αὐτός ἐστι βασι-
λεὺς τῇ χώρᾳ εἰργασμένη.

7. Ὅτι ὑψηλὸς ἐπάνω ὑψηλοῦ. 7.

10. Τί γὰρ ἀνδραγάθημα τῷ
ἔχοντι αὐτήν, εἰ μὴ μόνον θεωρία
ὀφθαλμῶν αὐτοῦ;

8. Ἐπὶ παντὶ ἐστι βασιλεὺς τοῦ
ἀγροῦ εἰργασμένου. 8.

10. Καὶ τί ἀνδρεία τῷ παρ' αὐ-
τῆς; Ὅτι ἀρχὴ τοῦ ὀφθαλμῶ
αὐτοῦ. 10.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

1. Ne præceps sis ore tuo.

1. Ne festines in ore tuo. 1.

2. Abibat somnus (vel, somnium)
omnium multitudinem iniquitatis.

Propter hoc. *Alius*, super hoc. 2.

3. Non est usus amentium.

2. Quia advenit somnium in
multitudine sollicitudinis. 2.

4. Melius.

3. Non est voluntas in stultis. 3.

5.

4. Bonum. 4.

6. Nam per multitudinem som-
niorum vanitates et verba multa,

5. Ut peccare facias. *Alius*, ita
ut peccare facias. 5.

7. Et excelsior supra illos.

Quia ignorantia est.
Et disperdat. 6.

8. In omni ipse rex est agro
culto.

6. Quia in multitudine somnio-
rum et vanitatum et verborum
plurimorum. 6.

10. Quid enim utiliter gestum
habenti eam, nisi tantum specu-
latio oculorum ejus?

7. Quia excelsus supra excel-
sum. 7.

8. In omni est rex agri culti. 8.

10. Et quid fortitudo ei qui ab
ca? Quia principium videre oculis
suis. 10.

TO EBPAIKON.

11 וְהַשְׁבַּע לְעִשִׂיר אִינְנָה בְּנִיחַ לֹא לִישׁוֹן
 12 רְעָה חֲלָה לְרַעְתּוֹ
 13 בַּעֲנַן רַע
 14 שׁוֹךְ
 15 וּמִזֶּה יִתְרוֹן לוֹ שִׁיעָמַל
 17 הִנֵּה אֲשֶׁר-רָאִיתִי אֲנִי מוֹסֵפֵר
 18 גַּם
 וְלִשְׂאֵת אֶת-חֶלְקִי

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γραμμασι.
 11.
 12.
 13.
 14.
 15.
 17.
 18.

ΑΚΥΛΑΣ.

11.
 12
 Εἰς πονηρὸν αὐτῶ.
 13.
 14.
 15.
 17.
 18. Ἀλλὰ καί.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

11. Et saturitas divitis non ipsa permittit ei dormire.
 12. Mala infirmitas. In malum suum.
 13. In occupatione mala.
 14. Quod eat.
 15. Et quid præstantiæ ei quod laboravit?
 17. Ecce quod vidi ego. Numero.
 18. Etiam. Et ad tollendum partem suam.

VULGATA LATINA.

11. Saturitas autem divitis non sinit eum dormire.
 12. Alia infirmitas pessima. In malum domini sui.
 13. In afflictione pessima.
 14. Caret.
 15. Quid ergo prodest ei quod laboravit?
 17. Hoc itaque visum est mihi. Numero.
 18. Et. Et fruatur parte sua.

AQUILA.

11.
 12.
 In malum ei.
 13.
 14.
 15.
 17
 18. Sed et.

Notæ et variæ lectiones ad cap. V Ecclesiastæ.

V. 4. Σ., μη προπετης etc. Omnes hujus capituli lectiones ex editione Romana et ex Drusio prodeunt, duabus solum exceptis

V. 5. Ἄλλος, ὥστε ἐξαμ-. Symm. pro τοῦ habet ὥστε. Sic edit. Rom. Ibid. Ἄ., ὅτι ἀκούσιόν ἐστι. Ex Hieronymo in

ECCLESIASTÆ CAPUT VI.

TO EBPAIKON.

1 על-האדם
 2 ולא-ישליכנו
 3 לא-תשבע
 8 כי-מה-יודר
 9 טוב מראה עינים מהלך-נפש
 גם-זה הבל ורעות רוח
 10 עם שדתיקיף ממני

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γραμμασι.
 1.
 2.
 3.
 8.
 9.
 10.

ΑΚΥΛΑΣ.

1.
 2.
 5.
 8.
 9. . . . ματαιότης καὶ νομὴ ἀνέμου.
 10.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

1. Super hominem.
 2. Et non dabit potestatem ei.
 3. Non saturata fuerit.
 8. Quia quid præstantius?
 9. Bona visio oculorum præ incensu animæ: etiam hoc vanitas et pastio spiritus.
 10. Cum eo qui fortior se.

VULGATA LATINA.

1. Apud homines.
 2. Nec tribuit ei potestatem.
 3. Non utatur.
 8. Quid habet amplius?
 9. Melius est videre quod cupias, quam desiderare quod nescias: sed et hoc vanitas est, et præsumptio spiritus.
 10. Contra fortiorem se.

AQUILA.

1.
 2.
 5.
 8.
 9. ... vanitas et pastio venti.
 10.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VI Ecclesiastæ.

V. 1. Σ., παρὰ τοῖς ἀνθρώποις Hæc et sequentes lectiones ex editione Romana et Drusio.

V. 9. Σ., βέλτιον etc. Sic editio Romana. Hiero-

nymus vero hunc locum Latine sic adfert: *Melius est providere, quam ambulare ut libet*. Altera pars versus ex Hieronymo exprimitur, qui sic habet:

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ

- 11. Ἡ δὲ πλησμονὴ τοῦ πλούσιου οὐκ ἐὰ καθεύδειν.
- 12. Νόσος κακῆ.
- 13. Ἐπὶ ἀσχολίαν κακὴν.
- 14. Ὅ συναπελεύσεται.
- 15. Τί οὖν περισσὸν αὐτῷ μοχθήσαντι;
- 17. Ἐμοὶ οὖν ἐφάνη. Ψήφω.
- 18. Καὶ ἀπολαῦσαι τῆς μερίδος αὐτῶν.

- 11. Καὶ τῷ ἐμπλησθέντι τοῦ πλούτησαι, οὐκ ἔστιν ἀφίων αὐτὸν τοῦ ὑπνώσαι.
- 12. Ἀβρωστία. Εἰς κακίαν αὐτῷ.
- 13. Ἐν περισπασμῷ πονηριῶ.
- 14. Ἴνα πειρευθῆ.
- 15. Καὶ τίς ἡ περίσσεια αὐτοῦ ἢ μοχθεῖ;
- 17. Ἴδου εἶδον ἐγώ. Ἀριθμόν.
- 18. Καὶ γε. Καὶ λαβεῖν τὸ μέρος αὐτοῦ.

- 11.
- 12.
- 13.
- 14.
- 15.
- 17.
- 18.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

- 11. Satietas vero divitis non sinit dormire.
- 12. Morbus malus.
- 13. In occupatione mala.
- 14. Quod una alibit.
- 15. Quid igitur amplius ei laboranti?
- 17. Mibi ergo visum est. Calculo.
- 18. Et frui parte sua.

- 11. Et ei qui saturatus est diti-tescendo, non est dimittens eum dormire.
- 12. Languor. In malum ipsi.
- 13. In distractione mala.
- 14. Ut eat.
- 15. Et quid residuum ei, quo laborat?
- 17. Ecce ego vidi. Numero.
- 18. Et quidem. Et accipere partem suam.

- 11.
- 12.
- 13.
- 14.
- 15.
- 17.
- 18.

Notæ et variæ lectiones ad cap. V Ecclesiastæ.

Ecclesiasten.

V. 7. Posset forte Sym. hæc verba ⲙⲏⲗⲏ ⲙⲏⲃⲗⲏ respicere.

V. 10. Σ., τί γὰρ ἀνδραγάθημα etc. Sic duo Regii codices ex Olympiodoro. Ibid. Hebr., קִרְיָה. Sed Keri קִרְיָה. DRACH.

ECCLESIASTÆ CAPUT VI.

Ο

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

- 1. Παρὰ τοῖς ἀνθρώποις.
- 2. Καὶ οὐ δίδωσιν.
- 3.
- 8. Τί οὖν περισσόν;
- 9. Βέλτιον προβλέπειν, ἢ ὀδεύειν αὐταρεσκία, καί γε τοῦτο ματαιότης καὶ [κάκωσις] πνεύματος.

- 1. ὑπὸ τὸν ἀνθρώπων.
- 2. Καὶ οὐκ ἐξουσιάζει αὐτῷ.
- 3. Οὐ πλησθήσεται
- 8. Ὅτι περίσσεια.
- 9. Ἀγαθὸν ὄραμα ὀφθαλμῶν ὑπὲρ πορευόμενον ψυχῆ· καί γε τοῦτο ματαιότης καὶ προαιρέσις πνεύματος.
- 10. Μετὰ τοῦ ἰσχυροτέρου ὑπὲρ αὐτόν. Ἄλλος, μετὰ τοῦ ἰσχυροῦ ὑπὲρ αὐτόν.

- 1.
- 2.
- 3. Οὐ χορτασθήσεται.
- 8
- 9. . . . ματαιότης καὶ νομὴ ἀνέμου.
- 10.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

- 1. Apud homines.
- 2. Et non dat.
- 3.
- 8. Quid igitur amplius?
- 9. Melius est prævidere, quam ambulare pro arbitrio: et quidem hoc vanitas et afflictio spiritus.

- 1. Sub homine.
- 2. Et non dabit potestatem ei.
- 3. Non replebitur.
- 8. Quoniam abundantia.
- 9. Bona visio oculorum præ eo qui incedit anima: et quidem hoc vanitas et præsumptio spiritus.

- 1.
- 2.
- 3. Non saturabitur.
- 8.
- 9. . . . vanitas et pastio venti.
- 10.

10.

10. Cum fortiori præ se. *Alius*, cum forti præ se.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VI Ecclesiastæ.

« Kursum et hic præsumptionem spiritus, Aquila et Theodotio passionem venti interpretati sunt: Sym. vero afflictionem spiritus. »

V. 10. Ἄλλος, μετὰ τοῦ ἰσχ-. Sic quædam exemplaria.

ECCLESIASTÆ CAPUT VII

TO EBPAIKON.

1 כי מי-יודע מה-טוב
2 טוב שם משמך טוב

3 וזהו יתן על-לב

4 כי-ברע פנים ייטב לב

7 כי כקול הסירים תחת הסיר

8 והלל חכם
ויאבד את-לב מתנה

9 טוב אחרית דבר מראשית

ארך-רוח
10 ברוחך לנעים

כעס

11 מזה היה

כי לא מחכמה

13 כי בצל החכמה בצל הכסף

ויתרון דעת החכמה תחיה בעליה

14 ראה את-מעשה האלהים כי
מי יוכל לתקן את אשר עתה

15 ביום טובה היה בטוב וביום
רעה ראה

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

1.

2.

3.

4.

7.

8.

9.

10.

11.

13.

14.

15.

ΑΚΥΤΑΑΣ.

1.

2.

3.

4. Κακώσει

7.

8. Πλανήσει σοφόν.

Ἀπολλύει τὴν καρδίαν εὐγενείας
αὐτοῦ.

9.

10.

11. Διατί.

13.

14.

15.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

1. Quia quis sciens quid bonum?

2. Melius nomen quam oleum bonum.

3. Et vivens dabit ad cor suum.

4. Quia in tristitia faciei jucundum erit cor.

7. Quia sicut vox spinarum sub olla.

8. Insanire faciet sapientem.

Et perdet cor donum.

9. Melius novissimum verbi, quam principium ejus.

Longus spiritu.

10. In spiritu tuo ad irascendum.

Ira.

11. Quid fuit.

Quia non ex sapientia.

13. Quia in umbra sapientiae, in umbra argenti.

Et praestantia sapientiae scientiae vivificabit patronos suos.

14. Vide opus Dei : quia quis poterit dirigere quem depravaverit ipse.

15. In die bona sis in bono, et in die mala vide.

VULGATA LATINA

1. Cum ignoret quid conducat.

2. Melius est nomen bonum, quam unguenta pretiosa.

3. Et vivens cogitat quid futurum sit.

4. Quia per tristitiam vultus corrigitur animus delinquentis.

7. Quia sicut sonitus spinarum ardentium sub olla.

8. Conturbat sapientem.

Et perdet robor cordis illius.

9. Melior est finis orationis, quam principium ejus.

Patiens.

10. Velox ad irascendum.

Ira.

11. Quid putas causae est.

Stulta enim est.

13. Sicut enim protegit sapientia, sic protegit pecunia.

Hoc autem plus habet eruditio et sapientia, quod vitam tribuunt possessori suo.

14. Considera opera Dei, quod nemo possit corrigere quem ille despexerit.

15. In die bona fruire bonis, et malam diem praecave.

AQUILA

1.

2.

3.

4. Tristitia.

7.

8. Errare faciet sapientem.

Perdit cor vigoris ejus.

9.

10.

11. Quare.

13.

14.

15.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1. Τίς γάρ οἶδεν ὃ συμφέρει ;
 2. (Βέλτιον ὄνομα ἀγαθόν) ὑπὲρ μύρον εὐώδες.
 3. Καὶ ὁ ζῶν προσέξει τῇ διαβολῇ.
 4. Κακώσει (γὰρ προσώπου)...
 7. Διὰ γὰρ φωνῶν τῶν ἀπαιδεύτων ἐν δεσμωτηρίῳ γίνεται τις.
 8. Θορυβήσει σοφόν.
 Τὴν καρδίαν ἢ ματθανά, τουτέστι δῶρον.
 9. Βέλτιον τέλος λόγου τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ.
 Ὑψηλοκάρδιον.
 10. Διὰ λόγων σου παροργίσει.
 Ὅργη.
 11.
 Οὐ γὰρ φρονίμως.
 13. Σκέπει σοφία ὡς σκέπει τὸ ἀργύριον.
 Ἡ σοφία διασώσει τοὺς ἔχοντας αὐτήν.
 14.
 15. Ἐν ἡμέρῃ ἀγαθῇ ἔσο ἐν ἀγαθῷ . . .

1. Ὅτι τίς οἶδεν ἀγαθόν ; 1.
 2. Ἀγαθὸν ὄνομα ὑπὲρ ελαιὸν ἀγαθόν. 2.
 3. Καὶ ὁ ζῶν δώσει ἀγαθὸν εἰς καρδίαν αὐτοῦ. 3.
 4. Ὅτι ἐν κακίᾳ προσώπου ἀγαθὸν ὑψηθήσεται καρδία. 4.
 7. Ὡς φωνὴ ἀκανθῶν ὑπὸ τὸν λέγητα. 7
 8. Περιφέρει σοφόν. 8.
 Ἀπολλύει τὴν καρδίαν εὐγενείας αὐτοῦ.
 9. Ἀγαθὴ ἐσχάτη λόγων ὑπὲρ ἀρχὴν αὐτοῦ. 9.
 Ὑψηλὸν πνεύματι.
 10. Ἐν πνεύματί σου τοῦ θυμοῦ-σθαι. Ἄλλος, ἐπὶ στόματι σου. 10.
 Θυμός.
 11. Τί ἐγένετο. 11.
 Ὅτι οὐκ ἐν σοφίᾳ.
 13. Ὅτι ἐν σκιά αὐτῆς ἡ σοφία ὡς σκιά ἀργυρίου. 13.
 Περίσσεια γνώσεως τῆς σοφίας ζωποικίησι τὸν παρ' αὐτῆς.
 14. Ἴδε τὰ ποιήματα τοῦ Θεοῦ, ὅτι τίς δυνήσεται κοσμησαὶ ὃν ἂν ὁ Θεὸς διαστρέψῃ αὐτόν ; 14.
 15. Ἐν ἡμέρῃ ἀγαθωσύνης ζῆθι ἐν ἀγαθῷ, καὶ ἴδε ἐν ἡμέρᾳ κακίας, ἴδε. 15.

Ἀπολλύει τὴν καρδί αὐτοῦ.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

1. Quis enim novit quid utile sit ?
 2. Melius est nomen bonum quam unguentum bene olens.
 3. Et qui vivit mente attendet. (*Hieron.*, respiciat ad mentem.)
 4. Per tristitiam vultus melior fiet animus.
 7. Siquidem per voces imperitorum in vinculis quispiam habetur.
 8. Turbabit sapientem.
 Cor matthana, id est, donum.
 9. Melior est finis orationis, quam principium ejus.
 Flato corde præditum.
 10. Verbis tuis provocare.
 Ira.
 11.
 Non enim prudenter.
 13. Protegit sapientia ut protegit pecunia.
 Sapientia servabit eos qui ipsam habent.
 14. Disce opera Dei, quia nemo poterit corrigere quod ille immisit.
 15. In die bona esto in bono : diem vero malam intueri.

1. Quia quis novit bonum ? 1.
 2. Bonum est nomen super oleum bonum. 2.
 3. Et qui vivit dabit bonum ad cor suum. 3.
 4. Quia in malo vultus fiet bonum cor. 4
 7. Sicut vox spinarum sub olla. 7.
 8. Circumfert sapientem. 8.
 Perdit cor vigoris ejus.
 9. Bonum est novissimum sermonum super principium ejus. 9.
 Excelsum spiritu.
 10. In spiritu tuo irasci. *Alius*, in ore tuo. 10.
 Furor.
 11. Quid factum est. 11.
 Quia non in sapientia.
 13. Quia in umbra ejus sapientia sicut umbra argenti. 13.
 Abundantia scientiæ sapientiæ vivificabit eum qui ab ipsa.
 14. Vide opera Dei : quoniam quis poterit adornare, quem Deus perverterit eum ? 14.
 15. In die bonitatis vive in bono, et vide in die mali, vide. 15.

Perdit cor vigoris ejus.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γραμμασι.	AKYAAΣ.
גם את זוזי לעצמת-הו עשה האלהים על-דברת שלא ימצא האדם אחריו מאומה		
16 בעדקו מאריך ברעתו	16.	16. Μακρύνων ἐν πονηρίᾳ αὐτοῦ.
17 הרבה למה תשזמם	17.	17.
19 אל-תנח כי-ירא אלהים יצא את-כלם	19.	19.
20 ההכמה תעז לחכם	20.	20. Ἡ σοφία ἐνισχύσει τὸν σοφόν.
22 גם לכל-הדברים אשר דברו אל-תתן לבך	22.	22.
מקלך 23 כי גם-פעמים רבות ידע לבך	23.	23. Ὅτι πρὸς πλεονάκις καιροῦ πονηρεῖσεται καρδία σου.
גם-את קללת אחרים		
24 כל-זה נסיתי בחכמה	24.	24.
אמרתי אחכמה 25 כי ימצאנו	25.	25.
26 סבותי אני ולי-י לדעת ולחזק ובקש	26.	26. Περιώδευσα. . . .
הכמה וחשבך		Σοφίαν καὶ λογισμόν.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

Etiam hoc contra hoc fecit Deus, super verbum quod non inveniret homo post ipsum quidquam.

Sicut enim hanc, sic et illam fecit Deus, ut non inveniat homo contra eum justas querimonias.

- 16. In justitia sua.
Prolongans in malitia sua.
- 17. Multum.
Ut quid desolaberis.
- 19. Ne quiescere facias.
Quia timens Deum egredietur omnia hæc.
- 20. Sapientia roborabit sapientem.
- 22. Etiam omnibus verbis quæ loquentur ne des cor tuum.
Maledicentem tibi.
- 23. Quia etiam vicibus multis novit cor tuum.
- Etiam tu maledixisti aliis.
- 24. Omne hoc tentavi in sapientia.
Dixi, Sapiens ero.
- 25. Quis inveniet illum ?
- 26. Circuivi ego et cor meum ad sciendum, et ad investigandum, et ad quærendum.
Sapientiam et supputationem.

- 16. In justitia sua.
Multo vixit tempore in malitia sua.
- 17. Plus quam necesse est.
Ne obstupescas.
- 19. Ne subtrahas.
Quia qui timet Deum nihil negligit.
- 20. Sapientia confortabit sapientem.
- 22. Sed et cunctis sermonibus qui dicuntur, ne accommodes cor tuum.
Maledicentem tibi.
- 23. Scit enim conscientia tua.
Quia et tu crebro maledixisti aliis.
- 24. Cuncta tentavi in sapientia.
Dixi, Sapiens efficiar.
- 25. Quis inveniet eam ?
- 26. Lustravi universa animo meo, ut scirem, et considerarem, et quærerem.
Sapientiam et rationem.

- 16.
Prolongans in malitia sua.
- 17.
- 19.
- 20. Sapientia corroborabit sapientem.
- 22.
- 23. Quia sæpenumero improbe ager cor tuum.
- 24.
- 25.
- 26. Circuivi...
Sapientiam et cogitationem.

Και γάρ τούτο ἀνάλογον τούτου ἐποίησεν ὁ Θεὸς, τοῦ μὴ εὐρεῖν ἀνθρώπον κατ' αὐτοῦ μέμψιν.

16. Τῆ δικαιοσύνη αὐτοῦ.

17. Πλέον.

Ἵνα μὴ ἀδημονῆς περισσῶς.

19. Μὴ ἀνῆς.

Ὅ γάρ φοβούμενος τὸν Θεὸν διεξιλεύσεται τὰ πάντα.

20.

22. Ἀλλὰ μὴδὲ πᾶσι τοῖς λαλοῦμένοις παράσχῃς τῆ καρδίᾳ σου.

Λοιδοροῦντός σε.

23.

Καὶ σὺ ἐλοιδορήσας ἄλλους.

24. Τούτων ἐπειράσθην ἐν σοφίᾳ.

Ἵπέλαβον σοφὸς γενέσθαι.

25. Οὐδέεις . . .

26. . . . καὶ διαθρῆσαι.

Σοφίαν καὶ λογισμὸν.

SYMMACHUS.

Etenim hoc consentaneum illi fecit Deus, ne inveniret homo contra ipsam reprehensionem.

16. Justitia sua.

17. Plus.

Ne animo concidas magis.

19. Ne remittas.

Nam qui timet Deum pervadet omnia.

20.

22. Sed ne omnibus quæ dicuntur accommodes te corde tuo.

Conviciantem tibi.

23.

Etiam tu maledixisti aliis.

24. Horum periculum feci in sapientia.

Arbitratus sum sapiens fieri.

25. Nemo [inveniet].

26. Pertransivi universa sensu meo, scire, et discere, et investigare.

Sapientiam et cogitationem.

PATROL. GR. XVI

Ἴδε. Καὶ γε σὺν τούτῳ συμφώνως τούτου ἐποίησεν ὁ Θεὸς περὶ λαλιᾶς, ἵνα μὴ εὐρῆ ἀνθρώπος ὀπίσω αὐτοῦ οὐδέν.

16. Ἐν δικαίῳ αὐτοῦ.

Μένων ἐν κακίᾳ αὐτοῦ. Ἄλλος, μακρόβιος.

17. Περισσά.

Μὴ ποτε ἐκπλαγῆς.

19. Μὴ μιάνης.

Ὅτι φοβούμενοις τὸν Θεὸν διεξιλεύσεται τὰ πάντα.

20. Ἡ σοφία βοηθήσει τῷ σοφῷ.

22. Καίγε εἰς πάντας λόγους οὐς λαλήσουσιν ἀσεβεῖς, μὴ θῆς καρδίαν σου.

Καταρωμένου σε.

23. Ὅτι πλειστάκις πονηρεύσεται σε, καὶ καθόδους πολλὰς κακώσει καρδίᾳ σου.

Ὅτι ὡς καίγε συ κατηράσω ἐτέρους.

24. Πάντα ταῦτα ἐπείρασα ἐν σοφίᾳ.

Εἶπα, Σοφισθήσομαι.

25. Τίς εὐρήσει αὐτό;

26. Ἐκύκλωσα ἐγὼ καὶ ἡ καρδία μου τοῦ γνῶναι καὶ τοῦ κατασκέψασθαι καὶ τοῦ ζητῆσαι.

Σοφίαν καὶ ψῆφον.

LXX INTERPRETES.

Vide. Et quidem huic congruenter istud fecit Deus de loquela, ut non inveniat homo post eum quidquam.

16. In justo suo.

Manens in malitia sua. *Alius, longævus.*

17. Plus quam oportet.

Nequando obstupescas.

19. Ne contamines.

Quoniam timentibus Deum egredientur omnia.

20. Sapientia auxiliabitur sapienti.

22. Et quidem in omnes sermones quos loquentur impii, ne ponas cor tuum.

Maledicentem tibi.

25. Quoniam frequenter malignabitur in te, et multis modis male afficiet cor tuum.

Quia sicut etiam tu maledixisti aliis.

24. Omnia hæc tentavi in sapientia.

Dixi, Sapiens efficiar

25. Quis inveniet illud?

26. Circuivi ego et cor meum, ut cognoscerem, et ut considerarem, et ut quærerem.

Sapientiam et supputationem.

THEODOTIO.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
ה'ל'י'ת אסדרים ידיה 27 כדב לפני האלהים וחומא ילכד אחת אחת למצא השבן 28	27 28.	27. Δεδεμέναι αἱ χεῖρες αὐτοῦ. 28. Ἐν πρὸς ἐν εὐρεῖν λογισμὸν.
אשר עוד - בקשה נפשו ולא מצאתי 29 ל'ב ראה 30 בקשו השבנות רבים	29. 30.	29. Ἐπιζητεῖ ἡ ψυχὴ μου, καὶ οὐχ εὔρον. 30. Μόνον ἔδε.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Insaniarum. 27. Vincula manus ejus.	Imprudentiam. 27. Vincula sunt manus illius.	27. Vinculis alligatae manus ejus.
Bonus ad facies Dei. Et peccans capietur.	Qui placet Deo. Qui autem peccator est, capietur.	28. Unum ad unum ad invenientium ratiocinationem. 29. Quærit anima mea, et non inveni. 30. Tantum vide.
28. Unam ad alteram ad invenientium computationem. 29. Quam adhuc quæsit anima mea, et non inveni. 30. Tantummodo vide. Quæsierunt computationes multas.	28. Unum et alterum ut invenirent rationem. 29. Quam adhuc quærit anima mea, et non inveni. 30. Solummodo. Et ipse se infinitis miscerit questionibus.	28. Unum ad unum ad invenientium ratiocinationem. 29. Quærit anima mea, et non inveni. 30. Tantum vide.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VII Ecclesiastæ.

V. 1. Σ., τίς γὰρ ὄδεν ὃ συμφέρει; Sic ed. Rom. ubi lectio τῶν Ὁ' varie habetur: nam in textu quidam legitur, ὅτι τίς ὄδεν ἀγαθόν; in nota vero, ὅτι τίς εἶδε τί ἀγαθόν; Et sic in quibusdam exemplaribus habetur.

V. 2. Σ., βέλτιον ὄνομα ἀγαθόν. Hæc utpote ex Græcis expressa, uncinis includuntur. Quod sequitur autem, ὑπὲρ μύρον εὐώδες, in tribus mss. Regiis adfertur ex Olympiodoro.

V. 3. Σ., καὶ ὃ ζῶν etc. Ex editione Romana et Hieronymo.

V. 4. Editio Romana, Σ., κακώσει. Latine locum attulit Hieronymus, ut nos edimus.

V. 7. Σ., διὰ γὰρ φωνῶν etc. Hæc sine interpretis nomine adferuntur in editione Romana: sed versio Symmachi, quam adfert Hieronymus, probat esse ejusdem interpretis. Verba Hieronymi sunt: « Symmachus pro eo quod nos posuimus, quia sicut vox spinarum sub olla, sic risus stulti, hunc sensum interpretans, quem supra disseruimus, ait: Per vocem enim imperitorum vinculis quispiam colligitur, hoc est, ad vocem talium præceptorum magis auditor invertitur, dum vinculis peccatorum suorum unusquisque constringitur. »

V. 8. Ἀ., πλανήσει etc. Ex editione Romana et Drusio.

Ibid. Ἀ., Ὁ, Θ., ἀπολλύει τὴν καρδίαν εὐγενείας

αὐτοῦ. Σ., τὴν καρδίαν ἢ μαθησάν. Ex Hieronymo, cujus hæc sunt verba: « Pro eo vero quod LXX et Aquila et Theodotio interpretati sunt, *Perdit cor εὐγενείας αὐτοῦ*, i. e. *fortitudinis, sive vigoris ejus*, Symmachus ait, *Perdit cor matthana*, id est, *donum*, tam verbum Hebraicum, quam interpretationem ejus copulans, et faciens illum sensum, qui alibi scriptus est, *Excitant munera etiam sapientium oculos.* »

In notis editionis Romanæ dicitur nonnullos libros pro εὐγενείας, habere εὐτοτίας, quæ sane lectio longe melius quadrat ad versionem Hieronymi, *fortitudinis, sive vigoris ejus*. Editi tamen Hieron. habent εὐγενείας.

V. 9. Σ., βέλτιον etc. Edit. Romana et Drusius. Ibid. Σ., ὑψηλοχάρδιον. Ibidem.

V. 10. Σ., διὰ λόγων σου etc. Ibidem.

Ibid. Σ., ὄργη. Edit. Rom.

V. 11. Ἀ., διατί. Eadem.

Ibid. Σ., οὐ γὰρ φρον-. Ead.

V. 15. Σ., σκέπει σοφία etc. Eadem. Hieronymus in Ecclesiasten: « Symmachus more suo etiam in hoc loco manifestius interpretatus est: *Quomodo protegit sapientia, similiter protegit pecunia.* »

V. 14. Σ., *disce opera Dei* etc. Hanc lectionem adfert Hieronymus, cujus Græca non habemus

V. 15. Σ., ἐν ἡμέρᾳ etc. Hujus Symmachi loci

ECCLESIASTÆ CAPUT VIII.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
כ'י סתכם ומי ידע 1 תל דבר שבערת אלהים 3, 2 אל-תבוא	1. 2, 3.	1. Τίς οἶδε σοφόν; 2, 3.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Quis ut sapiens, et quis sciens? 2, 3. Et super verbum juramenti Dei ne festines.	1. Quis talis et sapiens est? 2, 3. Et præcepta juramenti Dei. Ne festines.	1. Quis novit sapientem? 2, 3.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

Ἐννοιαν θορυβώδη.
 27. . . αἱ χεῖρες αὐτῆς.
 Ἄρεστος τῷ Θεῷ.
 Ὁ δὲ ἁμαρτωλὸς ἀλώσεται.
 28. . . λογισμὸν.
 29.
 30.
 Περιειργάσαντο πολυπραγμοσύ-
 νην.

Περιφορὰν.
 27. Δεσμὸς εἰς χεῖρας αὐτῆς. 27.
 Ἄγαθὸς πρὸς προσώπου τοῦ Θεοῦ.
 Καὶ ἁμαρτάνων συλληφθήσεται.
 28. Μὴ τῇ μὴ τοῦ εὐρεῖν λογι-
 σμῶν. 28.
 29. Ὅν ἐπεζητήτησεν ἡ ψυχὴ μου
 καὶ οὐχ εὔρον. 29.
 30. Πλὴν ἴδε.
 Ἐζήτησαν λογισμοὺς πολλοὺς.

SYMMACHIUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

Cogitationem turbulentam.
 27. . . manus ejus.
 Gratus Deo.
 Peccator autem capietur.
 28. Unam ad unam ad invenien-
 dam rationem.
 29.
 30.
 Curiose sectati sunt negotium
 multum.

Circumlationem.
 27. Vinculum in manibus ejus. 27.
 Bonus ante faciem Dei.
 Et peccans capietur.
 28. Una ad unam ad invenien-
 dum rationem. 28.
 29. Quam quæsivit anima mea,
 et non inveni. 29.
 30. Cæterum vide. 30.
 Quæsierunt cogitationes multas.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VII Ecclesiastæ.

versionem integram Latine effert Hieronymus : Græce mutilam proferimus.
 Ibid. Σ., καὶ γὰρ etc. Hujus loci versionem sic exhibet Hieronymus : *Siquidem hoc simile huic fecit Deus, ut non inveniret homo quod contra eum quereretur.*
 V. 16. Σ., τῇ δικαιοσύνῃ αὐτοῦ. Ed. Rom. et Drus.
 Ibid. Ἀ., μακρύνων etc. Has lectiones exhibent iidem.
 V. 17. Σ., πλείον. Ibidem.
 Ibid. Σ., ἵνα μὴ ἀδ-. Ibidem.
 V. 19. Σ., μὴ ἀνῆς. Ibidem.
 Ibid. Σ., ὁ γὰρ φοβούμενος etc. Ibidem.
 V. 20. Ἀ., ἡ σοφία etc. Ibidem, qui sequentes etiam lectiones adulerunt usque ad versum 26.
 V. 23. Ο', ὅτι πλειστάκις πονηρεύσεται σε, καὶ καθύστερος πολλὰς κακώσει καρδίᾳ σου. Hic duæ versiones simul junctæ representantur : ita ut prima, quæ est τῶν Ο' sic habuerit in hæc Hebraica verba, קַח יָדַי תִּבְרַח עִמָּכָם וְיָדַי יִבְרַח עִמָּכָם, ὅτι πλειστάκις πονηρεύσεται σε καρδίᾳ σου. Altera vero, ὅτι καὶ καθύστερος πολλὰς κακώσει καρδίᾳ σου. Hanc vero postremam Aquilæ esse putamus : nam ea quæ ex editione Romana profertur supra, suspecta prorsus est, nec Aquilam sapit. Hæc contra, secundum Aquilæ morem concinnata est : siquidem ille קַח

perpetuo vertit χάθοδος, et alioquin multa ex Aquila in textum Ecclesiasticis τῶν Ο' invecta sunt, ut in Preliminaribus dicitur. Porro קַח non קַח legerunt A. et O' ob frequentem ת et ח commutationem.
 V. 26. Lectiones Græcas Aquilæ et Symmachi mutilas adfert editio Romana. Symmachi plenam Latine tantum exhibet Hieronymus.
 Ibid. Ἀ., Σ., σοφίαν καὶ λογισμῶν. Sic ex Hieronymo et editione Romana Martianæus.
 Ibid. Σ., ἔννοιαν etc. Ex edit. Rom. et Drusio.
 V. 27. Ἀ., δεδεμέναι etc. Ex Drusio et Hieron.
 Ibid. Σ., ἀρεστος etc. Ex Drusio et ed. Rom. ut et sequens.
 V. 28. Ἀ., ἔν πρὸς ἔν etc. Ex edit. Rom. In hunc vero locum Hieronymus : « ESEBON quippe, quod omnes voce consona λογισμῶν transtulerunt, secundum Hebræi sermonis ambiguitatem, et numerum possumus, et summam, et rationem, et cogitationem dicere. » Et postea : « Pro eo autem quod supra sermonem Hebræum interpretantes diximus, unam ad unam, ut inveniatur numerus, sive summa, sive ratio, aut cogitatio, apertius interpretatus est Symmachus, unam ad unam invenire rationem. » Martianæus autem noster ad Symmachum legit, unum ad unum invenire rationem.
 V. 29. Ἀ., ἐπεζητεῖ etc. Hanc et duas sequentes lectiones adferunt Drusius et edit. Rom.

ECCLESIASTÆ CAPUT VIII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1.
 2, 3. Καὶ παραβῆναι ὄρκον Θεοῦ
 μὴ σπεύσης.
 SYMMACHUS.
 1.
 2, 3. Et violare juramentum
 Dei ne festines.

1. Τίς οἶδε σοφούς ;
 2, 3. Καὶ περὶ λόγου ὄρκου Θεοῦ
 μὴ σπουδάσης.
 LXX INTERPRETES.
 1. Quis novit sapientes ?
 2, 3. Et de verbo juramenti Dei
 ne festines.

1.
 2, 3.
 THEODOTIO.
 1.
 2, 3.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON
Ἑλληνικοῖς γραμμασι.

ΑΚΥΛΑΑΣ.

4 באשר-דבר-מלך שלמן	4.	4.
5 שומר מצוה לא ידע דבר רע	5.	5.
6 כי לכל-הפץ יש עת ומשפט	6.	6.
כי-רעת האדם רבה עליו		
7 כי-איננו ידע	7.	7.
כי כאשר יהיה מי יגיד לו		
8 ואין בשלחת בקלחמה	8.	8.
את-בעליו		
9 ערת אשר שלט האדם באדם לרע לו	9.	9. Καίρως ὡς ἐκυρίευσεν ὁ θυρωπος. . . .
10 ובאו וממקום קדוש יהלכו	10.	10. Καὶ ἦλθον ἐκ τόπου ἁγίου.
אשר כן-עשו		
11 אשר אין-בעשה פתגם	11.	11. Ἐτόλμησαν. . .
על-כן מלא לב בני-האדם בדם לעשות רע		
12 אשר חסא עשדו רע מאת במארך לו	12.	12. Κακοῦργος ἀπέθανεν.
כי גם- ידע אני אשר יהיה- מדב ליראי האלהים אשר יראו בלפניו		

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

4. In quo verbum regis imperium.	4. Et sermo illius potestate plenus est.	4.
5. Custodiens præceptum non cognosceat verbum malum.	5. Qui custodit præceptum, non experietur quidquam mali.	5.
6. Quia omni voluntati est tempus et iudicium.	6. Omni negotio tempus est et opportunitas.	6.
Quia malum hominis multum super eum.	Et multa hominis afflictio.	
7. Quia non ipse sciens.	7. Quia ignorat.	7.
Nam quomodo erit quis indicabit ei?	Et futura nullo scire potest nuntio.	
8. Nec dimissio in prælio.	8. Nec sinitur quiescere ingruente bello.	8.
Patronos ejus.	Impium.	
9. Tempore quo dominatus est homo in hominem in malum sibi.	9. Interdum dominatur homo homini in malum suum.	9. Tempus cum dominatus est homo...
10. Et venerunt, et a loco sancto ambulabant.	10. Cum adhuc viverent, in loco sancto erant.	10. Et venerunt ex loco sancto.
Quia sic fecerant.	Quasi justorum operum.	
11. Quia non fit sententia.	11. Etenim quia non fertur cito contra malos sententia.	11.
Ideo plenum est cor filiorum hominum in eis ad faciendum malum.	Absque timore ullo filii hominum perpetrant mala.	Ausi sunt...
12. Quoniam peccans faciens malum centies, et præfångans ei.	12. Attamen peccator ex eo quod centies facit malum, et per patientiam sustentatur.	12. Maleficus mortuus est.
Quia etiam sciens ego, quod erit bonum timentibus Deum, qui timebunt a facie ejus.	Ego cognovi quod erit bonum timentibus Deum, qui verentur faciem ejus.	

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Υ΄.

ΘΕΟΔΩΤΙΩΝ.

4. Διὰ τὸν (1. τὸ) λόγον βασιλεως ἐξουσιαστικὸν εἶναι.

5. [Ὁς ἀνφυλάξῃ] πρόσταγμα οὐ πειρασθήσεται πράγματος πονηροῦ.

6. Ὅτι παντὶ πράγματι ἐστὶ καιρὸς καὶ κρίσις.

Ἡ γὰρ κάκωσις τοῦ ἀνθρώπου πολλὴ κατ' αὐτοῦ.

7. Ὅτι οὐκ ἐπίσταται.

Τίς γὰρ τὰ ἐσόμενα ἀναγγελεῖ αὐτῷ;

8. Οὐδέ ἐστι παρατάξασθαι εἰς πόλεμον.

Ἔχοντα αὐτήν.

9. Ἔστιν ὅτε ἐξουσίασεν ἄνθρωπος ἀνθρώπου εἰς κακὸν ἑαυτοῦ.

10. Καὶ ὅποτε περιῆσαν ἐν τόπῳ ἀγίῳ, ἀνέστρεφον.

Ὡς δίκαια πράξαντες.

11. Διὰ γὰρ τὸ μὴ γίνεσθαι τὴν ἀπόφασιν.

Ἀφῶδες καρδίᾳ οἱ υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων κακοῦργοῦσιν.

12. Ἀμαρτῶν γὰρ ὁ κακοῦργος ἀπέθανεν μακροθυμίας γενομένης αὐτῷ.

...

4. Καθὼς βασιλεὺς ἐξουσιάζων.

5. Ὁ φυλάσων ἐντολήν, οὐ γινώσεται βῆμα πονηρόν.

6. Ὅτι παντὶ πράγματι ἐστὶ καιρὸς καὶ κρίσις.

Ὅτι γινώσις τοῦ ἀνθρώπου πολλὴ ἐπ' αὐτόν.

7. Ὅτι οὐκ ἐστὶ γινώσκων.

Ὅτι καθὼς ἐστὶ, τίς ἀναγγελεῖ αὐτῷ;

8. Καὶ οὐκ ἐστὶν ἀποστολὴ ἐν ἡμέρᾳ πολέμου.

Τὸν παρ' αὐτῆς.

9. Τὰ ὅσα ἐξουσιάσατο ὁ ἄνθρωπος ἐν ἀνθρώπῳ τοῦ κακῶσαι αὐτόν.

10. Εἰσαγθέντας, καὶ ἐκ τοῦ ἀγίου, καὶ ἐπορεύθησαν.

Ὅτι οὕτως ἐποίησαν.

11. Ὅτι οὐκ ἐστὶ γινομένη ἀντιρρήσις.

Διὰ τοῦτο ἐπληροφορηθὴ καρδίᾳ υἱῶν τοῦ ἀνθρώπου ἐν αὐτοῖς τοῦ ποιῆσαι τὸ πονηρόν.

12. Ὅς ἤμαρτεν ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἀπὸ τότε, καὶ ἀπὸ μακρότητος αὐτῶν.

Ὅτι καὶ γινώσκω ἐγὼ ὅτι ἐστὶν ἀγαθὸν τοῖς φοβουμένοις τὸν θεόν, ὅπως φοβῶνται ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ.

4.

5.

6.

Ὅτι γινώσις τοῦ ἀνθρώπου ἐστὶ πολλὴ ἐπ' αὐτόν.

7.

8.

9.

10.

11.

12. Κακοῦργος ἀπέθανεν.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

4. Eo quod verbum regis auctoritatem præ se ferat.

5. Qui custodierit mandatum, non experietur rem malam.

6. Quia omni rei est tempus et iudicium.

Afflictio enim hominis multa contra eum.

7. Quia nescit.

Quis enim futura annuntiabit ei?

8. Neque est aciem instruere ad bellum.

Habentem eam.

9. Est quando homo potestate usus est in hominem in malum suam.

10. Et cum circumirent in loca clia, reverterunt.

Ut qui justa fecissent.

11. Nam eo quod non fiat decretum.

Intrepido corde filii hominum malefaciunt.

12. Peccans enim maleficus mortuus est, postquam longanimitas ipsi fuerat.

Porro ego scio quia erit bene timentibus Deum, qui timuerunt a facie ejus.

4. Sicut rex potestatem habens.

5. Qui custodit mandatum, non cognoscet verbum malum.

6. Quia omni rei est tempus et iudicium.

Quia cognitio nominis multa super ipsum.

7. Quia non est qui cognoscat.

Nam quomodo erit, quis annuntiabit ei?

8. Et non est emissio in die belli.

Eum qui ab ea.

9. Quæ pro potestate fecit homo in hominem, ut affligeret eum.

10. Introductos, et de sancto, et iverunt.

Quia sic fecerunt.

11. Quia non facta est contradictio.

Ideo repletum est cor filiorum hominis in eis ut faciant malum.

12. Qui peccavit fecit malum ex tunc, et ex longitudine eorum.

Quare et cognosco ego, quia est bonum timentibus Deum, ut timeant a facie ejus.

4.

5.

6.

Quia cognitio hominis est multa super ipsum.

7.

8.

9.

10.

11.

12. Maleficus mortuus est.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
15 ומוב לא יהיה לרשע ולא יארך ימים	15.	15.
14 ישרהבל אשר נעשה על-הארץ	14.	14. ... μεταίθεης...
אשר מגיע אלהם כמעשה הרשעים		
ויש רשעים שמגיע אלהם כמעשה הצדיקים		
הבל		Ματαιότης.
15 והוא ילכו	15.	15.
16 כאשר נתתי	16.	16.
את-העין		
17 וראיתי את-כל-מעשה האלהים	17.	17.
כי לא יוכל האדם למצוא את-המעשה אשר נעשה		
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
15. Et bonum non erit impio, et non prolongabit dies.	15. Non sit bonum impio, nec prolongentur dies ejus.	15.
14. Est vanitas quæ fit super terram.	14. Est et alia vanitas quæ fit super terram.	14. ... vanitas...
Quod pertingens ad eos secundum opus impiorum.	Quibus mala proveniunt, quasi opera egerint impiorum.	
Et sunt impii ad quos pertingit secundum opus justorum.	Et sunt impii qui ita securi sunt, quasi justorum facta habeant.	
Vanitas.	Vanissimum.	Vanitas.
15. Et hoc comitabitur eum.	15. Et hoc solum secum auferet.	15.
16. Quemadmodum dedi. Negotium.	16. Et apposui. Distentionem.	16.
17. Et vidi omne opus Dei, quod non poterit homo invenire.	17. Et intellexi quod omnium operum Dei nullam possit homo invenire rationem.	17.
Opus quod factum est.	Forum quæ fiunt sub sole.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. VIII Ecclesiastæ.

V. 1. 'A., τίς οἶδε σοφόν. Sic editio Romana et Drusius.
 V. 2. Σ., καὶ παρεθήνασι etc. Ibidem.
 V. 4. Σ., διὰ τὸν λόγον etc. Ibidem.
 V. 5. Σ., ὅς ἂν φυλάξῃ etc. Postremam tantum partem Græce adfert editio Romana: locum vero Symmachi plenum Latine exhibet Hieronymus.
 V. 6. Σ., ὅτι παντὶ πράγματι etc. Sic Drusius. Postremam vero hujus loci partem ex Symmacho longe aliter effert edit. Romana, nimirum, καιρὸς χρῆμας καὶ τρέπος, *tempus necessitatis et modus*: quæ non videntur congruere cum Hebræo.
 Ibid. Σ., ἡ γὰρ κάκωσις etc. Edit. Romana et

Drusius. Ο' et Θ., γνῶσις, *scientia et cognitio*. Rationem hujus varietatis reddit Hieronymus: « In Hebræo *malitiam* habet, non *scientiam*; sed quia RES et DALETH litteræ Hebræicæ excepto parvo apice similes sunt, pro RAATH, legerunt, DAATH, id est, *pro malitia, scientiam*. Hoc melius sciet qui ejus linguæ habuerit notitiam. »
 V. 7. Σ., ὅτι οὐκ ἐπίσταται. Edit. Rom. et Drusius, ut et sequentes.
 V. 10. Σ., ὡς δίκαια πράξαντες. Hebraicum habet, עשׂו כן - אשר כן. Ubi illud כן ac si *rectum* significaret, accepisse videtur Symmachus.

ECCLESIASTÆ CAPUT IX.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
1 כי את-כל-זה נתתי אל-לבי	1.	1.
ולבור את-כל-זה אשר הצדיקים והחכמים ועבדיהם ביד האלהים		
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Quia omne hoc dedi in corde meo, et ad declarandum omne hoc: quia justī et sapientes et servi eorum in manu Dei.	1. Omnia hæc tractavi in corde meo, ut curiose intelligerem: sunt justī atque sapientes, et opera eorum in manu Dei.	1.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

- 13. . . .
- 14. ... ἄπορον...

Οἷς συμβαίνει κατὰ τὰ ἔργα τῶν ἀσεβῶν.

Καὶ εἰσὶ παράνομοι, οἷς συμβαίνει ὡς πράξασι κατὰ τὰ ἔργα τῶν δικαίων.

Ἄπορον.

15. Οὐ μόνον συμπροσέσται αὐτῷ.

16. Διὸ ἔταξα.

Ἀσχολίαν.

17. Καὶ κατέμαθον ὅτι πάντων τῶν ἔργων τοῦ Θεοῦ οὐ δύναται ὁ ἄνθρωπος ἐξευρεῖν

Οὐδὲ ἐν ἔργον πρᾶσσόμενον.

SYMMACHUS.

15. Bonum vero non erit iniquo, neque longo supererit tempore, quia non timuit a facie Domini.

14. Est difficile cognitu quod sit super terram.

Quibus accidit secundum opera impiorum.

Et sunt iniqui, quibus accidit ac si fecissent secundum opera justorum.

Difficile.

15. Non solum adhærebit ei.

16. Propterea ordinavi.

Occupationem.

17. Et didici quod nullum operum Dei potest homo invenire.

Neque unum opus factum.

13. Καὶ ἀγαθὸν οὐκ ἔσται τῷ ἀσεβεί, καὶ οὐ μακρυνεῖ ἡμέρας.

14. Ἔστι ματαιότης ἢ πεποιτῆται ἐπὶ τῆς γῆς.

Ἔστι φθάνει ἐπ' αὐτοὺς ὡς ποίημα τῶν ἀσεβῶν.

Καὶ εἰσὶν ἀσεβεῖς, ὅτι φθάνει πρὸς αὐτοὺς ὡς ποίημα τῶν δικαίων.

Ματαιότης.

15. Καὶ αὐτὸ συμπροσέσται αὐτῷ.

16. Ἐν οἷς ἔδωκα.

Περὶ σπατῶν.

17. Καὶ εἶδον σύμπαντα τὰ ποιήματα τοῦ Θεοῦ, ὅτι οὐ δύνηται ἄνθρωπος τοῦ εὐρεῖν.

Σὺν τῷ ποίημα πεποιημένον.

LXX INTERPRETES.

15. Et bonum non erit impio, et non prolongabit dies.

14. Est vanitas quæ sit super terram.

Quia venit super eos quasi factum impiorum.

Et sunt impii, quod pertingit ad eos quasi factum justorum.

Vanitas.

15. Et ipsum simul aderit ei.

16. In quibus dedi.

Distentionem.

17. Et vidi omnia opera Dei, quod non poterit homo invenire.

Opus quod factum sit.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VIII Ecclesiastæ.

V. 11. Σ., διὰ γὰρ τὸ etc. Drusius et edit. Rom.
 V. 12 et 13. Ex edit. Rom. Hieronymus in Ecclesiasten : c Symmachus hunc locum ita transtulit : *Peccans enim malus mortuus est, longævitate (al. longanimitate) concessa ei. Porro ego scio quia erit bene timentibus Deum, qui timerunt a facie ejus. Bonum vero non erit iniquo, neque longo supererit tempore : quia non timuit a facie Dei.* Et quia manifestum est quid iste transtulerit, hoc dicendum est quod verbum Hebraicum MAATH, quod LXX ex tunc transtulerunt, et nos centies posuimus, Aquila et Symm. et Theod., *mortuus est* interpretati sunt.

V. 14. Σ., ἄπορον. Edit. Rom. et Drusius, ut infra. Locum Symmachi sic effert Hieronymus : *Est difficile cognitu quod sit super terram.*
 Ibid. Σ., οἷς συμβαίνει etc. Ibidem.
 Ibid. Σ., καὶ εἰσὶ παράνομοι. Ibidem
 Ibid. Σ., ἄπορον. Ita edit. Rom.
 V. 15. Σ., οὐ μόνον etc. Ex Drusio et edit. Rom. et sequentes hujus capituli lectione.
 V. 17. Ο', σὺν τῷ ποίημα etc. Illud, σ'ν, ex Aquila haud dubie prodiit, ut sæpe fit, in editione τῶν Ο' ad Ecclesiasten. [Casum denotat accusativum. Cf. quæ adnotavimus supra, ad III, 14. DRACH.]

ECCLESIASTÆ CAPUT IX.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1. . . .

SYMMACHUS.

1. Omnia hæc ita statui in corde meo, ut ventilarem universa : quoniam et justus et sapientes et opera eorum in manu Dei sunt.

1. Ἔστι σύμπαν τοῦτο ἔδωκα εἰς καρδίαν μου, καὶ καρδία μου σύμπαν εἶδε τοῦτο, ὡς οἱ δίκαιοι καὶ οἱ σοφοὶ καὶ αἱ ἐργασίαι αὐτῶν ἐν χειρὶ Θεοῦ.

LXX INTERPRETES.

1. Quære omne hoc dedi in corde meo; et cor meum omne vidit hoc : quomodo justus et sapientes et operationes eorum in manu Dei

THEODOTIO.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON
Ἑλληνικοῖς γραμμασι.

ΑΚΥΛΑΣ.

גם - אהבה גם - שנאה אין יודע
האדם הגל לפניהם
2 הכל כאשר לכל מסדה אחד
לצדיק ולרשע
3 בכל אשר - נעשה
וגם לב בני האדם מלארדע והללות
בלבבם בחייהם
ואודיו אל - הכותים
4 כירמי אשר יבחר אל כל החיים
כילכלב חי הוא מזב מן הארצה
המת
7 בשמחה
רצה
8 אל - יחסר
9 ראה חיים
כל - ימי חי הבלך
10 כל אשר תמצא
11 לא לקלים המדוך
ולא לגבורים המלחמה
לא לחבמים להם
יקרה
12 את - עת
רעה
13 וגדולה היא אלי

2.
3.
4.
7.
8.
9.
10.
11.
12.
13.

2.
3.
Πλάτη.
4.
7.
8.
9.
Ἰᾶσαι αὐτὴς ἡμέραις ἀτιμοῦ σου.
10.
11.
12.
Πονηρῶ.
13. . . . παρ' ἐμοῦ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

Etiam amorem, etiam odium
non sciens homo : omnia ad facies
eorum.
2. Omnia sicut omnibus, eventus
unus justo et impio.
3. In omni quod fit.
Et etiam cor filiorum hominum
plenum est malo, et insanix in
corde eorum in vitis eorum.
Et post hoc ad mortuos.
4. Quia quisquis eligatur ad om-
nes viventes.
Quia canis vivus ipse bonus
per leone mortuo.
7. In gaudio.
Voluit.
8. Non deficiat.
9. Vide vitas.
Omnibus diebus vitæ vanitatis
tuæ.
10. Omne quod invenerit.
11. Non levium cursus.
Nec fortium bellum.
Nec sapientium panis.
Accidet
12. Tempus suum.
Malo.
13. Et magna ipsa ad me.

Et tamen nescit homo utrum
amore an odio dignus sit : sed om-
nia in futurum servantur incerta.
2. Eo quod universa æque eve-
niant justo et impio.
3. Inter omnia quæ sub sole
fiunt.
Unde et corda filiorum homi-
num implentur malitia, et con-
temptu in vita sua.
Et post hæc ad inferos dedu-
centur.
4. Nemo est qui semper vivat.
Melior est canis vivus leone
mortuo.
7. Cum gaudio.
Placent.
8. Non deficiat.
9. Perfruere vita.
Conctis diebus vitæ instabilita-
tis tuæ.
10. Quodcumque facere potest.
11. Nec velocium esse cursum.
Nec fortium bellum.
Nec sapientium panem.
Casumque.
12. Finem suum.
Malo.
13. Et probavi maximam.

2.
3.
Error.
4.
7.
8.
9.
Omnes dies vaporis tui.
10.
11.
12.
13. ... apud me.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

Πρός τε δὲ οὐ φιλίαν οὐδὲ ἔχθραν ἐπίσταται ὁ ἄνθρωπος, τὰ πάντα ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἄδηλα.

2.

3. Πᾶσι τοῖς συμβαίνουσι.

. αὐθάδεια

Τὰ δὲ τελευταῖα εἰς νεκρούς.

4. Τίς γὰρ εἰς αἰὲ διατελέσει ζῶν;

Κυνὶ ζῶντι βέλτιον ἔστιν ἢ λέοντι τεθνηκότι.

7. Μετ' εὐφροσύνης.

Ἐξήτασε (ἰ. ἐζήτησε).

8. Οὐ μὴ διαλιπέτω.

9. Ἀπόλαυσον ζωῆς.

10. Ὅσα ἂν ἐφίχται.

11. Τῷ φθάσαι δρόμον.

Τῷ κρατῆσαι πολέμου.

Πορίσαι τροφῆν.

Συγκυρήσει.

12. Τὴν εὐκαιρίαν αὐτοῦ.

13. Καὶ μεγάλη δοκεῖ μοι.

SYMMACHUS.

Ad hæc vero non amicitiam, neque inimicitiam novit homo, omnia coram eo incerta.

2. Propterea quod omnibus eveniunt similia, justo et injusto.

3. Omnibus quæ eveniunt.

Sed et cor filiorum hominum repletur malitia et procacitate, juxta cor eorum in vita sua.

Novissima autem (eorum) ad mortuos.

4. Quis enim potest in sempiternum perseverare vivens?

Canis viventi melius est, quam leoni mortuo.

7. Cum lætitia.

Exquisivit.

8. Ne desinat.

9. Perfruere vita.

10. Quæcumque atigerit.

11. Assequi cursum.

Superare bello.

Præbere alimentum.

Eveniet.

12. Opportunitatem suam.

13. Et magna mihi videtur.

Καίγε ἀγάτην καίγε μίσος οὐκ ἔστιν εἰδώς ὁ ἄνθρωπος, τὰ πάντα πρὸ προσώπου αὐτῶν.

2. Ματαιιότης ἐν τοῖς πᾶσιν, συνάντημα ἐν τῷ δικαίῳ καὶ τῷ ἀσεβεί.

3. Ἐν παντὶ πεποιτημένῳ.

Καίγε καρδία υἱῶν ἀνθρώπου ἐπληρώθη πονηροῦ, καὶ περιφέρεια ἐν καρδίᾳ αὐτῶν, ἐν ζωῇ αὐτῶν.

Καὶ ὀπίσω αὐτῶν πρὸς τοὺς νεκρούς.

4. Τίς ὅς κοινωνεῖ πρὸς πάντας τοὺς ζῶντας;

Ὅτι ὁ κύων ζῶν αὐτὸς ἀγαθὸς ὑπὲρ τὸν λέοντα τὸν νεκρόν.

7. Ἐν εὐφροσύνῃ.

Ἐῶδοκῆσεν.

8. Μὴ ὑστερησάτω.

9. Ἴδε ζωῆν.

Πάσας τὰς ἡμέρας ζωῆς ματαιότητός σου.

10. Ὅσα ἂν εὕρη.

11. Οὐ τοῖς κούφοις ὁ δρόμος.

Οὐ τοῖς δυνατοῖς ὁ πόλεμος.

Οὐ τῷ σοφῷ ἄρτος.

Συναντήσεται.

12. Τὸν καιρὸν αὐτοῦ.

Κακῶ.

13. Καὶ μεγάλη ἔστι πρὸς μέ.

LXX INTERPRETES.

Et quidem charitatem et quidem odium non est cognoscens homo, omnia ante faciem eorum.

2. Vanitas in omnibus : eventus unus justo et impio.

3. In omni quod factum est.

Et quidem cor filiorum hominis repletum est malo, et circumlatio in corde eorum, in vita eorum.

Et post hæc ad mortuos.

4. Quis est qui communicet ad omnes viventes?

Quia canis vivens ipse bonus super leonem mortuum.

7. In lætitia.

Complacuerunt.

8. Non desit.

9. Vide vitam.

Omnibus diebus vitæ vanitatis tuæ.

10. Quæcumque invenerit.

11. Non levibus cursus.

Nec potentibus prælium.

Non sapienti panis.

Occurret.

12. Tempus suum.

Malo.

13. Et magna est ad me.

THEODOTIO.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

ΑΚΥΛΑΣ.

מַצֻדִים 14	14.	14.
בוזיה 16	16.	16.
בנחח 17	17.	17.

מזעקת מושל בכסילים

מכלי קרב 18	18.	18. Σκεύη πολεμικά.
כובה הרבה		

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

14. Munitiones.	14. Munitiones.	14.
16. Contempta est.	16. Contempta est.	16.
17. Cum lenitate.	17. In silentio.	17.

Quam clamor dominantis in stultos. Plus quam clamor principis inter stultos.

18. Præ vasis conflictus.	18. Quam arma bellica.	18. Vasa bellica.
Bonum multum.	Multa bona.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. IX Ecclesiastæ.

V. 1. S. omnia hæc etc. Ex Hieronymo, qui hæc ex Symmacho consequenter adfert: *Omnia hæc statui in corde meo, ut ventilarem universa: quia et iusti et sapientes, et opera eorum in manu Dei sunt. Et insuper neque amicitias, neque inimicitias scit homo; sed omnia coram eis incerta: propterea quod omnibus eveniunt similia, iusto et iniusto.*
Ibid. Σ., πρὸς τε etc. Hæc prodeunt ex editione Romana et ex mss. duobus Regiis, qui Olympiodorum referunt.

V. 3. Σ., πᾶσι τοῖς etc. Edit. Rom. et Drusius. Ibid. Locum Symmachi plenum sic adfert Hieronymus: *Sed et cor filiorum hominum repletur malitia et procacitate juxta cor eorum in vita sua. Novissima autem eorum veniunt ad mortuos. Quis enim potest in sempiternum perseverare vivens?*
Ibid. Ἀ., πλάνη. Σ., αὐθάδεια. Ὁ, περιφέρεια. Omnes Græcæ versiones in recto ponuntur in editione Romana, unde hæc exscripta sunt: tametsi

ECCLESIASTÆ CAPUT X.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

ΑΚΥΛΑΣ.

דבובי מורת יבאיש יביע שמך 1	1.	1. Μύρου.
רוקח		
וגם בדרך כשהסכל הלך לבו 3	3.	3.
חסר ואמר לכל סכל הוא		

אב-רוח המושל תעלה עליך 4	4.	4.
מקומך אל-תנח כי מרפא יניח		
חטאים גדלים		
יש רעה 5	5.	5.
כשגה שיצא כלפני השליט		

Ἦς ἀκούσιον ἐξῆλθεν ἀπὸ προσηπού του ἔξουσιάζοντος.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA

1. Muscæ mortis fœtere facient, vaporare facient unguentum pigmentarii.	1. Muscæ morientes perdunt suavitatem unguenti.	1. Unguenti.
3. Sed etiam in via secundum quod stultus ambulans, cor ejus deficiens, et dicit omnibus, stultus ipse.	3. Sed et in via stultus ambulans, cum ipse insipiens sit, omnes stultos aestimat.	3.
4. Si spiritus dominantis ascenderit super te, locum tuum ne dimittas, quia sanitas quiescere faciet peccata magna.	4. Si spiritus potestatem habentis ascenderit super te, locum tuum ne dimiseris: quia curatio faciet cessare peccata maxima.	4.
5. Est malum.	5. Est malum.	5.
Sicut error qui egreditur a facie dominantis.	Quasi per errorem egrediens a facie principis.	Sicut non spontaneum exivit a facie potestatem habentis.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

14. Ἀποτείχισμα.	14. Χάρακας.	14.
16. Κατεφρονήθη.	16. Ἐξουδενωμένη.	16.
17.	17. Ἐν ἀναπαύσει. Ἄλλος, μετὰ προσηΐας.	17.
	Ἵπὲρ κραυγὴν ἐξουσιάζοντων ἐν ἀφροσύναις. Ἄλλος, μᾶλλον ἢ κραυγὴ ἐξουσιάζοντος ἐν ἀνοήτοις.	
18.	18. Ἵπὲρ σκευὴ πολέμου.	18.
Ἄγαθὰ πολλά.	Ἄγαθωσύνην πολλήν.	

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

14. Vallamentum.	14. Aggeres.	14.
16. Contempta est.	16. Pro nihilo habita.	16.
17.	17. In quiete. <i>Alius</i> , cum lenitate	17.
	Supra clamorem eorum qui potestatem habent in stultitiis. <i>Alius</i> , magis quam clamor dominantis inter amentes.	
18.	18. Super vasa belli.	18.
Bona multa.	Bonitatem multam.	

Notæ et variæ lectiones ad cap IX Ecclesiastæ.

certum est, apud Symmachum non in recto fuisse sed in obliquo casu, puta genitivo : nam interpretatio hujus loci Latina secundum Symmachum sic se habet ex Hieronymo ; *Sed et cor filiorum hominum repletur malitia et procacitate juxta cor eorum in vita sua*, quæ Latina manere videntur ex his Græcis : ἀλλὰ καὶ ἡ καρδία τῶν υἰῶν τῶν ἀνθρώπων πληροῦται κακίας καὶ ἀυθαδείας, κατὰ τὴν καρδίαν αὐτῶν ἐν ζωῇ αὐτῶν. Sed qui prior Aquila et

Symmachii versionem cum interpretatione τῶν Ο' comparavit, omnia in nominativo posuit, ut ad vocem illam τῶν Ο' περιφέρεια quadrarent. Quod passim observatur in hoc opere.

Ibid. Σ., τὰ δὲ τελευταῖα etc. Ex edit. Rom. et Drusio.

V. 4. Σ., τίς γὰρ etc. Ibidem.

Ibid. Σ., κυνὶ ζῶντι etc. Edit. Romana et Drusius, necnon sequentes hujus capituli lectiones.

ECCLESIASTÆ CAPUT X.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1. Μυῖων θάνατος σήψει ἐλαίου εὐώδες μυρεψοῦ.	1. Μυῖαι θανατοῦται σαπριοῦσι σκευασίαν ἐλαίου ἡδύσματος.	1.
5. . . . ἃ ὑπολαμβάνει . . .	5. Καίγε ἐν ὁδῷ ὕταν ἀφρων πορεύεται, καρδία αὐτοῦ ὑστερήσει, καὶ ἃ λογίζεται πάντα ἀφροσύνη ἐστίν.	5.
4. Ἐάν πνεῦμα ἀρχοντος ἐπέλθῃ σοι. τοῦ τόπου σου μὴ ἐκστῆς, ὅτι αὐφροσύνη παύσει ἀμαρτήματα πολλά.	4. Ἐάν πνεῦμα τοῦ ἐξουσιάζοντος ἀναβῆ ἔπι σέ, τόπον σου μὴ ἀνῆς, ὅτι ἴαμα καταπαύσει ἀμαρτίας μεγάλας.	4. ... ὅτι ἴαμα καταπαύσει ἀμαρτίας μεγάλας.
5. Ἔστι κακόν.	5. Ἔστι πονηρία.	5.
Ἐν ἀγνοία ἐξελθὼν ἐξ ἔμπροσθεν τοῦ ἐξουσιάζοντος.	Ἦς ἀκούσιον ἐξῆλθεν ἀπὸ προσώπου τοῦ ἐξουσιάζοντος.	Ἦς ἀκούσιον ἐξῆλθεν ἀπὸ προσώπου τοῦ ἐξουσιάζοντος.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO

1. Muscarum mors putrefaciet unguentum bene olens pigmentarii.	1. Muscæ morientes putrefaciunt compositionem olei suavitatis.	1.
5. Sed et in via stultus cum ambulat, ipse insipiens suspicatur de omnibus quia stulti sunt.	5. Etiam in via cum stultus ambulat, cor ejus deficiet : et quæ cogitabit omnia stultitia sunt.	5.
4. Si spiritus principis supervenerit tibi, de loco tuo ne excedas, quia temperantia sedabit peccata multa.	4. Si spiritus potestatem habentis ascenderit super te, locum tuum ne dimittas, quia medela sedabit peccata magna.	4. ... quia medela sedabit peccata magna.
5. Est malum.	5. Est malitia.	5.
In ignorantia egressum a conspectu potestatem habentis.	Sicut non spontaneum exivit a facie potestatem habentis.	Sicut non spontaneum exivit a facie potestatem habentis.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
6 נתן הסכל במרחמים רבים ועשירים בשפל ישבו	6.	6. Ἔδωκε τὸν ἄφρονα ἐν ὑψώμασι μεγάλους.
8 גומץ	8.	8.
9 מסיע אבנים יעצב	9.	9. Μετατιθῶν λίθους σπασθήσεται.
10 ויתרחך הכשיר הצמה	10.	10.
11 בלוא-לחש	11.	11. Ἀπουσίας ἐπαθήσ.
13 דללית	13.	13.
14 הסכל ירבה דברים	14.	14.
כה-שיהיה ואשר יהיה מאדוריו		
15 הכסילים תיגענו	15.	15.
אשר לא-ידע ללכת אל-עיר		
16 אי-לך ארץ	16.	16.
17 בגברה	17.	17.
19 דבסך יענה את-הכל	19.	19.
20 אל-תקלל ובעל הכנפים	20.	20. Καὶ τὰ πτερωτά.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
6. Data est stultitia in sublimitatibus multis. Et divites in humilitate sedebunt.	6. Positum stultum in dignitate sublimi. Et divites sedere deorsum.	6. Dedit stultum in sublimitatibus magnis.
8. Foveam.	8. Foveam.	8.
9. Proficisci faciens lapides dolore afficietur.	9. Qui transfert lapides affigitur.	9. Qui transponit lapides convellitur.
10. Et praestantia rectificandi sapientia.	10. Et post industriam sequetur sapientia.	10.
11. In non susurro.	11. In silentio.	11. Cum absit incantatio.
13. Insania.	13. Error.	13.
14. Et stultus multiplicabit verba.	14. Stultus verba multiplicat.	14.
Quid quod erit, et quod erit post se.	Quid ante se fuerit, et quid post se futurum sit.	
15. Stultorum laborare faciet cum.	15. Labor stultorum affiget.	15.
Qui nescit pergere ad civitatem.	Qui nesciunt in urbem pergere.	
16. Væ tibi terra.	16. Væ tibi terræ.	16.
17. In fortitudine.	17. Ad reficiendum.	17.
19. Et argentum respondebit omnibus.	19. Et pecuniæ obediunt omnia.	19.
20. Ne vilipendas. Et praeditus alis.	20. Ne maledixeris. Et qui habet pennas.	20. Et alata.

Notæ et varietate lectiones ad cap. X Ecclesiastæ.

V. 1. Σ., μωτῶν θάνατος etc. Sic editio Romana et Drusius, qui hunc locum quasi scholion adferunt. Sed non dubito esse Symmachi. Vide supra cap. 7.

V. 2. Ibidem Regius unus ex Olympiodoro hæc notat, ἔλαιον σκευαστὸν τὸ μύρον, ὡς καὶ Ἀκύλας ἐκδέδωκεν.

V. 3. S. Sed et in via etc. Hæc Hieronymus latine refert; Græca desiderantur (*).

V. 4. Σ., ἐὰν πνεῦμα etc. Ex edit. Rom. et Drusio. Hieronymus in hunc locum: « Symmachus verbum Hebraicum MARPHE, quod omnes λαμα,

hoc est, sanitatem, vel curationem similiter transtulerunt, interpretatus est ad sensum, et ait: Si spiritus principis irruerit tibi, de loco tuo ne recedas, quia pudicitia comprimit peccata magna. »

V. 5. Σ., ἔστι καχόν. Edit. Rom. et Drusius. Ibid. Ἄ., Ὁ, Θ., ὡς ἀκούσιον ἐλῶ. Hieronymus: « Aquila et Theodotio et LXX interpretati sunt, quasi non spontaneum, id est, ὡς ἀκούσιον, a facie principis. »

V. 6. Ἄ., ἔδωκε τὸν ἄφρονα etc. Editio Romana et Drusius. Hieronymus vero: « Cui subnectens

(*) Græcum Symmachi locum mutilum edidit Montf., & ὑπολαμβάνεται; sed editio Rom. et Drusius, unde prodit, habent, & ὑπολαμβάνεται. Significat autem, quæ suspicatur, versio latina Hieronymi est. DRACH.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

6.
 Πλουσίους δὲ ταπεινοὺς καθήμε-
 νους.
 8.
 9. Μετεωρῶν λίθους κακωθήσε-
 ται.
 10. Προέχει ὁ γοργευσάμενος εἰς
 σοφίαν.
 11. Ἐν οὐκ ἐπασιδῶ.
 13. Θόρυβος.
 14. Καὶ ἀνόητος πολλὰ λαλήσει.
 Τὰ γενόμενα, ἀλλ' οὐδὲ τὰ ἐσό-
 μενα.
 15.
 Οὐ γὰρ ἐπίσταται ἀπελθεῖν εἰς
 πόλιν.
 16. Οὐαί σοι γῆ.
 17. Μετὰ ἀνδραγαθίας.
 19. Ἀργύριον δὲ εὐχρηστήσει εἰς
 ἅπαντα.
 20. Μὴ λοιδορήσης.

SYMMACHUS.

6. Positus stultus in sublimitate
 magna.
 Divites vero humiles sedentes.
 8.
 9. Qui sublevat lapides malo af-
 ficietur.
 10. Excellit agilis ad sapien-
 tiam.
 11. Absque incantatore.
 13. Tumultus.
 14. Et insipiens multa loquetur.
 Quæ facta sunt, sed nec quæ
 futura sunt.
 15.
 Non enim scit abire in urbem.
 16. Væ tibi terra.
 17. Cum fortitudine.
 19. Pecunia vero utilis erit ad
 omnia.
 20. Ne conviciaris.

6. Ἐδόθη ὁ ἄφρων ἐν ὕψει με-
 γάλους.
 Καὶ πλούσιοι ἐν ταπεινῶ καθή-
 σονται.
 8. Βόθρον.
 9. Ἐξαίρων λίθους διαπονηθήσε-
 ται.
 10. Καὶ περισσεῖα τῷ ἀνδρὶ ἡ
 σοφία.
 11. Ἐν οὐ ψιθυρισμῶ.
 13. Περιφέρεια.
 14. Καὶ ὁ ἄφρων πληθύνει λό-
 γους.
 Τί τὸ γενόμενον, καὶ τί τὸ ἐσό-
 μενον.
 15. Τῶν ἀφρόνων κακώσει. Ἄλ-
 λος, τῶν ἀφρόνων κοπώσει
 Ὅς οὐκ ἔγνω τοῦ πορευθῆναι εἰς
 πόλιν.
 16. Οὐαί σοι πόλις.
 17. Ἐν δυνάμει.
 19. Καὶ τοῦ ἀργυρίου ταπεινώ-
 σει ἐπακούσεται τὰ πάντα.
 20. Μὴ καταράση.
 Καὶ ὁ ἔχων τὰς πτέρυγας.

LXX INTERPRETES.

6. Datus est stultus in sublimi-
 tatibus magnis.
 Et divites in humili sedebunt.
 8. Foveam.
 9. Qui sublevabit lapidea dole-
 bit.
 10. Et abundantia viro sapien-
 tia.
 11. In non susurro.
 13. Circumlatio.
 14. Et stultus multiplicabit
 verba.
 Quid quod factum est, et quid
 quod futurum est?
 15. Stultorum affliget. Alius,
 stultorum fatigabit,
 Qui nescit ire in civitatem.
 16. Væ tibi civitas.
 17. In virtute.
 19. Et argento humiliatione
 obediens omnia.
 20. Ne maledixeris.
 Et qui habet pennas.

THEODOTIO.

6.
 8. Foveam.
 9.
 10.
 11.
 13.
 14,
 15.
 16,
 17.
 19.
 20.

Notæ et variæ lectiones ad cap. X Ecclesiastæ.

Symmachus ait: *Positum stultum in sublimitate magna, divites autem sedere humiles.* Ubi Hieronymus Symmachi versionem ad seriem suam aptat, ut perspicuum est.

Ibid. Σ., πλουσίους δὲ etc. Edit. Rom. et Drusus.

V. 8. Θ., βόθρον. Ibidem.

V. 9. Ἄ., μετατιθῶν etc. Ibidem. Hieronymus autem hæc habet: « Unde et signanter Aquila et Symmachus pro eo quod nos posuimus, *Qui subtrahit lapides dolebit* in ἔψ, dixerunt, *Qui transfert lapides dilacerabitur in eis.* »

V. 10. Σ., προέχει etc. Drusus et edit. Romana.

V. 11. Ἄ., ἀπούσης etc. Ibidem.

V. 13. Σ., θόρυβος. Ibidem. Hieronymus vero dicit: « Sive ut Symmachus transtulit, *tumultus, et quædam verborum inconstantia.* »

V. 14. Σ., καὶ ἀνόητος etc. Sic ed. Rom. et Drus.

Ibid. Σ., τὰ γενόμενα etc. Ibidem.

V. 15. Ἄλλ., τῶν ἀφρόνων etc. Drus. et ed. Rom.

Ibid. Σ., οὐ γὰρ ἐπίσταται etc. Drusus et editio Romana.

V. 16. Σ., οὐαί etc. Ibidem.

V. 17. Σ., μετὰ ἀνδραγαθίας. Ibidem.

V. 19. Σ., ἀργύριον etc. Ibidem.

V. 20. Σ., μὴ λοιδορήσης. Ibidem.

Ibid. Ἄ., καὶ τὰ πτερωτά. Ibidem.

ECCLESIASTÆ CAPUT XI.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

ΑΚΥΛΑΞ

Ἑλληνικοῖς γραμμασι.

3 יריק
עץ
שם יהוא
5 כאשר אינך יודע מהדרך הרה
6 בבקר
ולערב אל-תנח ירך
יכשר
8 כי אס-שנים הרבה יחיה האדם
בכלם ישמח ויזכר את-ימי החשך
כי-הרבה יהיו כל-עבא הבל

3.

5.

6.

8.

9.

3. Ἐκκενώσουσιν.

5. Ἐν ᾧ οὐκ εἶ σὺ εἰδώς . . .

6.

Εὐθετήσεται.

8. . . . μεμνήσθω τῶν ἡμερῶν...

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

5. Evacuabunt.
Lignum.
Ibi erit.
5. Quemadmodum non tu sciens
quæ via ventū.
6. In mane.
Et in vespera ne quiescere facias
manuum tuam.
Rectum erit.
8. Quia si annis multis vixerit
homo, in his omnibus letatus
fuerit, et recordetur dierum tene-
brositatis, quia multum erunt:
quidquid evenit vanitas.
9. Et bonum sit tibi.

3. Effundunt.
Lignum.
Ibi erit.
5. Quomodo ignoras quæ sit via
spiritus.
6. Mane.
Et vespere ne cesset manus
tua.
Magis oriatur.
8. Si annis multis vixerit homo,
et in his omnibus letatus fuerit,
meminisse debet tenebrosi tempo-
ris, et dierum multorum, qui cum
venerint, vanitatis arguentur præ-
terita.
9. Et in hono sit.

3. Evacuabunt
5. In quo non es tu sciens...
6.
Decenter componet.
8. ... memor sit dierum...
9.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XI Ecclesiastæ.

V. 3. 'A., ἐκκενώσουσιν. Drusius et editio Rom.
Ibid. Σ., ἐέδρα. Iidem.
Ibid. Σ., ἐκετ. Iidem.

V. 5. 'A., ἐν ᾧ οὐκ etc. Iidem.
V. 6. Σ., πρώτον. Iidem.
Ibid. Σ., ἀλλὰ καὶ etc. Iidem.

ECCLESIASTÆ CAPUT XII.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

ΑΚΥΛΑΞ

Ἑλληνικοῖς γραμμασι.

1 עד אשר לא-יבאו ימי הרעה
2 עד אשר לא
3 והתעות אנשי החיל
ובטלו הטחנות
הראות בארבות
4 בשפל קול

1.

2.

3.

4.

1.

2.

3. [Πλανηθήσονται.]

4.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA

AQUILA.

1. Usquequo non veniant dies
mali.
2. Usquequo non.
3. Et pervertent viri virtutis.
Et cessabunt molares.
Videntes in fenestris.
4. In humilitate vocis.

1. Antequam veniat tempus af-
flictionis.
2. Antequam.
3. Et nutabunt viri fortissimi.
Et otiosæ erunt molentes.
Videntes per foramina.
4. In humilitate vocis.

1.
2.
3. Errabunt.
4.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

3.
Δένδρα.
Ἐκεῖ παρατεύχονται.
5. Μὴ εἶδᾶς πότερον (f. πόθεν)
παρέσται ὁ ἄνεμος.
6. Πρώϊμον.
Ἄλλὰ καὶ ἠψιμον, καὶ μὴ κατα-
λιμπανέτω ἡ χεὶρ σου.
Εὐρήσει.
8. . . . καὶ διὰ πάντων εὐφραν-
θήσεται . . .
9. Καὶ ἐν ἀγαθῷ ἔστω.

SYMMACHUS.

3.
Arbores.
Ibi apparabuntur.
5. Nescis utrum (f. unde) veniat
ventus.
6. Matutinum.
Sed et vespertinum, et ne derel-
linquat manus tua.
Inveniet.
8. Si annis multis vixerit homo,
et in omnibus his letatus fuerit,
recordari debet et dierum tene-
brarum, quia multæ erunt: in
quibus omnibus veniet esse desi-
nere.
9. Et in bono sit.

3. Ἐχέουσιν.
Ἔυλον.
Ἐκεῖ ἔσται.
5. Ἐν οἷς οὐκ ἔστι γινώσκων τίς
ἢ ὁδὸς τοῦ πνεύματος.
6. Ἐν τῷ πρωΐ.
Καὶ ἐν ἐσπέρᾳ μὴ ἀφέτω ἡ χεὶρ
σου.
Στοιχήσει.
8. Ὅτι καὶ ἐὰν ἔτη πολλὰ ζήσε-
ται ὁ ἄνθρωπος, ἐν πάσιν αὐτοῖς
εὐφρανθήσεται, καὶ μνησθήσεται
τάς ἡμέρας τοῦ σκότους, ὅτι πολλὰ
ἔσονται. Πᾶν τὸ ἐρχόμενον ματαιό-
της.
9. Καὶ ἀγαθυνάτω σε.

LXX INTERPRETES.

3. Effluent.
Lignum.
Ibi erit.
5. In quibus non est cogno-
scens quæ sit via spiritus.
6. In matutino.
Et in vespera ne remittat ma-
nus tua.
Recte procedet.
8. Quia etsi annis multis vixe-
rit homo, in omnibus his letabi-
tur, quia multi erunt. Omne
veniens est vanitas.
9. Et bonum faciat te.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

THEODOTIO.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XI Ecclesiastæ.

Ibid. Ἄ., εὐθετήσεται etc. Ibidem.
V. 8. S., si annis multis etc. Ex Hieronymo. Mar-
tianaus noster legit, letatus fuerit. Græca Aquilæ et

Symmachi mutila ex edit. Rom.
V. 9. Σ., καὶ ἐν ἀγαθῷ ἔστω etc. Edit. Rom. et
Drusius.

ECCLESIASTÆ CAPUT XII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

1. Πρὶν ἔλθεῖν τὰς ἡμέρας τῆς
κακώσεώς σου.
2. Πρὶν.
3. Διασφραρῶσιν ἄνδρες οἱ ἰσχυ-
ροί.
Καὶ ἀργηθῶσιν οἱ μῦλοι.
Αἱ ὀράσεις διὰ τῶν ὀπῶν.
4. Ἀχρεωθείσης τῆς φωνῆς.

SYMMACHUS.

1. Antequam veniant dies af-
fectionis tuæ.
2. Antequam.
3. Perdantur viri fortes.
Et cessent molares.
Visus per foramina.
4. Inutili reddita voce.

Ο΄.

1. Ἔως ὅτου μὴ ἔλθωσιν αἱ ἡμέ-
ραι τῆς κακίας.
2. Ἔως οὐ μὴ.
3. Καὶ διασφραρῶσιν ἄνδρες τῆς
δυνάμεως.
Καὶ ἠργησαν αἱ ἀλήθουσαι.
Αἱ βλέπουσαι ἐν ταῖς ὀπαῖς.
4. Ἐν ἀσθενείᾳ φωνῆς.

LXX INTERPRETES.

1. Usquequo non veniant dies
malitiæ.
2. Usquequo non.
3. Et pervertentur viri virtutis.
Et cessaverunt molentes.
Videntes in foraminibus.
4. In infirmitate vocis.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

THEODOTIO.

TO EBPAIKON.

וישוד כל-בנת השיר

5 גם כנבה ייראו חזקתים בדרך
וינאץ השקד ויסתבל החנב וחפר
האביונה כי-הלך האדם אל-בית
עלמו וסבב בשוק הספרים

6 עד אשר לא-יחוק תבל הכסף

חתרץ גלת הזהב ותשמר

8 תבל הבלים

9 ויתר

ואזן חקק

10 בקש קדלת

חפץ

וכתב ישר

11 נבדעים

בעלי אספת

12 הוהר

13 כי-זה כל-האדם

14 כי את-כל-מעשה

על כל-נעלם אס-סוב ואס-דע

VERSIO HEBRAICI TEXT.

Et incurvabuntur omnes filiae cantici.

5. Etiam de excelso timebunt, et consternati in via : et florebit amygdalus, et oneri erit locusta, et dissipabit aviditas : quoniam vadens homo ad domum sæculi sui, et circuibunt in platea plangentes.

6. Donec non elougetur funis argenti.

Et confringatur lenticula aurea, et conteratur.

8. Vanitas vanitatum.

9. Et amplius.

Et auscultare fecit et investigavit.

10. Quæsitiv Cobeleth.

Voluntatis.

Et scripturam rectitudinis.

11. Plantati.

Auctores collectionum.

12. Sis monitus.

13. Quia hoc omnis homo.

14. Quia omne opus.

Super omne occultum, sive bonum, sive malum.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

5.

6.

8.

9.

10.

11.

12.

13.

14.

VULGATA LATINA.

Et obsurdescent omnes filiae carminis.

5. Excelsa quoque timebunt, et formidabunt in via, florebit amygdalus, impinguabitur locusta, et dissipabitur capparitis : quoniam ibit homo in domum æternitatis suæ, et circuibunt in platea plangentes.

6. Antequam rumpatur funiculus argenteus.

Et recurrat vitta aurea, et conteratur.

8. Vanitas vanitatum.

9. Sapientissimus.

Et auris scrutabitur.

10. Quæsitiv.

Utilia.

Et conscripsit sermones rectissimos.

11. Defixi.

Per magistrorum consilium.

12. Ne requiras.

13. Hæc est enim omnis homo.

14. Et cuncta, quæ fiunt.

Pro omni errato, sive bonum, sive malum illud sit.

ΑΚΥΛΛΑΣ.

Καὶ κλιθήσονται πάντα τὰ τῆς φθῆς.

5. . . . τρόμμυ τρομήσουσι ἐν τῇ ὁδῷ . . .

6.

8. Ἄτμυς ἀτμίδων.

9.

Ἦνωτίσατο καὶ ἤρεύνησε.

10.

Χρείας.

Καὶ συνέγραψεν ὀρθῶς.

11. Περφυτευμένοι.

12.

13.

14. Πᾶσαν γὰρ πράξιν.

AQUILA.

Et jacebunt omnia quæ sunt cantici.

5. ... tremore tremant in via...

6.

8. Vapor vaporum.

9.

Percepit et scrutatus est.

10.

Utilitatis.

Et scripsit recte.

11. Plantati.

12.

13.

14. Omnem enim actionem.

- 5. . . καὶ διαλυθῆ ἡ ἐπίπνοσ....
- 6. Καὶ πρηνὴ κοπῆναι ἀπὸ σχοινίου τοῦ ἀργυρίου.
Καὶ ἐλαθῆ τὸ περιφερὲς χρυσοῦ, καὶ συνθραυσθῆ.
- 8.
- 9. Ὑπερβάλλον.
- 10. Κατεσκεύασε παρομιμαστής. Χρεώδεις.
- 11.
- 12.
- 13.
- 14. Περὶ παντὸς παροραθέντος, ἐὰν τε ἀγαθόν, ἐὰν τε κακόν.

- Καὶ ταπεινωθήσονται πᾶσαι αἱ θυγατέρες τοῦ ἕσματος.
- 5. Καὶ εἰς τὸ ὕψος θύονται, καὶ θάμβοι ἐν τῇ ἔδῳ, καὶ ἀνθήσῃ τὸ ἀμύγδαλον, καὶ παχυνθῆ ἡ ἀκρίς, καὶ διασκεδασθῆ ἡ κάππαρις, ὅτι ἐπορεύθη ὁ ἄνθρωπος εἰς οἶκον αἰῶνος αὐτοῦ, καὶ ἐκύκλωσαν ἐν ἀγορᾷ οἱ κοπτόμενοι.
- 6. Ἔως οὗτο μὴ ἀνατραπῆ τὸ σχοινίον τοῦ ἀργυρίου.
Καὶ συντριβῆ τὸ ἀνθέμιον τοῦ χρυσοῦ, καὶ συντριβῆ.
- 8. Ματαιιότης ματαιιοτήτων.
- 9. Καὶ περισσόν.
Καὶ οὖς ἐξηχνιάσεται.
- 10. Ἐζήτησεν Ἐκκλησιαστής. Θελήματος.
Καὶ γεγραμμένον εὐθύτητος.
- 11. Πεφυτευμένοι.
Οἱ παρὰ τῶν συνθεμάτων. Ἄλλ., παρὰ τῶν συνταγμάτων. Ἄλλ., συναντημάτων.
- 12. Φύλαξαι. Ἄλλος, id.
- 13. Ὅτι τοῦτο πᾶς ὁ ἄνθρωπος. Ἄλλος, τοῦτο γὰρ ὅλος ὁ ἄνθρωπος.
- 14. Ὅτι σύμπαν τὸ ποιήμα.
Ἐν παντὶ παρωραμένῳ, ἐὰν ἀγαθόν καὶ ἐὰν πονηρόν.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

- 5. Super hæc etiam de excelso videbunt, et terror erit in via, et obdormient vigilantes, et dissolvetur spiritus fortitudo : ibit enim homo in domum æternitatis suæ, et circuibunt in platea plangentes.
- 6. Et priusquam abscindatur a funiculo argenti.
Et diducatur zona aurea, et conteratur.
- 8.
- 9. Excellens.
- 10. Præparavit parcemias. Utiles.
- 11.
- 12.
- 13.
- 14. De omni quod neglectum fuerit, sive bonum, sive malum.

- Et humiliabuntur omnes filie cantici.
- 5. Et in sublime aspicient, et terrores in via : et florebit amygdalum, et impinguabitur locusta, et dissipabitur capparitis : quoniam ivit homo in domum æternitatis suæ, et circumierunt in platea plangentes.
- 6. Usquequo non evertatur funiculus argenti.
Et conteratur vitta auri, et conteratur.
- 8. Vanitas vanitatum.
- 9. Et amplius.
Et auris scrutabitur.
- 10. Quæsitiv Ecclesiastes. Voluntatis.
Et scriptum rectitudinis.
- 11. Plantati.
Qui a conciliis. *Alius*, a constitutis. *Alius*, a concursibus.
- 12. Cave. *Alius*, id.
- 13. Quia hoc omnis nomen. *Alius*, hoc est enim omnis homo.
- 14. Quia omne opus.
De omni contempto, sive bonum, et sive malum

Notæ et variæ lectiones ad cap. XII Ecclesiastæ.

V. 1. Σ., πρὶν ἔλθεῖν etc. Editio Romana et Drusius.

V. 2. Σ., πρὶν. *Idem.*

V. 4. Σ., διαφθαρῶσιν etc. Ex edit. Rom. et ex Hieronymo, qui ait Symmachum vertisse, *fortes*, et Aquilam, *errabunt*.

Ibid. Σ., καὶ ἀργηθῶσιν. Edit. Rom. et Drusius.

Ibid. Σ., αὐτὰ ὀράσεις. *Idem.*

V. 4. Σ., ἀχρεωθείσης etc. *Idem*, ut et sequens lectio.

V. 6. S. *Super hæc* etc. Sic Hieronymus versio-

nem Symmachi Latine refert. Græca desiderantur exceptis his verbis, καὶ διελυθῆ ἢ ἐπίπονος, quæ cum Latinis Hieronymi non consonant. Hic etiam ab Hebraico deflectere Symmachum testificatur Hieronymus, additque Apollinarem Laodicenum ipsum sequutum esse.

V. 6. Σ., καὶ πρὶνῆ etc. Drusius et edit. Rom.

Ibid. Σ., καὶ ἐλαθῆ etc. *Idem.*

V. 8. 'A., ἀτμὸς ἀτμίδων. *Idem.*

V. 9. Σ., ὑπερβάλλον. *Idem.*

Ibid. 'A., ἠρωτίσατο etc. *Idem.*

MONITUM IN CANTICUM CANTICORUM.

His libris manuscriptis atque editis usi sumus in variis Hexaplorum lectionibus colligendis et emendandis :

Codice Regio 1890, Y sæculi membranaceo.

Cod. Reg. 1990, X sæculi membranaceo : est Procopii, fuitque olim Archiepiscopi Rhemensis Caroli Mauriti

2

Tellerii

CANTICI CANTICORUM CAPUT PRIMUM.

TO EBPAIKON.

משכני 4
הביאני
נגילה
מישרים אהבך
שודרה 5
ונאה
כאהלי
ששופתני 6
נחרד - בי
שמני נטרה את-הגרכים
כעטיה 7
צאי - לך בעקבי הצאן 8

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

4.

5.

6.

7.

8.

AKYAAΣ.

4. Ἐλκυσόν με.
5.
Ὡς σκηναί.
6. Ὅτι συνέκαυσέ με.
7.
8. Ἐξέλεθε σεαυτῆ...

על משכנות הרעים

VERSIO HEBRAICI TEXT.

4. Trahe me.
Introduxit me.
Exsultabimus.
Rectitudines dilexerunt te.
5. Nigra.
Et pulcra.
Sicut tentoria.
6. Quia radiavit me.
Succensi sunt in me.
Posuerunt me custodem vinearum.
7. Sicut operiens se.
8. Egredere tibi in vestigia pcoris.
Super tabernacula pastorum.

VULGATA LATINA.

4. Trahe me.
Introduxit me.
Exsultabimus.
Recti diligunt te.
5. Nigra.
Sed formosa.
Sicut pelles.
6. Quia decoloravit me.
Pugnaverunt contra me.
Posuerunt me custodem in vineis.
7. Ne vagari incipiam.
8. Egredere, et abi post vestigia gregum.
Juxta tabernacula pastorum.

AQUILA.

4. Trahito me.
5.
Sicut tabernacula.
6. Quia adussit me.
7.
8. Egredere tibi ipse....

Notæ et variæ lectiones ad cap. XII Ecclesiastæ.

V. 10. Σ., κατεσκιάσατ etc. Idem.
 Ibid. 'A., χρείας. Σ., χρειώδεις. Editio Romana sine nomine interpretis et quasi scholion adfert: Symmachi certe videtur esse.
 Ibid. 'A., καὶ συνέγραψεν ὀρθῶς. Edit. Rom. et Drusius.
 V. 11. Idem: 'A., Θ., πεφτυεμένοι, πεπηγότες. Puto πεφτυεμένοι esse Aquilæ; πεπηγότες vero Theodotionis.
 Ibid. Ἄλλος, παρὰ τῶν συνταγ- etc. Hæ lectiones ex liisdem prodeunt.

V. 12. Ο' καὶ Ἄλλος, φύλαξαι. Idem ut et seq.
 V. 14. 'A., πᾶσαν etc. Idem.
 Ibid. Σ., περὶ παντὸς etc. Idem. In hunc locum hæc notat Hieronymus: « Pro eo autem quod nos posuimus, *De omni abscondito, sive bonum, sive malum sit*, Symmachus et LXX interpretati sunt, *de omni contentu*, vel certe, *de omni ignorato*, quod etiam de otioso verbo, et non voluntate, sed ignoratione prolato reddituri sumus rationem in iudicio. »

MONITUM IN CANTICUM CANTICORUM.

Cod. Reg. 2435.
 Cod. Reg. 2436, bombycino XI sæculi.
 Cod. Reg. 2940, bombycino recente, qui continet Procopium in Cantica.
 Hieronymi editione postrema in Cantica.
 Theodoretō in Cantica.
 Lectionibus Romanæ editionis et Drusii.

CANTICI CANTICORUM CAPUT PRIMUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
4. Ἔλκε με. Εἰσαγάγετω με. Ἐπαρυσώμεθα. Οἱ εὐθείς οἱ ἀγαπῶντές σε.	4. Ἐλκυσάν με. Εἰσήνεγκέ με. Ἄγαλλιασώμεθα. Εὐθύτης ἠγάπησέ σε.	4.
5. Ἦς σκηναί.	5. Μέλαινα. Καὶ καλή. Ἄλλ., καὶ εὐπρεπέης. Ἦς δέβρεις.	5.
6. Ὅτι παρενόβλεψέ με. Διεμαχέσαντό μοι. Κατετάθην φύλαξ ἀμπελώνων.	6. Ὅτι παρέβλεψέ με. Ἐμαχήσαντο ἐν ἔμοι. Ἐθεντό με φυλάκισσαν ἐν ἀμπελώσων.	6. Ὅτι περιέφρυξέ με.
7. Ἦς βεμβομένη.	7. Ἦς περιβαλλομένη.	7.
8. Ἐξελθοῦσα πορεύου κατὰ τὰ ἴχνη τῶν ποιμνίων.	8. Ἐξελθε σὺ ἐν πτέρναις τῶν ποιμνίων. Ἄλλος, Ἐξελθε σὺ ἐπισθεν.	8:
Παρὰ τὰς σκηνάς τῶν ποιμένων.	Ἐπὶ σκηνώμασι τῶν ποιμένων. Ἄλλος, τῶν ποιμνίων σου.	
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
4. Trahe me. Introducat me. Exhilareretur. Recti qui diligunt te.	4. Traxerunt me. Introduxit me. Exsultabimus. Rectitudo dilexit te.	4.
5. Sicut tabernacula.	5. Nigra. Et pulcra. <i>Alius</i> , et decora. Sicut pelles.	5.
6. Quia torve inspexit me. Pugnaverunt contra me. Constitutum sum custos vinearum.	6. Quia despexit me. Pugnaverunt in me. Posuerunt me custodem in vineis.	6. Quia torrefecit me.
7. Sicut vaga.	7. Sicut circumamicta.	7.
8. Egressa vade secundum vestigia gregum. Apud tabernacula pastorum.	8. Egredere tu in vestigiis gregum. <i>Alius</i> , egredere tu post. In tabernaculis pastorum. <i>Alius</i> ovilium tuorum.	8.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
21 תורי זהב	11.	11.
עם נקחת		
12 עד - שהבליך במסמ	12.	12. Ὅτε ὁ βασιλεὺς ἐν ἀνακλίσει αὐτοῦ.
15 צרור הבר	13.	13. Ἀπόδεκτος σμύρνης. Πατράδελφός μου.
דדי		
ילין		
14 הכפר	14.	14.
עין גדי		
15 רעיותי	15.	15. Φίλη μου.
16 אף נעים	16	16.
רעננה		Εὐθαλής.
17 קרות	17.	17.
ברדתים		Βορατίναι.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA
11. Murenulas aureas.	11. Murenulas aureas.	11.
Cum punctis.	Vermiculatas.	
12. Donec rex in circuitu suo.	12. Dum esset rex in accubitu suo.	12. Cum rex in accubitu suo.
13. Fasciculus myrrhæ. Dilectus meus.	13. Fasciculus myrrhæ. Dilectus meus.	13. Fasciculus myrrhæ. Patruus meus.
Commorabitur.	Commorabitur.	
14. Chopher. Engaddi.	14. Cypri. Engaddi.	14.
15. Amica mea.	15. Amica mea.	15. Amica mea.
16. Etiam jucundus.	16. Et decorus.	16
Viridis.	Floridus.	Floridus
17. Tigna.	17. Tigna.	17.
Abietes.	Cypressina.	Boratina.

Notæ et variæ lectiones ad esp. I Cantici Canticorum.

V. 4. 'A., ἔλκυσόν με etc. Editio Romana et Drusus. Ibid. Σ., εἰσαγαγέτω με. Ibidem. Ibid. Σ., ἰλαρευσώμεθα. Ibidem. Ibid. Σ., οἱ εὐθείς etc. Ibidem. V. 5. 'A. A. L., εὐπρεπής. Ibidem. V. 6. 'A., ὅτι συνέκαυσέ με. Σ., ὅτι παρενέβλεψέ με. Ibidem. Theodoretus vero, Σ., ὅτι καθήψατό μου, quia tetigit me; quam lectionem præstare alteri puto. Ibid. Σ., διεμαχέσαντο etc. Ibidem. Ibid. Σ., κατεστάθην etc. Ibidem.

V. 7. Σ., ὡς βεμβραμένη. Ibidem et Theodoretus. V. 8. 'A., ἐξέλω etc. Has omnes lectiones exhibet ibidem. Ibid. Σ., παρὰ τὰς σηνῆς etc. Ibidem. V. 11. Σ., περίβλεπτα etc. Ibidem. Ibid. E', στρεπτόν. Schleusnerus vult reponi, στρεπτόν. DRACH. Ibid. Σ., μετὰ ποικιλιμάτων etc. Ibidem. V. 12. 'A., ὅτε ὁ βασιλεὺς etc. Ibidem. V. 13. 'A., ἀπόδεκτος. Forte melius, ἀπόθετος. Ibidem. [Alii vero et LXX Intt. maluerunt rescribere, ἀπόδεσμος. DRACH.]

CANTICI CANTICORUM CAP. II.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
1 תבלין שרון	1.	1. Καλύκος τῶ Σαρὸν.
2 רעיותי	2.	2. Φίλη μου.
3 דדי	3.	3. Πατράδελφός μου.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Rosa Saron.	1. Lilium convallium.	1. Calycosis Saron.
2. Amica mea.	2. Amica mea.	2. Amica mea.
3. Dilectus meus.	3. Dilectus meus.	3. Patruus meus.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

11. Περιδλεπτα χρυσία. Μετὰ ποικιλμάτων.	11. Ὅμοιώματα χρυσίου. Ε', στρε- πτου χρυσίου. Μετὰ στιγμάτων. Ἄλλος, μετὰ ραντῶν. Ε', ἐν κέγχροις.	11.
12. . . ἐν ἀναπαύσεσιν	12. Ἔως οὐδὲ βασιλεὺς ἐν ἀνα- κλίσει αὐτοῦ.	12.
13. Ὁ ἀγαπητός μου. Αὐλιζόμενος.	13. Ἀπόδεσμος τῆς στακτῆς. Ἀδελφιδός μου. Ε', ὁ ἐταῖρός μου. Αὐλισθήσεται.	13.
14. Τοῖς ἐν Γαδδί.	14. Τῆς κύπρου. Ε', κύπρινος. Ἐγγαδδί.	14.
15. Ἐταῖρα μου.	15. Ἡ πλησίον μου.	15.
16.	16. Καίγε ὠραῖος. Γ', καίγε τερ- πνός. Σύσκιος.	16.
17. Αἱ φατνώσεις.	17. Φατνώματα. Κυπάρισσοι.	17
SYM̄MACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
11. Monilia aurea. Cum varietatibus.	11. Similitudines auri. V. Ter- quis aureæ. Cum distinctionibus. <i>Alius</i> , cum punctis aspersis. V, cum punctis milia figura.	11.
12. ... in requietibus.	12. Quo ad usque rex (sit) in ac- cubitu suo.	12.
13. Dilectus meus.	13. Alligamentum guttæ. Fratruclis meus. V, amicus meus.	13.
Diversans.	Demorabitur.	
14. Illi qui sunt in Gaddi.	14. Cypri. V, cyprinus. Engaddi.	14.
15. Socia mea (vel, amasia mea)	15. Proxima mea.	15.
16.	16. Et quidem speciosus. VI, et quidem jucundus. Umbrosus.	16.
17. Laquearia.	17. Trabes. Cypressi.	17.

Notæ et variæ lectiones ad cap. I Cantici Canticorum.

Ibid. 'A., πατράδελφος. Sic mss. Symmachi vero lectionem efferunt Drusius et edit. Romana.

Ibid. Σ., αὐλιζόμενος. lidem.

V. 14. Ε', κύπρινος. lidem.

Ibid. Σ., τοῖς ἐν Γαδδί. lidem. Probabile est vel Ἐγγαδδί una voce legendum esse, aut si duæ voces legantur, ἐν propositionis loco non esse habendam, sed litteris Græcis referre גַּדּי Hebraicum. Ne alterutrum affirmem vetat articulus τοῖς: nam illud גַּדּי גַּדּי vertit haud dubie Symmachus ἐν ἀμπε-
λώσει τοῖς ἐν Γαδδί, ubi illud τοῖς ante ἐν positum

subindicare videtur potuisse Symmachum, non ita scrupulosum interpretem, ἐν hic præpositionis loco ponere.

Ibid. Ο', Ἐγγαδδί. Sic omnes; Vaticanus autem codex, Ἐγγαδδί. DRACH.

V. 15. 'A., φίλη μου. lidem.

V. 16. Γ', καίγε τερπνός. lidem.

Ibid. 'A., εὐθαλής. lidem.

V. 17. Σ., αἱ φατνώσεις. lidem.

Ibid. 'A., βορατίνα. lidem. Vide notam ad Psalm. ciii, v. 17.

CANTICI CANTICORUM CAP. II.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1.	1. Κρίνον τῶν κοιλάδων.	1.
2.	2. Ἡ πλησίον μου. Ε', ἀγαπητή.	2.
3. Ὁ ἀγαπητός μου.	3. Ὁ ἀδελφιδός μου.	3.
SYM̄MACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Liliū convallium.	1.
2.	2. Proxima mea. V, dilecta.	2.
3. Dilectus meus.	3. Fratruclis meus.	3.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ
Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

ΑΚΥΛΑΣ

בעלוי הזדתי
לחכי
4 אל- בית היין
ודגלוי עלי אהבה
5 סמוכני באשישות
רפדוני בתפחים
כי- חולת אהבה אני
6 תחבקני
7 השבעתי אתכם בנות ירושלם
בבעיות או באילות השדה

4.
5.
6.
7.

4.
Ἔταξεν ἐπ' ἐμὲ ἀγάπην.
5. (Στηρίσατέ με) οἰνανθῶν.
6.
7. Ἦρκισα ὑμᾶς, θυγατέρες Ἰ
ρουσαλήμ, ἐν δορκάσιν ἢ ἐν ἐλάφ
τῆς χώρας.

אם- תעירו | ואם- תעוררו

עד שתחפץ

8 דחי
הנה- זה בא מולג על-הדרים
מקפץ על- הגבעות
9 לעפר אה לים
10 ענה
11 עבר
12 עת הזכור הגיע
13 חנמה
והגפנים סמדר

8.
9.
10.
11.
12.
13.

8. Πατραδέλφου μου.
9. Τῷ πόλῳ τῶν ἐλάφων.
10.
11.
12. Καίρὸς τῆς κλαδεύσεως ἤγγι-
κεν.
13. Προέβαλεν.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

In umbra ejus concupivi.
Palato meo.
4. Ad domum vini.
Et vexillum ejus super me a-
mor.
5. Fulcite me in lagenis.
Roborate me in malis.
Quia ægra amore ego.
6. Amplexabitur me.
7. Adjuravi vos, filiæ Jerusalem,
in capreis vel in cervis agri.

Sub umbra illius, quem deside-
raveram.
Culturi meo.
4. In cellam vinariam.
Ordinavit in me charitatem.
5. Fulcite me floribus.
Stipate me malis.
Quia amore langueo.
6. Amplexabitur me.
7. Adjuro vos, filiæ Jerusalem
per capreas cervosque campo-
rum.

4.
Ordinavit in me dilectionem.
5. Fulcite me labruscis.
6.
7. Adjuravi vos, filiæ Jerusalem,
in capreis vel in cervis agri.

Si suscitaveritis et si evigilare
feceritis.

Ne suscitetis, neque evigilare
faciatis.

Donec voluerit.

Donec ipsa velit.

8. Dilecti mei.
Ecce ipse venit transiliens su-
per montes, accurrens raptim su-
per colles.

8. Dilecti mei.
Ecce iste venit saliens in monti-
bus, transiliens colles.

8. Patruī mei.

9. Hinnulo cervorum.
10. Respondit.
11. Transiit.
12. Tempus cantus pertigit.

9. Hinnulo cervorum.
10. Vacat.
11. Transiit.
12. Tempus putationis advenit.

9. Pullo cervorum.
10.
11.
12. Tempus putationis appro-
pinquavit.

13. Protrusit.
Et vites uvæ minutæ.

13. Protulit.
Vinæ florentes.

13. Protulit.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Θ.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

Ἰπὸ τὴν σκέπην αὐτοῦ ἐπαθύ-
μησα.

Τῷ φάρυγγί μου.

4. Εἰς τὸν οἰνῶνα.

Ἐπισωρεύσατέ μοι ἀγάπην.

5. Ἐπανακλίνατέ με ἐν ἄνθει.

Περικυκλώσατέ με μῆλα.

Τέτρωμαι γὰρ φίλτρῳ.

6. Περιπλεξέσθω μοι.

7. Ὁρκισα ὑμᾶς, θυγατέρες Ἰε-
ρουσαλήμ, ἐν δορκάσιν ἢ ἐν ἐλάφοις
τῆς χώρας.

8. Ἀγαπητοῦ μου.

Ἰδοὺ οὗτος ἔρχεται βαίνων κατὰ
τῶν ὀρέων, διαπηδῶν κατὰ τῶν
βουνῶν.

9.

10. Φθεγγάμενος.

11. Διεπέρασεν.

12. Καιρὸς τῆς κλαδεύσεως ἤγγι-
κεν.

15.

Καὶ τῶν ἀμπέλων ἢ οἰνάνθη.

SYMMACHUS.

Sub tegumento ejus concupivi.

Gutturī meo.

4. In cellam vinariam.

Coacervate mihi dilectionem.

5. Recline me in flore.

Circumdate me malis.

Sauciata enim sum amore.

6. Circumplicetur mihi.

7. Adjuravi vos, filiæ Jerusalem,
in capreis vel in cervis ægri.

8. Dilecti mei.

Ecce ipse venit gradiens contra
montes, transiliens contra colles.

9.

10. Loquens.

11. Finita est.

12. Tempus putationis appro-
pinquavit.

13.

Et vimearum labrusca.

Ἐν τῇ σκιᾷ αὐτοῦ ἐπαθύμησα.

Ἐν λάρυγγί μου.

4. Εἰς τὸν οἶκον τοῦ οἴνου.

Τάξατε ἐπ' ἐμὲ ἀγάπην.

5. Στηρίσατέ με ἐν μύροις.

Στοιβάσατέ με ἐν μήλοις.

Τετρωμένη ἀγάπης.

6. Περιλήψεται με.

7. Ὁρκισα ὑμᾶς, θυγατέρες Ἰε-
ρουσαλήμ, ἐν δυνάμεσι καὶ ἐν ἰσχύ-
σεσι τοῦ ἀγροῦ. Ἐ, ὄρκισα ὑμᾶς,
θυγατέρες Ἰερουσαλήμ, ἐν δορκά-
σιν ἢ ἐν ἐλάφοις τῆς χώρας.

Ἐὰν ἐγείρητε, καὶ ἐξεγείρητε.
Ἄλλος, μὴ ἐγείρητε, μηδὲ ἐξεγεί-
ρητε. Ἄλλος, ἐξυπνίσητε.

Ἔως οὐ θελήσῃ. Ἄλλος, ἕως ἂν
θελήσῃ.

8. Ἀδελφίδου μου.

Ἰδοὺ οὗτος ἦκει πηδῶν ἐπὶ τὰ
ὄρη, διαλλόμενος ἐπὶ τοὺς βουνούς.

9. Νεβρῷ ἐλάφων.

10. Ἀποκρίνεται.

11. Παρῆλθεν.

12. Καιρὸς τῆς τομῆς ἐφθακε.

13. Ἐξήνεγκεν.

Ἄμπελοι κυπρίζουσιν.

LXX INTERPRETES

In umbra ejus concupivi.

In faucibus meis.

4. In domum viui.

Ordinate in me charitatem.

5. Confirmate me in unguentis.

Stipate me in malis.

Vulnerata charitate.

6. Ampletetur me.

7. Adjuravi vos, filiæ Jerusalem,
in virtutibus et in viribus ægri. V,
adjuravi vos, filiæ Jerusalem, in
capreis vel in cervis ægri.

Si suscitaveritis et excitaveritis.
Alius, ne suscitetis, neque excite-
tis. Alius, evigilare feceritis.

Donec voluerit. Alius, donec ve-
lit.

8. Fratruelis mei.

Ecce, hic venit saliens super
montes, transiliens super colles.

9. Hinnulo cervorum.

10. Respondet.

11. Transiit.

12. Tempus putationis advenit.

13. Produxit.

Vites florent.

THEODOTIO.

4.

5.

6.

7.

8. Patruelis mei.

9.

10.

11.

12.

13.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
בסתר 14 ךק	14.	14. Ἐν ἀποκρύφους.
לך אחך 15	15.	15.
כתבלים דאני לך הרעה בשושנים 16	16.	16.
עך שיפה 17 דגם הצללים על-הרי בתך	17.	17. Ἐως κοπέση.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
14. In abscondito. Vocem tuam.	14. In caverna. Vox tua.	14. In absconditis.
15. Apprehendite nobis. Corruptentes.	15. Capite nobis. Quæ demoliantur.	15.
16. Et ego qui illi pascit in li- liis.	16. Et ego illi, qui pascitur in- ter lilia.	16.
17. Donec aspiret. Et fugiant umbræ. Super montes Bether.	17. Donec aspiret. Et inclinentur umbræ. Super montes Bether (<i>At. Be- thel</i>).	17. Donec cesset.

Notæ et variæ lectiones ad cap. II Cantici Canticorum.

V. 1. 'A., καλύκωσις etc. Ex edit. Rom. et Drusio.

V. 2. 'A., φλη μου. Ex iisdem.

V. 3. 'A., πατράδελφός μου etc. Vide cap. præcedenti v. 13.

Ibid. Σ., ὄπὸ τὴν σκέπην etc. Edit. Rom. et Drusius, ut et sequens.

V. 4. Σ., εἰς τὸν οἰνῶνα. Iidem.

Ibid. 'A., ἔταξεν etc. Unus Regius, qui est Procopii. Lectio autem Symm. prodit ex edit. Rom. et Drusio.

V. 5. 'A., στηρίσατέ με οἰνανθῶν. Sic Martianæus noster ex Hieronymo, qui ait : *Unus de interpretibus posuit οἰνανθῶν*. Alii legerunt οἰνανθῶν, quæ utique lectio non spernenda. Si vero prior adoptetur, legendum erit οἰνανθῶν, cum circumflexo, ab οἰνάνθη, ut infra versu 13. Hæc vero lectio haud dubie tribuenda erit Aquilæ, si Symmachus verte-

rit ἐν ἀνθει, ut habet editio Romana et Drusius. At unus Procopii codex Regius versionem Symmachi sic effert, ἐπανακλίνατέ με οἰνάνθη, similiusque alter Regius codex. Rem in dubio relinquimus. Lectionem vero LXX interpretum sic effert in codice uno Regio Procopius ex Origene, στηρίσατέ με ἐν ἀμύραις. Vocem ἄμωρον vertunt LXX, I Paralip. xvi, 3, ἀμορότην. Drusius vero existimat legendum ἐν ἀμύροις. Sunt autem hæc genus placentiæ.

Ibid. Unus Regius ex Origene habet, Σ., περικυλίσατέ με μῆλα, *circumsternite me malis* : quæ lectio melius quadrat ad Hebraicum. Alter, περικυλίσατέ με μῆλα. Editio Romana etiam περικυλίσατέ habet.

Ibid. Σ., τέτρωμαι γὰρ φίλτρῳ. Duos Regius Procopii codices sequimur. Editio Romana habet, Σ., τέτρωμένη, quod ex LXX desumptum videtur.

V. 6. Σ., περιπλεκέσθω μοι. Editio Romana et Drusius.

CANTICI CANTICORUM CAPUT III.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
השכורים הסבבים 3	3.	3. Οἱ φυλάσσοντες...
וְלֹא אֲרַפֵּנוּ 4	4.	4.
בַּעֲבֹדֹת אִי בְּאִילֹת הַשָּׂדֶה 5	5.	5.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3. Custodes circumeuntes.	3. Vigiles qui custodiunt.	3. Custodientes....
4. Et non dimittam eum.	4. Nec dimittam.	4.
5. In capreis, vel in cervis cam- pi.	5. Per capreas cervosque cam- porum.	5.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο΄.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
14.	14. Ἐχόμενα τοῦ προτειχίσματος. Τὴν φωνὴν σου. Ἄλλος, τοὺς λόγους σου.	14.
15.	15. Πιάσατε ἡμῖν. Ἄλλος, συλ- λάβετε ἡμῖν. Ἀφανίζοντας.	15.
Διαφθείροντας:		
16. Κἀγὼ αὐτοῦ, τοῦ ποιμαίνον- τος τὰ ἄνθη.	16. Κἀγὼ αὐτῶ ὁ ποιμαίνων ἐν τοῖς κρίνοις. Ἄλλος, ὁ νεμόμενος ἐν τοῖς κρίνοις.	16.
17.	17. Ἔως οὗ διαπνεύσῃ. Καὶ κινηθῶσιν αἱ σκιάι. Ἐπὶ ὄρη κοιλωμάτων.	17.
Καὶ κλιθῶσιν αἱ σκιάι.		Ἐπὶ τὰ ὄρη θυμιαμάτων.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
14.	14. Juxta antemurale. Vocem tuam. <i>Alius</i> , sermones tuos.	14.
15.	15. Capite nobis. <i>Alius</i> , appre- hendite nobis. Exterminantes.	15.
Corruptentes.		
16. Et ego ipsius, pascentis flo- res.	16. Et ego illi pascens in liliis. <i>Alius</i> , qui pascitur inter lilia.	16.
17.	17. Donec respiret. Et moveantur umbræ. Super montes cavitationum.	17.
Et inclinatæ sint umbræ.		Super montes thymiamatum.

Notæ et variæ lectiones ad cap. II Cantici Canticorum.

V. 7. A., Σ., Ε', ὄρχισα etc. Unus Reg. Procopii. **ΠΟΡΧΑ** ἐν δορκάσι, plurale vocis **ΠΟΡΧΑ** i. e. δορκάς, et est verus hujus loci sensus. LXX et cum eis haud dubie Theodotion ex voce **ΠΟΡΧΑ** derivant, cum veniunt ἐν δυνάμει.

Ibid. Ἄλλος, μὴ ἐγείρητε etc. Regius unus ex Procopio. Ἄλλος, ἐξυπνίσθητε. Editio Romana et Drusius.

Ibid. Ἄλλος, ἕως ἂν θηλήσει. Ibidem.

V. 8. Α., Θ., παραδέλφου μου. Vide supra c. 1.

[Θ, adjectivus ex iisdem. Drach.]

Ibid. Σ., ἰδοὺ οὗτος etc. Theodoretus.

V. 9. Α., τῶ πύλω etc. Edit. Rom. et Drusius.

V. 10. Σ., φθεγγόμενος. Ibidem.

V. 11. Σ., διεπέρασεν. Ibidem.

V. 12. Α., Σ., καιρὸς τῆς κλαδεύσεως. Theodoretus. Editio Romana et Drusius uni Symmacho tribuunt.

V. 13. Α., προέβαλεν. Edit. Rom. et Drusius.

Ibid. Σ., καὶ τῶν ἀμπέλων ἢ οἰνάνθη. Edit. Rom. et Drusius, qui recte annotat: *Oenanthe, flos vitis. Lexicon vetus*, οἰνάνθη τὸ ἄνθος τῆς ἀμπέλου. *Alius est flos labruscæ, seu vitis agrestis. Plinius lib. XII, cap. ult.*: Eodem oenanthie pertinet. Est autem vitis labruscæ uvæ.

V. 14. Α., ἐν ἀποκρύφοις. Sic Regii duo codices. Ibid. Ἄλλος, τοὺς λόγους σου. Drusius et edit. Rom.

V. 15. Ἄλλος, συλλάβετε ἡμῖν. Ibidem ut et seq.

V. 16. Σ., κἀγὼ αὐτοῦ τοῦ ποιμαίνοντος τὰ ἄνθη. Ἄλλος, ὁ νεμόμενος ἐν τοῖς κρίνοις. Sic Regius unus et editio Romana. Theodoretus vero lectionem Symmachi adfert, legitique οἱ ποιμαίνοντες, sed mendose, ut videtur.

V. 17. Α., ἕως κοπάσῃ. Edit. Rom. et Drusius.

Ibid. Σ., καὶ κλιθῶσιν αἱ σκιάι. Ibidem.

Ibid. Θ., ἐπὶ τὰ ὄρη θυμιαμάτων. Sic duo mss. Regii.

CANTICUM CANTICORUM CAPUT III.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο΄.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
3. Οἱ φύλακες οἱ περιδεύοντες.	3. Οἱ τηροῦντες, οἱ κυκλοῦντες.	5.
4.	4. Καὶ οὐκ ἀφήκα αὐτόν. Ἄλλος, καὶ οὐκ ἀνήσω αὐτόν.	4.
5.	5. Ἐν ταῖς δυνάμει καὶ ἐν ταῖς ισχύσει τοῦ ἀγροῦ. <i>Οἱ λοιποὶ</i> , κατὰ τῶν δορκάδων καὶ κατὰ τῶν ἐλάφων τοῦ ἀγροῦ.	5.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
3. Custodes circumeuntes.	3. Custodientes, circumeuntes.	3.
4.	4. Et non dimisi eam. <i>Alius</i> , et non dimittam eam.	4.
5.	5. In virtutibus et in viribus agri. <i>Reliqui</i> , per capreas et per cervos agri.	5.

TO EBPAIKON.

6 כתיבתה נשן כקסרת
 אבקת
 8 איש חרב
 מפהד בלילות
 10 חינו רצף

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

6.
 8.
 10.

ΑΚΥΤΑΣ.

6. Ὡς ὁμοίωσις καπνοῦ ἀπὸ θυ-
 μιάματος.
 8. Ἄνδρὸς μάχαιρα αὐτοῦ.
 Ἄπὸ πτοήσεως.
 10.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

6. Sicut columna fumi sufflita.
 Pulvere.
 8. Viri gladius ejus.
 A pavore in noctibus.
 10. Medium ejus succensum.

VULGATA LATINA.

6. Sicut virgula fumi ex aroma-
 tibus.
 Pulveris.
 8. Uniuscujusque ensis.
 Propter timores nocturnos.
 10. Media charitate constravit.

AQUILA.

6. Sicut similitudo fumi a thy-
 miamate.
 8. Viri gladius ejus.
 A consternatione.
 10.

Notæ et variæ lectiones ad cap. III Cantici Canticorum.

V. 3. A., οἱ φυλάσσουντες. Edit. Rom. et Drusius.

V. 4. Ἄλλος, καὶ οὐκ ἀνήσω αὐτόν. lidem.

V. 5. Οἱ λοιποὶ, κατὰ τῶν δορυκάρων etc. lidem.

V. 6. A., Ὡς ὁμοίωσις etc. Theodoretus, qui

eamdem Symmacho tribuit; sed aliam Symmachi
 lectionem adferunt Drusius et edit. Romana.

Ibid. γνος. In schedis meis hanc lectionem Theo-
 dotioni adscriptam reperi. Sed cum in editione

CANTICI CANTICORUM CAPUT IV.

TO EBPAIKON.

1 מבעד לצמתך
 2 מתאימות
 3 כדום השני
 ומדברך נאה
 רקתך מבעד לצמתך
 4 להלפיות
 5 הרעים בשושנים
 6 עד שיפח היום וגם
 אך לי אל-הר המורד ואל-גבעת
 הלבנה
 7 כלך יפה רעיתי וכום אין ק.
 8 מלבנך

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

1.
 2.
 3.
 4.
 5.
 6.
 7.
 8.

ΑΚΥΤΑΣ

1.
 2. Διδυμοτόχοι.
 3. . . . ἐκ κόκκου.
 4. Εἰς ἐπάλξεις
 5.
 6. Ἔως οὗ κοπάσῃ ἡμέρα, καὶ
 κλιθῶσιν.
 Πορεύσομαι ἐμαντῶ πρὸς τὸ δρος
 τῆς συμύρνης, καὶ πρὸς τὸν βουνὸν
 τοῦ λιθάνου.
 7. Ὅλη καλὴ εἴ ἡ πλησίον μου,
 καὶ μῶμος οὐκ ἔστιν ἐν σοί.
 8.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

1. Intra comam tuam.
 2. Geminantes.
 3. Sicut filum coccineum.
 Et eloquium tuum decorum.
 Tempus tuum intra comam
 tuam.
 4. In celsa acumina.
 5. Pascentes in liliis.
 6. Donec aspiret dies, et fugi-
 ant.
 Ibo mihi ad montem myrrhæ, et
 ad collem thuris.
 7. Tota tu pulcra, amica mea,
 et macula non in te
 8. De Libanon.

VULGATA LATINA.

1. Absque eo quod intrinsecus
 latet.
 2. Gemellis foetibus.
 3. Sicut vitta coccinea.
 Et eloquium tuum dulce.
 Ita genæ tuæ, absque eo quod
 intrinsecus latet.
 4. Cum propugnaculis.
 5. Qui pascuntur in liliis.
 6. Aspiret dies, et inclinentur.
 Vadam ad montem myrrhæ, et
 ad collem thuris.
 7. Tota pulcra es amica mea,
 et macula non est in te.
 8. De Libano.

AQUILA.

1.
 2. Geminos parientes.
 3. ex cocco.
 4. In pinnas.
 5.
 6. Donec cesset dies, et inclinatæ
 fuerint.
 Ibo mihi ad montem myrrhæ, et
 ad collem thuris.
 7. Tota pulcra es amica mea,
 et macula non est in te.
 8.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
6. Ὡς ἀναθυμιάσις...	6. Ὡς στελέχη καπνοῦ, τεθυμιαμένη.	6.
8.	Κονιορτῶν.	(Χνός.)
Διὰ φόβους νυκτερινούς.	8. Ἄνηρ ῥομφαία αὐτοῦ.	8.
10.	Ἄπὸ θάμβους ἐν νυξί.	
	10. Ἐντὸς αὐτοῦ λιθόστρωτον.	10.
	Ε', τὸ μέσον αὐτοῦ ἐψήφολόγησεν.	
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
6. Tamquam suffitus...	6. Tamquam truncus fumi, incenso perfusa.	6.
8.	Pulveribus.	(Pulvere.)
Ob timores nocturnos.	8. Vir gladius ejus.	8.
10.	A pavore in noctibus.	
	10. In ipso stratum lapidum. V, medium ejus tessellavit.	10

Notæ et variæ lectiones ad cap. III Cantici Cantecorum.

Rom. sine interpretis nomine jaceat, nec alibi, quod sciam, cuiquam adscribatur, uncinis inclusi, ut ne quis putaret id certum haberi.

V. 8. A., ἀνδρὸς etc. Edit. Rom. et Drusii.
Ibid. A., ἀπὸ πτοήσεως etc. Ex iisdem.
V. 10. E', τὸ μέσον etc. Ex iisdem.

CANTICI CANTICORUM CAPUT IV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Ἐκτὸς τῆς σιωπῆσεώς σου. Ε', ἀπὸ πλήθους τοῦ κάλλους σου.	1.
2.	2. Διδυμεύουσαι.	2.
3.	3. Ὡς σπαρτίον κόκκινον. Ἄλλος, ὡς νῆμα κόκκινον.	3.
Καὶ ἡ διάλεξις σου καλῆ.	Καὶ ἡ λαλιά σου ὠραία.	
Αἱ παρειαὶ σου σκεπόμεναι κάλυμματι.	Μῆλόν σου ἐκτὸς σιωπῆσεώς σου.	
4. Εἰς ὕψη.	4. Εἰς θαλπιῶθ. Ε', εἰς ἐντολάς.	4.
5. Νέμοντες ἀνθη.	5. Οἱ νεμόμενοι ἐν κρίνοις.	5
6.	6. Ἔως οὐ διαπνεύση ἡμέρα, καὶ κινήθωσιν.	6.
... εἰς τὴν νάπην τοῦ λιθάνου.	Πορεύεσθαι ἑμαυτῷ πρὸς τὸ ὄρος τῆς σμύρνης, καὶ πρὸς τὸν βουνὸν τοῦ λιθάνου.	
7.	7. Ὅλη καλὴ εἶ ἡ πλησίον μου, καὶ μῶμος οὐκ ἔστιν ἐν σοί.	7.
8. Ἄπὸ τοῦ λιθάνου.	8. Ἄπὸ λιθάνου.	8.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Extra taciturnitatem tuam. V, a multitudine pulcritudinis tuæ.	1.
2.	2 Geminantes.	2.
3.	3. Sicut vitta coccinea. <i>Alius</i> , sicut filum coccineum.	3.
Et alloquium tuum pulcrum.	Et eloquium tuum decorum.	
Genæ tuæ opertæ tegumento.	Malum tuum extra taciturnitatem tuam.	
4. In altitudines.	4. In thalpioth. V, in præcepta.	4.
5. Pascentes flores.	5. Qui pascuntur in liliis.	5.
6.	6. Donec aspiret dies et moveantur.	6.
... in saltum thuris.	Ibo mihi ad montem myrrhæ, et ad collem thuris.	
7.	7. Tota pulcra es amica mea, et macula non est in te.	7.
8. De Libano.	8. De Libano.	8.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ

ΑΚΥΛΑΣ.

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

אמנה מבנות 9 מבנותי	9.	Ἀμανά. Ἀπὸ κατοικητηρίου. 9.
באזן ענן מצודתך		Ἐν ἐνὶ πλοκάμῳ ἀπὸ τραχήλου σου.
10 ישי	10.	10. Ἐκαλλωπίστησαν
מין		
11 נש	11.	11. Γλυκασμὸν.
13 ערש רותך פתח רמותי	13.	13.
8x στόματός σου παράδεισος βρών.		
מגד		
14 ואלהות	14.	14. Καὶ ἀλωή.
15 ונהלים	15.	15.
16 ונהלים	16.	16. Ῥυήτῳσαν. Ὅπωρῶν αὐτοῦ.
מגד		

VERSIO HEBRAICI TEXTI.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

Amana. De habitaculis. 9. Abstulisti cor meum.	Amana. De cubilibus. 9. Vulnerasti cor meum.	Amana. De habitaculo. 9.
In una torque de cervicibus tuis.	In uno cruce colli tui.	In uno cincinno de collo tuo.
10. Pulcri sunt. A vino.	10. Pulcra sunt. Vino.	10. Ornata fuerunt.
11. Favum.	11. Favus.	11. Dulcedinem.
13. Propagines tuæ paradisi malorum puniceorum. Heb. Int. ex ore tuo paradisi malorum puniceorum.	13. Emissiones tuæ paradisi malorum puniceorum.	13.
Dulcedinum.	Pomorum.	
14. Et aloes.	14. Cinnamomum.	14. Et aloes.
15. Et fluentium.	15. Quæ fluunt impetu.	15.
16. Fluant.	16. Fluant.	16. Fluant.
Dulcedinum suarum.	Pomorum.	Fructuum autumnalium ejus.

Notæ et variæ lectiones ad cap. IV Cantici Canticorum.

V. 1. Εἰ, ἀπὸ πλήθους etc. Ed. Rom. et Drusius.
 V. 2. Ἄ., διδυμοτόκοι. Ibidem.
 V. 3. Ἄ., ἐκ κόκκου. Ibidem. Apud Drusium hic locus reperitur ad versum 6, cap. vi, quo perperam translatum fuerat. Ibi vero ad Aquilam fertur τῆς κόκκου. Eodem loco sequens Symmachii versio, διάλειξίς σου καλή.
 Ibid. Σ., αὶ παρειά σου etc. Ed. Rom. et Drusius.
 V. 4. Ἄ., εἰς ἐπάλξεις. Sic ed. Rom. et unus Reg. Verum tres alii Regii habent, ἐπάνω ἐπάλξεων, supra pinnas. Σ., εἰς ὕψος. Sic ed. Rom. et tres Regii : unus habet, εἰς ὕψος, in altitudinem, sed minus recte : nam vox Hebraica pluralis est. Quintæ editionis lectionem adferunt duo Regii. LXX Interpretes vocem Ἑbraicam תלפיות Græcis litteris expresserunt θαλπιώθ.
 V. 5. Σ., νέμοντες ἄνθη. Ex Theod., qui ait, Σ.,

ἄνθη νέμειν : sed Symm. modum mutavit, ut hæc ad seriem suam aptaret, ut quisque videre possit.
 V. 6. Ἄ., ἕως οὐ κοπάτη ἡμέρα etc. Edit. Romana et Drusius.
 Ibid. Ἄ., πορεύσομαι etc. Hic et sequens versiculus, qui olim in τοῖς Ὁ desiderabantur (non enim ipsos legit Theodoretus), ex Aquilæ versione in versionem τῶν Ὁ inducti sunt, ut monet hæc nota in codice uno Regio : Οὗτοι οἱ δύο στίχοι ἐκ τῶν Ἀκύλα προσετέθησαν. I. e. Hi duo versiculi ex Aquila additi sunt. Verum hic secundum veterem computandi modum non duo, sed quatuor versiculi haberentur ; nempe,
 Πορεύσομαι ἐμυτῶ πρὸς τὸ ἕρος τῆς σμύρνης,
 Καὶ πρὸς τὸν βουνὸν τοῦ Λιβάνου,
 Ὅλη καλὴ εἰ, ἡ πλησίον μου,
 Καὶ μῶμος οὐκ ἔστιν ἐν σοί.

CANTICI CANTICORUM CAPUT V.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ

ΑΚΥΛΑΣ.

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

1 אכלתי יערי	1.	1.
מדי		Ἐταῖροι, ἀδελφεοί.
1. Comedi favum meum.	1. Comedi favum.	1.
Dilecti.	Charissimi.	Socii, fratrucles.

VERSIO HEBRAICI TEXTI.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

	Πίστειως.	
	Ἐκ καρδίας ἡμῶν.	
9. Ἐθάρσυνάς με.	9. Ἐκαρδίως ἡμῶν. Ε', ἐθάρ- συνάς με.	9.
Δι' ἐνός τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ τρα- χήλου σου.	Ἐν μιᾷ ἐνθέματι τραχήλων σου.	
10. Ὠραϊώθησαν.	10. Ἐκαλλιώθησαν.	10.
Ἐκ οἴνου.	Ἐκ οἴνου.	
11. Μέλι.	11. Κηρίον.	11.
13.	13. Ἀποστολαί σου παράδεισος βοῶν.	13.
Ὀπωρῶν.	Ἀκροδρύων.	
14. Καὶ θυμίαμα.	14. Ἄλωθ. Ἄλλος, κιννάμωμον.	14.
15.	15. Καὶ βοιζούντος. Ε', βρόντων.	15.
16.	16. Ἐρυσάτωσαν.	16.
Ὀπωρῶν αὐτοῦ.	Ἀκροδρύων αὐτοῦ.	

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

	Fidei.	
	A latibulis.	
9. Audacem fecisti me.	9. Cor abstulisti nobis. V, au- dacem fecisti me.	9.
Per unum monfiliū colli tui.	In uno ornamento cervicū tuarum.	
10. Speciosa fuerunt.	10. Pulcra facta sunt.	10.
A vino.	Super vinum.	
11. Mel.	11. Favum.	11.
13.	13. Emissiones tuæ paradisi malorum punicearum.	13.
Fructum autumnalium.	Nucum	
14. Et thymiana.	14. Aloth. Alias, cinnamomum.	14.
15.	15. Et cum strepitu fluentis. V, fluentium.	15.
16.	16. Fluant.	16.
Fructuum autumnalium ejus.	Nucum ejus.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. IV Cantici Canticorum.

ut frequenter videas in libro Job. Quare vel for-
tasse error est in numero, δύο στίχοι, vel duo tan-
tum ex his quatuor ex Aquila desumpti sunt.

Ibid. Σ., εἰς τὴν νάπην etc. Edit. Rom.

V. 7. Nolumus præterire in Beatissima et sine
macula concepta Virgine Maria impleri quod in hoc
commate dicitur. Cf. S. Thom. Sum. III, q. 27,
art. 4. Et jam pridem S. Mater nostra Ecclesia ce-
cinit: *Tota pulcra es Maria, et macula originalis
non est in Te.* DRACH.

V. 8. Σ., ἀπὸ τοῦ Αἰθ-. Edit. Rom. et Drusius.

Ibid. Ἀ., ἀμανά. Ibidem.

Ibid. Ἀ., ἀπὸ κατοικητηρίου. Ibidem.

V. 9. Σ., Ε', ἐθάρσυνάς με. Theodoretus Sym-
machi esse ait, Edit. Rom. et Drusius Quintæ edi-
tionis.

Ibid. Ἀ., ἐν ἐνι etc. Edit. Rom. et Drusius.

V. 10. Ἀ., ἐκαλλιώθησαν etc. Ibidem.

Ibid. Σ., ἀπὸ οἴνου. Ibidem.

V. 11. Ἀ., γλυκασμὸν etc. Ibidem.

V. 13. Ἐβρ., ἐκ στόματός σου παράδεισος βοῶν.

Sic Reg. unus Procopii codex. Ubi interpretis ille in
voce τῆσσι litteram ψ pro particula habet, quales
bene multæ reperiuntur in hoc libro. τῆσσι
quasi significet *maxilla tua*, vel *os tuum*. LXX vero
qui litteram ψ pro radicali habuerunt, vertunt ἀπο-
στολαί σου, *emissiones tuæ*.

Ibid. Σ., ὀπωρῶν. Edit. Rom. et Drusius.

V. 14. Ἀ., καὶ ἀλωθῆ etc. Ibidem.

V. 15. Ε', βρόντων. Ibidem.

V. 16. Ἀ., βύθτωσαν. Ibidem.

Ibid. Ἀ., Σ., αὐτοῦ ὀπωρῶν. Ibidem. In Valgata
hæc pertinent ad versum 1 capitis sequentis.

CANTICI CANTICORUM CAPUT V.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1. Ἐνεμήθην τὸν δρυμόν μου.	1. Ἐφαγον ἄρτον μου.	1.
Ἐταῖροι, ἀδελφοί.	Ἀδελφοί.	
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	
1. Depavi sylvam meam.	1. Manducavi panem meum.	1.
Socii, fratruales.	Fratres.	

THEODOTIO.

TO EBPAIKON.

רסו לי 2	2.
ומעי דבר 4	4.
על כפח 5	5.
חמק עבר 6	6.
נפשי יצאה בדבר 7	7.
פצעני 7	7.
אח-רדיו 7	7.
נח 10	10.
דגל 10	10.
נתם פו 11	11.
אפיקי מים 12	12.
כערוגת הבשם 13	13.
מור עזב 13	13.
כמלאים בתרשש 14	14.
עמדוי שש 15	15.
אנה הלך 17	17.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

2. Guttis noctis.
4. Et viscera mea tumultuaverunt.

5. Super manubria.
6. Circuierat, transierat.

Anima mea egressa est in loquendo ipsum.

7. Vulneraverunt me.
Pallium meum.

10. Candidus.
Vexillatus.
11. Massa auri Obrizi.

12. Torrentes aquarum.
13. Sicut areola aromatis.
Myrrham transeuntem.
14. Pleni in Tharsis.

15. Columnæ marmoreæ.
17. Quo abiit?

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

2.	2.
4.	4.
5.	5.
6.	6.
7.	7.
7.	7.
10.	10.
10.	10.
11.	11.
12.	12.
13.	13.
13.	13.
14.	14.
15.	15.
17.	17.

VULGATA LATINA.

2. Guttis noctium.
4. Venter meus intremuit.

5. Pessulum ostii mei.
6. Declinaverat atque transierat.

Anima mea liquefacta est, ut locutus est.

7. Vulneraverunt me.
Pallium meum.

10. Candidus
Electus.
11. Aurum optimum.

12. Rivulos aquarum.
13. Sicut areolæ aromatum.
Myrrham primiam.
14. Plenæ hyacinthis.

15. Columnæ marmoreæ.
17. Quo abiit?

ΑΚΥΤΑΣ.

2. Ψεκάδων νυκτερινῶν.	2.
4.	4.
5.	5.
6. Ἐκλινε, παρῆλθεν.	6.
7. Ἐμολώπησάν με.	7.
7.	7.
10.	10.
Ἐκλελεγμένος.	10.
11. Λιθία τοῦ χρυσαίου.	11.
12. Ἐκχύσεις ὕδατων.	12.
13. Ὡς πρασιαὶ τοῦ ἀρώματος.	13.
Σμύρναν ἐπιλεκτήν.	13.
14.	14.
15. Στύλοι Πάριου.	15.
17. Ποῦ ἐπορεύθη ;	17.

AQUILA.

2. Stillie nocturnis.
4.

5.
6. Declinavit, transtvit.

7. Vulneribus affecerunt me.

10.
Electus.
11. Lapidem (vel pondus) auri.

12. Effusiones aquarum.
13. Sicut areæ aromatis.
Myrrham electam.
14.

15. Columnæ Parisæ.
17. Quo abiit?

Notæ et variæ lectiones ad cap. V Cantici Canticorum.

V. 4. Σ., ἐνεμῆθη. Edit. Rom. et Drusius.
Ibid. Α., Σ., ἐταίροι, ἀδελφοί. Secunda lectio, ἀδελφοί, est Symmachii. Ex edit. Rom. et Drusio.
Adde hoc in commate, ex edit. Rom., pro ἀκροδρύων, nucum, LXX Interpretum, Aquil., et Sym. vertisse, ὄπωρῶν, pomorum autumnalium. DRACH.
V. 2. Α., Σ., ψεκάδων etc. Ex iisdem.

V. 4. Σ., καὶ τὰ ἔντερα etc. Ex iisdem. Ο', ἐθροήθη. Theodoretus, ἐθερμάνθη, incaluit.
V. 5. Ἄλλος, ἐπὶ θύρας. Ex iisdem.
V. 6. Α., ἐκλινεν etc. Ex iisdem.
Ibid. Σ., ψυχὴ μου. Ex iisdem.
V. 7. Α., ἐμολώπησαν etc. Ex iisdem.
Ibid. Ἄλλος, τὸ κάλυμμα. Ex iisdem.

CANTICI CANTICORUM CAPUT VI.

TO EBPAIKON.

לעדוג 1	1.
לרעה 1	1.

VERSIO HEBRAICI TEXT.
1. Ad areolas.
Ad pascendum.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

1.	1.
----	----

VULGATA LATINA.
1. Ad areolas.
Ut pascatur.

ΑΚΥΤΑΣ.

1. Εἰς πρασιας.
Τοῦ νέμεσθαι.

AQUILA.

1. In areas.
Ad pascendum.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2. Ψεκάδων νυκτερινῶν.	2. Ψεκάδων νυκτός.	2.
4. Καὶ τὰ ἔντερα μου ἐταράχθη.	4. Καὶ ἡ κοιλία μου ἐθροφήθη.	4.
5.	5. Ἐπὶ χεῖρας. Ἄλλος, ἐπὶ θύρας.	5.
6. Ἀπονεύσας παρῆλθεν.	6. Παρῆλθε.	6.
Ψυχὴ μου ἐξήρχετο λαλοῦντος αὐτοῦ.	Ψυχὴ μου ἐξῆλθεν ἐν λόγῳ αὐτοῦ.	
7.	7. Ἐτραυματίσάν με. Τὸ θέριστρόν μου. Ἄλλος, τὸ κάλυμμά μου.	7.
10. Λαμπρός, Ἐπιλεκτός.	10. Λευκός. Ἐκλελοχισμένος.	10.
11. Χρυσίον.	11. Χρυσίον κεφάζ. Ε', ἐπίσημος χρυσῶν.	11. Ἐπίσημοι ἐν χρυσίῳ.
12.	12. Πληρώματα ὕδατων.	12.
13.	13. Ὡς φιάλαι τοῦ ἀρώματος.	13.
Σμύρναν πρωτελαν.	Σμύρναν πλήρη.	
14. Πλήρεις ὑακίνθων.	14. Πεπληρωμένοι θαραίς. Γ', πλήρεις χρυσολίθων.	14.
15.	15. Στύλοι μαρμάρينوι.	15. Στύλοι Πάρινοι.
17. Ποῦ ἀνεχώρησεν, SYMMACHUS.	17. Ποῦ ἀπῆλθεν; LXX INTERPRETES.	17. THEODOTIO.
2. Stillis nocturnis.	2. Guttis noctis.	2.
4. Et intestina mea turbata sunt.	4. Et venter meus conturbatus est.	4.
5.	5. Super manus. Ἄλιος, ad ostia.	5.
6. Renuens transivit.	6. Transivit.	6.
Anima mea egrediebatur eo loquente.	Anima mea egressa est in sermone ejus.	
7.	7. Vulneraverunt me. Theristrum meum. Ἄλιος, operimentum meum.	7.
10. Splendidus. Electus.	10. Candidus. Electus.	10.
11. Aurum.	11. Aurum cephas. V, insignis auro.	11. Insignes in auro.
12.	12. Plenitudines aquarum.	12.
13.	13. Sicut phialæ aromatis.	13.
Myrrham primam.	Myrrham plenam.	
14. Plenæ hyacinthis.	14. Repletæ Tharsis. VI, plenæ chrysolithis.	14.
15.	15. Columnæ marmoreæ.	15. Columnæ Paris.
17. Quo recessit?	17. Quo abiit?	17.

Notæ et variæ lectiones ad cap. V Cantici Canticorum.

V. 10. Σ., λαμπρός. Ex iisdem.	V. 13. Ἄ., ὡς πρασιαί. Ex iisdem.
Ibid. Ἄ., ἐκλελεγμένος. Ex iisdem.	Koid. Ἄ., σμύρναν ἐπιλ-. Ex iisdem.
V. 11. Ἄ., λθέα etc. Ex iisdem. Theodoretus vero, Σ., ὡς λίθος τίμιος, ut lapis pretiosus. Ε', ἐπίσημον χρυσῶν.	V. 14. Σ., πλήρεις ὑακ- Ex iisdem.
V. 12. Ἄ., ἐχχύσεις. Ex edit. Rom. et Drusio.	V. 15. Ἄ., Θ., στύλοι Πάρινοι. Ex iisdem.
	V. 17. Ἄ., ποῦ ἐπορεύθη etc. Ex iisdem.

CANTICI CANTICORUM CAPUT VI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Εἰς πρασιάς. Τοῦ νέμεσθαι. SYMMACHUS.	1. Εἰς φιάλας. Ποιμαίνειν. Γ', τοῦ νέμεσθαι. LXX INTERPRETES.	1. THEODOTIO.
1. In areas. Ad pascendum.	1. Ad phialas. Pascere. VI, ad pascendum.	1.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ
Ἑλληνικοῦ γραμμασι.

ΑΚΥΛΑΣ.

2 הרדעה בשושנים	2.	2.
3 כתרצה אימה כנדגלות	3.	3. Κατ' εὐδοκίαν.
4 מנגוד שגלשד	4.	4. Ἀπὸ κατέναντί μου.
5 שנגך כעדר הרדלים	5.	5. Ὀδόντες σου ὡς ἀγέλαι τῶν προβάτων.
6 מבעד לצבוק	6.	6.
8 ויאשרה	8.	8. Καὶ ἐπήνεσαν αὐτήν.
9 הנשקפה	9.	9.
אימה כנדגליות		
10 ירדתי לראות באבי הכול	10.	10.
11 לא ידעתי נפשי שבתני מרכות עמי נדיב	11	11. Οὐκ ἔγνω ἡ ψυχὴ μου. . . Ἄρμασι λαοῦ ἐκουσιαζομένου ἐρ- χοντος.
12 שיבי שובי השלמות וכחה	12.	12. Ἐπίστρεψε, ἐπίστρεψε, ἡ εἰρηνεύουσα.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

2 Pascens in liliis.	2. Qui pascitur inter lilia.	2.
3. Secundum beneplacitum.	3. Suavis.	3. Secundum beneplacitum.
Terribilis ut vexillata.	Terribilis ut castrorum acies ordinata.	
4. E regione mei. Quæ depilarunt se.	4. A me. Quæ apparuerant.	4. Ex adverso mei.
5. Dentes tui sicut grex ovium.	5. Dentes tui sicut grex ovium.	5. Dentes tui sicut greges ovium.
6. Intra comam tuam.	6. Absque occultis tuis.	6.
8. Et beatam dixerunt eam.	8. Et beatissimam prædicave- runt.	8. Et laudaverunt eam.
9. Quæ respicitur.	9. Quæ progreditur.	9.
Terribilis ut vexillatæ.	Terribilis ut castrorum acies or- dinata.	
10. Descendi ad videndum in fructus convallis.	10. Descendi ut viderem poma convallium.	10.
11. Non novi, anima mea po- suit me. Quadrigæ populi mei munifici.	11. Nescivi: anima mea contur- bavit me. Propter quadrigas Aminadab.	11. Non novit anima mea... Curribus populi spontanei prin- cipis.
12. Revertere, revertere, Sula- mith. Et videbimus.	12. Revertere, revertere, Sula- mith. Ut intueamur.	12. Convertere, convertere, pa- cifica.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

V.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

2. Ὁ ποιμαίνων ἀνθη.	2. Ὁ ποιμαίνων ἐν τοῖς κρίνοις. Γ', τῷ νεμομένῳ ἐν τοῖς κρίνοις.	2.
3. Εὐδοκητή.	3. Ὡς εὐδοκία. Ε', ἕως εὐδοκῶ.	3.
Ἐπίφοδος ὡς τάγματα παρεμβο-) ἦς.	Θάμβος ὡς τεταγμένοι. Ἄλλος, θάμβος ὡς τεταγμένοι παρατάξεις.	
4.	4. Ἄπεναντίον μου. Αὐ ἀνεφάνησαν. Ἄλλος, αὐ ἀνέ- θησαν.	4.
5. Ὀδόντες σου ὡς ἀγέλαι τῶν ἀμνάδων.	5. Ὀδόντες σου ὡς ἀγέλαι τῶν κεκαρμένων.	5.
6. Σκεπόμεναι καλύμματι.	6. Ἐκτὸς τῆς σιωπήσεώς σου.	6.
8. Καὶ ἐπήνεσαν.	8. Καὶ μακαριοῦσι αὐτήν.	8.
9.	9. Ἐκχύπτουσα. Ἄλλος, ἀνα- βαίνουσα.	9.
Ἐπίφοδος μετὰ στίφους.	Θάμβος ὡς τεταγμένοι. Ἄλλος, ὡς ἐπιφάνεια. Ε', ἐπιφανῆς ὡς με- γαλυνόμεναι. Γ', καταπληκτικὴ ἐν μεμεγαλυυμέναις.	
10. Κατέβη καταμαθεῖν τὰς ὀπί- ρας τῆς φάραγγος.	10. Κατέβην ἰδεῖν ἐν γενήμασι τοῦ χειμάρρου. Ἄλλος, ... ἰδεῖν τὸν καρπὸν τῶν χειμάρρων.	10.
11. Οὐκ οἶδα, ἡ ψυχὴ μου ἠπό- ρησέ με.	11. Οὐκ ἔγνων ἡ ψυχὴ μου· ἔθετό με.	11.
Ἄρμασι λαοῦ τοῦ ἡγουμένου.	Ἄρματα Ἄμιναδάβ. Ε', ἔθου με εἰς ἄρμα λαοῦ ἡγουμένου.	
12. . . . ἡ ἐσχυλευμένη.	12. Ἐπίστρεψε, ἐπίστρεψε, ἡ Σουναμίτις. Ε', . . . εἰρηνεύουσα. Καὶ ὀψόμεθα. Ἄλλος, καὶ δρα- ματισθώμεθα.	12.

SYMMACHIUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

2. Pascens flores.	2. Qui pascit in liliis. VI, pascen- ti in liliis.	2.
3. Beneplacens.	3. Sicut beneplacitum. V, donec placuerit.	3.
Terribilis ut legiones castro- rum.	Pavor ut ordinatae. <i>Alius</i> , pavor ut ordinatae acies.	
4.	4. E regione mei. Quæ apparuerunt. <i>Alius</i> , quæ ascenderunt.	4.
5. Dentes tui sicut greges agna- rum.	5. Dentes tui sicut greges ton- sarum.	5.
6. Tectæ operimento.	6. Extra taciturnitatem tuam.	6.
8. Et laudaverunt.	8. Et beatificabunt eam.	8.
9.	9. Quæ progreditur. <i>Alius</i> , ascendens.	9.
Terribilis cum turma.	Pavor ut ordinatae. <i>Alius</i> , ut apparitio. V, illustris ut magnifi- catae. VI, terrorem afferens in ma- gnificatis.	
10. Descendit ad discendum au- tumnales fructus vallis.	10. Descendi videre in genimi- na torrentis. <i>Alius</i> , ... videre fru- ctum torrentium.	10.
11. Non novi, anima mea du- bium fecit me. Curribus populi ductoris.	11. Non novit anima mea : po- suit me. Currus Aminadab. V, posuisti me in currum populi ductoris.	11.
12. (Revertere, revertere) spo- liata.	12. Convertere, convertere, Su- namitis. V, . . . pacifica. Et videbimus. <i>Alius</i> . et visionem habebimus.	12.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VI Cantici Canticorum.

- V. 1. 'A., Σ., εἰς πρασιάς. Edit. Rom. et Drusius.
 Ibid. 'A., Σ., Γ', τοῦ νέμεσθαι. Ibidem.
 V. 2. Σ., ὁ ποιμαίνων ἀνθη. Theodoretus. Sextæ vero editionis lectionem habent editio Romana et Drusius.
 V. 3. 'A., κατ' εὐδοκίαν etc. Ed. Rom. et Drusius.
 Ibid. Σ., ἐπίφοβος etc. Sic ed. Rom. et Drusius. Sed duo Regii alteram lectionem Symmacho tribuunt, nempe, θάμβος ὡς τεταγμέναι παρατάξεις.
pavor ut ordinate acies.
 V. 4. Editio Romana et Drusius.
 V. 5. 'A., ὀδόντες σου etc. Duo Regii.
 V. 6. Σ., σκεπόμεναι καλύμματι. Edit. Rom. et Drusius.
 V. 8. 'A., Σ., καὶ ἐπήνεσαν. Ibidem.
 V. 9. 'A., ἀναβαίνουσα. Ibidem.
 Ibid. Σ., ἐπίφοβος μετὰ στίφους. Sic edit. Rom. et Drusius. Unus vero Regius habet ὡς τεταγμέναι παρατάξεις, ut supra. Cæteras lectiones ex edit.

CANTICI CANTICORUM CAPUT VII.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON 'Ελληνικοὺς γράμμασι.	AKYAAΣ.
1 מה-תחזו בשלמית בחרת רמנים	1.	1. Τί δραματισθήσεσθε ἐν εἰρη- νευούσῃ;
בת-נדיב		Θύγατερ ἀρχontos.
2 ערמת	2.	2.
4 ברנת	4.	4.
בחשבן בת-רבים		'Επιλογισμόν.
5 חלת ראשך כארובן מלך אשר ברחמים	5	5
6 בתענגים	6.	6. Θυγάτηρ τρυφῶν.
7 זאת קמותך	7.	7. Αὕτη ἀνάστασις σου.
8 אחזה בסנסניו	8.	8. Κρατήσω τῶν ἐλατῶν αὐτοῦ.
9 הלך לחדו למושבים	9.	9.
דיבב שפתי ישנים		Χεῖλεσι καὶ ὄδοῦσι.
12 אם-פרה	12.	12. Εἰ ἐδλάστησεν.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Quid videbitis in Sulamith, sicut chororum castrorum.	1. Quid videbis in Sulamite nisi choros castrorum	1. Quam visionem habebitis in pacifica?
Filia magnifici.	Filia principis.	Filia principis.
2. Acervus.	2. Sicut acervus.	2.
4. Piscinæ.	4. Piscinæ.	4.
In Hesebon.	In Hesebon.	Cogitationem.
Filiæ multorum.	Filiæ multitudinis.	
5. Et coma capitis tui sicut purpura : rex ligatus in canalibus.	5 Et comæ capitis tui sicut purpura regis vincta canalibus.	5
6. In deliciis.	6. In deliciis.	6. Filia deliciarum.
7. Hæc statura tua.	7. Statura tua.	7. Hæc resurrectio tua.
8. Apprehendam ad ramos ejus.	8. Et apprehendam fructus ejus.	8. Apprehendam abietes ejus.
9. Vadens ad dilectum meum ad rectitudines.	9. Dignum dilecto meo ad potandum.	9.
Loqui faciens labia dormientium.	Labiisque et dentibus illius ad ruminandum.	Labiis et dentibus.
12. An gemmuerit.	12. Si floruit.	12. Si germinavit.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VI Cantici Canticorum.

Rom. et Drusio mutuamur.

V. 10. Σ., κατέθη καταμαθεῖν etc. Sic Reg. unus. In edit. Rom. quæ sequentem etiam lectionem adfert, deest κατέθη.

V. 11. 'A., οὐκ ἔγνω etc. Hæ lectiones prodeunt ex edit. Rom. et Drusio.

Ibid. 'A., ἄρμασι λαοῦ ἐκουσιαζομένου ἄρχοντος. Theodoretus. Illud autem, ἄρχοντος, videtur ad alteram versionem pertinere. Sequentem etiam Sym-

machi lectionem adfert Theodoretus, Quintæ editionis, Drusius et editio Romana. Prima vox, ἔθου με, refertur ad lectionem præcedentem.

V. 12. 'A., ἐπίστρεψε etc. Theodoretus et unus Regius. Symmachi lectionem habet editio Romana; Quintæ unus Regius ex Procopio

Ibid. Ἄλλος, καὶ ὀραματισθῆσθε. Edit. Rom. et Drusio. Est haud dubie Aquilæ, ut versu 1 capituli sequentis.

CANTICI CANTICORUM CAPUT VII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

V.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1. Τὴν ἐσकुλευμένην ἐν τρώσσει τῶν παρεμβολῶν.

Θύγατερ ἡγεμόνος.

2. Ὡς σιρὸς.

4. Κολυμβήθραι.

Θυγατέρων πλήθους.

5.

6.

7. Αὕτη ἡλικία σου.

8. Τῶν βαλῶν.

9. Ἀρμύζων τῷ ἀγαπητῷ μου εἰς εὐθύτητα.

Προσθίμενος χεῖλεσι.

12.

SYMMACHUS.

1. Spoliata in vulneribus castrorum.

Filia ducis.

2. Tanquam acervus.

4. Piscinæ.

Filiarum multitudinis.

5.

6.

7. Hæc statura tua.

8. Ramos palmæ.

9. Conveniens dilecto meo in rectitudinem.

Conjunctus labiis.

12.

1. Τί δὲσεθε ἐν Σουναμίτιδι, ἡ ἐρχομένη ὡς χοροὶ τῶν παρεμβολῶν. Ἄλλος, διερχομένη ὡς χορὸν τῶν παρεμβολῶν.

Θύγατερ Nadab. Ἄλλος, θύγατερ ἐκουσιαζομένου.

2. Θημωνία.

4. Αἵμναι.

Ἐν Ἑσεδίων.

Θυγατρὶς πολλῶν.

5. Καὶ πλόκιον κεφαλῆς σου ὡς πορφύρα βασιλεὺς δεδεμένος ἐν παραδρομαῖς. Ἄλλος, καὶ ἡ διακόσμησις σου ὡς πορφύρα βασιλέως περιδεδεμένη εἰλήμασι. Ἄλλος, . . . δεδεμένη βερατείμ.

6. Ἐν τρυφαῖς. Ἄλλος, ἀγαπητὴ ἐν σπατάλαις.

7. Τοῦτο μέγεθός σου.

8. Κρατήσω τῶν ὕψων αὐτοῦ.

9. Πορευόμενος τῷ ἀδελφιδῷ μου εἰς εὐθύτητα.

Ἰκανούμενος ἐν χεῖλεσί μου καὶ ὁδοῦσι.

12. Εἰ ἤνθησεν. ᾿, εἰ ἐβλάστησεν.

LXX INTERPRETES.

1. Quid videbitis in Sunamitide, quæ venit sicut chori castrorum. Alius, pertranseuntem quasi chorum castrorum.

Filia Nadab. Alius, filia sponsitanei.

2. Acervus.

4. Stagna.

In Esebon.

Filiæ multorum.

5. Et plexus capitis tui sicut purpura: rex ligatus in transcurribus. Alius, et ornatus tuus sicut purpura regis circumligata involucris. Alius, . . . vincta beratim.

6. In deliciis. Alius, dilecta in deliciis.

7. Hæc magnitudo tua.

8. Tenebo cacumina ejus.

9. Vadens fratri meo in rectitudinem.

Sufficiens in labiis meis et dentibus.

12. Si floruit. VI, si germinavit.

THEODOTIO.

1.

2.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

12.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

ΑΚΥΛΑΣ.

Ἑλληνικοὺς γράμμασι.

הנצו

לך תפסח 13

13.

Ἦνοιξαν.

13. Ἀπέκρυψά σοι.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA

Floruerint.

Floruerunt.

Aperuerunt.

13. Abscondi tibi.

13. Servavi tibi.

13. Abscondi tibi.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VII Cantici Canticorum.

V. 1. Ἄ., τί ὀραματισθήσεσθε etc. Drusius et edit. Rom.

V. 2. Σ., ὡς σωρός. Iidem.

V. 4. Σ., κολουμήθραι. Iidem.

Ibid. Σ., τὴν ἐσκουλεμένην etc. Iidem.

Ibid. Ἄ., ἐπιλογισμὸν. Theodoretus.

Ibid. Ἄ., θύγατερ ἀρχοντος. Theodoretus. Symmachi lectionem habent Drusius et edit. Rom. pariterque sequentem

Ibid. Σ., θυγατέρων πλήθους. Edit. Romana et Drusius.

V. 5. Ἄλλος, καὶ ἡ διακόσμησις σου etc. Hæ le-

CANTICI CANTICORUM CAPUT VIII.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

ΑΚΥΛΑΣ.

Ἑλληνικοὺς γράμμασι.

1 מי יתן כאח לי
אמצאך בדרך אשקך

1.

1. Τίς δώσει σε ὡς ἀδελφὸν ἐμοί;

גם לא-יבדו לי

Οὐκέτι μνηστῆρισσαί με.

2 תלמדני

2.

2.

ביין הרקח

5 עלה מן-המדבר

5.

5.

מתרפקת

תחת התקוח עזרתך
שמה חבלתך

6 שיבני

6.

Ἦποκάτω τοῦ μήλου ἐξήγειρά σε.
Ἐκεῖ διεφθάρη.

כי-עזה כמות אהבה

רשפיה רשפי אש

7 אם-יתן איש את-כל-הן ביתי

7.

7. Ἐάν δῶ ἀνὴρ σύμπασαν ὑπαρξίν τοῦ οἴκου αὐτοῦ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

1. Quis dabit te ut fratrem mihi?

1. Quis mihi det te fratrem meum?

1. Quis dabit te ut fratrem mihi?

Inveniam te in platea, osculer te.

Ut inveniam te foris, et deosculer te.

Etiam non contemnunt me.

Et jam me nemo despiciat.

Non amplius subsannabunt me.

2. Docebis me.

2. Ibi me docebis.

2.

De vino condituræ.

Ex vino condito.

5. Ascendens de deserto.

5. Quæ ascendit de deserto.

5.

Adjungens se.

Deliciis affluens, innixa.

Sub malo excitavi te.

Sub arbore malo suscitavi te.

Sub malo excitavi te.

Ibi concepit te.

Ibi corrupta est.

Ibi corrupta est.

6. Pone me.

6. Pone me.

6.

Quia fortis est ut mors dilectio.

Quia fortis est ut mors dilectio.

Prunæ ejus, prunæ ignis.

Lampades ejus, lampades ignis.

7. Si dederit vir omnem substantiam domus suæ.

7. Si dederit homo omnem substantiam domus suæ.

7. Si dederit vir omnem substantiam domus suæ.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

13. Ἀπέκρυψά σοι.
SYMMACHUS.

Ἦνθησαν.
13. Ἐτήρησά σοι.
LXX INTERPRETES.
Floruerunt.

13.
THEODOTIO.

13. Abscondi tibi.

13. Servavi tibi.

13.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VII Cantici Canticorum.

ctiones prodeunt ex edit. Romana et Drusio. [ΕΙΛΗ-
μασι. Sic, ab ειλῶ. Noster autem atque Lamb. Bos
perperam cum spiritu aspero ediderunt. DRACH.]

V. 6. Ἄ., θυγάτηρ etc. Ex iisdem.

V. 7. Ἄ., αὐτὴ ἀνάστασις etc. Ex iisdem.

V. 8. Ἄ., κρατήσω etc. Theodoretus. Σ., τῶν

βαίων. Edit. Rom. et Drusius.

Ibid. Σ., προστιθέμενος etc. *Idem.*V. 12. Ἄ., ᾿, εἰ ἐβλάστησεν. *Idem.*Ibid. Ἄ., ἤνοιξαν. *Idem.*V. 13. Ἄ., Σ., ἀπέκρυψά σοι. *Idem.*V. 9 Σ., ἀρμόζων etc. *Idem.*

CANTICI CANTICORUM CAPUT VIII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1.
Ἴνα εὐρουῶσά σε ἔξω φιλήσω σε.

1. Τίς δὴρῆ σε, ἀδελφιδέ μου;
Εὐρουῶσά σε ἔξω φιλήσω σε. Ἄλ-
λος, εὐρήσω σε ἐν ἀγορᾷ, φιλήσω
σε. Ἄλλος, ἐν ἀγρῷ.
Καίγε οὐκ ἐξουθενώσουσί με. ᾿,
καὶ μηδεὶς ἐξευτελίξῃ με.

1.

2.
Οἶνου ἠρτυμένου.

2. Διδάξεις με.
Ἄπὸ οἴνου τοῦ μυρεψικοῦ.

2.

5.

5. Ἄναθαίνουσα λελευκανθισμέ-
νη. Ἄλλος, ἀναθαίνουσα ἐκ τῆς
ἐρήμου.

5.

Ἵπὸ τὴν μηλέαν
Ἵπου . . .

Ἵπὸ μῆλον ἐξήγειρά σε.
Ἐκαὶ ὠδίνῃσέ σε.

6.

6. Θές με. Ἄλλος, περιθου με.
Ἵτι κραταῖα ὡς θάνατος ἀγάπη.

6.

Ἵτι ἀκαταμάχητος ὡς θάνατος
ἡ ἀγάπη.

Αἱ ὀρμαὶ αὐτῆς ὀρμαὶ πύρινοι.

Περίπτερα αὐτῆς περίπτερα πυ-
ρός. Ἄλλος, λαμπάδες αὐτῆς λαμ-
πάδες πυρός. ᾿, σπίνθρακες αὐ-
τῆς σπίνθρακες πυρός.

7.

7. Ἐὰν δῶ ἀνὴρ πάντα τὸν βίον
αὐτοῦ.

7.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

1.

1. Quis det te, fratruelis mi? 1.

Ut inveniens te foris, osculer
te.

Inveniens te foris, osculabor te.
Alius, inveniam te in platea, oscu-
labor te. *Alius* in agro.

2.

2. Docebis me. 2.

Vino condito.

De vino unguentarii.

5

5. Quæ ascendit dealbata. *Alius*,
ascendens de deserto. 5.

Sub malo arbore.

Innitens se. VI, innixa.

Ubi...

Sub malo excitavi te.

6.

6. Pone me. *Alius*, circumpone
me. 6.

Quoniam inexpugnabilis est ut
mors dilectio.

Quia fortis est ut mors dilectio.

Impetus ejus, impetus ignei.

Alæ ejus, alæ ignis. *Alius*, lam-
pades ejus, lampades ignis. VI,
scintillæ ejus, scintillæ ignis.

7. Si dederit vir omnem vitam
suam. 7.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON
'Ελληνικοῖς γράμμασι.

ΑΚΥΛΑΣ.

באתבה בוד יבחד לו		
8 אחות לנו קטנה ושדים אין לה	8.	8.
9 נצער עליה לח ארו	9.	9.
10 או הייתי בעיניו כמוצאת שלום	10.	10. Τότε ἐγενόμην ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ εὐρίσκουσα εἰρήνην.
11 בבגל המון	11.	11. 'Εν ἔχοντι πλήθος.
איש יבא בפריו אלה כסף		
12 כרמי של לטני	12.	12.
ומאתים		
13 היתשב בגנים	13.	13. Καθήμενή ἐν κήποις.
מקשיבים		
14 הרזי בשמים	14.	14.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

In dilectione, contemnendo contemnent eum.

Pro dilectione, quasi nihil despiciet eam.

8. Soror nobis parvula, et ubera non ei.

8. Soror nostra parva, et ubera non habet.

9. Muniamus super eam tabula cedri.

9. Compingamus illud tabulis cedrinis.

10. Tunc fui in oculis ejus sicut repiciens pacem.

10. Ex quo facta sum coram eo quasi pacem repiciens.

10. Tunc fiebam in oculis ejus repiciens pacem.

11. In Baal Hamon.

11. In ea quæ habet populos.

11. In habente multitudinem.

Vir adduceret in fructu ejus mille argenteos.

Vir afferet pro fructu suo mille argenteos.

12. Vinea mea quæ mihi ad faciem meam.

12. Vinea mea coram me est.

12.

Et ducenti.

Et ducenti.

13. O habitans in hortis.

13. Quæ habitas in hortis.

13. Sedens in hortis.

Attendentes.

Auscultant.

14. Montes aromatum.

14. Montes aromatum.

14.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VIII Cantici Canticorum.

V. 1. 'A., τίς δώσει etc. Edit. Rom. et Drusius. Ibid. Σ., ἵνα εὐρούσα etc. Iidem.
Ibid. 'A., οὐκέτι etc. Iidem.
V. 2. Διδάξεις με. Hæc in nonnullis libris repieri testificatur editio Romana. Ambrosiusque legit, docebis me. Sed in τοῖς O' desiderantur. [Habentur in edit. Aldina. DRACH.]
Ibid. Σ., οἴνου ἡρτυμένου. Sic edit. Rom.
V. 4. O', ἐν ταῖς ἰσχύσεσι τοῦ ἀγροῦ, vel, ut habent Alex., Ald. et Complut., ἐν ταῖς δυνάμεσιν, καὶ ἐν ταῖς ἰσχ. τ. ἀ. Alius, vel scholion, ἐν ταῖς βορλάσιν ἢ ἐν ἐλάφοις τῆς χώρας, in capreis vel in cervis campi. Cf. supra II, 7; III, 5. Sed de hoc sibil in Hebr. DRACH.
V. 5. Ἄλλος, ἀναβαίνουσα etc. Edit. Rom. et

Drusius.
Ibid. Γ', ἐπεραιδομένη. Iidem. [Ad hunc locum ita Origenes ex interpretatione S. Hieronymi : « Et quo manifestius mysterium perfectæ describatur, non ait, ut in plerisque codicibus legitur : *Junixa* super fratrualem suam, i. e., ἐπιστηριζομένη, sed, ἐπιστηθιζομένη, i. e., *super pectus ejus recumbens.* » DRACH.]
Ibid. 'A., ὑποκάτω etc. Iidem.
Ibid. 'A., ἐκεῖ διεφάρη. Σ., ὅπου scilicet διεφάρη. Iidem.
V. 6. Ἄλλος, περίου με. Iidem.
Ibid. Σ., ὅτι ἀκαταμ-. Iidem.
Ibid. Σ., αὐ ὄρμαλ etc. Hæc lectiones prodeunt ex iisdem. Postrema vero, λαμπάδες etc., videtur

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

Ὑπὲρ τῆς ἀγάπης, ἐξευτελιζόμενος ἐξευτελισθήσεται.

8.

9. Περισφίξωμεν αὐτὴν σανίσι κεδρίναις.

10.

11. Ἐν κατοχῇ λαοῦ.

12.

13. Κατοικοῦσα ἐν κήποις.

14.

SYMMACHUS.

Pro dilectione, vilipensus vilipendetur.

8.

9. Constringamus ipsam tabulis cedrinis.

10.

11. In detentione populi.

12.

13. Habitans in hortis.

14.

Ἐν τῇ ἀγάτῃ, ἐξουδενώσῃ ἐξουδενώσουσιν αὐτόν.

8. Ἀδελφῆ ἡμῶν μικρὰ, καὶ μαστοὺς οὐκ ἔχει. Ἐ', ἀδελφῆ ἡμῶν εἰ μικρὰ, καὶ μαστοὺς οὐκ ἔχεις.

9. Διαγράψωμεν ἐπ' αὐτὴν σανίδα κεδρίνην. Ἄλλος, ἐπάνω αὐτῆς.

10. Ἐγὼ ἤμην ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτῶν ὡς εὐρίσκουσα εἰρήνην.

11. Ἐν Βεελαμών. Ἄλλος, ἐν κατοχῇ ὄχλου.

Ἄνθρωπος ἐν καρπῷ αὐτοῦ χιλίους ἀργυρίου. Ἄλλος, ἐνέγκῃ ὑπὲρ καρποῦ αὐτοῦ χιλίους ἀργυρίου. Ἄλλοι, ἐν καιρῷ.

12. Ἀμπελών μου ἐμὸς ἐνώπιόν μου. Ἄλλος, ἀμπελών ἐμὸς εἰς πρόσωπόν μου.

Καὶ οἱ διακόσιοι. Ἄλλος, καὶ οἱ δισχίλιοι.

13. Ὁ καθήμενος ἐν κήποις. Ἐ', ἰδ. Ἄλλος, οἱ καθήμενοι.

Προσέχοντες. Ἄλλος, ἀκροῶνται.

14. Ὅρη τῶν ἀρωμάτων. Ἄλλος, ὄρη τῶν ἡδυσμάτων.

LXX INTERPRETES.

In charitate, contemptu contemptum eum.

8. Soror nostra parva, et ubera non habet. V, soror nostra parva es, et ubera non habes.

9. Sculpamus super eam tabulam cedrinam. *Alius*, supra eam.

10. Ego eram in oculis eorum quasi reperiens pacem.

11. In Beelamon. *Alius*, in detentione turbæ.

Vir feret in fructu suo mille argenti. *Alius*, ferat pro fructu suo mille argenti. *Alii*, in tempore.

12. Vineam mihi meam in conspectu meo. *Alius*, vineam meam ad faciem meam.

Et ducenti. *Alius*, et bis mille.

13. Habitans in hortis. V, *id.* *Alius*, habitans.

Attendentes. *Alius*, auscultant.

14. Montes aromatum. *Alius*, montes dulcedinum.

THEODOTIO.

8.

9.

10

11.

12.

13. Habitans in hortis.

14.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VIII Cantici Canticorum.

omnino Aquilæ esse, quem sequitur Vulgata.

V. 7. Ἄ., ἐάν δῶ etc. *Iidem*.

Ibid. Σ., ὑπὲρ τῆς ἀγάπης. *Iidem*.

V. 8. Ἐ', ἀδελφῆ ἡμῶν etc. *Iidem*.

V. 9. Σ., περισφίξωμεν etc. Hæ lectiones procedunt ex *iisdem*.

Ibid. Ἄλλος, ἐπ-. *Edit.* Rom. et Lamb. *Bos* quintæ tribuunt editioni. *DRACH.*

V. 10. Ἄ., τότε ἐγενομένη etc. *Iidem*. [Ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτῶν ὡς etc. *Edit.* Rom. *Textus* vero Alex., Ald. et Complut. loco αὐτῶν habent αὐτοῦ, quod consonat cum Hebraico. *Vox* sequens ὡς deest in Alex. et Ald. *Eam* supplēvit Breitingerus in edit. sua. *DRACH.*]

V. 11. Ἄ., ἐν ἔχοντι πλῆθος. *Theodoretus*, qui

legit πλῆθει, male, ni fallor. Σ., ἐν κατοχῇ λαοῦ. *Iidem*. *Has* lectiones sine interpretum nomine adferunt *Drusius* et *edit.* Romana, qui hanc postremam lectionem sic efferunt, ἐν κατοχῇ ὄχλου.

Ibid. Ἄλλος, ἐνέγκῃ etc. *Drusius* et *edit.* Rom.

Ibid. Ἄλλοι, ἐν καιρῷ. *Addidimus* ex *edit.* Rom. *DRACH.*

V. 12. Ἄλλος, ἀμπελών ἐμὸς etc. *Editio* Romana, ut et sequens lectio.

V. 13. Ἄ., καθήμενη etc. *Has* lectiones adferunt duo Regii codices. *Aliam* *Symmachi*, οἱ καθήμενοι, *sedentes*, *edit.* Rom. et *Drusius*.

Ibid. Ἄλλος, ἀκροῶνται. *Edit.* Rom. et *Drusius*.

V. 14. Ἄλλος, ὄρη τῶν ἡδυσμάτων. *Iidem*.

PROPHETÆ MAJORES ET MINORES.

IN HESAIAM MONITUM.

Veterum interpretum lectiones in Hesaiam bene multas nondum observatas representamus; prius editas passim restitimus, ope manuscriptorum et editorum, quorum catalogus subjicitur.

Codex RR. PP. Jesuitarum VIII circiter sæculi, cujus specimen dedimus in Palæographia Græca: estque egregiæ notæ unciali caractere descriptus cum accentibus et spiritibus prima manu. Qui complectitur omnes Prophetas, nempe duodecim Minores primum, deinde quatuor Majores cum variis lectionibus veterum interpretum in margine, et notis Hexaplorum in textu: præcipue autem in Hesaiam, Jeremia et Ezechiel; nam in reliquis paucula observantur. Eo olim usus est Joannes Curterius, qui Procopii in Hesaiam commentarium passim mutilum edidit, et Græcum Hesaiæ textum ad hujus manuscripti fidem publicavit, additis etiam notis marginalibus, et variis interpretum lectionibus, ut in eodem codice exprimebantur. Verum in lectione sæpe lapsus est, ut monetur in notis infra. Ejusdem codicis rogante Eminentissimo Card. d' Estrées, nobis ad dies quatuor duntaxat copiam fecerunt RR. PP. Jesuitæ: indeque multa ad Jeremiam et Ezechielm excerptimus. Lapsus Curterii non paucos sarcivimus, majorem in eo operam posituri, si per tempus licuisset. [Hic idem codex est quem Lambertus Bos aliique, codicem Marchali, vel Marcha'ianum nuncupant. DRACH.]

Cod. Reg. 1935, olim 1891, x sæculi membranaceus initio mutilus: incipit enim a cap. 26, v. 12. Est Catalogus in Hesaiam.

HESAIÆ CAPUT PRIMUM.

TO EBPAIKON.

על- יהודה וירושלם 1

במי

2 יהדה ΠΙΠΙ

בנים גדלתי ורחמתי

3 ישראל לא ידע

4 כבד

ידע מרעים

בנים משחיתים

עזב את- יהדה נאצי את- קדוש

נודד אודר

5 סרה

לחלי

6 בכף

VERSIO HEBRAICI TEXT.

1. Super Juda et Jerusalem.

In diebus.

2. Dominus. Script., ΠΙΠΙ.

Filios magnificavi et exaltavi.

3. Israel non cognovit.

4. Gravi.

Semini malignantium.

Filiis corruptoribus.

Dereliquerunt Dominum, irasci fecerunt Sanctum.

Abalienati sunt retrorsum.

5. Defectionem.

Ad ægritudinem.

6. A planta.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

1.

2.

3.

4.

5.

6.

VULGATA LATINA.

1. Super Judam et Jerusalem.

In diebus.

2. Dominus.

Filios enutrivit et exaltavit.

3. Israel autem me non cognovit.

4. Gravi.

Semini nequam.

Filiis sceleratis.

Dereliquerunt Dominum, blasphemaverunt Sanctum.

Abalienati sunt retrorsum.

5. Prævaricationem.

Languidum.

6. A planta.

AKYΛAΣ.

1.

Ἐν ἡμέραις.

2.

3. Ἰσραὴλ δέ μου οὐκ ἔγνω.

4.

Σπέρμα πονηρευομένων.

✕ Ἀπηλλοτριώθησαν εἰς τὰ ὀπίσσω.

5.

Εἰς ἀρρώστημα.

6.

AQUILA.

1.

In diebus.

2.

3. Israel autem meus non cognovit.

4.

Semen pessimorum.

✕ Abalienati sunt retrorsum.

5.

In infirmitatem.

6.

PROPHETÆ MAJORES ET MINORES.

IN HESAIAM MONITUM.

Cod. Reg. 2437, x sæculi, membranaceus. Est item Catena.
Cod. Reg. 1892, bombycinus, xii sæculi. Est Catena in omnes Prophetas.
Codex alius Regius, xiii sæculi, qui incipit a capite 23, desinit in 41.
Lectiones codicis Barberini ad caput 27 et 28. Hesaiæ, a Briano Waltono curæ.
Codex vetustissimus Sangermanensis commentariorum Hieronymi in Isaiam.
Origenes in Cantica, et ejusdem Philocalia.
Eusebii commentarii in Hesaiam, et ejusdem Demonstratio Evangelica.
Basiliius in Hesaiam, cujus commentarius ad sextum decimum caput tantum pertingit.
Hieronymus in Hesaiam, et ejusdem Epistola ad Damasum.
Theodoretus in Hesaiam.
Procopius in Hesaiam, editus a Joanne Curterio.
Augustinus de Doctrina Christiana.
Cyrillus Alexandrinus.
I hilastrius Brixienensis.

} in aliquot locis.

HESAIÆ CAPUT PRIMUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1. Περὶ Ἰούδα καὶ Ἱερουσαλήμ.
 Ἐν ἡμέραις.
 2.
 Υἱοὺς ἐξέθρεψα καὶ [ὑψωσα].
 3.
 4.
 Σπέρμα πονηρευομένων.
 Κατέλιπον τὸν Κύριον, διέσυρον
 τὸν Ἄγιον.

1. Κατὰ τῆς Ἰουδαίας καὶ κατὰ
 Ἱερουσαλήμ.
 Ἐν βασιλείᾳ.
 2. Κύριος.
 Υἱοὺς ἐγέννησα καὶ ὑψωσα.
 3. Ἰσραὴλ δέ με οὐκ ἔγνω.
 4. Πλήρης. *Οἱ λοιποὶ*, βεβαρη-
 μένον.
 Σπέρμα πονηρόν.
 Υἱοὶ ἄνομοι. *Οἱ λοιποὶ*, υἱοὶ δια-
 φθείροντες.
 Ἐγκατέλιπατε τὸν Κύριον, καὶ
 παρωργίσατε τὸν Ἄγιον.

1. Κατὰ τῆς Ἰουδαίας καὶ κατὰ
 Ἱερουσαλήμ.
 Ἐν ἡμέραις.
 2.
 Υἱοὺς ἐξέθρεψα καὶ [ὑψωσα].
 3. Ἰσραὴλ δέ μου οὐκ ἔγνω.
 4.
 Σπέρμα πονηρευομένων.

5.
 Εἰς νόσον.
 6. Ἀπὸ ἔχθους.

* Ἐγκατέλιπατε τὸν Κύριον, καὶ
 παρωργίσατε τὸν Ἄγιον.
 * Ἀπηλλοτριώθησαν εἰς τὰ ὀπί-
 σω.
 5. Ἄνομιαν
 Εἰς πόνον.
 6. Ἀπὸ ποδῶν.

* Ἀπηλλοτριώθησαν εἰς τὰ ὀπί-
 σω.
 5. (*Ἐκκλισιν.)
 6. Ἀπὸ ἔχθους.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

1. De Juda et Jerusalem.
 In diebus.
 2.
 Filios enutrivit et exaltavi.
 3.
 4.
 Semen pessimorum.
 Dereliquerunt Dominum, tra-
 duxerunt Sanctum.
 5.
 In morbum.
 6. A vestigio.

1. Contra Judæam, et contra J-
 rusalem.
 In regno.
 2. Dominus.
 Filios genui et exaltavi.
 3. Israel autem me non cognovit.
 4. (Populus) plenus. *Rel qui*,
 (gens) aggravata.
 Semen nequam.
 Filii iniqui. *Reliqui*, filii cor-
 rumpentes.
 Dereliquistis Dominum, et ir-
 ritastis Sanctum.
 * Abalienati sunt retrorsum.
 5. Iniquitatem.
 In laborem.
 6. A pedibus.

1. Contra Judæam, et contra
 Jerusalem.
 In diebus.
 2.
 Filios enutrivit et exaltavi.
 3. Israel autem meus non co-
 gnovit.
 4.
 Semen pessimorum.
 * Abalienati sunt retrorsum.
 5. Declinationem.
 6. A vestigio.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοὺς γράμματα.

AKYAAΣ.

אין-בו כותם פצע חבירה ומטה
מדיה לא-זרה ולא חבשו ולא הנטר
בשבן

Μότωσην.

- 9 יהיה צבאות 9.
- 10 תורת אלהינו 10.
- 11 שבעתי 11.
- 13 קרא מקרא לא-אונל 13.
- 14 למדח 14.
- נלאיתי נשא
- 16 הרע 16.
- 18 נא 18.
- אם-יאדימו כחלע
- 21 לין 21.
- 22 סבאך מודל במים 22.
- 23 סררים 23.
- כלו אהב
- שלמנים
- אלמנה
- 24 יהיה צבאות 24.
- אביר ישראל
- 25 ואצרף כבר סגך 25
- בדילך

- 9. Κύριος στρατειῶν.
- 10. Νόμον Θεοῦ ἡμῶν.
- 11. Ἐμπέπλησμαι.
- 13. Κλητήν . . .
- 14. Εἰς ἐνόχλησιν.
(Ἐχοπίασα ὑπομένων).
- 16.
- 18. Δή.
- 21.
- 22. Συμπόσιόν σου. . . .
- 23. . . .
- Πᾶς αὐτὸς ἀγαπῶν.
- 24. Κύριος στρατειῶν.
- 25. Καὶ πυρώσω εἰς ἐκλεκτὸν
στέμφυλά σου.
Κασιότερόν σου.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

Non in eo integritas, vulnus, et livor et plaga recens, non compressa sunt, et non circumligata, nec mollita in oleo.

Non est in eo sanitas, vulnus et livor et plaga tumens non est circumligata, nec curata medicamine, neque lota oleo.

Curationem.

- 9. Dominus exercituum.
- 10. Legem Dei nostri.
- 11. Satur sum.
- 13. Vocare convocationem non potero.
- 14. In defatigationem. Laboravi sustinendo.
- 16. Malefacere.
- 18. Nunc. Si fuerint rubra tanquam vermiculus.
- 21. Morata est.
- 22. Potus tuus mixtus in aquis.
- 23. Contumaces. Totus ipse diligens. Retributiones. Viduæ.
- 24. Dominus exercituum.
- Fortis Israel.
- 25. Et purgabo ut purificativum scorias tuas. Stanna tua.

- 9. Dominus exercituum.
- 10. Legem Dei nostri.
- 11. Plenus sumi.
- 13. Et festivitates alias non feram.
- 14. Molesta. Laboravi sustinens.
- 16. Agere perverse.
- 18. Vacat. Si fuerint rubra quasi vermiculus.
- 21. Habitavit.
- 22. Vinum tuum mistum est aqua.
- 23. Infideles. Omnes diligunt. Retributiones. Viduæ.
- 24. Dominus exercituum.
- Fortis Israel.
- 25. Et excoquam ad purum scoriam tuam. Stannum tuum.

- 9. Dominus exercituum.
- 10. Legem Dei nostri.
- 11. Impletus sum.
- 13. Celebrem....
- 14. In molestiam. Laboravi sustinens.
- 16.
- 18. Quæso.
- 21.
- 22. Convivium tuum...
- 23. Recedentes. Totus ipse diligens.
- 24. Dominus exercituum.
- Et excoquam ad purum acinum tuum. Stannum tuum.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

Οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ ὑγιὲς, ἀλλὰ τραῦμα καὶ μῶλωψ, καὶ πληγὴ πρῶσματος, οὔτε σφιγγομένη, οὔτε ἀπαλυνομένη ἐλαίω.

9. Κύριος τῶν δυνάμεων.
10. Νόμον Θεοῦ ἡμῶν.
11. Ἐμπέπλησμαι.
13. Κλητὴν ἐπὶ κλησιν οὐκ ἀνέξομαι.
14. Εἰς ἐνόχλησιν.
Ἐχοπῶθην ἱλασκόμενος.
16. Πονηρευόμενοι.
18. Δή.
Ἐάν δὲ πυρῶται ὧσιν ὡς κόκκινον.
21. Ἡύλιζετο.
22. Ὁ οἶνός σου. . .
23. Ἀπειθείς.
Ἄπας ἀγαπᾷ.
(Ἄμοιβάς.)
Χήρας.
24. Κύριος τῶν δυνάμεων.
25. Καὶ πυρῶσω εἰς καθαρὸν τὴν σχωρίζω σου.
Κασσίτερόν σου.

SYMMACHUS.

Non est in eo sanitas, sed vulnus et vibex, et plaga percussionis non constricta, neque colligata, neque oleo emollita.

9. Dominus virtutum.
10. Legem Dei nostri.
11. Impletus sum.
13. Celebrem convocationem non sustinebo.
14. In molestiam.
Defeci miserans.
16. Malignantes.
18. Quæso.
Si autem rubra sint ut coccinnum.
21. Diversabatur.
22. Vinum tuum mixtum est.
23. Inobedientes.
Totus diligit.
Vicissitudines.
Viduarum.
24. Dominus virtutum.
25. Et excoquam ad purum scoriani tuam.
Stannum tuum.

✕ Οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ ὀλοκληρία· οὔτε τραῦμα, οὔτε μῶλωψ, οὔτε πληγὴ φλεγμαίνουσα· οὐκ ἔστι μάλαγμα ἐπιθεῖναι, οὔτε ἔλαιον, οὔτε καταδέσμους.

9. Κύριος Σαβαώθ.
10. Νόμον Θεοῦ.
11. Πλήρης εἰμί.
13. Καὶ ἡμέραν μεγάλην οὐκ ἀνέχομαι.
14. Εἰς πλησμονήν.
Οὐκέτι ἀνήσω τὰς ἀμαρτίας ὑμῶν.
16. Ἀπὸ τῶν πονηρῶν ὑμῶν.
18. Vacat.
Ἐάν δὲ ὧσιν ὡς κόκκινον.
21. Ἐχομῆθη.
22. Οἱ κάπηλοι σου μίσγουςι τὸν οἶνον ὕδατι.
23. Ἀπειθοῦσι.
Ἀγαπῶντες.
Ἄνταπόδομα.
Χηρῶν.
24. Κύριος ὁ δεσπότης Σαβαώθ.
Οἱ ἰσχύοντες Ἰσραήλ. Οἱ λοιποὶ, Ἰσχυρὸς Ἰσραήλ.
25. Καὶ πυρῶσω εἰς καθαρὸν τοὺς δὲ ἀπειθούντας ἀπολέσω.
Τοὺς ἀνόμους ἀπὸ σοῦ.

LXX INTERPRETES.

✕ Non est in eo integritas; neque vulnus, neque livor, neque plaga tumens: non est malagma imponere, neque oleum, neque ligamina.

9. Dominus Sabaoth.
10. Legem Dei.
11. Plenus sum.
13. Et diem magnum non fero.
14. Ad saturitatem.
Non ultra dimittam peccata vestra.
16. A nequitia vestris.
18. Vacat
Et si fuerint ut coccinum.
21. Dormivit.
22. Caupones tui miscent vinum aqua.
23. Inobedientes sunt.
Diligentes.
Retributionem.
Viduarum.
24. Dominus dominator Sabaoth.
Fortes Israel. Reliqui, Fortis Israel.
25. Et excoquam ad purum: immorgeros autem perdam.
Improbos a te.

9. Κύριος τῶν δυνάμεων.
10. Νόμον Θεοῦ ἡμῶν.
- 11.
13. Κλητὴν ἐπὶ κλητον οὐκ ἀνέχομαι.
14. Εἰς ἐνόχλησιν.
- 16.
18. Δή.
- 21.
- 22.
23. Ἐκκλίνοντες.
Πᾶς τις ἀγαπᾷ.
Χήρας.
24. Κύριος τῶν δυνάμεων.
25. Καὶ πυρῶσω εἰς καθαρὸν τὸ γιγαρτώδες σου.
Κασσίτερόν σου.

THEODOTIO.

9. Dominus virtutum.
10. Legem Dei nostri.
- 11.
13. Celebrem insignem (diem) non sustineo.
14. In molestiam.
- 16.
18. Quæso.
- 21.
- 22.
23. Declinantes.
Unusquisque diligit.
- Viduarum.
24. Dominus virtutum.
25. Et excoquam ad purum æfnum tuum.
Stannum tuum.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
ואשיבה 26	26.	26.
בצדקה 27	27.	27.
יבש כמילים 29	29.	29. Αἰσχυνθήσονται ἀπὸ τῶν εἰδωλῶν.
כהגנת אשר בחרתם		Ἀπὸ τῶν κήπων.
כאלה 30	30.	30. Ὡσπερ δρύς.
לנצרת 31	31.	31.
לינצף ובער		Εἰς σπινθῆρα καὶ ἀνάρθησιν.
שניה יחד		Δύο αὐτοί.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
26. Et restituam.	26. Et restituam.	26.
27. In justitia.	27. In justitia.	27.
29. Pudore afficientur a quercibus.	29. Confundentur enim ab idolis.	29. Confundentur ab idolis.
Ab hortis quos eligistis.	Super hortis quos elegeratis.	Ab hortis.
30. Ut quercus.	30. Veluti quercus.	30. Veluti quercus.
31. In stuppam.	31. Ut favilla stuppæ	31.
In favillam et succendentur.	Quasi scintilla, et succendetur.	In scintillam et exustionem.
Ambo ipsi pariter.	Utrumque simul.	Duo ipsi.

Notæ et variæ lectiones ad cap. I Hesaiæ.

V. 1. Σ., περὶ Ἰούδα καὶ Ἱερουσαλήμ. Aliter Eusebius in *Demonstratione evangelica*, nempe p. 68, et iterum p. 68, ὑπὲρ τῆς Ἰουδαίας, καὶ ὑπὲρ τῆς Ἱερουσαλήμ, *super Judæa et super Jerusalem*. Et tamen Hieronymus initio Commentarii sui hæc habet: « *Pro Juda, in quo significantur duæ tribus, LXX et Theodotio posuere Judæam, quæ totam terram duodecim tribuum ostendit, Et pro eo quod nos ex Hebræo vertimus super Judam et Jerusalem, illi interpretati sunt, contra Judæam et Jerusalem. Symmachus more suo manifestus, de Juda et Jerusalem.* » Legerit ergo Hieronymus apud Symmachum, περὶ Ἰούδα καὶ Ἱερουσαλήμ. [Vide infra II, 1. DRACII.]

V. 2. ΠΙΠΙ. Sic ad vocem Κύριος annotare ad marginem solet ms. RR. PP. Jesuitarum, quando scilicet ΠΠ in Hebraico legitur. Hoc modo nominis τετραγράμμου litteræ Hebraicæ figurantur: quod semel monuisse satis erit.

Ibid. Σ., υἱοὺς ἐξέθροψα καὶ ὕψωσα. Ex Curterio in edit. Procopii, et Drusio.

V. 3. Ἄ., Θ., Ἰσραὴλ δέ μου οὐκ ἔγνω. Sic Curterius et Drusius.

V. 4. Οἱ λοιποὶ, βεβαρημένον, supple εἶνος. Ex Curterio.

Ibid. Οἱ Γ', σπέρμα πονηρευομένων. Curterius, qui ex codice olim Renati Marchali, hodie autem RR. PP. Jesuitarum Collegii Ludovici Magni, textum Isaïæ, lectionesque marginales exscripsit et publicavit, legit πονηρευομένων sine præfixa nota; sed ipse codex habet, οἱ Γ' πονηρευομένων, quam lectionem Latine sic exprimit Hieronymus: « *Semen pessimum. Quod cæteri, inquit, sequentes Hebraicum, MEREIM, interpretati sunt, pessimorum.* »

Ibid. Οἱ λοιποὶ, υἱὸς διαφθείροντες. Editi. Romana et Drusius ex Hieronymo, qui ait: « *Reliqui consona*

voce dixerunt, filii corruptentes, id est, υἱὸς διαφθείροντες. »

Ibid. Σ., κατέλιπον etc. Theodoretus.

Ibid. Ἄ., Θ., ἀπληροτριβήσαν εἰς τὰ ὄπισω. Hæc Aquila, præmissis asterisco, tribuit Curterius ex codice Jesuitarum. Basilium vero et Theodoretus Theodotio adscribunt.

V. 5. Θ., ἐκκλίτων ex Latino factum: nam Hieronymus ait Theodotionem vertisse, *declinationem*.

Ibid. Ἄ., εἰς ἀρρώστημα etc. Curterius.

V. 6. Ἄ., Θ., ἀπὸ ἔχρους. Curterius.

Ibid. Σ., οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ ὕγιες etc. Sic Theodoretus, et Procopius; sed hic postremus legit τραύματος, pro κρούσματος. (*) Aquila habet, μότωσιν.

Hieronymus: « *Aquila interpretatus est μότωσιν [melius μότωσιν] linteola videlicet, quæ ad exsiccandam saniem et purulentias extrahendas injiciuntur vulneribus.* » Ibi vero Hieronymus accusativo casu μότωσιν ait, ut eam vocem ad seriem suam accommodet: nam μότωσις, ut videtur, habuit Aquila, significativam, *curacionem vulneris*. Ibid. illud, οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ ὀλοκληρία, asterisco notatur in cod. Jes. utpote ex altero interprete, puta Theodotione, desumptum.

V. 9. Ἄ., Κύριος στρατειῶν etc. Curterius.

V. 10. ὙΠΗΓ, *auscultate*. LXX, προσέχετε, attendite. Ἔτεροι, ἐνωτίζεσθε. *Alii, auribus percipite*. Adliendum ex Procopio. DRACII.

Ibid. Οἱ Γ', σὺ μόνον θεοῦ ἡμῶν. Gurtler.

V. 11. Ἄ., Σ., ἐμπέπλησμαι. Curterius.

V. 13. Ἄ., κλητήν. Curterius. Cæteræ lectiones prodeunt ex Basilio, qui sic habet: ἀντὶ δὲ τῆς μεράλης ἡμέρας, οἱ λοιποὶ ἐξεδώκασι κλητήν. Ὁ μὲν γὰρ Θ., κλητήν ἐπικλητοῦ οὐκ ἀνέχομαι ὁ δὲ Σ., κλητήν ἐπικλησιν οὐκ ἀνέχομαι.

(*) Parum accurate descripsit Montf. locum Procopii qui in comment. in Is. his verbis affert Symmachi versionem: οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ ὕγιες, ἀλλὰ τραῦμα καὶ μώλωψ καὶ πληγὴ τραύματος οὐ σφιγγομένου, οὔτε ἐπιδεννομένου (marg. ἐπιδουμουμένου), οὔτε ἀπαλυνομένου ἐλαίῳ. Non immerito reponitur in margine ἐπιδουμουμένου, Symmachus enim fere scriper verbum שבח per ἐπίδω vertere solet, v. g. Job. v. 18; xxxiv. 16; Os. vi. 1. Præterea, Montfauconii versio latina hæc supponit verba græca: οὐ σφιγγομένη, οὔτε ἐπιδουομένη, οὔτε ἀ. ἐ. DRACII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

26. Καὶ ἀποκαταστήσω.

26. Καὶ ἐπιστήσω.

26. Καὶ ἀποκαταστήσω.

27.

27. Μετὰ ἐλεημοσύνης. *Οἱ λοιποὶ, μετὰ δικαιοσύνης.*

27.

29. Αἰσχυνθήσονται ἀπὸ τῶν εἰδύλων.

29. Αἰσχυνθήσονται ἀπὸ τῶν εἰδύλων.

29. Αἰσχυνθήσονται ἀπὸ τῶν εἰδύλων.

Ἄπὸ τῶν κήπων.

Ἐπὶ τοῖς κήποις, ἃ ἐπεθύμησαν. Ἄλλως, ἐπὶ τοῖς γλυπτοῖς αὐτῶν ἐφ' οἷς αὐτοὶ ἐποίησαν.

Ἄπὸ τῶν κήπων.

30. Ὡσπερ δρυς.

30. Ὡς τρεβίνθος.

30. Ὡσπερ δρυς.

31. Ἀποστίναγμα.

31. Ὡς καλάμη στιπύου.

31.

Εἰς σπινθήρα καὶ ἀνάφθησιν.

Ὡς σπινθήρες, καὶ κατακαυθήσονται.

Ἄμφότερα.

Ἄμα.

Ἄμφότεροι.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

26. Et restituam.

26. Et instituan.

26. Et restituam

27.

27. Cum misericordia. *Reliqui, cum iustitia*

27.

29. Confundentur ab idolis.

29. Confundentur ab idolis.

29. Confundentur ab idolia.

Ab hortis.

Super hortis quos concupierunt. *Alius, super sculptilibus eorum, quæ ipsi fecerunt.*

Ab hortis.

30. Veluti quercus.

30. Sicut terebinthus.

30. Veluti quercus.

31. Decussum (ex stuppa).

31. Ut stipula stuppæ

31.

In scintillam et exustionem.

Sicut scintillæ et comburentur.

Ambō.

Pariter.

Ambō.

Notæ et variæ lectiones ad cap. I Hesaiæ.

V. 14. Ἄ., Σ., Θ., εἰς ἐνόλησιν. Curterius.

Ibid. Ἄ., [ἐκοπίασα etc.] Sumtum ex Hieronymo, qui habet : « Pro quo interpretatus est Aquila, laboravi sustinens, Symmachus, ἐκοπώθην ἰασκόμενος, quod est, defeci miserans, ut ostendat se nequaquam ultra misereri. » [Aquila Græca genuina exhibet L. Bos : κεκοπίασα ἀνέχων. DRACH.]

V. 16. Σ., πονηρεύμενοι. Curterius.

V. 18. Οἱ Γ', δὴ. Curterius. Id est, Aquila, Symmachus, et Theodotio, ut probatur in Præliminaribus.

Ibid. Σ., ἐάν δὲ πυρῶν ὡσιν etc. Curterius. Sic autem legendum, non πυρῶσιν, ut Curterius, aut πυρῶσιν, ut Drusius. Πυρῶν autem supple ἀμάρτια.

V. 21. Σ., ἠύλιζετο. Curterius male κολίζετο legit. At in ms. Jes. ἠύλιζετο perspicue legitur : atque ita solet Symmachus veriere vocem Hebraicam eadem. Hieronymus in hunc locum : « Verbum Hebraicum IALIN, pro quo LXX transtulerunt dormivit, et requievit, et requiescet ; id est, et præteritum et futurum tempus significat. Unde et Aquila et Theodotio quasi de futuro dicunt. » Puto Aquilam et Theodotionem vertisse, αὐλισθήσεται : nam eadem voce Latina utus Hieronymus, indicare videtur eandem Græcam vocem in præterito apud Σ., in futuro apud Ἄ., Θ., fuisse.

V. 22. Ἄ., συμπόσιον σου. Ex Hieronymo, qui sic habet : « Caupones tui miscunt vinum aqua. Pro quo Symmachus transtulit : Vinum tuum mixtum est aqua. » Et quibusdam interpositis : « Unde pro vino Aquila συμπόσιον, i. e. convivium, interpretatus est : quod apud Græcos ἀπὸ τοῦ πότου, apud nos a convictu rectius appellatur. » Quibus verbis exploditur Drusii conjectura, divinantis apud Hieronymum legendum esse πότον pro συμπόσιον. Nam si πότον legendum est, alia certe interpretatio substituenda, quam convivium. Atqui sequentia Hieronymi verba manifeste declarant vocem Græcam ἀπὸ τοῦ πότου derivari ut Latinam a convictu, quo quid aliud indicetur, quam συμπόσιον, et convivium? Ne quid vero dubii supersit, Deuterion. xxi, 20, vocem נַחַשׁ vertit Aquila, συμποσιάζει. Certe codex

noster octavi vel noni sæculi, Longobardicis litteris scriptus, qui Græca ut plurimum accurate representat, συμπόσιον habet.

V. 25. Lectionem Aquilæ adfert Hieronymus Latine, recedentes : Symmachus et Theodotionis Joan. Curterius ex ms. Jes. Θ., ἐκκλίνοντες, Σ., ἀπειθείς. Contra Hieron. ait Symmachum vertisse, declinantes : quæ in cod. Jes. est versio Theodotionis. Ibid. Ἄ., πᾶς αὐτὸς etc. Hæ lectiones ex eodem Curterio. Ibid. Σ., ἀμοιβάς. Ex Latino Hieronymi factum, ut indicant uncini. Sic Hieronymus : « Pro retributionibus Symmachus vicissitudines, vel ultiones interpretatus est. »

Ibid. Σ., Θ., χήρας. Curterius.

V. 24. Ἄ., Κύριος στρατειῶν etc. Procopius et Theodoretus. *Οἱ λοιποὶ Ἰσχυρὸς Ἰσραὴλ.* Hieron. « Propter hoc ait Dominus exercituum Fortis Israel Pro Fortis Israel, quod omnes similiter transtulerunt. soli LXX, nescio quid volentes, posuerunt : Væ fortes Israel. »

V. 25. Ἄ., καὶ πυρῶσιν εἰς καθ- etc. Has omnes lectiones sic exhibet Curterius ex ms. Jes., atque sic in quodam ms. se legisse testificatur Drusius. Eusebius autem in hunc locum, eam quæ Theodotionis supra fertur lectionem Aquilæ tribuit. Hieronymus vero ait : « Symmachus et Aquila, στέμφυλα. Theodotio, γυαρτώδης. » In hac lectionum varietate, ut priorem sequamur, suadet locus Ezech. xxi, 18, et psal. cxviii, v. 119.

Ibid. Ἄ., Σ., Θ., κασσίτερόν σου. Procop. [Apud Procopium sic legitur : οἱ λοιποὶ (non autem, οἱ Γ') κασσίτερον ἐξεδέδικασαι. I. e., Reliqui (non tres) κασ. ediderunt. DRACH.]

V. 26. Σ., Θ., καὶ ἀποκαταστήσω. Curterius.

V. 27. *Οἱ λοιποὶ, μετὰ δικαιοσύνης.* Procopius.

V. 29. Ad hunc locum codex Jes. in margine, Θ., κατασχυνθήσονται, Ἄ., Σ., ὁμοίως τοῖς Ο΄, Οἱ Γ', ἀπὸ τῶν εἰδύλων.

Curterius hic et alibi semper male legit ὅμως τε Ο΄. Non advertit scilicet in voce ὅμως ductum calami superne duci, quo legendum indicatur ὁμοίως, et

in littera τ alterum ductum suprascripti, quo significatur legendum esse τοῖς. Cæteri mss. cum eadem notam habent, ὁμοίως τοῖς Ο' scribunt. Vide Notas ad psalmum III, et alibi passim in Psalmis ex codice Vaticano vetustissimo. Sed de his pluribus in Præ-

liminaribus.

Ibid. 'A., Σ., Θ., ἀπὸ τῶν κήπων. Ms. Jesuit. Hoc vero prætermiserat Curterius. Ἄλλοι, ἐπὶ τοῖς γλυπτοῖς etc. Ex Procopio.

V. 30. 'A., Σ., Θ., ὡσπερ δρύς. Ex Procopio.

HESAIÆ CAPUT II.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON	AKYAAΣ.
על - יהודה וירושלם 1	1. Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	1.
2 נבנן יהיה הר בית - יהודה	2.	2. Ἔτοιμον ἔσται ὄρος οἴκου Κυρίου.
3 עמים רבים	3.	3. λαοὶ πολλοί.
אל - הר - יהודה	4.	Εἰς τὸ ὄρος Κυρίου.
4 לא - ישא גוי	6.	4.
ולא - ילמד		6. Εἶσα; γάρ.
6 כי נמשתה	9.	9. Οὐ μὴ ἀνῆς αὐτοῦς.
ובלדי נכרים ישפיק	12.	12. Καὶ ταπεινωθήσεται.
9 ואל - תשא להם	13.	13. ἀρούας Βασάν.
12 ושפל	14.	14. Πᾶν ὄρος ὑψηλόν.
13 אלגני הבשן	16.	16.
14 כל - הדורים הרמים	20.	20. Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.
16 כל - אנוחה חרשים	22.	Ἵρουκτά.
20 ביום ההוא		22. * Παύσαθε ὑμῖν ἀπὸ τοῦ
לחפר פחדת		* ἀνθρώπου, ἢ ἀναπνοῇ ἐν μυκτῆ-
22 חדרו לכם מן - האדום אשר		* ρι αὐτοῦ, ὅτι ἐν τίνι ἐλογίσθη
נשבה באפיו כי - במה נחשב דומ		* αὐτός;
	VULGATA LATINA.	AQUILA.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	1. Super Juda et Jerusalem.	1.
1. Super Juda et Jerusalem.	2. Et erit (in novissimis diebus) præparatus mons domus Domini.	2. Paratus erit mons domus Domini.
2. Paratus erit mons domus Domini.	3. Populi multi.	3. Populi multi.
3. Populi multi.	Ad montem Domini.	Ad montem Domini.
Ad montem Domini.	4. Non levabit gens.	4.
4. Non levabit gens.	Nec exercebuntur.	
Neque discent.	6. Projecisti enim.	6. Dereliquisti enim.
6. Quia dimisisti.	Et pueris alienis adhæserunt.	
Et in natis alienorum sufficiens fuerunt.	9. Ne ergo dimittas eis.	9. Ne remittas illos.
9. Et non parces eis.	12. Et humiliabitur.	12. Et humiliabitur.
12. Et humiliavit se.	13. Quercus Basan.	13. Quercus Basan.
13. Quercus Basan.	14. Omnes montes excelsos.	14. Omnem montem excelsum.
14. Omnes montes excelsos.	16. Omnes naves Tharsis.	16.
16. Omnes naves Tharsis.	20. In die illa.	20. In die illa.
20. In die illa.	Talpas.	Fossilia.
Ad fodiendum foveas.	22. Quiescite ergo ab homine,	* 22. Cessate vobis ab homine,
22. Desinite vobis ab homine,	cujus spiritus in naribus ejus est,	* cui respiratio in naribus ejus est,
cujus flatus in naso ejus : nam in quo reputatur ipse ?	quia excelsus reputatus est.	* quia in quo reputatus est ipse ?

Notæ et variæ lectiones ad cap. II Hesaiæ.

V. 1. Σ., ὑπὲρ τῆς Ἰουδαίας etc. Sic Eusebius in *Demonstratione evangelica*. Sed Hieronymus ait Symmachum transtulisse, *pro Juda et Jerusalem*, ὑπὲρ Ἰούδα καὶ Ἰερουσαλήμ. Quæ lectio melior videtur, ut annotavit Drusius. [Procopius in Comm. ad h. l.: Ἡ μὲν πρώτη, κατὰ τῆς Ἰουδαίας ἔρασις ἐπεγέγραπτο, ἡ δὲ νῦν, περὶ τῆς Ἰουδαίας, κατὰ δὲ Σύμ., ὑπὲρ τοῦ Ἰσραήλ. I. e. Prima quidem visio *contra Judæam* inscripta fuerat; quæ nunc autem, *de Judæa*, secundum Sym., *super*

Israel. Et paulo post : καὶ Ἰερουσαλήμ. καὶ ὑπὲρ Ἰουδαίας, κατὰ τὸν Σύμ. I. e. *Et Jerusalem*. Sec. Sym., *et super Judæam*. DRACH.]

V. 2. Sic habet codex Jes. Θ., Σ., ἔτοιμον ἔσται τὸ ὄρος τοῦ οἴκου Θεοῦ. Θ., ὄρος οἴκου Κυρίου. Curterius vero sic legerat, 'A., Σ., ἔτοιμον ἔσται τὸ ὄρος τοῦ οἴκου Κυρίου.

V. 3. 'A., Σ., Θ., λαοὶ πολλοί. Curterius. [In eod. codice cum obelo, quia non habetur in Hebr. textu. DRACH.]

V. 51. Σ., ἀποτίναγμα. Hieron. « *Pro favilla ἀποτίναγμα interpretatus est Symmachus, quando stupra positur, et quidquid sordidum habet projicitur.* »

Ibid. 'A., Σ., εἰς σπινθήρα etc. Curterius ex ms. Jes.

Ibid. 'A., δύο αὐτοί. Sic haud dubie legendum in codice Jesuit. non autem εὖς αὐτοί, ut legit Curterius, deceptus similitudine literarum O et C in libris unciali caractere descriptis, nec δις αὐτοί, ut legendum putat Drusius.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1. Ὑπὲρ τῆς Ἰουδαίας καὶ ὑπὲρ Ἱερουσαλήμ.
2. Ἐτοιμον ἔσται τὸ ὄρος τοῦ οἴκου Θεοῦ.
3. Λαοὶ πολλοί.
- Εἰς τὸ ὄρος Κυρίου.
- 4.
- Οὐδὲ μὴ μάθωσιν.
6. Ἀπέβριψας γάρ.
-
9. Καὶ μὴ ἀφῆς αὐτοῖς.
12. Καὶ ταπεινωθήσεται.
13. Βαλάνους Βασάν.
14. Πᾶν ὄρος ὑψηλόν.
- 16.
20. Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.
-
- 22.

1. Περὶ τῆς Ἰουδαίας, καὶ περὶ Ἱερουσαλήμ.
2. Ἐμφανὲς τὸ ὄρος Κυρίου.
3. Ἔθνη πολλά.
- Εἰς τὸ ὄρος Κυρίου.
4. Οὐ λήψεται ἔθνος.
- Καὶ οὐ μὴ μάθωσιν.
6. Ἀνῆκε γάρ.
- Καὶ τέκνα πολλὰ ἀλόφουλα ἐγνήθη αὐτοῖς.
9. Καὶ οὐ μὴ ἀνήσω αὐτοῦς
12. Καὶ ταπεινωθήσονται.
13. Δένδρον βαλάνου Βασάν.
14. Πᾶν ὑψηλὸν ὄρος.
16. Πᾶν πλοῖον θαλάσσης. *Οἱ λοιποὶ, (πάντα πλοῖα) Θαρσίς.*
20. Τῇ γὰρ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.
- Τοῖς ματαίοις.
- 22.

- 1.
2. Ἐτοιμον ἔσται τὸ ὄρος τοῦ οἴκου Θεοῦ.
3. Λαοὶ πολλοί.
- Εἰς τὸ ὄρος Κυρίου.
4. Καὶ οὐ μὴ ἀρῆ ἔθνος.
- 6 Ἀνῆκας γάρ.
9. Αὐτούς.
12. Καὶ ταπεινωθήσονται.
13. Βαλάνους Βασάν.
14. Πᾶν ὄρος ὑψηλόν.
- 16.
20. Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.
- Ἀφαρφερώθ (al. φαρφαρώθ).
- 22.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOŪIO.

1. Super Judæam et Jerusalem.
2. Paratus erit mons domus Dei.
3. Populi multi.
- Ad montem Domini.
- 4.
- Neque discent.
6. Abjecisti enim.
- Et cum filiis alienis applauserunt.
9. Et ne dimittas illis.
12. Et humiliabitur.
13. Glandes Basan.
14. Omnem montem excelsum.
- 16.
20. In die illa.
- Infructuosa.
- 22.

1. De Judæa, et de Jerusalem.
2. Manifestus mons Domini.
3. Gentes multæ.
- Ad montem Domini.
4. Non accipiet gens.
- Et non discent.
6. Dimisit enim.
- Et filii multi alienigenæ facti sunt eis.
9. Et non dimittam eos.
12. Et humiliabuntur.
13. Arborem gaudis Basan
14. Omnem excelsum montem.
16. Omne navigium maris Reliqui, omnes naves Tharsis.
20. Die enim illa.
- Vana.
- 22.

- 1.
2. Paratus erit mons domus Dei.
3. Populi multi.
- Ad montem Domini.
4. Nequaquam levabit gens.
6. Dimisisti enim.
9. Eos.
12. Et humiliabuntur.
13. Glandes Basan.
14. Omnem montem excelsum.
- 16.
20. In die illa.
- Apharpherot (al. pharpharoth).
- 22.

Notæ et variæ lectiones ad cap. II Hesaiæ.

Ibid. 'A., Σ., Ο, Θ., εἰς τὸ ὄρος Κυρίου. Idem. V. 4. Θ., καὶ οὐ μὴ etc. Codex Jes. Curterius omisit καί.

Ibid. Σ., οὐδὲ μὴ. Idem.

V. 6. 'A., εἴσας etc. Procopius [qui observat : ἰστέον μέντοι ὡς οἱ λοιποί... πρὸς τὸν Θεὸν τὸν λόγον ἀπέστρεψαν. I. e., Sciendum vero quod reliqui discursum ad Deum converterunt. Idem dicendum de Sym. versione cominatis 9 infra. DRACH.]

Ibid. S., et cum filiis alienis applauserunt. Ex Hieronymo, qui sic prosequitur : « *Pro quo scriptum est in Hebræo, IESPHICU, quod Hebræi interpretantur, ἐσφηνώθησαν, et nos vertimus, adhæserunt, ut vitiorum in gente Judæa turpitudine monstratur.* »

V. 9. 'A., οὐ μὴ ἀρῆς etc. Drusius. Curterius tamen legit 'A., Σ., Θ., αὐτούς.

V. 12. Codex Jes. sic habet, 'A., Σ., ταπεινωθήσεται. Θ., ὁμοίως τοῖς Ο. Hanc notam prorsus vitiat

Curterius, cum legit, 'A., Σ., Θ., ὁμῶς τς οἱ Ο', ταπεινωθήσεται. Nam sensus notæ est : *Aquila et Symmachus ταπεινωθήσεται habent; Theodoiso autem ui LXX, ταπεινωθήσονται.*

V. 13. 'A., ὄρυαξ βασιλῶν etc. Drusius.

V. 14. 'A., Σ., Θ., πᾶν ὄρος etc. Drusius.

V. 16. Hieronymus : « *Pro Tharsis quod omnes similiter transtulerunt, soli LXX mare interpretati sunt. Hebræi putant lingua sua propria mare appellari; quando autem dicitur IAM, non Hebraico sermone appellari, sed Syriaco.* » Hic Drusius : « *Tharsis : Hieron. naves Tharsis, i. e. πλοῖα Θαρσίς. Est autem proprie regio quæ nobis Cilicia dicitur : unde et metropolis ejus portu mercatuque nobilis nomen habuit. Græci enim Ταρσόν dixere. Hæc Paulo fuit patria. Sunt qui Africæ urbem fuisse censent, quæ nunc Tunnes, olim Carthago nominabatur. Hanc opinionem secuti LXX תרשיש Ezech. xxvii, reddunt Καρχηδό-*

vici. *Eustathius in Dionysium Alexandrinum De situ orbis, ιστόρηται δὲ καὶ ὅτι Θαρσίς ἡ θεία γραφή οὐ τὸν Ταρσὸν κατὰ τινὰς, ἀλλὰ τὴν Καρχηδόνα καλεῖ, προκαθημένην τῆς Ἀφρικῆς. Sed ride sis quæ scripsimus Observat. lib. vi, cap. 3. » Qui non sat consulto dicit Tunem hodiernam, esse Carthaginem : quæ autem præterea adfert de Tharsis, variorum opiniones sunt, quarum singulæ non vacant difficultate Sed hæc pluribus indagare, non est præsentis instituti.*

V. 20. 'A., Σ., Θ., ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. Curterius. Ibid. Hieronymus talpus verit, atque in Commentariis : « *Est autem animal absque oculis, quod semper terram fodit et humum egerit, et radices subter comedens, frugibus noxium est, quod Græci ἀσπάλαχα vocant.* » Rursus Hieron. : « *Pro talpis quas nos interpretati sumus, LXX, vana. i. e. τοῖς ματαίοις : Aquila, ὄρυαξ, Symmachus, inf. uctiosa : Theodo-*

HESAIÆ CAPUT III.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON 'Ελληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
משען ומשענה 1	1.	1. Ἐρείσμα καὶ ἐρείσμον.
גבר 2	2.	2. Δυνατόν.
וקסם		
וחכם הרשים 3	3.	3. . . .
ונבן לחש		Καὶ συνετὸν ψιθυρισμῶ.
וחעלילים 4	4.	4. Καὶ ἀναλλάτται.
קצין 6	6.	6.
והמשלה		
לשונם ומע'ליהם 8	8.	8. Αἱ γλῶσσαι αὐτῶν καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα αὐτῶν.
אל - יהדה למרהת		Κατὰ τοῦ Κυρίου γέγονεν...
הגיד 9	9.	9. Ἀπήγγειλαν.
ונשים 12	12.	12. Καὶ ἀπαιτούντας.
נאם-אדני יהוה צבאות 15	15.	15. Φησὶ Κύριος Κύριος τῶν στρατιῶν.
יעדה 17	17.	17.
והשביסים	18.	18. Καὶ τοὺς τελαμῶνας.
והשרנים		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Fulcimentum et fulcimentum.	1. Validum et fortem.	1. Fulcimentum et fulcimentum.
2. Fortem.	2. Fortem.	2. Potentem.
Et divinum.	Et ariolum.	
3. Et sapientem artificum.	3. Et sapientem de architectis.	3. Et sapientissimum artificum.
Et prudentem eloquii.	Prudentem eloquii mystici.	Et prudentem susurrationis.
4. Et parvuli.	4. Et effoeminati.	4. Et immutatores (vel effoeminati).
6. Gubernator.	6. Princeps.	6.
Et ruina.	Ruina.	
8. Lingua eorum, et conata eorum.	8. Lingua eorum et adinventio-nes eorum.	8. Linguae eorum et studia eorum.
Contra Dominum ad irritandum.	Contra Dominum, ut provocarent.	Contra Dominum fuerunt...
9. Nuntiaverunt.	9. Prædicaverunt.	9. Nuntiaverunt.
12. Et mulieres.	12. Et mulieres.	12. Et exactores.
15. Dicit Dominus Dominus exercituum.	15. Dicit Dominus Dominus exercituum.	15. Dicit Dominus Dominus exercituum.
17. Nudabit.	17. Nudabit.	17.
18. Et reticula.	18. Vacat.	18. Et fascias.
Et lunulas.	Et lunulas.	

tiò ipsum verbum *Hebraicum posuit*, HARPAPHAROTH, vel PHARPHAROTH, ut legit Martianæus noster. Duo manuscripti Sangermanenses, duo Colbertini, et Regius unus habent *Farfaroth*: quibus confirmatur lectio Martianæi. Lectionem Aquilæ sic effert Sangermanensis unus omnium optimus ac vetustissimus, qui Græca verba accurate solet exprimere, *δρυκτά*: et sic etiam habet Reg. num. 3756. At Colbertinus 2623, *oricta*, pro *δρυκτά*, Sangermanensis alius noster OPYKEA, pro *δρυκτά*, unus tantum Colbert. *orictas*. Auctoritate manuscriptorum ducti *δρυκτά* legimus. Veteres Hieronymi elii *δρυγὰς* habent, postrema editio, *δρυκτάς*. Drusus qui *δρυγὰς* legit, putat significare posse *talpas*. Sed vix crederem, etiamsi vera lectio esset. V. 22. 'Α., παύσαθε etc. Sic Curterius ex cod. Jes. cum asterisco. Huic suffragatur Hieronymus, qui dicit in Commentariis: « *Hoc prætermisere LXX*

et in Græcis exemplaribus ab Origene sub asterisco de editone Aquilæ additum est. » Idipsum habet Cyrillus. Basilius vero, sive is qui ejus nomine in Hesaiam scripsit, τοῦτο ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ κεῖμενον ἐκ τῶν λοιπῶν μετεκομισθη. I. e. *Hoc in Hebraico positum ex reliquis interpretibus huc translatum est*. Pergit postea Hieronymus: « *Quod in Hebræo ita legitur: HEDALU LACHEM MEN AADAM ASER NASAMA BAAPHPHO GHI BAMA NESAB HU. Ubi nos diximus, excelsus reputatus est ipse: Aquila interpretatus est, in quo reputatus est ipse. Verbum Hebraicum BAMA, vel ὑψωμα dicitur, id est, excelsum; quod et in Regnorum libris et in Ezechiele legimus: vel certe, in quo; et eisdem litteris scribitur BETH, MEM, HE: ac pro locorum qualitate, si voluerimus legere, in quo, dicimus BAMMA; sin autem excelsum, vel excelsus, legimus BAMA.* »

HESAIÆ CAPUT III.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1. Στήριγμα καὶ στηριγμὸν.
2. Ἄνδρεῖον.
3.
(Συνετὸν) ὀμιλίᾳ μουσικῆ.
4.
6. Ἀρχηγός.
Καὶ ἡ ἀσθένεια.
8.
Κατὰ τοῦ Κυρίου γέγονεν εἰς τὸ παραπικράναι αὐτόν.
9. Ἀπήγγειλαν.
12. Καὶ γυναῖκας.
15. Λέγει Κύριος τῶν δυνάμεων.

1. Ἰσχύοντα καὶ ἰσχύουσιν.
2. Γίγαντα. Ἄλλος, ἰσχύοντα.
Καὶ στοχαστήν. Οἱ λοιποί, . . .
3. Καὶ σοφὸν ἀρχιτέκτονα.
Καὶ συνετὸν ἀκροατήν.
4. Καὶ ἐμπαίχεται.
6. Ἀρχηγός.
Καὶ τὸ βρώμα.
8. Αἱ γλῶσσαι αὐτῶν μετὰ ἀνομίας.
Τὰ πρὸς Κύριον ἀπειθοῦντες.
9. Ἀνήγγειλαν.
12. Καὶ οἱ ἀπαιτοῦντες.
15. *Vacat.*

1.
2. Δυναστήν.
5.
(Συνετὸν) ἐπιφθῆ.
4. Καὶ ἐμπαίχεται.
6. Ἐπιδουμένων.
Καὶ ἡ ἀσθένεια.
8.
9. Ἀπήγγειλαν.
12. Καὶ δανειστάς.
15. Λέγει Κύριος τῶν δυνάμεων.

17.
18.
Καὶ τοὺς μανιάκας.

SYMMACHUS.

1. Stabilimentum et stabilimentum.
2. Virilem.
3.
Prudentem eloquii mystici.
4.
6. Dux.
Et infirmitas.
8.
Contra Dominum fuerunt ad iritandum eum.
9. Nuntiaverunt.
12. Et mulieres.
15. Dicit Dominus virtutum.

17. Ἀνακαλύψει. Ἄλλ., ἀποκαλύψει.
18. Καὶ τοὺς κοσμήτους.
Καὶ τοὺς μηνίσκους.

LXX INTERPRETES.

1. Validum et validam.
2. Gigantem. *Alius, validum. Et conjectorem. Cæteri, et divinum.*
3. Et sapientem architectum.
Et prudentem auditorem.
4. Et illusores.
6. Dux.
Et eibus.
8. Linguae eorum cum iniquitate.
In iis, quæ ad Dominum, increduli.
9. Annuntiaverunt.
12. Et exactores.
15. *Vacat.*

17.
18.
1.
2. Dynastam.
3.
Prudentem incantationis.
4. Et illusores.
6. Colligans.
Et infirmitas.
8.
9. Nuntiaverunt.
12. Et sceneratores.
15. Dicit Dominus virtutum.

THEODOTIO.

17.
18.
Et collaria.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON	AKYAAΣ.
הנשפת 19	19.	19. Κροκυφάντους.
התצתה 20	20.	20.
המעטפת 22	22.	22.
הרדדים 23	23.	23.
והחז פתיניל 24	24.	24. . . .
יכל 25	25.	25. Ὅτι ἀντὶ κάλλους σου οἱ ἄνδρες σου ἐν μαχαίρᾳ πεσοῦνται.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
19. Collaria.	19. Et torques.	19. Peplos.
20. Et periscelides.	20. Et periscelidas.	20.
22. Et operimenta.	22. Et palliola.	22.
23. Et palliola.	23. Theristra.	23.
24. Et pro fascia pectorali.	24. Et pro fascia pectorali.	24. Cingulum exsultationis.
25. Adustio loco pulchritudinis. Viri tui in gladio cadent.	25. Pulcherrimi quoque viri tui gladio cadent.	25. Quia pro pulchritudine tua viri tui in gladio cadent.

Notæ et variæ lectiones ad cap. III Hesaiæ.

V. 1. 'A., ἔρασμα etc. Ex Euseb. Cæsariensi in Hesaiam.

V. 2. 'A., δυνατὸν etc. Ex Curterio, qui ad Symmachum legit ἄνδριον. Apud LXX legit Hieronymus γίγαντα καὶ ἰσχύοντα, *gigantem et fortem*. Drusius vero putat posteriorem vocem ex altera editione desumptam fuisse. [Procopius : *Γίγαντα δὲ, ὅστε Ἐβραίων ἢ φωνή, ὅστε οἱ λοιποὶ τῶν ἑρμηνευσάντων ὠνόμασαν*. I. e. *Gigantem* autem, neque Hebræorum textus, neque cæteri interpretes nominarunt. Concludendum est ἰσχύοντα genuinam esse versionem vocis גבר. DRACH.]

Ibid. Cæteri, *divinum*. Sic Hieronymus.

V. 3. 'A., *et sapientissimum artificem*. Ex Hieron.

Ibid. 'A., καὶ συνετὸν ψιθυρισμῶ etc. Idem Curterius. Vocem vero συνετὸν ad Symmachum et ad Theodotionem eorum lectionibus præmisimus, quia in cod. Jes. id solum exprimitur in quo differunt, non autem in quo conveniunt : et quia Hieronymus, qui singulorum versiones Græcæ adfert, ad singulos prudentem legit. Verba Hieronymi sunt : « Et prudentem eloquii mystici : *Pro quo LXX interpretati sunt, prudentem auditorem : Theodotion, prudentem incantatorem : Aquila, prudentem susurratorem : Symmachus, prudentem eloquii mystici.* »

V. 4. 'A., καὶ ἐναλλάττει etc. Ex Hieronymo. Id est, immutatores, vel effeminati, cinædi. In libro Osee iv, 14. Aquila, ἐνηλλαγμένη, meretrix.

V. 6. Hieronymus : « *Pro medico, Symmachus et LXX transtulerunt principem : Theodotio, ἐπιδερμεύοντα, qui liget vulnera, et provideat sunitati.* »

Ibid. Hieronymus vertit *et ruina*, et hæc adjicit : « *Pro ruina, Symmachus et Theodotio infirmitatem transtulerunt : LXX cibum.* » Legerint haud dubie LXX כבשלה *coctum, vel coctionem*, ב pro כ ut sæpe contingit.

V. 8. 'A., αὶ γλώσσαὶ αὐτῶν etc. Sic Eusebius in Commentario, atque Drusius.

Ibid. 'A., κατὰ τοῦ Κυρίου γέγονεν. Ex Eusebio

et ex ms. Regio uno.

V. 9. 'A., Σ., Θ., ὁμοίως τοῖς Θ', ἀπήγγειλαν. Sic codex Jes. Curterius perperam de more ὁμοως τε Θ'. LXX tamen in hodiernis exemplaribus habent, ἀνήγγειλαν.

V. 12. Hieron. : « *Pro mulieribus, quas solus interpretatus est Symmachus, et Hebraice dicitur NASIM; Aquila et LXX transtulerunt ἀπαιτούντας, qui significant, exactores : Theodotio, δανειστάς, id est. sœneratores.* » Has vero interpretationes melius legas in nominativo casu, ἀπαιτούντες, δανεισταί. Nam, ut liquidum est, in accusativo ponit Hieronymus, ut ad seriem suam adaptet : et LXX habent ἀπαιτούντες. Idipsum passim apud Hieronymum observatur. [Sym. legit, ut massoretæ, אַפְשָׁ, cæteri autem אַפְשָׁ. DRACH.]

V. 15. 'A., φησὶ Κύριος etc. Curterius ex cod. Jes.

V. 17. Ἄλλος, ἀποκαλύψει. Idem ad marg. notat, οἱ Ὁ ἀνακαλύψει. Sic nempe legebatur in edit. τῶν Ὁ Hexaplatari. [Perperam retulit Montf. ἰουα τῶν Ὁ et incerti ad פשה, *et scabie inficiet*, quod LXX reddunt, καὶ ταπεινώσει, *et humiliabit*.—De his rei vestiariæ nominibus, usque ad v. 24, consulenda sunt duo insignia opera : 1° N. G. Schroederi, *De vestitu mulierum Hebræarum*. 2° A. T. Hartmanni, *Die Hebræerin am Putzische*. I. e., *Mulier Hebræa ad mensam ornatoriam (à sa toilette)*. DRACH.]

V. 18. 'A., καὶ τοὺς τελαμώνας. Curter. Theodor. vero, 'A., *τελαμώνας* τοὺς κοσσοῦμβους καλεῖ, ἀνίττειται δὲ τὰ κρηδεμένα· τοὺς δὲ μηνίσκους, ὁ Σ., *μηνιάχας*. I. e. *Aquila cosymbos telamonas, sive fascias vocat; Symmachus vero pro lunulis mentiacas, sive torques habet.*

Ibid. Σ., καὶ τοὺς μανιάχας. Idem, ut supra. In hunc locum Drusius : « *Et collaria, sive armillas, vel torques : μανιάχας enim torques a collo dependens, unde collare vocatur. Origo nominis ut apparet ex Chaldæo מניכא quo torquem significant,*

HESAIÆ CAPUT IV.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON	AKYAAΣ.
יהיה לצבי הכבוד 2	2.	2. Θεὸς εἰς δύναμιν καὶ δόξαν.
ומת דמי ירושלם 4	4.	4. Καὶ τὸ αἷμα Ἱερουσαλήμ.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. (Germen) Domini in decorem et gloriam.	2. (Germen) Domini in magnificentia et gloria.	2. Deus in virtutem et gloriam
4 Et sanguines Jerusalem.	4. Et sanguinem Jerusalem.	4. Et sanguinem Jerusalem.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

- 19. Χαλαστά.
- 20.
- 22. Καὶ τὰ ἀναβόλαια.
- 23 Καὶ σπαθαρικά.
- 24.
- 25.

- 19. Τὸ κάθεμα.
- 20. Καὶ τοὺς χλιδῶνας.
- 22. Καὶ τὰ μεσοπόρφυρα.
- 23. Καὶ θέριστρα κατάκλιτα.
- 24. Καὶ ἀντὶ τοῦ χιτῶνος τοῦ μεσοπορφύρου.
- 25. Καὶ ὁ υἱὸς σου ὁ κάλλιτος, δὴ ἀγαπᾷς, μαχαίρα πεσεῖται.

- 19. Τὰ καθέματα.
- 20. Καὶ τὰ βραχιάλια, τὰ ἐγκομβώματα.
- 22.
- 23.
- 24. Φετιγίλ.
- 25.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

- 19. Catenas
- 20.
- 22. Et amictus.
- 23. Et spatharica.
- 24. Et pro fascia pectorali.
- 25.

- 19. Monile demissum.
- 20. Et armillas.
- 22. Et purpuras clavatas.
- 23. Et theristra accubitoria.
- 24. Et pro tunica clavatae purpureae.
- 25. Et filius tuus pulcherrimus, quem diligis, gladio cadet.

- 19. Monilia demissa.
- 20. Et brachialia, encomptomata.
- 22.
- 23.
- 24. Phetigil.
- 25.

Notæ et variæ lectiones ad cap. III Hesaiæ.

vel, ut alii volunt, armillam, quod est ornamentum manuum. Sunt qui ornamentum brachiorum esse tradunt. In centone Eusebiano, (erat codex ms. de quo sæpe loquitur,) etiam torques. Idem pro armillis, quod paulo post dixit pensilia. Cæterum ὁ Ο' hic ediderunt μηνίσκους, ut Latinus Interpres, qui a vulgo nomen habet lunulas. Sic Judic. viii, 21, והרנין, idem μηνίσκους, lunulas. Qua voce usus est Plautus in Epidico, lunulam atque anellum aureolum in digitum : exponunt, lapillum sive gemmam rotundam instar lunæ. Alii, μηνίσκοι sunt monilia ad lunæ similitudinem in rotundum formata. Contextus postea תרנגו i. e. torques appellat, videlicet v. 26. »

V. 19. Α., χρουφάντους etc. Ex Procop. Drusius : « Si quid video in his rebus, μανιάκας potius respondet τῷ τριπῶν (sic) i. e. torques aut monilia, sic dicta quod in pectus a collo stillarent. Appellatio a stillante, ut stalagmia et σταλαγμοὺς dicitur gemmas oblongas avarium lobis appendentes, a guttæ, quæ σταλαγμὸς dicitur, similitudine. Sane χαλαστά cum catenas denotet, potius interpretamentum est vocis proxime sequentis תרנגו : unde et σειρά ἢ ἄλυσις i. e. catena, quæ et σειρά. Obvia hæc dictio II Paralip. iii, 5, ἔγλυψεν ἐπ' αὐτοῦ φοινίκας καὶ χαλαστά. Ubi Complutensis editio ἄλυσεις habet, ut et paulo post ἄλυσεων, pro eo quod in aliis est χαλαστῶν, id est, catenarum. » Sed hæ sunt conjecturæ meræ, quas lectoris iudicio mittimus.

V. 20. Θ., καὶ τὰ βραχ- etc. Ex Curterio. Hæc autem ornamenta muliebria Græcis verbis expressa, cui sint voci Hebraicæ applicanda, non nisi conjectando dici potest. Βραχιάλια igitur voci תרנגו respondere credimus , quia Aquila II Reg. 1, 10, תרנגו vertit βραχιάλιον. Ἐγκομβώμα est genus vestis. [Versio τὰ ἐγκομβώματα, ut recte observat Schleusnerus, referenda est ad Hebraicum והרנין, et Aquilæ vindicanda.

Hujuscæ versus verba והרנין תרנגו ab Aquila translata fuisse στομάχου χειρῶν, stomachi fasciæ, testa-

tur Thalmud Hieros. , tract. Schabbath, cap. vi, Halacha iv, ubi habetur : והרנין תרנגו חיה וזיהוה ל. e., Interpretatus est Aquila (sic), estomakiria. Quod ita exponit Thalmud : דבר שניתן על בית הנפש ל. e. Res quæ datur (induitur) super thoracem. DRACH.]

V. 22. Hieronymus : « Mulatoria autem et pallia, quæ significantius Symmachus transtulit, ἀναβόλαια, ornamenta sunt vestium muliebrum, quibus humeri et pectora proteguntur. » [Hic etiam bonus dormitavit Homerus : nimirum, per oscitantiam copulavit Montfauconius cum תרנגו versionem τὰ περιπόρφυρα, quæ respondet voci præcedenti תרנגו הכתר. Nos posuimus, μεσοπόρφυρα, pariter a S. Hier. prave alio translato. Vide notam ad v. 24. DRACH.]

V. 23. Σ., καὶ σπαθηρικά. Ex Curterio.
V. 24. Hieronymus : « Pro fascia pectorali, quam interpretatus est Symmachus, LXX tunicam μεσοπορφύραν, i. e. clavatam purpuram transtulerunt : quod Aquila cingulum exsultationis expressit ; Theodotio ipsum verbum Hebraicum PHETIGIL posuit. »

V. 25. In hæc verba τῶν Ο', καὶ ὁ υἱὸς σου ὁ κάλλιτος etc. Sic notatur apud Curterium ex cod. Jes. οἱ Γ' στοιχοὶ (i. e. στίχοι) οἱ ὑποκαίμενοι οὐκ ἔκλειντο ἐν τῷ πεντασέλιδῳ, οὐδὲ Ὀριγένης ἐξηγουµενος τούτων ἐμνήσθη. I. e., Tres subijuncti versiculi non erant in libro quinque columnarum, neque eorum meminit Origenes in expositione sua. Quid sit πεντασέλιδος, in Præliminaribus excutitur. Tres porro versiculi, qui deerant in Pentaselo, et in Hebræo, in versione τῶν Ο' hodierna exstant. Postea sequitur ibidem majusculo caractere ΝΑ ΟΤΙ ΑΥΤΙ ΚΑΜΟΥΣ ΑΝΑΠΕΣ ΣΟΥ ΕΝ ΜΑΧΑΙΡΑ ΠΕΣΟΥΝΤΑΙ. Priora verba mire vitata apud Curterium, ipso codice destituti, sic restituiimus. Litera N quæ præit, est forte signum quo remittitur in textum ; aut litera perperam lecta pro Σ. Σύμμαχος. Α. significat haud dubie Aquilam. Illud, ΟΤΙ ΑΥΤΙ ΚΑΜΟΥΣ, sic procul dubio legendum est, ὅτι ἀντὶ κάλλους, ut ex Hebræo arguitur. Cætera optime quadrant.

HESAIÆ CAPUT IV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

- 2.
- 4. Καὶ τὸ αἷμα Ἱερουσαλήμ.
- SYMMACHUS.
- 2.
- 4. Et sanguinem Jerusalem.

- 2. Θεὸς ἐν βουλή μετὰ δόξης.
- 4. Καὶ τὸ αἷμα.
- LXX INTERPRETES.
- 2. Deus in consilio cum gloria.
- 4. Et sanguinem.

- 2. Θεὸς εἰς δύναμιν καὶ δόξαν.
- 4. Καὶ τὸ αἷμα Ἱερουσαλήμ.
- THEODOTIO.
- 2. Deus in virtutem et gloriam.
- 4. Et sanguinem Jerusalem.

TO EBPAIKON

TO EBPAIKON

ΑΚΥΛΑΣ.

ויעש ונהג 5
VERSIO HEBRAICI TEXT.
 5. Et fumum et splendorem.

Ἑλληνικοῖς γράμμασι. 5.
VULGATA LATINA.
 5. Et fumum et splendorem.

5. Καὶ καπνὸν καὶ φέγγος.
AQUILA.
 5. Et fumum et splendorem.

Notæ et variæ lectiones ad cap. IV Hesaiæ.

V. 2. 'A., Θ., θεὸς εἰς δύναμιν καὶ δόξαν. Euseb- vocem ἰδιῶν disjungunt a ἡδύ, conjungunt vero tum
 bius *Demonstratione evang.* p. 60. Hic 'A., Ο', Θ., Vulgata, tum hodierni Hebraici textus interpretes.

TO EBPAIKON.

HESALÆ CAPUT V.

ΑΚΥΛΑΣ.

1 אשירה נא לידי שירת חדי
 לרמו
 כרם היה לידי בקרן בן-שמן
 2 שרק
 ויעש באשום
 3 שפכד-נא
 4 מדוע
 5 נא
 6 ושית
 7 צבאות
 משפח
 8 עד אפס מקום
 והישבתם לבדנם בקרב הארץ
 10 בת
 11 הוי משכימו בבקר
 שר
 12 והיה כתר ונבל תף והליל וין
 משתיהם

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι. 1.
 2.
 3.
 4.
 5.
 6.
 7.
 8.
 10.
 11.
 12.

1. Ἄσμα τοῦ πατραδέλφου μου... ἀμπελώνι αὐτοῦ.
 . . . ἐν κέρατι οὐῶ ἐλαίου.
 2. Σωρήκ.
 Καὶ ἐποίησε σαπρίας.
 3. Κρίνατε δῆ.
 4. Τί οὖν ;
 5. Δῆ.
 6. Καὶ ἀκανθαί.
 7. Στρατειῶν.
 (Διασκέδασιν.)
 8. Ἔως πέρατος τόπου.
 Ἄρα κατοικήσαθε μόνοι ὑμεῖς ἐν τῇ γῆ ;
 10.
 11.
 Μέθυσμα.
 12.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

1. Cantabo nunc dilecto meo canticum dilecti mei vineæ ejus.

1. Cantabo dilecto meo canticum patruelis mei vineæ suæ.

1. Canticum patrum mei... vineæ ejus.

Vinea facta est dilecto meo in cornu filii olei.

Vinea facta est dilecto meo in cornu filio olei.

... in cornu filio olei.

2. Palmite pulcro.

2. Electam.

2. Sorec.

Et fecit uvas putidas.

Et fecit labruscas.

Et fecit fructus foetidos.

3. Judicate nunc.

3. Judicate.

3. Judicate, quæso.

4. Quare?

4. An quod?

4. Quid igitur?

5. Nunc.

5. Nunc.

5. Utique (vel nunc).

6. Et sentis.

6. Et spinæ.

6. Et spinæ.

7. Exercituum.

7. Exercituum.

7. Exercituum.

Vulnus.

Iniquitas.

Dissipationem.

8. Usque ad defectum loci.

8. Usque ad terminum loci.

8. Usque ad terminum loci.

Et habitabit vos soli in medio terræ.

Numquid habitabit vos soli in medio terræ?

Num habitabit vos soli in terra?

10. Batum.

10. Lagunculam.

10.

11. Væ surgentibus mane.

11. Væ qui consurgitis mane.

11.

Sechar.

Ebrietatem.

Ebrietatem

12. Et erit cithara et nebel, tympanum et tibia et vinum, convivia eorum.

12. Cithara et lyra, et tympanum, et tibia, et vinum in conviviis vestris.

12.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

5. Καὶ καπνὸν καὶ φέγγος
SYMMACHUS.
5. Et fumum et splendorem

Θ.

5. Καὶ ὡς καπνοῦ καὶ φωτός.
LXX INTERPRETES.
5. Et tamquam fumo et luce.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

5. Καὶ καπνὸν καὶ φέγγος.
THEODOTIO.
5. Et fumum et splendorem.

Notæ et variæ lectiones ad cap. IV Hesaiæ.

V. 4. Curter. ex ms. Jes. ol Γ', Ἱερουσαλήμ. In DRACH.]
LXX deest. [Habent Ald. atque Complut. editt. V. 5. 'Α., Σ., Θ., καὶ καπνὸν etc. Idem.

HESAIÆ CAPUT V.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

1. Ἄσω δὴ τῷ ἡγαπημένῳ μου
ἄσμα τοῦ ἀγαπητοῦ μου, εἰς τὸν
ἀμπελώνα αὐτοῦ.
Ἄμπελών ἐγενήθη τῷ ἀγαπητῷ
μου, ἐν κέρατι (ἐν μέσῳ ἐλαίων).
2. Ἐκλεκτήν.
Ἐποίησε δὲ ἀτελεῖ.
3. Κρίνατε δὴ.
4. Τί ὅτι;
5. Δὴ.
6. Καὶ ἄκανθαι.
7. Στρατειῶν.
8. Ἔως τοῦ μὴ εἶναι τόπον.
Ἄρα κατοικήσετε μόνοι ὑμεῖς
ἐν τῇ γῆ;
10.
11.
Μέθυσμα.
12.

SYMMACHUS.

1. Cantabo utique dilecto meo
canticum dilecti mei in vineam
suam.
Vinea facta est dilecto meo in
cornu, in medio olivarum.
2. Electam.
Fecit autem imperfecta.
3. Judicate, quæso.
4. Cur?
5. Utiq̄ue (vel nunc).
6. Et spinæ.
7. Exercituum.
8. Donec non sit locus.
Num habitabitis vos soli in ter-
ra?
10.
11.
Ebrietatem.
12.

Θ.

1. Ἄσω δὴ τῷ ἡγαπημένῳ ἄσμα
τοῦ ἀγαπητοῦ μου τῷ ἀμπελώνι
μου.
Ἄμπελών ἐγενήθη τῷ ἡγαπημέ-
νῳ ἐν κέρατι ἐν τόπῳ πίνου.
2. Σωρήκ.
Καὶ ἐποίησεν ἀκάνθας.
3. Κρίνατε.
4. Διότι.
5. Vacat.
6. Καὶ ἄκανθαι.
7. Σαβαώθ.
Ἀνομίαν.
8. Ἴνα τοῦ πλησίον ἀφέλωνται τι.
Μὴ οἰκῆσετε μόνοι ἐπὶ τῆς γῆς;
10. Κεράμιον. Οἱ λοιποὶ, βᾶτον.
11. Οὐαὶ οἱ ἐγειρόμενοι τοπρωτ.
Σίκερα.
12. Μετὰ γὰρ κιθάρας καὶ ψαλ-
τηρίου καὶ τυμπάνων καὶ αὐλῶν τὸν
οἶνον πίνουσιν. Ἄλλος, καὶ ἐγένε-
το κιθάρα καὶ νάβλα, καὶ τύμπανον
καὶ αὐλὸς, καὶ οἶνος πότοι αὐτῶν.

LXX INTERPRETES.

1. Cantabo nunc dilecto canti-
cum dilecti mei vineæ meæ.
Vinea facta est dilecto in cornu
in loco pingui.
2. Sorec.
Et fecit spinas.
3. Judicate.
4. Quoniam.
5. Vacat.
6. Et spinæ.
7. Sabaoth.
Iniquitatem.
8. Ut a proximo auferant ali-
quid.
Numquid habitabitis soli super
terram?
10. Laguneulam. Reliqui, ba-
tum,
11. Væ qui surgunt mane.
Siceram.
12. Nam cum cithara, et psal-
terio, et tympanis, et tibiis vinum
bibunt. Alius, et fuit cithara, et
nabla et tympanum, et tibia, et vi-
num convivia eorum.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1. Ἄμπελώνι αὐτοῦ.
... ἐν κέρατι υἰῷ ἐλαίου.
2. Σωρήκ.
Ἐποίησε δὲ ἀκάνθας.
3. Κρίνατε δὴ.
4. Τί ὅτι;
5. Δὴ.
6. Καὶ ἄκανθαι.
7. Τοῦ δυνάμεων.
8. Ἔως τοῦ μὴ ὑπάρχειν τόπον.
10.
11. Οὐαὶ οἱ ἐγειρόμενοι τοπρωτ.
12.

THEODOTIO.

1. Vineæ ejus.
... in cornu filio olei.
2. Sorec.
Fecit autem spinas.
3. Judicate, quæso.
4. Cur?
5. Utiq̄ue (vel nunc).
6. Et spinæ.
7. Virtutum.
8. Donec non existat locus.
10.
11. Væ qui surgunt mane.
12.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON
Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

ΑΚΥΛΑΣ.

פיה 14	14.
ועלז בה	
במשפט 16	16.
ודעו נבשים בדברים וחרבות	17.
מחיים גרים יאכלו	
18	18.
הוי משכי העץ בחגלי השמא וכעבות העגלה הפאה	
20	20.
הוי האמרים לרע טוב ולטוב רע	
22	22.
שכר	
25	25.
על-כן חרה	
וירגזו ההרים	
אפי	
26	26.
ושדק לו	
27	27.
בעליו	
28	28.
פרסת	
כספה	
29	29.
שאגה לו	
30	30.
וינהם עליו	

14. Τὸ στόμα αὐτοῦ.
16. Ἐν κρίσει.
17.
18. Τὴν ἀνομίαν ὡς σχοινοὺς ματαιότητος.
20. Οὐαὶ οἱ λέγοντες τῷ πονηρῷ Καλὸς εἶ· καὶ τῷ καλῷ, Πονηρὸς εἶ.
22.
25.
Καὶ ἐκλονήθησαν τὰ ὄρη.
Ὁ θυμὸς αὐτοῦ.
26. Καὶ συρίζει αὐτῷ.
27. Ὑποδήματος.
28.
Ὡς συσεισμός.
29. Βρῦχημα αὐτῷ.
30.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

14. Os suum. Et lætus in eo.	14. Os suum. Gloriosique ejus ad eum.	14. Os suum.
16. In judicio.	16. In judicio.	16. In judicio.
17. Et pascentur agni juxta ductum suum, et deserta medullatorum peregrini comedent.	17. Et pascentur agni juxta ordinem suum, et deserta in ubertatem versa advenæ comedent.	17.
18. Væ trahentibus iniquitatem in funibus mendacii : et veluti funibus plaustrum peccatum.	18. Væ qui trahitis iniquitatem in funiculis vanitatis, et quasi vinculum plaustrum peccatum.	18. Iniquitatem quasi vinculis vanitatis.
20. Væ dicentibus malum bonum, et bonum malum.	20. Væ qui dicitis malum bonum, et bonum malum.	20. Væ qui dicunt malo, Bonus es ; et bono, Malus es.
22. Sechar.	22. Ebrietatem.	22.
25. Ideo iratus est.	25. Ideo iratus est.	25.
Et contremuerunt montes.	Et conturbati sunt montes.	Et commoti sunt montes.
Furor ejus.	Furor ejus.	Furor ejus.
26. Et sibilabit ei.	26. Et sibilabit ad eum.	26. Et sibilabit ei.
27. Calceamentorum ejus.	27. Calceamenti ejus.	27. Calceamenti.
28. Ungulæ.	28. Ungulæ.	28.
Quasi tempestas.	Quasi impetus tempestatis.	Quasi turbo.
29. Rugitus ei.	29. Rugitus ejus.	29. Rugitus ei.
30. Et fremet super eum.	30. Et sonabit super eum.	30.

Notæ et variæ lectiones ad cap. V Hesaia.

V. 1. Symmachi lectio ex Theodoro. Ἄ., πατραδέλφου μου, ex Hieronymo. Vide in Canticis passim. Ἄ., Θ., ἀπελώνι αὐτοῦ, Curter. [Curter. pleniorrem dat Aquilæ versionem : ἄσμα τοῦ π. μ. DRACH.]
Ibid. Hieronymus : « Hoc juxta Hebraicum Theodotio et Aquila transtulerunt : Symmachus autem more suo manifestius : *Vinea facta est dilecto meo in cornu in medio olivarum*. Porro LXX sensum magis quam verbum interpretati sunt : *Vinea facta est dilecto meo in cornu in loco pingui, sive uberi*. »
Ad vocem ἐν χέρπαι: annotatur in Cod. Jes. ὁμοίως οἱ Γ., id est, *similiter tres interpretes, nempe Ἄ., Σ., Θ.*
V. 2. Ἄ., Ο', Θ., Σωρήχ. Curterius notam ms. Jes. ita legit, Σ., ἐκλεχτήν. Ἄ., Θ., ὅμως τε οἱ Ο',

quod sane pugnat contra veram lectionem, que sic exprimitur, Σ., ἐκλεχτήν. Ἄ., Θ., ὁμοίως τοῖς Ο', quod significat Symmachum ἐκλεχτήν habere; Aquilam vero et Theodotionem ut LXX Σωρήχ. Symmachi lectionem item circumferunt Eusebius, Basilus et Cyrillus. In hunc vero locum Hieronymus : « *Et plantavit eam vineam Sorec; quam solus Symmachus electam interpretatus est, non verbum e verbo, ut mihi videtur, exprimens; sed sensum qui tenetur in verbo. Aiunt enim Hebræi, Sorec genus esse vitis optimæ, quod uberes fructus faciat atque perpetuos. Denique Sorec a quibusdam καλλίσταρος interpretatur: quod nos in pulcherrimos fructus vertere possumus.* » [Alex. Ald. et Complut. scri-

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

14. Τὸ στόμα αὐτοῦ.
Καὶ ὁ ἀγαλλιώμενος ἐν αὐτῇ.
16. Ἐν κρίματι.
17. Καὶ νεμεθίσονται οἱ ἄμνοι... αὐτῶν· τὰ δὲ ἔρημα τῶν παρανόμων πάροικοι φάγονται.
18. Οὐαὶ οἱ ἔλκοντες τὰς ἀνομίας ὡς σχοινίω (*aliter*, σχοινοῖς) ματαιότητος, καὶ ὡς βρόχῳ τῆς ἀμάξης τὴν ἀμαρτίαν.

20.
22.
25.
Καὶ ἐταράχθη τὰ ὄρη.
Ὁ θυμὸς αὐτοῦ.
26. Καὶ συριεῖ αὐτῶ.

27. Ὑποδήματος.
28.

29. Ὄρυγμα αὐτοῦ.
30. Καὶ ἤχησει ἐπ' αὐτοῦ.

SYMMACHUS.

14. Os suum.
Et qui exsultat in ea.
16. In iudicio.
17. Et pascentur agni... eorum : deserta autem iniquorum advenæ comedent.
18. Væ trahentes iniquitates, quasi funiculo (*aliter*, funiculis) vanitatis, et quasi laqueo currus peccatum.

20.
22.
25.
Et conturbati sunt montes.
Furor ejus.
26. Et sibilabit ei.
27. Calceamenti.
28.
29. Rugitus ejus.
30. Et sonabit super eum.

14. Τὸ στόμα τοῦ.
Καὶ οἱ λοιμοὶ αὐτῆς.
16. Ἐν κρίσει.
17. Καὶ βοσκηθήσονται οἱ διηρασμένοι ὡς ταῦροι, καὶ τὰς ἐρήμους τῶν ἀπειλημμένων ἄρνες φάγονται.
18. Οὐαὶ οἱ ἐπισπώμενοι τὰς ἀμαρτίας ὡς σχοινίω μακρῶ, καὶ ὡς ζυγοῦ ἱμάντι δαμάλευς τὰς ἀνομίας.

20. Οὐαὶ οἱ λέγοντες τὸ πονηρὸν καλὸν, καὶ τὸ καλὸν πονηρὸν.
22. Σίκερα. Οἱ λοιποὶ, μέθυσμα.
25. Καὶ ἐθυμώθη.
Καὶ παρωξύνθη τὰ ὄρη.
Ὁ θυμὸς αὐτοῦ.
26. Καὶ συριεῖ αὐτῶ. Ἄλλως, καὶ συριεῖ αὐτούς.

27. Τῶν ὑποδημάτων αὐτῶν.
28. Οἱ πόδες. Ἄλλως, αἱ ὀπλαί.
Ὡς καταγιγίς.

29. Ὀργισίων.
30. Καὶ βοήσει δι' αὐτούς.

LXX INTERPRETES.!

14. Os ipsius.
Et pestilentes ejus.
16. In iudicio.
17. Et pascentur direpti quasi tauri : et deserta eorum, qui capti sunt, agni comedent.
18. Væ qui trahunt peccata quasi funiculo longo, et quasi jugi corrigia vitulæ iniquitates.

20. Væ qui dicunt malum bonum, et bonum malum.
22. Siceram. *Reliqui*, ebrietatem.
25. Et indignatus est.
Et exacerbati sunt montes.
Furor ejus.
26. Et sibilabit ei. *Aliter*, et sibilabit eos.
27. Calceamentorum eorum.
28. Pedes. *Alius*, ungulæ.
Quasi tempestas.
29. Fremunt.
30. Et clamabit propter eos.

14. Τὸ στόμα αὐτοῦ.
Καὶ ὁ ἀγαλλιώμενος ἐν αὐτῇ.
16. Ἐν κρίματι.
17.
18. Τὴν ἀνομίαν ὡς σχοινοῖς ματαιότητος.

20.
22.
25. Διὰ τοῦτο ἐθυμώθη.
Καὶ ἐταράχθη τὰ ὄρη.
Ὁ θυμὸς αὐτοῦ.
26. Καὶ συριεῖ αὐτῶ.
27. Τοῦ ὑποδήματος αὐτοῦ.
28.

29. Ὄρυγμα αὐτοῦ.
30. Καὶ βοήσεται ἐπ' αὐτόν.

THEODOTIO.

14. Os suum.
Et qui exsultat in ea.
16. In iudicio.
17.
18. Iniquitatem quasi vinculis vanitatis.
20.
22.
25. Propter hoc indignatus est.
Et conturbati sunt montes.
Furor ejus.
26. Et sibilabit ei.
27. Calceamenti ejus.
28.
29. Rugitus ejus.
30. Et clamabit super eum.

Notæ et variorum lectiones ad cap. V Hesaiæ.

bunt Σωρήχ. Rectius, ὅ enim communitur per χ exprimitur. DRACH.] Ibid. 'A., καὶ ἐποίησε σαπράς etc. Ex Drusio et Curterio. Vide Hieronymum, qui vocem Hebraicam legit BUSIM.

V. 3. Οἱ Γ', κρῖνατε δὴ. Curterius ex Cod. nunc Ies. [Et quidem sub asterisco. DRACH.]

V. 4. 'A., τί ὄν; Σ., Θ., τί ὄτι; Idem. [Sed idem codex affert trium versiones tanquam pertinentes ad, τί ἐγὼ ποιήσω, LXX, v. 5 proxime seq. Vide Lamb. Bos. DRACH.]

V. 5. Οἱ Γ', δὴ. Idem.

V. 6. Οἱ Η. (πάντες), καὶ ἀχανθαί. Hieronymus : « Verbum Hebraicum SAITH omnes voce simili spinas interpretati sunt. Si ergo SAITH in præsentī lo-

co, spinæ dicuntur juxta Aquilam et Theodotium, et LXX, respondeant quomodo supra BUSIM, non labruscas, sed spinas transtulerunt? »

V. 7. 'A., στρατειῶν, etc. Curterius. [Ex eod. addidimus Symmachi lectionem. DRACH.]

Ibid. 'A., διασκέδασιν. Drusius ex Hieronymo, qui ait Aquilam vertisse *dissipationem*, seu *dissipatio*, ut habet ille, ut eam vocem ad seriem suam adaplet.

V. 8. 'A., ἕως πέρας etc. Curterius. Hieronymus in hunc locum : « Pro eo quod nos diximus, usque ad terminum loci, LXX transtulerunt, ut auferatis proximo; Symmachus et Theodotio, donec deficiat, vel, non sit locus; ut deficiente terra nequaquam saturaretur avaritia. »

Ibid. 'A., Σ., ἄρα κατοικήσατε etc. Theodoretus. V. 10. *Οἱ λοιποὶ*, βᾶτον. Hieronymus : « Pro κεραμῶν, id est, *laguncula*, quam soli LXX transtulerunt, omnes alii *batani* interpretati sunt. »
 V. 11. *Ο*, *Θ*., οὐαί οἱ etc. Curterius, qui legit in memorato Codice, *Θ*., *μόνος ὁμολως*.
 Ibid. 'A., Σ., μέθυσμα. Sic Theodoretus et Hieronymus, qui ait : « Pro *ebrietas*, quum Aquila est interpretatus et Symmachus, LXX ipsum Hebraicum posuerunt *σίκερα*, quo omnem significant potionem, quæ inebriare potest, et statum mentis evertere. » Eusebius Casariensis, et scholion quoddam dicunt, *Οἱ λοιποὶ*, μέθυσμα. Sed hinc non sequitur etiam Theodotionem ita legisse, ut sæpe diximus; nam *Οἱ λοιποὶ* dicitur frequenter quando duo tantum, imo interdum unus, lectionem quam-piam habet.
 V. 12. Ἄλλος, καὶ ἐγένετο κηθάρα etc. Sic sine interpretis nomine Curterius ex ms. Jes. Est autem,

ut videtur, Aquilæ, vel Aquilæ et Symmachi. [Non autem πότος, sed πότος, *convivium*, edidit Curter., si fides adhibenda Lamberto Bos. DRACH.]
 V. 14. *Οἱ Γ*, τὸ στόμα αὐτοῦ. *Ο*, τὸ στόμα τοῦ. Curterius. Plenum est apud LXX, τὸ στόμα τοῦ μὴ διαλιπεῖν. Sed in edit. Rom., τὸ στόμα αὐτοῦ τοῦ μὴ διαλιπεῖν. [Secundum Lamb. Bos, sic legit et edidit Curter. textum LXX : στ. αὐτοῦ μ. δ., quæ lectio probabilior. DRACH.]
 Ibid. Σ., *Θ*., καὶ ὁ ἀγαλλιώμενος etc. Idem. [Et quidem sub asterisco. DRACH.]
 V. 16. Σ., *Θ*., ἐν κρίματι. 'A. καὶ οἱ *Ο*, ἐν κρίσει. Curterius.
 V. 17. Σ., καὶ νεμεθῆσονται οἱ ἀμνοὶ... αὐτῶν. Sic Procop. et Curter. qui hiatum illum ad vocem Hebraicam בְּדַבָּר supplendum putat his verbis, κατὰ τάξιν αὐτῶν. Sic autem habet Procopius, ὁ Σύμμαχος, ΝΕΜΕΘΗΣΟΝΤΑΙ, φησὶν Οἱ ΑΜΝΟΙ... αὐτῶν. Ubi Curterius in margine scribit, κατὰ

HESAIÆ CAPUT VI.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
1 דאראה את-אדני ישב על-כסא רם ושליו בלאים את-ההיכל	1.	1.
2 ש-פים עמדים ממעל לו פניו	2.	2.
3 צבאות	3.	3. Στρατιῶν.
5 אחי-לו כי-נזמיתו כי איש מכא-שפתים אנכי ובתוך עם-כחא שפתים אנכי ישב	5.	5.
6 ויעף אלי אחד מן-השרפים ובידו רצפה בבולקחים לקח מעל המזבח	6.	6. (Καὶ ἐπετάσθη πρὸς μετὲν τῶν Σεραφεῖμ. Καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ ἀνθραξ Ἐν λαβῆι, ὃν ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ θυσιαστηρίου.
7 ויגע על-פי הזה נגע זה על-שפתך וסר עוקך חטאתך תכפר	7.	7. [Καὶ ἤψατο τοῦ στόματός μου. ἰ Ἰδοὺ ἤψατο οὗτος τῶν χειλέων σου...

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

1. Vidi Dominum sedentem super solium excelsum. Et umbræ ejus replebant palatium.	1. Vidi Dominum sedentem super solium excelsum. Et ea quæ sub ipso erant, replebant templum.	1.
2. Seraphim stantes supra illud. Facies suas.	2. Seraphim stabant super illud. Faciem ejus.	2.
3. Exercituum.	3. Exercituum.	3. Exercituum.
5. Væ mihi, quia tacui, quia vir pollutus labiis ego : et in medio populi polluti labiis ego habitans.	5. Væ mihi, quia tacui, quia vir pollutus labiis ego sum, et in medio populi polluta labia habentis ego habito.	5.
6. Et volavit ad me unus de Seraphim. Et in manu ejus carbo. In forcipibus tulerat desuper altari.	6. Et volavit ad me unus de Seraphim. Et in manu ejus calculus. Quem forcipe tulerat de altari.	6. Et volavit ad me unum de Seraphim. Et in manu ejus carbunculus. In forcipe, quem acceperat de altari.
7. Et tangere fecit super os meum. Ecce tetigit hoc super labia tua, et recessit iniquitas tua, et peccatum tuum expiabitur.	7. Et tetigit os meum. Ecce tetigit hoc labia tua, et auferetur iniquitas tua, et peccatum tuum mundabitur.	7. Et tetigit os meum. Ecce tetigit hic labia tua, et recedat iniquitas tua, et peccatum tuum propitiabitur.

τάξιν, nec monet an lectio hæc in codice suo dubie jaceat, an vero ex conjectura restituatur.

V. 18. Σ., οὐαὶ οἱ ἔλκοντες etc. Procopius.

Ibid. 'A., Σ., Θ., ὡς σχολίοις ματαιότητος. Hieron.: « Quod autem juxta Hebraicum, et omnes alios interpretes appellantur *funiculi vanitatis*, hoc significat, quod facientibus peccatum facile textitur, et tam inane ac futile est, ut araneorum fila texuntur: sed cum inde voluerimus exire, solidissimis vinculis nectimur. » Legerunt haud dubie tres interpretes ἄβρα : 3 pro 3, ut sæpe accidit.

Ibid. 'A., Θ., τὴν ἀνομίαν. Curterius.

V. 20. 'A., οὐαὶ οἱ λέγοντες etc. Hieronymus : « A., væ qui dicunt malo, Bonus es; et bono, Malus es. »

V. 22. *Οἱ λοιποὶ, μέθυσα.* Eusebius in Comm.

V. 25. Θ., διὰ τοῦτο ἐθυμώθη. Curterius.

Ibid. 'A., καὶ ἐκλονήθησαν etc. Curterius. At Procop., 'A., ἐκλονήθη. Σ., ἐταράχθη. Hieronymus

vero : « Et omnes Judææ montes *turbati sunt*, ut interpretatus est Theodotio et Symmachus; vel *commoti*, ut Aquila posuit; vel *acerbati*, ut LXX transtulerunt. »

Ibid. Γ., ὁ θυμὸς αὐτοῦ. In hæc notatur apud Curterium, οἱ Γ' ὁμοίως.

V. 26. 'A., Σ., καὶ σὺρῖσαι etc. Codex Jes., 'A., Σ., σὺρῖσαι. Θ., ὁμοίως τοῖς Ο'. Curterius male legerat, 'A., Σ., σὺρῖσαι. Θ., ὁμοίως τὲ Ο', quæ significarent, 'A., Σ., Θ., Ο', οὐρῖσαι, habere, quod absurdum est. Nos veram lectionem sequimur. Ἐλάω, καὶ σὺρῖσαι αὐτοῦ. Sic edit. Rom.

V. 27. 'A., Σ., ὑποδήματος etc. Curter.

V. 28. Curterius, οἱ Ο', αἱ ὄπλα. Notat scilicet lectionem τῶν Ο' Hexaplarem diversam ab ea quæ ἐν τῇ κοινῇ legebatur.

Ibid. 'A., ὡς συσσεισμός. Curterius.

V. 29. 'A., βρῦχημα etc. Curterius.

V. 30. Σ., καὶ ἤχησαι etc. Curterius.

HESAIÆ CAPUT VI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1. Εἶδον τὸν Κύριον καθήμενον ἐπὶ θρόνου ὑψηλοῦ.

Καὶ τὰ πρὸς ποδῶν αὐτοῦ ἐπλήρουν τὸν ναόν.

2. Σεραφεῖν ἐστῶτα ἐπάνωθεν.

Τὸ πρόσωπον αὐτοῦ.

3.

5. Οἱμοὶ οὐκ ἐσώπησα, ἀνὴρ γὰρ ἀκάθαρτος χεῖλεσιν ἐγώ, καὶ ἐν μέσῳ λαοῦ ἀκαθάρτου χεῖλεσιν ἐγὼ οἰκῶ.

6. (Καὶ ἐπετάσθη πρὸς με εἰς τῶν Σεραφεῖμ.)

Καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ ἄνθραξ.

Ἐν λαβίσι, ὃν ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ θουσιαστηρίου.

7. . . .

1. Εἶδον τὸν Κύριον καθήμενον ἐπὶ θρόνου ὑψηλοῦ.

Καὶ πλήρης ὁ οἶκος τῆς δόξης αὐτοῦ.

2. Καὶ σεραφεῖμ εἰστήκεισαν κύκλῳ αὐτοῦ. Ἄλλοι, ἐπάνω αὐτοῦ.

Τὸ πρόσωπον.

3. Σαβαώθ.

5. Ὡς τάλαι ἐγὼ οὐκ ἐκατανένυμαι, οὐκ ἐνθροῦνος ὢν, καὶ ἀκάθαρτα χεῖλη ἔχων, ἐν μέσῳ λαοῦ ἀκαθάρτα χεῖλη ἔχοντος, ἐγὼ οἰκῶ.

6. Καὶ ἀπεστάλη πρὸς με ἐν τῶν Σεραφεῖμ.

Καὶ ἐν τῇ χειρὶ εἶχεν ἄνθρακα.

Ἐν τῇ λαβίδι ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ θουσιαστηρίου.

7. Καὶ ἤψατο τοῦ στόματός μου. Ἴδου ἤψατο τοῦτο τῶν χειλέων σου, καὶ ἀφελεῖ τὰς ἀνομίας σου, καὶ τὰς ἀμαρτίας σου περικαθαριεῖ.

1.

Καὶ τὰ πρὸς ποδῶν αὐτοῦ ἐπλήρουν τὸν ναόν.

2.

3.

5.

6. (Καὶ ἐπετάσθη πρὸς με ἐν τῶν Σεραφεῖμ.)

Καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ ἄνθραξ.

Ἐν λαβίδι, ὃν ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ θουσιαστηρίου.

7. [Καὶ ἤψατο τοῦ στόματός μου.]

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

1. Vidi Dominum sedentem super thronum excelsum.

Et ea quæ ad pedes ejus replebant templum.

2. Seraphin stantia supra.

Faciem suam.

3.

5. Væ mihi, quia tacui: vir enim immundus labiis ego: et in medio populi immundi labiis ego habito.

6. Et volavit ad me unus de Seraphim.

Et in manu ejus carbunculus.

In forcipibus, quem acceperat de altari.

7. Et detulit ad os meum.

1. Vidi Dominum sedentem super thronum excelsum.

Et plena domus gloria ejus.

2. Et Seraphim stabant in circuitu ejus. *Alii*, supra ipsum.

Faciem.

3. Sabaoth.

5. O miser ego, quia compunctus sum: quia homo cum sinu, et immunda labia habens, in medio populi immunda labia habentis ego habito.

6. Et missum est ad me unum de Seraphim.

Et in manu habebat carbonem.

Quem forcipe sumsit ab altari.

7. Et tetigit os meum.

1.

Et ea quæ ad pedes ejus replebant templum.

2.

3.

5.

6. Et volavit ad me unum de Seraphim.

Et in manu ejus carbunculus

In forcipe, quem acceperat de altari.

7. Et tetigit os meum.

Ecce tetigit hoc labia tua, et auferet iniquitates tuas, et peccata tua circumpurgabit.

TO EBPAIKON.
 8 ואשמע את- קול אדני אמר
 את- מי אשלח וכו' ילך- לנו
 הנבי שלחני
 10 העם הזה ואזניו הכבד ועיניו
 השע פך-יראה בעיניו ובאזניו ישמע
 ולבבו יבין ושב ורפא לו

12 ורחק יהיה את- האדם
 13 והיתה לבער כאלה וכאלון אשר
 בשלכת מצבת

זרע קדש מצבתה

VERSIO HEBRAICI TEXT.

8. Et audivi vocem Domini dicentis : Quem mittam, et quis ibit nobis ?

Ecce ego, mitte me.

10. Populi hujus, et aures ejus aggravata, et oculos ejus obline, ne forte videat in oculis suis, et in auribus suis audiat, et corde suo intelligat, et convertatur, et curretur ipsi.

12. Et elongabit Dominus hominem.

13. Et erit ad conflandum sicut quercus, et sicut ilex, quibus in ejectione statio.

Semen sanctitatis statio ejus.

TO EBPAIKON
 Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

8.

10.

12.

13.

VULGATA LATINA.

8. Et audivi vocem Domini dicentis : Quem mittam, et quis ibit nobis ?

Ecce ego, mitte me.

10. Populi hujus, et aures ejus aggravata : et oculos ejus claudere : ne forte videat oculis suis, et auribus suis audiat, et corde suo intelligat, et convertatur, et sanem eum.

12. Et longe faciet Dominus homines.

13. Et erit in ostensionem sicut terebinthus, et sicut quercus, quæ expandit ramos suos.

Semen sanctum erit id quod steterit in ea.

ΑΡΥΤΑΣ.

8. [Καὶ ἤκουσα τῆς φωνῆς τοῦ Κυρίου λέγοντος, Τίνα ἀποστείλω, ἢ τίς. . . ;]
 (Ἰδοὺ πάραμι, ἀποστείλόν με).
 10.

Καὶ σπέρμα ἄγιον ἢ στήλωσις αὐτῆς.

AQUILA.

8. Et audivi vocem Domini dicentis : Quem mittam, aut quis ibit nobis ?

Ecce adsum, mitte me.

10.

12.

13.

Et semen sanctum statio ejus.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VI Hesaiæ.

V. 1. Σ., Ὁ, εἶδον τὸν Κύριον etc. Procopius.

Ibid. Σ., Θ., καὶ τὰ πρὸς ποδῶν etc. Curterius et Procopius, qui postremus id uni Symmacho tribuit. Hieronymus vero : « *Theod. et Symm. translatorunt*, Et ea quæ sub pedibus ejus erant, replebant templum. » [L. Bos habet ἐπλήρου. DRACH.]

V. 2. Σ, σεραφὲν ἐστῶτα etc. Procopius. Ἄλλοι, ἐπάνω αὐτοῦ. Drusius.

Ibid. Σ., τὸ πρόσωπον αὐτοῦ. Procopius. [Sym. apud Procop. habet πρ. αὐτοῦ. DRACH.]

V. 3. Ἀ., στρατιῶν. Sic unus cod. et Origenes in Cant. homil. 3.

V. 5. Σ., οἶμαι ὅτι ἐσιώπησα etc. Ex Procopio et Theodoro. In hunc locum Curterius notat ex cod. Jes., οἱ Ὁ, ἐσιώπησα, scilicet in editione τῶν Ὁ Hexapliari.

V. 6. Ἀ., Θ., καὶ ἐπετάθη etc. *Et volavit* etc. Ex Latino Hieronymi Epist. ad Damasum.

Ibid. Ἀ., Σ., Θ., καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ ἄνθραξ. Sic Drusius. Hieronymus item Epist. ad Damasum : « Ἀ., Σ., Th., *et in manu ejus calculus.* » Curterius ex cod. Jes., οἱ Γ', αὐτοῦ, id est, ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. [In comment. et in epist. (xviii) ad Dam. interpretatur S. Hier. ἄνθραξ, *carbunculus*; ideoque et nos *carbunculus* rescripsimus. DRACH.]

Ibid. Ἀ., Th., *in forcipe* etc. Latinas versiones mutuamur ex Epistola ad Damasum, subjuncta Commentario in Hesaiam. Ad hunc locum Curterius habet ex cod. Jes., οἱ Γ' ὁμοίως, i. e., *tres Interpretes similiter ut LXX.* In LXX vero legitur, ὃν τῇ λαβίδι ἔλαβεν etc. In aliis autem ὃν erat post λαβίδι, vel λαβίσι, quæ res, utpote levis, ab annotatore neglecta est.

HESAIÆ CAPUT VII.

TO EBPAIKON.

1 מלך-ארים
 2 בניו עזי- וער מפני- רח

VERSIO HEBRAICI TEXT.

1. Rex Aram.
 2. Sicut moventur ligna sylvæ a facie venti.

TO EBPAIKON
 Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

1.

2.

VULGATA LATINA.

1. Rex Syriæ.
 2. Sicut moventur ligna sylvæ a facie venti.

ΑΚΥΤΑΣ.

1. Βασιλεὺς Συρίας.
 2.

AQUILA.

1. Rex Syriæ.
 2.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

8. [Καὶ ἤκουσα τῆς φωνῆς τοῦ Κυρίου λέγοντος, Τίνα ἀποστείλω, ἢ τίς . . .]

(Ἴδου, ἀπόστειλόν με.)

10. Ὁ λαὸς οὗτος τὰ ὠτα ἐβάρυσε, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ἔμυσε, μήπως ἴδῃ ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ, καὶ ἐν τοῖς ὠσίν αὐτοῦ ἀκούσῃ, καὶ ἡ καρδία αὐτοῦ συνῆ, καὶ ἐπιστραφῆ, καὶ λαθῆ.

12. Καὶ μακρὰν ποιήσει ὁ Κύριος τοὺς ἀνθρώπους.

13. Καὶ πάλιν ἔσται εἰς καταδόσκησιν ὡς ὄρυς καὶ ὡς βάλανος, ἵτις ἀποβαλοῦσα ἴσταιται μόνη.

Καὶ σπέρμα ἄγιον ἢ στάσις αὐτοῦ.

SYMMACHUS.

8. Et audiivi vocem Domini dicentis : Quem mittam, aut quis ibit nobis ?

Ecce, mitte me.

10. Populus hic aures aggravavit, et oculos suos clausit : ne forte videat in oculis suis, et in auribus suis audiat, et cor ejus intelligat, et convertatur, et sanetur.

12. Et longe faciet Dominus homines.

13. Et rursus erit in devastationem, tanquam quercus, et ut glans, quæ dejectis foliis stat sola.

Et semen sanctum statio ejus.

8. Καὶ ἤκουσα τῆς φωνῆς Κυρίου λέγοντος, Τίνα ἀποστείλω, καὶ τίς πορεύσεται πρὸς τὸν λαὸν τούτον ;

Ἴδου ἐγὼ εἰμι, ἀπόστειλόν με.

10. Τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τοῖς ὠσίν αὐτῶν βαρέως ἤκουσαν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκάμμυσαν, μήποτε ἴδωσι τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ τοῖς ὠσίν ἀκούσωσι, καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσι, καὶ ἐπιστρέψωσι, καὶ ἴσσομαι αὐτούς.

12. Καὶ μετὰ ταῦτα μακρυνεῖ ὁ Θεὸς τοὺς ἀνθρώπους.

13. Καὶ πάλιν ἔσται εἰς προνομήν ὡς τερέβινθος, καὶ ὡς βάλανος, ὅταν ἐκπέσῃ ἐκ τῆς θήκης αὐτῆς. Οἱ λοιποὶ, ὡς ὄρυς καὶ βάλανος.

Vacat.

LXX INTERPRETES.

8. Et audiivi vocem Domini dicentis : Quem mittam, et quis ibit ad populum hunc ?

Ecce ego sum, mitte me.

10. Populi hujus, et auribus suis graviter audierunt, et oculos compresserunt, ne forte videant oculis, et auribus audiant, et corde intelligant, et convertant se, et sanabo eos.

12. Et post hæc longe faciet Deus homines.

13. Et rursus erit in deprædationem sicut terebinthus, et sicut glans, cum exciderit e theca sua. Reliqui, tanquam quercus et glans.

Vacat.

8. [Καὶ ἤκουσα τῆς φωνῆς τοῦ Κυρίου λέγοντος, Τίνα ἀποστείλω, ἢ τίς . . . ;]

(Ἴδου πάρειμι, ἀπόστειλόν με.)

10.

12.

13.

* Καὶ σπέρμα ἄγιον τὸ στήλωμα αὐτῆς.

THEODOTIO.

8. Et audiivi vocem Domini dicentis : Quem mittam, aut quis ibit nobis ?

Ecce adsum, mitte me.

10.

12.

13.

* Et semen sanctum statio ejus.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VI Hesaiæ.

V. 7. Lectiones Aquilæ, Theodotionis et Symmachi Latine adfert Hieronymus ibidem.

Ibid. Hieronymus : « Aquila, *Ecce tetigit hic labia tua etc.* » ut supra. Deinde adjicit Hieronymus : « *Cæteri interpretes in Aquilæ verba consentiunt.* »

V. 8. Hieron. ibid. : « A., S., Th., *Et audiivi vocem etc.* » [Pro ἀποστείλω malimus ἀποστελῶ, ut habet in textu cod. March. DRACH.]

Ibid. Hieron. : « A., Th., *Ecce adsum etc.* »

V. 10. Σ., ὁ λαὸς οὗτος etc. Totum hunc locum adfert Theodoretus.

V. 12. Σ., καὶ μακρὰν ποιήσει etc. Sic Eusebii in Hesaiam, Regius unus atque Procopius. [Versio IXX, ut eam apposuerat Montf. parum consona erat textui Hebr. DRACH.]

V. 13. Σ., καὶ πάλιν ἔσται etc. Procopius. [Drusius : « Ἀποβαλοῦσα, dejiciens, vel postquam de-

jecit, nempe fructum aut folia. DRACH.

Ibid. A., καὶ σπέρμα ἄγιον etc. Ex Procopio atque Curterio, qui postremus Theodotionis lectionem cum asterisco adfert, quia cum id in τοῖς Ο΄ desideraretur, ex Theodotionis edit. adjertum fuerat. Id vero notat etiam Procopius his verbis : ἐν τῷ γενέσθαι τὸ σπέρμα ἄγιον ἐν τῇ στάσει καὶ βεβαιότητι αὐτῶν, κατὰ τὴν προσθήκην Θεοδοτιῶνος. Et Basil., ἐκ τῶν Θεοδοτιῶνος πρόσκειται, μὴ κείμενον παρὰ τοῖς Ο΄. « Et Hieronymus, qui sic habet in hunc locum : « *Quod diximus, semen sanctum erit, quod steterit in ea ; vel juxta Aquilam, semen sanctum erit germen ejus ; in LXX Interpretibus non habetur : sed de Hebraico et Theodotionis editione ab Origene additum, in Ecclesiæ fertur exemplaribus.* » [Fertur in Ald. atque Complut. edit. DRACH.]

HESAIÆ CAPUT VII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1. Βασιλεὺς Συρίας.

2.

SYMMACHUS.

1. Rex Syriæ.

2.

1. Βασιλεὺς Ἀράμ.

2. Ὅν τρόπον ἐν δρυμῶ ξύλον ὑπὸ πνεύματος σαλευθῆ. Ἄλλος,

LXX INTERPRETES.

1. Rex Aram.

2. Quomodo in sylva lignum a spiritu commoveatur. Alius, sicut

1.

2.

THEODOTIO.

1.

2.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ
Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

ΑΚΥΤΑΣ.

- 3 כּיבס 3.
- 4 השמור השקט 4.
- 5 אפרים ובן-רמליהו 5.
- 6 וּבַקְעָה 6.
- 8 ראש ארם 8.
- 9 שמרוך 9.
- אם לא תאמינו כי לא תאמנו
- 11 שאל-לך אירת מעם יהוה אלהיך העמק שאלה או הגבה למעלה 11.
- 12 ולא-אנסה את-יהוה 12.
- 13 ויאמר שמעוני-נא בירת דוד המעט מכם הלאות אנשים כי תלאו גם את-אלהי 13.
- 14 לכן יתן אדני הוא לכם ארת הגה העלמה הרה וילדת בן וקראת שמו עמנואל 14.
- 15 לדעתו מאוס ברע ובדור במדב 15.
- 16 תעוב האדמה אשר-אתה קץ מצני שני מלכה 16.

- 5. Τοῦ κναφέως.
- 4. Φύλαξαι καὶ ἡσύχαζε.
- 5.
- 6. Καὶ ἀποσχίσωμεν αὐτήν.
- 8. Κεφαλὴ Συρίας.
- 9. Σαμάρεια.
- 11. Ἐπερώτησον σεαυτῷ σημεῖον παρὰ Κυρίου τοῦ Θεοῦ σου· βάθυνον εἰς ἄβυσσον, μετεώρισον εἰς ὕψος.
- 12. Οὐδὲ μὴ πειράσω Κύριον.
- 13. Ἀκούσατε δὴ, οἶκος Δαυὶδ, μήτι ὀλίγον μαχθούνη ἀνδρα, ὅτι μοχθεῖτε κατεγε τὸν Θεὸν μου;
- 14. Διὰ τοῦτο δώσει Κύριος αὐτὸς ὑμῖν σημεῖον· ἰδοὺ ἡ νεανὶς ἐν γαστρὶ συλλαμβάνει, καὶ τίχτει υἱὸν, καὶ καλέσειε ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ.
- 15. Τοῦ γινῶναι αὐτὸν ἀπορροφῆσαι ἐν κακῷ, καὶ ἐκλέξασθαι ἐν ἀγαθῷ.
- 16. Ἐγκαταλειφθήσεται ἡ χθὼν ἣν σὺ σιχαίνεις ἀπὸ προσώπου τῶν δύο βασιλείων αὐτῆς.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

- 3. Fullonis.
- 4. Observa te et quiesce.
- 5. Ephraim et filius Romeliae.
- 6. Et perrunipamus eam.
- 8. Caput Aram.
- 9. Someron.
- Si non credatis, quia non fideles eritis.
- 11. Pete tibi signum a Domino Deo tuo : profundam fac petitionem, vel eleva teipsum in excelsum.
- 12. Et non tentabo Dominum.
- 13. Et dixit, Audite nunc, domus David, Numquid parum a vobis fatigare homines, quia fatigabitis etiam Deum meum?
- 14. Ideo dabit Dominus ipse vobis signum : Ecce virgo praegnans et pariens filium : et vocabis nomen ejus Emmanuel.
- 15. Ad sciendum ipsum reprobare in malo, et eligere in bono.
- 16. Derelinquetur terra, quam tu fastidians a facie duorum regum ejus.

- 3. Fullonis.
- 4. Vide ut sileas.
- 5. Ephraim et filius Romeliae.
- 6. Et avellamus eum.
- 8. Caput Syriae.
- 9. Samaria.
- Si non credideritis, non permanentibus.
- 11. Pete tibi signum a Domino Deo tuo in profundum inferni, sive in excelsum supra.
- 12. Et non tentabo Dominum.
- 13. Et dixit, Audite ergo, domus David, Numquid parum vobis est molestos esse hominibus, quia molesti estis et Deo meo?
- 14. Propter hoc dabit Dominus ipse vobis signum : Ecce virgo concipiet et pariet filium, et vocabitur nomen ejus Emmanuel.
- 15. Ut sciat reprobare malum, et eligere bonum.
- 16. Derelinquetur terra, quam tu detestaris, a facie duorum regum suorum.

- 3. Fullonis.
- 4. Cave et quiesce.
- 5.
- 6. Et abscindamus eam.
- 8. Caput Syriae.
- 9. Samaria.
- 11. Postula tibi signum a Domino Deo tuo : deprime in infernum, eleva in altum.
- 12. Neque tentabo Dominum.
- 13. Audite ergo, domus David, Numquid parum est molestare virum, quoniam molesti estis etiam Deo meo?
- 14. Propterea dabit Dominus ipse vobis signum : Ecce adolescentula in utero concipiet et parit filium, et vocabis nomen ejus Emmanuel.
- 15. Ut sciat ipse abicere in malo, et eligere in bono.
- 16. Derelinquetur terra, quam tu fastidis a facie duorum regum ejus.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

ὡς σαλεύεται ξύλα δρυμοῦ ἐκ προσώπου ἀνέμου.

3. Τοῦ κναφέως.
4. Φύλαξαι καὶ ἡσύχασον.
5.

3. Τοῦ κναφέως.
4. Φύλαξαι τοῦ ἡσύχασαι.
5. Τοῦ Ἀράμ, καὶ ὁ υἱὸς Ῥωμελίου.

3. Τοῦ κναφέως.
4. Πρόσχεσ καὶ ἡσύχασον.
5. ✕ Ἐφραΐμ καὶ ὁ υἱὸς Ῥω-
✕ μέλιου.

6.
8. Κεφαλὴ Συρίας.
9. Σαμάρεια.

6. Ἀποστρέφομεν αὐτούς.
8. Κεφαλὴ Ἀράμ.
9. Σομόρων.

6.
8. Κεφαλὴ Ἀράμ.
9.

Ἐάν μὴ πιστεύσητε, οὐ διαμνεῖτε.

Ἐάν μὴ πιστεύσητε, οὐδὲ μὴ συνήτε.

Ἐάν μὴ πιστεύσητε, οὐδ' οὐ μὴ πιστευθεῖτε.

11. Αἰτῆσαι σεαυτῷ σημεῖον παρὰ Κυρίου τοῦ Θεοῦ σου, βάθουν εἰς ἄδην, ἢ εἰς ὕψος ἄνω.

11. Αἰτῆσαι σεαυτῷ σημεῖον παρὰ Κυρίου Θεοῦ σου εἰς βάθος, ἢ εἰς ὕψος.

11. Αἰτῆσαι σεαυτῷ σημεῖον παρὰ Κυρίου τοῦ Θεοῦ σου, βάθουν εἰς ἄδην, ὕψωσον ἄνω.

12. Οὐδὲ μὴ πειράσω Κύριον.

12. Οὐδὲ μὴ πειράσω Κύριον.

12. Οὐδὲ μὴ πειράσω Κύριον.

13. Ἀκούσατε δὴ, οἶκος Δαυὶδ, μὴ οὐκ αὐταρχεὺς ὑμῖν κοποῦν ἀνθρώπους, ὅτι κοποῦτε ἐτι καὶ τὸν Θεόν μου;

13. Καί εἶπεν, Ἀκούσατε δὴ, οἶκος Δαυὶδ, μὴ μικρὸν ὑμῖν ἀγῶνα παρέχειν ἀνθρώποις, καὶ πῶς Κυρίῳ παρέχετε ἀγῶνα;

13. Καί εἶπεν, Ἀκούσατε δὴ, οἶκος Δαυὶδ, μὴ μικρὸν ὑμῖν ἀγῶνα παρέχειν ἀνθρώποις, ὅτι ἀγῶνα παρέχετε καί γε τῷ Θεῷ μου;

14. Διὰ τοῦτο δώσει (Κύριος) αὐτὸς ὑμῖν σημεῖον· ἰδοὺ ἡ νεανίς συλλαμβάνει, καὶ τίχτει υἱόν, καὶ καλέσεις ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ.

14. Διὰ τοῦτο δώσει Κύριος αὐτὸς ὑμῖν σημεῖον· ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ λήψεται, καὶ τέξεται υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ.

14. Διὰ τοῦτο δώσει Κύριος αὐτὸς ὑμῖν σημεῖον· ἰδοὺ ἡ νεανίς ἐν γαστρὶ συλλαμβάνει, καὶ τίχτει υἱόν, καὶ καλέσεις ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ.

15. Εἰς τὸ γῶναί αὐτὸν ἀποδοκίμασαι τὸ κακόν, καὶ ἐκλέξασθαι τὸ ἀγαθόν.

15. Πρινὴ γῶναί αὐτὸν ἢ προελέσθαι πονηρὰ, ἐκλέξασθαι τὸ ἀγαθόν.

15.

16. Ἐγκαταλειφθήσεται ἡ γῆ ἀφ' ἧς σὺ ἐγκακεῖς, ἀπὸ προσώπου τῶν δύο βασιλέων αὐτῆς.

16. Καὶ καταλειφθήσεται ἡ γῆ, ἣν σὺ φοβῆ, ἀπὸ προσώπου τῶν δύο βασιλέων.

16. Ἐγκαταλειφθήσεται ἡ γῆ ἣν σὺ βδελύσση, ἀπὸ προσώπου τῶν δύο βασιλέων αὐτῆς.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

moventur ligna sylvæ ex facie venti.

3. Fullonis.
4. Cave et quiesce.
5.

3. Fallonis.
4. Cave quiescas.
5. Aram, et filius Romeliæ.

3. Fullonis.
4. Attende et quiesce.
5. ✕ Ephraim et filius Romeliæ.

6.
8. Caput Syriæ.
9. Samaria.

6. Avertemus eos.
8. Caput Aram.
9. Somoron.

6.
8. Caput Aram.
9.

Si non credideritis, non permanebitis.

Si non credideritis, neque inteligetis.

Si non credideritis, nequaquam credetur vobis.

11. Pete tibi signum a Domino Deo tuo : deprime in infernum, aut in excelsum supra.

11. Pete tibi signum a Domino Deo tuo, in profundum, aut in altum.

11. Pete tibi signum a Domino Deo tuo : deprime in infernum, eleva in altum.

12. Neque tentabo Dominum.

12. Neque tentabo Dominum.

12. Neque tentabo Dominum.

13. Audite ergo, domus David, annon sufficit vobis defatigare homines, quia defatigatis etiam Deum meum ?

13. Et dixit, Audite ergo, domus David, Numquid parum vobis est certamen præbere hominibus, et quomodo Domino certamen præbetis ?

13. Et dixit, Audite ergo, domus David, Numquid parum vobis est certamen præbere viris, quia certamen præbetis etiam Deo meo ?

14. Propterea dabit Dominus ipse vobis signum : Ecce adolescentula concipit et parit filium, et vocabis nomen ejus Emmanuel.

14. Propterea dabit Dominus ipse vobis signum : Ecce virgo in utero concipiet et pariet filium, et vocabis nomen ejus Emmanuel.

14. Propterea dabit Dominus ipse vobis signum : Ecce adolescentula in utero concipit et parit filium, et vocabis nomen ejus Emmanuel.

15. Ut sciat ipse reprobare malum, et eligere bonum.

15. Priusquam sciat ipse, aut præeligere mala, eligere bonum.

15.

16. Derelinquetur terra a qua tu vexaris, a facie duorum regum ejus.

16. Et derelinquetur terra, quam tu times, a facie duorum regum.

16. Derelinquetur terra, quam tu abominaris, a facie duorum regum ejus.

TO EBPAIKON.
למיום סר-אפרים מעל יהודה 17
ישק 18
אשר בקצה יארי מצרים

תלבריה *Ἐβραῖος καὶ Σύρος,*
καὶ τῷ σφηλί.

ובאו 19
בתער השכירה בעברי נטר 20

במלך אשר 22
יאכל חמאה 23
להיה כל 24
בחצית ובקשת

VERSIO HEBRAICI TEXT.

17. A die recedendi Ephraim desuper Juda.

18. Sibilabit.

Quæ in extremo fluminum Ægypti.

Et api. *Hebr. et Syrus interpr.* et vespæ.

19. Et venient.

20. In novacula mercede conducta in trans flumen.

In rege Assur.

22. Comedet butyrum.

23. Erit omnis.

24. In sagittis et in arcu.

TO EBPAIKON
Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

17.

18.

19.

20.

22.

23.

24.

VULGATA LATINA.

17. A diebus separationis Ephraim a Juda.

18. Sibilabit.

Quæ est in extremo fluminum Ægypti.

Et api.

19. Et venient.

20. In novacula conducta, in his qui trans flumen sunt.

In rege Assyriorum.

22. Comedet butyrum.

23. Omnis.

24. Cum sagittis et arcu.

AKYAAΣ.

17. Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἧς ἀπέστη Ἐφραῖμ ἀπὸ Ἰουδα.

18. Συρίσει.

19. Καὶ ἐλεύσονται.

20. Ἐν τῷ ξυρῷ τῷ μεμισθωμένῳ ..

Ἐν βασιλείᾳ Ἀσσυρίων.

22. ✕ Φάγεται βούτυρον.

23. ✕ Ἔσται πᾶς.

24. Ἐν βέλεσι καὶ ἐν τόξῳ.

AQUILA.

17. A die qua secessit Ephraim a Juda.

18. Sibilabit.

19. Et venient.

20. In novacula mercede conducta.

In regno Assyriorum.

22. ✕ Comedet butyrum.

23. ✕ Erit omnis.

24. In sagittis et in arcu.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VII Hesaiæ.

V. 1. 'A., Σ., βασιλεὺς Συρίας. Curterius ex ms. Jes.

V. 2. Ἄλλος, ὡς σαλεύεται etc. Idem.

V. 3. Γ, τοῦ κναφέως. Curter. Οἱ Γ ὁμοίως.

V. 4. 'A., φύλαξαι etc. Has lectiones mutuamur ex Theodoro et Procopio.

V. 5. Θ., Ἐφραῖμ etc. Sic cum asterisco habet Curterius ex ms. Jes. LXX legerunt haud dubie ארם, qui reddunt Ἀράμ.

V. 6. 'A., καὶ ἀποσχ. Idem.

V. 8. 'A., Σ., κεφαλὴ Συρίας. Θ., κεφαλὴ Ἀράμ. Idem.

V. 9. 'A., Σ., Σαμάρεια. Idem.

Ibid. Σ., ἐὰν μὴ πιστεύσητε etc. Theodoretus. Latina vero Symmachi tantum adfert Hieronymus, ut nos edidimus.

V. 11. 'A., ἐπερώτησον etc. Hasce lectiones trium interpretum plenas adfert Eusebius in Hesaiam. Ad Aquilam autem ante μεταώρισον videtur excidisse ἦ, vel, ut respondeat Hebraico אַי, ἦ μετώρισον, vel eleva, aut vel tolle.

V. 12. Hieronymus : « *Quoniam juxta Hebræi sermonis ambiguitatem, in quo scriptum est, ULO*

ENASSE ADONAI, et omnes similiter transtulerunt, non tentabo Dominum, possit legi, non exaltabo Dominum. »

V. 13. 'A., ἀκούσατε δὴ etc. Hæ lectiones plenæ ex Eusebii Commentario in Hesaiam prodeunt.

V. 14. 'A., Θ., διὰ τοῦτο etc. Sic Eusebius in *Demonstratione evangelica*, itemque in *Historia ecclesiastica* Valesii, pag. 172 Hieronymus in hunc versiculum : « *In præsentis loco non scribitur BETHULA, sed ALMA, quod præter LXX qui posuerunt ἢ παρθένος, omnes adolescentulam transtulerunt. Porro ALMA apud nos verbum ambiguum est. Dicitur enim et adolescentula et abscondita, i. e. ἀπόκρυφος. In Genesi legitur, ubi Rebecca dicitur ALMA, Aquilam non adolescentulam, nec puellam, sed absconditam transtulisse.* » Et paulo post : « *Ergo ALMA non solum puella, vel virgo, sed cum ἐπιτάσσει virgo abscondita dicitur et secreta, quæ nunquam virorum patuerit aspectibus, sed magna parentum diligentia custodita sit. Lingua quoque Punica, quæ de Hebræorum fontibus manare dicitur, proprie virgo ALMA appellatur.* » Item Hieronymus libro *Adversus Jovinianum*, tom. IV, col. 173; Irenæus item

HESAIÆ CAPUT VIII.

TO EBPAIKON.

גלית גדול 1
את אוריה הכהן 2

VERSIO HEBRAICI TEXT.

1. Volumen grande.

2. Uriah sacerdotem.

TO EBPAIKON
Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

1.

2.

VULGATA LATINA.

1. Liberum grandem.

2. Uriam sacerdotem.

AKYAAΣ.

1. Κεφαλῖδα μεγάλην.

2. Τὸν Οὐρίαν τὸν ἱερέα.

AQUILA.

1. Volumen magnum.

2. Uriam sacerdotem.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

17. Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἧς ἀπέστη Ἐφραΐμ ἀπὸ Ἰουδα.

18

Αἱ κυριεύσουσιν, ὃ ἐστὶν ἐν μέρει ποταμοῦ Αἰγύπτου.

19. Καὶ ἤξουσιν.

20. Τοὺς μεμισθωμένους ἐν τῷ πέραν τοῦ ποταμοῦ.

Ἐν τῷ βασιλεῖ τῶν Ἀσσυρίων.

22. ✕ Φάγεται βούτυρον.

23. ✕ Ἔσται πᾶς.

24.

SYMMACHUS.

17. A die qua secessit Ephraim a Juda.

18.

Quæ dominabuntur, quod est in parte fluvii Ægypti.

19. Et venient.

20. Mercede conductos in transitu fluminis.

In rege Assyriorum.

22. ✕ Comedet butyrum.

23. ✕ Erit omnis.

24.

17. Ἀφ' ἧς ἡμέρας ἀφείλεν Ἐφραΐμ ἀπὸ Ἰουδα.

18. Συριεῖ.

Ἦ κυριεύσει μέρος ποταμοῦ Αἰγύπτου.

Καὶ τῇ μελίσση.

19. Καὶ ἐλεύσονται.

20. Ἐν τῷ ξυρῶ τῷ μεγάλῳ. Ἄλλως, ἐν τῷ ξυρῶ τῷ μεμισθωμένῳ πέραν τοῦ ποταμοῦ.

Βασιλέως Ἀσσυρίων.

22. Vacat.

23. Πᾶς.

24. Μετὰ βέλους καὶ τοξεύματος.

LXX INTERPRETES.

17. Ex qua die abstulit Ephraim a Juda.

18. Sibilabit.

Qui dominabitur parti fluvii Ægypti.

Et api.

19. Et venient.

20. In novacula magna. *Aliter*, in novacula conducta trans flumen.

Regis Assyriorum.

22. Vacat.

23. Omnis.

24. Cum sagitta et arcu.

17.

18.

Αἱ κυριεύσουσιν, ὃ ἐστὶν ἐν μέρει ποταμοῦ Αἰγύπτου.

19. Καὶ ἐλεύσονται.

20. Ἐν τῷ ξυρῶ τῷ μεμισθωμένῳ.

Ἐν τῷ βασιλεῖ τῶν Ἀσσυρίων.

22. ✕ Φάγεται βούτυρον.

23. ✕ Ἔσται πᾶς.

24.

THEODOTIO.

17.

18.

Quæ dominabuntur, quod est in parte fluvii Ægypti.

19. Et venient.

20. In novacula mercede conducta.

In rege Assyriorum.

22. ✕ Comedet butyrum.

23. ✕ Erit omnis.

24.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VII Hesaiæ.

lib. III ait Theodotionem et Aquilam vertisse, *Ecce adolescentula, veniēs*.

Eusebius in Hesaiam dicit omnes interpretes vertisse, καὶ καλέσεις. Codex item Jes., οἱ Γ' καλέσεις ὁμοίως. Philastrius autem Brixienis ait Aquilam vertisse, *potens cum hominibus*: quæ verba respondent voci Hebraicæ אָמַרְתָּ. Sed vel auctoris, vel librariorum lapsu hæc interpretatio Aquilæ falso adscripta videtur.

V. 15. Ἀ., τοῦ γυνῶνα etc. Curterius ex codice Jes.

V. 16. Ἀ., ἐγκαταλειφθήσεταῖ etc. Hanc Aquilæ et Symmachi lectionem exhibet Eusebius in *Demonstratione evangelica*. [In Aquilæ lectione variant libri. Pro σιχαλνεις, cod. Marchal. habet ἐγγανεις, Procopius, συγγάνεις. Utraque lectio manifeste corrupta. DRACH.]

V. 17. Ἀ., Σ., ἀπὸ τῆς ἡμέρας etc. Sic unus codex et Theodoretus.

V. 18. Ἀ., συριεῖ. Curterius ex cod. Jes.

Ibid. Σ., Θ., αἱ κυριεύσουσιν etc. Theodoretus.

Ibid. Ὁ Ἐθρ. καὶ ὁ Σύρος, σφηκί. Sic unus.

V. 19. Ἀ, Ο΄, Θ., καὶ ἐλεύσονται etc. Curterius.

V. 20. Ἀ., Θ., ἐν τῷ ξυρῶ etc. In codice Jes. habetur in textu τῶν Ο΄, ἐν τῷ ξυρῶ τῷ μεγάλῳ τῷ μεμισθωμένῳ, ὃ ἐστὶ πέραν τοῦ ποταμοῦ. In margine vero ad vocem μεμισθωμένῳ, notatur, Ἀ., ὁμοίως, quo significatur Aquilam μεμισθωμένῳ habuisse: deinde sequitur, Θ., μεμισθωμένῳ. Σ., τοὺς μεμισθωμένους ἐν τῷ πέραν τοῦ ποταμοῦ. Postea in margine, ἐν ἄλλοις οὐκ ἐστὶ τὸ, ὃ ἐστὶ. Curterius hæc male legerat.

Ibid. Ἀ., ἐν βασιλεῖα Ἀσσυρίων etc. Eusebius in *Demonstratione evangelica*, pag. 522.

V. 22. Π., i. e. πάντες, φάγεται βούτυρον. Curterius ex ms. Jes., præmisso asterisco.

V. 23. Π., ἐστὶ πᾶς. Ex eodem, præmisso item asterisco. [Prave atque contra ipsum Curterium, necnon Procopium, retulit Montf. τῶν πάντων versionem ad ἡἡη, sic enim edidit: ἡἡη Π., ✕ ἐστὶ. Sed Curter. ad πᾶς LXX Interpretum annotat: Π., ✕ ἐστὶ πᾶς, et Drusius in lectionibus ex Procopio: ἡἡη Π., ἐστὶ. DRACH.]

V. 24. Ἀ., ἐν βέλεια etc. Ex eodem.

HESAIÆ CAPUT VIII.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1. Τεῦχος μέγα.

2. Τὸν Οὐρίαν τὸν ἱερέα.

SYMMACHUS.

1. Volumen grande.

2. Uriam sacerdotem.

1. Τόμον καινοῦ μεγάλου.

2. Τὸν Οὐρίαν

LXX INTERPRETES.

1. Tomum novi magni.

2. Uriam.

1. Διφθέρωμα.

2. Τὸν Οὐρίαν τὸν ἱερέα.

THEODOTIO.

1. Diphtheroma.

2. Uriam sacerdotem.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON 'Ελληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
חיל 4	4.	4.
לפני מלך אשור		Εἰς πρόσωπον βασιλέως Ἀσσυρίων.
לאמד 5	5.	5.
מאם 6	6.	6.
השלח		Σιλωά.
רצין		Ῥασίν.
8 מלא - רחב ארצך	8.	8. Τὸ πλάτος τῆς χώρας σου.
9 רעו עמים וחתו והאזינו כל	9.	9. Συναθροισθητε, λαοί, καὶ ἤτ- τασθε, καὶ ἐνωτίσασθε πάντα τὰ πόρρωθεν τῆς γῆς, περιζώνουσθε καὶ ἤττασθε.
10 עשו עצה וחפר דברו דבר ולא יקם	10.	10. Βουλευσασθε βουλὴν καὶ δια- σκεδασθήσεται, λαλήσετε λόγον καὶ οὐ στήσεται.
כי עמנו אל		´τι μεθ' ἡμῶν ὁ Ἴσχυρός.
11 כי כה אמר יהוה אלי בחזקת	11.	11.
היוד ויסרני מלכת בדרך העם-הזה		
לאמד		
12 לא-תאמרו קשר לכל אשר-	12.	12.
לאמר העם הזה קשר		
13 את-יהוה	13.	13. ✕ Τὸν ὃ Κύριον.
צבאות		
14 והיה למקדש ולאבן נגף ולגזר	14.	14. . . . καὶ εἰς στερεὸν σκανοῶ- λου τοῖς δυσὶν οἰκαῖς Ἰσραήλ. . . .
מכשול לשני בתי ישראל לפח		
ולמוקש לישב ירושלים		

VERSIO HEBRAICI TEXT.

4. Facultatem.

Ad faciem regis Assur.

5. Dicens.

6. Reprobavit.

Siloa.

Rasin.

8. Plenitudo latitudinis terræ tuæ.

9. Congringimini, populi, et conterimini, et percipite auribus, universi longinqui terræ: accingite vos et conterimini.

10. Consiliamini consilium, et dissipabitur: loquimini verbum, et non stabit.

Quia nobiscum Deus.

11. Quia sic dicit Dominus ad me in fortitudine manus, et erudit me ab euodo in via populi huius, dicendo.

12. Non dicatis, Conjuratio: ad omnia quæ dicit populus iste, Conjuratio.

13. Dominum.

Exercituum.

14. Et erit in sanctuarium, et in lapidem percussio, et in petram offensionis duabus domibus Israel: in laqueum et in rete habitanti Jerusalem.

VULGATA LATINA.

4. Fortitudo.

Coram rege Assyriorum.

5. Dicens.

6. Abjecit.

Siloë.

Rasin.

8. Latitudinem terræ tuæ.

9. Congregamini, populi, et vincimini, et audite, universæ procul terræ: confortamini et vincimini: accingite vos, et vincimini.

10. Inite consilium, et dissipabitur: loquimini verbum, et non fiet.

Quia nobiscum Deus.

11. Hæc enim ait Dominus ad me: Sicut in manu forti erudit me, ne irem in via populi huius, dicens.

12. Non dicatis, Conjuratio: omnia enim quæ loquitur populus iste, conjuratio est.

13. Dominum.

Exercituum.

14. Et erit vobis in sanctificationem. In lapidem autem offensionis et in petram scandali, duabus domibus Israel, in laqueum et in ruinam habitantibus Jerusalem.

AQUILA.

4.

In faciem regis Assyriorum.

5.

6.

Siloa.

Rasin.

8. Latitudinem regionis tuæ.

9. Congregamini, populi, et superamini, et auribus percipite omnia, quæ a longinquo terræ: circumcingimini et superamini.

10. Consilium inietis et dissipabitur, loquimini verbum, et non stabit.

Quia nobiscum Fortis.

11.

12.

13. Dominum.

14. . . . et in solidum scandali duabus domibus Israel. . . .

ΣΥΜΜΑΧΟΣ

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

4.
5.
6. Ἀπαδοκίμασαν.
Σιλωά.
Ῥασίν.
8. Τὸ πλάτος τῆς χώρας σου.
9. Συναθροίσθητε, λαοί, καὶ ἠττάσθε, καὶ ἐνωτίσασθε πάντα τὰ πόρρωθεν τῆς γῆς, περιζώνουσθε καὶ ἠττάσθε.
10. Βουλευέσθε βουλήν καὶ διασχεδασθήσεται, λαλήσετε λόγον καὶ οὐ στήσεται.

Μεθ' ἡμῶν γὰρ ὁ Θεός.

11. Εἶπεν Κύριος πρὸς μὲ ὡς ἐν χράτει τῆς χειρὸς, καὶ ἀπέστησέν με μὴ πορευέσθαι τῇ ὁδῷ τοῦ λαοῦ τούτου, λέγων.

12. Οὐκ ἔρεϊτε Ἄνταρσις. Πᾶν θ ἐάν εἴπη ὁ λαὸς, ἄνταρσις.

13.
✕ Τῶν δυνάμεων.

14. Καὶ εἰς λίθον προσκόμματος, καὶ εἰς πέτραν πτώματος, τοῖς δύο οἴκοι Ἰσραὴλ, εἰς παγίδα καὶ εἰς ἐκάνθαλον τῶν οἰκούντων Ἱερουσαλήμ.

SYMMACHIUS.

4.
5.
6. Reprobarunt.
Siloa.
Rasin.
8. Latitudinem regionis tuæ.
9. Congregamini, populi, et superamini, et auribus percipite omnia, quæ a longinquo terræ: circumcingimini et superamini.
10. Consilium inietis et dissipabitur, loquemini verbum, et non stabit.

Nobiscum enim Deus.

11. Dixit Dominus ad me tanquam in fortitudine manus, et recedere fecit me ne ambularem in via populi hujus, dicens.

12. Non dicetis, Conjuratio. Quicquid dixerit populus, conjuratio.

13.
✕ Virtutum.

14. Et in lapidem offensionis, et in petram ruinæ, duabus domibus Israel, in loqueum et in scandalum habitantium Jerusalem.

4. Δύναμιν. Ἄλλ., ✕ τὴν ὁδὸν ναμίν.
Ἐναντι βασιλέως Ἀσσυρίων.

5. Vacat. Ἄλλος, ✕ λέγων.
6. Διὰ τὸ μὴ βούλεσθαι.

Σιλωάμ.
Ῥασίν. Ἄλλως, Ῥασσών.

8. Τὸ πλάτος τῆς χώρας σου.
9. Γίνετε, ἔθνη, καὶ ἠττάσθε· ἐπακούσατε ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς, ἰσχυρότερες, ἠττάσθε.

10. Καὶ ἦν ἂν βουλευθήσθε βουλήν, διασχεδάσει Κύριος· καὶ λόγον θν ἐάν λαλήσητε, οὐ μὴ ἐμμείγη ἐν ὑμίν.

Ἵτι μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός.

11. Οὕτω λέγει Κύριος, Τῇ ἰσχυρᾷ χειρὶ ἀπειθοῦσι τῇ πορείᾳ τῆς ὁδοῦ τοῦ λαοῦ τούτου, λέγοντες.

12. Μήποτε εἴπωσι, Σκληρόν· πᾶν γὰρ θ ἐάν εἴπη ὁ λαὸς οὗτος, σκληρόν ἐστι.

13. Κύριον.
Vacat.

14. Καὶ οὐχ ὡς λίθου προσκόμματος συναντήσεσθε, οὐδὲ ὡς πέτρας πτώματι. Οἱ δὲ οἴκοι Ἰακώβ ἐν παγίδι, καὶ ἐν κοιλίσματι ἐγκαθήμενοι ἐν Ἱερουσαλήμ.

LXX INTERPRETES.

4. Virtutem. Alius, id.
Coram rege Assyriorum.
5. Vacat. Alius, ✕ dicens.
6. Eo quod non vult.
Siloam.
Rasin. Aliter, Rasseon.
8. Latitudinem regionis tuæ.

9. Cognoscite, gentes, et vincimini: exaudite usque ad extremum terræ: qui prævaluistis, vincimini.

10. Et quodcumque consilium consultaveritis, dissipabit Dominus: et verbum quodcumque locuti fueritis, non manebit in vobis.

Quia nobiscum Deus.

11. Sic dicit Dominus, Forti manu detrectant incessum viæ populi hujus, dicentes.

12. Ne forte dicant, Durum: omne enim quodcumque dixerit populus hic, durum est.

13. Dominum.
Vacat.

14. Et non ut lapidi offensionis occurretis, neque ut petrae ruinæ. Domus autem Jacob in laqueo, et in couvalle sedentes in Jerusalem.

4.

5.

6.

Σιλωά.

Ῥασίν.

8. Τὸ πλάτος τῆς χώρας σου.

9. Συναθροίσθητε, λαοί, καὶ ἠττάσθε, καὶ ἐνωτίσασθε πάντα τὰ πόρρωθεν τῆς γῆς, περιζώνουσθε καὶ ἠττάσθε.

10. Βουλευέσθε βουλήν καὶ διασχεδασθήσεται, λαλήσετε λόγον καὶ οὐ στήσεται.

Ἵτι μεθ' ἡμῶν ὁ Ἰσχυρός.

11.

12.

13. ✕ Τὸν ὁδόν· Κύριον.

✕ Τῶν δυνάμεων.

14. Καὶ λίθον προσκόμματος, καὶ εἰς πέτραν πτώματος τοῖς οἴκοις.

THEODOTIŌ.

4.
5.
6.
Siloa.
Rasin.
8. Latitudinem regionis tuæ.

9. Congregamini, populi, et superamini, et auribus percipite omnia, quæ a longinquo terræ: circumcingimini et superamini.

10. Consilium inietis et dissipabitur, loquemini verbum, et non stabit.

Quia nobiscum Fortis.

11.

12.

13. Dominum.

✕ Virtutum.

14. Et lapidem offensionis, et in petram ruinæ duabus domibus.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

'Ελληνικοὺς ἑρμηνείας.

ΑΚΥΑΑΣ.

15 וכשל ונקשו זלכד
16, 17 צדד תעודה חתום תורה
בלמודי : הזכיתי ליהוה ובסתיר פני
מבית יעקב : וקיתי לך
18 הנה אנכי היולדים אשר נתן-
לי יהוה לאחתות ולמופתים בישאל
מעם יהוה צבאות השכן בהר ציון

15.
16, 17.

18.

19 ידרש
21 ועבר בה נקשה ורעב היה
כי-ירעב ותקעף

19.
21.

וקלל במלכ

ובאלהיו

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

15. Et impingent.

Et irretientur et capientur.

15. Offendent.

Et irretientur et capientur.

15. Et scandalizabuntur.

16, 17. Liga contestationem :
obsigna legem cum discipulis
meis. Et prastolabor Dominum
abscondent facies suas a domo
Jacob : et expectabo eum.

18. Ecce ego et nati, quos de-
dit mihi Dominus in signa, et in
portenta in Israel a Domino exer-
citu, habitante in monte Sion.

19. Requiret.

21. Et transibit per ipsam indu-
ratus, et esuriens : et erit cum
esurierit, et irascetur.

Et maledicet in regem suum.

Et in diis suis.

16, 17. Liga testimonium, si-
gna legem in discipulis meis. Et
expectabo Dominum, qui abscon-
dit faciem suam a domo Jacob, et
prastolabor eum.

18. Ecce ego et pueri mei, quos
dedit mihi Dominus in signum, et
in portentum Israel a Domino
exercituum, qui habitat in monte
Sion.

19. Requiret.

21. Et transibit per eam, cor-
ruet et esuriet : et cum esurierit,
irascetur.

Et maledicet regi suo.

Et Deo suo.

19. Exquiret.

21.

Et maledicet in rege suo.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VIII Hesaiæ.

V. 1. 'A., κεφαλὶδα etc. Ex Eusebio in Hesaiam,
qui habet, ἡ τεύχος, ἡ διφθέρωμα, ἡ κεφαλὶδα κατὰ
τοὺς λοιπούς : quæ verba ex Eusebio, ut videtur,
desumpta repetit Procopius. Et ex Curterio, apud
quem Aquilæ et Symmachi tantum lectiones habentur
sic, 'A., κεφαλὶδα μεγάλην. Σ., τεύχος μέγα.
Κεφαλὶδα, ad litteram capitulum; sed hic usurpa-
tur pro volumine.

V. 2. Curterius ex ms. Jes., οὐ Γ', τὸν ἱερέα.

V. 4. 'Αλλος, τὴν δύναμιν. Articulum τὴν cum
asterisco notat ad marginem Curterius, ut indice-
tur sic in Hexaplari τῶν Ο' editione restitutum
fuisse.

Ibid. 'A., εἰς πρόσωπον etc. Eusebius *Demonstr.
evang.*, pag. 331.

V. 5. 'Αλλ., ✕ λέγων. Sic cum asterisco in marg.
habet Curterius, quo notatur id a LXX omissum ex
aliis editionibus positum fuisse.

V. 6. Σ., ἀπεδοκίμασαν. Procopius.

Ibid. Curterius, οὐ Γ', Σιλωά.

Ibid. In textu τῶν Ο' ms. Jes. legitur Παασών.
Ad marg., οὐ Γ', Πασίν, et sic habetur in edit.
Rom. Proclivis est commutatio τῶν ὄ in ἰ.

V. 8. Ad illud, τὸ πλάτος τῆς χώρας σου, notat
Curter. ex ms. Jes., οὐ Γ' ὄμως, λέγε ὁμοίως. [Ilic
cod. Marchal., qui ms. Jesuit., et Procopius in
margine : 'H 'Εβραϊκῆ λέξις ἀντὶ τοῦ, μεθ' ἡμῶν ὁ
θεός, 'Εμμανουὴλ περιέχει. Καὶ αὐτὸς (Procop.,
εὐθύς) ἐν τῷ τέλει, πρὸς τὸ λέγεσθαι, καὶ λόγον ὄν
ἄν (pro nostro ἔάν) λαλήσητε, οὐ μὴ ἐμμελῆν ὄμιν,
ὅτι μεθ' ἡμῶν ὁ θεός, 'Εμμανουὴλ εἰρήται. ΔΙΑΣΤ.]

V. 9. Hieronymus : « Pro congregamini, sive in-
firmamini, et confringimini, ut interpretati sunt
alii, LXX posuerunt, scitote. Verbum enim Hebrai-
cum ROU, propter RES littere et DALETH similitu-
dinem, intellexerunt DOU. » Cum his pugnare
videtur Theodoretus, qui ait, σαφέστερον δὲ οἱ τρεῖς
ἠρμήνευσαν τὸ χωρίον τοῦτο· συναβροσθητε, λαοί,
καὶ ἠτᾶσθε etc., ubi consequenter hunc et se-
quentem versum secundum trium interpretationem

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

ΟΨ.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

15. Προσκόψουσι.
Και παγιδευθήσονται, και συλ-
ληφθήσονται.

16, 17. Δῆσον μαρτύριον, σφρά-
γισαι τὸν νόμον ἐν τοῖς διατάγμασί
μου. Καὶ προσδοκῶ τὸν Κύριον
τὸν κρυβόντα τὸ πρόσωπον αὐτοῦ
ἀπὸ τοῦ οἴκου Ἰακώβ, καὶ ἀναμενῶ
αὐτόν.

18.

19.
21. Καὶ παρελεύσεται ἐξ αὐτοῦ
ἐσκανδαλισμένος, καὶ πεινάσει. Ἔ-
στα: ὅτε πεινάσῃ καὶ παραξυνηθῇ.

Καὶ καταράσεται βασιλέα αὐτοῦ.

Καὶ τὰ πάτερρα εἰδωλα.

SYMMACHUS.

15. Offendent.

Et irretientur et capientur

16, 17. Liga testimonium : si-
gna legem in præceptis meis. Et
expectabo Dominum, absconden-
tem faciem suam a domo Jacob,
et præstolabor eum.

18.

19.
21. Et transibit ab eo scandali-
zatus, et esuriet. Erit autem cum
esurierit et exacerbatus fuerit.

Et maledicet regi suo.

Et patrarcha idola.

15. Διὰ τοῦτο ἀδυνατήσουσιν.

Καὶ ἐγγιούσι καὶ ἀλώσονται.

16, 17. Τότε φανεροὶ ἔσονται οἱ
σφραγισμένοι τὸν νόμον τοῦ μὴ
μαθεῖν. Καὶ ἐρεῖ, Μενῶ τὸν Θεὸν
τὸν ἀποστρέψαντα τὸ πρόσωπον αὐ-
τοῦ ἀπὸ τοῦ οἴκου Ἰακώβ, καὶ πε-
ποιθώς ἔσομαι ἐπ' αὐτῷ.

18. Ἰδοὺ ἐγὼ καὶ τὰ παιδιά ἃ μοι
ἔδωκεν ὁ Θεός, καὶ ἔσται σημεῖα
καὶ τέρατα ἐν τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ. Οἱ
λοιποὶ, ἰδοὺ ἐγὼ καὶ τὰ παιδιά μου,
ἃ δέδωκέ μοι ὁ Κύριος εἰς σημεῖα,
καὶ εἰς τέρατα ἐν Ἰσραὴλ παρὰ Κυ-
ρίου τῶν δυνάμεων τοῦ κατοικοῦν-
τος ἐν ἤρει Σιών.

19. Ἐκζητούσι.

21. Καὶ ἤξει ἐφ' ὑμᾶς σκληρὰ
λιμὸς, καὶ ἔσται ὡς ἂν πεινάσητε,
λυπηθήσεσθε.

Καὶ κακῶς ἐρεῖτε τὸν ἄρχοντα.

Καὶ τὰ πάτρια.

LXX INTERPRETES.

15. Ideo infirmi erunt.

Et appropinquabunt, et capien-
tur.

16, 17. Tunc manifesti erunt,
qui obsignant legem, ut non dis-
cant. Et dicet, Expectabo Deum,
qui avertit faciem suam a domo
Jacob, et fidens ero super eum.

18. Ecce ego et pueri, quos mihi
dedit Deus : et erunt signa et pro-
digia in domo Israel. Reliqui, ecce
ego et pueri mei, quos dedit mihi
Dominus in signa, et in portenta
in Israel a Domino virtutum, habi-
tante in monte Sion.

19. Exquirunt.

21. Et veniet super vos dura fa-
mes : et erit ut esurieritis, con-
tristabimini.

Et maledicetis principem.

Et paterna.

15.

16, 17.

18.

19. Ἐκζητήσει.

21.

Καὶ καταράσεται ἐν τῷ βασιλεῖ
αὐτοῦ.

THEODOTIO.

15.

16, 17.

18.

19. Exquiret.

21.

Et maledicet in rege suo.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VIII Hesaiæ.

acfert. Certum quidem est οὐ τρεῖς et οὐ Γ' signifi-
care Aquilam, Symmachum, et Theodotionem.
Hieronymus vero, cum tres alias interpretationes
memorat, intelligit fortasse Aquilæ et Symmachi
secundas editiones, vel Syrum; vel si tres illos in-
terpretes intelligat, dicendum erit Theodoretum hic
trium simul interpretationem adferre, neglecta
quarundam vocum discrepantia: quod sæpissime
contigisse jam passim vidimus. Et hanc verisimi-
liorem esse sententiam existimo.

V. 10. Οἱ Γ', βουλεύσεσθε etc. Theodoretus.

V. 11. Σ., εἶπεν Κύριος πρὸς μὲ etc. Procopius.

V. 12. Σ., οὐκ ἐρεῖτε, Ἄνταρσις etc. Ex Procopio.
Hieronymus in hunc locum: « Noli duorum regum
timere conjugationem: sed hoc magis considera,
quod omne quod loquitur hic populus adversum
mæ, conjuratio sit. Et secundum Symmachum,
qui interpretatus est ἄνταρσιν, in me exstiterit
perduellio. » LXX, qui vertunt σκληρῶν, durum,
videntur legisse τῶρ pro τῶρ. [Altera pars Sym-

machi versionis plane aliter habetur apud Proco-
pium. Scil.: Πάν ὃ ἐὰν εἴποι ὁ λαὸς οὗτος, ἄνταρ-
σις. Sed itidem Drusius male, quia nimis obiter,
legit Procopium, et evenit quod prædixit noster
propheta, xxxi, 3: *Et corruet auxiliator, et cadet
cui præstatur auxilium.* DRACH.]

V. 13. 'A., Θ., τὸν Κύριον. Sic Curterius ex mss.
Jes. qui τὸν præmisso asterisco habet.

Ibid. Σ., Θ., τῶν δυνάμεων, item cum asterisco.
Idem.

V. 14. 'A., καὶ εἰς στερεὸν etc. Hæ lectiones
prodeunt ex mss. Jes. et ex Procopio. [Ad illud τῶν
Θ', ἐν κοιλιάτῳ, March. cod. (qui habet, ἐν κοι-
λώματι) adnotat: 'A., εἰς σκῶλον, in *offendiculum*.
Quod addendum. DRACH.]

V. 15. 'A., καὶ σκανδαλισθήσονται etc. Theodo-
retus. Ibid. Σ., καὶ παγιδευθ-. Procopius.

V. 16. 'A., ἐνθήσον etc. Ex *Demonstr. evang.* Eu-
sebii, pag. 450. [Υἱ ἰnitio commatis sic reddunt
LXX: ἐν ἀσφαλείᾳ, in *tuitione*, connectunt autem

cum serie cōmēnatis 15. — Cod. March. : 'A., ἐνθη-
σον μαρτύριον· σφραγίσαι νόμον ἐν τοῖς διδακτοῖς
μου. Sic plane Sym. apud Proc., qui subiungit :
οἷς καὶ τὰ Ἀκύλου συνάδει. I. e., quibus et conso-
nant Aquilæ. DRACH.]

V. 18. *Oi λοιποὶ, ἰδοὺ ἐγὼ* etc. Procopius. Codex
vero Jes. ad marg., Θ., 'A., ἔδωκέ μοι. Σ., 'A.,

ὁμοίως τοῖς Ο'. Sed Theodoretus pleniorē habet
lectionem.

V. 19. 'A., Θ., ἐκζητήσεται. Curterius.

V. 21. Σ., καὶ παρελεύσεται etc. Procopius.

Ibid. 'A., Θ., καὶ καταράσσεται etc. Codex Jes. et
Procopius. [Cod. Jesuit. secundum Lambert. Bus

HESEAÏE CAPUT IX.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

AKYAAΣ.

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

1 כעת הראשון הקל ארצה זבלון
וארצה נפתלי וארץ הבכוד דרך
הים עבר הירדן גליל הגנים

1.

1. Θῖνας τῶν ἐθνῶν.

3 דרביה הגי לא הגולת השכחה
שכח לפניך כשכחה בקציר

3.

3.

4 הגש

4.

4.

5 כי כל-סוך סוך ברעש ושכלה
מגולה בדמים היתה לשרפה
מאכלת אש

5

5.

6 כי-ילד ילד-לני בן נתן-לני
והני רמשה על-שכמו ויקרא שם
פלא יועץ אל גבד אבי-עד שר-
שלום

6. Ηλ γιδωρ.

6. Ὅτι παιδίον ἐγεννήθη ἡμῖν,
οὐδὲ ἐδόθη ἡμῖν, καὶ ἐγένετο τὸ μέ-
τρον ἐπ' ὤμου αὐτοῦ. Καὶ ἐκλήθη
(al. ἐκάλεισε) τὸ ὄνομα αὐτοῦ θου-
μαστὴς, σύμβουλος, ἰσχυρὸς, δυνα-
τὸς, πατήρ ἐστι, ἀρχῶν εἰρήνης.

7 לכרבה רמשה
ולשלום אין-קץ

7.

7. Πολλῆς τῷ μέτρῳ.
Καὶ τῆς εἰρήνης αὐτοῦ οὐκ ἔστι
πέρας.

ועד-עדלים קאת

Καὶ ἕως αἰῶνος, ζῆλος.

VERSIO HEBRAÏCI TEXT.

VULGATA LATINA.

1. Secundum tempus alleviata est
alleviavit terram Zabulon et ter-
ram Nephthali et postremum ag-
gravari fecit viam maris trans
Jordanem Galilæ gentium.

1. Primo tempore alleviata est
terra Zabulon, et terra Nephthali:
et novissimo aggravata est via
maris trans Jordanem Galilææ
gentium.

3. Multiplicasti gentem, non ma-
gnificasti lætitiā : lætati sunt ad
facies tuas secundum lætitiā in
messe.

3. Multiplicasti gentem, non ma-
gnificasti lætitiā. Lætabuntur co-
ram te, sicut qui lætantur in
messe.

3.

4. Exactoris.

4. Exactoris.

4.

5. Quia omnis pugna configen-
tis in strepitu, et vestimentum in-
volutum in sanguinibus, et erit ad
combustionem, cibus ignis.

5. Quia omnis violenta prædatio
cum tumultu, et vestimentum ini-
stum sanguine erit in combusti-
onem, et cibus ignis.

5.

6. Quia puer natus est nobis,
filius datus est nobis, et erit prin-
cipatus super humerum ejus, et
vocabitur nomen ejus admirabilis,
consiliarius, Deus, fortis, pater
æternitatis, princeps pacis.

6. Parvulus enim natus est nobis,
et filius datus est nobis, et
factus est principatus super hu-
merum ejus : et vocabitur nomen
ejus admirabilis, consiliarius,
Deus, fortis, pater futuri sæculi,
princeps pacis.

6. Quia puer natus est nobis,
filius datus est nobis, et facta est
mensura super humerum ejus :
et vocatum est (al. vocavit) nomen
ejus, admirabilis, consiliarius,
fortis, potens, pater adhuc, prin-
ceps pacis.

7. Ad multiplicandum principa-
tum.

7. Multiplicabitur ejus impe-
rium.

7. Multæ mensura.

Et ad pacem non finis.

Et pacis non erit finis.

Et pacis ejus non est finis.

Et usque in sæculum, zelus.

Et usque in sempiternum, zelus.

Et usque in sæculum, zelus.

sic habet : 'Α., Θ., και κατάρα ἔσται ἐν τῷ β. α., et *maledictio erit in r. s. DRACH.*]

Ibid. Σ., και τὰ πάτραρχα εἰδωλα. Sic unus codex. Curterius ex cod. Jes. paulo aliter hæc postrema adfert : διὸ δὴ και οἱ τρεῖς, Ἀκύλας και Σύμμαχος και θεοδοτίων οὕτως ἠρμήνευσαν· και καταράται ἐν

βασίλειά αὐτοῦ και ἐν θεοῖς αὐτοῦ. Sed jam sæpe diximus duas fuisse Symmachi editiones; ex altera vero prodiisse potuit illud *πάτραρχα εἰδωλα*, ubi notandum est LXX interpretes infra, cap. xxxvii, v. 39, vocem *Δ'ΙΤ'Ν* vertere *πάτραρχον*, quod significare videtur patriæ principem, vel ducem.

HESAIÆ CAPUT IX.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1. Ὁ πρῶτος ἐτάχυνεν γῆν Ζαβουλῶν, και γῆν Νεφθαλειμ, και ὁ ἔσχατος ἐδάρυνεν ὄδον τὴν κατὰ θάλασσαν, πέραν τοῦ Ἰορδάνου ὄριου τῶν ἐθνῶν.

3. Ἐπλήθυνας τὸ ἔθνος, ὃ οὐκ ἐμεγάλυνας. Εὐφροσύνη εὐφράνθησαν ἐνώπιόν σου, ὡς εὐφροσύνη ἐν θερισμῷ.

4.

5. Πᾶσα βία ἐδιάσθη ἐν σεισμῷ, και περιδολιον ἐφύρη ἐν αἵματι, και ἔσται εἰς καύσιν, και εἰς κατάδρομα πυρός.

6. Νεανίας γὰρ ἐγεννήθη ἡμῖν, υἱὸς ἐδόθη ἡμῖν, και ἔσται ἡ παιδεία αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ὤμου αὐτοῦ, και κληθήσεται τὸ ὄνομα αὐτοῦ παραδοξασμῶς, βουλευτικῶς, ἰσχυρός, δυνατός, πατὴρ αἰῶνος, ἀρχῶν εἰρήνης.

7.

SYMMACHUS.

1. Primus acceleravit terram Zabulon et terram Nephthalim : et ultimus aggravavit viam, quæ juxta mare est trans Jordanem, terminum gentium.

3. Multiplicasti gentem, quam non magnificasti. Lætitia lætati sunt in conspectu tuo, sicut lætitia in messe.

4.

5. Omnis vis violenter adhibita est in concussionem, et amictus volutatus est in sanguine, et erit in combustionem et in cibum ignis.

6. Adolescens enim natus est nobis, filius datus est nobis; et erit disciplina ejus super humerum ejus, et vocabitur nomen ejus, admirabilitas, consiliarius, fortis, potens, pater sæculi, princeps pacis.

7.

1. Τοῦτο πρῶτον πτε, ταχὺ ποιεῖ, χώρα Ζαβουλῶν, ἡ γῆ Νεφθαλειμ, και οἱ λοιποὶ οἱ τὴν παραλίαν, και πέραν τοῦ Ἰορδάνου, Γαλιλαία τῶν ἐθνῶν. Οἱ λοιποὶ, ὁ πρῶτος ἐτάχυνεν γῆν Ζαβουλῶν, και γῆν Νεφθαλειμ, και ὁ ἔσχατος ἐδάρυνεν ὄδον τὴν κατὰ θάλασσαν, πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ὄριου τῶν ἐθνῶν.

3. Τὸ πλεῖστον τοῦ λαοῦ, ὃ κατήγαγες ἐν εὐφροσύνη σου. Καὶ εὐφρανθήσονται ἐνώπιόν σου, ὡς οἱ εὐφραίνόμενοι ἐν ἀμῆτι.

4. Ἀπαιτούντων. Ἄλλος, ἀπειθούντων.

5. Ὅτι πᾶσαν στολὴν ἐπισυνηγμένην δόλω, και ἱμάτιον μετὰ καταλλαγῆς ἀποτίσουςι, και θελήσουσιν, εἰ ἐγένοντο πυρκαυστοὶ.

6. Ὅτι παιδίον ἐγεννήθη ἡμῖν, υἱὸς και ἐδόθη ἡμῖν, οὗ ἡ ἀρχὴ ἐγεννήθη ἐπὶ τοῦ ὤμου αὐτοῦ, και καλεῖται τὸ ὄνομα αὐτοῦ, μεγάλης βουλῆς ἀγγελος· ἄξω γὰρ εἰρήνην ἐπὶ τοὺς ἀρχοντας, και ὑγίειαν αὐτῷ.

7. Μεγάλη ἡ ἀρχὴ αὐτοῦ.

Και τῆς εἰρήνης αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ὄριον.

Και εἰς τὸν αἰῶνα, ζῆλος.

LXX INTERPRETES.

1. Hoc primum hibe : cito fac, regio Zabulon, terra Nephthalim, et cæteri, qui maritima et trans Jordanem, Galilæa gentium. Reliqui, primus acceleravit terram Zabulon et terram Nephthalim : et ultimus aggravavit viam, quæ juxta mare est trans Jordanem, terminum gentium.

3. Plurima pars populi, quam deduxisti in lætitia tua. Et lætabantur in conspectu tuo, sicut qui lætantur in messe.

4. Exigentium. Alius, inobsequentium.

5. Quia omnem stolam congregatam dolo, et vestimentum cum commutatione restituent : et cupient, si flant igne combusti.

6. Quia parvulus natus est nobis, filius et datus est nobis, cuius principatus factus est super humerum ejus : et vocatur nomen ejus magni consilii angelus. Adducam enim pacem super principes, et sanitatem ei.

7. Magnus principatus ejus.

Et pacis ejus non est terminus. Et in sæculum, zelus.

1.

3. Τὸ πλήθος.

4. Ἀπαιτούντος.

5.

6. . . . και ἔσται ἡ παιδεία αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ὤμου αὐτοῦ, και ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ, θαυμαστῶς βουλευτῶν, ἰσχυρός, δυνάστης, πατὴρ αἰῶνος, ἀρχῶν εἰρήνης.

7. Ἐπληθύνθη παιδεία.

Και τῆς εἰρήνης αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος.

THEODOTIO.

1.

3. Multitudo.

4. Exactoris.

5.

6. . . . et erit disciplina ejus super humerum ejus : et vocabit nomen ejus, admirabiliter consulens, fortis, potens, pater sæculi, princeps pacis.

7. Multiplicata est disciplina.

Et pacis ejus non erit finis.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
8 דבר	8.	8. Πῆμα.
10 שקמים	10.	10.
11 ואת - איבד	11.	11. Καὶ τοὺς ἐχθροὺς ✕ αὐτοῦ.
12 ופלאשתים	12.	12.
14 ויכרת	14.	14. Καὶ ὀλοθρεύσει.
15 ונשוא פנים	15.	15.
דוא הראש		Αὐτὸς κεφαλῆ.
17 ואת - יתמינו ואת - אלמנותי	17.	17. Καὶ τοὺς ὀρφανοὺς αὐτοῦ καὶ τὰς χήρας αὐτοῦ.
21 יד	21.	21. Ἡ χεὶρ ✕ αὐτοῦ.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
8. Verbum.	8. Verbum.	8. Verbum.
10. Sycomori.	10. Sycomoros.	10.
11. Et inimicos ejus.	11. Et inimicos ejus.	11. Et inimicos ✕ ejus.
12. Et Philisthim.	12. Et Philistim.	12.
14. Et excidet.	14. Et disperdet.	14. Et perdet.
15. Et acceptus facie.	15. Et honorabilis.	15.
Ipse caput.	Ipse est caput.	Ipse caput.
17. Et pupillorum ejus, et viduarum ejus.	17. Et pupillorum ejus et viduarum.	17. Et pupillos ejus et viduas ejus.
21. Manus ejus.	21. Manus ejus.	21. Manus ✕ ejus.

Notæ et variæ lectiones ad cap. IX Hesaiæ.

V. 1. Σ. καὶ οἱ λοιποὶ, ὁ πρῶτος ἐτάχονεν etc. Sic Procopius, qui dicit reliquos interpretes ut Symmachum habuisse, quia non tantum differebant a Symmacho, quantum a LXX Interpretibus. Cod. unus tamen notat A. et Th. habuisse, ὁδὸν θαλάσσης, *viam maris*. Hieronymus et Procopius aiunt Aquilam legisse, θινὰς τῶν ἐθνῶν, *oras gentium*. Hieronymus : « Pro Galilæa gentium, Aquila θινὰς gentium; Symmachus *terminos gentium* interpretati sunt. »

V. 3. Σ., ἐπλήθυνας τὸ ἔθνος etc. Lectionem Symmachi habet Procopius; Theodotionis Curterius. In hunc locum ait Hieronymus alios, *magnificasti*, vertisse : hic LXX negativam אֵל vel non legerunt, vel pro particula הָ habuerunt; quod etiam alibi contigit. Symmachus vocem הַשְׁבֹּחַהּ cum sequenti שְׂבָדוֹ conjungit, εὐφροσύνη εὐφρανθήσονται, *letitia letabuntur*. Alii cum præcedenti copulant.

Ibid. Σ., εὐφροσύνη etc. Sic Eusebius Comment. in Hesaiam.

V. 4. Θ., ὀπατοῦντος etc. Eusebius. Hieronymus

vero ait Theodotionem vertisse *exactorem*. [Ibid. Ο', (juxta Alex. et Marchal.) ἀφαιρεθήσεται. Cod. Jesuit. vel March., 'Α., ἀφῆρηται, *ablatum est*, quæ nunc est lectio Rom. editionis τῶν Ο'. ΔΡΑΚΑ.]

V. 5. Σ., πᾶσα βία ἐδιάσθη etc. Ex Procopio.

V. 6. 'Α., ὅτι παιδίον etc. Has lectiones mutua-mur ex Curterio, Eusebio et Theodoreto, qui ait illud Aquilæ, ἰσχυρὸς, δυνατός, sic Hebraice exprimi εὐ γεθῶρ. Procopius vero, τὴν γιθῶρ. Eusebius ait *Demonstr. evang.* Symmachum habere, *νεανίας γὰρ ἐδόθη*. Sed præstat lectio Curterii ex cod. Jes., *νεανίας γὰρ ἐγεννήθη*. Hallucinetur porro Drusius cum ait in Procopio, id est, in editione textus Hesaiæ a Jo. Curterio ex cod. Jes. cum Procopio posita, legi *παρεγεννήθη* : nam ibi mendose legitur *Παρεγεννήθη* pro γὰρ ἐγεννήθη, ut liquet. In illud Aquilæ, μέτρον, Hieronymus : « Aquila verbi ambiguitate deceptus μέτρον, i. e. *mensuram*, interpretatus est, quæ Hebraice et Latine eodem appellatur nomine. » Quæ nota pertinet etiam ad versum sequentem. מִשְׂרָה *misra*, est principatus : מִשְׂרָה *mesura*, est

HESAIÆ CAPUT X.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
2 להכות מדין ורגל משפט	2.	2. ✕ Καὶ : ἀρπάζοντες κρίσιμ.
עני עמי להיות אלמנת שלם		
ואת - יתומים יבד		
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Ad pervertendum judicium tenuium, et ad rapiendum judicium afflictorum populi mei, ut essent viduæ spolia eorum, et pupillos diriperent.	2. Ut opprimerent in judicio pauperes; et vim facerent cause humilium populi mei; ut essent viduæ præda eorum, et pupillos diriperent.	2. ✕ Et : rapientes judicium.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

- 8
10.
11. Καὶ τοὺς ἐχθροὺς ✕ αὐτοῦ.
12.
14. Καὶ ἐξολοθρεύσει.
15. Καὶ αἰδέσιμον.
Αὐτὸς κεφαλῆ.
17. Καὶ τοὺς ὄρφανούς αὐτοῦ καὶ τὰς χήρας αὐτοῦ.
21. Ἡ χεὶρ ✕ αὐτοῦ.
SYMMACHUS.

8. Θάνατον. Οἱ λοιποὶ, τὸν λόγον.
10. Συκαμίνους. Οἱ λοιποὶ, συκομόρων.
11. Καὶ τοὺς ἐχθροῦς;
12. Καὶ τοὺς Ἕλληνας. Οἱ λοιποὶ, καὶ τοὺς Φιλιστιεῖμ.
14. Καὶ ἀφελε.
15. Καὶ τοὺς τὰ πρόσωπα θαυμάζοντας.
Αὐτὸς κεφαλῆ. Ἄλλως, αὐτὴ ἡ ἀρχή.
17. Καὶ τοὺς ὄρφανούς αὐτῶν καὶ τὰς χήρας αὐτῶν.
21. Ἡ χεὶρ.
LXX INTERPRETES.

8.
10.
11. Καὶ τοὺς ἐχθροὺς ✕ αὐτοῦ.
12.
14. Καὶ ἀφελε.
15.
Αὐτὸς κεφαλῆ.
17. Καὶ τοὺς ὄρφανούς αὐτοῦ καὶ τὰς χήρας αὐτοῦ.
21. Ἡ χεὶρ ✕ αὐτοῦ.
THEODOTIO.

8.
10.
11. Et inimicos ✕ ejus.
12.
14. Et disperdet.
15. Et honorabilis.
Ipse caput.
17. Et pupillos ejus et viduas ejus.
21. Manus ✕ ejus.

8. Mortem. *Reliqui*, verbum.
10. Sycaminos. *Reliqui*, sycamoros.
11. Et inimicos.
12. Et Græcos. *Reliqui*, et Philistiim.
14. Et abstulit.
15. Et eos qui facies admirantur.
Ipse caput. *Aliter*, hoc est principium.
17. Et pupillos eorum et viduas eorum.
21. Manus.

8.
10.
11. Et inimicos ✕ ejus.
12.
14. Et auferet
15.
Ipse caput.
17. Et pupillos ejus et viduas ejus.
21. Manus ✕ ejus.

Notæ et variæ lectiones ad cap. IX Hesaiæ.

mensura. Primo autem modo legitur. [Aliquanto variant qui hunc locum allegant SS. Patres. De iis prolixè in notis ed. Rom. Nobilius, quem adeas velimus. Juxta Eusebium, Aquila vertit, καὶ καλεῖται, et Theodotio, θαυμαστὸς, συμβουλεύων --Notandum ab omnibus Hebr. כח, ισχυρός, fortis, redditum esse, exceptis LXX senibus, qui Θεός, Deus, translulerunt.—Hebraicam lectionem adjecimus in textu ex Procopio. DRACH.]

V. 7. Ἄ., πολλῆς τῷ μέτρῳ. Curterius ex ms. Jes. et ibid. Θ., καὶ ἐπληθύνθη παιδεία, pro ἐπληθύνθη. Sed Eusebius in *Demonstr. evang.* habet, Θ., τοῦ πληθύνειν τὴν παιδείαν, ad multiplicandam disciplinam. [Ibid. Hebr. כרחב. Sic, non autem sine mysterio. Cf. tractatum nostrum, *De l'Harmonie entre l'Eglise et la Synagogue*, t. II, p. 55 et s. q. DRACH.]

Ibid Ἄ., καὶ τῆς εἰρήνης etc. Eusebius in *Demonstr. evang.* Theodotionis vero lectionem adfert idem in Comment. [Cod. Marchal., Σ., Θ., πέρασ. DRACH.]

Ibid. Ἄ., καὶ ἕως αἰῶνος, ζῆλος. Curterius ex ms. Jes.

V. 8. Ἄ., ῥῆμα etc. Ex Curterio et Procopio. Cyrillus, λόγον ἀπέστειλε ἐπὶ Ἰακώβ, κατὰ τὴν ἐκδοσιν τῶν Ἑβραίων.

V. 10. Συκαμίνους. Eusebius, Comment. in Hesaiam: Ο΄, συκαμίνους ἀπὸ συκαμίνων, ἢ συκομόρων κατὰ τοὺς λοιπούς.

V. 11. Ἄ., Σ., Θ., καὶ τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ. Curterius, cum asterisco ad vocem, αὐτοῦ.

V. 12. Οἱ λοιποὶ, καὶ τοὺς Φιλιστιεῖμ. Sic unus codex.

V. 14. Ἄ., καὶ ὀλοθρεύσει etc. Ex Procopio et Eusebio.

V. 15. Σ., καὶ αἰδέσιμον. Sic Eusebius in Hesaiam, et Procopius.

Ibid. Οἱ Δ΄, αὐτὸς κεφαλῆ. Curterius. Vide quæ diximus in Preliminaribus (col. 107) de nota οἱ Δ΄.

V. 17. Curterius ex ms. Jes., οἱ Γ΄, bis αὐτοῦ pro αὐτῶν, quod habetur in τοῖς Ο΄.

V. 21. Οἱ Γ΄, αὐτοῦ. Curterius.

HESAIÆ CAPUT X.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

2. ✕ Καὶ ἰ ἀρπάζοντες κρίσιν.

2. Ἐκκλίνοντες κρίσιν πτωχῶν, ἀρπάζοντες κρίμα πενήτων τοῦ λαοῦ μου, ὥστε εἶναι αὐτοῖς χήραν εἰς διαρπαγὴν, καὶ ὄρφανὸν εἰς προνομήν. Ἄλλος, διαστρέφοντες τὸ δίκαιον.

2. ✕ Καὶ ἰ ἀρπάζοντες κρίσιν.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

ΛΟΓΙΑ.

2. ✕ Et ἰ rapientes judicium.

2. Declinantes iudicium inopum, rapientes causam pauperum populi mei; ita ut sit ipsis vidua in direptionem, et pupillus in prædam. *Alius*, pervertentes iustum

2. ✕ Et ἰ rapientes judicium.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON
Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

ΑΚΥΤΑΣ.

4 בלתי כרע תחת אסיר	4.	4. . . . αἰχμαλωσίαν
והדת ודוגים יפלו		
אפי		
6 לשלל שלל	6.	6. ✕ Τοῦ : ποιῆσαι σκύλα.
7 גוים לא מעט	7.	7. Ἔθνη οὐκ ὀλίγα.
10 כאשר כזארה די למפולטת	10.	10.
דאליל		
13 בסח די עשיתי	13.	13.
14 די	14.	14. Τῆ χειρὶ ✕ μου
ושנה פה ומצפצף		
17 וקדושו ללהבה	17.	17.
ואמלה שיתו ושכירד ביום אחד		
18 ונבדו וערו וטרמלו מנפש	18.	18.
ועד-בשר יכלה ודיה כמסס נסס		
19 ושאר עץ יעוד מספר יהיו	19.	19. Παῖς.
ונער יכתבם		
22 עמך	22.	22.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

4. Absque me corruit sub vinculo.	4. Ne incurvemini sub vinculo.	4. ... captivitatem.
Et sub interfectis cadent.	Et cum interfectis cadatis.	
Furor ejus.	Furor ejus.	
6. Ad spoliandum spoliū.	6. Ut auferat spolia.	6. ✕ Ad : faciendum spolia.
7. Gentes non parum.	7. Gentium non paucarum.	7. Gentes non parum.
10. Quemadmodum invenit manus mea ad regna vanitatis.	10. Quomodo invenit manus mea regna idoli.	10.
13. In fortitudine manus meae feci.	13. In fortitudine manus meae feci.	13.
14. Manus mea.	14. Manus mea.	14. Manu ✕ mea.
Et aperiens os, et garriens.	Et aperiret os, et ganniret.	
17. Et sanctus ejus in flammam.	17. Et sanctus ejus in flammam.	17.
Et devorabit spinam ejus, et veprem ejus, in die una.	Et devorabitur spina ejus, et vepres ejus, in die una.	
18. Et gloria sylvæ ejus et Carmeli ejus, ab anima et usque ad carnem consumet : et erit sicut liquescere vexilliferum.	18. Et gloria saltus ejus et Carmeli ejus ab anima usque ad carnem consumetur ; et erit terrore profugus.	18.
19. Et residuum lignum sylvæ ejus, numerus erunt : et puer scribet ea.	19. Et reliquiae ligni saltus ejus præ paucitate numerabuntur : et puer scribet eos.	19. Puer.
22. Populus tuus.	22. Populus tuus.	22.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΥΔΩΤΩΝ.

καιον κρίμα ἐπὶ τῶν πτωχῶν, καὶ διαρπάζοντες τὰ τῶν πενήτων τοῦ λαοῦ, ὥστε εἶναι αὐτοῖς χήραν εἰς κατάβρωμα, καὶ ὄρφανὸν εἰς κέρδος.

4. . . . αἰχμαλωσίαν.

4. Τοῦ μὴ ἐμπεσεῖν εἰς ἀπαγωγὴν.

4. Τοῦ μὴ κάμψαι ὑπὸ δεσμόν.

✕ Καὶ ὑποκάτω ἀνηρημένων πεσοῦνται.

6.

Ἦ ὄργη. Ἄλλος, θυμὸς αὐτοῦ.

6. Ποιῆσαι σκῦλα.

6. ✕ Τοῦ : ποιῆσαι σκῦλα.

7. Οὐκ ὀλίγα.

7. Οὐκ ὀλίγα.

7. Οὐκ ὀλίγα.

10.

10. Ὅν τρόπον ταύτας ἔλαβον, καὶ πάσας τὰς ἀρχὰς λήψομαι.

10. Καθάπερ εὔρεν ἡ χεὶρ μου τὰς βασιλείας τοῦ εἰδύλου.

13. Ἐν τῇ δυνάμει τῆς χειρὸς ἐποίησα.

13. Ἐν τῇ ἰσχυί ποιήσω.

13.

14. Τῇ χειρὶ ✕ μου.

14. Τῇ χειρὶ.

14. Τῇ χειρὶ ✕ μου.

Ἦ ἀντίπη μου.

✕ Καὶ ἀνοίγων τὸ στόμα, καὶ ✕ στρουθίζων.

17. Καὶ ὁ ἅγιος αὐτοῦ εἰς φλόγα. Καὶ καταφάγεται τὰ ἀποκείμενα αὐτοῦ, καὶ τὰ πεφυλαγμένα αὐτοῦ ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ.

17. Καὶ ἀγιάσει αὐτὸν ἐν πυρὶ. Καὶ φάγεται ὡσεὶ χόρτον τὴν ὕλην ἐν ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.

17.

18. Καὶ ἡ δόξα τοῦ δρυμοῦ αὐτοῦ, καὶ τοῦ Καρμηλοῦ αὐτοῦ· ἀπὸ ψυχῆς ἕως σαρκὸς ἀναλωθήσεται, καὶ ἔσται ὡς τετμημένος φεύγων.

18. Ἀποσβεσθήσεται τὰ ὄρη καὶ οἱ βουνοὶ, καὶ οἱ δρυμοὶ, καὶ καταφάγεται ἀπὸ ψυχῆς ἕως σαρκῶν, καὶ ἔσται ὁ φεύγων ὡς ὁ φεύγων ἀπὸ φλογὸς καιομένης.

18.

19. Τὰ δὲ ἐπίλοιπα τῶν ξύλων τοῦ δρυμοῦ αὐτοῦ ἀριθμῶ ἔσονται, καὶ παῖδιον γράψει αὐτά.

19. Καὶ οἱ καταλειφθέντες ἀπ' αὐτῶν ἀριθμὸς ἔσονται, καὶ παιδίον γράψει αὐτούς.

19. Παιδάριον.

22.

22. Ὁ λαός.

22. Ὁ λαός σου.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIŪ.

judicium super pauperibus, et diripientes quæ sunt inopum populi; ita ut sit eis vidua in cibum, et pupillus in lucrum.

4. . . . captivitatem.

4. Ut non incidatis in abductionem.

4. Ne incurvemini sub vinculo.

✕ Et sub interfectis cadent.

6.

Ira. Alius, furor ejus.

6. Ut faciat spolia.

6. ✕ Ad , faciendum spolia.

7. Non paucas.

7. Non paucas.

7. Non paucas.

10.

10. Sicut has cepi, sic omnes principatus capiam.

10. Sicut invenit manus mea regna idoli.

13. In virtute manus feci.

13. In fortitudine faciam.

13.

14. Manu ✕ mea.

14. Manu.

Aut contradicat mihi.

14. Manu ✕ mea.

✕ Et aperiens os, et sicut passer ✕ stridens.

17.

17. Et sanctus ejus in flammam.

17. Et sanctificabit eum in igne.

Et devorabit reposita ejus, et quæ ab ipso servantur in die una.

Et comedet sicut fœnum sylvam die illa.

18. Et gloria sylvæ ejus, et Carmeli ejus, ab anima usque ad carnem consumetur, et erit tanquam cæsus fugiens.

18. Extinguentur montes, et colles, et saltus, et devorabit ab anima usque ad carnes; et erit qui fugit quasi qui fugit a flamma ardenti.

18.

19. Residua autem lignorum sylvæ ejus numero erunt: et puer scribet ea.

19. Et qui relictus sunt ab eis numerus erunt: et puer scribet eos.

19. Puerulus.

22

22. Populus.

22. Populus tuus.

TO EBPAIKON.

אדני יהוה צבאות 23
 בקרב כל-הארץ
 24 בשבט יבנה ומסוד ישא-
 עליך בדרך מצרים
 26 בצור ערב
 27 וחבל על
 28 במגרון
 29 מלון
 30 צדלי קולך
 לישא
 33 פארה
 והגבוהים ישלן

VERSIO HEBRAICI TEXT.

25. Dominus, Dominus exerci-
 tuum.
 In medio universæ terræ.
 24. In virga percutiet te, et bac-
 culum suum levabit super te in via
 Ægypti.
 26. In petra Oreb.
 27. Et corrumpetur jugum.
 28. In Magron.
 29. Diversorium.
 30. Intona vocem tuam.
 Laisa.
 33. Ramum.
 Et sublimes humiliabuntur.

TO EBPAIKON
 Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

25.

24.

26.

27.

28.

29.

30.

33.

VULGATA LATINA.

25. Dominus Deus exercituum.
 In medio universæ terræ.
 24. In virga percutiet te, et bac-
 culum suum levabit super te in
 via Ægypti.
 26. In petra Oreb.
 27. Et computrescet jugum.
 28. Magron.
 29. Sedes.
 30. Hinni voce tua.
 Laisa.
 33. Lagunculam.
 Et sublimes humiliabuntur.

ΑΚΥΛΑΣ.

25. Κύριος ὁ Θεὸς στρατειῶν.

24. Ἀρεῖ.

26. Ἐν πέτρᾳ Ὀρήθ.

27.

28. Μαγρών.

29. Αὐλιστήριον.

30.

Ἐν Λαίς.

33. Κεραμεῖον.

Καὶ οἱ μετεωροὶ ταπεινωθήσονται.

AQUILA.

23. Dominus Deus exercituum.

24. Elevabit.

26. In petra Oreb.

27.

28. Magron.

29. Habitaculum.

30.

In Lais.

33. Figlinam.

Et sublimes humiliabuntur.

Notæ et variæ lectiones ad cap. X Hesaiæ.

V. 2. Ἄλλος, διαστρέφοντες τὸ δίκαιον κρίμα etc.
 Ex ms. quodam Basilii in Iesaiam.

Ibid. Curterius ad vocem ἀρπάζοντες ex ms. Jes.
 notat ad marg. cum asterisco, οἱ Γ', καί. Ibid. pro
 κρίμα πνήτων, in textu legitur χρήματα πνήτων.
 Ad marg. vero, οἱ Γ', κρίσιν.

V. 4. Ἄ., Σ., αἰχμαλωσταν. Theodoretus, qui sic
 habet: ἀπαγωγὴν ἐκάλεσε τὴν αἰχμαλωσταν· οὕτω
 γὰρ ὁ Σύμμαχος ἠρμήνευσε, καὶ οἱ λοιποὶ ὁμοίως.
 Curterius ex ms. Jes. notat ibidem, Ὁ, τοῦ μὴ
 κάμψαι etc., ut supra.

Ibid. Θ. cum asterisco, καὶ ὑποκάτω etc. Curte-
 rius. [Prorsus nihil de hoc in cod. Jesuit., si Lam-
 berto Bos fides adhibenda. Eamdem lectionem habent
 in textu Alex., Ald. et Complut. hoc modo: καὶ ὑπ.
 (Alex. τῶν) ἀν. πεσ., et apud Proc. margini
 adscripta est sub asterisco. DRACH.]

Ibid. Curterius in textu, θυμός: ad marginem
 vero, οἱ Ὁ, ἡ ὀργή.

V. 6. Ἄ., Θ., τοῦ. Curterius, præmisso asterisco.
 Illud, ποιῆσαι, non puto esse Aquilæ.

V. 7. In cod. Jes. sic legitur, Ἄ., ἔθνη οὐκ ὀλίγως.

Θ., Σ. ὁμοίως τοῖς Ὁ. Curterius vero male, Ἄ., Σ.,
 Θ. ὅμως τε Ὁ, ἔθνη οὐκ ὀλίγως.

V. 10. Θ., καθάπερ εὔρεν etc. Curterius. In ms.
 Jes., in textu τῶν Ὁ habetur χώρας, ad marg. vero,
 ἀρχάς.

V. 13. Σ., ἐν τῇ δυνάμει etc. Euseb. in Hesaiam.

V. 14. Curterius ex ms. Jes., Π., μου, cum aster-
 isco ante μου.

Ibid. Θ., καὶ ἀνοίγων etc., præmisso asterisco.
 Idem.

V. 17. Σ., καὶ ὁ ἄγιος etc. Procopius, et Euseb.
 in Hesaiam.

Ibid. Σ., καὶ καταφάγεται etc. Idem Procopius.

V. 18. Σ., καὶ ἡ δόξα τοῦ δρυμοῦ etc. Idem.

V. 19. Σ., τὰ δὲ ἐπλοίπα etc. Idem. Curter. vero ex
 ms. Jes. notat, Σ., παιδίον. Θ., παιδάριον. Ἄ., παῖς.

V. 22. Curterius, Θ., Ὁ, λαός σου.

V. 23. Cod. Jes., Ἄ., στρατειῶν. Θ., Σ. ὁμοίως
 τοῖς Ὁ, Κύριος τῶν δυνάμεων. Curterius male, Θ.,
 Σ. ὅμως τε οἱ Ὁ.

Ibid. Σ., Θ., ἐν μέσῳ πάσης τῆς γῆς. Sic unus
 codex.

CAPUT XI HESAIAE.

TO EBPAIKON.

הסר 1
 כגזע
 ונצר

VERSIO HEBRAICI TEXT.

1. Virga.
 De stirpe.
 Et surculus

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

1.

VULGATA LATINA.

1. Virga.
 De radice.
 Et flos.

ΑΚΥΛΑΣ.

1. Ῥαδῖον.
 Ἀπὸ κορμοῦ.
 (Ἀκρέμονα.)

AQUILA.

1. Virgula.
 De trunco.
 (Virgultum.)

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Υ.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

23. Κύριος ✕ ὁ Θεός τῶν δυνά-
✕ μων.

Ἐν μέσῳ πάσης τῆς γῆς.

24. Ἐν ῥάβδῳ πλήξει σε, καὶ
τὴν βακτηρίαν αὐτοῦ ἐπαρεῖ ἐπὶ σέ
διὰ τὴν ὁδὸν Αἰγύπτου.

26. Ἐν Σούρ Χωρήθ.

27.

28. Μαγρών.

29. Αὐλισμῶς.

30.

33. Ληγόν.

Καὶ οἱ μετεωροὶ ταπεινωθήσονται.

SYMMACHUS.

23. Dominus ✕ Deus virtutum.

In medio universæ terræ.

24. In virga percutiet te, et ba-
culum suum elevabit super te per
viam Ægypti.

26. In Sur Choreb.

27.

28. Magron.

29. Pernoctatio.

30.

33. Torcular.

Et sublimes humiliabuntur.

23. Κύριος.

Ἐν τῇ οἰκουμένῃ ὅλη.

24. Ὅτι ἐν ῥάβδῳ πατάξει σε·
πληγὴν γὰρ ἐπάγω ἐπὶ σέ τοῦ ἰδεῖν
ὁδὸν Αἰγύπτου.

26. Ἐν τόπῳ θλίψεως.

27. Καὶ καταφθαρήσεται ὁ ζυγός.

28. Μαγγεδῶ.

29. Vacat.

30. Vacat. Ἄλλος ✕ χρεμέτι-
✕ σον φωνὴν σου.

Λαῖσά.

33. Τοὺς ἐνδόξους.

Καὶ οἱ ὑψηλοὶ ταπεινωθήσονται.

LXX INTERPRETES.

23. Dominus.

In orbe toto.

24. Quia in virga percutiet te :
plagam enim inducam super te ad
videndum viam Ægypti.

26. In loco tribulationis.

27. Et corrumpetur jugum.

28. Maggedo.

29. Vacat.

30. Vacat. Alius, ✕ hinni vocetua.

Laisa.

33. Gloriosos.

Et excelsi humiliabuntur.

23. Κύριος ✕ ὁ Θεός τῶν δυνά-
✕ μων.

Ἐν μέσῳ πάσης τῆς γῆς.

24.

26. Σούρ Ὀρήθ.

27. Καὶ διαφθαρήσεται ὁ κλοιός.

28. Μαγγεδῶν.

29. Κατάλυμα.

30.

Ἐν Λαῖς.

33. Ληγόν.

Καὶ οἱ μετεωροὶ ταπεινωθήσονται.

THEODOTIO.

23. Dominus ✕ Deus virtutum.

In medio universæ terræ.

24.

26. Sor Oreb.

27. Et corrumpetur catena (sive
jugum).

28. Maggedon.

29. Diversorium.

30.

In Leis.

33. Torcular.

Et sublimes humiliabuntur.

Notæ et variæ lectiones ad cap. X Hesaiæ.

V. 24. Σ., ἐν ῥάβδῳ πλήξει σε etc. Procopius et Theodoretus, qui legit πατάξει pro πλήξει : et infra, ἐπάγει pro ἐπαρεῖ. Curterius, Ἄ., ἀρεῖ. Ο., Σ., ἐπαρεῖ. Scilicet LXX sic habuerunt in editione Hexaplari.

V. 26. Ἄ., ἐν πέτρῳ Ὀρήθ. Hieronym. De locis Hebraicis. Symmachi vero lectionem habet Procopius. [Ibid. In LXX, ὁ Θεός. Marchal., Κύριος ὁ Θεός, cum ✕ Θ., τῶν δυνάμεων. Et Drusius ex Proc. : Th., Κύριος τῶν δυνάμεων. Quod addendum. DRACH.]

V. 27. Θ., καὶ διαφθαρήσεται κλοιός. Curterius ex ms. Jes.

V. 28. Curterius, Ἄ., Σ., κατὰ τὸ Ἑβραϊκόν, Μαγρών. Α., Σ., secundum Hebraicum, Magron. LXX qui habent Μαγγεδῶν, et Θ. qui legit Μαγγεδῶν, ἤ pro ἤ legerunt : quæ mutatio τῶν ἤ in ἤ et vicissim frequentissima occurrit, ut exemplis probatur in Præliminaribus.

V. 29. Ἄ., ἀλιστήριον etc. Curterius. Quod sequitur autem ibidem post singulorum interpretationem ὁμοῦς οἱ Γ' vel melius ὁμοῦς οἱ Γ', ad notam

versus sequentis pertinet χρεμέτισον etc., ita ut significetur tres Interpretes sic habuisse. Hebraicum יֵן יֵן hic alio modo legis videntur LXX, apud quos habetur, καὶ ἤξει εἰς Ἄγγαί. Postremam autem vocem יֵן legerunt, ut putamus, unde Ἄγγαί.

V. 30. ✕ χρεμέτισον φωνὴν σου. Sic Curterius ex ms. Jes. ubi trium lectio exprimitur, ut jam diximus. [Apud Procopium sub asterisco et sine nomine interp. DRACH.]

Ibid. In ms. Jes. ex Curterio, Θ., Λαῖς. Ἄ., Λαῖς. Ἄ., καὶ τὸ Ἑβραϊκόν, ὅμως τε Ο', lege, ὁμοῦς τοῖς Ο'. Suspicio autem hanc postremam notæ partem, Ἄ., καὶ τὸ Ἑβρ., ad aliam vocem pertinere ; nisi forte dicatur in LXX editione Hexaplari scriptum fuisse Λαῖς.

V. 33 Ἄ., κεραμεῖον etc. Drusius.

Ibid. Ἄ., Σ., Θ., καὶ οἱ μετεωροὶ etc. Curterius ex ms. Jes., qui post hanc lectionem adjicit, ὅμως τε Ο' lege ὁμοῦς τοῖς Ο', quia videlicet in editione Hexaplari sic ex tribus interpretibus emendatum fuerat.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

CAPUT XI HESAIÆ

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1. Ἄπὸ κορμοῦ.
(Καὶ βλαστόν.)

SYMMACHUS.

1. De trunco.
(Et germen.)

1. Ῥάβδος.
Ἐκ τῆς ῥίζης.
Καὶ ἄνθος.

LXX INTERPRETES.

1. Virga.
De radice.
Et flos.

1. Ἄπὸ κορμοῦ.
(Καὶ βλαστόν.)

THEODOTIO.

1. De trunco.
(Et germen.)

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

ΑΚΥΛΑΣ.

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

5 ולא-למראה עיניו ושפיטו ולא-
למשכע אזניו יוכיח

5.

5.

4 והוכיח במישור לעניו-ארץ

4.

4. Καὶ ἐλέγξει ἐν εὐθύτητι τοῖς
πραέσι τῆς γῆς.
5.

5 והיה צדק אודר מתניו והאבותנה
אודר הלציו

5.

7. Καὶ δάμαλις καὶ ἀρκὸς νεμε-
θήσονται ὄμως, κατακλεισθήσονται
παιδία αὐτῶν.

7. ופרה ודב תרעינה יהוד ירבנז
יכדיהן

7.

Ὡς βουκόλιον.

10 אשר עמד לנס עמבם
בבקר

10.

10. Ὅς ἀνίσταται εἰς σύσσημον
λαῶν.

מנהג

Ἡ ἀνάπαυσις αὐτοῦ.

כבוד

Δόξα.

11 והיה ו ביום הדא יוסף אדני
שנית יד לקנת את-שאר עבד
אשר-ישאר מאשר

11.

11. Καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκεί-
νῃ προσθήσει Κύριος δευτέρον τὴν
χεῖρα αὐτοῦ, τοῦ κτήσασθαι ὑπό-
λειμμα τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, ὃ ὑπολει-
φθήσεται ἀπὸ τῶν Ἀσσυρίων

14 אזום ומואב משלוח ים

14.

14. Ἰδουμαία καὶ Μωὰβ ἀποστο-
λῇ χειρὸς αὐτῶν.

15 והדרים יהיה את לשון יכ-
מצרים

15.

15. Καὶ ἀναθεματίζει Κύριος τὴν
γλῶσσαν θαλάσσης Αἰγύπτου.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA

AQUILA.

3. Nec ad visionem oculorum
suorum iudicabit, neque ad audi-
tum aurium suarum arguet.

3. Non secundum visionem oculo-
rum iudicabit, neque secundum
auditum aurium arguet.

3.

4. Et arguet in rectitudine man-
suetis terræ.

4. Et arguet in æquitate pro
mansuetis terræ.

4. Et arguet in rectitudine man-
suetis terræ.

5. Et erit iustitia cingulum lum-
borum ejus, et fides cingulum re-
num ejus.

5. Et erit iustitia cingulum
lumborum ejus, et fides cincto-
rium renum ejus.

5.

7. Et vacca et ursus pascentur
simul, accubabunt nati earum.

7. Vitulus et ursus pascentur:
simul requiescent catuli eorum.

7. Et vacca et ursus pascentur
simul, claudentur parvuli eorum.

Quasi bos.

Quasi bos.

Quasi bucolium.

10. Quæ stans in vexillum popu-
lorum.

10. Qui stat in signum populo-
rum.

10. Qui consurgit in signum popu-
lorum.

Requies ejus.

Sepulcrum ejus.

Requies ejus.

Gloria.

Gloriosum.

Gloria

11. Et erit in die illo: adjiciet
Dominus secundo manum suam ad
possidendum residuum populi sui,
quod remanebit ab Assur.

11. Et erit in die illa: adjiciet Do-
minus secundo manum suam ad
possidendum residuum populi sui,
quod relinquetur ab Assyriis.

11. Et erit in die illa adjiciet
Dominus secundo manum suam,
ad possidendum residuum populi
sui, quod relinquetur ab Assy-
riis.

14. Edom et Moab missio ma-
nus eorum.

14. Idumæa et Moab præceptum
manus eorum.

14. Idumæa et Moab missio
manus eorum.

15. Et feriet anathemate Domi-
nus linguam maris Ægypti.

15. Et desolabit Dominus lin-
guam maris Ægypti.

15. Et anathematizabit Domi-
nus linguam maris Ægypti.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XI Hesaiæ.

V. 1. 'A., ραβδιον. Procopius.

μονα, virgultum, Th., βλαστὸν. » Hoc autem accep-
pit ex Hieronymo, libro vi, in cap. 14 Hesaiæ, ubi
legitur: « Theodotio. *germen*: Aquila, ἀκρέμονα. »

Ibid. 'A., Σ., Θ., ἀπὸ κορυφοῦ. Sic Eusebius in
Hesaiam, et Hieronymus, qui interpretationem Latinam
sic offert, *ex trunco*.

V. 3.]Σ., οὐ τῆ ὁράσει etc. Procopius.

Ibid. Hieronymus: « Pro flore, qui Hebraice di-
citur NESER, Aquila, Symmachus et Theodotio
germen transtulerunt. » Idem porro Hieronymus
Hesaiæ xiv, 19. « NESER proprie virgultum appel-
latur, quod ad radices arborum nascitur, et quasi
inutile ab agricolis amputatur. » Drusius qui hæc
loca adfert, adjicit: « In schedis meis נצר A., ἀκρέ-

V. 4. 'A., καὶ ἐλέγξει etc. Procopius et Drusius.
[Ad Symmachum, Drusius *ex Procopio*, et ex Dru-
sio Montfauconius, habet, καὶ ἐλέγξει. Ipse autem
Procopius non ita, sed, ἀλλὰ κρινεῖ. Cf. L. Bos
notam ad h. l. DRACH.]

V. 5. Σ., καὶ ἔσται δικαιοσύνη etc. Procopius.

V. 7. 'A., Θ., καὶ δάμαλις καὶ ἀρκὸς νεμεθήσον-

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

3. Οὐ τῇ ὀράσει τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ κρινεῖ, οὐδὲ τῇ ἀκοῇ τῶν ὠτων αὐτοῦ ἐλέγξει.

4. Καὶ ἐλέγξει ἐν εὐθύτητι πτωχοῦς γῆς.

5. Καὶ ἔσται δικαιοσύνη περιζῶμα τῆς ὀσφύος αὐτοῦ, καὶ ἡ πίστις περιζῶμα τῶν λαγόνων αὐτοῦ.

7. Καὶ βουὸς καὶ ἄρκτος βοσκοῦνται ὁμοθυμαδὸν, κατακλεισθήσονται τὰ παιδία αὐτῶν.

10. Ὅς ἀνίσταται εἰς σύσημον τῶν ἐθνῶν.

Ἡ ἀνάπαυσις αὐτοῦ.

Δόξα.

11. . . . προσθήσει Κύριος ἐκ δευτέρου τὴν χεῖρα αὐτοῦ τοῦ ζηλώσαι τὸ ὑπέλειμμα τοῦ λαοῦ αὐτοῦ . . .

14. Ἐδῶμ καὶ Μωὰβ ἔκτασις χειρῶν αὐτῶν.

15. Καὶ ἀναθεματίζει Κύριος τὴν γλῶσσαν θαλάσσης Αἰγύπτου.

SYMMACHUS.

3. Non visu oculorum suorum iudicabit, neque auditu aurium suarum arguet.

4. Et arguet in rectitudine pauperes terræ.

5. Et erit iustitia cingulum lumborum ejus, et fides cingulum renium ejus.

7. Et bos et ursus pascentur unanimiter, claudentur parvuli eorum.

10. Qui consurgit in signum gentium.

Requies ejus.

Gloria.

11. . . . adjiciet Dominus secundo manum suam ad zelandum residuum populi sui...

14. Edom et Moab extensio manus eorum.

15. Et anathematizabit Dominus linguam maris Ægypti.

3. Οὐ κατὰ τὴν δόξαν κρινεῖ, οὐδὲ κατὰ τὴν λαλιὰν ἐλέγξει.

4. Καὶ ἐλέγξει τοὺς ταπεινοὺς τῆς γῆς.

5. Καὶ ἔσται δικαιοσύνη ἐξωσμένος τὴν ὀσφύα αὐτοῦ, καὶ ἀληθεία εἰλημένος τὰς πλευράς.

7. Καὶ βουὸς καὶ ἄρκτος ἅμα βοσκοῦνται, καὶ ἅμα τὰ παιδία αὐτῶν ἔσονται.

Ὡς βουὸς.

10. Καὶ ὁ ἀνιστάμενος ἄρχειν ἐθνῶν.

Ἡ ἀνάπαυσις αὐτοῦ.

Τιμὴ.

11. Καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ προσθήσει ὁ Κύριος τοῦ δεῖξαι τὴν χεῖρα αὐτοῦ, τοῦ ζηλώσαι τὸ καταλειφθὲν ὑπόλοιπον τοῦ λαοῦ, ὃ ἂν καταλειφθῇ ὑπὸ τῶν Ἀσσυρίων.

14. Καὶ Ἰδουμαίαν καὶ ἐπὶ Μωὰβ πρώτων τὰς χεῖρας ἐπιβαλοῦσι.

15. Καὶ ἐρημώσει Κύριος τὴν θάλασσαν Αἰγύπτου.

LXX INTERPRETES.

3. Non secundum opinionem iudicabit, neque secundum loquelam arguet.

4. Et arguet humiles terræ.

5. Et erit iustitia cinctus lumbum suum, et veritate involutus costas.

7. Et bos et ursus pascentur simul, et simul catuli eorum erunt.

Quasi bos.

10. Et qui consurgit ut princeps sit gentium.

Requies ejus.

Honor.

11. Et erit in die illa adjiciet Dominus ostendere manum suam, ad zelandum relictum residuum populi, quod relictum fuerit ab Assyriis.

14. Et Idumæam et super Moab primum manus mittent.

15. Et desolabit Dominus mare Ægypti.

3.

4. Καὶ ἐλέγξει ἐν εὐθύτητι τοὺς ταπεινοὺς τῆς γῆς.

5.

7. Καὶ δάμαλις καὶ ἄρκτος νεμεθῆσονται ὁμοῦς, κατακλεισθήσονται παιδία αὐτῶν.

Ὡς βουκόλιον.

10.

Ἡ ἀνάπαυσις αὐτοῦ.

11. . . . τοῦ κτήσασθαι τὸ ὑπόλειμμα τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, ὃ ἂν καταλίπη ἀπὸ τῶν Ἀσσυρίων.

14. Ἰδουμαία, Μωὰβ ἔκτασις χειρῶν αὐτῶν.

15. Καὶ ἀναθεματίζει Κύριος τὴν γλῶσσαν θαλάσσης Αἰγύπτου.

THEODOTIO.

3.

4. Et arguet in rectitudine humiles terræ.

5.

7. Et vacca et ursus pascentur simul, claudentur parvuli eorum.

Quasi bucolium.

10.

Requies ejus.

11. . . . ad possidendum residuum populi sui, quod relictum fuerit ab Assyriis.

14. Idumæa, Moab extensio manus eorum.

15. Et anathematizabit Dominus linguam maris Ægypti.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XI Hesaiæ.

ται etc. Sic haud dubie legendum in cod. Jes. (') Curterius omisit illud, καὶ ἄρκτος.

Ibid. 'A., Θ., ὡς βουκόλιον. Curterius, 'A., Θ., ὡς βουκόλιον ὁμοῦς τε Ὁ lege, ὁμοῦς τοῖς Ὁ, scilicet in editione τῶν Ὁ Hexaplati.

V. 10. 'A., ὅς ἀνίσταται etc. Procopius.

Ibid. Π., ἡ ἀνάπαυσις αὐτοῦ. Drusius.

Ibid. 'A., Σ., δόξα. Procopius.

V. 11. 'A., καὶ ἔσται etc. In Demonstrat. evang. Eusebii, p. 75 et apud Procopium. Ad Symmachum pro τοῦ ζηλώσαι, in Comment. Eusebii legitur, τοῦ

κτήσασθαι. [Aquila vero ibidem adscribit τοῦ ζηλώσαι. Duas igitur varias tribuit eidem lectiones. DRACH.]

V. 14. 'A., Ἰδουμαία καὶ Μωὰβ etc. Curterius ibid. ex ms. Jes.

V. 15. Eusebii in Hesaiam : Οἱ τρεῖς συμφώνως, οὕτως ἠρμήνευσαν, καὶ ἀναθεματίζει Κύριος τὴν γλῶσσαν θαλάσσης Αἰγύπτου. Hieronymus vero : « Desolabit igitur, sive interficiet, hoc est, ἀναθεματίζει, ut Theodotio, Aquila et Symmachus transulerunt, linguam maris Ægypti. »

(') Nimirum cod. Jesuit. habet, 'A., Θ., καὶ δαμάλια νεμεθῆσονται etc. Sed iisdem verbis exhibet. Procopius duorum versionem. Sagacius reponit Drusius, δαμάλις. DRACH.

HESAIÆ CAPUT XII.

TO EBPAIKON.

ךחך 1
 ישעתי אבסה 2
 יה יהה

VERSIO HEBRAICI TEXT.

- 1. Confitebor tibi.
- 2. Salus mea, confidam.

א Dominus.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

- 1.
- 2.

VULGATA LATINA.

- 1. Confitebor tibi.
- 2. Salvator meus, fiducialiter agam.

Dominus.

ΑΚΥΛΑΞ.

- 1. Ἐξομολογήσομαι σοι.

2.

✕ Γα : Κύριος.

AQUILA.

- 1. Confitebor tibi.
- 2.

✕ Ια : Dominus.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XII Hesaiæ.

V. 1. 'A, Σ., Θ., ἔξομ-. Curterius ex ms. Jes.

V. 2. Θ., Σωτήρ μου, ἐλπῶ. I lem.

HESAIÆ CAPUT XIII.

TO EBPAIKON.

על הר-נשפה 2

קל להם
 הניפו יד ויבאו פתחי נדיבים

אני צייתי למקדשי גם קראתי
 גבורי לאפי עליו גאותי

כמלכות 4

יהוה וכלי ועמד 5

ונבהל צירים 8

יחולק

ועברה חרוץ אף 9

ונכחליהם 10

אזים

השכשכ בעאתי

נאף 11

מצד 12

מכתם אופיר

VERSIO HEBRAICI TEXT.

2. Super montem præruptum.

Vocem ipsis.

Agitate manum, et ingrediantur ostia magnificorum.

3. Ego præcepi sanctificatis meis, etiam vocavi fortes meos in furore meo, exsultantes celsitudinis meæ.

4. Regnorum.

5. Dominus, et vasa indignationis ejus.

8. Et terrebutur, torsiones.

Dolebunt.

9. Et excandescentia et ira furoris.

10. Et constellationes eorum.

Lumen suum.

Sol in egrediendo ipsum.

11. Superbiam.

12. Præ obrizo.

Præ massa auri Ophir.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

2.

3.

4.

5.

8.

9.

10.

11.

12.

VULGATA LATINA.

2. Super montem caliginosum

Vocem.

Levate manum, et ingrediantur portas, duces.

3. Ego mandavi sanctificatis meis, et vocavi fortes meos in ira mea, exsultantes in gloria mea.

4.

5. Dominus et vasa furoris ejus.

8. Et conteretur; torsiones.

Dolebunt.

9. Et indignationis plenus, et iræ furorisque.

10. Et splendor earum.

Lumen suum.

Sol in ortu suo.

11. Superbiam.

12. Auro.

Mundo obrizo.

ΑΚΥΛΑΞ.

2.

Φωνήν αὐτῶν.

Ἐξάρετε χεῖρα, καὶ εἰσελθέτωσαν ἀνοίγματα ἐκουσασζομένων.

3. Ἐγὼ ἐνεταιλάμην τοῖς ἡγασμένοις μου, καὶ ἐκάλεσα δυνατοὺς μου τῷ θυμῷ μου γαυρωμένοις (ὑπερφηφανεῖας μου).

4. Βασιλειῶν.

5.

8.

Ἵδινήσουσιν.

9.

10. Καὶ χεσιλεῖμ (ἦ, ξιλεῖμ).

11.

12. Μἄλλον ἢ τὸ κίρρον.

Μἄλλον ἢ τὸ σπλωμα Ἵφειρ.

AQUILA.

2.

Vocem eorum.

Elevate manum, et ingrediantur aperitiones spontaneorum.

3. Ego præcepi sanctificatis meis, et vocavi potentes meos furore meo, gloriantes superbiæ meæ.

4. Regum.

5.

8.

Dolebunt.

9.

10. Et chesileem (vel, xileem).

11.

12. Magis quam rubidum.

Præ tinctura Ophir.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1. Ἐξομολογήσομαι σοι.

2.

✠ Ἰα : Κύριος.

SYMMACHUS.

1. Confitebor tibi.

2.

✠ Ia : Dominus.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XII Hesaiæ.

Ibid. ✠ Π., Ia etc. Idem.

1. Εὐλογῶ σε.

2. Σωτήρ μου, πεποιθὼς ἔσομαι.

Κύριος.

LXX INTERPRETES.

1. Benedico te.

2. Salvator meus, fidens ero.

Dominus.

1. Ἐξομολογήσομαι σοι.

2. Σωτήρ μου, ἐλπιδῶ.

✠ Ἰα : Κύριος.

THEODOTIO.

1. Confitebor tibi.

2. Salvator meus, sperabo.

✠ Ia : Dominus.

HESAIÆ CAPUT XIII.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

2.

Φωνὴν αὐτῶν.

Κινήσατε χεῖρα, καὶ ἐξελεύθε-
σαν θύρας.3. . . . δυνατοῦς . . . ἐν τῷ δο-
ξασμῷ μου.

4. Βασιλειῶν.

5. Κύριος καὶ σκευὴ ὀρμῆς αὐτοῦ.

8.

Ἵδινήσουσιν.

9.

10. . . .

Ἥλιος ἐν τῇ ἐξόδῳ αὐτοῦ.

11.

12.

SYMMACHUS.

2.

Vocem eorum.

Movete manum, et egrediantur
portas.

3. ...potentes... in gloria mea.

4. Regnorum.

5. Dominus et vasa impetus
ejus.

8.

Dolebunt.

9.

10. Et stellæ eorum.

Sol in exitu suo.

11.

12.

2. Ἐπ' ὄρους πεδινοῦ. Ἄλλος,
ἐπ' ὄρους νεφώδους.

Φωνὴν αὐτοῖς.

Παρακαλεῖτε χεῖρι, ἀνοίξατε, οἱ
ἀρχοντες.3. Ἐγὼ συντάσσω, καὶ ἐγὼ ἀγω
αὐτούς. Γίγαντες ἔρχονται πληρῶ-
σαι τὸν θυμὸν μου χαίροντες ἀμα
καὶ ὑβρίζοντες.

4. Βασιλείων.

5. Κύριος καὶ οἱ ὄπλομάχοι αὐτοῦ.

8. Καὶ παραχθήσονται οἱ πρέ-
σβεις.

Συμφοράσουσιν.

9. Ἀνιάτος, θυμοῦ καὶ ὀργῆς.

10. Καὶ ὁ Ὀρίων.

Τὸ φῶς ✠ αὐτῶν.

Τοῦ ἡλίου ἀνατέλλοντος.

11. Ὑβριν.

12. Μᾶλλον ἢ τὸ χρυσίον.

Μᾶλλον ἢ ὁ λίθος ὁ ἐν Σουφέρ.

LXX INTERPRETES.

2. Super montem campestrum.
Alius, super montem nebulosum.

Vocem ipsius.

Adhortamini manu, aperite,
principes.3. Ego præcipio, et ego adduco
eos. Gigantes veniunt implere fu-
rorem meum gaudentes simul, et
contumeliam facientes.

4. Regum.

5. Dominus et armati bellatores
ejus.

8. Et turbabuntur legati.

Condolebunt.

9. Insanabilis furoris et iræ.

10. Et Orion.

Lumen ✠ ipsorum.

Sole oriente.

11. Contumeliam.

12. Magis quam aurum.

Magis quam lapis qui in Su-
phir.

2.

Φωνὴν αὐτῶν.

Ἀφορίσατε χεῖρι.

3. Καίγε ἐκάλεσα τοὺς γίγαντάς
μου (χαίροντας τῇ ὑβρει μου),

4. Βασιλειῶν.

5.

8. Καὶ παραχθήσονται περιοχαί.

Ἵδινήσουσιν.

9. Μηνίδος, καὶ ὀργῆς, καὶ θυμοῦ.

10. Καὶ χεσιλεέμ (ἦ, ξιλεέμ).

Ἥλιος ἐν τῇ ἐξόδῳ αὐτοῦ.

11. Ὑβριν.

12.

THEODOTIO.

2.

Vocem eorum.

Separate manu.

3. Et quidem vocavi gigantes
meos (gaudentes contumelia mea).

4. Regnorum.

5.

8. Et turbabuntur periochæ.

Dolebunt.

9. Indignationis, et iræ et fu-
roris.

10. Et chesileem (vel, xileem).

Sol in exitu suo.

11. Contumeliam.

12.

TO EBPAIKON.

13	שמים ארצו
14	ואין מקבץ איש אל-עמו יפנו ואיש אל-ארצו ינטו
15	ידקר
17	אש- ככף לא יחשבו זהב לא יחפצו-בו
20	ולא- יהל שם ערבי
21	ציום
	אחים
	בנות יענה
	ושעירים
22	איום
	תנים
	וימיה לא ימשו

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

13.
14.
15.
17.
20.
21.
22.

ΑΚΥΤΑΣ.

13.	Οὐρανοὺς κλονήσω.
14.	Καὶ οὐκ ἔστιν ἀθροίζων, ἀνήρ πρὸς λαὸν αὐτοῦ νεύσουσιν, καὶ ἀνήρ πρὸς γῆν αὐτοῦ φεύζονται.
15.	Ἐκκεντηθήσεται.
17.	Ὁ ἄργυριον οὐ λογίζονται, καὶ χρυσίον οὐκ εὐδοκῆσουσιν.
20.	
21.	Στείν. Τυφῶνων. Στρουθοκάμηλοι. Καὶ τριχιώνται.
22.	ΐείν.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

13.	Cælum movere faciam.
14.	Et non congregans, vir ad populum suum respicient, et vir ad terram suam fugient.
15.	Perfodietur.
17.	Qui argentum non æstima- bunt, et aurum non volent in eo.
20.	Neque tentorium tendet ibi Arabs.
21.	Siim. Furunculis. Filiæ ululæ. Et pilosi.
22.	Cauti (vel, ululæ). Et dracones. Et dies ejus non protrahentur.

VULGATA LATINA.

13.	Cælum turbabo.
14.	Et non erit qui congreget : unusquisque ad populum suum convertetur, et singuli ad terram suam fugient.
15.	Occidetur.
17.	Qui argentum non querant, et aurum non veliunt.
20.	Nec ponet ibi tentoria Arabs.
21.	Bestiæ. Draconibus. Struthiones. Et pilosi sunt.
22.	Ululæ. Et sirenes. Et dies ejus non elongabuntur.

AQUILA.

13.	Cælos commovebo.
14.	Et non est qui congreget, vir ad populum suum declinabunt, et vir ad terram suam fugient.
15.	Transfigetur.
17.	Qui argentum non reputant, et erga aurum non bene affecti sunt.
20.	
21.	Siin. Typhonibus. Struthocameli. Et pilosi sunt.
22.	Iin.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIII Hesaiæ.

V. 2. 'Α.λ., ἐπ' ἄρουρας νεφώδους. In Basilii Com-
ment. in Hesaiam.

Ibid. Curterius ex cod. Jes. οἱ Γ', φωνὴν αὐτῶν.
Ibid. 'A., ἐξάρητε etc. Curterius ex ms. Jes. et
Procopius.

Ibid. Σ., κινήσατε χεῖρα καὶ ἐξελεύθησαν. Forte
εἰσελεύθησαν, *ingrediantur*

V. 3. 'A., ἐγὼ ἐνετείλαμην etc. Pro ἐγὼ Curterius
male Σιών. (†) Lectiones Symmachi et Theodotionis
ex Regio uno, Eusebio, Theodoro et Procopio. In
sine hujus versus lectiones perplexæ jacent apud
Curterium sic, ὑπερηφανείας μου. Σ., ἐν τῷ δοξα-
σμῷ μου. Σ., χαίροντας τῇ ὕβρει μου. Hæc autem
respiciunt has voces Hebraicas חַיְרֹנְתָא וַיְלַץ. Primam
igitur lectionem Aquilæ putamus esse, quia post
ejus versionem in ms. statim consequitur, et quia
ipse חַיְרֹנְתָא vertit ὑπερηφανίαν psal. xlv. 4. Secun-
dam, ἐν τῷ δοξασμῷ μου, Symmachi, cujus nomen
præfert : ispeque חַיְרֹנְתָא solet vertere ἐνδοξασμόν.
Tertiam Theodotionis, qui חַיְרֹנְתָא vertit ὕβριν infra
v. 11. [Ubi vulgatus textus Græcus habet χαίροντες,
codex Jes. hæc addit : τὸ ὑπερ-
φανείας, et immerito obelo signatur, habetur enim in
Hebr. חַיְרֹנְתָא μου. τὸ Σ., ἐν τῷ δοξασμῷ μου. τὸ χαί-
ροντας τῇ ὕβρει μου. Duas igitur exhibit Symmachi
versiones, Drusus vero in notis ex Procopio :

(†) Etiam apud Procopium legitur Σιών. Sed perspicue pro ἐγὼ, quod respondet Hebraico אֲנִי. Facile
permutare potuit librarius ΕΓΩ cum ΣΙΩ, et addendum existimavit litteram v. DRACA.

εἰ τῆρα ἡ γλῶσση. Symm., χαίροντας τῇ ὕβρει μου
gaudentes de contumelia mea. Alias, ἐν τῷ δοξασμῷ
μου. Reperio etiam hoc loco, ὑπερφανείασμῷ.
[DRACA.]

V. 4. Curterius, οἱ Γ', βασιλεύων.

V. 5. Σ., Κύριος καὶ σκευή etc. Idem.

V. 8. Θ., καὶ παραχθήσονται περιοχαί. Theodore-
tus.

Ibid. Οἱ Γ', ὠδινήσουσιν. Cod. Jes. Curterius male,
ὠδινῆσουσι.

V. 9. Θ., μηνίδος etc. Idem.

V. 10. 'A., Θ., καὶ χειλεῖμ (ἦ, ξιλεῖμ). Ita Dru-
sius, qui hæc scripsisse videtur ex Hieronymo,
cujus hæc sunt verba p. 151 : « Pro eo quod nos
interpretati sumus, *splendor eorum*, haud dubium
quin stellarum. Aquila et Theodotio ipsum verbum
posuerunt Hebraicum, CHISILEEM, pro quo LXX
Orionem transtulerunt, addentes de suo. *et omnis
ornatus cæli*, quod obelo prænotandum est. » Et p.
110 : « Verbum Hebraicum CHISILE LXX ὠρίωνα
transtulerunt, Hebræus quo ego præcepto:e usus
sum, *Arcturum* interpretatus est. Nos generaliter
sequentes Symmachum, *stellas* diximus. »

Ibid. αὐτῶν, præmissis asterisco. Curterius ex
cod. Jes. Asteriscus autem indicat vocem αὐτῶν,
quæ in Hebræo exprimitur, non habitam fuisse pri-
mitus in LXX.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

- 13. Οὐρανὸν παράξω.
- 14.
- 15. Ἐκκεντηθήσεται.
- 17.
- 20. Οὐδὲ σκηνοποιήσει ἐκεῖ Ἄραψ.
- 21. Σιεῖν.
Ἠγείμ.
Στρουθοκάμηλοι.
- 22. Ἰεῖν.

- 13. Οὐρανὸς θυμωθήσεται.
- 14. Καὶ οὐκ ἔσται ὁ συνάγων,
ὥστε ἄνθρωπον εἰς τὸν λαὸν αὐτοῦ
ἀποστραφῆναι, καὶ ἄνθρωπος εἰς
τὴν χώραν ἑαυτοῦ διώξεται.
- 15. Ἠττηθήσεται.
- 17. Οἱ ἀργύριον οὐ λογίζονται,
οὐδὲ χρυσοῦν χρεῖαν ἔχουσι.
- 20. Οὐδὲ μὴ διέλθωσιν αὐτὴν
Ἄραβες.
- 21. Θηρία.
Ἠγχοῦ.
Σειρῆνες.
Καὶ δαιμόνια.
- 22. Ὀνοκένταυροι.
Καὶ ἐχθῖνοι. Π., καὶ σειρῆνες.
Καὶ οὐ χρονιεῖ.

- 13. Οὐρανὸν θυμώσω.
- 14.
- 15. Ἐκκεντηθήσεται.
- 17.
- 20.
- 21. Σιεῖν.
Ἠγχοῦ.
Στρουθοκάμηλοι.
Καὶ ὀρθοτριχοῦνται.
- 22. Ἰεῖν.
Καὶ αἱ ἡμέραι αὐτῆς οὐ μὴ ἐφελ-
κυσθῶσι.

SYMMACHIUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

- 13. Cælum turbabo.
- 14.
- 15. Transfigetur.
- 17.
- 20. Neque tentorium tendet ibi
Arabs.
- 21. Siin.
Ochim.
Struthocameli.
- 22. Iin.

- 13. Cælum indignabitur.
- 14. Et non erit qui congreget :
ita ut homo ad populum suum
revertatur, et homo in regionem
suam expelletur.
- 15. Opprimetur.
- 17. Qui argentum non reputant,
nec auro opus habent.
- 20. Neque permeabunt eam
Arabes.
- 21. Bestiæ.
Sonitu.
Sirenes.
Et dæmonia.
- 22. Onocentauri.
Et hericii. Omnes, et sirenes.
Et non talarabit.

- 13. Cælum ad iram concitabo
- 14.
- 15. Transfigetur.
- 17.
- 20.
- 21. Siin.
Sonitu.
Struthocameli.
Et horripili sunt.
- 22. Iin.
Et dies ejus non protrahentur.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIII Hesaiæ.

Ibid. Σ., Θ., ἤλιος ἐν τῇ etc. Idem.

V. 11. Ο, Θ., ὕδριν. Hieronymus : « Verbum Hebraicum GAON, quod perspicue arrogantiam et superbiam sonat, Theodotio et LXX semper injuriam transtulerunt. »

V. 12. Ἄ., μάλλον ἢ τὸ κίρρόν. Hieronymus : « Tunc pretiosior erit vir auro, quod Hebraice dicitur PHAZ, et Aquila interpretatus est κίρρόν (ms. noster CIRRON) quod coloris optimi atque sanguinei est. » Drusius arbitratur legendum κίρρόν, quia sic vocem צה vertit Aquila Prov. viii, 19. Id confirmat codex CIRRON, quod coloris optimi atque sanguinei, quæ ad vocem κίρρόν optime quadrant.

V. 13. Ἄ., οὐρανούς κλονήσω etc. Curter. [Sunt qui Th. lectionem sic exhibeant : οὐρ. ὀρμώσω. DRACH.]

V. 14. Ἄ., καὶ οὐκ ἔστιν ἀθρ- etc. Idem.

V. 15. Curterius ex cod. Jes. οἱ Γ΄, ἐκκεντηθήσεται. Procopius habet, κατὰ τοὺς λοιποὺς ἑρμηνευτάς, ἐκκεντηθήσονται.

V. 17. Ἄ., οἱ ἀργύριον etc. Curterius ex ms. Jes. [Curter. legit et edidit, καὶ χρ. οὐκ εὐλογήσουσιν. Nihil erat mutandum ; εὐλογέω enim hic significat, laudo vel honoro. Suidas ad Ps. xlviii, 19, εὐλογῆσαι, ἐπαινεῖσαι, ἐγκωμιάσαι. Infra, xiv, 3, senes reddunt verbum צבד, honoro, εὐλογέω. DRACH.]

V. 20. Σ., οὐδὲ σκηνοποιήσει etc. Procopius. [Et ex eod. Proc. addidimus ἐκεῖ. DRACH.]

V. 21. Ἄ., Σ., Θ., σιεῖν. Sic legit Procopius, qui

PATROL. GR. XVI.

hec notat : Διὰ τε τῶν θηρίων τὸ ἀγνωστον, τὴν Ἑβραϊκὴν θέντες λέξιν ΣΙΕΙΝ οἱ λοιποὶ τῶν ἑρμηνευτῶν ἐκδεδώκασι. I. e. Reliqui Interpretes, eo quod nomen ferarum ignotum esset, Hebraicam ponentes vocem SHN ediderunt. Eusebius vero idipsum habet, sed in ejus Commentario legitur σείειν. Vulgare est Hebraica nomina per □ desinentia, ab interpretibus Græcis per v terminari. Hieronymus : « SIM soli LXX θηρία, i. e. bestias, transtulerunt. » Et alibi : « Pro quibus Aquila, et Symmachus, et Theodotio ipsum verbum Hebraicum posuerunt SIIM. »

Ibid. Ἄ., τυφῶνων etc. Curterius, φῶνων, perperam. Hieronymus : « Et replebantur domus, ut nos diximus, draconibus : ut Aquila transtulit, typhonibus : Symm. ὠγείμ (al. OHIM) ipsum verbum Hebraicum exprimens. LXX vero et Theodotio ἤχος, i. e. clamores, vel sonitus interpretati sunt. » Drusius : « Typhonibus, τυφῶν (sic accentus) nomen dæmonis, quem Hieronymus inter Ægyptios deos numerat, inquit, significat quod Ægyptii Heroas et deos auctores suæ gentis simulent, Oronet Isinet Osirin et Typhonem. De Ægyptio autem Typhone videndi sunt Herodotus et Diodorus Siculus. Est et nomen gigantis. » [Φωνῶν Aquilam reddidisse, pro ἤχου LXX senum, testis est Procopius. Typhonem autem nihil ad rem, οὐδὲν πρὸς ἔπος, ut jam observavit Bochartus, Hieroz. l. iii, cap. 15. Ita Schleuserus. DRACH.]

Ibid. Ἄ., Σ., Θ., στρουθοκάμηλοι. Sic Eusebius,

Basilius et Theodoretus.

Ibid. Curterius ex ms. Jes. 'A., τριχιώνται. Θ., ὄρθοτριχούνται. Τριχιώνται vero, quasi ex τριχιάω, pilosus sum : et tamen Levit. xvii, 7, וְעִירֵיךָ vertit Aquila τοῖς τριχίουςι, non autem τριχιώσι, quasi a τριχιάω. In hac certe voce multum variatur : nam Josue xv, 14, ex incerto legitur τριχίωτα, pilosum :

Hesaiæ cap. 34, ἤγγω 'A., τριχιών. Θ., ὄρθοτριχών. In hunc autem Hesaiæ locum hæc habet Procopius : Τούτους δὲ, φασί, τριχιώντας 'Ακύλας ἰνόμασε, δηλῶν κάθυλον καὶ ἐσκοτισμένον δαίμονα. Quæ sic vertit Curterius : *Itaque istos, aiunt, hirsutos nominavit Aquila ; ut obscænum dæmonem et caliginosum indicaret.*

HESAIÆ CAPUT XIV.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

ΑΚΥΤΑΣ.

'Ελληνικοῖς γράμμασι.

הגר 1	1.
המשל 4	4.
מזדבנה	
מכנה 6	6.
ברדשים 8	8.
רגזה 9	9.
עורר לך רפאים	
ומנסך 11	11.
הייל בן שחר 12	12.
אל-ירטנו בוד 15	15.
מרגז הארץ 16	16.
נמדבר 17	17.
אסיריו	
איש 18	18.
כנצר 19	19.
אל-אבני-בוד	
נפגר מדבם לא-תוד אחם 20	20.
בקבורה	

1. Ὁ προσήλυτος.
4. Παραβολήν.
Αιμός.
6.
8.
9. Ἐκλονήθη.
Ἐξέγειρέν σοι Ῥαφαεῖμ.
11.
12.
15. Εἰς μήρους λάκκου.
16. Ὁ κλονήσας τὴν γῆν.
17. Ὡς ἔρημον.
Δεσμίους ✕ αὐτοῦ.
18. Ἀνήρ.
19. Ὡς ἰχώρ.
20. Ὡς

זרע מדעים	
אתם 21	21.
ובלאו פני-תבל ערים	

Σπέρμα πονηρευομένων.
21. Πατέρων αὐτῶν.
Καὶ πληρώσουσι πρόσωπον σι-
κουμένης πόλεων.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

1. Peregrinus.
4. Parabolam.
Aurea pensio.
6. Percutientem.
8. Abietes.
9. Contremuit.
Suscitavit tibi Raphaim.
11. Et operientes te.
12. Lucifer filii auroræ.
15. Ad latera cisternæ.
16. Tremefaciens terram.
17. Sicut desertum.
Vinctis ejus.
18. Vir.
19. Quasi stirps.
Ad lapides cisternæ.
20. Veluti cadaver conculcatum non unies te cum eis in sepultura.

1. Advena.
4. Parabolam.
Tributum.
6. Cadentem.
8. Abietes.
9. Turbatus est.
Suscitavit tibi gigantes.
11. Et operimentum tuum.
12. Lucifer qui mane oriebaris.
15. In profundum laci.
16. Qui conturbavit terram.
17. Desertum.
Vinctis ejus.
18. Vir.
19. Quasi stirps.
Ad fundamenta laci.
20. Quasi cadaver putridum. Non habebis consortium neque cum eis in sepultura.

1. Advēna.
4. Parabolam.
Fames.
6.
8.
9. Commotus est.
Suscitavit tibi Raphaim.
11.
12. Ululantem auroræ filium.
15. In latera laci.
16. Qui commovit terram.
17. Sicut desertum.
Vinctos ✕ ejus.
18. Vir.
19. Sicut tabes.
20. Sicut cadaver conculcatum. . .

Semen pessimorum.
21. Patrum suorum.
Atque impleant facies orbis urbibus.

Semen pessimorum,
21. Patrum suorum.
Neque implebunt faciem orbis civitatum.

Semen pessimorum
21. Patrum suorum.
Et implebunt faciem orbis urbibus.

V. 22. 'Α, Σ, Θ., *ισίγ*. Procopius legit *σιελν*, sicque habet : Οἱ λοιποὶ τῶν ἐρμηνευτῶν... ἀντὶ τοῦ, *δουκένταυροι, σιελν* πάλιν ἐξέδωκαν. I. e. *Reliqui interpretes... pro illo*, onocentauri, Siim ediderunt. Ubi litteram Σ male præposuit, ut arguitur non solum ex Hebraico hodierno צ"ן, sed etiam ex Hieronymo, qui sic habet : « Pro *uluis* quoque omnes

ipsa verbum Hebraicum HIM, soli LXX *onocentauris* transtulerunt. » Legendum itaque *ισίγ* : nam ut paulo ante dicebamus, Græci □ Hebraicum finale sæpe terminant per γ.

Ibid. II., καὶ σειρήνες. Alii, 'Α., Σ., Θ., σειρήνες. Ibid. Θ., καὶ αὐτὴ ἡμέραι αὐτῆς etc. Curterius, qui legerat αὐτῶν, perperam.

HESAIÆ CAPUT XIV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1. Ὁ προσήλυτος.
4. Παραβολήν.
6.
8. Πίνυς.
9. Ἐσαλεύθη.
11.
12.
15.
16. Ὁ ταράξας τὴν γῆν.
17. Ὡς ἔρημον.
Δεσμίους ✕ αὐτοῦ.
18. Ἐκαστος.
19. Ὡς ἐκτρωμα.
Εἰς θεμέλια λάκκου.
20.
Σπέρμα πονηρευομένων.
21. Πατέρων αὐτῶν.
Καὶ πληρώσουσι τὸ πρόσωπον
τῆς οἰκουμένης πόλειον.
SYMMACHUS.
1. Advena.
4. Parabolam.
6.
8. Pini.
9. Concussus est.
11.
12.
15.
16. Qui conturbavit terram.
17. Sicut desertum.
Vinetos ✕ ejus.
18. Unusquisque.
19. Sicut arbortivum.
Ad fundamenta lacu.
20. Etiam cum his qui occidunt
in bello, non mereberis habere
consortium sepulturæ.
Semen pessimorum.
21. Patrum suorum.
Et implebunt faciem orbis urbi-
bus.

1. Ὁ γειώρας.
4. Τὸν θρῆνον.
Ἐπισπουδαστής.
6. Πατάξας. Ἄλλος, ἐπάταξεν.
8. Τὰ ξύλα.
9. Ἐπικράνθη.
Συνεγέρθησάν σοι πάντες οἱ γί-
γαντες.
11. Καὶ τὸ κατακάλυμμά σου.
Οἱ II., ✕ σου.
12. Ὁ ἑωσφόρος ὁ πρῶτ' ἀνατέλ-
λων.
15. Εἰς τὰ θεμέλια τῆς γῆς.
16. Ὁ παροξύνων τὴν γῆν.
17. Ἐρημον.
Τοὺς ἐν ἐπαγωγῇ.
18. Ἄνθρωπος.
19. Ὡς νεκρός.
Εἰς ἔδου.
20. Ὅν τρόπον ἰμάτιον ἐν αἵματι
πεφυρμένον οὐκ ἔσται καθαρὸν, οὐ-
τως οὐδὲ σὺ ἔσῃ καθαρός.
Σπέρμα πονηρόν.
21. Πατρὸς αὐτῶν.
Καὶ ἐμπλήσουσι τὴν γῆν πολέ-
μων.

LXX INTERPRETES.

1. Gioras.
4. Lamentationem.
Sollicitator.
6. Percutiens. *Alius*, percussit.
8. Ligna.
9. Exacerbatus est.
Concitati sunt tibi omnes gi-
gantes.
11. Et operimentum tuum. *Om-
nes*, ✕ tuum.
12. Lucifer qui mane oriebat.
15. Ad fundamenta terræ.
16. Qui irritabat terram.
17. Desertum.
Qui in abductione.
18. Homo.
19. Sicut mortuus.
Ad infernum.
20. Quemadmodum vestimen-
tum in sanguine conspersum non
erit mundum, ita neque tu eris
mundus.
Semen malum.
21. Patris eorum.
Et implebunt terram bellis.

1. Ὁ προσήλυτος.
4. Παραβολήν.
6.
8.
9.
Ἐξέγειρέν σοι Ῥαφαεῖμ.
11.
12.
15. Εἰς μήρους λάκκου.
16. Παροργίζων τὴν γῆν.
17. Ὡς ἔρημον.
Δεσμίους ✕ αὐτοῦ.
18. Ἄνήρ.
19. Ὡς βλαστόν.
20.
Σπέρμα πονηρευομένων.
21. Πατρὸς αὐτοῦ.
Καὶ πληρωθῶσι πρόσωπον τῆς
οἰκουμένης πόλειον.
THEODOTIO.
1. Advena.
4. Parabolam.
6.
8.
9.
Suscitavit tibi Raphaim.
11.
12.
15. In latera lacu.
16. Qui ad iram provocabat ter-
ram.
17. Sicut desertum.
Vinctos ✕ ejus.
18. Vir.
19. Sicut germen.
20.
Semen pessimorum.
21. Patris sui.
Et impleantur facies orbis urbi-
bus.

TO EBPAIKON.

בבל 22
בארצי 25
המלך 28
נחש 29
מנצף 31
מלאכי גי 32

VERSIO HEBRAICI TEXT.

22. Ipsi Babel.
25. In terra mea.
28. Rex.
29. Serpentis.
31. Ab Aquilone.
32. Nunciis gentis.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

22.
25.
28.
29.
31.
32.

VULGATA LATINA.

22. Babylonis.
25. In terra mea.
28. Rex.
29. Colubri.
31. Ab Aquilone.
32. Nunciis gentis.

ΑΚΥΛΑΣ.

22. Τῆς Βαβυλῶνος.
25. Ἐν γῆ μου.
28. Ὁ βασιλεὺς.
29. Ὅφραως.
31. Ἀπὸ Βορρῆδ.
32. Βασιλεῦσιν ἔθνους.

AQUILA.

22. Babylonis.
25. In terra mea.
28. Rex.
29. Serpentis.
31. Ab Aquilone.
32. Regibus gentis.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIV Hesaiæ.

V. 1. Ἀ., Σ., Θ., ὁ προσήλυτος. Ita Curterius. Eusebius vero ait, ἀντὶ τοῦ, ὁ γειώρας, οἱ λοιποὶ ἐρμηνευταὶ ὁ προσήλυτος ἐκδεδώκασιν, et sic etiam Procop. Γειώρας autem est vox Syra גיורא. [Drusius : « Idem Procopius male interpretatur, γειώρας, ὁ τῆ γεωργία προσκελεμένος, cum sit vox Syra, non Græca, גיורא γειώρας, ut יהודה יוּדָא. » DRACH.]

V. 4. Hieron. : « A., S., Th., parabolam transtulerunt, quos et nos secuti sumus. »

Ibid. Hieronymus : « Pro tributo Aquila famem interpretatus est. »

V. 6. Ἄλλος, ἐπάταξεν. Sic legit Origenes, ut notatur ad marg. cod. Jes. Nam sigla Ω hic Origenem haud dubie significat. Curterius hic recte posuit : alibi Φ ponit, sed perperam. [Drusius : « Nic est littera Ω, qua Origenem designari putant. » Eadem sigla in aliis quoque invenitur exemplaribus, nec ejus significatus ignorabatur. DRACH.]

V. 8. Σ., πτύες. Sic Eusebius in Hesaiam. [Ex Eusebii comment. ad h. l. addendum : ארזי לבנון Hebr., cedri Libani. Symm., κέδροι, cedri. LXX et Th., τὰ ξύλα τοῦ Λιβάνου, ligna Libani. DRACH.]

V. 9. Ἀ., ἐκλονήθη etc. Curterius. [Et Procopius. DRACH.]

Ibid. Ἀ., Θ., ἐξέγειρέν σοι Ῥαφαίμ. Idem. [Atque Procop. Euseb. in Comment. : οἱ, κατὰ τοὺς λοιποὺς ἐρμηνευτάς, Ῥαφαίμ. l. e., juxta reliquos interpretes, Raphaim. DRACH.]

V. 11. Cod. Jes. sic habet ad marg. οἱ Π., κατὰ Φ σου. Id est, omnes secundum Origenem habent σου. Ibi Curterius κατὰ Φ habet, et in hac nota passim labitur.

V. 12. A., ululantem auroræ filium. Sic Hieronymus.

V. 15. Ἀ., Θ., εἰς μήρους λάκκου. Curterius ex ms. Jes. [Et Procopius. DRACH.]

V. 16. Ἀ., ὁ κλονήσας etc. Theodoretus. Curterius vero legit, Ἀ., ὁ κλονῶν τὴν γῆν. Σ., ὁ ταρασσῶν etc. [Cod. March., ex quo Curter., sic habet : Ἀ., ὁ κλονῶν τὴν γῆν. Σ., ὁ ταραξας. Θ., ὁ παραργίζων. Ita etiam Procop. DRACH.]

V. 17. Hieron. « Omnes, quasi desertum. » Ibid. Ἀ., Σ., Θ., δεσμούς αὐτοῦ. Drusius. Curterius vero ex ms. Jes. ita legit, ✕ αὐτοῦ οἱ Ὁ δεσμούς. Ubi suspicor mendum. LXX, τοὺς ἐν ἐπα-

HESAIÆ CAPUT XV

TO EBPAIKON.

משא מואב 1
ער
ובדחבתיה 3
ואלעלה 4
תלצי מואב
כי ו בעלה הלוחית בבני יעלה-
כי ו דרך חרנים ועקת-שבר יעורר
העקה 8

VERSIO HEBRAICI TEXT.

1. Onus Moab.
Ar.
3. Et in plateis ejus.
4. Et Eleale.
Expediti Moab.
5. Quia per ascensum Luith in fletu ascendet in ea : quia via Oronaim clamorem contritionis suscitabunt.
8. Clamor.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

1.
3.
4.
5.
8.

VULGATA LATINA.

1. Onus Moab.
Ar.
3. Et in plateis ejus.
4. Et Eleale.
Expediti Moab.
5. Per ascensum enim Luith flens ascendet, et in via Oronaim clamorem contritionis levabunt.
8. Clamor.

ΑΚΥΛΑΣ.

1. Ἄρμα Μωάδ.
Πόλις.
3. Καὶ ἐν ταῖς πλατείαις αὐτῆς.
4. Καὶ Ἐλεαλή.
Ἐξωμοι Μωάδ.
5. Ὅτι ἀναβάσει τῆς Λουεῖθ ἐν κλαυθμῷ ἀναθήσεται ἐν αὐτῷ, ὅτι ὁδῷ Ὀρωναιμ κραυγὴν, συντριμμὸν ἐξαναγερούσιν.
8. Ἡ κραυγὴ.

AQUILA.

1. Onus Moab.
Civitas.
3. Et in plateis ejus.
4. Et Eleale.
Expediti Moab.
5. Quia ascensu Luith, cum planctu ascendet in eo, quia via Oronaim clamorem, contritionem suscitabunt.
8. Clamor.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

22. Τῆς Βαβυλώνας.
 25. Ἐν τῇ γῆ μου.
 28. Ὁ βασιλεύς.
 29. Ὁφθαλμοί.
 31. Ἀπὸ Βορρᾶ.
 32. Ἀγγέλοις ἔθνους.
 SYMMACHUS.

22. Babylonis.
 25. In terra mea.
 28. Rex.
 29. Serpentis.
 31. Ab Aquilone.
 32. Nunciis gentis.

22. Vacat.
 25. Ἐπὶ τῆς γῆς τῆς ἐμῆς.
 28. Ὁ βασιλεύς.
 29. Ὁφθαλμοί.
 31. Ἀπὸ Βορρᾶ.
 32. Βασιλεῖς ἔθνῶν.

LXX INTERPRETES.

22. Vacat.
 25. Super terram meam.
 28. Rex.
 29. Serpentis.
 31. Ab Aquilone.
 32. Reges gentium.

22.
 25. Ἐν τῇ γῆ μου.
 28. Ὁ βασιλεύς.
 29. Ὁφθαλμοί.
 31. Ἀπὸ Βορρᾶ.
 32. Βασιλεῖς ἔθνους.
 THEODOTIO.

22.
 25. In terra mea.
 28. Rex.
 29. Serpentis.
 31. Ab Aquilone.
 32. Regibus gentis.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIV Hesaiæ.

γῆ. Forte, ἐν ἀπαγωγῇ, ut habent quidam libri.

V. 18. Ἀ., Θ., ἀνήρ etc. Curter. ex ms. Jes. [Et Procopius, qui omnes profert lectiones sequentium commatum 21, 22, 25, 28, 29, 31. Et sic scripsisse hoc in libro, quod semel monuisse sufficiat. DRACH.]

V. 19. Hieronymus: « *Quasi sanies*, quæ Hebraice dicitur NESER, quam Aquila ἰχώρα interpretatus est, *tabem videlicet et pedorem*: quem Symmachus ἔκτρομα, i. e. abortivum, Theodotio *germen*: quoniam hoc ipsum supra (II, 1.) Th. *germen*, Aquila ἀκρέμονα i. e. virgultum, interpretati sunt. Proprie autem NESER dicitur virgultum, quod ad radices arborum nascitur, et ab agricola avulsam quasi inutile projicitur: unde nos *stirpem inutilem* transtulimus. »

Ibid. Σ., εἰς θεμέλια λάκκου. Hieron.: « *Fundamenta autem laci*, pro *lapidibus laci*, interpretatus est Symmachus, ut aliis verbis et profundum et tartarum significaret inferni. »

V. 20. Ἀ., *sicut cadaver conculcatum*. Hieronymus, qui etiam versionem Symmachi Latine adfert, *qualem* nos edidimus.

Ibid. Hieron.: « *Pro semine pessimo*, cæteri *semen pessimorum* interpretati sunt. » Vide notam ad

cap. I, versu 4.

V. 21. Ἀ., Σ., πατέρων etc. Curterius ex ms. Jes.

Ibid. Ἀ., καὶ πληρώσουσι etc. Has lectiones ex eodem mutuamur. In LXX πολέμων librariorum vitio irrepsit pro πόλεων. [Lamb. Bos: « Qui omnes (A., S., Th.) pro πολέμων (scil. τῶν ὄ) habent πόλεων. edit. In aliquibus libris legitur πολεμίων. » Sic etiam Rom.: « In aliquibus est, πολεμίων, *hostibus*. » — In Th., verbum πληρωθῶσι poscit subjectum pl., πρόσωπα, ut habet Hebr. DRACH.]

V. 22. Ἀ., Σ., τῆς Βαβυλώνας. Idem.

V. 25. Ἀ., ἐν γῆ μου etc. Idem.

V. 28. Ad vocem, ὁ βασιλεύς, cod. Jes. οὐ Γ', ὁμοίως.

V. 29. Idem οὐ Γ', ὁμοίως.

V. 31. Idem οὐ Γ', ὁμοίως.

V. 32. Hieron.: « *Pro nuntiis*, id est, *angelis*, quos solus Symmachus transtulit, omnes *reges* interpretati sunt, verbi ambiguitate decepti: quia præter unam litteram ALEPH, quæ in Angelorum vocabulo addita est, eodem *reges* et *Angeli* appellantur nomine, i. e., MALACHE. »

HESAIÆ CAPUT XV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1. Λῆμμα Μωάβ.

Πόλις.

3. Καὶ ἐν ταῖς πλατείαις αὐτῆς

4. Καὶ Ἐλεαλή.

(Εὐζωνοί) Μωάβ.

5. Ὁρωννείμ.

8. Ἡ κραυγή.

SYMMACHUS.

1. Assumptio Moab.

Civitas.

3. Et in plateis ejus.

4. Et Eleale.

Accincti Moab.

5. Orannim.

8. Clamor.

1. Τὸ ῥῆμα τὸ κατὰ τῆς Μωαβίτιδος.

Vacat.

3. Καὶ ἐν ταῖς ῥύμαις αὐτῆς.

4. Καὶ Ἐλεαλή.

Ἡ ὄσφύς τῆς Μωαβίτιδος.

5. Ἐπι δὲ τῆς ἀναβάσεως Λουεῖθ πρὸς σὲ κλαίοντες, ἀναθήσονται τῇ ὄσφ' Ἀρωννείμ· βοᾶ συντριμμα καὶ σεισμός.

8. Ἡ βοή.

LXX INTERPRETES.

1. Verbum, quod contra Moabididem.

Vacat.

3. Et in vicis ejus.

4. Et Eleale.

Lumbus Moabitudis.

5. Super ascensum autem Luith ad te flentes ascendent via Aronnim: clamat contritio et concussio.

8. Clamor.

1. Λῆμμα Μωάβ.

Ἄρ.

3. Καὶ ἐν ταῖς πλατείαις αὐτῆς

4. Καὶ Ἐλεαλή.

- 5.

8. Ἡ κραυγή.

THEODOTIO.

1. Assumptio Moab.

Ar.

3. Et in plateis ejus.

4. Et Eleale.

- 5.

8. Clamor.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

AKYAAΣ.

אלים יללתה
9 דימון
דומה

9.

9. Διμων.
Χθονός.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

Elim ululatus ejus.

Elim clamor ejus.

9. Dimon.

9. Dimon.

9. Dibon.

Humi.

Humi.

Terræ.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XV Hesaiæ.

V. 1. 'A., ἄρμα Μωάβ. Drusius. Sic solet Aquila vertere עֲרָמָא et Σ., Θ., λήμμα. Hieronymus hic : « S., Th., assumptio Moab. »

sequenter habetur : ita ut lectio trium in textum inverte sit hoc modo : καὶ ἐν ταῖς πλατείαις αὐτῆς, καὶ ἐν ταῖς ῥύμαις αὐτῆς. [Καὶ ἐν τ. πλατ. α. decet in nonnullis codd. Polyglotten-Bibel. DRACH.]

Ibid. Hieron. : « Pro AR, quod solus Theodotio ita posuit, ut legitur in Hebræo, Aquila et Symmachus urbem interpretati sunt : non considerantes quod inter AIN et RES elementa Hebraica, IOD litteram non haberet ; quæsi esset, recte civitas diceretur. »

V. 4. Ms. Jes. Ἐλεαλή οἱ Γ' ὀμολίως.

V. 3. 'A., Σ., Θ., καὶ ἐν ταῖς πλατείαις αὐτῆς. Curter. [cum obelo. DRACH.] Ο', καὶ ἐν ταῖς ῥύμαις αὐτῶν. In edit. Romana τῶν Ο' utraque lectio con-

Ibid. Hieronymus : Super hoc expediti Moab etc. : « Verbum Hebraicum ELUSE, pro quo Aquila ἐξώμους, id est, expeditos, et exertis humeris, Symmachus accinctos interpretatus est. » Hic Hieronymus pro more suo accusativum pro nominativo posuit, ut hæc ad seriem quadrarent. [« In versionem Aquilæ », sic Schlcusnerus, « irrepsit apertum vitium.

HESAIÆ CAPUT XVI.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

AKYAAΣ.

1 הר בת ציון
2 והיה כעוף - נודד קן בשלה
תהיינה בעות מואב מעברות לארנון
3 הביאו עצה
נודד אל - חגלי
4 דני - סתר לבו
מן - הארץ
5 הזבן בחדס כסא
6 גא מאד גאותו וגאונו ועברות
לא - כן בדון

1.

2.

3.

4.

5.

6.

1. Τὸ ὄρος θυγατρὸς Σιών.
2. Καὶ ἔσται ὡς πετεινὸν μεταναστεύον, νοσσιὰ ἐξαπεσταλμένη ἔσονται θυγατέρες Μωάβ. Διαβάσεις τοῦ Ἀρνὸν
3. φέρετε βουλὴν.
4.
Ἀπὸ τῆς γῆς.
5. Καὶ ἐτοιμασθήσεται ἐν ἔλεφ θρόνος.
6.

7. Τοῖς πολυχρόνοις μου τοίχῳ ὀστρακίνῳ μελετήσατε.
8. Ἄρουραι.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

1. Montem filiaë Sion.
2. Et fuit sicut avis vagans nido emissa : erunt filiaë Moab vada Arnon.
3. Afferte consilium.
Vagum ne reveles.
4. Esto latibulum eorum.
A terra.
5. Et præparabitur in misericordia solium.
6. Superbus valde : superbia ejus, et elatio ejus et iracundia ejus : non sic mendacia ejus.
7. Longævis meis muro testaceo, meditamini.
8. Arva.

1. Montem filiaë Sion.
2. Et erit sicut avis fuglens, et pulli de nido avolantes, sic erunt filiaë Moab in transcensu Arnon.
3. Ini consilium.
Et vagos ne prodas.
4. Esto latibulum eorum.
Terrain.
5. Et præparabitur in misericordia solium.
6. Superbus est valde : superbia ejus et arrogantia ejus, et indignantio ejus plus quam fortitudo ejus.
7. His qui lætantur super muros cocti lateris loquimini.
8. Suburbana.

1. Montem filiaë Sion.
2. Et erit sicut avis transmigrans : nidus dimissus erunt filiaë Moab. Transitus Arnon
3. ferte consilium,
4.
A terra.
5. Et præparabitur in misericordia thronus.
6.
7. Longævis meis muro testaceo, meditamini.
8. Arva.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

9. Διμών.
Χθονός.

Αλιειμ ✕ όλολυγμός αὐτῆς.
9. Δειμών. Ἄλλως, Ῥεμμών.
Ἄδαμά.

9. Διμών.
Τῆς γῆς.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

9. Dimon.
Humi.

Ælim ✕ ululatus ejus.
9. Dimon. *Aliter*, Remmon.
Adama.

9. Dimon.
Terræ.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XV Hesaiæ.

Scriben lum enim est εὐζῶνοι, quod quoque postulat textus Hebraicus. » DRACH.]

V. 5. Eusebius et Hieron. de locis Hebraicis : « Aronim, juxta Hesaiam, viæ nomen est, in visione contra Moab : pro quo Aquila *Oronaim* posuit ; et Symmachus, *Oranim*. » Quare putamus lectionem a Curterio allatam, ὅτι ἀναβάσει.... Ἐρωναίμ, Aquilæ esse. Pro συντριμμόν forte legendum συντριμμοῦ, *contritionis*.

V. 8. Curterius ex ms. Jes. of Γ, ἡ κραυγῆ.
Ibid. Curterius, όλολυγμός αὐτῆς, cum asterisco ad marg. quia πῦρ) bis repetitum in Hebræo, se-

mel tantum legebatur in edit. τῶν Ο. Ideoque additum et asterisco notatum fuerat in Hexaplis.

V. 9. Ms. Jes. Διμών, ὁμοίως of Γ καὶ τὸ Ἐβραϊκόν. In textu τῶν Ο ms. Jes. legitur bis Ῥεμμών pro Δειμών : in Commentario autem Procopii modo Ῥεμμών, modo Δαιμών (pro Δειμών) modo etiam Δειθών legitur. Hieronymus, *Dibon*.

Ibid. Eusebius de locis Hebraicis Ἄδαμά. Ἄ., Σ., Θ., χθονός τῆς γῆς. Sic restituas, Ἄ., Σ., χθονός. Θ., τῆς γῆς. Nam Hieronymus vertit : « Adama in Hesaiæ : pro quo Aquila et Symmachus, *humum* ; Theodotio *terram* interpretatur. »

HESAIÆ CAPUT XVI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1. Τὸ ἕρος θυγατρὸς Σιών.
2.

1. Τὸ ἕρος θυγατρὸς Σιών.
2. Ἔση γὰρ ὡς πετεινοῦ ἀνιπταμένου νοσοῦς ἀρηρημένος, ἔση θυγατὴρ Μωάβ. Ἐπειτα δὲ Ἄρῶν.

1. Τὸ ἕρος θυγατρὸς Σιών.
2. Αἱ διαβάσεις Ἄρῶν

3.
Ἄνίστατον μὴ ἀποδιώξης.

3. Βουλεύου.
Ἐξέστησαν ἢ μὴ ἀχθῆς.

3. φέρετε βουλὴν.
Μὴ μεταναστεύοντα ἀποκαλύψης.

4.
Ἐκ τῆς γῆς.

4. Ἔσονται σκέπη ὑμῖν. Ἄλλος, γίνου ἀποκρυβὴ αὐτοῖς.
Ἄπὸ τῆς γῆς.

4.
Ἐκ τῆς γῆς.

5. Καὶ ἐτοιμασθήσεται μετ' ἐλέους θρόνος.

5. Καὶ διορθωθήσεται μετ' ἐλέους θρόνος.

5. Καὶ ἐτοιμασθήσεται μετ' ἐλέους θρόνος.

6. Ὑπερήφανος σφόδρα κατὰ τὸ ἔπαρμα αὐτοῦ, καὶ κατὰ τὴν ὑπερηφανίαν αὐτοῦ, καὶ τὴν ὀργὴν αὐτοῦ, οὐχ οὕτως οἱ βραχίονες αὐτοῦ.

6. Ὑβριστῆς σφόδρα, τὴν ὑπερηφανίαν ἐξῆρα ἢ οὐχ οὕτως ἡ μακροψυχία σου, οὐχ οὕτως. Ἄλλος, καὶ ἡ ὕβρις αὐτοῦ, καὶ ἡ μῆνις αὐτοῦ.

6.

7. Τοῖς εὐφραينوμένοις ἐν τῷ τείχῳ ἐστρακίνῃ φθέγγασθε.

7. Τοῖς κατοικοῦσι Δεσὲθ μελετήσεις.

7. Τοῖς ἀυμώδεσιν.

8. Κλήματα.

8. Τὰ πεδία.

8. Ἄγροι θανάτου.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

1. Montem filia: Sion.
2.

1. Montem filia: Sion.
2. Eris enim velut avis avolantis pullus ablatas, eris filia Moab. Deinde vero Arnon.

1. Montem filia: Sion.
2. Transitus Arnon

3.
Instabilem ne persequaris.

3. Consulta.
Obstupuerunt : ne moleste feras.

3. ferte consilium.
Ne transmigrantem reveles.

4.
De terra.

4. Erunt tegmen vobis. *Alius*, esto latibulum eis.
A terra.

4.

5. Et præparabitur cum misericordia thronus.

5. Et dirigetur cum misericordia thronus.

5. Et præparabitur cum misericordia thronus.

6. Superbus valde secundum elationem ejus, et secundum superbiam ejus, et iram ejus, non ita brachia ejus.

6. Contumeliosus valde : superbiam sustuli : non sic divinatio tua, non sic. *Alius*, et contumelia ejus, et indignatio ejus.

6.

7. Lætantibus in muro testaceo dicite.

7. Habitantibus Deseth meditationes.

7. Squallidis.

8. C imata.

8. Campi.

8. Agri mortis.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON
Ἑλληνικοῖ; γραμμασι.

AKYΛAΣ.

שלחחיה		✕ Ἀπ' αὐτῆς.
עברו ים		Διέβησαν τὴν θάλασσαν.
9 חשבן	9.	9.
ואלעלה		Καὶ Ἐλεαλή.
10 מן-הרכמל	10.	10. Ἀπὸ τοῦ Καρμηλίου.
ובכרמים לא-ירנן		Καὶ ἐν ἀμπελώσει οὐκ αἰνέσει.
11 מעי למואב ככנור יהבו וקרבי	11.	11.
לקיר הרש		
13, 14 מאז : ועתה דבר יהוה	13, 14.	13, 14. . . ἐν τρισὶν ἔτεσι μι-
לאמר בשלש שנים כשני שכיר		θωτοῦ.
ונקלה כבוד מואב בכל החמון		
דבר		

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA

Emissiones ejus.	Propagines ejus.	✕ Ab ea.
Transierunt mare.	Transierunt mare.	Transierunt mare.
9. Hesebon.	9. Hesebon.	9.
Et Eleale.	Et Eleale.	Et Eleale.
10. A Charmel.	10. De Carmelo.	10. A Carmelo.
Et in vineis non exsultabit.	Et in vineis non exsultabit.	Et in vineis non laudabit.
11. Viscera mea ad Moab ut cithara tumultuabuntur : et intestinum meum super Chir Hares.	11. Venter meus ad Moab quasi cithara sonabit, et viscera mea ad murum cocti lateris.	11.
13, 14. Ex tunc. Et nunc locutus est Dominus dicendo : In tribus annis tanquam annis mercenarii.	13, 14. Ex tunc : et nunc locutus est Dominus dicens : In tribus annis, quasi anni mercenarii.	13, 14. . . In tribus annis mercenarii.
Et vilipendetur gloria Moab in omni turba multa.	Auferetur gloria Moab super omni populo multo.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVI Hesaiæ.

V. 1. In textu LXX Interpretum codicis Jes. legitur τὸ ἄρος Σιών, ad marg. vero, θυγατρὸς, ὁμοίως of Γ'. Scilicet tres Interpretes habebant ut hodie legitur in edit. Rom. τὸν Ο', τὸ ἄρος θυγατρὸς Σιών.
 V. 2. Ἄ., καὶ ἔσται etc. Curterius ex cod. Jes. Sed in edito Curterii vox νοσσιὰ desideratur. [Aliter quam Montf. edidimus A. et Th. lectiones hujus et sequentis versus, ex ipso Curterio qui ita habet : Θ., αὶ διαβάσεις τοῦ Ἀργῶν φέρεστε βουλήν. Ἄ., διαβάσεις τοῦ Ἀργῶν φ. β. DRACH.]
 V. 3. Ἄ., φέρεστε βουλήν. Lectio Aquilæ et Theodotionis ex Curterio. A Massoretis notatur legendum רבניא, et sic legerunt LXX et Vulgatus interpretes. Alii רבניא legerunt. [Idem dicendum de verbo subsequenti. Chetib, רעו, facite. Edit. Ald., ποιεῖτε. Keri, רעו, fac. Aliæ edit., ποίει τε. Sed cum hoc τε non sit in textu Hebr., verisimile videtur librarios scidisse ποιεῖτε in ποίει τε. DRACH.]
 Ibid. Σ., ἀνάστατον etc. Ex Theodoretio pleniores lectiones mutuamur, quam ex Curterio.
 V. 4. Ἄλλος, γίνου ἀποκρυθὴ αὐτοῖς. Sic Curterius sine interpretis nomine. Suspicio esse Aquilæ. Ibid. Cod. Jes. Θ., Σ., ἐκ τῆς γῆς [cum obelo. DRACH.], Ἄ. ὁμοίως τοῖς Ο'.
 V. 5. Ἄ., καὶ ἐτοιμασθήσεται etc. Eusebius in

Hesaiam, et Procopius.
 V. 6. Σ., ὑπερήφανος etc. Lectio Symmachi ex Curterio et Procopio ; alterius interpretis ex Curterio. [Ibid. Ἄλλος, καὶ etc. In textu habent Ald. et Compl., καὶ τὴν ὕβριν (Ald., ἡ ὕβρις) αὐτοῦ, καὶ ἡ μῆνις αὐτοῦ, quæ apud Procop. sub asteriscis margini addita sunt. DRACH.]
 V. 7. Ἄ., τοῖς πολυχρονίοις etc. Hæ omnes lectiones ex Curterio. [L. Bos legit in Aquil., ὀστράκου, testæ.—Ibid. Δεσέθ. Aliter. δὲ Σέθ, et ita ed. Rom. Iterumque aliter, ῥεσέθ. DRACH.]
 V. 8. Ἄ., ἀρουραὶ etc. Ex eodem. [L. Bos in Th. effert, ἀγρός, ager. DRACH.]
 Ibid. Curterius, ✕ Ἄ., Σ., ἀπ' αὐτῆς. Asterisco significatur hæc in LXX ommissa fuisse. [Cod. Jes., Ἄ., Σ., ✕ ἀπ' αὐτῆς κατελείφθησαν. Cf. Vulg. Grec. DRACH.]
 Ibid. Ἄ., Σ., Θ., διέβησαν τὴν θάλασσαν. Sic Drusius, atque ita legisse videtur Procopius, qui sic habet : Ἀβόθητοι γὰρ εἰσιν ἐκ Θεοῦ, ὡς μὴ διαβεβηκότες τὴν θάλασσαν, καὶ τοὺς πειρασμοὺς περιφεύγοντες. Quæ sic vertit Curterius : Divina siquidem ope ideo sunt destituti, quod mare non transierunt, nec tentationes effugerunt. Curterius vero ex ms. Jes. in margine ponit θάλασσαν of Γ' quia vi-

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

✕ Ἀπ' αὐτῆς.
Διέβησαν τὴν θάλασσαν.
9. Ἐσβών.
Καὶ Ἐλεαλή.
10. Ἐκ τοῦ Καρμηλίου.

11. Ἡ κοιλία μου τῷ Μωάβ ὡς
φαλτῆριον ἤχησεν· καὶ τὰ ἐντός
μου τῷ τείχει τῷ ὀστρακίνῳ.

13, 14. Ἐκτοτε καὶ νῦν ἐλάλησε
Κύριος λέγων, Ἐν τρισὶν ἔτεσιν ὡς
ἐπὶ [Γ. ἔτη] μισθωτοῦ.

Οἱ ἀπεστραλμένοι ✕ ἀπ' αὐτῆς.
Διέβησαν γὰρ πρὸς τὴν θάλασσαν.
9. Ἐσεβών.
Καὶ Ἐλεαλή.
10. *Vacat.*
Καὶ ἐν τοῖς ἀμπελῶσι σου οὐ μὴ
εὐφρανθήσονται.

11. Ἡ κοιλία μου ἐπὶ Μωάβ ὡς
κιθάρα ἤχησεν, καὶ τὰ ἐντός μου ὡς
τεῖχος ἐνεκαίνισας.

13, 14. Ὅποτε ἐλάλησε. Καὶ νῦν
λέγω, Ἐν τρισὶν ἔτεσιν ἐτῶν μισθω-
τοῦ.

Ἄτιμασθήσεται ἡ δόξα Μωάβ
παντὶ τῷ πλούτῳ τῷ πολλῷ. *Οἱ*
λοιποὶ, καὶ ἀτιμασθήσεται ἡ δόξα
Μωάβ, σὺν παντὶ τῷ πλήθει πολλῷ.

Διέβησαν τὴν θάλασσαν.
9.
Καὶ Ἐλεαλή.
10. Ἐκ τοῦ Καρμηλίου.

11. (Εἰς τὸν τοῖχον ἀφανισθέντα.)

13, 14. Ἀπὸ τότε καὶ νῦν ἐλάλη-
σε Κύριος λέγων, Ἐν τρισὶν ἔτεσιν
ὡς ἐνιαυτοῖς μισθωτοῦ. Ἄλλως,
ἔτεσιν ὡς ἐπὶ μισθωτῶν ἐνιαυτοῖς.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIŌ.

✕ Ab ea.
Transierunt mare.
9. Esbon.
Et Eleale.
10. De Carmelo.

Qui missi estis ✕ ab ea.
Transierunt enim ad mare.
9. Esebon.
Et Eleale.
10. *Vacat.*
Et in vineis tuis non lætabun-
tur.

Transierunt mare.
9.
Et Eleale.
10. De Carmelo.

11. Venter meus ipsi Moab ut
pæalterium sonabit, et intestina
mea inuro testacæo.

13, 14. Ex tunc et nunc locutus
est Dominus dicens, In tribus an-
nis tanquam anni mercenarii.

11. Venter meus super Moab ut
cithara sonabit, et intestina mea
quasi murum renovasti.

13, 14. Quando locutus est. Et
nunc dico: In tribus annis anno-
rum mercenarii.

11. Ad murum dissipatum.

13, 14. Ex tunc et nunc locu-
tus est Dominus dicens: In tribus
annis, quasi annis mercenarii.
Aliter, annis quasi super merce-
dariis.

Inhonorabitur gloria Moab om-
nibus divitiis multis. *Reliqui*, et
inhonorabitur gloria Moab, cum
omni turba multa.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVI Hesaiæ.

delicet in eodem codice in textu τῶν Ο΄ legitur,
διέβησαν γὰρ τὴν ἕρμηνον, lapsu graphico, ut vide-
tur: nam in editione Romana legitur, διέβησαν γὰρ
πρὸς τὴν θάλασσαν, ut nos edimus.

V. 9. Σ., Ἐσβών. Curterius.

Ibid. Curterius, Ἐλεαλή ὁμοίως τε οἱ Γ'. Curte-
rius perperam legit ὁμοίως τε, de more. [Idem codex
aliam exhibet Symmachii versionem, καὶ ἐλάλησεν.
Sic etiam in textu LXX Alex. et Ald. DRACH.]

V. 10. Ἀ., ἀπὸ τοῦ Καρμ-. Curter. ex ms. Jes. [Ni-
mirum sub obelo. Attamen habetur in Hebr. DR.]
Ibid. Ἀ., καὶ ἐν ἀμπελῶσι etc. Idem.

V. 11. Σ., ἡ κοιλία μου etc. Hanc lectionem ple-
nam effert Theodoretus. Theodotio autem habet,
ad murum dissipatum. Sic Hieronymus. Septuaginta
vero qui sic interpretantur, ὡς τείχος ἐνεκαίνισας,
hæud dubie legisse videntur ΠΩΠΠΙ ΚΚΚ: mutatio
autem τοῦ γ ἢ et vicissim, frequentissima est,
ut sæpe diximus.

V. 13, 14. Quæ sequuntur hujus capituli profe-
runtur ex Eusebio in Hesaiam, qui sic habet: Ἡ
κατὰ [Aliter, κατὰ Ἑβραϊκὴν φωνὴν, ἢ κατὰ. DR.]
τοὺς λοιποὺς ἑρμηνευτὰς διαστολή μεταξὺ βληθεῖσα
σαφεστέραν κατέστησε τὴν διάνοιαν. Κατὰ μὲν γὰρ
τῶν Ἀκύλων εἴρηται: ἐν τρισὶν ἔτεσι μισθωτοῦ,

κατὰ δὲ τὸν Σύμμαχον· Ἐκτοτε καὶ νῦν ἐλάλησε
Κύριος λέγων· ἐν τρισὶν ἔτεσιν ὡς ἐπὶ μισθωτοῦ·
κατὰ δὲ τὸν Θεοδοτιῶνα· ἀπὸ τότε καὶ νῦν ἐλά-
λησε Κύριος λέγων· ἐν τρισὶν ἔτεσιν ὡς ἐνια-
υτοῖς μισθωτοῦ. Εἶτα ἀπὸ ἑτέρας ἀρχῆς εἴρηται
παρὰ τοῖς λοιποῖς ἑρμηνευταῖς [Alii II. addunt, καὶ
κατὰ τὴν Ἑβρ. φωνήν, τὸ. DR.] καὶ ἀτιμασθήσε-
ται ἡ δόξα Μωάβ σὺν παντὶ τῷ πλήθει [Alii II.,
τῷ πλούτῳ. DR.] τῷ πολλῷ. Ὁ γὰρ, καὶ, σύνδεσμος
μέσος παρεμβληθεὶς, ἑτέραν διάνοιαν παρέστησε τὴν,
ἀπὸ τοῦ, καὶ ἀτιμασθήσεται ἡ δόξα Μωάβ. I. e.
*Interposita apud reliquos interpretes distinctio cla-
riorem sententiam efficit: nam secundum Aquilam
dicitur, in tribus annis mercenarii; secundum Sym-
machum vero, Ex eo tempore et nunc locutus est
Dominus, dicens: In tribus annis quasi super
mercenario; secundum Theodotionem autem, Ab
eo tempore et nunc locutus est Dominus dicens:
In tribus annis, quasi annis mercenarii. Deinde
alio resumpto principio, dicitur apud reliquos inter-
pretes, Et inhonorabitur gloria Moab cum omni
turba multa. Nam conjunctio et, quæ media inter-
ponitur, aliam effert sententiam, ab his verbis, et in-
honorabitur gloria Moab.*

TO EBPAIKON.		HESAIÆ CAPUT XVII.		AKYΛAΣ.	
		TO EBPAIKON			
		Ἑλληνικοῖς γράμμασι.			
	משא דמשק 1	1.		1.	(Ἄρμα Δαμασκού.)
	מסר מעיר			2.	Καταλείμμεναι πόλεις.
	עיר עזבת 2	2.		9.	... καὶ ἐμίρ.
	החדש דאמיר 9	9.		10.	... καλήν.
	נמעו נעמנים 10	10.		11.	(Ἐν ἡμέρᾳ κληρονομίας.)
	ביום נחיה 11	11.		...	ἄνθρωπος.
	וכאב אנש			13.	Καὶ ἐπιτιμήσει ἐν αὐτῷ
	הער בר הנס ממוח 13	13.			φρύξεται μακρόν.
	הרים			14.	
	לעז ערב 14	14.			
VERSIO HEBRAICI TEXT.		VULGATA LATINA.		AQUILA.	
1.	Onus Dammesec.	1.	Onus Damasci.	1.	Onus Damasci.
	Remota. a civitate.		Desinet esse civitas.		
2.	Derelictæ civitates.	2.	Derelictæ civitates.	2.	Derelictæ civitates.
9.	Virgulti et verberis.	9.	Aratra et segetes.	9.	Testa et Emir.
10.	Plantationes jucundas.	10.	Plantationem fidelem.	10.	Plantationem pulcram.
11.	In die hæreditatis.	11.	In die hæreditatis.	11.	In die hæreditatis.
	Et doloris desperati.		Et dolebit graviter.		Et dolebit homo.
13.	Et increpabit eum et fugiet a longe.	13.	Et increpabit eum, et fugiet procul.	13.	Et increpabit in eo, et fugiet procul.
	Montium.		Montium.		
14.	In tempore vesperæ.	14.	In tempore vesperæ.	14.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVII Hesaiæ.

V. 1. [Ἄ., ἄρμα Δαμασκού.] Σ., Θ., λῆμμα Δαμασκού. Vide supra cap. xv. Hieronymus : Sym., Th., *assumptio Damasci*. Aquilam non nominat, quia ipsum sequitur. De voce ἄρμα vide infra in nota ad vers. 1, cap. xix. Ibid. Θ., μεταστήσεται ἐκ πόλεως. Eusebius in Hesiām.

V. 2. Curterius ex manusc. Jes. of Γ, καταλείμμεναι πόλεις.

Ad hæc LXX senum, εἰς τὸν αἰῶνα observat Euseb. in Comment., οὕτως ἐν τῷ Ἑβρ. οὕτως παρὰ τοῖς

λοιποῖς ἐρμηνευταῖς φέρεται. I. e., neque in Hebr. neque apud reliquos interpretes fertur. DRACH.

V. 9. Hieronymus : « Miror pro aratris et acervis frugum voluisse Aquilam interpretari, *testam et Emir*; Symmachum, *sybam et Amir*; LXX *Amorrhæos et Hevæos*. Solus Theodotio Hebraicum verbum posuit, ARS et EMIR : quod apud eos emendatius legitur, HORES et AMIR, i. e. *vomeris et acervi segetum*. » Habuerit ergo Aquila pro ὄστρακον, *testa*; quo pacto eandem vocem Hebrai-

HESAIÆ CAPUT XVIII.

TO EBPAIKON.		TO EBPAIKON		AKYΛAΣ.	
		Ἑλληνικοῖς γράμμασι			
	הי ארץ צלצל כנפים אש 1	1.		1.	(Οὐαὶ γῆς σκιά πτερόγων.)
	מעבר לנרתי-מש 2	2		2.	Ὁ ἀποστέλλων ἐν θαλάσση
	השלח בים צירים ובכלי-גבא				πρεσβευτάς, καὶ ἐν σκεύεσι βιθλοῦ.
	לש				
	מן-הוא הלאה				
	גוי קו-קו ומבוסה				Ἔθνος ὑπομένον καὶ συμπατα- τημένον.
VERSIO HEBRAICI TEXT.		VULGATA LATINA.		AQUILA.	
1.	Væ terræ umbrae alarum, quæ trans flumina Æthiopiæ.	1.	Væ terræ cymbalo alarum, quæ est trans flumina Æthiopiæ.	1.	Væ terræ umbra alarum....
2.	Mittens per mare legatos, et in vasis junci.	2.	Qui mittit in mare legatos, et in vasis papyri.	2.	Mittens in mare legatos, et in vasis papyri.
	Ite.		Ite.		
	Ex ipso et ultra.		Post quem non est alius.		
	Gentem lineæ, lineæ, et conculcationis.		Ad gentem expectantem et conculcatam.		Gens tolerans et conculcata.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

1. Λῆμμα Δαμασκοῦ.
 2. Καταλειμμένοι πόλεις.
 9. . . . καὶ ἀμίρ.
 10. . . . ἀγαθὴν.
 11. (Ἐν ἡμέρᾳ κληρονομίας.)
 13. Καὶ ἐμβριμῆσται αὐτῷ, καὶ φεῖσεται πόρῳ.
 Ὅρέων.
 14. Τὸ πρὸς ἐσπέραν.

SYMMACHUS.

1. Assumptio Damasci.
 2. Derelictæ civitates.
 9. Sylva et Amir.
 10. Plantationem bonam.
 11. In die hæreditatis.
 13. Et fremet in eum, et fugiet procul.
 Montium.
 14. Quod ad vesperam.

HESAIÆ CAPUT XVII.
Ο΄.

1. Τὸ ῥῆμα τὸ κατὰ Δαμασκοῦ.
 Ἄρθῆσται ἀπὸ πόλεων.
 2. Καταλειμμένη.
 9. Οἱ Ἀμορραῖοι καὶ οἱ Εὐαῖοι.
 10. Φύτευμα ἀπιστον.
 11. Ἡ ἂν ἡμέρᾳ κληρώση.
 Καὶ ὡς πατὴρ ἀνθρώπου.
 13. Καὶ ἀποσκορακίει αὐτὸν, καὶ πόρῳ αὐτὸν διώξεται.
 Ἄχῦρου.
 14. Πρὸς ἐσπέραν.

LXX INTERPRETES.

1. Verbum quod contra Damascum.
 Tollebur de civitatibus.
 2. Derelicta.
 9. Amorrhæi et Evæi.
 10. Plantationem infidelem.
 11. Quacumque die hæreditaveris.
 Et ut pater hominis.
 13. Et exterminabit eum, et longe eum persequetur.
 Palææ.
 14. Ad vesperam.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1. Λῆμμα Δαμασκοῦ.
 Μεταστήσεται ἐκ πόλεως.
 2. Καταλειμμένοι πόλεις.
 9. Ἄρς, καὶ Ἐμίρ.
 10. . . . καλήν.
 11.
 . . . ἀνθρωπος.
 13.
 Ὅρέων.
 14. Τὸ πρὸς ἐσπέραν.

THEODOTIO.

1. Assumptio Damasci.
 Transferetur ex civitate.
 2. Derelictæ civitates.
 9. Ars et Emir.
 10. Plantationem pulcram.
 11.
 Et dolebit homo.
 13.
 Montium.
 14. Quod ad vesperam.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVII Hesaiæ.

cam vertit ille, Job xli, 21, et cap. 16 supra, ἡ ὄστράκινος : Symmachus autem, ὄστράκινος, *sylva*, ut in Judicum libro, et alibi.

V. 10. Drusius ex Hieronymo.
 V. 11. Ἄ., Σ., ἐν ἡμέρᾳ κληρονομίας. Sic ex Hieronymo, qui ait : « Pro eo quod nos juxta Aquilam et Symm. et LXX interpretati sumus, *in die hæreditatis*, quod Heb. aice dicitur BIOM NEHELA, legi potest in Hebraico, *in die pessima.* »
 Ibid. Hieronymus consequenter ad priora : « Et

pro eo quod Aquila et Theodotio interpretati sunt, *et dolebit homo*, nos docti ab Hebræis, pro homine qui lingua eorum dicitur, ENOS, interpretati sumus, ANUS, id est, *graviter.* »

V. 13. Ἄ., καὶ ἐπιτιμῆσαι etc. Eusebius in Hesaiam. Hic puto labi Procopium, qui legit ἐπιτιμῆσαι una voce, nisi sit error librarii.

Ibid. Σ., Θ., ὄρέων. Curterius.

V. 14. Σ., Θ., τὸ πρὸς ἐσπέραν. Idem. [Sine καὶ quod sequitur in LXX. ΔΡΑΧΗ.]

HESAIÆ CAPUT XVIII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

1. Οὐαὶ γῆς ὁ ἦχος πτερωτῶς, ἡ πέραθεν ποταμῶν Αἰθιοπίας.
 2. Ἀποστέλλων ἀποστόλους ἐν θάλασσῃ, καὶ διὰ σκευῶν παπυρίων.
 Μεθ' ὧν οὐκ ἔστιν ἐπέκεινα.

SYMMACHUS.

1. Væ terræ sonus alatus, quæ trans flumina Æthiopiæ.
 2. Mittens legatos in mari, et per vasa papyracea.
 Post quem non est ultra

Ο΄.

1. Οὐαὶ γῆς πλοίων πτέρυγες, ἐπέκεινα ποταμῶν Αἰθιοπίας.
 2. Ὁ ἀποστέλλων ἐν θαλάσσῃ ὄμηρα, καὶ ἐπιστολὰς βιβλίνας.
 Πορεύονται. Οἱ λοιποὶ, πορεύονται.
 Τίς αὐτοῦ ἐπέκεινα;
 Ἔθνος ἀνέλπιστον καὶ καταπατημένον.

LXX INTERPRETES.

1. Væ terræ navium alæ, ultra flumina Æthiopiæ.
 2. Qui mittit in mare obsides, et epistolas biblinas.
 Ibunt. *Reliqui*, ite.
 Quis ultra illum?
 Gentem absque spe et conculcatam.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1.
 2. (Ὁ ἀποστέλλων ἐν θαλάσσῃ) ὄμηρα, καὶ ἐν σκεύεσι παπύρου.
 Πορεύονται.

THEODOTIO.

1.
 2. (Qui mittit in mare) obsides et in vasis papyri.
 Eunt.

... Q' E SUPERSUNT.
... ΕΒΡΑΙΚΟΝ
... γράμμασι.

TO EBPAIKON.

HESAI

AKYAAΣ.

- 1. משה ומשק
- 2. מוסר מעיר
- 3. עזבת עיר
- 4. החדש והאמיר
- 5. נטעו געכונים
- 6. ביום נחלה
- 7. זכאב אנש
- 8. וזער בו הם מסודק

- 1.
- 2.
- 9.
- 10.
- 11.

- 3. Ὁφείθε.
- 4. (Ἐν στερωμάτι.)
- 7.

Ἐθνους ὑπομένουτος καὶ συμπεπατημένου.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

- 9. הרים
- 10. לען ערב

diripuerant flumina ter-

VERSIO HEBRAICI TEXT.

- 1. Videbitis.
- 2. In loco meo.
- 3. A populo terribili.

- 3. Videbitis.
- 4. In firmamento.
- 7.

- 1. Onus Dammesec.
- 2. Derelictæ civitates.
- 9. Virgulti et verberis.
- 10. Plantationes jucundas.
- 11. In die hæreditatis.

A gente expectante et conculcata.

Gentis tolerantis et conculcati.

et varias lectiones ad cap. XVIII Hesaiæ.

Et doloris desperati.

13. Et increpabit eum et a longe. Montium.

14. In tempore vesper

Ex Hieronymo, Symmachus alaricus. Symmachus habet πτέρυγος pro πεταχ. mss. prodit. Unus in θαλάσση προσευτὰς Reg. unus habent προσ-

ὄτας. Curterius legit προσευτὰς, et hæc videtur vera esse lectio. Symmachi autem lectio ex Eusebio et Curterio; Theodotionis ex Curterio. Editio Rom. Aquilæ lectionem Symmacho tribuit. Ibid. Οἱ λοιποὶ πορεύεσθε. Procopius. Ibid. Σ., μεθ' οὗ etc. Eusebius et unus Regius. Ibid. Ἄ., ἔθνος ὑπομένον etc. Procopius.

HESAIÆ CAPUT XIX.

TO EBPAIKON

AKYAAΣ.

V. 1. [A., ἄρμα Δαμ. σκού. Vide supra cap. assumptio Damasci. ipsum sequitur. De vers. 1, cap. xix. Ihesus in Hesaiæ. V. 2. Curterius λειμμέναι πόλεις. Ad hæc LXX seb. in Commen

TO EBPAIKON

- 1. Ἄρμα Αἰγύπτου.
- Ἴδου Κύριος ἐπιβαίνει ἐπὶ πάχους ἐλαφροῦ, καὶ ἔρχεται ἐπ' Αἰγύπτου. Καὶ ἡ καρδία.

- 2. ונסוכו
- 3. ונקה רוח
- 4. וסרתו את

- 1.
- 4.
- 3.
- 4.

- 2. Καὶ στασιάσω Αἰγυπτίους Αἰγυπτίοις.
- Καὶ ἀνήρ.
- 3. Καὶ πλαδαρωθήσεται πνεῦμα Αἰγύπτου ἐν ἐγκάτιρ αὐτῆς.
- 4. Καὶ παραδώσω τὴν Αἰγύπτου. Καὶ βασιλεὺς κεκραταυωμένος βασιλεύσει ἐν αὐτοῖς.

HRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

pti.
us equitans super et ingrediatur Ægyptum.
V
1
qu:
i:
andam Ægyptum cum
cuabitur spiritus Ægypto ejus.
cludam Ægyptum.
fortis dominabitur in

1. Onus Ægypti.
Ecce Dominus ascendet super nubem levem, et ingrediatur Ægyptum.
Et cor.
Tabescet.
2. Et concurrere faciam Ægyptios adversus Ægyptios.
Et vir.
3. Et dirumpetur spiritus Ægypti in visceribus ejus.
4. Et tradam Ægyptum.
Et rex fortis dominabitur corum.

1. Onus Ægypti.
Ecce Dominus equitat super crassitium levem, et venit super Ægyptum.
Et cor.
2. Et seditiones movebo inter Ægyptios et Ægyptios.
Et vir.
3. Et laxabitur spiritus Ægypti in intestino ejus.
4. Et tradam Ægyptum.
Et rex roboratus regnabit i cis.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

Νῦν οἱ ποταμοὶ τῆς γῆς πάντες.
Οἱ λοιποὶ, οὗ διήρπασαν ποταμοὶ
τὴν γῆν.

3. Ἄρθῃ.

3. Ὁψεσθε.

4. Ἐν τῇ ἐμῇ πόλει.

4.

7. Καὶ ἀπὸ λαοῦ φοβεροῦ. Ἄλ-
λω, καὶ ἀπὸ λαοῦ μεγάλου.

7.

Ἔθνος ἐλπίζον καὶ καταπεπα-
τημένον.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

Nunc fluvii terræ omnes. *Reli-*
qui, cujus diriperunt flumina ter-
ram.

3. Videbitis.

3. Elevabitur.

3. Videbitis.

4.

4. In mea civitate.

4.

7.

7. Et a populo terribili. *Aliter*,
et de populo magno.

7.

Gens sperans et conculcata.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVIII Hesaiæ.

Ibid. Οἱ λοιποὶ, οὗ διήρπασαν etc. Procopius.

interpretibus desumpta.

V. 3. Ἄ., Σ., Θ., ὤψεσθε. Curterius.

Ibid. Ἄ., ἔθνους ὑπομένοντος etc. Curter. [Ποε
in sticho resarcivimus quæ Montf. omiserat.V. 4. Ἄ., ἐν στερεώματι. Ex Hieronymo, qui sic
habet: « Quiescit et contemplatur Deus in loco
suo, sive juxta Aquilam, in firmamento. »In fine conimatis, ΓΥΣ ἤ. Ὁ, ὄρος Σιών. Ἄλλως,
εἰς ὄρος ἄγιον. H., *Vulg. et LXX, montem Sion. LXX*
aliter (Alex. et Ald.), in montem sanctum. Cod.
March. quoque, in textu ὄρος ἄγιον. DRACH.]V. 7. Ὑ, καὶ ἀπὸ λαοῦ φοβεροῦ. Sic ad marg. of
Ὁ φοβεροῦ, in ms. Jes. quæ lectio videtur ex aliis

HESAIÆ CAPUT XIX.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1. Λῆμμα Αἰγύπτου.

1. Ὅρασις Αἰγύπτου.

1. Λῆμμα Αἰγύπτου.

Καὶ ἡ καρδία.

Ἰδοὺ Κύριος κάθηται ἐπὶ νεφέ-
λης κούφης, καὶ ἕξει εἰς Αἰγυπτον.

Καὶ ἡ καρδία.

Καὶ ἡ καρδία.

Ἦττηθήσεται. Οἱ λοιποὶ, ταχί-
σεται.2. Καὶ συμβαλῶ Αἰγυπτίους Αἰ-
γυπτίους.2. Καὶ ἐπεγερθήσονται Αἰγύπτιοι
ἐπ' Αἰγυπτίους.

2.

Καὶ ἀνὴρ.

Καὶ ἄνθρωπος.

Καὶ ἀνὴρ.

3. Καὶ βραγήσεται τὸ πνεῦμα Αἰ-
γύπτου ἐν αὐτῇ.3. Καὶ παραβήσεται τὸ πνεῦμα
τῶν Αἰγυπτίων ἐν αὐτοῖς.3. Καὶ σχισθήσεται πνεῦμα Αἰ-
γύπτου ἐν αὐτῇ.4. Καὶ παραδώσω τὴν Αἰγυπτον.
Καὶ βασιλεὺς σκληρὸς ἐξουσιάζει
αὐτῶν.4. Καὶ παραδώσω τὴν Αἰγυπτον.
Καὶ βασιλεὺς σκληρὸς κυριεύσου-
σιν αὐτῶν.4. Καὶ παραδώσω τὴν Αἰγυπτον.
Καὶ βασιλεὺς ἰσχυρὸς κυριεύσει
αὐτῶν.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

1. Assumptio Ægypti.

1. Visio Ægypti.

1. Assumptio Ægypti.

Et cor.

Et cor.

Et cor.

Deficiet. *Reliqui*, tabescet.2. Et committam Ægyptios cum
Ægyptiis.2. Et incitabuntur Ægyptii su-
per Ægyptios.

2.

Et vir.

Et homo.

Et vir.

3. Et rumpetur spiritus Ægypti
in ipsa.3. Et turbabitur spiritus Ægy-
ptiorum in ipsis.3. Et scindetur spiritus Ægypti
in ipsa.

4. Et tradam Ægyptum.

4. Et tradam Ægyptum.

4. Et tradam Ægyptum.

Et rex durus potestatem habe-
bit in eos.Et reges duri dominabuntur
eorum.Et rex fortis dominabitur eo-
rum.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

ΑΚΥΛΑΣ.

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

אשר באו נהרים ארצו

- 3 תראו
- 4 במצתי
- 7 ומעם גדא

- 3.
- 4.
- 7.

- 3. Ὄψεσθε.
- 4. (Ἐν στερεώματι.)
- 7.

גוי ו קדק ובנוסה

Ἔθνους ὑπομένουτος καὶ συμπεπατημένου.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

Cujus diripuerunt flumina terram ejus.

Cujus diripuerunt flumina terram ejus.

- 3. Videbitis.
- 4. In firmamento.
- 7.

- 3. Videbitis.
- 4. In loco parato meo.
- 7. Et a populo terribili.

- 3. Videbitis.
- 4. In loco meo.
- 7. A populo terribili.

Gens lineæ lineæ, et conculcationis.

A gente expectante et conculcata.

Gentis tolerantis et conculcati.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVIII Hesaiæ.

V. 1. 'A., οὐαί γῆς σκιά πτερόγων. Ex Hieronymo, qui ait Aquilam vertisse, *umbram alarum*. Symmachi lectio ex Eusebio, qui habet πτέρυγος pro πτερωτός, ex Procopio item et ex mss. prodit. Unus vero legit πέραν pro πέραθεν.

V. 2. 'A., ὁ ἀποστέλλων ἐν θαλάσῃ πρεσβευτάς etc. Eusebius, Procopius et Reg. unus habent πρεσ-

βυτάς. Curterius legit πρεσβευτάς, et hæc videtur vera esse lectio. Symmachi autem lectio ex Eusebio et Curterio; Theodotionis ex Curterio. Editio Rom. Aquilæ lectionem Symmacho tribuit.

Ibid. *Οἱ λοιποὶ, πορεύεσθε.* Procopius.

Ibid. Σ., μεθ' ὧν etc. Eusebius et unus Regius.

Ibid. 'A., ἔθνος ὑπομένον etc. Procopius.

HESAIÆ CAPUT XIX.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

ΑΚΥΛΑΣ.

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

1 משה מצרים
הנה יתה רכב על-עב קל ובא
מצרים
ולבב
ימם

1.

1. Ἄρμα Αἰγύπτου.
Ἴδου Κύριος ἐπιβαίνει ἐπὶ πάχους
ἐλαφροῦ, καὶ ἔρχεται ἐπ' Αἰγύπτου.
Καὶ ἡ καρδία.

2 וסנסכתי מצרים במצרים

2.

2. Καὶ στασιάζω Αἰγυπτίους Αἰγυπτίοις.

ואיש

Καὶ ἀνήρ.

3 ונבקה רחם-מצרים בקרב

3.

3. Καὶ πλαδαρωθήσεται πνεῦμα Αἰγύπτου ἐν ἐγκάτω αὐτῆς.

4 ומרתו את-מצרים

4.

4. Καὶ παραδώσω τὴν Αἰγύπτου.
Καὶ βασιλεὺς κεκραταωμένος βασιλεύσει ἐν αὐτοῖς.

ומלך עז ימשל-בם

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

1. Onus Ægypti.
Ecce Dominus equitans super nubem levem, et ingreditur Ægyptum.

1. Onus Ægypti.
Ecce Dominus ascendet super nubem levem, et ingreditur Ægyptum.

1. Onus Ægypti.
Ecce Dominus equitat super crasitium levem, et venit super Ægyptum.

Et cor.
Liquefiet.

Et cor.
Tabescet.

Et cor.

2. Et confundam Ægyptum cum Ægypto.

2. Et concurrere faciam Ægyptios adversus Ægyptios.

2. Et seditiones movebo inter Ægyptios et Ægyptios.

Et vir.

Et vir.

Et vir.

3. Et evacuabitur spiritus Ægypti in medio ejus.

3. Et dirumpetur spiritus Ægypti in visceribus ejus.

3. Et laxabitur spiritus Ægypti in intestino ejus.

4. Et concludam Ægyptum.

4. Et tradam Ægyptum.

4. Et tradam Ægyptum.

Et rex fortis dominabitur in eos.

Et rex fortis dominabitur eorum.

Et rex roboratus regnabit in eis.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

Nūn oi ποταμοι τῆς γῆς πάντες.
Οἱ λοιποὶ, οὐ διήρπασαν ποταμοὶ
τὴν γῆν.

3. Ὁψεσθε.
4.
7.

3. Ἀρθῆ.
4. Ἐν τῇ ἐμῇ πόλει.
7. Καὶ ἀπὸ λαοῦ φοβεροῦ. Ἄλλως, καὶ ἀπὸ λαοῦ μεγάλου.
Ἔθνος ἐλπίζον καὶ καταπεπατημένον.

3. Ὁψεσθε.
4.
7.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

Nunc fluvii terræ omnes. Reliqui, cujus diriperunt flumina terram.

3. Videbitis.
4.
7.

3. Elevabitur.
4. In mea civitate.
7. Et a populo terribili. Aliter, et de populo magno.
Gens sperans et conculcata.

3. Videbitis.
4.
7.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVIII Hesaiæ.

Ibid. Οἱ λοιποὶ, οὐ διήρπασαν etc. Procopius.

V. 3. Ἀ., Σ., Θ., ὄψεσθε. Curterius.

V. 4. Ἀ., ἐν στερεώματι. Ex Hieronymo, qui sic habet: « Quiescit et contemplatur Deus in loco suo, sive juxta Aquilam, in firmamento. »

V. 7. Ο΄, καὶ ἀπὸ λαοῦ φοβεροῦ. Sic ad marg. of Ο΄ φοβεροῦ, in ms. Jes. quæ lectio videtur ex aliis

interpretibus desumpta.

Ibid. Ἀ., ἔθνος ὑπομένοντος etc. Curter. [Hoc in sticho resarcivimus quæ Montf. omiserat.]

In fine commatis, מִן הַר הַזֶּה. Ο΄, ὄρος Σιών. Ἄλλως, εἰς ὄρος ἄγιον. H., Vulg. et LXX, montem Sion. LXX aliter (Alex. et Ald.), in montem sanctum. Cod. March. quoque, in textu ὄρος ἄγιον. DRACH.]

HESAIÆ CAPUT XIX.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1. Λῆμμα Αἰγύπτου.

1. Ὅρασις Αἰγύπτου.

1. Λῆμμα Αἰγύπτου.

Καὶ ἡ καρδιά.

Ἰδοὺ Κύριος κάθηται ἐπὶ νεφέλης κούφης, καὶ ἦξει εἰς Αἴγυπτον.
Καὶ ἡ καρδιά.
Ἦττηθήσεται. Οἱ λοιποὶ, τακῆσεται.

Καὶ ἡ καρδιά.

2. Καὶ συμβαλῶ Αἰγυπτίους Αἰγυπτίοις.

2. Καὶ ἐπεγερθήσονται Αἰγύπτιοι ἐπ' Αἰγυπτίους.

2.

Καὶ ἀνὴρ.

Καὶ ἀνὴρ.

Καὶ ἀνὴρ.

3. Καὶ ραγίσεται τὸ πνεῦμα Αἰγύπτου ἐν αὐτῇ.

3. Καὶ παραγθῆσεται τὸ πνεῦμα τῶν Αἰγυπτίων ἐν αὐτοῖς.

3. Καὶ σχισθήσεται πνεῦμα Αἰγύπτου ἐν αὐτῇ.

4. Καὶ παραδώσω τὴν Αἴγυπτον. Καὶ βασιλεὺς σκληρὸς ἐξουσιάζει αὐτῶν.

4. Καὶ παραδώσω τὴν Αἴγυπτον. Καὶ βασιλεῖς σκληροὶ κυριεύσουσιν αὐτῶν.

4. Καὶ παραδώσω τὴν Αἴγυπτον. Καὶ βασιλεὺς ἰσχυρὸς κυριεύσει αὐτῶν.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

1. Assumptio Ægypti.

1. Visio Ægypti.

1. Assumptio Ægypti.

Et cor.

Ecce Dominus sedet super nubem levem, et veniet in Ægyptum.

Et cor.

Et cor.

Deficiet. Reliqui, tabescet.

2. Et committam Ægyptios cum Ægyptiis.

2. Et incitabuntur Ægyptii super Ægyptios.

2.

Et vir.

Et homo.

Et vir.

3. Et rumpetur spiritus Ægypti in ipsa.

3. Et turbabitur spiritus Ægyptiorum in ipsis.

3. Et scindetur spiritus Ægypti in ipsa.

4. Et tradam Ægyptum.

4. Et tradam Ægyptum.

4. Et tradam Ægyptum.

Et rex durus potestatem habebit in eos.

Et reges duri dominabuntur eorum.

Et rex fortis dominabitur eorum.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON
Ἑλληνικὸς γράμμασι.

ΑΚΥΤΑΣ.

5 וַיִּשְׂדֶּה - מִים מְרִימִים
9 פְּשׁוּתִים שְׂרִיקוֹת
10 שְׁחִינָה כְּדֹמָיִם
13 וְהִתְעַ
14 אֶת-מִצְרַיִם
בְּלִי-מִעֲשֵׂה
15 כִּפְה־וְאִנְבוֹךְ
17 לְחַנָּא
18 וְהִשְׁבַּעְתָּ
עֵיר הַרְרִים
20 מִדְּשָׁע
21 זָבַח
חֲבוּנָה
22 גִּבְיָהּ הַרְפָּא
24 וְלֵאשֶׁר

5.
9.
10.
13.
14.
15.
17.
18.
20.
21.
22.
24.

5. Καὶ ἀναποθήσεται ὕδατα ἀπὸ θαλάσσης.
9.
10. Αἱ ἀποθήκαι αὐτῆς τεταπεινωμέναι.
13. Καὶ ἐπλάνησαν.
14. ✕ Τὴν Ἰ. Αἴγυπτον.
Ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτῆς
15. . . . καὶ στρεβλοῦντα.
17. Εἰς γύρωσιν.
18. Ὀμνύοντες.
Πόλις Ἄρες.
20. Σωτήρα.
21. Θυσίαν.
✕ Καὶ δώρον.
22.
24.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

5. Et deficiet aquæ de mari.
9. Lina pectinata.
10. Retia ejus contrita.
13. Et errare fecerunt.
14. Ægyptum.
In omni opere suo.
15. Ramus et juncus
17. In timorem.
18. Et jurantes.
Civitas Ares.
20. Salvatorem.
21. Sacrificium.
Et munus.
22. Percutiendo et sanando
24. Et Assur.

5. Et arescet aqua de mari.
9. Linum, pectentes.
10. Irrigua ejus flaccientia.
13. Deceperunt.
14. Ægyptum.
In omni opere suo.
15. Incurvantem et refrænantem.
17. In pavorem.
18. Jurantes.
Civitas solis.
20. Salvatorem.
21. In hostiis.
Et muneribus.
22. Plaga, et sanabit eam.
24. Et Assyrio.

5. Et absorbebuntur aquæ de mari.
9.
10. Horrea ejus humiliata.
13. Et errare fecerunt.
14. ✕ Ipsam : Ægyptum.
In omnibus operibus ipsius.
15. Incurvum atque perversum.
17. In circumlationem.
18. Jurantes.
Civitas Ares
20. Salvatorem.
21. Sacrificio.
✕ Et dono.
22.
24.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIX Hesaiæ.

V. 1. 'A., ἄρμα Αἰγύπτου. Apud Hieronymum in editis legitur δραμα. Verba ejus sic habent : « LXX visio Ægypti. Ubi in Hebræo scriptum est, MASSA MESRAIM, quod nos interpretati sumus, onus, vel pondus Ægypti : pro quo Aquila transtulit, δραμα Αἰγύπτου. Possumus dicere ab eo quod tollat Propheta et portet jugum Domini, eum exstitisse condignum, qui prophetiam Ægypti cerneret, sive portaret. » Nos legendum omnino dicimus, ἄρμα Αἰγύπτου, ut legit Drusius his adductus argumentis : « Ita legendum, inquit, non ut in quibusdam libris, δραμα, i. e. visio. Quæ interpretatio magis sensum exprimit, cum Aquila ipsas etiam etymologias amet exprimere. Unde non est credibile ipsum vertisse δραμα, sed potius ἄρμα, i. e. onus, vel pondus. » His adjicimus, sic perpetuo vertere Aquilam ubi כַּשָׁא legitur, ut cap. xxxi Proverb. initio, cap. xxi. Hesaiæ v. 13, cap. xxiii Hesaiæ v. 1 et alibi, ubi ἄρμα semper legitur in probatissimis libris atque codicibus. Ad hæc vero ipsa Hieronymi series ita legendum indicat : nam in his quæ supra adtulimus, a lectione LXX orditur, qui habebant, visio

Ægypti : deinde postquam suam et Aquilæ versionem adtulit, ita claudit, cum exstitisse condignum qui prophetiam Ægypti cerneret, sive portaret : ubi illud, cerneret, versionem LXX respicit ; illud vero, portaret, suam et Aquilæ, quas postea retulit. Symmachi vero et Theodotionis postremo representat, ut nos edimus. Utque nihil dubii relinquatur, codex noster Comment. Hieronymi in Hesaiam Latine, omnium quos vidimus antiquissimos, hoc loco habet arma, sic.

Ibid. 'A., ἰδοὺ Κύριος etc. Ex Demonstr. evang. Eusebii, ubi in editis legitur, ἐπὶ πάχος ἐλαφρόν, in mss. vero, ἐπὶ πάχους ἐλαφροῦ.

Ibid. Cod. Jes. ὁμοίως οἱ Γ'.

Ibid. Οἱ λοιποὶ ταχῆσται. Procopius. [Sic refert reliquorum versionem Drusius, ex quo noster Montf. Sed ipse Procopius ita : κατὰ τοὺς λοιποὺς ἐρμηνείας, ταχῆσσοθαι. DRACH.]

V. 2. 'A., καὶ στασιάσω etc. Aquilæ et Symmachi lectiones exhibet Eusebius in Hesaiam.

Ibid. Curterius ex ms. Jes. οἱ Γ', καὶ ἀνήρ.

V. 3. 'A., καὶ πλαδαρωθήσεται etc. Hæ lectiones

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

5. Καὶ ἀφανισθήσεται ἀπὸ θαλάσσης ὕδατα.
 9. Τὸ λίνον τὸ κτενιστόν.
 10.
 13. Καὶ ἐπλάνησαν.
 14. ✕ Τὴν Ἰ Αἴγυπτον.
 Ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτῆς.
 15. Ἄρχην καὶ τέλος.
 17.
 18. Ὁμνύοντες.
 Πόλις Ἡλιου.
 20. Σωτήρα.
 21. Θυσίαν.

5. Καὶ πίνονται Αἰγύπτιοι ὕδωρ τὸ παρὰ θάλασσαν.
 9. Τὸ λίνον τὸ σχιστόν.
 10. Καὶ ἔσονται οἱ ἐργαζόμενοι αὐτὰ ἐν ὁδῷ.
 13. Καὶ πλανήσουσι.
 14. Αἴγυπτον.
 Ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτῶν.
 15. Ἄρχην καὶ τέλος.
 17. Εἰς φόβητρον.
 18. Ὁμνύοντες.
 Πόλις Ἀσεδέκ.
 20. Ὅς σώσει αὐτούς.
 21. Θυσίας.

5.
 9.
 10. Ταπεινὰ αὐτῆς τεταπεινωμένα.
 13. Καὶ ἐπλάνησαν.
 14. ✕ Τὴν Ἰ Αἴγυπτον.
 Ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτῆς.
 15. Κεφαλὰ καὶ ἀγμόν.
 17.
 18. Ὁμνύοντες.
 Πόλις Ἄρες.
 20. Σωτήρα.
 21.

22. Πληγῇ, καὶ λίσσεται αὐτοὺς λίσσει.
 24. Καὶ ἐν τοῖς Ἀσσυρίοις. Οἱ λοιποὶ, καὶ Ἀσσοῦρ.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

5. Et debentur de mari aquæ.
 9. Linum pectinatum.
 10.
 13. Et errare fecerunt.
 14. ✕ Ipsam Ἰ Αἴgyptum.
 In omnibus operibus ipsius.
 15. Principium et finem.

5. Et bibent Αἰgyptii aquam, quæ juxta mare.
 9. Linum fissile.
 10. Et erunt operantes ea in dolore.
 13. Et errare facient.
 14. Αἴgyptum.
 In omnibus operibus ipsorum.
 15. Principium et finem.

5.
 9.
 10. Humilia ejus humiliata.
 13. Et errare fecerunt.
 14. ✕ Ipsam Ἰ Αἴgyptum.
 In omnibus operibus ipsius.
 15. Cheppha et agmon.

17.
 18. Jurantes.
 Civitas solis.
 20. Salvatorem.
 21. Sacrificium.

17. In timorem.
 18. Jurantes.
 Civitas Asedec.
 20. Qui salvabit eos.
 21. Sacrificia.

17.
 18. Jurantes.
 Civitas Ares.
 20. Salvatorem.
 21.

22. Plaga, et sanabit eos sanatione.
 24. Et in Assyriis. Reliqui, et Assur.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIX Hesaiæ.

prodeunt ex Eusebio in Hesaiam, cujus mss. quidam ad Aquilam habent παραδοθήσεται pro πλαδαρωθήσεται. Sed hæc postrema lectio germana est, et sic restituendum in edito nostro. [Eusebius in Symmachi lectione non habet art. τὸ, nec in ead. lectione habent edit. Rom., Drusius et Lamb. Bus. DRACH.]

V. 4. Drusius, Ἰ. Α., Σ., Θ., καὶ παραδώσω. Ex Curterio, nempe, ubi ad marg. legitur, ὁμῶς οἱ Γ' pro ὁμῶς, de more. Textus habet, καὶ παραδώσω τὴν Αἴγυπτον. Sed sigla ante τὴν Αἴγυπτον ponitur: unde dubium videtur an ad subsequentem vocem pertineat, quod tamen non verisimile est, an ad præcedentem, καὶ παραδώσω, an ad utramque, quod probabilius videtur. Nam circa vocem יִרְדּוּ בְּיָמָי nulla potuit esse interpretationum varietas: quare nota, ὁμῶς οἱ Γ' debet præcipue respicere vocem יִרְדּוּ καὶ παραδώσω, et tradam.

Ibid. Ἰ. Α., καὶ βασιλεὺς etc. Hæ lectiones prodeunt partim ex Eusebii *Demonstratione evangelica*, partim ex ejusdem Comment. in Hesaiam.

V. 5. Ἰ. Α., καὶ ἀναποθήσεται etc. Ex Eusebio in

Hesaiam.

V. 9. Σ., τὸ λίνον τὸ κτενιστόν. Ex Curterio.

V. 10. Ἰ. Α., αἱ ἀποθήκαι etc. Ex Curterio, ubi LXX in textu habent, διαλογιζόμενοι, ad marginem vero, ἐργαζόμενοι.

V. 13. Curterius, οἱ Γ', ἐπλάνησαν.

V. 14. Curterius, ✕ οἱ Γ', τὴν.

Ibid. Ἰ. Α., Σ., Θ., ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτῆς. Drusius ex Curterio. Forte legerunt ἰπώγη. [Non ex Curterio, sed ex Procopio affert Drusius, additque: « An legerunt ἰπώγη? » quod ei subripuit noster. — Illud αὐτῆς habet in textu ed. Compl. Cod. autem March. τοῖς Γ' tribuit. DRACH.]

V. 15. Hieronymus habet: « Pro principio et fine, quod et Symmachus et LXX transtulerunt, ἀρχὴν καὶ τέλος, Theodotio more suo ipsa verba Hebraica posuit, CHEPPHA et AGMON, quod Aquila interpretatus est, incurvum atque perversum. » Alibi vero dicit Aquilam AGMON vertisse, στρεβλοῦντα. [Edit. Rom. dat στρέβλοντα. Dr.]

V. 17. Hieronymus: « In Hebraico legitur AGGA, quod interpretari potest, et festivitas.... quod signi-

ficantius Aquila transtulit, γύρωσιν, quum aliquis pavidus et tremens circumfert oculos, et advenientem formidat inimicum. »

V. 18. Θι Γ', ὀμνύοντας. Curterius ex ms. Jes.

Ibid. 'A., πόλις Ἄρες etc. Idem. [ms. autem memoratus habet, 'A., ὄρες—Et ed. Rom. « Alios,

inquit S. Hier., ὄραρον, h. e. *testam, ostracinam urbem*, intelligi voluisse. Dicitio enim Hebraica et *solem et testam significat.* » DRACH.]

V. 20. Curterius, 'A., Σ., Θ., σωτήρα, ὅπερ ἐρμηνεύεται Ἰησοῦς.

V. 21. 'A., θυσία. Σ., θυσίαν. Idem.

HESAIÆ CAPUT XX.

TO EBPAIKON.	TO FBPAIKON 'Ελληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
תרחן 1	1	1.
סרגון		Σαραγών.
2 ונעלך	2.	2. Καὶ τὰ ὑποδήματά σου.
ויעש		Καὶ ἐποίησε.
5 וישו מכוש מבסם	5.	5.
ביום ההוא 6	6.	6. Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Tharthan.	1. Tharthan.	1.
Sargon.	Sargon.	Saragon.
2. Et calceamentum tuum.	2. Et calceamenta tua.	2. Et calceamenta tua.
Et fecit.	Et fecit.	Et fecit.
5. Et erubescet ab Æthiopia aspectu suo.	5. Et confundentur ab Æthiopia spe sua.	5.
6. In die illa.	6. In die illa.	6. In die illa.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XX Hesaiæ.

V. 1. Ἄλλος, Ἐσθλάν. Curter. ex ms. Jes. [Alex. et Ald., Νάθαν. Drusius : In Vulgata θαναθάν (sic) legitur pro θαραθάν, quod se tuetur ex antiquitate. תרחן Tharathan. ut סרגון Saragon. DRACH.]

Ibid. 'A., Θ., Σαραγών. Σ., Σαργών. Idem. [Com-

plut., Ναρνά. DR.]

V. 2. 'A., Σ., καὶ τὰ ὑποδήματά σου. Idem. Hieron. notat Drusius : « Prius erat, τὰ σανδάλια σου. l. e. sandalia sive calceamenta tua. Gen. xiv, 22, ἵνα ὑπόδημα, Hieron. caliga. Jonathan et auctor Jeru-

HESAIÆ CAPUT XXI.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON 'Ελληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
1 מדיבר-ים	1.	1.
2 הבגדו בגדו והשחודו שחודו	2.	2.
על עולם צורי כוז		
4 את נשף	4.	4. (Σκότος.)
5 צפה הצפית	5.	5.
6, 7 אשר יראה יגיד : וראה	6, 7.	6. 7. Καὶ ὅσα ὄψεται ἀναγγελεῖ καὶ ὄψεται.
רכב צמד פֿרשים		
קשה		
8 אריה	8.	8. Λέοντα.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Deserti maria.	1. Deserti maris.	1.
2. Prævaricator prævaricator, et vastator vastator.	2. Qui incredulus est, infideliter agit : et qui depopulator est, vastat.	2.
Ascende Ælam, obside Mede.	Ascende Ælam, obside Mede.	
4. Crepusculum.	4. Babylon.	4. Tenebræ.
5. Speculando speculam.	5. Contemplare in specula.	5.
6, 7. Qui viderit indicabit. Et vidit.	6, 7. Quodcumque viderit, annuntiet. Et vidit.	6, 7. Et quæcumque videbit, annuntiabit et videbit.
Currum par equitum.	Currum duorum equitum.	
Attentione.	Diligenter.	
8. Leo.	8. Leo.	8. Leonem.

Ibid. 'A., καὶ δῶρω. Sic cum asterisco Curterius. V. 22. Θ., θραύσει, καὶ λάσει. Curterius. [Sub obelo. Dr.]

Ibid. Ο', εἰσακούσεται. Cod. Jesuit., ut et Alex., ἐπακούσεται. DRACH.

V. 24. Οἱ λοιποί, καὶ Ἀσσοῦρ. Procopius. [Qui

sic : καὶ Ἀσσοῦρ ἐξέδωκαν οἱ λοιποί. Ὡς ἂν μὴ τις τοὺς ἐν Αἰγύπτῳ καὶ Συρίᾳ νομίσειεν Ἰουδαίους. ἀλλ' αὐτοὺς Αἰγυπτίους καὶ αὐτοὺς Ἀσσυρίους. I. e. Reliqui ediderunt, et Assur, ne quis putaret Judæos in Ægypto et Syria versantes, sed ipsos Ægyptios, ipsosque Assyrios. DRACH.]

HESAIÆ CAPUT XX.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1. Σαργῶν.
2. Καὶ τὰ ὑποδήματά σου.

5.
6. Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.
SYMMACHUS.

1. Sargon.
2. Et calceamenta tuā.

5.
6. In die illa.

1. Τανάθαν. Ἄλλος, Θαρθάν.
'Αρνᾶ.
2. Καὶ τὰ σανδάλιά σου.
Καὶ ποιήσον.
5. Καὶ αἰσχυνθήσονται ἡττηθέν-
τες ἐπὶ τοῖς Αἰθίοψιν.

6. Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.
LXX INTERPRETES.

1. Tanathan. *Alius*, Tharthan.
Arna.
2. Et sandalia tua.
Et fac.

5. Et confundentur victi super
Æthiopicibus.
6. In die illa.

1. Σαργῶν.
2.
5. Καὶ κατὰισχυνθήσονται ἀπὸ
Αἰθιοπίας ἐλπίδος αὐτῶν.
6. Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.
THEODOTIO.

1. Saragon.
2.
5. Et confundentur ab Æthiopia
spe sua.
6. In die illa.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XX Hesaiæ.

solymitanæ מַלְאָכָי. Onceles מַלְאָכָי i. e. calceus, ὑποδήματα proprie soleæ, quibus plantæ pedis dumtaxat obteguntur. Vide Gel. lib. xiii, cap. 20. Vincula pedum vocantur a pueris,)

Ibid. 'A., καὶ ἐποίησεν. Idem.

V. 5. Θ., καὶ κατὰισχυνθήσονται etc. Sic ms. Jes. Curterius legit, αἰσχυνθήσονται.

V. 6. Curterius, οἱ Γ', ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. Sic etiam habent in editionibus hodiernis LXX Interpretes : sed hæc desunt in textu codicis Jes. [Desunt etiam textui Alex. et Complut., codicumque ut asseritur in Polyglotten-Bibel, nonnullorum. DRACH.]

HESAIÆ CAPUT XXI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1.
2. Ὁ ἀθετῶν ἀθετεῖται, καὶ ὁ
ταλαιπωριζῶν ταλαιπωρεῖ.

Ἄναστηθι Ἐλάμ, πολιορκεῖτε
Μηδου.

4.
5.
6, 7. Ὁ ἂν ἴδῃ ἀναγγελεῖ καὶ
ἴδεν.

Ἄρμα ζευγὸς ἵππων.

✕ Ἀκρόασιν.

8. Λέαιναν.

SYMMACHUS.

1.
2. Qui spernit spernitur, et qui
affligit affligitur.

Surge Elam, obsidete Medi.

4.
5.
6, 7. Quodcumque viderit, nun-
tiabit et vidit.

Curram jugum equorum.

✕ Auditionem.

8. Leænam.

PATROL. GR. XVI.

1. Τῆς ἐρήμου ✕ θαλάσσης.
2. Ὁ ἀθετῶν ἀθετεῖ, ὁ ἀνομῶν
ἀνομεῖ.

Ἐπ' ἐμοὶ οἱ Ἐλαμίται, καὶ οἱ
πρέσβεις τῶν Περσῶν.

4. Ἡ ψυχὴ μου.
5. ✕ Σκόπευσον τὴν σκοπιάν.
6, 7. Καὶ ὁ ἂν ἴδῃ ἀνάγγειλον.
Καὶ εἶδον.

Ἄναθάτας ἵππεις δύο.

✕ Ἀκρόασιν.

8. Οὐρίαν.

LXX INTERPRETES.

1. Deserti ✕ maris.
2. Prævaricans prævaricatur,
iniquus inique agit.

Super me Elamitæ et legati Per-
sarum.

4. Anima mea.
5. ✕ Speculare speculam.
6, 7. Et quodcumque videris,
annuntia. Et vide.

Ascensores equites duos.

✕ Auditionem.

8. Uriam.

1.
2.
4. (Σκότος.)
5.
6, 7. Ὁ ἐὰν ἴδῃ ἀναγγελεῖ καὶ
βψεται.

✕ Ἀκρόασιν.

8. Ἀριήλ.

THEODOTIO.

1.
2.
4. Tenebræ.
5.
6, 7. Quodcumque viderit, an-
nuntiabit et videbit.

✕ Auditionem.

8. Ariel.

TO EBPAIKON.

9 נפלה נפלה במל	9.
11 דומה	11.
אלי קרא משעיר	
12 אם - תבעיון בעני	12
שב אחי	
13 משא בערב	13.
דגנים	
15 חרבות	15.
17 כי יהוה אלהי-ישראל דבר	17.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

9. Cecidit, cecidit Babel.
11. Duma.
Ad me clamat ex Seir.
12. Si quaeritis, quaerite.
Revertimini, venite.
13. Onus in Arab.
Dedanim.
15. Gladiorum.
17. Quia Dominus Deus Israel locutus est.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

9.
11.
12
13.
15.
17.

VULGATA LATINA.

9. Cecidit, cecidit Babylon.
11. Duma.
Ad me clamat ex Seir.
12. Si quaeritis, quaerite.
Convertimini, venite.
13. Onus in Arabia.
Dedanim.
15. Gladiorum.
17. Dominus enim Deus Israel locutus est.

ΑΚΥΛΑΣ.

9. Πέπτωκε, πέπτωκε Βαβυλών.
11. Δούμα.
Πρὸς ἐμὲ κάλει τοὺς φεύγοντας παρὰ τοῦ Σεΐρ.
12. Ἐὰν ἐπιζητήτε, ἐπιζητεῖτε.
Ἐπιστεράφητε, ἤκατε.
13. Ἄρμα Ἀραβίας.
Δωδανίμ.
15. Μαχαϊρῶν.
17. Ὅτι Κύριος ὁ θεὸς Ἰσραὴλ ἐλάλησε.

AQUILA.

9. Cecidit, cecidit Babylon.
11. Duma.
Ad me voca fugientes a Seir.
12. Si perquisieritis, perquirite.
Convertimini, venite.
13. Onus Arabiae.
Dodanim.
15. Gladiorum.
17. Quia Dominus Deus Israel locutus est.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXI Hesaiæ.

V. 1. Sic θαλάσσης cum asterisco Curterius ex ms. Jes. Procopius hæc habet: Τὸ δὲ Ἑβραϊκὸν καὶ οἱ λοιποὶ τὸ θαλάσσης προσέθηκαν, ὡς τῆς πόλεως πάλαι κυμαινούσης τοῖς πλῆθεσι. I. e. *Hebraicum et reliqui, maris, addiderunt, eo quod olim civitas multitudine populi quasi fluctuans esset.*

V. 2. Σ., ὁ ἀθετῶν etc. Ex Theodoro. Ibid. Σ., ἀνάστηθι etc. Procopius. [Qui addit: καὶ οἱ λοιποὶ δὲ, καὶ τὸ Ἑβραϊκὸν, Μηδοὶ φασιν. Dr.]

V. 4. Hieron. « Pro Babylon Aquila et Theodotio tenebras interpretati sunt. » [Pro ἡσβ, legerunt LXX ησβ. DRACH.]

V. 5. ✕ Σχόπευσον τὴν σκοτιάν. Sic cum asterisco Curterius, quia ex aliis editionibus in editionem τῶν Ὁ Hexaplaem advectum fuit. [Etiam nunc

desiderantur in ed. Rom. et Alex. DRACH.]

V. 6. 7. Ἄ., καὶ ὅσα etc. Curterius ex ms. Jes Ibid. Σ., ἄρμα ζεύγος ἵππων. Procopius. [Lamb. Bos: « S. apud Procopium, ἀρμάζευγος ἵππων. » Sed Drusius ex Procopio, ἄρμα ζεύγος I. DRACH.]

Ibid. Curterius, ✕ Θ., Σ., ἀκρόασιν. Quæ vox asterisco notatur, quia olim deerat in LXX.

V. 8. Ἄ., λέοντα etc. Curterius, et Eusebius in Hesaiam, qui adjicit: Οὐδεὶς τοῖνυν Οὐρίαν ὠνόμασεν, ἐπεὶ οὐδὲ ἡ Ἑβραϊκὴ φωνὴ ἐμνημόνευσε τοῦ Οὐρίου. I. e. *Nemo igitur Uriam nominavit, quoniam nec Hebraica vox Uriam memorat.*

V. 9. In hæc verba τῶν Ὁ, πέπτωκε, πέπτωκε Βαβυλών, notatur in cod. Jes. ὁμοίως οἱ Γ.

V. 11. Ἄ., Δούμα. Sic Drusius ex Hieronymo,

HESAIÆ CAPUT XXII.

TO EBPAIKON.

1 משא גיא חיון	1.
אפיא כי	
2 קריה עליה	2.
מתי מלחמה	
3 ננד	3.
אכר יחד	
6 ברב אדם פרישים	6.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

1. Onus vallis visionis.
Ubi, quod.
2. Civitas læta.
Mortui bello.
3. Vagati sunt.
Vincti sunt pariter.
6. In curru hominis equitum.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

1.
2.
3.
6.

VULGATA LATINA.

1. Onus vallis visionis.
Quoque, quia.
2. Civitas exsultans.
Mortui in bello.
3. Fugerunt.
Vincti sunt pariter.
6. Currum hominis equitis.

ΑΚΥΛΑΣ.

1. Ἄρμα . . .
Καίπερτοι.
2.
. . . πόλεμος.
3.
6. Ἐν ἄρματι ἀνθρώπων ἵππῶν.

AQUILA.

1. Onus...
Et quidem.
2.
... bellum.
3.
6. In curru hominum equitum,

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

9. Πέπτωκε, πέπτωκε Βαβυλών.
 11. Πρὸς ἐμὲ κάλει τοὺς φεύγοντας παρὰ τοῦ Σηείρ.
 12.
 13. Λῆμμα Ἀραβίας.
 Δωδανίμ.
 15. Μαχαιρῶν.
 17. Ὅτι Κύριος ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ ἐλάλησε.

SYMMACHUS.

9. Cecidit, cecidit Babylon.
 11. Ad me voca fugientes a Seir.
 12.
 13. Assumptio Arabiæ.
 Dodanim.
 15. Gladiorum.
 17. Quia Dominus Deus Israel locutus est.

ΟΨ.

9. Πέπτωκε, πέπτωκε Βαβυλών.
 11. Τῆς Ἰδομαίας.
 Πρὸς ἐμὲ κάλει παρὰ τοῦ Σηείρ.
 12. Ἐάν ζητῆς ζῆται.
 Καὶ παρ' ἐμοὶ οἰκει.
 13. Vacat
 Δαιδάν.
 15. Πεφονευμένων.
 17. Ὅτι Κύριος ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ ἐλάλησε.

LXX INTERPRETES.

9. Cecidit, cecidit Babylon.
 11. Idumææ.
 Ad me voca de Seir.
 12. Si quæras, quære.
 Et apud me habita.
 13. Vacat.
 Dædan.
 15. Occisorum.
 17. Quia Dominus Deus Israel locutus est.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

9. Πέπτωκε, πέπτωκε Βαβυλών.
 11. Πρὸς ἐμὲ κάλει τοὺς φεύγοντας παρὰ τοῦ Σηείρ.
 12.
 13. Λῆμμα ἐν τῇ Ἀραβίᾳ.
 Δαιδάν.
 15. Μαχαιρῶν.
 17. Ὅτι Κύριος ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ ἐλάλησε.

THEODOTIO.

9. Cecidit, cecidit Babylon.
 11. Ad me voca fugientes a Seir.
 12.
 13. Assumptio in Arabia.
 Dædan.
 15. Gladiorum.
 17. Quia Dominus Deus Israel locutus est.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXI Hesaiæ.

qui habet, *Duma*.

Ibid. 'A., Σ., Θ., πρὸς ἐμὲ κάλει etc. Procopius. Illud τοὺς φεύγοντας non videtur ad textum Aquilæ et Symmachi pertinere; sed adjectum putamus a Procopio. In hunc vero locum Hieronymus: « Verbum Hebraicum ELAI, (cod. San Germanensis HELN; pro HELH sive HELE forsā) quod omnes interpretati sunt, *ad me*, si volueris legere ELI, interpretatur, *Deus meus*, vel *fortis meus*. Quodque nos diximus *clamat*, vel *vocat*, id est, *καλεῖ*, secundum Hebræi et Græci sermonis ambiguitatem dici potest *clama*, vel *voca*. » [Ed. Rom.: « Eusebius, secundum cæteros interpretes, φεύγοντας παρὰ τοῦ Σηείρ. *Fugientes de Seir*. » DRACH.]
 V. 12. 'A., ἐάν ἐπις-. Curterius ex ms. Jes.

Ibid. 'A., ἐπιστράφητε etc. Idem.

V. 13. 'A., Ἄρμα Ἀραβίας etc. Idem. [Ed. Rom.: « In quibusdam sequitur, λῆμμα ἐν τῇ Ἀραβίᾳ, *assumptio in Arabiam*, aut, τὸ ῥῆμα τὸ ἐν τῇ Ἀραβίᾳ, *verbum quod in Arabiam*, aut, τὸ ὄραμα τὸ ἐν τῇ Ἀραβίᾳ, *visio quæ in Arabiam*. » DRACH.]
 Ibid. 'A., Σ., Δωδανίμ. Idem.

V. 15. Curterius ex ms. Jes. οἱ ΟΨ, πεφονευμένων. Οἱ Γ', μαχαιρῶν Φ κατὰ τοὺς ΟΨ; ubi Φ pro more suo ponit pro Ω id est, Ὀριγένης, qui legisse dicitur ut LXX.

V. 17. In cod. Jes. in textu legitur, διότι Κύριος ἐλάλησεν, ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ. Ad marg. vero, οἱ Γ', ὁμοίως, ὅτι Κύριος ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ ἐλάλησε. Quæ est hodierna τῶν Ψ lectio.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

1. Λῆμμα φάραγος ὄρασεως.
 2. Νεκροὶ πολέμῳ.
 3. Ἀνεστατώθησαν.

SYMMACHUS.

1. Assumptio vallis visionis.
 2. Mortui bello.
 3. Extorres facti sunt.
 6.

HESAIÆ CAPUT XXII.

ΟΨ.

1. Τὸ ῥῆμα τῆς φάραγος Σιών.
 Ὅτι νῦν. Ἄλλως, νῦν, ὅτι.
 2. ✕ Ἡ πόλις γαυριώσα.
 Νεκροὶ πολέμῳ.
 3. Πεφύγασιν.
 Vacat.
 6. Ἀναβάται ἀνθρωποὶ ἐφ' ἵππων.

LXX INTERPRETES.

1. Verbum vallis Sion.
 Quia nunc. *Aliter*, nunc, quia.
 2. ✕ Civitas exsultans.
 Mortui bello.
 3. Fugerunt.
 Vacat.
 6. Ascensores homines super equos.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1. Λῆμμα φάραγος ὄρασεως.
 2. . . . πόλεμος.
 3. Μετεκινήθησαν.
 ✕ Ἐδέθησαν ὁμοθυμαδόν.
 6. Συνεπιβάται ἀνθρώπων ἵππων.

THEODOTIO.

1. Assumptio vallis visionis.
 2. . . . bellum.
 3. Amoti sunt.
 ✕ Ligati sunt unanimiter.
 6. Vectores cum hominibus equitibus.

ΤΟ ΕΒΡΑΪΚΟΝ.

ΤΟ ΕΒΡΑΪΚΟΝ
Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

ΑΚΥΤΑΑΣ.

7 מבדד-עמקך
9 וארץ בקיעי עיר-חד ראותם
כי-רם

7.
9.

7. Ἐκλογαὶ κοιλάδων σου.
9.

10 ואת-בתי ירושלם ספתם

10.

10.

11 ומקדה עשיתם בין הרמותים
למי הברטה הישנה

11.

11.

כרדק
14 אמר אדני יהוה צבאות

14.

14.

15 בא

15

15. ✕ Εἰσελθε.

אל-הסק

Πρὸς τὸν σκηνοῦντα.
Σομνάμ.

שבנא

17 גבר

17.

17.

21 ואבנמך

21.

21. ✕ σου.

אחוקני

22 ותתני מפתח בית-חדד על-
שכמד ופתח ואין סגר וסגר ואין פתח

22.

22. Καὶ δώσω τὴν κλειῖδα ἀπὸ τοῦ
Δαυὶδ ἐπὶ τοῦ ὤμου αὐτοῦ, καὶ
ἀνοίξει, καὶ οὐκ ἔσται ὁ ἀποκλειόμενος,
καὶ κλείσει, καὶ οὐκ ἔσται ὁ ἀνοί-
γων.

23 יהוה

23.

23.

24 הנאצאים הצפעת
כל כלי הקסן מכלי האגנת

24.

24. . . .

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

7. Electio vallium tuarum.
9. Et scissuras civitatis David
vidistis, quia multiplicatae sunt.

7. Electae valles tuae.
9. Et scissuras civitatis David
videbitis, quia multiplicatae sunt.

7. Electiones vallium tuarum.
9.

10. Et domos Jerusalem nume-
rastis.

10. Et domos Jerusalem nume-
rastis.

10.

11. Et lacum fecistis inter duos
muros aquis piscinae veteris.

11. Et lacum fecistis inter duos
muros ad aquam piscinae veteris.

11.

De longe.

De longe.

14. Dixit Dominus Dominus
exercituum.

14. Dicit Dominus Deus exerci-
tuum.

14.

15. Ingredere.

15. Ingredere.

15. ✕ Ingredere.

Ad thesaurarium.

Ad eum qui habitat in taberna-
culo.

Ad tabernacula figentem.

Schebna.

Sobnam.

Somnam.

17. Viri.

17. Gallus gallinaceus.

17.

21. Et balteo tuo.

21. Et cingulo tuo.

21. ✕ tuam.

Confortabo eum.

Confortabo eum.

22. Et dabo clavem domus Da-
vid super humerum ejus; et ape-
riet, et non claudens; et claudet
et non aperiens.

22. Et dabo clavem domus Da-
vid super humerum ejus; et ape-
riet, et non erit qui claudat; et
claudet, et non erit qui aperiat.

22. Et dabo clavem domus Da-
vid super humerum ejus, et ape-
riet et non erit qui claudat; et
claudet, et non erit qui aperiat.

23. Paxillum.

23. Paxillum.

23.

24. Filii et nepotes.

24. Vasorum diversa genera.

24. SASAIM et SEPHOTH.

Omnia vasa parva, a vasis cra-
terarum.

Omne vas parvulum a vasis
craterarum.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

7. Ἐκλεκταὶ κοιλάδες σου.
9.
10. Καὶ οἰκίας Ἱερουσαλήμ ἀριθμήσαντες.
11. Καὶ ἐποιήσατε. . . κατὰ τὸ τῆς ἀρχαίας κολυμβήθρας ὕδωρ εἰς τὴν πόλιν μετοχετεύσαντες.
14. ✕ Εἶπεν Κύριος Κύριος τῶν
✕ δυνάμεων.
15. ✕ Εἰσελθε.
Πρὸς τὸν σκηνοποιῶντα.
Σομνάν.
17.
21. ✕ σου.

7. Ἐκλεκταὶ φάραγγές σου.
9. Καὶ ἀνακαλύψουσι τὰ κρυπτὰ τῶν οἰκῶν τῆς ἄκρας Δαυὶδ, καὶ εἶδσαν ὅτι πλείους εἰσὶ. Ἄλλος, καὶ τὰ ῥήγματα οἴκου Δαυὶδ ἔψεσθε ὅτι ἐπληθύνθη
10. Καὶ ὅτι καθείλσαν τοὺς οἴκους Ἱερουσαλήμ.
11. Καὶ ἐποιήσατε ἑαυτοῖς ὕδωρ ἀναμέσον τῶν δύο τειχῶν ἐσῶτερον τῆς κολυμβήθρας τῆς ἀρχαίας.
✕ Πόρρωθεν.
14. *Vacat.*
15. *Vacat.*
Εἰς τὸ παστοφόριον.
Σομνάν.
17. Ἄνδρα. Πάντες, ἀνδρός.
21. Καὶ τὸν στέφανόν ✕ σου.

7.
9.
10.
11. Καὶ ἐποιήσατε.
14. ✕ Εἶπεν Κύριος Κύριος τῶν
✕ δυνάμεων.
15. ✕ Εἰσελθε.
Πρὸς τὸν σκῆνον τοῦτον.
Σομνάν.
17.
21. ✕ σου.

Δώσω αὐτῷ κατὰ κράτος.

22. Καὶ δώσω αὐτῷ τὴν κλεῖδα οἴκου Δαυὶδ ἐπὶ τῷ ὤμῳ αὐτοῦ, καὶ ἀνοίξει, καὶ οὐκ ἔσται ὁ ἀποκλείων, καὶ οὐκ ἔσται ὁ ἀνοίγων.

23! Ἄρχοντα. Πάντες, πάσσαλον.

24. Ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου.
Vacat.

Κραταιώσω αὐτόν.

22. Καὶ δώσω τὴν κλεῖδα οἴκου Δαυὶδ ἐπὶ τοῦ ὤμου αὐτοῦ, καὶ ἀνοίξει, καὶ οὐκ ἔσται ὁ ἀποκλείων, καὶ οὐκ ἔσται ὁ ἀνοίγων.

23.

24.
✕ Πάν τὸ σκεῦος τὸ μικρὸν ἀπὸ
✕ σκεύους τῶν ἀγαθῶν.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

7. Electæ valles tuæ:
9.
10. Et domos Jerusalem numerantes:
11. Et fecistis... et veteris piscine aquam in urbem derivantes:
14. ✕ Dixit Dominus Dominus
✕ virtutum.
15. ✕ Ingredere.
Ad tabernaculorum artificem.
Somnam.
17.
21. ✕ tuam.
22. Et imponam.
23.
24. Nepotes atque commixtos:

7. Electæ convalles tuæ.
9. Et revelabunt occulta domorum arcis David, et viderunt, quia plures sunt. *Alius*, et rupturæ domus David videbitis, quia multiplicatæ sunt.
10. Et quia destruxerunt domos Jerusalem.
11. Et fecistis vobis aquam inter duos muros intra piscinam veterem.
✕ De longe.
14. *Vacat.*
15. *Vacat.*
Ad pastophorium.
Somnam.
17. Virum. *Omnes*, viri.
21. Et coronam ✕ tuam.
Dabo ei per imperium.
22. Et dabo ei clavem domus David super humerum ejus, et aperiet, et non erit qui claudat; et claudet, et non erit qui aperiat.
23. Principem: *Omnes*, paxillum.
24! A parvo usque ad magnum.
Vacat.

7.
9.
10.
11. Et fecistis:
14. ✕ Dixit Dominus Dominus
✕ virtutum.
15. ✕ Ingredere.
Ad socen istum.
Somnam.
17.
21. ✕ tuam.
Roborabo eum:
22. Et dabo clavem domus David super humerum ejus; et aperiet, et non erit qui claudat; et claudet, et non erit qui aperiat.
23.
24:
✕ Omne vas parvum a vase agnith.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΞ
תניח 25	25.	25.
תנח		
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
25. Paxillus. Et excindetur.	25. Paxillus. Et peribit.	25.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXII Hesaiæ.

V. 1. 'A., ἄρμα . . . ut supra frequenter. Σ., Θ., λήμμα τῆς φάραγγος ὁράσεως. Curterius ex ms. Jes. Ibid. 'A., καίπερτοι. Sic Drusius ex Hieronymo, qui ait, *quam conjunctionem Latinus sermo non explicat.*

V. 2. Curterius, ἡ πόλις γαυριώσα, cum asterisco, quia deerat in O. Videtur autem esse Aquilæ et Symmachi, qui ita vertere solent.

Ibid. ms. Jes., Θ., 'A., πόλεμος. O', πολέμω. Σ., ὁμοίως τοῖς O'. In textu vero legitur, πολέμου. Ed. R., πολέμων.

V. 3. Θ., ἐδέθησαν ὁμοθυμαδόν. Sic cum asterisco Curterius ex cod. Jes. LXX aliud legisse videntur. [Probabile videtur eos legisse, עשיש ברכשם בלדנות, et עשישם לטחונות εν σοί. Cf. text. Hebr. hodiern. DRACH.]

V. 6. 'A., ἐν ἄρματι etc. Idem.

V. 7. 'A., ἐκλογαί etc. Idem.

V. 9. Ἄλλος, καὶ τὰ βήματα etc. Sic unus codex sine interpretis nomine. [Hanc versionem Procopius, p. 290, Symmacho tribuit. DRACH.]

V. 10. Σ., καὶ οἰκίας etc. Drusius ex Procopio.

V. 11. Curterius ad marg. Θ., Σ., καὶ ἐποίησα.

Ibid. Σ., καὶ τὸ τῆς ἀρχαίας etc. Procopius, qui videtur magis sensum Symmachi spectasse, quam verba.

Ibid. πόρρωθεν, præmisso asterisco. Curterius ex ms. Jes., quia deerat in O'.

V. 14. Σ., Θ., ✕ εἶπεν etc. Idem. Sed perperam ibi 'A., Θ., ponitur: legendum enim Σ., Θ. Nam Aquila semper στρατιῶν ponit, Σ., Θ., δυνάμεων.

V. 15. 'A., Σ., Θ., εἰσελθε, præmisso asterisco. Idem.

Ibid. 'A., πρὸς τὸν σκηνοῦντα etc. Sic Eusebius, Procopius et editio Rom. Hieron. vero: c. A., ad degentem in tabernaculo. S., tabernaculorum opificem. Alibi ait Theodotionem vertisse *Ingredere ad socen istum.*

HESAIÆ CAPUT XXIII.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΞ.
משא צר 1	1.	1. Τὸ ἄρμα Τύρου.
אניות תרשש		Ἡλιὰ θαρσίς.
כתים		
דמו 2	2.	2. Σιωπήσατε.
ישבי אי		
ת-רשישה 6	6.	6. Εἰς θαρσίς.
יבלה רגליה מרחק לנד	7.	7.
כנעניה 8	8.	8. Ἐμποροί.
אין מוח עוד 10	10.	10.
הרגו 11	11.	11.
בתלת בת-ציון 12	12.	12. ✕ Παρθένον; θυγατέρα Σιδῶνος.
יסדה לציון הקימו עוררד ארמנותיה 13	13.	13.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Onus Tyri.	1. Onus Tyri.	1. Onus Tyri.
Naves Tharsis.	Naves maris.	Naves Tharsis.
Cetim.	Cethim.	
Silete.	2. Tacete.	2. Silete.
habitatores insulæ.	Qui habitatis in insula.	
In Tharsis.	6. Maria.	6. In Tharsis.
Ducent eam pedes ejus e longo ad peregrinandum.	7. Ducent eam pedes sui longe ad peregrinandum.	7.
Negotiatores ejus.	8. Negotiatores.	8. Negotiatores.
Non cingulum ultra.	10. Non est cingulum ultra tibi.	10.
Perterrefecit.	11. Conturbavit.	11.
Virgo filia Sidonis.	12. Virgo filia Sidonis.	12. ✕ Virginem; filiam Sidonis.
Fundavit eum deserticolis.	13. Fundavit eam: in captivitate traduxerunt robustos ejus, suffoderunt domos ejus.	13.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

25.

25. Ὁ ἄνθρωπος. Πάντες, ὁ πάσσαλος.

25.

SYMMACHUS.

✱ Καὶ ἐξολοθρευθήσεται.
LXX INTERPRETES.

✱ Καὶ ἐξολοθρευθήσεται.
THEODOTIO.

25.

25. Homo. Omnes, paxillus.
✱ Et disperdetur.

25.
✱ Et disperdetur.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXII Hesaiæ.

Ibid. Σομνά, ὁμοίως οἱ Γ'. Idem.

V. 17. Hieronymus : « GEBER, quod omnes veteris Instrumenti lectione erudit, gallum galli-paceum transtulit. »

V. 21. Curterius ex ms. Jes. ὁμοίως οἱ Γ', perperam ille ὁμῶς. Hic porro intelligas vocem σου tantum ex 'A., Σ., Θ., adjectam fuisse, ubi tunc non aderat, etsi modo adsit. Verisimile enim non est tres illos interpretes hic vocem צבצב סτέφανον vertisse, qui alibi eam vocem interpretantur 'A., διαζωνήν, Σ., Θ., ζωνήν, zonam, vel cingulum, quæ est ejus vera significatio. [Ibid. Ο', δώσω αὐτῷ κατὰ κράτος. Alex. Ald. et Complut., δώσω αὐτῷ καὶ τὸ κράτος, quam lectionem Cyrill. habet, et Procop. in textu. DRACH.]

Ibid. Θ., κραταιώσω αὐτόν. Idem.

V. 22. 'A., Θ., καὶ δώσω etc. Has item lectiones

exhibet Curterius ex ms. Jes.

V. 23. Hieronymus : « Pro paxillo, qui Hebraice dicitur IATHED, et ab omnibus similiter effertur, soli LXX supra principem, hic hominem interpretati sunt. »

V. 24. A., SASAJM etc. Sic ex Hieronymo exscripsimus.

Ibid. Θ., πᾶν τὸ σκεῦος etc. Curterius ex ms. Jes. Hieronymus quoque ait : « a vasis craterarum... ; pro quibus Theodotio aganothā posuit. » [Perperam apposuit editor Hexaplorum ad hunc alterum stichum versionem LXX, ἀπὸ μικροῦ... quæ respondet priori sticho Hebr. hic adscripto, .צבצב. DRACH.]

V. 25. Π., πάσσαλος. Vide supra ad vers. 23.

Ibid. Curterius ex ms. Jes. præmisso asterisco, Θ., καὶ ἐξολοθρευθήσεται. Cum enim abesset a LXX, ex Theodotione inductum est, ac in Romana editione τῶν Ο' legitur.

HESAIÆ CAPUT XXIII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1. Λῆμμα Τύρου.
Πλοῖα Θαρσίς.

1. Τὸ ῥῆμα Τύρου.
Πλοῖα Καρχηδόνος.
Κιτταίων. Οἱ λοιποὶ, Χετιεῖμ.

1. Λῆμμα Τύρου.
Πλοῖα Θαρσίς

2. Σιγήσατε.
Κατοικοῦντες τὴν νῆσον.

2. Τίνι ὅμοιοι γεγόνασι;
Οὐ ἐνοικοῦντες ἐν τῇ νήσῳ.

2.

6. Εἰς Θαρσίς.

6. Εἰς Καρχηδόνα.

6. Εἰς Θαρσίς.

7.

7. Πρὶν ἢ παραδοθῆναι αὐτήν.

7. ✱ Ἀπάξουσιν αὐτὴν οἱ πόδες
✱ αὐτῆς πόρρωθεν εἰς ἀποικίαν.

8.

8. Ἐμποροί.

8. ✱ Χαναάν.

10.

10. Οὐκέτι ἐρχεται.

10.

11.

11. Παροξύνουσα.

11.

12. ✱ Παρθένον : θυγατέρα Σιδῶνος.

12. Τὴν θυγατέρα Σιδῶνος.

12. ✱ Παρθένον : θυγατέρα Σιδῶνος.

13.

13. Vacat.

13. ✱ Ἐθεμελίωσεν αὐτὴν εἰς
✱ Σηεῖμ, ἔστησαν ἐπάλξεις αὐτοῦ,
✱ ἐξήγειραν βάρεις αὐτῆς.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

1. Assumptio Tyri.
Naves Tharsis.

1. Verbum Tyri.
Naves Carthaginis.
Citiazorum. Reliqui, Chetiim.

1. Assumptio Tyri.
Naves Tharsis.

2. Tacete.
Habitantes insulam.

2. Cui similes facti sunt?
Qui habitant in insula.

2.

6. In Tharsis.

6. In Carthaginem.

6. In Tharsis.

7.

7. Priusquam ipsa traderetur.

7. ✱ Abducent eam pedes ejus e
✱ longinquo in transmigrationem.

8.

8. Negotiatores.

8. ✱ Chanaan.

10. Non poteris ultra resistere.

10. Non ultra veniunt.

10.

11. Conturbabat.

11. Irritans.

11.

12. ✱ Virginem : filiam Sidonis.

12. Filiam Sidonis.

12. ✱ Virginem : filiam Sidonis.

13.

13. Vacat.

13. ✱ Fundavit eam in Siim,
✱ statuerunt propugnacula ejus,
✱ suscitaverunt domos ejus.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

ΑΚΥΤΑΑΣ

Ἑλληνικοὺς γράμμασι.

אנית תרשיש 14 14.
 מלך אחא 15 15.
 לצר
 על-פני האמה 17 17.
 והיה סחיה ואחנה קדש ליהוה 18 18
 לישבים לפני יהוה והיה סחיה
 לאכל לשבעה ולמכסה צתיה

14. Πλοία Θαρσίς.
 15. Βασιλέως ἐνός.
 Τύρω.
 17.
 18. Καὶ ἔσται ἐμπόριον αὐτῆς
 καὶ μίσθωμα ἡγιασμένον τῷ Κυρίῳ.
 Τοῖς καθημένοις εἰς τὸ πρόσω-
 πον Κυρίου ἔσται ἐμπόριον αὐτῆς
 τοῦ φαγεῖν εἰς πλησμονήν, εἰς ἔσθη-
 σιν μετάρσεως.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

14. Naves Tharsis.
 15. Regis unius.
 Tyro.
 17. Super facies humj.
 18. Et erit negotiatio ejus, et
 quæstus ejus sanctitas Domino.

14. Naves maris.
 15. Regis unius.
 Tyro.
 17. Super faciem terræ.
 18. Et erunt negotiationes, et
 mercedes ejus sanctificatæ Do-
 mino.

14. Naves Tharsis.
 15. Regis unius.
 Tyro.
 17.
 18. Et erit emporium ejus, et
 merces sanctificata Domino,

Habitantibus ad facies Domini:
 erit negotium ejus ad comedendum
 ad saturitatem, et in operimentum
 vetus.

Quia his, qui habitaverint coram
 Domino, erit negotiatio ejus, ut
 manducent in saturitatem, et vesti-
 antur ad vetustatem.

His qui coram facie Domini se-
 dent, erit emporium ejus ut edant
 ad satietatem, et mutatoriis vesti-
 antur.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIII Hesaiæ.

V. 1. 'A., τὸ ἄρμα Τύρου. S., Θ., λῆμμα Τύ-
 ρου. Curter. ex ms. Jes.

Ibid. 'A., Σ., Θ., Θαρσίς. Ex Procopio. Curte-
 rius ex ms. Jes. οἱ Γ', Θαρσίς. Hieron. vero : « Pro
 Carthagine in Hebræo scribitur THARSIS, quod
 omnes similiter transtulerunt. »

Ibid. Οἱ λοιποὶ, Χετιεμ, Procopius, qui addit,
 λέγεται δὲ Κύπρος οὕτω δηλοῦσθαι, καὶ Κίτιον εἶναι
 πόλιν ἐν αὐτῇ. I. e. Narrant Cyprum ita significari,
 et in ea esse Citium urbem.

V. 2. 'A., σιωπήσατε etc. Idem Procopius. Ibi
 LXX postrema præcedentis versus voce adjuncta,
 sic דבר לבח verterunt, τίνι ἄμοιοι γεγόνασι; cui simi-
 les facti sunt? [Legerunt autem לבח. DRACH.]

Ibid. Σ., κατοικούντες τὴν νῆσον. Idem. [Procop.,
 ut clare liquet, Aquilæ pariter et Symmacho tri-
 buit κατοικ. τ. ν. Ita enim scribit : Ἀντὶ δὲ τοῦ
 (scil. LXX senum), τίνι ἄμοιοι γεγόνασιν, ὁ μὲν
 Ἀκύλ., σιωπήσατε ὁ δὲ Σύμμ., σιγήσατε κατοι-
 κούντες τὴν νῆσον, εἰρηκασιν. DRACH.]

V. 6. Curterius ex ms. Jes. οἱ Γ', Θαρσίς.

V. 7. Θ., ἀπάξουσιν etc. Sic cum asterisco Curte-
 rius, ut notetur hæc deesse in τοῖς Θ' non quidem
 omnino prætermissa, sed cursim et compendio
 versa. [Longe errat Montf. Versio τῶν LXX, πρὶν
 ἢ π. α. præcedenti respondet uni verbo תרומת (ab)
 antiquitate ejus. Quæ autem subsequuntur, hic
 adscriptæ, quatuor verba, omnino desiderantur in
 LXX; et propter hoc alii libri addunt, ἀπάξουσιν etc.,
 quæ versio apud Procopium, ut de Th. sumta,
 notatur asterisco, ἀστερίζεται. — Ald. et Complut.,
 πρὶν ἢ. Rom. et Alex., πρὶν ἢ. DRACH.]

V. 8. Curterius cum asterisco, Θ., Χαναάν. Hier-
 onymus autem hæc habet : « Verbum Chanaan de
 Theodotionis editione additum est : pro quo Aquila
 negotiatores edidit. »

V. 10. S., ἢν poteris ultra resistere. Hieron.

V. 11. S., conturbabat. Hieron.

V. 12. Curterius ex ms. Jes. primo ponit ad
 marg. præmisso asterisco, Θ., 'A., Σ., παρθένος :
 deinde verò, οἱ Γ', Σιδώνος. In textu enim ibi lege-
 batur Σιών.

V. 13. ✕ Θ., ἐθεμελίωσεν αὐτὴν etc. Curterius

HESAIÆ CAPUT XXIV.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

ΑΚΥΤΑΑΣ.

Ἑλληνικοὺς γράμμασι.

פניה 1 1.
 והפיץ ישיבה
 כעבד כאדני 2 2.

1.
 Καὶ διασκορπίσει (τοὺς ἐνοικούν-
 τας ἐν αὐτῇ).
 2. Ὡς ὁ δοῦλος ὡς ὁ κύριος αὐ-
 τοῦ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

1. Facies ejus.
 Et disperget habitatores ejus.
 2. Sicut servus sic dominus ejus.

1. Faciem ejus.
 Et disperget habitatores ejus.
 2. Sicut servus sic dominus ejus.

1.
 Et disperget inhabitantes in ea.
 2. Sicut servus sic dominus ejus

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

- 14. Πλοία Θαρσίς.
- 15. Βασιλέως ἑνός.
- Τύρω.
- 17.
- 18.

Τοῖς γὰρ κατοικοῦσιν ἐνώπιον Κυρίου ἔσται ἡ ἐμπορία αὐτῆς, φάγειν εἰς πλησμονὴν, καὶ περιβαλέσθαι εἰς τὸ παλαιώσαι.

- 14. Πλοία Καρχηδόνας.
 - 15. Βασιλέως.
 - Τύρος.
 - 17. ✕ Ἐπὶ πρόσωπον τῆς γῆς.
 - 18. Καὶ ἔσται αὐτῆς ἡ ἐμπορία καὶ ὁ μισθὸς ἄγιον Κυρίου.
- Ἄλλὰ τοῖς κατοικοῦσιν ἐναντι Κυρίου, πᾶσα ἡ ἐμπορία αὐτῆς φάγειν, καὶ πειεῖν καὶ ἐμπλησθῆναι, καὶ εἰς συμβολὴν μνημόσυνον ἐναντι Κυρίου.

- 14. Πλοία Θαρσίς.
- 15. Βασιλέως ἑνός.
- Τύρω.
- 17. ✕ Ἐπὶ πρόσωπον τῆς γῆς.
- 18.

... καὶ περιβαλέσθαι εἰς παλαιώσιν.

SYMMACHUS.

- 14. Naves Tharsis.
- 15. Regis unius.
- Tyro.
- 17.
- 18.

Iis enim qui habitant coram Domino erit ejus negotiatio, ut edant ad satietatem, et vestiantur, ut veterascant.

LXX INTERPRETES.

- 14. Naves Carthaginis.
- 15. Regis.
- Tyrus.
- 17. ✕ Super faciem terræ.
- 18. Et erit ejus negotiatio, et merces sanctum Domino.

Sed habitantibus ante Dominum, omnis negotiatio ejus edere et bibere, et impleri, et in symbolam memoriale coram Domino.

THEODOTIO.

- 14. Naves Tharsis.
- 15. Regis unius.
- Tyro.
- 17. ✕ Super faciem terræ.
- 18.

... utque amiciantur ad vetustatem.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIII Hesaiæ

ex ms. Jes. ubi subjungitur nota sequens : τούτων τῶν ἡσπερισμένων (Φ) ὡς τῶν Ο΄, μέμηται ἐν τῷ κε' τόμῳ τῶν εἰς Ἡσαΐαν. Horum vero sensus est : Hæc quæ asteriscis notantur, quasi LXX Interpretum memorat Origenes in XXV tomo commentariorum in Hesaiam. (*) Hieronymus vero : « Quodque sequitur de Theodotionis editione sub asteriscis additum est : Fundavit eam Siim, stultuerunt propugnacula ejus, suscitaverunt turrim ejus. » Et postea : « Siim etymologiam nec nos potuimus invenire ; et cæteri interpretes ipso quo apud Hebræos scribitur nomine transulerunt. »

V. 14. Hieronymus in Ezechielem cap. xxvii, v. 12. Carthaginenses negotiatores tui a multitudine cunctarum divitiarum, argento, ferro, stanno plumboque repleverunt nundinas tuas. « Non solum in præsentî loco, inquit, sed et in Hesaiâ, ubi scriptum est, *Ululate naves Carthaginis*, cæteri interpretes

(*) Idem scholion habet Procopius his verbis : Τούτων γὰρ ἡσπερισμένων, Ἰσριγένης, ὡς τῶν Ο΄, μέμηται ἐν τῷ κε' τόμῳ τῶν εἰς Ἡσαΐαν. Nota vocem Ἰσριγ. — Addere volumus multos codd. librosque impressos habere Ἡσαΐας, cum spiritu leni, et sic etiam scribit Georg. Pâsor in *Etymis nominum priorum*. DRACH.

verbum Hebraicum transtulerunt, THARSIS, quam coloniam esse Tyrriorum nulli dubium est. Ipsi de Occidentis partibus argento, ferro, stanno et plumbo Tyri nundinas repleverunt. *Tharsis* in lingua nostra sonat, *exploratio gaudii*. » [Ἰϛ et ἸϞϞ. DR.]

V. 15. Curterius, ol Γ΄, ἑνός. Ibid. Ol Γ΄, Τύρω. Idem. V. 17. Θ., ἐπὶ πρόσωπον τῆς γῆς. Curterius, præmisso asterisco. Hodie tamen in τοῖς Ο΄ habetur, ut et multa alia, quæ quia olim deerant, postea inducta, et asteriscis notata sunt : deinde vero asteriscis expunctis remanserunt.

V. 18. Ἄ., καὶ ἔσται etc Procopius : [In Symmachi loca edijussit Montfauconius ἐμπόριον. Sed Procopius habet, ἡ ἐμπορία, quod, reperiimus. DRACH.]

Ibid. Ἄ., τοῖς καθημένοις etc. Has omnes. lectiones. exhibet Procopius.

HESAIÆ CAPUT XXIV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

- 1.
- 2.

- 1. Τὸ πρόσωπον αὐτῆς. Ἄλλος, τὰ ὄρια αὐτῆς. Καὶ διασπερεῖ τοὺς ἐνοικοῦντας ἐν αὐτῇ.
- 2. Καὶ ὁ παῖς ὡς ὁ κύριος.

- 1.
- Καὶ διασκορπίσει (τοὺς ἐνοικοῦντας ἐν αὐτῇ).
- 2.

SYMMACHUS.

- 1
- 2.

LXX INTERPRETES.

- 1. Faciem ejus. *Alius*, terminos ejus. Et disseminabit inhabitantes in ea.
- 2. Et puer sicut dominus.

THEODOTIO.

- 1.
- Et disperget inhabitantes in ei.
- 2.

TO EBRAIKON.

TO EBRAIKON
Ἑβραϊκοὶς γράμμασι.

ΑΚΥΤΑΞΙ

כנשה כאשר נשא בר			
3 את-הובר החן	3.		3.
4 נבלה	4.		4.
נבלה			
5 והארץ הנפה תחת ישביה	5.		5.
עברו			
הפדו			Ἠκύρωσαν.
6 על-כן הודו	6.		6.
ונשאר אנשו כדער			Καὶ ὑπολειφθήσεται ἄνθρωπος ἐλάχιστος.
7 אבל תירוש	7.		7. Ἐπέπνευσεν ὁ παρωρισμός.
11 גלה משוש	11.		11.
13 כעללות אם מדה בציד	13.		13.
14 המה ישאו כלום	14.		14.
צדלו מים			
16 מכנף הארץ וזכות שמעם	16.		16. Ἀπὸ πάντων πτερυγίων τῆς γῆς μελωδίας ἤκούσαμεν.
ואמר רוי-לי רוי-לי			Καὶ ἐρεῖ, Τὸ μυστήριόν μου ἔμοι, τὸ μυστήριόν μου ἔμοι.
אוי לי בגדים בגוד			Ὁ οἶμοι, ἀθετοῦντες ἠθέτησαν.
ובגד בגדים			
19 רעה התרעעה דארץ פדו	19.		19.
התפודה ארץ			

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

Ut foenerator, sic foenus ferens ab eo.	Sicut qui repetit, sic qui debet.	
3. Verbum hoc.	3. Verbum hoc.	3.
4. Defluxit.	4. Defluxit.	4.
Defluxit.	Defluxit.	
5. Et terra hypocrisi est usa sub incolis suis.	5. Et terra infecta est ab habitatoribus suis.	5.
Transgressi sunt.	Transgressi sunt.	
Dissipaverunt.	Dissipaverunt.	Imprium fecerunt.
6. Ideo combusti sunt.	6. Ideoque insanient.	6.
Et remanebit hominis pusillum.	Et relinquentur homines pauci.	Et relinquetur homo minimus.
7. Luxit mustum.	7. Luxit vindemia.	7. Luxit intempestivitas.
11. Migravit gaudium.	11. Translatum est gaudium.	11.
13. Sicut racemi si consummata fuerit vindemia.	13. Et racemi, cum fuerit finita vindemia.	13.
14. Hi elevabunt vocem suam.	14. Hi elevabunt vocem suam.	14.
Vocem efferent a mari.	Hinnient de mari.	
16. Ab ala terræ cantus audivimus.	16. A finibus terræ laudes audivimus.	16. Ab alis terræ melodias audivimus.
Et dixi : Secretum meum mihi, secretum meum mihi.	Et dixi : Secretum meum mihi, secretum meum mihi.	Et dicet, Mysterium meum mihi, mysterium meum mihi.
Væ mihi, prævaricantes prævaricati sunt.	Væ mihi, prævaricantes prævaricati sunt.	Heu, væ mihi, prævaricantes prævaricati sunt.
Et prævaricatione prævaricantium.	Et prævaricatione transgressorum.	
19. Confringendo confregit se terra, dissipando dissipavit se terra.	19. Confractioe confringetur terra, contritione conteretur terra.	19.

Ὡς ὁ ἀπαιτῶν, οὕτως ὁ ἀπαιτούμενος.

3.

4. ✕ Κατεβρίφη.

✕ Κατεβρίφη.

5. Ἡ γῆ ἐφονοκτονήθη ὑπὸ τῶν κατοικούντων αὐτήν.

Διασκέδασαν.

6. Διὰ τοῦτο ἐκτροχωθήσονται.

. . . ἄνθρωπος ὀλίγος.

7.

11.

13. Ὡς ἐπιφυλλίδες ἐάν συντελεσθῇ τρυγητός.

14. Οὗτοι ἐπαροῦσι τὴν φωνὴν αὐτῶν.

16. Ἀπὸ τῶν περὺγων τῆς γῆς ψαλμοὺς ἠκούσαμεν.

Καὶ εἶπεν, Τὸ μυστήριόν μου ἐμοί, τὸ μυστήριόν μου ἐμοί.

Ὁμοί, ἀθετοῦντες ἠθέτησαν.

19.

SYMMACHUS.

Ut qui exigit, ita qui exigitur.

3.

4. ✕ Dejecta est.

✕ Dejecta est.

5. Terra cæde contaminata fuit ab habitatoribus suis.

Dissipaverunt.

6. Propterea conterentur.

. . . homo parvus.

7.

11.

13. Tanquam racemi, si confecta fuerit vindemia.

14. Hi elevabunt vocem suam.

16. Ab alis terræ psalmos audivimus.

Et dixit: Mysterium meum mihi, mysterium meum mihi.

Væ mihi, prævaricantes prævaricati sunt.

19.

Ὁ ὄρεων ὡς ὃ ὄρειαι.

3. Ταῦτα.

4. Vacat.

Vacat.

5. Ἡ δὲ ἠνόμησε διὰ τοὺς κατοικοῦντας αὐτήν.

Παρήλθοσαν. Ἄλλος, παρήλθον. Ἄλλος, παρέθησαν.

✕ Διετκίδασαν.

6. Διὰ τοῦτο πτωχοὶ ἔσονται.

Καὶ καταλειφθήσονται ἄνθρωποι ὀλίγοι.

7. Πενθήσει οἶνος.

11. Ἀπῆλθε πᾶσα εὐφροσύνη.

13. Καὶ ἐάν παύσηται ἡ τρυγητός.

14. Οὗτοι βοῆ φωνήσουσιν.

Παραχθήσεται τὸ ὕδωρ τῆς θαλάσσης.

16. Ἀπὸ τῶν περὺγων τῆς γῆς τέρατα ἠκούσαμεν.

Καὶ ἐροῦσιν.

Οὐαὶ τοῖς ἀθετοῦσι οἱ ἀθετοῦντες τὸν νόμον.

19. Ταραχῇ ταραχθήσεται ἡ γῆ, καὶ ἀπορία ἀπορηθήσεται ἡ γῆ.

LXX INTERPRETES.

Qui debet, ut is cui debet.

3. Hæc.

4. Vacat.

Vacat.

5. Illa vero inique egit propter habitatores suos.

Transgressi sunt. *Alius*, præterierunt. *Alius*, id.

✕ Dissipaverunt.

6. Propterea pauperes erunt.

Et relinquentur homines pauci.

7. Lugebit vinum.

11. Abiit omnis lætitia.

13. Et si quiescat vindemia.

14. Isti clamore vociferabuntur.

Conturbabitur aqua maris.

16. Ab alis terræ prodigia audivimus.

Et dicent.

Væ prævaricatoribus qui prævaricantur legem.

19. Turbatione turbabitur terra, et egestate egebit terra.

3. Τὰ ῥῆμα τοῦτο.

4. ✕ Κατεβρίφη.

✕ Κατεβρίφη.

5.

Διασκέδασαν.

6.

Ἄνθρωποι ὀλίγοι.

7.

11. ✕ Ἄπεσχίσθη χαρὰ.

13.

14.

Ἦχησαν ὕδατα θαλάσσης.

16. Ἀπὸ τῶν περὺγων τῆς γῆς ψαλμοὺς ἠκούσαμεν.

Καὶ εἶπεν, Τὸ μυστήριόν μου ἐμοί, τὸ μυστήριόν μου ἐμοί.

✕ Καὶ ἀθεσίαν ἀθετοῦντων.

19. Θραύσει θραυσθήσεται ἡ γῆ, καὶ διασκεδάσει διασκεδασθήσεται γῆ, κλινομένη κλιθήσεται ἡ γῆ.

THEODOTIO.

3. Verbum hoc.

4. ✕ Dejecta est.

✕ Dejecta est.

5.

Dissipaverunt.

6.

Homines pauci.

7.

11. ✕ Abscissum est gaudium.

13.

14.

Sonuerunt aquæ maris.

16. Ab alis terræ psalmos audivimus.

Et dicet, Mysterium meum mihi, mysterium meum mihi.

✕ Et prævaricatione prævaricantium.

19. Fractione frangetur terra, et dissipatione dissipabitur terra, reclinata reclinabitur terra.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ

ΑΚΥΛΑΣ.

20. נעז תבנו ארץ כשכור והתנחלה
במלונה וכבר עליה פשעה ונפלה ולא
תסיף קים

20. Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

20.

21. יהיה ביום ההוא

21.

21. Καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.

22. ומספר אספר אסיר על-בד
וכבר על-בסגר

22.

22.

23. חפריה דלבנה ובדשה החמה

23.

23.

בדר ציון

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

20. Movendo movebit se terra sicut ebrius, et vacillabit sicut tugurium: et gravis erit super eam prævaricatio ejus, et cadet, et non adjiciet surgere.

20. Agitatione agitabitur terra sicut ebrius, et auferetur quasi tabernaculum unius noctis: et gravabit eam iniquitas sua, et corruet, et non adjiciet ut resurgat.

20.

21. Et erit, in die illa.

21. Et erit, in die illa.

21. Et erit, in die illa.

22. Et colligentur collectione vincti super lacum: et claudentur super clausuram.

22. Et congregabuntur in congregatione unius fascis in lacum, et claudentur ibi in carcere.

22.

23. Et erubescet luna, et pudore afficietur sol.

23. Et erubescet luna, et confundetur sol.

23.

In monte Sion.

In monte Sion.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIV Hesaiæ.

V. 1. Ἄλλος, τὰ ὄρ. Curter. sine nomine interpretis.

licet in LXX existet, non suo loco jacet ut in Hebraeo.

Ibid. Ἄ., Θ., καὶ διασκορπίσει. Sic quidam codices, melius, ni fallor, quam in edico, et in uno codice, ubi legitur, διασκορπίζει. [Aliter profert Eusebius duorum lectionem. Ἡ κατὰ τὸν Ἀκύλαν, αὐτ, καὶ θεοδοτώνα, διασκορπίζει ἄλλου ἀλλαγῶ, dissipat alios alibi. Sed nequit talis lectio conciliari cum Hebr. DRACH.]

V. 6. Σ., διὰ τοῦτο etc. Drusius.

Ibid. Ἄ., καὶ ὑπολειφθήσεται etc. Has lectiones adfert Curterius ex ms. Jes.

V. 2. Ἄ., ὡς ὁ δοῦλος etc. Curterius.

V. 7. Ἄ., ἐπένησεν ὁ παρωρισμός. Procopius. Notat vero Curterius, γρ. παρωρισμός.

Ibid. Σ., ὡς ὁ ἀπειτῶν etc. Curterius ex ms. Jes.

V. 11. Θ., ἀπεσχίσθη γρά. Curterius, cum asteriseo. [Afert Nobilius ut incerti. DRACH.]

V. 3. Θ., τὸ ῥῆμα τοῦτο. Idem.

V. 13. Σ., ὡς ἐπιφυλλίδες etc. Procopius.

V. 4. Σ., Θ., κατερόφη. Idem cum asterisco bis, quia binæ erant in LXX Interpretibus omissiones.

V. 14. Σ., οὗτοι etc. Idem. [Opera pretium est integre afferre locum Procopii, qui ita: Διαστολῆ χρησάμενος ὁ Σύμμ. δύο κατὰ τὸ αὐτὸ παρέστης διανοίας, εἰπὼν ὡς ἐπιφ. ε. σ. τ. εἴτ' ἐξ' ἐτέρας φησὶν ἀρχῆς· οὗτοι ἐπαροῦσι (absque ast. τὴν, quem addidit noster ex errore Drusii) φ. α. His autem mox subjungit: κατὰ δὲ Ἐβδομήχοντα, οἱ ἀσεβεῖς τρυγητῶν παθόντες ἑκατον φωνάς ἀποδώσουσι. DRACH.]

V. 5. Σ., ἡ γῆ ἐφονοκτονήθη etc. Procopius.

Ibid. Θ., ἡ γῆ ἐφονοκτονήθη etc. Idem et Eusebius:

Ibid. Ἄλλος, παρήλυον. Curterius ex ms. Jes. In textu vero ejusdem colicis legitur, παρέβησαν.

Ibid. In ms. Jes. hæc nota habetur, ✕ οἱ Ὁ', διεσκέδασαν. Ἄ., ἠκύρωσαν. Σ., Θ., ὁμοίως τοῖς Ὁ'. Lectio autem διεσκέδασαν, asterisco notatur, quia

HESAIÆ CAPUT XXV.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ

ΑΚΥΛΑΣ:

אמן 1

1.

1. Πεπιστωμένως.

יכבדך 3

3.

3.

5 זרים תבניע חרב בצל עב זמיר
עריצים יענה

5

5.

6 משתה שכמים משתה שמרים

6.

6. Πότον λιπασμάτων (πότον) διυλισμένον.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

1. Amen.

1. Amen.

1. Fideliter.

3. Glorificabunt te.

3. Laudabit te.

3.

5. Alienorum humiliabis: æstus in umbra nubis propago fortium humiliabitur.

5. (Tumultum) alienorum humiliabis, et quasi calore sub-nube torrente, propaginem fortium marcescere facies.

5.

6. Convivium pinguium, convivium fæcum.

6. Convivium pinguium, convivium vindeniæ.

6. Convivium pinguedinum, convivium defæcatum.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ

- 20. Καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.
- 21. Καὶ ἀθροισθήσονται ἀθροισμὸν δεσμίου εἰς λάκκον, καὶ συγκλεισθήσονται εἰς συγκλεισμὸν.
- 22. Καὶ ἐντραπήσεται ἡ σελήνη, καὶ αἰσχυνθήσεται ὁ ἥλιος.

- 20. Ἐκλινεν ὡς ὁ μεθύων καὶ κραιπαλῶν, καὶ σεισθήσεται ὡς ὀπωροφυλάκιον ἡ γῆ· κατίσχυσε γὰρ ἐπ' αὐτῆς ἡ ἀνομία, καὶ πεσεῖται, καὶ οὐ μὴ δύνηται ἀναστῆναι.
 - 21. *Vacat.*
 - 22. Καὶ συνάξουσι συναγωγὴν αὐτῆς εἰς δεσμοτήριον, καὶ ἀποκλείσουσιν εἰς ὀχύρωμα.
 - 23. Καὶ τακῆσεται ἡ πλίνθος, καὶ πεσεῖται τὸ τεῖχος.
- Ἐν Σιών. Ἄλλ., ἐν ✕ τῷ ὄρει : Σιών.

- 20. Σάλω σαλευθήσεται ἡ γῆ ὡς μεθύων, καὶ σεισθήσεται ὡς ὀπωροφυλάκιον, καὶ καταδαρυνθήσεται ἐπ' αὐτῆς ἡ ἀνομία αὐτῆς, καὶ πεσεῖται, καὶ οὐ προσθήσει ἀναστή-
ναι.
- 21. Καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

- 20. Et erit, in die illa.
- 21. Et colligentur collectione vincti in lacum, et concludentur in carcerem.
- 22. Et erubescet luna, et confundetur sol.

- 20. Declinavit sicut ebrius et plenus crapulae. Et concutietur quasi pomorum custodia terra : invaluit enim super eam iniquitas : et cadet et non poterit resurgere.
- 21. *Vacat.*
- 22. Et congregabunt congregationem ejus in carcerem, et claudent in munitionem.
- 23. Et liquescet later, et cadet murus.

- 20. Agitatione agitabitur terra sicut ebrius, et concutietur ut pomorum custodia, et aggravabitur super ipsam iniquitas ejus : cadetque, hoc addet surgere.
- 21. Et erit, in die illa.

In Sion. *Alius*, in ✕ monte : Sion.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIV Hesaiæ.

V. 16. Ἄ., ἀπὸ τῶν περὺγων τῆς γῆς μελωδίας etc. Eusebius. Hieronymus item ait, Symm. et Theodotionem *psalmos*, Aquilam *metodias* edidisse. Ibid. Ἄ., Θ., καὶ ἐρεῖ, τὸ μυστηρίον μου ἐμοί. Sic ex Curterio, Procopio et Hieronymo. (Ἱ) Hebræa ἡ-יְהוָה ἡ-יְהוָה [in LXX omissa. Dr.] sic vertunt hodierni hebraizantes, *macies mea mihi, macies mea mihi* : sed veteres omnes secundum significationem Chaldaicam, *secretum, vel mysterium* interpretantur ; quos sequi vizum est. Ibid. Ἄ., ὧ ὄμοι etc. Sic legunt Eusebius et Procopius, qui tamen postremus ad Symmachum habet, *ὄμοι μοι*. [Loco ὧ forte ὦ, quod melius. DRACH.] Ibid. ✕ Θ., καὶ ἀθεσάν ἀθετούντων. Sic cum asterisco Curterius.

V. 19. Θ., θαύσει etc. Idem. [Marchal. cod. ita habet posteriorem stichum, Κλινομένη κλειθήσεται (εἰ pro ι. Drusius *perperam, κλεισθήσεται*) ἡ γῆ. Quæ respondent Hebræico, *וְהָאָרֶץ תִּכְרַחַח וְתִבְדָּח, commovendo commota est terra. DRACH.]*

V. 20. Θ., σάλω σαλευθήσεται etc. Curter.

V. 21. Ἄ., Σ., Θ., καὶ ἔσται. Idem, præmisso asterisco.

V. 22. Σ., καὶ ἀθροισθήσονται etc. Procopius.

V. 23. Σ., καὶ ἐντραπήσεται etc. Procopius, qui addit reliquos etiam similia, τὰ ὅμοια, edidisse. [LXX aliis quam receptis legerunt vocalibus ; nimirum, *hallebena et hakhoma. DRACH.]*

Ibid. Curterius ad marg. τῷ ὄρει, præmisso asterisco.

(Ἱ) Apud Procopium quidem hæc apponuntur post καὶ ἐροῦσι, ac monet S. Hieron. in LXX non haberi, sed de Th. translatione esse addita. Non habet S. Cyrillus ; S. quidem Chrys. et Theodor. ea legunt. Testatur L. Bos in aliis esse libris : καὶ εἶπε, τὸ μυστ. μου ἐμοί, τ. μ. μ. ἐμ., καὶ τοῖς ἐμοῖς. Qui hæc addidit, καὶ τ. ἐ., sane quidquam aliud legit pro ἡ ἱη. DRACH.

HESAIÆ CAPUT XXV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

- 1. Πίστει.
- 5.
- 5.
- 6. Πότον τρυγιῶν, (πότον) διυλιμένων.

- 1. Γένοιτο.
- 3. Εὐλογῆσει σε. *Οἱ λοιποὶ, δόξασουσί σε.*
- 5. *Vacat.* Ἄλλος, ✕ ταπεινώσεις.
- 6. Πίνονται εὐφροσύνην, πίνονται οἶνον.

- 1. Γένοιτο.
- 3.
- 5. ✕ Ἄλλογενῶν καταισχυναῖς ✕ καύσωνα, ἐν σπέτρῃ νέφους κλη-
ματίδα ισχυρῶν.
- 6.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

- 1. Fide.
- 3.
- 5.
- 6. Convivium fæcum, convivium effæcatorum.

- 1. Fiat.
- 3. Benedicet te. *Reliqui, glorificabunt te.*
- 5. *Vacat. Alius, ✕ humiliabis.*
- 6. Bibent lætitiām, bibent vinum.

- 1. Fiat.
- 3.
- 5. ✕ Alienigenarum confundes ✕ æstum, sub tegmine nubis pal-
mitem fortium.
- 6.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON
'Ελληνικοῖς γράμμασι.

ΑΚΥΛΑΣ.

7 ובלע בהר הזה פני-הלוטו
הלוטו על-כל-העמים והמסכה
הנסכה על-כל-הגוים

7.

... ἐπὶ τὸ ἕρος τοῦτο τὸ
πρόσωπον τῆς σκοτίας. . . .

8 בלע המורת לנצח ומודה אתני
יהוה דמעה מעל כל-פנים וחרפת
עמד יסיר מעל כל-הארץ כי יהוה
דבר

8.

8. Καταποντίσει τὸν θάνατον εἰς
νίκος. . . .

9 ויושיעני זה יהוה קוינו לו

9.

9.

ונשמחה בישועת

40 ונדש מדאב תחתיו כחדש
מתן במי מדכנה

10.

10.

11 ופרש ידיו בקרב כאשר יפרש
השחה לשחות

11.

11.

12 ומבער משגב דמותך השת
השפיל

12.

12.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

7. Et absorbebit in monte hoc
facies operimenti aperti super omnes
populos, et velamen obiectum
super omnes gentes.

7. Et præcipitabit in monte isto
faciem vinculi colligati super omnes
populos, et telam quam orditus
est super omnes nationes.

7. . . . supra montem hunc
faciem tenebrarum. . . .

8. Deglutivit mortem in sempiternum, et delebit Dominus, Dominus lacrymam desuper omnem faciem, et opprobrium populi sui removebit desuper universa terra, quia Dominus locutus est.

8. Præcipitabit mortem in sempiternum : et auferet Dominus Deus lacrymam ab omni facie, et opprobrium populi sui auferet de universa terra : quia Dominus locutus est.

8. Præcipitabit mortem in victoriam.....

9. Et servabit nos iste Dominus, expectavimus eum.

9. Et salvabit nos : iste Dominus, sustinimus eum.

9.

Et lætabimur in salute ejus.

Et lætabimur in salutari ejus.

40. Et conculcabitur Moab sub eo, ut conculcari paleam in flino.

40. Et triturbabitur Moab sub eo, sicuti teruntur paleæ in plaustro.

10.

41. Et extendet manus suas in medio ejus, quemadmodum extenderet natans ad natandam.

41. Et extendet manus suas sub eo, sicuti extendit nataus ad natandum.

11.

42. Et munitionem sublimitatis murorum tuorum incurvabit, humiliabit.

42. Et munimenta sublimium murorum tuorum concident.

12.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXV Hesaiæ.

V. 1. Ms. Jes. 'A., πεπιστωμένως. Σ., πίσται. Θ., ὁμολοῦ τοῖς Ὁ.

V. 3. Οἱ λοιποὶ, δοξάσουσι σε. Procopius, qui in LXX legit, αὐλογήσουσι σε. [Eusebius, κατὰ τοὺς λοιποὺς ἐρμηνευτὰς, δ. σε. DRACH.]

V. 5. * Θ., ἀλλογενῶν καταισχυνεῖς καύσωνα etc. Sic haud dubie legendum. Curterius sic habet, * Θ., ... γενῶν καταισχυ- etc. Sed ἀλλογενῶν legendum probat vox Hebraica דריב. Ibid. * ταπεινώσεις. Curterius. [Edit. Rom. : « In quibusd. II. hæc adjunguntur, καύσων ἐν σε. v. κλ. ισχ. ταπεινώσει. Aestas in umbraculo nubis propaginem fortium humiliabit. Quæ neque apud S. Hier. neque apud Cyp. habentur, et apud Procop. fere omnia sub asterisco Th. tribuuntur. » Drusius : Th., καύσων... ισχυρῶν ταπεινώσει additque, leguntur apud Procop. sub

aster., cum littera Theodotionem significante. Sed paulo post in lectionibus ex Procopio, καύσωνα... ισχυρῶν. Mira levitas in tanto viro. DRACH.]

V. 6. 'A., πότον λιπασμάτων etc. Ex Eusebio, Curterio et Procopio. Sed haud dubie apud Aquilam et Symmachum πότον ab iis auctoribus semel positum repetendum est.

V. 7. Trium lectionem Latine adfert Hieronymus; Symmachi Græce Procopius. 'A., Θ., ἐπὶ τὸ ἕρος. Curterius ex ms. Jes. ubi adfertur alia nescio cujus lectio, nempe, καὶ παραδόσει παρεδοθήσονται ἐν τῷ ἕρσι. Ibid. 'A., Θ., πρόσωπον τῆς σκοτίας. Idem Procopius, qui pro Aquila posuit Symmachum contra quam ante dixerat. Ibid. illud, τὸ συμπόσιον ἐν ἕρσι, non Aquilæ et Theodotionis est, sed Procopii, qui eorum non verba, sed sensum refert. Quod ut

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Α΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

7. Καταποντιῖ ἐν τῷ ἔρει τούτῳ πρόσωπον τοῦ ἔξουσιαστοῦ, τοῦ ἐξουσιάζοντος πάντων τῶν ἐθνῶν, καὶ ἡ κρίσις ἡ κεκριμένη κατὰ πάντων τῶν ἐθνῶν.

8. Καταπόθῃναι ποιήσει τὸν θάνατον εἰς τέλος, καὶ ἐξαλείψει Κύριος ὁ Θεὸς ἀπὸ προσώπου πᾶν δάκρυον, καὶ τὸ δνειδος τοῦ λαοῦ αὐτοῦ περιελεῖ ἀπὸ πάσης τῆς γῆς, ὅτι Κύριος ἐλάλησεν.

9. ✕ Καὶ σώσει ἡμᾶς οὗτος Κύριος, ὑπεμείναμεν αὐτῷ.

10. Καὶ ἀλοήσομεν τὴν Μωᾶβ ὑποκάτω αὐτῆς, ὡς ἀλοητὸν ἀχύρου, ὡς πληθόν.

11. Καὶ ἐξαπλώσει τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἐν μέσῳ αὐτοῦ, καθὼς ἀναπλώσει ὁ λουόμενος εἰς τὸ κολυμβῆσαι.

12. Καὶ τὸ ὄχυρῳμα τοῦ ὕψους τῶν τεύχων σου κύψει.

SYMMACHIUS.

7. Præcipitabit in monte hoc faciem dominatoris, qui dominatur in omnes gentes : et iudicium, quod iudicatum est in omnes gentes.

8. Absorberi faciet mortem in finem : et absterget Dominus Deus a facie omnem lacrymam, et opprobrium populi sui tollet ab omni terra, quia Dominus locutus est.

9. ✕ Et salvabit nos iste Dominus, exspectavimus eum.

10. ✕ Et triturbabimus Moab sub ea, ut triturationem paleæ, ut lutum.

11. Et extendet manus suas in medio ejus, quemadmodum extendet qui lavatur ad urinandum.

12. Et munimentum altitudinis murorum tuorum inclinare faciet.

7. Χρίσονται μύρον ἐν τῷ ἔρει τούτῳ. Παράδος ταῦτα πάντα τοῖς ἔθνεσιν, ἡ γὰρ βουλή αὐτῆ ἐπὶ πάντα τὰ ἔθνη.

8. Κατέπιεν ὁ θάνατος ἰσχύσας, καὶ πάλιν ἀφείλε Κύριος ὁ Θεὸς πᾶν δάκρυον ἀπὸ παντὸς προσώπου· τὸ δνειδος τοῦ λαοῦ ἀφείλεν ἀπὸ πάσης τῆς γῆς, τὸ γὰρ στόμα Κυρίου ἐλάλησε.

9. Καὶ σώσει ἡμᾶς, οὗτος Κύριος, ὑπεμείναμεν αὐτῷ.

✕ Καὶ εὐφρανθησόμεθα ἐπὶ τῇ σωτηρίᾳ ἡμῶν.

10. Καὶ καταπατηθήσεται ἡ Μωαβίτις, ὡς τρόπον πατοῦσιν ἄλωνα ἐν ἀμάξαις.

11. Καὶ ἀθήσει τὰς χεῖρας αὐτοῦ, ὡς τρόπον αὐτὸς ἐταπεινώσε τοῦ ἀπολέσαι.

12. Καὶ τὸ ὕψος τῆς καταφυγῆς τοῦ τοίχου ταπεινώσει

LXX INTERPRETES.

7. Ungentur unguento in monte sto. Trade hæc omnia gentibus: consilium eniui hoc super omnes gentes.

8. Devoravit mors prævalens : et rursus abstulit Dominus Deus omnem lacrymam ab omni facie : opprobrium populi abstulit ab omni terra : os enim Domini locutum est.

9. Et salvabit nos iste Dominus, sustinimus ei.

✕ Et lætabimur in salute nostra.

10. Et conculcabitur Moabitis, quemadmodum calcant aream in plaustis.

11. Et remittet manus suas, quemadmodum ipse humiliavit ad perdendum.

12. Et altitudinem refugii muri humiliabit.

7. . . . ἐπὶ τὸ ἔρος τοῦτο τὸ πρόσωπον τῆς σκοτίας.

8. Κατεπόθη ὁ θάνατος εἰς νίκος.

9. ✕ Καὶ σώσει ἡμᾶς οὗτος Κύριος, ὑπεμείναμεν αὐτῷ.

10

11.

12.

THEODOTIO.

7. super montem istum facies tenebrarum. . .

8. Absorpta est mors in victoria.

9. ✕ Et salvabit nos iste Dominus, exspectavimus eum.

10.

11.

12.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXV Hesaiæ.

clarius evadat, Procopii verba referre ne pigeat : σαφῶς γὰρ οὕτως ἐξέδωκεν ὁ Σύμμαχος, ΚΑΤΑΠΟΝΤΙΕΙ ΕΝ Τῷ ΟΡΕΙ ΤΟΥΤῷ ΠΡΟΣΩΠΟΝ ΤΟΥ ΕΞΟΥΣΙΑΣΤΟΥ etc. usque ad ΕΛΛΑΗΣΕΝ, quo desinit interpretatio Symmachi. Postea sic resumit Procopius : Οἱς Ἄχ. καὶ Θεοδοτίων συμφώνως ἐξέδωκαν, ἐηλοῦντες, ὡς εἶπεν ΤΟ ΣΥΜΠΟΙΣΙΟΝ ΕΝ ΟΡΕΙ Τῷ προειρημένῳ ποιήσει τοῖς ἔθνεσι Κύριος etc. Paucis autem interpositis : ἀντὶ δὲ τοῦ ΠΡΟΣΩΠΟΥ ΤΟΥ ΕΞΟΥΣΙΑΣΤΟΥ, ΤΟ ΠΡΟΣΩΠΟΝ ΤΗΣ ΣΚΟΤΙΑΣ Σύμμαχος τε καὶ Θεοδοτίων ἐξέδωκαν. Sic ille non advertens se paulo ante Symmachi lectionem possuisse sic : πρόσωπον τοῦ ἔξουσιαστοῦ, atque adeo illam alteram quam adfert, πρόσωπον τῆς σκοτίας, non Σ., Θ., sed Ἀ., Θ., esse : nisi forte sit Librarii lapsus. [Pro καταποντιεῖ, cod. Marchal., κατα-

πιεταί, deglutiet. DRACH.] V. 8. Ἀ., καταποντιεῖ etc. Lectiones Aquilæ et Theodotionis imperfectas adfert Curterius ex ms. Jesuit. Lectionem Symmachi plenam habet Procopius. V. 9. ✕ Σ., Θ., καὶ σώσει etc. Curterius ex ms. Jes. Ibid. ✕ Καὶ εὐφρανθησόμεθα etc. Idem. Pro ἡμῶν forte αὐτοῦ, sua. V. 10. Σ., καὶ ἀλοήσομεν etc. Eusebius Demonstratione evang. LXX qui vertunt ἐν ἀμάξαις, postremam vocem sic legisse videntur בַּמְרִבָּבָה בְּבַמְרִבָּבָה V. 11. Σ., καὶ ἐξαπλώσει etc. Ex Curterio. V. 12. Σ., καὶ τὸ ὄχυρῳμα etc. Drusius.

TO EBPAIKON.

HESAIÆ CAPUT XXVI.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῦς Ἰαμάμασι

ΑΚΥΛΑΣ.

1 ביום ההוא ישר השיר-ההוא
בארץ יהודה עיר עד-לנו ישועה
ישית חומות הלא

1.

1. Τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἀσθήσεται τὸ
ἄσμα τοῦτο ἐν τῇ γῆ Ἰούδα, Πόλις
κράτους ἡμῖν σωτήριον...

2, 3, 4 פתחו שערים ויבא גי-
צדיק שבוך אמונים : יצר כסוך חצר
שלום ו שלום כי כך בסחח : בסחח
ביהודה עדי-עד כי ביה יהוה צד
עילמים

2, 3, 4. φθοοῦ σααρειμ οὐνα-
θωτων σαδικ, σωμηρ εμμουνεω
εεσρο σμουχ, θεσαρ σαλωμ, σα-
λωμ χιβαχ βατοου, βετου βαδωναι
αδδουθ, χι βαια αδωναι σωδωλε-
μειμ.

2, 3, 4. Ἀνοιξατε πόλεις, εἰσελ-
θέτω ἔθνος δίκαιον, φυλάττον πί-
στιν. Πλάσμα ἐστηριγμένον, φύλα-
ξις εἰρήνης, ὅτι ἐπ' αὐτῷ πεποιθή-
σατε. Πεποιθήσατε ἐπὶ τῷ Κυρίῳ ἕως
αἰῶνος, ὅτι ἐν τῷ Κυρίῳ Κύριος ὁ
στερεώσας τοὺς αἰῶνας.

5 קריה
עד-עפר

5.

5. Πολίχνη.

6 דלים

6.

6.

10 יחך רשע בל-לכח צדק

10.

10. Ἦλεθέη ἀσεθῆς, οὐ μὴ ἔμα-
θε δικαιοσύνην.

11 ויבשו

11.

11. Καὶ ἀσχυνθείσάν.

12 תשפת שלום לנו

12.

12.

14 מתים בל-יחייו רפאים בל-
יקמו לכן פקדת ותשמידם ותאבד
בל-זכר לכח

14.

14. Ἀποθνήσκοντες οὐ μὴ ζήσω-
σιν, Ῥαφαὶν. . . . πᾶν τὸ μνημό-
συον αὐτῶν

15 יספת לגוי נבבדח

15.

15.

רוקח כל-קצוי-ארץ

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

1. In die illa cantabitur canti-
cum illud in terra Juda : Urbs
fortitudinis nobis, salutem ponet
inuros et antemurale.

1. In die illa cantabitur canti-
cum istud in terra Juda : Urbs
fortitudinis nostræ Sion Salvator,
ponetur in ea murus et antemu-
rale.

1. Die illa cantabitur canticum
hoc in terra Juda : Urbs roboris
nobis salutare....

2, 3, 4. Aperite portas, et in-
grediatur gens justa custodiens
veritates. Figmento fulto custodies
pacem, pacem quia in te confi-
sum est. Fidite in Domino usque
in perpetuum, quia in Ia Domino
petra sæculorum.

2, 3, 4. Aperite portas, et in-
grediatur gens justa, custodiens
veritatem. Vetus error abiit, ser-
vabis pacem, pacem, quia in te
speravimus. Sperastis in Domino
in sæculis æternis, in Domino
Deo forti in perpetuum.

2, 3, 4. Aperite portas, ingre-
diatur gens justa, custodiens fi-
dem. Figmentum fultum, custodia
pacis, quia in ipso confisi sunt.
Confidite in Domino usque in sæ-
culum, quia in Domino Dominus
qui firmavit sæcula.

5. Civitatem.
Usque ad pulverem.

5. Civitatem.
Usque ad pulverem.

5. Civitatula.

6. Tenuium.

6. Egenorum.

6.

10. Gratia fiat impio, non didi-
cit justitiam.

10. Misereamur impio, et non
discet justitiam.

10. Misericordiam consecutus
est impius, nequaquam didicit ju-
stitiam.

11. Et pudore afficiantur.

11. Et confundantur.

11. Et pudore afficiantur.

12. Dispones pacem nobis.

12. Dabis pacem nobis.

12.

14. Mortui non vivent, Raphaim
non resurgent : propterea visita-
sti, et delevisti eos, et perdidisti
omnem memoriam eorum.

14. Morientes non vivant, gi-
gantes non resurgant : propterea
visitasti et contrivisti eos, et per-
didisti omnem memoriam eorum.

14. Morientes nequaquam vi-
vant, Raphaim. . . . omne memo-
riale eorum.

15. Addidisti genti, glorificasti
te.

15. Indulsisti genti : numquid
glorificatus es ?

15.

Elongasti omnes terminos ter-
re.

Elongasti omnes terminos ter-
ræ.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

HESAIÆ CAPUT XXVI:

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1. [Τῆ] ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐροῦσιν οἱ ἄδοντες τὸ ἄσμα, Πόλιν ἰσχυρὰν ἔχομεν . . . στερέωμα.

2, 3, 4. . . τὸ πλάσμα ἡμῶν ἐπηρμένον (ἦτοι, ἐπηρεισμένον).

5.

6.

10. Ἐδωρήθη ἀσεβῆς, οὐκ ἔμαθε δικαιοσύνην.

11. Καὶ αἰσχυνθήτωσαν.

12.

14. πᾶσαν τὴν μνήμην αὐτῶν.

15.

SYMMACHUS.

1. Illa die dicent cantantes canticum : Urbem fortem habemus.... firmamentum.

2, 3, 4. . . firmamentum nostrum armatum.

5.

6.

10. Donatus est impius, non didicit justitiam.

11. Et pudore afficiantur.

12.

14. Mortui non vivificabunt, gigantes non suscitabunt : propterea visitasti et contrivisti eos, et disperdidisti omnem memoriam eorum.

15.

PATROL. GR. XVI.

1. Τῆ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἄσονται τὸ ἄσμα τοῦτο ἐπὶ τῆς γῆς τῆς Ἰουδαίας, Ἰδοὺ πόλις ἰσχυρὰ, καὶ σωτήριον θήσει τὸ τεῖχος, καὶ περίτειχος.

2, 3, 4. Ἀνοίξατε πύλας, εἰσελθέτω λαὸς φυλάστων δικαιοσύνην, καὶ φυλάστων ἀληθείαν, ἀντιλαμβάνόμενος ἀληθείας, καὶ φυλάστων εἰρήνην καὶ εἰρήνην : ὅτι ἐπὶ σοὶ ἐλπῖδι ἠλπισαν, Κύριε, ἕως τοῦ αἰῶνος, ὁ θεὸς ὁ μέγας, ὁ αἰώνιος.

5. Πόλις.

Ἔως ἑδάφους. Ἄλλος, ἕως χάματος.

6. Ταπεινῶν.

10. Πέπαιται γὰρ ὁ ἀσεβῆς, πᾶς δὲ οὐ μὴ μάθη δικαιοσύνην.

11. Καὶ αἰσχυνθήσονται.

12. Εἰρήνην ἔδξ ἡμῖν. Ἄλλος, θῆσεις εἰρήνην ἡμῖν.

14. Οἱ δὲ νεκροὶ ζῶν οὐ μὴ ἴδωσιν, οὐδὲ ἰατροὶ οὐ μὴ ἀναστήσουσι. Διὰ τοῦτο ἐπήγαγες, καὶ ἀπέλασας, καὶ ἤρας πᾶν ἄρσεν αὐτῶν.

15. Προσθὲς κατὰ τοὺς ἐνδόξους τῆς γῆς. Οἱ λοιποὶ, προσέθηκας τῷ ἔθνει ἐν ᾧ ἔδοξάσθης.

✕ Ἐμάκρυνας πάντα τὰ πέματα ✕ τῆς γῆς.

LXX INTERPRETES.

1. Die illa cantabunt canticum istud super terram Judæam : Ecce civitas fortis, et salutare ponet muram et circummurale.

2, 3, 4. Aperite portas, ingrediatur populus custodiens justitiam, et custodiens veritatem, apprehendens veritatem, et custodiens pacem ✕ pacem : quoniam in te spe speraverunt, Domine, usque in sæculum, Deus magne, æterne.

5. Civitates.

Usque ad pavementum. *Alius*, usque ad aggerem.

6. Humilium.

10. Cessavit enim impius, omnis qui non didicerit justitiam.

11. Et confundentur.

12. Pacem da nobis. *Alius*, pone pacem nobis.

14. Mortui autem vitam non videbunt, neque medici suscitabunt. Idcirco induxisti et perdidisti, et tulisti omne masculum eorum.

15. Adde mala gloriosis terræ. *Reliqui*, adjecisti genti, in qua gloriificatus es.

✕ Elongasti omnes terminos ✕ terræ.

1.

2, 3, 4.

5.

6. Πενήτων.

10. Ἠλεήθη ἀσεβῆς, οὐκ ἔμαθε δικαιοσύνην.

11. Καὶ αἰσχυνθήτωσαν.

12.

14. Οὐ μὴ ἀναστῶσιν οἱ νεκροὶ, οὐ μὴ ζωοποιήσωσι πᾶν τὸ μνημόσυνον αὐτῶν.

15.

THEODOTIO.

1.

2, 3, 4.

5.

6. Pauperum.

10. Misericordiam consecutus est impius, non didicit justitiam.

11. Et pudore afficiantur.

12.

14. Non resurgent mortui, non vivificabunt. . . . omne memoriale eorum.

15.

TO EBPAIKON.

19 יחיו בחיך
 הקיצ ורננו שכני עב-
 רפאים
 21 במקומו
 לפקד עון ישב-הארץ

VERSIO HEBRAICI TEXT.

19. Vivent mortui tui.
 Expergiscimini, et exsultate habitatores pulveris.
 Raphaim.
 21. De loco suo.

Ad visitandum iniquitatem habitatoris terræ.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

19.
 21.

VULGATA LATINA.

19. Vivent mortui tui.
 Expergiscimini, et laudate qui habitatis in pulvere.
 Gigantum.
 21. De loco suo.

Ut visitet iniquitatem habitatoris terræ.

AKYAAΣ.

19. Ζήσονται οἱ τεθνεώτες σου.
 Ἐξυπνιοθήσονται καὶ ἀνέσωσιν οἱ ἐν τοῖς μνημείοις.
 Ῥαφαεῖμ.
 21. ✕ Ἀπὸ τοῦ τόπου αὐτοῦ.

AQUILA.

19. Vivent mortui tui.
 Expergiscuntur et laudabunt qui in monumentis.
 Raphaim.
 21. ✕ De loco suo.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXVI Hesaiæ.

V. 1. 'A., τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ etc. Has lectiones mutuamur ex Eusebio, Procopio et Curterio. In versione Symmachi στερέωμα, sive firmamentum, est pro *antemurale*, teste Hieronymo. [Ad h. l. Eus. in Comm., ἢ δὲ Ἑβρ. λέξις ἀντὶ τοῦ σωτήριον, τὸ ὄνομα Ἰησοῦ λευκῶς οὕτω περιέχει αὐτοῖς γράμμασιν ὁ Σωτὴρ ἡμῶν ἑβραϊκῶς γράφεται, scil. יְשׁוּעָה. Multum autem inter doctos disceptatur de germana huius adorabilis nominis Hebraica scriptione. Nos constanter ponimus, יְשׁוּעָה. DRACH.]

V. 2, 3, 4. Hæc mutuamur ex Epiphanio : at quæ in verbis Hebraicis Græce expressis male jacent, servata nihilominus priori lectione sic emendamus : Ουναδωτων, lege, ουαδω γωι. Εμμουνειω, lege, εμμουνειμ. Σωδωλεμειμ, lege, σωρ ωλεμειμ. Aquilæ item versionem ex eodem desumsimus. Hieronymus tamen dicit, 'A., Σ., πλάσμα ἐπηρεισμένον. Epiphanius ad Aquilam, πλάσμα ἐστηριγμένον. Sed Hieronymus ambos simul posuit, quia mollicum erat discrimen. [L. Bos ex cod. March., i. e. Jes., 'A., Θ., ✕ εἰρήνην, scil., pro altero עִרְוָה. DRACH.]

V. 5. 'A., πολίχνη. Hieron. Nec vocatur civitas, quæ Hebraice dicitur IR ; sed CALIA, quam Aquila πολίχνην interpretatus est, et quam nos vel civita-

talam, vel viculum, vel oppidulum possumus dicere. Ibid. Ἄλλος, ἕως χώματος. Curterius ex ms. Jes. sine interpretis nomine. Videtur esse Theodotionis, qui sic solet vertere Ἑβρ.

V. 6. Θ., πενήτων. Idem.

V. 10. 'A., ἠλεθῆ ἀσεβῆς etc. Has lectiones partim ex ms. Reg. partim ex Eusebio et Curterio mutuamur. Apud Curterium sic habetur ex ms. Jes. Θ., Σ., οὐκ ἔμαθε. 'A., οὐ μὴ μάθη, οὐ μὴ ἔμαθε.

V. 11. 'A., καὶ αἰσχυνθείσαν etc. Curterius.

V. 12. Ἄλλος, θήσεις εἰρήνην ἡμῖν. Idem.

V. 14. 'A., ἀποθήσκοντες οὐ μὴ ζήσωσιν etc. Has lectiones Græce exhibent mss., Eusebius, Theodoretus et Curterius, apud quem legitur, οἱ δ', ὁμοίως τοῖς Ο'. Sed hæc ad aliud spectare videntur. Lectionem Symmachi Latine pleniorē excerptimus ex Hieronymo, qui dicit eum hæc *manifestius* interpretari. Pro voce Ῥαφαεῖμ vide notam ad versum 19.

V. 15. Οἱ λοιποὶ, προσέθηκας etc. Drusius et mss. nostri. [Euseb., τὰ μὲν κατὰ οὐτε παρὰ τοῖς λοιποῖς ἐρμηνευταῖς, οὕτε ἐν τῇ Ἑβρ. ἀναγνώσει εὐρομεν. Κατὰ δὲ τοὺς ἐρμηνευτὰς, προσέθηκας τῷ ἔθνει ἐν ᾧ δοξάσθης, εἰρηται. l. e., Illud quidem *κατὰ (mala)* neque apud reliquos interpretes,

HESAIÆ CAPUT XXVII.

TO EBPAIKON.

1 הַקֶּשֶׁה
 לִיתֵן נַחַשׁ בְּרַחַח וְעַל לִיתֵן נַחַשׁ
 עֲקֻלְתֵּן וְהָרַג אֶת-הַתְּנִינִי אֲשֶׁר בַּיָּם
 2 בְּיוֹם הַדְּהוּא
 4 שְׂבִיר שִׁית
 6 יִשְׂרָשׁ
 8 בַּסַּחֲוָה

VERSIO HEBRAICI TEXT.

1. Duro (gladio).
 Leviathan serpentem vectem, et super Leviathan serpentem tortuosum : et occidet cetum qui in mari.
 2. In die illa.
 4. Veprem, sentem.
 6. Radicabit.
 8. In sato.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

1.
 2.
 4.
 6.
 8.

VULGATA LATINA.

1. Duro (gladio).
 Super Leviathan serpentem vectem, et super Leviathan serpentem tortuosum, et occidet cetum, qui in mari est.
 2. In die illa.
 4. Spinam et veprem.
 6. Impetu.
 8. In mensura contra mensuram.

AKYAAΣ.

1.
 Ἐπὶ Λευιαθὰν ὄφιν μόχλον, καὶ ὄφιν ἐσχιβρώμενον, ἢ ἐπειρωμένον, καὶ ἀποκτενεῖ σὺν τῷ κήτος τὸ ἐν τῇ θαλάσῃ.
 2. Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.
 4.
 6. Ῥιζώσει.
 8. Ἐν σάτω σάτων.

AQUILA.

1.
 Super Leviathan serpentem vectem, et serpentem squallidum, et invalidum, et occidet cetum qui in mari.
 2. In die illa.
 4. Spinam et veprem.
 6. Radicabit.
 8. In sato satum.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

19. Ζήσονται οἱ νεκροὶ σου.
Ἐξυπνισθήσονται καὶ ἀγαλλιά-
σονται οἱ ἐν τοῖς μνημείοις.

Γιγάντων.

21. ✕ Ἀπὸ τοῦ τόπου αὐτοῦ.

Ἐπισκέψασθαι τὴν ἀνομίαν τῶν
κατοικούντων αὐτήν.

SYMMACHUS.

19. Vivent mortui tui.
Expergiscetur et exsultabunt
qui in monumentis.

Gigantum.

21. ✕ De loco suo.

Visitare iniquitatem inhabitantium
eam.

19. Ἀναστήσονται οἱ νεκροί.
Καὶ ἐγερθήσονται οἱ ἐν τοῖς μνη-
μείοις.

Ἄσαδῶν.

21. ✕ Ἀπὸ τοῦ τόπου αὐτοῦ.
Ἄλλως, ἀπὸ τοῦ ἁγίου.

Ἐπάγει τὴν ὀργὴν ἐπὶ τοὺς ἐνοι-
κούντας ἐπὶ τῆς γῆς.

LXX INTERPRETES.

19. Resurgent mortui.
Et expergiscetur qui in monu-
mentis.

Impiorum.

21. ✕ De loco suo. *Aliiter, de sancto.*

Inducet iram super habitatores
terræ.

19. Ζήσονται οἱ νεκροὶ σου.
Ἐξυπνισθήσονται, καὶ ἀλαλάξου-
σιν οἱ ἐν τοῖς μνημείοις

21. ✕ Ἀπὸ τοῦ τόπου αὐτοῦ.

THEODOTIO.

19. Vivent mortui tui.
Expergiscetur et jubilabunt,
qui in monumentis.

21. ✕ De loco suo.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXVI Hesaiæ.

neque in Hebr. lectione invenimus. Secundum vero (alios) interpretes dictum est, *adjecisti genti in qua glorificatus es*. De hoc etiam S. Hieron. in Comm., quem vide. DRACH.]

Ibid. ✕ Ἐμάκρυνας etc. Sic cum asterisco Curterius ex ms. Jes. [Apud S. Hieron. ita sequitur textus LXX : *longe fecisti omnes terminos terræ*. Quod, inquit Nobilius, in nullo codice est inventum.] Utpote eum latuit cod. Marchal. DRACH.]

V. 17. LXX. οὕτως ἐγενήθημεν τῷ ἀγαπητῷ σου, *sic facti sumus dilecto tuo*. Ad quæ S. Hieron. : « Pro quo cæteri transtulerunt, *sic facti sumus a facie tua, Domine*. Obelo prænotandum est. » Nimirum illud *dilecto tuo*, quia in Hebr. non habetur. Versio vero cæterorum probe concinit Hebraico. DRACH.

V. 19. Ἀ., ζήσονται etc. Sic omnes mss., Eusebius et Procopius.

Ibid. Ἀ., ἐξυπνισθήσονται etc. Has lectiones mutatur ex Reg. uno, Eusebio et Procopio. [Euseb. in Comm. : Ἀντὶ δὲ τοῦ, *ἐγερθήσονται*, οἱ λοιποὶ ἠρμήνευσαν ὡς κοιμηθέντων αὐτῶν, οὐχὶ δὲ τεθνεώτων (ac si dormiant, non autem mortui sint). Διδὸ δὲ τῶν ἁγίων θάνατος *κοιμησις* (somnus) ὀνομάζεται. Ἀκολουθῶς δὲ τῇ κοιμήσει ἡ ἀνάστασις ἐξυπνι-

σμός ἀν λεχθείη. Διδὸ κατὰ τοὺς λοιποὺς ἐρμηνευτὰς ἐξυπνισθῆσθαι οἱ ἐν τοῖς μνημείοις κατὰ τὸ πρῶτον εἰρηται (dicitur) κατὰ δὲ τὸ δεύτερον ἀγαλλιάσονται, ἢ ἀνέσουσι, κατὰ τὸν Ἀκ., ἢ ἀλαλάξουσι κατὰ τὸν Θεοδ. DRACH.]

Ibid. Ἀ., Ῥαφαίμ etc. Hieronymus in Hesaiam hæc habet : « Terram autem, id est, corpora *Raphaim, gigantum* videlicet, et *impiorum*, Dominus in pœnas detrahet sempiternas. Denique pro *RAPHAIM* soli LXX *impios* transtulerunt. Et quia supra legitur : *Mortui vitam non videbunt, nec medici suscitabunt*, pro quo *Aquila* et *Symmachus, Raphaim et gigantes*, interpretati sunt; quærimus quæ erroris causa sit, ut pro *RAPHAIM* Hebraico, alii *gigantes*, alii *medicos* posuerint? Verbum Hebraicum *RAPHAIM*, si post *RES* primam literam sequentem habet *VAU*, legitur *ROPHAIM*, et significat *medicos* [Nomen *roph-im, medici*, quater occurrit in textu Hebr., Gen. l. 2; Job, xiii, 4; 2 Paralip. xvi, 12; et semper absque *Vau* scripto. DRACH.] : sin autem absque *VAU* litera scribatur, legitur *RAPHAIM*, et transfertur in *gigantes*. »

V. 21. Ἀ., Σ., Ο., Θ., ✕ ἀπὸ τοῦ τόπου αὐτοῦ. Ex Curterio et ex mss.

Ibid. Σ., ἐπισκέψασθαι etc. Curterius ex ms Jes.

HESAIÆ CAPUT XXVII.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

1. Κατὰ Λευιαθὰν τοῦ ὄφρου τοῦ συγκλιέντος, καὶ κατὰ τοῦ ὄφρου τοῦ σκολιοῦ, καὶ ἀποκτενεὶ τὸν δράκοντα τὸν ἐν τῇ θαλάσῃ.

2. Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.

4.

6. Ῥιζώσει.

8. Ἐν σάτῳ σάτων.

SYMMACHUS.

1. Contra Leviathan serpentem concludentem, et contra serpentem tortuosum : et occidet draconem qui in mari.

2. In die illa.

4.

6. Radicabit.

8. In sato satum.

1. Ἄγλαν. Οἱ λοιποὶ, σκληράν.

Ἐπὶ τὸν δράκοντα ὄφιν φεύγοντα, ἐπὶ τὸν δράκοντα ὄφιν σκολιὸν, ἀνελεὶ τὸν δράκοντα.

2. Τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.

4. Φυλάσσειν καλάμην.

6. Τέκνα.

8. Μαχόμενος καὶ ὄνειδιζων.

LXX INTERPRETES.

1. Sanctum. *Reliqui, durum*. Super draconem serpentem fugientem, super draconem serpentem tortuosum : occidet draconem.

2. Die illa.

4. Custodire stipulam.

6. Filii.

8. Rixans et exprobrans.

1.

Ἐπὶ Λευιαθὰν ὄφιν σκιρῶμενον, καὶ ἀποκτενεὶ τὸ κῆτος ἐν θαλάσῃ.

2. Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.

4.

6. Ῥιζώσει.

8. Ἐν μέτρῳ μέτρον.

THEODOTIO.

1.

Super Leviathan serpentem squallidum, et occidet cetum in mari.

2. In die illa.

4

6. Radicabit.

8. In mensura mensura.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON
Ἑλληνικοὶς γραμμασί.

ΑΚΥΛΑΣ.

בשלה תריבנה הגה ברחו הקשה
ביום קדים

9 יכפר
כל פרי הכר החאוד

מנפעת
אשרים
וחזנים

10 כל עיר בעזרה בוד נה משלה
תעזב כמדבר שם ידעה עגל רחם
ירבץ ונלה מעפיה

11 ביבש קצירה תשברנה

בשים באות מאירוח ארסה

12 יחבט
משבלת הטרד עד - נחל מצרים

9.

10.

11.

12.

9. Ἐξλασθήσεται.
Ἦδς ὁ καρπὸς τοῦ περιαιρεθῆναι
τὴν ἁμαρτίαν αὐτοῦ.
Προσεβραγμένους.
Ἄλση
Καὶ τεμένη.
10.

11.

Ἐναίτες ἐρχόμενοι φωνάσσοντι
αὐτῆν.
12. Ῥαδίσει.

15 בשיפ-
VERSIO HEBRAICI TEXT.

In emittendo eam judicabis eam,
removit in vento suo duro in die
Euri.

9. Propitiabitur.
Omnis fructus removere peccati-
um suum.
Comminutos.
Luci.
Et delubra (vel solis imagines).

10. Nam civitas munita solita-
ria, habitaculum dimissum et de-
relictum velut desertum : ibi pas-
cet vitulus : et ibi accubabit,
et consumet ramos ejus.

11. In aresecado messes ejus
conterentur.

Mulieres venientes illuminantes
eam.

12. Excutiet.
Ab alveo fluminis usque ad tor-
rentem Ægypti.

15. In tuba.

VULGATA LATINA.

Cum abjecta fuerit, judicabis
eam : meditatus est in spiritu suo
per diem æstus.

9. Dimittetur.
Omnis fructus ut auferatur pec-
catum ejus.
Allisos.
Luci.
Et delubra.

10. Civitas enim munita deso-
lata erit, speciosa relinquetur, et
dimitetur quasi desertum : ibi
pascetur vitulus, et ibi accubabit,
et consumet summitates ejus.

11. In siccitate messes illius
conterentur.

Mulieres venientes et docentes
eam.

12. Percutiet.
Ab alveo fluminis usque ad tor-
rentem Ægypti.

15. In tuba.

13. Ἐν κερατίνῃ.
AQUILA.

9. Propitiabitur.
Omnis fructus ut auferatur pec-
catum ejus.
Allisos.
Luci.
Et delubra.
10.

11.

Mulieres venientes illuminabant
eam.

12. Virga excutiet.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXVII Hesaiæ.

V. 1. הקשה. Legisse videntur הקשה LXX qui
vertunt ἀγίαν. Reliqui, σκληρόν, ait Procopius.
« Non enim », inquit Hieronymus, ut LXX arbitrati
sunt, CADESA dicitur : quod si esset, sanctum so-
naret ; sed CASA, quod proprie transfertur durum,
unde et CIS, pater Saul, durus appellatur. »
Ibid. 'A., ἐπὶ Ἀενιαθίν etc. Hæ lectiones pro-
deunt ex Procopio et ex Curterio. Hieronymus
vero : « In Hebraico dicitur BARI, quod Aquila in-
terpretatus est vectem ; Symmachus, concludentem ;
Theodotio, robustum. » Bari, sic Martianus no-
ster, atque ita legitur in antiquissimo codice no-
stro Sangermanensi. At fortasse melius legatur
Bare : nam terminata in π per e legere solebant.
[Operæ pretium est notam adducere Lamb. Bos :
« M. (cod. Marchal.), 'A., ἐπὶ Α. ὄρν γ. Quem

reperit paulo aliter Proc. ad locum, ὡς δὲ Ἀκύλα,
ἐπὶ Α. ὄρν ἐσχερωμένον (sic, pro ἐσχιφ.) ἢ ἐπὶ
ὄρνέον (vel corroboratum), καὶ ἀποκτενεῖ etc.
Θ., ἐπὶ Α. ὄρν ἐνεσχιρωμένον (sic), καὶ ἀποκτε-
νεῖ etc. Hunc Proc. omisit. Σ., κατὰ Α. etc. (ut su-
pra). Quem Proc. ad verbum repetit, omisso dnu-
tavit, τοῦ συγκλείοντος, καὶ κατὰ τοῦ ὄρνως. »
[DRACON.]
V. 2. 'A., Σ., Θ., ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. Ita Proco-
pius, qui in tribus interpretibus hæc cum superio-
ribus copulari ait, secus quam apud LXX Inter-
pretes, ubi cum subsequentibus conjunguntur.
V. 4. Hieronymus : « Ubi Aquila posuit, spinam
et veprem, in Hebraico scriptum est, SAMIR et
SAITH, quod adamantem et loca sentium plena si-
gnificat. » [Prius acceperunt LXX ut infinitivum

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

9. Ἐξίλασθήσεται.
 Πᾶς ὁ καρπὸς τοῦ περιαιρεθῆναι τὴν ἁμαρτίαν αὐτοῦ.
 Λελεπτοκοπημένους.
 Ἄλση.
 Καὶ τεμένη.
 10. Πόλις γὰρ ὠχυρωμένη μόνη, καλὴ ἀφείται. καὶ ἐγκαταλείπεται ὡς ἔρημος. Ἐκεῖ νεμηθήσεται μόσχος, καὶ ἐκεῖ κοιτασθήσεται, καὶ ἀναλώσει τοὺς κλάδους αὐτῆς.
 11. Ἐν τῷ ξηρανθῆναι τὸν θεριμὸν αὐτῆς συντριβήσονται.
 Γυναῖκες ἐρχόμεναι καὶ δηλοῦσαι αὐτήν.
 12. Ῥαβδίσει.
 Ἀπὸ ρείθρου ποταμοῦ ἕως τοῦ χειμάρρου Αἰγύπτου.

13. Ἐν κερατίνῃ.
SYMMACHUS.

9. Propitiabitur.
 Omnis fructus ut auferatur peccatum ejus.
 Comminutos.
 Luci.
 Et delubra.
 10. Civitas enim munita sola, pulchra ~~est~~ tur, et dimissa est tanquam desertum. Ibi pascetur vitulus, et ibi accubabit, et consumet ramos ejus.
 11. In arescendo messem ejus contendentur.
 Mulieres venientes et indicantes eam.
 12. Virga excutiet.
 A rivo fluminis usque ad torrentem Ægypti.
 13. In cornea.

- Ἐξαποστελεῖ αὐτούς. Οὐ σὺ ἦσθα μελετῶν τῷ πνεύματι τῷ σκληρῷ, ἀνελεῖν αὐτούς πνεύματι θυμοῦ;
 9. Ἀφαιρεθήσεται.
 Ἡ εὐλογία αὐτοῦ, ὅταν ἀφέλωμαι τὴν ἁμαρτίαν αὐτοῦ.
 Κατακεκομημένους
 Δένδρα.
 Καὶ τὰ εἶδωλα.
 10. Τὸ κατοικοῦμενον ποίμνιον ἀνειμένον ἔσται ὡς ποίμνιον καταλειμμένον, καὶ ἔσται πολὺν χρόνον εἰς βόσκημα, καὶ ἐκεῖ ἀναπαύσονται ποίμνια.
 11. Καὶ μετὰ χρόνον οὐκ ἔσται ἐν αὐτῷ πᾶν χλωρὸν διὰ τὸ ξηρανθῆναι.
 Γυναῖκες ἐρχόμεναι ἀπὸ θέας, δεῦτε.
 12. Συμφράξει. Ἄλλοι, πτάξει.
 Ἀπὸ τῆς διώρυγος τοῦ ποταμοῦ ἕως Ῥινοκορούρων. Οἱ λοιποὶ, ἕως τοῦ χειμάρρου Αἰγύπτου.

13. Τῇ σάλπιγγι.
LXX INTERPRETES.

- Emittet eos. Nonne tu eras qui meditaris spiritu duro interficere eos spiritu furoris?
 9. Auferetur.
 Benedictio ejus cum abstulero peccatum ejus.
 Contritos.
 Arbores.
 Et idola.
 10. Habitans grex dimittetur, sicut grex derelictus: et erit multo tempore in pastionem: et ibi requiescent greges.
 11. Et post tempus non erit in eo omne viride, quia exsiccatum est.
 Mulieres venientes a spectaculo, venite.
 12. Concludet. Reliqui, percutiet.
 A fossa fluminis usque ad Rhinocoruras. Reliqui, usque ad torrentem Ægypti.
 13. Tuba.

- Ἐν τῇ ἐξαποστολῇ αὐτῆς κρινεῖ αὐτήν, ἐμελέτησεν ἐν τῷ πνεύματι αὐτῆς τῷ σκληρῷ ἐν ἡμέρᾳ καύσεως.
 9. Ἐξίλασθήσεται
 Πᾶς ὁ καρπὸς τοῦ περιαιρεθῆναι τὴν ἁμαρτίαν αὐτοῦ.
 Ἐκτετιναγμένους.
 Ἄλση.
 Καὶ τεμένη.
 10.
 11.
 Γυναῖκες ἐρχόμεναι δηλοῦσαι αὐτήν.
 12. Ῥαβδίσει.

13. Ἐν κερατίνῃ.
THEODOTIO.

- In emissione ejus judicabit eam: meditata est spiritu suo duro in die astus.
 9. Propitiabitur.
 Omnis fructus ut auferatur peccatum ejus.
 Excussos.
 Luci.
 Et delubra.
 10.
 11.
 Mulieres venientes ostendentes ipsi.
 12. Virga excutiet.
 13. In cornea.

Notæ et varix lectiones ad cap. XXVII Hesaiæ.

verbi ~~תשוב~~. Ideo addidimus φυλάτσειν. DRACH.]
 V. 5. Procopius, ἀντὶ δὲ τοῦ ποιήσωμεν εἰρήνην. Οἱ ἐρχόμενοι, παρέθεντό τινες κατὰ τοὺς ἄλλους; ἐρμηνευτὰς, εἰρηνοποιήσει μοι τοὺς ἐρχομένους. I. e., Pro versione τῶν LXX, quibus appropuerunt juxta alios interpretes, pacificabit mihi venientes. Quod adlegendum. DRACH.
 V. 6. Α., Σ., Θ., ριζώσει. Codex Barberinus, ubi errore librarii sequenti τῶν Ο΄ voci blasthœsi applicatur, quæ respondet voci ~~ψαγ~~. Sed perspicuum est illud, ριζώσει, esse versionem vocis Hebraicæ ~~וְיָרִיב~~ quæ respicit vocem τέχνα in τῷ Ο΄. Hebraica verba sunt ~~וְיָרִיב וְיָרִיב וְיָרִיב וְיָרִיב וְיָרִיב וְיָרִיב~~, ubi LXX habent, οἱ ἐρχόμενοι τέχνα Ἰακώβ. Βλαστήσει καὶ ἐξανθήσει Ἰσραὴλ. Venientes filii Jacob.

Germinabit et florebit Israel.

V. 8. Hujus versus interpretationes omnes ex codice Barberino. [Memoratus codex ita habet, Ἐν τῇ ἀπ. αὐτῆς κρινεῖς αὐτήν. Ἐμελέτησεν ἐν τῷ πνεύματι αὐτοῦ τῷ σκλ. etc. In emissione ejus judicabit illam. Meditatus est in spiritu suo duro in die astus. Et sic per omnia consonat cum Hebr. — Præterea, male disposuit noster versionem LXX. Nemo enim ignorat per μαχόμενος et ὀνειδίζων duo voluisse senes reddere verba Hebraica. Et reipsa binæ Græcæ concordantiæ, Kircheri scilicet et Trommii, apponunt μαχ. ad ~~תנודב~~, et ὀνειδ. ad ~~תנודב~~. Nobis autem persuasum est, quod jam suspicatus fuit Schleusnerus, μαχόμενος respicere verbum ~~תנודב~~. Porro, ἐξαποστελεῖ αὐτούς respondet τῷ ~~תשוב~~. DRACH.]

V. 9. 'A., Σ., Θ., ἐξίλασθήσεται. Idem, qui similiter sequentes hujus versus interpretationes adfert.

V. 10. Σ., πόλις γὰρ ὠχυρωμένη etc. Hunc Symmachi locum plenum adfert Procopius, qui addit Reliquos etiam cum Symmacho consentire, οἷς καὶ τὰ τῶν λοιπῶν ἐρμηνευτῶν συμφωνεῖ. [Perperam edidit Montf., καὶ νεμηθ. Proc. enim habet, ἐκεῖ νεμ. DRACH.]

V. 11. Σ., ἐν τῷ ξηρανθῆναι. Procopius et Barberinus codex sine interpretis nomine.

Ibid. 'A., γυναῖκες etc. Lectiones Aquilæ et Symmachi ex duobus mss. prodeunt, itemque ex Eusebio Cæsariensi et ex Procopio; Theodotionis ex Barberino codice. [Euseb., Procop. ut et Barberin. cod. habent in Aq., φωτίζουσιν, illuminant. Dr.]

V. 12. 'A., Σ., Θ., ῥαβδίσει. Curterius ex ms. Jca.

HESAIÆ CAPUT XXVIII.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKTAAΣ.
דַּי עֲסַרְתָּ גֵּאֵת 1	1.	1.
שְׂכָרִי רְצִיץ רֵאשׁ גֵּיא־שְׂבָנִים הַלְוִי יִין כֹּזֵם 2	2.	Οἱ μεθύοντες. Φάραγγος λιπαριῶν. Οἱ κατηλασμένοι οἴνω.
שַׁעַר קָמַב 3	3.	3. Καταπατηθήσεται. Ὁ στέφανος ὑπερηφανίας.
תְּרַמְסֵנָה עֲסַרְתָּ גֵּאֵת שְׂכָרִי 4	4.	4. Ὡς πρωτογέννημα
כְּבֹרָה בְּסֵדֶם קִין 5	5.	5. Καὶ εἰς πλέγμα τῆς δόξης
וְלַעֲפִירַת תְּפֹאֶרֶת וְלִרְחַם מִשְׁפַּח לְיוֹשֵׁב עַל־דְּבֹשֶׁת 6	6.	6. Καὶ εἰς πνεῦμα κρίσεως τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῆς κρίσεως.
וְלַגְבֹּרָה מִשִּׁיבֵי מַלְחָמָה שֶׁשָּׂה 7	7.	7. Ἠγνόησαν.
שָׁנָה וּבְשָׁנָה		

VERSIO HEBRAICI TEXT.

1. Væ coronæ superbiz.
- Ebriis.
Et flori.
Caput.
Vallis pinguium.
Quassatis vino.
2. Sicut inundatio grandinis.
- Turbo excisionis.
3. Calcabuntur.
Corona superbiz.
Ebriorum.
4. Sicut præcox.
- Ante ætatem.
5. Et in cidarim gloriæ.
6. Et in spiritum iudicii sedenti super iudicium.
Et in robur avertentibus prælium ad portam.
7. Erraverunt.
Et in sechar.

VULGATA LATINA.

1. Væ coronæ superbiz.
- Ebriis.
Et flori.
Vertice.
Vallis pinguissimæ.
Errantes a vino.
2. Sicut impetus grandinis.
- Turbo confringens.
3. Conculcabitur.
Corona superbiz.
Ebriorum.
4. Quasi temporaneum ante maturitatem.
- Ante maturitatem autumni.
5. Et sertum exsultationis.
6. Et spiritus iudicii sedenti super iudicium.
Et fortitudo revertentibus de bello ad portam.
7. Nescierunt.
Præ ebriitate.

AQUILA.

- 1.
- Ebrii.
- Vallis pinguedinum.
Dejecti vino.
- 2.
3. Conculcabitur.
Corona superbiz.
4. Sicut primogenitum.
5. Et in sertum gloriæ.
6. Et in spiritum iudicii sedenti super iudicium.
7. Ignoraverunt.

atque Barberinus. [Ibid. Ἄλλοι, πατάξει. Addidimus ex Procopio, qui ita : ὅπερ πατάξει ἡρμήνευσαν οἱ λοιποί. Ἄ., Σ., Θ., ραβδίσει. — Pro συμφράξει, alii libri, συρράξει, excusiet. Ex Lamb. Bos. Drach.]

Ibid. Σ., ἀπὸ βέθρου ποταμοῦ etc. Procopius, qui

(*) Non potest esse mendum. Hoc enim reliquorum ἔσω, intra, allegat ad confirmandum verum situm oppidi Rhinoc. Vide ipsi Patris textum. DRACH.

hæc suljungit, κατὰ τὸν Σύμμαχον, ὡπερ Ἰσοδυναμοῦσι καὶ οἱ λοιποί. Eusebius vero in Hesaiam : οἱ λοιποί, ἔσω τοῦ χειμάρρου Αἰγύπτου, ubi ἔσω mendose existimo pro ἔως. (*) Barberin. habet, Ἄ., Σ., Θ., τοῦ χειμάρρου Αἰγύπτου.

V. 13. Ἄ., Σ., Θ., ἐν κερατίνῃ. Barberinus.

HESAIÆ CAPUT XXVIII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Υ΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1. Οἱ μεθύοντες.
Φάραγγος πισότητων.
Οἱ πεπλανημένοι ὑπὸ οἴνου.
2. Καταπατηθήσεται.
Ὁ στέφανος ὑπερηφανίας.
4. Πρὸ τοῦ θέρους.
5. Καὶ εἰς κίδαριν δοξάσματος.
6. Καὶ εἰς πνεῦμα κρίσεως τῶ καθήμενῳ ἐπὶ τῆς κρίσεως.
Εἰς δύναμιν ἀποστρέψουσαν ἀπὸ πολέμου.
7. Ἐταράχθησαν.

1. Οὐαὶ τῷ στεφάνῳ τῆς ὑβρεως. Οἱ λοιποί, οὐαὶ τῷ στεφάνῳ τῆς ὑπερηφανίας.
Οἱ μισθωτοί.
Τὸ ἄνθος. Ἄλλος, ὠραῖον.
Κορυφῆς. Ἄλλος, κεφαλῆς.
Τοῦ βρους τοῦ παχέως.
Οἱ μεθύοντες ἀνευ οἴνου.
2. Ὡς γάλαζα. Ἄλλος, ὡς ἐκτίναγμα χαλάζης.
Καταφερομένη. Ἄλλος, καταγιγς κυκλώσα.
3. Καταπατηθήσεται.
Ὁ στέφανος τῆς ὑβρεως.
Μισθωτοί.
4. Ὡς πρόδρομος σύκου.
Vacat.
5. Ὁ πλακεῖς τῆς δόξης.
6. Καταλειφθήσονται ἐπὶ πνεύματι κρίσεως ἐπὶ κρίσιν.
Καὶ ἰσχὺν κωλυόντων ἀνελεῖν.
7. Ἐξέστησαν.
Διὰ τὸ σίκερα. Οἱ λοιποί, διὰ τὸ μέθυσμα.

1. Οἱ μεθύοντες.
Φάραγγος πίνων.
Οἱ κατανευγμένοι οἴνω.
2. Καταπατηθήσεται.
Ὁ στέφανος ὑπερηφανίας.
Μεθύοντες.
4. Ὡςπερ πρώϊμος.
5. Καὶ εἰς πλέγμα τῆς δόξης.
6. Καὶ εἰς πνεῦμα κρίσεως τῶ καθήμενῳ ἐπὶ τῆς κρίσεως.
Καὶ εἰς κράτος ἀποστρέψουσι πόλεμον ἀπὸ πύλης.
- 7

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

1. Ebrii.
Vallis pinguedinum.
Errantes a vino.
2. Conculcabitur.
Corona superbix.
4. Ante ætatem.
5. Et in cidarim gloriæ.
6. Et in spiritum iudicii sedenti super iudicium.
In virtutem quæ avertet a bello.
7. Turbati sunt.

1. Væ coronæ contumeliæ. Reliqui, væ coronæ superbix.
Mercenarii.
Flos. Alius, speciosum.
Vertice. Alius, capite.
Montis crassi.
Ebrii absque vino.
2. Sicut grando. Alius, sicut excussio grandinis.
Delapsa. Alius, procella circumdans.
3. Conculcabitur.
Corona contumeliæ.
Mercenarii.
4. Sicut præmatura ficus.
Vacat.
5. Quæ compacta est gloriæ (corona).
6. Relinquentur in spiritu iudicii super iudicium.
Et fortitudinem vetantium interficere.
7. Exciderunt mente.
Propter siceram. Reliqui, propter ebrietatem.

1. Ebrii.
Vallis pingium.
Compuncti vino.
2. Conculcabitur.
Corona superbix.
Ebrii.
4. Sicut præmaturus.
5. Et in sertum gloriæ.
6. Et in spiritum iudicii sedenti super iudicium.
Et in robur avertentibus prælium a porta.
- 7.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON
Ἑλληνικοὶς γράμμασι.

ΑΚΥΤΑΣ.

בן - שטר
ברא פה פלילה
8 כי כל-שחנתו מלאו קיא צא
בלו מקום
9 דעה
10 קי לק
11 כי בלעגי שפה ובלשון אדחא
דבר אל-העם וזה
12 וזאת הברגעה
13 צו צו צו לק קי לק קי לק
14 לען
15 ברית
הח
שש שש
כב
16 יס
בן בק
המאמין לא יחיש
17 לק
רצקה למשקלה
יעה בד מחסה כוב וסדר מים
ששש

8.
9.
10.
11.
12.
15. Σαυλασαι σαυλασαι καυλα-
καυχ καυλακαυχ.
14.
15.
16.
17.

Ἀποδ τοῦ μεθύσματος.
8. Ὅτι πάσαι αἱ πράξεις ἐπιλη-
ρήθησαν ἐμτοῦ.... ὥστε μὴ ὑπάρ-
χειν τόπον.
9.
10.
11. Ἐν ἑτερογλώσσους καὶ ἐν
χεῖλεσιν ἑτέροις λαλήσω τῷ λαῷ
τούτῳ.
12. Καὶ αὕτη ἡ ἀνάφυξις.
13.
14. Χλευασμοῦ.
15.
Μάστιξ κλύζουσα.
Ψεῦδος
16. Θεμελιῶν.
Ἄθρον δόκιμον.
Ὁ πιστεύων οὐ σπεύσει.
17. Εἰς μέτρον.
Καὶ δικαιοσύνη εἰς στάθμῳ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA

AQUILA.

Per sechar.
In visione impegerunt iudicio.
8. Quia omnes mensæ repletæ
sunt vomitu sorde absque loco.
9. Scientiam.
10. Linea ad lineam.
11. Quia in blæsitatibus labii et
in lingua altera loquetur ad po-
pulum hunc.
12. Et hæc requies.
13. Præceptum ad præceptum,
præceptum ad præceptum, linea
ad lineam, linea ad lineam.
14. Irrisionis.
15. Fœdus.
Visionem.
Flagellum inundans.
Mendaciam.
16. Fundans.
Lapidem probatum.
Credens non festinabit.
17. Lineæ.
Et iustitiam ad perpendicularum.
Et verret grando spem menda-
cii, et latibulum aquæ inundabunt.

In ebrietate.
Nescierunt videntem, ignorave-
runt iudicium.
8. Omnes enim mensæ repletæ
sunt vomitu sordiumque, ita ut
non esset ultra locus.
9. Scientiam.
10. Exspecta, reexspecta.
11. In loquela enim labii, et
lingua altera loquetur ad populum
istum.
12. Et hoc est meum refrigerium.
13. Manda, remanda; exspecta,
reexspecta.
14. Illusores.
15. Fœdus.
Pactum.
Flagellum inundans.
Mendacium.
16. Mittam in fundamentis.
Lapidem probatum
Qui crediderit non festinet.
17. In pondere.
Et iustitiam in mensura.
Et subvertet grando spem men-
daci: et protectionem aquæ inun-
dabunt.

Ab ebrietate.
8. Quia omnes mensæ repletæ
sunt vomitu sordium, ita ut non
sit locus.
9.
10.
11. In alienis linguis, et in la-
biis aliis, loquar populo huic.
12. Et hoc refrigerium.
13.
14. Irrisionis.
15.
Flagellum inundans.
Mendacium.
16. Fundans.
Lapidem probatum.
Credens non festinabit.
17. In mensuram.
Et iustitia ad trutinam.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Υ.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

Ἐν ὄρασει διέλυσαν κρίσιν.

8. Ὅτι πᾶσαι αἱ τράπεζαι ἐπληρώθησαν ἐμετοῦ..., ὥστε μὴ ὑπάρχειν τόπον.

9.

10.

11.

12. Καὶ αὕτη ἡ ἐρημία.

13. Ἐντολὴ οὐκ ἐντολή.....

14. Χλευασταί.

15. Συνθήκην.

Μάστιξι κλύζουσα.

Ψεύδος.

16. Θεμελιῶν.

Λίθον δόκιμον.

Ὁ πιστεύων οὐ σπεύσει.

17.

Καὶ δικαιοσύνη εἰς διάβητον.

Ἀπὸ τῆς μέθης.

Τουτέστι φάσμα.

8. Ἀρὰ ἔδεται ταύτην τὴν βουλήν, αὕτη γὰρ ἡ βουλή ἕνεκα πλεονεξίας.

9. Κακά. Οἱ λοιποὶ, ἐπιστήμην.

10. ✕ Προσδέχου, προσδέχου.

11. Διὰ φαυλισμὸν χειλέων, διὰ γλώσσης ἐτέρας, ὅτι λαλήσουσι τῷ λαῷ τούτῳ. Ἄλλος, ἐν ἑτερογλώσσοις καὶ ἐν χειλέσιν ἐτέροις λαλήσω τῷ λαῷ τούτῳ.

12. Καὶ τοῦτο τὸ σύντριμμα.

13. Θλίψις ἐπὶ θλίψιν, ἐλπίς ἐπ' ἐλπίδι.

14. Τεθλιμμένοι.

15. Διαθήκην.

Συνθήκας. Ἄλλος, καταφυγὴν.

Καταιγίς φερόμενήν.

Ψεύδος.

16. Ἐμβάλλω εἰς τὰ θεμέλια.

Λίθον πολυτελεῖ.

Ὁ πιστεύων οὐ μὴ καταιοχυνθῇ.

17. Εἰς ἐλπίδα.

Ἡ δὲ ἐλεημοσύνη μου εἰς σταθμούς.

Καὶ οἱ πεποιθότες μάτην ψεύδει· ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ὑμᾶς καταιγίς.

Ἐν τῇ μέθῃ ἡσωτεύθησαν ὑπερογμῶς.

8. Ὅτι πᾶσαι αἱ τράπεζαι ἐπληρώθησαν ἐμετοῦ δεισαλλίας, ὥστε μὴ ὑπάρχειν τόπον.

9.

10.

11.

12. Καὶ οὗτος ὁ ἀγνός.

13. Δεισαλλία εἰς δεισαλλίαν, ἐμετὸς εἰς ἐμετόν.

14. Χλευασταί.

15.

Κατακλυσμὸς φερόμενος.

Ψεύδος.

16. Θεμελιῶν.

Λίθον δόκιμον.

Ὁ πιστεύων οὐ σπεύσει.

17. Εἰς μέτρον.

Καὶ δικαιοσύνη εἰς στάθμιον.

Καὶ ταραξεί χαλάζα ἐλπίδα ψεύδους, καὶ σκέπη ὕδατος καταλύσαι.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

In visione dissolverunt iudicium.

8. Quia omnes mensæ repletæ sunt vomitu,... ita ut non sit locus.

9.

10.

11.

12. Et hæc tranquillitas.

13. Præceptum non præceptum. . . .

14. Illusores.

15. Pactum.

Flagellum inundans.

Mendacium.

16. Fundans.

Lapidem probatum.

Credens non festinabit.

17

Et iustitia in circinam.

A temulentia.

Hoc est phasma.

8. Maledictio comedet hoc consilium; siquidem istud consilium propter avaritiam.

9. Mala. Reliqui, scientiam.

10. ✕ Exspecta, exspecta.

11. Propter irrisionem labiorum, per linguam aliam, quia loquentur populo huic. Alius, in alienis linguis, et in labiis aliis, loquar populo huic.

12. Et hæc contritio.

13. Tribulatio super tribulationem, spes super spem.

14. Tribulati.

15. Testamentum.

Pacta. Alius, perfugium.

Tempestat irruens.

Mendacium.

16. Immitto in fundamenta.

Lapidem pretiosum.

Qui credit non confundetur.

17. In spem.

Misericordia autem mea in pondere.

Et qui considerunt frustra mendacio; quoniam non præteribit vos tempestat.

In temulentia obruti sunt supra modum.

8. Quia omnes mensæ repletæ sunt vomitu sordium, ita ut non sit locus.

9.

10.

11.

12. Et hic castus.

13. Sordes in sordes, vomitus in vomitum.

14. Illusores.

15.

Diluvium irruens.

Mendacium.

16. Fundans.

Lapidem probatum.

Credens non festinabit

17. In mensuram.

Et iustitia ad trutinam.

Et turbabit grando spem mendacii, et tegumentum aquæ dissolvat.

TO EBPAIKON.

18 וּכְפַר בְּיַחֲכֶם
שָׂם
19 כִּי-בִבְקֶד
וּבְלִיָּה
רַק-זָעָה
20 הַבֵּן שִׁכּוּעָה כִּי-קָצַר הַבְּצֹעַ
מִהַשְׁתַּדֵּעַ וְהַמְסַכָּה צָרָה כִּתְחַבֵּם

21 כִּי סָדַר-פְּרָצִים יִקָּם יְהוָה
וְלַעֲבֹד עֲבַדְתּוֹ נִגְרִיהַ עֲבַדְתּוֹ

22 אֵל-תִּתְחַלְצֵנּוּ
מִדַּסְרִיכִים
כִּי כֹלָה וְתִרְעָה

שִׁבְעֵתֵי מָוֶת אֲדַנִּי יְהוָה
24 הַגֵּל הַיּוֹם יִחַרֶשׁ הָאָרֶץ
לְדַעַי יִפְתַּח וְיִשְׁדַּד אֲדֹמְתוֹ

25 וְהִפְיֵץ קֶצֶף
נִסְכָּן וְכִסְבֹּת
26 וְיִסְדֹּר לְכַשְׁפֵּי אֱלֹהִים

27 כִּי לֹא בִדְרֹךְ יוֹדֵשׁ קֶצֶף

TO EBPAIKON
Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

18.

19.

20.

21.

22.

24.

25.

26.

27.

AKYAAΣ.

18

Μάστιγες.

19.

Καὶ ἐν νυκτί.

Ἐκτός βραχυῶς.

20.

21. Ὡς ὄρει διακοπῶν.

Καὶ τοῦ δουλεῦσαι τὴν δουλείαν αὐτοῦ, ξένη ἡ δουλεία αὐτοῦ.

22. Χλευάζετε.

Αἱ πέδαι ὀμῶν.

Συντέλειαν γὰρ καὶ συντομίην.

Ἦκουσα παρὰ Κυρίου Κυρίου.

24. Μὴ ὄλην τὴν ἡμέραν ἀροτριάσει ὁ ἀροτριῶν;

25. Καὶ διασκορπίσει μελάνθιον.

Καὶ κέγχρον καὶ ζέαν.

26. Τῷ κρίματι.

27. Οὐκ ἐν τῷ συντέμνοντι ἀλοηθήσεται μελάνθιον

VERSIO HEBRAICI TEXT.

18. Et abolebitur foedus vestrum.

Flagellum.

19. Quia in mane.

Et in nocte.

Tantum commotio.

20. Intelligere auditum, quia brevius est stratum, quam ut extendatur, et operimentum angustius est quam ut colligat.

21. Quia sicut monte Pharasim surget Dominus.

Et ad operandum operationem suam, extranea ejus operatio.

22. Ne deludatis vos.

Vincula vestra.

Quia consumptionem et decisionem.

Audivi a Domino Domino.

24. Numquid tota die arabit arans?

Ad seminandum aperiet et occabit terram suam?

25. Et disperget nigellam.

Milium et speltam.

26. Et erudiet illum ad iudicium Deus ipsius.

27. Quia non in tribula triturabitur nigella.

VULGATA LATINA.

18. Et delebitur foedus vestrum.

Flagellum.

19. Quoniam mane.

Et in nocte.

Et tantummodo sola vexatio.

20. Intellectum dabit auditui. Coangustatum est enim, utrumque operire non potest.

21. Sicut in monte divisionum stabit Dominus.

Ut operetur opus suum, peregrinum est opus ejus ab eo.

22. Nolite illudere.

Vincula vestra.

Consumptionem enim et abbreviationem.

Audivi a Domino Deo.

24. Numquid tota die arabit arans?

Ut serat, proscindet, et sarriet humum suam?

25. Feret gith.

Et milium et viciam.

26. Et erudiet illum in iudicio: Deus suus.

27. Non enim in serris triturabitur gith.

AQUILA.

18.

Flagella.

19.

Et in nocte.

Foris æstus.

20.

21. Sicut monte discissionum.

Et ad serviendum servitutum suam, extranea ejus servitus.

22. (Ne) irridete.

Compedes vestrae.

Consumptionem enim et decisionem.

Audivi a Domino Domino.

24. Numquid tota die arabit arans?

25. Et disperget nigellam.

Et milium et speltam.

26. Iudicio.

27. Non in conscindente triturabitur nigella.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Θ'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ

18. Καὶ ἐξαλειφθήσεται ἡ συνθήκη ὑμῶν.

19. ✕ Ὅτι κατὰ πρωτῆ.

Καὶ νυκτός.

Μόνον σεισμός.

20. Σύνεσις ἀκοῆς· ἐκολοδώθη γὰρ ἡ στρωμνὴ ὥστε μὴ ἀναπνεύσειν, καὶ ἡ σκηνὴ ἐγένετο εἰς τὸ μὴ εἰσελθεῖν.

21. Ἐν τῷ ὄρει τῶν διακοπτῶν τῶν ἀναστήσεται Κύριος.

Καὶ ἐργάσασθαι τὴν ἐργασίαν αὐτοῦ, ἀμαρτία ἢ ἐργασία αὐτοῦ.

22.

Ἦκουσα παρὰ Κυρίου Κυρίου.

24. Μὴ ὀλην τὴν ἡμέραν ἀροτριάσει ὁ ἀροτριῶν;

Εἰς τὸ σπείραι ὑποσχέσει (ὑποσχίσει), καὶ βωλοκοπήσει;

25.

26. Καὶ παιδεύσει αὐτὸν εἰς κρίμα ὁ θεὸς αὐτοῦ.

27.

18. Μὴ καὶ ἀφέλῃ ὑμῶν τὴν διαθήκην?

Καταιγίς.

19. Πρωτῆ πρωτῆ.

Καὶ ἐν νυκτί.

Ἐλπίς πονηρῆ.

20. Μάθετε ἀκούειν, στενοχωρούμενοι οὐ δυνάμεθα μάχεσθαι, αὐτοὶ δὲ ἀσθενούμεν τοῦ ὑμᾶς συναχθῆναι.

21. Ὅσπερ ὄρος ἀπέδων ἀναστήσεται Κύριος.

Καὶ ἡ σαπρία αὐτοῦ ἀλλοτρία.

22. Μὴ εὐφρανθεῖητε.

Ἵμῶν οἱ δεσμοί.

Διότι συντελεσμένα καὶ συντετημένα πράγματα.

Ἦκουσα παρὰ Κυρίου.

24. Μὴ ὀλην τὴν ἡμέραν ἀροτριάσει ὁ ἀροτριῶν;

Ἦ σπόρον προετοιμάσει, πρὶν ἐργάσασθαι τὴν γῆν;

25. Τότε σπείρει μικρὸν μελάνθιον.

Καὶ κέγχρον καὶ ζέαν.

26. Καὶ παιδευθήσῃ κρίματι Θεοῦ σου.

27. Οὐ γὰρ μετὰ σκληρότητος καθαίρεται τὸ μελάνθιον.

18.

19.

Καὶ ἐν νυκτί.

Πλὴν κίνημα.

20. Συνῆκεν ἀκοῆ· ὅτι ἐκολοδώθη τὸ ὑπόστρωμα τοῦ διαλυθῆναι, κηδίσαις στενὴ τοῦ μὴ συναχθῆναι.

21. Ἐν τῷ ὄρει τῶν διακοπτῶν τῶν ἀναστήσεται Κύριος.

Καὶ ἐργάσασθαι τὴν ἐργασίαν αὐτοῦ, ἀμαρτία ἢ ἐργασία αὐτοῦ.

22.

Αἱ πέδαι ὑμῶν.

Ἦκουσα παρὰ Κυρίου Κυρίου.

24. Μὴ ὀλην τὴν ἡμέραν ἀροτριάσει ὁ ἀροτριῶν;

25.

Καὶ κέγχρον καὶ ζέαν.

26. Εἰς κρίμα.

27. Οὐ γὰρ τριβόλῃ. . . .

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

18. Et delbitur foedus vestrum.

19. ✕ Quia mane.

Et nocte.

Tantum commotio.

20. Intelligentia auditus: decurtatum est enim stratum, ut non decidat, et tabernaculum factum est, ut non iatretur.

21. In monte discindentium resurget Dominus.

Et ad operandum operationem suam, peccatum operatio ejus.

22.

Audivi a Domino Domino.

24. Numquid tota die arabit arans?

Ad seminandum subscindet et occabit?

25.

26. Et erudiet illum ad iudicium Deus ipsius.

27.

18. Nonne etiam auferet testamentum vestrum?

Tempestas.

19. Mane mane.

Et in nocte.

Spes mala.

20. Discite audire, angustiati non possumus pugnare: ipsi autem infirmi sumus ut vos congregemini.

21. Sicut mons impiorum con-surget Dominus.

Et corruptio ejus aliena.

22. Nolite lætari.

Vincula vestra.

Quia consummatas et abbreviatas res.

Audivi a Domino.

24. Numquid tota die arabit arans?

Aut sementem præparabit autem quam operetur terram?

25. Tunc seminat parvum melanthium.

Et milium et speltam.

26. Et erudieris iudicio Dei tui.

27. Non enim cum duritia datur melanthium

18.

19.

Et in nocte.

Cæterum commotio.

20. Intellexit auditus, quia decurtatum est stragulum, ut non dissolvatur; cæditis angusta est ut non colligatur.

21. In monte discindentium resurget Dominus.

Et ad operandum operationem suam, peccatum operatio ejus.

22.

Compedes vestrae.

Audivi a Domino Domino.

24. Numquid tota die arabit arans?

25.

Et milium et speltam.

26. In iudicium.

27. Non enim tribula...

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON
'Ελληνικοῖς γράμμασι.

ΑΚΥΛΑΣ.

תבט

28 וכבן בשבט לחם ידק 28.

28. Καὶ κύμινον ἐν σκήπτρῳ ἔρ-
του λεπτοκοπηθήσεται.

כי לא לנצח אודש ידשנו והם
גלגל עגלתו ופרשיו לא ידקו

29 גם זאת כועבם ידה צבאיה
יצאה הפליא עצה תגדיל ותשיה 29.

29. . . . ἐθαυμάστωσε βουλὴν, . . .
μεγαλύναι σωτηρίαν.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

Excutietur.

Excutietur.

28. Et cyminum in baculo panis
comminuetur.

28. Et cyminum in baculo. Panis
autem comminuetur.

28. Et cyminum in sceptro pa-
nis comminuetur.

Quia non in perpetuum tritu-
rando triturobit illum : et conteret
rotam plaustrum ejus, et dentibus
ejus, non comminuet eum.

Verum neque vexabit eum rota
plaustrum, nec unguis.

29. Etiam hoc a Domino exer-
cituum exivit : mirificavit consi-
lium, magnificavit substantiam.

29. Et hoc a Domino Deo exer-
cituum exivit, ut mirabile faceret
consilium, et magnificaret justi-
tiam.

29 . . . mirificavit consilium.
ad magnificandam salutem.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXVIII Hesaiæ.

V. 1. *Οἱ λοιποὶ, οὐαὶ τῷ* etc. Sic duo mss. Regii et Eusebii in Hesaiam.

Ibid. 'A., Σ., Θ., *οἱ μεθύοντες*. Barberin. [Lege-
runt LXX, שְׁכָרִי. DRACH.]

Ibid. 'A. *ἄλλος, ὄρατον*. Barberin.

Ibid. 'A., *φάραγγος* etc. Regius unus et Eusebius, qui quemdam vallem Gethsemani *גַּי שְׁכָרִי* esse putantem inducit. Ad Aquilam Barberinus optime *λιπαρῶν*. Alii male *δυναρῶν*.

V. 2. Hoc in commate, ut in pluribus aliis nostri capituli, LXX non vertunt sed potius παραφρά-
ζουσι, eorumque verba cum textu Hebraico collata, admodum incertum est quorsum referenda sint. Concordantiæ, tam Kircheri quam Trommii, prorsus silent de דרם, שער, קטב, hujus versiculi, ut et de καταφερομένη, et σκέπη. Sed valde suspicamur non bene retulisse Montfauconium. DRACH.

V. 3. 'A., Σ., Θ., *καταπατηθήσεται*. Curterius ex ms. Jes.

Ibid. 'A., Σ., Θ., *ὁ στέφανος ὑπερηφανίας*, ut vers. 1. In ms. Jes. ad marg. *ὑπερηφανίας*, sine interpretum nomine.

V. 6. 'A., Σ., Θ., *καὶ εἰς πνεῦμα* etc. Curterius ex ms. Jes. *Οἱ Γ'*, *καὶ εἰς πνεῦμα* etc. [In cod. Mar-
chal. signatur asterisco τῷ καθημένῳ. DRACH.]

Ibid. *Εἰς quod* habent codd. Barber. et Marchal. restituimus loco ὡς a Montf. editi in S. et Th. lectionibus. DRACH.

V. 7. 'A., *ἠγνόησαν* etc. Barberin.

Ibid. *Οἱ λοιπ., διὰ τὸ μέθυμα*. Eusebius. Barbe-
rinus codex Aquilæ tantum tribuit. [Ad prius *σίκαρα*,
textus LXX, Αq., *μέθυσμα*. Ex Lamb. Bos. Euseb.
autem, *οἱ λοιποὶ, σίκαρα, μέθυσμα ὀνόμασαν*.
DRACH.]

Ibid. 'A., *ἀπὸ τοῦ μεθύματος* etc. Ex eodem.

Ibid. Σ., *ἐν ὄρασει*. Idem.

V. 8. 'A., Σ., Θ., *ὅτι πᾶσαι αὶ τράπεζαι* etc. Id.

Ibid. Hieronymus : *« Miror autem quid voluerit Theodotio, ut pro verbo Hebraico, quod dicitur. Cl SOA, pro quo Aquila interpretatus est, vomitum sordium; et Symmachus tantum, vomitum; ille diceret, ἐμυτὸν δυσάλιας, i. e., vomitum dysaliæ etc. »* Verisimile autem est in Barberino codice, ubi totius versus eadem trium interpretum versio exhi-

betur, solius Symmachi interpretationem referri; quandoquidem ipse solus ἐμυτὸν simpliciter vert-
erat, ut ait Hieronymus. Quid porro legerint LXX Interpretes, qui vertunt ἀρὰ ἔδεται etc., et tan-
disparatam sententiam efferunt, non ita facile est
divinare.

V. 9. *Οἱ λοιπ., ἐπιστήμην*. Idem Hieronymus :
*« Quod autem verbum Hebraicum, ΔΕΑ, quod omnes vertunt scientiam, soli LXX mala interpre-
tati sunt, error perspicuus est. Prima enim littera
DALETH, vel RES, parvo apice distinguuntur etc. »*

V. 10. *Ἄ προσέδχου*. Curter. ex ms. Jes.

V. 11. Origenes in *Philocalia Spenceri*, p. 35,
Ἀκύλας τὰ ἰσοδυναμοῦντα τῇ λέξει ταύτῃ. Quæ ta-
men lectio hic allata, cum non sit LXX Interpretum, ad quem pertineat, ignoratur. (Ignoratur tamen a nemine qui ipsum perspexit Philocaliæ textum. Origenes ibid. cap. 11, ita scribit : *Ἄλλα καὶ
ἡ τοῦ Ἰσαίου προφητεία νόμος παρὰ τῷ ἀποστόλῳ
λέγεται, φάσκοντι : « Ἐν τῷ νόμῳ γέγραπται : ἐν
ἔτερογλώσσοις καὶ ἐν γέλλεσιν ἑτέροις λαλήσω
τῷ λαῷ τούτῳ, καὶ οὐδ' οὕτως εἰσακούσεται μου,
λέγει Κύριος. »* Additque : *εὐρον γὰρ τὰ ἰσοδυνα-
μοῦντα τῇ λέξει ταύτῃ ἐν τῇ τοῦ Ἀκύλου ἐρμηνείᾳ
καίμενα. I. e., Inveni enim jacentia in Aquilæ inter-
pretatione quæ huic lectioni ex æquo respondent.*
Lectio ergo allata indubitanter ad Aquilam pertinet.
—Ultima verba ab οὐδ' οὕτως non exstant in textu
Hebraico hodierno. — S. Hier. ad h. l. : *« Legimus
in Apostolo : In aliis linguis, et in labiis aliis lo-
quar populo huic, et nec sic exaudient me, dicit Do-
minus. Quod mihi videtur juxta Hebraicum de præ-
senti sumtum capitulo. »* DRACH.]

V. 12. 'A., *καὶ αὕτη ἡ ἀνάψ-* etc. Has omnes ver-
siones exhibet Barberinus.

V. 13. Symmachi et Theodotionis lectiones habet idem Barberinus, ubi legitur *δυσάλια* men-
dose. [E contrario, lectionem *δυσάλια*, quam resti-
tuimus, vel *δυσάλια* (Græci enim, ut non semel mon-
net Waltonus, ponunt ei pro *ι*, et vice versa) de-
fendunt primarii docti viri : Vallarsius cum Scip.
Maffeo, Lamb. Bos (quem vide cap. 111, proleg.),
Biellius aliique non pauci. Hesychius, *Δυσάλια*,
ἀκαθαρότα. Adde Suidam, qui : *Δευσάλια, κοπιόδη*,
δείσα γὰρ κόπος. *Δυσάλια* autem nunquam, ut vi-

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

28. Καὶ κύμινον βακτηρίῳ ἄρτου λεπτοκοπηθήσεται.

Ἄλλὰ οὐκ εἰς τέλος ἀλοῶν ἀλοῆσει αὐτὸν, οὐδὲ ταραξεί τρόχος ἀμάξης αὐτοῦ, οὐδὲ ταῖς ὄπλαις αὐτοῦ λεπυνοῖ αὐτόν.

29. Καί γε τοῦτο παρὰ Κυρίου δυνάμει ἐξῆλθεν πάλαι, ἐδόξασε βουλῆν, ἐμεγάλυνε σωτηρίαν.

SYMMACHIUS.

28. Et cyminum baculo panis comminuetur.

Sed non in finem triturans triturabit illum, neque turbabit rota plaustrī ejus, neque unguis suis comminuet eum.

29. Etiam hoc a Domino virtutum olim exivit, glorificavit consilium, magnificavit salutem.

Ἐκτινάσσεται. Ἄλλος, ραβδισθήσεται.

28. Τὸ δὲ κύμινον μετὰ ἄρτου βρωθήσεται.

Ὁ γὰρ εἰς τὸν αἰῶνα ἐγὼ εἰμι (sic) ὑμῖν ὀργισθῆσομαι, οὐδὲ φωνὴ τῆς πικρίας μου καταπατήσει ὑμᾶς.

29. Καὶ ταῦτα παρὰ Κυρίου Σαβαὼθ ἐξῆλθε τὰ τέρατα. Βουλεύσαθε, ὑψώσατε ματαίαν παράκλησιν.

LXX INTERPRETES.

Excutitur. *Alius*, virga excutietur.

28. Cyminum autem cum pane comedetur.

Neque enim in sæculum ego vobis irascar, nec vox amaritudinis meæ conculcabit vos.

29. Et hæc a Domino Sabaoth sunt egressa portenta. Inite consilium, exaltate vanam consolationem.

28. Καὶ κύμινον ἄρτου λεπτοκοπηθήσεται.

Ἄλλὰ οὐκ εἰς τέλος ἀλοῶν ἀλοῆσει αὐτὸν, οὐδὲ ταραξεί τρόχος ἀμάξης αὐτοῦ, οὐδὲ ταῖς ὄπλαις αὐτοῦ λεπυνοῖ αὐτόν.

29. . . . ἐξῆλθεν τὸ θαυμάσιον, ἐμεγάλυνεν ἰσχύν.

THEODOTIO.

28. Et cyminum . . . panis comminuetur.

Sed non in finem triturans triturabit illum, neque turbabit rota plaustrī ejus, neque unguis suis comminuet eum.

29. . . . egressum est mirabile, magnificavit fortitudinem.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXVIII Hesaiæ.

detur, novit lingua Græca. De hac enim forma ita S. Hier. « quod verbum ubi apud Græcos lectum sit, invenire non potui. » Caterum, qui vertit *δειςαλία*, pro *ϒ*, legit *ΓΗΣ*. — Lectionem Hebraicam addidimus ex S. Eriphatio, qui ipsa verba Hebr. adfert cum interpretatione in hæresi xxv. Τὸ γὰρ, inquit, *σουλασαῦ σουλασαῦ* ἐρμηνεύεται, θλίψις ἐπὶ θλίψιν. *Καυλακὰν καυλακὰν* (sic nobis, edit. Colon. sed manifestò mendose pro *καυλακαῦχ*), ἐλπὶς ἐπ' ἐλπίδι. *Ζηρσάμ Ζηρσάμ* (שׁמ רׁיצי שׁמ רׁיצי), ἔτι μικρὸν ἔτι μικρὸν προσδέχου. Interpretationem non suam apponit, dicit enim ἐρμηνεύεται, *vertitur*, sed LXX senum, qui pro *ϒ*, legerunt *ϒ*. Vide et Theodoritum, *Hæret. fab.* c. iv. Eamd. lectionem Hebr. exhibet Latinis litteris S. Hier., *Sax lasau, sax lasau. Cau lacau, cau lacau. Zer sam, zer sam.* DRACH.]

V. 14. 'A., χλευασμοῦ etc. Ex Barberino.

V. 15. Σ., συνθήκην. Barberin.

Ibid. Ἄλλ., καταφυγὴν. Idem.

Ibid. A., S., *flagellum*. Ex Commentariis Hieronymi. Sed Barberinus lectiones Græcæ pleniores adfert, et Theodotionem adjicit.

Ibid. Hieronymus : Omnes, *mendacium*.

V. 16. 'A., Σ., Θ., θεμελίων. Barberin. [Cod. Barb. et Lamb. Bos scribunt θεμελίω, a θεμέλιος, vel θεμέλιον; legerunt enim οἱ Γ', Δ'. Montf. mutavit ex proprio Marte in θεμελίω (θεμελιώων). DRACH.]

Ibid. 'A., Σ., Θ., λίθον δόκιμον. Idem.

Ibid. Οἱ Γ', δ πιστεύων οὐ σπεύσει. Curter. [Euseb., *οἱ λοιποὶ, πιστ. οὐ σπ.* LXX pro *σπ*, legunt *σπ*. DRACH.]

V. 17. 'A., Θ., εἰς μέτρον. Barberin.

Ibid. Barberin. 'A., Σ., Θ., καὶ ἡ δικαιοσύνη εἰς στάθμον. Σ., εἰς διάστημα. Θ., εἰς σήκωμα. [Σήκωμα, perpendicularium, quo rerum rectitudo examinatur. Ita Schleuserius in Thes. DRACH.]

Ibid. Θ., καὶ ταραξεί. Barberinus, qui male habet ὕδατος pro ψεύδους.

V. 18. Σ., καὶ ἐξάλ. Idem.

Ibid. 'A., μάλιστα. Idem.

V. 19. Σ., ἄτι κατὰ etc. Curter.

Ibid. 'A., Ο', Θ., καὶ ἐν νυκτί. Σ., καὶ νυκτός. Id.

Ibid. 'A., ἐκτός etc. Has lectiones exhibet Barbe-

rinus.

V. 20. Hunc insignem Symmachi et Theodotio-nis locum exhibet idem. Pro συναγθῆναι in Symm. versione, legunt alii συναφθῆναι, *conjungatur*. [Sed *χ* suprascripto τῷ φ in cod. Barber., qui in Sym. habet ὥστε pro quo Montf. edidit εἰς τό. DRACH.]

V. 21. 'A., ὡς ὄρει etc. Curterius, qui legit ad Aquilam διακόπτων, sed melius διακοπῶν, ex Barberino, qui sic habet, 'A., Σ., Θ., διακοπῶν, omnes simul proferens de more, qui parum discrepabant. [Lamb. Bos ex cod. Marchal. : « 'A., ὡς ὄρει διακοπῶν. Θ., Σ., ἐν τῷ ὄρει τῶν διακοπῶν ἄ. K. » DRACH.]

Ibid. 'A., καὶ τοῦ δουλ-. Has lectiones habet Barberinus. [In Aquil. non habet Barber. art. τήν. DRACH.]

V. 22. 'A., χλευάζετε. Barberin.

Ibid. 'A., Θ., αὶ πᾶσαι ὑμῶν. Idem.

Ibid. 'A., συντ-. Idem.

Ibid. 'A., Σ., Θ., ἤκουσα παρὰ Κυρίου Κυρίου. Drusius ex Curterio.

V. 24. 'A., Σ., Ο', Θ., μὴ ἔκην etc. Hæc lectio videtur ex tribus in LXX inducta fuisse. [Trium lectio prodit ex Procop. et Marchal. cod. DRACH.]

Ibid. Σ., εἰς τό etc. E cod. Barber. qui habet, βολοκοπήσει, sed corrigendum, βωλεα. a nomine βῶλος, *gleba*. DRACH.]

V. 25. 'A., καὶ διασκορπίσει etc. Curterius.

Ibid. 'A., Ο', Θ., καὶ κέγχρον καὶ ζέαν. Idem.

V. 26. Σ., καὶ παιδεύσει etc. Procopius. 'A., τῷ κρῖματι. Curterius. Θ., εἰς κρῖμα. Idem.

V. 27. 'A., οὐκ ἐν τῷ συντ-. Ex Barberino. [Barber. non habet τῷ. DRACH.]

Ibid. Ἄλλος, ραβδισθήσεται. Ex eodem.

V. 28. Trium lectio vitata videtur in codice Barberino, ubi βακτηρία et σκήπτρον duæ sunt versiones vocis *בבש*. Existimo itaque tres Interpretes in hac versione ita consensisse, ut vox κύμινον trium esset. Sic autem vocem *בבש* interpretatur Symmachus versu precedenti. Deinde *בבש* Aquila expresserit ἐν σκήπτρω, Symmachus βακτηρία, ut solent ambo : quod Theodotio posuerit, ignoratur : voces vero ἄρτου λεπτοκοπηθήσεται, trium esse videntur. [Procopius sic exhibet lectionem Symmachi : Κύμινον δὲ ἐν βακτηρία, ἄρτος δὲ λεπτοκοπη-

θήσεται. *Cyminum autem in baculo, panis autem comminuetur.* Additque idem : τὸ ἄρτος ἀντὶ τοῦ σίτος εἰπῶν. I. e., *Usurpans panis pro frumentum.* —Cod. Barber., 'A., Σ., Θ., βακτηρία ἐν σκηπετρωῦ ἄρτου λεπτοῦ κοπηθήσεται. DRACH.]

Ibid. Σ., Θ., ἀλλὰ οὐκ εἰς etc. Procopius. Hanc vero interpretationem codex Barberinus uni Symmacho tribuit, ac pro εἰς τέλος, habet εἰς τὸν αἰῶνα. [Et notat asterisco, ἀλόγησθι (sic) αὐτόν. DRACH.]

TO EBPAIKON.

- 1 אריאל
- קרית חנה דוד
- ספי
- 2 והיתה תאניה ואניה
- 3 וצרתו עליך מצב והקימתי עליך מצודה
- 4 ושפלת מארץ תדברו ומעפר תשח אמרתך והיה טוב מארץ קולך ומעפר אמרתך תצפנך
- 5 הבין דוד
- 7 כולם
- לילה
- אריאל
- 9 השתעשעו ושעו
- נעו ולא שכרו
- 10 רוח תרדמה
- 11 הספר הדמים
- קרא נא זה
- 13 בפיו
- 17 מעט מצער

VERSIO HEBRAICI TEXT.

- 1. Ariel.
- Civitas castrametationis David.
- Addite.
- 2. Et erit plactus et luctus.
- 3. Et coarctabo super te munimentum, et statuam contra te munitiones.
- 4. Et humiliabis te de terra : loqueris, et e pulvere humile erit eloquium tuum. Et erit sicut pythonis de terra vox tua, et de pulvere eloquium tuum garriet.
- 5. Turba alienorum tuorum.
- 7. Sicut somnium.
- Noctis.
- Ariel.
- 9. Vociferati sunt et clamaverunt.
- Moti sunt, et non sechar.
- 10. Spiritum soporis.
- 11. Libri sigillati.
- Lege nunc istum.
- 13. In ore suo.
- 17. Parum pusillum.

HESAIÆ CAPUT XXIX.

TO EBPAIKON
'Ελληνικοὺς γράμμασι.

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 7.
- 9.
- 10.
- 11.
- 15.
- 17.

VULGATA LATINA.

- 1. Ariel.
- Civitas quam expugnavit David.
- Additus est.
- 2. Et erit tristis et mœrens.
- 3. Et jaciā contra te aggerem, et munimenta ponam in obsidionem tuam.
- 4. Humiliaberis, de terra loqueris, et de humo audietur eloquium tuum : et erit quasi pythonis de terra vox tua, et de humo eloquium tuum mussitabit.
- 5. Multitudo ventilantium te.
- 7. Sicut somnium.
- Nocturnæ.
- Ariel.
- 9. Fluctuate et vacillate.
- Movemini, et non ab ebrietate.
- 10. Spiritum soporis.
- 11. Libri signati.
- Lege istum.
- 15. Ore suo.
- 17. In modico, et in breve.

ΑΚΥΛΑΣ.

- 1. Λέων Θεοῦ.
- Πολίχνη παρεμβλήσεως Δαυὶδ.
-
- 2.
- 3.
- 4. Μάγος.
- 5.
- 7.
- ✕ Νυκτός.
- 'Αριήλ.
- 9
- 10. Πνεῦμα καταφορᾶς.
- 11. Τοῦ βιβλίου τοῦ ἐσφραγισμένου.
- 'Ανάγνωθι ✕ δὴ.
- 13. 'Εν τῷ στόματι αὐτοῦ.
- 17.

AQUILA.

- 1. Leo Dei.
- Civitas castrametationis David.
- Subtractus est.
- 2.
- 3.
- 4. Magus.
- 5.
- 7.
- ✕ Noctis.
- Ariel.
- 9.
- 10. Spiritum soporis.
- 11. Libri sigillati.
- Lege, ✕ quæso.
- 13. In ore suo.
- 17.

V. 29. Aquilæ et Theodotionis lectiones adfert Barberinus. Σ., καίγε τούτο etc. Sic Procopius. Symmachi etiam partem postremam exhibet Barberinus, in quo legitur, παρεδίξασε προ ἐδόξασε.

Cætera fragmenta, quæ in textu supra feruntur, nec memorantur in notis, ex Barberino desumpta sunt. [In Aq. habet Barber., θαυματώσαι (lege, θαυμαστῶσαι) βουλήν. DRACH.]

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

1. Αἰών Θεοῦ.
Πόλις (παρεμβολῆς Δαυίδ).
2. Καί ἔσται κατόδυνος καί ὀδυωμένη.
3. Καί χαρακίωσά κατὰ σοῦ στάσιν, καί ἀναστήσω κατὰ σοῦ πολιορκίαν.
4. Καί ταπεινωθήσῃ, ἀπό τῆς γῆς λαλήσεις, καί ὑπό γῆν ἑδαφισθήσεται ἡ λαλιά σου. Καί ἔσται ὡς ἐγγαστριμυθός, ἀπό τῆς γῆς ἡ φωνή σου, καί ἀπό τῆς γῆς ἡ λαλιά σου ῥοιόσεται.
5. ✕ Τὸ πλῆθος τῶν καταδυνα-
✕ στευόντων σε.
- 7.
- Ἄριήλ.
9. ✕ Ἐξαπατήθητε καί ἀπα-
✕ τᾶσθε.
- 10.
11. Τοῦ βιβλίου τοῦ ἐσφραγισμέ-
νου.
- Ἀνάγνωθι ✕ δή.
13. Ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ.
- 17.

SYMMACHIUS.

1. Leo Dei.
Civitas castrorum David.
2. Et erit tristis et mœrens.
3. Et circumvallabo contra te stationem, et excitabo contra te obsidionem.
4. Et humiliaberis, de terra loqueris, et sub terra prosternetur loquela tua. Et erit quasi ventri- loquus e terra vox tua, et de terra loquela tua stridebit.
5. ✕ Multitudo opprimientium te.
7
- Ariel.
9. ✕ Decipiamini et decipiatis.
- 10.
11. Libri sigillati.
Lege, ✕ quæso
13. In ore suo.
- 17.

HESAIÆ CAPUT XXIX.

Θ'.

1. Ἄριήλ.
Πόλις, ἣν ἐπολέμησε Δαυίδ.
Συναγάγετε γεννήματα.
2. Καί ἔσται αὐτῆς ἡ ἰσχύς καί ὁ πλοῦτος.
3. Καί βαλῶ περὶ σὲ χάρακα, καί θήσω περὶ σὲ πύργους.
4. Καί ταπεινωθήσονται εἰς τὴν γῆν οἱ λόγοι σου, καί εἰς τὴν γῆν οἱ λόγοι σου δύσσονται· καί ἔσονται ὡς οἱ φωνούντες ἐκ τῆς γῆς ἡ φωνή σου, καί πρὸς τὸ ἑδαφος ἡ φωνή σου ἀσθενήσεται.
5. ✕ Τὸ πλῆθος τῶν καταδυνα-
✕ στευόντων σε.
7. Ὡς ἐνυπνιαζόμενος. Ἄλλος,
καθ' ὕπνου.
✕ Νυκτός.
Ἄριήλ.
9. Vacat.
- Καί κραυπαλήσατε οὐκ ἀπὸ σί-
κερα.
10. Πνεύματι κατανύξεως.
11. Τοῦ βιβλίου τοῦ ἐσφραγισμέ-
νου.
- Ἀνάγνωθι ταῦτα.
13. Ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ.
17. Μικρόν.

LXX INTERPRETES.

1. Ariel.
Civitas quam expugnavit David
Congregate genimina.
2. Et erit fortitudo illius, et divitiæ.
3. Et jaciā circa te vallum, et ponam circa te turres.
4. Et humiliabuntur in terram sermones tui, et in terram intra- bunt verba tua; et erit vox tua sicut ii qui loquuntur e terra, et ad pavementum vox tua infirmabi- tur.
5. ✕ Multitudo opprimientium te.
7. Sicut somnians. Alius, per somnos.
✕ Noctis.
Ariel.
9. Vacat.
- Et erupulamini, non a sicera.
10. Spiritu compunctionis.
11. Libri sigillati.
Lege hæc.
13. In ore suo.
17. Parum.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1.
Πόλις. . . Δαυίδ.
- 2.
- 3.
- 4.
5. ✕ Τὸ πλῆθος τῶν καταδυνα-
✕ στευόντων σε.
- 7.
- Ἄριήλ.
- 9.
- ✕ Κινούμενοι, καί οὐ σίκερα.
10. Πνεῦμα ἐκστάσεως.
11. Τοῦ βιβλίου τοῦ ἐσφραγισμέ-
νου.
- Ἀνάγνωθι ✕ δή.
13. Ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ.
17. Μικρόν ✕ βραχύ.

THEODOTIUS.

1.
Civitas circumvallationis David.
- 2.
- 3.
- 4.
5. ✕ Multitudo opprimientium te.
7.
- Ariel.
- 9.
- ✕ Commoti, et non sicera.
10. Spiritum stuporis.
11. Libri sigillati.
Lege, ✕ quæso.
13. In ore suo.
17. Parum ✕ breve.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικὸς γράμμασι	AKTAAS.
18 וּמִצֵּל וּמִחֹשֶׁךְ עֵינֵי עֲדָיִם וְרֵאִינָהּ	18.	18. . . .
19 וַיִּגְלוּ	19.	19.
20 וְכֹלָה לֶץ וְנִגְרָח כִּלְשָׁקָיו אֵין	20.	20. ✕ Πάντες.
21 מִחֲמִיאֵי אָדָם בְּדָבָר	21.	21.
22 אֲשֶׁר פָּדָה אֶת־אֲבֹרָהִם וְלֹא עָתָה פָּנִיו יִדְרֹךְ	22.	Δίκατον. 22.
23 כִּי בִרְאֵהוּ וְלִדְיוֹ מִעֲשֵׂה יָדַי בִּקְרָבוֹ יִקְדִּישׁוּ שְׂמֵי הַקְּדִישׁ אֶת־ קֹדֶשׁ יַעֲקֹב וְאֶרֶץ־אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עֲדִיעֵצ	23.	23.
24 וְיִדְעוּ תַעֲי־רַחַח בֵּינָהּ וְהַגִּימִים לְמַחְדָּ־לֶקֶח	24.	24.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LAI (A.	AQUILA.
18. Et de tenebris et caligine oculi cæcorum videbunt.	18. Et de tenebris et caligine oculi cæcorum videbunt.	18. Tenebras et caliginem oculi cæcorum videbunt.
19. Exsultabunt.	19. Exsultabunt.	19.
20. Et defecerit illusor : et succidentur omnes invigilantes iniquitati.	20. Consummatus est illusor, et succisi sunt omnes qui vigilabant super iniquitatem.	20. ✕ Omnes.
21. Peccare facientes hominem in verbo. Justum.	21. Qui peccare faciebant homines in verbo. A justo.	21. Justum.
22. Qui redemit Abraham.	22. Qui redemit Abraham.	22.
Et non nunc facies ejus albescent.	Nec modo vultus ejus erubescet.	
23. Quia in videndo ipsum natos suos opus manuum mearum in medio ejus, sanctificabunt nomen meum, et sanctificabunt sanctum Jacob, et Deum Israel formidabunt.	23. Sed cum viderit filios suos, opera manuum mearum, in medio sui sanctificantes nomen meum, et sanctificabunt sanctum Jacob, et Deum Israel prædicabunt.	23.
24. Et scient errantes spiritu intelligentiam, et murmuratores discent doctrinam.	24. Et scient errantes spiritu intellectum, et mussitatores discent legem.	24.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIX Hesaiæ.

V. 1. 'A., λέων Θεοῦ. Ex Eusebio *De locis Hebraicis*, et Hieronymo, qui sic habet : « Pro eo quod nos interpretati sumus *ræ*, in Hebræo scriptum est *Ol*, quod apud eos interdum vocativo casu dicitur, ut non plangat Ariel, sed vocet; licet in presenti loco pro planetæ accipiendum sit. Ariel quoque interpretatur *leo Dei*. »

Ibid. Eusebius sic habet : Τὸ δὲ, πόλις, ἣν ἐπολέμησε Δαυὶδ, οὐ φασὶν εἰρησθαι ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ· ἀλλὰ κατὰ μὲν τὸν Ἀκύλαν, πολίτην βιοτεύσεως (victus) Δαυὶδ, ἦτοι, παρεμβλήσεως. Duo mss. Regii et Procopius habent παρεμβλήσεως tantum. Hieronymus in hunc locum : « Et pro *civitate*, quam Aquila interpretatus est *πολίτην*, hoc est, *oppidum*, sive *vicinium*, in Hebræo legitur *CARIATH*, quod proprie *villam* significat, et lingua Syra dicitur *Cartha*, unde et villa Sylvarum appellatur *CARIATH IARIM*. Denique et in superioribus, ubi legitur : *Quomodo facta est meretrix civitas fidelis Sion?* Pro *civitate Carith* scribitur; id est, *villa*, quam nos, ut translationem Aquilæ exprimamus, ad verbum *civitatulam* possumus dicere..... Quod-

que sequitur : *quam expugnavit David*; pro quo interpretatus est Symmachus, *castrum David*, et Theodotio, *circumvallatio David*; in Hebræo legitur *HANA*, quod eruditissimus Hebræorum *habituaculum* significare voluit. » [Cf. supra xxvi, 5. Dr.]

Ibid. A., *substractus est*. Hieronymus.
V. 2. Σ., καὶ ἔσται κατόδονος etc. Procop. [Alias, *κατόδονος*. Vid. Jud. xviii, 25. DRACM.]

V. 3. Σ., καὶ χαρακώσω etc. Idem.

V. 4. Σ., καὶ ταπεινώθησιν etc. Item.

Ibid. Hieronymus : « Ut per hæc verba significet magorum *νεφρομαντείας*, per quam animas evocare dicuntur, et tenues umbrarum, imo demonum, audire voces. Denique pro *pythone* Aquila *magum* interpretatus est, qui Hebraice dicitur *CHEB*, pro quo LXX *de terra loquentes* transtulerunt. » *CHEB* : ita legitur non solum in editione Martianæi nostri, sed etiam in vetustissimo nostro codice : ut certum videatur ita legisse Hieronymum : quem miror non indicasse litteram *ç* esse loco particule, *ut, sicut*, et *אֵין* *OB esse magum*. Sic vero legitur in hodiernis Hebraicis Bibliis cum *Holem* pleno, quod in exemplari

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

18.
- 19.
20. Καὶ ἀνηλώθησαν χλευάζοντες, καὶ ἐξεκόπησαν ✕ πάντες : οἱ εἰς ἀδικίαν.
21. Ἐξαμαρτάνοντες ἀνθρώπους ἐν λόγῳ.
Δίκαιον.
22. Ὁ λυτρωσάμενος τὸν Ἀβραάμ.
23. Ἄλλ' ὅταν ἴδῃ τὰ τέκνα αὐτοῦ, ἔργα χειρῶν μου ἐν μέσῳ αὐτοῦ, ἀγιάσονται τὸ ὄνομά μου, καὶ ἀγιάσουσι τὸν Ἅγιον Ἰακώβ, καὶ τὸν Θεὸν Ἰσραὴλ κραταιώσουσι.
24. Καὶ μαθήσονται οἱ πεπλανημένοι τῷ πνεύματι σύνεσιν, καὶ γογγυσταὶ μαθήσονται παιδείαν.
18. Καὶ οἱ ἐν τῷ σκότει, καὶ οἱ ἐν τῇ ὀμίχλῃ· ὀφθαλμοὶ τυφλῶν βυθονται.
19. Ἀγαλλιάσονται. Ἄλλιος, εὐφρανθήσονται.
20. Καὶ ἀπώλετο ὑπερήφανος, καὶ ἐξωλοθερέθησαν οἱ ἀνομοῦντες ἐπὶ κακίᾳ.
21. Καὶ οἱ ποιοῦντες ἀμαρτεῖν ἀνθρώπους ἐν λόγῳ.
Δίκαιον.
22. Ὅν ἀφώρισεν ἐξ Ἀβραάμ.
Οὐδὲ νῦν τὸ πρόσωπον μεταβαλεῖ.
23. Ἄλλ' ὅταν ἴδωσι τὰ τέκνα αὐτῶν τὰ ἔργα μου, δι' ἐμὲ ἀγιάσουσι τὸ ὄνομά μου, καὶ ἀγιάσουσι τὸν Ἅγιον Ἰακώβ, καὶ τὸν Θεὸν τοῦ Ἰσραὴλ φοβηθήσονται.
24. Καὶ γινώσκονται οἱ πλανώμενοι τῷ πνεύματι σύνεσιν, οἱ δὲ γογγύζοντες μαθήσονται ὑπακοῦει.
18.
- 19.
20. ✕ Πάντες.
21.
Δίκαιον.
22.
Οὐδὲ νῦν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐντραπήσεται.
23. Ὅτι ἐν τῷ ἰδεῖν.
- 24.
18. Tenebras et caliginem oculi cæcorum videbunt.
- 19.
20. ✕ Omnes.
21.
Justum.
22.
Neque nunc vultus ejus confundetur.
23. Quia in videndo.
- 24.
18. Et qui in tenebris, et qui in caligine : oculi cæcorum videbunt.
19. Exsultabunt. *Alius*, lætabuntur.
20. Et periit superbus, et disperierunt inique agentes super malitia.
21. Et qui peccare faciunt homines in verbo.
Justum.
22. Quam separavit ex Abraham.
Neque nunc faciem mutabit.
23. Sed cum viderint filii eorum opera mea, propter me sanctificabunt nomen meum, et sanctificabunt Sanctum Jacob, et Deum Israel timebunt.
24. Et scient qui errant spiritu intelligentiam, et inurmurantes discent obedire.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIX Hesaiæ.

sub non habuisse videtur Hieronymus.

Ibid. Ο', καὶ ἔσονται... ἡ φωνὴ σου. Sic edit. Rom. Melius editi. Alex. Ald. et Compl., ἔσται. DRACH.

V. 5. Curterius ex ms. Jes. præmisso asterisco, Σ., Θ., τὸ πλήθος etc., ex Symmacho igitur et ex Theodotione in LXX inductum est.

V. 7. Ἄλλιος, καθ' ὑπνοῦς. Curterius.

Ibid. Ἀ., νυκτός, præmisso asterisco, quia inde in LXX translatum. Ibid. Οἱ Γ', Ἀριήλ. Idem.

V. 9. Σ., ✕ ἐξαπατήθητε etc. Curterius.

Ibid. Θ., ✕ κινούμενοι etc. Idem.

V. 10. Ἀ., πνεῦμα καταφορᾶς. Θ., πνεῦμα ἐκστάσεως. Male ἐκτήσεως in edit. Rom. Hieronymus : « Pro soporis spiritu LXX compunctionem ; Theodotio, mentis excessum ; Aquila, καταφορᾶν, id est, gravem somnum, interpretatus est, qui Hebraice dicitur THARDEMA, quem in Adam missum a Deo Scriptura commemorat, quando de costa lateris ejus mulier effecta est. Et Jonas hoc eodem somno stertebat in navi. »

V. 11. Ἀ., Σ., Ο', Θ., τοῦ βιβλίου τοῦ ἐσφραγισμένου. In hæc verba notat Curter. ad marg. ὁμοίως οἱ Γ'

Ibid. Δη, οἱ Γ'. Idem, præmisso asterisco.

V. 13. Curter. οἱ Γ', ✕ ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ, quod notatur ex tribus in LXX inductum esse.

V. 17. Curter. Θ., ✕ βραχύ.

V. 18. Hieronymus : « Quodque nos vertimus, de tenebris et caligine oculi cæcorum videbunt, quorum facilis interpretatio est, Aquila, Theodotio et Symmachus transtulerunt, tenebras et caliginem oculi cæcorum videbunt, ut ostenderent gentium populo, qui prius cæcus erat, Christi Sacramenta pendenda, juxta illud quod dicitur, tenebrosa aqua in nubibus aeris. » [Ps. xix, 12.]

V. 19. Ἄλλιος, εὐφρανθήσονται. Curter.

V. 20. Σ., καὶ ἀνηλώθησαν etc. Procopius.

Ibid. Curter. habet, οἱ Γ', ✕ πάντες.

V. 21. Σ., ἐξαμαρτάνοντες etc. Idem.

Ibid. Curterius, οἱ Γ' ὁμοίως, δίκαιον.

V. 22. Σ., ὁ λυτρωσάμενος etc. Procopius.

Ibid. Θ., οὐδὲ νῦν etc. Curter.

V. 23. Σ., ἀλλ' ὅταν ἴδῃ etc. Procopius. Ibid. Θ., ὅτι ἐν τῷ ἰδεῖν. Curter.

V. 24. Σ., καὶ μαθήσονται etc. Procopius.

TO EBPAIKON.

HESAIÆ CAPUT XXX.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γραμμασι.

ΑΚΥΛΑΣ.

- 1 די בני סדרים נאם - יזה
- 4 שריו
- 5 כל
- 6 משא בדמח נגב
- על-כתף
- ערים
- על-עם רא יעיל
- 7 ומצרים הגל וריק יעוד
- רוב הם שבת
- 8 על-לח
- 10 תלחים לא-תחזו-לנו נכוח
- דבר-לנו תלקח חזו מותלח
- 11 סרו מני-דרך הפו מני-ארץ
- השביחו מפנים את-קדש ישראל
- 12 לכן כה אמר קדש ישראל
- בעשן ונלד
- 14 ותשף מים מבנא
- 15 כי כה-אמר

- 1.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.
- 10.
- 11.
- 12.
- 14.
- 15.

- 1.
- 4. Ἀρχηγοὶ ✕ αὐτοῦ.
Καὶ ἄγγελοι ✕ αὐτοῦ.
- 5. ✕ Πάντες.
- 6. Ἄρμα κτηνῶν νότου.
- Πύλων.
- 7.
- 8. Ὅρμημα. . . .
- 10.
- 11.
- 12.
- 14. Καὶ τοῦ ἀνασῦραι ὕδαρ ἀπὸ βοθῦνου.
- 15. ✕ Ὅτι : οὕτω λέγει.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

- 1. Væ filiis declinantibus, dicit Dominus.
- 4. Principes ejus. Et nuntii ejus.
- 5. Omnes.
- 6. Onus animalium meridiei.
- Super humerum. Pullorum.
- Super populo (qui) non proderunt.
- 7. Et Ægyptii vane et inutiliter auxiliabuntur. Robur eis sedere.
- 8. Super tabella.
- 10. Et aspicientibus : Non aspicietis nobis recta, loquimini nobis blanda : videte illusiones.
- 11. Recedite de via, declinate de semita : cessare facite a conspecta nostra Sanctum Israel.
- 12. Propterea sic dicit Sanctus Israel. In extorsione et perversitate.
- 14. Et ad hauriendum aquam de fovea
- 15. Quia sic dixit.

- 1. Væ filii desertores, dicit Dominus.
- 4. Principes tui. Et nuntii tui.
- 5. Omnes.
- 6. Onus jumentorum austri.
- Super humeros. Jumentorum.
- Ad populum, qui eis prodesse non poterit.
- 7. Ægyptus enim vane et frustra auxiliabitur. Superbia tantum est, quiesce.
- 8. Super buxum.
- 10. Et aspicientibus, Nolite aspiciere nobis ea, quæ recta sunt : loquimini nobis placentia, videte nobis errores.
- 11. Auferte a me viam, declinate a me semitam, cesset a facie nostra Sanctus Israel.
- 12. Propterea hæc dicit Sanctus Israel. In calumnia et in tumultu.
- 14. Aut hauriatur parum aquæ de fovea.
- 15. Quia hæc dicit.

- 1.
- 4. Principes ✕ ejus. Et nuntii ✕ ejus.
- 5. ✕ Omnes.
- 6. Onus jumentorum austri.
- 1.
- 4. Impetus. . .
- 8.
- 10.
- 11.
- 12.
- 14. Et ad hauriendum aquam de fovea.
- 15. ✕ Quia : sic dicit.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Υ.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

- 1.
4. Ἀρχηγοὶ ✕ αὐτοῦ.
Καὶ ἄγγελοι ✕ αὐτοῦ
5. ✕ Πάντες.
6. Ἀἴμμα κτηνῶν νότου.
- Πάλων.
- 7.
- Ταραχαὶ εἰσι κατοικεῖν.
8. Ἐπὶ πτυχί.
10. Καὶ τοῖς ὀρθῶσι, Μὴ ὄρατε
ἡμῖν ὀρθῶς· λαλήσατε ἡμῖν λεία,
ὄρατε ἡμῖν πλάνας.
11. Ἀπόστητε ἀπὸ τῆς ὁδοῦ, ἐκ-
κλίνατε ἀπ' ἐμοῦ τρίβον· παύσατε
ἐκ προσώπου ἡμῶν τὸν Ἅγιον τοῦ
Ἰσραήλ.
- 12.
-
- 14.
15. ✕ Ὅτι ; οὕτω λέγει.
SYMMACHUS.
- 1.
4. Principes ✕ ejus.
Et nuntii ✕ ejus.
5. ✕ Omnes.
6. Assumptio jumentorum austri.
Pullorum.
- 7.
- Tumultus sunt ut habitent.
8. Super tabella.
10. Et videntibus, Ne videatis
nobis recte: loquimini; nobis mel-
lia, videte nobis errores.
11. Absistite a via, declinate a
me semitam: cessare facite a facie
nostra Sanctum Israel.
- 12.
- Super contradictione et super-
bia.
- 14.
15. ✕ Quia ; sic dicit.

1. Οὐαὶ τέκνα ἀποστάται, λέγει
Κύριος. Ἄλλος, ὃ υἱοὶ ἀφιστάμε-
νοι, φησὶ Κύριος.
4. Ἀρχηγοί.
Καὶ ἄγγελοι αὐτοῦ.
5. Vacat.
6. Ἡ ὄρασις τῶν τετραπόδων τῶν
ἐν τῇ ἐρήμῳ.
Ἐπὶ θνων.
Καὶ καμήλων.

Πρὸς ἔθνος, ὃ οὐκ ὠφελήσει αὐ-
τούς.

7. Αἰγύπτιοι μάταια καὶ κενὰ
ὠφελήσουσιν ὑμᾶς.
Ματαία ἡ παράκλησις ὑμῶν αὐτῆ.
8. Ἐπὶ πυξίου.
10. Καὶ τοῖς τὰ ὀράματα ὀρθῶσι,
Μὴ λαλεῖτε ἡμῖν, ἀλλὰ ἡμῖν λαλεῖτε
καὶ ἀναγγέλλετε ἡμῖν ἐτέραν πλά-
νησιν.
11. Καὶ ἀποστρέψατε ἡμᾶς ἀπὸ
τῆς ὁδοῦ ταύτης· ἀφέλετε ἀφ' ἡμῶν
τὸν τρίβον τοῦτον, καὶ ἀφέλετε ἀφ'
ἡμῶν τὸ λόγιον τοῦ Ἰσραήλ.

12. ✕ Διὰ τοῦτο τάδε λέγει ὁ
Ἅγιος τοῦ Ἰσραήλ.

Ἐπὶ ψεύδει, καὶ ὅτι ἐγόγγυσας.

14. Καὶ ἐν ᾧ ἀποσυριεῖς ἕδωρ
μικρόν.

15. Οὕτω λέγει.

LXX INTERPRETES.

1. Væ filii desertores, dicit Do-
minus. Alius, heu, filii deserto-
res, dicit Dominus.
4. Principes.
Et nuntii ejus.
5. Vacat.
6. Visio quadrupedum in de-
serto.
Super asinos.
Et camelorum.
Ad gentem, quæ eis non pro-
derit.
7. Ægyptii ad vana et inutilia
proderunt vobis.
Vana consolatio vestra hæc.
8. Super huxum.
10. Et videntibus visiones, Ne
loquimini nobis: sed nobis lo-
quimini et annuntiate nobis alium
errorem.
11. Et avertite nos a via hac,
auferte a nobis semitam hanc, et
auferte a nobis eloquium Israel.
12. ✕ Propterea hæc dicit San-
ctus Israel.
In mendacio, et quia murmura-
sti.
14. Et in qua hauries aquam
pusillam.
15. Sic dicit.

- 1.
4. Ἀρχηγοὶ ✕ αὐτοῦ.
Καὶ ἄγγελοι ✕ αὐτοῦ.
5. ✕ Πάντες.
6. Ἀἴμμα κτηνῶν νότου.
- Ἐπὶ ὄμων.
Πάλων.
- Ἐπὶ λαῶν μὴ ὠφελούντα.
7. Καὶ Αἰγυπτος μάταια καὶ κενὰ
βοηθήσουσι.
Πλάτος.
- 8.
- 10.
- 11.
- 12.
-
- 14.
15. ✕ Ὅτι ; οὕτω λέγει.
THEODOTIO.
- 1.
4. Principes ✕ ejus.
Et nuntii ✕ ejus.
5. ✕ Omnes.
6. Assumptio jumentorum au-
stri.
Super humeros.
Pullorum.
Ad populum qui non proderit.
7. Et Ægyptus vane et frustra
opem ferent.
Latitudo.
- 8.
- 10.
- 11.
- 12.
- Super contradictione et super-
bia.
- 14.
15. ✕ Quia ; sic dicit.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

ΑΚΓΛΑΣ.

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

בשׁוּבְרָ וּנְחִיחַ תְּשַׁעֵן בְּהַשְׁקֵט
וּבְבִמְסָחָה תְּהִיָּה גְבוּרַתְכֶם

- 17. אֶחָד מִפְּנֵי גַעְרַת אֶחָד
- כְּתוּבָה עַל-רֹאשׁ הַהָר וּכְנָס עַל-
הַגְּבֻעָה
- 18. אֲשֶׁר־י לֹא-חֹזֵק לֹא
- 19. בִּירוּשָׁלַם בְּנֹ לֹא-תִבְנֶה
- לְקוֹל זֶעֶקֶךָ כִּשְׂמֹעַתְךָ עֵינֶיךָ
- 25. וְעַל כָּל-גְּבֻעָה נִשְׂאָה פְּלָגִים
יְבֵלִי-מִיּוֹם
- בְּיוֹם הַרְג רֵב בְּנִפְל מִגְּדוּלִים
- 26. הַלְּבָנָה
- חֲזָבָה
- בְּיוֹם חֲבַש יִהְיֶה אֶת-שְׁבֵר עֲמֹךְ
- 27. בָּא מְמֹרָחֶךָ
- בְּעַד אִפֹּךְ
- 30. וְלִדְב אִשׁ אוֹכֵלָה
- 31. כִּי מִקּוֹל
- 32. וּבְמַלְחָמָתָה תִּנּוּפָה

- 17.
- 18.
- 19.
- 25.
- 26.
- 27.
- 30.
- 31.
- 32.

- 17. Χιλιάς μία ἀπὸ προσώπου ἐπιτιμήσεως ἑνός.
- 18.
- 19. οὐ κλαύσεις.
- 25.
- Ἐν ἡμέρᾳ ἀποκταμένου πολλοῦ, ἐν τῇ πεσεῖν μεγαλυνομένων.
- 26. Λευκῆς.
-
- Ἵταν ἰάσῃται Κύριος τὸ σύντριμμα τοῦ λαοῦ αὐτοῦ.
- 27. Ἐρχεται μακρόθεν.
- 30.
- 31. Ὅτι ἀπὸ φωνῆς.
- 32.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

In reversione et requie salvi eritis in quiescendo, et in spe erit fortitudo vestra.

Si revertamini et quiescatis, salvi eritis : in silentio et in spe erit fortitudo vestra.

- 17- Chilias una a facie increpationis unius.
- Sicut malus super capite montis, et sicut vexillum super collem.
- 18. Beati omnes qui expectant eum.
- 19. In Jerusalem plorando non plorabis.
- Ad vocem clamoristui secundum auditionem ejus respondebit tibi.
- 25. Et super omnem collem elevatum rivi deductus aquarum.
- In die interfectionis multæ in cadendo turres.
- 26. Lunæ.
- Solis.
- In die alligare Dominum contritionem populi sui.
- 27. Venit de longinquo.
- Ardens furor ejus.
- 30. Et flamma ignis comedentis.
- 31. Quia a voce.
- 32. Et in bellis agitationis.

- 17. Mille homines a facie terro-
ris unius.
- Quasi malus navis in vertice montis, et quasi signum super collem.
- 18. Beati omnes qui expectant eum.
- 19. In Jerusalem : plorans nequam plorabis.
- Ad vocem clamoris tui statim ut audieris, respondebit tibi.
- 25. Et super omnem collem elevatum rivi currentium aquarum.
- In die interfectionis multorum, cum ceciderint turres.
- 26. Lunæ.
- Solis.
- In die qua alligaverit Dominus vulnus populi sui.
- 27. Venit de longinquo.
- Ardens furor ejus.
- 30. Et flamma ignis devorantis.
- 31. A voce enim.
- 32. Et in bellis præcipuis.

- 17. Chilias una a facie increpationis unius.
- 18.
- 19. . . . non plorabis.
- 25.
- In die cum multi cæsi fuerint, cum cadent magnifici.
- 26. Albæ.
- Caloris.
- Quando sanaverit Dominus contritionem populi sui.
- 27. Venit de longinquo.
- 30.
- 31. Quia a voce.
- 32.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXX Hesaiæ.

V. 4. Ἄλλοτ, ὦ υἱὸν ἀπιστ- etc. Curter. ex ms.

V. 4. Οἱ Γ', αὐτοῦ. Idem, et mox repetitur post ἀγγελοι.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

Ἐν μετανοίᾳ καὶ ἀναπαύσει σωθήσεσθε, καὶ ἐν ἐλπίδι ἔσται ἡ δύναμις ὑμῶν.

Ὅταν ἀποστραφῆς στενάξῃς, τότε σωθήσῃ, καὶ γνώσῃ τοῦ ἦσθα, ὅτε ἐπεποιθεὶς ἐπὶ τοῖς ματαίοις, ματαία ἡ ἰσχὺς ὑμῶν ἐγενήθη.

17. Χιλιάς μία ἀπὸ προσώπου ἐπιτιμήσεως ἐνός.

17. Χίλιοι διὰ φωνὴν ἐνός φεύγονται.

17. Χιλιάς μία ἀπὸ προσώπου ἐπιτιμήσεως ἐνός.

Ὡς ἰσθὺς ἐπάνω θρους, καὶ ὡς ἰστία ἐπὶ βουνοῦ.

Ὡς ἰσθὺς ἐπ' ἄρουρας, καὶ ὡς σημαῖαν φέρων ἐπὶ βουνοῦ.

18. Μακάριοι πάντες οἱ ὑπομένοντες αὐτόν.

18. Μακάριοι οἱ ἐμμένοντες ἐπ' αὐτῷ.

18.

19. Ἰερουσαλήμ κλαυθμῷ οὐ κλαύσεις.

19. Ἰερουσαλήμ κλαυθμῷ ἐκλαυσεν.

19. Ἐν Ἰερουσαλήμ κλαυθμῷ οὐ κλαυθήσεται.

Πρὸς τὴν φωνὴν τῆς βοῆς σου, καθὼς ἂν ἀκουσθῇ, ἀκούει σου.

Τὴν φωνὴν τῆς κραυγῆς σου, ἤνικα εἶδεν, ἐπήκουσέ σου.

25. Καὶ ἐπὶ παντὸς βουνοῦ ἐπηρμένου διαιρέσεις ἀγωγῶν ὕδατων.

25. Καὶ ἐπὶ παντὸς βουνοῦ μετώρου ὕδωρ διαπορευόμενον.

25.

Ἐν ἡμέρᾳ σφαγῆς πολλῆς, ἐν τῷ πεσεῖν μεγάλους.

Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκσίγη, ὅταν ἀπόλωνται πολλοί.

26.

26.

26. Τῆς σελήνης. Τοῦ ἡλίου.

Ὅταν λάσσηται Κύριος τὸ σύντριμμα τοῦ λαοῦ αὐτοῦ.

27. Ἐρχεται μακρόθεν. Φλεγόμενος θυμὸς αὐτοῦ. 30.

27. Ἐρχεται διὰ χρόνον. Κατόμενος θυμὸς.

27. Ἐρχεται μακρόθεν.

31. Ἀπὸ γὰρ φωνῆς. 32.

30. Καὶ φλογὸς κατεσθίουσης. Ἄλλος, καὶ φλογὸς πυρός.

30.

31. Διὰ γὰρ τῆς φωνῆς. 32. Πολεμήσουσιν αὐτὸν ἐκ μεταβολῆς.

31. Ὅτι ἀπὸ φωνῆς. 32. ✕ Καὶ ἐν πολέμοις ἀφορισμοῦ.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

In pœnitentia et requie servabimini, et in spe erit virtus vestra.

Cum conversus ingemueris, tunc salvus eris et cognosces ubi eras, cum confidebas super vana, vana fortitudo vestra facta est.

17. Chilias una a facie increpationis unius.

17. Mille ad vocem unius fugient.

17. Chilias una a facie increpationis unius.

Tanquam malus super montem, et tanquam vela in colle.

Quasi malus navis super montem, et quasi signum ferens super collem.

18. Beati omnes qui exspectant eum.

18. Beati qui immanent in eo.

18.

19. Jerusalem ploratu non plorabis.

19. Jerusalem ploratu ploravit.

19. In Jerusalem ploratu non plorabitur.

Ad vocem clamoris tui, sicut auditum fuerit, audit te.

Vocem clamoris tui, quando vidit, exaudivit te.

25. Et super omnem collem excelsum divisiones aquæductuum.

25. Et super omnem collem elevatum aqua transiens.

25.

In die cædis multæ, in cadendo magnos.

In die illa cum perierint multi.

26.

26. Lunæ. Solis.

26.

Quando sanaverit Dominus contritionem populi sui.

27. Venit de longinquo. Ardens furor ejus. 30.

27. Venit post tempus. Ardens furor.

27. Venit de longinquo.

31. A voce enim. 32.

30. Et flammæ devorantis. Alius, et flammæ ignis.

30.

31. Per vocem enim. 32. Pugnabunt contra eum ex commutatione.

31. Quia a voce. 32. ✕ Et in bellis separationis.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXX Hesaiæ.

V. B. O. Γ', πάντες. Id. præmisso asterisco. Procopius. Hieronymus vero: « Pro quo Hebraice dicitur, MASSA BEEMOTH NEGEB, quod LXX

transulerunt, *visio quadrupedum in deserto.* » [Belle hic adnotat S. Hier. : « Pro regulo volante, quem LXX *genimina aspidum volantium* transulerunt in Hebr. *ἐμπρηστής* dicitur (scil. *פּרָשׁ*, quod proprie est, *prester*, *πρηστήρ*. Non autem audiendi editores Sancti nostri, qui crediderunt respondere voci Hebr. subsequenti) et *volans* (scil. *בַּעֲפָף*), quem (presterem) nos appellare possumus *comburentem*, et Hebraice vocatur *saraph.* » DRACH.]

Ibid. Θ., ἐπὶ ὤμων. *Curtis.* Ο', ἐπὶ ὄνων, vox vitata quod non semel accidit; ex ὤμων nempe factum est ὄνων. (*)

Ibid. 'A., Σ., Θ., πῶλων. Hieronymus : « Rursum in eo loco ubi nos interpretati sumus, *portantes*

(*) Jam plures docti viri animadverterunt oscitantiam Montisfaucii hoc in loco. Nam LXX Interpretum ὄνων vere genuinum est, et pertinet ad כְּתֵף עֲרִיבָה עַל (super humero pullorum; Keri enim, עֲרִיבָה), quod, brevitati studentes, transulerunt, ἐπὶ ὄνων. Versio autem eorumdem, καὶ χαμήλων, ad ejusdem versus verba hebraica וְעַל דְּבַשָּׁן גְּבֻלִים (et super dorso camelorum) referenda est. Omnia hic in LXX recta concordantiaque cum hebraico, quæ vero Montf. edi jussit in duobus his stichis omnia perversa. Sic ad versionem τῶν LXX, τὸν πλοῦτον αὐτοῦ, addidit, quasi aliam lectionem, ✕ θησαύρους (sic) αὐτῶν. Sed non ita se habet res. Textus hebr. sonat : « Portant super humero asinorum *opes suas*, וְעַל כְּתֵף עֲרִיבָה עַל דְּבַשָּׁן גְּבֻלִים וְעַל כְּתֵף עֲרִיבָה עַל דְּבַשָּׁן גְּבֻלִים. » LXX reddiderunt breviter, ἔφερον ἐπὶ ὄνων καὶ χαμήλων τὸν πλοῦτον αὐτῶν. Marchal. cod. supplet post ἔφερον, et quidem sub asterisco, θησαυροὺς αὐτῶν, quod non exprimitur in LXX. DRACH.

super humeros jumentorum, pro jumentis, omnes similiter transulerunt, πῶλους, id est, pullos asinorum. »

Ibid. Θ., ἐπὶ λαδὸν μὴ ὠφελούντα. *Mem.*

V. 7. Θ., καὶ Αἴγυπτος etc. *Idem.*

Ibid. Hieronymus : « Porro Symmachus interpretatus est, *ταραχαὶ εἰσι κατοικεῖν, id est, tumultus sunt ut habitent.* Verbum Hebraicum REEB Aquila ὄρημα, id est, *impetum et superbiam*; Symmachus, *turbationem*; LXX, *vanitatem*; Theodotio, *latitudinem*, interpretati sunt : quod tribus litteris scribitur RES et HE et BETH; et ipsum est quod in Psalmis legitur, *Memor ero Raab et Babylonis scientium me.* »

HESAIÆ CAPUT XXXI.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON 'Ελληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ
3 ונפל עזר	3.	3.
4 מלא רעים מקולם לא יודע וזהבונם לא יענה	4.	4.
5 גבן פסח	5.	5. Θυρεῶν. Ἵπερβαίνων.
6 קדש לאשר העמיקו סרה בני ישראל	6.	6. ✕ Υἱοὶ Ἰσραὴλ.
7 יבאסן איש אלילי כסף ואלילי זהב	7.	7. Ἀποκρύψουσι. . .
8 חסא		✕ Ἀμάρτημα.
9 וכלש מבגוד יעסר וחתו מנס שריו נאם- יהיה	9.	9.
10 אשר אור לו בעיון וחגור לו בידשלים		Φῶς αὐτῷ ἐν Σιών, καὶ κλίβανος αὐτῷ ἐν Ἱερουσαλήμ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

<p>3. Et cadet adjutus.</p> <p>4. Cum plenitudine pastorum, a voce eorum non consternabitur, et a tumultu eorum non humiliabitur.</p> <p>5. Protegendo. Transiliendo.</p> <p>6. Convertimini ad quem profunderunt defectionem filii Israel.</p> <p>7. Reprobabunt unusquisque vana argenti sui, et vana auri sui.</p> <p>Peccatum.</p> <p>9. Et rupem suam præ timore transibit, et pavebunt a vexillo principes ejus, dicit Dominus.</p> <p>Cui ignis ei in Sion, et elibanus ei in Jerusalem.</p>	<p>3. Et cadet cui præstatur auxiliium.</p> <p>4. Multitudo pastorum, a voce eorum non formidabit, et a multitudine eorum non pavebit.</p> <p>5. Protegens. Transiens.</p> <p>6. Convertimini, sicut in profundum recesseratis, filii Israel.</p> <p>7. Abjiciet vir idola argenti sui, et idola auri sui.</p> <p>In peccatum.</p> <p>9. Et fortitudo ejus a terrore transibit, et pavebunt fugientes principes ejus, dixit Dominus.</p> <p>Cujus ignis est in Sion, et caminus ejus in Jerusalem.</p>	<p>3.</p> <p>4.</p> <p>5. Clypeo muniens. Transcendens</p> <p>6. ✕ Filii Israel.</p> <p>7. Abscondent....</p> <p>✕ Peccatum.</p> <p>9.</p> <p>Ignis ei in Sion, et clibanus ei in Jerusalem.</p>
---	--	--

V. 8. Σ., ἐπὶ πτυχί. Hieronymus : Id est, *super latissimam tabulam.*

V. 10. Σ., καὶ τοῖς ἑρώσι etc. Procopius.

V. 11. Σ., ἀπόσπῃτε ἀπὸ τῆς ὁδοῦ etc. Idem.

V. 12. ✕ Διὰ τοῦτο etc. Curter. Hæc deerant olim in O, ideo asterisco notantur.

Ibid. S., Th., *Super contradictione et superbia.* Hieronymus. [Καὶ ἔτι ἐγόγγυσας, quod respondet τῷ τῆρι, addidimus. DRACH.]

V. 14. 'A., καὶ τοῦ ἀνασύραι etc. Curter. [Qui scribit ἀπὸ τοῦ β. DRACH.]

V. 15. OI Γ', ✕ ἑτι. Idem.

Ibid. Σ., ἐν μετανοίᾳ etc. Procopius. Porro LXX plura hic legisse videntur, quam Hebraicus textus hodiernus habeat. [Jam diximus LXX sæpe paraphrasas agere; at quoad sensum nihil plus habent hic quam Hebraica veritas. DRACH.]

V. 17. OI Γ', χιλιάς μία etc. Curter.

Ibid. Σ., ὡς ἰσπός etc. Idem.

V. 18. Σ., μακάριοι πάντες etc. Ex Eusebio et Procopio.

V. 19. Σ., Ἱερουσαλήμ etc. Hæc lectiones prodeunt ex omnibus mss., ex Eusebio, Procopio et

Curterio.

Ibid. Σ., πρὸς τὴν φωνὴν etc. Sic Procopius, necnon mss. et Eusebius; sed hi postremi non habent, πρὸς.

V. 25. Σ., ἐπὶ παντός etc. Ex Procopio.

Ibid. 'A., ἐν ἡμέρᾳ etc. Hæc lectiones prodeunt ex Eusebio, Procopio et mss.

V. 26. Hieronymus : « Labana, et Hamma, quæ Aquila interpretatur, albam et calorem, per quæ lunam solemque significat. »

Ibid. 'A., δταν ἰάσῃται etc. Procopius.

V. 27. Ms. Jes. οἱ Γ', ἔρχεται μακρόθεν. Eusebius et tres mss., οἱ λοιποὶ ἐρμηνευταί, μακρόθεν.

Ibid. Σ., φλεγόμενος etc. Curter. ex mss. Jes.

V. 30. Ἄλλος, καὶ φλογὸς πυρός. Ex Curterio.

V. 31. 'A., Θ., ἑτι ἀπὸ φωνῆς etc. Curter.

V. 32. Θ., ✕ καὶ ἐν πόλεμοις etc. Idem.

V. 33. O, οὐ γὰρ πρὸς ἡμερῶν ἀπατηθήσῃ, *tu enim ante dies exigeris.* Paraphrasis textus Hebraici quem ad literam sic reddit S. Hier., *Præparata est enim ab heri Topheth.* Alii, οὐ γὰρ πρὸς ἡμερῶν ἀπατηθήσῃ, *non enim ante dies reproberis,* aut ἀπατηθήσῃ, *decipieris,* aut ἀπατηθήσῃ, *exigeris.* Ex ed. Rom. DRACH.

HESAIÆ CAPUT XXXI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

O.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

3.

4. Πληρώματος ποιμένων, ἀπὸ φωνῆς αὐτῶν οὐχ ἠττηθήσεται, οὐδὲ ἀπὸ πλήθους αὐτῶν οὐχ ὑποταγήσεται.

5. Ὑπερασπίζων.

Ὑπερβαίνων.

6. Μετανοήσατε ὡς ἐβαθύνετε παραβῆναι, ✕ υἱοὶ Ἰσραήλ.

7. Ἀποκαλοῦνται . . .

9. Πέτρα αὐτοῦ ἡ φοβερὰ παρελεύσεται, καὶ ἠττηθήσονται ἄρχοντες αὐτοῦ, φησὶ Κύριος.

Ὅς ἔχει πῦρ ἐν Σιών, καὶ κλίβανον ἐν Ἱερουσαλήμ.

SYMMACHUS.

3.

4. Plenitudinis pastorum, a voce eorum non vincetur, et a tumultu eorum non subjicietur.

5. Protegens.

Transcendens.

6. Poenitentiam agite ut profunde transgressi estis, ✕ filii Israel.

7. Revocantur...

9. Petra ejus formidabilis pertransibit, et vincetur principes ejus, dicit Dominus.

Qui habet ignem in Sion, et clibanum in Jerusalem.

3. ✕ Καὶ πεσιταὶ ὁ βοηθούμενος.

4. Ἐως ἂν ἐμπλησθῇ τὰ ὄρη τῆς φωνῆς αὐτοῦ, καὶ ἠττηθήσῃ, καὶ τὸ πλήθος τοῦ θυμοῦ ἐπτοθήσῃ.

5. Ὑπερασπιά.

Περιποίησεται.

6. Ἐπιστράφητε οἱ τὴν βαθεῖαν βουλήν βουλευόμενοι, καὶ ἀνομον, υἱοὶ Ἰσραήλ.

7. Ἀπαρνήσονται οἱ ἄνθρωποι τὰ χειροποίητὰ αὐτῶν τὰ ἀργυρᾶ, καὶ τὰ χειροποίητὰ τὰ χρυσᾶ.

Vacat.

9. Πέτρα γὰρ περιληφθήσονται, ὡς χάρακι, καὶ ἠττηθήσονται ὁ δὲ φεῦγων ἀλώσεται. Τάδε λέγει Κύριος.

Μακάριος ὁς ἔχει ἐν Σιών σπέρμα, καὶ οἰκίους ἐν Ἱερουσαλήμ.

LXX INTERPRETES.

3. ✕ Et cadet adjutus.

4. Donec impleantur montes voce ejus, et vicli fuerint, et multitudinem furoris expaverint.

5. Proteget.

Conservabit.

6. Convertimini, qui profundum consilium iniistis; et iniquum, filii Israel.

7. Abnegabunt homines manufacta sua argentea, et manufacta aurea.

Vacat.

9. Petra enim circumdabuntur quasi vallo, et vincetur: qui autem fugerit capietur. Hæc dicit Dominus.

Beatus qui habet in Sion semen, et domesticos in Jerusalem.

3.

4. Πλήρη ποιμένων καὶ ἀπὸ τῆς φωνῆς αὐτῶν οὐ μὴ ἠττηθῇ, καὶ ἀπὸ πλήθους αὐτῶν οὐ μὴ ὑπετάγη.

5. Ὑπερασπίζων.

Ὑπερβαίνων.

6. ✕ Υἱοὶ Ἰσραήλ.

7. Ἀπῶσο (sic) νῦν ἀνὴρ τὰ εἰδωλα αὐτοῦ, ἀργυρίου αὐτοῦ, καὶ τὰ εἰδωλα τοῦ χρυσοῦ αὐτοῦ.

9.

Ὅς αὐτῶ ἐν Σιών, καὶ κλίβανος αὐτῶ ἐν Ἱερουσαλήμ.

THEODOTIO.

3.

4. Plena pastorum, et a voce ipsorum non victus fuerit, et a multitudine ipsorum non subjectus fuerit.

5. Protegens.

Transcendens.

6. ✕ Filii Israel.

7. Abjiciat nunc vir idola sua argenti sui, et idola auri sui.

9.

Ignis ei in Sion, et clibanus ei in Jerusalem.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXI Hesaiæ.

V. 3. ✕ Καὶ πεσῆται etc. Curterius ex ms. Jes. [In Vatic. et Alex. vacat.]

V. 4. Σ., πληρώματος etc. Lectionem Symmachi adfert Procopius; Theodotionis Curter. ex ms. Jes.

V. 5. 'A., θυρεῶν etc. Curter. ex ms. Jes.

Ibid. Hieronymus : « Pro transeunte, in Hebraico, PHASE, in tribus, præter LXX, Interpretibus, ὑπερβαίνων ponitur. Ex quo manifestum est Pascha, hoc est, Phase Domini, non passionem significare, sed transitum. »

V. 6. Σ., μετανοήσατε etc. Procopius. Curterius vero ex ms. Jes., οὐ γ', υἱοὶ Ἰσραὴλ. Hieronymus hunc Symmachi locum sic adfert : S., Agite pœnitentiam, qui profundo consilio atque peccato a Domino recessistis. [Juxta Procopium Symmachus scripsit, οὐ υἱοὶ Ἰσρ. Drusius corrigendum putat, ὦ υ'. I. DRACH.]

V. 7. 'A., ἀποκρύψουσι etc. Curter. ex ms. Jes. qui lectionem Theodotionis pleniorē exhibet. [In textu LXX, pro ἀπαρνήσονται, Marchal. codex hæ-

HESAIÆ CAPUT XXXII.

TO EBPAIKON.

1 הן לצדק ימלך - מלך

ולשרים למשפט ישוד

2 והיה - איש כמחבא - רוח וסתר
רם

3 בעון
ולא תשענה עיני

4 ולבב נבחרים יבין לדעת

לדבר צדקה

7 יעץ

8 ונדיב נדיבות יעץ והוא על -
נדיבות יקום

9 נשים שאננות

קמנה

במדות

אמרתני

10 אסף בלי יבוא

11 וערה

חגרה על - הלצים

VERSIO HEBRAICI TEXT.

1. Ecce in justitia regnabit rex.
Et principes ad iudicium præerunt.

2. Et erit vir sicut latibulum venti et absconsio inundationis.

In siccitate.

3. Et non hallucinabuntur oculi.

4. Et cor præcipitatorum intelliget scientiam.

Ad loquendum candida.

7. Consultavit.

8. Et liberalis liberalia consuluit, et ipse propter liberalia stabit.

9. Mulieres tranquillæ.

Surgite.

Confidentes.

Eloquium meum.

10. Collectio non veniet.

11. Et nuda es.

Et accinge te super lumbos.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

1.

2.

3.

4.

7.

8.

9.

10.

11.

VULGATA LATINA.

1. Ecce in justitia regnabit rex.
Et principes in iudicio præerunt.

2. Et erit vir sicut qui absconditur a vento, et celat se a tempestate.

In Sion.

3. Non caligabunt oculi videntium.

4. Et cor stultorum intelliget scientiam.

(Velociter) loquetur et plane.

7. Concinnavit.

8. Princeps vero ea quæ digna sunt principe cogitabit, et ipse super duces stabit.

9. Mulieres opulentæ.

Surgite.

Confidentes.

Eloquium meum.

10. Collectio ultra non veniet.

11. Et confundimini.

Accingite lumbos vestros.

AKIΛAΣ.

1.

Kαὶ ἄρχοντες εἰς κρίμα ἄρξουσιν.

2. Καὶ ἔσται ἀνήρ ὡς κρύπτων πνεῦμα, καὶ ἀποκρυφῆ ἐν τινάγματι.

3.

4.

7. Ἐβουλεύσατο.

8.

9.

Τὸ λόγιόν μου.

10. Συλλογῆ οὐ μὴ ἐλθῆ.

11.

Καὶ ζώσασθε ἐπὶ ὑσφύας.

AQUILA.

1. Et principes ad iudicium præerunt.

2. Et erit vir ut abscondens spiritum, et absconsio excussio-nis.

3.

4.

7. Consultavit.

8.

9.

Eloquium meum.

10. Collectio ne veniat.

11.

Et accingimini super lumbos.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXI Hesaiæ.

hei, ἀφαιρούνται, *rejicient*. — Lamb. Bos ex eod. codice: ε θ., ἀπώσον (sic) τε (lege, ἀπώσσονται, non νγω, ἀπώσει τε, ut vult vir doctus) ἀνήρ τὰ ἐξωλα etc. » ut supra, et absque νῦν ante ἀνήρ. DRACH.]

Ibid. 'A., ✱ ἀμάρτημα. Idem.

V. 9. Σ., πέτρα αὐτοῦ etc. Procopius. [Qui addit, δηλαδὴ τοῦ Ἀσσυρίου. DRACH.]

Ibid. 'A., Θ., φῶς αὐτῷ etc. Has lectiones exhibent Procopius et Eusebius, qui postremus ait vo-

cem μακάριος non haberi apud reliquos interpretes. LXX vero ideo μακάριος transtulerunt, quia ὤσῃ habuerunt pro ὤσῃ quam vocem Hiertere solent, μακάριος. In hunc autem locum Hieronymus: « *Ignis et lumen Hebraice eisdem scribuntur litteris, ALEPH, VAU, RES; quod si legatur UR, ignem sonat; si OR, lucem. Hoc ideo dictum est, quia pro igne, quem solus interpretatus est Symmachus, Aquila et Theodotio lumen transtulerunt.* »

HESAIÆ CAPUT XXXII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1. Ἴδοῦ εἰς δικαιοσύνην βασιλεύσει βασιλεύς.

Καὶ ἄρχοντες εἰς κρίμα ἄρξουσιν.

2. Καὶ ἔσται ἀνὴρ ὡς ἀποκρυφὴ ἀπὸ πνεύματος, καὶ λαίλαπος.

3. Καὶ οὐκ ἀμαυρωθήσονται ὀφθαλμοὶ αὐτῶν.

4. Καὶ ἡ καρδία τῶν ἀκούοντων προσέξει τοῦ ἀκούειν.

Λαλεῖν τρανά.

7. Ἐβουλεύσατο.

8. Ἄρχων δὲ ἀρχοντικὰ βουλευέσται, καὶ ἡγεμῶν ἀναστήσεται.

9.

Τὰς ῥήσεις μου.

10. Ἐκωλύθη ἵνα μὴ ἔλθῃ.

11.

SYMMACHUS.

1. Ecce in justitia regnabit rex. Et principes ad iudicium præerunt.

2. Et erit vir quasi absconsio a spiritu et procella.

3. Et non obscurabuntur oculi eorum.

4. Et cor audientium attendet ad audiendum.

Ad loquendum perspicua.

7. Consultavit.

8. Princeps vero quæ principis sunt cogitabit, et dux erigetur.

9.

Dicta mea:

10. Impedita est ne veniret.

11. Nudamini.

1. Ἴδοῦ γὰρ βασιλεὺς δίκαιος βασιλεύσει.

Καὶ ἄρχοντες μετὰ κρίσεως ἄρξουσι.

2. Καὶ ἔσται ὁ ἄνθρωπος κρυπτῶν τοὺς λόγους αὐτοῦ, καὶ κρυβήσεται ὡς ἀφ' ὕδατος φερομένου.

Ἐν Σιών.

3. Καὶ οὐκέτι ἔσονται πεποιθότες ἐπ' ἀνθρώποις.

4. Καὶ ἡ καρδία τῶν ἀσθενούντων προσέξει τοῦ ἀκούειν.

Λαλεῖν εἰρήνην.

7. Βουλευέσεται.

8. Οἱ δὲ εὐσεβεῖς συνετὰ ἐβουλεύσαντο, καὶ αὕτη ἡ βουλή μενεῖ.

9. Γυναῖκες πλούσιαι. Οἱ λοιποὶ, γυναῖκες εὐθηνοῦσαι.

Ἀνάστητε. Οἱ λοιποὶ, ἀνάστητε ✱ δὴ.

Ἐν ἐλπίδι. Οἱ λοιποὶ, πεποιθυῖται.

Λόγους μου.

10. Πέπανται, οὐκέτι μὴ ἔλθῃ.

11. Γυμναὶ γένεσθε.

Περιζώσασθε τὰς ὀσφύας.

LXX INTERPRETES.

1. Ecce enim rex justus regnabit. Et principes cum iudicio præerunt.

2. Et erit homo occultans sermones suos, et abscondetur quasi ab aqua quæ fertur.

In Sion.

3. Et nequaquam ultra erunt confidentes in hominibus.

4. Et cor infirmantium attendet ad audiendum.

Loqui pacem.

7. Consultabit.

8. Pii autem prudentia cogitant, et hoc consilium manebit.

9. Mulieres divites. *Reliqui*, mulieres prospere habentes.

Surgite. *Reliqui*, surgite, ✱ quæso.

In spe. *Reliqui*, confidentes.

Verba mea.

10. Cessavit, non ultra veniet.

11. Nudæ efficiamini.

Accingite lumbos.

1.

Καὶ ἄρχοντες εἰς κρίμα ἄρξουσιν.

2.

Ἐν Σιών.

3.

4.

7. Ἐβουλεύσατο.

8.

9.

Τὰ ῥήματά μου.

10.

11.

THEODOTIO.

1. Et principes ad iudicium præerunt.

2.

In Sion.

3.

4.

7. Consultavit.

8.

9.

Verba mea.

10.

11.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

ΑΚΥΛΛΑΣ.

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

- על-שד 12 12.
- על-גפן פיה 13.
- על אדמת עמי 13.
- קריה עליה 14.
- ובחק 14.
- עדדים 15.
- רח ממדום 15.
- היה מדבר לנרמל 17.
- ובמח עד-עולם 17.

- 12. Ἐπὶ ἀγροῦ.
- Ἐπὶ ἀμπέλω αὐξητικῆ.
- 13.
- 14.
- Ἄγγελῶν
- 15.
- 17. Καὶ πεποιθήσεις ἕως αἰῶνος.

ובשפלה 19.

19.

19. Καὶ ἐν πεδινῆ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

- 12. Super agros.
- Super vitem fructificantem.
- 13. Super humum populi mei.
- Civitatem exsultantem
- 14. Et fortalitiuum.
- Gregum.
- 15. Spiritus de excelso.
- Et erit desertum in Charmel.
- 17. Et fiducia usque in sæcu- lum.
- 19. Et in humili loco.

- 12. Super regione.
- Super vinea fertili.
- 13. Super humum populi mei.
- Civitatis exsultantis.
- 14. Et palpatio.
- Gregum.
- 15. Spiritus de excelso
- Et erit desertum in Chærmel.
- 17. Et securitas usque in sempi- ternum.
- 19. Et humilitate.

- 12. Super agro.
- Super vineam augescentem.
- 13.
- 14.
- Gregum.
- 15.
- 17. Et fiduciæ usque in sæcu- lum.
- 19. Et in campestri.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXII Hesaiæ.

V. 4. Σ., ἰδοῦ etc. Procopius, qui addit aliorum interpretationi consonare Symmachum, συμφώ- νως τοῖς ἄλλοις.
 Ibid. Eusebius, *οἱ λοιποὶ, καὶ ἀρχοντες* etc.
 V. 2. 'A.; καὶ ἔσται etc. Eusebius et Procopius, itemque tres mss. quorum unus ad Symmachum legit, ἀποκρυβῆ.
 Ibid. Hieronymus : « *Verbum Hebraicum, BA- SAION, quod dicitur, in siti, sive in siccitate et in invio, LXX et Theodotio, in Sion, interpretati sunt : pro SAION, id est, siti, legentes SION, quæ eisdem litteris scribitur.* » Certum videtur reliquos, ἐν ξη- ρότητι, et ἐν δίψει, vertisse; scilicet, in siccitate, et in siti.
 V. 3. Σ., καὶ οὐκ ἀμαυρ- etc. Procopius. [Qui habet *ot* ante ὄφθαλμοί. DRACH.]
 V. 4. Σ., καὶ ἡ καρδία etc. Idem.
 Ibid. Σ., λαλεῖν τρανά. Idem.

V. 7. Οἱ Γ', ἐβουλεύσατο. Curter. ex ms. Jes.
 V. 8. Σ., ἀρχων δὲ etc. Procopius.
 V. 9. *Οἱ λοιποὶ, γυναῖκες εὐθηνούσαι.* Idem.
 Ibid. Οἱ Γ', ✕ δὴ. Ita Curter. ex ms. Jes.
 Ibid. *Οἱ λοιποὶ, πεποικυῖται.* Procopius.
 Ibid. 'A., τὸ λόγιόν μου etc. Curter. ex ms. Jes.
 V. 10. 'A., συλλογῆ οὐ μὴ etc. Idem. [In senum textu, Alex., Ald., Complut. Marchalianusque cod. habent, *πέπταται ὁ σπόρος (seminatio), καὶ οὐκέτι. DRACH.*]
 V. 11. Symmachus, *nudamini.* Ex Hieronymo.
 Ibid. Ο', περις-. Edit. Rom. : « *In aliis est, πε- ρις. σάκκοις ὄσφύας, et in aliquo additur, ὑμῶν.* » DRACH.
 Ibid. 'A., καὶ ζώσαθε etc. Curt.
 V. 12. 'A., ἐπὶ ἀγροῦ. Σ., Θ., περὶ ἀγροῦ. Idem.
 Ibid. 'A., ἐπὶ ἀμπέλω etc. Procopius.

HESAIÆ CAPUT XXXIII.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

ΑΚΥΛΛΑΣ.

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

- 1 1. דהי שודד ואתה לא שודד ובגד לא-בגד בך
- 2 2. כהתיבך שודד תישד כגלחך לבגד יבגד-בך
- 3 3. מקול הכוזב נודד עמים

- 1.
- 3. Ἀπὸ φωνῆς ὄχλου ἀνεχώρησαν λαοί.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

1. Væ prædanti, et tu non direptus, et prævaricanti, et non prævaricati sunt in te.
 Cum consummaveris devastans, devastaberis : cum compleveris prævaricari, prævaricabuntur in te.
 3. A voce turbæ vagati sunt populi.

1. Væ qui prædaris, nonne et ipse prædaberis? et qui spernis, nonne et ipse sperneris?
 Cum consummaveris deprædationem, deprædaberis : cum fatigatus desieris contemnere, contemneris.
 3. A voce angeli fugerunt populi,

1.

3. A voce turbæ recesserunt populi.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

- 12. Περὶ ἀγροῦ.
Περὶ ἀμπέλου πολυφόρου.
- 13. Ἐπὶ τὴν γῆν τοῦ λαοῦ μου.
Πόλιν γαυριώσαν.
- 14.
- 15. Ἀνάψυξις ἐξ ὕψους.
Καὶ ἔσται ἡ ἔρημος εἰς Κάρμη-
λον.
- 17. Καὶ πεποιθήσεις ἕως αἰῶνος.
- 19. Καὶ ἐν κοιλάδι.
SYMMACHUS.
- 12. De agro.
De vinea fertili.
- 13. Saper terram populi mei.
Civitatem exsultantem.
- 14. Inquisitio.
- 15. Refrigerium ex alto.
Et erit desertum in Carmelum.
- 17. Et fiducia usque in sæcu-
lum.
- 19. Et in valle.

- 12. Ἀπὸ ἀγροῦ.
Καὶ ἀμπέλου γεννήματος.
- 13. Ἡ γῆ τοῦ λαοῦ μου.
Πόλις πλουσία.
- 14. Ἐπιθυμήματος.
Ποιμένων.
- 15. Πνεῦμα ἀφ' ὕψηλου.
Καὶ ἔσται ἔρημος ὁ Χέρμελ.
- 17. Καὶ πεποιθότες ἕως τοῦ αἰῶ-
νος.
- 19. Ἐν τῇ πεδινῇ.
LXX INTERPRETES.
- 12. Ab agro.
Et vite geniminis.
- 13. Terra populi mei.
Civitas opulenta.
- 14. Desiderii.
Pastorum.
- 15. Spiritus de excelso.
Et erit desertum Chermel.
- 17. Et confidentes usque in sæ-
culum.
- 19. In campestri.

- 12. Περὶ ἀγροῦ.
- 13.
- 14.
- 15.
- 17. Καὶ ἐλπίσεως ἕως αἰῶνος.
- 19.
- THEODOTIO.
- 12. De agro.
- 13.
- 14.
- 15.
- 17. Et spei usque in sæculum.
- 19.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXII Hesaiæ.

V. 13. Σ., ἐπὶ τὴν γῆν etc. Idem.
Ibid. Σ., πόλιν γαυριώσαν. Idem.
V. 14. Hieronymus: « *Quod in Hebraico dicitur, OPHEL et BEEN, quas Hebræi duas turres in Jeru-
salem fuisse arbitrantur, excelsas atque firmissimas, quæ his appellantur nominibus: quarum prior inter-
pretatur, tenebræ, sive nubilum, quod usque ad nu-
bes erigeret caput: altera, probamentum, seu firmi-
tas, sive ut Symmachus vertit, inquisitio: eo quod
in contemplando culmine ejus oculi fallerentur.* »
Ibid. Ο', ἐπιθυμήματος. Alex., Ald., Complut. et
March. cod., ἐπιθυμητοὺς (desiderabiles, vel desi-
deratos).—Ad al. κῶμαι ejusd. commatis, ed. Rom.:
« *Apud S. Hieron. additur, σου.* » Et revera sanctus
doctissimusque Scripturarum scrutator ita scribit:
« *LXX pro tenebris et palpatione, quæ factæ sunt
super speluncas usque in sempiternum, transtulerunt,
et erunt villæ tuæ speluncæ usque in æternum.* »

DRACH.
Ibid. Ἀ., ἀγγελῶν. Procopius.
V. 15. Σ., ἀνάψυξις ἐξ ὕψους. Idem.
Ibid. Σ., καὶ ἔσται etc. Eusebius in Hesaiam.
V. 17. Ἀ., Σ., καὶ πεποιθήσεις etc. Curter. ex
ms. Jes.
Ibid. Ο', καὶ πεποιθότες. March. cod. addit, ἔσον-
ται. Sic etiam Alex., Ald. et Complut. DRACH.
V. 19. Euseb. *De locis Hebraicis*: Σεφηλά ἐν
Ἡσαΐα. Ἀ., πεδινή. Σ., κοιλάς· καὶ εἰς ἐτὶ νῦν Σε-
φηλά καλεῖται· αὕτη ἐστὶ πᾶσα ἡ περὶ τὴν Ἐλευθε-
ρόπολιν χώρα πρὸς βορρᾶν καὶ δυσμᾶς. Quem locum
sic vertit Hieronymus: « *Sephela, sicut scribit He-
saias: pro qua Aquila, campestem; Symmachus,
vallem, interpretatur. Usque hodie omnis regio juxta
Elcutheropolim campestris et plana, quæ vergit ad
Aquilonem et Occidentem, Sephela dicitur.* »

HESAIÆ CAPUT XXXIII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

- 1. Οὐαὶ ὁ ταλαιπωρίζων, αὐτὸς
δὲ μὴ ταλαιπωρηθῆς, καὶ ἀθετῶν,
αὐτὸς δὲ οὐκ ἀθετηθεῖς.
Ὅταν συντελέσης ταλαιπωρίζων,
ταλαιπωρηθήσῃ, καὶ ὅταν κοπιᾷσῃ
ἀθετῶν, ἀθετησοῦσί σε.
- 3. Ἀμῶν.
- SYMMACHUS.
- 1. Væ qui miseros facis, miser
et ipse non factus; et qui repro-
bas, ipse autem non reprobatus.
Cum compleveris miseros facere,
miser et ipse fies; et cum defes-
sus fueris reprobando, reproba-
bunt te.
- 3. Hamon.

- 1. Οὐαὶ τοῖς ταλαιπωροῦσιν ἑμᾶς,
ἑμᾶς δὲ οὐδεὶς ποιεῖ ταλαιπώρους,
καὶ ὁ ἀθετῶν ἑμᾶς οὐκ ἀθετεῖ.
Ἄλωσσονται οἱ ἀθετοῦντες, καὶ
ταλαιπωρηθῶσονται, καὶ ὡς σῆς ἐφ'
ἱματίου οὕτως ἠτηθηθῶσονται.
- 3. Διὰ φωνῆν τοῦ φόβου ἐξέστη-
σαν λαοί.
- LXX INTERPRETES.
- 1. Væ qui vos miseros faciunt,
vos autem nemo facit miseros; et
qui reprobat vos, non reprobatur.
Capiuntur reprobatore, et tra-
dentur, et quasi tinea in vesti-
mento, sic superabuntur.
- 3. Propter vocem timoris obstu-
perunt populi.

- 1
- 3. Ἀπὸ φωνῆς δόγλου ἀνεχώρησαν
λαοί.
- THEODOTIO.
- 1.
- 3. A voce turbæ recesserant
populi.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γραμμασί.	AKYAAΣ.
מרמכותך נפצו גוים		
4 כמשק גביו	4.	4.
6 הויה אמונת עתיד חסן ישועת	6.	6.
חכמת ודעת יראת יהוה היא ארצו		
7 הן אראלם צעקו חצה	7.	7. Ἴδου θρασυήσομαι αὐτοῖς, βοήσω ἕκτενώς.
מלאכי שלום מר יבכיון		*Ἄγγελοι εἰρήνης πικρῶς κλαύσονται.
9 אבל	9.	9. Ἐπένησεν.
12 עמים	12.	12.
15 דבר	15.	15. Ἄλαλε!
16 הוא מרמזים ישכן מצודות	16	16.
סלעים משגבו		
18 ספר את-המגדלים	18.	18. Ὁ ἀριθμῶν τοὺς μεμεγαλυμένους.
19 את-עם נועז לא תראה עם	19.	19.
עכקי שפה משכמוע נלעג לשון		
20 חזה ציון קרית מועדנו	20.	20. Ὁραματίσθητι Σιών πόλις ἑορτῶν
21 כי אם-שם אדיר יהוה לנו	21.	21. . . . οὐ μὴ πορευθῆ ἔν αὐτῇ ναὺς κώπης, καὶ τριήρης ὑπερμεγέθης οὐ διαθήσεται αὐτόν.
מקום-נורים יארים רחבי ימים בל-		
חלך בו אני-שיט רצי אדיר לא		
יעברנו		

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA

AQUILA.

Ab exaltatione tua dispersæ sunt gentes.

4. Sicut incessus locustarum.

6. Et erit fides temporum tuorum, fortitudo salutum, sapientia et scientia : timor Domini ipse thesaurus ejus.

7. Ecce Erelam clamabunt foris.

Nuntii pacis amare flebunt.

9. Luxit.

12. Populi.

15. Et loquitur.

16. Ipse excelsa habitabit, munimenta saxorum sublimitas ejus.

18. Numerans turres.

19. Populum roboratum non videbis, populum profundo labio ab audiendo, blæsum lingua.

20. Vide Sion civitatem solemnitate nostræ.

21. Quia si ibi magnificus Dominus nobis, locus fluviorum, rivorum latorum manibus. Non ibit per eum navis remigii, et navis magna non transeat eum.

Ab exaltatione tua dispersæ sunt gentes.

4. Velut cum fossæ plenæ fuerint.

6. Et erit fides in temporibus tuis : divitiæ salutis sapientia et scientia : timor Domini ipse est thesaurus ejus.

7. Ecce videntes clamabunt foris.

Angeli pacis amare flebunt.

9. Luxit.

12. Populi.

15. Loquitur.

16. Iste in excelsis habitabit, munimenta saxorum sublimitas ejus.

18. Doctor parvulorum.

19. Populum impudentem non videbis, populum alti sermonis, ita ut non possis intelligere disertitudinem linguæ ejus.

20. Respice Sion civitatem solemnitate nostræ.

21. Quia solummodo ibi magnificus est Dominus noster : locus fluviorum rivi latissimi et patentes : non transibit per eum navis remigum, neque trieris magna transgredietur eum.

4.

6.

7. Ecce videbor ipsis, clamabo impense.

Angeli pacis amare flebunt.

9. Luxit.

12.

15. Loquitur.

16.

18. Numerans eos qui grandes facti sunt.

19.

20. Vide Sion civitas solemnitas.

21. . . . non ibit in eà navis remi, et triremis maxima non transibit eum.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

Ἄπὸ τοῦ ὑψωθῆναι σε, διεσπάρησαν ἔθνη.

Ἄπὸ τοῦ φόβου σου, καὶ διεσπάρησαν τὰ ἔθνη.

4.

4.

4. ✕ Ὡς ἀπὸ τῶν βοθύνων.

6. Ἡ πίστις τοῦ καιροῦ σου, πλοῦτος σωτηρίας σοφία καὶ γνώσις, φόβος Κυρίου αὐτὸς ὁ θησαυρός σου.

6. Ἐν νόμῳ παραδοθήσονται, ἐν θησαυροῖς ἡ σωτηρία ἡμῶν, Ἐκεῖ σοφία καὶ ἐπιστήμη καὶ εὐσέβεια πρὸς τὸν Κύριον· οὗτοί εἰσι θησαυροὶ δικαιοσύνης.

6.

7. Ἴδου ὀφθήσονται αὐτοῖς, ἔκραξαν ἐκτενῶς.

7. Ἴδου δὴ ἐν τῷ φόβῳ ὑμῶν οὐτοὶ ὀφθήσονται.

7. Ἴδου ὀφθήσονται αὐτοῖς, ἐδόησαν ἐκτενῶς.

Ἄγγελοι εἰρήνης πικρῶς ἔκλαυσαν.

Ἄγγελοι ἀποσταλήσονται πικρῶς κλαίοντες.

Ἄγγελοι εἰρήνης πικρῶς κλαύσονται.

9. Ἐπένησεν.

9. Ἐπένησεν.

9. Ἐπένησεν.

12.

12. Ἔθνη. Πάντες, λαοί.

12.

15. Λαλεῖ.

15. Λαλῶν.

15. Λαλεῖ.

16. Αὐτὸς ἐν ὑψηλοῖς κατασκευῶσαι, ὡς περιχαῖα πετρῶν τὸ ὕψος αὐτοῦ.

16. Οὗτος οἰκῆσει ἐν ὑψηλῷ σπηλαίῳ πέτρας ἰσχυρᾶς.

16.

18. Ὁ ἀριθμῶν τοὺς ἑκτετραμμένους.

18. Ὁ ἀριθμῶν τοὺς τρεφομένους.

18. Ὁ ἀριθμῶν τοὺς μεμεγαλυμένους.

19. Τὸν λαὸν τὸν ἀναιδῆ, οὐκ ὄψει λαὸν βαρῶν χειλέσιν, ὥστε μὴ ἀκούειν διάλεκτον γλώσσης.

19. Μικρὸν καὶ μέγαν λαὸν, ᾧ οὐ συνεβουλεύσατε, οὐδὲ ᾗδει βαθύφωνον, ὥστε μὴ ἀκούσαι λαὸς πεφωτισμένος.

19.

20. Ἴδε Σιών πόλις τῶν ἁγίων ἡμῶν.

20. Ἴδου Σιών ἡ πόλις, τὸ σωτήριον ἡμῶν.

20.

21. Ἐκεῖ κραταῖς ἡμῖν Κύριος, τόπος ποταμῶν, διώρυγες εὐρύχωροι, ὅπου μὴ πορευθῆ πλοῖον κωπηλάτου, οὐδὲ ἐντολὴ κραταιοῦ διαπεράσει αὐτόν.

21. Ὅτι τὸ ὄνομα Κυρίου μέγα ὑμῖν, τόπος ὑμῖν ἔσται, ποταμοὶ καὶ διώρυγες πλατεῖς καὶ εὐρύχωροι· οὐ πορεύσῃ ταύτην τὴν ὁδὸν, οὐδὲ πορεύσεται πλοῖον ἐλαύνον.

21.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

Ab exaltatione tua dispersæ sunt gentes.

A timore tuo, et dispersæ sunt gentes.

4.

4.

4. ✕ Quasi a foveis.

6. Fides temporis tui, divitiæ salutis sapientia et scientia, timor Domini ipse thesaurus tuus.

6. In lege tradentur, in thesauris salus nostra. Ibi sapientia, et scientia. et pietas erga Deum: hi sunt thesauri justitiæ.

6.

7. Ecce videbor ipsis, clamaverunt vehementer.

7. Ecce nunc in timore vestro ipsi videbuntur.

7. Ecce videbor ipsis, clamaverunt impensè.

Angeli pacis amare fleverunt.

Angeli mittentur amare flentes.

Angeli pacis amare flebunt.

9. Luxit.

9. Luxit.

9. Luxit.

12.

12. Gentes. Omnes, populi.

12.

15. Loquitur.

15. Loquens.

15. Loquitur.

16. Ipse in excelsis habitabit, ut munitiones petrarum altitudo ejus.

16. Hic habitabit in excelsa speculna petrae fortis.

16.

18. Numerans alumnos.

18. Numerans alumnos.

18. Numerans eos qui grandes facti sunt.

19. Populum impudentem, non videbis populum gravem labiis, ita ut non audiant dialectum linguæ.

19. Parvum et magnum populum, cui non dedit consilium, neque sciebat profundæ vocis hominem, ita ut non audiret populus contemptus.

19.

20. Vide Sion civitas sanctorum nostrorum.

20. Ecce Sion civitas, salutare nostrum.

20.

21. Ibi potens nobis Dominus, locus fluviorum, canales latissimi, quo non ibit remigis navigium, neque præceptum potentis pertransibit eum.

21. Quia nomen Domini magnum vobis, locus vobis erit, flumina et canales lati et spatiosi: non ibis hanc viam, neque ibit navis procedens.

21.

TO EBPAIKON.
 23. נמשו תבליך בל-יחוקו ק-
 תרנם בל-פרשו נם אז חלק עז-
 של מרבה

TO EBPAIKON
 'Ελληνικοῖς γράμμασι.
 23.

AKYΛAΣ.
 23. Ὁ ἰστὸς αὐτῶν.

VERSIO HEBRAICI TEXT.
 23. Extensi sunt funes tui, non roborabunt recte malum suum, non extenderunt vexillum : tunc divisa est præda spoliū multi.

VULGATA LATINA.
 23. Laxati sunt funiculi tui, et non prævalebunt : sic erit malus tuus ut dilatare signum non queas. Tunc dividuntur spolia prædarum multarum.

AQUILA.
 23. Malus ipsorum.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXIII Hesaiæ.

V. 1. Σ., οὐαὶ ὁ ταλαιπωριζῶν etc. Procopius. [Apud ipsum Procopium aliquanto aliter legitur. Συμ. οὕτως ἐξέδωκεν· Οὐαὶ ὁ τ. α. δὲ μ. ταλαιπωρηθεὶς· καὶ ὁ ἀθετῶν, αὐτὸς δὲ οὐκ ἀθετηθεὶς (pro quo legitur in Montfauconii editione, ἀθετήσεις, quæ lectio palam erronea). DRACH.]
 Ibid. Σ., ὅταν συντελέσης etc. Idem.
 V. 3. 'A., Θ., ἀπὸ φωνῆς ὄχλου etc. Procopius. [Procopius autem ita : κατὰ δὲ 'Αχ. καὶ Θεοδ., ἀπὸ φωνῆς ὄχλου, ἤγουν πλήθους α. λ. DRACH.]
 Ibidem Hieronymus : « A voce angeli, quem Symmachus, ita ut in Hebræo scriptum est, transtulit AMUN (al. HAMON), quem Hebræi Gabrielem autumant, et habere etymologiam populi. » Ex opinione igitur Hebræorum sui ævi Hieronymus ἰβρίη angelum interpretatus est.
 Ibid. Σ., ἀπὸ τοῦ ὀψωδῆσαι etc. Procopius. [Qui

non habet σε. DRACH.]
 V. 4. Θ., ✕ ὡς ἀπὸ τῶν βοθύων. Curter.
 V. 6. Σ., ἡ πίστις etc. Procopius. [Addit Proc., τῶν ἑβδομήκοντα λεγόντων· ἤκει (venit) σοφία καὶ ἐπ. καὶ εὖσ. Sic etiam refert S. Hieron. verba LXX, venit sapientia etc. DRACH.]
 V. 7. 'A., ἰδοὺ ὁραθήσομαι etc. Idem. (*) In hunc locum Hieronymus : « Verbum ARELLAM, pro quo Aquila, Symmachus et Theodotio interpretati sunt, apparebo eis, extremam syllabam dividendes, et legentes ARE LAHEM, Hebræi significare angelos arbitrantur. »
 Ibid. Ο', ἀγγελιοὶ ἀπ-. Ante πικρῶς κλ. Alex. addit ἀξιούντες εἰρήνην. Complut. autem, λαλοῦντες εἰρ. Marchal. etiam habet, ἀξιούντες. DRACH.
 Ibid. 'A., ἀγγελοὶ εἰρήνης etc. Curterius et Procopius.

(*) Lectiones interpretum male exscripsit Montf. ex Procopio, nec satis diligenter inspecto Procopii loco, qui p. 393 reperitur, et a Drusio recte exhibetur. Nos omnia ad normam fontis restituimus. In 'A. pro βοήσω sine dubio legendum est ἐδόσαν, clamaverunt. DRACH.

HESAIÆ CAPUT XXXIV.

TO EBPAIKON.
 1 הקשיב
 3 יעלה באש
 4 ובמק כל-צבא השמים
 וכל-צבאם יבול כנבל עלה כגפן
 וכנבלת מותאנה
 5 כי
 6 מדם כרים ועודדים
 10 לזור תדרב
 לנצח נצחים

TO EBPAIKON
 'Ελληνικοῖς γράμμασι.

AKYΛAΣ.
 1.
 3.
 4. ✕ Καὶ ταχέσονται πάσαι αἱ δυνάμεις τοῦ οὐρανοῦ.
 Καὶ πάσα στρατιὰ αὐτῶν ἀποβρεύσει ὡς ἀποβρεῖ φύλλον ἀπὸ ἀμπέλου, καὶ ὡς ἀπόπτωμα ἀπὸ συκῆς.
 5. ✕ Ὅτι.
 6.
 10. Εἰς γενεὰν ἐρημωθήσεται.

VERSIO HEBRAICI TEXT.
 1. Attendite.
 3. Ascendet fœtor eorum.
 4. Et tabescent omnis exercitus cœlorum.
 Et omnis exercitus eorum decidet, ut decidit folium de vite, et sicut decidit de ficu.
 5. Quoniam.
 6. De sanguine agnorum et hircorum.
 10. In generationem desolabitur.
 In sæculum sæculorum.

VULGATA LATINA.
 1. Attendite.
 3. Ascendet fœtor eorum.
 4. Et tabescet omnis militia cœlorum.
 Et omnis militia eorum defluet, sicut defluit folium de vinea et de ficu.
 5. Quoniam.
 6. De sanguine agnorum et hircorum.
 10. In generationem desolabitur.
 In sæcula sæculorum.

AQUILA.
 1.
 3.
 4. ✕ Et tabescent omnes virtutes cœli.
 Et omnis militia eorum defluet, sicut defluit folium de vite, et sicut lapsus de ficu.
 5. ✕ Quoniam.
 6.
 10. In victoriam victoriarum.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

25. Ἐξερρίφη τὰ σχοινία σου ὥστε μὴ κρατεῖν, οὕτως ὁ ἱστός αὐτῶν, ὥστε μὴ ἀπλώσαι ἱστίον, τότε διένειμεν ἕως σκύλων πολλῶν.

25. Ἐρράγησαν τὰ σχοινία σου, ὅτι οὐκ ἐνίσχυσαν· ὁ ἱστός σου ἐκλινεν, οὐ χαλάσει τὰ ἱστία, οὐκ ἀρεῖ σημεῖον, ἕως οὐ παραδοθῆ εἰς προνομήν.

25. Ὁ ἱστός αὐτῶν.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

25. Projecti sunt funes tui ita ut non retineant : sic malus eorum, ita ut non expandat velum : tunc distribuit usque ad spolia multa.

25. Disrupti sunt funiculi tui; quia non prævaluerunt : malus tuus inclinatus est : non demittet vela, non elevabit signum, donec tradatur in direptionem.

25. Malus ipsorum.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXIII Hesaiæ.

V. 8. Ad hæc verba LXX Interpretum, πέπανται ὁ φόδος τῶν ἐθνῶν, observat Proc., ὀβελίζεται ὡς μὴ κείμενον. Reapse tale nihil habetur in Hebr., sed nulli dubitamus senes aliquid alius legisse pro פּוֹן רַבּוּ דְּבַשׁ. DRACH.

V. 9. Ad illud, ἐπέπνησεν, Curter. ex cod. Jes. ad marg. ὁμῶς (lege ὁμοίως) οἱ Γ΄.

V. 12 Procop. λαοὶ πάντες ἐξέδωκαν. [Sicque resonimus in textu. DR.]

V. 15. Οἱ Γ΄, λαλεῖ. Curter. ex ms. Jes.

V. 16. Σ., αὐτὸς ἐν ὕψηλοις etc. Eusebius et Procopius.

V. 18. Ἀ., Θ., ὁ ἀριθμῶν etc. Ex Procopio et Curterio.

V. 19. Σ., τὸν λαὸν τὸν ἀναιδῆ etc. Procopius. [Pro χεῖλεσιν alii ll. habent, ἐν χειλεσι. DR.]

V. 20. Ἀ., ὄραματίσθητι etc. Procopius. Ubi Curterius male, ὄρα, ματίσθητι, quod ipse vertit, vide, quære. Drusius item hanc vitiatam lectionem sequitur. Ὅραματίζω est verbum Aquilæ familiare. [Symmachii lectionem pariter Theodotioni explicite

tribuit Proc. Συμ. δὲ καὶ Θεοδ., ἴδε etc. DRACH.]

V. 21. Ἀ..... οὐ μὴ πορευθῆ etc. Procopius. [In Sym. lectione pro κωπηλάτου alii ll. habent κωπήλατον. DR.]

V. 23. Σ., ἐξερρίφη etc. Idem.

Ibid. Ἀ., Θ., ὁ ἱστός αὐτῶν. Ita Drusius ex Curterio. Et tamen in ms. Jes. ut a Curterio prodiit, in textu legitur, ὁ ἱστός σου, et ad marginem notatur, Ἀ., οἱ Γ΄, ✕ οὕτως, licet Symmachus legat, ὁ ἱστός αὐτῶν. Quare suspicor esse mendum in lectione Curterii : nisi forte dicatur Vulgatum interpretationem ideo malus tuus vertisse, licet in Hebræo legatur קַרְנֵי malus eorum, quia Aquila et Theodotio periude atque LXX, ὁ ἱστός σου legebant : atque ita stare posset lectio Curterii. Rem eruditi lectoris iudicio permittimus. [Vere hallucinatur auctor. Nonne omnium oculis patet Symmachum habere οὕτως? Idem tribuitur duobus aliis interpretibus. Et merito ἀστερίζεται quia exstat in Hebr., ρ, et desideratur in LXX. DRACH.]

HESAIÆ CAPUT XXXIV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

- 1.
- 3. Καὶ ἀναθήσεται ἡ δυσωδία αὐτῶν.
- 4. ✕ Καὶ τακῆσονται πᾶσαι αἱ δυνάμεις τοῦ οὐρανοῦ.
Καὶ πᾶσα ἡ δύναμις αὐτοῦ πεσεῖται, ὡς πίπτει φύλλον ἀπὸ ἀμπέλου, καὶ ὡς ἀπόπτωμα ἀπὸ συκῆς.
- 5. ✕ Ὅτι.
- 6. ✕ Ἀπὸ αἵματος ἀρνῶν καὶ ✕ τράγων.
- 10. Εἰς γενεὰν ἐρημωθήσεται.

- 1. ✕ Προσέχετε.
- 3. Καὶ ἀναθήσεται αὐτῶν ἡ ὄσμη.
- 4. Καὶ τακῆσονται πᾶσαι αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν.
Καὶ πάντα τὰ ἀστρα πισεῖται ὡς φύλλα ἐξ ἀμπέλου, καὶ ὡς πίπτει φύλλα ἀπὸ συκῆς.
- 5. Vacat.
- 6. Ἀπὸ τοῦ αἵματος τράγων καὶ ἀρνῶν.
- 10. Εἰς γενεὰς αὐτῆς ἐρημωθήσεται.

- 1.
- 3.
- 4. ✕ Καὶ τακῆσονται πᾶσαι αἱ δυνάμεις τοῦ οὐρανοῦ.
- 5. ✕ Ὅτι.
- 6.
- 10. Εἰς γενεὰν ἐρημωθήσεται.

Εἰς χρόνον πολύν.

Καὶ εἰς ἑσχάτα ἑσχάτων.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

- 1.
- 3. Et ascendet foetor eorum.
- 4. ✕ Et tabescent omnes virtutes cæli.
Et omnis virtus ejus cadet, sicut cadit folium de vite, et ut id quod decidit de ficu.
- 5. ✕ Quoniam.
- 6. ✕ De sanguine agnorum et hircorum.
- 10. In generationem desolabitur.

- 1. ✕ Attendite.
- 3. Et ascendet eorum odor.
- 4. Et tabescent omnes virtutes cælorum.
Et omnes stellæ cadent sicut folia de vite, et ut cadunt folia de ficu.
- 5. Vacat.
- 6. De sanguine hircorum et agnorum.
- 10. In generationes suas desolabitur.
In tempus multum.

- 1.
- 3.
- 4. ✕ Et tabescent omnes virtutes cæli.
- 5. ✕ Quoniam.
- 6.
- 10. In generationem desolabitur.
Et in novissima novissimorum.

TO EBPAIKON	TO EBPAIKON Ἑλληνικοὺς γράμμασι.	AKYAAΣ.
אין עבר בה		
11 ישכנו-בה	11.	11.
12 יקראו	12.	12. ✕ Καλέσουσι.
וכל-שריה		Καὶ ✕ πάντες ὁι ἄρχοντες αὐ- τῆς.
14 ושעיר	14.	14. Καὶ τριχῶν.
על-רעדו		Πρὸς ἕτερον (al. ἑταῖρον) αὐτοῦ.
שם הרגיעה לילית ומצאה לה		Ἐκεῖ ἀνέψυξεν Λιλιθ, καὶ εὗρεν ἑαυτῇ ἀνάπαυσιν.
בנוח		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Non est qui transeat in ea.	Non erit qui transeat per eam.	
11. Habitabunt in ea.	11. Habitabunt in ea.	11.
12. Vocabunt.	12. Invocabunt.	12. ✕ Vocabunt.
Et omnes principes ejus.	Et omnes principes ejus.	Et ✕ omnes ὁ principes ejus.
14. Et satyrus.	14. Et pilosus.	14. Et pilosus.
Ad socium suum.	Alter ad alterum.	Ad socium suum.
Ibi refocillata est strix, et invenit sibi requiem.	Ibi cubavit lamia, et invenit sibi requiem.	Ibi recreavit se Lilitith, et invenit sibi requiem.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXIV Hesaiæ.

V. 1. ✕ Προσέχετε. Sic Curter. ex ms. Jes. quia deerat in τοὺς Ὁ. [Deest in codd. Vatic. et Alex., habetur autem in nonnullis aliis codd. DRACH.]

V. 3. Σ., καὶ ἀναθήσεται etc. Sic Eusebius in Hesaiam, ac codex unus Reg. ex Eusebio Emiseno.

V. 4. Οἱ Γ', ✕ καὶ ταχῆσονται etc. Curter. Euseb. autem in Hesaiam idipsum confirmat his verbis : Μὴ καίμενον δὲ ἐν τῇ τῶν Ὁ ἔρμηνείᾳ, τὸ καὶ ταχῆσονται..... μετὰ ἀστερίσκων ἐκ τῆς τῶν λοιπῶν ἔρμηνείας προσετέθη. I. e., Cum autem illud καὶ ταχῆσονται..... in LXX Interpretum versione non jaceat, cum asteriscis ex reliquorum interpretatione additum fuit. Ex editione igitur Hexaplarum, ubi cum asterisco additum fuerat, in hodiernis τῶν Ὁ exemplaribus remansit.

Ibid. Ἀ., καὶ πᾶσα στρατιὰ etc. Hæ lectiones ex Eusebio et ex uno codice Regio sic prodeunt. [Addit Euseb. hæc notatu digna : Τετήρηται δὲ ταῦτα ἡμῖν, εἰς τὸ δεῖξαι ὅτι τὰ παρὰ τοῖς ἑβδομήκοντα εἰρημμένα ἀστρα παρὰ τοῖς λοιποῖς ἐρμηνευταῖς διυδά-

μεις τοῦ οὐρανοῦ ὠνομάσθησαν. I. e., Hæc porro observavimus ut ostenderemus ea quæ a LXX *astra* dicuntur apud reliquos interpretes *virtutes cælorum* vocari, DRACH.]

V. 5. Οἱ Γ', ✕ ὅτι. Curter. ex ms. Jes.

V. 6. Σ., ✕ ἀπὸ αἵματος etc. Idem. Si vera sit asterisci nota, hæc Origenis tempore deerant in LXX. Eusebius, τῶν μὲν ἀμῶν, ἢ κατὰ τοὺς λοιποὺς ἐρμηνευτὰς, ἀρνῶν. I. e., ἀμῶν (agnorum) nomine, sive secundum reliquos interpretes, ἀρνῶν. [Euseb., ut vides, τοὺς Γ' adscribit hanc lectionem quam ita reponere oportet : Ἀ., Σ., Θ., ἀπὸ αἵματος τράγων καὶ ἀρνῶν : nam ἀρνῶν et ἀμῶν sibi invicem respondent. DRACH.]

V. 10. Οἱ Γ', εἰς γεσάν etc. Curter. ex ms. Jes.

Ibid. Ἀ., Θ., εἰς νίκος νικέων καὶ εἰς ἐσχάτα ἐσχάτων. Sic ms. Jes. quod omnino fuerat a Curterio. Suspicio autem illud, εἰς νίκος νικέων, esse Aquilæ; et εἰς ἐσχάτα ἐσχάτων, Theodotionis.

Ibid. Θ., ✕ οὐκ ἔστιν ὁ παραπ-. Curter. ex ms.

HESAIÆ CAPUT XXXV.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοὺς γράμμασι.	AKYAAΣ.
1 ערבה	1.	1. Ὀμαλή.
כתבצלת		Ὡς κάλυξ (al. καλύκωσις).
2 הדר הכרמל והשרון ומה יראו	2.	2. Διαπρέπεια τοῦ Καρμήλου καὶ τοῦ Σαρῶν, αὐτοὶ δέονται δόξαν Κυρίου.
7 לקנה	7.	7. Κάλαμον.
10 ושכחו	10.	10.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Solitudo.	1. Solitudo.	1. Planities.
Veluti rosa.	Quasi lilium.	Ut rosa tumens.
2. Decor Charmel et Saron, ipsi videbunt gloriam Domini.	2. Decor Carmeli et Saron, ipsi videbunt gloriam Domini.	2. Decor Carmeli et Saron, ipsi videbunt gloriam Domini.
7. Calamo.	7. Calami.	7. Calamum.
10. Et laticiam.	10. Et laticiam.	10.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ὅ.

-ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

11.
12.
Καὶ ✕ πάντες : οἱ ἄρχοντες αὐ-
τῆς.
14. Καὶ τριγῶν.
Ἐκεῖ ἤρέμῃσαν λαμίαι.

Vacat.

11. ✕ Κατοικήσουσιν ἐν αὐτῇ.

12. Vacat.

Οἱ ἄρχοντες αὐτῆς.

14. Vacat.

Ἄλλος πρὸς τὸν ἕτερον.

Ἐκεῖ ἀναπαύσονται ὄνοκένταυ-
ροι.✕ Οὐκ ἔστιν ὁ παραπορευόμενος
✕ ἐν αὐτῇ.

11. ✕ Κατοικήσουσιν ἐν αὐτῇ.

12. ✕ Καλέσουσι.

Καὶ ✕ πάντες : οἱ ἄρχοντες αὐ-
τῆς.

14. Καὶ ὀρθοτριγῶν.

Πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

11.
12.
Et ✕ omnes : principes ejus.
14. Et pilosus.
Ibi quieverunt lamiae.

Vacat.

11. ✕ Habitabunt in ea.

12. Vacat.

Principes ejus.

14. Vacat.

Alter ad alterum.

Ibi requiescent onocentauri.

✕ Non est qui transeat in ea.

11. ✕ Habitabunt in ea.

12. ✕ Vocabunt.

Et ✕ omnes : principes ejus.

14. Et horripilus.

Ad proximum suum.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXIV Hesaiæ

Jes. [Varii mss. transferunt in LXX, ut et Græbius. DRACH.]

V. 11. Θ., ✕ κατοικήσουσιν etc. Idem. Hæc lectio in LXX translata fuit.

V. 12. Α., Θ., ✕ καλέσουσι. Idem.

Ibid. Οἱ Γ, ✕ πάντες. Idem. In ms. Jes. in textu legitur οἱ ἄρχοντες μεγιστάνες. In edit. Rom. μεγιστάνες tantum.

V. 13. Ο, σειρήνων. Scholion, Σειρήνας καλεῖ τὰ ἐν νυκτὶ θρηνώδη φωνῆν ἕντα τῶν πτηνῶν μονοσῶγι καταλοῦζοντα, οἷον ἡ γλαῦξ καὶ τὰ εὐκίχτα. I. e., Sirenas vocat ea quæ inter volatilia emittunt noctu querulam vocem, ac prope ululant, quemadmodum noctua, et similia. DRACH.

V. 14. Α., Σ., καὶ τριγῶν. Idem. In LXX vero non exprimitur, nisi fortasse aliud legerint, quod sæpe contingit. In hunc locum Hieronymus : « Et occurrunt sibi in ea juxta LXX diversa demonum phantasmata; sive ut omnes alii juxta Hebraicum transtulerunt, SIM et IIM, onocentauri, et pilasi, et

lamiae, quæ gentilium fabulæ, et poetarum figmenta describunt. Hericium quoque ibi enutrire catulos, et stationem habere fidissimam. »

Ibid. Α., πρὸς ἕτερον (I. ἑταῖρον) etc. Idem.

Ibid. Α., ἐκεῖ ἀνέψυξεν etc. Idem. Hieronymus autem ibidem : « Et lamiam, quæ Hebraice dicitur LILITH, et a solo Symmacho translata est lamia, quam quidam Hebræorum ἐρινύον, id est, furiam, suspicantur. » In lectione Symmachi substituendum videtur ἡρέμῃσαν λαμία, pro ἡρέμῃσαν λαμία : nam in singulari videtur legisse Hieronymus, qui ait : « Et a solo Symmacho translata est lamia, quam quidam etc. » Et alioquin vox λαμία feminina est, ita ut vel ἡρέμῃσαν λαμία legendum sit, vel ἡρέμῃσαν λαμίαι. Pro priore vero lectione stare videtur Hieronymus. [Nos reposuimus λαμίαι pro λαμίαι, quod discrepabat a verbo. Nomen hoc accentuatur λαμία et λάμια.—In Theod. lectione Marchal. cod. non habet πρὸς, sed ἐπί. DRACH.]

HESAIÆ CAPUT XXXV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ὅ.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1. Πεδινή (αί. πεδιάς).
2. Εὐπρέπεια τοῦ Καρμήλου καὶ τοῦ πεδίου, αὐτοὶ θύονται δόξαν τοῦ Κυρίου.
7. Κάλαμον.
10.

1. Ἐρημος.

Ὡς κρίνον.

2. Καὶ ἡ τιμὴ τοῦ Καρμήλου, καὶ ὁ λαὸς μου θύεται τὴν δόξαν Κυρίου.

7. Καλάμου.

10. Καὶ εὐφροσύνη. Ἄλλος, σω-
τηρία.

1.

2. Ὁραιότης τοῦ Καρμήλου καὶ τοῦ Σαρῶν, αὐτοὶ θύονται τὴν δόξαν τοῦ Κυρίου.

7. Κάλαμον.

10.

SYMMACHIUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

1. Campestris.
2. Decor Carmeli et campi, ipsi videbunt gloriam Domini.
7. Calamum.
10.

1. Solitudo.

Quasi liliium.

2. Et honor Carmeli, et populus meus videbit gloriam Domini.

7. Calami.

10. Et lætitia. Alius, salus.

1.

2. Pulchritudo Carmeli et Saron, ipsi videbunt gloriam Domini.

7. Calamum.

10.

• Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXV Hesaiæ.

V. 1. 'A., ὄμαλή etc. Sic semper. Ibid. Hieronymus : « Sive ut significantius expressit, Aq. ὡς κάλυξ, quam nos tumentem rosam, et necdum foliis dilatatis possumus dicere. » Notat Martianæus noster in mss. codicibus reperiri, KAUCOSIS, vel KALICASIS. Codex vero Sangermanensis antiquissimus habet, ΚΑΥΚΩΣΙΣ, haud dubie pro κάλυκωσις, ut recte legendum conjicit

idem Martianæus. Hanc autem puto veram esse lectionem. V. 2. Ο', ἐξανθήσει, efflorebunt (deserta). Severus, ὀλογαρήσει, læte sylvescent. DRACH.

Ibid. 'A., διαπρέπεια etc. Hæc lectiones prodeunt ex Eusebii *Demonstr. evang.* et in Hesaiam, itemque ex Curterio, qui postremus hanc notam habet : Κάρμηλος καὶ Σαρὼν τόπος τῶν ἀλλοφύλων· ὠραῖ-

HESAIÆ CAPUT XXXVI.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON	AKYΛAΣ.
הַצִּיּוֹר 3	3.	3.
וּנְקָבָה 6	6.	6.
אֵלַי 7	7.	7. ✕ Πρὸς μέ.
נָא 8	8.	8. ✕ Δῆ.
וְאִךְ תִּשָּׁב אֶת פְּנֵי פֶתַח אֹדַי עַבְדֵי אֲדֹנָי הַקְּטָנִים 9	9.	9.
יְהוָה אָמַר אֵלַי עֲלֵה עַד-הָאָרֶץ הַזֹּאת וְהַשְׁחִיתֶיהָ 10	10.	10. ✕ Κύριος εἶπεν πρὸς μέ, ✕ Ἀνάσθη πρὸς τὴν γῆν ταύτην, ✕ καὶ διάφθειρον αὐτήν.
דַּבֵּר-נָא 11	11.	11. Ἀάησον ✕ δῆ.
אֶת-חַרְאֵיהֶם 12	12.	12. ✕ Τὴν κόπρον αὐτῶν. Οὖρον ✕ αὐτῶν.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

3. Commonefaciens.	3. A commentariis.	3.
6. Et perforabit eam.	6. Et perforabit eam.	6.
7. Ad me.	7. Mihi.	7. ✕ Ad me.
8. Quæso.	8. Vacat.	8. ✕ Quæso.
9. Et quomodo vertere facies tuum ducis unius servorum domini mei minorum?	9. Et quomodo sustinebis faciem iudicis unius loci ex servis domini mei minoribus?	9.
10. Dominus dixit ad me, Ascende ad terram istam et corrumpere eam.	10. Dominus dixit ad me, Ascende super terram istam, et disperde eam.	10. ✕ Dominus dixit ad me, Ascende ad terram hanc, et disperde eam.
11. Loquere, quæso.	11. Loquere.	11. Loquere, ✕ quæso.
12. Stercora sua. Urinam suam.	12. Stercora sua. Urinam pedum suorum.	12. ✕ Stercus suum. Urinam ✕ suam.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXVI Hesaiæ.

V. 5. Ἄλλος, ὁ ἀναμνηστικῶν. Curt. Est Aquilæ, vel Symmach.

V. 4 Ο', εἶπατε Ἐξελίξ. Cod. Marchal., εἶπατε δὴ πρὸς Ἐξελίξ. DRACH.

Ibid. Ο', τί πεποιθὼς εἶ; Cod. Marchal., τί τι πεπ-. Ita etiam Ald. IDEM.

V. 5. Ο', καὶ λόγοις. Cod. Marchal. et Ald., ἦ λ., pro quo Alex. et Complut., ἦ ἐν λ. IDEM.

V. 6. Ο', ὡς ἂν ἐπιστηρίσθῃ. Cod. Marchal., ὡς ἂν ἐπιστηρίχθῃ. Formam ἐπιστηρίχθῃ ἢ habent etiam Alex. et Complut. edit., quæ posterior pro ὡς fert ἦ. IDEM.

Ibid. Θ., ✕ καὶ τρήσει αὐτήν. Curt. Hæc olim in LXX deerant, et ex edit. Theodotionis cum asterisco addita fuerant. Sed in hodiernis τῶν Ο' exemplaribus habentur. [Alex. alique codd. non habent. DRACH.]

Ibid. Ο', ἐπ' αὐτῶ. Cod. Marchal., ἐπ' αὐτῶν. DRACH.

V. 7. 'A., Σ., Θ., ✕ πρὸς μέ. Curt.

Ibid. Ο', πεποιθαμεν, confidimus. Desideratur autem maxima pars commatis. In Hebraica enim veritate sic sequitur : *וַיִּשְׁפַּח... אֵלַי, Nonne hic est cuius remorit Ezechias excelsa, et altaria; dixitque Judæ et Jerusalem, Coram altari hoc incurvabitis vos? Eadem leguntur in textu Hebr. IV Reg. xviii, 22, ubi additur in fine, בְּיַדְיָא, in Jerusalem; nec omittitur ibi a LXX. Ideo hic alii addunt: οὐκ αὐτὸς ἐστὶν ὃ (Ald. οὐ) ἀπέλειν Ἐξελίξ τὰ ὄψηλά αὐτοῦ, καὶ θυσιαστήρια αὐτοῦ, καὶ εἶπε τῷ Ἰούδα καὶ τῇ*

HESAIÆ CAPUT XXXVII.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON	AKYΛAΣ.
אֶת-אֲלִיָּקִים 2	2.	2. ✕ Τὸν : Ἐλιαχείμ.
אֶת-מֶלֶךְ אַשּׁוּר 8	8.	8. ✕ Τὸν βασιλέα Ἀσσυρίων. Λαβανά.
לְבָנָה		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Eliachim.	2. Eliacim.	2. ✕ Ipsum : Eliacim.
8. Regem Assur.	8. Regem Assyriorum.	8. ✕ Regem Assyriorum.
Libna.	Lobnam.	Labana.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXV Hesaiæ.

της τοῦ Καρμήλου καὶ τοῦ Σαρὸν, οὗτοι εἶπονται τῆν δόξαν τοῦ Κυρίου. I. e. Carmelus et Saron locus Alienigenarum : pulchritudo Carmeli et Saron, hi videbunt gloriam Domini. Hieronymus autem in hunc locum : « Omnis igitur candor, cultus Dei, et circumcisio scientia, et loca uberrima atque campestria, quæ appellantur Saron, pro quibus Symmachus interpretatus est, campos, dabuntur deseriæ

quondam Ecclesiæ etc. »

V. 3. Ο', ἰσχύσατε, confortamini. Marchal., ὑψώσατε, extollite. DRACH.

V. 7. Ο', καλάμου, arundinis. Alii, ποιμνίων καλάμου, gregum ar. Vocem gregum legit etiam S. Hier. in LXX. IDEM. Ibid. Οὐ Γ', κάλαμον. Curter.

V. 10. In textu ms. Jes. legitur σωτηρία. Ad marg. notatur, εὐφροσύνη.

HESAIÆ CAPUT XXXVI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

3.

6.

7. ✕ Πρὸς μέ.

8. ✕ Δή.

9. Καὶ πῶς ὑποστήσει τὸ πρόσωπον ἄρχοντος ἐνὸς τῶν δούλων τοῦ κυρίου μου τῶν μικρῶν ;

10. ✕ Κύριος εἶπεν πρὸς μέ, ✕ Ἀνάβηθι πρὸς τὴν γῆν ταύτην, ✕ καὶ διάφθειρον αὐτήν.

11. Λάλησον ✕ δή.

12. ✕ Τὴν κόπρον αὐτῶν.

Οὖρον ✕ αὐτῶν.

SYMMACHUS.

3.

6.

7. ✕ Ad me.

8. ✕ Quæso.

9. Et quomodo sustinebit faciem principis unius servorum domini mei parvorum ?

10. ✕ Dominus dixit ad me, ✕ Ascende ad terram hanc, et disperde eam.

11. Loquere, ✕ quæso.

12. ✕ Stercus suum.

Urinam ✕ suam.

5. Ὑπομνηματογράφος. Ἄλλος, ὁ ἀναμνηστικῶν.

6. ✕ Καὶ τρήσει αὐτήν.

7. Vacat.

8. Vacat.

9. Καὶ πῶς δύνασθε ἀποστρέψαι εἰς πρόσωπον τῶν τοπαρχῶν ;

10. Κύριος εἶπε πρὸς μέ, Ἀνάβηθι ἐπὶ τὴν γῆν ταύτην, καὶ διάφθειρον αὐτήν.

11. Λάλησον.

12. Κόπρον.

Οὖρον.

LXX INTERPRETES.

3. A commentariis. Alius, com-monefaciens.

6. ✕ Et perforabit eam.

7. Vacat.

8. Vacat.

9. Et quomodo potestis avertere in faciem toparchiarum ?

10. Dominus dixit ad me, Ascende ad terram hanc, et disperde illam.

11. Loquere.

12. Stercus.

Urinam.

3.

6. ✕ Καὶ τρήσει αὐτήν.

7. ✕ Πρὸς μέ.

8. ✕ Δή.

9.

10. ✕ Κύριος εἶπεν πρὸς μέ, ✕ Ἀνάβηθι πρὸς τὴν γῆν ταύτην, ✕ καὶ διάφθειρον αὐτήν.

11. Λάλησον ✕ δή.

12. ✕ Τὴν κόπρον αὐτῶν.

Οὖρον ✕ αὐτῶν.

THEODOTIO.

3.

6. ✕ Et perforabit eam.

7. ✕ Ad me.

8. ✕ Quæso.

9.

10. ✕ Dominus dixit ad me, ✕ Ascende ad terram hanc, et disperde eam.

11. Loquere, ✕ quæso.

12. ✕ Stercus suum.

Urinam ✕ suam.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXVI Hesaiæ.

Ἱερουσαλήμ. Κατὰ πρόσωπον τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ-του προσκυνήσατε. Quæ nec Cyrillus habet. DRACH.

V. 8. Ἀ., Σ., Θ., ✕ δή. Curt.

V. 9. Σ., καὶ πῶς ὑποστήσει etc. Procopius.

Ibid. Ο', τῶν τοπαρχῶν. Marchal., τοῦ τοπαρχοῦ ἐνός. Alex., τὸ πρόσωπον τοπαρχοῦ ἐνός. Et etiam Hebr. habet, faciem (absque præp. in) ducis unius, et Vulg., iudicis unius. IDEM.

V. 10. Ἀ., Σ., Θ., ✕ Κύριος εἶπεν etc. Curter. ex ms. Jes. Hæc clausula tota deerat in editione τῶν Ο' ac ex trium editionibus inducta fuit, præmisso asterisco, habeturque in edit. Romana, mutato πρὸς ἐν ἐπὶ. [Scil. ante τὴν γῆν τ. DRACH.]

V. 11. Ἀ., Σ., Θ., ✕ δή. Curt.

Ibid. Post ἀνθρώπων cod. Marchal., ut et Ald. et

Complut. addunt, τῶν ἐστηκότων. Sed obelo notandum. DRACH.

V. 12. Ἀ., Σ., Θ., ✕ τὴν etc. Curt.

Ibid. Ἀ., Σ., Θ., ✕ αὐτῶν. Idem.

Ibid. Hebr. קְרַחַת וְקְרַחַת וְקְרַחַת. Secundum vero Keri, קְרַחַת וְקְרַחַת וְקְרַחַת. DRACH.

V. 16. Ο', μὴ ἀκούετε. Marchal. cod., μὴ ἀκούετε. DRACH.

V. 19. Ο', Ἐμφαροαίμ. Id. cod., Σεμφαροαίμ. Pro quo Alex., Σεμφαρείμ, Ald. autem et Compl., Σεμφαροαίμ. IDEM.

V. 21. Ο', μηδέν. Cod. Marchal., μηδέν. Sic etiam Ald. et Complut. IDEM.

HESAIÆ CAPUT XXXVII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

2. ✕ Τὸν ; Ἐλιαχείμ

8. ✕ Τὸν βασιλέα Ἀσσυρίων. Λαβανά.

SYMMACHUS.

2. ✕ Ipsum ; Eliacim.

8. ✕ Regem Assyriorum. Labana.

2. Ἐλιαχείμ.

8. ✕ Τὸν βασιλέα Ἀσσυρίων. Λοβνάν.

LXX INTERPRETES.

2. Eliacim.

8. ✕ Regem Assyriorum.

Lobnam.

2. ✕ Τὸν ; Ἐλιαχείμ.

8. ✕ Τὸν βασιλέα Ἀσσυρίων. Λαβανά.

THEODOTIO.

2. ✕ Ipsum ; Eliacim.

8. ✕ Regem Assyriorum.

Labana.

TO EBPAIKON.

כי נסע מלכיש	9.
9 וישכזע	11.
11 דבה ואתה	13.
אשר נעש	14.
ואתה הנצל	22.
13 הגע ועזה	23.
14 ויקראת ויעל בית יהוה	24.
22 אודיך ראש הניעה	25.
23 חרפת	27.
24 ברדשיך	29.
מרום קצו יעד	
כרמלך	
25 אני קרתי ושתימי כיום ואחרי	
בך-פעמי כל יאודי בנצור	
27 עשב שדה	
29 ושאנך עלה באוני	
ושמותי החי באפך ומתגני בשפתך	
30 ספיה	
שחים	
35 לא יבא אלהיעיר הדאת	

VERSIO HEBRAICI TEXT.

Quod profectus erat de Lachis.
9. Et audivit.
11. Ecce tu.
Quæ fecerunt.
Et tu liberaberis?
13. Ana et Ava.

14. Et legit illum, et ascendit in domum Domini.
22. Post te caput movit.
23. Probris affecisti.

24. Abietum ejus.
Altitudinem extremitatis ejus, saltum.
Carmeli ejus.
25. Ego excidi, et bibi aquas: et siccabo in planta pedum meorum omnes rivos munitionis.
27. Herba agri.
29. Et arrogantia tua ascendit in aures meas.
Et ponam hamum meum in nare tua, et frenum meum in labiis tuis.
30. Quæ sponte nascuntur.
Repullulans.
33. Non ingredietur in urbem hanc.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικῶς γράμμασι.

9.	11.	13.	14.	22.	23.	24.	25.	27.	29.	30.	33.
----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----

VULGATA LATINA.

Quia profectus esset de Lachis.
9. Quod cum audisset.
11. Ecce tu.
Quæ fecerunt.
Et tu poteris liberari?
13. Ana et Ava.

14. Et legit eos, et ascendit in domum Domini.
22. Post te caput movit.
23. Exprobrasti.

24. Abietes.
Altitudinem summitatis ejus, saltum.
Carmeli ejus.
25. Ego fodi, et bibi aquam, et exsiccavi vestigio pedis mei omnes rivos aggerum.
27. Fœnum agri.
29. Superbia tua ascendit in aures meas.
Ponam ergo circulum in naribus tuis, et frenum in labiis tuis.
30. Quæ sponte nascuntur.
Poma.
33. Non intrabit civitatem hanc.

ΑΚΥΤΑΑΣ.

✱ Ὅτι ἀπῆρην ἀπὸ Λαχίς.
9. Καὶ ἤκουσεν.
11. Ἴδού ✱ σύ.
Ἄ συνεποίησαν.
✱ Καὶ σύ βυσθήσῃ;
13. [Ἄνὲ καὶ Γαυά.]
14.
22.
23.
24. Ἐλάτας.
25.
27. Χλόη χώρας.
29.
30.
Ἀὐτοφυῆ.
33.

AQUILA.

✱ Quia moverat de Lachis.
9. Et audivit.
11. Ecce ✱ tu.
Quæ fecerunt.
✱ Et tu liberaberis?
13. Ane et Gava.
14.
22.
23.
24. Abietes.
25.
27. Herba agri.
29.
30.
Sponte nata.
33.

- ✕ Ὅτι ἀπῆρην ἀπὸ Λαχεῖς.
 9. Καὶ ἤκουσεν.
 11. Ἴδού ✕ σύ.
 Ἄ συνεποίησαν.
 ✕ Καὶ σὺ ρυσθήσῃ;
 13. Ἀνεστάτωσε καὶ ἐταπείνωσε.
 14. ✕ Καὶ ἀνέγνω αὐτὸ, καὶ ἀνέβη εἰς οἶκον Κυρίου.
 22. Ὅπισθέν σου κεφαλὴν ἐκίνησας.
 23.
 24. Ἀρχεύθους.

Εἰς ὕψος τοῦ ἄκρου αὐτοῦ, εἰς τὸν δρυμόν.

Τοῦ Καρμήλου αὐτοῦ.

25. Ἐγὼ ὠρυξα καὶ ἔπιον ὕδωρ, καὶ ἤρῃμωσα ἐν ἰχνει ποδός μου πάντας ποταμούς συνεγομένους.

27. Χόρτος ἀγροῦ.

29. Καὶ ἡ ἀλαζονεία σου ἀνέβη εἰς τὰ ὠτά μου.

Καὶ δώσω κρίκον εἰς τὸν μυκτῆρά σου, καὶ χαλινὸν εἰς τὰ χεῖλη σου.

30

Ἀπὸ δένδρων.

33.

SYMMACHUS.

- ✕ Quia moverat de Lachis.
 9. Et audivit.
 11. Ecce ✕ tu.
 Quæ fecerunt.
 ✕ Et tu liberaberis?
 13. Exterminavit, et humiliavit.
 14. ✕ Et legit illum et ascendit in domum Domini.
 22. Post te caput movit.
 23.
 24. Juniperos.

In altitudinem summitatis ejus in saltum.

Carmeli ejus.

25. Ego fodi et hibi aquam, et devastavi in vestigio pedis mei omnes fluvios cohærentes.

27. Fœnum agri.

29. Et arrogantia tua ascendit in aures meas.

Et dabo annulum in nasum tuum, et frenum in labia tua.

30.

Ab arboribus.

33.

- ✕ Ὅτι ἀπῆρην ἀπὸ Λαχεῖς.
 9. Καὶ ἀκούσας ἀπέστρεψε.
 11. Σύ.
 Ἄ ἐποίησαν.
 ✕ Καὶ σὺ ρυσθήσῃ;
 13. Ἀναγουάνα.
 14. ✕ Καὶ ἀνέγνω αὐτὸ, καὶ ἀνέβη εἰς οἶκον Κυρίου.
 22. Ἐπὶ σοὶ κεφαλὴν ἐκίνησε.
 23. Παρώξυνας. *Οἱ λοιποὶ*, ἐδλασφήμησας.
 24. Τῆς κυπαρίτσου αὐτοῦ. Ἄλλως, τὰς δὲ κυπαρίττους.
 Εἰς ὕψος μέρους τοῦ δρυμοῦ.

Vacat.

25. Καὶ ἔθηκα γέφυραν, καὶ ἤρῃμωσα ὕδατα καὶ πάσαν συναγωγὴν ὕδατος.

27. Vacat.

29. Καὶ ἡ πικρία σου ἀνέβη πρὸς μέ.

Καὶ ἐμβαλῶ φιδὸν εἰς τὴν ρινά σου, καὶ χαλινὸν εἰς τὰ χεῖλη σου.

30. Ἄ ἔσπαρκας. *Οἱ λοιποὶ*, αὐτόματα.

Τὸ κατάλειμμα.

33. Οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς τὴν πόλιν ταύτην.

LXX INTERPRETES.

- ✕ Quia moverat de Lachis.
 9. Et audiens revertit.
 11. Σύ.
 Quæ fecerunt.
 ✕ Et tu liberaberis?
 13. Anagugana.

14. ✕ Et legit illum, et ascendit in domum Domini.

22. Super te caput movit.

23. Irritasti. *Reliqui*, blasphemasti.

24. Cupressi ejus. *Aliter*, cupressos autem.

In altitudinem partis saltus.

Vacat.

25. Et posui pontem, et desolavi aquas et omnem congregationem aquæ.

27. Vacat.

29. Et acerbitas tua ascendit ad me.

Et injiciam capistrum in narem tuam, et frenum in labia tua.

30. Quæ seminasti. *Reliqui*, quæ sponte nascuntur.

Reliquias.

33. Non ingrediatur in urbem hanc.

- ✕ Ὅτι ἀπῆρην ἀπὸ Λαχεῖς.
 9. Καὶ ἤκουσεν.
 11. Ἴδού ✕ σύ.
 Ἄ συνεποίησαν.
 ✕ Καὶ σὺ ρυσθήσῃ;
 13.
 14. ✕ Καὶ ἀνέγνω αὐτὸ, καὶ ἀνέβη εἰς οἶκον Κυρίου.
 22

23

24.

25.

27. Χόρτος αγροῦ.

29.

30.

Αὐτοφυῆ.

33. ✕ Καὶ εἰς τὴν πόλιν ταύτην ✕ οὐ μὴ εἰσέλθῃ.

THEODOTIO.

- ✕ Quia moverat de Lachis.
 9. Et audivit.
 11. Ecce ✕ tu.
 Quæ fecerunt.
 ✕ Et tu liberaberis?
 13.

14. ✕ Et legit illum, et ascendit in domum Domini.

22.

23.

24.

25.

27. Fœnum agri.

29.

30.

Sponte nata.

33. ✕ Et in civitatem hanc non ingrediatur.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

ΑΚΥΛΑΣ.

וְלִי עֲבָדִי 35

Ἑλληνικοὶς γράμμασι. 35.

35.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

35. Et propter David servum meum.

35. Et propter David servum meum.

35.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXVII Hesaiæ.

V. 4. Οἱ Γ, ✕ τὸν etc. Curter. ex ms. Jes.
 V. 4. Ο', βασιλεὺς Ἀσσυρίων. Cod. March. addit, ὁ Κύριος αὐτοῦ, quod exstat in Hebr. et in Vulg., Dominus suus. Sic etiam Ald. et Compl.—Ο', λόγους οὖς. Marchal., λόγοις οἷς, ut Vulg., sermonibus.—Ο', πρὸς Κύριόν σου. Marchal. tum Ald. et Complut., πρὸς Κ. τὸν Θεόν σου. Sed omnia ista obelo notanda, Hebr. tantummodo habente, et offeres deprecationem. DRACH.
 V. 8. Α., Σ., Θ., ✕ τὸν βασιλέα. Idem. Sed non dubium est etiam Symmachum ita vertisse, nec potuisse alio modo vertere. Hæc vox olim in LXX de-erat, et cum asterisco addita fuit, mansitque hæc-tenus.

Ibid. Οἱ Γ, Λαβανά. Idem.
 Ibid. Ο', καὶ ἤκουσεν. Addit Marchal., βασιλεὺς Ἀσσυρίων, quod videtur fuisse prius nota explicativa marginalis, quæ postmodum in textum irrepsit. DRACH.

Ibid. Α., Σ., Θ., ✕ ὅτι ἀπῆρην etc. Curt. In LXX

hodie habetur.
 V. 9. Α., Σ., Θ., καὶ ἤκουσεν etc. Sic unus. [Omnes istæ versiones referuntur ad alterum hujus commatis עָשָׂה, non autem ad prius. DRACH.]
 V. 11. Α., Σ., Θ., ✕ σύ, præmisso asterisco. Curter. Sed habetur hodie in LXX.
 Ibid. Α., Σ., Θ., & συνεποτήσαν. Sic Drusius ex edit. Procopii in Hesaiam: ubi tamen nihil aliud habetur, quam ad marg. textus ms. Jes. Α., ✕ σύ. Ibid. Α., Σ., Θ., ✕ καὶ σὺ ἤσθ. Curter. ex ms. Jes. Habetur etiam hodie in LXX.

V. 13. Α. [Ἄνε καὶ Γαυά.] Vide notas ad IV Reg. cap. xviii. In hunc vero locum Hieronymus: « In enumeratione autem gentium cæterarum ponit ANA et AVA, quas LXX miscuerunt dicentes Anavegava, conjunctionemque, et, id est, V, inter duas gentes, Ana et Ava, lingua posuere Hebræa, ut ignorantibus una gens videatur aut civitas. » [Marchal. ut et Ald., Ἄνα καὶ Ἄβα. Complut., Ἄναθεοῦ καὶ Γαυά. Alii, Ἄνα καὶ Γαυά. DRACH.]

HESAIÆ CAPUT XXXVIII.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

ΑΚΥΛΑΣ.

לְמוֹת 1 1.
 אִנְהּ יְחִידָה 3 3.
 אֶצִּילֶךָ 6 6.
 אֶת-צֶל הַמַּעֲלֹחַ 8 8.
 בַּמַּעֲלֹחַ
 מִכְתָּב 9 9.
 בְּדַבְרֵי יָמִי 10 10.
 הַחַיִּים 11 11.
 עַד עַם-יִשְׂרָאֵל 12 12.
 חֹל חֹרֵי
 כְּמִסַּע עֹגֵר כֵּן אֶצְפָּנֶיךָ 14 14.
 לִי הָיָה עֲשֵׂה אֲדֹדָה כָּל-שְׁנֵינֵינוּ 15 15.
 עַל-מֵר נַפְשִׁי

Ἑλληνικοὶς γράμμασι.

1. Τοῦ ἀποθανεῖν.
 3. ✕ Ἦ, δη, Κύριε.
 6. Ῥύσομαί σε.
 8.
 9.
 10. . . .
 11. ✕ Ζώντων.
 12. Ἐπαύσατο γενεά μου.
 14. . . .
 15.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

1. Ad moriendum.
 3. Obsecro, Domine.
 6. Eruam te.
 8. Umbram graduum.
 Per gradus.
 9. Scriptura.
 10. In excisione dierum meorum.
 11. Viventium.
 Ultra cum habitatoribus.
 12. Cessavit. Generatio mea.
 14. Sicut grus hirundo sic pipiebam.
 15. Mihi et ipse fecerit? Vagabor omnibus annis meis super amaritudine animæ meæ.

1. Usque ad mortem.
 3. Obsecro, Domine.
 6. Eruam te.
 8. Umbram linearum.
 In horologio.
 9. Scriptura.
 10. In dimidio dierum meorum.
 11. Viventium.
 Ultra, et habitatorem.
 12. Quietis. Generatio mea.
 14. Sicut pullus hirundinis sic clamabo.
 15. Cum ipse fecerit? Recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine animæ meæ.

1. Ad moriendum.
 3. Heu, quæso, Domine.
 6. Liberabo te.
 8.
 9.
 10. In infirmitate et silentio dierum meorum.
 11. ✕ Viventium.
 12. Cessavit generatio mea.
 14. Sicut equus Agur...
 15.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

35. Καὶ διὰ Δαυὶδ τὸν παῖδά μου. 35.
Οἱ λοιποὶ, καὶ διὰ Δαυὶδ τὸν δούλῳ μου.
35. Et propter David puerum 35.
meum. Reliqui, et propter David servum meum.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXVII Hesaiæ.

V. 14. Σ., Θ., ✕ καὶ ἀνέγνω etc. Curter. ex ms. Jes. In LXX etiam legitur. [Post autō habet Marchal., 'A., Θ., Σ., 'Εξελίας, cum asterisco. Potius obelo signandum, non enim legitur in Hebr. DRACH.]

V. 22. Σ., ὁπισθὲν σου etc. Procopius.

V. 17. Ο', καὶ ἴδε τοὺς λόγους. Hebr. autem, ut Vulg., sonat, et vide et audi omnia verba. Marchal. habet cum Ald. et Comp'ut., καὶ ἴδε καὶ ἀκουσον πάντας τοὺς λόγους. DRACH.

V. 23. *Οἱ λοιποὶ, ἐδλασφήμησας.* Procopius.

V. 24. 'A., ἐλάτας etc. Idem et Eusebius.

Ibid. 'Αλλως, τὰς etc. Ita Procopius. DRACH.

Ibid. Σ., εἰς ὕψος τοῦ ἀκρου. Procopius.

Ibid. Σ., τοῦ Καρμήλου αὐτοῦ. Idem.

V. 25. Σ., ἐγὼ ὠρυξα etc. Idem.

V. 27. 'A., γλῶσση etc. Curter. ex ms. Jes.

V. 29. Σ., καὶ ἡ ἀλαζόνεια etc. Procopius.

Ibid. Σ., καὶ δώσω etc. Idem.

V. 30. *Οἱ λοιποὶ, αὐτόματα.* Idem.

Ibid. 'A., Θ., αὐτοφυῆ. Σ., ἀπὸ δένδρων. Idem. Hieron. vero : S., *romis vescere.*

V. 32. Ο', εἰσονται. In nonnullis est, ἐξελεύσονται. Sicque Alex. et Complut. Hebr. et Vulg., *exibunt* (reliquæ). DRACH.

V. 33. Θ., ✕ καὶ εἰς τὴν πόλιν etc. Curter. ex ms. Jrs. Ex Theodotione in LXX translatum est.

V. 34. Ο', καὶ εἰς τὴν πόλιν ταύτην οὐ μὴ εἰσέλθῃ. Marchal. adscribit hæc verba in margine sub asterisco, Theodotioni tributa. DRACH.

V. 35. *Οἱ λοιποὶ, καὶ διὰ Δαυὶδ etc.* Drusius ex Procopio.

V. 37. Hebr. et Vulg., et profectus (Vulg., *egressus*) est, et abiit et reversus est. Ο', καὶ ἀπῆλθεν ἀποστραφεὶς. Marchal. autem addit, καὶ ἀπέστρεψεν. Sic etiam Ald. et Complut. DRACH.

V. 38. Hebr. et Vulg., *Nesroch, deum sinit.* Ο', *Nasarách.* Marchal., Ald. et Complut., 'Asarà : θεοῦ αὐτοῦ. IDEM.

HESALÆ CAPUT XXXVIII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1. Εἰς θάνατον.	1. Ἔως θανάτου.	1. Εἰς θάνατον.
3. ✕ Ὡ, δὴ, Κύριε.	3. <i>Vacat.</i>	3. ✕ Ὡ, δὴ, Κύριε.
6. Ἐξελευμαί σε.	6. Ὑψομαι σε.	6.
8.	8. Τὴν σκίαν τῶν ἀναβαθμῶν.	8.
ι Ἐν ὠρολογίῳ.)	Τοὺς δέκα ἀναβαθμούς.	
9.	9. Προσευχή. <i>Οἱ λοιποὶ</i> (γραφῆ).	9.
10.	10. Ἐν ὕψει τῶν ἡμερῶν μου.	10.
	<i>Οἱ ἕτεροι ἐν ἡμέραισι τῶν ἡμερῶν μου.</i>	
11.	11. ✕ Ζώντων.	11.
		✕ Ἐτι μετὰ κατοικούντων.
12.	12. Ἐξέλιπεν ἐκ τῆς συγγενείας μου.	12. Ἐξέλιπεν ἡ γενεά μου.
14.	14. Ὡς χελιδῶν, οὕτω φωνήσω.	14. Σὺς Ἀγοῦρ. . . .
15.	15.	15. ✕ Αὐτῷ, καὶ αὐτὸς ἐποίησε
✕ καθοδηγήσιν, πάντας ἐνιαυτούς
✕ μου ἐπὶ πικρῶν ψυχῆς μου.
		THEODOTIO.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	
1. Ad mortem.	1. Usque ad mortem.	1. Ad mortem.
3. Heu, quæso, Domine.	3. <i>Vacat.</i>	3. ✕ Heu, quæso, Domine
6. Ervam te.	6. Liberabo te.	6.
8. Umbram linearum.	8. Umbram graduum.	8.
In horologio.	Decem gradus.	
9.	9. Oratio. <i>Reliqui</i> , scriptura.	9.
10. In infirmitate et silentio dierum meorum.	10. In sublimi dierum meorum.	10. In infirmitate et silentio dierum meorum.
11.	<i>Cæteri</i> , in dimidio dierum meorum.	11.
	11. ✕ Viventium.	✕ Ultra cum habitatoribus.
12.	12. Defecit ex cognatione mea.	12. Defecit generatio mea.
14. Sicut hirundo inclusa sic cantabo.	14. Sicut hirundo, sic vociferabor.	14. Sis Agur. . . .
15.	15.	15. ✕ Ipsi, et ipse fecit deductionem, omnes annos meos su-
✕ per amaritudinem animæ meæ

TO EBPAIKON.

17 הגה לאדם מר-לי
18 כי-לא שאל תודך מות יתלך

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

17.
18.

AKYAAΣ.

17.
18.

קוד-בד אל-אכוך

21 על-השחין

VERSIO HEBRAICI TEXT.

17. Ecce in pace amaritudo mihi.
18. Quia non infernus conste-
bitur tibi, (nec) mors laudabit te.

21.

VULGATA LATINA.

17. Ecce in pace amaritudo mea.
18. Quia non infernus conste-
bitur tibi, neque mors laudabit te.

21. Ἐπὶ τὸ ἔλκος.

AQUILA.

17.
18.

Descendentes cisternam in veri-
tate tua.

21. Super inflammationem.

Qui descendunt in lacum, veri-
tatem tuam.

21. Super vulnus.

21. Super ulcus.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXVIII Hesaiæ.

V. 1. 'A., τοῦ ἀποθανεῖν. Σ., Θ., εἰς θάνατον. Eusebius et tres mss. qui habent, οἱ λοιποὶ, εἰς θάνατον.

V. 3. Οἱ Γ', ✕ ὦ, δὴ, Κύριε. Curter. ex ms. Jes. Hæc vero desunt in τοῖς Ο'.

V. 6. Sic legit Curterius, οἱ Ο', ῥύσομαί σε. Σ., ἐξελοῦμαι σε. 'A., ὁμοίως τε Ο'. Ubi bene quidem præter morem legit ὁμοίως, sed vocem sequentem perperam τε: nam legendum τοῖς, ut jam dictum fuit; alioquin dicendum esset 'A. et Ο' ut Σ. legisse, quod est absurdum.

V. 8. Hieronymus: « Datur autem signum, ut sol decem gradibus revertatur, quos nos juxta Symmachum in lineas et horologium vertimus. » Hinc vero sequitur Symmach. על-המחלת umbra linearum vertisse. [Symmachi integram lectionem ita adfert Lamb. Bos: στρέψω τὴν σκιάν των γραμμῶν (linearum) ἢ κατέβη ἐν ὥρολογίῳ 'Αγας. DRACH.]

V. 9. Hieronymus: « Miror quomodo soli Septuaginta pro scriptura, orationem posuerint, cum oratio THEPHELLATH dicatur, et non MACHTHAB, quæ in præsentī loco scribitur; et alioquin consequenter diceretur oratio, si de præsentī esset tempore, et non de præterito. Manifestum est enim, quod post redditam sanitatem, de infirmitate consurgens ista

conscripterit; ex quo non oratio est, sed gratiarum actio, pro beneficio quod acceperat. »

V. 10. Regius unus ex Cyrillo: Οἱ γε μήν ἔσποσι των ἐρμηνευτῶν, ἐν ἡμισί των ἡμερῶν μου ἐπέδωκασιν. Hieronymus vero notat LXX legisse Rame דַּמֶּה pro Dame דַּמֶּה et A., S., Th. vertisse, in infirmitate et silentio dierum meorum; ita ut scilicet alii in infirmitate, alii in silentio verterint. Hieronymi verba non prætermittenda: « Dixi, inquit, in corde meo in dimidio dierum meorum; sive ut Aquila et Symmachus et Theodotio interpretati sunt, in infirmitate et silentio dierum meorum; pro quo LXX excelsum interpretati sunt ob litteræ similitudinem RAME pro DAME legentes: licet quidam DAME, sanguinem verterint, ut sit sensus, in sanguine dierum meorum, quando meus cruor meusque expectabatur interitus. » Hinc vero questio oritur, quandoquidem A., S., Th. in infirmitate et in silentio illud דַּמֶּה verterunt, quinam sint Reliqui, οἱ ἔσποσι, qui secundum Cyrillum interpretati sunt ἐν ἡμισί, in dimidio: et quinam illi, qui secundum Hieronymum verterunt, in sanguine. Certe de Quinta, Sexta et Septima editione hoc dicere nequimus, cum ne vestigium quidem earum habeatur: in tanta variarum interpretationum collectione, quantam in Hesaiam exhibemus. Verisimilius forte dicatur utrumque ad alteram tum Aquilæ tum

HESAIÆ CAPUT XXXIX.

TO EBPAIKON.

2 את-בית נכסך

ובכל ממשלתו

7 אשר יצאו ממך

VERSIO HEBRAICI TEXT.

2. Domum pinacothecæ suæ.
Et in omni potestate sua.
7. Qui exhibunt de te.

TO EBPAIKON.

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

2.

7.

VULGATA LATINA.

2. Cellam aromatum.
Et in omni potestate sua.
7. Qui exhibunt de te.

AKYAAΣ.

2. Τὸν οἶνον τῶν ἀρωμάτων αὐτοῦ.

7.

AQUILA.

2 Domum aromatum suorum.
7.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXIX Hesaiæ.

V. 2. Procopius, καὶ τὸν οἶνον τοῦ νεχιοῦθ, ὅπερ οἶνον ἀρωμάτων Ἀκύλας ἔφη καὶ Σύμμαχος. Γάζα δὲ παρὰ Πέροισι τὴν περιουσίαν σημαίνει. Hic, ut jam annotavit Drusius, labitur Curterius, qui vocem sequentem, Γάζα, putat esse lectionem Symmachi. Ms. Jes. ad marg., 'A., Σ., τῶν ἀρωμάτων. Hiero-

nymus: « Ostenditque eis juxta Septuaginta domum NECHOTHA, pro qua Symmachus transtulit, aromatum suorum, et thesauros argenti et auri, et odoramentorum, et unguenti optimi: quod in Hebraico scribitur, olei boni: et omnes thesauros vasorum gazæ, sive, ut ibi legitur, vasorum suorum. Gazæ

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

17.		17. ✕ Ἴδου εἰς εἰρήνην πικρία μου.
18.	18. Οὐ γὰρ οἱ ἐν ἔδου αἰνέσουσί σε, οὐδὲ οἱ ἀποθανόντες εὐλογήσουσί σε. Ἄλλος, οὐδὲ γὰρ ὁ ἄδης αἰνέσει σε, οὐδὲ ὁ θάνατος εὐλογήσει σε.	18.
	Οἱ καταβαίνοντες εἰς λάκκον τῆν ἀλφθειάν σου.	Οἱ ἐν ἔδου τὴν ἐλεημοσύνην σου.
21. Ἐπὶ τὸ ἔλκος.	21. <i>Vacat.</i>	21. Ἐπὶ τὸ ἔλκος.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
17.	17.	17. ✕ Ecce in pacem amaritudo ✕ mea.
18.	18. Neque enim qui in inferno laudabunt te, neque mortui benedicent te. <i>Alius</i> , neque enim infernus laudabit te, neque mors benedicet te.	18.
Qui descendunt in lacum, veritatem tuam.	Qui in inferno, misericordiam tuam.	
21. Super ulcus.	21. <i>Vacat.</i>	21. Super ulcus.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXVIII Hesaiæ.

Symmachi editionem respexisse: aut certe Hieronymum alicujus sui temporis Hebræi interpretationem illam, in sanguine, adferre, ut saepe contingit.

V. 11. Ἀ., ✕ ζώντων. Curter. ex ms. Jes. unde et in LXX invecum est, habeturque hodie.

Ibid. Θ., ✕ ἔτι μετὰ etc. Idem. Deest hodie in LXX Interpretibus. [In edit. Rom. hæc notantur. « Illud μετὰ κατοικούντων non habet Cyrillus. Apud Procopium de Theod. margini adscribitur cum asterisco, ἔτι μετὰ κατ.; atque illud ἔτι additur in nonnullis libris, et pro ἐξέλειπεν in cæteris libris est ἐξέλειπον, quod Procop. habet in textu. » DRACH.]

V. 12. Ἀ., ἐπαύσατο etc. Idem. In textu codicis Marchaliani, nunc RR. PP. Jesuitarum, legitur: ἐξέλειπον ἐκ τῆς συγγενείας μου. In margine vero ἐξέλειπεν. Ἀ., ἐπαύσατο γενεά μου. Θ., ἐξέλειπεν ἡ γενεά μου. Ibi illud, ἐξέλειπεν, est emendatio textus τῶν Ο΄.

V. 14. Hieronymus: « Pro pullo hirundinis, sive hirundine, ut LXX transtulerunt, in Hebraico scriptum est, SUS AGOR, quod interpretatus est Aquila, equus Agor; Theodotio, SIS AGUR; media enim vocalis littera VAU, si ponatur iuter duas SAMECH, legitur SUS, et appellatur equus; si IOD, legitur SIS, et hirundo dicitur. Symmachus autem ita transtulit: Sicut hirundo inclusa sic cantabo. Quod v. r. lum AGOR et in Jeremia legitur, ubi scriptum

est: *Milvus in celo cognovit tempus suum: turtur et hirundo et ciconia custodierunt tempora sua.* » (Jerem. viii, 7.) [Trium lectionem sic exhibet L. Bos: Aq., ὡς ἵππος Ἀγῶρ. Th., ὡς χελιδὼν Ἀγῶρ. Sym., ὡς χελιδὼν ἐγκλεισθεῖσα. DRACH.]

V. 15. Θ., ✕ αὐτῶ, καὶ αὐτὸς etc. Curter. ex ms. Jes. In LXX hæc omnino perplexa sunt.

V. 17. Θ., ✕ ἴδου εἰς etc. Idem. Hæc porro desunt in τοῖς Ο΄.

V. 18. Ἄλλος, οὐδὲ γὰρ ὁ ἄδης etc. Idem sine interpretis nomine. Videtur esse Symmachi.

Ibid. Σ., οἱ καταβαίνοντες etc. Idem.

V. 21. Ἀ., Σ., Θ., ἐπὶ τὸ ἔλκος. Hieronymus: « Aiunt Hebræi verbum SIN, quod prætermisere LXX ulcus sonare, non vulnus. Nam et Aquila, Symmachus et Theodotio ἔλκος interpretati sunt, quod morbum regium intelligi volunt: cui contraria putantur, vel sanita in cibo, vel apposita corpori quæcunque sunt dulcia. Ergo ut Dei potentia monstraretur, per res noxias et adversas sanitas restituta est. Alii SIN non ulcus, sed apostema suspicantur: quando tumens corpus, cocto et putrescente pure completur. » Manuscriptus codex noster antiquissimus bis habet SIN. [Euseb., καὶ οἱ λοιποὶ πάντες ἔλκος ὠνόμασαν τὸ διὰ τῆς παλάθης θεραπευθέν (quod per massam sanatum est). DRACH.]

HESAIÆ CAPUT XXXIX.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

2. Τὸν οἶκον τῶν ἀρωμάτων αὐτοῦ.	2. Τὸν οἶκον τοῦ νεχωθᾶ.	2.
	✕ Καὶ ἐν πάσῃ τῇ ἐξουσίᾳ αὐτοῦ.	
7.	7. <i>Vacat.</i>	7. ✕ Οἱ τινες ἐλεύσονται ἐκ σοῦ.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2. Domum aromatum suorum.	2. Domum necbotha.	2.
	✕ Et in omni potestate sua	
7.	7. <i>Vacat.</i>	7. ✕ Qui exhibunt de te.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXIX Hesaiæ.

autem lingua Persarum divitiæ nuncupantur: nec est Hebræus sermo, sed barbarus. » Lectionem igitur illam uni Symmacho tribuit Hieronymus; sed Aquilæ etiam adscribit Procopius et codex Jesuitarum.

Ibid. ✕ καὶ ἐν πάσῃ τῇ ἐξουσίᾳ αὐτοῦ. Curter. ex

ms. Jes. Hæc hodie in editionibus τῶν Ο΄ habentur; sed olim deerant, atque ideo in Hexaplati editione cum asterisco addita fuerant.

V. 7. Θ., ✕ οἱ τινες etc. Idem. Hæc desunt etiam hodie in LXX.

HESAIÆ CAPUT XL.

TU EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γραμμασι.	ΑΚΥΛΑΞ.
1 נחמד נחמד עמי יאמר אלהיכם	4.	4.
2 דברד על-לב יהשלם	2.	2.
3 קול קורא ישוד בערבה מסלה לאלהינו	3.	3. Φωνή καλοῦντος.
4 לבקעה	4.	4. Εἰς πεδίον.
7 כי רחח יהיה נשבה בו	7.	7.
אין חציר העם 8 יבש חציר נבל ציץ	8.	Πράσον ὄλαος. 8. Ἐξηράνθη πρᾶσον, ἀπέβρευσεν ἄνθος.
דבר אלהינו יקום לשלם		
9 על הר-גבה עלי-ך מבשרת ציון הרימי בגח קולך מבשרת ירושלם	9.	9. Ἐπ' ὄρος ὑψηλὸν ἀνάσθῃ τεαυτῆ, εὐαγγελιζομένη Σιών, καὶ ἔπαρον ἰσχυρῶς τὴν φωνὴν, εὐαγγελιζομένη Ἱερουσαλήμ.
10 חרעו	10.	10. ✕ Αὐτοῦ,
11 עדרו ירעה מלאים ובחיקו ישא	11.	11. 'Αρνία. ✕ Καὶ ἐν τῷ κόλπῳ αὐτοῦ βα- στασει.
12 מי-מדד בשעלו מים בשלש	12.	12. ✕ Τίς ἐμέτρησε λιχανῶ αὐτοῦ ✕ ὕδατα; 'Ἐν τρισῶμυ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

1. Consolamini, consolamini populum meum, dicet Deus vester.	1. Consolamini, consolamini, popule meus, dicit Deus vester.	4.
2. Loquimini ad cor Jerusalem.	2. Loquimini ad cor Jerusalem.	2.
3. Vox clamantis. Rectam facite in solitudine semitam Deo nostro.	3. Vox clamantis. Rectas facite in solitudine semitas Dei nostri.	3. Vox vocantis.
4. In vallem.	4. In vias planas.	4. In campum.
7. Quia spiritus Domini sufflavit in eum. Vere herba populus.	7. Quia spiritus Domini sufflavit in eo. Vere fœnum est populus.	7. Porrum populus.
8. Aruit herba, cecidit flos. Verbum autem Dei nostri stabit in æternum.	8. Exsiccatum est fœnum, et cecidit flos. Verbum autem Domini nostri manet in æternum.	8. Exaruit porrum, defluit flos.
9. Super montem excelsum ascende tibi quæ evangelizas Sion : exalta in fortitudine vocem tuam, quæ evangelizæ Jerusalem.	9. Super montem excelsum ascende tu, qui evangelizas Sion : exalta in fortitudine vocem tuam, qui evangelizas Jerusalem.	9. In montem excelsum ascende tibi, quæ evangelizas Sion, et exalta fortiter vocem, quæ evangelizas Jerusalem.
10. Et brachium ejus.	10. Et brachium ejus.	10. ✕ Ejus.
11. Gregem suum pascet. Agnellos. Et in sinu suo portabit.	11. Gregem suum pascet. Agnos. Et in sinu suo levabit.	11. Agnellos. ✕ Et in sinu suo portabit.
12. Quis mensus est in pugillo suo aquas ? In mensura ternaria.	12. Quis mensus est pugillo aquas ? Tribus digitis.	12. ✕ Quis mensus est minime digito suo aquas ? In triplici.

HESAIÆ CAPUT XL.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1. Παρηγορεῖτε, παρηγορεῖτε τὸν λαόν μου, λέγει ὁ Θεὸς ὑμῶν.
2. Παραμυθῆσαθε τὴν καρδίαν Ἱερουσαλήμ.
3. Ὑμάλισατε ἐν ἀβάτῳ ὄδῳ τῷ Θεῷ ἡμῶν.
4. Εἰς πεδίον.
7. ✕ Ὅτι πνεῦμα Κυρίου ἐπνευσεν εἰς αὐτόν.
- ✕ Ἀληθῶς χόρτος ὁ λαός.
8. ✕ Ἐξηράνθη ὁ χόρτος, ἐξέπεσε τὸ ἄνθος.
- ✕ Ὁ δὲ λόγος τοῦ Θεοῦ ἡμῶν στήσεται εἰς τὸν αἰῶνα.
9. Εὐαγγελιζομένη Σιών εὐαγγελιζομένη Ἱερουσαλήμ.
10. ✕ Αὐτοῦ.
11. Τὴν ἀγέλην αὐτοῦ ἔβασκε.
- ✕ Καὶ ἐν τῷ κόλπῳ αὐτοῦ βαστάσει.
12. ✕ Αὐτοῦ.
- ✕ Ἐν τρίτῳ.

1. Παρακαλεῖτε, παρακαλεῖτε τὸν λαόν μου, λέγει ὁ Θεός. Οἱ λοιποὶ, παρηγορεῖτε, παρηγορεῖτε τὸν λαόν μου, λέγει ὁ Θεός ὑμῶν.
2. Ἱερεῖς ἑλεῖτε εἰς τὴν καρδίαν Ἱερουσαλήμ.
3. Φωνὴ βοῶντος.
- Εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους τοῦ Θεοῦ ἡμῶν. Ἄλλ., διὰ τῆς ἀβάτου.
4. Εἰς πεδία.
7. Vacat.
- Vacat.
8. Ἐξηράνθη ὁ χόρτος, καὶ τὸ ἄνθος ἐξέπεσε.
- ✕ Τὸ δὲ ῥῆμα τοῦ Θεοῦ ἡμῶν μένει εἰς τὸν αἰῶνα.
9. Ἐπ' ὄρος ὑψηλὸν ἀνάστηθι, ὁ εὐαγγελιζόμενος Σιών, ὑψώσον τῇ ἰσχύϊ τὴν φωνήν σου, ὁ εὐαγγελιζόμενος Ἱερουσαλήμ.
10. Καὶ ὁ βραχίων.
11. Ποιμανεῖ τὸ ποιμνίον αὐτοῦ.
- Ἄρνας.
- Vacat.
12. Τίς ἐμέτρησε τῇ χειρὶ τὸ ὕδωρ;
- Δρακί.

- 4.
- 2.
- 3.
4. Εἰς πεδίον.
7. ✕ Ὅτι πνεῦμα Κυρίου ἐπνευσεν εἰς αὐτόν.
- ✕ Ἀληθῶς χόρτος ὁ λαός.
8. ✕ Ἐξηράνθη ὁ χόρτος, ἐξέπεσε τὸ ἄνθος.
9. Εὐαγγελιζομένη Σιών. εὐαγγελιζομένη Ἱερουσαλήμ.
10. ✕ Αὐτοῦ.
- 11.
12. ✕ Αὐτοῦ.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

1. Consolamini, consolamini populum meum, dicit Deus vester.
2. Consolamini cor Jerusalem.
3. Complamate in invia viam Deo nostro.
4. In campum.
7. ✕ Quia spiritus Domini sufflavit in eum.
- ✕ Vere fœnum est populus.
8. ✕ Exaruit fœnum, decidit flos.
- Verbum autem Dei nostri stabit in æternum.
9. Quæ evangelizas Sion... quæ evangelizas Jerusalem.
10. ✕ Ejus.
11. Gregem suum pascebat.
- ✕ Et in sinu suo portabit.
12. ✕ Suo.
- In tertia.

1. Consolamini, consolamini populum meum, dicit Deus. Reliqui, consolamini, consolamini populum meum, dicit Deus vester.
2. Ἱερεῖς ἑλεῖτε εἰς τὴν καρδίαν Ἱερουσαλήμ.
3. Vox clamantis.
- Rectas facite semitas Dei nostri. Alius, per inviam.
4. In campos.
7. Vacat.
- Vacat.
8. Exaruit fœnum, et flos decidit.
- Verbum autem Dei nostri manet in æternum.
9. Super montem excelsum ascende, qui evangelizas Sion: exalta in fortitudine vocem tuam, qui evangelizas Jerusalem.
10. Et brachium.
11. Pascet gregem suum.
- Agnos.
- Vacat.
12. Quis mensus est manu aquam?
- Pugillo.

- 4.
- 2.
- 3.
4. In campum.
7. ✕ Quia spiritus Domini sufflavit in eum.
- ✕ Vere fœnum est populus.
8. ✕ Exaruit fœnum, decidit flos.
9. Quæ evangelizas Sion... quæ evangelizas Jerusalem.
10. ✕ Ejus.
- 11.
12. ✕ Suo.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοὶς γράμμασι.	AKYAAΣ.
13 מִי-הֵכֵן אֶת-רַחֲמֵי יְהוָה וְאֵשׁ עֵצָה יוֹדִיעֵנִי	13.	15.
14 אֶת-מִי נָתַן וַיְבִינֵנּוּ וַיִּלְמְדוּ בָרַחַּ מִשְׁפָּט וַיִּלְמְדוּ דַעַת דְּרַחֲמֵי תְבִנְתָּהּ יוֹדִיעֵנִי	14.	14.
15 כִּדָּק יִסְחָל	15.	15. Ὡς λεπτὸν βαλλόμενον.
17 נִחְשָׁב-לִי	17.	17. ✕ Αὐτῷ.
25 תְּדַמְיוּנִי	25.	25. Ἐξισωθήσομαι;
27 לְמִדָּה תֵּאֱמָר יַעֲקֹב וְתִדְבַר יִשְׂרָאֵל	27.	27.
28 לֹא יִעָרֵךְ	28.	28.
30 יִכְשָׁל	30.	30. Σκανδαλισθήσονται.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
13. Quis instruxit spiritum Domini, et vir consilium ejus scire faciet eum?	13. Quis adjuxit spiritum Domini, aut quis consiliarius ejus fuit, et ostendit illi?	15.
14. Cum quo consiliatus est, et instruxit eum, et docuit eum in semita judicium, et erudit eum scientia, et viam intelligentiarum scire fecit eum?	14. Cum quo iniit consilium, et instruxit eum, et docuit eum semitam justitiæ, et erudit eum scientiam, et viam prudentiæ ostendit illi?	14.
15. Sicut minutum dejectum.	15. Quasi pulvis exiguus.	15. Sicut minutum dejectam.
17. Reputatæ sunt ei.	17. Reputatæ sunt ei.	17. ✕ Ei.
25. Assimilabatis me?	25. Assimilastis me?	25. Exæquabor?
27. Utiquid dices, Jacob, et loqueris, Israel?	27. Quare dices, Jacob, et loqueris, Israel?	27.
28. Non fatigabitur.	28. Non deficiet.	28.
30. Corruent.	30. In infirmitate cadent.	30. Scandalizabuntur.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XL Hesaiæ.

V. 1. Σ. καὶ οἱ λοιπ., παρηγορεῖτε, παρηγορεῖτε ἄνθρώπων μου etc. Sic Procopius. Hieronymus vero ait: « Juxta interpretes cæteros jubentur alii, ut populum Dei et Jerusalem pariter consolentur. »

V. 2. Σ., παραμυθήσαθε etc. Procopius. (†) In LXX vox ἱερεῖς, quæ in Hebræo non exstat, notatur obelo in editione Hieronymi, — Sacerdotes.

V. 3. Ἀ., φωνὴ καλοῦντος. Idem Procopius. Ibid. Σ., ὁμαλίσσατε etc. Procopius. Curter. vero ad marg., διὰ τῆς ἀβάτου.

V. 4. Apud Curterium πεδία deest in textu; sed ad marg. notatur, πεδία. Σ., Θ., Ἀ., εἰς πεδῖον ὄμων τε Ὁ, lege, ὁμοίως τοῖς Ὁ, ubi de editione τῶν Ὁ Hexaplarum, secundum alios interpretes correctæ, loquitur.

V. 7. Curter. ex ms. Jes., ✕ Σ., Θ., ὅτι πνεῦμα Κυρίου ἐπνευσεν εἰς αὐτόν· ἀληθῶς χόρτος ὁ λαός· ἐξηράνθη ὁ χόρτος, ἐξέπεσε τὸ ἄνθος. Hæc porro asteriscis notata fuisse confirmat etiam Hieronymus: « Hoc quod asteriscis notatur, quia spiritus Dei flavit in eo: vere sænum est populus: aruit sænum, cecidit flos; ex Hebræo et Theodotionis editione additum est. Ex quo manifestum est, vel a LXX prætermisissum, vel paulatim scriptorum vitio abo-

(†) Ita etiam reliquos interpretes transtulisse priores capituli duos versus testatur idem Procopius; Symmachi enim versioni addit ὃ καὶ συναφώνησαν οἱ λοιποί. I. e., cum quo consenserunt reliqui. Idem ad vocem τῶν LXX ἱερεῖς, adnotat, τὸ δὲ, ἱερεῖς, ὡς μὴ καὶ λεγόντων παρὰ τοῖς ἄλλοις, ἀπέλιπται παρὰ τοῖς ἑβδομηκοντα. Sanctus item Hieron., « Quodque additur a LXX, sacerdotes, obelo prænotandum est. » Et obelo quidem in Vaticanis codd. prænotatur. DRACH.

litum, dum et prior et sequens versiculus finitur in flore. » Ex ὁμοιοτελεῦσφι igitur, sive ex repetita voce ἄνθος, in LXX hæc omissa fuisse opinatur Hieronymus; quod verisimile est.

Ibid. Ἀ., πρᾶσον ὁ λαός. Procopius.

V. 8. Ἀ., ἐξηράνθη πρᾶσον etc. Idem.

Ibid. Σ., ὁ δὲ λόγος etc. Idem.

V. 9. Ἀ., ἐπ' ἧρος ὄψηλδν etc. Idem. Hieronymus: « Porro Hebræicum et cæteri interpretes ponunt genere feminino, ut dicant, quæ evangelizas Sion, et, quæ evangelizas Jerusalem. »

V. 10. Curter. ex ms. Jes., ✕ οἱ Γ', αὐτοῦ, quæ vox deerat in LXX. [Adhuc deest in Vatic. ; habet autem Alex. DRACH.]

V. 11. Σ., τῆν ἀγέλην etc. Eusebius et cod. unus Reg.

Ibid. Ἀ., ἀπὺλα. Procopius.

Ibid. Ἀ., Σ., ✕ καὶ ἐν τῷ κόλπῳ etc. Curter. ex ms. Jes. Asterisco notatur, quia deest in LXX.

V. 12. Ἀ., τίς ἐμέτρησε etc. Hieronymus: « In eo ubi nos vertimus, Quis mensus est pugillo aquas? Hoc enim λιχανός sonat; ut scilicet non tota manu, sed parvo digito, quem vulgo gustato-

HESAIÆ CAPUT XLI.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοὶς γράμμασι.	AKYAAΣ.
וְיִשְׂרָאֵל אֵינִי	1.	1. Kwφεύσατε πρὸς μὲ νῆσοι.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Tacete ad me, insulae.	1. Taccant ad me insulae.	1. Surdæ estote ad me, insulae.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

13. Τίς κατασκεύασε τὸ πνεῦμα Κυρίου, καὶ ἄνδρα τῆς βουλῆς αὐτοῦ τίς ἔδειξεν αὐτόν;

14.

15. Ὡς

17. ✕ Αὐτῷ.

25. Καὶ ἰσωθήσονται;

27. Διὰ τί λέγεις, Ἰακώβ, καὶ λαλεῖς, Ἰσραήλ;

28.

30. Ἀσθενήσουσι.

SYMMACHUS.

15. Quis paravit spiritum Domini, et virum consilii ejus quis ostendit ei?

14. Cum quo iniiit consilium, deditque ei intelligentiam, et docuit eum viam judicii, et instruxit illum scientia, et iter prudentiæ monstravit ei?

15. Sicut Doc quod decedit.

17. ✕ Ei.

25. Et æquabor?

27. Ut quid dicas, Jacob, et loqueris, Israel?

28.

30. Infirmabuntur.

13. Τίς ἔγνω νοῦν Κυρίου, καὶ τίς αὐτοῦ σύμβουλος ἐγένετο, ὃς συμβιδεῖ αὐτόν;

14. Ἡ πρὸς τίνα συνεβουλεύσατο, καὶ συνεβίβασεν αὐτόν; ἢ τίς ἔδειξεν αὐτῷ χρίσιν; ἢ ὁδὸν συνέσεως τίς ἔδειξεν αὐτόν;

15. Ὡς στέλος λογισθήσονται.

17. Ἐλογίσθησαν.

25. Μὲ ὠμώσατε;

27. Μὴ γὰρ εἶπης, Ἰακώβ, καὶ τί ἐλάλησας, Ἰσραήλ;

28. Οὐ πεινάσει. Οἱ λοιποὶ, οὐκ ἐξελεύθη.

30. Ἀνίσχυες ἔσονται.

LXX INTERPRETES.

13. Quis novit mentem Domini, et quis ejus consiliarius factus est, qui doceat eum?

14. Aut cum quo consilium iniiit, et instruxit eum? vel quis ostendit ei judicium? vel viam intelligentiæ quis ostendit illi?

15. Sicut saliva reputabuntur.

17. Reputatæ sunt.

25. Assimilastis me?

27. Non enim dicas, Jacob, et quid locutus es Israel?

28. Non esuriet. Reliqui, non dissolutus est.

30. Infirmi erunt.

13.

14.

15. Ὡς

17. ✕ Αὐτῷ.

25. Καὶ ἰσωθήσονται;

27.

28.

30. Ἀσθενήσουσι.

THEODOTIO.

13.

14.

15. Sicut Doc quod decedit.

17. ✕ Ei.

25. Et æquabor?

27.

28.

30. Infirmabuntur.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XL Hesaiæ.

rem vocant, omnis aquarum vastitas ponderetur. » Martianæus noster legit : *Hoc enim λιχάς sonat*. Et sic quoque habetur in codice Sangermanensi antiquissimo. At vox λιχάνος minimum digitum aptius exprimit. Ad LXX, post vocem χειρί, notat Curtorius ex ms. Marchaliano, ✕ οἱ Γ', αὐτοῦ.

Ibid. Hieronymus : « Pro pugillo, quem in comprehensione terræ, LXX transtulerunt, in Hebraico scriptum est, SALIS, quem Symmachus τρίτον, Aquila τρίσωμον interpretati sunt; et nos, ut manifestius faceremus, et excelsa montium colliumque quasi tribus digitulis et stateræ parvo momento appenderit; per quæ Dei majestatis, et Creatoris potentia demonstratur. » Vox Aquilæ τρίσωμον non vacat suspitione mendii. Manuscr. Sangermanensis habet TPICCOM.

V. 13 et 14. Hanc Symmachi interpretationem Latine sic adfert Hieronymus : *Quis paravit etc.* [Symmachi versionem Græce versiculi 13 addidimus ex Lamberto Bos, qui etiam exhibet ejusdem versionem v. 14, his verbis : Σὺν τίνι ἐβουλεύσατο, καὶ ἔγνωεν αὐτῷ, καὶ ἐδίδαξεν αὐτὸν τὴν ὁδὸν κρίσεως; Ad v. 13 adscripsit Montf. quasi Syn. versionem, sed proprio, ut videtur, Marte Græcam factam : Τίς ἔγνωεν πνεῦμα Κυρίου et postea, viribus deficientibus, sequuntur puncta. — In textu

LXX, pro συμβιδεῖ, habent συμβιδάσει Marchal., Ald. et Complut. — Ad alterum τῶν LXX ἔδειξεν in v. 14, habet Lamb. Bos : Sym., ἐγνώρισεν. DRACH.]

V. 15. Hieronymus : « Insulæ quoque quasi saliva reputantur, sive ut Symmachus et Theodotio ipsum ponentes Hebraicum *sicut Doc quod decedit*; pro quo Aquila, λεπτόν βαλλόμενον transtulit. Aiunt autem Hebræi hoc verbo significari tenuissimum pulverem, qui vento rapiente sæpe in os mittitur, et sentitur potius quam videtur. Minutissima ergo frusta pulveris et pene invisibilia hoc verbo appellantur, quas forsitan Democritus cum suo Epicuro atomos vocat. » [Sym. et Theod., ὡσεὶ δάκ ἐκπίπτων. Ex L. Bos. Et etiam Hebr. habet dac, דך cum vocali patahh. DRACH.]

V. 17. Οἱ Γ'. ✕ αὐτῷ. Curter. ex ms. Jes.

V. 25. Ἄ., ἐξισωθήσονται etc. Idem, qui habet ad Θ., Σ., σωθήσονται, perperam.

V. 27. Σ., διὰ τί λέγεις etc. Idem. (')

V. 28. Οἱ λοιποὶ, οὐκ ἐξελεύθη. Procopius. [Non autem ad οὐ πεινάσει pertinere reliquorum lectio, sed ad οὐδὲ κοπιήσει, γρ' ἢ ἢ, Vulg., neque laborabit. Procop. enim et Origenes sic tradunt, ἀντὶ δὲ τοῦ, οὐ κοπιήσει, οὐκ ἐξελεύθη φασὶν οἱ λοιποὶ. DRACH.]

V. 30. Ἄ., σκανδαλισθήσονται etc. Curter.

(') Hæc Symmachi lectio etiam reliquis interpretibus reddenda est. Procopius enim addit : καὶ οἱ λοιποὶ συμφώνως. DRACH.

HESAIÆ CAPUT XLI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1. Δουλεύσατε ἐπ' ἐμοῦ, νῆσοι.

SYMMACHUS.

1. Servite ad me, insulæ.

1. Ἐγκαινίζεσθε πρὸς με, νῆσοι.

LXX INTERPRETES.

1. Innovamini ad me, insulæ.

1. Σιγήσατε πρὸς με, νῆσοι.

THEODOTIO.

1. Tacete ad me, insulæ.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

AKYTAΣ.

ולאמין	
2 לפניו	2.
כעפר	
קש גדף	
3 לא יבא	3.
4 קרא הודות מראש	4.
5 יחדו	5.
קרב ויאתיון	
6 איש את-רעהו יעזור ולאחוז	6.
אמור	
7 לדבק מדב הוא	7.
8 ואתה ישראל עבדי	8.
זרע אברהם אהבי	
9 ומאציליה	9.
עבדי	
13 אני יהוה אלהיך	13.
אני עזרתך	
14 אל-תיראי תלעת יעקב	14.
כותי ישראל	
קדוש ישראל	
16 תזרע ורוח תשאם	16.

וסערה
ואתה תגיל ביהוה בקדוש ישראל

תתאל

VERSIO HEBRAICI TEXT.

Et nationes.
2. Ad faciem ejus.
Quasi pulverem.
Ut stipulam propulsam.
3. Non ingreditur.
4. Vocans generationes a capite.
5. Timuerunt.
Appropinquaverunt et venerunt.
6. Vir socio suo auxiliabuntur : et fratri suo dicet.
7. Ad juncturam bonum hoc.
8. Et tu, Israel. serve meus.
Semen Abraham amici mei.
9. Et a selectis ejus.
Servus meus.
13. Ego Dominus Deus tuus.
Ego auxiliatus sum tibi.
14. Ne timeas, vermis Jacob.
Viri pauci Israel.
Sanctus Israel.
16. Sparges eos, et ventus tollet eos.
Et turbo.
Et tu exsultabis in Domino in Sancto Israel.
Laudaberis.

VULGATA LATINA.

Et gentes.
2. In conspectu ejus.
Quasi pulverem.
Sicut stipulam vento raptam.
3. Non apparebit.
4. Vocans generationes ab exor- dio.
5. Et timuerunt.
Appropinquaverunt et accesserunt.
6. Unusquisque proximo suo auxiliabitur, et fratri suo dicet.
7. Glutino bonum est.
8. Et tu, Israel, serve meus.
Semen Abraham amici mei.
9. Et a longinquo ejus.
Servus meus.
13. Ego Dominus Deus tuus.
Ego adjuvi te.
14. Noli timere, Jacob.
Qui mortui estis ex Israel.
Sanctus Israel.
16. Ventilabis eos, et ventus tollet.
Et turbo.
Et tu exsultabis in Domino in Sancto Israel.
Lætaberis.

2.
Ὡς χου̅ν.
3.
4.
5.
Ἠγγισαν καὶ ἤκασιν.
6. Ἄνθρω̅ σὺν ἐτέρῳ (al. ἐταίρῳ) αὐτοῦ βοηθήσουσι, καὶ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ εἴπεν.
7. Τῇ κῶλλη ἀγαθὸν ἐστίν.
8.
Σπέρμα Ἀβραάμ ἀγαπητοῦ μου.
9.
13. Ἐγὼ ✕ Κύριος ὁ Θεός σου.
Ἐγὼ ἐβοήθησά σοι.
14. Μὴ φοβοῦ, σκύληξ Ἰακώβ.
Τεθνεῶτες Ἰσραήλ.
✕ Ἅγιος Ἰσραήλ.
16. Δικμήσεις αὐτούς, καὶ ἀνε- μος ἀρεῖ αὐτούς.
Καὶ λαίλαψ.
Καὶ σὺ ἀγαλλιάσῃ ἐν Κυρίῳ καὶ ἐν τῷ ἁγίῳ Ἰσραήλ.
Καυχῆσῃ.

AQUILA.

2.
Quasi pulverem.
3.
4.
5.
Appropinquaverunt et venerunt.
6. Vir cum socio suo auxilia- buntur, et proximo suo dixit.
7. Glutino bohum est.
8.
Semen Abraham dilecti mei.
9.
13. Ego ✕ Dominus Deus tuus.
Ego auxiliatus sum tibi.
14. Ne timeas, vermis Jacob.
Mortui Israel.
✕ Sanctus Israel.
16. Ventilabis eos, et ventus tollet eos.
Et turbo.
Et tu exsultabis in Domino, et in Sancto Israel.
Gloriaberis.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Υ.

ΘΕΟΛΟΓΙΩΝ.

Και ἔθνη.
 2. Ἐμπροσθεν αὐτοῦ.
 Ὡς χροῦν.
 3.
 4.
 5.
 6.
 7. Εἰς κόλλησιν ἀγαθὸν ἐστίν.
 8.
 Σπέρμα Ἀβραάμ τοῦ φίλου μου.
 9. Τῶν ἀγκύωνων αὐτῆς.
 13. Ἐγὼ ✕ Κύριος ὁ Θεός σου.
 Ἐγὼ ἐδοθήσά σοι.
 14. Μὴ φοβοῦ, σκώληξ Ἰακώβ.
 Ἀριθμὸς Ἰσραήλ.
 ✕ Ἅγιος Ἰσραήλ.
 16. Λιχμήσεις αὐτοῦ, καὶ ἄνεμος
 λήψεται αὐτούς.

Καὶ σὺ ἀγαλλιάσῃ ἐν Κυρίῳ καὶ
 ἐν τῷ Ἁγίῳ Ἰσραήλ.
 Ἐπαινεθήσῃ.

SYMMACHUS.

Et gentes.
 2. In conspectu ejus.
 Quasi pulverem.
 3.
 4.
 5.
 6.
 7. Ad conglutinationem bonum
 est.
 8.
 Semen Abraham amici mei.
 9. Cubitis ejus.
 13. Ego ✕ Dominus ὁ Deus tuus.
 Ego auxiliatus sum tibi.
 14. Ne timeas, vermis Jacob.
 Numerus Israel.
 ✕ Sanctus Israel.
 16. Ventilabis eos, et ventus
 rapiet eos.
 Et tu exultabis in Domino, et
 in Sancto Israel.
 Laudaberis.

Οἱ γὰρ ἀρχόντες.
 2. Ἐναντίον.
 Ὡς χροῦν. Ἄλλως, εἰς γῆν.
 Ὡς φρύγανα ἐξωσμένα.
 3. *Vacat.*
 4. Ὁ καλῶν αὐτὴν ἀπὸ γενεῶν
 ἀρχῆς.
 5. *Vacat.*
 Ἥγγισαν καὶ ἦλθον.
 6. Κρίνων ἕκαστος τῷ πλησίον,
 καὶ τῷ ἀδελφῷ βοηθῆσαι, καὶ ἐρεῖ.

7. Σύμβλημα καλὸν ἐστίν.
 8. Σὺ δὲ, Ἰσραήλ, παῖς μου. Οἱ
 λοιποὶ, σὺ δὲ, Ἰσραήλ, δοῦλέ μου.
 Σπέρμα Ἀβραάμ, ὃν ἠγάπησα.
 9. Ἐκ τῶν σκοπιῶν αὐτῆς.
 Παῖς μου. Οἱ λοιποὶ, δοῦλός μου.
 13. Ἐγὼ ὁ Θεός σου.
Vacat.
 14. Μὴ φοβοῦ, Ἰακώβ.
 Ὀλιγοστὸς Ἰσραήλ.
 Ἰσραήλ.
 16. Καὶ λιχμήσεις, καὶ ἄνεμος
 λήψεται αὐτούς.
 Καὶ κατατρίψῃ.
 Σὺ δὲ εὐφρανθήσῃ ἐν τοῖς ἁγίοις
 Ἰσραήλ.
 Καὶ ἀγαλλιάσονται.

LXX INTERPRETES.

Principes enim.
 2. Contra.
 Quasi pulverem. *Alit.*, in terram.
 Sicut stipulas projectas.
 3. *Vacat.*
 4. Qui vocat eam a generationi-
 bus principii.
 5. *Vacat.*
 Appropinquaverunt et venerunt.
 6. Judicans unusquisque proxi-
 mo, et fratri ad auxiliandum, et
 dicet.
 7. Commissura bona est.
 8. Tu autem, Israel, puer mi.
Reliqui, tu autem, Israel, serve mi.
 Semen Abraham, quem dilexi.
 9. Ex speculis ejus.
 Puer meus. *Reliqui*, servus meus.
 13. Ego Deus tuus.
Vacat.
 14. Ne timeas, Jacob.
 Parvule Israel.
 Israel.
 16. Et ventilabis, et ventus ra-
 piet eos.
 Et tempestas.
 Tu autem lætaberis in sanctis
 Israel.
 Et exultabunt.

2. Κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ.
 Ὡς χροῦν.
 Ἐξωθούμενα.
 3. ✕ Οὐχ ἤξει.
 4. Ὁ καλῶν τὰς γενεὰς ἐξ ἀρ-
 χῆς.
 5. ✕ Καὶ ἐξέστησαν.
 6.
 7. Τῇ κόλλῃ ἀγαθὸν ἐστίν.
 8.
 9.
 13. Ἐγὼ ✕ Κύριος ὁ Θεός σου.
 Ἐγὼ ἐδοθήσά σοι.
 14. Μὴ φοβοῦ, σκώληξ Ἰακώβ.
 Νεκροὶ Ἰσραήλ.
 ✕ Ἅγιος Ἰσραήλ.
 16. Λιχμήσεις αὐτοῦ, καὶ ἄνε-
 μος λήψεται αὐτούς.

Καυχῆσῃ.

THEODOPIO.

2. Ad faciem ejus.
 Quasi pulverem.
 Expulsas.
 3. ✕ Non veniet.
 4. Qui vocat generationes a prin-
 cipio.
 5. ✕ Et obstupuerunt
 6.
 7. Glutino bonum est.
 8.
 9.
 13. Ego ✕ Dominus ὁ Deus tuus.
 Ego auxiliatus sum tibi.
 14. Ne timeas, vermis Jacob.
 Mortui Israel.
 ✕ Sanctus Israel.
 16. Ventilabis eos, et ventus
 rapiet eos.
 Gloriaberis.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

AKYAAΣ.

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

17 העניינים והאבוינים מבקשים מים ואין 17.
 18 מים 18.
 19 בערבה ברש תדר ותאשור 19.
 תיך
 21 הגישו עצמתוכם 21.
 22 לו 22.
 הראשונה
 25 העירדת 25.
 29 הן כלם אפס מעשיהם רחוקה נסכיהם 29.

47.
 18.
 19.
 21.
 22.
 25.
 29.

17.
 18. ✕ ὕδατων.
 19. Ἐν τῇ ἀβάτῳ ἐλάτῃ καὶ πτελέαν, καὶ πύξον.
 21. (Ἐγγίσατε) τὰς στεραῶνταις ὑμῶν.
 22. Ἡμῖν.
 25.
 29.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

17. Afflicti et egeni quærentes aquas, et non sunt.
 18. Aquarum.
 19. In deserto abietem, sapinum et buxum pariter.
 21. Accedere facite fortia vestra.
 22. Nobis.
 Priora.
 25. Suscitavi.
 29. En omnes ipsi iniquitas, nihil opera eorum : ventus et inane conflabilia eorum.

17. Egeni et pauperes quærent aquas, et non sunt.
 18. Aquarum.
 19. In solitudinem cedrum, et spinam, et myrtum, et lignum olivæ.
 21. Afferte si quid forte habetis.
 22. Nobis.
 Priora.
 25. Suscitavi.
 29. Ecce omnes injusti, et vana opera eorum : ventus et inane simulacra eorum

17.
 18. ✕ Aquarum.
 19. In invia abietem, et alium et buxum.
 21. Admovere firmitudines vestras.
 22. Nobis.
 25
 29

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLI Hesaiæ.

¶ 1. 'A., κωφεύσατε etc. Eusebius et Procopius. (*)
 Ibid. Σ., καὶ ἔθνη. Procopius.
 Ibid. Ο', ἐγκαινίσεσθε, *innovamini*. Bene observat Drusius LXX legisse, *תפנית*, *daleth pro resch*. — Ad eorumd. ἀλλάξουσιν ἰσχύον, notat Procopius, ἀλλάξάτωσαν ἰσχύον, κατὰ Σύμμ. DRACH.
 V. 2. Σ., ἐμπροσθεν αὐτοῦ etc. Curter. ex ms. Jes.
 Ibid. 'A., Σ., Θ., ὡς χούν. Curter. [Curter. sic edidit trium lectionem: οἱ Γ', εἰς χούν; Procop. autem: 'A., Σύμμ., Θεοδ., ὡς χούν. Senes quoque vertunt εἰς, in, Hebr. vero veritas fert 2, *tanquam*. Vulg. *quasi*. DRACH.]
 Ibid. Θ., ἐξωθούμενα. Idem.
 V. 3. Θ., ✕ οὐχ ἤξει. Idem. In LXX non habetur.
 V. 4. Θ., ὁ καλῶν etc. Idem.
 V. 5. Θ., ✕ καὶ ἐξέστησαν. Idem. Omittitur autem in Ο'.
 Ibid. 'A., ἤγγισαν etc. Idem.
 V. 6. 'A., ἀνήρ σὺν ἐτέρω αὐτοῦ etc., lege ἐταίρω, ut supra sæpius.
 V. 7. 'A., Θ., τῇ κόλλῃ ἀγαθόν ἐστιν. Σ., εἰς κόλλῃσιν ἀγαθόν ἐστιν. Idem. Theodoretus vero sic habet: Τὸ δὲ σύμβλημα καλόν ἐστιν, οἱ τρεῖς εὐτῷ τεδείκασιν, εἰς κόλλῃσιν καλόν ἐστιν. Parvam siquidem, quæ inter eos intererat, differentiam neglexit.
 V. 8. Οἱ λοιπ., σὺ δὲ, Ἰσραὴλ, δοῦλέ μου. Curter.

Ibid. 'A., σπέρμα Ἀβραὰμ ἀγαπητοῦ μου. Σ., σπέρμα etc. Euseb. qui habet ἀγαπητόν: sed aliquot mss. ἀγαπητοῦ. [Iterum monemus in V. T. Ἀβραὰμ scribi aspero cum spiritu. Pasor, in tractatu, *Elyma nominum propriorum*: « Nota in Græca V. T. versione Ἀβραὰμ semper spiritu aspero scribi. » DRACH.]
 V. 9. Σ., τῶν ἀρχόντων αὐτῆς. Procopius.
 Ibid. Οἱ λοιπ., δοῦλός μου. Idem.
 V. 13. 'A., Σ., Θ., ✕ Κύριος. Curter.
 Ibid. Οἱ Γ', ἐγὼ ἐδοθήσα σοι. Idem.
 V. 14. Οἱ Γ', μὴ φοβοῦ etc. Idem. Vide Hieronymum in hunc locum.
 Ibid. 'A., τεθνεώτες etc. Procopius. [In quibusd. ll., μὴ φοβοῦ, Ἰακώβ σκώληξ, ὀλιγοστός Ἰσραὴλ. Cyrillus, μὴ φ. σκ. Ἰακώβ. Ostendit S. Hieron. σκώληξ, quod habet Hebr. textus, ex aliis esse editi. — Idem S. Pater cum Aq. et Theod. legit *תת*, *mortui*, quod nunc massoretice punctatur *תת*, *viri*, vel *caterva*; et bene reddit Scholz Germanice, *Voelkchen*. Monendum, statum constructum nominis pl. *תת*, *mortui*, nunquam aliter esse quam *תת*, et solummodo legi Hes. xlii, 2. Psal. cxliiii, 5. Thren. iii, 6. DRACH.]
 Ibid. Οἱ Γ', ✕ Ἅγιος Ἰσραὴλ. Curter. ex ms. Jes.
 V. 16. 'A., λιχμήσεις αὐτούς etc. Idem.
 Ibid. 'A., καὶ λατῆσ. Idem.

(*) Sed Heracle aliter Procopius, cujus verba hæc sunt: Σύμμαχος μὲν, δουλεύσατε, φησὶν, ἐπ' ἐμοῦ, νῆσοι, Ἀκύλας δὲ καὶ Θεοδοτίων κωφεύσατε πρὸς μὲ, νῆσοι. Ita ut eandem versionem et Aquilæ et Theodotioni tribuat. Eusebius vero sic: Κατὰ Θεοδοτίωνα κωφεύειν καὶ σιγῆν. I. e., secundum Theodotionem *comutescere et tacere*. DRACH.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

17.

18. ✕ Ὑδάτων.

19. Ἐν τῇ ἀδάτῳ κυπάρισσον, πετέλεαν, καὶ πύξον.

21. Φέρετε εἰς μέσον τὰ ἰσχυρὰ ὑμῶν.

22. Ἡμῖν.

Τὰ πρῶτα.

25. Ἐγερῶ.

29.

SYMMACHUS.

17.

18. ✕ Aquarum.

19. In invia cupressum, ulmum et buxum.

21. Ferte in medium fortia vestra.

22. Nobis.

Prima.

25. Suscitabo.

29.

17. Οἱ πτωχοὶ καὶ οἱ ἐνδεεῖς ζητήσουσι γὰρ ὕδωρ, καὶ οὐκ ἔσται.

18. ✕ Ὑδάτων.

19. Εἰς τὴν ἀνυδρον γῆν κέδρον καὶ πύξον, μυρσίνην καὶ κυπάρισσον, καὶ λευκὴν.

21. Ἠγγισαν αἱ βουλαὶ ὑμῶν.

22. Ὑμῖν.

Τὰ πρότερον.

25. Ἠγείρα.

29. Εἰσὶ γὰρ οἱ ποιοῦντες ὑμᾶς, καὶ μάτην οἱ πλανῶντες ὑμᾶς. Ἄλλος, . . . ἄδικοι, καὶ ματαιότης οἱ πλάσσοντες ὑμᾶς.

LXX INTERPRETES.

17. Pauperes et egeni: quærent enim aquam, et non erit.

18. ✕ Aquarum.

19. In terram inaquosam cedrum et buxum, myrtum et cyparissum, et populum.

21. Appropinquaverunt consilia vestra.

22. Vobis.

Priora.

25. Suscitavi.

29. Sunt enim qui faciunt vos, et vani qui errare faciunt vos. Ἄλ., . . . injusti, et vanitas qui confundunt vos.

17. Οἱ πτωχοὶ καὶ οἱ ἐνδεεῖς ζητήσουσιν ὕδωρ, καὶ οὐκ ἔσται.

18. ✕ Ὑδάτων.

19.

21. (Ἐγγίσατε) τὰ κραταιώματα ὑμῶν.

22. Ἡμῖν.

Τὰ ἀρχαῖα.

25.

29. Ἴδου πάντες αὐτοὶ ἄδικοι, ἀνεμος καὶ κενὸν τὸ χώνευμα αὐτῶν.

THEODOTIO.

17. Pauperes et egeni quærent aquam, et non erit.

18. ✕ Aquarum.

19.

21. Admovere robora vestra.

22. Nobis.

Antiqua.

25.

29. Ecce omnes ipsi injusti, ventus et inane fusile ipsorum.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLI Hesaiæ.

Ibid. Ἄ., Σ., καὶ οὐ ἀγαλλίαση etc. Idem.

Ibid. Ἄ., Θ., καυχῆση etc. Idem. [Procop. hic, ὀβελίσται δὲ τὸ ἀγαλλιάσονται. Immerito; habet enim textus Hebr. *lataberis*, ut vertit Vulg. DRACH.]

V. 17. Θ., οἱ πτωχοὶ etc. Idem. (*)

V. 18. Οἱ Γ', ✕ ὕδάτων. Idem. Olim deerat in editis τῶν Ο', sed ex tribus interpretibus restitutum est.

V. 19. Σ., ἐν τῇ ἀδάτῳ κυπάρισσον, πετέλεαν καὶ πύξον. Ἄ., ἐλάτην. Idem. Hieronymus in hunc locum sic habet: « Juxta Hebraicum et cæteros interpretes, *cedrus, setta, et myrtus, et lignum olivæ, et abies, et ulmus, et buxus simul*. Quæ varietates arborum, diversitatem significant gratiæ spirituales. Et quia omnibus natura earum nota est, de *setta* tantum Hebraico edisseramus, quam *spinam* Theodotio transtulit. Est autem genus arboris nascentis in eremo, spinæ albæ habens similitudinem: unde omnia lignea aræ et tabernaculi facta sunt instrumenta, quæ appellantur *settim*: quod lignum imputribile et levissimum, omnium lignorum tam in fortitudine, quam in nitore soliditatem superat et pulchritudinem. » Priora autem lignorum genera, quorum interpretationem Græcam non habemus, nempe, *cedra, setta et myrtus*, his He-braicis vocibus respondent **דַּחַל תְּמוּרָה**.

V. 21. Ἄ., ἐγγίσατε τὰς στερεώσεις etc. Sic ex Theodoretto, Procopio et mss. (**)

V. 22. Οἱ Γ', ἡμῖν. Curter.

Ibid. Σ., τὰ πρῶτα. Θ., τὰ ἀρχαῖα. Idem.

V. 25. Hieronymus: « Hæc quæ ego juxta consuetudinem prophetalem fecisse me dico, quasi jam præterita sint; vel juxta Symmachum futura polliceor; nullus dæmonum et idolorum potest prædicere. »

V. 29. Ἄλλος, ἄδικοι καὶ ματαιότης etc. Lectionem sine interpretis nomine adfert Curterius ex ms. Jes. estque, ut videtur, Symmachi, qui *ματαιότης* pro **כְּחַיִּי** ponit ps. cxi, 40. Curter. male *δοίχοι* pro *ἄδικοι*. Sequentem item Theodotiois lectionem adfert idem. [Per solitam et nimiam festinationem detruncavit Montf. Symmachi lectionem, quæ sic se habet in Marchal. codice: Ἴδου πάντες αὐτοὶ ἄδικοι, οὐδὲν τὰ ἔργα αὐτῶν (Hebr. et Vulg., *nihil* [Vulg., *vana*] *opera eorum*) ἀνεμος καὶ κενὸν τὸ χώνευμα αὐτῶν. — Pro ultimo sticho τῶν LXX, habet Marchal. in textu, *ἄδικοι καὶ ματαιότης οἱ πλάσσοντες ὑμᾶς*. Editio Rom. : « In quibusd. perventus est, οἱ ποιοῦντες ὑμᾶς, ἄδικοι: (al., *μάταιοι*) καὶ ματαιότης οἱ πλάσσοντες ὑμᾶς. » DRACH.]

(*) Hæc Theodotiois versio etiam reliquis interpretibus tribuitur a Procopio. DRACH.

(**) In ipso Procopii textu loco τὰς στερεώσεις ὁ. reperitur, τὰς ὀσσεώσεις (quasi, *ossuositates*) ὁ., quæ lectio accuratius, et quidem secundum morem Aquilæ, respondet Hebraico **כְּחַיִּי**. Sed operæ pretium est ipsa Procopii adferre verba: ἀνθ' οὗ Σύμμ. *ἐγγίσατε, φησὶ, τὰ ἰσχυρὰ ὑμῶν. Ὁ δὲ Ἄκ., ὀσσεώσεις* (sic in ipso Procopii textu p. 462, et lectio *στερεώσεις* in margine tantum est notata a Curterio). — Theodoretus: φέρετε εἰς μέσον τὰ ἰσχυρὰ ὑμῶν ἢ κατὰ τὸν Θεοδ., *κραταιώματα ὑμῶν*. DRACH.

HESAIÆ CAPUT XLII.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικὸς γράμμασι.	ΑΓΥΛΑΣ.
1 וְהָיָה עַבְדִּי אֲחֻזָּבִים בְּחִירֵי רֵעֻתוֹ נַפְשִׁי	1.	
2 וְלֹא יִשָּׂא	2.	2.
3 וּפְשֻׁתָּה כְּהָה	3.	3. Καὶ λίνον ἀμαυρόν.
4 לֹא יִכְהָה וְלֹא יִדְוֹץ עַד-יְשִׁים בְּאֶרֶץ מִשְׁפָּט	4.	4.
וְהָיָה לְתוֹרַתוֹ אֵימִם יִחַלּוּ ἐν τῷ νόμῳ αὐτοῦ ἔθνη ἐλπιοῦσι.		
5 לְהִלְכִים בְּה	5.	5.
6 לְבְרִית	6.	6.
8 וְהִגְלִיתִי	8.	8. Καὶ τὴν ὕμνησίν μου.
9 וְהִדְשִׁית אֲנִי מִגִּיד בְּמִדְרֹם וְעֲצֻמְתָּה אֲשַׁמְּרֶנּוּ אֶתְהַבֵּם	9.	9. Καὶ καινὰς ἐγὼ ἀναγγέλλω. Πρὸ τοῦ ἀναφυῆναι. . .
10 שִׁיר	10.	10.
11 יִשָּׂא	11.	11. Ἀράτωσαν.
מִדְּבַר וְעִדִּיק		
13 יְהִי כְּגִבּוֹר יִצָּא נְאִישׁ מִלְחָמָתוֹ	13.	13.
14 וְהִזְשִׁיתִי	14.	14. Ἐσίγησα.
15 אֲחֻזִּיב הַרִים וְנִבְעֹת וּנְגַל- עֲשֵׂבָם אֲבִישׁ	15.	15.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Ecce servus meus, innitatur in eo : electus meus, voluit anima mea.	1. Ecce servus meus, suscipiam eum : electus meus, complacuit sibi in illo anima mea.	1.
2. Et non elevabit.	2. Neque accipiet personam	2.
3. Et linum caligans.	3. Et linum fumigans.	3. Et linum obscurum.
4. Non caligabit et non frange- tur, donec ponat in terra judi- cium.	4. Non erit tristis neque turbu- lentus, donec ponat in terra judi- cium.	4. Non obscurabit et non curret, donec ponat in terra iudicium.
Et ad legem ejus insulæ exspe- ctabunt. H. Int., et in lege ejus gentes sperabunt.	Et legem ejus insulæ exspecta- bunt.	
5. Ambulantibus in ea.	5. Calcantibus eam.	5.
6. In foedus.	6. In foedus.	6.
8. Et laudem meam.	8. Et laudem meam.	8. Et laudationem meam.
9. Et nova ego indicans. Antequam pullulent audire fa- ciam vos.	9. Nova quoque ego annuntio. Antequam oriantur, audita vo- bis faciam.	9. Et novas ego annuntio. Antequam pullulent...
10. Canticum.	10. Canticum.	10.
11. Levabunt. Desertum, et civitates ejus.	11. Sublevetur. Desertum, et civitates ejus.	11. Tollant.
13. Dominus sicut fortis egredie- tur, sicut vir bellorum.	13. Dominus sicut fortis egre- dietur, sicut vir præliator.	13.
14. Tacebam.	14. Tacui.	14. Tacui.
15. Vastabo montes et colles, et omnem herbam eorum arefaciam.	15. Desertos faciam montes et colles, et omne gramen eorum exsiccabo.	15.

HESAIÆ CAPUT XLII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1.
2.
3 Καὶ λίνον ἀμαυρόν.
4.
5. Καὶ τὰ πορευόμενα ἐπ' αὐτῆς.
6.
8. Καὶ τὸν ἐπαινόν μου.
9. Καὶ καινὰ ἰδοὺ ἀπαγγέλλω.
Πρὸ τοῦ ἀνατελεῖν αὐτὰ ἀκουστὰ ποιήσω ὑμῖν.
10.
11. Ἐπαράτωσαν.
13. Κύριος ὡς δυνατὸς ἐξελεύσεται, ὡς ἀνὴρ πολεμιστῆς.
14.
15. ✕ Ἐρημώσω ὄρη καὶ βου-
✕ νοὺς, καὶ πάντα τὸν χόρτον αὐ-
✕ τῶν ξηρανῶ.

1. Ἰακώβ ὁ παῖς μου, ἀντιλήψομαι αὐτοῦ, Ἰσραὴλ ὁ ἐκλεκτός μου, προσέδεξάτο αὐτὸν ἢ ψυχὴ μου. Ἄλλος, ὃν ἠρέτισεν ἢ ψυχὴ μου.
2. Οὐδὲ ἀνήσει.
3. Καὶ λίνον καπιζόμενον.
4. Ἀναλάβει καὶ οὐ θραυσθήσεται, ἕως ἂν θῆ ἐπὶ τῆς γῆς κρίσιν. Καὶ ἐπὶ τῷ ὄνοματι αὐτοῦ ἔθνη ἔλπιουσιν. *Οἱ λοιποὶ*, καὶ ἐν τῷ νόμῳ αὐτοῦ ἔθνη ἔλπιουσιν.
5. Τοῖς πατοῦσιν αὐτήν.
6. Εἰς διαθήκην. *Οἱ λοιποὶ*, εἰς συνθήκην.
8. Τὰς ἀρετάς μου.
9. Καὶ καινὰ ἃ ἐγὼ ἀναγγέλλω. Πρὸ τοῦ ἀναγγεῖλαι ἔδηλώθη ὑμῖν.
10. Ὑμνον. *Οἱ λοιποὶ*, ᾄσμα.
11. Εὐφράνητι.
Ἐρημος καὶ αἱ κῶμαι αὐτῆς. Οἱ λοιποὶ, ἔρημος καὶ αἱ πόλεις αὐτῆς.
13. Κύριος ὁ Θεὸς τῶν δυνάμεων ἐξελεύσεται, καὶ συντρίψει πόλεμον.
14. Ἐσιώπησα.
15. ✕ Ἐρημώσω ὄρη καὶ βου-
✕ νοὺς, καὶ πάντα τὸν χόρτον αὐ-
✕ τῶν ξηρανῶ.

1. Ἰδοὺ ὁ παῖς μου ἀντιλήψεται αὐτὸν, καὶ ἐκλεκτός μου, ὃν ἠρέδωκεσεν ἢ ψυχὴ μου.
2.
3. Καὶ λίνον ἀμαυρόν.
4.
5.
6.
8.
9. Καινὰ δὲ ἀπαγγέλλω. Πρὸ τοῦ βλαστήσαι.
10.
11.
13.
14.
15. ✕ Ἐρημώσω ὄρη καὶ βου-
✕ νοὺς, καὶ πάντα τὸν χόρτον αὐ-
✕ τῶν ξηρανῶ.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

2. Et non decipietur.
3. Et linum obscurum.
4.
5. Et quæ in ea ambulant.
6.
8. Et laudem meam.
9. Et nova ecce annuntio.
Antequam orientur ipsa, audita faciam vobis.
10.
11. Sustollant.
13. Dominus ut potens egredietur, ut vir bellator.
14.
15. ✕ Devastabo montes et col-
✕ les, et omne sænum eorum
✕ exsiccabo.

1. Jacob puer meus, assumam eum: Israel electus meus, suscipit eum anima mea. *Alius*, quem elegit anima mea.
2. Neque dimittet.
3. Et linum fumigans.
4. Splendebit et non conteretur, donec ponat super terra iudicium.
Et in nomine ejus gentes sperabunt. *Reliqui*, et in lege ejus gentes sperabunt.
5. Calcantibus eam.
6. In testamentum. *Reliqui*, in foedus.
8. Virtutes meas.
9. Et nova quæ ego annuntio. Antequam annuntientur, manifesta sunt vobis.
10. Hymnum. *Reliqui*, canticum.
11. Lætare. Desertum, et villæ ejus. *Reliqui*, desertum, et civitates ejus.
13. Dominus Deus virtutum egredietur, et conteret bellum.
14. Tacui.
15. ✕ Devastabo montes et col-
✕ les, et omne sænum eorum
✕ exsiccabo.

1. Ecce puer meus suscipiet eum, et electus meus, in quo complacuit anima mea.
2.
3. Et linum obscurum.
4. Non obscurabit et non curret, donec ponat in terra iudicium.
5.
6.
8.
9. Nova autem annuntio. Antequam germinent.
10.
11.
13.
14.
15. ✕ Devastabo montes et col-
✕ les, et omne sænum eorum
✕ exsiccabo.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικῶς γραμμάσι.	ΑΚΥΤΑΑΣ.
יְבִישׁ בְּשׂוּר הַבְּסוּסִים בְּבָסָא 17	17.	17.
19 מִן עַד כִּי אֶבְרָכְךָ הַדָּשׁ בְּלֵאמֹר אֲשׁוּר מִן עַד כְּשֵׁלֵם וְעַד כַּעֲבֵד יְהוָה	19.	19.
20 רֵאיוֹת רַבּוֹת לֹא תִשְׁכַּח פִּקֵּן אָזְנוֹס לֹא יִשְׁמַע	20.	20.
21 יְהוָה הִפְךָ לְחֵן צִדִּיק יְבוּלָה תְּדוּה רֵאיוֹת	21.	21.
25 וְעַד מְלֻכָּה	25.	25. Καὶ κραταίωσιν πολέμου.
תְּלֻחָה		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
17. Confundentur confusione fidentes in sculptili.	17. Confundantur confusione qui confidunt in sculptili.	17.
19. Quis cæcus nisi servus meus, et surdus sicut angelum meum missurus sum? Quis cæcus sicut perfectus, et cæcus sicut servus Domini?	19. Quis cæcus, nisi servus meus, et surdus, nisi ad quem nuntios meos misi? quis cæcus, nisi qui venundatus est? et quis cæcus, nisi servus Domini?	19.
20. Vidisti multa, et non observabis, aperire aures, et non audiet.	20. Qui vides multa, nonne castodies? qui apertas habes aures, nonne audies?	20.
21. Dominus voluit propter justitiam suam: magnificabit legem et extollet.	21. Et Dominus voluit ut sanctificaret eum, et magnificaret legem, et extolleret.	21.
25. Et fortitudinem belli.	25. Et forte bellum.	25. Et robur belli.
-Et inflammavit illum.	Et combussit eum.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLII Hesaiæ.

V. 1. Θ., ἰδοὺ ὁ παῖς μου etc. Curter. ex ms. Jes. Eusebius in *Demonstr. evang.*: Παρὰ τοῖς Ὁ ὠδέλισταί τὸ τοῦ Ἰακώβ, καὶ τὸ τοῦ Ἰσραὴλ ὄνομα· καὶ παρὰ τοῖς λοιποῖς δὲ ἐρμηνευταῖς παρασεστώπηται· ἐπεὶ μηδὲ ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ φέρεται. I. e. Apud LXX obelo notatur illud, Jacob, necnon illud nomen, Israel, quod ab aliis interpretibus tacetur, quia in Hebræo non exstat. "A. L. L., ὃν ἠρέτισεν etc. Eusebius. [Locum Eusebii allatum invenies in libro 9. In libro 2 sic nostrum citat textum, ἰδοὺ ὁ παῖς μου, ἀντιλήφομαι αὐτοῦ· ὁ ἐκλεχτός μου. S. Hieron.: « Jacob et Israel in præsentī capitulo non habentur, quod nec Matthæus Evangelista posuit (xii, 18), secutus Hebr. veritatem. » Et post addit: « Et interim notandum, quod ubi de Apostolorum scribitur choro, et Jacob et Israel, et semen appellatur Abraham: quibus quasi hominibus ac servis consequenter dicitur: Noli timere, vermis Jacob, et parvulus numerus Israel. Ubi autem de CHRISTO est vaticinatum, absque Jacob et Israel legitur. » — "Ὁν ἠρέτισεν etc. ipsius est lectio Eusebii. Severus, ἰδοὺ ὁ παῖς μου ὃν ἠρέτισα· εις τὴν εὐδόκησεν ἡ ψυχὴ μου. DRACH.]

V. 2. Sym., non decipietur. Hieronymus.
V. 3. 'A., Σ., Θ., καὶ λίνον ἀμαυρόν. Curter. ex ms. Jes. Hieronymus: « *Linum fumigans*, sive ut alii transtulerunt, *obscurum* atque *tenebrosum* non *extinguet*. » [S. Justinus pro καπιζόμενον habet τυφόμενον, ut etiam legitur apud S. Matth. xii, 20. DRACH.]
V. 4. A., Th., non obscurabit etc. Hieronymus. Ibid. τὸ Ἑβρ. καὶ οἱ λοιπ., καὶ ἐν τῷ νόμῳ etc. Euseb. in Psalm., p. 197, similiterque Procopius.

V. 5. Σ., καὶ τὰ πορευόμενα etc. Procopius. [Procopius aliquando aliter: τὸ Ἑβραϊκὸν δὲ, καὶ οἱ λοιποὶ, ἀντὶ τοῦ ἔθρη, ῥῆσιος φασίν. Καὶ ἀντὶ τοῦ ὀνόματι, ῥόμφ. DRACH.]
V. 6. Theodoretus in psalm. xcvi, v. 5, de hoc Hesaiæ loco agens dicit: Τὴν γὰρ διαθήκην οἱ ἄλλοι ἐρμηνευταὶ συνθήκην εἰρήκασι.
V. 8. Hebr. et Vulg., et gloriam meam alteri non dabo. LXX, τὴν δόξαν μου ἐτέρῳ οὐ δώσω. Belle pariter et pie hic S. disserit Stridonensis Presbyter: « Neque enim dixit, gloriam meam nulli dabo, quod si dixisset, exclusisset et FILIUM, sed, gloriam meam alteri non dabo, præter Te, cui dedi, cui daturus sum. Unde proprietatem S. Scripture vehementer admiro, quod verbum *aher* (ἄη) omnes interpretes voce consona transtulerunt, *alterum*, qui in multis aliis soliti sunt *discrepare*. » DRACH.
Ibid. 'A., καὶ τὴν ὕμνησιν etc. Procopius, et Hieronymus, qui addit omnes voce consona ALTERI vertisse: quod vocem præcedentem respicit τῆς.
V. 9. 'A., καὶ κατινάς etc. Curter. ex ms. Jes. Ibid. 'A., πρὸ τοῦ ἀναφ- etc. Idem, qui ad Symmachum pro ἀνατεῖλαι habet ἀναγγεῖλαι. [Et quidem recte habet ἀναγγεῖλαι. Ms. Jes. habet in textu, ut et Alex., ἀνατεῖλαι, adnotatque, οἱ Γ', ἀναγγεῖλαι. Θ., βλαστῆσαι. 'A., ἀναφήσαι. Cum vero videas οἱ Γ', et Θ., 'A., perspicuum est amanuensem legisse Γ pro Σ, et proprio Marte addidisse οἱ. Temeritas quippe soror est ignorantiæ et semidoctrinæ. Legendum igitur cum Curterio, Σ., ἀναγγεῖλαι.]

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

17. Αισχυνθήσονται αισχύνην οί πεποιθότες τοίς γλυπτοίς. 17. Αισχύνθητε αισχύνην οί πεποιθότες ἐπί τοίς γλυπτοίς. 17.
19. Καί τίς τυφλός, εἰ μή ὁ δοῦλός μου, καί κωφός ὡς ὁ ἀγγαλός μου; Τίς τυφλός ὡς ὁ τέλειος, καί κωφός ὡς ὁ δοῦλός μου; 19. Καί τίς τυφλός ἀλλ' ἢ οί παῖδες μου, καί κωφοί ἀλλ' ἢ οί κυριεύοντες αὐτῶν; καί ἐτυφλώθησαν οί δούλοι τοῦ Θεοῦ. 19.
20. Εἶδες πολλά καί οὐ φυλάξεις, ἀνεωγμένα τὰ ὠτα αὐτοῦ [1. σου] καί οὐ μή ἀκούσεις. 20. Εἶδετε πλεονάκεις, καί οὐκ ἐφυλάξασθε ἠνοιγμένα τὰ ὠτα, καί οὐκ ἤκούσατε. 20.
21. Κύριος ἠθέλησεν ἵνα δικαιώσῃ αὐτόν, μεγαλύνει νόμον καί θαυμάσασαι. 21. Κύριος ὁ Θεός ἐβουλεύσατο ἵνα δικαιωθῇ, καί μεγαλύνῃ ἀνεσιν. 21.
25. Καί κράτος πολέμου. 25. Καί κατίσχυσεν αὐτούς πᾶμος. Καί οί συμφλέγοντες αὐτούς. 25. Καί κράτος πολέμου. Καί συνεφλόγισεν αὐτούς.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO

17. Confundentur confusione qui confidunt sculptilibus. 17. Confundamini confusione qui contiditis super sculptilibus. 17.
19. Et quis cæcus, nisi servus meus, et surdus sicut angelus meus? Quis cæcus sicut perfectus, et surdus ut servus meus? 19. Et quis est cæcus, nisi pueri mei, et surdi nisi dominantes eis? Et excæcati sunt servi Dei. 19.
20. Vidisti multa, et non custodias, apertæ aures tuæ, et non audies. 20. Vidistis sæpe, et non custodistis, apertæ sunt aures, et non audistis. 20.
21. Dominus voluit ut justificaret eum, ad magnificandum legem, et admirandum. 21. Dominus Deus consultavit, ut justificaretur, et magnificaret laudem. 21.
25. Et potentiam belli. 25. Et prævaluit adversus eos bellum. 25. Et potentiam belli. Et simul inflammavit eos.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLII Hesaiæ.

Confirmat hanc correctionem Procopius, qui ita scribit: ὁ Σύμμαχος εἶπεν· πρὸ τοῦ ἀναγγεῖλαι αὐτὰ ἀκούσατὰ ποιήσω ὑμῖν.—In Symmachii lectione antecedenti, καί καινὰ ἰδοῦ ἀναγγέλλω, illud ἰδοῦ mendum est pro ἐγὼ. DRACH.]

V. 10. Οἱ λοιποί. ἄσμα. Procopius.

V. 11. Ἄ., ἀράτωσαν. Σ., ἐπαράτωσαν. Male Curterius hanc Aquilæ et Symmachii interpretationes refert ad sequentem τῶν Ο΄ vocem, εὐφρανθήσονται, quæ respondet Hebræo וַיִּשְׂמְחוּ, eumque sequitur Drusius. Certum quippe est hæc respicere vocem וַיִּשְׂמְחוּ. Aquila enim וַיִּשְׂמְחוּ ἀφρην, et Symmachus ἐπαφρην solent interpretari.

Ibid. Οἱ λοιποί, ἐρημος etc. Idem et Eusebius.

V. 13. Σ., Κύριος; ὡς δυνατός etc. Procopius.

V. 14. Ἄ., ἐσίγησα. Idem.

V. 15. Σ., Θ., ✕ ἐρημώσω etc. Idem. Hæc vero lectio ex Σ. Θ. translata in τούς Ο΄ in hodiernis editionibus adest. [Totum hunc versiculum habet cod. Marchal. in margine, Sym. et Th. adscriptum, sub asterisco.—Procop., κατὰ δὲ τὴν Ἑβραϊδα καί τοὺς λοιποὺς ἐρμηνευτὰς, ἐρημώσω ὄρη etc. prout hic sequuntur in Vaticano textu. DRACH.]

V. 16. Ο΄, ταῦτα τὰ ῥήματα ποιήσω. Alii, Ald., Complut., addunt, αὐτοῖς, Beatusque Hieron. in LXX, illis. Nimirum interpretati sunt וַיִּשְׂמְחוּ, sensu וַיִּשְׂמְחוּ וַיִּשְׂמְחוּ. Ita etiam nonnulli Hebræorum et Grotius. DRACH.

V. 17. Σ., αισχυνθήσονται etc. Procopius. [Ex eodem Procopio ista lectio Aquilæ pariter et Theo-

dotioni tribuenda est, nisi pro αισχυνθήσονται modo habent imperativo, Aquila, αισχυνθήτωσαν Theod. vero, καταισχυνθήτωσαν. DRACH.]

V. 19. Σ., καί τίς τυφλός etc. Idem. [Apud Symm. pro δοῦλός μου, Schleusnerus reponit υἱὸν, δούλος Κυρίου. MOY et KPOY facile in codd. antiquis permutari invicem potuerunt. — In cæteris codd., in Complut. et apud Procopium, post αὐτῶν additur: τίς τυφλός ὡς ἀπεστηκός; (qui recessit), et quidam H., ἀφεστηκός. S. Hieron. in LXX, quis cæcus, nisi qui recessit? *Recepit*, mendum manifestum, pro *recessit*. DRACH.]

V. 20. Σ., εἶδες πολλά etc. Idem.

Ibid. Hebr. וַיִּשְׂמְחוּ. Secundum vero Keri, וַיִּשְׂמְחוּ, quod est, videndo. — Pro ἠνοιγμένα, Marchal. ἀνεωγμένα. DRACH.

V. 21. Σ., Κύριος ἠθέλησεν etc. Procopius. [Pro ἐβουλεύσατο, Marchal., Ald., Complut. alique, ἐβούλετο. LXX apud S. Hieron., *voluit*. DRACH.]

V. 25. Complut., ὅς ταῦτα εἰσακούσεται, καί εἰς τὰ ἐπερχόμενα γνώσῃ, quod apud S. Hieron. ita sonat, *qui hæc audiat et futura cognoscat*. Hebr. et Vulg., audiat hoc, attendat et auscultet futura. DRACH.

V. 24. Ο΄, οἶς; Cæteræ editiones et maxima codicum pars, τίς; Et sic apud SS. Hieron. et Cyprianum, quis? Hebr. et Vulg., quis? Idem.

V. 25. Ἄ., καί κραταίωσιν etc. Curter. ex ms. Jes.

Ibid. Θ., καί συνεφλόγισεν etc. Id.

HESAIÆ CAPUT XLIII.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοὶς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΞ.
2 אָנִי אֶפֶס אֲנִי לֹא תִהְיֶה וְסָבָא 5	2. 5.	2. Οὐ καυσοῦσά σε. 3.
7 תִּלְכַּדְדִּי בְרִאשֵׁיתִי	7.	7.
9 וְשִׁבְעִיעֹנָה	9.	9.
11 אֲנִי אֲנִי אֲנִי יְהוָה	11.	11. ✕ Ἐγὼ ἰ ἐγὼ Κύριος.
12 וְהִשְׁבַּעְתִּי	12.	12.
14 בְּיַחֲדִים	14.	14.
בְּאֵיחָד 15 אֲנִי יְהוָה קְדוֹשְׁכֶם בְּרַא יִשְׂרָאֵל מִלְכֶכֶם	15.	15.
16 כִּה	16.	16. ✕ Ὅτι.
18 אֶל-תִּתְבַּנֵּנִי	18.	18.
19 הַגְּבִי	19.	19. Ὅτι ἰδοὺ ἐγώ.
20 תִּנִּים	20.	20. Σειρήνες.
וְבָנֹת לַעֲנָה		
21 תִּהְיֶינִי	21.	21.
22 וְלֹא-אֲתִי קְרָאת יַעֲקֹב	22.	22. Καὶ οὐκ ἐμὲ ἐκάλεισας, Ἰα- κώβ.
כִּי-יַעֲזֵב בִּי		
23 לֹא הִעֲבַדְתִּיךָ	23.	23. Οὐκ ἐδούλωσά σε.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

2. Tecum ego. Non adureberis.	2. Tecum ero. Non combureris.	2. Non urent te.
3. Et Saba.	3. Et Saba.	3.
7. Et in gloriam meam creavi eum.	7. In gloriam meam creavi eum.	7.
9. Audire facient nos.	9. Audire nos faciet.	9.
11. Ego ego Dominus.	11. Ego sum, ego sum Dominus.	11. ✕ Ego ἰ ego Dominus.
12. Et audire feci.	12. Auditum feci.	12.
14. Fugitivos. In navibus.	14. Vectes. In navibus.	14.
15. Ego Dominus Sanctus vester, creans Israel, rex vester.	15. Ego Dominus Sanctus vester, creans Israel, rex vester.	15.
16. Sic.	16. Hæc.	16. ✕ Quoniam.
18. Ne consideretis.	18. Ne intueamini.	18.
19. Ecce ego.	19. Ecce ego.	19. Quia ecce ego.
20. Dracones. Et filiz ululæ.	20. Dracones. Et struthiones.	20. Sirenes.
21. Laudem meam.	21. Laudem meam.	21.
22. Et non me invocasti, Jacob. Cum laborasti in me.	22. Non me invocasti, Jacob. Nec laborasti in me.	22. Et non me vocasti, Jacob.
23. Non te servire feci.	23. Non te scrvire feci.	23. Non te servire feci.

HESAIÆ CAPUT XLIII

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

2. Οὐ κατακαύσουσί σε.
3.
7.
9. Ἀκουτισάτωσαν ἡμᾶς.
11. ✕ Ἐγὼ ὃ ἐγὼ Κύριος
12.
14.
15. Ἐγὼ Κύριος ὁ Ἅγιος ὑμῶν
κτιστῆς Ἰσραὴλ, βασιλεὺς ὑμῶν.
16. ✕ Ὅτι.
18. Μὴ ἐννοεῖσθε.
19. Ὅτι ἰδοὺ ἐγώ.
20. Σειρήνες.
21. Τὸν ὕμνον μου.
22. Οὐδὲ ἐμὲ ἐκάλεσας, Ἰακώβ.
Ἐκοπίσθης δὲ εἰς ἐμέ.
23. Οὐ κατεδουλωσάμην σε

2. Μετὰ σοῦ εἰμι.
Οὐ μὴ κατακαυθῆς.
3. Καὶ Σοήνην. *Οἱ λοιποὶ, καὶ
Σαβά.*
7. Ἐν γὰρ τῇ δόξῃ μου κατε-
σκέυασα αὐτόν. *Οἱ λοιποὶ, καὶ εἰς
τὴν δόξαν μου ἔκτισα αὐτόν.*
9. Ἀναγγελεῖ ἡμῖν.
11. Ἐγὼ ὁ Θεός.
12. Ὀνειδίσα. *Οἱ λοιποὶ, καὶ
ἡκούτισα.*
14. Φεύγοντας.
Ἐν πλοίοις. *Ἄλλος, ἐν ναῦσι.*
15. Ἐγὼ Κύριος ὁ Θεός ὁ Ἅγιος
ὑμῶν, ὁ καταδείξας Ἰσραὴλ βασι-
λέα ὑμῶν.
16. Οὕτως.
18. Μὴ συλλογίζεσθε.
19. Ἴδοὺ ἐγώ.
20. Σειρήνες.
*Καὶ θυγατέρες στρουθῶν. Οἱ
λοιποὶ, καὶ στρουθοκάμηλοι.*
21. Τὰς ἀρετὰς μου.
22. Οὐ νῦν ἐκάλεσά σε, Ἰακώβ.
Οὐδὲ νοπίασαι σε ἐποίησα. *Ἄλ-
λοι, ἐκοπίσας ἐν ἐμοί.*
23. Οὐκ ἐδούλωσά σε.

2. Μετὰ σοῦ εἰμι.
3.
7.
9. Ἀκουτισάτωσαν ἡμᾶς.
11. ✕ Ἐγὼ ὃ ἐγὼ Κύριος.
12.
14. . .
15.
16. ✕ Ὅτι.
18.
19. Ὅτι ἰδοὺ ἐγώ.
20. Θαννίμ.
21.
22. Καὶ οὐκ ἐμὲ ἐκάλεσας, Ἰα-
κώβ.
23. Οὐ κατεδουλωσάμην σε.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

2. Non comburent te.
3.
7.
9. Audire faciant nos.
11. ✕ Ego ὃ ego Dominus.
12.
14.
15. Ego Dominus Sanctus ve-
ster, creator Israel, rex vester.
16. ✕ Quoniam.
18. Ne cogitatis.
19. Quia ecce ego.
20. Sirenes.
21. Hymnum meum.
22. Neque me vocasti, Jacob.
Defatigatus autem es in me.
23. Non servitio te subjeci.

2. Tecum sum.
Non combureris.
3. Et Soënem. *Reliqui, et Saba.*
7. In gloria enim mea efformavi
eum. *Reliqui, et in gloriam meam
creavi eum.*
9. Annuntiabit nobis.
11. Ego Deus.
12. Exprobravi. *Reliqui, et au-
dire feci.*
14. Fugientes.
In naviculis. *Alius, idem.*
15. Ego Dominus Deus Sanctus
vester, qui ostendi Israel regem
vestrum.
16. Sic.
18. Ne recogitatis.
19. Ecce ego.
20. Sirenes.
*Et filia struthionum. Reliqui, et
struthocameli.*
21. Virtutes meas.
22. Non nunc vocavi te, Jacob.
Neque laborare te feci. *Alii,
laborasti in me.*
23. Non te servire feci.

2. Tecum sum.
3.
7.
9. Audire faciant nos.
11. ✕ Ego ὃ ego Dominus.
12.
14. Vectes ejus.
15.
16. ✕ Quoniam.
18.
19. Quia ecce ego.
20. Thannim.
21.
22. Et non me vocasti, Jacob.
23. Non servitio te subjeci.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοὺς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
בְּחַטֹּאתַי וְהִנַּחֲנִי 24	24.	24.
אֲנִי אֲנִי הִיא לְמַעַנִי חֲטֵאתֶיךָ 25	25.	25. Ἐγὼ ἐγὼ ✕ αὐτός.
וְכֹלֵי־יָדְךָ 27	27.	27. Καὶ ἐρμηνεῖς σου.
לְגַחֲפֵיכֶם 28	28.	28.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
24. In peccatis tuis laborare fecisti me.	24. In peccatis tuis, præbuiſti mihi laborein.	24.
25. Ego, ego ipse.	25. Ego sum, ego sum ipse.	25. Ego, ego ✕ ipse.
Propter me, et peccatorum tuorum (non recordabor.)	Propter me, et peccatorum tuorum (non recordabor.)	
27. Et interpretes tui.	27. Et interpretes tui.	27. Et interpretes tui.
28. In convitiis.	28. In blasphemiam.	28.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLIII Hesaiæ.

V. 2. Ms. Jes., Θ. ὁμοίως τοῖς Ὁ.
Ibid. Ἄ., οὐ καύσουςι etc. Idem. [Ita etiam Procop., quod dicendum de aliis fere omnibus lectionibus codicis Marchæl. Versiones Aq. et Sym. hujus commatis perperam applicuit Montf., pertinent enim ad hæc τῶν LXX, (φιλῆς) οὐ κατακαύσει σε. Hebr. et Vulg., et flamma non ardebit in te, ut recte indicat Drusius. DRACH.]
V. 2. Ol λοιπ., καὶ Σαβά. Hieronymus : « Pro Syene, reliqui interpretes posuerunt SABA, unde fuit regina Austri, quæ venit sapientiam audire Salomonis. »
V. 7. Ol λοιπ., καὶ εἰς τὴν ὄξαν etc. Procop.
V. 9. Σ., Θ., ἀκουτισάτωσαν etc. Ms. Jes.
V. 11. Ol Γ', ✕ ἐγὼ. Idem, ut significet eam vocem ab aliis interpretibus bis repeti, ut in Hebræo: cum contra LXX semel eam habeant.
V. 12. Ol λοιπ., καὶ ἡκούεσα. Eusebius et Pro-

copius.
V. 14. Hieronymus : « Detrazi omnes vectes ejus, qui Hebraice appellantur BARIHIM, et quos Theodotio fortes interpretatus est. »
Ibid. Ἄλλοι, ἐν ναύσι. Curter. ex ms. Jes., sine interpretis nomine.
V. 15. Σ., ἐγὼ Κύριος etc. Procopius.
V. 16. Ἄ., Σ., Θ., ✕ ὅτι. Curter. ex ms. Jes.
V. 18. Σ., μὴ ἐννοεῖσθε. Procop.
V. 19. Ol Γ', ὅτι ἰδοὺ ἐγὼ. Curter.
V. 20. Hieronymus : « Pro draconibus, quod solus Theodotio, ut in Hebræo scriptum est, appellavit Thannim, reliqui Sirenas interpretati sunt, animalia portentosa, quæ dulci carmine atque mortifero navigantes Scyllæis canibus læcerandos præcipitabant. » Curter., Θ., ὀέννιν.
Ibid. Ol λοιπ., στρουθοκάμηλοι. Sic. Reg. unus, Euseb. et Theodor. Curter. vero ex ms. Jes. habet,

HESAIÆ CAPUT XLIV.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοὺς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
וְיִשְׂרָאֵל 2	2.	2.
כִּי 3	3.	3. Ὅτι.
וּבְרַכְתִּי 5	5.	Καὶ εὐλογίαν μου.
וְיָדְךָ 5	5.	5.
וְאֵל-תַּפְחָד וְאֵל-תְּרַד 8	8.	✕ Χεῖρα αὐτοῦ.
9	9.	8.
וְעֵדֵיהֶם הֵבֵא בְלִי-יָרֵא וּבְלִי-יִדְעָ 9	9.	9.
לְמַעַן יִבְשׂוּ		
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Et rectus.	2. Et rectissime.	2.
3. Quia.	3. Enim.	3. Quia.
Et benedictionem meam.	Et benedictionem meam.	Et benedictionem meam.
5. Invocabit.	5. Vocabit.	5.
Manu sua.	Manu sua.	✕ Manum suam.
8. Ne timeatis et ne formidetis.	8. Nolite timere, neque conturbemini.	8.
9. Et testes eorum ipsi non videbunt, et non cognoscent, ut confundantur.	9. Ipsi sunt testes eorum, quia non vident, neque intelligunt ut confundantur.	9.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ

- 24. Ἐν ταῖς ἁμαρτίαις σου προέστης μου. *Οἱ λοιποὶ*, ἐν ταῖς ἁμαρτίαις σου ἐκόπωσάς με.
- 25. Ἐγὼ ἐγὼ ✕ αὐτός.
- 27. Καὶ ἑρμηνεῖς σου.
- 28. Εἰς βλασφημίαν. *Οἱ λοιποὶ*, εἰς βλασφημίαν.

- 24.
- 25. Ἐγὼ ἐγὼ ✕ αὐτός.
✕ Ἐνεκεν ἐμοῦ, καὶ τὰς ἁμαρτίας σου.
- 27.
- 28.

SYMMACBUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

- 24. In peccatis tuis ante me stetisti. *Reliqui*, in peccatis tuis fatigasti me.
- 25. Ego sum, ego sum.
✕ Propter me, et peccata tua.
- 27. Et principes vestri.
- 28. In opprobrium. *Reliqui*, in blasphemiam.

- 24.
- 25. Ego, ego ✕ ipse.
✕ Propter me, et peccata tua.
- 27.
- 28.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLIII Hesaiæ.

*Α., στρουθοκάμηλοι.

V. 21. Σ., τὴν ὕμνον μου. Procop.

V. 22. Α., Θ., καὶ οὐκ ἐμὲ etc. Procopius et Curter.

Ibid. Procopius, Σ., ἐκοπίασθης etc. [Juxta Romanan ed. et Lambertum Bos, hæc Symmachi versio refertur ad hæc senam commatis 23, οὐδὲ ἔγκοπον ἐποίησά σε (ἐν λιθάνῳ). Confirmatur ex hoc scholio ab Eusebio addito: καὶ τοὶ ἐμοῦ μὴ ποιήσαντός σε κοπίασαι. Hebr. et Vulg., nec laborem tibi præhui (in thure). Montf., ut sæpe, sibi errorem offundi a Drusio passus est. DRACH.]

V. 23. Α., Ο, οὐκ ἐδούλωσά σε. Σ., Θ., οὐ κατ- etc. Curter. ex ms. Jes. [Procop., Σ, Θ., οὐ κατεδούλωσά σε. — Ο, οὐκ ἐδούλωσά σε ἐν θυσιαις. Ed. Rom.: e lu aliquot libris est οὐκ ἐδ. σε ἐν δώροις. Aliqui et Cyrillus, οὐκ ἐδούλευσας (al. ἐδούλωσας) ἐν θ., apud quem etiam sequitur, ut in

multis, οὐδὲ ἔγκοπον ἐποίησας. Theodor. autem, et Euseb., *Demonstr.* lib. 2, οὐκ ἐδούλευσάς μοι ἐν δώροις. DRACH.]

V. 24. *Οἱ λοιπ.*, ἐν ταῖς ἁμαρτίαις σου ἐκόπωσάς με. Hanc notam Curterius sic adfert ex ms. Jes., Α., Σ., Θ., ἐκόπωσάς με. Σ., Α., ἔγκοπον ἐποίησάς με, ubi duæ varietate Aquilæ et Symmachi interpretationes adferuntur. [Ead. nota habetur apud Procopium in margine. DRACH.]

V. 25. Α., Σ., Θ., ✕ αὐτός. Curter. ex ms. Jes. [In Marchal. cod. trium lectio sic est, ἐγὼ εἰμι αὐτός ὁ etc. DRACH.]

Ibid. Θ., ✕ ἔνεκεν ἐμοῦ καὶ τῆς ἁμαρτίας σου. Idem. Asterisco notatur, quia non erat in LXX ubi hodie habetur. [Marchal. hæc verba in margine habet sub asterisco Θ. adscripta. DRACH.]

V. 27. Α., Σ., καὶ ἑρμηνεῖς σου. Procopius.

V. 28. *Οἱ λοιπ.*, εἰς βλασφημίαν. Idem.

HESAIÆ CAPUT XLIV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

- 2. Καὶ ἠγαπημένος. *Οἱ λοιποὶ*, εὐθύς (al. εὐθύτατος).
- 3. Ὅτι.
Καὶ τὴν εὐλογίαν μου.
- 5. Κληθήσεται.
✕ Χεῖρα αὐτοῦ.
- 8. Μὴ παρακαλύπτεσθε, μηδὲ πλανᾶσθε.
- 9.

- 2.
- 3. Καὶ τὴν εὐλογίαν μου.
- 5.
- 8. Μὴ θαμβεῖσθε ✕ καὶ μὴ πλανᾶσθε.
- 9. ✕ Καὶ μάρτυρες αὐτῶν εἰσιν, οὐκ ἔψονται, καὶ οὐ γνώσκονται, ✕ ἵνα αἰσχυνθῶσι.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

- 2. Et dilecte. *Reliqui*, rectus (al. rectissimus).
- 3. Quia.
Et benedictiones meas.
- 5. Clamabit.
Manu sua.
- 8. Ne abscondamini, neque erretis.
- 9.

- 2.
- 3. Et benedictionem meam.
- 5.
- 8. Ne obstupescatis ✕ et ne erretis.
- 9. ✕ Et testes eorum sunt, non videbunt, et non cognoscent, ✕ ut pudere afficiantur.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAZ
10 מִי-יָצַר אֱלֹהִים וְפָסַל נֹסֶף לְבַלְחָה הַיְעִיל	10.	10.
11 הֵן כָּל-חֲבָרִיךְ	11.	11.
12 בַּפֶּחַם	12.	12. ✕ Ἐν ἀνθραξί. Καὶ ἐν σφύραις ἐπλασεν αὐτό.
וּבְמִקְבֹּחַ יִצְרָח	13.	13. ✕ Καὶ ἐμόρφωσεν αὐτὸ ἐν ✕ παραγραφίδι, ἐποίησεν αὐτὸ ἐν ✕ περιγωνίοις.
13 יִתְאַדָּד בְּשׂוֹד יִעֲשֶׂה בְּמִקְצֵעוֹת	14.	14. ✕ Ἐαυτῷ κέδρους. ✕ Καὶ ἔλαβεν ἀγριοβάλανον καὶ ✕ δρῦν, καὶ ἐκατέρωσεν αὐτῶν.
14 לֹא אֲרִיזִים	14.	
וְיִקַּח תְּרִיחַ וְאֵלֶךְ וְיִאֲבֹץ לוֹ	15.	15.
אֶרֶץ	16.	16. ✕ Ὀπησεν ὀπτόν.
15 עֲשֶׂה פֶסֶל וְיִסְגֵּד-לָמוֹד	16.	23.
16 יִצְלָה צְלִי	17.	
23 הַרְדִּיעַ	18.	
וּבִישְׂרָאֵל יִתְפַּאֵר		
24 עֲשֶׂה כָל	24.	24.
28 הָאֲמֹד לְכֹדֶשׁ רַעֲי	28.	28.
וְהֵיכַל תִּסְדַּךְ		

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

10. Quis formavit deum, et sculptile conflavit, ut non prosit?	10. Quis formavit deum, et sculptile conflavit ad nihil utile?	10.
11. Ecce omnes participes ejus.	11. Ecce omnes participes ejus.	11.
12. In carbone. Et in malleis formabit illud.	12. In prunis. Et in malleis formavit illud.	12. ✕ In carbonibus. Et in malleis formavit illud.
13. Delineabit illud in filo tincto, faciet illud in ascis.	13. Formavit illud in runcina : fecit illud in angularibus.	13. ✕ Et formavit illud in penicillo, fecit illud in angularibus.
14. Sibi cedros. Et tollet tirza et cedrum, et roborabit sibi.	14. Cedros Tulit ilicem et quercum, quæ steterat.	14. ✕ Sibi cedros. ✕ Et accepit glandem agrestem ✕ et quercum, et roboravit sibi.
Ornum.	Pinum.	
15. Fecit illud sculptile, et incurvabit se ei.	15. Operatus est deum, et adoravit.	15.
16. Assabit assaturam.	16. Coxit pulmentum.	16. ✕ Coxit opsonium.
23. Jubilate.	23. Jubilate.	23.
Et in Israel gloriabitur.	Et Israel gloriabitur.	
24. Faciens omnia.	24. Faciens omnia.	24.
28. Dicens ad Chores, Pastor meus. Et templo, Fundaberis.	28. Qui dico Cyro, Pastor meus. Et templo, Fundaberis.	28.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLIV Hesaiæ.

V. 2. Hieronymus : « ISURUN verbum Hebraicum, quod ceteri εὐθύτατον, sive εὐθῆ, id est, rectissimum, sive rectum, interpretati sunt. Soli LXX, dilectissimum, jungentes de suo Israel. Proprie autem juxta Hebræos et litterarum fidem, Israel rectus Dei dicitur. »

V. 5. 'A., Σ., δτι. Curter. ex ms. Jes. ubi in LXX legitur δτι. Edit. Rom. δτι.

Ibid. 'A., καὶ τῆν εὐλογίαν etc. Ex Procopio et

Curterio.

V. 5. Σ., κληθήσεται. Procopius. [Non ad prius βοήσεται (אִקְרָא), sed alterum (וַיִּכְרַח), quod in Marchal. deest, refertur a Procopio hæc Sym. lectio. Sed error est Drusii, quem noster de more sine examine secutus est. DRACB.]

Ibid. 'A., Σ., ✕ χεῖρα αὐτοῦ. Curter. ex ms. Jes. quia olim deerat in LXX. Certe in codice Marchaliano non legitur : sed hodie in edit. Rom. χεῖρα

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

10.
11.
12. ✕ Ἐν ἀνθραξι.
Καὶ ἐν τερέτρῳ ἐβρόθύμωσεν αὐτό.
13.
14.
15.
16. ✕ Ὀπτῆσεν ὀπτόν.
23.
24.
28. Ὁ λέγων Κύρω, Ποιμὴν μου.
Ὁ δὲ ναὸς θεμελιωθήσεται.

10. Οἱ πλάσσαντες θεὸν, καὶ γλύφοντες πάντες ἀνωφελεῖ;
11. Καὶ πάντες ὅθεν ἐγένοντο.
12. Σκεπάρνω.
Καὶ ἐν τερέτρῳ ἔστησεν αὐτό.
13. Ἔστησεν αὐτὸ ἐν μέτρῳ, καὶ ἐν κόλλῃ ἐβρόθύμωσεν αὐτό.
14. Ξύλον.
✕ Πίτυν.
15. Εἰργάσαντο θεοὺς, καὶ προσκυνούσιν αὐτοῖς.
16. Ὀπτῆσας.
23. Σαλπίζατε. Οἱ λοιποὶ, ἀλάλαξατε.
Καὶ Ἰσραὴλ δοξασθήσεται. Οἱ λοιποὶ, καὶ ἐν τῷ Ἰσραὴλ δοξασθήσεται.
24. Ὁ συντελῶν πάντα. Οἱ λοιποὶ, ὁ ποιήσας πάντα.
28. Ὁ λέγων Κύρω φρονεῖν.
Καὶ τὸν οἶκον τὸν ἁγίον μου θεμελιώσω.

10. ✕ Τίς πλάσσει ἰσχυρὸν, καὶ ✕ γλυπτὸν χωνεύσει εἰς ἀνωφελεῖ;
11. ✕ Ἴδοὺ οἱ κοινωνοῦντες αὐτῷ.
12. ✕ Ἐν ἀνθραξι.
... βυθμῆε αὐτό.
13.
14. ✕ Ἐαυτῷ κέδρους.
✕ Καὶ ἔλαβεν ἀγριοβάλανον καὶ ✕ δρῦν, καὶ ἐκαρτέρωσεν αὐτῷ.
15. ✕ Ἐποίησεν αὐτὸ γλυπτὸν, ✕ καὶ κάμπτεται αὐτοῖς.
16. ✕ Ὀπτῆσεν ὀπτόν.
23.
24.
28.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

- 10
11.
12. ✕ In carbonibus.
Et in terebro concinnavit illud.
13.
14.
15.
16. ✕ Coxit opsonium.
23.
24.
28. Qui dico Cyro, Pastor meus.
Templum autem fundabitur.

10. Qui plasmant deum et sculptentes omnes inutilia?
11. Et omnes unde facti sunt.
12. Dolabra.
Et in terebro statuit illud.
13. Statuit illud in mensura, et in glutino concinnavit illud.
14. Lignum.
✕ Pinum.
15. Fabricati sunt deos, et adorant eos.
16. Cum coxisset.
23. Canite tuba. Reliqui, jubilate.
Et Israel gloriabitur. Reliqui, et in Israel gloriabitur.
24. Complens omnia. Reliqui, qui fecit omnia.
28. Dicens Cyro, ut sapiat.
Et domum sanctam meam fundabo.

10. ✕ Quis fingit fortem, et ✕ sculptile conflabit ad inutile?
11. ✕ Ecce qui communicant ✕ cum eo.
12. ✕ In carbonibus.
... concinnabit illud.
13.
14. ✕ Sibi cedros.
✕ Et accepit glandem agrestem ✕ et quercum, et roboravit sibi.
15. ✕ Fecit illud sculptile, et ✕ flectit se illis.
16. ✕ Coxit opsonium.
23.
24.
28.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLIV Hesaiæ.

αὐτοῦ.

V. 8. Θ., μὴ θαμβεῖσθε etc. Idem. Illud vero, καὶ μὴ κλανᾶσθε, non legitur in codice Marchaliano, seu RR. PP. Jesuitarum; et ad marginem præmissio asterisco ponitur cum nota Θ. Septuaginta edit. Rom. habent, μὴδὲ κλανᾶσθε.

V. 9. Θ., ✕ καὶ μάρτυρες αὐτῶν etc. Hujus et duorum sequentium versicolorum lectionem Theodotionis, præmissio asterisco, adfert idem, quia

τῶν Ο' versio ad textum Hebraicum non quadrabat, et perplexa jacet. [Edit. Rom. : « In quibusd. hæc sequuntur, καὶ μάρτυρες αὐτῶν εἰσιν, οὐκ ἔβονται, καὶ οὐ γνώσκονται ἵνα αἰσχυρθῶσι· τίς πλάσσει ἰσχυρὸν, καὶ γλυπτὸν χωνεύσει εἰς ἀνωφελεῖ; ἰδοὺ πάντες οἱ κοινωνοῦντες αὐτῷ. Ista vero neque Cyrillus habet, et apud Procop. sub asterisco tribuuntur Theodotioni. » DRACH.]

V. 12. Οἱ Γ', ✕ ἐν ἀνθραξι. Idem.

Ibid. 'A., καὶ ἐν σφύραις etc. Idem. [In Sym., Marchal. scribit ἐρρύθμισεν, Procop., ἐρρύθμωσεν. Drusius: « ῥυθμῶω, quod alibi non facile invenies. » Sod de hoc verbo vide Stephani Thes., ed. Didot. DRACH.]

V. 13. 'A., * καὶ ἐμάργωσεν etc. Idem. [Lectio Aquilæ, apud Procopium sub asterisco, non autem in Marchal. Famd. habent in textu Ald. et Compl. Pro περιγωνίους, alii παραγωνίσκοις, alii περιγωνίσκοις. DRACH.]

V. 14. 'A., Θ., * ἐαυτῷ κέδρους. Hanc et sequentem 'A. Θ. lectionem cum asterisco adfert idem. LXX una voce ξύλον ἐκ τοῦ δρυμοῦ, omnes istas arbores expresserunt.

Ibid. Ο', * πύτων. Idem hoc modo, * οἱ Ο', πύτων, quo significatur hanc vocem in LXX Hexaplaris editionis inductam fuisse. Deest vero in textu τῶν Ο' Marchaliano: sed est in edit. Rom. [Ald. et Complut. habent in textu ἐαυτῷ κέδρους usque ad αὐτῷ, et a Procopio, non autem Marchal., Aq. et Th. sub asterisco assignantur. Alii, ἐκαρτέρησεν

αὐτό. Sed verbum καρτέρω non bene quadrat. DRACH.]

V. 15. Θ., * ἐποίησεν αὐτό etc. Idem. Non modo autem quod omissum fuerat, sed etiam quod secus antea positum corrigebatur in τοῖς Ο' asterisco notatur, ut pluribus monemus in Præliminariis. [Sed hic aliquid in LXX omissum est, et supplementum in codd. et editis, ut Ald. et Complut. ex Theod., cui hæc sub asterisco attribuit Procopius, non Marchal. Stichus alter hujus versiculi in textu Hebr. sic sonat ad literam: etiam operatur deum, et incurvat se, facit ex eo sculptile, et adorat illud. LXX vero solummodo: residuum autem fabricati sunt deos, et adorant eos. DRACH.]

V. 16. Οἱ Γ', * ὤπησεν ὀπτόν. Idem.

V. 17. Hebr. et Vulg., curvatur autem illud et adorat illud. Ο', καὶ προσκυνεῖ. Alii, Marchal., Ald., Complut., κάμπτεται (nonnulli mss., καὶ προσκίπτει) αὐτῷ, καὶ προσκυνεῖ. Apud Procop., καὶ κάμπτεται αὐτῷ, asterisco notata assignantur Theodotioni. DRACH.

HESAIÆ CAPUT XLV.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
בשכך 4	4.	4. Τῷ ὀνόματί σου.
אחורך 5	5.	5.
שמש 6	6.	6.
הוי רב את-ישר 9	9.	9. . . . μὴ δικάζόμενος σὺν πλάττοντι αὐτόν.
חיש את-חשי אדכה		
מה-תללד 10	10.	10.
תל-פעל 11	11.	11.
וכל-דרכיו אישר הדא-יבנה יעירו 13	13.	13.
יגיע מצרים 14	14.	14.
יעברד		
אך בק אל ואין עוד אפס אלהים 15	15.	Πλήγῃ ἐν σοὶ Ἰσχυρὸς, καὶ οὐκ ἔστιν ἔτι παρὰ σοὶ Θεός.
ישראל כדשיע 19	19.	15. Ἄρα Ἰσχυρὸς ἀποκρυπτόμενος, Θεὸς Ἰσραὴλ σώζων.
19	19.	19.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA
4. In nomine tuo.	4. Nōmine tuo.	4. Nōmine tuo.
5. Accinxi te.	5. Accinxi te.	5.
6. Solis.	6. Solis.	6.
9. Væ contententi cum plasmatore suo.	9. Væ qui contradicit fictori suo.	9. ...numquid disceptans cum fictore suo.
Testa cum testis humi.	Testa de samiis terræ.	
10. Quid genuisti ?	10. Quid generas ?	10.
11. Et super opus.	11. Et super opus.	11.
13. Et omnes vias ejus dirigam, ipse ædificabit civitatem meam.	13. Et omnes vias ejus dirigam, ipse ædificabit civitatem meam.	13.
14. Labor Ægypti.	14. Labor Ægypti.	14.
Transibunt.		
Tantum in te Deus, et non amplius præter Deum.	Tantum in te est Deus, et non est absque te Deus.	Verumtamen in te Fortis, et non est adhuc apud te Deus.
15. Ideo tu Deus absconditus, Deus Israel salvator.	15. Vere tu es Deus absconditus, Deus Israel salvator.	15. Utique Fortis absconditus, Deus Israel salvans.
19. Frustra quærite me.	19. Frustra quærite me.	19.

V. 22. *Hebr. et Vulg., (et quasi nebulam) peccata tua. Ο, τὴν ἀμαρτίαν σου. Marchal., Alex., Ald., Complut., τὰς ἀμαρτίας σου. Idem.*

V. 23. *Οἱ λοιποὶ, ἀλαλάξατε. Procopius. [Hanc primam commatis partem aliter dedimus quam editor Origenianorum Hexaplorum, qui edidit: « τῷ 25. Οἱ λοιποὶ, ἀλαλάξατε. Ο, εὐφράνθητε. Hebr., Reliqui, jubilate. LXX, lætamini. Vulg., laudate. »*

De qua nota sic Schleusnerus : « Quæ satis superque evincit, quam neglexerit (sic) fragmenta versionum Græcarum V. T. ex Patribus collecta sint a Montfauconio. Verba enim Procopii hæc sunt : σαλπίζειν δὲ βούλεται, καὶ εἰ τινὲς εἰσιν καὶ τὴν γῆν αὐτὴν ὑποστηρίζουσαι θεῖαι δυνάμεις, ἡγοῦν ἀλαλάξαι κατὰ τοὺς λοιποὺς, ὕμνον ἀναπεμπούσας τῷ Θεῷ. »

Quis hic non sponte sua videt *Reliquorum* ἀλαλάξατε manifeste referri ad σαλπίζατε LXX Interpret-

tum, quod verbum respondit Hebraico *וַיִּרְר*, et illi *jubilare* Vulgatæ Latinæ? Merito igitur reprehenditur a docto viro Germano Montfauconius, qui sæpe interpretum lectiones præpropere corrasit et præpostere posuit. DRACH.]

Ibid. *Οἱ λοιποὶ, καὶ ἐν τῷ Ἰσραὴλ etc. Procopius. V. 24. Οἱ λοιποὶ, ὁ ποιήσας πάντα. Idem.*

V. 26. *Hebr. et Vulg., (et civitatibus) Juda. Ο, τῆς Ἰουδαίας. Cyrillus, Alex. et Complut., τῆς Ἰουδαίας. Apud S. Hieron., Judæ. DRACH.*

V. 28. Σ., ὁ λέγων Κύρω etc. Procop. In hunc locum Hieronymus : « Dicit quoque Cyro regi Persarum, qui primus destruxit Babylonem atque Chaldaeos : *Pastor meus es*; sive, ut LXX transtulerunt, *ut sapiat*. Cujus differentia causa manifesta est. Verbum enim Hebraicum ROI, si per RES litteram legamus, intelligitur, *pastor meus*; si per DALETH, *sciens*, vel *intelligens* : quarum similitudo parvo apice distinguitur, ac per hoc sæpe confunditur. » Ibid. Σ., ὁ δὲ ναὸς etc. Idem.

HESALÆ CAPUT XLV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

- 4. Τῷ ὀνόματί σου
- 5.
- 6. ✕ Αὐτοῦ.
- 9. Οὐαὶ ὁ ἀντιλέγων τῷ πλάσαντι αὐτόν.
- 10. Τί ἐγέννησας;
- 11.
- 13. Καὶ πάσας τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ εὐθυνῶ, καὶ οὗτος οἰκοδομήσει τὴν πόλιν μου.
- 14.
- Μόνον ἐν σοὶ Θεός, καὶ οὐκ ἔστιν ἔτι, οὐδ' ὑπάρχει Θεός.
- 15. Ὅπως σὺ Θεός κρυφαῖος, Θεός Ἰσραὴλ σώζων.
- 19. Ματαίως ζητήσατέ με.

- 4. Τῷ ὀνόματί σου.
- 5. Ἐνίσχυσά σε.
- 6. Ἥλιου.
- 9. Μὴ ἀποκριθῆσεται τὸ πλάσμα πρὸς τὸν πλάσαντα αὐτό;
- Ὁ ἀροτριῶν ἀροτριάσει τὴν γῆν
- 10. Τί γεννήσεις;
- 11. Καὶ περὶ τῶν ἔργων.
- 13. Καὶ πᾶσαι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ εὐθεται. Οὗτος οἰκοδομήσει τὴν πόλιν μου.
- 14. Ἐχοπίασεν Αἴγυπτος. Οἱ λοιποὶ, κόπος Αἰγύπτου.
- ✕ Καὶ διαθήσονται πρὸς σέ.
- Ὅτι ἐν σοὶ ὁ Θεός ἐστι, καὶ οὐκ ἔστι Θεός πλην σου.
- 15. Σὺ γὰρ εἶ Θεός, καὶ οὐκ ἤδειμεν, ὁ Θεός τοῦ Ἰσραὴλ σωτήρ.
- 19. Μάταιον ζητήσατε. Ἄλλοι, κενῶς ζητήσατέ με.

- 4. Τῷ ὀνόματί σου.
- 5. ✕ Ἐνίσχυσας.
- 6. ✕ Αὐτοῦ.
- 9. Οὐαὶ ὁ κρινόμενος μετὰ τοῦ πλάσσοντος αὐτόν.
- Ἄροτριῶν τοὺς ἀροτριῶντας τὴν γῆν.
- 10.
- 11. Καὶ περὶ τῆς ἐργασίας.
- 13.
- 14.
- ✕ Καὶ διαθήσονται πρὸς σέ.
- Πλην ἐν σοὶ Ἰσχυρὸς, καὶ οὐκ ἔστιν ἔτι πλην αὐτοῦ.
- 15. Διὰ τοῦτο Ἰσχυρὸς κρυφαῖος, Θεός Ἰσραὴλ σώζων.
- 19.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

- 4. Nomine tuo.
- 5.
- 6. ✕ Ejus.
- 9. Væ qui contradicit fictori suo.
- 10. Quid genuisti?
- 11.
- 13. Et omnes vias ejus dirigam, et ipse ædificavit civitatem meam.
- 14.
- Tantum in te Deus, et non est adhuc, neque existit Deus.
- 15. Vere tu Deus absconditus, Deus Israel salvans.
- 19. Frustra quærite me.

- 4. Nomine tuo.
- 5. Confortavi te.
- 6. Solis.
- 9. Numquid respondebit figmentum fictori suo?
- Arans arabit terram.
- 10. Quid generabis?
- 11. Et de operibus.
- 13. Et omnes viæ ejus rectæ. Hic ædificabit civitatem meam.
- 14. Laboravit Ægyptus. Reliqui, labor Ægypti.
- ✕ Et transibunt ad te.
- Quia in te Deus est, et non est Deus præter te.
- 15. Tu enim es Deus et nescivimus, Deus Israel salvator.
- 19. Vanum quærite. Alii, frustra quærite me.

- 4. Nomine tuo.
- 5. ✕ Confortatus es.
- 6. ✕ Ejus.
- 9. Væ qui disceptat cum fictore suo.
- Qui arat arantes terram.
- 10.
- 11. Et de opere.
- 13.
- 14.
- ✕ Et transibunt ad te.
- Verumtamen in te Fortis, et non est amplius præter eum.
- 15. Propterea Fortis absconditus, Deus Israel salvator.
- 19.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΑΑΣ.
20 וְהָיָה כִּי יִבְרָחוּ הַגּוֹיִם	20.	20.
כִּי יִבְרָחוּ הַגּוֹיִם	23.	23. Et μή ἐξελύσεται.
כִּי יִבְרָחוּ הַגּוֹיִם	24.	24.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
20. Accedite simul, liberati gentium.	20. Et accedite simul, qui salvati estis ex gentibus.	20.
23. Exiit.	23. Egredietur.	23. Si non egredietur.
24. Et fortitudo.	24. Et imperium.	24.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLV Hesaiæ.

V. 1. Hebr. et Vulg., et portæ. Ο', καὶ πόλεις, sed in plerisque ll., πόλεις. DRACH.

V. 2. Hebr., concidam. Ο', συγκλάσω. Marchal. aliique codd. et Aldina, συνθλάσω. IDEM.

V. 4. 'A., Σ., Θ., σου. Et sic habent etiam hodie ot Ο'. Sed in textu ms. Jes. legitur μου. [Et addit, of Γ', σου. DRACH.]

V. 5. Θ., ✕ ἐνίσχυσας. Curter. ex ms. Jes.

V. 6. Σ., Θ., ✕ αὐτοῦ. Idem. Sed non video quid hic faciat asteriscus et vox αὐτοῦ, nisi fortasse Symmachus et Theodotio legerint שׂוֹבֵר.

V. 9. 'A., μὴ δικαζόμενος etc. Idem. Drusius suspicatur illud μὴ, in versione Aquilæ vitiatum esse. Hieronymus Theodotionis lectionem sic exhibet : *Væ ei qui contendit contra factorem suum, arans arantes terram.* In editionibus Hieronymi legitur, *arantis* : sed *arantes* legendum esse probat tum ipsa series, tum vox Græca ἀροτριώντας, ut habetur apud Procopium. Hanc lectionem confirmant etiam textus Hebraicus, et antiquissimus codex noster Hieronymi in Hesaiam, qui habet, *arans arantes*. [Textus τῶν Ο', quem hic adscripsit Montf., mera additio est cod. Vatic., in fine commatis post vocem χεῖρας, de qua ne gry quidem in Hebr., deestque in

Alex. et Complut. Textus Hebraici hic adscripti, sed cui in fine addendum שׂוֹבֵר, senum versio sic est : *πολον βέλτιον κατεσκεύασα ὡς πηλὸν κεραμῆως* ; pro qua versione Sym. aliter, et ad verbum, absque שׂוֹבֵר, quod secundum accentum Ionicum ad sequentem pertinet phrasin. Ita explicite docent Procop., ἀντὶ δὲ τοῦ, *ποιὸν βέλτιον* etc., Σύμμ. ἐφησεν· οὐαὶ ὁ ἀντιλέγων etc., et S. Hieron. qui : « Quid sibi autem velint Septuaginta, qui transtulerunt : *Quid melius feci quam lutum figuli?* etc. scire non valeo : nisi forte Theodotionis æquar editionem, qui pro hoc posuit : *Væ ei qui contendit contra factorem suum.* » — Cyrillus, Procopius, atque plures codd. habent, *ποιῶν βέλτιω, faciens meliorem, aut meliora.* In aliquo etiam est, *ποιῶν βέλτιον κατεσκεύασά σε, faciens melius composui te.* Ex ed. Rom. DRACH.]

V. 10. Σ., τὶ ἐγέννησας. Procopius.

V. 11. Θ., καὶ περὶ τῆς ἐργασίας. Curter. ex ms. Jes.

V. 13. Σ., καὶ πάσας τὰς etc. Sic Regius unus codex.

V. 14. Sic habet codex unus, ἀντὶ τοῦ, ἐκοπίασεν Αἴγυπτος, τὸ Ἑβραϊκὸν καὶ οἱ λοιποὶ πάντες

HESAIÆ CAPUT XLVI.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΑΑΣ.
1 נָבֹו	1.	1. Ναβῶ.
הוּו עַנְבֵיהֶם לְחַיִו		
6 אֵל	6.	6. Ἰσχυρόν.
11 קָרָא מִמּוֹרָה עֵיט מֵאַרְץ	11.	11.
מִדְרַחֵק אִישׁ עֵצוֹ		
12 אִף־דִּבְרַתִי	12.	12.
שָׁמַע אֱלֹו אֲבוּרִי לִב		
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Nabo.	f. Nabo.	1. Nabo.
Fuerunt simulacra eorum bestiarum.	Facta sunt simulacra eorum bestiis.	
6. Deum.	6. Deum.	6. Fortem.
11. Vocans ab Oriente volucrem : de terra longinqua virum consilii sui.	11. Vocans ab Oriente avem, et de terra longinqua virum voluntatis meæ.	11.
Etiam locutus sum.	Et locutus sum,	
12. Audite ad me fortes corde.	12. Audite me duro corde.	12.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο΄.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
20. Προσεγγισατέ μοι οἱ διαπεφυγότες τῶν ἔθνῶν.	20. Βουλεύσασθε ἅμα, οἱ σωζόμενοι ἀπὸ τῶν ἔθνῶν.	20.
23.	23. Εἰ μὴ ἐξελεύσεται.	23. Εἰ μὴ ἐξελεύσεται.
24. Καὶ ἰσχύς.	24. Καὶ δόξα.	24.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
20. Accedite ad me, qui de gentibus effugistis.	20. Consulite simul, qui salvamini de gentibus.	20.
23.	23. Si non egrediatur.	23. Si non egrediatur.
24. Et fortitudo.	24. Et gloria.	24.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLV Hesaiæ.

ἐρμηνευται, κόπος Αἰγύπτου. Ex Eusebii *Demonstr. evang.*

Ibid. Θ., ✕ καὶ διαθήσονται πρὸς σέ. Curter. ex ms. Jes. cum asterisco, quia in editione Hexaplati repositum fuerat. In editione vero Romana legitur, ἐπὶ σέ διαθήσονται. (*)

V. 15. 'A., πλὴν ἐν σοὶ etc. Has omnes interpretationes ex Eusebii *Demonstr. evang.* et ex Procopio mutuamur. [A plerisque sic exhibetur Aquilæ versio: Θεὸς ἄρα, ἰσχυρὸς, ἀποκρ. etc. *Deus certe, fortis* etc. Montf. rejecit Θεὸς ad vers. antecedentem. Euseb. *Demonstr.* lib. 5, κατὰ δὲ τὸν Ἀκύλαν οὕτως ἔχει· πλὴν ἐν σοὶ ἰσχυρὸς, καὶ οὐκ ἔστιν ἐτι

παρὰ σοί. Θεὸς ἄρα ἰσχυρὸς καὶ ἀποκρυπτόμενος, Θεὸς σώζων. Sed paulo supra, Θεὸς Ἰσραὴλ σώζων. In Theodotionis lectione non habet Eusebius vocem Ἰσραὴλ. Habet autem *Israel* S. Hieron., qui eam Latine adfert. DRACH.]

V. 19. Ἄλλοι, κενὸς ζητήσατε etc. Procopius.

V. 20. Σ., προσεγγίσατε etc. Idem.

V. 21. Hebr. et Vulg., numquid non ego Dominus? Ο΄, ἐγὼ ὁ Θεός. Marchal. aliique codd., Ald., Complut., οὐχὶ ἐγὼ Κύριος ὁ Θεός; DRACH.

V. 25. 'A., Ο΄, Θ., εἰ μὴ ἐξελεύσεται. Ex Curter.

V. 24. Σ., καὶ ἰσχύς. Procopius.

(*) Etiam hic nimix festinationis deprehendimus peccatum, et quidem grave peccatum. Nimirum textus Hebraicus nostri versiculi bis habet verbum *transibunt*. Prius, præcedente *ἵνα*, *super te*; sic, *ἵνα*, *ἵνα*, *super te transibunt*, quod LXX reddiderunt ad verbum, ἐπὶ σέ διαθήσονται. Alterum, sequente *ἵνα*, *et ad te*, cujus versio deest apud LXX Int., Theodotio vero interpretatus est ad verbum, καὶ διαθήσονται πρὸς σέ. Hæc igitur Theodotionis interpretatio inserta fuit cum asterisco textui LXX virali. Et etiamnunc oculis omnium, exceptis tamen oculis Montfauconii, comparet, tam in editione Rom., quam in cod. Vatic.

Ad confirmandum quæ adhuc dicta sunt, adhibere liceat testimonium Lamberti Bos, qui in editione sua, *V. T. ex versione LXX Int.*, adnotat: « Hæc verba (scil. textus LXX), καὶ διαθήσονται πρὸς σέ, ms. Marchal. habet in margine sub asterisco, Θ adscripta. » DRACH.

HESALÆ CAPUT XLVI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο΄.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Νεβός.	1. Ναβώ.	1. Ναβώ.
'Εγένετο τὰ εἰδωλα αὐτῶν ζώοις ἐκδοτα.	'Εγένετο τὰ γλυπτὰ αὐτῶν εἰς θηρία.	
6. Θεόν.	6. Χειροποίητα.	6. Ἰσχυρόν.
11.	11. Καλῶν ἀπὸ ἀνατολῶν πετεινῶν, καὶ ἀπὸ γῆς πόρρωθεν περὶ ὧν βεβούλευμαι. Οἱ λοιποὶ, καλῶν ἀπὸ ἀνατολῶν ἕρην, ἀπὸ γῆς πόρρωθεν ἄνδρα βουλῆς μου.	11.
✕ Καίγε : ἐλάγησα.	'Ελάγησα.	
12. . . οἱ σκληροκάρδιοι.	12. Ἀκούσατε μου, οἱ ἀπολωλέκότες τὴν καρδίαν.	12. Ἀκούσατε μου, οἱ ἀπολωλέκότες τὴν καρδίαν.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Nebus.	1. Nabo.	1. Nabo.
Facta sunt idola eorum bestias tradita.	Facta sunt sculptilia eorum in bestias.	
6. Deum.	6. Opera manuum.	6. Fortem.
11.	11. Vocans ab Oriente avem, et de terra longinqua ea de quibus cogitavi. <i>Reliqui</i> , vocans ab Oriente volucrem, de terra longinqua virum consilii mei.	11.
✕ Et quidem : locutus sum.	Locutus sum.	
12. ...duri corde.	12. Audite me, qui perdidistis cor.	12. Audite me, qui perdidistis cor.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

ΑΚΥΑΑΣ.

13 תרחק מן ה' ויחיה
 ויחיה ויחיה ויחיה
 ויחיה ויחיה ויחיה

13. Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

13. Καὶ σωτηρία μου.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

13. Non elongabit se.
 Et salus mea.
 Et dabo in Sion salutem, Israeli
 gloriam meam.

13. Non elongabitur.
 Et salus mea.
 Dabo in Sion salutem, et in
 Israel gloriam meam.

13.
 Et salus mea.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLVI Hesaiæ.

V. 4. 'A., O., Θ., Ναδῶ. Σ., Νεβούς. Curter. ex ms. Jes. In hunc locum Theodoretus : Ἐνια τῶν ἀντιγράφων Δαγῶν εἶπαι· ἐξέλιπον δὲ ἦν τοῦτο τῶν ἀλλοφύλων· τὸν δὲ Βῆλ Κρόνον ἐφασάν τινες. [Cod. l., Alex., Ald., Complut., Δαγῶν. S. Hieron. « Juxta LXX, Dagon, qui tamen in Hebraico non habetur. » DRACH.]
 V. 4. Hebr. et Vulg., portabo. O., ἀνήσω, quod et portabo verti solet, et dimittam, ut verbum Hebr. מִשָּׁן. IDEM.

Ibid. Σ., ἐγένετο τὰ εἶδωλα αὐτῶν etc. Procop.
 V. 6. 'A., O., Ισχυρόν. Σ., Θεόν. Curier. ex ms. Jes. Hac referri potest in LXX χειροποίητα. [Et restituendum censuimus. DRACH.]
 V. 11. Οἱ λοιποὶ, καλῶν ἀπὸ ἀνατολῶν etc. Procopius. Ibi vero Reliqui legerunt ἦγαγ βουλῆς μου : quos sequitur Vulgata, ubi legitur, voluntatis meæ. Hic Hieronymus : « LXX pro eo quod nos de Hebræo expressimus, virum voluntatis meæ, posue-

HESAIÆ CAPUT XLVII.

TO EBPAIKON

TO EBPAIKON

ΑΚΥΑΑΣ.

1 שְׁבִי-לְאָרֶץ אֶזְרָא
 2 גְּלִי צַמְטָךְ
 3 נָקַם אֶתְּךָ וְלֹא אֶשְׁנֶה אֹדֶךָ
 4 גְּאֻלְתִּי יִרְדֶּה
 5 חֲדָם
 6 גְּבֻרַת כֹּחֲלֹתַי
 7 תְּלַלְתִּי נְחֹלָי
 10 חֲדַעְתָּךְ הִיא שְׁבִיבְתְּךָ
 12 אֲוִלִי תַעֲרֹצֵנִי
 13 יַעֲמֹדְנָא וְיִשְׁיַעֲךָ הַבְּרִי שְׂמוֹם

1.
 2.
 5.
 4.
 5.
 6.
 10.
 12.
 13.

1.
 2. Σεμματέχ.
 3. καὶ οὐκ ἀπαντήσω ἀνθρώπων
 4. Ἀγχιστεύων ἡμῶν Κύριος.
 5.
 6.
 10.
 12.
 13.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

1. Sede in terra : non solium.
 2. Detege comam tuam.
 3. Ultionem capiam, et non occurram homo.
 4. Redemptor noster Dominus.
 5. Tacens.
 Dominam regnorum.
 6. Contaminavi hæreditatem meam.
 10. Et scientia tua ipsa avertit te.
 12. Si forte robores te.
 13. Stent nunc et salvent te speculantes cælos.

1. Sede in terra, non est solium.
 2. Denuda turpitudinem tuam.
 3. Ultionem capiam, et non resistet mihi homo.
 4. Redemptor noster Dominus.
 5. Tacens.
 Domina regnorum.
 6. Contaminavi hæreditatem meam.
 10. Scientia tua hæc decepit te.
 12. Aut si possis fieri fortior.
 13. Stent et salvent te augures cæli.

1.
 2. Semmatech.
 3. ... et non occurram homini.
 4. Propinquus noster Dominus.
 5.
 6.
 10.
 12.
 13.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

13.
Καὶ ἡ σωτηρία μου.
Δώσω ἐν Σιών σωτήριον, καὶ τῷ
Ἰσραὴλ δόξαν μου.

13. *Vacat.*
Καὶ τὴν σωτηρίαν τὴν παρ' ἐμοῦ.
Δέδωκα ἐν Σιών σωτηρίαν τῷ
Ἰσραὴλ εἰς δόξασμα.

13. ✕ Οὐ μὴ μακρυνθῆ.
Τὸ σωτήριον.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

13.
Et salus mea.
Dabo in Sion salutare, et Israeli
gloriam meam.

13. *Vacat.*
Et salutem quæ a me est.
Dedi in Sion salutem Israeli in
gloriam.

13. ✕ Non elongabitur.
Salutare.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLVI Hesaiæ.

runt, de quibus cogitavi. » [Ketib (scriptum) תַּיָּצֵק, *consilii sui*; sed Keri (lectum) יַיָּצֵק, *consilii mei*. DRACH.]

Ibid. Σ., ✕ καὶ γε ἐλάλησα. Curter. ex ms. Jes.
V. 12. Σ.,..... οἱ σκληροκάρδιοι. Procopius. Θ.,
ἀκρόσατε etc. Curter. ex ms. Jes.

V. 13. Θ., ✕ οὐ μὴ μακρυνθῆ. Idem. Ex Theodotione inducta fuerant in textum τῶν Ὁ Hexapla-rem, quia ibi non exprimebatur רַחֲמֵי ה', qua de re

supra. [Verba οὐ μὴ μακ. desunt in Vat. et Alex-textibus; exstant autem in edit. Ald. et Complut. Habent quoque aliquot mss. Hieron. non legit illa verba, nec Cyrillus, atque apud Procopium Theodotioni tribuuntur, addito asterisco. DRACH.]

Ibid. Α., καὶ σωτηρία etc. Idem.
Ibid. Σ., δώσω etc. Procopius. [In Sym. loco reposuimus ἐν pro εἰς quod erronee ediderat Montf. DRACH.]

HESAIÆ CAPUT XLVII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1.
2. Κάλυψαι τὰ ὦτα. *Aliter*, τὸ
σιωπηλὸν σου.
3. Ἐκδίκησίν σου λήψομαι, καὶ
οὐκ ἀντιστήσεται ἐν ἐμοὶ ἀνθρώ-
πος.
4.
5. Σιωπῶσα.
Δέσποινα βασιλειῶν.
6. Ἐβεθήλωσα. . . .
10. Ἡ γνώσις σου αὐτὴ ἐξηπά-
τησέ σε.
12.
13. (. . . οἰωνοσκοποὶ . . .)

1. Κάθισον εἰς τὴν γῆν, ✕ οὐκ
✕ ἔστι θρόνος.
2. Ἀποκάλυψαι τὸ κατακάλυμμά
σου.
3. Τὸ δίκαιον ἐκ σοῦ λήψομαι,
οὐκέτι μὴ παραδῶ ἀνθρώποις.
4. Ὁ ρυσάμενός σε Κύριος.
5. Κατανευγμένη.
Ἴσχύς βασιλείας.
6. Ἐμίλησας τὴν κληρονομίαν μου.
10. . . .
12. *Vacat.*
13. Στήτρωσαν δὴ καὶ σωσάτωσάν
σε οἱ ἀστρολόγοι τοῦ οὐρανοῦ.

1.
2. Σαμβέχ.
3.
4.
5.
6. Ἐβεθήλωσαν τὸν κληρὸν μου.
10.
12. ✕ Εἴπως δυνήση ἰσχύσαι.
13. (. . . οἰωνοσκοποὶ . . .)

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

1.
2. Obtege aures. *Aliter*, taciturnitatem tuam.
3. Ultionem tuam capiam, et non obsistet mihi homo.
4.
5. Tacens.
Domina regnorum.
6. Profanavi...
10. Scientia tua ipsa deceptit te.
12.
13. Stent et salvent te augures cæli.

1. Sede in terra, ✕ non est
✕ thronus.
2. Revela operimentum tuum.
3. Justum ex te capiam, nequam ultra tradam hominibus.
4. Qui eruit te Dominus.
5. Compuncta.
Fortitudo regni.
6. Contaminasti hæreditatem meam.
10.
12. *Vacat.*
13. Stent tunc et salvum te faciant astrologi cæli.

1.
2. Samthech.
3.
4.
5.
6. Profanaverunt sortem meam.
10.
12. ✕ Si forte poteris prævalere.
13. Stent et salvent te augures cæli.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοὺς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
15 סודך מנעודך איש לעבר תע אין מושעך	15.	15.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
15. Negotiatores tui a pueritibus tuis, unusquisque ad latus suum erraverunt : non (est) salvans te.	15. Negotiatores tui ab adolescentia tua, unusquisque in via sua erraverunt : non est qui salvet te.	15.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLVII Hesaiæ.

V. 1. Κάθισον etc. Curter. ex ms. Jes.
 V. 2. Σ., κάλυψαι τὰ ὄψα. Procopius. Sed hæc Symmachi versio nec cum Hebræo, nec cum sequenti Hieronymi loco quadrare potest.
 Ibid. Hieronymus : « Theodotio ipsum verbum Hebraicum posuit SAMTHECH ; Aquila, SEMMATHYCH ; Symmachus, τὸ σιώπηλόν σου, quod nos exprimere possumus, *lacidurnitatem tuam*, quod taceri debeat præ verecundia..... Ergo SEMMATHYCH, quod Aquila posuit, ut diximus, verenda mulieris appellantur : cuius etymologia apud eos sonat, *sitiens tuus*, ut inexplenam Babylonis indicet voluptatem. » Alii legunt σιώπησιν. Hæc autem versio nihil habet affinitatis cum illa, Σ., κάλυψαι τὰ ὄψα. Forsitan ex duabus Symmachi editionibus hæc duæ admodum diversæ interpretationes prodierunt. Loco illius, τὸ σιώπηλόν σου, in ms. nostro antiquissimo legitur corrupte, το σωκαλενον σου. [Lamb. Bos : « Complut., κάλυμμα σου. Ald., κατάλειμμα σου. Aq., σαμμαθέχ. Sym., τὴν σιώπησιν σου. Th., σαμλαθέχ., » scil. Ἰηλῶ. DRACH.]
 V. 3. 'A., καὶ οὐκ ἀπαντήσω etc. Curter. et Procopius.
 V. 4. 'A., ἀγγιστεύων etc. Procopius.
 V. 5. Σ., σιωπῶσα. Procopius.
 Ibid. Σ., δέσποινα βασιλείων Idem.
 V. 6. Σ., ἐδεθίλωσα etc. Ex Drusio et Curterio. [Hanc versionem, de qua nihil apud Curterium, etiam Aquilæ tribuit Procop. Ita pariter Drusius ex Procopio. — Pro ἐμίανας in LXX, Marchal., cum

HESAIÆ CAPUT XLVIII.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοὺς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 ובמי יהודה 4 מדעתך 6 השמעתך חדשות 7 ולא שמעתם 12 מבראי אני ראשון אף אני אחרון	1. 4. 6. 7. 12.	1. 4. 6. Ἡκούσά σε καινά. 7. ✕ Καὶ οὐκ ἤκουσας αὐτά. 12. Κλητέ μου.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
13 שמים אני 14 מי בדם הגיד את-אלה יהודה אדם יעשה חפצו 19 כמעתיך	13. 14. 19.	13. Τοὺς οὐρανοὺς. ✕ Ἐγώ. 14. Τίς ἐν ἀνθρώποις ἀπήγγειλε ταῦτα ; Κύριος ἠγάπησεν αὐτόν.... 19. Ὡς οἱ κέγγροι αὐτῆς.
1. Et de aquis Juda. 4. Ex scientia mea. 6. Audire feci te nova. 7. Et non audisti ea. 12. Vocatus meus. Ego primus, etiam ego novissimus. 13. Cælos. Ego. 14. Quis inter eos annuntiavit ista ? Dominus dilexit eum, faciet voluntatem ejus. 19. Sicut viscera ejus.	1. Et de aquis Juda. 4. Scivi enim. 6. Audita feci tibi nova. 7. Et non audisti ea. 12. Quem ego voco. Ego primus, et ego novissimus. 13. Cælos. Ego. 14. Quis de eis annuntiavit hæc ? Dominus dilexit eum, faciet voluntatem suam. 19. Ut lapilli ejus.	1. 4. 6. Audire feci te nova. 7. ✕ Et non ἤκουσας αὐτά. 12. Vocate mi. 13. Cælos. ✕ Ego. 14. Quis in hominibus annuntiavit hæc ? Dominus dilexit eum.... 19. Sicut milia ejus.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

15.

15. Ἐκοπίσας ἐν τῇ μεταβολῇ ἐκ νεότητος, ἄνθρωπος καθ' ἑαυτὸν ἐπλανήθη· σοὶ δὲ οὐκ ἔσται σωτηρία. *Οἱ λοιποὶ, οἱ ἔμποροὶ σου ἀπὸ νεότητός σου, ἕκαστος εἰς τὸ πέραν ἑαυτοῦ ἐπλανήθησαν, ἔξ ὧν οὐδεὶς εὐρήθη σοὶ σωτήρ.*

15.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

15.

15. Laborasti in commutatione ab adolescentia: homo in semetipso erravit: tibi autem non erit salus. *Reliqui, negotiatores tui ab adolescentia tua, unusquisque in eo quod ultra seipsum est erraverunt: ex quibus nullus inventus est tibi servator.*

15.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLVII Hesaiæ.

Ald. et Complut., habet ἐμτανα, ut fons Hebr. Similiter LXX apud S. Hieron., *contaminavi*. DRACH.]

Ibid. Locum Theodotionis edidit Monf., 16. τὴν κληρὸν, cum artic. fem., sic etiam edit. Rom. et Drusius, quod valde miramur. DRACH.

V. 10. Σ., ἡ γνώσις σου etc. Procopius. (*) Editio τῶν Ὁ Romana hic non quadrat ad Hebræum.

V. 12. Θ., ✕ εἰπὼς δυνήση ἰσχύσαι. Curter. ex ms. Jes. [Aldina editio LXX Interpretum, et aliquot codd., versionem habent ut Theodotionis, addito asterisco. DRACH.]

V. 13. Hieronymus: « Pro eo quod nos juxta Symmachum et Theodotionem interpretati sumus,

(*) Non exscripsit noster e Procopio, qui habet καὶ ante ἡ γνώσις, sed e Drusio qui non edidit illud καὶ. Præterea, Procopius scribit ἐξηπάτησέν σε, scil., ὡς ante σ. DRACH.

stent et salvent te augures cæli, LXX manifestius transtulerunt, stent et salvum te faciant astrologi cæli, qui vulgo appellantur mathematici, et ex astrorum cursu, lapsuque siderum, res humanas regi arbitrantur. »

Ibid. Hebr. הברך, secundum Keri autem, הברך. DRACH.

V. 15. *Οἱ λοιπ., οἱ ἔμποροὶ σου* etc. Procopius. [Hunc locum, de more, exscripsit noster e Drusio, sed apud ipsum Procopium est πέρασ pro πέραν, et εὐρηταὶ σοὶ pro εὐρήθη σοὶ. Præterea, in hoc Procopii loco ita sequitur: *Διὸ οὐκ ἔστιν ὁ σῶζων σε, κατὰ Σύμμαχον.* DRACH.]

HESAIÆ CAPUT XLVIII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1.

1. Ἐξ Ἰούδα.

1. ✕ Ὑδατος; Ἰούδα.

4. ✕ Διὰ τὸ γινῶναι με.

4. Γινώσκω.

4. ✕ Διὰ τὸ γινῶναι με.

6.

6. Ἄκουσά σοι ἐποίησα τὰ καινά.

6. Ἐκούτισά σε καινά.

7. ✕ Καὶ οὐκ; ἤκουσας αὐτά.

7. Καὶ οὐ προτέραις ἡμέραις ἤκουσας αὐτά.

7. ✕ Καὶ οὐκ; ἤκουσας αὐτά.

12. Ὁ κλητός μου.

12. Ὅν ἐγὼ καλῶ.

12.

Ἐγὼ εἰμι πρῶτος, καὶ ἐγὼ εἰμι εἰς τὸν αἰῶνα. *Οἱ λοιποὶ, ἐγὼ πρῶτος, καὶ ἐγὼ ἔσχατος.*

13. Τὸν οὐρανόν.

13. Τοὺς οὐρανοὺς.

13. Τοὺς οὐρανοὺς.

✕ Ἐγώ.

Vacat.

✕ Ἐγώ.

14. Τίς αὐτῷ ἀπήγγειλε ταῦτα; ὃν ὁ Κύριος ἠγάπησε, ὃς ποιήσει τὸ θέλημα αὐτοῦ.

14. Τίς αὐτοῖς ἀνήγγειλε ταῦτα; ἀγαπῶν σε ἐποίησα τὸ θέλημά σου.

14.

19. Ὡς οἱ κέγγροι αὐτῆς.

19. Ὡς ὁ χοῦς τῆς γῆς

19. Ὡς οἱ κέγγροι αὐτῆς.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

1.

1. Ex Juda.

1. ✕ Aqua; Juda.

4. ✕ Eo quod sciam.

4. Scio.

4. ✕ Eo quod sciam.

6.

6. Audita feci tibi nova.

6. Audire feci te nova.

7. ✕ Et non; audisti ea.

7. Et non prioribus diebus audisti ea.

7. ✕ Et non; audisti ea.

12. Vocatus meus.

12. Quem ego voco.

12.

Ego sum primus, et ego sum in sæculum. *Reliqui, ego primus, et ego novissimus.*

13. Cælos.

13. Cælum.

13. Cælos.

✕ Ego.

Vacat.

✕ Ego.

14. Quis ei annuntiavit hæc? quem Dominus dilexit, qui facit voluntatem ejus.

14. Quis ipsis annuntiavit hæc? diligens te, feci voluntatem tuam.

14.

19. Sicut milia ejus.

19. Sicut pulvis terræ.

19. Sicut milia ejus.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLVIII Hesaiæ.

V. 4. Θ., ✕ ὕδατος. Curter. ex ms. Jes. [In mss., Ald. et Complut. legitur in textu. Apud Procop. autem, et non apud Curterium, Th. assignatur sub asterisco. DRACH.]
 V. 4. Σ., Θ., ✕ διὰ τὸ γνῶναί με. Sic ms. Jes. Curter. με omisit.
 V. 6. Ἀ., Θ., ἡκούσισά σε καὶνά. Curter. ex ms.

Jes.
 V. 7. Οἱ Γ', ✕ καὶ οὐκ. Idem.
 V. 12. Ἀ., κλητέ μου etc. Curterius.
 Ibid. Οἱ λοιπ., ἐγὼ εἰμι πρῶτος etc. Idem.
 V. 13. Ἀ., Σ., Θ., τοὺς οὐρανοὺς. Idem.
 Ibid. Οἱ Γ', ✕ ἐγώ. Curter. ex ms. Jes. [Ἐγὼ habet Complut., sed post αὐτοὺς. DRACH.]

HESAIÆ CAPUT XLIX.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON	AKYTAΣ.
שמעו אײם אלו והקשיבו לאמײם מרחוק	1.	1.
5 וישׂאל לא יאסף	5.	5.
6 לײ עבד	6.	6.
ונתתיך לאור גײם		
7 לבדה - נפש למתעב גײ לעבד משלים	7.	1.
ויבחרך 8 לברית	8.	8.
להקים ארץ להנחל גדולת עממת		✕ Ἐφανισμένας.
10 יצבאו	10.	10. Διψάσουσιν.
12 סינים	12.	12. Σινεῖμ.
13 וגילי ארץ	13.	13. Καὶ ἀγαλιῶ, γῆ.
יפצו הרײם רנה		Κελαθήσατε, βρη, ἀνεσιν.
15 מרחם	15.	15.
16 הן על - כפים הקתיד	16.	16. Ἴδοὺ ἐπὶ τῶν ταρσῶν ἡκρά- δωσά σε.
21 גולה וסדה	21.	21.
22 בחזן	22.	22.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

1. Audite, insulæ, ad me, et attendite, populi de longe.	1. Audite, insulæ, et attendite, populi de longe.	1.
5. Et Israel non congregabitur.	5. Et Israel non congregabitur.	5. Et Israel ei congregabitur.
6. Mihi servum.	6. Mihi servus.	6.
Et dedi te in lucem gentium.	Ecce dedi te in lucem gentium.	
7. Ad contemptum animæ, ad abominatam gentem, ad servum dominorum.	7. Ad contemptibilem animam, ad abominatam gentem, ad servum dominorum.	7.
Et elegit te.	Qui elegit te.	
8. In fœdus.	8. In fœdus.	8.
Ad suscitandum terram, ad hæreditare faciendum hæreditates desolatas.	Ut suscitares terram, et possideres hæreditates dissipatas.	✕ Dissipatas.
10. Sitient.	10. Sitient.	10. Sitient.
12. Sinim.	12. Australi.	12. Sinim.
13. Et exsulta, terra.	13. Et exsulta, terra.	13. Et exsulta, terra.
Conclament montes exultatione.	Jubilate, montes, laudem.	Modulamini, montes, laudem.
15. A miserendo.	15. Ut non misereatur.	15.
16. Ecce super volis exaravi te.	16. Ecce in manibus meis descripsi te.	16. Ecce in volis accurate concinnavi te.
21. Demigrans et recedens.	21. Transmigrata et captiva.	21.
22. In sinu.	22. In ulnis.	22.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLVIII Hesaiæ.

V. 14. 'Α., τίς ἐν ἀνθρώποις etc. Sic unus Reg. ex Apollinario, et Procopius. [In Symmachi loco addidimus ὅς ex ipso Procopio. DRACH.]

V. 17. Hebr. et Vulg., ego Dominus Deus tuus. O', ἐγὼ εἰμι ὁ Θεός σου. Marchal. aliique mss., Ald., Complut., ἐγὼ Κύριος ὁ Θεός σου. DRACH.

V. 19. OI Γ', ὡς οἱ κέγγροι αὐτῆς. Curter. Sic

milia ejus; sive arenæ minutæ partes sicut milium tenues. [Marchal. qui *tribus* adscribit, et Procopius qui *cæteris* assignat, habent αἰ κέγγροι, cum articulo fem., quod jam observavit Drusius de Procop. Vide Stephani Thes., nova ed., κέγγρος, ὁ et ἡ. DRACH.]

HESAIÆ CAPUT XLIX.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

O'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1. Ἀκούσατέ μου, νῆσοι, καὶ ἀκροάσασθε, ἔθνη, μακρόθεν.

5.

6.

7.

*Ὅς ἐξελέξατό σε.

8.

*Ανεγείραι τὴν γῆν, καὶ κληροδοτῆσαι κληροδοσίας * ἠφανισμένας.

10. Διψήσουσιν.

12. Σινεῖμ.

13. Εὐφραίνου, γῆ.

*Παρεύσεται ὕρη ἐπὶ πᾶσιν.

15. *Ὅστε μὴ οἰκτειρῆσαι.

16. ... ἐστριξά σε.

21

22.

SYMMACHUS.

1. Audite me, insulæ, et auscultate, populi, procul.

5. Et Israel non congregabitur.

6.

7.

Qui elegit te.

8

Ut suscitares terram, et divideres hæreditates * dissipatas.

10. Sitent.

12. Sinim.

13. Lætare, terra.

Exhilarabuntur montes in omnibus.

15. Ita ut non sit miseratio.

16. ... firmavi te.

21.

22.

1. Ἀκούσατέ μου, νῆσοι, καὶ προσέχετε, ἔθνη, διὰ χρόνου πολλοῦ.

5. Καὶ Ἰσραὴλ. Συναχθήσομαι.

6. Παῖδά μου. OI λοιποὶ, δούλον μου.

Εἰς φῶς ἔθνῶν. OI λοιποὶ, καὶ τέθεικά σε εἰς φῶς ἔθνῶν.

7. Τὸν φαυλίζοντα τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, τὸν βδελυσσόμενον ὑπὸ τῶν ἔθνῶν, τῶν δούλων τῶν ἀρχόντων. OI λοιποὶ, ἐξουθενημένον.

Καὶ ἐξελεξάμην σε.

8. Εἰς διαθήκην. OI λοιποὶ, εἰς συνθήκην.

Τοῦ καταστῆσαι τὴν γῆν, καὶ κληρονομήσαι κληρονομίας ἐρήμους.

10. Διψήσουσιν.

12. Περσῶν.

13. Ἀγαλλιάσθω ἡ γῆ.

*Ρηξάτωσαν τὰ ὕρη εὐφροσύνην.

15. Τοῦ μὴ ἐλεῆσαι.

16. Ἴδου ἐπὶ τῶν χειρῶν μου ἐζωγράφηκά σου τὰ τεῖχη.

21. Vacat.

22. Ἐν κόλπῳ. OI λοιποὶ, ἐν ἀγκάλαις.

LXX INTERPRETES.

1. Audite me, insulæ, et attendite, gentes, per multum tempus.

5. Et Israel. Congregabor.

6. Puerum meum. *Reliqui*, servum meum.

In lucem gentium. *Reliqui*, et posui te in lucem gentium.

7. Eum qui despicit animam suam, qui abominationi est gentibus, servis principum. *Reliqui*, despectum.

Et elegi te.

8. In testamentum. *Reliqui*, in fœdus.

Ut constitueres terram, et divideres hæreditates desertas.

10. Sitent.

12. Persarum.

13. Exsultet terræ.

Erumpant montes lætitiæ.

15. Ut non misereatur.

16. Ecce super manus meas depinxi muros tuos.

21. Vacat.

22. In sinu. *Reliqui*, in ulnis.

1.

5.

6.

7. τὸν δούλον τῶν ἀρχόντων.

8.

* ἠφανισμένας.

10. Διψήσουσιν.

12. Σινεῖμ.

13. Εὐφραίνου, γῆ.

15. Τοῦ μὴ οἰκτειραῖ.

16. διεγράξά σε.

21. * Πάροικος καὶ ἐγκεκλεσμένος.

22.

THEODOTIO.

1.

5. Et Israel non congregabitur.

6.

7. Ei qui despicit animam, qui abominationi est genti, qui servus est principum.

8.

* Dissipatas.

10. Sitent.

12. Sinim.

13. Lætare, terra.

15. Ut non sit miseratio.

16. ...delineavi te.

21. * Peregrina et inclusa.

22.

TO EBPAIKON.
 ושרתיהם מיניקוחך 23
 לא-יבשו קדי
 24 היקח מבגדו מלחך יאם-
 שבי צדוק ימלם *Tò 'Ebr., δικαίως.*
 25 כי כה | אמר
 גם-שבי גבדו יקח ומלחך עריו
 ימלם

VERSIO HEBRAICI TEXT.
 23. Et dominæ eorum lactatrices tuæ.
 Non pudore afficientur exspectantes tuæ.
 24. Numquid tolletur a forti captura, et an captivitas justi evadet? *Hebr. Int., juste.*
 25. Quia sic dicit.
 Etiam captivitas fortis tolletur, et captura violentis evadet.

TO EBPAIKON
 'Ελληνικοῖς γράμμασι.
 23.
 24.
 25.

VULGATA LATINA.
 23. Et reginæ nutrices tuæ.
 Non confundentur qui exspectant eum.
 24. Numquid tolletur a forti præda? aut quod captum fuerit a robusto, salvum esse poterit?
 25. Quia hæc dicit.
 Equidem et captivitas a forti tolletur: et quod ablatum fuerit a robusto, salvabitur.

AKYΛAΣ.
 23.
 Καὶ οὐκ αἰσχυνθήσονται οἱ ὑπομένοντές με.
 24. . . . καὶ ὁ αἰχμαλωτίζων δίκαιον σωθήσεται;
 25. ✕ Ὅτι ; οὕτω λέγει.

AQUILA.
 23.
 Et non confundentur qui sustinent me.
 24. ...et qui captivum abducit justum, salvabitur?
 25. ✕ Quia ; sic dicit.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLIX Hesaiæ.

V. 1. Σ., ἀκούσατέ μου etc. Euseb. in Hesaiam, et Reg. unus. [Procopius: Τὸ δὲ, διὰ χρόνου πολλοῦ, μακρόθεν ἐξέδωκαν οἱ λοιποὶ· οὕτω γ' οὖν Σύμμαχος, καὶ ἀκροῶσθε (al. ἀκροάσασθε) ἔθνη μακρόθεν ἠρμήνευσαν. DRACH.]
 V. 5. Hieronymus ait Theodotionem et Symmachum suæ interpretationi congruere. Et postea: « De Aquila autem non miror, quod homo eruditissimus linguæ Hebraicæ, et verbum de verbo exprimens, in hoc loco aut simularit imperitiam, aut Phariseorum perversa interpretatione deceptus sit, qui interpretari voluit, et *Israel ei congregabitur*, hoc est, Deo: cum verbum Hebraicum LO in hoc loco non scribatur per LAMED et VAU; quod si esset, significaret *ei*, vel *illi*: sed per LAMED et ALEPH, quod proprie, non, sonat. » Hæc Hieronymus. Verum, ut recte annotavit Drusius, hæc interpretationum varietas ex varietate lectionum prodiit: nam alia exemplaria לא alia לו habebant. Hanc vero postremam lectionem secutus est Jonathan Chaldaeus Paraphrasta. Utramque agnoscit
 (*) Scil. in precatione *Octodecim* dicta, quæ ter singulis diebus in synagoga recitatur. Cæterum cf. Buxtorffii Lexicon Talmudicum sub voce שָׂכַד. DRACH.

R. David. Massoretæ quoque קדי תי ad marginem notarunt. [Trium loca sic exhibet Græce L. Bos: Aq., καὶ Ἰσραὴλ αὐτῷ συναχθήσεται. Sym. et Th., καὶ Ἰσραὴλ οὐ συναχθήσεται. DRACH.]
 V. 6. Οἱ λοιπ., δοῦλόν μου. Procopius.
 Ibid. Οἱ λοιπ., καὶ τέθεικά σε etc. Idem.
 V. 7. Theodoretus, τὸν φαυλίζοντα ἐξουθενημένον οἱ λοιπ. ἠρμήνευσαν. Hieronymus vero ait: « Theodotio transtulit, *ei qui despicit animam, qui abominationi est genti, qui servus est principum*: quod manifeste Christi personæ convenit. Ipse enim bonus pastor posuit animam suam pro ovibus suis, et contempsit eam, qui abominationi est genti Judæorum, cui ter per singulos dies sub nomine Nazarenorum maledicunt in synagogis suis (*) : qui servus fuit principum, et tam humilis ut staret ante Annam et Caipham, crucifigendus Pilato et Herodi mitteretur. Cui interpretationi Aquila consentit, et ex parte LXX, licet in eo mutaverint sensum, et extenuaverint, quod (sic ms.) pro *gente, gentes*, et pro *servo, servos* interpretati sunt. » la

HESAIÆ CAPUT I.

TO EBPAIKON.
 1 אי זה ספר
 מנשי אשר
 לו
 2 מדוע באתי
 הן בגערתי אתריב ים אשיים
 נדרת בדבר

VERSIO HEBRAICI TEXT.
 1. Ubi iste liber?
 Ex fœneratoribus meis, cui. Ei.
 2. Cur veni?
 Ecce in increpatione mea siccare faciam mare: ponam flumina desertum.

TO EBPAIKON
 'Ελληνικοῖς γράμμασι.
 1.
 2.

VULGATA LATINA.
 1. Quis est hic liber?
 Creditor meus, cui.
 2. Quia veni.
 Ecce in increpatione mea desertum faciam mare, et ponam flumina in siccum.

AKYΛAΣ.
 1. Ποῖον τοῦτο βιβλίον.
 2. Διότι ἦλθον.

AQUILA.
 1. Qualis hic liber?
 2. Quia veni.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

23. Καὶ ἀρχουσαι αὐτῶν γαλου-
χῆσουσί σε.

Καὶ οὐκ αἰσχυνθήσονται οἱ προσ-
δοκῶντές με.

24. Μὴ ληφθήσεται παρὰ δυνα-
τοῦ λῆψις, ἢ αἰχμαλωσία δικαίου
διασωθήσεται;

25. ✕ "Οτι ; οὕτω λέγει.

.....

SYMMACHUS.

23. Et principes feminæ eorum
lactabunt te.

Et non confundentur qui ex-
spectant me.

24. Num capietur a potenti ca-
pitura, aut captivitas iusti conser-
vabitur?

25. ✕ Quia ; sic dicit.

Sed et captivitas fortis aufere-
tur, et rapina horribilis salva erit.

23. Αἱ δὲ ἀρχουσαι αὐτῶν τροφοί
σου.

Καὶ οὐκ αἰσχυνθήσονται οἱ ὑπο-
μένοντές με.

24. Μὴ λήψεται τις παρὰ γίγαν-
τος σκύλα; καὶ ἐάν αἰχμαλωτεύσῃ
τις ἀδίκως, σωθήσεται;

25. ✕ "Οτι ; οὕτω λέγει.

Ἐάν τις αἰχμαλωτεύσῃ γίγαντα,
λήψεται σκύλα· λαμβάνων δὲ παρὰ
ισχύοντος σωθήσεται.

LXX INTERPRETES.

23. Et principes feminæ eorum
nutrices tuæ.

Et non confundentur qui susti-
nent me.

24. Num accipiet quis a gigante
spolia? et si captivum duxerit
quis iniuste, salvabitur?

25. ✕ Quia ; sic dicit.

Si quis captivaverit gigantem,
accipiet spolia : qui autem accipit
a forti salvabitur.

THEODOTIO.

23.

Et non confundentur qui susti-
nent me.

24. ... et qui captivum abducit
justum, salvabitur?

25. ✕ Quia ; sic dicit.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLIX Hesaiæ.

e. lit. Rom. habetur, Θ., τὸν δούλον τῶν ἀρχόντων.
Ibidem autem, ἐξουθενημένον, non videtur esse Theo-
dotionis, etiamsi Reliquorum esse dicatur. Nam ut
 sæpe diximus, vox οἱ λοιποὶ, non reliquos omnes
semper complectitur.

Ibid. Σ., ὅς ἐξελέξατο etc. Idem, et Eusebius.

V. 8. Theodorus, τὴν διαθήκην, συνθήκην οἱ
λοιποὶ ἠρμήνευσαν. [Hæc reliquorum versio non
pertinet ad eic διαθήκην versiculi 8, Hebr., תּוֹרָה,
sed ad vers. 6 eic διαθήκην, Hebr., דְּבָרִים, quo illam
referunt edit. Rom., Drusius, L. Bos oinnesque
alii. DRACH.]

Ibid. Σ., ἀνεγείραι etc. Procopius. Ibid. Curter.
ex ms. Jes., οἱ Γ΄, ✕ ἠφανισμένας.

V. 10. 'Α. ὁμοίως τοῖς Ο΄, διψάσουσιν. Σ., Θ.,
διψήσουσιν. Sic ms. Jes.

V. 12. Hieronymus : e Pro Australi plaga, in
Hebræo legitur SINIM, quod LXX Persarum, in-
terpretati sunt. Cæteri ut in Hebræo legitur, ex-
presserunt SINIM.

V. 13. 'Α., καὶ ἀγαλιῶ etc. Curter. ex ms. Jes.

Ibid. 'Α., κελადῆσατε etc. Procopius.

Ibid. Hebr. Chetib, תּוֹשֵׁב, conclament ; at Keri,
תּוֹשֵׁב, et conclamate. DRACH.

V. 15. Σ., ὥστε μὴ etc. Curter. ex ms. Jes.

V. 16. 'Α., ἰδοὺ etc. Procopius.

V. 21. Θ., ✕ πάροικος καὶ ἐγκεκλεισμένη. Cur-
ter. ex ms. Jes. [Ead. verba habentur in Ο΄ editi.
Ald. et Complut. Sed nec leg. Hieron., nec Cyril-
lus. Apud Procopium sub asterisco Theod. attri-
buuntur. DRACH.]

V. 22. Οἱ λοιποί., ἐν ἀγκάλαις. Procopius.

V. 23. Σ., καὶ ἀρχουσαι etc. Reg. unus, Euseb.
et Drusius.

Ibid. 'Α., Ο΄, Θ., καὶ οὐκ αἰσχυνθήσονται etc. Ex
Curterio.

V. 24. 'Α., Θ., καὶ ὁ αἰχμαλωτίζων etc. Curter.

Ibid. Τὸ Ἔθρ., δικαίως. Adjecimus ex Eusebio,
qui ita : Ἀντὶ δὲ τοῦ, ἀδίκως, ἢ ἐβραϊκῆ λέξις, δι-
καίως, περιέχει. I. e., Pro illo autem, injuste,
Hebraica lectio, juste, habet. Cod. Marchal., 'Α.,
Θ. καὶ Ο΄, αἰχμαλωτίζων δίκαιον περισωθήσεται. DA.
V. 25. Οἱ Γ΄, ✕ ὅτι. Idem.

Ibid. Symm., sed et captivitas fortis etc. Sic
Hieronymus Symmachi lectionem Latine adtulit.

HESAIÆ CAPUT L.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1. Ποῖον τὸ βιβλίον.

2. Διότι ἦλθον.

Ἴδου ἐν τῇ ἐπιτιμησεί μου ἐξή-
ρανα θάλασσαν, ἐποίησα ποταμοὺς
ἐρημον.

SYMMACHUS.

1. Qualis est liber?

2. Quia veni.

Ecce in increpatione mea exsic-
cavi mare : feci flumina desertum.

1. Ποῖον τοῦτο βιβλίον. Ἄλλως,
ποῖον τὸ βιβλίον.

Ἰγπόχρεω.

2. Τί ὅτι ἦλθον.

Ἴδου τῷ ἐλεγμῷ μου ἐξερημώσω
τὴν θάλασσαν, καὶ θήσω ποταμοὺς
ἐρήμους.

LXX INTERPRETES.

1. Qualis hic liber? Aliter, qua-
lis est liber?

Creditori.

2. Quid quod veni?

Ecce increpatione mea desertum
faciam mare, et ponam flumina
deserta.

1. Ποῖον τοῦτο βιβλίον.

✕ Τῶν πρασσόντων με, ψ.
✕ Αὐτῷ.

2. Τί ὅτι ἦλθον;

THEODOTIO.

1. Qualis hic liber?

✕ Exactorum meorum, cui.
✕ Ei.

2. Quid quod veni?

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.]
4 לעת לעת בבקר ועיר לך און לשבע	4.	4. Τοῦ γῶναι τοῦ ὑποστηρίσκαι. Ἐν πρώτῃ ἐξεγερεῖ μοι ὡτίον τοῦ ἀκούειν.
9 ועיר - לך עש יאכלם	9.	9. Βοηθεῖ μοι. Βρωτήρ. . . .
11 למענבך תשכנך	11.	11. Εἰς διαπόνησιν. . . .
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
4. Ad sciendum loqui opportune.	4. Ut sciam sustentare.	4. Ad sciendum fulcire.
In mane excitabit mihi aurem ad audiendum.	Mane erigit mihi aurem ut audiam.	In mane excitabit mihi aurem ad audiendum.
9. Auxiliabitur mihi.	9. Auxiliator meus.	9. Auxiliatur mihi.
Tinea comedet eos.	Tinea comedet eos.	Tinea (seu vermis)...
11. In dolore jacebitis.	11. In doloribus dormietis.	11. In labore...

Notæ et variæ lectiones ad cap. L Hesaiæ.

V. 4. Curter. ex ms. Jes., Σ., ποῖον τὸ βιβλίον. Ἄ., Θ. ὁμοίως τοῖς Ο', ποῖον τοῦτο βιβλίον. Et vere in textu τῶν Ο' ms. Jes. legitur, ποῖον τοῦτο βιβλίον. In editione autem Romana, ποῖον τὸ βιβλίον. Ibid. Θ., ✕ τῶν πρᾶσσόντων με, ψ. Curter. ex ms. Jes. Ibid. Θ., ✕ αὐτῷ. Idem. Nimirum hæc vox ex Theodotione in LXX editionem Hexapla rem inducta fuerat, quia est in Hebræo. [Habetque Complut. DRACH.]

V. 2. Οἱ Γ', διότι ἤλθον. Ἄ., Σ. ὁμοίως τοῖς Ο'. Θ., τί ὅτι ἤλθον. Ms. Jes. Lectio autem Theodotio-

nis in edit. τῶν Ο' Romana habetur. Vulgatus Interpretres Aquilam et Symmachum secutus, vertit. quia veni. [Sic LXX apud S. Hier., quia veni. Da.] Ibid. Σ., ἰδοὺ τῆ ἐπιτιμήσει etc. Procopius. LXX vero in textu ms. Jes. habent, ἰδοὺ τῆ ἀπειλῆ, ecce comminatione.

V. 4. Ἄ., τοῦ γῶναι etc. Curter. ex ms. Jes. Ibid. Ἄ., ἐν πρώτῃ etc. Totum hoc comma aliter disponere debuimus quam Montf., qui omnia invertit et confudit, quia male legerat Procopium, ita ut merito vapulet a Schleusnero. Hic etenim .

HESAIÆ CAPUT LI.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
1 ואל-מקבת בור נקרותם	1.	1. Καὶ πρὸς ἐκκοπήν τοῦ λάκκου, ὅθεν ἐξεκόπητε.
4 ולאבני	4.	4.
6 נמלך	6.	6. Ἠλοήθησαν.
9 עירי עירי לבשו-ען זרוע יפתי	9.	9.
הלא את-היא המצערך רוב מחוללת תבין		
12 כי את	12.	12. Τίς σύ;
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Excisi estis.	1. Unde excisi estis.	1.
Et ad perforationem cisternæ eruti estis.	Et ad cavernam laci, de qua præcisi estis.	Et ad excisionem lacus, unde excisi estis.
4. Et populus meus.	4. Et tribus mea.	4.
6. Consumti sunt.	6. Liquescent.	6. Commiuti sunt.
9. Suscita te, suscita te, indue fortitudinem, brachium Domini.	9. Consurge, consurge, induere fortitudinem, brachium Domini.	9.
Nonne tu ipsum excidens superbum, vulberans draconem ?	Numquid non tu percussisti superbum, vulnerasti draconem ?	
12. Ipse.	12. Ipse.	12.
Quæ tu ?	Quis tu ?	Quæ tu ?

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

4. Τοῦ γνῶναι ὀμιλίαν.
Ἔθηκέ μοι πρῶτ γνῶσιν.

9. Βοηθεῖ μοι.
Εὐρῶς καταφάγεται.

11. Ἐν ὀδύνη κοιμηθήσεσθε.
SYMMACHUS.

4. Ad sciendum colloquium.

Posuit mihi mane cognitionem.

9. Auxiliatur mihi.
Rubigo comedit.

11. In dolore cubabitis.

4. Τοῦ γνῶναι ἤντιχα δεῖ εἰπεῖν.
(Ἔθηκέ μοι) πρῶτ, προσέθηκέ μοι ὥτιον ἀκούειν.

9. Βοηθήσει μοι.
Σῆς καταφάγεται ὀμάς.

11. Ἐν λύπη κοιμηθήσεσθε.
LXX INTERPRETES.

4. Ad sciendum quando oportet loqui.

(Posuit mihi) mane : addidit mihi aurem ad audiendum.

9. Auxiliabitur mihi.
Tinea comedit vos.

11. In mœrore dormietis.

4.

9. Βοηθεῖ μοι.
Σῆς καταφάγεται ὀμάς.

11.

THEODOTIO.

4.

9. Auxiliatur mihi.
Tinea comedit vos.

11.

Notæ et variæ lectiones ad cap. L Hesaiæ.

« In hujus commatis versionibus hexaplaribus summa reperitur confusio, quæ meræ Montisauconii negligentia (sic) tribuenda est. »

Verba autem Procopii talia sunt : 'Ο δὲ Σύμμαχος, ἔθηκέ μοι πρῶτ γνῶσιν, φησιν, ὁ δὲ Ἀκύλας, ἐν πρῶτ ἐξεγερεῖ μοι ὥτιον τοῦ ἀκούειν. Aquila de verbo ad verbum, Symmacho autem secundum sensum, utroque proprio more suo, interpretante. DRACH.

V. 9. Ἄ., Σ., Θ., βοηθεῖ μοι. Curter. ex ms. Jes. Ibid. Ἄ., βρωτήρ..... (*) Procopius. Symmachi

(*) Al., ὠς. Al., σκόληξ. In loco Aquilæ. DRACH.

vero et Theodotionis lectiones exhibet Curter. ex ms. Jes. Hieronymus autem : « Pro tinea, in præsentī loco, Symmachus rubiginem, Aquila vermem interpretati sunt. » Curter. autem sic habet, Σ., εὐρῶς καταφάγεται. Θ., ὀμας τε-Ο΄, lege ὀμοίως τοῖς Ο΄. Theodotio igitur ut LXX habuit σῆς καταφάγεται : an item habuerit ὀμάς, incertum. Si legerit ut hodie legitur ὀμας καταφάγεται αὐτούς haud dubie verterit.

V. 11. Ἄ., εἰς διαπόνησιν. Procopius. Σ., ἐν ὀδύνη etc. Eusebius in Hesaiam.

HESAIÆ CAPUT LI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1. Καὶ εἰς τὴν τρυμαλίαν τοῦ λάκκου, ὅθεν ἐξεκόπητε.

4. [Καὶ τὸ ἔθνος μου.]

6. Ἄλισουσιν.

9.

12.

Τίς εἶ;

SYMMACHUS.

1. Et in foramen lacus, unde excisi estis.

4. Et gens mea.

6. In salis modum conterentur.

9.

12.

Quæ es ?

1. Ἦν ἔλατομήσατε.
Καὶ εἰς τὸν βόθρον τοῦ λάκκου, ὅν ὠρύξατε.

4. Καὶ οἱ βασιλεῖς.

6. Ἐστερεώθη.

9. Ἐξεγείρου, ἐξεγείρου, Ἰερουσαλήμ, καὶ ἔνδυσαι τὴν ἰσχὺν τοῦ βραχίονός σου. *Οἱ λοιποὶ*, ἐξεγείρου, ἐξεγείρου, ἔνδυσαι κράτος, βραχίων Κυρίου.

Vacat. Ἄλλος, οὐ σὺ εἶ ἡ κατακόψασα ἀλαζόνειαν, καταστρώσασα δράκοντα;

12. *Vacat.* *Οἱ λοιποὶ*, αὐτός.

Τίς οὐσα.

LXX INTERPRETES.

1. Quam excidistis.
Et in foveam lacus, quam fodistis.

4. Et reges.

6. Firmatum est.

9. Exsurge, exsurge, Jerusalem, et induere fortitudine brachii tui. *Reliqui*, consurge, consurge, induere fortitudinem, brachium Domini.

Vacat. *Alius*, nonne tu es quæ amputas arrogantiam, quæ stravisti draconem ?

12. *Vacat.* *Reliqui*, ipse.

Quæ cum esses.

1. Ἐξ ἧς ἔλατομήθητε.
Καὶ εἰς τὴν ὀπήν τοῦ λάκκου, ὅθεν ἐξεκόπητε.

4. [Καὶ τὸ γένος μου.]

6.

9.

Οὐ σὺ εἶ ἡ κατακόψασα πλάτος, διαλύσασα δράκοντα ;

12.

Τίς οὐσα.

THEODOTIO.

1. E qua excisi estis.
Et in foramen lacus, unde excisi estis.

4. Et genus meum.

6.

9.

Nonne tu es quæ incidisti latitudinem, quæ dissolvisti draconem ?

12.

Quæ cum esses.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι	AKTAAS.
14 מִהֵר צֵעָה לְהַפְחָה לֹא-יָמוּת לְשׁוֹת וְלֹא יִחְסֵר לֶחֶם	14.	14.
16 וְאִשָּׁם דְּבָרֵי בִפְךָ וּבְצֵל יָד כְּסִיתִיךָ לְנִטְע שְׂמִיִם וְלִיֶסֶד אֶרֶץ וְלֵאמֹר לְצִיּוֹן עֲמִי אַתָּה	16.	16. . . . καὶ τοῦ εἰπεῖν τῇ Σιών, λαός μου.
17 אֶרֶץ-נוֹם חֲמוֹת אֶרֶץ-קִבְשָׁת נוֹם וְהִרְעֵלָה שְׂתִית מִצִּיּוֹן	17.	17. Ἐξεστράγγισας.
18 אֵין מִנְהַל לֵה	18.	18.
20 בְּנִיךְ עֲלֵפִי שָׁנָב בְּרֵאשׁ כֹּל- דִּיצוֹת כְּתוּבָה כִּכְמוֹר	20.	20. Ὡς δρυς ἡμφιδηλοσπρευμένος.
21 שְׂמֵעִי-נָא זֹאת	21.	21.
22 יִרִיב עִמּוֹ	22.	22.
23 וְשִׂמְחָתִיה בְּיַד מִוִּנְךָ	23.	23.
גִּד		Σῶμά σου.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

14. Festinavit demigrans solvi, et non morietur in fovea, nec deficiet panis ejus.

16. Et posui verba mea in ore tuo, et in umbra manus meæ protexi te ad plantandum cælos, et ad fundandum terram, et ad dicendum ad Sion: Populus meus tu.

17. Calicem furoris ejus, fecem calicis mortiferi veneni bibisti, expressisti.

18. Non ductor ei.

20. Filii tui defecerunt, jacuerunt in capite omnium platearum, ut bos sylvestris retis.

21. Audi quæso hoc.

22. Litigabit populo suo.

23. Ei ponam illum in manum contristantium te.

Corpus tuum.

VULGATA LATINA.

14. Cito veniet gradiens ad aperendum, et non interficiet usque ad interneconem, nec deficiet panis ejus.

16. Posui verba mea in ore tuo, et in umbra manus meæ protexi te, et plantes cælos, et fundes terram, et dicas ad Sion: Populus meus es tu.

17. Calicem iræ ejus: usque ad fundum calicis soporis bibisti, et potastis usque ad fæces.

18. Non est qui sustentet eam.

20. Filii tui projecti sunt, dormierunt in capite omnium viarum, sicut oryx illaqueatus.

21. Audi hoc.

22. Qui pugnabit pro populo suo.

23. Et ponam illum in manu eorum qui te humiliaverunt.

Corpus tuum.

AQUILA.

14.

16. Posui verba mea in ore tuo, et in umbra manus meæ protexi te, ut plantes cælos, et fundes terram, et dicas ad Sion: Populus meus es tu.

17. Exsorbuisti.

18.

20. Sicut oryx irretitus.

21.

22.

23.

Corpus tuum.

Notæ et variæ lectiones ad cap. LI Hesa.æ.

V. 4. Θ., ἐξ ἧς ἐλατομήθητε. Curter. ex ms. Jes. seu Marchaliano.

Ibid. Ἀ., καὶ πρὸς ἐκκοπήν etc. Ex Procopio, itemque ex Curterio, qui hanc notam codicis Jes. exhibet, Θ., ἐξ ἧς ἐλατομήθητε καὶ εἰς τὴν ὄπην τοῦ λάκκου, ἔθεν ἐξεκόπητε. Ἀ., Σ. ὁμοίως, τὰ τούτων ἐχόμενα. Quo significatur Aquilam et Symmachum in postremis verbis cum Theodotione convenire.

V. 4. S., et gens mea. Th., et genus meum. Hieronymus.

V. 6. Ἀ., ἡλοήθησαν. Σ., ἀλίσουσιν. Sic ex mss. restituendum putamus. Locus enim Hieronymi, unde has lectiones mutuamur, in editis omnino vitiat est, sicque habet: « Et in Hebraico dicitur: Cæli sicut fumus liquefcent; sive juxta Aquilam et Symmachum, comminuentur, in nihili et in salis modum conterentur, et evanescent: quorum

prior dixit, μωθήσεται, alter, ἀλώσονται, quod a comminutione et deliquio salis ετοιμολογίαν trahere manifestum est. » Voces illas, μωθήσεται, et ἀλώσονται, ex Latinis Hieronymi divinando fecit Erasmus, ex quo in posteriores editiones manarunt. Priorem autem inauspicato posuit, μωθήσονται: quid enim affinitatis habeat cum voce comminuere, et in minutas partes solvere? Codices igitur manuscriptos adiimus, quorum noster Sangermanensis, 800 saltem annorum, sic habet: « Sive juxta Aquilam et Symmachum, comminuentur, in nihili et in salis modum conterentur et evanescent: quorum prior dixit ΝΝССН САН (in marg. neansan), alter ανκοΥσιν (sic) quod a comminutione et deliquio salis ετοιμολογίαν (sic) trahere manifestum est. » Codex Reg. 3756, « quorum prior dixit

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Υ.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

14.

14.

14. ✕ και οὐ θανατώσει εἰς
✕ διαφθοράν, και οὐ μὴ ὑστερήσει
✕ ὁ ἄρτος αὐτοῦ.

16. και εἰς τὸ εἰπεῖν τῇ
Σιών, Δαός μου εἶ.

16. Θῆσω τοὺς λόγους μου εἰς τὸ
στόμα σου, και ὑπὸ τὴν σκιάν τῆς
χειρὸς μου σκεπάσω σε, ἐν ἣ ἔστη-
σα τὸν οὐρανὸν, και ἐθεμελίωσα
τὴν γῆν, και ἐρεῖ Σιών, Δαός μου
εἶ σύ.

16.

17. Τὸ ποτήριον τοῦ θυμοῦ αὐ-
τοῦ, τὸν κρατήρα τοῦ σπαραγμοῦ,
και ἐξεστράγγισας.

17. Τὸ ποτήριον τοῦ θυμοῦ αὐ-
τοῦ, τὸ ποτήριον γὰρ τῆς πτώσεως,
τὸ κόνδου τοῦ θυμοῦ ἐξέπιες, και
ἐξέκένωσας.

17. Ἐξεστράγγισας.

18. Και οὐκ ἔστιν ὁ παρηγορῶν
αὐτήν.

18. Και οὐκ ἦν ὁ παρακαλῶν σε.

18.

20. Οἱ υἱοὶ σου ἐπορεύθησαν
ἀγόμενοι ἐπ' ἀρχῆς πάντων ἀμφι-
βλήστων, ὡς ὄρυξ ἐν ἀμφιβλή-
στραφ.

20. Οἱ υἱοὶ σου οἱ ἀπορούμενοι,
οἱ καθεύδοντες ἐπ' ἄκρου πάσης
ἐξόδου ὡς σευτλίον ἡμίεφθον.

20. Ὡς ὄρυξ συνειλημμένος.

21. ✕ Τοῦτο.

21. Ἄκουε.

21. ✕ Τοῦτο.

22. Ὑπερμαχήσει τοῦ λαοῦ αὐ-
τοῦ.

22. Ὁ κρίνων τὸν λαὸν αὐτοῦ.

22.

23. Και θῆσω αὐτὸ εἰς χεῖρας
τῶν ἀποικισάντων σε.

23. Και δώσω αὐτὸ εἰς τὰ χεῖρας
τῶν ἀδικησάντων σε.

23.

Τὸν νῶτόν σου.

Τὰ μέσα σου. Ἄλλως, τὰ μετά-
φρενά σου.

Τὰ μέσα σου.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES

THEODOTIO.

14. Cito infernus aperiatur, et
non morietur in corruptionem.

14.

14. ... ✕ et non occidet in cor-
✕ ruptionem, neque deficiet panis
✕ ejus.

16. Ponam verba mea in ore tuo;
et in umbra manus meæ protegam
te, in qua plantavi cælum et fun-
davi terram, et ut dicam Sion :
Populus meus es.

16. Ponam verba mea in os tuum,
et sub umbra manus meæ prote-
gam te, in qua statui cælum, et
fundavi terram, et dicet Sion,
Populus meus es tu.

16.

17. Calicem furoris ejus, crate-
rem lacerationis, et exsorbuisti.

17. Calicem furoris ejus, calicem
enim ruinæ, condy furoris
ebibisti et evacuasti.

17. Exsorbuisti.

18. Et non est qui consoletur
eam.

18. Et non erat qui consolaretur
te.

18.

20. Filii tui ierunt ducti in
principio omnium retiaculorum,
ut oryx in retiaculo.

20. Filii tui indigentes, dor-
mientes, in capite omnis viæ, sicut
beta semicocta.

20. Sicut oryx comprehensus.

21. ✕ Hoc.

21. Audi.

21. ✕ Hoc.

22. Decertabit pro populo suo.

22. Qui judicat populum suum.

22.

23. Et ponam illum in manus
eorum qui te captivum duxerunt.
Tergum tuum.

23. Et dabo eum in manus eo-
rum qui te iniique oppresserunt.
Media tua. *Aliter*, terga tua.

23.

Media tua.

Notæ et variæ lectiones ad cap. LI Hesaiæ.

ⲛⲉⲥⲐⲘⲀⲚ, alter ⲁⲛⲘⲟⲮⲒⲚ. » Codex autem Regius
3756, « quorum prior dixit ⲛⲉⲥⲐⲘⲀⲚ, alter ⲁⲛⲘⲟⲮⲒⲚ. »

Hi vero codices longe minoris vetustatis sunt,
quam noster Sangermanensis. Erasmus qui,
ac si *comminuere* idem esset atque *minuere*, μετω-
θήσεται posuit, Latina Hieronymi secutus, vocem
illam in futuro exprimendam censuit, quia Hiero-
nymus ait, liquescent, *sive juxta Aquilam et Sym-
machum*, comminuentur, etc., non advertens Hiero-
nymum, cum veterum interpretum lectionibus
utitur, sæpe casus in nominibus, et tempora in
verbis mutare, ut ad seriem suam quadrent, quod
jam sæpe vidimus. Hic autem ex manuscriptis om-
nibus comprobatur lectionem Aquilæ in HESAN ter-
minatam fuisse, atque adeo in aoristo jacere : le-

gendum ἠλοῖθησαν non dubito ; nam hæc vox *com-
minuti sunt* significat ex ἀλώω ; estque Aquilæ et
Symmacho in usu, et alioquin vocem præteriti
ⲛⲉⲥⲐⲘⲀⲚ Aquila scrupulosus interpres per præteritum
haud dubie expresserit. Lectionem vero Symmachi
esse ἀλίσουσιν, non est quod dubitemus : nam vox
ⲁⲛⲘⲟⲮⲒⲚ nonnisi ex ἀλίσουσιν fieri potuit ; siqui-
dem mutatione τοῦ ΛΙ in Ν nihil frequentius, ubi
præsertim unciali characteris scribitur, ut tempore
Hieronymi in usu erat. Nec quinpiam moveat,
quod hic videatur passiva significatio desiderari :
siquidem perinde potest hic active tota sententia
exprimi : *Cæli sicut fumus salis morem imitabuntur* ;
videlicet in minutissimas sese partes diffundentes.

V. 9. Οἱ λοιπὸν, ἐξεγείρω etc. Ἡ προσθήκη, Ἴε

ρουσαλήμ, ὡς (1. οὕτε) ἐν τῇ Ἑβραϊκῇ ἀναγνώσει, οὕτε ἐν τοῖς λοιποῖς ἑρμηνευταῖς φέρεται· ἀλλὰ πάντες οὕτως ἐξέδωκαν, ἐξεγέρου etc. Ex Eusebio et ex mss. quibusdam : quo significatur illud, Ἰερουσαλήμ, nec in Hebræo, nec apud reliquos interpretes haberi. [Locus Eusebii sic sonat latine : *Additamentum, Jerusalem, nec in hebraica lectione nec apud reliquos interpretes fertur; sed omnes ita ediderunt: Exsurge etc.* DRACH.]

V. 10. Θ., οὐ σὺ εἶ etc. Ex Curterio, qui Theodotionis interpretationem præmisso asterisco adfert.

V. 12. Curter. ex ms. Marchal., II., αὐτός.

Ibid. Curter. ex eodem ms., 'A., τίς σὺ; Σ., τίς εἶ; OI O', τίς οὖσα. Θ., ὅμως τε O', lege ὁμοίως τοῖς O'.

Ibid. Θ., διαλύσασα. Quidam libri habent διαβήθη-

(*) Ut in Vulgata, supra. DRACH.

ἔασα, quæ *disrupti*, et iterum nonnulli, καταστράσασα, quæ *stravisti*. DRACH.

V. 14. Hieronymus versionem Symmachi Latine adfert; Drusius Theodotionis Græce. Addit Hieronymus, et non *deficiet panis ejus*, de Theodotionis editione additum esse. Hæc vero desunt in edit. Rom. [Desunt etiam in Alex. Habent autem Ald. et Complut. DRACH.]

V. 16. Hieronymus : «Juxta Hebraicum et Aquilam vertimus, *Posui verba mea etc.* (*) » Græca matia Aquilæ et Symmachi adfert Curterius ex ms. Marchaliano.

V. 17. Σ., τὸ ποτήριον etc. Procopius, ex quo corrigas Hieronymi editiones, ubi legitur : «Jubetur de ebrietate consurgere, eo quod biberit, et vacuo-

HESAIÆ CAPUT LII.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
התנעו 2	2.	2. Περιλυσαι.
יהה 4	4.	4. ✕ Ὁ Θεός σου.
ועתה מה לי - פה נאם יהה 5	5.	5. Καὶ νῦν τί μοι ὤδε ; φησὶ Κύριος.
משאלו יהוה לך		Oὐ ἐξουσιάζοντες αὐτοῦ (κλαῖουσιν).
ותביד כל-היום שבו בנאם		
לך 6	6.	6. ✕ Διὰ τοῦτο.
7 מה - נאח על-הדריים רגלי מבשר משביע שלום מבשר מדב משביע ישועה אמר לציון מלך אלהך	7.	7. Τί ὠραῖώθησαν ἐπὶ τὰ ὄρη πόδες εὐαγγελιζομένου, ἀκουσθέντος εἰρήνην, εὐαγγελιζομένου ἀγαθόν, ἀκουσθέντος σωτηρίαν, λέγοντος τῇ Σιών, Ἐθασίλευσεν ὁ Θεός σου.
8 קל צפוך נשאו קל יחדו ירננו	8.	8. Φωνὴ τῶν σκοπευτῶν σου....
כי עין בעין יראו בשב ידה ציון		
9 פצחו רננו יחדו דרבות יהושלם	9.	9.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Excutere.	2. Excutere.	2. Exsolve.
4. Dominus.	4. Dominus.	4. ✕ Deus tuus.
5. Et nunc, quid mihi hic? dicit Dominus.	5. Et numquid mihi est hic? dicit Dominus.	5. Et nunc quid mihi hic? dicit Dominus.
Dominatores ejus ululare facient.	Dominatores ejus inique agunt.	Dominantes ejus flebunt.
Et jugiter tota die nomen meum spernitur.		
6. Propterea.	6. Propter hoc.	6. ✕ Propter hoc.
7. Quam decori sunt super montes pedes evangelizantis, audire facientis pacem. evangelizantis bonum, audire facientis salutem, dicentis ad Sion: Regnavit Deus tuus.	7. Quam pulcri sunt super montes pedes annuntiantis et prædicantis pacem; annuntiantis bonum, prædicantis salutem: dicentis Sion: Regnabit Deus tuus.	7. Quam speciosi facti sunt super montes pedes evangelizantis, audire facientis pacem, evangelizantis bonum, audire facientis salutem, dicentis Sion, Regnavit Deus tuus.
8. Vox speculatorum tuorum, levaverunt vocem, simul exsultabunt.	8. Vox speculatorum tuorum: levaverunt vocem, simul laudabunt.	8. Vox speculatorum tuorum...
Quia oculo ad oculum videbunt in convertendo Dominus Sion.	Quia oculo ad oculum videbunt, cum converterit Dominus Sion.	
9. Proclamate, exsultate simul, deserta Jerusalem.	9. Gandete et laudate simul, deserta Jerusalem.	9.

ecerit, et potaverit eum usque ad fæces, quod Tresino indicavere sermone, ἐξεστράττησας. Ibi illud: ἐξεστράττησας, haud dubie mendose positum est pro: ἐξεστράγγισας, quæ vox frequens est apud interpretes, et Procopii lectione firmatur. Ms. vero noster Latinus antiquissimus habet ἐξεστράττησας, corruptum ab ἐξεστράγγισας, quod nemo inflicietur. Idem Hieronymus ait, Symmi. et Theodotionem vertisse, *calicem.... lacerationis et commotionis*. Verisimile est Hieronymum ideo non attulisse Aquilæ interpretationem, quia ipsum sequitur: hic enim mos illi. Vertit Hieronymus, *soporis*. Habuerit ergo Aquila, καρώσως, quod certum videtur: nam vocem πῶγ-η sic vertit Ps. LIX, 5. Bis ait Hieronymus Symmachum pro *condy* vertisse *craterem*.

V. 20. Σ., οἱ υἱοὶ σου etc. Sic ex Eusebio, Procopio et Curterio, qui postremus habet, 'A., Σ., Θ., ὡς δρυξ. Hieronymus: *Pro beta semicocta*, reliqui interpretes, *orygem captum et illaqueatum* transtulerunt: qui Hebraice appellatur THO, quod genus bestię nascentis in eremo, inter munda animalia, in Levitico et Deuteronomio ponitur. Pro quo LXX Syra lingua opinati sunt thoreth, quæ dicitur *beta*.

V. 22. Σ., ὑπερμαχήσει. Procopius.

V. 23. Σ., καὶ θήσω etc. Hanc primam commatis partem addidimus ex Procopio, qui ita: κατὰ Σύμμ., τῶν ἀποικισάντων σε. DRACH.

Ibid. 'A., σῶμά σου etc. Has omnes lectiones exhibet Curter. ex ms. Jcs.

HESAIÆ CAPUT LII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

2. Ἀπόλυσαι.

4. ✕ Ὁ Θεός σου.

5. Καὶ νῦν τί μοι ᾄδε; λέγει Κύριος.

Οἱ ἐξουσιάζοντες αὐτοῦ ὀλολύζουσιν.

Διὰ παντὸς ἡμέραν τὸ βνομά μου βλασφημεῖται.

6. ✕ Διὰ τοῦτο.

7. Τί εὐπρεπεῖς ἐπὶ τῶν ὀρέων πόδες εὐαγγελιζομένου, ἀκουστὴν ποιούντος εἰρήνην, εὐαγγελιζομένου ἀγαθὰ, ἀκουστὴν ποιούντος σωτηρίαν, λέγοντος τῇ Σιών, Ἐβασίλευσεν ὁ Θεός σου.

8. Φωνὴ τῶν σκοπῶν σου, ἐπήραν φωνὴν ἐπὶ τὸ αὐτὸ αἰνέουσιν.

Ὄφθαλμοφανῶς γὰρ ἔφονται ἐν τῷ ἐπιστρέφει Κύριον τὴν Σιών.

9. Παρυνθῆτε καὶ ἀγαλλιάσθε μου, τὰ ἔρημα Ἱερουσαλήμ.

2. Ἐκτίναξαι.

4. Vacat.

5. Καὶ νῦν τί ἐστε ᾄδε; τάδε λέγει Κύριος.

Θαυμάζετε καὶ ὀλολύζετε.

Διὰ παντὸς τὸ βνομά μου βλασφημεῖται ἐν τοῖς ἔθνεσι.

6. ✕ Διὰ τοῦτο.

7. Ὡς ὥρα ἐπὶ τῶν ὀρέων, ὡς πόδες εὐαγγελιζομένου ἀκοῆν εἰρήνης, ὡς εὐαγγελιζόμενος ἀγαθὰ, ὅτι ἀκουστὴν ποιήσω τὴν σωτηρίαν σου, λέγων, Σιών, βασιλεύσει σου ὁ Θεός.

8. Ὅτι φωνὴ τῶν φυλασσόντων σε ὑψώθη, καὶ τῇ φωνῇ ἅμα εὐφρανθήσονται.

Ὅτι ὀφθαλμοὶ πρὸς ὀφθαλμοὺς ἔφονται, ἦνίκα ἂν ἐλεήσῃ Κύριος τὴν Σιών.

9. Ῥηξάτω εὐφροσύνη ἅμα τὰ ἔρημα Ἱερουσαλήμ.

2. Διάλυσον.

4. ✕ Ὁ Θεός σου.

5. Καὶ νῦν τί μοι ᾄδε; λέγει Κύριος.

Ἄρχοντες ὀλολύζουσιν.

6. ✕ Διὰ τοῦτο.

7.

8. Φωνὴ τῶν σκοπῶν σου ἐπήρε φωνὴν, ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἀγαλλιάσονται.

Ὅτι ὀφθαλμὸν ἐν ὀφθαλμοῖς ἔφονται. . . .

9.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

2. Solve.

4. ✕ Deus tuus.

5. Et nunc quid mihi hic? dicit Dominus.

Dominatores ejus ululant.

Semper tota die nomen meum blasphematur.

6. ✕ Propter hoc.

7. Quam decori super montes pedes evangelizantis, auditam facientis pacem, evangelizantis bona, auditam facientis salutem, dicens Sioni, Regnavit Deus tuus.

8. Vox speculatorum tuorum, levaverunt vocem, pariter laudabunt.

Ad oculum enim videbunt, cum converterit Dominus Sion.

9. Exhilarerunt et exultate simul, deserta Je. usalem.

2. Excute.

4. Vacat.

5. Et nunc quid estis hic? hæc dicit Dominus.

Admiramini et ululate.

Semper nomen meum blasphematur in gentibus.

6. ✕ Propter hoc.

7. Quanta species super montes, sicut pedes evangelizantis auditum pacis, sicut evangelizans bona: quia auditam faciam salutem tuam dicens, Sion, regnabit Deus tuus.

8. Quia vox custodientium te elevata est, et voce simul lætabuntur.

Quia oculi ad oculos videbunt, quando misertus fuerit Dominus Sion.

9. Erumpant lætitiā simul deserta Jerusalem.

2. Dissolve.

4. ✕ Deus tuus.

5. Et nunc quid mihi hic? dicit Dominus.

Principes ululant.

6. ✕ Propter hoc.

7.

8. Vox speculatorum tuorum elevavit vocem, pariter exultabunt.

Quia oculum in oculis videbunt...

9.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΛΑΣ.
תשך 10	10.	10.
תלכך 12	12.	12. Πορεύεσθε.
הנה ישכיל עבדך 13	13.	13. Ἴδοὺ ἐπιστημονισθήσεται δούλος μου.
וגבה		✕ Καὶ μετεωρισθήσεται.
כאשר שבמך 14	14.	14.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
10. Denudavit.	10. Paravit.	10.
12. Ambulabitis.	12. Properabitis.	12. Itis.
13. Ecce prudenter aget servus meus.	13. Ecce intelliget servus meus.	13. Ecce docebitur servus meus.
Et sublimis erit.	Et sublimis erit.	✕ Et sublimis erit.
14. Quemadmodum obstupuerunt.	14. Sicut obstupuerunt.	14.

Notæ et variæ lectiones ad cap. LII Hesaiæ.

V. 1. 'A., περιλυσαι etc. Curter. ex ms. Jes.
 V. 4. Oī Γ', ✕ ὁ θεός σου. Idem.
 V. 5. 'A., καὶ νῦν τί etc. Idem.
 Ibid. 'A., οἱ ἐξουσιάζοντες etc. Ex Procopio, itemque ex Hieronymo, qui ait, Aquilam vertisse, *stebunt*; Symmachum vero et Theodotionem, *u/labunt*.
 Ibid. Hebr. כְּשֹׁלֵךְ, *dominator ejus*. Keri autem כְּשֹׁלֵךְ, in plur. num. ut verterunt Oī Γ' et Vulg. Lat. DRACH.
 Ibid. Σ., διὰ παντός etc. Totum hunc stichum addidimus ex Procopio, quem Montf. evidenter tetigit ut canis Nilum. Ecce locus Procopii a Montf.

non observatus: Κατὰ τοὺς λοιποὺς οὐ προσκεῖται τῶ, τὸ *δρυμά μου βλ.*, τὸ, *ἐν ἔθνεσιν*. Τοιγαροῦν ὁ Σύμμ. φησιν· διὰ παντός δ. τ. ἡ. τ. δ. μ. βλ. Idem.
 V. 6. Oī Γ', ✕ διὰ τοῦτο. Curter. ex ms. Jes., quia ex tribus interpretibus in LXX inductum fuit, ubi hodie legitur.
 V. 7. 'A., τί ὠραώθησαν etc. Hæ interpretationes partim habentur apud Curterium; sed pleniores in *Demonstr. evang.* Eusebii. [In Aquilæ lectione restituumus τῇ Σιών, ut habetur apud Euseb. — In Symmachi loco, pro πόδες εὐαγγελιζομένου, ἀκουσὴν ποιούντος εἰρήνην, Procopius habet, π. εὐαγγ.

HESAIÆ CAPUT LIII.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΛΑΣ.
על-מי 1	1.	1. ✕ Ἐπὶ : τίνοι;
ויעל כיונק לפניו וכשרש מארץ ציה 2	2.	2. Καὶ ἀναθήσεται ὡς τιθνηζόμενον (<i>al.</i> τιθιζόμενον) εἰς πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ ὡς ῥίζα ἀπὸ γῆς ἀβάτου.
לא-תאר לו ולא הדר ונראה ולא-מראה ונכחדו 3	3.	3.
נבזה וחדל אישים איש מכאבת וידוע חלי 3	3.	3.
ונכסוד פנים מבני		Ἵς ἀποκεκρυμμένον τὸ πρόσωπον αὐτοῦ.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Super quem?	1. Cui?	1. ✕ Super : quem?
2. Et ascendit ut tener ramus coram eo, et sicut radix de terra sitientis.	2. Et ascendet sicut virgultum coram eo, et sicut radix de terra sitienti.	2. Et ascendet sicut lactens in faciem ejus, et sicut radix de terra invia.
Non forma ei neque decor : et vidimus eum, et non aspectus ut desiderarem eum.	Non est species ei neque decor : et vidimus eum, et non erat aspectus, et desideravimus eum.	3.
3. Despectus est, et desiit viris, vir dolorum, et notus ægritudine.	3. Despectum et novissimum virorum, virum dolorum, et scientem infirmitatem.	
Et quasi abscondens faciem ab eo.	Quasi absconditus vultus ejus.	Quasi absconditus vultus ejus.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

10. Ἀπεκάλυψεν.
 12. Ἀπαλεύσεσθε.
 13. Ἴδου ἐπιστημονισθήσεται
 δοῦλός μου.

✕ Καὶ μετεωρισθήσεται.

14.

SYMMACHUS.

10. Revelavit.
 12. Exhibitis.
 13. Ecce docebitur servus meus.

✕ Et sublimis erit.

14.

10. Ἀποκαλύψει.
 12. Πορεύσεσθε.
 13. Ἴδου συνήσει ὁ παῖς μου.

Vacat.

14. Ὅν τρόπον ἐκστήσονται.

LXX INTERPRETES.

10. Revelabit.
 12. Ibitis.
 13. Ecce intelliget puer meus.

Vacat.

14. Sicut stupebunt.

10. Ἀπεκάλυψεν.
 12. Πορεύσεσθε.
 13.

✕ Καὶ μετεωρισθήσεται.

14. Ὅν τρόπον ἐθαύμασαν.

THEODOTIO.

10. Revelavit.
 12. Ibis.
 13.

✕ Et sublimis erit.

14. Quemadmodum admirati
 sunt.

Notæ et variæ lectiones ad cap. LIII Hesaiæ.

ἀκοήν. ποιούντος εἰρήνην. — In Aquilæ loco, pro πό-
 δες εὐαγγ., codex Marchal. fert, π. εὐαγγ. ἀγαθόν.
 DRACH.]

V. 8. Ἀ., φωνῆ τῶν σκοπ. etc. Eusebius in He-
 saiam, et in *Demonstr. evang.* itemque Procopius.

Ibid. Σ., ὀφθαλμοφανῶς γάρ etc. Procopius. Theo-
 dotionis autem versionem habent Eusebius et Theo-
 doretus, uterque in commentariis in Hesaiam.
 [Aliter autem Procopius, qui post lectionem Sym-
 machi addit: Ἀντὶ δὲ τοῦ ὀφθαλμοφανῶς, οἱ λοι-
 ποὶ φασιν, ὀφθαλμὸν ἐν ὀφθαλμῷ ὄψονται. I. e.
 Pro Symmachi ὀφθαλμοφανῶς, reliqui dicunt, *oculi
 in oculo videbunt.* DRACH.]

V. 9. Σ., Ἰαρυνηθῆτε etc. Procopius.

V. 10. Σ., Θ., ἀπεκάλυψεν. Curter. ex ms. Jes.

V. 12. Σ., ἀπελεύσεσθε. Ἀ, Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.
 Sic ms. Jes. ubi in textu τῶν Ο΄ legitur πορεύσεσθε.
 V. 13. Ἀ., Σ., Ἴδου ἐπιστημονισθήσεται etc. Pro-
 copius.

Ibid. Οἱ Γ΄, ✕ μετεωρισθήσεται. Curter. ex ms.
 Jes. [Ο΄ vacat in edit. Rom. et Alex.; nam quod
 apposuit Montf., Ο΄, δοξαθήσεται pertinet ad præ-
 cedens ΝΩΤΗ. Edit. autem Ald. et Compl. insertam
 habent lectionem τῶν Γ΄. DRACH.]

V. 14. Θ., ὄν τρόπον etc. Procopius.

HESAIÆ CAPUT LIII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1.
 2. Καὶ ἀνέθῃ ὡς κλάδος ἐνώπιον
 αὐτοῦ, καὶ ὡς ῥίζα ἀπὸ γῆς διψώ-
 σης.

Οὐκ εἶδος αὐτῷ οὐδὲ ἀξίωμα, ἵνα
 εἶδωμεν αὐτόν, οὐδὲ θεωρία, ἵνα
 ἐπιθυμηθῶμεν αὐτόν.

3. Ἐξουδενωμένος καὶ ἐλάχιστος
 ἀνδρῶν, ἀνὴρ ἐπίπονος καὶ γνω-
 στός νόσφ.

SYMMACHUS.

1.
 2. Et ascendit ut ramus coram
 eo, et sicut radix de terra sitiēti.

Non species ei neque dignitas,
 ut videamus eum; neque aspec-
 tus, ut concupiscamus eum.

3. Despectus et minimus viro-
 rum, vir laboriosus et notus mor-
 bo.

1. Τίνι;
 2. Ἀνηγγεῖλαμεν ὡς παιδίον
 ἐναντίον αὐτοῦ, ὡς ῥίζα ἐν γῆ δι-
 ψώσῃ.

Οὐκ ἔστιν εἶδος αὐτῷ, οὐδὲ δόξα·
 καὶ εἶδομεν αὐτόν, καὶ οὐκ εἶχεν
 εἶδος οὐδὲ κάλλος.

3. Ἀλλὰ τὸ εἶδος αὐτοῦ ἄτιμον,
 καὶ ἐκλείπον παρὰ τοὺς υἱοὺς τῶν
 ἀνθρώπων· ἄνθρωπος ἐν πληγῇ
 ὢν, καὶ εἰδὼς φέρειν μαλακίαν. Οἱ
 λοιποὶ, καὶ ἐξουδενωμένος.

Ὡς ἀπεστραμμένον τὸ πρόσωπον
 αὐτοῦ. Ἄλλως, ὅτι ἀπέστραπται
 τὸ πρόσωπον αὐτοῦ.

LXX INTERPRETES.

1. Cui?
 2. Annuntiavimus quasi parvu-
 lum in conspectu ejus, sicut radix
 in terra sitiēti.

Non est species ei, neque glo-
 ria: et vidimus eum, et non ha-
 bebat speciem, neque decorem.

3. Sed species ejus inhonorata
 et deficiens præ filiis hominum.
 Homo in plaga positus, et sciens
 ferre infirmitatem. *Reliqui, et de-
 spectus.*

Quasi aversus vultus ejus. *Ali-
 ter, quia aversa est facies ejus.*

1. ✕ Ἐπὶ: τίνι.
 2. Καὶ ἀναθήσεται ὡς θηλάζων
 ἐνώπιον αὐτοῦ, καὶ ὡς ῥίζα ἐν γῆ
 διψώσῃ.

3.

THEODOTIO.

1. ✕ Super: quem?
 2. Et ascendet ut lactens coram
 eo, et sicut radix in terra sitiēti.

3.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON
Ἑλληνικοῖς γραμμασι.

ΑΚΥΛΑΣ.

נבזה ולא חשבנו

4 אכן הלינו דוא נשא ומנאבנו
מבלם ואנחנו חשבנו נגע מכה
אלהים ומענה

4.

4. Ἀφῆμενον. . . . ✕ ὑπὸ Θεοῦ.

5 דוא מואל מפשענו מוכא

5

5. Αὐτὸς βεβηλωμένος ἀπὸ ἀθε-
σιῶν ἡμῶν, συνετριβή.

6 ויהוה הפגיע ב את עין כלנו

6.

6.

7 נגש הדא נענת

7.

7.

ולא יפתח-פיו

כשה לסבב ידבל

8 כי נגור בארץ חיים מפשע
עמי נגע לכו

8.

8.

9 ויהן את-רשעים

9.

9. Καὶ δώσει.

10 וחפץ יהיה בידו יצלה

10.

10. Ἐν χειρὶ αὐτοῦ.

11 ישבע בדעתו

11.

11. Ἐμπλησθήσεται ἐν τῇ γνώ-
σει αὐτοῦ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

Despectus erat, et non reputa-
vimus eum.

Despectus, unde nec reputavi-
mus eum.

4. Vere languores nostros ipse
tulit, et dolores nostros bajulavit:
et nos reputavimus eum plagis af-
fectum, percussum Dei et humili-
atum.

4. Vere languores nostros ipse
tulit, et dolores nostros ipse por-
tavit: et nos putavimus eum quasi
leprosum, et percussum a Deo et
humiliatum.

4. Plaga (vel lepra) affectum...
✕ a Deo.

5. Et ipse vulneratus a præva-
ricationibus nostris, attritus.

5. Ipse autem vulneratus est
propter iniquitates nostras, attri-
tus est.

5. Ipse profanatus a prævarica-
tionibus nostris, contritus est.

6. Et Dominus fecit occurrere
in eum iniquitatem omnium no-
strum.

6. Et posuit Dominus in eo ini-
quitate omnium nostrum.

6.

7. Oppressus est, et ipse affli-
ctus est.

7. Oblatus est, quia ipse voluit.

7.

Et non aperuit os suum.

Et non aperuit os suum.

Sicut agnus ad occisionem du-
cetur.

Sicut ovis ad occisionem duce-
tur.

8. Quoniam abscissus est de
terra viventium, propter prævari-
cationem populi mei plaga ei.

8. Quia abscissus est de terra
viventium: propter scelus populi
mei percussi eum.

8.

9. Et dedit cum impiis.

9. Et dabit impios.

9. Et dabit...

10. Et voluntas Domini in manu
ejus prosperabitur.

10. Et voluntas Domini in manu
ejus dirigetur.

10. In manu ejus.

11. Saturabitur: in scientia
sua.

11. Saturabitur: in scientia
sua.

11. Implebitur in scientia sua.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

4. Ὅντως τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν αὐτὸς ἀνέλαβε, καὶ τοὺς πόνους ὑπέμεινε. Ἡμεῖς δὲ ἐλογισάμεθα αὐτὸν ἐν ἀφῆ ὄντα, πεπληγὸτα ὑπὸ Θεοῦ καὶ τεταπεινωμένον.

5.

6. Κύριος δὲ καταντῆσαι ἐποίησεν εἰς αὐτὸν τὴν ἀνομίαν πάντων ἡμῶν.

7. Προσηνέχθη καὶ αὐτὸς ὑπὲρ ἡμῶν.

Ἵπακούων οὐκ ἤνοιξε τὸ στόμα αὐτοῦ.

Ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγῆν προσ-
τγέχθη.

8. Ἀπετμήθη γὰρ ἐκ γῆς ζών-
των, καὶ διὰ τὴν ἀδικίαν τοῦ λαοῦ
μου πληγὴ αὐτοῦ.

9. Καὶ δώσει τοὺς ἀσεβεῖς.

10. Καὶ θέλημα Κυρίου ἐν χειρὶ
αὐτοῦ εὐδοθήσεται.

11. Χορτασθήσεται ἐν τῇ γνώσει
αὐτοῦ.

Ἦτιμάσθη, καὶ οὐκ ἐλογίσθη.
Οἱ λοιποὶ, ἐξουδενωμένοι, διὸ οὐκ
ἐλογισάμεθα αὐτόν.

4. Ὁὗτος τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν φέ-
ρει, καὶ περὶ ἡμῶν ὀδυνᾶται, καὶ
ἡμεῖς ἐλογισάμεθα αὐτὸν εἶναι ἐν
πόνῳ καὶ ἐν πληγῇ καὶ ἐν κακί-
ῳσι. Οἱ λοιποὶ, ὄντως τὰς ἀμαρτίας
ἡμῶν αὐτὸς ἀνέλαβε, καὶ τοὺς πό-
νους ὑπέμεινε. Ἡμεῖς δὲ ἐλογι-
σάμεθα αὐτὸν ἐν ἀφῆ ὄντα, πεπλη-
γὸτα ὑπὸ Θεοῦ καὶ τεταπεινωμένον.

5. Αὐτὸς δὲ ἐτραυματίσθη διὰ
τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν, καὶ μεμαλά-
χισται.

6. Καὶ Κύριος παρέδωκεν αὐτὸν
ταῖς ἀμαρτίαις ἡμῶν.

7. Καὶ αὐτὸς διὰ τὸ κεκακῶσθαι.

Οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ.

Ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγῆν ἤχθη.

8. Ὅτι ἀρεται ἀπὸ τῆς γῆς ἡ
ζωὴ αὐτοῦ, ἀπὸ τῶν ἀνομιῶν τοῦ
λαοῦ μου ἤχθη εἰς θάνατον.

9. Καὶ δώσω τοὺς πονηροὺς.

10. Καὶ βούλεται Κύριος ἀφελεῖν.

11.

Οὐκ ἐλογισάμεθα αὐτόν.

4. Μεμαστιγμένον . . . ✕ ὑπὸ
Θεοῦ.

5.

6.

7.

Ἵπακούων οὐκ ἤνοιξε τὸ στόμα
αὐτοῦ.

8. Ὅτι ἀπετμήθη ἀπὸ γῆς ζών-
των, ἀπὸ ἀθεσίας τοῦ λαοῦ μου
ἤφατο αὐτῶν.

9. Καὶ δώσει.

10. Ἐν χειρὶ αὐτοῦ.

11. Ἐμπλησθήσεται ἐν τῇ γνώ-
σει αὐτοῦ.

SYMMACHIUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

4. Vere peccata nostra ipse sus-
cepit, et labores sustinuit. Nos
autem reputavimus eum in lepra
esse, percussum a Deo et humili-
atum.

5.

6. Dominus autem fecit occur-
rere in eum iniquitatem omnium
nostrum.

7. Oblatus est, et ipse obedivit.

Audiens (sive obediens) non
aperuit os suum.

Sicut ovis ad mactationem ob-
latus est.

8. Abscissus enim est de terra
viventium, et propter iniquitatem
populi mei plaga ipsis.

9. Et dabit impios.

10. Et voluntas Domini in manu
ejus prosperabitur.

11. Saturabitur: in scientia
sua.

Despectus est, et non reputatus
est. *Reliqui*, despectus, unde nec
reputavimus eum.

4. Hic peccata nostra portat,
et pro nobis dolet, et nos reputa-
vimus eum esse in labore, et in
plaga et in afflictione. *Reliqui*,
vere peccata nostra ipse suscepit,
et labores sustinuit. Nos autem
reputavimus eum in lepra esse,
percussum a Deo et humiliatum.

5. Ipse autem vulneratus est
propter peccata nostra, et infir-
matus est.

6. Et Dominus tradidit eum
peccatis nostris.

7. Et ipse propter afflictionem.

Non aperit os suum.

Sicut ovis ad occisionem ductus
est.

8. Quia tollitur de terra vita
ejus, ab iniquitatibus populi mei
ductus est in mortem.

9. Et dabo improbos.

10. Et vult Dominus auferre.

11.

Non reputavimus eum.

4. Flagellatum... ✕ a Deo.

5.

6.

7.

Audiens (sive obediens) non
aperuit os suum.

8. Quia abscissus est de terra
viventium, ob iniquitatem populi
mei tetigit eos.

9. Et dabit...

10. In manu ejus.

11. Implebitur in scientia sua.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

ΑΚΥΛΑΣ.

ועוונתם היא יסבל

Ἐλληνικοῖς γράμμασι.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

Et iniquitates ipsorum ipse habulabit.

Et iniquitates eorum ipse portabit.

Notæ et variæ lectiones ad cap. LIII Hesaiæ.

V. 1. A., Θ., ἐπί. Procopius.

V. 2. 'A., καὶ ἀναθήσεται etc. Sic Procopius. At Eusebius in *Demonstr. evang.*, καὶ ἀναβήσεται, habet: suspicor mendam. Hieronymus ait, Symmachum pro *virgulto*, interpretatum esse *ramum*, Græce κλάδος, ut referunt Eusebius et Procopius; et Aquilam pro *sitienti*, vertisse *invia*, i. e., ἀδάτω, ut legunt iidem. [Procopius aliquanto aliter refert initium istorum locorum, 'A., καὶ ἀναβήσεται (idem significat quod ἀναθήσεται) ὡς τιθιζόμενος εἰς πρ... Σύμμ., ἀνθεθ ὡς κάλλος (pulcritudo) ἐνώπ... DRACH.]

Ibid. Σ., οὐκ εἶδος αὐτῶν etc. Procopius. [Sed Procopius pro αὐτόν habet αὐτό, refertur enim ad εἶδος aut ἀξίωμα; pro vero ἐπιθυμηθῶμεν, habet ἐπιθυμήσωμεν. DRACH.]

V. 3. Σ., ἐξουδενωμένος etc. Procopius, qui docet etiam Reliquos vertisse ἐξουδενωμένος. [Procopius ita: διὸ Σύμμαχος φησιν· οὐκ εἶδος... ἐξουδενώμε-

νος. Formam ἐξουδενωμένος imputatus est noster ex Drusio qui non recte descripserat e Procopio. DRACH.]

Ibid. 'A., ὡς ἀποκεχυμένον etc. Idem.

V. 4. Σ., ὄντως τὰς ἀμ-. Idem Procopius. [Post hanc Symmachi lectionem addit Procopius: ὡς συμφώνως ἐξέδωκαν οἱ λοιποί. Reliquorum igitur versionem inseruimus nostræ Hexaplorum editioni. DRACH.]

Ibid. 'A., Θ., ἄπο Θεοῦ. Curter. ex ms. Jes. [Etiam apud Procopium Aq. et Th. tribuitur sub asterisco. DRACH.]

Ibid. Hieronymus ait Aquilam vertisse, ἀρημέων: Symmachum, ἐν ἀφῇ ὄντα: utriusque versionem sic Latine exprimit, *leprosum*: Theodotionem autem vertisse, *flagellatum*. Illud autem, ἀρημένον, in optimis manuscriptis legitur; imo tempore Hieronymi sic legebatur. Hæc porro vox secundum eam, quam hic habet, significationem, vix uspiam repe-

HESAIÆ CAPUT LIV.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

ΑΚΥΛΑΣ.

Ἐλληνικοῖς γράμμασι.

רני עקרה לא ילדה

1.

1.

פצחי רנה ועדלי

Ἠάρινον ἐν ἀγαλλίσει καὶ χρεμέτισον.

לא ילדה כי רבים בני שוממה
מבני בעולה אמר ידה

3 וערם נשמות ישיבו

3.

3.

9 כירימי נח זאת לי אשר נשבעתי
מבער מי-נח עדי על-הארץ קן
נשבעתי מקצף עליך ומגער-קן

9.

9.

10 כי הדרים ימשו והגבעות
תמוטינה חסדי מאתך לא-ימשו
ובדירת שלומי לא תמוט אמר
מרחמך ידה

10.

10. Εἶπεν οἰκτίρας σε Κύριος.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

1. Exsulta sterilis, quæ non pepererit.

Vocifera exsultationem, et hinni.

Non parturivit: quia plures filii desertæ, quam filii maritatæ, dicit Dominus.

3. Et civitates desolatas inhabitare facient.

9. Quia aquæ Noe hoc mihi, cui iuravi a transeundo aquas Noe ultra super terram, sic iuravi ab irascendo contra te, et ab increpando in te.

10. Nam montes recedent, et colles nutabunt, et misericordia mea a te non recedet, et fœdus

1. Latere sterilis, quæ non paris.

Decanta laudem, et hinni.

Quæ non pariebas: quoniam multi filii desertæ magis quam ejus quæ habet virum.

3. Et civitates desertas inhabitabit.

9. Sicut in diebus Noe istud mihi est, cui iuravi ne inducerem aquas Noe ultra super terram: sic iuravi ut non irascar tibi, et non increpem te.

10. Montes enim commovebuntur, et colles contremiscent: misericordia autem mea non recedet

1.

Hilaris esto in exsultatione, et hinni.

3.

9.

10. Dixit qui tui misertus est Dominus.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Θ.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

Και τὰς ἀσεβείας αὐτῶν αὐτὸς
ὄψεσθαι.

Και τὰς ἀμαρτίας αὐτῶν αὐτὸς
ἀνοίσει.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

Et impietates eorum ipse susti-
net.

Et peccata eorum ipse auferet.

Notæ et variæ lectiones ad cap. LIV Hesaiæ.

riatur : derivatur enim ab ἀπτομαι : hinc ἀφή, unde ἀφήμενος, plaga, vel lepra percussus : sed præter morem efformatur : quare tempore Hieronymi, nonnulli secus accipiebant. Verba Hieronymi sunt : « *Ei nos putavimus eum esse immundum, sive in dolore, ut LXX transtulerunt : pro quo Aquila et Symmachus posuerunt, leprosum ; Theodotio, flagellatum. Quod aliis verbis Hebraico idiomate lepra intelligitur..... Pro eo quod Symmachus transtulit, ἐν ἀφῇ ὄντα, hoc est, in lepra, Aquila posuit, ἀφήμενον, id est, leprosum ; quod multi non intelligentes putant, relictum, et alii legunt, καθήμενον, id est, sedentem.* » [Non ἀφήμενον sed ἡφημένον, forma Hellenistarum, a perf. act. ἤφα. DRACH.]

V. 5. 'A., αὐτὸς βεσηλ-. Procopius. Euseb. vero legit, ἐβεδρλώθη.

V. 6 Σ., Κύριος δὲ καταντῆσαι etc. Idem.

V. 7 Σ., προσγένηθη etc. Eusebius in Hesaiam, atque Procopius.

Ibid. Σ., Θ., ὑπακούων οὐκ ἤνοιξε etc. Hieronymus : « *Symm. et Theod., audiens non aperuit os suum.* » Vocem τυγ vertunt alibi Symmachus et Theodotio, ὑπακούειν et ἐπακούειν. Eusebius et Procopius ad Symmachum habent, ὑπήκουσε : Hieronymus vero, *audiens*, ὑπακούων, quasi lectionem Symmachi et Theodotionis adfert.

Ibid. Σ., ὡς πρόβατον etc. Drusius.

V. 8 Σ., ἀπετμήθη γὰρ etc. Procopius.

V. 9 Σ., καὶ δώσει etc. Procopius. Theodoretus vero, τὸ, δώσει, οἱ τρεῖς, δώσω, ἔρασαν. I. e. *Tres Int. pro dabit, dixerunt, dabo.*

V. 10 Σ., καὶ θέλημα etc. Procopius.

Ibid. Curter. ex ms. Jes., οἱ Γ, Χ ἐν χειρὶ αὐτοῦ.

V. 11. 'A., Θ., ἐμπλησθήσεται etc. Idem. In LXX hæc perplexa sunt.

Ibid. Σ., καὶ τὰς ἀσεβείας etc. Procopius.

HESAIÆ CAPUT LIV.

Θ.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

1.

Κελάδει ἀνεσιν καὶ χρεμέτισον.

. ἡφανισμένης

3. Καὶ πόλεις ἡφανισμένας κα-
τοικοῦσι.

9. Ὡς αἱ ἡμέραι Νῶε τοῦτό μοι,
ὡς ὦμοσα μὴ ἐπελθεῖν ὕδωρ Νῶε
ἐπὶ τὴν γῆν· οὕτως ὦμοσάμην
μὴ ὀργισθῆναι σοι, μὴδὲ ἐπιτιμη-
σαί σοι.

10. Τὰ γὰρ ὄρη σαλευθήσονται,
καὶ βουνοὶ παραχθήσονται· τὸ δὲ
ἔλεός μου ἀπὸ σοῦ οὐκ ἀποστραφή-
σεται, οὐδὲ ἡ διαθήκη τῆς εἰρήνης
μου ἀνακληθήσεται, εἰπεν ὁ οἰκτι-
ρῶν σε Κύριος.

SYMMACHUS.

1. Lætare, sterilis, quæ non pe-
peristi.

Modulare laudem, et binni.

Quæ non parturisti : plures
enim filii dissipate, magis quam
ejus quæ erat sub viro.

3. Et civitates desolatas inhabi-
tare facient.

9. Sicut dies Noe hoc mihi :
sicut juravi non superventuram
aquam Noe ultra super terram, sic
juravi, quod non irascar tibi, ne-
que increpem te.

10. Montes enim commovebun-
tur, et colles turbabuntur : mise-
ricordia autem mea a te non aver-
tetur, neque testamentum pacis

1. Εὐφράνθητι, στεῖρα ἢ οὐ τί-
κτουςα.

'Ρῆξον καὶ βότῃσον.

'Η οὐκ ᾄδίνουσα, ὅτι πολλὰ τὰ
τέκνα τῆς ἐρήμου, μᾶλλον ἢ τῆς
ἐχούσης τὸν ἄνδρα.

3. Καὶ πόλεις ἡρημωμένας κα-
τοικίεζ.

9. Ἀπὸ τοῦ ὕδατος τοῦ ἐπὶ Νῶε
τοῦτό μοι ἐστὶ· καθότι ὦμοσα αὐ-
τῷ ἐν τῷ χρόνῳ ἐκεῖνον, τῇ γῆ, μὴ
θυμωθῆσθαι ἐπὶ σοὶ ἐτι, μὴδὲ ἐν
ἀπειλῇ σοι.

10. Μὴδὲ... τὰ ὄρη μεταστῆ-
σθαι· οὐδ' οἱ βουνοὶ σου μετακινή-
θήσονται· οὕτως οὐδὲ τὸ παρ' ἐμοῦ
σοι ἔλεος ἐκλείψει, οὐδὲ ἡ διαθήκη
τῆς εἰρήνης σου οὐ μὴ μεταστή-
θῃ. Εἶπε γὰρ ἔλεός σοι Κύριος.

LXX INTERPRETES.

1. Lætare, sterilis, quæ non pa-
ris.

Erumpe et clama.

Quæ non parturis : quia multi
filii desertæ, magis quam ejus quæ
habet virum.

3. Et civitates desertas habitare
facies.

9. Ab aqua quæ fuit sub Noe,
hoc mihi est : sicut juravi ei in
tempore illo, terræ, nequaquam
ultra irasci super te, neque in
comminatione tua.

10. Neque... montes transferen-
dos esse : neque colles tui trans-
movebuntur : sic neque quæ a me
tibi misericordia deficiet, neque

1.

'Ρῆξον εὐφροσύνην Χ καὶ τέρ-
που.

3.

9. Κατὰ τὰς ἡμέρας Νῶε τοῦτό
μοι, ὅτι ὦμοσα μὴ ἐπαγαγεῖν ὕδωρ
Νῶε ἐπὶ τὴν γῆν, οὕτως ὦμοσα τοῦ
μὴ ὀργισθῆναι ἐπὶ σέ, καὶ τοῦ μὴ
ἐπιτιμῆσαι ἐν σοὶ.

10. Τὰ γὰρ ὄρη σαλευθήσονται...
τὸ δὲ ἔλεός μου ἀπὸ σοῦ οὐ σαλευ-
θήσεται. Εἶπεν οἰκτιρῶν σε Κύ-
ριος.

THEODOTIO.

1.

Erumpe lætitiā Χ et jucun-
dare.

3.

9. Secundum dies Noe hoc mihi,
quia juravi non inducturum me
aquam Noe super terram, sic ju-
ravi me non iratum fore tibi, nec
increpaturum te.

10. Montes enim commovebun-
tur.. misericordia autem mea a te
non removebitur. Dixit qui tuus
misertus est Dominus.

TO EBPAIKON.
 11. הנה אנכי כרביץ בפך אבניך
 12. כדנד
 ושעריך לאבני אקח
 16. באש
 17. יוצר
 וכל-לשון חקם-אזך למשפט

TO EBPAIKON
 Ἑλληνικοῖς γράμμασι.
 11.
 12.
 16.
 17.

AKYAAΣ.
 11. Ἰδοὺ κατακλίνω ἐν στίμει
 τοὺς λίθους σου.
 12.
 Τὰς πύλας σου λίθους τρυπανε-
 μοῦ.
 16. ✕ Ἐν πυρί.
 17. Πλασσομένον.

VERSIO HEBRAICI TEXT.
 pacis meae non movebit se, dixit
 miserator tuus Dominus.

VULGATA LATINA.
 a te, et foedus pacis meae non
 movebitur: dixit miserator tuus
 Dominus.

AQUILA.

11. Ecce ego faciens accubare
 in carbunculo lapides tuos.
 12. Crystallum.
 Et portas tuas in lapides gem-
 mae rutilantis.
 16. In igne.
 17. Fictum.
 Et omnis lingua surget tecum
 ad iudicium.

11. Ecce ego sternam per ordi-
 nem lapides tuos.
 12. Jaspidem.
 Portas tuas lapides sculptos.
 16. In igne.
 17. Quod fictum est.
 Et omnem linguam resistantem
 tibi in iudicio.

11. Ecce depono in stibio la-
 pides tuos.
 12.
 Portas tuas lapides caelaturae.
 16. ✕ In igne.
 17. Formatum.

Notae et variae lectiones ad cap. LIV Hesaiæ.

V. 4. Hieronymus: « Symmachus hunc locum
 ita interpretatus est: *Lætare, sterilis, quæ non pe-
 peristi: gaude in exultatione, et hinni, quæ non par-
 turisti; plures enim filii dissipatæ magis quam ejus
 quæ erat sub viro; a quo Theodotio et Aquila, præ-
 ter pauca verba, non discrepant.* »
 Ibid. 'A., Ἰάδρνον etc. Ex Curterio et Procopio.
 Illud autem, καὶ τέρατος, præmisso asterisco adfert
 Curterius ex cod. Marchaliano. [Aquila et Symma-
 chi versiones invicem permutavit, a Drusio in er-
 rorem inductus, Montf., qui, ait Schleusn., oculis
 nimis fugientibus, aut potius nullis, inspexit verba
 Procopii. Et revera hæc in commentario sic leguntur:
 Ἄντι δὲ τοῦ ῥῆξορ καὶ βήσορ, Σύμ. μὲν, κε-
 ἄδδει... εἰρηκεν, ὁ δὲ Ἄκ., Ἰάδρνον... DRACH.]

V. 5. Σ., καὶ πόλεις ἤφαν. Procopius.
 V. 9. Σ., ὡς αἱ ἡμέραι Νῶε etc. Procopius. Theo-
 dotionis vero versionem ex Curterio et ms. Jes.
 mutuamur hoc et sequenti versu. [In Symmachi
 lectione addidimus ex ipso Procopio particulam ἔτι.
 In Marchaliano cod. Θ. connectit ἐν σοὶ sequenti
 versiculo; hoc modo: Ἐν σοὶ γάρ τὰ ὄρη σαλευθή-
 σονται. Sic etiam LXX connectunt. DRACH.]
 V. 10. Σ., τὰ γὰρ ὄρη etc. Procopius.
 Ibid. of Γ', εἶπεν οἰκτεῖρας etc. Curter. ex m. Jes.
 Ibid. Ο', ἰλεός σοι Κύριος. Ita Compl. Ed. Rom.,
 ἰλεός σοι, Κύριε. Alex. vero, Κύριος ἰλ. σοι. DRACH.
 V. 11. 'A., Ἰδοὺ etc. Euseb., Procop., Drusius et
 unus Reg. Eusebius ad Symmachum legit, στυμ-
 μίτ, ad Theodotionem, στυμμῆ. Procopius in tri-

HESAIÆ CAPUT LV.

TO EBPAIKON.
 1. לכו שבד
 בלא-כסף ובלא כחיר יין חלב
 2. למה תשקלי-כסף בלא-לחם
 ויגיעכם בלא לשבעה
 שבעו שכמו אלי
 3. חסדי דוד

TO EBPAIKON
 Ἑλληνικοῖς γράμμασι.
 1.
 2.
 3.

AKYAAΣ.
 1.
 Ἄνευ ἀλλάγματος ✕ οἶνον: καὶ
 γάλα.
 2.
 3.

VERSIO HEBRAICI TEXT.
 1. Ite, emite.
 Absque argento et absque pre-
 tio vinum et lac.
 2. Quare appenditis argentum
 absque pane, et laborem vestrum
 absque saturitate.
 Audite audiendo ad me.
 3. Misericordias David.

VULGATA LATINA.
 1. Properate, emite.
 Absque argento et absque ulla
 commutatione vinum et lac.
 2. Quare appenditis argentum
 non in panibus, et laborem ves-
 trum non in saturitate.
 Audite audientes me.
 3. Misericordias David.

AQUILA.

1.
 Sine commutatione ✕ vinum:
 et lac.
 2.
 3.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ϛ.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

- 11. Καὶ ἰδοὺ ἐγὼ συντίθημι στίμεις τοὺς λίθους σου.
- 12. Καρχηδόσιον.
Τὰς πύλας σου λίθους γλυφῆς.
- 16. ✕ Ἐν πυρί.
- 17. Πεπλασμένον.

- 11. Ἴδοὺ ἐγὼ ἐτοιμάζω σοὶ ἄβραχα τὸν λίθον σου.
- 12. Ἰασπιν.
Τὰς πύλας σου λίθους κρυστάλλου.
- 16. *Vacat.*
- 17. Σκευαστόν.
Καὶ πᾶσα φωνὴ ἀναστήσεται ἐπὶ σὲ εἰς κρίσιν.

- 11. Ἴδοὺ ἐγὼ εἰμι ἔμβολῶν στίμμη τοὺς λίθους σου.
- 12.
Λίθους γλυφῆς.
- 16. ✕ Ἐν πυρί.
- 17. Κεραμέως.
Καὶ πᾶσα γλῶσσα ἀναστήσεται εἰς τὰ σου εἰς κρίσιν.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

meæ revocabitur, dixit qui tui miseretur Dominus.

testamentum pacis tuæ transfere-
tur. Dixit enim propitius tibi Do-
minus.

Et ecce ego sum qui injeci
stibio lapides tuos.

- 11. Et ecce ego compono stibio lapides tuos.
- 12. Calchedonium.
Portas tuas lapides sculpturæ.
- 16. ✕ In igne.
- 17. Fictum.

- 11. Ecce ego præparo tibi car-
bunculum lapidem tuum.
- 12. Jaspidem.
Portas tuas lapides crystalli.
- 16. *Vacat.*
- 17. Quod paratum est.
Et omnis vox surget super te in
judicium.

- 11. Ecce ego sum qui injeci
stibio lapides tuos.
- 12.
Lapides sculpturæ.
- 16. ✕ In igne.
- 17. Figuli.
Et omnis lingua exsurget in ea,
quæ ad te pertinent, ad judicium.

Notæ et variæ lectiones ad cap. LIV Hesaiæ.

bus habet, στίμεις. Drusius ad Symm., στίμμεις, ad Theodotionem, στίμμι. Codex unus Reg. mendose ad Symm. τιμύους, ad Theodot., τιμῆ. [In ed. Rom., ut apud Drusium Lambertumque Bos, vox στίμμεις, scripta est proparoxytona, a recto στίμμεις, ἡ. Nomen autem στίμμεις non agnoscit lingua græca. DRACB.]
V. 12 Hieronymus: «Ubi nos diximus, sternam per ordinem lapides tuos, in Hebraico scriptum est, ΒΑΡΗΡΗΟΥ, quod omnes præter LXX similiter transtulerunt, sternam in stibio lapides tuos, in similitudinem corruptæ mulieris, quæ oculos pingit stibio, ut pulcritudinem significet civitatis. Et ubi nos jaspidem, sequentes LXX, diximus, in Hebraico scriptum habet, CHODCHOD, quod solus Sym. καρχηδονίου transtulit. Pro crystallo quoque, in ejus loco

apud Hebræos ECDA legitur, Symmachus et Theodotio sculpturæ, i. e., γλυφῆς, Aquila τρυπανισμού posuit. Sic vero legendum, non autem τρηπανισμού, perforationis, ut habent quidam editi. Codex noster Latinus antiquissimus habet τρωπιτισμού, Π mutato in IT, quod frequenter accidit.
Ibid. 'A., τὰς πύλας σου etc. Procopius. Adi notam precedentem. [In Symmachi lectione pro γλύφους, ut prave ediderat Montf., repositimus ex ipso Procopio γλυφῆς, quam lectionem veram esse ex Hieronymi testimonio modo allato colligi potest. DRACB.]
V. 16. Οἱ Γ', ✕ ἐν πυρί. Curter. ex ms. Jes.
V. 17. 'A., πλασσομένον etc. Idem.
Ibid. Θ., καὶ πᾶσα γλῶσσα. Idem.

HESAIÆ CAPUT LV.

Ϛ.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

- 1.
"Ανευ ἀλλάγματος ✕ οἶνον ; καὶ γάλα.
- 2. Δίστετε ἀργύριον, οὐχ ὑπὲρ ἄρτων, καὶ τοὺς κόπους ὑμῶν οὐχ ὑπὲρ πλησμονῆς.

- 1. Βαδίσαντες ἀγοράσατε.
"Ανευ ἀργυρίου καὶ τιμῆς οἶνον καὶ στέαρ.
- 2. Ἰνατί τιμᾶσθε ἀργυρίου, καὶ τὸν μόχθον ὑμῶν οὐκ εἰς πλησμονήν.
"Ακούσατέ μου. Οἱ λοιποὶ, ἀκούσατε ἀκούοντες.

- 1. ✕ Καὶ πορεύεσθε καὶ ἀγοράσατε.
✕ Οἶνον.
- 2. Ἐν οὐκ ἄρτοις.
- ✕ Ἀκοὴν πρὸς μέ.

- 3. Τὰ ἐλέη Δαυὶδ.
SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

- 1.
Sine commutatione ✕ vinum ; et lac.
- 2. Impenditis argentum, non in panes, et labores vestros non in saturitatem.

- 1. Euntes emite.
Sine argento et pretio, vinum et adipem.
- 2. Quare emitis pecunia, et laborem vestrum non in saturitatem.
Audite me. Reliqui, audite audientes.

- 1. ✕ Et ite et emite.
✕ Vinum.
- 2. In non panibus.
- ✕ Auditum ad me.

- 3. Misericordias David.

- 3. Sancta David.

- 3.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοὶς γράμμασι.	AKYAAΣ.
עד 4	4.	4. Μάρτυρα.
ה 5	5.	5. ✕ Ἰδού.
גז לא-תדע		
כי פארך		
קראד 6	6.	6.
לא ישוב אלי ריקם 11	11.	11.
13 תחת הנעוצץ יעלה בידש תחת הסרפד יעלה הדם	13.	13. Κονύζης.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
4. Testem.	4. Testem.	4. Testem.
5. Ecce.	5. Ecce.	5. ✕ Ecce.
Gentem non scies.	Gentem, quam nesciebas.	
Quia decoravit te.	Quia glorificavit te.	
6. Invoke eum.	6. Invoke eum.	6.
11. Non revertetur ad me vacuum.	11. Non revertetur ad me vacuum.	11.
13. Pro spina alba ascendet abies, pro urtica ascendet myrtus.	13. Pro saliuunca ascendet abies, et pro urtica crescet myrtus.	13. Conyza.

Notæ et variæ lectiones ad cap. LV Hesaiæ.

V. 1. Θ., ✕ καὶ πορεύσθε καὶ ἀγοράσατε. Curter. ex ms. Jes.
 Ibid. Ἀ., Σ., ἀνευ ἀλλ-. Procopius, itemque Curterius, qui habet, οἱ Γ', ✕ ὄλον. Fortasse quia cum vox ὄλον olim in LXX desideraretur, ex tribus interpretibus addita fuit: nam id significatur hac nota, ✕ οἱ Γ', ὄλον.
 V. 2. Σ., διστατε etc. Procopius. Theodotionis verò lectionem habent Curterius et Drusius.
 Ibid. οἱ λοιπ., ἀκούσατε ἀκούοντες. Procopius. Θ., ✕ ἀκοήν πρὸς με. Curter. ex ms. Jes.
 V. 3. Σ., τὰ ἔλεθ' Δαυὶδ. Procopius.
 V. 4. Ἀ., Σ., μάρτυρα. Theodoret. et Reg. unus.
 V. 5. οἱ Γ', ✕ Ἰδού. Curter. ex ms. Jes. [Ἰδού habent Ald. et Complut. edim. Dracon.]
 Ibid. Σ., Θ., ἔθνος ὃ οὐ γινώσκει. Curter. ex ms. Jes.
 Ibid. Σ., ὅτι ἐπείτησεν etc. Procopius.

HESAIÆ CAPUT LVI.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοὶς γράμμασι.	AKYAAΣ.
תדקתי 1	1.	1.
לאמר הבדל 3	3.	3.
כי כה ו אמר יהוה 4	4.	4. ✕ Ὅτι τάδε.
יד ושם טוב מבנים ומבנות 5	5.	5.
9 כל-חיותו	9.	9. Πᾶν ζῶον αὐτοῦ,
10 צפי עורים	10.	10. Σκοπευταὶ αὐτοῦ τυφλοί.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Et justitia mea.	1. Et justitia mea.	1.
3. Dicendo, separatione.	3. Dicens: separatione.	3.
4. Quia sic dicit Dominus.	4. Quia hæc dicit Dominus.	4. ✕ Quia hæc.
5. Manum et nomen melius quam filii et quam filiarum.	5. Locum et nomen melius a filiis et filiabus.	5.
Nomen sæculi dabo ei, quod non succidetur.	Nomen sempiternum dabo eis, quod non peribit.	
9. Omnis fera.	9. Omnes bestiarum.	9. Omne animal ejus.
10. Speculatores ejus cæci.	10. Speculatores ejus cæci.	10. Speculatores ejus cæci.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ω.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

4. Μάρτυρα.
 5. ✕ Ἰδοῦ.
 Ἔθνος δ' οὐ γνώσῃς.
 Ὅτι ἐποίησέν σε παύχημα.
 6. Αἰνεῖτε καὶ καλέσατε αὐτόν.
 11. Οὐ μὴ ἀποστραφῆ ✕ πρὸς
 ✕ μὲ κενόν.
 13. Ἄντι στοιδῆς ἀναθήσεται
 βραθύ, ἀντι δὲ κνιδῶς ἀναθήσεται
 μυρσίνη.

SYMMACHUS.

4. Testem.
 5. ✕ Ecce.
 Gentem quam nescias.
 Quia fecit te gloriationem.
 6. Laudate et vocate eum.
 11. Non revertetur ✕ ad me
 ✕ vacuum.
 13. Pro stœba ascendet brathy,
 et pro urtica ascendet myrtus.

4. Μαρτύριον.
 5. Vacat.
 Ἔθνη δ' οὐκ οἶδασίν σε.
 Ὅτι ἐδόξασέ σε.
 6. Αὐτόν ἐπικαλέσασθε.
 11. Οὐ μὴ ἀποστραφῆ.
 13. Καὶ ἀντι τῆς στοιδῆς ἀναθή-
 σεται κυπάρισσος, ἀντι δὲ τῆς κο-
 νύζης ἀναθήσεται μυρσίνη.

LXX INTERPRETES.

4. Testimonium.
 5. Vacat.
 Gentes, quæ non noverunt te.
 Quia glorificavit te.
 6. Eum invocate.
 11. Non revertetur.
 13. Et pro stœba ascendet cy-
 parissus, et pro conyza ascendet
 myrtus.

4.
 5. ✕ Ἰδοῦ.
 Ἔθνος δ' οὐ γνώσῃς.
 6.
 11. Οὐ μὴ ἀποστραφῆ ✕ πρὸς
 ✕ μὲ κενόν.
 13. Κονύζης.

THEODOTIO.

4.
 5. ✕ Ecce.
 Gentem quam nescias.
 6.
 11. Non revertetur ✕ ad me
 ✕ vacuum.
 13. Conyza.

Notæ et variæ lectiones ad cap. LV Hesaiæ.

- V. 6. Σ., αἰνεῖτε καὶ etc. Idem.
 V. 11. Σ., Θ., οὐ μὴ ἀποστραφῆ πρὸς μὲ κενόν.
 Procop. Curter. vero ex ms. Jes., Σ., Θ., ✕ πρὸς
 μὲ κενόν : quia hæc desunt in LXX.
 V. 13. Σ., ἀντι στοιδῆς ἀναθ-. Eusebius in He-
 saiam et Procopius. Ἄ., Θ., κονύζης. Ex Hiero-
 nymo cujus verba non prætermittenda : « Sed et
 στοιδῆ quoque et κονύζη, sive *salimcula* et *urtica*,
 in *abietem* vertuntur, ac *myrtum* et *cyparissum*.

Στοιδῆ juxta Symmachum et LXX in Hebræo scri-
 bitur NESUS : quem Aquila et Theodotio κονύζην
 interpretati sunt. Est autem κονύζη herba vilissima
 et amara, odorisque pessimi. Ubi autem Septua-
 ginta transtulerunt κονύζη, quæ in Hebræico dicitur
 SARP HOD, Symmachus vertit, *urticam*.] [Pro κονύ-
 ζης alii habent, ἀκαλήφης, *urticæ*. DRACH.]
 Ibid. Hebr., גַּרְטִי, secundo. Meri vero, גַּרְטִי, et
 pro. DRACH.

HESAIÆ CAPUT LVI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ω.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1.
 3.
 4. ✕ Ὅτι τάδε.
 5.
 9.
 10. Οἱ σκοποὶ αὐτοῦ τυφλοί.

SYMMACHUS.

1.
 3.
 4. ✕ Quia hæc.
 5.
 9.
 10. Speculatores ejus cæci.

1. Καὶ τὸ ἔλεός μου. Οἱ λοιποὶ,
 καὶ τὴν δικαιοσύνην μου.
 3. Vacat.
 4. Τάδε λέγει Κύριος.
 5. Τόπον ὀνομαστῶν, κρείττω
 υἱῶν καὶ θυγατέρων, Οἱ λοιποὶ,
 χεῖρα καὶ ὄνομα βέλτιον υἱῶν καὶ
 θυγατέρων.
 Ὅνομα αἰώνιον δώσω αὐτοῖς, καὶ
 οὐκ ἐκλείψει. Οἱ λοιποὶ, ὄνομα
 αἰώνιον δώσω αὐτῶ δ' οὐκ ἐξαρθή-
 σεται.

9. Πάντα τὰ θηρία.
 10. Ἴδετε ὅτι ἐκτετόφλωνται.

LXX INTERPRETES.

1. Et misericordia mea. Reli-
 qui, et justitiam meam.
 3. Vacat.
 4. Hæc dicit Dominus.
 5. Locum nominatum meliorem
 filiis et filiabus. *Reliqui*, manum
 et nomen, melius filiis et filiabus.
 Nomen sempiternum dabo illis,
 et non deficiet. *Reliqui*; nomen
 sempiternum dabo ei, quod non
 succidetur.
 9. Omnes feræ.
 10. Videte quia excæcati sunt.

1.
 3. ✕ Λέγων, ἀφορισμῶ.
 4. ✕ Ὅτι τάδε.
 5.
 9.
 10. Οἱ σκοποὶ αὐτοῦ τυφλοί.

THEODOTIO.

1.
 3. ✕ Dicens : separatione.
 4. ✕ Quia hæc.
 5.
 9.
 10. Speculatores ejus cæci.

TO EBPAIKON.

לֹא יָדְעוּ
אֲלֵמִים
חַדִּים שְׂנֵבִים אֲדָבִי לְנֻם

11 חזמה רעים

איש לבצעו מקצוד

12 אחיו אקחה-יין ונסבאה שכו
הזיה מה יום מחר גדול יתר מאד

TO EBPAIKON

'Ελληνικοῖς γράμμασι.

11.

12.

ΑΚΥΛΑΣ.

Οὐκ ἔγνωσαν.
Μογιλλοί.
Φανταζόμενοι, κοιμώμενοι, ἀγα-
πῶντες νυστάξαι.

11.

12.

'Ανήρ εἰς πλεονεξίαν αὐτοῦ...

VERSIO HEBRAICI TEXT.

Nescierunt.

Muti.

Deliria loquentes, jacentes, di-
ligentes dormire.

11. Et ipsi pastores.

Vir ad cupiditatem suam ab
extremo ejus.12. Venite, capiam vinum, et
potabimus sechar, et erit secun-
dum hunc diem cras magnus
abundanter valde.

VULGATA LATINA.

Nescierunt.

Muti.

Videntes vana, dormientes et
amantes somnia.

11. Ipsi pastores.

Unusquisque ad avaritiam suam
a summo.12. Venite, sumamus vinum, et
impleamur ebrietate: et erit sicut
hodie, sic et cras, et multo am-
plius.

AQUILA.

Non noverunt.

Lingua impediti.

Vana imaginantes, dormientes,
diligentes dormire.

11.

Vir ad avaritiam suam...

12.

Notæ et variæ lectiones ad cap. LVI Hesaiæ.

V. 1. *Of λοιποὶ, καὶ τὴν δικαιοσύνην μου.* Pro-
copius. [Edidit Montf., *Ο'*, δικαιοσύνην, quod nullum
fert exemplar. DRACH.]

V. 3. *Θ.*, ✕ λέγων ἀφορισμῶ. Curterius ex ms.
Jes. Hæc autem verba desunt in LXX, prætermissa
scilicet, quia his dentis nihil deficiet ad sensum,
ut ex conspectu palam erit: *Μὴ λεγέτο ὁ ἀλλογενῆς
ὁ προσκαίμενος πρὸς Κύριον Θ.* ✕ λέγων ἀφορισμῶ:
ἀγορεύε με ἄρα Κύριος etc. [Λέγων ἀφορισμῶ ha-
bent edit. Ald. et Complut. DRACH.]

V. 4. *Οἱ Γ'*, ✕ ὅτι. Idem. [Τάδε adjecimus ex
Procopio. DRACH.]

V. 5. *Οἱ λοιπ.*, χεῖρα καὶ ὄνομα etc. Procopius.
Ibid. *Οἱ λοιπ.*, ὄνομα αἰώμιον etc. Idem.

V. 9. *'Α.*, πᾶν ζῶον αὐτοῦ. Idem. [Procop. ita:
Κατὰ τὸν 'Α. ἀντὶ τοῦ, *πάντα τὰ θηρία, πᾶν ζῶον
αὐτοῦ εἰρηται:* καὶ πάλιν, *πάντα τὰ ζῶα αὐτοῦ, et*

(*) Adde *הבן ידעו לֹא*. Et ipsi pastores græce verit Montf. DRACH.

iterum, *omnia animalia ejus.* DRACH.]

V. 10. *'Α.*, σκοπευταί etc. Idem.

Ibid. Hebr., *עַי. כְּרִי, יַעַי.* DRACH.

Ibid. *Οἱ Γ'*, οὐκ ἔγν-. In hæc verba τῶν *Ο'* notatur
ad marg. in ms. Jes., *οἱ Γ'* ὁμοίως.

Ibid. *Σ.*, ἀλαοί. Procopius. [Ex Procopio addidi-
mus versionem Aquilæ, quam non animadvertit
Montfauconius. DRACH.]

Ibid. *'Α.*, *Θ.*; *φανταζόμενοι* etc. Procopius. [Pro-
copius uni tribuit Aquilæ: ὁ δὲ *'Α.*, *φαντ.*..... Sed
Drusius, *alias Th.* Itaque alterutri solummodo tri-
benda est versio. DRACH.]

V. 11. Hieronymus: *« Ipsi pastores ignoraverunt
intelligentiam. (*) Verbum enim hebraicum ROIM,*
quod quatuor litteris scribitur, RES et AIN et JOD
et MEM, si legatur ROIM, *pastores; si RAIM, pes-*

TO EBPAIKON.

1 רמאן איש
3 קרב
בני ענבה
5 סעפי הסלעים
6 בתלכי-תל
7 לזבח זבח

VERSIO HEBRAICI TEXT.

1. Et non quisquam.

3. Appropinquate.

Filii auguratricis.

5. Ramos petrarum.

6. In lævibus torrentis.

7. Ad immolandum sacrificia.

HESAIÆ CAPUT LVII.

TO EBPAIKON

'Ελληνικοῖς γράμμασι.

1.

3.

5.

6.

7.

VULGATA LATINA.

1. Et non est qui.

3. Accedite.

Filii auguratricis.

5. Eminentes petras.

6. In partibus torrentis.

7. Ut immolares hostias.

ΑΚΥΛΑΣ.

1. ✕ 'Ανήρ.

3. 'Εγγίσατε.

5. ✕ 'Ακρων: τῶν πετρῶν.

6.

7. Θυσίας ✕ θυσιασαι.

AQUILA.

1. ✕ Vir.

3. Accedite.

5. ✕ Summitatibus: petra-
rum.

6.

7. Ut hostias ✕ immolares.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

Οὐκ ἔγνωσαν.

Ἄλαλοι.

Ὅραματισταὶ κοιμώμενοι, ἀγαπῶντες νυστάζειν.

11

Ἐκαστος εἰς τὴν πλεονεξίαν αὐτοῦ. . . .

12.

Οὐκ ἔγνωσαν.

Ἐνεοί.

Ἐνυπνιαζόμενοι κοίτην, φιλοῦντες νυστάζειν.

11. Καὶ εἰσι πονηροί. Οἱ ἄλλοι, καὶ αὐτοὶ οἱ ποιμένες.

Ἐκαστος κατὰ τὸ ἑαυτοῦ. . . .

12.

Οὐκ ἔγνωσαν.

Φανταζόμενοι, κοιμώμενοι, ἀγαπῶντες νυστάζειν.

11.

Ἐκαστος εἰς τὴν πλεονεξίαν αὐτοῦ ἐπ' ἄκρα αὐτοῦ.

12. ✕ Δεῦτε λάβωμεν οἶνον, καὶ ✕ οἶνοφλυγῶμεν μέθην, καὶ ἔσται ✕ τοιαύτη ἡμέρα μεγάλη, περὶ σὲ ✕ (περισσὴ) ὡς σφόδρα.

THEODOTIO.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

Non noverunt.

Muti.

Visionarii dormientes, diligentes dormitare.

11.

Unusquisque ad avaritiam suam.

12.

Non noverunt.

Muti.

Somniantes lectulum, diligentes dormitare.

11. Et sunt mali. *Alii*, et ipsi pastores.

Unusquisque juxta suum...

12.

Non noverunt.

Vana imaginantes, dormientes, diligentes dormitare.

11.

Unusquisque ad avaritiam suam ad summa sua.

12. ✕ Venite, sumamus vinum, ✕ et ingurgitemus nos ebrietate, ✕ eritque hujusmodi dies, magna ✕ dies valde.

Notæ et variæ lectiones ad cap. LVI Hesaiæ.

simos sonat. Hoc diximus, ut variæ interpretationis causas monstraremus.)

Ibid. Ἄ., ἀνήρ etc. Curter. ex ms. Jes. Postrema Theodotionis verba sic adfert Procopius, ἐπ' ἄκρα αὐτοῦ. Curterius vero sic, ἀπ' ἄκρου αὐτοῦ, a summo suo : et hæc sequentibus præmittit sic cum asterisco, Θ., ✕ ἀπ' ἄκρου αὐτοῦ· δεῦτε λάβωμεν οἶνον καὶ οἶνοφλυγῶμεν etc. In hæc porro verba Hieronymus : « Quodque sequitur : *Unusquisque ad avaritiam suam, a summo usque ad novissimum, venite, sumamus vinum, et implemur ebrietate : et erit sicut hodie sic et cras, et multo amplius ; in LXX Interpretibus non habetur, sed ex Hebraico additum stellis illuminantibus prænotatur.* » Sic ille quæ asterisco notantur, prius incipit quam ms. Jes.

Ibid. Quæ desiderantur in Vat. et Alex. ita sup-

plentur in edit. Ald. et Complut. ex antiqua versione quam Procopius Theodotioni tribuit sub asterisco. Nimirum post ἑαυτοῦ, Ald. : πλεονέκτημα ἐπ' ἄκρα αὐτῶν (unusquisque juxta suam) *avaritiam ad summitates eorum.* Complut. : πλεονέκτημα ἅμα ἀπ' ἄκρου αὐτοῦ (u. j. s.) *avaritiam simul a summitate ejus.* DRACH.

V. 12. Δεῦτε etc. Hæc quæ apud Procopium Theodotioni tribuuntur, ita habentur Græce et Latine in edit. Rom. : Δεῦτε, λάβωμεν οἶνον, καὶ οἶνοφλυγῶμεν μέθην, καὶ ἔσται τοιαύτη ἡμέρα αὔριον, μεγάλη περισσῶς (*al.*, περὶ σὲ ὡς) σφόδρα. Venite, sumamus vinum, et inebriemur ebrietate ; et erit talis dies crastina, magna amplius nimis. — Pro περὶ σὲ Drusius dicit scribendum esse, περισσὴ, et quidem optime. DRACH.

HESAIÆ CAPUT LVII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1. ✕ Ἄνήρ.

3. Ἐγγίσατε.

Υἱοὶ ἐνοιωστρίας.

5.

6.

7. Θυσίας ✕ θυσιάσαι.

SYMMACHIUS.

1. ✕ Vir.

3. Accedite.

Fili inauguratricis.

5.

6.

7. Ut hostias ✕ immolares.

1. Καὶ οὐδεὶς.

3. Προσαγάγετε.

Υἱοὶ ἄνομοι.

5. Ἀναμέσον τῶν πετρῶν.

6. ✕ Ἐν ταῖς μερῖσι φάραγγος.

7. Θυσίας σου.

LXX INTERPRETES.

1. Et nullus.

3. Accedite.

Fili iniqui.

5. In medio petrarum.

6. ✕ In partibus torrentis.

7. Sacrificia tua.

1. ✕ Ἄνήρ.

3. Προσαγάγητε.

Υἱοὶ ὀνενά.

5.

6.

7. Θυσίας ✕ θυσιάσαι

THEODOTIO.

1. ✕ Vir.

3. Adducamini.

Fili onena.

5.

6.

7. Ut hostias ✕ immolares.

TO EBPAIKON:
 8 הרחבת משכבך וחזרת-לך
 בהם
 אהבת משכבם
 9 ותרבי רקחך ותשלחי צירף
 עד-בורחוק
 ותשפילי עד-שאול
 10 לא חלית
 11 הלא אני כחשה
 ובעולם ואחזי לא תיראי
 12 צדקתך
 לא יועילך
 13 יצילך קבצריך
 והחוסה בי ינחל-ארץ ויירש דר
 קדשו
 14 ואמר סל-סל פנו-דרך
 15 כי
 16 יעמקך
 17 לב
 20 והרשעים כים נגרש כי השקם
 לא יוכל ויגרשו מימיו רפש וסיס

TO EBPAIKON
 Ἑλληνικοῖς γράμμασι.
 8.
 9.
 10.
 11.
 12.
 13.
 14.
 15.
 16
 17.
 20,

AKYAAΣ.
 8
 9. Καὶ ἐπλήθυνας τὰς συνθέσεις σου, ἀπέστειλας. . . . ἕως εἰς μακράν.
 Καὶ ἐταπεινώθης ἕως ἄβου.
 10. Οὐκ ἐλιτάνευσας.
 11.
 Διέμεινες ἐξ αἰῶνος ἀφοβὸς καὶ ἀνευ λάθης.
 12. Τὴν δικαιοσύνην σου. Οὐκ ὠφελήσει σε.
 13.
 14.
 15. ✕ Ὅτι.
 16. Περιελεύσεται.
 17.
 20. καὶ ἐκθράσσει ὕδατα αὐτῆς, καταπάτημα καὶ πηλόν.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

8. Dilatasti cubile tuum, et ex-
 cidisti tibi ex eis.
 Dilexisti cubile eorum.
 9. Et multiplicasti pigmenta tua,
 et misisti legatos tuos usque ad
 longinquum.
 Et humiliata es usque ad infe-
 ros.
 10. Non ægrotasti.
 11. Nonne ego tacere faciens ?
 Et a sæculo, et me non timebis.
 12. Justitiam tuam.
 Non proderunt tibi.
 13. Liberent te congregationes
 tuæ.
 Et sperans in me hæreditabit
 terram, et possidebit montem
 sanctitatis meæ.
 14. Et dicet, Munite, munite,
 complanate viam.
 15. Quia.
 16. Involvet se.
 17. Cordis sui.
 20. Et impii veluti mare impul-
 sum : nam quiescere non poterit :
 et impellent se aquæ ejus cæno et
 luto.

8. Dilatasti cubile tuum, et pe-
 pigisti cum eis fœdus.
 Dilexisti stratum eorum.
 9. Et multiplicasti pigmenta tua.
 Misisti legatos tuos procul.
 Et humiliata es usque ad in-
 feros.
 10. Non rogas'i.
 11. Quia ego tacens.
 Et quasi non videns, et mei
 oblita es.
 12. Justitiam tuam.
 Non proderunt tibi.
 13. Liberent te congregati tui.
 Qui autem fiduciam habet mei,
 hæreditabit terram, et possidebit
 montem sanctum meum.
 14. Et dicam, Viam facite, præ-
 bete iter, declinate de semita.
 15. Quia.
 16. Egredietur.
 17. Cordis sui.
 20. Et impii quasi mare fer-
 vens, quod quiescere non potest,
 et redundabit fluctus ejus in con-
 culcationem et lutum.

8:
 9. Et multiplicasti syntheses
 tuas, misisti... usque ad longin-
 quum.
 Et humiliata es usque ad in-
 feros.
 10. Non precata es.
 11. Ego sum qui semper tacui.
 Manebas a sæculo sine timore
 et sine damno.
 12. Justitiam tuam.
 Non proderunt tibi.
 13.
 14.
 15. ✕ Quia.
 16. Circuibit.
 17.
 20. et ebulliunt aquæ ejus,
 conculcamentum et lutum.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΑΝ.

8.

8. *Vacat.*8. ✕ Ἐπλάτυνας τὴν κοίτην
✕ σου, καὶ διέθου σαυτὴν παρ' αὐ-
✕ τοῦ.9. Καὶ ἐπλήθυνας τὰ μυρέψιά
σου, ἀπέστειλας ἡμερὰ σου ἕως
μακρὰν.'Ἠγάπησας τοὺς κοιμωμένους
μετὰ σοῦ. *Οἱ λοιποὶ*, ἠγάπησας
τὴν κοίτην αὐτῶν.9. Καὶ ἐπλήθυνας τοὺς μυρέψους
σου, καὶ ἀπέστειλας . . . ἕως εἰς
μακρὰν.

Καὶ ἐταπεινώθης ἕως ἄδου.

Καὶ ἐταπεινώθης ἕως ἄδου.

Καὶ ἐταπεινώθης ἕως ἄδου.

10.

10. Οὐ κατεδέθηθις μου σύ.

10.

11

11. Καὶ ἐγὼ σε ἰδὼν

11.

Παρρωῶ, καὶ ἐμὲ οὐκ ἐφοβήθης.

12. Τὴν δικαιοσύνην σου.

12. Τὴν δικαιοσύνην σου.

12. Τὴν δικαιοσύνην σου.

Οὐκ ὠφελήσει σε.

Οὐκ ὠφελήσει σε.

Οὐκ ὠφελήσει σε.

13. Ἐξελέσθωσάν σε αἱ συναγω-
γαί σου.13. Ἐξελέσθωσάν σε ἐν τῇ θλί-
ψει σου.

13.

'Ο δὲ ἐν ἐμοὶ πεποισῶς, κτήσε-
ται γῆν, καὶ κληρονομήσει τὸ ἕρος
τὸ ἅγιόν μου.Οἱ δὲ ἀντεχόμενοί μου κτήσονται
γῆν, καὶ κληρονομήσουσι τὸ ἕρος
τὸ ἅγιόν μου.

14.

14. Καὶ ἐρεῖ, Εὐθέταν ὁδὸν ποι-
εῖτε.14. Καὶ ἐροῦσι, Καθαρίσατε ἀπὸ
προσώπου αὐτοῦ ὁδοῦς.

14.

15. ✕ Ὅτι.

15. *Vacat.*

15. ✕ Ὅτι.

16. Περιελεύσεται.

16. Ἐξελεύσεται.

16. Περιελεύσεται.

17.

17. ✕ Τῆς καρδίας αὐτοῦ.

17.

20. Οἱ δὲ ἀσεβεῖς ὡς θάλασσα
ἐκβρασσάμενη, ἠσυχάσαι γὰρ οὐ
δυνήσονται, καὶ ἐκβρασθήσονται
παρὰ τὰ ὕδατα αὐτῆς, καὶ καταπά-
τημα καὶ πηλός.20. Οἱ δὲ ἄδικοι κλυδωνισθήσον-
ται, καὶ ἀναπαύσασθαι οὐ δυνήσον-
ται.20. . . . ✕ καὶ ἀποβάλλεται
✕ ὕδωρ αὐτῆς, καταπάτημα καὶ
✕ πηλός.

SYMMACHIUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

8.

8. *Vacat.*8. ✕ Dilatasti cubile tuum, et
✕ disposuisti teipsam in eo.9. Et multiplicasti pigmenta
tua, misisti obsides tuos usque
longe.Dilexisti cubantes tecum. *Reli-
qui*, dilexisti lectum eorum.9. Et multiplicasti unguentarias
tuas, et misisti... usque ad lon-
ginquum.Et humiliata es usque ad infe-
ros.Et humiliata es usque ad in-
feros.Et humiliata es usque ad in-
feros.

10.

10. Non supplicasti mihi tu.

10.

11. Ego sum qui semper tacui.

11. Et ego te videns.

11.

Despicio, et me non timuisti.

12. Justitiam tuam.

12. Justitiam tuam.

12. Justitiam tuam.

Non proderunt tibi.

Non proderunt tibi.

Non proderunt tibi.

13. Eruant te synagogæ tuæ.

13. Eruant te in tribulatione
tua.

13.

Qui autem confidit in me possi-
debit terram, et hæreditate con-
sequetur montem sanctum meum.Qui autem innituntur mihi pos-
sidebunt terram, et hæreditate
accipient montem sanctum meum.

14.

14. Et dicet, Rectam viam fa-
cite.14. Et dicent, Mundas facite a
facie ejus vias.

14.

15. ✕ Quia.

15. *Vacat.*

15. ✕ Quia.

16. Circuibit.

16. Egredietur.

16. Circuibit.

17.

17. ✕ Cordis sui.

17.

20. Impii autem tamquam mare
quod ebullit: quiescere enim non
poterunt, et ejicientur ad aquas
ipsius, et conculcamentum et lu-
tum.20. Iniqui autem fluctuabunt,
et requiescere non poterunt.20. ✕ Et ejicit aqua ejus,
✕ conculcamentum et lutum.

Notæ et variæ lectiones ad cap. LVII Hesaiæ.

- V. 1. ΟΙ Γ', ✕ ἀνήρ. Curterius ex ms. Jes.
- V. 3. 'Α., Σ., ἐγγίσατε etc. Idem.
- Ibid. Hieronymus : « Theodotio ipsum verbum Hebraicum posuit, ONENA, quod nos juxta Symmachum in *auguraticem* vertimus, quod scilicet Jerusalem, qua: est mater audientium, idololatriæ dedita fuerit. » [Prave scripserunt editores operum S. Hieronymi, et post eos Montf., « in *auguraticem*, » pro *inauguraticem*. Symmachi porro vocem Græcani, ἐνοικιστρας, quam ignorarunt Drusius et Montf., et nos inseruimus textui nostro, suppeditavit nobis Lambertus Bos in notis. DRACH.]
- V. 5. 'Α., ἀκρων. Curterius ex ms. Jes.
- V. 6. ✕ ἐν ταῖς μερσι. Curter. ex ms. Jes. [Absque nomine interpretis. Cod. autem Marchal. ista cum asterisco, tanquam inserenda textui LXX. DRACH.]
- V. 7. ΟΙ Γ', ✕ θυσιάται. Curterius. Ibi vero notatur θυσιάσαι legendum esse post θυσίας. Sed puto melius locari ante ✕ θυσιάσαι θυσίας, ut respondeat Hebraico תָּבַח וְתָבַח.
- V. 8. Θ., ✕ ἐπλάτυνας etc. Idem.
- Ibid. ΟΙ ΔΙΟΥ., ἡγάπησας etc. Idem.
- V. 9. 'Α., καὶ ἐπλήθυνας τὰς συνθέσεις etc. Ex Procopio et Curterio, συνθέσεις hic de vestimentis intelligi forte potest. Sic Hermas Pastor, cujus Græca edidimus tom. II Operum S. Athanasii,

- p. 261, παιδὰ ἐνδεδυμένον σύνθεσιν ἐνδυμάτων κοκαίων. Ab aliis quoque scriptoribus σύνθεσις aliquando pro genere vestis usurpatur: verum aptius de pigmentorum compositione intelligitur; idque postulat Hebraicum. [Apud Procopium et in cod. Marchal. Symmachus habet, ἕως εἰς μ., *usque ad longinquam*. DRACH.]
- Ibid. 'Α., Σ., Ο', Θ., καὶ ἐταπεινώθησ etc. Ex Curterio.
- V. 10. Ex Procopio. Curterius autem hic Aquilæ verba multiplicat, ejusque nomine hæc adfert, οὐκ ἐλιτάνουσας ὥστε τυχεῖν ἀφέσεως. Verum hæc postrema verba, ὥστε τυχεῖν ἀφέσεως, Procopii sunt, ad explanationem adjecta, ut liquidum est; neque enim in Hebræo exprimuntur. [Ὡστε τ. ἀ. Latine, *ut veniam consequeris*. DRACH.]
- V. 11. Α., Σ., *Ego semper tacui*. Hieronymus, qui videtur magis sensum quam verba retulisse. Sic enim habet : « *Ego sum qui, juxta Symmachum et Aquillam, semper tacui peccata tua : et scelera quæcunque faciebas, quasi non viderem, dissimulatione neglexi, ut si non timore mei, saltem patientia ad me redires etc.* » [Ego sum qui semper, Græce habetur in codice non nominato, quem citat *Polylglothen-Bibel* edita in Germania : καὶ ἐγὼ εἶμι ὁ ἀπαλάνοσ. Congrue respondet Hebr. עָלַמְתִּי. Quod

HESAIÆ CAPUT LVIII.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON 'Ελληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΛΑΣ.
כשך 1	1.	1. Ὁς κερατίνη.
וּכַל - עַצְבִּיכֶם תִּגָּשׁ 3	3.	3.
ה 4	4.	4. ✕ Ἰδοῦ.
וּיּוֹם רֵצֶן 5	5.	5.
מִוִּסָּה 6	6.	6. Ἰλάνης.
וּכַל - מוֹסָה תִּתְקֶן 7	7.	7.
וּאִרְטֶךָ מוֹדֵה תִּצְבַּח 8	8.	8. Καὶ ἡ οὐλὴ τοῦ τραύματός σου ταχὺ ἐπούλωθήσεται.
9 אַם - תִּסִּיר מִתּוֹכְךָ מוֹסָה שְׁלֹחַ אֶצְבְּעֶיךָ דוֹבֵר - אֶרֶץ 9	9.	9. Ἐὰν ἀφέλῃς ἀπὸ σοῦ σύνδεσμον (1. πλάνην) ἐκτείνοντα δάκτυλον καὶ λαλοῦντα ἀνωφέλῃς.
מִיּוֹם אֲשֶׁר 11	11.	11. ✕ Ὑδατος, ἤσ.
מִתְקַבְּמִם 12	12.	12. ✕ Ἀναστήσεις.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Quasi tuba.	1. Quasi tuba.	1. Tanquam buccina.
3. Et omnes labores vestros exigatis.	3. Et omnes debitores vestros repetitis.	3.
4. Ecce.	4. Ecce.	4. ✕ Ecce.
5. Et diem beneplaciti.	5. Et diem acceptabilem.	5.
6. Jugi.	6. Deprimentes.	6. Erroris.
Et omne jugum dirumpatis.	Et omne onus dirumpe.	
7. Et a carne tua non abscondas te.	7. Et carnem tuam ne despereris.	7.
8. Et medela tua cito germinabit.	8. Et sanitas tua citius orietur.	8. Et cicatrix vulneris tui cito obducetur.
9. Si removeris de medio tui jugum mittendo digitum, et loquendo iniquitatem.	9. Si abstuleris de medio tui catenam, et desieris extendere digitum, et loqui quod non prodest.	9. Si auferas a te vinculum (1. errorem) extendentem digitum, et loquentem inutile.
11. Aquarum cujus.	11. Aquarum cujus.	11. ✕ Aquæ cujus.
12. Stare facies.	12. Suscitalis.	12. ✕ Suscitalis.

Notæ et variæ lectiones ad cap. LVIII Hesaiæ.

autem in Aq. et Sym. additur, *tacui*, refertur ad præcedentem וַיִּתְּמַם , non autem ad verbum וַיִּלְבַּח , ut illud legerint LXX et S. Hier. DRACH.]

Ibid. 'A., *διέμεινες ἐξ αἰῶνος ἄφοδος, καὶ ἄνευ λάθης*. Ex Procopio. Melius, *βλάβης*. Hæc porro omnia Aquilæ non sunt, sed aliis versionibus intermixta videntur. [*Ἄνευ λάθης*. Sic legerunt quasi omnes critici, et mire vexati sunt ut sensum rectum invenirent, ita ut varias proposuerint correctiones: *ἄνευ βλάβης*, Montf.; *ἄνευ εὐλαβείας*, Badius etc. Drusius declarat hunc locum *suspectum*. Affert postea interpretationem Curterii: «*At Aquilas pro quo, quem timens perterrita es?* legimus, *Mansisti*, inquit, *a sæculo sine metu et sine pietate.*» exclamatur: «*Juva me, lector, tuo iudicio.*» Sed ipsa versio Aquilæ nihil habet difficultatis. Ecce locum Procopii sicut eum dat Lambertus Bos: ὁ δὲ 'A. ἀντὶ τοῦ, τίνα... Διέμεινες δὲ, φησὶν, ἐξ αἰῶνος ἄφοδος καὶ ἀνευλαθής. Itaque vera genuinaque lectio est ἀνευλαθής, *irreverens, Deum non timens*, quam subodorare debuerint critici ex versione Curterii; et accurate respondet Hebraico, יִרְחַק מִלִּי . DRACH.]

V. 12. OI Γ', τὴν δικαιοσύνην σου. Curterius ex

ms. Jes.

Ibid. OI Γ', οὐκ ὠφελήσει σε. Item.

V. 13. Σ., ἐξελέσθωσάν σε. Procopius.

Ibid. S., *eruant te synagoga tua*. Hieronymus. [Græca autem ex Procopio addidimus. DRACH.]

Ibid. S., *Qui autem confidit* etc. Idem Hieronymus. [Græca Symmachi hujus stichi, et proxime sequentis commatis, quæ ignorabant Drusius et Montf., nobis suppeditavit Lamb. Bos, et hic adjectimus. DRACH.]

V. 14. S., *et dicet, Rectam viam facite*. Hieron.

V. 15. OI Γ', ✕ ὄτι. Curterius ex ms. Jes.

V. 16. 'A., Σ., Θ., *περιελεύσεται*. Hieronymus in Commentariis: «*Spiritus quoque meus, qui ex me egredietur; sive, qui, juxta Hebraicum, Aquilam, Symmachum et Theodotionem, cuncta circumdat; hoc enim significat περιελεύσεται, vegetator est omnium.*»

V. 17. ✕ τῆς καρδίας αὐτοῦ. Curterius. [In Marchal. cod. sine nomine interpretis, et cum asterisco, tanquam textui LXX inserenda. DRACH.]

V. 20. Aquilæ et Symmachi lectiones exhibet Procopius; Theodotionis cum asterisco Curterius ex ms. Jes.

HESAIÆ CAPUT LVIII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

U.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1. Ὡς κερατίνης.
3. Καὶ πάντας τοὺς ὑπόχρεως ὁμῶν ἀπαιτεῖτε.
4. ✕ Ἰδοῦ.
5. Καὶ ἡμέραν ✕ δεκτὴν.
6. Ἐκκλίσεις.
- Καὶ πᾶν συναλλαγμα ψευδὲς διαβόρησον.
- 7.
- 8.
9. Ἐὰν ἀφέλης ἐκ μέσου σου κλοιδὸν ἐκτεινόντα δάκτυλον. . .
11. ✕ Ὑδατος, ἤς.
12. ✕ Ἀναστήσεις.

1. Ὡς σάλπιγγι.
3. Καὶ πάντας τοὺς ὑποχειρίους ὁμῶν ὑπονύσσετε.
4. Εἶ.
5. Καὶ ἡμέραν.
6. Βιαίων συναλλαγμάτων.
- Καὶ πᾶσαν συγγραφὴν ἄδικον διάσπα.
7. Καὶ ἀπὸ τῶν οἰκείων τοῦ σπέρματός σου οὐκ ὑπερόψει. Ἄλλος, *idem*.
8. Καὶ τὰ λάματά σου ταχὺ ἀνατελεῖ.
9. Ἐὰν ἀφέλης ἀπὸ σοῦ σύνδεσμον, καὶ χειροτονίαν, καὶ ῥῆμα γογγυσμοῦ.
11. Vacat.
12. Vacat.

1. Ὡς κερατίνης.
3. Καὶ πάντας τοὺς ὑπόχρεως ὁμῶν ἀπαιτεῖτε.
4. ✕ Ἰδοῦ.
5. Καὶ ἡμέραν ✕ δεκτὴν.
6. Κλοιοῦ.
- 7.
- 8.
9. Ἐὰν ἀφέλης ἐκ μέσου σου κλοιδὸν ἐκτεινόντα φάκτυλον. . .
11. ✕ Ὑδατος, ἤς.
- 12.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

1. Tanquam buccinæ.
3. Et omnes debitores vestros repetitis.
4. ✕ Ecce.
5. Et diem ✕ acceptabilem.
6. Declinationis.
- Et omnem cautionem falsam dirumpe.
- 7.
- 8.
9. Si auferas de medio tui torquem extendentem digitum...
11. ✕ Aquæ ejus.
12. ✕ Suscitabis.

1. Quasi tuba.
3. Et omnes subjectos vestros affligitis (vel, compungitis).
4. Si.
5. Et diem.
6. Violentorum contractuum.
- Et omnem scripturam iniquam conscinde.
7. Et domesticos seminis tui ne despexeris. *Alius, idem*.
8. Et sanationes tuæ cito orientur.
9. Si auferas a te vinculum, et ordinationem, et verbum murmurationis.
11. Vacat.
12. Vacat.

1. Tanquam buccinæ.
3. Et omnes debitores vestros repetitis.
4. ✕ Ecce.
5. Et diem ✕ acceptabilem.
6. Torquis.
- 7.
- 8.
9. Si auferas de medio tui torquem extendentem digitum...
11. ✕ Aquæ ejus.
- 12.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι,	ΑΚΥΤΑΣ.
וקרא לך גדר פרי לשב		... διασπαῖς (vel ἀνακοπῆς). Τοῦ καθῆσθαι.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Et vocabitur tibi sepiens fracturam.	Et vocaberis ædificator sepium.	... diruptionis.
Ad habitandum.	In quietem.	Ad sedendum.

Notæ et variæ lectiones ad cap. LVIII Hesaiæ.

V. 1. 'A., ὡς κερατίνη etc. Curterius ex ms. Jes. et Hieronymus, qui sic habet : « Et quia surdas aures habeant, et audire vix possint, juxta Symmachum et Aquilam, guttur suum vertat in buccinam, quæ Hebraice dicitur SOPHAR, quam κερατίνην, id est, corneam, interpretati sunt. »

V. 3. Hieronymus : « Quodque sequitur juxta LXX, et omnes subjectos vobis compungitis, sive, affligitis, melius Theodotio et Symmachus transtulerunt, quos nos in hoc loco secuti sumus : Et omnes debitores vestros repetitis. » [Versio Græca amborum interpretum, quam non habebant Drusius et Montf., nos autem adjecimus, prodit e notis Lamb. Bos. DRACH.]

V. 4. Οἱ Γ', ✕ ἰδοῦ. Curterius ex ms. Jes.

V. 5. In textu ms. Jes., post νησεταιν legitur δεκτήν, et ad marg., Θ., Σ., ✕ καὶ ἡμέραν. Contra vero in editione Romana legitur, καὶ ἡμέραν, et omittitur δεκτήν.

V. 6. Hieronymus [ad γ. 10.] : « Verbum Hebraicum, MOTA, quod in Jeremia torques ferrea interpretatur, in præsentī capitulo bis legitur. In eo enim loco, ubi supra juxta LXX diximus : Dissolve obligationes violentarum commutationum, pro uno verbo MOTA, s' iamus eos possuisse, violentas cautiones, pro qui-

bus Aquila errorem; Symmachus, declinationem; Theodotio, κλοιόν, i. e. torquem, transtulerunt. Rursum in præsentī loco, ubi nos vertimus : Si abstuleris de medio tui catenam; et pro catena, LXX, σύνδεσμον, i. e. colligationem, sive vinculum, transtulerunt; Aquila sicut supra, errorem interpretatus est; Symmachus in Theodotiois scita concedens, torquem posuit. » [Aquilæ et Symmachi Græcas restitimus voces ex Lamb. Bos. In Th. reposuimus ex eod. κλοιού, pro κλοιόν, quod deat Montf. haud animadvertens S. Hieronymum in accus. posuisse ut adaptaret phrasi suæ. Hebr. autem et sensus textus genitivum indicant. DRACH.]

Ibid. S., et omnem cautionem etc. Hieronymus. [Etiam hic ex L. Bos Græcum restitimus textum. DRACH.]

V. 7. Alius interpres, et domesticos etc. August. De doctrina Christiana, lib. II.

V. 8. A., et cicatrix etc. Hieronymus. [Aquilæ textum Græcum, quem hic addidimus, suppeditavit idem L. Bos. DRACH.]

V. 9. 'A., ἐὰν ἀφέλης etc. Procopius, qui Aquilæ nomen non exprimit : sed videtur omnino Aquilæ esse, quia Symmachi et Theodotiois versio alia adfertur ex ms. Jes. a Curterio, et quia γῆν vertitur

HESAIÆ CAPUT LIX.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΤΑΣ.
האכל מביעיהם ימות 5	5	5.
הזורח תבקע אפעה		Καὶ τὸ θαλαφθὲν ἐσχίσθη ἐχίδνα.
ופעל חכס בכפיהם 6	6.	6.
וימחר לשפך דם נקי 7	7.	7.
אין לא ידעו 8	8.	Ἄνωφελούς. 8.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
5. Comedens de ovis eorum morietur.	5. Qui comederit de ovis eorum, morietur.	5.
Et compressum erumpet vipera.	Et quod confotum est, erumpet in regulum.	Et fotum, erupit vipera.
6. Et opus rapinæ in volis eorum.	6. Et opus iniquitatis in manibus eorum.	6.
7. Et festinabunt ad effundendum sanguinem innocentem.	7. Et festinant ut effundant sanguinem innocentem.	7.
Iniquitatis.	Inutiles.	Inutilitas.
8. Non cognoverunt.	8. Nescierunt.	8.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Θ.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

Κληθήση τειχίζων διακοπήν.

Και κληθήση οικοδόμος φραγ-
μῶν.

Εἰς τὸ οικεῖσθαι.

Παύσεις.

Τοῦ οικεῖσθαι.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

Vocaberis, muro cingens diru-
ptionem.

Et vocaberis ædificator sepium.

Ad habitandum.

Quiescere facies.

Ad habitandum.

Notæ et variæ lectiones ad cap. LVIII Hesaiæ.

ἀνωφελές, ut perpetuo Aquilæ interpretatur. Vide notam ad versum 6, ubi tamen dicitur Aquilam vertisse errorem. Quare existimo σύνδεσμον huc irrepisse ex versione Symmachi, quod sæpissime accidit, ut plerumque vidimus, legendumque esse, κλάνην, vel quid simile. [Et vera lectio est κλάνην, quam ferunt nonnulli codd. Cf. Lamberti Bos notam ad hunc locum. In Aquilæ et Symmachi versione, post δάκτυλον adde ἐκτεταμένον, extensum, quod habet idem L. Bos. Eadem vox, nisi fallamur, supplementum est lacunæ quæ existit in textu Theotionis. DRACH.]

V. 11. Οἱ Γ', ✕ ὕδατος, ἤς. Curter. ex ms. Jes. Ibi vero ἤς ad πηγὴ referitur.

V. 12. 'A., Σ., ✕ ἀναστήσεις. Idem.

Ibid. Hieronymus : « GODER PHERES, quod Aquila interpretatus est, παφράκτισμα χολῆς, quod nos possumus juxta sensum dicere, qui se opponit Dei iracundiæ sævientii. Denique Symmachus transiit, murum opponens cadenti. » Symmachi versio apud Procopium Græce sic legitur, κληθήση τειχίζων διακοπήν. Versio autem Aquilæ omnino corrupta est in editis. Illud autem, παφράκτισμα χολῆς, ab Erasmo excogitatum, in alias exinde Hieronymi

editiones manavit. Codex noster vetustissimus, de quo supra, sic habet,

ΠΕΦΡΗΡΗΓΑΙΑΚΟΠΗC,

ubi duæ voces exprimuntur, quarum postrema est haud dubie διακοπής, Δ mutato in Α pro more. Unus codex Reg. habet, ΠΗΦΡΗΡΗC ΝΑΚΟΠΗC; alter Regius, ΠΕΦΡΗΡΗC ΝΑΚΟΠΗC. Colbertinus unus, ΜΗΦΡΑΡΗC ΑΙΑΚΟΜΗC (sic). Alius Colbertinus, πεφραρής αιακοπες. Ultimam autem vocem esse διακοπής, ut habet etiam Symmachus, non dubitamus, tum quia ex διακοπής factum esse αιακοπης, suadent exempla frequentissima mutationis τοῦ α in δ, quæ in Præliminariis adferimus, tum quia vocem ΦΡΗΡΗC solet vertere Aquila διακοπή. Nihil fere me movet vox ΝΑΚΟΠΗC, quæ in duobus mss. fertur, ut legam ἀνακοπής, quia hæc vox nunquam reperitur in versione Aquilæ. Primam vero vocem, ΠΕΦΡΗΡΗC, ne conjectura quidem restituere audeamus, usque adeo violata est. [Ad οικοδόμος φραγμῶν Lamb. Bos scholion exhibet hujusmodi : τοίχον (sic) ἀνθίστων τῶ πλήσσοντι, murus resistens percutienti. Cf. et Tronimii Concordantias ad πλήσσω et φραγμός. DRACH.]

Ibid. 'A., τοῦ καθῆσθαι etc. Curter. ex ms. Jes.

HESAIÆ CAPUT LIX.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Θ.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

5.

5. Καὶ ὁ μέλλον τῶν ὠν φα-
γεῖν. Οἱ λοιποὶ, ὁ ἐσθίων ἐκ τῶν
ὠν αὐτῶν ἀποθάνεται.

5.

Τὸ δὲ συνεστραμμένον ἀποθρα-
γὲν ἔσται ἄσπις.Συντριψας οὐριον, εὔρε και ἐν
αὐτῷ βασιλισκον.

Τὸ θαλφθὲν ἐβράγη ἄσπις.

6.

6. Vacat.

6. ✕ Καὶ ἔργον ἀδικίας ἐν χερ-
✕ σιν αὐτῶν.

7.

7. Ταχινοὶ ἐκχέαι αἷμα. Οἱ λοι-
ποὶ, ταχινοὶ ἐκχέει αἷμα ✕ ἀνα-
✕ τιον.

7.

'Ανομίας.

'Αφρόνων.

'Αδικίας.

8.

8. Οὐκ οἶδασιν. Ἄλλος, οὐκ
ἔγνωσαν.

8.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

5.

5. Et qui de ovibus eorum comede-
rit. Reliqui, comedens de ovibus
eorum morietur.

5.

Quod autem convolutum est,
ubi fractum fuerit, erit aspis.Frangens putridum, reperit
etiam in ipso regulum.

Fotum erupit aspis.

6.

6. Vacat.

6. ✕ Et opus iniquitatis in mani-
✕ bus eorum.

7.

7. Veloces ad effundendum san-
guinem. Reliqui, veloces ad effun-
dendum sanguinem ✕ innocen-
tem.

7.

Iniquitatis.

Insipientium.

Injustitiæ.

8.

8. Nesciunt. Alius, non cogno-
verunt.

8.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ,
9 על-כן רחק משפט מכנו ויא תשיגנו צדקה נקיה לאור הנהדחשך	9.	9.
נהלך		Περιπατήσομεν.
10 נבשיבה	10.	10.
11 וכיונים הגה נהגה	11.	11. Καὶ ὡς περιστεραὶ φθογῆ φθεγξόμεθα.
13 פשע וכחש ביהה	13.	13. . . . ἀρνῆσασθαι ἐν Κυρίῳ.
כאחר		Ἵπισθεν.
16 והישע לו זרע	16.	16.
ויצדקתו היא סמכתהו		
18 לאיים גמול ישלם	18.	18.
19 כי-יבוא נהר צר רחח יהה נכסה בו	19.	19. Ὅτι ἐλεύσεται ὡς ποταμὸς πνεῦμα Κυρίου σύσσημον ἐαυτῷ.
20 ובא לעיון גואל	20.	20. Καὶ ἐλεύσεται τῇ Σιών ἀγ- χιστεύων.
ו'שבי פשע ביעקב		Καὶ τοῖς ἀποστρέψασιν ἀθεσίαν ἐν Ἰακώβ.
21 בריתי	21	21.

אמר יהה
VERSIO HEBRAICI TEXT.

9. Propterea elongavit se iudicium a nobis, et non apprehendit nos justitia. Expectavimus ad lucem, et ecce tenebrositas. Ambulabimus.
10. Palpabimus.
11. Et quasi columbæ gemendo gemimus.
13. Prævaricari, et mentiri in Dominum.
De post.
16. Et salvavit sibi brachium suum.

Et justitia ejus ipsa fulcivit eum.
18. Insularibus retributionem reddet.
19. Cum venerit veluti fluvius hostis, spiritus Domini erigens vexillum in eum.
20. Et veniet ad Sion redemptor.
Et redeuntibus prævaricatione Jacob.
21. Pactum meum.

Dixit Dominus.

VULGATA LATINA.

9. Propter hoc elongatum est iudicium a nobis, et non apprehendit nos justitia : expectavimus lucem, et ecce tenebræ. Ambulavimus.
10. Palpavimus.
11. Quasi columbæ meditantes gememus.
13. Peccare et mentiri contra Dominum.
Ne iremus post tergum.
16. Et salvavit sibi brachium suum.

Et justitia ejus ipsa confirmavit eum.
18. Insulis vicem reddet.
19. Cum venerit quasi fluvius violentus, quem spiritus Domini cogit.
20. Et venerit Sion redemptor.
Et eis qui redeunt ab iniquitate in Jacob.
21. Fœdus meum.

Dicit Dominus.

AQUILA.

9.
Ambulabimus.
10.
11. Et quasi columbæ vocem emittemus.
13. abnegare in Dominum.
Retro.
16.

18.
19. Quia veniet quasi fluvius... spiritus Domini signum sibi.
20. Et veniet Sion redemptor.
Et iis qui âversati fuerint prævaricationem in Jacob.
21.

Notæ et variæ lectiones ad cap. LIX Hesaiæ.

V. 5. *Ol λοιπ., ὁ ἐσθίων* etc. Procopius et Eusebius. Hic LXX vocem ימרת quam non expriment, aliter legisse videntur.
Ibid. 'A., καὶ τὸ θαλφθὲν etc. Procopius. Hieronymus vero : *Quod confotum est inveniet regulum, sive, juxta Symmachum et Theodotionem, aspidem* :

Aquila autem *viperam* posuit, pro quo in Hebraico legitur, EPHEE.)
V. 6. Θ., * καὶ ἔργον etc. Curter. ex ms. Jes. Hæc vero desiderantur in LXX.
V. 7. *Ol λοιπ., ταχινοὶ ἐκχέαι αἷμα ἀναίτην* Procopius. In marg. vero textus ms. Jes. legitur,

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

9. Διὰ τοῦτο μακρὰν ἐγένετο κρίσις ἀφ' ἡμῶν, καὶ οὐ καταλήβεται ἡμᾶς δικαιοσύνη. Προσδοκῶμεν εἰς τὸ φῶς, καὶ ἰδοὺ σκότος.

Περιπατήσομεν.

10. Διαψηλαφήσομεν.

11. Καὶ ὡς περισσότερὰ μελέτη μελετήσομεν.

13. Ἐγνωμεν ἀδεικεῖν, καὶ ψεύθεσθαι κατὰ Κυρίου.

Ἄπὸ ὀπισθεν.

16.

18. ✕ Ταῖς νήσοις ἀνταπόδομα ✕ ἀνταποδώσει.

19. Ἦξει ὡς ποταμὸς θλίβων τὸ πνεῦμα Κυρίου, ἐπειγεί καὶ ἤξει.

20. Καὶ ἤξει τῇ Σιών ἀγγισσιῶν.

Καὶ τοῖς ἀποστρέψασιν ἀσεβείαν ἐν Ἰακώβ.

21.

✕ Εἶπε Κύριος.

SYMMACHUS.

9. Propter hoc longe factam est iudicium a nobis, et non apprehendet nos justitia. Expectemus in lucem, et ecce tenebræ.

Ambulabimus.

10. Palpabimus.

11. Et quasi columba meditatione meditabimur.

13. Novimus prævaricari, et mentiri contra Dominum.

A tergo.

16.

18. ✕ Insulis retributionem re- ✕ tribuet.

19. Veniet quasi fluvius tribulans spiritus Domini, urget et veniet.

20. Et veniet Sion redemptor.

Et iis qui averſati sunt impietatem in Jacob.

21.

✕ Dixit Dominus.

✕ ἀναίτιον, quia deerat in τοῖς Ο', ut notat asteriscus.

Ibid. Ἀ., ἀνωφελοῦς etc. Curter. ex ms. Jes. ubi in textu τῶν Ο' legitur ἀπὸ φόνων, de homicidiis, ut in edit. Rom.; in marg. vero ἀφρόνων emendatur: quæ videtur esse vera τῶν Ο' lectio.

PATROL. GR. XVI.

9. Διὰ τοῦτο ἀπίστη ἡ κρίσις ἀπ' αὐτῶν, καὶ οὐ μὴ καταλάβῃ αὐτοὺς δικαιοσύνη. Ἰπομεινάντων αὐτῶν φῶς ἐγένετο αὐτοῖς σκότος.

Περιεπάτησαν.

10. Ψηλαφήσουσιν.

11. Καὶ ὡς περισσότερὰ ἄμα πορεύονται.

13. Ἦσέθησαμεν καὶ ἐψευσάμεθα.

ἽΟπισθεν.

16. Καὶ ἡμύνατο αὐτοὺς τῷ βραχίονι αὐτοῦ. Ἄλλος, καὶ ἔσωσεν αὐτῷ βραχίων αὐτοῦ.

Καὶ τῇ ἐλεημοσύνῃ ἐστηρίσατο. Οἱ λοιποὶ, καὶ τῇ δικαιοσύνῃ αὐτοῦ ἐπεστηρίσατο.

18. Vacat.

19. Ἦξει γὰρ ὡς ποταμὸς βίαιος ἡ ὀργὴ παρὰ Κυρίου, ἤξει μετὰ θυμοῦ.

20. Καὶ ἤξει ἐνεκεν Σιών ὁ ρυόμενος.

Καὶ ἀποστρέψει ἀσεβείας ἀπὸ Ἰακώβ.

21. Ἡ παρ' ἐμοῦ διαθήκη. Οἱ λοιποὶ, τὴν συνθήκην μου.

✕ Εἶπε Κύριος.

LXX INTERPRETES.

9. Propterea recessit iudicium ab eis, et non apprehendet eos justitia. Cum expectarent lucem, factæ sunt eis tenebræ.

Ambulaverunt.

10. Palpabunt.

11. Et quasi columba pariter ambulabunt.

13. Impie egimus et mentiti sumus.

Retro.

16. Et ultus est eos brachio suo. Alius, et salvavit sibi brachium suum.

Et misericordia fulcivit. Reliqui, et justitia sua fulcivit.

18. Vacat.

19. Veniet enim quasi fluvius violentus ira a Domino, veniet cum furore.

20. Et veniet propter Sion qui liberat.

Et avertet impietates a Jacob.

21. A me testamentum. Reliqui, fœdus meum.

✕ Dixit Dominus.

Notæ et variæ lectiones ad cap. LIX Hesaiæ.

V. 8. Ἄλλος, οὐκ ἔγνωσαν. Curter. ex ms. Jes.

V. 9. Procopius sic habet: Καὶ τοῦτο ἐκ βῆτόν καὶ τὰ ἐξῆς, ἀπὸ προσώπου τοῦ κατηγορουμένου λαοῦ ἐξέδωκαν οἱ λοιποὶ. Ἐπιφέρει γοῦν ὁ Σύμμαχος· διὰ τοῦτο μακρὰν ἐγένετο κρίσις ἀφ' ἡμῶν, καὶ οὐ καταλήβεται ἡμᾶς δικαιοσύνη· προσδο-

9.

Περιπατήσομεν.

10. Ψηλαφήσουσιν.

11. Καὶ ὡς περισσότερὰ μελέτη μελετήσομεν.

13.

Ἄπὸ ὀπισθεν.

16.

18. ✕ Ταῖς νήσοις ἀνταπόδομα ✕ ἀνταποδώσει.

19. Ἦξει γὰρ ὡς ποταμὸς πολλορρηχτῆς, πνεῦμα Κυρίου, ἐσημειώθη ἐν αὐτῷ.

20.

21.

THEODOTIO.

9.

Ambulabimus.

10. Palpabunt.

11. Et quasi columba meditatione meditabimur.

13.

A tergo.

16.

18. ✕ Insulis retributionem ✕ retribuet.

19. Veniet enim quasi fluvius obsidens urbes, spiritus Domini, signatus est in eo.

20.

21.

πῆσωμεν εἰς φῶς, καὶ ἰδοὺ σκότος, καὶ τὰ ἐξῆς. Καὶ οἱ Ὁ δὲ τὰ ἐπαγόμενα τῷ προσώπῳ τοῦ λαοῦ περιέδηξαν· ἀνεμίστραμεν κρῖσιν, καὶ οὐκ ἔστι σωτηρία, i. e. «Cæterum et verba hæc, et sequentia, tanquam ab accusati populi persona Reliqui ediderunt. Infert igitur Symmachus: *Propter hoc longe factum est iudicium a nobis, et non apprehendet nos iustitia: expectemus in lucem, et ecce tenebræ etc. LXX* quoque ea quæ post sequuntur, personæ populi tribuerunt: *Expectavimus iudicium, et non est salus.* » Quæ si cum supra positis in textu comparentur, clara erunt. Porro Curterius ad hoc Symmachi verbum, προσδοχῶμεν, in margine notat, γρ. προσδοχῆσαμεν, *expectavimus*, quæ sane lectio melius quadrat.

Ibid. Οἱ Γ', περιπατήσωμεν. Idem.

V. 10. Σ., διαψηλαφήσωμεν. Idem.

V. 11. 'A., καὶ ὡς περισσεραὶ etc. Procopius. [Initiū huius commatis vocem דבִּים dedit Montf. cum versione ementita aliorum, ὡς ἄρκτος ἀτεχνουμένη, sicut *ursa orbata*, et hanc subiecit notam: «'Ἄλλοι, ὡς etc. Eusebius in Hesaiam.» Sed palam male in-

tellexit verba Eusebii, qui nempe in commentario ad h. l. ita scripsit: καὶ ἐν ἄλλοις δὲ εἴρηται, ὡς ἄρκτος ἀτεχνουμένη. Quibus verbis, ut optime observat Schleusnerus, cum in textu Hebraico nihil respondeat, quis non sponte videt, per τοὺς ἄλλους non *Reliquos*, exceptis Alexandrinis, *interpretes*, qui κατ' ἐξοχὴν, οἱ ἄλλοι dicuntur, sed ἄλλους τῶ- πους, h. e. *alia S. Script. loca*, in quibus similis loquendi formula reperitur, intelligenda esse; v. g. Prov. xvii, 12, *ursa raptis fœtidus*; Hos. xii, 8, *ursa raptis catulis etc. DRACH.*]

V. 13. 'A.,..... ἀρνήσασθαι ἐν Κυρίῳ etc. Procopius. In margine autem ms. Jes. legitur, 'A., Θ., X ἐν ΠΙΠΙ. Quæritur vero cur Aquila, qui vertit ἐν Κυρίῳ, posuisse item dicatur, ἐν ΠΙΠΙ? Dicendum est, Aquilam vel utrumque posuisse in textu, vel cum vertisset ἐν Κυρίῳ, in margine annotasse ἐν ΠΙΠΙ, vel denique illud ἐν ΠΙΠΙ, ex altera ejus editione desumptum esse. Nam duas Aquilam versiones fecisse certum est. Hieronymus item ait: *Aquila, negare Deum.* [Lectionem Symmachi sic dedit Montf., tanquam e Procopio haustam, ἐγνωμεν ἄδι-

HESAIÆ CAPUT LX.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΑΑΣ.
1 קָבַמִּי אֲדוּי כִּי-בֹא אֲדָךְ	1.	1. Ἀνάστηθι, φωτίσθητι ὅτι ἦλθε φῶς σου.
2 כִּי-הִנֵּה דוֹשָׁךְ	2.	2.
וְרַח יְהוָה		
3 וְרַח	3.	3. X Τῆς ἀνατολῆς σου.
4 כֻּלֵּם נִקְבַּשׁ	4.	4. X Πάντα: συνηγμένα.
5 וְהִרְתָּ	5.	5.
כִּי-יִהְיֶה עֲלֶיךָ הַמָּן יִם חֵיל גִּידִים		
6 וְעֵנַפָּה	6.	6. Καὶ Γαίφά.
7 וְעַלָּךְ	7.	7.
8 אֶל-אַרְבֻּזֵיהֶם	8.	8. Καταράκτας αὐτῶν.
9 לְשֵׁם יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְלִקְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל	9.	9. Ἐν ὀνόματι Κυρίου Θεοῦ σου, καὶ τῷ Ἁγίῳ Ἰσραὴλ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Surge, illuminare, quia venit lumen tuum.	1. Surge, illuminare, Jerusalem: quia venit lumen tuum.	1. Surge, illuminare, quia venit lumen tuum.
2. Quia ecce tenebræ.	2. Quia ecce tenebræ.	2.
Orietur Dominus.	Orietur Dominus.	
3. Ortus tui.	3. Ortus tui.	3. X Orientis tui.
4. Omnes ipsi congregaverunt se.	4. Omnes isti congregati sunt.	4. X Omnia: congregata.
5. Et splendebis.	5. Et afflues.	5.
Quando conversa fuerit ad te multitudo maris, fortitudo gentium.	Quando conversa fuerit ad te multitudo maris, fortitudo gentium.	
6. Et Ephā.	6. Et Ephā.	6. Et Gæpha.
7. Ascendent.	7. Offerentur.	7.
8. Ad columbaria sua.	8. Ad fenestras suas.	8. Cataractas suas.
9. Nomini Domini tui, et Sancto Israel.	9. Nomini Domini tui, et Sancto Israel.	9. In nomine Domini Dei tui, et Sancto Israel.

κην, καὶ ψεύδεσθαι κατὰ Κύριον. Procopius autem sane aliter: ὁ δὲ Σύμ., ἔγωμεν, φησὶν, ἀδίκην καὶ ψεύδεσθαι κατὰ Κυρίου. Verbum ἀδίκην, præterea, postulant et Hebr. textus et quæ sequuntur. DRACH.]

Ibid. 'Α., ἔπισθεν etc. Curter. ex ms. Jes. [Etiam hic errorem suspicamus; Marchalianus enim cod. habet: οἱ Ὁ, ἔπισθεν, 'Α., ἀπὸ ἔπισθεν. Et revera probabilis est Aquilam sic transtulisse ad litteram Hebr. פָּרַח, de post. DRACH.]

V. 16. Ἄλλος, καὶ ἔσωσεν etc. Procopius.

Ibid. Οἱ λοιποὶ, καὶ τῇ δικαιοσύνῃ. Idem.

V. 18. Σ., Θ., ✕ ταῖς νήσοις etc. Curter. ex ms. Jes. [Aliud præterea desideratur in LXX virorum versione præsentis versiculi. Nempe, Hebr. textus habet (iram) inimicis suis, retributionem hostibus suis. Ὁ autem tantum, τοῖς ὑπεναντίοις. Grabius ita supplet, ... αὐτοῦ, ἀμυναν τοῖς ἐχθροῖς αὐτοῦ. Ut autem de more, tacet unde depromperit. DRACH.]

V. 19. 'Α., ὅτι ἐλεύσεται ὡς ποταμὸς... πνεῦμα etc. Procopius. Hieronymus vero: « Α., quasi flumen angustum, spiritus Domini signaculum ejus. Th., quasi fluvius oppugnans, spiritus Domini signatus est. » In lectione Aquilæ apud Procopium desideratur

vox Græca, quæ respondeat Latinæ, angustum. Ea autem erat, ut videtur, στενόν.

Ibid. Ἦξει γάρ etc. Ad hæc Procopius: Ὁργῆς δὲ καὶ θυμοῦ οὔτε τὸ Ἑβρ. οὔτε οἱ λοιποὶ μὲμνηνται. I. e., Ira autem et furoris neque Hebr. neque reliqui mentionem fecerunt. DRACH.

V. 20. 'Α., καὶ ἐλεύσεται τῇ Σιών ἀγγιστεύων. Procopius. Hieronymus vero: « Sive juxta Hebraicam veritatem, qui propinquus est Sion, et de Israel stirpe generatus. Hoc enim GOEL, i. e., ἀγγιστεύς, sonat. » [Montf., a Drusio deceptus, edidit: 'Α., Σ., καὶ ἤξει τ. Σ. ἄ. notamque subjecit: 'Α., Σ., καὶ ἤξει etc. Procopius. At cæco cæcus ducatum præstitit, et ambo in foveam ceciderunt. Procopius enim ita scripsit: Ἀντὶ δὲ τοῦ, Καὶ ἤξει etc. 'Ακ., Καὶ ἐλεύσεται τῇ Σιών ἀγγιστεύων, φησὶν, ὁ δὲ Σύμ., Καὶ ἤξει τ. Σ. ἄ. DRACH.]

Ibid. 'Α., καὶ ταῖς ἀποστρέψ- etc. Procopius.

V. 21. Οἱ λοιποὶ, τὴν συνθήκην μου. Hieronym. : « Hoc est fœdus meum, sive pactum, ut omnes alii transtulerunt. » Sæpe diximus Reliquos vocem פָּרַח συνθήκην fere semper vertere.

Ibid. Σ., ✕ εἶπε Κύριος. Curterius ex ms. Jes. Asterisco notatur ex Symmacho in LXX, ubi deerat, translatum esse, ubi hodie habetur.

HESAIÆ CAPUT LX.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

- 1. Ἀνάστηθι, φωτίσθητι, ὅτι ἤλθε φῶς σου.
- 2.
- 3. ✕ Τῆς ἀνατολῆς σου.
- 4. ✕ Πάντα : συνηγμένα.
- 5.
- Ἦταν ἐπιστραφῆ ἐπὶ σὲ τὸ πλήθος τῆς θαλάσσης, καὶ ἡ δύναμις τῶν ἐθνῶν.
- 6. Καὶ Γαιφά.
- 7.
- 8. Εἰς θυρίδας αὐτῶν.
- 9. Ἐν ὀνόματι Κυρίου Θεοῦ σου, καὶ τῷ Ἁγίῳ Ἰσραήλ.

- 1. Φωτίξου, φωτίξου, Ἰερουσαλήμ, ἡκει γάρ σου τὸ φῶς.
- 2. Ἰδοὺ σκότος. Ἄλλος, ✕ ὅτι : Ἰδοὺ σκότος. Φανήσεται Κύριος. Οἱ λοιποὶ, ἀνατελεῖ Κύριος.
- 3. Vacat.
- 4. Συνηγμένα (τὰ τέκνα σου).
- 5. Vacat.
- Ἦτοι μεταβαλεῖ εἰς σὲ πλοῦτος θαλάσσης, καὶ ἐθνῶν.
- 6. Καὶ Γαιφά.
- 7. Ἄνευχθήσεται.
- 8. Σὺν νοσοῖς ἐπ' ἐμέ.
- 9. Διὰ τὸ ὄνομα Κυρίου τὸ ἅγιον, καὶ διὰ τὸν Ἅγιον τοῦ Ἰσραήλ ἐνδοξὸν εἶναι.

- 1.
- 2.
- 3. ✕ Τῆς ἀνατολῆς σου.
- 4. ✕ Πάντα : συνηγμένα.
- 5. ✕ Καὶ χαρίση.
- 6. Καὶ Γαιφά.
- 7. Ἐαυτοὺς ἀνοίσουσι.
- 8. Εἰς θυρίδας αὐτῶν.
- 9. Ἐν ὀνόματι Κυρίου Θεοῦ σου, καὶ τῷ Ἁγίῳ Ἰσραήλ.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

- 1. Surge, illuminare, quia venit lumen tuum.
- 2.
- 3. ✕ Orientis tui.
- 4. ✕ Omnia : congregata.
- 5.
- Quando conversa fuerit super te multitudo maris, et virtus gentium.
- 6. Et Gæpha.
- 7.
- 8. Ad fenestras suas.
- 9. In nomine Domini Dei tui, et Sancto Israel.

- 1. Illuminare, illuminare, Jerusalem, venit enim lumen tuum.
- 2. Ecce tenebræ. Alius, ✕ quia : ecce tenebræ. Apparebit Dominus. Reliqui, orietur Dominus.
- 3. Vacat.
- 4. Congregati (filii tui).
- 5. Vacat.
- Quoniam transferentur in te divitiæ maris et gentium.
- 6. Et Gæpha.
- 7. Offerentur.
- 8. Cum pullis ad me.
- 9. Propter nomen Domini sanctum, et quia Sanctus Israel gloriosus est.

- 1.
- 2.
- 3. ✕ Orientis tui.
- 4. ✕ Omnia : congregata.
- 5. ✕ Et gratificaberis.
- 6. Et Gæpha.
- 7. Offerent se.
- 8. Ad fenestras suas.
- 9. In nomine Domini Dei tui, et Sancto Israel.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

ΑΚΥΤΑΣ.

בדש דהדר דהדר 13

13.

13. Σὺν ἐλάτῃ, καὶ θαδαάρ καὶ θαασσοῦρ.

ומקם רגלי אבד

✕ Καὶ τὸν τόπον τῶν ποδῶν μου δοξάσω.

ל-כפות רגליך 14

14.

✕ Καὶ προσκυνήσουσιν ἐπὶ τὰ ἰχνη τῶν ποδῶν σου πάντες οἱ παροξύναντες.

כל-מנאך

16.

ינקב 16

16.

18. Ὑμνησις.

דהדר 18

18.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

13. Abies, sapinus et ulmus.

13. Abies, et buxus, et pinus

13. Cum abiete, et thadaar et thaassur.

Et locum pedum meorum glorificabo.

Et locum pedum meorum glorificabo.

✕ Et locum pedum meorum glorificabo.

14. Et incurvabunt se ad plantas pedum tuorum omnes reprobandes te.

14. Et adorabunt vestigia pedum tuorum omnes qui deirahabant tibi.

✕ Et adorabunt ad vestigia pedum tuorum omnes exacerbantes.

16. Jacob.

16. Jacob.

16.

18. Laudem.

18. Laudatio.

18. Laudatio.

Notæ et variæ lectiones ad cap. LX Hesaiæ.

V. 1. 'A., Σ., ἀνάστηθι, φωτίσθητε etc. Sic bis Procopius. Legitur etiam φωτίζου. [Operæ pretium judicamus ipsa Procopii verba exscribere, quæ aliquanto aliter sonant. Ἡ κατὰ τοὺς ἄλλους· Ἀνάστηθι, φωτίσθητε. Τὸ δὲ Ἱερουσαλήμ οὐ κείται παρὰ τοῖς ἄλλοις· ἀλλ' ὁ μὲν 'Α., Ἀνάστηθι, φωτίζου, φησὶν, ὅτι ἦλθεν φῶς σου· καὶ Σύμ. ὁμοίως, καὶ τὸ Ἔβρ. 1. e., Vel, secundum alios: Surge, illuminare. Illud autem Jerusalem non jacet apud alios: sed Aq., Surge, illuminare (φωτίζου), ait, quia venit lux tua: et Sym. similiter, ut et Hebr. DRACH.]

V. 2. Ἄλλος, ✕ ὅτι. Curter. ex ms. Jes. [Absque nomine interpretis. Sub asterisco tanquam textui inserendum. DRACH.]

Ibid. Οἱ λοιπ., ἀνατελεῖ Κύριος. Procopius.

V. 3. Οἱ Γ', ✕ τῆς ἀνατολῆς σου. Curter. ex ms. Jes.

V. 4. Οἱ Γ', ✕ πάντα. Idem.

V. 5. Θ., ✕ καὶ χάριση. Idem. [Lege, χαρήση. DRACH.]

Ibid. Σ., ὅταν ἐπιστραφῇ etc. Procopius.

Ad illud LXX Interpretum, καὶ φοβηθήση, et timebis, sic Procopius: Τὸ δὲ, καὶ φοβηθήση, παρὰ μὲν τοῖς λοιποῖς οὐκ ἐμφέρεται. 1. e. Illud autem x. φ. apud reliquos non fertur. DRACH.

V. 6. Οἱ Γ', καὶ Γαιφά. In textu ms. Jes., καὶ Γαιφάρ.

V. 7. Hieronymus ait Theodotionem vertisse, offerent se. Græcum non habemus. [Supplevimus ex Lamb. Bos. DRACH.]

V. 8. Hieronymus: « Juxta Symm. et Theodotionem, ad fenestras suas: juxta Aquilam, ad earactias suas. » [Sym. et Th. Græca supplevimus ex L. Bos. DR.]

HESAIÆ CAPUT LXI.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

ΑΚΥΤΑΣ.

דני דני 1

1.

1.

ענין
דחב לנשבדי-לב

לקרא לשבוי דהדר
האסירים פקח-קח

2 שנת-רען 2

2.

Κηρύξει αιχμαλώτους ἄφρων.

2.

ליתה

לאהיבו

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

1. Spiritus Domini.

1. Spiritus Domini.

1.

Mansuetis.

Mansuetis.

Ad obligandum fractos corde.

Ut mederer contritis corde.

Ad prædicandum captivis libertatem.

Et prædicarem captivis indulgentiam.

Prædicare captivis remissionem.

Et vincitis apertionem carceris.

Clausis apertionem.

2. Annum voluntatis.

2. Annum placabilem.

2.

Domino.

Domino.

Deo nostro.

Deo nostro.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

13. * Καὶ τὸν τόπον τῶν ποδῶν μου δοξάσω.
 14. * Καὶ προσκυνήσουσιν ἐπὶ τὰ ἴχνη τῶν ποδῶν σου πάντες οἱ παροξύναντες.
 16.
 18. Ἀνεσις.

SYMMACHUS.

13. * Et locum pedum meorum glorificabo.
 14. * Et adorabunt ad vestigia pedum tuorum omnes exacerbantes.
 16.
 18. Laus.

13. Ἐν κυπαρίσῳ καὶ πεύκῃ καὶ κέδρῳ.
Vacat.
 14. *Vacat.*
 16. Ἰσραήλ. Ἄλλοι, Ἰακώβ.
 18. Γλύμμα.

LXX INTERPRETES.

13. In cyparisso, et pino, et cedro.
Vacat.
 14. *Vacat.*
 16. Israel. Alii, Jacob.
 18. Sculptura.

13. Βραθῦ, θαδαάρ καὶ θαασσοῦρ.
 * Καὶ τὸν τόπον τῶν ποδῶν μου δοξάσω.
 14. * Καὶ προσκυνήσουσιν ἐπὶ τὰ ἴχνη τῶν ποδῶν σου πάντες οἱ παροξύναντες.
 16.
 18.

THEODOTIO.

13. Brathy, thadaar, et thaassur.
 * Et locum pedum meorum glorificabo.
 14. * Et adorabunt ad vestigia pedum tuorum omnes exacerbantes.
 16.
 18.

Notæ et variæ lectiones ad cap. LX Hesaiæ.

V. 9. Οἱ Γ΄, ἐν ὄνοματι Κυρίου etc. Curter. ex ms. Jes. [Melius cod. Marchal., οἱ Γ΄, τῷ ὄνοματι Κυρίου etc. DRACH.]
 V. 13. Hieronymus : « De quo etiam nunc Scriptura promittit, abietem, et buxum, et pinum; sive juxta LXX, cyparissum, et pinum, et cedrum; aut juxta Aquilam, abietem, Thadaar (al. Thadaor) et Thuassur; vel juxta Theodotionem, brathi (al. brati) Thadaur et Thaassur. » Martianus noster legit, brats. Vocem שַׁבַּר βραθῦ reddidit supra Symmachus 55, 13. Ms. noster Commentariorum Hieronymi in Hesaiam, hic habet Brati. [Aquila textum Græcum supplēvimus e Lamberto Bos. Theodotionis vero nostro periculo. DRACH.]
 Ibid. Ἀ., Σ., Θ., * καὶ τὸν τόπον etc. Curterius ex ms. Jes. Hieronymus item sic, * et locum pe-

dum meorum glorificabo :
 V. 14. Οἱ Γ΄, * καὶ προσκυνήσουσιν etc. Idem.
 V. 16. Ἄλλοι, Ἰακώβ. Idem.
 V. 18. Ἀ., ὕμνησις etc. Procopius. LXX vero qui vertunt γλύμμα, aliud quam πῆπη haud dubie legerunt.
 Ad illud τῶν Ο΄, ἀλλὰ κληθήσεται σωτήριον τὰ τεῖχη σου, sed vocabuntur salutare muri tui, ita Eusebius in Commentario : Ἄντι δὲ τῷ Σωτήριον ἡ Ἑβραϊκὴ ἀνάγνωσις τὸν Ἰησοῦν αὐτὸν τε περιέχει αὐτοῖς στοιχείοις καὶ χαρακτήρσιν, οἷοις ὁ Σωτήρ ἡμῶν ἀναγράφεται. I. e., Pro autem illo Salvatore, Hebraica scriptura Jesum præfert, ipsissimam elementis et characteribus quibus ipse Salvator noster scribitur. (Nempe, πῆπη.) DRACH.

HESAIÆ CAPUT LXI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1. Δήσασθαι τὰ τραύματα ἁμαρτωλῶν.
 Κηρύξει αἰχμαλώτοις ἄφεςιν.
 (Δεδεμένοις λύσιν).
 2.

SYMMACHUS.

1. Ad alliganda vulnera peccatorum.
 Prædicare captivis remissionem.
 Vincit solutionem.
 2.

1. Πνεῦμα Κυρίου. Ἄλλος, πνεῦμα * Κύριος.
 Πτωχοῖς. Ἄλλος, ταπεινοῖς.
 Ἰάσασθαι τοὺς συντετριμμένους τὴν καρδίαν.
 Κηρύξει αἰχμαλώτοις ἄφεςιν.
 Καὶ τυφλοῖς ἀνάδλεψιν.
 2. Ἐνιαυτὸν δεκτόν. Οἱ λοιποὶ, ἐνιαυτὸν εὐδοκίας.
 Τοῦ Κυρίου. Ἄλλος, τῷ Κυρίῳ.
 * Τῷ Θεῷ ἡμῶν.

LXX INTERPRETES.

1. Spiritus Domini. Alius, spiritus * Dominus.
 Pauperibus. Alius, humilibus.
 Sanare contritos corde.
 Prædicare captivis remissionem.
 Et cæcis visus restitutionem.
 2. Annum acceptabilem. Reliqui, annum beneplaciti.
 Domini. Alius, Domino.
 * Deo nostro.

1. Δήσασθαι τὰ τραύματα ἁμαρτωλῶν.
 Κηρύξει αἰχμαλώτοις ἄφεςιν.
 2.

THEODOTIO.

1. Ad alliganda vulnera peccatorum.
 Prædicare captivis remissionem.
 2.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
3 לתת להם אילי	3.	3. ✕ Δοῦναι αὐτοῖς.
4 ראשנים	4.	4. Πρώτων.
6 אלהינו	6.	6. ✕ Θεοῦ ἡμῶν. Ῥηθήσεται ὑμῖν. Τὴν εὐπορίαν τῶν ἐθνῶν. Καὶ ἐν δόξῃ αὐτῶν πορφύρα ἐν- δύσεσθε.
יאמר לכם חיל גוים ובכבדם תתמור		7.
7 תודה בשחכם משנה וכלמה ירם הלקם	7.	7.
8 באמת	8.	8.
9 בתוך העמים	9.	9.
10 שוש אשיש ביהודה תגל נפשי באלהי	10.	10. Χαίρων χαρήσομαι ἐν Θεῷ, εὐφρανθήσεται ἡ ψυχὴ μου ἐν τῷ Θεῷ μου. Ὡς νύμφιον ἱερατευμένον στεφά- νω, καὶ ὡς νύμφην κοσμουμένην σχεύεσιν αὐτῆς.
11 כותן יתן פאר וככלה תעדה כליה	11.	11.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3. Ad dandum eis. Quereus.	3. Et darem eis. Fortes.	3. ✕ Ad dandum eis.
4. Priscorum.	4. Antiquas.	4. Primorum.
6. Dei nostri. Dicetur vobis. Facultatem gentium. Et in gloria eorum prædicabitur vos.	6. Dei nostri. Dicetur vobis. Fortitudinem gentium. Et in gloria eorum superbie- tis.	6. ✕ Dei nostri. Dicetur vobis. Abundantiam gentium. Et in gloria eorum purpura in- duemini.
7. Pro pudore vestro duplici, et ignominia, exsultabunt parte sua.	7. Pro confusione vestra duplici et rubore laudabunt partem suam.	7.
8. In veritate.	8. In veritate.	8.
9. In medio populorum.	9. In medio populorum.	9.
10. Gaudendo gaudebo in Do- mino, exsultabit anima mea in Deo meo. Tanquam sponsum consecrabit gloria, et tanquam sponsam orna- bit vasis suis.	10. Gaudens gaudebo in Domi- no, et exsultabit anima mea in Deo meo. Quasi sponsum decoratum co- rona, et quasi sponsam ornatam monilibus suis.	10. Gaudens gaudebo in Deo, exsultabit anima mea in Deo meo. Tanquam sponsum sacerdotio functum cum corona, et tanquam sponsam ornatam vasis suis.
11. Proferet.	11. Profert.	11.

Notæ et variæ lectiones ad cap. LXI Hesaiæ.

V. 1. Ἄλλος, ✕ Κύριος. Curter. ex ms. Jes.
Ibid. Ἄλλος, ταπεινοῖς. Idem.
Ibid. Hieronymus: « Sive juxta Symmachum et Theodotionem, ad alliganda vulnera (peccatorum), prædicare captivis remissionem, cæcis ut videant, vel clausis apertionem, quod manifestius interpretatus est Symmachus, vinculis solutionem. » [Symmachi et Th. lectionem Græcam adjecimus ex cod. Marchal. DRACH.]
Ibid. Κηρύξαι ἀγαλώτοις ἀφεςιν. Videtur Hieronymus innuere supra, eandem hic esse τῶν O' et aliorum versionem; sed res non sat explorata est.
V. 2. Οἱ λοιπ., ἐνιαυτὸν εὐδοκίας. Procopius.
Ibid. Ἄλλος, τῷ Κυρίῳ. Curter. ex ms. Jes.
Ibid. ✕ Τῷ Θεῷ ἡμῶν. Idem. [Sine nomine interpretis, et cum asterisco. quia in LXX deerat. DRACH.]

V. 3. Ἄ., Θ., ✕ δοῦναι αὐτοῖς. Idem, et mox ✕ αὐτοῖς post κληθήσονται. [Drusius, ex Procopio, δοῦναι αὐτοῖς, absque nomine interpretis, et αὐτοῖς, post κληθήσονται τῶν O', Symmacho et Th. tribuens. Sic etiam Marchal. codex, qui utriusque lectioni asteriscum præfigit. DRACH.]
Ibid. Σ., ἰσχυροί. Procopius. Hic Hieronymus: « Tunc vocabuntur generationes justitiæ, plantatio Domini gloriosa: vel juxta Hebraicum, ELE, per extensam utramque syllabam, fortes, Deique justitiæ, aut plantatio Domini ad glorificandum. »
V. 4. Ἄ., πρώτων. Σ., Θ., ἀρχαίων. Curter. ex ms. Jes.
V. 6. Ἄ., Σ., Θ., ✕ Θεοῦ ἡμῶν Ῥηθήσεται ἡμῖν. Idem.
Ibid. Ἄ., τὴν εὐπορίαν τῶν ἐθνῶν. Procopius. [Secundum autem Marchal. cod., οἱ Γ', ἰσχυρὸν ἐθνῶν. DRACH.]

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

3.
Ἰσχυροί.
4. Ἀρχαίων.
6. ✕ Θεοῦ ἡμῶν.
Ῥηθήσεται ὕμιν.
- 7.
- 8.
- 9.
10. Ἀγαλλιάσει ἀγαλλιάσομαι ἐν Θεῷ, εὐφρανθήσεται ἡ ψυχὴ μου ἐν τῷ Θεῷ μου.
Ὅσπερ νυμφίον κεκοσμημένον στεφάνῳ, καὶ ὡς νύμφην περικειμένην τὴν σκευὴν αὐτῆς.

11. ✕ Ἀνατέλλει.

SYMMACHUS.

3.
Fortes.
4. Antiquorum.
6. ✕ Dei nostri.
Dicetur vobis.
- 7.
- 8.
- 9.
10. Exsultatione exsultabo in Deo, lætabitur anima mea in Deo meo.
Quasi sponsam ornatam corona, et quasi sponsam circumdatam suppellectili sua.
11. ✕ Pullulat.

3.
Γενεαί.
4. Πρότερον.
6. Θεοῦ.
Deest.
Ἰσχὺν ἔθνων.
Καὶ ἐν τῷ πλοῦτῳ αὐτῶν θαυμάσθησθε.
7. Deest.

8. Τοῖς δικαίοις. Οἱ λοιποὶ, ἐπ' ἀληθεία.

9. ✕ Ἐν μέσῳ τῶν λαῶν.

10. Καὶ εὐφροσύνη εὐφρανθήσεται ἐπὶ Κυρίου, ἀγαλλιάσθω ἡ ψυχὴ μου ἐπὶ τῷ Κυρίῳ.

Ὡς νυμφίῳ περιέθηκέ μοι μίτραν, καὶ ὡς νύμφην κατεκόσμησέ με κόσμῳ.

11. Ἀνατελεῖ.

LXX INTERPRETES.

3.
Generaciones.
4. Prius.
6. Dei.
Deest.
Fortitudinem gentium.
Et in divitiis eorum eritis admirabiles.
7. Deest.

8. Justis. Reliqui, in veritate.

9. ✕ In medio populorum.

10. Et lætitia lætabuntur super Dominum : exsultet anima mea in Domino.

Sicut sponso circumposuit mihi mitram, et sicut sponsam ornavit me mundo muliebri.

11. Orietur.

3. ✕ Δοῦναι αὐτοῖς.
4. Ἀρχαίων.
6. ✕ Θεοῦ ἡμῶν.
Ῥηθήσεται ὕμιν.
7. ✕ Ἀντὶ τῆς αἰσχύνης ὑμῶν ✕ διπλᾶς, καὶ ἐντροπῆς, ἀγαλλιάσονται μερὶς αὐτῶν.
- 8.

9. 10. Ἀγαλλιάσει ἀγαλλιάσομαι ἐν Θεῷ, εὐφρανθήσεται ἡ ψυχὴ μου ἐν τῷ Θεῷ μου.
Στεφάνῳ.

11.

THEODOTIO.

3. ✕ Ad dandum eis.
4. Antiquorum.
6. ✕ Dei nostri.
Dicetur vobis.
7. ✕ Pro pudore vestro duplici, ✕ et ignominia, exsultabunt pars ✕ eorum.
- 8.
- 9.
10. Exsultatione exsultabo in Deo, lætabitur anima mea in Deo meo.
Corona.
- 11.

Notæ et variæ lectiones ad cap. LXI Hesaiæ.

Ibid. 'A., καὶ ἐν δόξῃ αὐτῶν etc. Hieronymus.

V. 7. Θ., ✕ ἀντὶ τῆς αἰσχύνης etc. Curter. ex ms. Jes. Confirmatur autem ex Hieronymo, qui habet : « Quodque sequitur : Pro confusione duplici, et pro rubore laudabunt partem suam, quod in LXX non habetur, sic mihi explanandum videtur : Pro eo quod duplicem habebatis confusionem, tam super populo Judæorum, qui a Deo recesserat, quam super nationibus, quæ idolis serviebant, videbitis eos conversos ad timorem Dei, laudare partem suam. Haud dubium quin Dominum, de quo loquebatur et sanctus, Pars mea Dominus. »

V. 8. Οἱ λοιποί, ἐπ' ἀληθεία. Procopius.

V. 9. ✕ ἐν μέσῳ τῶν λαῶν. Curter. ex ms. Jes. Hæc autem hodie habentur in τοῖς Ο', sed ex aliis versionibus cum asterisco olim istuc inducta. [Marchal. cod. in margine tantum habet, absque nomine interpretis, sub asterisco, tanquam in LXX

transferendum. DRACH.]

V. 10. 'A., χαίρων χαρήσομαι etc. Curter. ex ms. Jes. [Marchal. cod. aliter refert versionem Aquilæ. 'A., χαίρων χαρήσομαι ἐν Κυρίῳ, ἀγαλλιάσεται ἡ ψυχὴ μου. DRACH.]

Ibid. 'A., ὡς νυμφίον ἱερατευμένον στεφάνῳ etc. Sic Procopius Aquilæ et Symmachi lectiones adfert. Ubi notes apud Procopium desiderari vocem στεφάνῳ : sed ea habetur apud Hieronymum, qui hoc ex Aquila adfert, ἱερατευμένος στεφάνῳ : quod lingua nostra dicitur, sacerdotii portans coronam. Theodoretus vero ait, οἱ τρεῖς, στέφανον. [Scil., in Aquilæ tantum lectione desideratur apud Procopium vox στεφάνῳ. Sic etiam desideratur in Marchal. cod., qui loco ἱερατευμένον, habet ἱερατευόμενον. DRACH.]

V. 11. Σ., ✕ ἀνατέλλει. Curter. ex ms. Jes. In edit. τῶν Ο' Rom. legitur ἀνατελεῖ.

TO EBPAIKON.

1 זדקה וישועות
 2 וכל-מלכים
 4 בעילה
 כי-חפץ יהיה בך וארץ תבעל
 6 את-יהוה אל-דמי
 7 ואל-תחז דמי לו עד-יסקך
 ועד-ישים את-ירושלם תולה בארץ
 8 בימינו
 9 בחצרות
 10 עבד עבד
 פס דרך
 11 ארץ
 12 להם

VERSIO HEBRAICI TEXT.

1. *Justitia ejus.*
Et salus ejus.
 2. *Et cuncti reges.*
 4. *Possessa.*
Quia complacuit Dominus in te, et terra tua maritabitur.
 6. *Dominum.*
Ne silentium.
 7. *Et ne detis silentium ei, donec stabiliat, et donec ponat Jerusalem laudem in terra.*
 8. *In dextera sua.*
 9. *In atriis.*
 10. *Transite, transite.*
Complanate viam.
 11. *Cum eo.*
 12. *Eos.*

HESAIAE CAPUT LXII.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

1.
 2.
 4.
 6.
 7.
 8.
 9.
 10.
 11.
 12.

VULGATA LATINA.

1. *Justus ejus.*
Et salvator ejus.
 2. *Et cuncti reges.*
 4. *Inhabitata.*
Quia complacuit Domino in te, et terra tua inhabitabitur.
 6. *Domini.*
Ne taceatis.
 7. *Et ne detis silentium ei, donec stabiliat, et donec ponat Jerusalem laudem in terra.*
 8. *In dextera sua.*
 9. *In atriis.*
 10. *Transite, transite.*
Præparate viam.
 11. *Cum eo.*
 12. *Eos.*

ΑΚΥΤΑΑΣ.

1. Ἡ δικαιοσύνη αὐτῆς.
 2. Καὶ ✕ πάντες : βασιλεῖς.
 4. Ἐσχημένη.
 6. ✕ Τὸν Κύριον.
 7.
 8. Ἐν δεξιᾷ αὐτοῦ.
 9.
 10.
 11.
 12.

AQUILA.

1. *Justitia ejus.*
 2. *Et ✕ cuncti : reges.*
 4. *Possessa.*
 6. ✕ *Dominum.*
 7.
 8. *In dextera sua.*
 9.
 10.
 11.
 12.

Notæ et variæ lectiones ad cap. LXII Hesaiæ.

V. 1. Οἱ Γ', ἡ δικαιοσύνη αὐτῆς. Curter. ex ms. Jes.
 Ibid. *Οἱ λοιπ., αὐτῆς.* Idem.
 V. 2. 'A., Σ., ✕ πάντες. Idem.
 V. 4. 'A., ἔσχημένη. Σ., Θ., συναρισμένη. Hieronymus in hunc locum : « Sed quæ prius vocabaris *relicta*, quod Hebraice dicitur AZUBA, vocaberis EPHSI-BA, quod interpretatur, *voluntas mea in ea*; et terra tua, quæ prius vocabatur SEMEMA,

*desolata, sive deserta, postea vocabitur BULA, quod Aquila interpretatus est ἔσχημένη : Symmachus et Theodotio, συναρισμένη : LXX, οικουμένη : quæ omnia, habitatam possessamque significant. » Ibid. Σ., Θ., ✕ ὅτι εὐδοχήσῃ etc. Curter. ex ms. Jes.
 V. 6. Οἱ Γ', ✕ τὸν Κύριον. Idem.
 Ibid. Σ., μὴ ἠσυχάσατε. Procopius.
 V. 7. Σ., μὴ ὥστε etc. Symmachi lectionem adfert*

HESAIAE CAPUT LXIII.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

1.

ΑΚΥΤΑΑΣ.

1.

TO EBPAIKON.

1 מבצרה בלבשו
 אני מדבר בצדקה רב להשיע
 1. De Bosra.
 In stola sua.
 Ego loquens in justitia, magnus ad salvandum.

VULGATA LATINA.

1. *De Bosra.*
In stola sua.
Ego qui loquor justitiam, et propugnator sum ad salvandum.

AQUILA.

1.

HESAIÆ CAPUT LXII.

Θ.

ΘEOΔOΤΙΩΝ.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

1. Ἡ δικαιοσύνη αὐτῆς.
2. Καὶ ✕ πάντες ῥ βασιλεῖς.
4. Συμφισμένη.
- ✕ Ὅτι εὐδοκῆσαι Κύριος ἐν σοί,
✕ καὶ ἡ γῆ σου συνοικισθήσεται.
6. ✕ Τὸν Κύριον.
- Μὴ ἠσυχάσατε.
7. Μὴ δῶτε ἠσυχάσαι αὐτῶ, ἕως
ἐτοιμάσῃ, καὶ ἕως θῆ τὴν Ἱερουσα-
λήμ ἀνεσθίεν ἐν τῇ γῆ.
- 8.
- 9.
- 10.
11. ✕ Μετ' αὐτοῦ.
- 12.

SYMMACHUS.

1. *Justitia ejus.*
2. Et ✕ *cuncti* ῥ *reges.*
4. *Cohabitata.*
- ✕ *Quia complacebit Dominus*
✕ *in te, et terra tua inhabitabitur.*
6. ✕ *Dominum.*
- Ne quiescatis.*
7. *Ne detis quiescere ei, donec*
paraverit, et donec posuerit Jeru-
salem laudem in terra.
- 8.
- 9.
- 10.
11. ✕ *Cum eo.*
- 12.

1. Ἡ δικαιοσύνη αὐτῆς.
- Τὸ δὲ σωτήριόν μου. *Οἱ λοιποί,*
καὶ τὸ σωτήριον αὐτῆς.
2. Καὶ βασιλεῖς.
4. Οἰκουμένη.
- ✕ Ὅτι εὐδόκησε Κύριος ἐν σοί, καὶ
ἡ γῆ σου συνοικισθήσεται.
6. Τοῦ Κυρίου.
7. Οὐκ ἔστε γὰρ ὑμῖν ὁμοιοί. Ἐάν
διορθώσῃ, καὶ ποιήσῃ Ἱερουσαλήμ
γαυρίασμα ἐπὶ τῆς γῆς.
8. Κατὰ τῆς δόξης αὐτοῦ.
9. Ἐν ταῖς ἐπαύλεσι. *Οἱ λοιποί,*
ἐν ταῖς ἀύλαις.
10. Πορεύεσθε.
- Ἵδοποιήσατε.
11. *Vacat.*
12. Αὐτόν. *Οἱ λοιποί,* αὐτούς.

LXX INTERPRETES.

1. *Justitia ejus.*
Et salutare meum. Reliqui, et
salutare ejus.
2. Et *reges.*
4. *Habitata.*
- Quia complacuit Dominus in te,*
et terra tua inhabitabitur.
6. *Domini.*
7. *Non est enim vobis similis. Si*
correxerit, et fecerit Jerusalem
gaudium super terram.
8. *Per gloriam suam.*
9. *In villis. Reliqui, in atriis.*
10. *Ite.*
Ite facite.
11. *Vacat.*
12. *Eum. Reliqui, eos.*

1. Ἡ δικαιοσύνη αὐτῆς.
- 2.
4. Συμφισμένη.
- ✕ Ὅτι εὐδοκῆσαι Κύριος ἐν σοί,
✕ καὶ ἡ γῆ σου συνοικισθήσεται.
6. ✕ Τὸν Κύριον.
7. Καὶ μὴ δῶτε σιγὴν αὐτῶ, ἕως
ἐτοιμάσῃ καὶ ἕως θῆ τὴν Ἱερουσα-
λήμ καύχημα ἐν τῇ γῆ.
8. Κατὰ τῆς δεξιᾶς αὐτοῦ.
- 9.
10. ✕ Ἵδοποιήσατε.
- ✕ Σκευάσατε τὴν ὁδόν.
11. ✕ Μετ' αὐτοῦ.
- 12.

THEODOTIO.

1. *Justitia ejus.*
- 2.
4. *Cohabitata.*
- ✕ *Quia complacebit Dominus in*
✕ *te, et terra tua inhabitabitur.*
6. ✕ *Dominum.*
7. *Et ne detis silentium ei, do-*
nec paraverit, et donec posuerit
Jerusalem gloriationem in terra.
8. *Per dexteram suam.*
- 9.
10. ✕ *Ite facite.*
✕ *Parate viam.*
11. ✕ *Cum eo.*
- 12.

Notæ et variæ lectiones ad cap. LXII Hesaiæ.

Procopius; Theodotionis, Curterius ex ms. Jes. Hieronymus: « Mirorque quid voluerint LXX pro eo quod habetur in Hebræo, *ne detis silentium ei, donec stabiliat et ponat Jerusalem laudem in terra, dicere (sic) cujus sensus in superioribus non coheret: Non est enim vobis similis, si corrigat et faciat Jerusalem gaudium super terram.* [In Sym. lectione Græcus Procopii textus pro αὐτῶ, quod edidit Montf. habet λίθῶ, et ejusd. interpres Lati-

nus: *neque permittatis lapidi quiescere.* Αὐτῶ correxit Drusius. DRACH.]

V. 8. Ἄ., ἐν δεξιᾷ etc. Curter. ex ms. Jes.

V. 9. *Οἱ λοιπ.*, ἐν ταῖς ἀύλαις. Procopius.

V. 10. Θ., ✕ ὁδοποιήσατε. Curter. ex ms. Jes.

Ibid. Θ., ✕ σκευάσατε τὴν ὁδόν. Idem.

V. 11. Σ., Θ., ✕ μετ' αὐτοῦ. Idem.

V. 12. *Οἱ λοιπ.*, αὐτούς. Procopius.

HESAIÆ CAPUT LXIII.

Θ.

ΘEOΔOΤΙΩΝ.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

- 1.
- Ἐγὼ λαλῶ ἐν δικαιοσύνῃ, ὑπερ-
μαχῶ εἰς τὸ σῶσαι.
- SYMMACHUS.
- 1.
- Ego loquor in justitia, propu-
gno ad salvandum

1. Ἐξ Βοσῶρ. Ἄλλ., ἐκ Βοσρᾶ.
- Ἐν στολῇ ✕ αὐτοῦ.
- Ἐγὼ διαλέγομαι δικαιοσύνην καὶ
χρῖσιν σωτηρίου.

LXX INTERPRETES.

1. Ex Bosor. *Alius, de Bosra.*
In stola ✕ sua.
- Ego loquor justitiam, et judi-
cium salutaris.

THEODOTIO.

1.

1.

TO EBPAIKON.
 2 כדוך בנת
 3 פרה ו זרנתי לבוי ובעמים
 אץ-איש אתי
 וזן נצחם על-בגדי
 וכל-מלבשי אנאלתי
 5 היא
 6 ואשנרם בחסותי
 נצחם
 7 אזכיר ותגלות ידה
 כעל כל אשר-גבלתי ידה ורב-
 מדב לבית ישראל
 8 אץ-עמי ומה בנים לא ישקדו
 10 את-רוח קדשו
 11 משה עמד
 12 בוקע מים מפניהם
 לו
 15 דבם
 19 היינו מעולם לא-משלת במ
 לא-נקרא שכך עליהם

TO EBPAIKON
 Ἑλληνικοῦ γραμμασι.
 2.
 3.
 5.
 6.
 7.
 8.
 10.
 11.
 12.
 15.
 19.

AKYAAE.
 2.
 3.
 5. ✕ Αὐτός.
 6.
 7.
 8.
 10. Τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον αὐτοῦ.
 11.
 12.
 15. Ἐπίβλεψον.
 19.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

2. Sicut calcantis in torculari?
 3. Torcular calcavi solus ego,
 et de populis non vir mecum.
 Et spargetur victoria eorum su-
 per vestimenta mea.
 Et omnia indumenta mea inqui-
 navi.
 5. Ipsa.
 6. Et inebriabo eos in ira mea.
 Victoriā eorum.
 7. Memorare faciam laudes Do-
 mini.
 Quasi super omnibus, quæ red-
 didit nobis Dominus, et multitudi-
 nem boni domui Israel.
 8. Vere populus meus ipsi, filii
 non mentieutur.
 10. Spiritum sanctitatis ejus.
 11. Mose, populi sui.
 12. Scindentis aquas a facie eo-
 rum.
 Sibi.
 15. Aspice.
 19. Fuimus a sæculo, non domi-
 natuſ es in eos, non invocatum
 est nomen tuum super eos.

VULGATA LATINA.

2. Sicut calcantium in torculari?
 3. Torcular calcavi solus, et de
 gentibus non est vir mecum.
 Et aspersus est sanguis eorum
 super vestimenta mea.
 Et omnia indumenta mea in-
 quinavi.
 5. Ipsa.
 6. Et inebriavi eos in indigna-
 tionē mea.
 Virtutem eorum.
 7. Miserationum Domini recor-
 dabor.
 Super omnibus, quæ reddidit
 nobis Dominus, et super multitu-
 dinem bonorum domui Israel.
 8. Verumtamen populus meus
 est, filii non negantes.
 10. Spiritum Sancti ejus.
 11. Moysi et populi sui.
 12. Qui scidit aquas ante eos
 Sibi.
 15. Attende.
 19. Facti sumus quasi in prin-
 cipio, cum non dominareris nostri,
 neque invocaretur nomen tuum
 super nos.

AQUILA.

2.
 3.
 5. ✕ Ipse.
 6.
 7.
 8.
 10. Spiritum sanctum ejus.
 11.
 12.
 15. Aspice.
 19.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

2.
3. Αηνὸν ἐπάτησα μονώτατος, ἐκ ἀπὸ τῶν λαῶν οὐκ ἔστιν οὐδεὶς ἰσὶ ἐμοί.

Καὶ ἐβρανεῖσθην τὸ ἐπινίκιον αὐτῶν ἐπὶ τὰ ἱμάτιά μου.

✕ Καὶ πάντα τὰ ἐνδύματά μου ἐμόλυνα.

5. ✕ Αὐτός.

6. ✕ Καὶ ἐμέθυσα αὐτοὺς ἐν θυμῷ μου.

7.

Περὶ πάντων ὧν εὐεργέτησεν με, ἐκ πληθούς ἀγαθωσύνης . . .

8. Πλὴν λαός μου εἰσὶν υἱοὶ ἀσυνήκουντες.

10. Τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον αὐτοῦ.

11.

12. Ὁ ῥήξας ὕδατα ἐμπροσθεν αὐτῶν.

Αὐτῷ.

15. Ἐπίστρεψον.

19. Ἐγενήθημεν ὡς ἀπ' αἰῶνος, ἵνα οὐκ ἐξουσιάσεις, οὐδὲ ἐπεκλήθη ὁ ὄνομά σου αὐτοῖς.

SYMMACHUS.

2.
3. Torcular calcavi plane solus, et de populis nemo est mecum.

Et aspersus est triumphus eorum super vestimenta mea.

✕ Et omnia indumenta mea inquinavi.

5. ✕ Ipse.

6. ✕ Et inebriavi eos in furore meo.

7:

Pro omnibus quæ benefecit nobis, et pro multitudine bonitatis, quam super domum Israel exercuit.

8. Verum populus meus sunt filii rebelles.

10. Spiritum sanctum ejus.

11.

12. Scindens aquas coram eis.

Sibi.

15. Aspice.

19. Fuimus velut a sæculo, quorum non dominaberis, neque invocatum est nomen tuum eis.

2. Ὡς ἀπὸ ✕ πατητοῦ ὡς ληνοῦ;

3. Πλήρης καταπατημένης, καὶ τῶν ἐθνῶν οὐκ ἔστιν ἀνὴρ μετ' ἐμοῦ.

Καὶ κατήγαγον τὸ αἷμα αὐτῶν εἰς γῆν. *Οἱ λοιποὶ*, ἕρις αὐτῶν.

Deest.

5. *Deest.*

6.

Τὸ αἷμα αὐτῶν. *Οἱ λοιποὶ*, τὸ νίκος αὐτῶν.

7. Τὸν ἔλεον Κυρίου ἐμνήσθην. Ἄλλος, ✕ ἀναμνήσω τὴν ἀνεσίαν ✕ Κυρίου.

Ἐν πᾶσιν οἷς ἤμῃν ἀνταποδίδωσι, Κύριος κριτὴς ἀγαθῶς τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ.

8. Οὐχ ὁ λαός μου; τέκνα οὐ μὴ ἀθετήσωσι.

10. Τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον αὐτοῦ.

11. ✕ Μωσῆ λαοῦ αὐτοῦ.

12. Κατίσχυσεν ὕδωρ ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ.

Ἐαυτῷ.

15. Ἐπίστρεψον.

19. Ἐγενόμεθα ὡς τὸ ἀπ' ἀρχῆς ὅτε οὐκ ἤρξας ἡμῶν, οὐδὲ ἐκλήθη τὸ ὄνομά σου ἐφ' ἡμᾶς.

LXX INTERPRETES.

2. Sicut de ✕ calcato, torculari?

3. Plenus percalcato, et de gentibus non est vir mecum.

Et deduxi sanguinem eorum in terram. *Reliqui*, contentio eorum.

Deest.

5. *Deest.*

6.

Sanguinem eorum. *Reliqui*, victoriam eorum.

7. Misericordiæ Domini recordatus sum. *Alius*, ✕ memorabo ✕ laudem Domini.

In omnibus quæ nobis retribuit, Dominus iudex bonus domui Israel.

8. Nonne populus meus? filii non reprobabunt.

10. Spiritum sanctum ejus.

11. ✕ Mose, populi sui.

12. Superavit aquam a facie ejus.

Sibi ipsi.

15. Convertere.

19. Facti sumus quasi a principio, cum non dominareris nostri, neque invocatum esset nomen tuum super nos.

2.

3. Φουρά.

✕ Καὶ πάντα τὰ ἐνδύματά μου ✕ ἐμόλυνα.

5. ✕ Αὐτός.

6. ✕ Καὶ ἐμέθυσα αὐτοὺς ἐν θυμῷ μου.

7.

8.

10. Τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον αὐτοῦ.

11.

12.

15. Κατίδε.

19.

THEODOTIO.

2.

3. Phura.

✕ Et omnia indumenta mea inquinavi.

5. ✕ Ipse.

6. ✕ Et inebriavi eos in furore meo.

7.

8.

10. Spiritum sanctum ejus.

11.

12.

15. Considera.

19.

Notæ et variæ lectiones ad cap. LXIII Hesaiæ.

V. 1. Βασάρ. Curter. ex ms. Jes. Hieronymus : « Quod multi, pio errore lapsi, putant de carne Domini intelligi : id est, BASAR, quod verbum si carnem significaret, scriberetur per mediam litteram SIN : nunc autem per SADE scribitur, et interpretatur *firma* atque *munita*. »

Ibid. ✕ αὐτοῦ. Idem.

Ibid. Σ., ἐγὼ λαλῶ etc. Eusebius et Procopius.

V. 2. ✕ πατητοῦ. Curter. ex ms. Jes.

V. 3. Σ., ληγόν. Θ., φουρά. Hieronymus : « Pro *torculari*, quod Hebraice scribitur GETH, Theodotio ipsum verbum Hebraicum posuit PHURA. Sed melius in hoc loco Symmachus, quem et nos secuti sumus. Verbum enim PHURA ambiguum est, et tam *torcular*, quam *lagunculam*, plerumque significat. »

Ibid. Σ., ληγὸν ἐπάτησα etc. Ex Procopio et Curterio. [Ad hunc locum adnotat Lambertus Bos : « Tertull. l. iv *adv. Marc.*, sicut de foro *torcularis*

pleno conculcato; ac Procop. leg. ὡς ἀπὸ πατήματος ληγού. Et Cypr. ep. 63, ad *Cæcil.*, *velut a calcatione torcularis pleni et percalcati*. Hieronym., *plenum conculcatum*. Atque in nonnull. ll. post *καταπατημένης* seq. ληγὸν ἐπάτησα *μονόστατος*, quod Just. Mart. habet, quodque apud Procop. pro alia interpretatione in margine appositum est ad πλήρους καταπατημένης. Et apud Cyp. in Expositione in Symh. Apost., *tanquam a torculari calcato, torcular calcavi solus*. » Sed vide ad Cypriani locum notam Rigaltii. DRACH.]

Ibid. Οἱ λοιπ., ἐρις αὐτῶν. Ex Hieronymo, qui ait cæteros vertisse, *contentionem*. [Pro Hebr. DRACH.]

Ibid. Σ., καὶ ἐβραντίστη τὸ ἐπινίκιον αὐτῶν etc. Procopius.

Ibid. Σ., Θ., ✕ καὶ πάντα τὰ ἐνδύματά μου ἐμόλυνα. Curter. ex ms. Jes. [Ald. edit. LXX, καὶ

HESAIÆ CAPUT LXIV.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
קַח אֶת-רֹאשׁ הַרְרֵי מִצְרָיִם	1. 4.	1.
2. אֶת-רֹאשׁ הַרְרֵי מִצְרָיִם תִּקַּח	2. 2.	2.
3. תִּקַּח		Τὸ ὄνομα σου.
4. אֶת-רֹאשׁ הַרְרֵי	4. 4.	4.
5. כָּל	5. 6.	6. ✕ Πάντες ἡμεῖς.
6. אֵין	6. 6.	Μαρτυρίων.
7. אֵין	7. 8.	8. ✕ Καὶ σὺ πλαστής ἡμῶν.
8. אֵין	8. 8.	9. ✕ Ἔως ; σφόδρα.
9. אֵין	9. 9.	

VERSIO HEBRAICI TEXT.

- 1. Utinam dirumperes cælos, descenderes, a facie tua montes diffuerent.
- 2. Ut ardet ignis liquefactionum, aquas bulliet ignis.

Nomen tuum.

4. Oculus non vidit.

6. Omnes nos.

Centonium.

8. Et tu fictor noster.

9. Usque valde.

VULGATA LATINA.

- 1. Utinam dirumperes cælos, et descenderes : a facie tua montes defluerent.
- 2. Sicut exustio ignis tabescerent, aquæ arderent igni.

Nomen tuum.

4. Oculus non vidit.

6. Omnes nos.

Menstruatæ.

8. Et fictor noster tu.

9. Satis.

AQUILA.

1.

2.

Nomen tuum.

4.

6. ✕ Omnes nos.

Testimoniorum.

8. ✕ Et tu fictor noster.

9. ✕ Usque ; valde.

Notæ et variæ lectiones ad cap. LXIV Hesaiæ.

V. 1. Σ., οὐδὲ ῥήξας etc. Procopius.

V. 2. Σ., ὡς ἔκκαυσας etc. Idem. Ibi Symmachus vocem אֵין, liquefactionum, quasiduas distinctas voces legit אֵין אֵין ἐτάκη θάλασσα, *tabuii mare*.

Ibid. Hieronymus : « Hebræi hunc locum ita edisserunt : *Sic comburet ignis iniquos, quomodo aquæ fervent ignis ardore*. AMASIM enim non con-

sumtionem et *tabem*, ut cæteri interpretati sunt, sed *iniquos* intelligi volunt. »

Ibid. Οἱ Γ' ; τὸ ὄνομά σου. Curter. ex ms. Jes. in quo legitur in textu, τὸ ὄνομα Κυρίου.

V. 4. Ἄλλοι, ὀφθαλμὸς οὐκ ἴδεν. Idem.

V. 6. Ἄ., Θ., ✕ πάντες ἡμεῖς. Idem. Olim de erat in τοῖς Θ' et in textu codicis Jes. non legitur ;

Notæ et variæ lectiones ad cap. LXIII Hesaiæ.

πάντα τὰ ἱμάτιά μου ἐμίλανα. Cyrill. autem LXX Interpretibus, quæ Procopius S. et Th. sub asterisco, tribuit. DRACH.]

V. 5. Οἱ Γ', ✕ αὐτός. Curter. ex ms. Jes. Ibid. Ad textum τῶν Ο', ὁ βραχίων μου (ΥΓΓ) Marchal. cod., οἱ Γ', αὐτοῦ. DRACH.

V. 6. Σ., Θ., ✕ καὶ ἐμέθυσα αὐτούς etc. Curter. Ibid. Οἱ λοιπ., τὸ νίκος αὐτῶν. Procopius.

V. 7. Ἄλλος ✕ ἀναμνήσω τὴν etc. Curter. ex ms. Jes. Ibid. Σ., περὶ πάντων etc. Procopius. Sed Hieronymus plenior locum Latine adfert : « Pro omnibus benefecit nobis, et pro multitudine bonitatis, quam super domum Israel exercuit. »

Ibid. Pro ἐπάγει ἡμῖν (legerunt עָבַדוּ pro עָבַדוּ), adducit nobis, Symmachus vertit, εὐποιεῖ, benefacit. Sic. March. cod. DRACH.

V. 8. Σ., πλὴν λαός etc. Curter. ex ms. Jes. In versione Symmachi forte legendum, οὐκ ἀσυνθε-

τούντες. [Procopii verba sunt : Κατὰ Σὺμ. εἴρηται πλὴν λαός μου εἶσιν υἱοὶ οὐκ ἀσυνθηκούντες. Particula οὐκ desideratur in notis Drusii ex Procopio. Sed talis omissio purum vitium typographicum est, siquidem Latine reddit Drusius, non prævaricantes ; et iterum noster a Drusii notis decipi se passus est. Quod autem attinet ad vocem ἀσυνθηκούντες eam non mutandam defendit Schleusnerus, quia partim receptam lectionem Procopii auctoritas tuetur, partim in versionibus Græcis V. T. multa vocabula nova et inusitata reperiri satis constat. DRACH.]

V. 10. 'Α., Σ., Ο', Θ., τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον αὐτοῦ. Ex eodem et ex Drusio.

V. 11. ✕ Μωσῆ λαοῦ αὐτοῦ. Curter. ex ms. Jes. V. 12. Σ., ὁ ῥήξας ὕδατα etc. Procopius.

Ibid. Σ., αὐτῷ. Procopius, qui male habet, αὐτῶν. V. 15. 'Α., Σ., ἐπιέδλεψον etc. Curter. ex ms. Jes.

V. 19. Σ., ἐγενήθημεν etc. Procopius.

HESAIÆ CAPUT LXIV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1. Οὐδὲ ῥήξας οὐρανοῦς κατέβης, ἀπὸ προσώπου σου ἤρη κατέβρευσεν.

2. Ὡς ἔκκασυς πυρὸς ἐτάκη θάλασσα, ὕδατα ἐποτήθησαν.

Τὸ ὄνομά σου.

4.

6
κρουσῶν.

8.

9. ✕ Ἔως : σφόδρα.

SYMMACHUS.

1. Neque ruptis cælis descendisti, a facie tua montes defluerunt.

2. Tanquam combustio ignis tabuit mare, aquæ consternatæ sunt.

Nomen tuum.

4.

6.
Parientium.

8.

9. ✕ Usque : valde.

1. Ἐὰν ἀνοίξῃς τὸν οὐρανὸν, τρόμος λήφεται ἀπὸ σοῦ ἤρη, καὶ τακῆσονται.

2. Ὡς κηρὸς ἀπὸ προσώπου πυρὸς τήκεται, καὶ κατακαύσει πῦρ (τοὺς ὑπεναντίους). Οἱ λοιποί, ...

Τὸ ὄνομά σου. Ἄλλως, τὸ ὄνομα Κυρίου.

4. Οὐδὲ οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν εἶδον. Ἄλλοι, ὀφθαλμὸς οὐκ ἴδε.

6. ✕ Πάντες ἡμεῖς.
Ἀποκαθημένης.

8. Deest.

9. Σφόδρα.

LXX INTERPRETES.

1. Si aperueris cælum : tremor apprehendet ex te montes, et liquescent.

2. Sicut cera a facie ignis liquescit, et comburet ignis (adversarios). Cæteri, consumptionem et tabem.

Nomen tuum. Aliter, nomen Domini.

4. Neque oculi nostri viderunt. Aiii, oculus non vidit.

6. ✕ Omnes nos.
Sedentis.

8. Deest.

9. Valde.

1.

2.

Τὸ ὄνομά σου.

4.

6. ✕ Πάντες ἡμεῖς.
Ἐδδίμ.

8. ✕ Καὶ σὺ πλαστής ἡμῶν.

9. ✕ Ἔως : σφόδρα.

THEODOTIO.

1.

2.

Nomen tuum.

4.

6. ✕ Omnes nos.
Eddim.

8. ✕ Et tu fictor noster.

9. ✕ Usque : valde.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLIV Hesaiæ.

sed cum asterisco ex A., Th. additum, in hodiernis exemplaribus habetur.

Ibid. 'Α., μαρτυριῶν etc. Hieronymus : « Pro quo Theodotio ipsum verbum Hebraicum posuit, EDDIM, quod Symmachus interpretatus est κρουσῶν, id est, parientium ; Aquila, μαρτυριῶν, hoc

est, testimoniorum ; quando sanguis in primo coitu maritali virgini (sic) approbatur. » [Lamb. Bos : Th., γεδδίμ. DRACH.]

V. 8. 'Α., Θ., ✕ καὶ σὺ πλαστής ἡμῶν. Curter. ex ms. Jes.

V. 9. Οἱ Γ', ✕ Ἔως. Idem.

TO EBPAIKON.

HESAIÆ CAPUT LXV.

TO EBPAIKON
Ἑλληνικοὶς γράμμασι.

ΑΚΥΛΛΑΣ.

הנני 1	1.
ההלכים הדרך לא-בדב 2	2.
יחד 7	7.
כה ו אמר 8	8.
הערכים לגד שלחן והמבלאים 11	11.
למכני במסך	
לשמעה 15	15.
ולעבדי יקרא שם אתך	
אשר הבתוך בארץ יתבך 16	16.
באלהי אבן	
אשר אני בדא 18	18.
את-יירושלם	
על ימים 20	20.
הבער	
בן-מאה שנה	
לברלה 23	23.

1.
2. . . . ὁδῶ οὐκ ἀγαθῆ.
7.
8.
11. Κέρασμα.

15.
Καὶ τοῖς δούλοις αὐτοῦ καλέσει ὄνομα ἕτερον.
16. Ὁ εὐλογημένος ἐν τῇ γῆ εὐ- λογηθήσεται (ἐν τῷ Θεῷ) πεπι- στωμένος.
18.
✕ Τὴν : Ἱερουσαλήμ.
20.
Ὁ νέος ✕ αὐτός :
✕ Υἱός :
23. Εἰς σταῦσιν.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

1. Ecce ego.
2. Ambulantes in via non bona.
7. Simul.
8. Sic dixit.
11. Parantes Jovi (al. fortunæ) mensam, et implentes Meni libamen.
15. In juramentum.
- Et servis suis vocabit nomen aliud.
16. Qui benedictus in terra benedicetur in Deo veritatis.
18. Quæ ego creans. Ipsam Jerusalem.
20. Infans dierum. Puer. Filius centum annorum.
23. Ad turbationem.

1. Ecce ego.
2. Qui graditur in via non bona.
7. Simul.
8. Hæc dicit.
11. Qui ponitis fortunæ mensam, et libatis super eam.
15. In juramentum.
- Et servos suos vocabit nomine alio.
16. In quo qui benedictus est super terram, benedicetur in Deo amen.
18. Quæ ego creo. Jerusalem.
20. Infans dierum. Puer. Centum annorum.
23. In conturbatione.

- 1.
2. ... in via non bona.
- 7.
- 8.
11. Mixtam potionem.
- 15.
- Et servis suis vocabit nomen aliud.
16. Cui benedictus in terra benedicetur (in Deo), fideliter.
- 18.
- ✕ Ipsam : Jerusalem.
- 20.
- ✕ Ipse : puer.
- ✕ Filius :
23. Ad festinationem.

Notæ et variæ lectiones ad cap. LXV Hesaiæ.

- V. 1. ✕ Ἰδοὺ εἰμι. Sic ad marg. cum asterisco Curter. ex ms. Jes. in cuius textu desideratur; sed in hodiernis exemplaribus legitur. Alii, ἰδοὺ ἐγὼ, habent.
- V. 2. Curter. ex ms. Jes. ad marg., τοὺς ἐπομένοισ ὁδῶ οὐ καλῆ. Οἱ Γ, ὁδῶ οὐκ ἀγαθῆ.
- V. 7. Θ., ✕ ἐπὶ τὸ αὐτό. Idem.
- V. 8. Idem ad marg., ✕ ὅτι. Verum mendose, nisi fortasse כִּי quod respondet τῷ, ὅτι, ex Hebraico textu exciderit.
- V. 11. Hieronymus : « Quodque LXX transtulerunt, δαμονι, in Hebraico habet, MENNI, quod Symmachus interpretatus est, absque me; ut sit

- sensus : Qui paratis fortunæ mensam, et impletis absque me potionem. »
- Ibid. Omnes, κέρασμα. Curter.
- V. 15. Οἱ λοιπ., εἰς ἕρκον. Procopius atque Hieronymus, qui ait : « Pro saturitate, quæ Hebraice dicitur SABAA, cæteri juramentum interpretati sunt : quod verbum multas habet intelligentias, et pro diversitate accentuum variatur. Intelligitur enim et juramentum, et saturitas, et satietas, et plures, et septem. »
- Ibid. Ἄ., καὶ τοῖς δούλοις etc. Sic Procopius has lectiones adfert pleniores quam Hieronymus.

HESAIÆ CAPUT XLV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Θ.

ΘΕΟΔΩΤΙΩΝ.

1. 1. ✕ Ἰδοὺ εἰμι. Ἄλλοι, ἰδοὺ ἐγώ.
 2. . . . ὁδῷ οὐκ ἀγαθῇ.
 7.
 8.
 11. . . κέρασμα.
 15.
 Τοῖς δὲ δούλοις αὐτοῦ καλέσει
 ὄνομα ἕτερον.
 16. Ἐν ᾧ εὐλογημένος ἐπὶ τῆς
 γῆς εὐλογηθήσεται ἐν τῷ Θεῷ ἀμήν.
 18.
 ✕ Τὴν : Ἱερουσαλήμ.
 20.
 23. Εἰς σπαῦσιν.

SYMMACHUS.

4.
 2. ... in via non bona.
 7.
 8.
 11. Qui paratis fortunæ men-
 sam, et impletis absque mixtam
 potionem.
 15.
 Servis autem suis vocabit no-
 men aliud.
 16. In quo qui benedictus est
 super terram, benedicetur in Deo
 amen.
 18.
 ✕ Ipsam : Jerusalem.
 20.
 23. Ad festinationem.

1. ✕ Ἰδοὺ εἰμι. Ἄλλοι, ἰδοὺ ἐγώ.
 2. Τοῖς πορευομένοις ὁδῷ οὐ κα-
 λῆ. Ἄλλος, ἐπομένοις.
 7. *Deest.*
 8. ✕ Ὅτι : οὕτως λέγει.
 11. Καὶ ἐτοιμάζοντες τῷ δαιμο-
 νίῳ τράπεζαν, καὶ πληροῦντες τῆ
 τύχῃ κέρασμα.
 15. Εἰς πλησμονὴν. Οἱ λοιποὶ,
 εἰς ὄρκον.
 Τοῖς δὲ δουλεύουσί μοι κληθήσε-
 ται ὄνομα καινόν.
 16. Ὁ εὐλογηθήσεται ἐπὶ τῆς
 γῆς, εὐλογήσουσι γὰρ τὸν Θεὸν ἀλη-
 θινόν.
 18. *Deest.*
 Ἱερουσαλήμ.
 20. Ἄωρος.
 Ὁ νέος.
 Ἐκατὸν ἐτῶν.
 23. Εἰς κατάραν. Ἄλλος, εἰς
 ἀνυπαρξίαν.

LXX INTERPRETES.

4. 1. ✕ Ecce sum. *Alii*, ecce ego.
 2. *Iis* qui ambulabant in via non
 bona. *Alius*, sequentibus.
 7. *Deest.*
 8. ✕ Quia : sic dicit.
 11. Et qui paratis dæmoni men-
 sam, et impletis fortunæ potionem
 mixtam.
 15. In saturitatem. *Reliqui*, in
 juramentum.
 Servientibus autem mihi voca-
 bitur nomen novam.
 16. Cui benedicetur super ter-
 ram : benedicent enim Deum ve-
 rum.
 18. *Deest.*
 Jerusalem.
 20. Immaturus.
 Adolescens.
 Centum annorum.
 23. In maledictionem: *Alius*, in
 non existentiam.

THEODOTIO.

4.
 2. ... in via non bona.
 7. ✕ In idipsum.
 8.
 11. Mixtam potionem.
 15.
 18. ✕ Quæcumque ego creō.
 ✕ Ipsam : Jerusalem.
 20. ✕ Diebus.
 ✕ Ipse : puer.
 ✕ Filius :
 23. Ad festinationem.

Notæ et variæ lectiones ad cap. LXV Hesaiæ.

V. 16. Ex ipso Procopio reposuimus cum L. Bos, in Aquilæ versione: ᾧ εὐλόγημ... pro ὁ εὐλ... quod noster a Drusii *notis ex Procopio* mutuatus est; in utriusque versione εὐλογηθήσεται, pro εὐλογισθήσεται (A.) et ἐπιλογισθήσεται (Σ.), quæ edidit Monf. illud e Drusio, hoc autem Deus scit unde expiscatus. DRACH.

V. 18. Θ., ✕ ὅσα ἐγὼ κτίζω. Curter. ex ms. Jes. Ibid. Οἱ Γ', ✕ τὴν : Idem.

V. 20. Θ., ✕ ἡμέραις. Idem.

Ibid. 'A., Θ., ✕ αὐτός. Idem, qui post vocem *víos*, ponendum notat αὐτός : sed debet ante locari,

quia in voce ἡγῆ αὐτός exprimit particulam emphaticam præpositivam ἡ HA, quæ tamen alibi non solet ut amissa per asteriscum suppleri.

Ibid. 'A., Θ., ✕ υἱός : Idem.

V. 23. Hieronymus : *Neque generabunt in conturbatione, sive in maledictione, et ut in Hebraico expressius ponitur, εἰς ἀνυπαρξίαν, quod lingua eorum dicitur LABAALA, hoc est, ut esse desistant, et suam substantiæ suæ habeant, pro quo Aquila, Symmachus et Theodotio festinationem interpretati sunt.* [Græca trium verba, ut et alius lectionem, addidimus ex Lamberto Bos. DRACH.]

TO EBPAIKON.	HERAIÆ CAPUT LXVI. TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γραμμασι.	AKYAAΣ.
1 מי-יה בית	1.	1.
3 שחזב השוד	3.	3.
 מכסא איש		
 זבח השא		
5 ונראה בשמחתגם	5.	5.
7 במרם תחיל ילדה במרם יבוא תבל לה המליטה זכר	7.	7.
8 אם- יולד גוי פעם אחת	8.	8. Ἡ καὶ ἐτέχθη ἔθνος εἰσάπαξ ;
9 האני אשביר ולא אוליד יאמר	9.	9.
יהא אם- אני המוליד ועצרתני אמר אלהיך		
10 שחזד את- ירשלאם	10.	10. Εὐφράνθητε σὺν Ἱερουσαλήμ.
 ארה		
11 משד	11.	11. Ἀπὸ μασσοῦ.
תנחמיה		... ✕ αὐτῆς.
מזיז כבודה		Ἀπὸ παντοδραπίας.
14 תפריחה	14.	14.
15 באש	15.	15.
17 המתקדשים המפוזרים אל- הגנות אוד אוד בתוך אכלי בשר	17.	17.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Ubi ista domus.	1. Quæ est ista domus.	1.
3. Mactans bovem.	3. Qui immolat bovem.	3.
 Percutiens virum.	 Quasi qui interficit virum.	
 Immolans agnum.	 Qui mactat pecus.	
5. Et videbimus gaudium vestrum.	5. Et videbimus in lætitia vestra.	5.
7. Antequam parturiret peperit, antequam veniret dolor ei, et enixa est masculum.	7. Antequam parturiret, peperit : antequam veniret partus ejus, peperit masculum.	7.
8. Num parietur gens una vice?	8. Aut parietur gens simul?	8. Aut etiam nata est gens una vice?
9. Num ego frangam (matricem), et non generem, dicit Dominus? Num ego generare faciens, et concluderim, dixit Deus tuus?	9. Numquid ego, qui alios parere facio, ipse non pariam? dicit Dominus : si ego, qui generationem cæteris tribuo, sterilis ero? ait Dominus Deus tuus.	9.
10. Lætamini cum Jerusalem. Cum ea.	10. Lætamini cum Jerusalem. Cum ea.	10. Lætamini cum Jerusalem.
11. Ab ubere. Consolationis ejus.	11. Ab ubere. Consolationis ejus.	11. Ab ubere. ... ✕ ejus.
A splendore gloriæ ejus.	Ab omnimoda gloria ejus.	Ab omnimoda (gloria ejus).
14. Germinabunt.	14. Germinabunt.	14.
15. In igne.	15. In igne.	15.
17. Sanctificantes se et purificantes se in hortis post unum in medio comedentes carnem porci,	17. Qui sanctificabantur, et mundos se putabant in hortis post januam intrinsecus : qui comede-	17.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

HESAIÆ CAPUT LXVI.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ

1.
3.
✕ Ὡς ὁ τύπτων ἄνδρα.
✕ Ὁ θυσιάζων ἐκ ποιμνίου.
5. Καὶ ὀφόμεθα ἐν τῇ εὐφροσύνῃ ὑμῶν.
7. Πρὶν ἢ ὠδινῆσαι ἔτεκε, πρὶν ἐλθεῖν ὠδίνα αὐτῆς ἔσωσεν ἄρσεν.
8. Εἰ καὶ ἐτέχθη ἔθνος εἰσάπαξ ;
9. Μὴ ἐγὼ ὁ καθίζων ἐπὶ τὸ τεκεῖν, οὐκ ἐκτοκίζω, εἶπεν Κύριος ; ἢ ἐγὼ συνεκτοκίζων, καὶ συνέξω, εἶπεν ὁ Θεός σου ;
10. Εὐφράνθητε....
11. Μαστῶ.
... ✕ αὐτῆς.
Ἄπο πλήθους.
14. (Ἀνθήσουσι.)
15.
17. ὀπίσω ἀλλήλων ἐν μέσῳ ἐσθιόντων τὸ κρέας τὸ χοιρεῖον.

1. Ποῖον ✕ τοῦτον ; οἶκον ;
3. Ὁ δὲ ἄνομος ὁ θύων μοι μάσχον. Οἱ λοιποὶ, ὁ δὲ σφαδάζων μάσχον.
Deest. Ἄλλος, ✕ ὡς ὁ τύπτων ἄνδρα.
Deest. Ἄλλος, θυσιάζων πρόβατον.
5. Καὶ ὀφθῆ ἐν τῇ εὐφροσύνῃ αὐτῶν.
7. Πρὶν τὴν ὠδίνουσαν τεκεῖν, πρὶν ἐλθεῖν τὸν πόνον τῶν ὠδίνων, ἐξέφυγε καὶ ἔτεκεν ἄρσεν.
8. Ἡ καὶ ἐτέχθη ἔθνος εἰσάπαξ ;
9. Ἐγὼ δὲ ἔδωκα τὴν προσδοκίαν ταύτην, καλοῦκ ἐμνήσθης μου, εἶπε Κύριος. Οὐκ ἰδοὺ ἐγὼ γεννώσαν καὶ στείραν ἐποίησα, εἶπεν ὁ Θεός σου ;
10. Εὐφράνθητι, Ἰερουσαλήμ.
✕ Ἄμα αὐτῇ.
11. Ἄπο μαστοῦ.
Παρακλήσεως αὐτῆς.
Ἄπο εἰσόδου δόξης αὐτῆς.
14. Ἀνατελεῖ.
15. Ὡς πῦρ. Οἱ λοιποὶ, ἐν πυρὶ.
17. Οἱ ἀγνιζόμενοι καὶ καθαριζόμενοι εἰς τοὺς κήπους, καὶ ἐν τοῖς προθύροις, ἔσθοντες κρέας ὑεῖον,

1. ✕ Τοῦτον ; οἶκον ;
3.
✕ Ὡς ὁ τύπτων ἄνδρα.
✕ Ὁ θυσιάζων ἐκ ποιμνίου.
5.
7.
8. Ἡ καὶ ἐτέχθη ἔθνος εἰσάπαξ ;
9.
10. Εὐφράνθητι ἅμα Ἰερουσαλήμ.
✕ Ἄμα αὐτῇ.
11. Ἄπο μαστοῦ.
... ✕ αὐτῆς.
Ἄπο πλήθους.
14.
15.
17. ὀπίσω ἀλλήλων ἐν μέσῳ ἐσθιόντων τὸ κρέας τὸ χοιρεῖον.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

1.
5.
✕ Quasi qui percutiet virum.
✕ Qui sacrificat ex grege.
5. Et videbimus in lætitia vestra.
7. Antequam parturiret peperit, antequam veniret dolor ejus, servavit masculum.
8. Si etiam nata sit gens una vice?
9. Numquid ego qui sedere facio ad parturendum, non parere faciam, dixit Dominus? aut ego qui simul parere facio, etiam inhibebo, dixit Deus tuus?
10. Lætamini...
11. Ubere.
... ✕ ejus.
A multitudine (gloriæ ejus).
14. Florebunt.
15.
17. Qui sanctificamini et lustramini in hortis alter post alterum inter eos qui comedunt carnem

1. Quam ✕ Hanc ; domum ?
5. Iniquus autem qui immolat mihi vitulum. Reliqui, qui autem jugulat vitulum.
Deest. Alius, ✕ quasi qui percutiet virum.
Deest. Alius, sacrificans ovem.
5. Et appareat in lætitia eorum.
7. Antequam parturiens pariat, antequam veniat labor partus, effugit et peperit masculum.
8. Aut etiam nata est gens una vice?
9. Ego autem dedi expectationem hanc, et non meministi me, dixit Dominus. Nonne ego parientem et sterilem feci, dixit Deus tuus?
10. Lætare Jerusalem.
✕ Simul cum ea.
11. Ab ubere.
Consolationis ejus.
Ab introitu gloriæ ejus.
14. Pullulabunt.
15. Ut ignis. Cæteri, in igne.
17. Qui purificantur et mundantur in hortis, et in liminibus, comedentes carnem porcinam, et

1. ✕ Hanc ; domum.
3.
✕ Quasi qui percutiet virum.
✕ Qui sacrificat ex grege.
5.
7.
8. Aut etiam nata est gens una vice?
9.
10. Lætare simul cum Jerusalem.
✕ Simul cum ea.
11. Ab ubere.
... ✕ ejus.
A multitudine (gloriæ ejus).
14.
15.
17. Qui sanctificamini et lustramini in hortis alter post alterum inter eos qui comedunt carnem

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
דחיר השקץ והעבר יחד יספר נאם - יהוה		
19 וְלֹד	19.	19.
משכי קשת		
20 בסיסים וברנב וברנבים ובפרדים ובנרנרז	20.	20. Ἐν ἡμιόνοις.
בכלי טהור		
24 בפגרי האנשים	24.	24.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
19. Et Lud. Trahentes arcum.	19. Et Lydiam.	19.
20. In equis, et in curru, et in lecticis, et in mulis, et in vehiculis.	20. In equis, et in quadrigis, et in lecticis, et in mulis, et in carucis.	20. In mulis.
In vase mundo.	In vase mundo.	
24. In cadavera virorum.	Cadavera virorum.	24.

Notæ et variæ lectiones ad cap. LXVI Hesaiæ.

V. 1. Θ., ✕ τοῦτον. Curterius ex ms. Jes.

V. 3. Οἱ λοιποὶ, ὁ δὲ etc. Lectio Reliquorum quæ fugit Drusium, et consequenter Montfauconium, cui ille Procopianas præbebat lectiones, nosque ad-jecimus, prodit ex Procopio, qui ita: Οὐ κείται κατὰ τοὺς λοιποὺς, ὁ δὲ ἀνομος, ἀλλ', ὁ δὲ σφα-δάζωρ μόσχορ. I. e., Non jacet apud Reliquos, ὁ δὲ ἀνομος, sed ὁ δὲ σ. μ.

An pro σφαδάζων rescribendum sit σφάζων, nihil audemus decernere, siquidem Schneiderus docet ab eadem radice φάω, φάζω, φάνω una deri-vare σφάζω et σφαδάζω; et forsitan Reliqui verbum σφαδάζω usurparunt sensu verbi σφάζω. Cf. quæ ad LXIII, 8 adnotata sunt. DRACH.

Ibid. Σ., Θ., ὡς ὁ τύπτων ἄνδρα. Curter.

Ibid. Ἄλλοι, ὡς ὁ τύπτων ἄνδρα, et mox, θυ-σιάζων. Ex notis Polyglotten-Bibel. DRACH.

V. 5. Σ., καὶ ἀψόμεθα ἐν τῇ εὐφρ-. Procopius.

V. 7. Σ., πρὶν ἢ ὠδινῆσαι etc. Curterius ex ms. Jes.

V. 8. Ms. Jes. sic habet in textu, εἰ καὶ ἐτέχθη ἔθνος εἰσάπαξ. In hæc autem verba notam manu-scripti apponit in margine Curterius sic, ΟΜΩΣ ΟΙ Γ', ΟΙ Ο', Η, ΟΜΩΣ ΤΕ Α., Θ., quæ sunt ἀσύστατα, sic quippe legendum, ὁμοίως οἱ Γ', οἱ Ο', ἢ, ὁμοίως

τοῖς Α., Θ. Hæc vero significant tres Interpretes hic similem τοῖς Ο' interpretationem habere; ita tamen ut Ο' perinde atque Α. et Θ., ἢ pro εἰ lege-rint. Drusius putavit vocem etiam εἰσάπαξ trium Interpretum esse. Illum vero non sine scrupulo sequimur: Aquila enim vocem ΠΥΣ κάθοδον vertere solet. Lectorem monuisse satis erit. [Ad hæc, εἰ καὶ (sic Marchal. et Complut.) ἐτέχθη ἔθνος, Marchal. cod. eandem habet notam: ὁμοίως (sic, et paroxyl.) οἱ Γ', οἱ Ο', ἢ, ὁμοίως τε Α., Θ. — Pro εἰσάπαξ ut edidit Montf., omnes scribunt εἰς ἀπαξ. DRACH.]

V. 9. Σ., μὴ ἐγὼ ὁ καθίζων etc. Procop. Hunc vero locum sic exprimit Hieronymus: «In Hebraico, cui reliqui interpretes congruunt: Numquid ego qui alios parere facio, ipse non pariam, dicit Dominus.» [Afferamus ipsa Procopii verba: Τὸ δὲ, οὐκ ἐμνη-σθησθαι μου etc. Οὐ κείται παρὰ τοῖς ἄλλοις ἐρμηνευ-ταῖς κατὰ δὲ Σύμ. οὕτως εἰρηται: μὴ ἐγὼ ὁ κ. ε. τ. τ. ο. ἐ., ε. Κ., ἢ ἐ. ὁ (Montf. omisit) συνεστ., κ. σ., ε. ὁ Θ. σ. I. e., Illud autem, οὐκ ἐ. μ. etc. non jacet apud alios interpretes, sed secundum Sym. ita dictum est: Numquid ego etc. DRACH.]

V. 10. Α., Σ., εὐφράνθητε σὺν Ἱερουσαλήμ. Curterius sic habet ad marg., Α., Σ., εὐφράνθητε.

IN JEREMIAM MONITUM.

In Jeremiam prophetam multa decerpimus ex manuscripto illo antiquissimo RR. Patrum Jesuitarum collegii Ludovici Magni. Et quidem viginti quinque priorum capitum lectiones ad usum nostrum ex eodem codice prius collegerat vir doctissimus, mihiq̄ necessitudine conjunctissimus Michael Lequien ex ordine Dominicanorum; cætera ego quam diligentissime pro temporis brevitate potui, perfeci. Drusius, nescio qua conjectura ductus, lacunas bene multas, quæ jam ante Origenianum sæculum in editione τῶν Ο' obserra-bantur, quasque Origenes ex aliis editionibus sarciverat, ex editione Complutensi se supplere posse putavit, ratus videlicet illos in Jeremia versus in editione illa Hexaplati ex Theodotionis editione desumptos fuisse, et postea in Complutensem manasse quales efferebantur etiam in notis edit. Romanæ. Verum codex ille vetustissimus ad Hexaplorum fidem concinnatus, supplementa illa ex Theodotione desumpta, a Complutensibus longe diversa repræsentat. Cui haud dubie standum videtur. Horum magnam suppellectilem hic animad-vertas. Quæ major fortassis accessisset, si maiorem quatuoridua huic rei overam navare voluissemus. Præter

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

καὶ τὰ βδελύγματα, καὶ τὸν μῦν,
ἐπίτσαυτὸ ἀναλωθήσονται, εἶπε Κύ-
ριος.

19 Καὶ Αὔδους.

19. Καὶ Λούδ.

19.

20. Ἐφ' ἵπποις, καὶ ἐν ἄρμασι,
καὶ ἐν λεκτίσι, καὶ ἐν καρούχαις,
καὶ ἐν φορείοις.

Καὶ Μοσόχ. Πάντες, ... τῶζον.

20. Μεθ' ἵππων καὶ ἄρμάτων ἐν
λαμπήναις ἡμίονων μετὰ σκιαδίων.

20. Ἐν ἡμίονοις.

'Ἐν σκεύει καθαρῷ.

Μετὰ ψαλμῶν.

24.

24. Τὰ ἔσχατα....

24. Τὰ κῶλα τῶν ἀνθρώπων.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

suillam, et abominationem, et mu-
rem : simul deficient, dicit Domi-
nus.

abominationes, et murem, simul
consumentur, dixit Dominus.

suillam, et abominationem, et
murem : simul deficient, dicit Do-
minus.

19. Et Lydos.

19. Et Lud.

19.

Et Mosoch. *Omnes, tendentes
arcum.*

20. In equis, et in curribus, et
in lecticis, et in carrucis, et in
vehiculis.

20. Cum equis et curribus, in
lampenis mulorum cum umbra-
culis.

20. In mulis.

In vase mundo.

Cum psalmis.

24. Novissima...

24. Membra hominum.

24.

Notæ et variæ lectiones ad cap. LXVI Hesaiæ.

'A., σὺν Ἱερουσαλήμ. [Theodotionis versionem ad-
jecimus ex Procopio et cod. Marchal. DRACH.]

Ibid. Θ., ἄμα αὐτῇ. Curterius ex ms. Jes.

V. 11. 'A., Θ., μαστού. Σ., μαστῶ. Idem.

Ibid. Οἱ Γ', αὐτῆς. Idem.

Ibid. Curterius sic habet, 'A., παντοδαπίας. Σ.,
πλήθους. Ubi Σ. pro Θ. positum esse, suadere vi-
detur Hieronymus, qui sic habet : « Hebraice di-
citur ZIZ, pro qua LXX introitum, Symm. pin-
quedinem, Theodotio multitudinem interpretati sunt.

Hoc diximus, ut psalmi LXXIX verbum panderemus
ambiguum, in quo scriptum est : *Vastavit eam aper
de sylva, et singularis ferus depastus est eam.* Pro
enim ubi in nostris codicibus Græcis legitur
μόνιος ἄγριος, id est, *singularis ferus*, in Hebraico
scriptum est, ZIZ SADAI, quod Aquila transtulit
παντοδαπὴν χώρας, hoc est, *omnimodum regionis.* »

[Aliam Symmachi versionem dat L. Bos e cod.
Marchal., ἀπὸ πίπτητος, a *pinguedine*, eamque legit
S. Hieron. ut videtur. DRACH.]

V. 14. Σ., *strebunt.* Hieron.

V. 15. Οἱ λοιπ., ἐν πυρὶ. Sic ms.

V. 17. Versionem Symmachi et Theodotionis
longe pleniorum hic Latine adfert Hieronymus,
quam Græce Procopius.

V. 19. Σ., Αὔδους. Curterius ex ms. Jes. [March.
cod., Σ., Αὔλους. Textus Complut., Φοβέλ. DRACH.]

Ibid. Hieronymus : « Pro quo in Hebraico legi-
tur, MOSCHE GESETH, quod absque LXX omnes
similiter transtulerunt, *tendentes arcum.* Et LXX
posuerunt Μοσόχ, nomen pro verbo interpretantes. »

V. 20. Σ., ἐφ' ἵπποις etc. Procopius. Hieronym.
vero : Pro *carrucis*, quas solus interpretatus est
Symmachus, quem nos in hoc loco secuti sumus,
Aquila, LXX et Theodotio *mulos* transtulerunt. Et
ubi posuere LXX *cum umbraculis*, quæ nos *dormi-
toria* interpretari possumus, vel *basternas*, alii
voce consona transtulerunt *φορεῖα*, quæ nos *varii
generis* interpretamur *vehicula* : ubi autem LXX et
Theodotio dixerunt, *lampenas*, pro quibus Symma-
chus *lecticis* interpretatus est, Aquila *σκεπαστά*
posuit, quod et ipsum *lecticis operas pellibus* si-
gnificat. » [Pro *λαμπήναις*, Αἱ. *σκεπαστοῖς*, αἱ.
κλιτήρηι, καὶ ἀμάξαις. Sic Lamb. Bos. Sed pro
σκεπαστοῖς reponendum censendum *σκεπασταῖς* scil.
ἀμάξαις. Cf. verba S. Hieron. modo allata, ubi
malimus legere, *σκεπαστάς*. DRACH.]

Ibid. Σ., ἐν σκεύει καθαρῷ. Procopius.

V. 24. Σ., τὰ ἔσχατα. Idem.

IN JEREMIAM MONITUM.

nunc codicem subsequentes etiam libros tum manuscriptos, tum editos adhibuimus.

Codicem Regium num. 1892 bombycinum XIII circiter sæculi, qui est Catena in Prophetas omnes, inci-
piendo a duodecim minoribus Prophetis.

Codicem Colbert. X sæculi, qui continet commentarios Theodoreti.

Origenem in Jeremiam.

Hieronymum in Jeremiam ex postrema editione.

Theodoretum in Jeremiam.

Victorem Antiochenum ex manuscriptis.

Olympiodorum, cujus item loca ex manuscriptis desumpta fuerunt.

Augustini Quæstiones in Genesim semel.

Procopium in Leviticum.

[E codice Syriaco-Hexaplati Ambrosiano-Mediolanensi, a Matth. Norberg publici juris facta, adjecimus
textus LXX virialis, necnon interpretum lectionum variantium, versionem latinam, quam sedulo cum textu
Syriaco contulimus, et pluribus in locis emendavimus. DRACH.]

JEREMIEÆ CAPUT PRIMUM.

ΓΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
דבר ירמיהו בן-חלקיָא לֹגוֹי יִרְמִיָּהוּ וּבִן חֶלְקִיָּא	1.	1.
עַד גְּלוֹת יְרוּשָׁלַם	3.	3. Ἔως τῆς μετακίσεως, Ἱερουσαλήμ.
וְהָיָה	10.	10. ✕ Καὶ κατασπῆν.
11 מִקֵּל שֶׁקָד אֲנִי רֹאֵה καὶ Ἑβραῖος, ἀμυγδαλίην.	11.	11. Ῥάβδον γρηγοροῦσαν ✕ ἐγὼ ὄρω.
13 אֲנִי רֹאֵה	13.	13. ✕ Ἐγὼ ὄρω.
15 מִכּוֹלֹת צַפְנָה	15.	15.
17 פֶּן-אֲחַדָּךְ	17.	17.
18 וְאֲנִי הִנֵּה נֹתֵחַ וְלַעֲבוֹד בְּרוֹל לְהִנָּחֶה	18.	18. ✕ Καὶ εἰς στύλον σιδηροῦν.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Verba Jeremiæ filii Chelciæ. <i>Hebr. int., id.</i>	1. Verba Jeremiæ filii Helciæ.	1.
3. Usque ad transmigrationem erūsalem.	3. Usque ad transmigrationem Jerusalem.	3. Usque ad transmigationem Jerusalem.
10. Et ad destruendum.	10. Et dissipes.	10. Et demoliendum
11. Virgam amygdali ego vi- dens. <i>Syrus et Hebræus, amygdali- linam.</i>	11. Virgam vigilantem ego vi- deo.	11. Virgam vigilantem ego vi- deo.
13. Ego videns.	13. Ego video.	13. Ego video.
15. Regnorum aquilonis.	15. Regnorum aquilonis.	15.
17. Ne forte timere te faciam.	17. Nec enim timere te faciam.	17.
18. Et ego ecce dedi te. Et in columnam ferri. Sacerdotibus ejus.	18. Ego quippe dedi te. Et in columnam ferream. Et sacerdotibus.	18. Et in columnam ferream.

Notæ et variæ lectiones ad cap. I Jeremiæ.

V. 1. Ἑβρ. καὶ οἱ λοιπ., λόγοι Ἱερემίου υἱοῦ Χελκίου. Origen. Hom. 49 in Jeremiam.

V. 3. Ἄ., Σ., Θ., ἕως τῆς μετακίσεως etc. Sic Drusus ex Hieronymo, qui ait alios omnes vertisse, *transmigrationem.*

V. 10. Ἄ., Θ., καὶ κατασπῆν. Ms. Jes. Hieronymus vero : « Hoc quod nos de Hebraico addidimus, dissipes, sive deponas, in LXX non habetur. » [Quidam mss. in textu, καὶ καταλύσειν. Polygl.-Bibel. Et sic edidit Breitinger. DRACH.]

V. 11. Hieronymus : « Aquila et Symmachus virgam vigilantem, Theodotio vero amygdalinam

transulerunt. Et infra : SACED nux dicitur : vigilia autem, vel vigil, sive vigilans, SOCED : unde in posterioribus pardus vigilans hoc nomine appellatur. » Ms. vero Jes., Ἄ., Σ., Θ., ✕ ἐγὼ ὄρω, quod desideratur in LXX. Theodoretus vero ait : κατὰ τὴν Σύρον καὶ Ἑβραῖον, ἀμυγδαλίην. [Ῥάβδον γρ. addidimus Græce ex Lamberto Bos. DRACH.]

V. 13. Ἄ., Θ., ἐγὼ ὄρω. Ms. Jes. [Habet in textu Ald. ed. DRACH.]

V. 15. Θ., βασιλειῶν ἀπὸ Βορρᾶ. Idem.

V. 17. Hieronymus : « Ne timeas a facie eorum,

JEREMIEÆ CAPUT II.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
2, 1 וַיְהִי דְבַר-יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר : דְּלֹךְ וּקְרַאת בְּאָזְנֵי יְרוּשָׁלַם לֵאמֹר	1, 2.	1, 2.
1, 2. Et fuit verbum Domini ad me dicendo : Vade et clamabis in auribus Jerusalem, dicens.	1, 2. Et factum est verbum Do- mini ad me dicens : Vade et cla- ma in auribus Jerusalem, di- cens.	1, 2.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Το ῥῆμα τοῦ Θεοῦ ὃ ἐγένετο ἐπὶ Ἱερεμίαν τὸν τοῦ Χελκίου. Οἱ λοιποὶ, λόγοι Ἱερεμίου υἱοῦ Χελκίου.	1.
3. Ἔως τῆς μετοικεσίας Ἱερουσαλήμ.	3. Ἔως τῆς αἰχμαλωσίας Ἱερουσαλήμ.	3. Ἔως τῆς μετοικεσίας Ἱερουσαλήμ.
10.	10. Vacat.	10. ✕ Καὶ κατασπᾶν.
11. Ῥάβδον γρηγοροῦσαν ✕ ἐγὼ ὄρω.	11. Βακτηρίαν καρυῖνην.	11. Ἀμυγδαλίην ἐγὼ ὄρω.
15.	15. Vacat.	15. ✕ Ἐγὼ ὄρω.
15.	15. Βασιλείας τῆς γῆς ἀπὸ Βορρᾶ.	15. Βασιλείων ἀπὸ Βορρᾶ.
17.	17. Μηδὲ πτοηθῆς. Οἱ λοιποὶ, μήποτε πτοηθῆναι σε ποιήσω.	17.
18. ✕ Ἐγὼ δέ :	18. Ἰδοὺ τέθεικά σε. Vacat. Vacat.	18. ✕ Καὶ εἰς στύλον σιδηροῦν. Καὶ τοῖς ἱερεῦσιν αὐτῶν.

SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Verbum Dei quod factum est super Jeremiam filium Chelciae. Reliqui, verba Jeremiae filii Chelciae.	1.
5. Usque ad transmigrationem Jerusalem.	3. Usque ad captivitatem Jerusalem.	3. Usque ad transmigrationem Jerusalem.
10.	10. Vacat.	10. Et demoliendum.
11. Virgam vigilantem ego video.	11. Baculum nucuum.	11. (Virgam) amygdalinam ego video.
15.	15. Vacat.	15. Ego video.
15.	15. Regna terrae ab aquilone.	15. Regnorum ab aquilone.
17.	17. Neque exterrearis. Reliqui, ne forte timere te faciam.	17.
18. Ego autem.	18. Ecce posui te. Vacat. Vacat.	18. Et in columnam ferream. Et sacerdotibus eorum.

Notæ et variæ lectiones ad cap. I Jeremiæ.

sive ut LXX et cæteri habent interpretes, ne forte timere te faciam. Et est sensus juxta translationem nostram : *Noli timere a facie eorum* etc.) In notis edit. Rom. ex aliquot exemplaribus adfertur hæc τῶν Ο' lectio, μηδὲ πτοηθῆναι σε ποιήσω. Hieronymus legit haud dubie μήποτε, et sic interpretari solent τὸ ῥ. In editione τῶν Ο' hodierna, μηδὲ πτοηθῆς. [Testatur Martianay unum Catabrig. exemplar expresse habere, μήποτε π. σ. π. Ita etiam Complut. Edit. Rom. : « S. Hieron. videtur legisse, μήποτε. Ita enim inquit, Sive ut LXX etc. et pulcherrimam elicit sententiam. » — Post καὶ

εἰπὼν, Alii addunt juxta Hebr., πρὸς αὐτούς.—Quod legitur in LXX post ἑναντίον αὐτῶν usque ad finem commatis, non habetur in Hebr. textu, et repetitum est ex ultimo sticho versus 19. In utroque autem loco adhaerunt senes de suo, λέγει, vel εἶπε, Κύριος. DRACH.]

V. 18. Σ., ✕ ἐγὼ δέ : Ms. Jes., quia hæc cum deessent in LXX, ex Symmacho in editionem Hexaplaem cum asterisco translata sunt.

Ibid. Ἀ., Θ., καὶ εἰς στύλον σιδηροῦν. Idem. Ibid. Θ., καὶ τοῖς ἱερ-. Ms. Jes.

JEREMIAE CAPUT II.
ΣΥΜΜΑΧΟΣ. Ο. ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1, 2.	1, 2. Vacat.	1, 2. ✕ Καὶ ἐγένετο λόγος Κυρίου πρὸς με λέγων, Πορεύθητι καὶ ἀνάγνωθι ἐν τοῖς ὡσὶ Ἱερουσαλήμ, λέγων.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1, 2.	1, 2. Vacat.	1, 2. Et factum est verbum Domini ad me dicens : Vade et lege in auribus Jerusalem, dicens.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

'Ελληνικοῖς γράμμασι.

ΑΚΥΛΑΣ.

בבדבר בארץ לא זרעה

6 וצלמות 6.

12 שמים 12.

15 וישיתו ארצו לשבה 15.

17 בעת מולךך בדרך 17.

18 שחר 'Εξρ., Σιῶρ. 18.

23 בניא 23.

בכרה קלה

משרכת דרכיה

24 שאפה רוח 24. . . .

בחדשה

25 נואש 25.

34 אביונים 34.

35 כי נקיתו 35.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

In deserto, in terra non sata.

6. Et umbræ mortis.

12. Cæli.

15. Et posuerunt terram ejus in solitudinem.

17. In tempore deducentis te per viam.

18. Sior. Hebr. int., id.

23. In convalle.

Dromedaria levis.

Implicans vias suas.

24. Hausit ventum.

In mense suo.

25. Desperat est.

34. Pauperum.

35. Quia innocens sum.

VULGATA LATINA.

In deserto, in terra quæ non seminatur.

6. Et imaginem mortis.

12. Cæli.

15. Posuerunt terram ejus in solitudinem.

17. Eo tempore quo ducebat te per viam.

18. Turbidam.

23. In convalle.

Cursor levis.

Explicans vias suas.

24. Attraxit ventum.

In menstruis ejus.

25. Desperavi.

34. Pauperum.

35. Absque peccato et innocens ego sum.

AQUILA.

In deserto, in terra non sata.

6. Et umbra mortis.

12. Cæli.

15.

17.

18.

23. In convalle.

Dromas levis.

Lascive loquutæ sunt.

24.

In neomenia sua.

25. Desperavi de te.

34. Pauperum.

35.

Notæ et variæ lectiones ad cap. II Jeremiæ.

V. 1 et 2. Θ., * καὶ ἐγένετο etc. Ex ms. Jes. Hieronymus vero in hæc verba : « Et factum est verbum Domini ad me, dicens : Vade et clama in auribus Jerusalem, dicens. Hoc in LXX non habetur; sed sub asteriscis de Theodotionis editione additum est, qui verbum Hebraicum CARATH, pro quo nos diximus, clama, sive prædica, interpretatus est, lege. Et lectionem enim, et clamorem, et prædicationem pro sui ambiguitate significat. » Drusius ex editione Complutensi verba Theodotionis sic adfert : Καὶ ἐγένετο βῆμα Κυρίου πρὸς μὲ λέγων Ἠροσέου καὶ βῶα εἰς τὰ ὦτα Ἱερουσαλήμ λέγων. Sed hæc non sunt germana Theodotionis verba, ut liquet ex supradictis, et ex allata tum ab Hieronymo, tum a codice Jes. Theodotionis lectione.

Ibid. 'A., Θ., ἐν τῇ ἐρήμῳ etc. Ms. Jes. Hieronymus : « Hoc quoque quod posuimus, in deserto, in terra, quæ non seminatur, in LXX non habetur. » [Alius, ἐν γῆ μὴ σπαρῆσθ. DRACH.]

V. 6. 'A., Σ., Θ., καὶ σκιᾶ θανάτου. Idem ms. Jes. Hieronymus : « Pro imagine mortis, de Theotione additum est, umbra mortis. » [Apud Lamber-

tum Bos, Theodor., σκιᾶς θ.— Ed. Rom. « In uno codice est (atque ita fere Complut.) οὐδὲ κατόκησεν ἐκεῖ οὐδὲ ἀνθρώπου, neque habitavit ibi filius hominis : quam lectionem agnoscit S. Hieron. ex LXX. » Quos vide.—Mox, οὐθέν, deest apud alios, nec habet Hebr. DRACH.]

V. 9. Hebr., Vulg., ait Dominus. Θ' vacat. Alii, λέγει Κύριος. DRACH.

V. 12. Hieronymus : « Quod Aquila et Symmachus cælos, LXX vero et Theodotio cælum interpretati sunt, nullum moveat. Hebraicum enim SAMM communis est numeri, et tam cælum quam cæli eodem appellatur nomine, ut Athenæ, Thebæ, Salonæ. » [Hebr. שָׁמַיִם שָׁמַיִם, obstupescite, cæli. LXX, ἐξέστη ὁ οὐρανός, obstupuit cælum. Aq. et Sym., ἐκστήτε, οὐρανοί, obstupescite, cæli. Ex L. Bos. DRACH.]

V. 15. Ἄλλος, εἰς ἀφανισμόν. Ms. Jes., sine interpretis nomine. [Ald., εἰς ἀφανισμούς. Complut., εἰς ἀφανισμόν. Mox, LXX, Τάφνας, aliter, τάφνης. DRACH.]

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

- Vacat.
6. ✕ Καὶ σκιᾶ θανάτου.
12. Οὐρανός.
15.
17.
18.
23. Ἐν τῇ φάραγγι.
Δρομάς κούφη.
Ἄσελγῶς ἐλάλησαν.
24.
(Ἐν τῷ μηνὶ αὐτῆς.)
25.
34. ✕ Πενήτων.
35.

[SYMMACHUS.

6. Et umbra mortis.
12. Caeli.
15.
17.
18.
23. In convalle
Dromas levis.
Lascive loquutæ sunt.
24.
In mense suo.
25.
34. Pauperum.
35.

6.
12. Οὐρανός.
15. Οἱ ἔταξαν τὴν γῆν αὐτοῦ εἰς ἔρημον. Ἄλλος, εἰς ἀφανισμόν.
17. ✕ Ἐν τῷ καιρῷ τοῦ ἀπάγοντός σε ἐν τῇ ὁδῷ.
18. Γηῶν.
23. Ἐν τῷ πολυανδρίῳ.
Ὀφὲ φωνὴ αὐτῆς.
Ὠλόλυξε, τὰς ὁδοὺς αὐτῆς.
24. Ἐπνευματοφορεῖτο. *Oi loi-
pol*, εἴλκυσεν ἄνεμον.
Ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτῆς.
25. Ἄνδριούμαι.
34. Vacat.
35. ✕ Ὅτι : ἀθῶός εἰμι.

LXX INTERPRETES.

Vacat.

6.
12. Cælum.
15. Qui posuerunt terram ejus
in solitudinem. *Alius*, in destru-
ctionem.
17. In tempore abducentis te in
via.
18. Geon.
23. In sepulcro multitudinis.
Ad vesperam vox ejus.
Uluavit, vias ejus.
24. Spiritu portabatur. *Reliqui*,
attraxit ventum.
In humilitate sua.
25. Viriliter agam.
34. Vacat.
35. Quia innocens sum.

- ✕ Ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἐν γῆ μὴ σπει-
ρομένη.
6. ✕ Καὶ σκιᾶ θανάτου.
12. Οὐρανός.
15.
17.
18.
23.
Δρομάς κούφη.
24.
Ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτῆς.
25.
34. ✕ Πενήτων.
35.

THEODOTIO.

In deserto, in terra non sata.

6. Et umbra mortis.
12. Cælum.
15.
17.
18.
23.
Dromas levis.
24.
In humilitate sua.
25.
34. Pauperum.
35.

Notæ et variæ lectiones ad cap. II Jeremiæ.

V. 17. ✕ Ἐν τῷ καιρῷ etc. Ms. Jes. Hieronym. : « Hoc quod nos diximus, eo tempore quo ducebat te per viam, in LXX non habetur. »

V. 18. Hieronymus : « Pro *Sior*, nos turbidam interpretati sumus : pro quo communis editio habet, *Geon*. » Origen. Huet. in Joan. p. 137, τὸ Ἑβραϊκόν, κίεῖν ὕδωρ Σιών, male pro Σιῶρ. [Aperte mendum typographicum ; Latine enim vertit Hebraice doctissimus Huetius : « Vel ut Hebraicum habet, *bibere aquam Seor*. » Antiqui, vocalibus massorethicis carentes, γῆτῳ efferebant σεῶρ et σῶρ aut σεῶρ, quod idem ; et enim « sonat. Lamb. Bos in Γηῶν τῶν Ο΄ adnotat, *aliter*, Σειῶρ. DRACH.]

V. 23. Ἄ., Σ., ἐν τῇ φάραγγι. Sic Colbertinus et Drusius. Ibid. LXX, πολυάνδριον, *sepulcrum multitudinis*. Sic vertit Hieronymus.

Ibid. Ἄ., Σ., Θ., δρομάς κούφη. Hieronymus. Sic legitur in codice nostro antiquissimo, et quidem

optime. In editis vero, *δρομεὺς κούφη*, non ita recte.

Ibid. Ἄ., Σ., ἀσελγῶς ἐλάλησαν. Sic Colbert. Sed videtur aut scholion esse, aut ad alium locum pertinere : nisi fortasse Aquila et Symmachus aliud legerint. [Perspicuum est eos legisse הִירְבֵּרְת, *verba ejus*, pro הִירְבֵּרְת. DRACH.]

V. 24. *Oi loi-poi*, εἴλκυσεν ἄνεμον. Edit. Rom. ex Chrysostomo.

Ibid. Hieronymus : « In menstruis et in immunditia ejus invenient eam. Pro quo Aquila νεομηνίαν, hoc est, *kalendas* ; Symmachus *mensem* ; LXX et Theodotio *humilitatem* interpretati sunt. » [Lamb. Bos : Aq., ἐν τῇ νεομ. α. cum articulo. DRACH.]

V. 25. Colbert. et Drusius ex Victore Antiocheno, Ἄκ., ἀπέγνων σου, ἤγουν, ἀπῆλλισα.

V. 34. Ἄ., Σ., Θ., πενήτων. Ms. Jes. nempe de-erat in LXX.

V. 35. ✕ Ὅτι : ἀθῶος. Idem.

JEREMIAE CAPUT III.

TO EBPAIKON.

1 לאמר	1.
רעים	
2 ותחניפי	2.
3 אשה זונה	3.
6 הלכה היא על-כל-הר	6.
7 אחותה	7.
9 ותחנה את-הארץ	9.
10 אחותה	10.
נאם-יהוה	
12 וקראת	12.
16 נאם-יהוה	16.
19 נחלת צבי צבאות גוים	19.
21 אלהיהם	21.
22 משדומתים	22.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

1. Dicendo.
- Sociis.
2. Et profanasti.
3. Mulieris meretricis.
6. Valens ipsa super omnem montem.
7. Soror ejus.
9. Et profanavit terram.
10. Soror ejus.
- Dixit Dominus.
12. Et clamabis.
16. Dixit Dominus.
19. Hæreditatem præclaram exercituum gentium.
21. Dei sui.
22. Aversiones vestras.

TO EBPAIKON

'Ελληνικοῖς γράμμασι.

1.	
2.	
3.	
6.	
7.	
9.	
10.	
12.	
16.	
19.	
21.	
22.	

VULGATA LATINA.

1. Vulgo dicitur.
- Amatoribus.
2. Polluisti.
3. Mulieris meretricis.
6. Abiit sibimet super omnem montem.
7. Soror ejus.
9. Contaminavit terram.
10. Soror ejus.
- Ait Dominus.
12. Clama.
16. Ait Dominus.
19. Hæreditatem præclaram exercituum gentium.
21. Dei sui.
22. Aversiones vestras.

ΑΚΥΛΑΣ.

1. ✕ Λέγων :
2.
3. ✕ Γυναικὸς : πόρνῆς.
6. Ἐπορεύθησθε ✕ ἑαυτῆ : ἐπὶ πᾶν ὄρος.
7. ✕ Ἡ ἀδελφὴ αὐτῆς.
9. ✕ Καὶ ἐφονοκτοῖνε τὴν γῆν.
10. ✕ Ἡ ἀδελφὴ αὐτῆς.
Φησὶ Κύριος.
12. Βόησον.
16. Φησὶ Κύριος.
19. ✕ Ὀνομαστήν.
21. ✕ Τοῦ : Θεοῦ αὐτῶν.
22.

AQUILA.

1. Dicens.
- 2.
3. Mulieris meretricis.
6. Ivisi tibi metipsi super omnem montem.
7. Soror ejus.
9. Et eruentabat terram.
10. Soror ejus.
- Dicit Dominus.
12. Clamita.
16. Dicit Dominus.
19. Inclytam.
21. Dei sui.
- 22.

Notæ et variæ lectiones ad cap. III Jeremiæ.

V. 1. 'A., λέγων. Ms. Jes. Hieronymus vero : « Vulgo dicitur, pro quo LXX tantum dicitur transtulerunt. » Hæc tripliciter intelligi possunt. Primo ita ut illud, *tantum dicitur*, sit interpretatio τῶν Ὁ qui *tantum* posuerint ante *dicitur* : verum hic intelligendi modus nullatenus arridet, licet sic intellexerint ii qui Hieronymum ediderunt. Alter modus est, ut LXX tantum, secus quam alii interpretes, verterint *dicitur* : quod quidem verum est, atque ita non inepte explicari potest. Tertius explicandi modus, qui magis mihi probatur, est : ubi Hieronymus, *vulgo dicitur*, transtulit, LXX tantum, *dicitur*, vertisse ; ita ut solam vocem, *dicitur*, usurparint : exemplaria igitur Hieronymi τῶν Ὁ λέγεται habuisse videntur. Sed nihil in hodiernis LXX legitur, quod respondeat voci לאמר.

Ibid. Hieronymus : « Et tu fornicata es cum amatoribus multis, sive pastoribus. Verbum enim REIM, quod quatuor litteris scribitur, RES, AIN, IOD, MEM, et amatores, et pastores utrumque significat. Et si legamus REIM, amatores significat : si ROIM, pastores. » Ms. noster antiquissimus bis habet KEHIM, et semel ROHIM cum H. Sed infra cap. vi, vers. 2, idem codex habet REIM et ROIM. Verisimile est Aquilam et Symmachum vertisse, ἐραστὰς, vel ἑταίρους, vel φίλους.

V. 2. Hebr. chetib, חֶתִיב, *compressa fueris*. Sed pro eo verbo, tanquam obscæno, substituitur Keri, כְּרִיב, *concupitum passa fueris*. LXX, ἐξεφύρθησθε, *permista fueris*. Alius, ἐξεφύρθησθε, *id. Syrus, ἐμιάνθησθε, polluta fueris*. Partim ex Schleusnero. DRACU.

JEREMIAE CAPUT IV.

TO EBPAIKON.

4 דבלו ליהיה והסוד ערלת לבבכם	4.
-------------------------------	----

VERSIO HEBRAICI TEXT.

4. Circumcidite vos Domino, et auferte præputia cordis vestri.

TO EBPAIKON

'Ελληνικοῖς γράμμασι.

4.	
4.	

VULGATA LATINA.

4. Circumcidimini Domino, et auferte præputia cordium vestrorum.

ΑΚΥΛΑΣ.

4.

AQUILA.

4.

JEREMIAE CAPUT III.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

- 1.
- 2.
- 3. ✕ Γυναικός : πόρνης.
- 6.
- 7. ✕ Ἡ ἀδελφή αὐτῆς.
- 9.
- 10.
- Φησὶ Κύριος.
- 12. Βήσον.
- 16. Λέγει Κύριος.
- 19.
- 21.
- 22. Τὰς ἐπιστρέψεις ὑμῶν.

SYMMACHUS.

- 1.
- 2.
- 3. Mulieris meretricis.
- 6.
- 7. Soror ejus.
- 9.
- 10.
- Dicit Dominus.
- 12. Clamita.
- 16. Dicit Dominus.
- 19.
- 21.
- 22. Conversiones vestras.

- 1. Vacat.
- Ποιμέσι. Ἄλλοι, [ἐρασταίς].
- 2. Ἐμίανας. Ἄλλος, ἐφονοκτόν-
νεις.
- 3. Πόρνης.
- 6. Ἐπορεύθησαν ἐπὶ πᾶν ὄρος.
- 7. Vacat.
- 9. Vacat.
- 10. Vacat.
- Vacat.
- 12. Ἀνάγνωθι.
- 16. Λέγει Κύριος.
- 19. Κληρονομίαν Θεοῦ παντοκρά-
τορος ἐθνῶν.
- 21. Θεοῦ ἁγίου αὐτῶν.
- 22. Συντρίμματα ὑμῶν.

LXX INTERPRETES.

- 1. Vacat.
- Pastoribus. Alii, amatoribus.
- 2. Polluisti. Alius, interficie-
bas.
- 3. Meretricis.
- 6. Iverunt super omnem mon-
tem.
- 7. Vacat
- 9. Vacat.
- 10. Vacat.
- Vacat.
- 12. Lege.
- 16. Dicit Dominus.
- 19. Hæreditatem Dei omnipo-
tentis gentium.
- 21. Dei sancti sui.
- 22. Contritiones vestras.

- 1.
- 2.
- 3. ✕ Γυναικός : πόρνης.
- 6.
- 7.
- 9. ✕ Καὶ ἐφονοκτόνει τὴν γῆν.
- 10. ✕ Ἡ ἀδελφή αὐτῆς.
- Φησὶ Κύριος.
- 12. Ἀνάγνωθι.
- 16. Φησὶ Κύριος.
- 19. Κληρονομίαν ✕ ὀνομαστήν...
- 21.
- 22.

THEODOTIO.

- 1.
- 2.
- 3. Mulieris meretricis.
- 6.
- 7.
- 9. Et cruentabat terram.
- 10. Soror ejus.
- Dicit Dominus.
- 12. Lege
- 16. Dicit Dominus.
- 19. Hæreditatem inclytæ fortitudinis robustissimi gentium.
- 21.
- 22.

Notæ et variæ lectiones ad cap. III Jeremiæ.

Ibid. Ἄλλος, ἐφονοκτόνεις. Sic Drusus ex Vi-
etore, qui ait, ἄλλος ἀντὶ τοῦ ἐμίανας, ἐφονοκτόνεις
ἐξέδωκεν.

V. 3. Ἄ., Σ., Θ., γυναίκός. Ms. Jes.

V. 6. Ms. Jes., ἐπορεύθη. Ἄ., ✕ ἑαυτῇ ; ἐπὶ
πᾶν ὄρος. Vox autem ἑαυτῇ, notatur asterisco, quia
deerat in editis. Vox ἐπορεύθη, in textu ms. Jes.
legitur : an vero sit Aquilæ, incertum.

V. 7. Ἄ., Σ., ἡ ἀδελφή αὐτῆς. Idem. Deest in
O, ut et aliæ asterisco notatæ voces.

V. 9. Ἄ., Θ., καὶ ἐφονοκτόνει τὴν γῆν. Idem.

V. 10. Ἄ., Σ., Θ., φησὶ Κύριος. Idem.

V. 12. Hieronymus : « Verbum Hebraicum CA-
RATH et voca, et clama, et lege, significat. Unde
Aquila et Symmachus, clamita ; LXX et Theodotio,
lege, interpretati sunt. » [Aquilæ et Symmachi

Græcum adjecimus ex L. Bos. DRACN.]

V. 16. Ms. Jes., φησὶ Κύριος. Σ., λέγει. Putamus
autem, φησὶ Κύριος, esse Aquilæ et Theodotionis,
ut supra v. 10, nam LXX habent λέγει, ut Σ.

V. 19. Ἄ., Θ., ὀνομαστήν. Sic idem sub aste-
risco.

Ibid. Hieronymus : « Pro hæreditate præclara
exercituum gentium, quam LXX transtulerunt hæ-
reditatem nominatam Dei omnipotentis gentium,
Theodotio significantius transtulit, hæreditatem in-
clytam fortitudinis robustissimi gentium. » Legisse
videtur Hieronymus in LXX, ὀνομαστήν, quæ vox
hodie ibi desideratur.

V. 21. In ms. Jes., Ἄ., τοῦ, præfixo asterisco.

V. 22. Sym., conversiones. Hieronymus. [Græ-
cum adjecimus ex Lamb. Bos. DRACN.]

JEREMIAE CAPUT IV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

4. Καθαρίσθητε Κυριῷ, καὶ ἀφέ-
λεσθε πονηρίας τῶν καρδιῶν ὑμῶν.

SYMMACHUS.

4. Purificamini Domino, et au-
ferite malitias cordium vestro-
rum.

4. Περιτμήθητε τῷ Θεῷ ὑμῶν,
ὡς ἐπερίτεμσε τὴν σκληροκαρ-
δίαν ὑμῶν.

LXX INTERPRETES.

4. Circumcidimini Deo vestro, et
circumcidite duritiam cordis ve-
stri.

4.

THEODOTIO.

4.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
9 יתבדו	9.	9. Ἄφρονες ἔσονται.
12 רוח מלא מאלה	12.	12. (Πνεῦμα πληρώσεως) ✕ ἐν τούτων.
14 אונק	14.	14. Ἄνωφελείας σου.
19 הרמה	19.	19. Ὀχλάζει.
20 על-שבר	20.	20.
22 ולא נבונים המה	22.	22. ✕ Εἰσι.
23 חדו ודו	23.	23. ✕ Κενή καὶ οὐθέν.
30 שדד	30.	30. ✕ Ταλαίπωρος. Ἄλλως, δλοθρευθεῖσα.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
9. Mirabuntur.	9. Consternabuntur.	9. Amentes erunt.
12. Ventus plenus ab illis.	12. Spiritus plenus ex his.	12. [Spiritus repletionis] ἐν his.
14. Nequitiae tuæ.	14. [Cogitationes] noxiæ.	14. Inutilitatis tuæ.
19. Tumultuans.	19. Turbati sunt.	19. Tumultum agit.
20. Super contritionem.	20. Super contritionem.	20.
22. Et non intelligentes ipsi.	22. Et recordes.	22. Sunt.
25. Inanis et vacua.	23. Vacua erat et nihil.	23. Vacua et nihil.
30. Vastata.	30. Vastata.	30. Misera. <i>Aliter</i> , vastata.

Notæ et variæ lectiones ad cap. IV Jeremiæ.

V. 4. Symm., *Purificamini* etc. Hieronymus in Commentario. [Symmachi Græca apposuit ex Lamb. Bos. Eiusdem lectionis Græcæ singula verba in Trommii concordantiis inserta sunt tanquam ex Sym. versione nostri commatis. DRACH.]

V. 7. Aliqui mss. et Complut. addunt σου post ἦν et post πόλεις, secundum quod legitur in Hebr. et in Vulg. DRACH.

V. 8. Hebr. et Vulg., ira furoris (Domini). Ὁ, ὁ θυμὸς. Mss., Ald., Complut., θυμὸς ὀργῆς. Al., τῆς ὀργῆς. IDEM.

V. 9. Hieronymus : « *Et prophetæ consternabuntur*; sive, ut Aquila transtulit verbum Hebraicum IETHMAU, *amentes erunt.* » [Aquila textum Græ-

cum adjecimus ex L. Bos. DRACH.]

V. 10. Hebr., (pax) erit vobis; et tanget, et pertinet (gladius). Mss., Ald. et Complut., ἔσται ὑμῖν, καὶ ἀψεται. Ed. Rom. autem, ἔσται, καὶ ἰδοὺ ἤψατο. DRACH.

V. 12. Ἄ., Σ., Θ., ἀπὸ τούτων. Ms. Jes.

V. 14. Ἄ., ἀνωφελείας etc. Sic Colbertinus et Drusius.

V. 16. Ὁ, ἤχασιν. Deest in Complut., neque habent Hebr. et Vulg. DRACH.

V. 19. Hieronymus : « *Ubi nos juxta Symmachum posuimus, turbati sunt*, et in Hebræo scriptum est, ΗΘΜΑ, LXX et Theodotio posuerunt, ματαιμάσσει,

JEREMIÆ CAPUT V.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 וראו-נא	1.	1. ✕ Δῆ.
אבונה		
5 הבה	5.	5. ✕ Αὐτοί.
8 משכים	8.	8. Ἐλκοντες.
11 נאם-יהוה	11.	11. ✕ Φησὶ Κύριος.
15 גוי ו איתן הוא גוי בעולם הוא	15.	15.
לשונו		Τῆς γλώσσης αὐτοῦ.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Et videte nunc.	1. Et aspiciate.	1. Utique.
Veritatem.	Fidem.	
5. Ipsi.	5. Ii.	5. Ipsi.
8. Trahentes.	8. Emissarii.	8. Trahentes.
11. Dixit Dominus.	11. Ait Dominus.	11. Dicit Dominus.
15. Gens robusta ipsa, gens a sæculo ipsa.	15. Gentem robustam, gentem antiquam.	15.
Linguam ejus.	Cujus linguam.	Linguam ejus.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
9.	9. Θαυμάσονται.	9.
12. (Πνεῦμα πληρώσεως) ✕ ἀπό τούτων.	12. Πνεῦμα πληρώσεως.	12. (Πνεῦμα πληρώσεως) ✕ ἀπό τούτων.
14. Ἄδικίας σου.	14. Πόνων σου.	14.
19. (Ἐταράχθησαν.)	19. Μαιμάσσει.	19. Μαιμάσσει.
20.	20. Συντριμμόν. Ἄλλος, ἐπὶ συντριβόν (al. συντριβήν).	20.
22.	22. Καὶ οὐ συνετοί.	22.
23. ✕ Κενὴ καὶ ὄυθέν.	23. Οὐθέν.	23. ✕ Κενὴ καὶ ὄυθέν.
30.	30.	30. Ταλαίπωρος.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIΟ.
9.	9. Mirabuntur.	9.
12. [Spiritus repletionis] ab his.	12. Spiritus repletionis.	12. [Spiritus repletionis] ab his.
14. Injustitiæ tuæ.	14. Laborum tuorum.	14.
19. Turbati sunt.	19. Fluctuat.	19. Fluctuat.
20.	20. Contritionem. <i>Alius</i> , super contritionem.	20.
22.	22. Et non intelligentes.	22.
23. Vacua et nihil.	23. Nihil.	23. Vacua et nihil.
30.	30.	30. Misera.

Notæ et variæ lectiones ad cap. IV Jeremiæ.

quod verbum in præsentiarum quid significet ignoro; Aquila autem posuit, ὀκλάζει, quod et ipsum *tumultum* significat. » [L. Bos: « Th., μαίμασσει. S., ἐταράχθη (sic). Aq., ὀκλάζει (sed melius ὀγλ.). Al. interp., σπαράσσεται, *dilaceratur*. » DRACH.]

V. 20. Ἄλλος, ἐπὶ συντριβόν. Sic in margine cod. Jes. notatur, estque fortasse varia lectio tantum.

V. 22. Ἄ., εἰσι. Idem.

V. 23. Ἄ., Σ., Θ., κενὴ καὶ οὐθέν. Sic ms. Jes. cum asterisco præmisso pro voce κενή, quæ in τοῖς Ο' desideratur. In editione Romana legitur, Ἄ.,

κενή. Σ., συγκεχυμένη, *confusa*, quam posteriorem Symmachi lectionem germanam puto: nam multo facilius est ut littera Σ. cum Ἄ., Θ. incogitanter irrepserit, quam ut versio συγκεχυμένη Symmacho afficta fuerit. [Edit. Rom.: Aq., κενή. S., συγκεχυμένη. DRACH.]

V. 30. Ἄ., Θ., ταλαίπωρος. Ms. Jes. Sed magis probatur mihi lectio Hieronymi: « Pro *vastata*, quod Hebraice dicitur SADUD, quod solus interpretatus est Aquila, alii transtulerunt, *miseram* atque *miserabilem* culpa sui. » Forte pro Ἄ., Θ. legendum Σ., Θ. [Ἄ. ἄλλως Græce addidimus ex L. Bos. DRACH.]

JEREMIAE CAPUT V.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1.	1. Καὶ ἴδετε.	1.
Ἄληθειαν.	Ἰστίαν.	
5.	5. Vacat.	5. ✕ Αὐτοί.
8. Ἐλκόμενοι.	8. Θηλυμνηεῖς.	8. Ἐλκοντες.
11. ✕ Φησὶ Κύριος.	11. Vacat.	11. ✕ Φησὶ Κύριος.
15.	15. Vacat. Ἄλλος, ✕ ἔθνος ἀραιόν ἐστίν, ἔθνος ἀπ' αἰώνος ἐστίν.	15.
Τῆς γλώσσης αὐτοῦ.	Τῆς φωνῆς αὐτοῦ.	Τῆς γλώσσης αὐτοῦ.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIΟ.
1.	1. Et videte.	1.
Veritatem.	Fidem.	
5.	5. Vacat.	5. Ipsi.
8. Attracti.	8. Furentes in feminas.	8. Trahentes.
11. Dicit Dominus.	11. Vacat.	11. Dicit Dominus.
15.	15. Vacat. <i>Alius</i> , gens anti-qua est, gens a sæculo est.	15.
Linguam ejus.	Vocem ejus.	Linguam ejus.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ;
Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

ΑΚΥΤΑΑΣ.

ולא תשמע מה- ידבר

16. אשפתו כקבר פתוח 16.

21. עינים להם 21.

24. שבועת 24.

26. ישור כשך יקושים 26.

28. שמנו עשות 28.

עברו דברי-רע

ויצליחו

VERSIO HEBRAICI TEXT.

Et non audies quod loquetur.

16. Pharetra ejus quasi sepulcrum patens.

21. Oculi ipsis.

24. Septimanas.

26. Intuebitur secundum expositionem laqueorum.

28. Impinguati sunt, nituere.

Præterierunt verba mali.

Et prosperaverunt.

V. 4. 'A., δῆ. Ms. Jes.

Ibid. Hieronymus : Syn., *veritatem*.

V. 5. 'A., Θ., αὐτοί. Ms. Jes. Deest in LXX.

V. 7. Ο', ποία. Euseb. *Demonstr.* lib. II, ποίω. Ita etiam Complut. Mss., ποίως. DRACH.V. 8. Hieronymus : « Pro emissariis, in Hebraico scriptum est MOSECIIM, quod omnes voce consona ἔλκοντες, id est, *trahentes*, transtulerunt. » Ms. Jes. habet tamen, Σ., ἔλκόμενοι. Verum Hieronymus parvum discrimen neglexit, ut omnes simul referret.

V. 10. Ο', (ὅτι τοῦ Κυρίου) εἰσίν. Complut., οὐκ εἰσίν. Vulg., non sunt. Particula Hebr., לֹא, hic plene scripta, et ipsi et non verti potest. Maxima tamen pars interpretum, omnesque Hebræi, necnon Chaldaei, negative vertunt. DRACH.

V. 11. 'A., Σ., Θ., φησὶ Κύριος. Ms. Jes. Deest in LXX.

V. 12. Ο', ἐψεύσατο. Complut. et mss., ἐψεύσαντο, in pl. num., ut Hebr. et Vulg. DRACH.

JEREMIE CAPUT VI.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.

2. הגדה הדמענה 2.

7. בור 7.

8. לוא נרשבה 8.

12. ונסבו 12.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

2. Venustæ et delicatæ.

7. Lacus.

8. Non habitatam.

12. Et vertentur.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

2.

7.

8.

12.

VULGATA LATINA.

2. Speciosæ et delicatæ.

7. Cisterna.

8. Inhabitabilem.

12. Et transibunt.

16.

21.

24. Ἑβδομάδας.

26. Ἰασίρ ✕ ὡς δίχτυον Ἰφευτοῦ.

28. ✕ Ἐλιπάνθησαν, ἐστερεώθησαν.

✕ Κατεύθυναν.

AQUILA.

16.

21.

24. Hebdomadas.

26. Iasir quasi rete aucupis.

28. Impinguati sunt, corroborati sunt.

Prosperare egerunt

Notæ et variæ lectiones ad cap. V Jeremiæ.

V. 15. In fine versiculi. Hebr., ita fiet illis. Ο' vacat. Ald., Complut. et codex Vaticanus, οὕτως ἔσται αὐτοῖς. IDEM.

V. 15. Ἄλλος, ἔθνος ἀρχαῖον etc. Ms. Jes. in quo sic legitur, ✕ ΕΘΝΟΣ ΑΡΧΥΩΝ ΕΣΤΙΝ, ΕΘΝΟΣ ΑΠΥΩΝΟΣ ΕΣΤΙΝ. Restitue, ἔθνος ἀρχαῖον ἐστίν, ἔθνος ἀπ' αἰῶνός ἐστίν, quæ desunt in LXX. Ibid.

'A., Σ., Θ., τῆς γλώσσης αὐτοῦ. Idem. [Complut. habet, ἔθνος ἰσχυρόν, ἔθνος ἀπ' αἰῶνος, gentem robustam, gentem antiquam. Ad quæ edit. Rom. : « Theodoretus hoc secundum tantum agnoscit. S. Hieron. habet utrumque. » DRACH.]

Ibid. Ἄλλος, οὐδὲ μὴ ἀκ-. Idem.

V. 16. Ἄλλος, ἡ φαρέτρα etc. Idem. [Complut., φαρέτρα αὐτοῦ ὡς τάφος ἀνεωγμένος. « Quæ agroscentur, sic ed. Rom., etiam a Theodoretis. » DRACH.]

V. 19. Hebr. et Vulg., (sicut) dereliquistis me et etc. Ο' vacat. Apud Theodor., (ἀνθ' ὧν) ἐγκατελίπετέ με καὶ. Sic etiam Ald. et Complut. Alii, ἐγκατελείπατε. DRACH.

ΑΚΥΤΑΑΣ.

2. ✕ Τὴν ὠράλαν καὶ τὴν φανερὰν.

7. Λάκκος.

8.

12. ✕ Καὶ συλληφθήσονται.

AQUILA.

2. Speciosam et conspicua

7. Lacus.

8

12. Et comprehendentur.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

16.
21.
24. Ἑβδομάδας.
26. Ἰασίρ ἧς δίκτυον ἰξευτοῦ.
28. ✕ Ἐλιπάνθησαν, ἐστερεώθησαν.
Καὶ παρέβησαν ✕ τοὺς λόγους μου εἰς πονηρόν.
✕ Κατεύθυναν.

SYMMACHUS.

- Vacat.* Ἄλλος, ✕ οὐ δὲ μὴ ἀκούσης & λαλεῖ.
16. *Vacat.* Ἄλλος, ✕ ἡ φαρέτρα αὐτοῦ ὡς τάφος ἀνευγγμένος.
21. Ὑφθαλμοὶ αὐτοῖς.
24. Πληρώσεως.
26. Παγίδας ἔστησαν. Ἄλλος, παγίδα.
28. *Vacat.*
Καὶ παρέβησαν.

LXX INTERPRETES.

Vacat. Alius, neque audies quae loquitur.

16.
21.
24. Hebdomadas.
26. Iasir quasi rete aucupis.
28. Impinguati sunt, corroborati sunt.
Et transgressi sunt sermones meos in malum.
Prosperere egerunt.

16. *Vacat. Alius, pharetra ejus quasi sepulcrum patens.*
21. Oculi ipsis.
24. Plenitudinis.
26. Laqueos statuerunt. *Alius, laqueum.*
28. *Vacat.*
Et transgressi sunt.

Et transgressi sunt sermones meos in malum.

Prosperere egerunt.

16.
21. ✕ Οἷς : ὀφθαλμός.
24.
26.
28. ✕ Ἐλιπάνθησαν, ἐστερεώθησαν.
Καὶ παρέβησαν ✕ τοὺς λόγους μου εἰς πονηρόν.
✕ Κατεύθυναν.

THEODOTIO.

16.
21. Quibus oculus.
24.
26.
28. Impinguati sunt, corroborati sunt.
Et transgressi sunt sermones meos in malum.
Prosperere egerunt.

Notæ et variæ lectiones ad cap. V Jeremiæ.

V. 20. H. et V., in Juda. Ο., ἐν τῷ οἴκῳ Ἰούδα. Istud autem οἴκῳ deest in Alex. et Complut. IDEM.

V. 21. Θ., οἷς ὀφθαλμός. Ms. Jes.

V. 24. Hieronymus : « Aquilæ prima editio et Symmachus hebdomadas interpretati sunt. In Hebræo enim scriptum est SABAOTH [שַׁבָּוֹת] quod pro ambiguitate verbi et septimanas significat, et plenitudinem. »

V. 26. Hieronymus : « Quodque nos diximus, insidiantes quasi aucupes, et in LXX non habetur, Aquila et Symmachus transtulerunt, IASIR, quasi rete aucupis. Quod etiam qui bonus inter eos videtur et rectus, instar aucupis tendat insidias. » Ita legit Martianæus. In prius editis vero legebatur : « Aquila et Symmachus transtulerunt verbum IASUR, quasi rete aucupis. » Hanc vero lectionem baud dubie vitiatam sic conjectura restituit Drusius : « A. et S. transtulerunt, *rectus*, quasi rete aucupis » : quod, ait ille, indicare videntur tum sequentia verba, quod etiam qui bonus inter eos vi-

detur et *rectus*; tum vox רָשָׁי et רָשִׁי *rectus*. Codex Sangermanensis sic habet : « Aquila et Symmachus transtulerunt verbum IASIR, quasi rete aucupis, quod etiam qui bonus inter eos videtur et *rectus*, instar aucupis tendat insidias. » Affirmat Martianæus noster vocem, *verbum*, ante IASIR non legi in codice Sancygiritano, neque legendam esse. Ut ut vero sit, non spernenda est Drusii conjectura : nam, ut ait ille, verba sequentia, quod etiam qui bonus inter eos videtur et *rectus*, instar aucupis tendat insidias, indicare videntur in ante posita versione vocem, *rectus*, inveniri : quæ vox apte respondet τῷ רָשָׁי. [Lectionem incerti addidimus ex L. Bos. DRACH.]

Ibid. Ἀ., Σ., ὡς δίκτυον ἰξευτοῦ. Ms. Jes.

V. 28. Ἀ., Σ., Θ., ἐλιπάνθησαν, ἐστερεώθησαν. Ms. Jes. [Complut., ἐπαχύνθησαν. Alii, ἐλιπάνθησαν, ἐστερεώθησαν. DRACH.]

Ibid. Σ., Θ., τοὺς λόγους μου εἰς πονηρόν. Idem.

Ibid. Ἀ., Σ., Θ., κατεύθυναν. Idem.

JEREMIAE CAPUT VI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

2.
7. Λάκκος.
8.
12.
SYMMACHUS.

2.
7. Lacus.
8.
12.

2.
7. Λάκκος.
8. Οὐ κατοικισθή. Ἄλλος, οὐ κατοικηθήσεται. Ἄλλ., οὐ κατώκισαν.
12. Καὶ μεταστραφήσονται.

LXX INTERPRETES.

2.
7. Lacus.
8. Non habitata est. *Alius*, non habitabitur. *Alius*, non habitaverunt.
12. Et convertentur.

THEODOTIO.

2. ✕ Τὴν ὄραϊν καὶ τὴν φανεράν.
7. Λάκκος.
8.
12. Speciosam et conspicuam.
2. Speciosam et conspicuam.
7. Lacus.
8.
12.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON <i>Ἑλληνικοῖς γράμμασι.</i>	AKYAAΣ.
עמי 14	14.	14.
עשי 15	15.	15. ✕ Ἐποίησαν.
דעי עדי את-אשר-בם 18	18.	18.
למה-זה לי 20	20.	20. Ἰνατί ✕ τοῦτό : με;
וקנה 22	22.	22.
וגוי גדול 22	22.	22.
מבצר 27	27.	27.
VERSIO HEBRAICI TEXT. VULGATA LATINA. AQUILA.		
14. Populi mei.	14. Populi mei.	14.
15. Fecerunt.	15. Fecerunt.	15. Fecerunt.
18. Et cognosce, cœtus quæ in eis.	18. Et cognosce, congregatio, quanta ego faciam eis.	18.
20. Ut quid hoc mihi? Et calamus.	20. Ut quid mihi? Et calamus.	20. Ut quid hoc mihi?
22. Et gens magna.	22. Et gens magna.	22.
27. Munitionem.	27. Robustum.	27. Munitum.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VI Jeremiæ.

V. 2. 'A., Θ., τὴν ὠραιάν καὶ τὴν φανεράν. Ms. Jes. Sic exscripsit vir cl. Michael Lequien. Suspitor autem, et ipse quoque suspicatur, legendum esse *τροφεράν, delicatam*, pro *φανεράν*, ut quadret ad כענהבג. [LXX, καὶ ἀφαιρεθήσεται τὸ ὕψος (Alex. et Ald. addunt σου), et auferetur *celsitudo tua*. Perspicuum est locum non desiderari apud senes, sed eos aliter legisse textum Hebr. DRACH.]

V. 5. Ο, (ἀναδῶμεν) ἐπ' αὐτήν. In aliis deest, nec habent Hebr. et Vulg. DRACH.

V. 6. Hebr., dicit Jehova exercituum: Cædite ligna. Ο, λέγει Κύριος, Ἐκκοψόν τὰ ξύλα αὐτῆς. Mss., Ald., Complut., λέγει Κύριος τῶν δυνάμεων (sic etiam ὕ 9 sq.) Ἐκκόψατε τὰ ξ. α. Et pro ξύλα, Complut., θεμέλια sine articulo. Porro, αὐτῆς dubium est an habeat textus Hebr., ubi litera ה masoretice scripta est absque puncto *dagesch*. IDEM.

V. 7. Hieronymus: « Hoc autem Latinus lector intelligat, ut semel dixisse sufficiat, *lacum* non *stagnum* sonare juxta Græcos, sed *cisternam*, quæ

sermone Syro et Hebraico GUBBA appellatur. In præsentī autem loco pro *lacu*, quem omnes similiter transtulerunt, in Hebraico BOR dicitur. [Hebr. Chetib בור (bôr), *cisterna, lacus*. Keri autem בַּיַר (bayir), *puteus, fons*. GUBBA, a radice גבב, non est Hebraicum, sed Chaldaicum et Syriacum. DRACH.]

V. 8. Ἄλλος, οὐ κατοικήθήσεται etc. Hæ lectiones in ms. Jes. et in aliis codicibus reperiuntur. [Alex., κατοικήθήσεται. Ald. et Complut., κατοικισθήσεται. DRACH.]

V. 10. Ο, εἰσακούσεται. Cod. Vatic., ἀκούσεται. Sic etiam Alex. et Complut. DRACH.

V. 12. 'A., καὶ συλληφθήσονται. Ms. Jes. Suspitor hanc Aquilæ versionem pertinere ad illud præcedentis versus ילכזל.

V. 14. Σ., τῆς θυγατρὸς. Ms. Jes. Addas hæc dubie, τοῦ λαοῦ. Illud autem, τῆς θυγατρὸς, mirum ex Symmacho poni cum asterisco, ac si in LXX deficiens restitueretur ex Hebræo, ubi tamen non reperitur.

JEREMIÆ CAPUT VII.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON <i>Ἑλληνικοῖς γράμμασι.</i>	AKYAAΣ.
1 הדבר אשר-היה אל-ירמיהו כואת יהוה לאמר	1.	1.
2 עמד בשער בית יהוה וקראת שם את-הדבר הזה ואמרת שמעי דבר יהוה כל-יהודה הבאים בשערים האלה להשתדד ליהוה	2.	2.
3 ואשכנה אתכם במקום הזה	3.	3.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Verbum quod fuit ad Jeremiam a Domino dicendo.	1. Verbum quod factum est ad Jeremiam a Domino, dicens.	1.
2. Sta in porta domus Domini: et prædicabis ibi verbum istud, et dices, Audite verbum Domini, omnis Juda, ingredientibus per portas illas ad incurvandam vos Domino.	2. Sta in porta domus Domini, et prædica ibi verbum istud: Audite verbum Domini, omnis Juda, qui ingredimini per portas has, ut adoretis Dominum.	2.
3. Et habitare faciam vos in loco isto.	3. Et habitabo vobiscum in loco isto.	3.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

14. * Τῆς θυγατρὸς τοῦ λαοῦ μου.
 15. * Ἐποίησαν.
 18. (Καὶ γινῶθι τὸ μαρτύριον τὸ ἐν αὐτοῖς.)
 20. Ἰνατί * τοῦτο ; μοι ;
 22.
 27.

14. Λαοῦ μου.
 15. .
 18. Καὶ οἱ ποιμαίνοντες τὰ ποιμνία αὐτῶν.
 20. Ἰνατί μοι ;
 Καὶ κινάμωνμον.
 22. Καὶ ἔθνη. * Ἄλλοι, καὶ ἔθνος * μέγα.
 27. . . . Ἄλλοι, δεδοκιμασμένοις.

14.
 15. * Ἐποίησαν.
 18.
 20. Ἰνατί * τοῦτο ; μοι ;
 Καὶ κινάμωνμον.
 22.
 27.

SYMMACHUS.

14. Filiae populi mei.
 15. Fecerunt.
 18. Et cognosce testimonium quod in eis est.
 20. Ut quid hoc mihi ?
 22.
 27. Clausum atque circumdatum.

LXX INTERPRETES.

14. Populi mei.
 15.
 18. Et qui pascitis greges ipsum.
 20. Ut quid mihi ?
 Et cinnamomum.
 22. Et gentes. *Alius*, et gens magna.
 27. Clausum atque circumdatum. *Aliter*, probatis.

THEODOTIO.

14.
 15. Fecerunt.
 18.
 20. Ut quid * hoc ; mihi ?
 Et cinnamomum.
 22.
 27.

Notæ et variorum lectiones ad cap. VI Jeremiæ.

V. 15. Ἀ., Σ., Θ., ἐποίησαν. Idem. [LXX, ὅτι ἐξελίπισαν, quia defecerunt. Nihil vacat, sed aliter interpretati sunt hæc verba פָּגַעְתִּיכִי, quæ ad verbum sonant, quoniam abominationem fecerunt, et alio quoque modo verti possunt. — Mox, ἐπισκοπῆς. Alex., Ald., Complut. addunt, juxta Hebr., αὐτῶν. — Pro ἀπολοῦνται, nonnulli mss., ἀσθενήσουσιν. DRACH.]

V. 18. S., et cognosce testimonium, quod in eis est. Hieronymus.

V. 20. Ἀ., Σ., Θ., τοῦτο. Ms. Jes.

Ibid. Hieronymus : « Calamum autem, quod Hebraice dicitur CANE, pro quo LXX et Theodotio cinnamomum transtulerunt, de terra venire longinqua propheticus sermo testatur : ut intelligamus Indiam, de qua per mare Rubrum plura veniunt aromata. Hoc genus pigmenti medici κασσίαν σύριγγος appellant. » [Alex., κινάμωνμον. Al., κίναμον. Aq. et Sym., κάλαμον. Ex L. Bos. DRACH.]

V. 21. Hebr., et offendent in iis. Ο΄, καὶ ἀσθενή-

σουσι. Alex., Ald., Complut. addunt, ἐν αὐτῇ. DRACH.

V. 22. Ἄλλοι, ἔθνος μέγα. Ms. Jes.

V. 26. H. br. et Vulg., (luctum) unigeniti. Ο΄, ἀγαπητοῦ. Al., μονογενοῦς. DRACH.

V. 27. Hieronymus : « Datur Propheta populo incredulo probator robustus, quod Hebraice dicitur MABSAR, quod vel munitum juxta Aquilam, vel clausum atque circumdatum juxta Symmachum et LXX sonat. » Et tamen LXX habent hodie, ἐν λαοῖς δεδοκιμασμένοις, quod non potest ad Hieronymi verba quadrare. [Lectionem τῶν Ο΄ profert Polyglotten-Bibel ex mss., λαῶ συγκεκλεισμένοι. Aliter, λαοῖς συγκεκλεισμένοις. Versionem autem duorum interpretum exhibet Lamb. Bos : Aq., ὄχυρόν. Sym., περίφρακτον. DRACH.]

V. 29. Hebr., et mali non avulsi sunt. Vulg., malitiæ eorum non sunt consumptæ. Ο΄, πονηρία αὐτῶν οὐκ ἐτάκη. Mss. autem et Ald. cum Complut., πονηρία... ἐτάκησαν. DRACH.

JEREMIAE CAPUT VII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1.
 2.
 3. Καὶ στηριξῶ ὑμᾶς ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ.

SYMMACHUS.

1.
 2.
 3. Et confirmabo vos in loco isto.

1.
 2. Ἀκούσατε λόγον Κυρίου, πᾶσα Ἰουδαία.
 3. Καὶ κατοικίῳ ὑμᾶς ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ.

LXX INTERPRETES.

1.
 2. Audite verbum Domini, omnis Judæa.
 3. Et habitare faciam vos in loco isto.

1. * Ὁ λόγος ὁ γενόμενος πρὸς Ἱερεμίαν παρὰ Κυρίου, λέγων.
 2. * Στήθι ἐν πύλῃ οἴκου Κυρίου, καὶ ἀνάγνωθι ἐκεῖ τὸν λόγον τοῦτον, καὶ ἐρεῖς· Ἀκούσατε τὸν λόγον Κυρίου, πᾶσα Ἰουδαία, οἱ εἰσπορευόμενοι διὰ τῶν πυλῶν τούτων προσκυνεῖν τῷ Κυρίῳ.
 3.

THEODOTIO.

1. Verbum quod factum est ad Jeremiam a Domino, dicens.
 2. Sta in porta domus Domini, et lege ibi sermonem hunc, et dices : Audite verbum Domini omnis Judæa, qui ingredimini per portas, hæc ad adorandum Dominum.
 3.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

ΑΚΥΛΑΣ.

5 אב-עשה תעשו
11 היה
13 נאם- יהוה
אליכם השכם דבר
22 על-דברי עולה
24 ולא שמעו
את-אזנם
27, 28 ולא ישמעו אליך וקראת אליהם ולא יענוסו: ואזורת אליהם

5. Ἑλληνικοῖς γράμμασι.
11.
15.
22.
24. . . .
27, 28.

5. Ἐὰν καὶ ποιῶντες ποιήσῃς.
11.
13. ✕ Φησι Κύριος.
Πρὸς ὑμᾶς ✕ ὀρθρίζων καὶ λαλῶν.
22. Περὶ ✕ λόγου.
24.
27, 28. ✕ Καὶ οὐ μὴ ἀκούσωσί σου· καὶ καλέσεις αὐτοὺς, καὶ οὐ μὴ ἀποκριθῶσί σοι, καὶ ἔρεις πρὸς αὐτούς.

ונכרתה

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

5. Si faciendo feceritis.
11. Fuit.
13. Dixit Dominus.
Ad vos mane surgendo et loquendo.
22. Super verbis holocausti.
24. Et non audierunt.
Aurem suam.
27, 28. Et non audient ad te: et vocabis ad eos, et non respondebunt tibi: et dices ad eos.
Et abscissa est.

5. Si feceritis.
11. Facta est.
13. Dicit Dominus.
Ad vos, mane consurgens et loquens.
22. De verbo holocaustum.
24. Et non audierunt.
Aurem suam.
27, 28. Et non audient te: et vocabis eos, et non respondebunt tibi: et dices ad eos.
Et ablata est.

5. Si et facientes feceritis.
11.
13. Dicit Dominus.
Ad vos mane consurgens et loquens.
22. De verbo.
24.
27, 28. Et non audient te: et vocabis eos, et non respondebunt tibi: et dices ad eos.
Et ablata est.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VII Jeremiæ.

V. 1. Θ., ὁ λόγος ὁ γινόμενος etc. Primi et secundi versus lectionem ex Theodotione sic adfert ms. Jes. Hieronymus vero: « *Verbum quod factum est ad Jeremiam a Domino, dicens: Sta in porta domus Domini, et lege ibi verbum istud, et dic: Audite verbum Domini, omnis Juda, qui ingredimini per portas has, ut adoretis Dominum. Hoc in editione LXX non habetur, sed de Theodotione ex Hebraico additum est.* » Drusius vero ex editione Complutensi verba Theodotionis referre se putat

hoc modo: *Th., ὁ ῥῆμα ὃ ἐγένετο πρὸς Ἱερεμίαν παρὰ Κυρίου λέγον· Ἴστα ἐπὶ τὴν πύλην τοῦ οἴκου Κυρίου, καὶ ἀνάγνωθι ἐκεῖ τὸ ῥῆμα τοῦτο, καὶ εἰπέ.* Sed germana Theodotionis lectio habetur in ms. Jes. licet ibi legatur πᾶσα Ἰουδαία, ubi Hieronymus habet, *omnis Juda.* In utro autem textu sit mendium, judicent eruditi.

V. 3. S., *et confirmabo vos in loco isto.* Hieron. [Symmachi Græca adjecimus ex Lamb. Bus, qui

JEREMIE CAPUT VIII.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

ΑΚΥΛΑΣ.

3 יבחר מות בחיים
הרעה
נאם יהוה צבאות
4 ואמרת אליהם
5 וירשלים
6 כלה שב במרעותם נסים עושה
בבלומה Σύρος, πάντες τῆ γνώμη αὐτῶν πορεύσονται, ὡς ἔππος ὄρμιον εἰς πόλεμον.

3. Ἑλληνικοῖς γράμμασι.
4.
5.
6.

3. ✕ Καὶ αἰρεθήσεται θάνατος ὑπὲρ τὴν ζωὴν.
✕ Πονηρᾶς.
✕ Λέγει Κύριος τῶν δυνάμεων.
4.
5.
6.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

3. Et eligetur mors præ vita.
Mala.
Dicit Dominus exercituum.
4. Et dices ad eos.
5. Jerusalem.
6. Omnis ipse conversus est in cursum suum tanquam equus irruens in prælium. Syrus, omnes arbitrato suo ibunt, tanquam equus irruens in prælium.

3. Et eligent magis mortem quam vitam.
Pessima.
Dicit Dominus exercituum.
4. Et dices ad eos.
5. In Jerusalem.
6. Omnes conversi sunt ad cursum suum, quasi equus impetu vadens ad prælium.

5. Et eligetur mors præ vita.
Mala.
Dicit Dominus virtutum.
4.
5.
6.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ. ^
5. ✕ 'Εάν ; και ποιούντες ποιήσητε.	5. Καὶ ποιούντες ποιήσητε.	5. ✕ 'Εάν ; και ποιούντες ποιήσητε.
11. ✕ 'Εγένετο.	11. <i>Vacat.</i>	11.
13. ✕ Φησὶ Κύριος. Πρὸς ὑμᾶς ✕ ὀρθρίζων και λαλῶν.	13. <i>Vacat.</i> Πρὸς ὑμᾶς.	13. ✕ Φησὶ Κύριος.
22. Περὶ ✕ λόγου.	22. Περὶ ὀλοκαυτωμάτων.	22.
24.	24. Καὶ οὐκ ἤκουσαν. Ἄλλος, καὶ οὐκ εἰσηκούσαθε.	24.
✕ Πονηρᾶς.	Τὸ οὖς αὐτῶν. Ἄλλ., τὰ ὦτα.	
27, 28.	27, 28. <i>Vacat.</i>	27, 28.
	<i>Vacat.</i>	Καὶ ἐξήρται.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
5. Si et facientes feceritis.	5. Et facientes feceritis.	5. Si et facientes feceritis.
11. Facta est.	11. <i>Vacat.</i>	11.
13. Dicit Dominus. Ad vos mane consurgens et loquens.	13. <i>Vacat.</i> Ad vos.	13. Dicit Dominus.
22. De verbo.	22. De holocaustis.	22.
24.	24. Et non audierunt. <i>Alius</i> , et non audistis.	24.
Mala.	Aurem suam. <i>Alius</i> , aures.	
27, 28.	27, 28. <i>Vacat.</i>	27, 28.
	<i>Vacat.</i>	Et ablata est.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VII Jeremiæ.

dat σθηρίξω. Reliqua supplevimus periculo nostro.
—Ο, Κύριος. Mss. aliquot autem, Ald. et Complut.,
Κ. τῶν δυνάμεων, ut Hebr. et Vulg. DRACH.]
V. 5. 'Α., Σ., Θ., ἐάν. Ms. Jes.
V. 11. Σ., ἐγένετο. Idem.
V. 13. 'Α., Σ., Θ., φησὶ Κύριος. Idem.
Ibid. 'Α., Σ., ὀρθρίζων και λαλῶν. Idem.
V. 18. Ο, καυῶνας. Alex., χαυῶνας. Sic etiam
S. Chrys. Ald., χαμῶνας, ut etiam legit Olympio-

dorus. DRACH.
V. 22. 'Α., Σ., λόγου. Idem.
V. 24. Ἄλλος, και οὐκ εἰσηκούσαθε. Idem.
Ibid. Ἄλλος, τὰ ὦτα. Idem.
V. 27. 'Α., και οὐ μὴ ἀκούσωσι etc. Idem.
[Complut., και οὐκ ἀκούσονται σε, και καλέσεις αὐ-
τούς, και οὐκ ἀποκρινοῦσί σοι, Καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐ-
τούς. DRACH.]
V. 28. 'Α., Θ., και ἐξήρται. Ms. Jes.

JEREMIAE CAPUT VIII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
3.	3. Ὅτι εἰλοντο τὸν θάνατον, ἢ τὴν ζωὴν.	3.
✕ Πονηρᾶς.	<i>Vacat.</i> <i>Vacat.</i>	
4.	4. ✕ Καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς.	4.
5.	5. ✕ Καὶ Ἱερουσαλήμ.	5.
6.	6. Διέλιπεν ὁ τρέχων ἀπὸ τοῦ δρόμου αὐτοῦ, ὡς ἵππος κάθιδρος ἐν χρεμετισμῷ αὐτοῦ.	6.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
3.	3. Quia elegerunt mortem magis quam vitam.	3.
Mala.	<i>Vacat.</i> <i>Vacat.</i>	
4.	4. Et dices ad eos.	4.
5.	5. Et Jerusalem.	5.
6.	6. Defecit currens a cursu suo, quasi equus defessus in hinnitu suo.	6.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

'Ελληνικοὶς γράμμασι.

ΑΚΥΤΑΣ.

הסידה 7	7.
וסם	
ועגור	
אק 8	8.
בצע כי מקטן ועד-גדול כלה בצע	10.
בצע מבניא ועד-כהן כלה עשה שקר	
ירפי את-שבר בת-עמי על-נקלה	11.
למבר שלום ושלום ואין שלום	
הבש כי תעבה עשו גם-בדש	12.
לא-יבשו ההכלם לא ידעו לק יפל	
בנפלים בעת פקחם יכשלו אמר	
יהא	

7. Ὁ ἐρώδιος.
Καὶ ἀγῶρ (<i>al.</i> ἀγούρ).
8.
10.

13. ואמן להם יעבדום

17. צפענים
אשר אין-להם
נאם ידדה

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

7. Ciconia.
Et grus.
Et hirundo.
8. Vere.
10. Quia a parvo usque ad maximum totus ipse concupiscens cupiditatem ; a propheta et usque ad sacerdotem totus ipse faciens mendacium.
11. Et curabant contritionem filiae populi mei super levi, dicentes, Pax, pax, et non pax.
12. Pudore affecti sunt, quoniam abominationem fecerunt : etiam pudendo non pudore affecti sunt, et erubescere nescierunt : idcirco ceciderunt in cadentes, in tempore visitationis suae corruent, dixit Dominus.
13. Et dedi eis, transibunt eis.
17. Regulos.
Quibus non est eis.
Dixit Dominus.

7. Milvus.
Et hirundo.
Et ciconia.
8. Vere.
10. Quia a minimo usque ad maximum omnes avaritiam sequuntur : a propheta usque ad sacerdotem euncti faciunt mendacium.
11. Et sanabant contritionem filiae populi mei ad ignominiam, dicentes : Pax, pax, cum non esset pax.
12. Confusi sunt, quia abominationem fecerunt : quinimo confusione non sunt confusi, et erubescere nescierunt : idcirco cadent inter corruentes, in tempore visitationis suae corruent, dicit Dominus.
13. Et dedi eis quae praetergressa sunt.
17. Regulos.
Quibus non est.
Ait Dominus.

13. * Καὶ ἔδωκα αὐτοῖς, καὶ παρῆλθεν αὐτούς.
17. [Βασιλικούς.] Ἄλλως,..... Ὅς οὐκ ἔστιν * αὐτοῖς.
* Φησὶ Κύριος.
7 Erodus.

Et agor (*aliter*, agur).

8.

10.

11.

12.

13. Et dedi eis, et transivit eos.

17. Regulos. *Aliter*, speculatores.

Quibus non est eis.

Dicit Dominus.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VIII Jeremiæ.

V. 3. 'A., καὶ αἰρεθήσεται etc. Ms. Jes. cum asterisco, quia desunt in LXX, ut et cætera asterisco notata in textu.

Ibid. 'A., Σ., ποιηρᾶς. Ibid.

Ibid. 'A., λέγει Κύριος etc. Idem.

V. 5. Καὶ Ἱερουσαλήμ. Idem.

V. 6. Σύρος, πάντες τῆ γνώμη etc. Theodor.

V. 7. 'A., ὁ ἐρώδιος. Colbert. et ms. Jes. itemque Victor Antiochenus, ἦν Ἀκύλας ἐρώδιον ἐξέδωκεν. Olympiodorus vero, Ἰνδικὸν ἔστι γένος ἀσίδα. Idem Job xxxix, 13, Ἀσίδα ὁ ἐρώδιος ἔστι κατὰ Ἀκύλαν, ἢ πέλαργος, ὡς τινες ἔφασαν, οὐ καλῶς νοήσαντες. Hieronymus : « Pro milvo, quem interpretatus est

Symmachus, LXX et Theodotio ipsam verbum Hebraicum posuere, ASIDA ; Aquila, *herodianum* (*al.* herodiana). » Manuscriptus noster Sangermannensis habet, *erodion*.

Ibid. Hieronymus : « Rursum pro *hirundine*, Symmachus *cicadam* transtulit, quæ Hebraice dicitur SIS. Pro eo autem quod nos posuimus *ciconiam*, et Aquila et Symmachus, ita ut in Hebræo scriptum est, AGUR transtulerunt : pro quo LXX *agri passeris* interpretati sunt. » [Omnia quæ vobis consuleret contigit exemplaria copulant ἀγροῦ cum χειδῶν, *hirundo agri*. Sed quid sibi vult hoc

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

7. Τίτις.
Και τίτιξ.
Και ἀγώρ (al. ἀγούρ).
8.
10.

11.

12.

13.

17.

SYMMACHUS.

7. Milvus.
Et cicada.
Et agor (aliter, agur).
8.
10.

11.

12.

13.

17.

7. Ἀσβᾶ.
Και χελιδών.
Ἀγροῦ στρουθία.
8. ✕ Διὰ τοῦτο.
10. Vacat.

11. Vacat.

12. Vacat.

13. Vacat.

17. (Ἵφεις) θανατοῦντας.
Οἱς οὐκ ἔστιν.
Vacat.

LXX INTERPRETES.

7. Asida.
Et hirundo.
Agri passerres.
8. Propterea.
10. Vacat.

11. Vacat.

12. Vacat.

13. Vacat.

17. (Serpentes) mortiferos.

Quibus non est.
Vacat.

7. Ἀσιδα.

8.

10. ✕ Ὅτι ἀπὸ μικροῦ αὐτῶν
καὶ ἕως μεγάλου αὐτῶν πᾶς τις
πλεονεκτεῖ πλεονεξίαν· ἀπὸ προ-
φήτου ἕως ἱερέως πᾶς τις ποιεῖ
ἀδικα.

11. ✕ Καὶ ἴκσαντο τὸ σύντριμμα
τῆς θυγατρὸς τοῦ λαοῦ μου, ἐπὶ
ἀτιμίᾳ, λέγοντες, Εἰρήνη, εἰρή-
νη, καὶ οὐκ ἔστιν εἰρήνη.

12. ✕ Κατησχύνθησαν, ὅτι βδέ-
λυγμα ἐποίησαν· καί γε αἰσχύνη
οὐκ ἠσχύνθησαν, καί γε ἐντρα-
πῆναι οὐκ ἔγνωσαν· διὰ τοῦτο
πεσούνται σὺν τοῖς πίπτουσιν· ἐν
καιρῷ ἐπισκοπῆς αὐτῶν ἀσθενήσου-
σιν, εἶπεν Κύριος.

13. ✕ Καὶ ἔδωκα αὐτοῖς, καὶ
παρῆλθεν αὐτοῦς.

17.

✕ Φησὶ Κύριος.

THEODOTIO.

7. Asida.

8.

10. Quia a parvo eorum et
usque ad magnum eorum quivis
avaritiæ studet; a propheta usque
ad sacerdotem quivis facit iu-
sta.

11. Et curaverunt contritio-
nem filie populi mei super igno-
minia, dicentes, Pax, pax, et non
est pax.

12. Pudefacti sunt, quia abo-
minationem fecerunt; et quidem
non pudore affecti sunt, quippe
qui erubescere nescierunt: prop-
terea cadent cum cadentibus: in
tempore visitationis suæ infirma-
buntur, dixit Dominus.

13. Et dedi eis, et transivit
eos.

17.

Dicit Dominus.

Notæ et variæ lectiones ad cap. VIII Jeremiæ.

ἀγροῦ, quod minime comparet in textu originali? Apposite Trommius, in Concordantiis, conjectat fluxisse per errorem a voce ἀγούρ, quam aliqui interpretes retinuerunt ex Hebraico דָּגוּ. DRACH.]

V. 8. Διὰ τοῦτο. Ms. Jes.

V. 10. Θ., ὅτι ἀπὸ μικροῦ etc. Hujus versus, necnon 11 et 12 versionem ex Theodotione cum asterisco adfert ms. Jes. quia hæc deerant, hodieque desunt in LXX. [Complut., ὅτι ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου πάντες φιλαργυρίαν ἀποδιώκουσι, καὶ ἐκ προφήτου ἕως ἱερέως πάντες ποιοῦσι ψεῦδος. Καὶ ἰατρεύοντο σύντριμμα θυγατρὸς τοῦ λαοῦ μου πρὸς ἀτιμίαν, λέγοντες, Εἰρήνη, εἰρήνη, καὶ οὐκ ἔν εἰ-

ρήνη. Ἡσχύνθησαν, ὅτι βδέλυγμα ἐποίησαν καὶ αἰ-
σχύνη οὐκ ἠσχύνθησαν, καὶ αἰσχυνθῆναι οὐκ οἶδασι,
διὰ τοῦτο πεσούνται πίπτοντες, ἐν καιρῷ ἐπισκοπῆς
αὐτοῦ πεσούνται, λέγει Κύριος. DRACH.]

V. 13. Ἀ., Θ., καὶ ἔδωκα αὐτοῖς etc. Ms. Jes.

V. 17. Hieronymus: « Aquila transtulit regulos,
qui appellantur Hebraice SAPHPHONIM. Pro quo
quid sibi voluerit secunda ejus editio, ut specula-
tores diceret, non intelligo, nisi forte ob verbi simi-
litudinem. » [Nimirum verbi Hebraici דָּגוּ. DRACH.]

Ibid. Ἀ., ✕ αὐτοῖς. Ms. Jes.

Ibid. Ἀ., Θ., φησὶ Κύριος. Idem.

JEREMIÆ CAPUT IX.

TO EBPAIKON.

מלך 2	2.
עבר 10	10.
ולא הלא בה 13	13.
מאכלם את-העם והא 15	15.
יהיה צבאח 17	17.
וחכרתה 18	18.
דבר 22	22.
כא אמר- יהיה	

VERSIO HEBRAICI TEXT.

2. Diversorium.
10. Transeunte.
13. Et non ambulaverunt in ea.
15. Cibans eos populum hunc.
17. Dominus exercituum.
18. Et festinent.
22. Loquere.
Sic dicit Dominus.

TO EBPAIKON

'Ελληνικοῖς γράμμασι.

2.
10.
13.
15.
17.
18.
22.
VULGATA LATINA.
2. Diversorium.
10. Pertransiens.
13. Et non ambulaverunt in ea.
15. Cibabo populum istum.
17. Dominus exercituum.
18. Festinent.
22. Loquere.
Hæc dicit Dominus.

ΑΚΥΛΑΣ.

2. Κατάλυμα.
10. ✕ Παραπορευομένου.
13.
15. ✕ Τὸν λαὸν τοῦτον.
17.
18. ✕ Καὶ ταχυνάτωσαν.
22. Ἀλήσον.

AQUILA.

2. Diversorium.
10. Pertranseunte.
13.
15. Populum hunc.
17.
18. Et festinent.
22. Loquere.

Notæ et variæ lectiones ad cap. IX Jeremiæ.

V. 2. 'A., κατάλυμα. Σ., αὐλισμόν. Ms. Jes.
V. 10. 'A., Θ., παραπορευομένου. Idem.
V. 13. Καὶ [οὐκ] ἐπορεύθησαν ἐν αὐτῇ. Ms. Jes.
in quo deest οὐκ.
Ibid. Ἀλλος, καὶ οὐχ ᾧδ-. Addidimus ex Polygl.-
Bibel. DRACH.

V. 15. 'A., Σ., Θ., τὸν λαὸν τοῦτον. Curtler.
V. 17. Ἄλλοι, Κύριος τῶν δυνάμεων. Idem.
V. 18. 'A., Θ., καὶ ταχυνάτωσαν. Idem.
V. 22. Hieronymus : τ Verbum Hebraicum, quod
tribus litteris scribitur, Daleth, Beth, Res, (vocales
enim in medio non habet) pro consequentia legen-

JEREMIÆ CAPUT X.

TO EBPAIKON.

מעשה ידי 3	3.
מאין נכרך יהיה גדל אתה וגדל 6	6.
שכך בגבורה	
מי לא יראך מלך הגוים כי לך 7	7.
אתה כי בכל-הגוים ובכל- 7	
מלכותם מאין נכרך	
ובארת יבערה ויכסוי מסך 8	8.
הגלים עץ דהא	

VERSIO HEBRAICI TEXT.

3. Opus manuum.
6. Non sicut tu, Domine : magnus tu, et magnum nomen tuum in fortitudine.
7. Quis non timebit te, rex gentium? quia tibi convenit : quia in omnibus sapientibus gentium, et in omnibus regnis eorum non sicut tu.
8. Et in uno desipient et stulte agent. Eruditio vanitatum lignum ipsum.

TO EBPAIKON

'Ελληνικοῖς γράμμασι.

3.
6.
7.
8.
VULGATA LATINA.
3. Opus manus.
6. Non est similis tui, Domine : magnus es tu, et magnum nomen tuum in fortitudine.
7. Quis non timebit te, o rex gentium? tuum est enim decus : inter cunctos sapientes gentium, et in universis regnis eorum nullus est similis tui.
8. Pariter insipientes et fatui probabuntur : doctrina vanitatis eorum lignum est.

ΑΚΥΛΑΣ.

3. Ἔργον ✕ χειρῶν.
6.
7. Συνετοῖς.
8.

AQUILA.

3. Opus manuum.
6.
7. Prudentibus.
8.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

2. Αὐλισμόν.
10
15.
15. ✕ Τὸν λαὸν τοῦτον.
17.
18.
22. Λάλησον.

SYMMACHUS.

2. Mansionem.
10.
15.
15. Populum hunc.
17.
18.
22. Loquere.

Ο΄.

2. Σταθμόν.
10. *Vacat.*
13. ✕ Καὶ [οὐκ] ἐπορεύθησαν ἐν αὐτῇ. Ἄλλος, καὶ οὐχ ᾤδευσαν ἐν αὐτῇ.
15. Ψωμιῶ αὐτούς.
17. Κύριος. Ἄλλοι, Κύριος τῶν δυνάμεων.
18. *Vacat.*
22. (Θανάτω.)
Vacat.
LXX INTERPRETES.
2. Stationem.
10. *Vacat.*
13. Et non ambulaverunt in ea. *Alius, id.*
15. Cibabo eos.
17. Dominus. *Alii, Dominus virtutum.*
18. *Vacat.*
22. Morte.
Vacat.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

2.
10. ✕ Παραπορευομένου.
13.
15. ✕ Τὸν λαὸν τοῦτον.
17.
18. ✕ Καὶ ταχυνάτωσαν.
22. (Θανάτω.)
✕ Τάδε λέγει Κύριος.
THEODOTIO.
2.
10. Pertranseunte.
13.
15. Populum hunc.
17.
18. Et festinent.
22. Morte.
Hæc dicit Dominus.

Notæ et variæ lectiones ad cap. IX Jeremiæ.

tis et arbitrio, si legatur *Dabar, sermonem* significat; si *Deber, mortem*; si *Daber*, (ms. noster, *Dabber, optime*,) *loquere*. Unde et LXX et Theodotio junxerunt illud præterito capitulo, ut dicerent: *Disperdent parvulos de foris, juvenes de plateis morte*. Aquila vero et Symmachus transtulerunt,

λάλησον, i. e. *loquere*. Ἡodie vox θανάτω, i. e. *morte*, non est in editis τῶν Ο΄, unde suspicor ex Theodotione in editionem Hexapla rem inductam fuisse.

Ibid. Θ., τάδε λέγει Κύριος. Ms. Jes.

JEREMIE CAPUT X.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

3. Ἔργον ✕ χειρῶν.
6.
7.
8.

SYMMACHUS.

3. Opus manuum.
6.
7.
8.

Ο΄.

3. Ἔργον. Ἄλλως, κενὸν ἔργον.
6.
7.
8. *Vacat.* Ἄλλος, ...νοηθηθήσονται (sic), καὶ παιδεία ματαιοτήτων ἐν αὐτοῖς.

LXX INTERPRETES.

3. Opus. *Aliter, vanum opus.*
6.
7.
8. *Vacat. Alius, reprobabuntur, et disciplina vanitatum in ipsis.*

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

3.
6. ✕ Πόθεν ὡσπερ σὺ, Κύριε; Μέγας εἶ σὺ, καὶ μέγα τὸ ὄνομα σου ἐν δυνάμει.
7. ✕ Τίς οὐ μὴ φοβηθήσεται σε, βασιλεῦ τῶν ἐθνῶν; ὅτι σοὶ ἀνῆκεν, ὅτι ἐν πᾶσι τοῖς σοφοῖς τῶν ἐθνῶν, καὶ ἐν πᾶσι τοῖς βασιλεῦσιν αὐτῶν πόθεν ὡσπερ σὺ, Κύριε;
8. ✕ Καὶ εἰς ἀπαξ ἐκκαθήσονται καὶ ἀσθενήσουσι καρδίαι ματαίων, ξύλον ἐστίν.

THEODOTIO.

3.
6. Unde sicut tu, Domine? Magnus es tu, et magnum nomen tuum in fortitudine.
7. Quis non timebit te, rex gentium? quia tibi convenit: quia in omnibus sapientibus gentium, et in omnibus regnis eorum unde sicut tu, Domine?
8. Et semel exurentur et infirmabuntur corda futilium: lignum est.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοὶ γράμμασι.

ΑΚΥΤΑΑΣ.

9, 10 כסף מרקע מתרשיש זיבא
 ויהב מאופו מעשה חרש וידי צדף
 תכלת וארגמן לבדשם מעשה חכמים
 כלם : ויהיה אלהים אמת הוא -
 אלהים חיים ומלך עולם מקצפי
 תרעש הארץ ולא יכלו גוים ועמד

9, 10.

9, 10.

13 לקול תתו 13.
 16 כי יוצר הכל הוא וישראל 16.
 שבטו נתלתו
 18 הבגיו קלע 18.
 22 חנים 22.
 25 ויכלדו 25.

13.
 16. Ὅτι ὁ πλάσας τὰ πάντα αὐ-
 τός ἔστιν, καὶ Ἰσραὴλ βάδδος
 κληρονομίας αὐτοῦ.
 18. (Ἰδοὺ ἐγὼ) σφενδαθήσω.
 22.
 25.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

9, 10. Argentum extensum de Tharsis afferetur, et aurum de Uphaz, opus artificis, et manus constantis : hyacinthus et purpura indumentum eorum, opus sapientum universa ipsa. Et Dominus Deus veritas; ipse Deus vivens, et rex sæculi : ab ira ejus contremiscet terra, et non sustinebunt gentes indignationem ejus.

9, 10. Argentum involutum de Tharsis affertur, et aurum de Ophaz, opus artificis, et manus ærarii : hyacinthus et purpura indumentum eorum : opus artificum universa hæc. Dominus autem Deus verus est : ipse Deus vivens, et rex sempiternus : ab indignatione ejus commovebitur terra, et non sustinebunt gentes comminationem ejus.

9, 10.

13. Ad vocem dare eum.
 16. Quia plasmator omnium ipse, et Israel virga hæreditatis ejus.
 18. Ecce ego funda jaciám.
 22. Draconum.
 25. Et consumpserunt eum.

13. Ad vocem suam dat.
 16. Qui enim formavit omnia ipse est : et Israel virga hæreditatis ejus.
 18. Ecce ego longe projiciám.
 22. Draconum.
 25. Consumpserunt illum.

13.
 16. Quia qui formavit omnia ipse est, et Israel virga hæreditatis ejus.
 18. Ecce ego funda jaciám.
 22.
 25.

Notæ et variæ lectiones ad cap. X Jeremiæ.

V. 3. 'A., Σ., ✕ χειρῶν. Ms. Jes.

V. 6. Θ., πόθεν ὡσπερ σὺ, Κύριε etc. Sic extremam partem versus 6 necnon versuum 7, 8, 9 et 10 ex versione Theodotionis præmisso æsterisco refert ms. Jes. Drusius vero alteram Theodotionis lectionem ex edit. Complutensi et ex Theodoretō (ut ille ait) attulit : quæ sic habet,

6. Th., οὐκ ἔστιν ὁμοίός σου, Κύριε, μέγας εἶ αὐ, καὶ μέγα τὸ ὄνομά σου ἐν τῇ ἰσχύϊ.

7. Th., τίς οὐ φοβηθήσεται σε, βασιλεῦ ἐθνῶν ; σοὶ γὰρ πρόκειται ὅτι ἐν πᾶσι τοῖς σοφοῖς τῶν ἐθνῶν καὶ ἐν πάσαις ταῖς βασιλείαις αὐτῶν οὐκ ἔστιν ὁμοίός σοι.

8. Th., ἅμα ἄφρονες καὶ ἀνόητοί εἰσι, διδασκαλία ματαίων αὐτῶν ξύλον ἔστιν.

Vides hic Theodotionis versionem adferri omnino diversam ab ea quæ ex ms. Jes. eruitur, quæque haud dubie germana est : nam Complutensem lectionem suo Marte Drusius Theodotioni adscribit. Theodoretus vero cum neutra lectione penitus consentit, et diversam interpretationem adfert sic,

6. Πόθεν ὁμοίός σοι, Κύριε ; μέγας εἶ σὺ, καὶ μέγα τὸ ὄνομά σου ἐν δυνάμει.

7. Τίς οὐ φοβηθήσεται σε βασιλεῦς τῶν ἐθνῶν ; ὅτι ἐν πᾶσι τοῖς σοφοῖς τῶν ἐθνῶν, καὶ ἐν πάσαις ταῖς βασιλείαις αὐτῶν, πόθεν ὁμοίός σοι, Κύριε ;

10. Ὁ δὲ Κύριος ἀληθινός Θεός ἐστι, Θεός ζώντων, καὶ βασιλεὺς αἰώνιος : ἀπὸ παροξυσμοῦ αὐτοῦ σευσθήσεται ἡ γῆ, καὶ οὐκ ὑποτίσουσιν ἔθνη ἐμδρίμησιν αὐτοῦ.

JEREMIE CAPUT XI.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοὶ γράμμασι.

ΑΚΥΤΑΑΣ.

2 הברית 2.
 6 אמת-כל-הדברים 6.

2.

6.

2. Συνθήκης.
 6. ✕ Σύμπαντας :

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

2. Pacti.
 6. Omnia verba.

2. Pacti.
 6. Omnia verba.

2. Pacti.
 6. Universa.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Θ'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

9, 10.

9, 10.

9, 10. ✕ Ἀργύριον ἐλατὸν, ἐκ θαρσεῖς φερόμενον, καὶ χρυσίον ἐξ Ὀφείρ, ἔργα τέκτονος καὶ χειρῶν χρυσοκόου, ὑάκινθος καὶ πορφύρα τὸ ἐνδύμα αὐτῶν, ἔργα σοφῶν πάντα. Ὁ δὲ Κύριος Θεὸς ἀληθινὸς ἐστίν, Θεὸς ζῶν καὶ βασιλεὺς αἰώνιος· ἀπὸ τοῦ θυμοῦ αὐτοῦ σαλευθήσεται ἡ γῆ, καὶ οὐχ ὑποίσουσιν ἔθνη τὴν ὀργὴν αὐτοῦ.

15.

13.

13. ✕ Εἰς φωνὴν δόντος αὐτοῦ.

16.

16. Ὅτι ὁ πλάσας τὰ πάντα, αὐτὸς κληρονομία αὐτοῦ.

16. Ὅτι ὁ πλάσας τὰ πάντα αὐτὸς ✕ ἐστίν, καὶ Ἰσραὴλ βάρδος κληρονομίας αὐτοῦ.

18. (Ἰδοὺ ἐγὼ) σφενδονήσω.

18. Ἰδοὺ ἐγὼ σκελίξω.

22. Σειρηνῶν.

22. Στρουθῶν.

25.

25. Καὶ ἐξανήλωσαν αὐτόν. Ἄλλος, ✕ καὶ συνετέλεσαν αὐτόν.

22.

25.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

9, 10.

9, 10.

9, 10. Argentum ductile de Tharsis allatum, et aurum ex Ophir, opera artificis, et manuum aurificis; hyacinthus et purpura indumentum eorum: opera sapientum omnia. Dominus autem Deus verus est, Deus vivens et rex æternus: a furore ejus concutietur terra, et non sustinebunt gentes iram ejus.

15.

13.

13. In vocem dante eo.

16.

16. Qui enim formavit omnia, ipse hæreditas ejus.

16. Quia qui formavit omnia ipse est, et Israel virga hæreditatis ejus.

18. Ecce ego funda jaciám.

18. Ecce ego supplantabo.

22. Sirenarum.

22. Struthionum.

25.

25. Et consumpscrunt eum. *Aliis, idem.*

18.

22.

25.

Notæ et variæ lectiones ad cap. X Jeremiæ.

Sic mutilam interpretationem adfert Theodoretus, et quidem diversam a præmissis, et ab Aquila vel Symmacho, vel ab utroque fortasse decerptam. Hieronymus vero ait: *Hæc in LXX non habentur, sed de Theodotionis editione in plerisque addita sunt.*

V. 7. Ἄ., συνετοῖς etc. Ms. Jes.

V. 8. Ἄλλος, νοσηθήσονται etc. Idem.

V. 9 et 10. Θ., ἀργύριον ἐλατὸν etc. Idem. Ad vocem Ophaz hæc annotat Hieronymus: « Septem nominibus apud Hebræos appellatur aurum, quorum unum OPHAZ dicitur, quod nos dicere possumus *obrizum.* »

V. 13. Θ., εἰς φωνὴν δόντος αὐτοῦ. Idem.

V. 16. Ἄ., Θ., ὅτι ὁ πλάσας etc. Sic Drusius ex Origene. Hæc porro, ἐστίν καὶ Ἰσραὴλ βάρδος, in

ms. Jes. notantur asterisco.

V. 18. Ἄ., Σ., σφενδονήσω. Hieronymus: « Pro quo verbo Hebraico COLEA, Aquila et Symmachus interpretati sunt, σφενδονήσω. »

V. 22. Hieronymus: « *Ei habitaculum draconum, sive, cubile struthionum*: pro quo in Hebraico THANNIM positum est. »

V. 25. Ἄλλ., καὶ συνετέλεσαν αὐτόν. Ms. Jes. [Montf. sic edidit hunc versum: « *תְּרַכְוָה ✕ καὶ συνετ. α.* » Quasi vacasset in LXX. Non autem hujus verbi sed proxime præcedentis תְּרַכְוָה, et comederunt eum, desideratur versio senum. Forte non interpretati sunt תְּרַכְוָה quia in ipso Hebr. textu redundat post דְּרַחַם. DRACH.]

JEREMIAE CAPUT XI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Θ'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

2. Συνθήκης.

2. Διαθήκης.

2. Διαθήκης.

6.

6. Τοὺς λόγους.

6.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

2. Pacti.

2. Testamenti.

2. Testamenti.

6.

6. Verba,

6.

TO EBPAIKON

TO EBPAIKON

AKYAAZ.

Ἑλληνικοῖς γράμμασι

7 כי העד העדתי באבותיכם ביום העלותי אותם מארץ מצרים עד- היום הזה השכם והעד לאמר שבעו בקולי

7.

7.

8 ולא שבעו ולא הכד את- אתכם וילכו איש בשוירתו לבם וידע ואביא עליהם את- כל- דברי הברית- הזאת אשר- צייתי לעשות ולא עשו

8.

8.

9 קשר
12 חדשע לא- וישועע

9.

12.

9. Σύνδεσμος.

12. ✕ Καὶ σωτηρίᾳ [οὐ σώσου- σιν].

13 הצות

13.

13. Ἐξόδων.

לבשה

כזבוחת

כי

19 כי
22 לך כה אמר יהוה צבאות

19.

22.

✕ Τῆ αἰσχύνῃ.

✕ Θυσιαστήρια.

19.

22.

יבוחת

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

7. Quia contestando contestatus sum patres vestros in die qua ascendere feci eos de terra Ægypti usque ad diem hanc, mane surgendo, et contestando, dicendo : Audite vocem meam.

7. Quia contestans contestatus sum patres vestros, in die qua eduxi eos de terra Ægypti usque ad diem hanc : mane consurgens contestatus sum, et dixi : Audite vocem meam.

7.

8. Et nōn audierunt, et non inclinaverunt aurem suam : et abierunt unusquisque in pertinacia cordis sui : mali : et induxi super eos omnia verba pacti hujus, quæ præcepi ad faciendum, et non fecerunt.

8. Et non audierunt, nec inclinaverunt aurem suam : sed abierunt unusquisque in pravitae cordis sui mali : et induxi super eos omnia verba pacti hujus, quod præcepi ut facerent, et non fecerunt.

8.

9. Conjuratio.

9. Conjuratio.

9. Colligatio.

12. Et servando non servabunt.

12. Et non salvabunt.

12. Et salvatione (non salvabunt).

13. Platearum.

13. Viarum.

13. Exituum.

Confusioni.

Confusioni.

Probros.

Altaria.

Aras.

Altaria.

19. Quæ.

19. Quod.

19.

22. Propterea hæc dicit Dominus exercituum.

22. Propterea hæc dicit Dominus exercituum.

22.

Morientur.

Morientur.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XI Jeremiæ.

V. 2. 'A., Σ., συνθήκης. Ο', Θ., διαθήκης. Hieronymus : « Notandum est autem quod verbum BE- RITH Aquila et Symmachus semper pactum, LXX et Theodotio testamentum interpretati sunt : »

V. 6. Hebr. קרא, lege. LXX, ἀνάγνωθι, lege. Aquila et Symm., βόησον, elama. Ex Lamberto Bus. Quod addendum. DRACH.

Ibid. 'A., σύμπαντας. Ms. Jes. [Notum est Aquilam reddere per σύν particulam Hebr. accusativi casus, Γκ. Nihil igitur dubitamus eum hic scripsisse, σύν πάντας, emendantes quod non intelligebant, ut persæpe accidit. Cf. infr. Aq., xiv, 22. DRACH.]

V. 7. Θ., ὅτι ἐπιμαρτυρίας etc. Hunc et sequentem versum ex Theodotionis interpretatione

cum asterisco adfert ms. Jes. Drusius vero ex edit. Complutensi duos hosce versus sic adfert, putans esse Theodotionis versionem :

7. "Οτι συμμαρτυρούμενος συνεμαρτυρόμην τοῖς πατράσιν ὑμῶν ἐν ἡμέρα ἣ ἐξήγαγον αὐτοὺς ἐκ γῆς Αἰγύπτου εἰς τῆς ἡμέρας ταύτης ὀρθρίων συνεμαρτυρόμην λέγων· Ἀκούσατε τῆς φωνῆς μου.

8. Καὶ οὐκ ἤκουσαν, οὐδὲ ἐκλιναν τὸ οὖς αὐτῶν· ἀλλ' ἐπορεύοντο ἕκαστος ἐν σχολιότητι τῆς καρδίας αὐτοῦ τῆς πονηρίας, καὶ εἰσήγαγον ἐπ' αὐτοὺς πάντα τὰ ῥήματα τῆς διαθήκης ταύτης, ἧς συνετελεύτην τοῦ ποιῆσαι. [Omnia ista Latine redduntur in Vulgata nostra. Complut. in versu 8 habet, ἐνετελεύτην, non συνετελεύτην ut dedit Monf. DRACH.]

Theodotionis lectionem, qualem nos ex ms. Jes.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

THEODOTIUM.

- 7.
- 8.
- 9. ("Ανταρσις.)
- 12.
- 13. 'Εξόδων.
- ✕ Θυσιαστήρια.
- 19.
- 22. ✕ Διὰ τοῦτο τάδε λέγει Κύριος τῶν δυνάμεων.

- 7. *Vacat.*
- 8. *Vacat.*
- 9. Σύνδεσμος.
- 12. Οὐ μὴ σώσουσιν.
- 13. 'Εξόδων. "Αλλος, δίδων.
- Βωμούς.
- 19. ✕ "Οτι.
- 22.
- 'Αποθάνονται. "Αλλ., ἀπολούνται.

- 7. ✕ "Οτι ἐπιμαρτυρίας ἐπεμαρτυράμην τοῖς πατράσιν ὑμῶν ἐν ἡμέραι ἀναγαγόντος μου αὐτοὺς ἐκ γῆς Αἰγύπτου, καὶ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης, ὀρθρίζων καὶ ἐπιμαρτυρόμενος, λέγων, Ἄκούσατε τῆς φωνῆς μου.
- 8. ✕ Καὶ οὐκ ἤκουσαν, καὶ ἐξεκλίναντο τὸ οὖς αὐτῶν, καὶ ἐπορεύθησαν ἀνὴρ ἐν τῇ εὐθύτητι τῆς καρδίας αὐτοῦ τῆς πονηρᾶς, καὶ ἐπήγαγον ἐπ' αὐτοὺς πάντας τοὺς λόγους τῆς διαθήκης ταύτης, ἧς ἐνετείλαμην ποιεῖν αὐτοῖς, καὶ οὐκ ἐποίησαν.
- 9. Σύνδεσμος.
- 12. ✕ Καὶ σωτηρία [οὐ σώσουσιν].
- 13. Ἄμφόδων.
- ✕ Τῇ αἰσχύνῃ.
- ✕ Θυσιαστήρια.
- 19.
- 22. ✕ Διὰ τοῦτο τάδε λέγει Κύριος τῶν δυνάμεων.

SYMMACHIUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

- 7.
- 8.
- 9. *Conjuratio.*
- 12.
- 13. *Exituum.*
- Altaria.
- 19.
- 22. Ideo hæc dicit Dominus virtutum.

- 7. *Vacat.*
- 8. *Vacat.*
- 9. *Colligatio.*
- 12. *Qui non salvabunt.*
- 13. *Exituum. Alius, transituum.*
- Aras.
- 19. *Quia.*
- 22.
- Morientur. *Alius, peribunt.*

- 7. *Quia testimonio contestatus sum patres vestros in die qua adduxi eos de terra Ægypti. et usque ad diem hanc, mane surgens et contestans, dicens: Audite vocem meam.*
- 8. *Et non audierunt, et declinaverunt aurem suam, et abiierunt vir in directione cordis sui mali: et induxi super eos omnia verba testamenti huius, quod præcepi eis ut facerent, et non fecerunt.*
- 9. *Colligatio.*
- 12. *Et salvatione (non salvabunt).*
- 13. *Biviorum.*
- Probro.
- Altaria.
- 19.
- 22. Ideo hæc dicit Dominus virtutum.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XI Jeremiæ.

edidimus, secutus est Theodoretus, qui etiam ad v. 8 legit εὐθύτητι, quæ vox suspecta Drusio erat. Nosce porro duos versus in edit. LXX deficere monet Drusius: quod verum utique est.

V. 9. Hieronymus: « Pro *conjuratio*ne, quam nos juxta Symmachum interpretati sumus, Aquila et Theodotio *σύνδεσμον* transtulerunt, quam nos *colligationem* possumus dicere. » Symmachus autem vocem *ἄνταρσιν* vertit alibi. [Parum feliciter divinavit bonus Monf. Symmachi enim germana lectio, quam exhibet L. Bos, est, *συνομοσία*, eamque ad litteram reddidit S. Hieron. *conjuratio*. DRACH.]

V. 12. 'Α., Θ., καὶ σωτηρία. Ms. Jes.

V. 13. 'Α., Σ., ἐξόδων. Θ., ἀμφόδων. Idem, qui in

textu habet, δίδων, cum in edit. Romana LXX habeant, ἐξόδων.

Ibid. 'Α., Θ., ✕ τῇ αἰσχύνῃ. Idem.

Ibid. 'Α., Σ., Θ., θυσιαστήρια. Id. [Textus Hebr. *חַוּרֵי מַזְבֵּחַ לְבַשְׂתֵּי מַזְבֵּחַ*, *altaria pudori*.] *altaria* etc. Duo priora verba non reddiderunt LXX. Sym. autem et Th. interpretati sunt, θυσιαστήρια τῇ αἰσχύνῃ. De Aquilæ versione invenitur tantummodo θυσιαστήρια. Alterum vero *חַוּרֵי מַזְבֵּחַ* verterunt senes, βωμούς. Et secundum hoc omnia restitue. DR.]

V. 19. ✕ ἔτι. Idem.

V. 22. Σ., Θ., διὰ τοῦτο etc. Idem. [Et sic habet Complut. in textu. DRACH.]

Ibid. "Αλλος, ἀπολούνται. Idem.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΞ.
3 תראני התקם כצאן לבכחה	3.	3.
10 וְהָקְדַשׁ 'Ο Σύρος, καὶ εὐτρέψουσιν αὐτούς.		
5 וְלֹא יִרְצֶה רֵצוֹן רְגִלִים וְלֹא יִרְצֶה 'Ο Σύρος, μετὰ πεζῶν τρέχουσα ἡττήθης.	5.	5. Σὺν δρομῶν τε ἑδραμες, καὶ ἐμόγησέ σε.
10 וְלֹא יִרְצֶה רֵצוֹן רְגִלִים וְלֹא יִרְצֶה 'Ο Σύρος, καὶ πῶς ἀναστῆναι ἰππεῦσι δυνήσῃ;		
9 וְלֹא יִרְצֶה רֵצוֹן רְגִלִים וְלֹא יִרְצֶה 'Ο Σύρος, πῶς περάσεις τὸν Ἰορδάνην πλημμυροῦντα;	9.	9.
9 העינים צבוע		
12 שפיים 'Ο Σύρος, ἀτραπὸν.	12.	12.
13 זרע	13.	13.
14 את-ישאל	14.	14.
17 נאם-יהוה	17.	17. ✕ Φησὶ Κύριος.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3. Vidisti me.	3. Vidisti me.	3.
Evelle eos sicut pecus ad jugulationem.	Congrega eos quasi gregem ad victimam.	
Et sanctifica eos. <i>Syrus</i> , et bene præpara eos.	Et sanctifica eos.	
5. Cum peditibus cucurristi, et laborare fecerunt te. <i>Syrus</i> , cum peditibus currens victa es.	5. Si cum peditibus currens laborasti.	5. Cum cursoreque cucurristi, et fatigavit te.
Et quomodo contendes cum equis? <i>Syrus</i> , et quomodo consurgere contra equites poteris?	Quomodo contendere poteris cum equis?	
Et quomodo facies in altitudine Jordanis? <i>Syrus</i> , quomodo trajicies Jordanem exundantem?	Quid facies in superbia Jordanis?	
9. Numquid avis tincta?	9. Numquid avis discolor?	9.
12. Edita loca. <i>Syrus</i> , semitam.	12. Vias.	12.
13. Seminaverunt.	13. Seminaverunt.	13.
14. Israel.	14. Israel.	14.
17. Dixit Dominus.	17. Ait Dominus.	17. Ait Dominus.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XII Jeremiæ.

V. 3. ✕ Ἰδὲς με. Ms. Jes.
Ibid. 6. , ἀθρόοισιν αὐτούς etc. Idem. [Aldina habet hæc in fine, post αὐτῶν. DRACH.]
V. 5. 'A., σὺν δρομῶν τε ἑδραμες etc. Sic Drusius, qui suspicatur legendum σὺν δρομεῦσι, quam lectionem libentius sequeretur, si adesset vetustiorum

librorum auctoritas. [S. Joan. Chrys., qui certe vetus auctoritas, sic affert Aquilæ versionem : σὺν δρομῶν τε ἑδρ. κ. ε. σε. DRACH.]
Ibid. Σύρος, μετὰ πεζῶν etc. Theodoretus.
Ibid. Σύρος, καὶ πῶς ἀναστῆναι etc. Theodoret.
Ibid. Σύρος, πῶς περάσεις etc. Theodoretus.

JEREMIE CAPUT XIII.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΞ.
1 כה-אמר יהוה אלי וקבית 3 שנית	1. 3.	1. Tâde λέγει Κύριος ✕ πρὸς με. "Ο ἐκτήσω. 3. ✕ Δεύτερον.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Sic dixit Dominus ad me.	1. Hæc dicit Dominus ad me.	1. Hæc dicit Dominus ad me.
Et emes.	Et posside.	Quod possedisti.
3. Secundo.	3. Secundo.	Secundo.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
3.	3. ✕ Ἴδες με. <i>Vacat.</i> Ἄγνισον αὐτούς.	3. ✕ Ἀθρόισον αὐτούς ὡς πρόβατα εἰς σφαγὴν.
5.	5. Σοῦ οἱ πόδες τρέχουσι, καὶ ἐκλύουσι σε. Πῶς παρασκευάσῃ ἐφ' ἵπποις: Πῶς ποιήσεις ἐν φρουράγματι τοῦ Ἰορδάνου;	5.
9.	9. Μὴ σπηλαιον δαίνης; Ἄλλος, μὴ σπηλαιον ἀδικίας; Ἄλλος, λη- στῶν.	9.
12.	12. Διεκβολήν.	12.
13.	13. <i>Vacat.</i> Ἄλλος, ἐσπείρατε.	13.
14. ✕ Τῷ : Ἰσραήλ.	14. Ἰσραήλ.	14.
17. ✕ Φησὶ Κύριος.	17.	17. ✕ Φησὶ Κύριος.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
3.	3. Vidisti me. <i>Vacat.</i> Purifica eos.	3. Congrega eos sicut oves ad mactationem.
5.	5. Tui pedes currunt, et dissol- vunt te. Quomodo præparaberis in e- quos? Quomodo facies in fremitu Jor- danis?	5.
9.	9. Num spelunca hyænæ? <i>Alius,</i> numquid spelunca iniquitatis? <i>Al.</i> , latronum.	9.
12.	12. Diverticulum.	12.
13.	13. <i>Vacat.</i> <i>Alius,</i> seminastis.	13.
14. Israel.	14. Israel.	14.
17. Ait Dominus.	17.	17. Ait Dominus.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XII Jeremiæ.

V. 9. ——— ἀδικίας. et alteram lectionem, λη-
στῶν, adfert ms. Jes. Sunt fortasse scholia.

V. 12. Σύρος, ἀτραπὸν. Theodorcius.

V. 13. Ἄλλος, ἐσπείρατε. Sic ms. Jes., ἐν τισιν
ἀντιγράφοις κεῖται, ἐσπείρατε, καὶ ἐθερίσατε. [Mox,
γ-σρ Ed. Rom., θερίζετε. Ald. et Complut., ἐθε-

ρίσατε, ut habet ms. Jes. Alii, θεριεῖτε. Cod. Fri-
derico-Augustanus, apud Tischendorf, θερίζεται.
DRACH.]

V. 14. Σ., ✕ τῷ. Idem.

V. 17. Ἀ., Σ., Θ., φησὶ Κύριος. Idem. [Com-
plut., λέγει Κύριος. DRACH.]

JEREMIAE CAPUT XIII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
1. Τάδε λέγει Κύριος ✕ πρὸς με. Ἦ ἐκτήσω.	1. Τάδε λέγει Κύριος. Καὶ ἐκτησάμην.	1. Τάδε λέγει Κύριος ✕ πρὸς μέ. Ἦ ἐκτήσω.
3. ✕ Δεύτερον.	3. <i>Vacat.</i>	3. ✕ Δεύτερον.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1. Hæc dicit Dominus ad me. Quod possedisti.	1. Hæc dicit Dominus. Et possedi.	1. Hæc dicit Dominus ad me. Quod possedisti.
3. Secundo.	3. <i>Vacat.</i>	3. Secundo.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
5 ואלך ואסכנתי בפרת נאמר זה יהוה אחי	5.	5. ✕ Καὶ ἐπορεύθη καὶ ἐκρυψα αὐτὸν ἐν τῷ Εὐφράτῃ, καθὼς ἐν- ετέλατό μοι Κύριος.
7 האודר	7.	7. ✕ Τὸ περιζῶμα.
10 העם הזה הרע	10.	10
ההלכים בשרדח לבם		Οἱ πορευόμενοι ἐν τῇ εὐθυτητι τῆς καρδίας αὐτῶν τῆς πονηρᾶς.
11 את-כל בית נאם יהוה	11.	11. ✕ Πάντα ὁ τὸν οἶκον. ✕ Φησὶ Κύριος.
12 כה אמר יהוה אלהי ישראל נבל	12.	12. ✕ Τάδε λέγει Κύριος Θεὸς Ἰσραήλ. 1. Λαγῆγιον. 2. Νέβελ.
17 השמעה במסתרם	17.	17. Ἀκούσατε ✕ αὐτοῦ. (Ἐν σκότει.)
דמנע דמנע ולגבירה 18	18.	✕ Καὶ δακρύουσα δακρύσει. 18. Καὶ τῇ κυριευούσῃ.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
5. Et abii, et abscondi illud in Euphrate, sicut præceperat mihi Dominus.	5. Et abii, et abscondi illud in Euphrate, sicut præceperat mihi Dominus.	5. Et abii, et abscondi illud in Euphrate, sicut præceperat mihi Dominus.
7. Cingulum.	7. Lumbare.	7. Cinctorium.
10. Populum istum pessimum.	10. Populum istum pessimum.	10.
Ambulantes in pertinacia cordis sui.	Et ambulant in pravitate cordis sui.	Ambulantes in direccione cor- dis sui mali.
11. Omnem domum.	11. Omnem domum.	11. Omnem domum.
Dixit Dominus.	Dicit Dominus.	Dicit Dominus.
12. Sic dicit Dominus Deus Israel.	12. Hæc dicit Dominus Deus Israel.	12. Hæc dicit Dominus Deus Israel.
Uter.	Laguncula.	1. Laguncula. 2. Nebel.
17. Audieritis hoc.	17. Audieritis.	17. Audieritis eum.
In occultis.	In abscondito.	In tenebris.
Et lacrymando lacrymabitur.	Plorans plorabit.	Et lacrymans lacrymabitur.
18. Et heræ.	18. Et dominatrici.	18. Et dominatrici.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIII Jeremiæ.

V. 4. 'A., Σ., Θ., ✕ πρὸς μέ. Ms. Jes. Præcedentia quoque verba eorundem sunt, ut infra v. 12.

Ibid. 'A., Σ., Θ., δ ἐκτῆσω. Idem. Suspicio mendum.

V. 3. 'A., Σ., Θ., δευτερον. Idem.

V. 5. 'A., Θ., καὶ ἐπορεύθη etc. Idem. Hæc habentur etiam in τοῖς Θ', sed ex 'A., Θ. desumpta, ut notat asteriscus.

V. 7. 'A., Σ., Θ., τὸ περιζῶμα. Idem.

V. 10. Ἄλλοι, τὸν λαὸν etc. Idem.

Ibid. 'A., Θ., οἱ πορευόμενοι etc. Sic legitur in ms. Jes. cum asterisco ad secundam lectionem.

V. 11. 'A., Θ., ✕ πάντα. Idem.

Ibid. 'A., Σ., Θ., φησὶ Κύριος. Idem.

V. 12. 'A., Σ., Θ., τάδε λέγει Κύριος etc. Id. [Etiam illud quod proxime præcedit, וְהָיָה כִּי יִשְׁמַע הַבַּיִתְּךָ הַזֶּה, desideratur in Rom. edit. et Alex. Sed

JEREMIÆ CAPUT XIV.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
3 בשו והכלמו חפשי ראשם	3.	3.
4 כי לא-היה גשם בארץ בשו אנרים חפשי ראשם	4.	4.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3. Pudore affecti sunt et erubuerunt, et operuerunt caput tuum.	3. Confusi sunt et afflicti, et operuerunt capita sua.	3.
4. Quia non fuit pluvia in terra, pudore affecti sunt agricolæ, operuerunt caput suum.	4. Quia non venit pluvia in terram, confusi sunt agricolæ, operuerunt capita sua.	4.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Θ.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

5.
 7. ✕ Τὸ περιζῶμα.
 10.
 11.
 ✕ Φησὶ Κύριος.
 12. ✕ Τάδε λέγει Κύριος Θεὸς
 Ἰσραήλ.
 Κρατήρ.
 17.

5. ✕ Καὶ ἐπορεύθη καὶ ἐκρυψα
 αὐτὸν ἐν τῷ Εὐφράτῃ, καθὼς ἐν-
 ετελατό μοι Κύριος.
 7. *Vacat.*
 10. *Vacat.* Ἄλλοι, τὸν λαὸν τοῦ-
 τον τὸν πονηρὸν.
 ✕ Οἱ πορευόμενοι ἐν τῇ σκολιότητι
 τῆς καρδίας αὐτῶν τῆς πονηρᾶς.
 11. Τὸν οἶκον.
Vacat.
 12. *Vacat.*
 Ἀσκός.
 17. Ἀκούσῃτε.
 Κεχυρμμένως. Ἄλλοι, ἐν κρυ-
 φαίῳ.
Vacat.

5. ✕ Καὶ ἐπορεύθη καὶ ἐκρυψα
 αὐτὸν ἐν τῷ Εὐφράτῃ, καθὼς ἐν-
 ετελατό μοι Κύριος.
 7. ✕ Τὸ περιζῶμα.
 10.
 Οἱ πορευόμενοι ἐν τῇ εὐθύτῃ
 τῆς καρδίας αὐτῶν τῆς πονηρᾶς.
 11. ✕ Πάντα ὁ τὸν οἶκον.
 ✕ Φησὶ Κύριος.
 12. ✕ Τάδε λέγει Κύριος Θεὸς
 Ἰσραήλ.
 Σχεύος.
 17. Ἀκούσῃτε ✕ αὐτοῦ.

18. Καὶ τῇ κυρίᾳ.
 SYMMACHUS.

5.
 7. Cinctorium.
 10.
 11.
 Dicit Dominus.
 12. Hæc dicit Dominus Deus
 Israel.
 Crater.
 17.
 18. Et dominæ.

18. Καὶ τοῖς δυναστεύουσι.
 LXX INTERPRETES.
 5. Et abii, et abscondi illud in
 Euphrate, sicut præceperat mihi
 Dominus.
 7. *Vacat.*
 10. *Vacat.* Alii, populum istum
 malum.
 Qui ambulant in perversitate
 cordis sui mali.
 11. Domum.
Vacat.
 12. *Vacat.*
 Uter.
 17. Audieritis.
 In abscondito. Alii, in occulto.
Vacat.
 18. Et potentibus.

✕ Καὶ δακρύουσα δακρύσει.
 18.

THEODOTIΟ.

5. Et abii, et abscondi illud in
 Euphrate, sicut præceperat mihi
 Dominus.
 7. Cinctorium.
 10.
 Ambulantes in directione cordis
 sui mali.
 11. Omnem domum.
 Dicit Dominus.
 12. Hæc dicit Dominus Deus
 Israel.
 Vas.
 17. Audieritis eum.
 Et lacrymans lacrymabitur.
 18.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIII Jeremiæ.

totum habet locum Complut., τὸν λόγον τοῦτον· τάδε
 λ. κ. ὁ θ. γ. DRACH.]

Ibid. Hieronymus : « Verbum Hebraicum NEBEL
 Aquilæ prima editio *lagunculam*; secunda ipsum
nebel; Symmachus *craterem*; LXX *utrem*; Theo-
 dotio *vas* interpretati sunt. » [Græca Aquilæ i. et
 Theodotionis supplevimus ex L. Bos. DRACH.]

V. 17. Ἄ., θ., ✕ αὐτοῦ. Ms. Jes.

Ibid. *Aquila*, in tenebris. Hieronymus.

Ibid. Ἄλλοι, ἐν χρ. Addidimus ex Lamb. Bos.
 DRACH.

Ibid. Ἄ., θ., καὶ δακρύουσα δακρύσει. Ms. Jes.
 V. 18. Hieronymus : « Verbum Hebraicum GE-
 BIRA, Aquila et Symm. *dominatricem* et *dominam*
 interpretati sunt : quod LXX putaverunt GEBU-
 ROTH, *potentesque* dixerunt. » [Aq. et Sym. Græca
 supplevimus ex Lamb. Bos. DRACH.]

JEREMIAE CAPUT XIV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Θ.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

3.
 4
 SYMMACHIUS.
 3.
 4.

3. *Vacat.*
 4. Ὅτι οὐκ ἦν ὕετος, ἤσχύνθησαν
 οἱ γεωργοί, ἐπεκάλυψαν τὰς κεφα-
 λὰς αὐτῶν.
 LXX INTERPRETES.
 3. *Vacat.*
 4. Quia non erat pluvia, confusi
 sunt agricolæ, operuerunt capita
 sua.

3. ✕ Ἠσχύνθησαν καὶ ἐνετρέ-
 πθησαν, καὶ ἐπεκάλυψαν τὴν κεφαλὴν
 αὐτῶν.
 4. (Ὅτι οὐκ ἦν ὕετος) ✕ ἐπὶ τῆς
 γῆς ὁ ἤσχύνθησαν γεωργοί, καὶ
 ἐπεκάλυψαν τὴν κεφαλὴν αὐτῶν.
 THEODOTIΟ.
 3. Pudore affecti sunt et erubue-
 runt, et operuerunt caput suum.
 4. Quia non erat pluvia super
 terram, confusi sunt agricolæ, et
 operuerunt caput suum.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
5 כּי גַם - אֵילָת בְּשׂוּדָה יִלְדָה וְעֹדָב כּי לֹא - הִיָּה דֶשֶׁא 6 כּתָנִים	5.	5.
8 'O Σύρος, καὶ ὡς ὄδύτης.	6.	6. ✕ Ὡς δράκων.
10 כּן אֲדַבֵּר וַיִּפְקֵד הַכּוֹמָתִים	8.	8.
15 בְּחֵרֵב וּבִרְעֵב יִחְמוּ	10.	10. ✕ Οὕτως : ἠγάπησαν. ✕ Καὶ ἐπισκέπεται ἁμαρτίας αὐτῶν.
הַבְּיָאִים הַדְּבָרָה 17 שֶׁבֶר - גְּחֹל בְּחֹלָת	15.	15. ✕ Ἐν ῥομφαίῳ καὶ λιμῷ τελευτήσουσι.
22 הִישׁ בְּהַבְּלֵי הַגּוֹיִם מִגְּשָׁמִים יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֵת - כָּל - אֱלֹהִים	17.	17. ✕ Προφηταὶ ✕ ἐκείνοι. ✕ Μεγάλω. ✕ Παρθένος.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
5. Quin etiam cerva in agro peperit, et reliquit, quia non erat herba.	5. Et cerva in agro peperit, et reliquit; quia non erat herba.	5.
6. Quasi dracones.	6. Quasi dracones.	6. Quasi draco.
8. Et quasi viator. <i>Syrus, idem.</i>	8. Et quasi viator.	8.
10. Sic dilexerunt. Et visitabit peccata eorum.	10. Qui dilexit. Et visitabit peccata eorum.	10. Sic dilexerunt. Et visitabit peccata eorum.
15. In gladio et in fame consumentur. Prophetæ illi.	15. In gladio et fame consumentur. Prophetæ illi.	15. In gladio et fame morientur. Prophetæ illi.
17. Contritione magna. Virgo.	17. Contritione magna. Virgo.	17. Magna. Virgo.
22. An sunt in vanitatibus gentium pluere facientes? Dominus Deus noster. Omnia hæc.	22. Numquid sunt in sculptilibus gentium qui pluant? Dominus Deus noster. Omnia hæc.	22. Num est in vanitatibus gentium qui pluat? Domine, Deus noster. Omnia hæc.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIV Jeremiæ.

V. 3. Θ., ἠσχύνθησαν etc. Ms. Jes. [Complut., ἠσχύνθησαν καὶ ἠρυθρίασαν, καὶ ἐκάλυψαν τὰς κεφαλὰς α. DRACH.]

V. 4. Θ., ἐπὶ τῆς γῆς etc. Hunc et sequentem versum ex Theodotione cum asterisco adfert ms. Jes., et habentur etiam ambo in τοῖς Θ' cum parvo

discrimine.

V. 6. 'A., Θ., ὡς δράκων. Idem. [Complut., ὡς δράκοντες, ut dracones, quæ lectio melius quadrat ad Hebr. DRACH.]

V. 8. 'O Σύρος, ὡς ὄδύτης. Theodoretus.

V. 10. 'A., Θ., ✕ οὕτως. Idem. [Complut., καὶ

JEREMIAE CAPUT XV.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
1 מֵעַל - פָּנַי 5 לְשֹׁאֵל	1.	1.
7 לֹא יָשׁוּב 8 יְיָ	5.	5.
הַבְּאֵתִי לֹדִים	7.	7.
	8.	8.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Desuper facie mea.	1. A facie mea.	1.
5. Ad rogandum.	5. Ad rogandum.	5.
7. Non reversi sunt.	7. Non sunt reversi.	7.
8. Mihi. In luxi eis.	8. Mihi. Induxi eis.	8. Eis.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

5.	5. Καὶ Ἐλαφοὶ ἐν ἀγρῷ ἔτεκον, καὶ ἐγκατέλιπον, ὅτι οὐκ ἦν βοτάνη.	5. * Καὶ Ἐλαφοὶ ἐν ἀγρῷ ἔτεκον, καὶ ἐγκατέλιπον, ὅτι οὐκ ἦν βοτάνη.
6.	6. <i>Vacat.</i>	6. * Ὡς δράκων.
8.	8. Ὡς αὐτόχθων.	8.
10.	10. Ἠγάπησαν. <i>Vacat.</i>	10. * Οὕτως ; ἠγάπησαν. * Καὶ ἐπισκέπεται ἀμαρτίας αὐτῶν.
15.	15. Ἐν θανάτῳ νοσερῶ ἀποθανόνται, καὶ ἐν λιμῷ συντελεσθήσονται.	15. * Ἐν βορφαλαὶ καὶ λιμῷ τελευτήσουσι.
Προφήται * ἐκεῖνοι.	Οἱ προφήται.	Προφήται * ἐκεῖνοι.
17. * Μεγάλω.	17. Συντρίμματι.	17.
* Παρθένος.	<i>Vacat.</i>	
22.	22. Μὴ ἔστιν ἐν τοῖς εἰδώλοις τῶν ἐθνῶν ὑετίζων ;	22.
* Κύριε, ὁ Θεὸς ἡμῶν.	Πάντα ταῦτα.	

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

5.	5. Et cervæ in agro pepererunt et reliquerunt, quia non erat herba.	5. Et cervæ in agro pepererunt et reliquerunt, quia non erat herba.
6.	6. <i>Vacat.</i>	6. Quasi draco.
8.	8. Sicut indigena.	8.
10.	10. Dillexerunt. <i>Vacat.</i>	10. Sic dillexerunt. Et visitabit peccata eorum.
15.	15. In morte morbosa morientur, et in fame consumentur.	15. In gladio et fame morientur.
Prophetae illi.	Prophetae.	Prophetae illi.
17. Magna.	17. Contritione.	17.
Virgo.	<i>Vacat.</i>	
22.	22. Numquid est in idolis gentium, qui pluat ?	22.
Domine, Deus noster.	Omnia hæc.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIV Jeremiæ.

ἐπισκέφατο τὰς ἀνομίας αὐτῶν. DRACH. |
Ibid. 'A., Θ., καὶ ἐπισκέπεται etc. Idem.
V. 15. 'A., Θ., ἐν βορφαλαὶ etc. Idem.
Ibid. 'A., Σ., Θ., * ἐκεῖνοι. Idem.
V. 17. 'A., Σ., μεγάλω. Idem.
Ibid. 'A., Σ., παρθένος. Idem.

V. 22. 'A., μὴ ἔστιν etc. Drusius.
Ibid. 'A., Σ., Κύριε, ὁ Θεὸς ἡμῶν. Ms. Jes. [Habet Complut. Dr.]
Ibid. 'A., * σὺν ; πάντα. Idem. [Complut., σύμφωνα τ. Adi notam ad xi, 2. Dr.]

JEREMIAE CAPUT XV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1.	1. * Ἀπὸ προσώπου μου.	1.
5. * Ἐρωτῆσαι.	5. <i>Vacat.</i>	5. * Ἐρωτῆσαι.
7.	7. * Καὶ οὐκ ἐπεστράφησαν.	7.
8. * Ἐπ' ἐμέ.	8. <i>Vacat.</i>	8.
* Αὐτοῖς.	Ἐπήγαγον.	
ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. A facie mea.	1.
5. Ad rogandum.	5. <i>Vacat.</i>	5. Ad rogandum.
7.	7. Et non reversi sunt.	7.
8. Super me.	8. <i>Vacat.</i>	8.
Eis.	Induxi.	

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
9 השבעה 9.	9.	9. Ἐπτά.
10 ואיש בוזח 10.	10.	10. ✕ Ἄνδρα; διακρινόμενον.
בי-נשתי ולא-נש-בי οὐκ ἠφλησα.		
11 לסוב 11.	11.	11. ✕ Εἰς ἀγαθόν.
12 בוזח בוזח ו בזח מצפח ונחשת	12.	12.
13 לא במחיר 13.	13.	13.
15 אתה ידעת 15.	15.	15. ✕ Σὺ ἔγνωσ.
אל-לארך אפך תקחני		
16 ואכלם 16.	16.	16.
יזיה אלהי		
20 נאם-יזיה 20.	20.	20. ✕ Θεὸς Κύριος.
21 והצלתך 21.	21.	21. ✕ Καὶ ῥύσῃμαί σε.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

9. Septem.	9. Septem.	9. Septem.
10. Et virum contentionis. Non foeneratus sum, nec foenerati sunt in me. <i>Syrus</i> , non debui.	10. Virum discordiæ. Non foeneravi, nec foeneravit mihi quisquam.	10. Virum dijudicantem.
11. In bonum.	11. In bonum.	11. In bonum.
12. Numquid conteret ferrum ferrum ab Aquilone, et æs?	12. Numquid foederabitur ferrum ferro ab Aquilone, et æs?	12.
13. Non in pretio.	13. Gratis.	13.
15. Tu nosti. Ne in longanimitate furoris tui suscipias me.	15. Tu scis. Noli in patientia tua suscipere me.	15. Tu nosti.
16. Et comedi eos. Domine Deus.	16. Et comedi eos. Domine Deus.	16.
20. Dixit Dominus.	20. Dicit Dominus.	20. Dicit Dominus.
21. Et eruam te.	21. Et liberabo te.	21. Et eruam te.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XV Jeremiæ.

V. 1. Ἄπὸ προσ-. Ms. Jes. [Habet Complut. DRACH.]
 V. 5. Σ., Θ., ἐρωτῆσαι. Idem.
 V. 7. Καὶ οὐκ ἐπεστράφησαν. Idem.
 V. 8. Σ., ἐπ' ἐμέ. Idem.
 Ibid. Ἀ., Σ., ἀντοῖς. Idem.
 V. 9. Hieronymus: « Sæpe diximus verbum Hebraicum SABA, vel *septem*, vel *juramentum* sonare, vel *plurimos*. Unde et diversa est interpretatio; Aquila, *LXX* et Theodotione, *septem*, transferentibus; Symmacho, *plurimos*. [Symmachi germanam exhibet lectionem Lamb. Bos, πλειστοῦς. DRACH.]
 V. 10. Ἀ., Θ., ✕ ἄνδρα. Ms. Jes.
 Ibid. Theod., *non debui* etc. Hieronymus. Syri versionem adfert Theodoretus.
 V. 11. Ἀ., Σ., εἰς ἀγαθόν. Ms. Jes. [In *LXX* non vacat; sed extra locum positum est in fine commatis, εἰς ἀγαθόν. DRACH.]
 V. 12. Symmachi et Theodotionis lectiones adfert Hieronymus. Varietas autem versionum inde provenit, quod *LXX* et Theod. legerint *ἔτι*, Symmachus vero *ἔτι*. Id vero notat Hieronymus his verbis: « Numquid foederabitur ferrum ferro ab Aquilone, et æs? Symmachus, *Numquid nocebit ferrum ferro ab Aquilone, et æs?* *LXX* et Theodotio, *si cognoscat ferrum et operimentum aeneum*. Varietatis causa perspicua est. Verbum enim *IARE*, quod in præsentis loco scriptum est, pro ambiguitate enuntiatio-

JEREMIÆ CAPUT XVI.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 לא תקח לי 1.	1.	1. ✕ Σεαυτῷ.
5 את-החסד ואת-הרחמים 5.	5.	5.
6 ומתו גדלים וקטנים בארץ תחת	6.	6.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Non accipias tibi.	1. Non accipies.	1. Tibimetipsi.
5. Misericordiam et miserationes.	5. Misericordiam et miserationes.	5.
6. Et morientur magni et parvi in terra ista.	6. Et morientur magni et parvi in terra ista.	6.

ΣΥΜΜΑΧΟΥΣ.

ΟΨ.

ΘΕΟΔΩΤΙΩΝ.

- 9. [Πολλούς.]
- 10.
- 11. ✕ Εἰς ἀγαθόν.
- 12. Μὴ τε βλάβῃσι σίδηρος σίδηρον ἀπὸ βορρᾶ, καὶ χαλκὸν;
- 13.
- 15. ✕ Σὺ ἔγνωσ.
- 16. Ὑπεδεχόμεν αὐτούς. Κύριε, ✕ ὁ Θεός.
- 20. ✕ Φησὶ Κύριος.
- 21. ✕ Καὶ ῥύσσομαι σε.

SYMMACHUS.

- 9. Plurimos.
- 10.
- 11. In bonum.
- 12. Numquid nocerit ferrum ferro ab Aquilone, et aes?
- 13.
- 15. Tu nosti.
- 16. Suscipiebam eos. Domine Deus.
- 20. Dicit Dominus.
- 21. Et eruam te.

- 9. Ἑπτὰ.
- 10. Διακρινόμενον. Οὐτε ὠφέλησα, οὐτε ὠφέλησέ με οὐδεὶς.
- 11.
- 12. Εἰ γνωσθήσεται σίδηρον, καὶ περιβόλαιον χαλκοῦν;
- 13. Ἀντάλλαγμα. Ἄλλος,
- 15. Vacat.
- Μὴ εἰς μακροθυμίαν.
- 16. Συντέλεσον αὐτούς. Κύριε.
- 20. Vacat.
- 21. Καὶ τοῦ ἐξαιρεῖσθαί σε.

LXX INTERPRETES.

- 9. Septem.
- 10. Dijudicantem. Non profui, nec profuit mihi quispiam.
- 11.
- 12. Si cognoscetur ferrum, et operimentum æneum?
- 13. Commutationem. *Alius*, absque pretio.
- 15. Vacat.
- Ne in longanimitate.
- 16. Consumma eos. Domine.
- 20. Vacat.
- 21. Et ut eruam te.

- 9. Ἑπτὰ.
- 10. ✕ Ἄνδρα ; διακρινόμενον.
- 11.
- 12. Εἰ γινώσεται σίδηρον, καὶ περιβόλαιον χαλκοῦν;
- 13.
- 15. ✕ Σὺ ἔγνωσ.
- Μὴ εἰς μακροθυμίαν ✕ σου λάθῃς με.
- 16.
- 20. ✕ Φησὶ Κύριος.
- 21. ✕ Καὶ ῥύσσομαι σε.

THEODOTIO.

- 9. Septem.
- 10. Virum dijudicantem. Non debui, nec debuit mihi quispiam.
- 11.
- 12. Si cognoscet ferrum, et operimentum æneum?
- 13.
- 15. Tu nosti. Ne in longanimitate tua suscipias me.
- 16.
- 20. Dicit Dominus.
- 21. Et eruam te.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XV Jeremiæ.

nis, et amicitiam sonat, et malitiam (*): quod si pro RES litera, quæ DALETH litteræ similis est, legatur DALETH, scientiam cognitionemque significat. Unam hic LXX et Theodotionis lectionem esse ait, Si cognoscet ferrum et operimentum æneum, et tamen LXX habent, ei γνωσθήσεται, si cognoscetur. Sed jam sæpe diximus Hieronymum, aliosque veteres, qui Hexaphis sunt usi, cum interpretum lectiones referunt, parva, si qua intercedant, discrimina negligere. [Symmachi Theodotionisque Græca adjectimus ex L. BOS. DRACH.]

V. 13. Variam lectionem, absque pretio, adfert item Hieronymus.

V. 15. Ἄ., Σ., Θ., σὺ ἔγνωσ. Ms. Jes. [Quidam mss.]

(*) Primitivum γρ, si roa vel ra efferas, malitiam notat; si autem rea, amicum. DRACH.

in textu τῶν ΟΨ, σὺ ἔγνωσ. Ex Polygl.-Bibel. DRACH. Ibid. Ms. Jes., Θ., ✕ σου λάθῃς με.

V. 16. S., suscipiebam eos. Hieronymus. Ita Symmachus, qui plus sensum exprimere solet, quam verba. [Symmachi Græcum, quod addidimus, prodit ex L. BOS. DRACH.]

Ibid. Σ., ✕ ὁ Θεός. Ms. Jes.

V. 20. Ἄ., Σ., Θ., φησὶ Κύριος. Idem.

V. 21. Ἄ., Σ., Θ., καὶ β-. Idem. [Hunc et præcedentem stichum aliter dedimus quam Montfauc., qui omnia susque deque invertit, et in LXX vacare fecit ubi nihil vacat.—Complut., λέγει Κύριος. Καὶ σώσω σε. DRACH.]

JEREMIAE CAPUT XVI.

ΣΥΜΜΑΧΟΥΣ.

ΟΨ.

ΘΕΟΔΩΤΙΩΝ.

- 1. ✕ Σεαυτῷ.
- 5.
- 6.

SYMMACHUS.

- 1. Tibimetipsi.
- 5.
- 6.

PATROL. GR. XVI.

- 1. Μὴ λάθῃς.
- 5. ✕ Τὸν ἔλεον καὶ τοὺς οἰκτιρμούς.
- 6. ✕ Καὶ ἀποθανοῦνται μεγάλοι καὶ μικροὶ ἐν τῇ γῆ ταύτῃ.

LXX INTERPRETES.

- 1. Ne accipias.
- 5. Misericordiam et miseratio- nes.
- 6. Et morientur magni et parvi in terra ista.

- 1.
- 5.
- 6.

THEODOTIO.

- 1.
- 5.
- 6.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοὶς γράμμασι.	ΑΚΥΛΛΑΣ.
ולא- יספד - להם ולא יתגוד		
10 את כל- הרעה הגדולה 12 הרעתם לעשות	10. 12.	10. ✕ Τὰ μεγάλα. 12.
13 את-אלהים אחרים יזכם ולילה	13.	13. (θεοὶς ἄλλοτριῶσι) ✕ ἡμέραι καὶ νυκτός.
17 לא נסתד כולפני	17.	17. ✕ Οὐκ ἐκρύθησαν ἀπὸ τοῦ προσώπου μου.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Nec plangent eos, nec incidetur.	Neque plangentur, et non se incidunt.	
10. Omne malum grande.	10. Omne malum grande.	10. Magna.
12. Malefecistis faciendo.	12. Pejus operati estis.	12.
13. Diis alienis die ac nocte.	13. Diis alienis die ac nocte.	13. Diis alienis die ac nocte.
17. Non sunt absconditæ a facie mea.	17. Non sunt absconditæ a facie mea.	17. Non sunt absconditæ a facie mea.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVI Jeremiæ.

<p>V. 1. 'A., Σ., ✕ σεαυτῶ. Ms. Jes. V. 4. Vide edit. Rom. Complut., ἐν μαχαίρα καὶ λιμῶ συντελεσθήσονται, καὶ ἔσονται τὰ πτώματα αὐτῶν εἰς βρῶσιν τοῖς θηρίοις τῆς γῆς, καὶ τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ. Alius, καὶ ἐν μαχαίρα πεσοῦνται, καὶ ἐν λιμῶ συντελεσθήσονται, καὶ ἔσται τὰ θνησιμαῖα αὐτῶν εἰς βρῶσιν τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ καὶ τοῖς θηρίοις τῆς γῆς, atque ita prope-modum in Hebr. et in Vulg. Lat. Incerti lectionem præfert L. Bos. DRACH.</p>	<p>V. 5. Τὸν ἔλεον etc. Hæc in τοῖς Ο' deerant, et ex Theodotionis, ut videtur, editione supplentur in ms. Jes. [Complut., ἔλεος καὶ ἐλεημοσύνας. Dr.] V. 6. Καὶ ἀποθ-. Ut versu 5. Ibid. Hebr., ἐλ' יקברו, nec sepeliantur. Deest in LXX. Complut., οὐ ταφήσονται. Al., οὐ μὴ ταψῶσιν. Ex Polygl.-Bibel. Addendum. DRACH. Ibid. Οὐδ' οὐ μὴ κλαύσουσιν etc. Sic cum asterisco ms. Jes. Quamobrem in LXX editione Hexa-</p>
---	--

JEREMIÆ CAPUT XVII.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοὶς γράμμασι.	ΑΚΥΛΛΑΣ.
1 חטאת יהודה כדובה בעט ברחל בצפן שמיר חרשה על- לח לבם ולקרנות מובדותיכם	1.	1.
2 כוכר בניהם מזבחותם ואשריהם על-עץ רעין על גבעות הגבוהות: הררי בשדה	2.	2.
3 הילך כל- ארצרחוקך לבו אתך במחוקך בחטאת בכל- גבליך	3.	.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Peccatum Juda scriptum in stylo ferri in ungue adamantis, exaratum in tabula cordis eorum, et in cornibus ararum vestrarum.	1. Peccatum Juda scriptum est stylo ferreo in ungue adamantino, exaratum super latitudinem cordis eorum, et in cornibus ararum eorum.	1.
2. Cum recordati fuerint filii eorum ararum suarum et lucorum suorum juxta lignum frondosum, juxta colles excelsos: montium in agro.	2. Cum recordati fuerint filii eorum ararum suarum, et lucorum suorum lignorumque frondentium in montibus excelsis, sacrificantes in agro.	2.
3. Facultatem tuam, omnes thesauros tuos in direptionem dabo: excelsa tua in peccato in universis confinibus tuis.	3. Fortitudinem tuam et omnes thesauros tuos in direptionem dabo: excelsa tua propter peccata in universis finibus tuis.	3.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

Ὅτι μὴ κέλονται αὐτοὺς, οὐδὲ ἐν-
τομίδας οὐ μὴ ποιήσουσι. Ἄλλιος,
✕ οὐδ' οὐ μὴ κλαύσουσιν αὐτοὺς,
οὐκ ἀπορυγήσονται.

10. ✕ Τὰ μεγάλα.

10. Πάντα τὰ κακά.

10. ✕ Τὰ μεγάλα.

12.

12. Ἐπονηρεύσαθε ✕ τοῦ ποι-
ῆσαι.

12.

13. (Θεοὶς ἀλλοτριῶς) ✕ ἡμέρας;
καὶ νυκτός.

13. Θεοὶς ἐτέροις.

13. (Θεοὶς ἀλλοτριῶς) ✕ ἡμέρας
καὶ νυκτός.

17.

17. ✕ Οὐκ ἐκρύβησαν ἀπὸ τοῦ
προσώπου μου.17. ✕ Οὐκ ἐκρύβησαν ἀπὸ τοῦ
προσώπου μου.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

Non plangent eos, neque incisio-
nes facient. *Alius*, neque plora-
bunt eos, neque incidentur.

10. Magna.

10. Omnia mala.

10. Magna.

12.

12. Malefecistis ad faciendum.

12.

13. Diis alienis die ac nocte.

13. Diis aliis.

13. Diis alienis die ac nocte.

17.

17. Non sunt absconditæ a facie
mea.17. Non sunt absconditæ a facie
mea.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVI Jeremiæ.

plari, vel amota ea quæ nunc in edit. Rom. habetur
lectio, hæc cum asterisco substituta fuerant, vel
relicta veteri versione, hæc etiam adjecta fuerat, ut
sæpe contigit.

V. 10. Ἀ., Σ., Θ., ✕ τὰ μεγάλα. Idem.

V. 12. ✕ τοῦ ποιῆσαι. Idem.

V. 13. Ἀ., Σ., Θ., θεοὶς ἀλλοτριῶς. Ita legitur in
textu ms. Jes., ad marg. vero, ἐτέροις. Ibid. Ἀ.,
Θ., ἡμέρας καὶ νυκτός. Illud autem, θεοὶς ἀλλο-
τριῶς, est laud dubie trium interpretum: nam

sic vertere solent.

V. 17. Ἀ., Θ., ✕ οὐκ ἐκρύβησαν ἀπὸ τοῦ προσώπου
μου. Ms. Jes. Apud Theodoretum legitur, οὐκ ἀ-
εκρύβησαν. Hieronymus vero ait: « Quod hic de
Hebraico posuimus, non sunt abscondita ea a facie
mea, in LXX non habetur. »

V. 18. Hebr., כָּרָוּ , impleverunt. LXX, ἐπλημεί-
λησαν, delinquere fecerunt. Complut. et alii, ἐπλη-
σαν, impleverunt. Vulg., impleverunt. Quod ad-
dendum. DRACH.

JEREMIAE CAPUT XVII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1.

1. *Vacat.* Οἱ λοιποὶ, ἀμαρτία
τοῦτα γέγραπται ἐν γραφείῳ σιδη-
ρῷ, ἐν θυλίῳ ἀδαμαντίνῳ, ἐγκοκο-
λαμμένη ἐπὶ τοῦ στήθους τῆς καρ-
δίας αὐτῶν, καὶ τοὶς κέρασι τῶν
θυσιαστηρίων αὐτῶν.

1.

2.

2. *Vacat.* Οἱ λοιποὶ, ἤνικα ἀνα-
μνησθῶσιν οἱ υἱοὶ αὐτῶν τὰ θυσια-
στήρια αὐτῶν καὶ τὰ ἄλση αὐτῶν
ἐπὶ ξύλου δασέος ἐπὶ βουνῶν με-
τεώρων ὄρων ἐν ἀγρῷ.

2.

3.

3. *Vacat.* Οἱ λοιποὶ, ἰσχύον σου
καὶ πάντα θησαυροὺς σου εἰς προ-
νομῆν δώσω, καὶ ὑψηλά σου ἐν ἀ-
μαρτία ἐν πᾶσι τοῖς ὄροις σου.

3.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

1.

1. *Vacat.* Reliqui, peccatum Ju-
da scriptum est in stylo ferreo, in
ungue adamantino, insculptum in
pectore cordis eorum, et in corni-
bus altarium eorum.

1.

2.

2. *Vacat.* Reliqui, cum recor-
dati fuerint filii eorum altarium
suorum et lucorum suorum super
lignum condensum, super colles
sublimes montium in agro.

2.

3.

3. *Vacat.* Reliqui, fortitudinem
tuam, et universos thesauros tuos
in direptionem dabo, excelsa tua
in peccato in omnibus finibus
tuis.

3.

TO EBPAIKON

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γραμμασι.

AKYAAΣ

4, 5. וְשִׁמְחָתָהּ וּבְךָ מִנְחֻלָּתָךְ : אֲשֶׁר נָתַתִּי לָךְ וְהַעֲבַדְתִּיךָ אֶת־אֵיבִיךָ בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא־יָדַעְתָּ כִּי־אֵשׁ קִדְחָתָהּ בְּאִפִּי עַד־עוֹלָם תִּקְרָא : כֹּה אָבַר יְהוָה

4, 5.

4, 5.

6. כַּעֲרַר

6.

6.

9. Ὁ Σύρος, ἐν φωνησούζ.

9.

9.

11. יָקַב הַלֵּב מִכֵּל וְאִנֵּשׁ הוּא כִּי יִדְעִי

11.

11. Ως ἐν ἡμίσει ἡμερῶν ἐγκαταλείψει αὐτούς.

12. בִּירֵאשָׁן מִקֹּדֶם מִקְדֵּשׁוֹ

12.

12. Ἐξ ἀρχῆς τόπος ἀγίασμα.

15. יְבוֹא נָא

15.

15. ✠ Δή.

19. יִרְגָה אֵלַי

19.

19.

27. אֲרִבּוֹתַי

27.

27. Βάρει;

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

4, 5. Et remissionem facies etiam in te ab hereditate tua, quam dedi tibi : et servire faciam te inimicis tuis in terra quam non nosti, quia ignem succendistis in furore meo, usque in sæculum ardebit. Sic dixit Dominus.

4, 5. Et relinqueris sola ab hereditate tua, quam dedi tibi : et servire te faciam inimicis tuis in terra quam ignoras : quoniam ignem succendisti in furore meo, usque in aeternum ardebit. Hæc dicit Dominus.

4, 5.

6. Sicut juniperus.

6. Quasi myricæ.

6.

Exusta loca. Syrus, in antris.

In siccitate.

9. Supplantativum cor præ omnibus, et anxium ipsum, quis cognosset illum ?

9. Pravum est cor omnium et inscrutabile : quis cognosceret illud ?

9.

11. In dimidio dierum suorum derelinquet eum.

11. In dimidio dierum suorum derelinquet eas.

11. Quasi in dimidio dierum derelinquet eos.

12. Ab initio locus sanctuarii nostri.

12. A principio, locus sanctificationis nostræ.

12. Ab initio locus sanctificatio.

15. Veniat utique.

15. Veniat.

15. Utique.

19. Dominus ad me

19. Dominus ad me.

19.

27. Palatia.

27. Domos.

27. Domos.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVII Jeremiæ.

V. 4. Hi quatuor primi versus jam olim desiderabantur in LXX et ex aliis editionibus cum asteriscis adjecti fuerant in Hexaplis. Habentur autem apud Eusebium in Demonstr. evang., Theodoretum in Commentariis, et in ms. Jes. Ea vero de re hæc Hieronymus : « Quod cur a LXX prætermissum sit, nescio : nisi forsitan pepercerunt populo suo, sicut et in Hesaiâ eos fecisse manifestum est. » Et infra ad versum 2, idem : « Et hæc in LXX non habentur : eadem, ut reor, causa, quam supra diximus ; ne scilicet æterna in eos sententia permaneret. » Eusebius vero Demonstr. evang. lib. x, et καὶ μὴ παρὰ τοῖς Ὁ ἄλλ' οὖν ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ ταῦτα εὐρόντες, καὶ ἐν ταῖς τῶν λοιπῶν ἐρμηνευτῶν ἐχθόρσσει, ἔτι μετὰ παραθέσεως ἀστερισκῶν ἐν τοῖς ἀκριβέσι τῶν παρὰ τοῖς Ὁ ἀντιγράφοις. I. e., Etiamsi non apud LXX sed in Hebraico hæc invenerimus, necnon in aliis reliquorum interpretum editionibus, insuper cum additione asteriscorum in accuratioribus LXX Interpretum exemplaribus. In vocem autem Samir hæc habet Hieronymus : « Scriptum est stylo ferreo, in ungue adamantino : qui Hebraice dicitur SAMIR ; non quo nullus unguis sit qui appelletur samir, sed quo lapis adamantinus (qui ex eo quod indomitus sit et infrangibilis, hoc nomen accepit) tantum ni-

ture habeat et lævitate, ut absque ullo impedimento in eo scribi possit stylo ferreo : ut dura ferri materies scribat in duriori tabula adamantina, et duret quod scriptum est in perpetuum. » Pro ἀφαιρεθήσεται καὶ ταπεινωθήσεται, al., et quidem mellius, ἀφαιρεθήσῃ καὶ ταπεινωθήσῃ, aufereris et humiliaberis. | In textu Hebr. duo ista verba בשרה בשרה principium sunt sequentis versiculi 3. Complut., Τὰδε λέγει Κύριος· Ἄμαρτία Ἰούδα γεγραμμένη ἐστὶν ἐν γραφίδι σιδηρᾷ, ἐν βρυχί ἀδαμαντίνῳ γεγλυμμένη ἐπὶ πλακῆς τῆς καρδίας αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τῶν κεράτων τῶν βωμῶν αὐτῶν. Ἐν τῷ μνημονεύειν τοὺς υἱοὺς αὐτῶν τῶν βωμῶν, καὶ τῶν ἄλσῶν (sic. Vide Schleusneri Thes. in LXX.) αὐτῶν ἐπὶ ξύλῳ ἄλσῶδες, ἐπὶ τῶν βουνῶν τῶν ὑψηλῶν. Ἡ ὄρειν ἐν τῷ πεδίῳ, τὸν πλοῦτόν σου, καὶ πάντας τοὺς θησαυροὺς σου τῇ προνομῇ δώσω· τὰ ὑψηλά σου ἐν ἀμαρτίᾳ ἐν πᾶσι τοῖς ὄρεοις σου. Καὶ καταλειφθήσῃ ἀπὸ τῆς κληρονομίας ἣν ἔδωκά σοι, καὶ δουλεύειν σε ποιήσω τοῖς ἐχθροῖς σου ἐν τῇ γῆ ἣν οὐκ οἶδας, ὅτι πῦρ ἀνήψατε ἐν τῷ θυμῷ μου· ἕως τοῦ αἰῶνος φλέξει. Τὰδε λέγει Κύριος· Ἐπ-. In quibusdam vero aliis exemplaribus fere et oi λοιποὶ quos dedit Montf., sed aliquanto aliter. Vers. 4. 'A. 'I. γ. ἐ. γραφῆ, ἐ. δ. ἀ. ἐ.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο΄.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
4, 5.	4, 5. <i>Vacat. Οι λοιποί, και ἀφαιρεθήσεται και ταπεινωθήσεται ἀπὸ τῆς κληρονομίας σου, ἧς ἔδωκά σοι, και ἀναδιβάσω σε ἐν τοῖς ἐχθροῖς σου, ἐν τῇ γῆ ἣ οὐκ ἔγνωσ· ὅτι πῦρ ἐκκέκαυται ἐν τῷ θυμῷ μου, ἕως αἰῶνος καυθήσεται. Τάδε λέγει Κύριος.</i>	4, 5.
6. Ὡς ξύλον ἀκαρπον.	6. Ὡς ἡ ἀγριομυρική. Ἐν ἀλίμοις.	6.
9. Ἀνεξερεύνητος ἡ καρδία πάντων, και τίς ἀνήρ ὅς εὐρήσει αὐτήν;	9. Βαθεῖα ἡ καρδία παρὰ πάντα, και ἀνθρωπῶς ἐστι, και τίς γνώσεται αὐτόν;	9.
11.	11. Ἐν ἡμίσει ἡμερῶν αὐτοῦ ἐγκαταλείψουσιν αὐτόν.	11
12. Ἐξ ἀρχῆς τόπος ἀγίασμα.	12. Ἀγίασμα ἡμῶν.	12.
15.	15. Ἐλθέτω.	15. ✕ Δή.
19.	19. Κύριος. Ἄλλος, Κύριος ✕ πρὸς μέ.	19.
27. Βάρεις.	27. Ἄμφοδα.	27.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

4, 5	4, 5. <i>Vacat. Reliqui, et auferetur, et humiliabitur ab hæreditate tua, quam dedi tibi : et inducam te ad inimicos tuos, in terram quam non nosti : quoniam ignis succensus est in furore meo, usque in sæculum ardebit. Hæc dicit Dominus.</i>	4, 5.
6. Sicut lignum infructuosum.	6. Sicut myrica sylvestris. In salsis.	6.
9. Inscrutabile cor omnium, vir autem quis est qui inueniat illud?	9. Profundum est cor super omnia : et homo est, et quis cognoscet eum?	9.
11.	11. In dimidio dierum ejus derelinquent eum.	11.
12. Ab initio locus sanctificatio.	12. Sanctificatio nostra.	12.
15.	15. Veniat.	5. Utique.
19.	19. Dominus. <i>Alius, Dominus ad me.</i>	19.
27. Domos.	27. Bivia.	27.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVII Jeremiæ.

ἐ. τ. σι. τ. κ. αὐτῶν (al. αὐτῷ) κ. ἐ. τ. κ. τ. θ. α. V. 2. Οὕτως ἦν ἵκα δὴ μνησθῶσιν οἱ υ. α. τῶν ὀπισθησθηριῶν αὐτῶν, και ἀλσῶν ἐ. ξ. δασέως (sic casus genit. ubique in V. T.) και ἐ. β. μ. V. 5. Καὶ ὁ. ἐ. ἀ. τὴν ἰ. σ., κ. τοὺς θ. σ. ε. π. δ., και τ. ὁ. σ. διὰ τὰς ἀμαρτίας σου τὰς ἐν πᾶσιν τ. ὁ. σ. V. 4. K. ἀφειθήση μόνη, κ. ταπεινωθήση ἀ. τ. κ. σ., ἡ. ἐ. σ., κ. καταδουλώσω σε τοῖς ε. σ. ἐ. τ. γ. ἡ ο. ξ. δ. π. ἐ. ἐ. τ. θ. μ., ἐ. α. κ. Hæc in quodam cod. Vatic. leguntur sub asteriscis.

Schleusnerus : « Quatuor priores hujus capituli versiculos deesse apud Alexandrinos, testis est Hieron. in Comment. ad h. l., qui cur a LXX Intt. prætermisiss fuerint, se ignorare ingenue fatetur. Non habentur etiam apud Augustinum lib. xiii. C. Faust. cap. 7, et in omnibus codd. bucusque collatis (in hoc fallitur Schl. ut patet supra) uno codice Vatic. excepto, in quo verba : τάδε λ. K. usque ad ἕως α. φ. (quæ in edit. Complut., Theodoro et cod. Syriaco-Hexaplari non sine lectionis varietate leguntur) sub asteriscis posita reperiuntur. Hanc omissionem tribuendam esse Judæis, textum Græcum versionis Alexandrinæ in locis nonnullis populo Judaico minime honorificis mutilantibus, statuit Owenius in Tractatu de versione LXX Intt. Sect.

V. cf. *Britisches theologisches Magazin*. P. III, fasc. 1, p. 98. » DRACH.]

V. 6. Symm., *sicut lignum infructuosum* Hieronymus : « *Et erit quasi myrica, quæ Hebraice dicitur AROER, sive ut interpretatus est Symmachus, lignum infructuosum, in solitudine.* »

Ibid. Σύρος, ἐν φωλεοῖς. Theodoretus. [Legit, ut videtur, םׁררׁ. DRACH.]

V. 9. Hieronymus : « Verbum Hebraicum ENOS quatuor litteris scribitur, ALEPH et NUN, et VAU, et SIN. Si igitur legatur ENOS, homo dicitur : si autem ANUS, *incrutabile, sive desperabile* : eo quod nullus cor hominum valeat inuenire. Symm. vero hunc locum ita interpretatus est, *Inscrutabile etc.* » [Symmachi Græca addidimus ex Lamb. Bos. DRACH.]

V. 11. 'A., ὡς ἐν ἡμίσει etc. Drusius ex edit. Rom. [Hebr. Chetib כֶּרִי, Keri vero כֶּרִי. DRACH.]

V. 12. 'A., Σ., ἐξ ἀρχῆς etc. Ms. Jes.

V. 15. 'A., Θ., ✕ δὴ. Idem.

V. 19. ✕ πρὸς μέ. Idem. [Habet Complut. DR.]

V. 26. Hebr., םׁררׁ, et oblationem. Vulg., et sacrificium. LXX, και μάννα, et manna. Apposite S. Hieron. « LXX ipsum verbum Hebraicum posuere MANAA. quod pessima consuetudine, imma-

scriptorum negligentia, manna in nostris legitur. » Drusius in *Miscellaneous locutionum sacrar.*, cent. 1, cap. 9 : « Atque adeo fuere stupidi (librarii) ut non animadverterint hic sermonem esse de sacrificiis, et non de pane coelesti, quem proprie *μαννά* (sic, exyt.) vocamus. » Ideo *μαννά* rescribendum. Vide

quæ de *manaa* S. Hieron., Comment. in Ezech. capp. XLV et XLVI. DRACH.
V. 27. 'A., Σ., βάρεις. Hieronymus in Commentario : « *Domos sive vicos Jerusalem, LXX, Aquila* et Sym. βάρεις, *turritas domos*. interpretati sunt : appellanturque Hebraice ARMENOTH. » In hunc

JEREMIE CAPUT XVIII.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON 'Ελληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
כחבר 4	4.	4. ✕ Ἐν τῷ πληῶ.
הידצר ק 6	6.	6. ✕ Οὕτως.
ולגנרש 7	7.	7.
לאמר נה אמר יהוה 11	11.	11.
דניכם		
נאש 12	12.	12. Ἀκηλίσιαμεν.
עדרף ולאפנים 17	17.	17.
אל-נא-נקשיבה אל-כל 18	18.	18.
VERSIQ HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
4. Quasi lutam.	4. E luto.	4. In luto.
6. Figuli, sic.	6. Figuli, sic.	6. Sic.
7. Et ad evellendum.	7. Et destruum.	7.
11. Dicens, sic dixit Dominus.	11. Dicens, hæc dicit Dominus.	11.
Vias vestras.	Vias vestras.	
12. Desperatum est.	12. Desperavimus.	12. Desperavimus.
17. Cervicem, et non facies.	17. Dorsum et non faciem.	17.
18. Et non attendemus ad omnia.	18. Non attendamus ad universos.	18.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVIII Jeremiæ.

V. 4. 'A., Θ., ἐν τῷ πληῶ. Ms. Jes.
V. 5. ✕ Ἐπιτὲ αὐτοῖς. Sic ms. Jes. notat post hæc τῶν Ο' verba, πρὸς μὲ λέγων, et quidem cum asterisco, ac si in Hebræo essent, atque a LXX Interpretibus ommissa fuissent : verum in Hebræo non exstant.
V. 6. 'A., Σ., Θ., ✕ οὕτως. Idem.
V. 7. Σ., ✕ καὶ καθελεῖν. Idem.
V. 11. ✕ Λέγων etc. Idem. [Habet Complut..]

JEREMIE CAPUT XIX.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON 'Ελληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
גני 2	2.	2.
הדרסת		('Αρσιθ.)
יהוה עבאית אלהי ישראל 5	3.	3. Κύριος ✕ τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς Ἰσραὴλ.
יין ו אשר עדבני 4	4.	4. ✕ Ὅσα ; ἐγκατέλιπόν με.
את-המקום 5	5.	✕ Σὺν ; τὸν τόπον.
את - במזח הבעל 5	5.	5.
VERSIQ HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Vallem.	2. Vallem.	2.
Solaris.	Fictilis.	Harsith.
3. Dominus exercituum Deus Israel.	3. Dominus exercituum Deus Israel.	3. Dominus virtutum, Deus Israel.
4. Eo quod dereliquerunt me.	4. Eo quod dereliquerunt me.	4. In quantum dereliquerunt me.
Locum.	Locum.	Locum
5. Excelsa Baal.	5. Excelsa Baalim.	5.

autem locum Drusius : « Alibi dicit esse verbum ἐπιχώριον Palæstinæ, quo *domus ab omni parte conclusæ, et in modum ædificatæ turrium et mœnium publicorum*, significatur. Psalmo cxxii, 17, ἐν πυργοβάρεσι σου. Euthymius : *Hæc dictione mœnia turribus circumseptia ac munita intelligimus. Scho-*

lion, βάρις, ἐπιχώριως λέγονται παρὰ Σύροις αἱ μεγάλαι οἰκίαι. Psalm. κλιν, ἀπὸ βάρων ἐλεφαντίνων, ex hoc loco intelligentiam habet. Nam male interpretantur, a gravibus eburneis, tanquam a βαρύς, cum sit α βαρίς. » [Cf. supra Prov. xviii, 19, notam. DRACH.]

JEREMIAE CAPUT XVIII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
4.	4. <i>Vacat.</i>	4. ✘ Ἐν τῷ πληθ.
6. ✘ Οὕτως.	6. Κεραμέως.	6. ✘ Οὕτως.
7. ✘ Καὶ καθελεῖν.	7. <i>Vacat.</i>	7.
11.	11. ✘ Λέγων. Οὕτως λέγει Κύριος.	11.
	<i>Vacat. Ἄλλος, ✘ τὰς ὁδοὺς ὑμῶν.</i>	
12. Ἐξελίπομεν.	12. Ἄνδριούμεθα.	12.
17.	17. ✘ Αὐχένα καὶ οὐ πρόσωπον.	17.
18.	18. ✘ Οὐκ ἄκουσόμεθα πάντας.	18.
	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
4.	4. <i>Vacat.</i>	4. In luto.
6. Sic.	6. Figuli.	6. Sic.
7. Et ad destruendum.	7. <i>Vacat.</i>	7.
11.	11. Dicens, Sic dicit Dominus.	11.
	<i>Vacat. Alius, vias vestras.</i>	
12. Defecimus.	12. Confortabimur.	12.
17.	17. Cervicem et non faciem.	17.
18.	18. Non audiemus omnes.	18.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XVIII Jeremiæ.

sed absque λέγων. DRACH.]

Ibid. Ἄλλος, τὰς ὁδοὺς ὑμῶν. Idem.

V. 12. A., *desperavimus*. S., *defecimus*. Hieronymus. [Duor. Græca apposuimus ex L. Bos. DRACH.]

V. 17. ✘ Αὐχένα καὶ οὐ πρόσωπον. Ms. Jes. [Complut., νῶτον καὶ μὴ πρ. DRACH.]

V. 18. ✘ οὐκ ἄκουσόμεθα πάντας. Hæc vero particula negativa etiam hodie deest in LXX.

JEREMIAE CAPUT XIX.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
2.	2. Πολυάνδριον. Οἱ λοιποὶ, φάραγγα.	2.
(Ἄρσιθ.)	Τῆς Χαρσειθ.	(Ἄρσιθ.)
3. Κύριος ✘ τῶν δυνάμεων ὁ Θεὸς Ἰσραήλ.	3. Κύριος ὁ Θεὸς Ἰσραήλ.	3. Κύριος ✘ τῶν δυνάμεων ὁ Θεὸς Ἰσραήλ.
4.	4. Ἄνθ' ὧν ἐγκατέλιπόν με. Τὸν τόπον.	4.
5.	5. Ὑψηλὰ τῆ Βαάλ. Ἄλλος, ✘ τὰ ὑψηλά.	5.
	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2.	2. Polyandrion. <i>Reliqui, vallem.</i>	2.
Harsith.	Ipsius Charsith.	Harsith.
3. Dominus virtutum, Deus Israel.	3. Dominus Deus Israel.	3. Dominus virtutum, Deus Israel.
4.	4. Pro eo quod dereliquerunt me. Locum.	4.
5.	5. Excelsa ipsi Baal. <i>Alius, ipsa excelsa.</i>	5.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON
Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

ΑΚΥΛΑΑΣ.

עלת למעל
6 התפת וגיא
8 ושכתי את- העיר
9 ויובקשו נפשי
11 אשר את- העם
ובתפת יקברו מאין מקום לקבר
13 יבתי מלכי יהודה במקום התפת

6.
8.
9.
11.
13.

6.
8. ✕ Σὺν ἰ τὴν πόλιν.
9. ✕ Καὶ οἱ ζητοῦντες τὴν ψυ-
χὴν αὐτῶν.
11. ✕ Σὺν ἰ τὸν λαόν.
Καὶ ἐν τῷ θαφῆθ θάψουσι, ὅτι
οὐκ ἔστι τόπος τοῦ ταφῆναι.
15.

14 מדהפת

VERSIO HEBRAICI TEXT.

Ascensiones ipsi Baal.

6. Topheth et vallis.

8. Et ponam civitatem.

9. Et quærentes animam eorum.

11. Conteram populum.

Et in Thopheth sepelientur, eo quod non locus ad sepeliendum.

13. Et domus regum Juda sicut locus Topheth.

14. Ex insa Topheth.

14.

VULGATA LATINA.

In holocaustum Baalim.

6. Topheth et vallis.

8. Et ponam civitatem.

9. Et qui quærent animas eorum.

11. Conteram populum.

Et in Topheth sepelientur, eo quod non sit alius locus ad sepeliendum.

13. Et domus regum Juda sicut locus Thopheth.

14. De Topheth.

14.

AQUILA.

6.

8. Civitatem.

9. Et quærentes animam eorum.

11. (Conteram) populum.

Et in Thapheth sepelient, quia non est locus ad sepeliendum.

13.

14.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIX Jeremiæ.

V. 2. *Οἱ Λοιπὸν, φάραγγα.* Drusius, qui hanc notam adjicit: « Sumptum ex scholio quodam Græco. In textu est, *גיא בן-הנה*, vallis filii Hinnom, quod brevis dicitur *Gehinnom*, et ἀρχαῖα *Gehemam*, ὅ ex dialecto Syriaca in A versa, unde *Gehennæ* nomen; *Gehennam*, *Gehenna*, ut *Mariam*, *Maria*. » Ibid. Hieronymus: « Pro *laguncula figuli*, quæ Hebraice dicitur, *ΒΟΧΒΟC*, *LXX* doliotum transtulerunt; et pro *porta fictili*, *Aquila*, *Symmachus* et *Theodotio* ipsum verbum posuerunt Hebraicum *HARSITH*: pro quo *LXX* juxta morem suum, pro aspiratione *HETH*, addiderunt *CHI* Græcum, ut dicerent *Charsith* pro *Arsith*: sicut illud est, pro *Hebron*, *Chebron*, et pro *Jeriho*, *Jericho*. » [Hebr.

Chetib, *תתרת*, *Keri*, *תרת*. Lamb. Bos: « *Αγ., S., Th., τῆς ἀρσιθ.* » DRACH.]

V. 3. 'A., Σ., Θ., ✕ τῶν δυνάμεων. Ms. Jes.

V. 4. 'A., ✕ ὅσα ἰ Idem; ἐγκατέλιπον adjicitur ex conjectura, et quidem, ut videtur, non dubia.

Ibid. 'A., ✕ σὺν ἰ Idem. De hac particula προ τῆς Hebraico posita, sæpius actum est.

V. 5. ✕ τὰ ἰ Idem.

Ibid. ✕ Σ, δλοκαυτώματα etc. Idem.

V. 6. Ἄλλος, θαφῆθ καὶ φάραγγ. Idem, sine interpretum nomine.

V. 8. Καὶ τάξω, 'A., ✕ σὺν ἰ τὴν πόλιν. Idem.

Illud, καὶ τάξω τὴν πόλιν, in ipso textu legitur. Edit. Rom., καὶ κατάξω. In margine vero cod. Jes.,

TO EBPAIKON.

JEREMIÆ CAPUT XX.

TO EBPAIKON
Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

ΑΚΥΛΑΑΣ.

2 דיתן

2.

2.

המהפכת

3 ויהי ממחרת

מגור

VERSIO HEBRAICI TEXT.

2. Et dedit.

Cryptam.

3. Et fuit a crastino.

Pavorem.

VULGATA LATINA.

2. Et misit.

Nervum.

3. Cumque illuxisset in crastinum.

Pavorem.

3. ✕ Καὶ ἐγένετο τῆ ἐπαύριον.

1. Περιρῶντα. 2. Ξένον.

AQUILA.

2.

3. Et factum est crastino.

1. Circumspicientem. 2. Peregrinum.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

- ✕ Ὀλοκαυτώματα τῷ Βαάλ.
6.
8.
9. ✕ Καὶ οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχὴν αὐτῶν.
11.
Καὶ ἐν τῷ Θαφῆθ θάψουσι, παρὰ τὸ μὴ ὑπάρχειν τόπον τοῦ θάψαι.
13.

SYMMACHUS.

- Holocausta ipsi Baal.
6.
8.
9. Et quærentes animam eorum.
11.
Et in Thapheth sepelient, quod non existat locus ad sepeliendum.
13.

- Deest.*
6. Διάπτωσις καὶ πολυάνδριον Ἄλλος, Θαφῆθ καὶ φάραξ.
8. Καὶ κατὰξω τὴν πόλιν. Ἄλλως, καὶ τὰξω.
9. *Vacat.*
11. Συντριψώ.
Vacat.
13. Καὶ οἱ βασιλέων Ἰούδα ἔσονται καθὼς ὁ τόπος ὁ διαπίπτων. Πάρτες, καὶ οἱ βασιλέων Ἰούδα ὡς τόπος τοῦ Θαφῆθ.
14. Ἀπὸ τῆς διαπτώσεως.

LXX INTERPRETES.

- Deest.*
6. Ruina et polyandriion. *Alius* Thapheth et vallis.
8. Et deducam urbem. *Aliter* et statuam.
9. *Vacat.*
11. Conteram (populum).
Vacat.
13. Et domus regum Juda erunt sicut locus corruens. *Omnēs*, et domus regum Juda sicut locus Thapheth.
14. De ruina.

THEODOTIO.

6.
8.
9. ✕ Καὶ οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχὴν αὐτῶν.
11.
Καὶ ἐν τῷ Θαφῆθ θάψουσι, ὅτι οὐκ ἔστι τόπος τοῦ ταφῆσαι.
13.
14.
6.
8.
9. Et quærentes animam eorum.
11.
Et in Thapheth sepelient, quia non est locus ad sepeliendum.
13.
14.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XIX Jeremiæ.

- Ἄ., ✕ σύν.
V. 9. Ἄ., Σ., Θ., καὶ οἱ ζητοῦντες etc. *Idem.*
V. 11. Ἄ., ✕ σύν; τὸν λαόν. *Idem.*
Ibid. Ἄ., Θ., καὶ ἐν τῷ Θαφῆθ etc. Trium lectionum eruius partim ex Drusio et Theodoro, partim ex ms. Jes., sed non sine scrupulo. Theodoretus legit, διὰ τὸ μὴ ὑπάρχειν τοῦ θάψαι. [Complut. habet ut Ἄ. et Θ., sed scribit Τωφῆθ. Alii, ut Σ., habent autem παρὰ τοῦ μὴ. Polyglotten-Bibel. DRACH.]
V. 13. Πάρτες, καὶ οἱ etc. Ms. Jes.
V. 14. *Idem* habet hoc scholion. Θαφῆθ ἐρμηνεύεται διάπτωσις. Thapheth vertitur ruina. Qua de re Hieronymus ad caput sequens: « Quæ sit vallis li-

- lii Ennom, quæ Hebraice dicitur GE ENNOM, unde et *gehennam* appellatam putant, supra diximus. Mirror autem quid sibi voluerint LXX pro THOPHETHI διάπτωσιν, hoc est, *ruinam*, ponere, et pro *vallye*, πολυάνδριον, quod significat *virorum multitudinem*; nisi forte ex eo quod ibi populus corruerit, et casa sit hominum multitudo; vel spiritualiter, in errore idololatriæ; vel juxta litteram, a Babilonio exercitu: quod in consequentibus manifestius legitur. » [Hunc stichum prorsus aliter edidimus quam Montf., qui nihil aliud apposuit ab Hebr. (quod sic dedit ΠΕΓΓΗ) quam scholion codicis Jesuit., cum non desit versio LXX et Vulgatæ. Alex. sic habet, ἀπὸ τῆς διαπτώσεως τόπου Ταφῆθ, de ruina loci Thapheth. DRACH.]

JEREMIAE CAPUT XX.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

2.
Βασανιστήριον, ἢ στρεβλωτήριον.
3.
Ἀφρημένον, ἢ συνθηροισμένον.
SYMMACHUS.
2.
Basanisterium, vel strebloterium (tormenti locum).
3.
Ablatum, sive congregatum.

2. Καὶ ἀνέβαλεν. Ἄλλος, καὶ ἔδωκεν.
Τὸν καταβράκτην. Ἄλλως, κατάρακτην.
3. *Vacat.*
Μέτοικον.
LXX INTERPRETES.
2. Et injectit. *Alius*, et dedit. Catarractem. *Aliter*, catarractem.
3. *Vacat.*
Migrantem.

2.
Τὸν καταβράκτην.
3. ✕ Καὶ ἐγένετο τῇ ἐπαύριον.
Μέτοικον.
THEODOTIO.
2.
Catarractem.
3. Et factum est crastino
Migrantem.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
מסביב		✕ Κυκλόθεν.
בבלה 4	4.	4.
ואת-כל-יכרה 5	5.	5.
ובזוחם ולקחם		✕ Καὶ διαρπάσσονται αὐτούς, καὶ λήψονται αὐτούς.
בלבי 9	9.	9.
ויהוה צבאות 12	12.	12.
את-נפש 13	13.	13. ✕ Τὴν : ψυχὴν.
בן זכר 15	15	15. ✕ Υἱὸς : ἀρσῆν.
שמחיו		
בעת צהרים 16	16.	16.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA	AQUILA.
Undique.	Undique.	Undique.
4. In Babel.	4. In Babylonem.	4.
5. Et omne pretiosum ejus.	5. Omneque pretium.	5.
Et diripient eos, et tollent eos.	Et diripient eos, et tollent.	Et diripient eos, et capient eos.
9. In corde meo.	9. In corde meo.	9.
12. Et Dominus exercituum.	12. Et tu, Domine exercituum.	12.
13. Animam.	13. Animam.	13. Animam.
15. Filius masculus.	15. Puer masculus.	15. Filius masculus.
Lætificavit eum.	Lætificavit eum.	
16. In tempore meridiei.	16. In tempore meridiano.	16.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XX Jeremiæ.

V. 2. Ἄλλος, καὶ ἔδωκεν. Ms. Jes.

Ibid Hieronymus : « Pro *nervo*, quem nos diximus, *LXX* et Theodotio vertere *cataractem*, Symmachus βασανιστήριον, sive σπρεβλωτήριον, quod utrumque *tormenta* significat. Nos autem *nervum* diximus. » Hic vero duas Symmachi editiones indicare videtur, quas in libris Regum sæpe memoratas vidimus.

Ibid. Ἄλλως, καταράκτην. Ita Rom. et Alex. DRACH.

V. 3. Ἄ., θ., καὶ ἐγένετο etc. Ms. Jes

Ibid. Hieronymus : Pro *pavore*, quod in Hebraico scriptum *MAGOR*, *LXX* et Theodotio μέτοικον, id est, *migrantem*; Aquilæ secunda editio, *peregrinum*; prima, *circumspicientem*; Symm. *ablatum*, sive *congregatum* et *coactum*, interpretati sunt. » Et paulo post : « Juxta superiorem interpretationem, qua *Phaschor* nomen fuerat immutatum, ut appellaretur *Magor*, omnes similiter transtulerunt,

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
כי נבכרדאצר מלך 2	2.	2. Ὅτι ✕ Ναβουχοδονόσορ : βασιλεύς.
יהוה אוחנו		
ויהוה אלהי ישראל 4	4.	4. Κύριος ✕ ὁ θεὸς Ἰσραὴλ.
אשר בידם		
את-מלך בבל		✕ Τὸν βασιλέα Βαβυλῶνος
ואספתי אותם		
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Quia Nabuchadretsar rex.	2. Quia Nabuchodonosor rex.	2. Quia Nabuchodonosor rex.
Dominus nobiscum.	Dominus nobiscum	
4. Dominus Deus Israel.	4. Dominus Deus Israel.	4. Dominus Deus Israel.
Quæ in manibus vestris.	Quæ in manibus vestris sunt.	
Regem Babel.	Regem Babylonis.	Regem Babylonis.
Et congregabo ea.	Et congregabo ea.	

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

✕ Κυκλόθεν

4.

5.

9.

12.

13. ✕ Την ᾠ ψυχῆν.

15. ✕ Υἱός ᾠ ἄρσην.

16.

SYMMACHUS.

Undique.

4.

5.

9.

12.

13. Animam.

15. Filius masculus.

16.

Vacat.

4. ✕ Εἰς Βαβυλῶνα.

5. ✕ Καὶ πᾶσαν τὴν τιμὴν αὐτῆς.

Vacat.

9. ✕ Ἐν τῇ καρδίᾳ σου (1. μου).

12. Κύριε.

13. Ψυχῆν.

15. Ἄρσην.

Εὐφραινόμενος.

16. Μεσημβρίας. Ἄλλος, ✕ ἐν καιρῷ ᾠ μεσημβρίας.

LXX INTERPRETES.

Vacat.

4. In Babylonem.

5. Et omne pretium ejus.

Vacat.

9. In corde meo.

12. Domine.

13. Animam.

15. Masculus.

Lætans.

16. Meridie. Alius, in tempore meridiei.

✕ Κυκλόθεν.

4.

5.

✕ Καὶ διαρπάσσονται αὐτούς, καὶ λήψονται αὐτούς.

9.

12. Κύριε ✕ τῶν δυνάμεων.

13.

15. ✕ Υἱός ᾠ ἄρσην.

✕ Εὐφρανὸν αὐτόν.

16.

THEODOTIO.

Undique.

4.

5.

Et diripient eos, et capient eos.

9.

12. Domine virtutum.

13.

15. Filius masculus.

Lætifica eum.

16.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XX Jeremiæ.

ut significaret vel pavorem, vel peregrinationem, vel sublationem, et translationem, et congregationem.) [Aquilæ 1 et Symmachi Græca apposuimus ex Lamberto Bos. S. Hieron. vertit unum συνθηροισμένον, congregatum et coactum. Hoc monemus ne tibi in mentem veniat tres Symmachum dedisse diversas interpretationes. DRACH.]

Ibid. Ἀ., Σ., Θ., ✕ κυκλόθεν. Ms. Jes.

V. 4. ✕ Εἰς Βαβυλῶνα. Idem.

V. 5. ✕ Καὶ πᾶσαν etc. Idem. In LXX vacat.

Ibid. Ἀ., Θ., καὶ διαρπάσσονται. Idem. Illud vero, διαρπάσσονται, in schedis nostris dubie scriptum est: melius, διαρπάσουσιν.

V. 9. ✕ Ἐν τῇ καρδίᾳ σου. Idem.

V. 12. Θ., ✕ τῶν δυνάμεων. Idem.

V. 13. Ἀ., Σ., ✕ τὴν ᾠ ψυχῆν. Idem.

V. 15. Ἀ., Σ., Θ., ✕ υἱός ᾠ Idem.

Ibid. Θ., εὐφρανὸν αὐτόν. Idem.

V. 16. Ἄλλος, ✕ ἐν καιρῷ. Idem.

JEREMIAE CAPUT XXI.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

2.

4. Κύριος ✕ ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ.

✕ Τὰ ἐν χερσὶν ὑμῶν.

✕ Τὸν βασιλέα Βαβυλῶνος.

✕ Καὶ συνάξω αὐτούς.

SYMMACHUS.

2.

4. Dominus Deus Israel.

Quæ in manibus vestris.

Regem Babylonis.

Et congregabo eos.

2. Ὅτι βασιλεύς.

Κύριος. Ἄλλος, Κύριος ✕ μεθ' ἡμῶν.

4. Κύριος.

Vacat.

Vacat.

✕ Καὶ συνάξω αὐτούς.

LXX INTERPRETES.

2. Quia rex.

Dominus. Alius, Dominus nobiscum.

4. Dominus.

Vacat.

Vacat.

Et congregabo eos.

2. Ὅτι ✕ Ναβουχοδονόσορ ᾠ βασιλεύς.

4.

✕ Τὸν βασιλέα Βαβυλῶνος.

THEODOTIO.

2. Quia Nabuchodonosor rex.

4.

Regem Babylonis.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

Ελληνικοῖς γράμμασι.

ΑΚΥΛΑΞ.

7 ביד נבוכדנצר מלך-בבל

7.

7. * Ἐν χειρὶ Ναβουχοδονόσορ βασιλέως Βαβυλώνας.

ולא ירחם

9 יבדבר

9.

9.

ולו היתה-לו

10 נאם-יהוה

10.

Καὶ ἔσται * αὐτῶ.

10. * Φησὶ Κύριος.

12 מפני רע מעלליהם

12.

12.

13 'O Σύρος, τὴν μεταξύ ὄρων (sic) και-
μένην, ἐν κόλπῳ τόπῳ.

13.

13. 1. (Στερεᾶς.) 2. Τύρου.

14 ופקדתי עליכם כפרי מעלליכם
נאם-יהוה

4.

14. * Καὶ ἐπισκέψομαι ἐφ' ὑμᾶς
κατὰ τὰ πονηρὰ ἐπιτηδεύματα
αὐτῶν, φησὶ Κύριος.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

7. In manu Nabuchadretsar
regis Babel.7. In manu Nabuchodonosor
regis Babylonis.7. In manu Nabuchodonosor
regis Babylonis.

Et non miserebitur.

Nec miserebitur.

9. Et in peste.

9. Et in peste.

9.

Et erit ei.

Et erit ei.

Et erit ei.

10. Dixit Dominus.

10. Ait Dominus.

10. Dicit Dominus.

12. A facie malitiæ studiorum
eorum.12. Propter malitiam studiorum
vestrorum.

12.

13. Habitatrix vallis petra plani-
tici. Syrus, quæ inter montes
sita est, in cavo loco.13. Habitatricem vallis solidæ
atque campestris.

13. 1. Solidæ. 2. Tyri.

14. Et visitabo super vos juxta
fructum studiorum vestrorum, di-
cit Dominus.14. Et visitabo super vos juxta
fructum studiorum vestrorum, di-
cit Dominus.14. Et visitabo super vos se-
cundum mala studia eorum, di-
cit Dominus.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXI Jeremiæ.

V. 2. 'A., Θ., * Ναβουχοδονόσορ. Ms. Jes.
Ibid. Ἄλλος, * μεθ' ὑμῶν. Idem.
V. 4. 'A., Σ., * ὁ Θεὸς Ἰσραήλ. Idem.
Ibid. Σ., τὰ ἐν χερσὶν ὑμῶν. Idem.
Ibid. 'A., Σ., Θ., τὸν βασιλέα Βαβ-. Idem.
Ibid. Σ., καὶ συνάξω αὐτούς. Idem. Olim deerat
in LXX, sed in exemplaribus hodiernis legitur.
V. 7. 'A., Σ., Θ., ἐν χειρὶ Ναβ- Idem.

Ibid. Ἄλλος, * καὶ οὐκ ἐλεήσω etc. Idem.
V. 9. Ἄλλος, * καὶ ἐν θανάτῳ. Idem.
Ibid. 'A., Σ., Θ., καὶ ἔσται * αὐτῶ. Idem.
V. 10. 'A., Σ., Θ., * φησὶ Κύριος. Idem.
V. 12. Θ., ἀπὸ προσώπου etc. Idem.
V. 13. Hieron.: i In valle SOR, pro quo Sym. pe-
tram; Theod. obsessam interpretati sunt; Aquile
prima editio, solidam; secunda, Tyrum. Sor enim,

JEREMIE CAPUT XXII.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

Ἐλληνικοῖς γράμμασι.

ΑΚΥΛΑΞ.

1 את-הדבר

1.

1. * Σὺν : τὸν λόγον.

5 את-הדברים

5

5. * Σὺν : τοὺς λόγους.

14 האמר

14.

14. * Ὁ λέγων.

15 החמלך כי אתה מתחרה בארץ
אביך הלא אכל ושתי ועשה משפט
וגדקה או טוב לו

15.

15. Μὴ βασιλεύσεις ἐν ἀμιλλᾷ-
σαι πρὸς τὴν κέδρον; Ὁ πατήρ σου
οὐκ ἔφαγε καὶ ἔπιε, καὶ ἐποίησε
κρίμα καὶ δικαιοσύνην; * τότε ἀγα-
θὸν αὐτῶ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

1. Verbum.

1. Verbum.

1. Verbum.

5. Verba.

5. Verba.

5. Verba.

14. Dicens.

14. Qui dicit.

14. Dicens.

15. Numquid regnabis, quia tu
concas te in cedro? Pater tuus nonne
comedit et bibit, et fecit
judicium et justitiam, tunc bonum
ei.15. Numquid regnabis, quoniam
confers te cedro? Pater tuus num-
quid non comedit et bibit, et fecit
judicium et justitiam, tunc cum
bene erat ei?15. Numquid regnabis quia cer-
tas cum cedro? Pater tuus nonne
comedit et bibit, et fecit iudicium
et justitiam? tunc bonum ei.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

7. * Ἐν χειρὶ Ναβουχοδονόσορ βασιλέως Βαβυλώνας.

9.

Καὶ ἔσται * αὐτῷ.

10. * Φησὶ Κύριος.

12.

13. Πέτρας.

14. * Ὁ λέγων.

SYMMACHUS.

7. In manu Nabuchodonosor regis Babylonis.

9.

Et erit ei.

10. Dicit Dominus.

12.

13. Petrae.

14. Dicens.

7. Vacat.

Καὶ οὐ μὴ οἰκτειρήσω αὐτούς.
* Ἄλλος, * καὶ οὐκ ἐλεήσω αὐτούς.

9. Vacat. * Ἄλλος, * καὶ ἐν θανάτῳ.

Καὶ ἔσται.

10. Vacat.

12. Vacat.

13. Τὸν κατοικοῦντα τὴν κοιλάδα Σίρ.

14. Vacat.

LXX INTERPRETES.

7. Vacat.

Et non miserabor eos. *Alius*,
et non miserebor eorum.

9. Vacat. *Alius*, et in morte.

Et erit.

10. Vacat.

12. Vacat.

13. Inhabitantem vallem Sor.

14. Vacat.

7. * Ἐν χειρὶ Ναβουχοδονόσορ βασιλέως Βαβυλώνας.

9.

Καὶ ἔσται * αὐτῷ.

10. * Φησὶ Κύριος.

12. * Ἀπὸ προσώπου ἀδικίας ἐπιτηδεύματων αὐτῶν.

13. Πολιορκουμένην.

14. * Καὶ ἐπισκέψομαι ἐφ' ὑμᾶς κατὰ τὰ πονηρὰ ἐπιτηδεύματα αὐτῶν, φησὶ Κύριος.

THEODOTIO.

7. In manu Nabuchodonosor regis Babylonis.

9.

Et erit ei.

10. Dicit Dominus.

12. A facie iniquitatis studiorum eorum.

13. Obsessæ.

14. Et visitabo super vos secundum mala studia eorum, dicit Dominus.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXI Jeremiæ.

sive *Sur*, lingua Hebræa, et *Tyrum*, et *silicem*, et *coarctatam* sonat. » [Theodotionis lectionem Græcam supplevimus ex L. Bos, qui ita (nota 23): « S., πέτρας. Th., πολιορκουμένην. Aq., priore edit. στερεάν, posteriore, Τύρου. » Facile crediderimus Aquilam scripsisse στερεάν, non στερεάς, Hebr. enim in accusativo casu est. Nimirum, accentus tonicus separat. טַר אַ a nomine præcedente, et hoc

articulum habet præpositivum ה; non igitur potest esse in statu constructo. DRACA.]

Ibid. Ὁ Σύρος, τῶν μεταξὺ ὄρων etc. Theodor.

V. 14. Ἄ., Θ., καὶ ἐπισκέψομαι etc. Ms. Jes.

[Complut. habet, καὶ σκέψομαι ἐφ' ὑμᾶς. *Alius*, καὶ σκ. ἐφ' ὑ., κατὰ τὸν καρπὸν τῶν ἔργων ὑμῶν, λέγει Κύριος, accurate ut Hebr. In Aq. et Th. pro αὐτῶν, lege ὑμῶν, *vestra*. DRACA.]

JEREMIAE CAPUT XXII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1.

5.

14. * Ὁ λέγων.

15.

SYMMACHUS.

1.

5.

14. Dicens.

15.

1. Τὸν λόγον.

5. Τὸς λόγους.

14. Vacat.

15. Μὴ βασιλεύσεις, ὅτι σὺ παροξυνῆ ἐν ἁγιάζ τῷ πατρὶ σου; οὐ φάγονται καὶ οὐ πίνουνται, Βελτίον σε ποιεῖν κρίμα καὶ δικαιοσύνην.

LXX INTERPRETES.

1. Verbum.

5. Verba.

14. Vacat.

15. Numquid regnabis, quia tu contendis cum Achaz patre tuo? non comedent et non bibent. Melius tibi erat facere iudicium et iustitiam.

1.

5.

14. * Ὁ λέγων.

15. * Τότε ἐγαθὸν αὐτῷ.

THEODOTIO.

1.

5.

14. Dicens.

15. Tunc bonum ei

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON 'Ελληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
אחי 18	18.	18.
סדב 19	19.	19.
מעברים 20	20.	20.
כי 21	21.	21.
כי 22	22.	22.
(prius) כי 24	24.	24. ✕ Ὅτι.
יהם		
ובד נבוכדראצר מלך--בבל 25	25.	25. ✕ Καὶ ἐν χειρὶ Ναβουχοδονόσορ βασιλέως Βαβυλωνός.
על הארץ אחרת 26	26.	26. Εἰς γῆν ✕ ἑτέραν.
לשוב 27	27.	27. ✕ Τοῦ ἐπιστρέψαι.
העצב נבדה נפיץ האיש היה 28	28.	28. Τὸ στόμα ἐξουδενωμένον, ἐκτετιναγμένον ὁ ἀνὴρ οὗτος.
דוא וזרע		
כה ו אמר יהוה 30	30.	30. ✕ Τάδε λέγει Κύριος.
עירי		1. 2. Ἀναύξητον.
גבר לא יצלה בימיו		

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
18. Frater mi.	18. Frater.	18.
19. Trahendo.	19. Putrefactus.	19.
20. E transitibus.	20. Ad transeuntes.	20.
21. Quia.	21. Quia.	21.
22. Quia.	22. . . . et.	22.
24. Quia.	24. Quia.	24. Quia.
Annulus.	Annulus.	
25. Et in manum Nabuchadresar regis Babel.	25. Et in manu Nabuchodonor regis Babylonis.	25. Et in manu Nabuchodonor regis Babylonis.
26. In terram alienam.	26. In terram alienam.	26. In terram aliam.
27. Ad revertendum.	27. Ut revertantur.	27. Ad revertendum.
28. Num dolor vilis minutim dispersus est vir iste?	28. Numquid vas fictile atque contritum vir iste?	28. Os despectum, aljectum vir hic.
Ipsa et semen eius.	Ipsa et semen eius.	
30. Sic dicit Dominus.	30. Hæc dicit Dominus.	30. Hæc dicit Dominus.
Orbum.	Sterilem.	1. Sterilem. 2. Non augendum (prole).
Virum (qui) non prosperabitur in diebus suis.	Virum qui in diebus suis non prosperabitur.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXII.

V. 1. 'A., ✕ σύν; de more ms. Jes., ut et v. 5, quæ particula, sane supervacanea, ex Aquila in editionem τῶν Ὁ Hexaplarem inducta fuerat. [Sane supervacanea.] Lege, amabo, *minime supervacanea*. Hebraicum enim idioma separat particulam quæ casum denotat accusativum, ךא, ab articulo ה (pro ה), non confundit ut Græcum. Ergo, σύν respondet τῷ ךא, τὸν autem τῷ ה, et σύν signatur asterisco, quia reipsa habetur in Hebraico. Cf. quæ adnotavimus ad Gen. 1, 4, et passim præsentem in libro. DRACH.]

V. 14. 'A., Σ., Θ., ✕ ὁ λέγων. Ms. Jes.

V. 15. 'A., μη βασιλεύσεις etc. Ex Drusio et ex Theodoro. In hunc vero locum hæc notat Hieronymus: « Juxta LXX vero, quem sensum habeant intelligere non possum. Cum enim cætera sibi aliqua ex parte consentiant, illud quod infertur:

Numquid regnabis quoniam tu contendis in Achaz patre tuo? pro quo in Hebræo scriptum est ARAZ; et hic sermo cedrum significet, manifestum est quod nullum sensum habeat. Illud quoque quod sequitur: Non comedent et non bibent, et cætera, quæ ita inter se dissipata sunt, atque confusa, ut absque veritate Hebræicæ lectionis, nullum sensum habeant. » [Scholion Græcum: ἐν Ἀχαζ τῷ πατρὶ σου ἐστὶ ψευδὲς, ὡς ἐκ τῶν ἄλλων ἐρμηνευτῶν δῆλον. I. e., ἐν etc. est spurium, ut ex aliis interpretibus manifestum. DRACH.]

Ibid. 'A., Θ., ✕ τότε ἀγαθὸν αὐτῷ. Ms. Jes.

V. 18. Ἄλλος, ἀγαπητέ. Idem.

V. 19. Σ., ὡς κέρριον συλληφθεῖς. Drusius ex editione Romana. Ms. vero Jes., ὡς κοπρία, sine interpretis nomine.

V. 20. Hieronymus: « Quod autem nos diximus.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Υ.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

18.	18. Ἀδελφε. Ἄλλος, ἀγαπητέ.	18.
19. Ὡς κόπριον συλληφθεὶς.	19. Συμψήσθεὶς. Ἄλλος, ὡς κοπρία.	19.
20.	20. Εἰς τὸ πέρασ τῆς θαλάσσης	20.
21. ✕ Ὅτι.	21. Vacat.	21.
22. ✕ Ὅτι.	22. ✕ Ὅτι.	22.
24.	24. Vacat.	24.
	Ἀποσφράγισμα. Οἱ λοιποὶ, σφραγίς.	
25.	25. Vacat. Ἄλλος, ✕ καὶ εἰς χεῖρα.	25. ✕ Καὶ ἐν χειρὶ Ναβουχοδόνσορ βασιλέως Βαβυλῶνος.
26.	26. Εἰς γῆν.	26. Εἰς γῆν ✕ ἑτέραν.
27.	27. Vacat.	27. ✕ Τοῦ ἐπιστρέψαι.
28.	28. Ἠτιμώθη (al. ἡτιμάσθη) Ἰεχονίας ὡς σκευός, οὐ ὡς ἐστὶ γρεῖα αὐτοῦ.	28.
	Vacat. Ἄλλος, ✕ αὐτὸς, καὶ τὸ σπέρμα αὐτοῦ.	
30. ✕ Τάδε λέγει Κύριος. Κενόν.	30. Vacat. Ἐκκήρυκτον.	30. ✕ Τάδε λέγει Κύριος. Ἐκκήρυκτον
	Vacat. Ἄλλος, ἀνευδῶτον ἀνθρώπων ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ.	

SYMMACHIUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

18.	18. Frater. <i>Alius</i> , dilecte.	18.
19. Quasi stercus collectus.	19. Raptatus. <i>Alius</i> , quasi stercus.	19.
20. De contra.	20. Trans mare.	20. Trans mare.
21. Quia.	21. Vacat.	21.
22. Quia.	22. Quia.	22.
24.	24. Vacat.	24.
	Obsignatio. <i>Reliqui</i> , sigillum.	
25.	25. Vacat. <i>Alius</i> , et in manum.	25. Et in manu Nabuchodonosor regis Babylonis.
26.	26. In terram.	26. In terram aliam.
27.	27. Vacat.	27. Ad revertendum.
28. Numquid purgamentum sive quisquiliæ viles atque projectæ?	28. Inhonoratus est Jechonias quasi vas cujus non est utilitas ejus.	28.
	Vacat. <i>Alius</i> , ipse et semen ejus.	
30. Hæc dicit Dominus. Vacuum.	30. Vacat. Abdicatum.	30. Hæc dicit Dominus. Abdicatum.
	Vacat. <i>Alius</i> , hominem qui non p. ospereaget in diebus suis.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXII.

lama ad transeuntes, et in Hebraico scriptum est, MEABARIM, LXX Theodotioque verterunt, *trans mare*; Symmachus, *de contra*: ut significant quod vox prophetæ de Jerusalem usque ad montem Libanum et Basan debeat pervenire. » [Drusius: « Legerunt לעבר, divisim et duabus dictionibus. » DRACH.]

V. 21. Σ., ✕ ὅτι. Ms. Jes. et in sequentibus.

V. 24. Οἱ λοιποὶ, σφραγίς. Drusius ex Origene. [Orig.: σφραγίς ἐξέδωκαν οἱ λοιποὶ. Nimirum et pro τ, quod solitum apud antiquos. Non autem legendum σφραγίς cum Drusio. DRACH.]

V. 25. Ἄλλος, ✕ καὶ εἰς χεῖρα. Ms. Jes.

Ibid. Ἄ., Θ., καὶ ἐν χειρὶ etc. Idem.

V. 26. Ἄ., Θ., ✕ ἑτέραν. Idem.

V. 27. Ἄ., Θ., τοῦ ἐπιστρέψαι. Idem.

V. 28. Ἄ., τὸ στόμα ἐξουδ- etc. Ms. Jes. atque

ita legit Theodoretus. Symmachi lectionem, *Numquid* etc., adfert Hieronymus his verbis: « Pro eo quod nos diximus, *Numquid vas fictile atque contritum*, Symmach. transtulit, *Numquid purgamentum*, sive, *quisquiliæ viles atque projectæ*? Pro quo in LXX nihil habetur; sed hoc tantum interpretati sunt: *Inhonoratus est Jechonias, quasi vas in quo nulla est utilitas.* »

Ibid. Ἄλλος, ✕ αὐτὸς etc. Ms. Jes.

V. 30 Ἄ., Σ., Θ., τάδε λέγει Κύριος. Ms. Jes.

Ibid. Hieronymus: « Pro *sterili*, in Hebræo scriptum est ARIRI, quod Aquilæ prima editio *sterilem* etc., » ut supra. [Edit. Rom.: « Ex quo Sym. scholion, κενὸν ἀπηλοτριωμένον, *vacuum abalienatum.* » DRACH.]

Ibid. Ἄλλος, ἀνευδῶτον etc. Drusius.

TO EBPAIKON.

JEREMIÆ CAPUT XXIII.

TO EBPAIKON

'Ελληνικοῖς γράμμασι.

ΑΚΥΛΑΣ.

1 מרעיתי
 2 יהוה אלהי ישראל
 על-הרעים
 נאם-יהוה
 4 ה'א יפקדו
 5 צמח צדיק
 6 יהוה ו צדקתו
 7, 8 לכן-הנה-ימים באים נאם-
 יהוה ולא-יאמר עוד חי-יהוה אשר
 העלה את-בני ישראל מארץ
 מצרים : כי אם-חי-יהוה אשר
 העלה ואשר הביא את-זרע בירת
 ישראל מארץ צפנה ומכל הארצות
 אשר הודחתי שם וישבו על-אדמתם

10 כי מנאפים כלאה הארץ
 11 נאם-יהוה
 15 יהוה צבאות על-הנבאים
 לענה
 16 צבאות
 אל-תשמעו על-דברי הנבאים
 הנבאים לכם מהבלים המה אתכם

1.

2.

4.

5.

6.

7, 8.

10.

11.

15.

16.

1.

2. Κύριος ✕ ὁ Θεός Ἰσραὴλ
'Επὶ τοὺς ποιμένας.

✕ Φησὶ Κύριος.

4. ✕ Οὐδὲ μὴ ἐπισκεπῶσιν.

5.

6.

7, 8.

10. ✕ Ὅτι μοιχῶν ἐνεπλήσθη
ἡ γῆ.

11. ✕ Φησὶ Κύριος.

15. Κύριος ✕ τῶν δυνάμεων.
ἐπὶ τοὺς προφήτας.

16. ✕ Τῶν δυνάμεων.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

1. Pascuæ meæ

1. Pascuæ meæ.

1.

2. Dominus Deus Israel.

2. Dominus Deus Israel.

2. Dominus Deus Israel.

Ad pastores.

Ad pastores.

Ad pastores.

Dixit Dominus.

Ait Dominus.

Dicit Dominus.

4. Neque deficient.

4. Et nullus quæretur ex numero.

4. Neque visitabuntur.

5. Germen justum.

5. Germen justum.

5.

6. Dominus justitia nostra.

6. Dominus justus noster.

6.

7, 8. Propter hoc ecce dies veniunt, dicit Dominus, et non dicent ultra : Vivit Dominus, qui eduxit filios Israel de terra Ægypti ; sed, Vivit Dominus, qui eduxit et adduxit semen domus Israel de terra Aquilonis, et de cunctis terris, ad quas ejeceram eos illuc, et habitabunt in terra sua.

7, 8. Propter hoc ecce dies veniunt, dicit Dominus, et non dicent ultra : Vivit Dominus, qui eduxit filios Israel de terra Ægypti ; sed, vivit Dominus, qui eduxit et adduxit semen domus Israel de terra Aquilonis, et de cunctis terris, ad quas ejeceram eos illuc, et habitabunt in terra sua.

7, 8.

10. Quoniam adulteris repleta est terra.

10. Quoniam adulteris repleta est terra.

10. Quoniam adulteris repleta est terra.

11. Dixit Dominus.

11. Ait Dominus.

11. Ait Dominus.

15. Dominus exercituum ad prophetas.

15. Dominus exercituum ad prophetas.

15. Dominus virtutum super prophetas.

Absinthio.

Absinthio.

16. Exercituum.

16. Exercituum.

16. Virtutum.

Ne audiat super verba prophetarum prophetantium vobis, decipientes ipsi vos.

Nolite audire verba prophetarum, qui prophetant vobis, et decipiunt vos.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

JEREMIAE CAPUT XXIII.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

- 1.
- 2. Κύριος ✕ ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ.
Ἐπὶ τοὺς ποιμένας.
- 4.
- 5. Βλάστημα δίκαιον.
- 6. Κύριε, δικαιοῦσον ἡμᾶς.
- 7, 8.

- 1. Τῆς νομῆς μου. Ἄλλος, τῆς ποιμνης μου.
- 2. Κύριος.
Ἐπὶ τοὺς ποιμαίνοντας.
Vacat.
- 4. *Vacat.*
- 5. Ἀνατολὴν δικαίαν.
- 6. Κύριος Ἰουσεδέκ.

- 1.
- 2. Κύριος ✕ ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ.
- ✕ Φησὶ Κύριος.
- 4.
- 5
- 6.

7, 8. ✕ Διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, λέγει Κύριος· καὶ οὐκ ἔρουσιν ἔτι, Ζῆ Κύριος, ὃς ἀνήγαγεν τὸν οἶκον Ἰσραὴλ ἐκ γῆς Αἰγύπτου· ἀλλὰ, Ζῆ Κύριος, ὃς ἀνήγαγεν καὶ συνήγαγεν πᾶν τὸ σπέρμα Ἰσραὴλ ἀπὸ γῆς Βορρᾶ, καὶ ἀπὸ πασῶν τῶν χωρῶν, οὗ ἐξώσθησαν ἐκεῖ, καὶ ἀπεκατέστησεν αὐτοὺς εἰς τὸν τόπον αὐτῶν, εἰς τὴν γῆν αὐτῶν ἐκεῖ.

7, 8. ✕ Διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, λέγει Κύριος· καὶ οὐκ ἔρουσιν ἔτι, Ζῆ Κύριος, ὃς ἀνήγαγεν τὸν οἶκον Ἰσραὴλ ἐκ γῆς Αἰγύπτου· ἀλλὰ, Ζῆ Κύριος, ὃς ἀνήγαγεν καὶ συνήγαγεν πᾶν τὸ σπέρμα Ἰσραὴλ ἀπὸ γῆς Βορρᾶ, καὶ ἀπὸ πασῶν τῶν χωρῶν, οὗ ἐξώσθησαν ἐκεῖ, καὶ ἀπεκατέστησεν αὐτοὺς εἰς τὸν τόπον αὐτῶν, εἰς τὴν γῆν αὐτῶν ἐκεῖ.

- 10.
- 11. ✕ Φησὶ Κύριος.
- 15.

- 10. *Vacat.*
- 11. *Vacat.*
- 15. Κύριος.

- 10. ✕ Ὅτι μοιχῶν ἐνεπλήσθη ἡ γῆ.
- 11. ✕ Φησὶ Κύριος
- 15. Κύριος ✕ τῶν δυνάμεων· ἐπὶ τοὺς προφήτας.

- (Πικρίαν.)
- 16.
- ✕ Ὑμᾶς.

- Ἄδύνην.
- 16. Παντοκράτωρ.
Μὴ ἀκούετε τῶν λόγων τῶν προφητῶν τῶν προφητευσόντων ὑμῖν, ὅτι ματαιοῦσιν αὐτοί. Ἄλλως, μὴ ἀκούετε τοὺς λόγους τῶν προφητῶν, ὅτι ματαιοῦσιν ἑαυτοὺς ὄρασιν.

- 16. ✕ Τῶν δυνάμεων.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTI.

- 1.
- 2. Dominus Deus Israel.
Ad pastores.
- 4
- 5. Germen justum.
- 6. Domine, iustifica nos.
- 7, 8.

- 1. Pascuæ meæ. Alius, ovilis mei.
- 2. Dominus.
Ad pascentes.
Vacat.
- 4. *Vacat.*
- 5. Orientem justum.
- 6. Dominus Josedec.

- 1.
- 2. Dominus Deus Israel.
- Dicit Dominus.
- 4.
- 5.
- 6.

7, 8. Propterea ecce dies veniunt, dicit Dominus, et non dicent ultra : Vivit Dominus, qui eduxit domum Israel de terra Ægypti; sed, Vivit Dominus, qui reduxit et congregavit omne semen Israel de terra Aquilonis, et de omnibus regionibus quo expulsi fuerant, et restituit eos in locum suum, in terram suam illuc.

7, 8. Propterea ecce dies veniunt, dicit Dominus, et non dicent ultra : Vivit Dominus, qui eduxit domum Israel de terra Ægypti; sed, Vivit Dominus, qui reduxit et congregavit omne semen Israel de terra Aquilonis, et de omnibus regionibus quo expulsi fuerant, et restituit eos in locum suum, in terram suam illuc.

- 10.
- 11. Ait Dominus.
- 15.
- Amaritudine
- 16.
- Vos.

- 10. *Vacat.*
- 11. *Vacat.*
- 15. Dominus.
- Dolore.
- 16. Omnipotens.
Ne audiat verba prophetarum prophetantium vobis, quia decipiunt ipsi. Aliter, ne audiat vo

- 10. Quoniam adulteris repleta est terra.
- 11. Ait Dominus.
- 15. Dominus virtutum super prophetas.
- 16. Virtutum.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΛΑΣ.
17 אברים	17.	17. Λέγοντες.
18 כי מי עמד בסוד יהוה	18.	18. Ἐν ὑποστήματι Κυρίου ;
וישבוע		✕ Καὶ ἤκουσεν.
20 בינה	20.	20.
21 את-הנבאים	21.	21. ✕ Σὺν ; τοὺς προφήτας.
22 בסודי	22.	22.
וישבום מדרגם הרע		
23 האלהי מקרב אני נאם-יהוה ולא אלהי מרחק	23.	23. Μὴ Θεὸς ἐγγύθεν ἐγὼ εἶμι, λέγει Κύριος, καὶ οὐ Θεὸς πόρρω- θεν ;
24 נאם-יהוה	24.	24. ✕ Φησὶ Κύριος.
25 שמעתי את אשר	25.	25. Ἦκουσα ✕ σὺν ; ᾧ
27 את-עבדי	27.	27. ✕ Τὸν λαόν μου.
28 נאם-יהוה	28.	28. ✕ Φησὶ Κύριος.
32 נאם-יהוה	32.	32. ✕ Φησὶ Κύριος.
נאם-יהוה		✕ Φησὶ Κύριος.
33 משא	33.	33. Ἄρμα.
34 על-האיש הדוא	34.	34. ✕ Ἐπὶ τὸν ἀνθρώπον ἐματ- νον.
36 והפכתם את-דברי אלהים חיים יהוה צבאות	36	36.
37 כה תאמר אל-הנביא מדהענך יהוה	37	37.
38 וחס משא יהוה תאמר	38.	38.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

17. Dicentes.	17. Dicunt.	17. Dicentes.
18. Etenim quis stetit in secreto Domini ?	18. Quis enim adfuit in consilio Domini ?	18. In subsistentia Domini ?
Et audivit.	Et audivit.	Et audivit.
20. Intelligentia.	20. Consilium ejus.	20.
21. Prophetas.	21. Prophetas.	21. Prophetas.
22. In secreto meo.	22. In consilio meo.	22. In secreto meo.
Et averti fecissent eos a via sua mala.	Avertissem utique eos a via sua mala.	
23. Numquid Deus de propinquo ego, ait Dominus, et non Deus de longinquo ?	23. Putasne Deus e vicino ego sum, dicit Dominus, et non Deus de longe ?	23. Numquid Deus de propinquo ego sum, dicit Dominus, et non Deus de longe ?
24. Dixit Dominus.	24. Dicit Dominus.	24. Dicit Dominus.
25. Audivi quæ.	25. Audivi quæ.	25. Audivi quæ.
27. Populum meum.	27. Populus meus.	27. Populum meum.
28. Dicit Dominus.	28. Dicit Dominus.	28. Dicit Dominus.
32. Dicit Dominus.	32. Ait Dominus.	32. Dicit Dominus.
Dicit Dominus.	Dicit Dominus.	Dicit Dominus.
33. Onus.	33. Onus.	33. Onus.
34. Super virum illum.	34. Super virum illum.	34. Super virum illum.
36. Et pervertistis verba Dei viventis, Domini exercituum.	36. Et pervertistis verba Dei viventis, Domini exercituum.	36.
37. Sic dices ad prophetam. Quid respondit tibi Dominus ?	37. Hæc dices ad prophetam, Quid respondit tibi Dominus ?	37.
38. Si autem onus Domini dixeritis,	38. Si autem onus Domini dixeritis.	38.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΩΤΙΩΝ.

17.
18. Τίς γάρ παρῆν ἐν ὁμίλῃ;
✕ Καὶ ἤκουσεν.
20.
21.
22. Ἐν ὁμίλῃ μου.
23. Μὴ Θεὸς ἐγγύθεν ἐγὼ εἰμι, λέγει Κύριος, καὶ οὐ Θεὸς πόρρωθεν;
24. ✕ Φησὶ Κύριος.
25.
27. ✕ Τὸν λαὸν μου.
28. ✕ Φησὶ Κύριος.
32. ✕ Φησὶ Κύριος.
✕ Φησὶ Κύριος.
33. Αἴημα.
34. ✕ Ἐπὶ τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον.
36.
37.
33.

SYMMACHUS.

17.
18. Quis enim adfuit in colloquio?
Et audivit.
20.
21.
22. In colloquio meo.

23. Numquid Deus de propinquo, ego sum, dicit Dominus, et non Deus de longe?

24. Dicit Dominus.
25.
27. Populum meum.
28. Dicit Dominus.
32. Dicit Dominus.
Dicit Dominus.
33. Assumptio.
34. Super virum illum.
36.
37.
38.

17. Λέγοντες. Ἄλλως, λέγουσι.
18. Ὅτι τίς ἐστὶ ἐν ὑποστήματι Κυρίου;
Vacat.
20. Vacat.
21. Τοὺς προφήτας.
22. Ἐν τῇ ὑποστάσει μου.
Ἀπέστρεφον αὐτοὺς ἀπὸ τῶν πονηρῶν ἐπιτηδευμάτων αὐτῶν. Ἄλλος, ἀπέστρεφον ✕ αὐτοὺς ἐκ τῆς ὁδοῦ αὐτῶν τῆς πονηρᾶς.

23. Θεὸς ἐγγίζων ἐγὼ εἰμι, λέγει Κύριος, καὶ οὐχὶ Θεὸς πόρρωθεν.

24. Vacat.
25. Ἦκουσα ἄ.
27. (Ἐπιλαθέσθαι) τοῦ νόμου μου.
28. Vacat.
32. Vacat.
Vacat.
33. Αἴημα.
34. Τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον.

36. Vacat.

37. Vacat.

38. Vacat. Ἄλλος, ✕ καὶ λῆμμα Κυρίου.

LXX INTERPRETES.

ces prophetarum, quia vane iungunt sibi ipsis visionem.

17. Dicentes. Aliter, dicunt.
18. Quoniam quis stetit in subsistentia Domini?
Vacat.
20. Vacat.
21. Prophetas.
22. In substantia mea.
Avertabant eos a malis studiis suis. Alius, avertabant eos a via sua mala.

23. Deus appropinquans ego sum, dicit Dominus, et non Deus de longe.

24. Vacat.
25. Audivi quæ.
27. (Ut oblivio fiat) legis meæ.
28. Vacat.
32. Vacat.
Vacat.
33. Assumptio.
34. Hominem illum.
36. Vacat.

37. Vacat.

38. Vacat. Alius, et assumptio Domini.

17.
18. Ἐν ὑποστήματι Κυρίου;
✕ Καὶ ἤκουσεν.
20. ✕ Νοήσει.
21.
22. Ἐν ὑποστήματι μου.
23. Θεὸς ἐγγίζων ἐγὼ εἰμι, λέγει Κύριος, καὶ οὐ Θεὸς πόρρωθεν;

24. ✕ Φησὶ Κύριος.

25.

27.

28. ✕ Φησὶ Κύριος.

32. ✕ Φησὶ Κύριος.

✕ Φησὶ Κύριος.

33. Αἴημα.

34. ✕ Ἐπὶ τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον.

36. ✕ Καὶ ἐξετρέψατε τοὺς λόγους Θεοῦ ζῶντος, Κυρίου τῶν δυναμῶν.

37. ✕ Οὕτως ἐρεῖτε πρὸς τὸν προφήτην, Τί ἀπεκρίθη σοὶ Κύριος;

38.

THEODOTIO.

17.
18. In subsistentia Domini?
Et audivit.
20. Intelliget.
21.
22. In subsistentia mea.
23. Deus appropinquans ego sum, dicit Dominus, et non Deus de longe?
24. Dicit Dominus.
25.
27.
28. Dicit Dominus.
32. Dicit Dominus.
Dicit Dominus.
33. Assumptio.
34. Super virum illum.
36. Et evertistis verba Dei viventis, Domini virtutum.
37. Sic dicetis ad prophetam: Quid respondit tibi Dominus?

38.

TO EBPAIKON.

תאמר אל

39. וְנִשְׁכַּח אֶתְּכֶם כַּעֲלֵי פָנַי

VERSIO HEBRAICI TEXT.

Ne dicatis.

39. Et obliviscar vos obliviscendo.

Desuper facie mea

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

39.

VULGATA LATINA.

Ne dicatis.

39. Ego tollam vos portans.

A facie mea.

ΑΚΥΤΑΣ.

39. * Ὑμᾶς : λήμματι.
* Ἀπὸ τοῦ προσώπου μου.

AQUILA.

39. Vos assumptione.

A facie mea.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIII Jeremiæ.

V. 1. Ἄλλος, τῆς ποιμνῆς μου. Sic codex unus.
V. 2. Ἀ., Σ., Θ., * ὁ θεὸς Ἰσραήλ. Ms. Jes.
Ibid. Ἀ., Σ., ἐπὶ τοὺς ποιμένας. Idem.
Ibid. Ἀ., Θ., φησὶ Κύριος. Idem, similiter v. 11, 24, 28 et 32, modo secundum duos, sæpius secundum tres interpretes. Hæc porro verba libenter omittebant LXX.

V. 4. Ἀ., οὐδὲ μὴ ἐπισκεπῶσιν. Idem.

V. 5. Σ., βλάστημα δικαίων. Drusius.

V. 6. Σ., Κύριε, δικαιοσύνη ἡμᾶς. Ex Drusio. Latina versio ex Hieronymo, qui sic habet : « Hoc enim significat ADONAI SADECENU : pro quo Symmachus vertit, Domine, justifica nos. » [Alex., Κύριος, Ἰωσαδὲξ. Dr.]

V. 7, 8. Horum versuum interpretatio Græca Theodotionis, ut videtur, adfertur in codice Jes. cum asteriscis a latere, et ad calcem capituli ponitur, ut habetur etiam hodie in editione Romana.

V. 10. Ἀ., Θ., εἰ μοιχῶν etc. Idem. [Complut., εἰ μ. ἐπλήσθη ἡ γῆ. Drach.]

V. 15. Ἀ., Θ., τῶν δυνάμεων ἐπὶ τοὺς προφήτας. Idem.

Ibid. Symm., *amaritudine*. Hieronymus.

V. 16. Ἀ., Θ., τῶν δυνάμεων. Ms. Jes. Supra v. 15 hæc, ἐπὶ τοὺς προφήτας, in edit. τῶν Ὁ Romanana non habentur; sed in ms. Jes. et in aliquot exemplaribus leguntur, et ad Ἀ., Θ. imo etiam ad Σ. pertinere creduntur.

Ibid. Ο, μὴ ἀκούετε etc. Hæc habentur in ms. Jes. et cum LXX consonant, exceptis quibusdam interjectis vocibus. In editione Romana, cujus lectio hic ut aliter ponitur, vox כַּדְבִּילִים, prætermissis aliis, copulatur cum וְיָפִי sequenti.

V. 17. Ἀ., Ο, λέγοντες. Idem.

V. 18. Σ., τίς γὰρ παρῶν etc. Drusius. Hieronymus in hunc locum : « Ubi nos interpretati sumus, in consilio, et in Hebraico scriptum est BASOD, Aquila, *secretum*; Symmachus, *sermonem*; LXX et Theodotio, *substantiam*, sive *subsistentiam* interpretati sunt. [Edit. Rom. : « ὑποστήματα et paulo post ὑποστάσει. Quare S. Hieron. inquit LXX et Theodotionem interpretatos esse verbum Hebraicum, *substantiam* sive *subsistentiam*. » Scil., sub-

TO EBPAIKON.

1. וְדָדָא תְּאֵנִים
וְאֵת שְׂרֵי יוּדָה
3. וְהַתְּאֵנִים
10. אֶת-הַרְרָעַב
וְהַמְבֹרְחִים

VERSIO HEBRAICI TEXT.

1. Canistra fœcum.

Et principes Juda.

3. Ficus.

10. Famem.

Et patribus eorum.

JEREMIÆ CAPUT XXIV.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

1.

3.

10.

VULGATA LATINA.

1. Calathi pleni ficis.

Et principes ejus.

3. Ficus.

10. Famem.

Et patribus eorum.

ΑΚΥΤΑΣ.

1.

Καὶ τοὺς ἀρχοντας * Ἰούδα.

3. * Τὰ : σύκα.

10. * Σὺν : τὸν λιμόν.

AQUILA.

1.

Et principes Juda.

3. Ficus.

10. Famem.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIV Jeremiæ.

V. 1. Σ., κοφίνους σύκων. Drusius ex Hieronymo. Nam Commentario in Jeremiam sic legitur in codice nostro antiquissimo, et in aliquot editis : Ostendit mihi Dominus, et ecce duo calathi, sive

juxta Symmachum, cophini. [LXX, δύο καλάθους. Symm., καὶ ἰδοὺ κοφίνους δύο. Ita L. Bos. Drach.]
Ibid. Ἀ., Σ., Θ., * Ἰούδα. Ms. Jes.

TO EBPAIKON.

1. הַיָּמִין הַשְּׂנַיִת הַרְאֵשִׁית
לְנִבְחַדְדַּאֲצַר מֶלֶךְ בָּבֶל

VERSIO HEBRAICI TEXT.

1. Hic annus primus ipsi Nabuchadretsar regi Babel.

JEREMIÆ CAPUT XXV.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

1.

VULGATA LATINA.

1. Ipse est annus primus Nabuchodonosor regis Babylonis.

ΑΚΥΤΑΣ.

1. Αὐτὸς ἐνιαυτὸς πρῶτος τῆ Ναβουχοδονόσορ βασιλεῖ Βαβυλωνός.

AQUILA.

1. Ipse annus primus ipsi Nabuchodonosor regi Babylonis.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

Οὐκ ἐρεῖτε. Ἄλλος, ✕ μὴ λέγετε.

39. ✕ Ἵμας ; λήμματι.
✕ Ἀπὸ τοῦ προσώπου μου.
SYMMACHUS.

39. Ἐγὼ λαμβάνω.
Vacat.

39.
✕ Ἀπὸ τοῦ προσώπου μου.
THEODOTIO.

LXX INTERPRETES.

Non dicetis. *Alius*, ne dicatis.
39. Ego assumo.

39. Vos assumptione.

39.

A facie mea.

Vacat.

A facie mea.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIII Jeremiæ.

istentia pro ὑπόστημα, et *substantia* pro ὑπόστασις. Lectionem Aq. et Sym. interpretatus est Montf., in *ollogio Domini*, pro quo aliam dedimus versionem. DRACH.]

Ibid. 'A., Σ., Θ., καὶ ἤκουσεν. Ms. Jes. [Habet Complut. Lamb. Bos : « Sym., καὶ τίς δὲ ἤκουσε ; » DRACH.]

V. 20. Θ., νοῆσαι. Idem.

V. 21. 'A., ✕ σύν. Idem et versu 15. [Vide supra xxii, 1. DR.]

V. 22. Vide Hieronymum supra v. 18.

Ibid. Ἄλλος, ἀπέστρεφον ✕ αὐτούς etc. Ms. Jes.

V. 23. Hieronymus : « Aquila et Symmachus similiter interpretati sunt, *Numquid Deus* etc. » [Duorum Græca addidimus ex Lamb. Bos. DRACH.]

V. 25. Adjecimus versionem τῶν Ο', quam onisit Montf. nescimus quare. DRACH.

V. 27. 'A., Σ., τὸν λαόν μου. Ms. Jes. [LXX, ut videtur, legerunt, Ἰσραὴλ. Hic et ad versiculos 34, 38 adnotavit Montf. « in LXX vacat. » Itaque adscribere debuimus versionem eorundem senum. DRACH.]

V. 33. 'A., ἄρμα. Σ., Θ., λῆμμα. Ex Hieronymo qui ait : « Verbum Hebraicum, MASSA, Aquila, ἄρμα, id est, *onus* et *pondus*, interpretatur, Symmachus, LXX et Theodotio, *assumptionem* : ubicumque ergo grave est quod Dominus comminatur, et plenum ponderis ac laboris, et importabile, in titulo quoque ἄρμα, hoc est, *pondus*, dicitur. » Hinc vero confirmatur lectio nostra Hesaiæ cap. xix, 1. [Lamb. Bos : « Aq. habet, ἄρμα. S. et Th., ἀνάλημμα. » Nota ἄρμα scribendum, ab ἀρῶ, non autem ἄρμα, ut ediderunt in lexicis suis Montf. et Biellius. DRACH.]

V. 34. 'A., Σ., Θ., ἐπὶ τὸν ἀνθρώπον ἐκ-. Ms. Jes.
V. 36. Hunc et sequentem versum cum asteriscis ex Theodotione adfert idem.

V. 38. ✕ καὶ λῆμμα Κυρίου. Idem.

Ibid. ✕ μὴ λέγετε. Idem.

V. 39. 'A., Σ., ὄμας λήμματι. Idem. Verisimile est vocem, λήμματι, esse Symmachi, non Aquilæ : nam Symmachus λῆμμα solet vertere ; Aquila, ἄρμα.

Ibid. 'A., Σ., Θ., ἀπὸ προσώπου μου. Idem.

JEREMIE CAPUT XXIV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1. Κορίνους σύκων.
Καὶ τοὺς ἀρχοντας ✕ Ἰούδα.
3. ✕ Τὰ ; σύκα.
10.

1. Καλάθους σύκων.
Καὶ τοὺς ἀρχοντας.
3. Σύκα.
10. Τὸν λιμόν.
Deest. Ἄλλος, ✕ καὶ τοῖς πατράσιν αὐτῶν.

1.
Καὶ τοὺς ἀρχοντας ✕ Ἰούδα.
3. ✕ Τὰ ; σύκα.
10.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

1. Cophinos ficuum.
Et principes Juda.
3. Ficus.
10.

1. Calathos ficuum.
Et principes.
3. Ficus.
10. Famem.

1.
Et principes Juda.
3. Ficus.
10.

Deest. *Alius*, et patribus eorum.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIV Jeremiæ.

V. 3. 'A., Σ., Θ., ✕ τὰ. Idem. [Adscripsit Montf. Hebr. קֹרִינִים , sed manifeste indicat asteriscus trium lectionem referri ad subsequentem vocem קֹרִינִים ejus articulus, ה, desideratur in LXX, edit. Rom.]

Verumtamen Alex. habet, καὶ τὰ σύκα. DRACH.]

V. 10. 'A., ✕ σύν. Idem.

Ibid. ✕ καὶ τοῖς πατράσιν αὐτῶν. Idem. [Habet Complut. DRACH.]

JEREMIE CAPUT XXV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1. Vacat.

1.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

1.

1. Vacat.

1.

TO EBPAIKON.

- 2 ירמיהו הנביא 2
 3 היה דבר - יהוה אלי 3
 ולא שמעתם
 4 את - אתכם לשמוע 4
 7 נאם - יהוה 7
 8 יהוה צבאות 8
 9 את - כל - משפחת צפון 9
 נאם - יהוה ואל - נבוכדראצר מלך
 בבל עבדי
 10 קל רחיים 10
 11 הארץ הזאת לדיבה
 הגוים האלה את - מלך בבל
 12 אפקד על - מלך - בבל ועל
 הגוי הזה
 13 את כל - הסודב
 14 כי עבדו - בם גם - הבה גוים
 רבים ומלכים גדולים ושלכותי להם
 להם כפעלם וכמעשה ידיהם

15 יחשקיהו אחוז את - כל - הגוים

VERSIO HEBRAICI TEXT.

2. Irmiahu propheta.
 3. Fuit verbum Domini ad me.
 Et non audistis.
 4. Aurem vestram ad audien-
 dum.
 7. Dixit Dominus.
 8. Dominus exercituum.
 9. Omnes familias Aquilonis.
 Dixit Dominus, et ad Nabuca-
 dretsar regem Babel servum
 meum.
 10. Vocem molarum.
 11. Terra hæc in solitudinem.
 Gentes istæ regi Babylonis.
 12. Visitabo super regem Babel
 et super gentem illam.
 13. Omne scriptum.
 14. Quia servierunt in eis etiam
 ipsi, gentes multæ et reges magni,
 et reddam eis secundum opus
 eorum, et secundum opus manuum
 eorum.

15. Et propinare facies illum omnibus gentibus.

TO EBPAIKON
Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

2.
3.
4.
7.
8.
9.

10.
11.
12.
13.
14.

15.

VULGATA LATINA.

2. Jeremias propheta.
 3. Factum est verbum Domini
 ad me.
 Et non audistis.
 4. Aures vestras ut audiretis.
 7. Dicit Dominus.
 8. Dominus exercituum.
 9. Universas cognationes Aquilonis.
 Ait Dominus, et Nabuchodono-
 sor regem Babylonis servum
 meum.
 10. Vocem molæ.
 11. Terra hæc in solitudinem.
 Omnes gentes istæ regi Baby-
 lonis.
 12. Visitabo super regem Baby-
 lonis, et super gentem illam.
 13. Omne quod scriptum est.
 14. Quia servierunt eis, cum
 essent gentes multæ, et reges
 magni: et reddam eis secundum
 opera eorum, et secundum facta
 manuum suarum.

15. Et propinabis de illo cunctis gentibus.

ΑΚΥΛΑΣ.

2.
 3. * Ἐγενήθη λόγος Κυρίου
 πρὸς μέ.
 Καὶ οὐκ ἤκουσατε.
 4. Ὅσιν ὕμῶν * ἀκοῦσαί.
 7. * Φησὶ Κύριος.
 8. * Τῶν δυνάμεων.
 9.
 10.
 11. Ἡ γῆ * αὐτὴ εἰς ἐρήμωσιν.
 12. * Ἐπὶ τὸν βασιλέα Βαβυ-
 λῶνος, καὶ ἐπὶ τὸ ἔθνος ἐκεῖνο.
 13. * Σὺν * πάντα τὰ γεγραμ-
 μένα.
 14. * Ὅτι ἐδούλευσαν ἐν αὐτοῖς
 καὶ ἐπὶ αὐτοῖς ἔθνη πολλὰ καὶ βα-
 σιλεῖς μεγάλοι, καὶ ἀνταποδώσω
 αὐτοῖς κατὰ τὴν ἐργασίαν αὐτῶν,
 καὶ κατὰ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν
 αὐτῶν.

15. Ποτιεῖς * αὐτοὺς σὺν * πάν-
τα τὰ ἔθνη.

AQUILA.

2.
 3. Factum est verbum Domini
 ad me.
 Et non audistis.
 4. Auribus vestris ad audien-
 dum.
 7. Dicit Dominus.
 8. Virtutum.
 9.
 10.
 11. Terra hæc in desolationem.
 12. Super regem Babylonis, et
 super gentem illam.
 13. Omnia quæ scripta sunt.
 14. Quia servierunt in eis, uti-
 que ipsis gentes multæ et reges
 magni, et retribuam eis secundum
 operationem eorum, et secundum
 opera manuum eorum.

15. Potabis illos omnes gentes.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΩΝ.

2. *Vocat.* Ἄλλος, ✕ Ἰερεμίας ὁ προφήτης.
 3. *Vocat.*
Vocat.
 4. Τοῖς ὧσιν ὑμῶν.
 7. *Vocat.*
 8. Κύριος.
 9. Πατριάν ἀπὸ Βορῆα.

Vocat. Ἄλλος, ✕ φησι Κύριος, καὶ πρὸς Ναβουχοδονόσορ βασιλέα Βαβυλῶνος τὸν δούλόν μου.

10. *Vocat.* Ἄλλος, φωνὴν μύλου.
 11. Ἡ γῆ.
 Τοῖς ἔθνεσι. Ἄλλος, τοῖς ἔθνεσι ✕ τούτοις, τῷ βασιλεῖ Βαβυλῶνος.
 12. Ἐκδικήσω τὸ ἔθνος ἐκεῖνο.
 13. Πάντα γεγραμμένα.

14. *Vocat.* Ἄλλος, ὅτι ἐδούλευσαν αὐτοῖς. Ἄλλ., ἐν αὐτοῖς. Ἄλλος, καταδουλεύσονται γὰρ αὐτοῦς. Ἄλλος, ἔθνη πολλὰ καὶ βασιλεῖς μεγάλοι. Ἄλλος, καὶ ἀποδώσω (Ἄλλως, ἀνταποδώσω) αὐτοῖς κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν, καὶ κατὰ τὰ ποιήματα τῶν χειρῶν αὐτῶν. Ἄλλος, . . . κατὰ τὴν πονηρίαν τῶν ἐπιτηδευμάτων αὐτῶν.
 15. Ποτιεῖς πάντα τὰ ἔθνη.

SYMMACHIUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIU.

2. *Vocat. Alius, Jeremias propheta.*
 3. *Vocat.*
Vocat.
 4. Auribus vestris.
 7. *Vocat.*
 8. Dominus.
 9. Cognationem ab Aquilone.

Vocat. Alius, ait Dominus, et ad Nabuchodonosor regem Babylonis servum meum.

10. *Vocat. Alius, vocem molæ.*
 11. Terra.
 Gentibus. *Alius, gentibus istis, regi Babylonis.*
 12. Ulciscar gentem illam.
 13. Omnia quæ scripta sunt.
 14. *Vocat. Alius, quia servierunt eis. Alius, in eis. Alius, subiciet enim eos. Alius, gentes multæ, et reges magni. Alius, et reddam eis secundum opera eorum, et secundum gesta manuum eorum. Alius, . . . secundum militiam studiorum eorum.*
 15. Potabis omnes gentes.

2.
 3. ✕ Ἐγενήθη λόγος Κυρίου πρὸς μέ.
 Καὶ οὐκ ἠκούσατε.
 4. Ὡσιν ὑμῶν ✕ ἀκοῦσαι.
 7. ✕ Φησι Κύριος.
 8. ✕ Τῶν δυνάμεων.
 9. ✕ Πῆσαν τὴν πατριάν τοῦ Βορῆα.

10.
 11. Ἡ γῆ ✕ αὕτη εἰς ἐρήμωσιν.
 12. ✕ Ἐπὶ τὸν βασιλέα Βαβυλῶνος, καὶ ἐπὶ τὸ ἔθνος ἐκεῖνο.
 15.

14. ✕ Ὅτι ἐδούλευσαν ἐν αὐτοῖς καί γε αὐτοῖς ἔθνη πολλὰ καὶ βασιλεῖς μεγάλοι, καὶ ἀνταποδώσω αὐτοῖς κατὰ τὴν ἐργασίαν αὐτῶν, καὶ κατὰ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν αὐτῶν.

15.
 2.
 3. Factum est verbum Domini ad me.
 Et non audistis.
 4. Auribus vestris ad audiendum.
 7. Dicit Dominus.
 8. Virtutum.
 9. Universam cognationem Aquilonis.

10.
 11. Terra hæc in desolationem.
 12. Super regem Babylonis et super gentem illam.
 13.
 14. Quia servierunt in eis, utique ipsis gentes multæ et reges magni, et retribuam eis secundum operationem eorum, et secundum opera manuum eorum.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοὶς γράμμασι.

ΑΚΥΛΑΣ.

17 את-הכוס
את-כל-הגוים
אליהם
18 ולקללה כיום הזה
20 ואת כל-מלכי ארץ העוץ ואת
כל-מלכי
22 ואת כל-מלכי צור ואת כל-
מלכי צידון
ואת מלכי האי
23 בוז
כל-קצוצי פאה
24 ואת כל-מלכי ערב ואת כל-
מלכי הערב
25 ואת כל-מלכי זמרה ואת כל-
מלכי צילם
Zambrán.
בדי
26 הצפון
ואת כל-הממלכות
ובוך ששך ושחה אחריהם
27 נה אמר יהוה צבאות אלהי
ישראל

17.

18.

20.

22.

23.

24.

25.

26.

27.

17. ✕ Σύν : τὸ ποτήριον.
✕ Σύν πάντα : τὰ ἔθνη.
Ἐπ' αὐτά.
18. ✕ Καὶ εἰς κατάραν κατὰ
τὴν ἡμέραν ταύτην.
20. Καὶ ✕ σύν : πάντας τοὺς
βασιλεῖς ✕ τῆς γῆς οὗς καὶ σύν
πάντας τοὺς βασιλεῖς τῆς....
22. Καὶ ✕ σύν πάντας τοὺς :
βασιλεῖς Τύρου, καὶ ✕ σύν πάντας
τοὺς : βασιλεῖς Σιδῶνος.
Καὶ βασιλεῖς τῆς νῆσου.
23.
✕ Σύν : πάντα κεκαρμένον.

24. ✕ Καὶ σύν πάντας βασιλεῖς
τῆς Ἀραβίας, : καὶ πάντας ✕ βα-
σιλεῖς : τοὺς συμμίχτους.
25. Καὶ σύμπαντας βασιλεῖς Ζαμ-
ρι, καὶ σύν πάντας βασιλεῖς Ἰλάν.

26. Ἀπηλιώτου.

Καὶ ✕ σύν : πάσας βασιλείας.

27.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

17. Calicem.
Cunctis gentibus.
Ad eas.
18. Et in maledictionem secundum diem hanc.
20 Et omnes reges terræ Hus, et omnes reges.
22. Et omnibus regibus Sor, et omnibus regibus Sidon.
Et regibus insulæ.
23. Buz.
Universis extremitatibus anguli.
24. Et cunctis regibus Arabiæ, et cunctis regibus Occidentis.
25. Et cunctis regibus Zamri, et cunctis regibus Elam. Syrus, Zamran. Aliter, Zambran.
Madai.
26. Aquilonis.
Et omnibus regnis.
Et rex Sesach bibet post eos.
27. Sic dixit Dominus exercituum, Deus Israel.

17. Calicem.
Cunctis gentibus.
Ad quas.
18. Et in maledictionem sicut est dies ista.
20. Et cunctis regibus terræ Ausitidis, et cunctis regibus (terræ Philistiim).
22. Et cunctis regibus Tyri et universis regibus Sidonis.
Et regibus terræ insularum.
23. Buz.
Universis qui attonsi sunt in comam.
24. Et cunctis regibus Arabiæ, et cunctis regibus Occidentis.
25. Et cunctis regibus Zambre, et cunctis regibus Elam.
Medorum.
26. Aquilonis.
Et omnibus regnis.
Et rex Sesach bibet post eos.
27. Hæc dixit Dominus exercituum, Deus Israel.

17. Calicem.
Omnes gentes.
In eas.
18. Et in maledictionem secundum diem hanc.
20. Et omnes reges terræ Us, et omnes reges...
22. Et omnes reges Tyri, et omnes reges Sidonis.
Et reges insulæ.
23.
Omnem attonsum.
24. Et omnes reges Arabiæ, et omnes reges commixtos.
25. Et universos reges Zamri, et cunctos reges Elau.
26. Subsolani.
Et omnia regna.
27.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

17.	17. Τὸ ποτήριον. Τὰ εθνη. Πρὸς αὐτά.	17. Ἐπ' αὐτά.
18.	18. <i>Vacat.</i>	18. * Καὶ εἰς κατάραν κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην.
20.	20. . . . καὶ πάντας τοὺς βασι- λεῖς ἀλλοφύλων.	20. Καὶ * σὺν ὃ πάντας τοὺς βασιλεῖς * τῆς νῆσου καὶ σὺν πάν- τας τοὺς βασιλεῖς τῆς...
22.	22. Καὶ βασιλεῖς Τύρου καὶ βασι- λεῖς Σιδῶνος. <i>Vacat.</i>	22. Καὶ βασιλεῖς τῆς νῆσου.
23.	23. Ρῶζ. Ἄλλος, Βῶζ. Ἄλλος, Βούζ. Καὶ πᾶν περικεκαρμένον κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ. Ἄλλος, περιει- μενον.	23. 23.
24.	24. Καὶ πάντας τοὺς συμμίκτους.	24. * Καὶ σὺν πάντας βασιλεῖς τῆς Ἀραβίας, ὃ καὶ πάντας * βα- σιλεῖς ὃ τοὺς συμμίκτους.
25.	25. καὶ πάντας βασιλεῖς Αἰλάμ. Περσῶν. Ἄλλος, Μήδων.	25. 25.
26.	26. Ἀπηλιώτου. Ἄλλος, τοῦ Βορρά. Καὶ πάσας βασιλείας. <i>Vacat.</i> Ἄλλος, * καὶ βασιλεὺς Σησάχ πλέται ἐσχάτος αὐτῶν.	26. 26.
27.	27. Οὕτως εἶπε Κύριος. Ἄλλος, * ἰδοὺ ὃ οὕτως εἶπεν Κύριος * τῶν δυνάμεων, ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ.	27. 27.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

17.	17. Calicem. Gentes. Ad cas.	17. In eas.
18.	18. <i>Vacat.</i>	18. Et in maledictionem secun- dum diem hanc.
20.	20. . . . Et omnes reges alieni- genarum.	20. Et omnes reges insulae, et omnes reges.
22.	22. Et reges Tyri, et reges Si- donis. <i>Vacat.</i>	22. Et reges insulae.
23.	23. Roz. <i>Alius</i> , Boz. <i>Alius</i> , Buz. Et omne attonsum in vultu suo. <i>Alius</i> , circumpositum.	23. 23.
24.	24. Et omnes commixtos.	24. Et omnes reges Arabiae, et omnes reges commixtos.
25.	25. ... et omnes reges Ælam. Persarum. <i>Alius</i> , Medorum.	25. 25.
26.	26. Subsolani. <i>Alius</i> , Aquilonis. Et omnia regna. <i>Vacat.</i> <i>Alius</i> , et rex Sesach bibet ultimus eorum.	26. 26.
27.	27. Sic dixit Dominus. <i>Alius</i> , ecce sic dixit Dominus exerci- tuum, Deus Israel.	27. 27.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοὶς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ
תנך לא 29	29.	29. Καθαρισμῶ οὐ μὴ καθαρι- σθήσεσθε.
דין 30	30.	30. Ἴαζμόν.
כדרכים		
כח אומר יהוה צבאות 32	32.	32. * Τῶν δυνάμεων.
לא יספד ולא יאסף 33	33.	33. * Καὶ οὐ μὴ κληῶσιν, οὐδ' οὐ μὴ συναχθῶσιν.
דריעים 34	34.	34.
תפוצתוכיחם		* Καὶ οἱ σκορπισμοὶ ὑμῶν.
כפני הרון הנה ובפני הרון 38	38.	38. Ἀπὸ προσώπου ὄργης τῆς μεγάλης, καὶ ἀπὸ προσώπου ὄργης Κυρίου.
		AQUILA.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	
29. Non innocii eritis.	29. Non eritis immunes.	29. Purgatione non purgabi- mini.
30. Celensma. Quasi calcantium.	30. Celensma. Quasi calcantium.	30. Iasmum.
32. Sic dixit Dominus exerci- tuum.	32. Haec dicit Dominus exerci- tuum.	32. Virtutum.
33. Non plangentur neque col- ligentur.	33. Non plangentur neque col- ligentur.	33. Et non plangentur neque colligentur.
34. Pastores.	34. Pastores.	34.
Et dissipationes vestrae.	Et dissipationes vestrae.	Et dissipationes vestrae.
38. A facie irae columbae, et a facie irae furoris ejus.	38. A facie irae columbae, et a facie irae furoris Domini.	38. A facie irae magnae, et a facie irae furoris Domini.

Notæ et varia: lectiones ad cap. XXV Jeremiæ.

V. 1. 'A., αὐτὸς ἐνιαυτὸς etc. Ms. Jes. itemque Dusijs, sine interpretis nomine.

V. 2. * Ἱερεμίας ὁ προφ-. Ms. Jcs. [Ita Complut. Dr.]

V. 3. 'A., Θ., * εγενήθη λόγος Κυρίου etc. Idem. [Complut., καὶ ἐγένετο βῆμα K. π. μέ. Præterea nonnulli codd. habent, ἀπὸ τρισκαίδεκάτου ἔτους ut Hebr. et Vulg. DRACH.]

Ibid. 'A., Σ., Θ., καὶ οὐκ ἤκουσατε. Idem. [Perperam retulit Montfauc. hanc trium lectionem ad ἄνωγρον ἡ' versiculi 4; pertinet enim ad eadem verba tertiæ vers. ubi desunt in LXX. DRACH.]

V. 4. 'A., Θ., * ἀκούσατε. Idem.

V. 7. 'A., Θ., * φησὶ Κύριος. Idem.

Ibid. II. et V., ut me ad iracundiam provocaretis in operibus manuum vestrarum, in malum vestrum. In LXX nostris vacat. Alia exemplaria, ὅπως παροργιστή μου ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν ὑμῶν, εἰς κακὸν ὑμῶν. DRACH.

V. 8. 'A., Σ., Θ., * τῶν δυνάμεων. Idem.

V. 9. Θ., πᾶσαν τὴν πατριάν etc. Idem.

Ibid. * φησὶ Κύριος etc. Idem.

V. 10. Ἄλλος, φωνὴν μύλου. Drusius. [Alex., ὄσμη μύρου, odorem unguenti. Verumtamen, ut liquet, pro φωνὴν μύλου, a librariis per inscitiam Hebraicæ veritatis deformatum et in ὄσμ. μύρ. mutatum. DRACH.]

V. 11. 'A., Σ., Θ., * αὕτη εἰς ἐρήμωσιν. Drus.

Ibid. * τούτοις τῷ βασιλεῖ etc. Idem.

V. 12. 'A., Θ., * ἐπὶ τὸν βασιλέα etc. Idem.

Ibid. H. et Vulg., dicit Dominus, iniquitatem eorum et super terram Chaldaeorum. In LXX nostris vacat. Complut., τὴν ἀδικίαν αὐτῶν, φησὶν ὁ Κύριος, καὶ ἐπὶ τὴν γῆν Χαλδαίων. DRACH.

V. 13. 'A., * σὺν. Idem.

Ibid. Hebr., quæ prophetauit Jeremias super omnes gentes. In LXX nostris vacat. Complut., ὅσα προσφήτευσεν Ἱερεμίας ἐπὶ πάντα τὰ ἔθνη. Codices nonnulli, ἃ ἐπροφήτευσεν Ἱερεμίας (quidam addunt, προσφήτης) κατὰ πάντων τῶν ἔθνων. Quod autem

huc referunt e cod. Vaticano, pertinet ad XLIX, 54, sec. Hebr. DRACH.

Ab hoc commate 13, post vocem πῆγ usque ad finem capitis LI, magna textus Hebræi et LXX versionis Græcæ, in capitulum, partim etiam versiculorum, ordine, deprehenditur discrepantia. Eam exhibent ambre sequentes tabulae, quarum priorem mutuati sumus ex Prolegomenis Lamberti Bes, sed emendavimus et auximus, alteram vero collegimus ex ipso senum textu Græco. DRACH.

TABULA I.

TEXTUS HEBR.	LXX INTT.
XXV, 15-58.	XXXII.
XXVI.	XXXIII.
XXVII, 2-22.	XXXIV.
— 1, 7, 13.	desunt.
— 14, 17, 18-22.	desunt partim.
XXXVIII	XXXV.
XXIX.	XXXVI.
— 16-20.	desunt.
— 11, 25.	desunt partim.
XXX.	XXXVII.
— 10, 11, 15, 22.	desunt.
XXXI.	XXXVIII.
— 35, 36, 37.	37, 35, 36.
— 17.	deest stichus.
XXXII.	XXXIX.
— 5.	deest stichus posterior.
XXXIII, 1-13.	XL.
— 14-26.	desunt.
XXXIV.	XLI.
— 10, 11.	desunt partim.
XXXV.	XLII.
XXXVI.	XLIII.
XXXVII.	XLIV.
XXXVIII.	XLV.
XXXIX, 1-3, 14-18.	XLVI.
— 4-13.	desunt.
XL.	XLVII.
XLI.	XLVIII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

29. Καθαρισμῷ οὐ μὴ καθαρισθήσεσθε.

30. Κατέληγμα.

Ὡσπερ οἱ ληνοβατοῦντες.

32. ✕ Τῶν δυνάμεων.

33.

34.

✕ Καὶ οἱ σκορπισμοὶ ὑμῶν.

38. ✕ Ἀπὸ προσώπου ὀργῆς τῆς μεγάλης, καὶ ἀπὸ προσώπου ὀργῆς Κυρίου.

SYMMACHUS.

29. Purgatione non purgabimini.

30. Catalegma.

Quasi calcantes in torculari.

32. Virtutum.

33.

34.

Et dissipationes vestrae.

38. A facie irae magnae, et a facie irae furoris Domini.

29. Καθάρσει οὐ μὴ καθαρισθῆτε.

30. Vacat.

Ὡς τρυγῶντες.

32. Οὕτως εἶπε Κύριος.

33. Vacat.

34. Ποιμένες. Ἄλλος, ✕ οἱ : ποιμένες.

Vacat.

38. Ἀπὸ προσώπου τῆς μαχαίρας τῆς μεγάλης.

LXX INTERPRETES.

29. Purificatione non purificationem.

30. Vacat.

Quasi vindemiantes.

32. Sic dixit Dominus.

33. Vacat.

34. Pastores. Alius, ipsi pastores.

Vacat.

38. A facie gladii magni.

29. Καθαρισμῷ οὐ μὴ καθαρισθήσεσθε.

30.

32. ✕ Τῶν δυνάμεων.

33. ✕ Καὶ οὐ μὴ κοπῶσιν, οὐδ' οὐ μὴ συναχθῶσιν.

34.

✕ Καὶ οἱ σκορπισμοὶ ὑμῶν.

38. ✕ Ἀπὸ προσώπου ὀργῆς τῆς μεγάλης, καὶ ἀπὸ προσώπου ὀργῆς Κυρίου.

THEODOTIO.

29. Purgatione non purgabimini.

30.

32. Virtutum.

33. Et non plangentur neque colligentur.

34.

Et dissipationes vestrae.

38. A facie irae magnae, et a facie irae furoris Domini.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXV Jeremiæ.

XLII.

XLIII.

XLIV.

XLV.

XLVI.

— 26.

XLVII.

XLVIII, 1-44.

— 45-47.

— 40.

XLIX, 1-5.

— 6.

— 7-22.

— 23-27.

— 28-33.

— 34 ad finem.

L.

LI.

— 45-48.

— 44.

XLIX.

L.

LI, 1-30.

— 31 ad finem.

XXVI.

derst.

XXIX, 1-7 ad vocem ἐπεγεροθῆναι.

XXXI.

desunt.

deest partim.

XXX, 1-5.

derst.

XXIX, 7 (a voce τῆ) -22.

XXX, postremi 5 versus.

post v. 5 sex sequentes.

XXV, post v. 13 ad finem.

XXVII.

XXVIII.

desunt.

deest stichus ultimus.

TABULA II.

TEXTUS HEBR.

LXX INTT.

XXV, 14 ad finem.

XXVI.

XXVII.

XXVIII.

XXIX, 1-7 ἐπεγεροθῆναι.

— 7 τῆ -22.

XXX, 1-5.

— 6-11.

— 12 ad finem.

XXXI.

XXXII.

XXXIII.

XXXIV.

XXXV.

XXXVI.

XXXVII.

XXXVIII.

XLIX, 34-39.

XLVI.

L.

LI.

XLVII, 1-7.

XLIX, 7-22.

— 1-5.

— 28-33.

— 23-27.

XLVIII.

XXV, 15-38.

XXVI.

XXVII, 2-22.

XXVIII.

XXIX.

XXX.

XXXI.

XXXIX.

XL.

XLI.

XLII.

XLIII.

XLIV.

XLV.

XLVI.

XLVII.

XLVIII.

XLIX.

L.

LI, 1-30.

— 31 ad finem.

V. 14. Ἄλλος, ὅτι ἐδοῦλευσαν etc. Drusius. Illud vero, καταδουλεύουσιν γὰρ αὐτόν, videtur esse Symmachi, ut infra cap. xxvii, v. 7. Monet autem Hieronymus hæc non esse in LXX.

Ibid. Ἄλλος, ἔθνη πολλὰ etc. Idem.

Ibid. Ἄλλος, καὶ ἀποδώσω etc. Drusius. Quæ sequuntur autem Ἄ., Θ., ✕ ὅτι ἐδοῦλευσαν etc. Ms. Jes.

V. 15. Ἄ., ✕ αὐτοὺς σὺν : Idem, similiterque duo sequentes σὺν. Videtur legendum αὐτόν, ut quadret cum ΠΠΠ.

Mox Ἄ., Θ., ἐπ' αὐτά. Idem. [Pertinet ad v. 17. Ibi Complut. habet ἐπ' αὐτά, eamque lectionem tribuit cod. Marchal. Aquilæ et Symmacho. Dr.]

V. 18. Ἄ., Θ., καὶ εἰς κατάραν etc. Idem. [Complut., καὶ εἰς κατάραν, ὡς ἡ ἡμέρα αὐτῆ. Dr.]

V. 20. Ἄ., Θ., καὶ ✕ σὺν : πάντας etc. Sic ms. Jes. in quo legitur, τῆς νῆσου, ex Theodotione, pro τῆς γῆς Οὐς. Hieronymus : « Et tamen sciendum hunc versiculum in LXX non haberi; Theodotionemque pro Us, interpretatum esse, insulam. » [Ita tamen, nisi fallimur, ut solum uni adscribendum Aquilæ. Sic etiam versu 24. DRACH.]

V. 22. Ἄ., καὶ ✕ σὺν : πάντας etc. Ms. Jes.

Ibid. Ἄ., Θ., καὶ βασιλεῖς τῆς νῆσου. Idem.

[L. Bos : « Victor, οἱ λοιποὶ τῶν ἐρμηνευτῶν, τῆς

νήσου, ἐξέδωκαν. Theodor., τῶν νήσων. » DRACH.]

V. 23. Ἄλλος, Βώζ. Sic ms. Jes. At Drusius ex Victore Antiocheno, Βούζ. [Sic etiam Complut., Βούζ. DRACH.]

Ibid. Ἄ., ✕ σὺν : πάντα κεκ-. Ms. Jes.

V. 24. Ἄ., Θ., καὶ σὺν πάντας etc. Utrum autem vox συμμίختους sit eorundem, incertum. Quod item dicas de voce κεκαρμένον in præcedenti loco.

V. 25. Ἄ., καὶ σύμπαντας, lege, ✕ σὺν : πάντας. Ibid. Syrus legit, Ζαμβράν, sive secundum Theodoretum, Ζαμβράν.

Ibid. Ἄλλος, Μήδων. Ms. Jes. [Quidam codd., Μήδων καὶ Περσῶν. Polyglotten-Bibel. DRACH.]

V. 26. Ἄ., Ο', ἀπηλιότου. Ms. Jes.

Ibid. Ἄ., ✕ σὺν : Idem.

Ibid. ✕ καὶ βασιλεύς etc. Idem. [Complut., πλέται μετ' αὐτούς. DR.]

V. 27. ✕ ἰσοῦ : etc. Idem. [Etiam Ald. addit, ὁ Θ. I. DR.]

V. 29. Ἄ., Σ., Θ., καθαρισμῶ οὐ μὴ καταρισθῆσεσθε. Ms. Jes. voci καθαρισμῶ asteriscum præmittit : deinde habet, Ἄ., Σ., Θ., ✕ καθαρισθῆσεσθε.

V. 30. Hieronymus : « Cumque ille rugierit, instar calcantium in torcularibus celeuma cantabitur, et in effusione sanguinis mutuo carmen lugubre concinetur : quod Symmachus κατάληγμα, Aquila λασμὸν vocat : cujus celeumatis et carminis sonitus usque ad terræ extrema perveniet. » Quid sit λασμὸς, explicatur ex interpretatione Syri infra cap. xlviii, versu 33, ubi hæc Hebraica verba, דַּרְתָּ לֹא הִרְדָּה הִרְדָּה הִרְדָּה לֹא sic a Syro interprete redduntur, οὐκέτι οἱ ληνοδατούντες κελεύουσι λέγοντες ἰα, ἰα. I. e., non amplius calcantes in tor-

JEREMIÆ CAPUT XXVI.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYTAAS.
וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם 4	4.	4. ✕ Πρὸς αὐτούς.
וְעַבְדִּי 5	5.	5.
וְאָמַרְתָּ הָעִיר 6	6.	6. Καὶ ✕ σὺν : τὴν πόλιν.
שַׁעַר יְהוָה הַזֶּה 10	10.	10.
וְאֵל-כָּל-הָעַם לְאָמֹר 11	11.	11.
וַיִּנְבֵּא עַל-הָעִיר הַזֹּאת 20	20.	20. ✕ Ἐπὶ τὴν πόλιν ταύτην
וְכָל-גְּבוּרָיו 21	21.	21.
וַיִּימָא וַיִּבְרַח 22	22.	✕ Καὶ ἐφοβήθη καὶ ἔφυγεν.
וַיִּזְלַח הַמֶּלֶךְ יְהוֹאִקִים 22	22.	22.
אֶל-מִצְרַיִם אֶל-מִצְרַיִם 23	23.	23.
וַיִּימָא וַיִּבְרַח 23	23.	23.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
4. Et dices ad eos.	4. Et dices ad eos.	4. Ad eos.
5. Servorum meorum.	5. Servorum meorum.	5.
6. Et urbem.	6. Et urbem.	6. Et urbem.
10. Portæ Domini novæ.	10. Portæ domus Domini novæ.	10.
11. Et ad omnem populum, dicentes.	11. Et ad omnem populum, dicentes.	11.
20. Et prophetavit adversus civitatem istam.	20. Et prophetavit adversus civitatem istam.	20. Super civitatem istam.
21. Et omnes potentes ejus.	21. Et omnes potentes.	21.
Et timuit fugitque.	Et timuit fugitque.	Et timuit fugitque.
22. Et misit rex Joakim.	22. Et misit rex Joakim.	22.
Elnathan filium Achobor, et viros cum eo in Ægyptum.	Elnathan filium Achobor et viros cum eo in Ægyptum.	
23. Ad regem Joakim.	23. Ad regem Joakim.	23.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXVI Jeremiæ.

V. 4. Ἄ., Σ., Θ., πρὸς αὐτούς. Ms. Jes.

V. 5. Ms. Jes. in textu habet τῶν δούλων, in margine vero, τῶν παίδων.

V. 6. Ἄ., ✕ σὺν. Idem.

V. 10. Οἱ λοιποὶ, πύλης Κυρίου τῆς καινῆς. Drusius. [Ed. Rom. Dr.]

V. 11. ✕ λέγοντες. Ms. Jes. Deest in LXX ut et

sequentia, quæ asterisco notantur.

V. 18. Hebr., ׀׀׀׀׀, acervi. LXX, εἰς ἄβατον, in inviam. Reliqui, ὡς (aut εἰς) ὄπωροφυλάκιον, quasi (aut, in) pomorum custodia (ut Mich. iii, 12). Vulg., in acervum lapidum. Addendum. Reliquorum lectionem, quæ prodit ex ed. Rom., habent etiam Alex.

culari jubent dicentes ia, ia. Ἰασμός itaque est cantus jubilationis, ia, ia, quo utebantur ii qui calcabant in torcularibus. [Lamb. Bos : « Αἱ., Ἰασμὸν ὡσπερ τρυγῶντες ἕπονται. »—Ad hæc verba, Ἰασμὸν et κατάληγμα, Drusius : « Hæc duo vocabula mihi suspecta sunt de mendo, neque tamen occurrit qui ea emendem. Juvare cuperem ab iis qui habent Hieron. manuscriptum. » Eadem verba satis erudite emendat Lambertus Bos ex ingenio in Prolegomenis suis : « Quod ad prius vocabulum attinet, sic ille, κατάληγμα, pro eo legendum κατάληγμα, per ε, quod *carmen lugubre* significat, ἀπὸ τοῦ καταλέγεσθαι, quod Hesyeh. exponit, δδύρεσθαι τὸν τεθνεῶτα, atque ita recte legitur hæc vox apud Origenem ad Ezech. ii, 10, ubi LXX, θρῆνος καὶ μέλος καὶ οὐαί, docet Symmachum traustulisse, θρῆνοι καὶ κατάληγμα καὶ μέλος πενθικόν. Pro ro-

steriore vero, Ἰασμός, legendum est *αιασμός*, quod etiam *lamentationem* et *lugubrem cantum* significat, ἀπὸ τοῦ αἰάζειν, *lamentari*, quod ab αἱ, *heu*. Sic jam videmur nobis duas hæc voces vitiosas, quæ etiam in lexicis Græcis conspiciuntur, receptæ ex solo hoc corrupto Hieronymi loco, integritati restituisse etiam sine Hieronymi manuscripto, quod desiderabat Drusius. » — In S. Hieronymi loco, *celeuma* recte, non *celeusma* ut malunt aliqui. Vide Vallarsii notam. DRACM.]

Ibid. Σ., ὡσπερ οἱ ληνοδατοῦντες. Ms. Jes., Σ., οἱ ληνοδατοῦντες.

V. 32. Ἀ., Σ., Θ., τῶν δυνάμεων. Idem.

V. 33. Ἀ., Θ., καὶ οὐ μὴ κοπῶσιν. Idem.

V. 34. ✕ οἱ. Idem.

Ibid. Ἀ., Σ., Θ., καὶ οἱ σκορπισμοὶ ὑμῶν. Idem.

V. 33. Ἀ., Σ., Θ., ✕ ἀπὸ προσώπου etc. Idem.

JEREMIAE CAPUT XXVI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο'.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
4. ✕ Πρὸς αὐτούς.	4. Καὶ ἐρεῖς.	4. ✕ Πρὸς αὐτούς.
5.	5. Τῶν παιδῶν μου. Ἄλλος, τῶν εὐούλων μου.	5.
6.	6. Καὶ τὴν πόλιν.	6.
10.	10. Πύλης τῆς καινῆς. Οἱ λοιποὶ, πύλης Κυρίου τῆς καινῆς.	10.
11.	11. Καὶ παντὶ τῷ λαῷ ✕ λέγοντες.	11.
20.	20. Καὶ ἐπροφήτευσεν.	20. ✕ Ἐπὶ τὴν πόλιν ταύτην.
21.	21. <i>Vacat.</i> Ἄλλος, ✕ καὶ πάντες οἱ δυνατοὶ αὐτοῦ.	21.
22.	22. Καὶ ἐξαπέστειλεν ὁ βασιλεὺς. <i>Vacat.</i>	✕ Καὶ ἐφοβήθη καὶ ἔφυγεν. 22. ✕ Ἰωακείμ.
23.	23. Πρὸς τὸν βασιλέα ✕ Ἰωακείμ.	✕ Ἐλνάθαν υἱὸν Ἀχοδώρ καὶ ἄνδρας μετ' αὐτοῦ εἰς Αἴγυπτον. 23.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO

4. Ad eos.	4. Et dices.	4. Ad eos.
5.	5. Puerorum meorum. <i>Alius</i> , servorum meorum.	5.
6.	6. Et urbem.	6.
10.	10. Portæ novæ. <i>Reliqui</i> , portæ Domini novæ.	10.
11.	11. Et omni populo dicentes.	11.
20.	20. Et prophetavit.	20. Super civitatem istam.
21.	21. <i>Vacat.</i> <i>Alius</i> , et omnes potententes ejus.	21.
22.	22. Et misit rex. <i>Vacat.</i>	Et timuit fugitque. 22. Joachim.
23.	23. Ad regem Joachim.	Elnathan filium Achobor et viros cum eo in Ægyptum. 23.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXVI Jeremiæ.

(ὡς) et Complut. (etc). DRACM.

V. 20. Ἀ., Θ., ἐπὶ τὴν πόλιν ταύτην. Ms. Jes.

V. 21. ✕ καὶ πάντες etc. Idem.

Ibid. Ἀ., Θ., καὶ ἐφοβ-. Idem. [Sic etiam Complut. Dr.]

V. 22. Θ., Ἰωακείμ. Idem.

Ibid. Θ., Ἐλνάθαν etc. Sic ms. Jes. Drusius

item id adfert, sed sine interpretis nomine. [Edit. Rom., ἄνδρας εἰς Αἴγυπτον, viros in Æg. Complut., Ἐλιακείμ υἱὸν Ἀχοδώρ, *Eliacim* f. *Ach. Breitingerus* supplet, Ἐλδαθάν υἱὸν Ἀχοδώρ, *Eldathan* f. *Ach.* Sed non indicat unde expiscatus. DRACM.]

V. 25. ✕ Ἰωακείμ. Ms. Jes.

TO EBPAIKON.

JEREMIAE CAPUT XXVII.

TO EBPAIKON

'Ελληνικοῖς γραμμασι.

ΑΚΥΛΑΣ.

1 בראשית ממלכת יהויקים בן-
יאשיהו מלך יהודה היה הדבר הזה
אל- ירמיה באת יהודה לאמר
2 אמר יהוה אלי
4 אמר יהוה צבאות
5 את- האדם ואת- הבהמה אשר
גל-פני הארץ
6 וערה אנכי
ג-י
גת-י לו לעבד
7 ועד- אתו כל- הגוים ואת- בני
ואת- בן- בני עד בא- עת ארצו

1.
2.
4.
5.
6.
7.

1. * Ἐν ἀρχῇ βασιλείου Ἰωα-
καίμ υἱοῦ Ἰωσίου βασιλέως Ἰουδα,
ἐγενήθη ὁ λόγος οὗτος πρὸς Ἰε-
μίαν παρὰ Κυρίου λέγων.
2.
4. * Τῶν δυνάμεων.
5. * Τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰ
κτῆνη ὅσα ἐπὶ προσώπου τῆς γῆς.
6. * Καὶ νῦν ἐγὼ εἰμι.

7.

ועבדו בו גוים רבים ומלכים גדולים

8 והיה הגוי והממלכה אשר לא-
יעבדו אתו את- נבוכדנאצר מלך-
בבל ואת אשר לא- יתן
ובדבר
9 ואל- ענניכם
אליכם לאמר

8.
9.

8. * Καὶ ἔσται ἡ τοῦ ἔθνους καὶ ἡ
βασιλεία ὅσοι ἐάν.
9. * Καὶ τῶν κληθόνων ὑμῶν.

10 והדחתו אתכם ואבדתם

10.

10. * Καὶ διασπερῶ ὑμᾶς καὶ
ἀπολεῖσθε.
11. * Φησὶ Κύριος.
12.

11 נאם- יהוה

11.

12 בעל ו מלך בבל ועבדו אתו
ועבדו חזיו

12.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

1. In principio regni Joakim filii Josiu regis Juda, fuit verbum hoc ad Jeremia a Domino dicens.

1. In principio regni Joakim filii Josiae regis Juda factum est verbum istud ad Jeremiam a Domino dicens.

1. In principio regis Joakim filii Josiae regis Juda, factum est verbum hoc ad Jeremiam a Domino, dicens

2. Dixit Dominus ad me.
4. Dixit Dominus exercituum.
5. Hominem et bestias quæ super faciem terræ.
6. Et nunc ego.
Servi mei.
Dedi ei ad serviendum ei.

2. Dicit Dominus ad me.
4. Dicit Dominus exercituum.
5. Homines et jumenta, quæ sunt super faciem terræ.
6. Et nunc itaque ego.
Servi mei.
Dedi ei ut serviant illi.

2.
4. Virtutum.
5. Homines et jumenta quæ super faciem terræ
6. Et nunc ego sum.

7. Et serviant ei omnes gentes, et filio ejus et filio filii ejus, donec veniat tempus terræ ejus.

7. Et serviant ei omnes gentes, et filio ejus et filio filii ejus, donec veniat tempus terræ ejus.

7.

Et servient in eo gentes multæ, et reges magni.

Et servient ei gentes multæ et reges magni.

8. Et erit, gens et regnum, quæ non servient ei, Nabuchadnetsar regi Babel, et quæ non dabit.

8. Gens autem et regnum quod non servierit Nabuchodonosor regi Babylonis, et quicumque non curvaverit.

8. Et erit gens et regnum quæcumque.

Et in peste.
9. Et ad augures vestros.
Ad vos dicendo.

Et in peste.
9. Et augures (vestros).
Qui dicunt vobis.

9. Et divinationum vestrarum.

10. Et ejiciam vos, et pereatis.

10. Et ejiciant vos, et pereatis.

10. Et dispergam vos, et peribitis.

11. Dixit Dominus.

11. Dicit Dominus.

11. Dicit Dominus.

12. In jugum regis Babel, et

12. Sub jugo regis Babylonis,

12.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1.	1. <i>Vacat.</i>	1.
2.	2. Εἶπε Κύριος. <i>Π.</i> , ✕ πρὸς μέ.	2.
4.	4. Εἶπε Κύριος.	4. ✕ Τῶν δυνάμεων.
5.	5. <i>Vacat.</i>	5. ✕ Τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰ κτήνη ὅσα ἐπὶ προσώπου τῆς γῆς.
6.	6. <i>Vacat.</i>	6. ✕ Καὶ νῦν ἐγὼ εἶμι. ✕ Τῷ δούλῳ μου.
7.	Ἐργάζεσθαι αὐτῷ. Ἄλλος, ✕ δέδωκα δουλεύειν αὐτῷ. 7. <i>Vacat.</i> Ἄλλος, ✕ καὶ δουλεύουσιν αὐτῷ πάντα τὰ ἔθνη, καὶ τῷ υἱῷ αὐτοῦ καὶ τῷ υἱῷ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, ἕως ἔλθῃ ὁ καιρὸς τῆς γῆς αὐτοῦ. Καὶ καταδουλεύονται αὐτὸν ἔθνη πολλὰ καὶ βασιλεῖς μεγάλοι.	7.
8.	8. ✕ Μὴ δουλεύσουσι τῷ Ναβουχοδονόσορ βασιλεῖ Βαβυλώνος, καὶ ὅσοι ἐάν ᾤ μὴ ἐμβάλωσιν.	8. ✕ Καὶ ἔσται ἡ τὸ ἔθνος καὶ ἡ βασιλεία ὅσοι ἐάν.
9.	<i>Vacat.</i> Ἄλλος, ✕ καὶ δουλεύουσιν αὐτῷ ἔθνη καὶ βασιλεῖς μεγάλοι. 9. ✕ καὶ ἐν θανάτῳ. 9. Καὶ τῶν οἰωνισμάτων ὑμῶν. Τῶν λεγόντων. Ἄλλος, ✕ πρὸς ὑμᾶς ἐν τῷ λέγειν.	9. ✕ Καὶ τῶν κληθόνων ὑμῶν.
10.	10. <i>Vacat.</i>	10. ✕ Καὶ διασπερῶ ὑμᾶς καὶ ἀπολείψθε.
11.	11. <i>Vacat.</i>	11. ✕ Φησὶ Κύριος.
12.	12. Καὶ ἐργάσαθε τῷ βασιλεῖ Βαβυλώνος. Ἄλλος, ✕ ὑπὸ τὸν ζυγὸν βασιλέως Βαβυλώνος, καὶ	12.
	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. <i>Vacat.</i>	1.
2.	2. Dixit Dominus. <i>Omnes, ad me.</i>	2.
4.	4. Dixit Dominus.	4. <i>Virtutum.</i>
5.	5. <i>Vacat.</i>	5. <i>Homines et jumenta quæ super faciem terræ.</i>
6.	6. <i>Vacat.</i>	6. <i>Et nunc ego sum. Servo meo.</i>
7.	Ad operandum ipsi. <i>Alius, dedi (ei) ad serviendum ei.</i> 7. <i>Vacat. Alius, et servient ei omnes gentes et filio ejus, et filio filii ejus, donec veniat tempus terræ ejus.</i> Et subjicient eum servituti gentes multe et reges magni.	7.
8.	8. Non servient Nabuchodonosor regi Babylonis, et quæcumque non injecerint.	8. Et erit gens et regnum quæcumque.
9.	<i>Vacat. Omnes, et in morte.</i> 9. Et auguria vestra. Dicentes. <i>Alius, ad vos in dicendo.</i>	9. Et divinationum vestrarum.
10.	10. <i>Vacat.</i>	10. Et dispergam vos, et peribitis.
11.	11. <i>Vacat.</i>	11. Dicit Dominus.
12.	12. Et operamini regi Babylo-	12.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON
Ἑλληνικοῖς γραμμασι.

ΑΚΥΤΑΑΣ.

13	למה תמותו אתה ועמך בחרב ברעב ובדבר נאשר דבר יהוה אל- הגוי אשר לא יעבד את מלך בבל	13.	13.
14	ואל-תשמעו אל-דברי הנבאים האמרים אליכם לאמר לא תעבדו את-מלך בבל	14.	14.
16	עתה מודה	16.	16.
17	אל-תשמעו אליהם עבדו את- מלך בבל וחיו למה תהיה העיר הזאת חרבה	17.	17.
18	יפגעו-נא ביהודה צבאות לבלתי-בוא הכלים ו החרתים בבית- יהוה ובית מלך יהודה ובירושלם בבלה	18.	18.
19	כי כה אמר יהוה צבאות אל- העממים ועל-הים ועל-הבמות ועל יהר הכלים החרתים בעיר הזאת	19.	19.
20	אשר לא-לקחם נבוכדנאצר מלך בבל בגלותו את-יכניה בן- יהויקים מלך-יהודה מירושלם בבלה ואת כל-הגוי יהודה וירושלם	20	20.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

servite ei et populo ejus, et vive- tis.	et servite ei et populo ejus, et vivetis.		
13. Ut quid moriemini tu et po- pulus tuus in gladio, in fame et in peste, sicut locutus est Domi- nus ad gentem, quæ non servierit regi Babel?	13. Quare moriemini tu et po- pulus tuus gladio, et fame, et peste, sicut locutus est Dominus ad gentem, quæ servire noluerit regi Babylonis?	13.	13.
14. Et ne audiat ad verba pro- phetarum loquentium ad vos, di- cendo, Non servietis regi Babel.	14. Nolite audire verba prophe- tarum dicentium vobis: Non ser- vietis regi Babylonis.	14.	14.
16. Nunc cito.	16. Nunc cito.	16.	16.
17. Ne audiat eos: servite regi Babel et vivetis. Ut quid erit civitas hæc, solitudo?	17. Nolite ergo audire eos, sed servite regi Babylonis, ut vivatis: quare datur hæc civitas in solitudi- nem?	17.	17.
18. Occurrent nunc in Domino exercituum, ut non eant vasa re- manentia in domo Domini, et do- mo regis Juda, et in Jerusalem, in Babylonem.	18. Occurrant Domino exerci- tuum, ut non veniant vasa, quæ derelicta fuerant in domo Domini, et in domo regis Juda, et in Jeru- salem, in Babylonem.	18.	18.
19. Quia sic dicit Dominus exercituum ad columnas, et super mare, et super bases, et super residuum vasorum remanentium in urbe hac.	19. Quia hæc dicit Dominus exercituum ad columnas, et ad mare, et ad bases, et ad reliqua vasorum, quæ remanserunt in ci- vitate hac.	19.	19.
20. Quæ non tulit ea Nabuchad- nassar rex Babel, cum transferret Jechoniam filium Joachim regem Juda ex Jerusalem in Babylonem,	20. Quæ non tulit Nabuchodo- nosor rex Babylonis, cum trans- ferret Jechoniam filium Joakim regem Juda de Jerusalem in Ba-	20.	20.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ω.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

δουλεύσατε αὐτῷ και τῷ λαῷ αὐ-
του, και ζῆτε.

13. *Vacat.* Ἄλλος, ✕ και ινατί
ἀποθνήσχετε, σύ και ὁ λαός σου, ἐν
ρόμφαίῳ και ἐν λιμῷ και ἐν θα-
νάτῳ, καθά ἐλάλησε Κύριος πρὸς
τὸ ἔθνος ὃ ἐάν μὴ δουλεύσῃ τῷ βα-
σιλεὶ Βαβυλῶνος?

14. *Vacat.* Ἄλλος, ✕ και μὴ
ἀκούσητε τῶν λόγων τῶν προφη-
τῶν τῶν λεγόντων πρὸς ὑμᾶς, Οὐ
μὴ δουλεύσητε τῷ βασιλεὶ Βαβυλῶ-
νος.

16. *Vacat.* Π., ✕ νῦν ταχύ. 16.

17. ✕ Μὴ ἀκούετε αὐτῶν, δου-
λεύσατε τῷ βασιλεὶ Βαβυλῶνος, και
ζῆτε, και ινατί γίνεται ἡ πόλις
αὕτη ἔρημος;

18. 18.

19. 19.

20. 20.

18. ✕ Ἀπαντησάτωσαν δὴ Κυ-
ρίῳ τῶν δυνάμεων πρὸς τὸ μὴ πο-
ρευθῆναι τὰ σκευῆ τὰ ὑπολειμ-
μένα ἐν οἴκῳ Κυρίου, και ἐν οἴκῳ
βασιλέως Ἰούδα, και ἐν Ἱερουσα-
λήμ, εἰς Βαβυλῶνα.

19. ✕ Ὅτι τάδε λέγει Κύριος
τῶν δυνάμεων περὶ τῶν στύλων και
περὶ τῆς θαλάσσης και περὶ τῶν με-
χωνῶθ, και ἐπὶ τὸ λίμμα τῶν σκευῶν
τῶν ὑπολειμμένων ἐν τῇ πόλει
ταύτῃ.

20. ✕ Ἄ οὐκ ἔλαθεν αὐτὰ Να-
βουχοδονόσορ βασιλεὺς Βαβυλῶνος
ἀποικίζοντος αὐτοῦ τὸν Ἰερουσίαν
οὐδὲν Ἰωακαὶμ βασιλέα Ἰούδα ἐξ
Ἱερουσαλήμ εἰς Βαβυλῶνα, και
πάντας τοὺς ἐλευθέρους Ἰούδα και
Ἱερουσαλήμ.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

nis. Alius, sub jugum regis Baby-
lonis, et servite ei et populo ejus,
et vivite.

13. *Vacat. Alius, et ut quid*
moriemini, tu et populus tuus, in
gladio, et in fame et in morte, sic-
ut locutus est Dominus ad gentem
quæcumque non servierit regi Ba-
bylonis?

14. *Vacat. Alius, et ne audie-*
ritis verba prophetarum dicentium
ad vos, Non servietis regi Babylo-
nis.

16. *Vacat. Omnes, nunc cito.* 16.

17. Ne audiat is eos, servite regi
Babylonis et vivite, et cur efficitur
urbis hæc desertum?

18. 18.

19. 19.

20. 20.

18. Occurrant utique Domino
virtutum, ut non eant vasa relicta
in domo Domini, et in domo regis
Juda, et in Jerusalem, in Babylo-
nem.

19. Quia hæc dicit Dominus vir-
tutum de columnis, et de mari
et de mechonoth, et super resi-
duum vasorum relictorum in urbe
hac.

20. Quæ non assumpsit ea Nabu-
chodonosor rex Babylonis, trans-
ferente ipso Jechoniam filium Joa-
chim regem Juda ex Jerusalem in

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
21 כי נדאמר יהוה צבאות אלהי ישראל על-הגלים הנותרים בית יהוה ובית מלך-יהוה וירושלם	21.	21.
22 בבלה יובאו ושכבה יהיו עד יום פקדי אחם נאם-יהוה העליתים והשבתיים אלהבוקם הזה	22.	22.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
et omnes ingenuos Juda et Jerusalem.	bylonem, et omnes optimates Juda et Jerusalem.	
21. Quia sic dicit Dominus exercituum, Deus Israel super vasa residua domus Domini, et domus regis Juda, et Jerusalem.	21. Quia hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel ad vasa, quæ derelicta sunt in domo Domini, et in domo regis Juda et Jerusalem.	21.
22. In Babylonem adducentur, et ibi erunt usque ad diem qua visitabo eos, dixit Dominus: et ascendere faciam ea, et redire faciam ea ad locum hunc.	22. In Babylonem transferentur, et ibi erunt usque ad diem visitationis suæ, dicit Dominus, et afferri faciam ea, et restitui in loco isto.	22.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXVII Jeremiæ.

V. 1. 'A., ἐν ἀρχῇ etc. Ms. Jes. quemadmodum et aliæ omnes hujus capituli lectiones. Multi hujus capituli versus in edit. τῶν O' desiderantur, quos adfert Drusius ex Complutensi editione, ab ea quam nos sequimur aliquatenus discrepante. Hic verbi causa loco illius, ὁ λόγος οὗτος, legitur in illa, τὸ ῥῆμα τοῦτο. De hujus capituli principio hæc habet Hieronymus: « In principio regni Joacim, filii Josiæ regis Juda, factum est verbum hoc ad Jeremiam a Domino dicens. » Hoc in editione LXX non habetur. Et multi putant sequentis capituli esse principium, quod nequaquam ita est, sed jungendum superiori: ut quiddid dictum refertur et factum, in principio regni Joacim factum esse credamus. Unde et mittendi in Ægyptum, quasi ad amicam regem, habuit potestatem. Videntur autem mihi LXX titulum istum hac ratione siluisse, ne secundo dicere viderentur. Jam enim in principio posuerant: *In principio regis Joacim filii Josiæ regis Juda, factum est verbum istud ad Jeremiam a Domino dicens.* » [Complut. et Theodor., ἐν ἀ. τῆς βασιλείας Ἰ. υ. Ἰ. β. Ἰ., ἐγένετο τὸ ῥῆμα τοῦτο etc. DRACH.]

V. 2. II., πρὸς μί. Ms. Jes. ut et sequentes usque ad versum 7.

V. 5. Eamd. habet lectionem Complut. Sed τὰ

pro δσα. DRACH.

V. 6. Pro τῶ δουλω μου (alii melius τοῦ δοῦλο μου, Hebr. enim fert, in manum Nebuchadnetsaris regis B., servi mei) Vulgata Græca, Rom. et Alex., habet, δουλεύειν αὐτῶ, ad *serviendum ei*. Nimirum, legerunt senes ἴσαβ, ut mox in eod. commate. Ib.

V. 7. ✕ καὶ δουλεύουσιν αὐτῶ etc. Ms. Jes. ubi mendose legitur, ὁ καιρὸς τῆς ὀργῆς αὐτοῦ, pro ὁ καιρὸς τῆς γῆς αὐτοῦ. Drusius hoc modo legit, ἕως τοῦ ἐλθεῖν καιρὸν τῆς γῆς αὐτοῦ. [Et ita Complut. DR.]

Ibid. ✕ καὶ δουλεύουσιν αὐτῶ etc. Ms. Jes. et Drusius. Hieronymus vero ait Symmachum vertisse: *Subjiciant eum servituti gentes multæ etc.* Vide supra xxv, 14.

V. 8. Drusius cum edit. Complutensi legit, ὅσοι ἂν μὴ ἐδούλευσαν, et infra, ὅσοι ἂν μὴ ἐμδ-. In cod. Jes. quem referimus, hæc additamenta cum asteriscis habentur intermixta cum textu τῶν O' hodierno, qui plerumque deficit. [Vulg. Gr., καὶ τὸ ἔθνος καὶ ἡ βασιλεία, ὅσοι ἂν μὴ ἐμβάλωσι, et gens et regnum, quicumque non injecerint. DRACH.]

V. 9. In utroque sticho addidimus versionem τῶν LXX. DRACH.

V. 11. Complut., λέγει K. Ib.

V. 12. Drusius, ὅτι ζυγῶ τοῦ βασιλέως Βαβυλώ-

CAPUT XXVIII JEREMIE.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
1 בשנה ההיא בראשית	1.	1.
2 אומר יהוה צבאות אלהי ישראל לאמר	2.	2. ✕ Τῶν δυνάμεων Θεοῦ Ἰσραὴλ λέγων.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. In anno illo, in principio.	1. In anno illo, in principio.	1.
2. Dixit Dominus exercituum Deus Israel dicendo.	2. Dicit Dominus exercituum Deus Israel.	2. Virtutum Deus Israel dicens.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

21.	21.	21. ✱ Ὅτι τάδε λέγει Κύριος τῶν δυνάμεων Θεὸς Ἰσραὴλ, ἐπὶ τὰ σκευῆ τὰ καταλειφθέντα ἐν οἴκῳ Κυρίου καὶ ἐν οἴκῳ βασιλέως Ἰούδα, καὶ ἐν Ἱερουσαλήμ.
22.	22.	22. ✱ Εἰς Βαβυλῶνα ἀχθήσονται, καὶ ἐκεῖ ἔσονται ἕως ἡμέρας, ἧς ἐπισκέψομαι αὐτὰ, τάδε λέγει Κύριος, καὶ ἀναβιδῶ αὐτὰ, ἐπιστρέψω αὐτὰ εἰς τὸν τόπον τοῦτον.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

Babylonem, et omnes liberos Juda et Jerusalem.

21.	21.	21. Quia hæc dicit Dominus virtutum Deus Israel, super vasa relicta in domo Domini, et in domo regis Juda, et in Jerusalem.
22.	22.	22. In Babylonem adducentur, et ibi erunt usque ad diem qua visitabo ea, hæc dicit Dominus, et ascendere faciam ea, reducam ea in locum hunc.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXVII Jeremiæ.

νος, καὶ ἐργάσαθε αὐτῷ καὶ τῷ λαῷ αὐτοῦ, καὶ ζήτε. [Lectionem Vulg. Gr. adscripsimus in textu. DRACH.]

V. 13. Drusius, ἵνατί ἀποθήξεσθε σὺ καὶ ὁ λαός σου ἐν μαγαίρῳ, καὶ ἐν λιμῷ, καὶ ἐν λοιμῷ, ὡς ἐλάλησε Κύριος κατὰ ἔθνους, ὃ οὐκ ἐδούλευσεν τῷ βασιλεῖ Βαβυλῶνος.

V. 14. Drusius, μὴ ἀκούσητε τὰ ῥήματα τῶν προφητῶν, λεγόντων ὑμῖν, μὴ δουλεύσητε εἰς.

V. 16. Drusius, νῦν ταχέως.

V. 17. Drusius, μὴ ἀκούετε αὐτῶν, ἀλλὰ δουλεύετε τῷ βασιλεῖ τῆς Βαβυλῶνος, καὶ ζήτε· ἵνατί ἔσται αὕτη ἡ πόλις εἰς ἐρήμωσιν. Quæ omnia ex editione Complutensi desumpta sunt. [Pro toto hoc versiculo, Vulg. Gr. habet, οὐκ ἀπέστειλα αὐτούς, non misi eos. DRACH.]

V. 18. Hunc et reliquos hujus capituli versus, qui in τοῖς Ο' desiderantur (*), non adfert Drusius; sed ex ms. Jes. exscripsimus. Hac autem de re Hieronymus: « Hæc, ut diximus, in LXX non habentur, sed de Hebraica veritate translata sunt: pro quo aliud, quod scriptum non erat, posuere dicentes: *Mihi quia sic dixit Dominus: Et reliqua vasa, quæ non tulit rex Babylonis, quando transtulit Jeconiam de Jerusalem, in Babylonem intrabunt, dicit Dominus* (**); sensum magis quam verba ponentes; forsitan irrationabile arbitrati, ut Deus loqueretur ad columnas, et ad mare, et ad bases, et ad reliqua vasa, quæ remanserant in Jerusalem; quasi non legamus, et vermi matutino increpuisse Dominum, et mari locutum: *Tace, obmutesce.* » (**)

(*) Non desiderantur, sed compendiose versi habentur. Hoc versu 8, כַּנְיָצְנִי reddunt LXX, ἀπαντησάτωσάν μοι, *occurrant mihi*. Quæ sequuntur in Hebr. desunt. DRACH.

(**) Græce: 18, μοι, 19, ὅτι οὕτως εἶπε Κύριος· Καὶ τῶν ἐπιλοιπῶν σκευῶν, 20, ὧν οὐκ ἔλαβε βασιλεὺς Βαβυλῶνος, ὅτε ἀπήκισε τὸν Ἰεχονίαν ἐξ Ἱερουσαλήμ (21 deest), 22, εἰς Βαβυλῶνα εἰσελεύσεται, λέγει Κύριος. IDEM.

(***) Ps. cv, 9, *Et increpuit rubrum mare*. Nahum 1, 4, *Increpans mare*. Sed potius alludit ad Luc. viii, 24. Nullus autem occurrit in tota S. Scriptura alius *vermis matutinus* quam ille de quo dicitur Jonæ iv, *Et paravit Deus vermem ascensu diluculi*. S. Stridonensis presbyter in mente habuit, et præcepit Deus vermi etc. Præterea suspicamur eum scripsisse, *vermi mat. locutum, et mari increpuisse*. IDEM.

JEREMĪE CAPUT XXVIII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1.	1. Vacat. Ἄλλος, ✱ ἐν ἔτει ἐκεῖνον ἐν ἀρχῇ.	1.
2.	2. Εἶπε Κύριος.	2. ✱ Τῶν δυνάμεων Θεὸς Ἰσραὴλ λέγων.
SYMMACHUS.		
LXX INTERPRETES.		
THEODOTIO.		
1.	1. Vacat. Alius, in anno illo, in principio.	1.
2.	2. Dixit Dominus.	2. Virtutum Deus Israel dicens.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
3 אשר לקח נבוכדנאצר מלך-בבל מין-המקום הזה ויביאם בבל	3.	3.
4 ואת- יכניה בן- יהויקים- מלך יהודה ואת- כל- גלות יהודה הבאים בבלה אני משיב אל- המקום הזה נאם- יהוה	4.	4.
5 ירמיה הנביא	5.	5.
7 שמע- נא	7.	7.
8 ולרעה ולדבר	8.	8.
9 הנביא	9.	9.
10 הנביא	10.	10.
11 הנביא 11 אשר את- על ו נבוכדנאצר מלך- בבל בעוד שנתים ימים וילך ירמיה הנביא	11.	11. ✕ Ἐν δυοῖν ἔτεσιν ἡμερῶν.
12 אודי שבר הנביא את- המורה	12.	12.
14 כה- אמר יהוה צבאות אלהי ישראל על ברזל נתתי על- צואר ו כל- הגוים האלה לעבד את- נבוכדנאצר מלך- בבל ועבדו וגם את- חית השדה נתתי לו	14.	14. ✕ Τοῦτον, τοῦ ἑργάζεσθαι τῷ ✕ Ναβουχοδονόσορ ἡ βασιλεῖ Βαβυ- λώνος.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

3. Quæ tulit Nabuchadnetsar rex Babel de loco isto, et adduxit ea Babel.
4. Et Jechoniam filium Joakim regem Juda, et omnem transmigrationem Juda, qui ingressi sunt in Babel, ego reducens ad locum hunc, dicit Dominus.
5. Jeremias propheta.
7. Audi nunc.
8. Et malo et peste.
9. Prophetæ.
10. Prophetæ.
- Prophetæ.
11. Confringam jugum Nabuchadnetsar regis Babel post duos annos dierum.
Et abiit Jeremias propheta.
12. Postquam confregit Hania propheta vectem.
14. Sic dicit Dominus exercituum Deus Israel.
Jugum ferri dedi super collum cunctorum gentium illarum, ad serviendum Nabuchadnetsar regi Babel.
Et servient ei, et insuper bestias agri dedi ei.

VULGATA LATINA.

3. Quæ tulit Nabuchodonosor rex Babylonis de loco isto, et transtulit ea in Babylonem.
4. Et Jechoniam filium Joakim regem Juda, et omnem transmigrationem Juda, qui ingressi sunt in Babylonem, ego convertam ad locum istum, ait Dominus.
5. Jeremias propheta.
7. Audi.
8. Et de afflictione et de fame.
9. Ejus.
10. Prophetæ.
- Prophetæ.
11. Confringam jugum Nabuchodonosor regis Babylonis post duos annos dierum.
Et abiit Jeremias propheta.
12. Postquam confregit Hania propheta catenam.
14. Hæc dicit Dominus Deus Israel.
Jugum ferreum posui super collum cunctorum gentium istarum, ut serviant Nabuchodonosor regi Babylonis.
Et servient ei : insuper bestias terræ dedi ei.

AQUILA.

- 3.
- 4.
- 5.
- 7.
- 8.
- 9.
- 10.
11. In duobus annis dierum.
- 12.
- 14.
- Harum ad operandum Nabuchodonosor regi Babylonis.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

3.	3. <i>Vacat.</i> Ἄλλος, ✕ ὅσα ἔλαβε Ναβουχοδονόσορ βασιλεὺς Βαβυλώνας ἐκ τοῦ τόπου τούτου, καὶ εἰσῆγαγεν αὐτὰ εἰς Βαβυλώνα.	3.
4.	4. <i>Vacat.</i> Ἄλλος, ✕ καὶ τὸν Ἰεχονίαν υἱὸν Ἰωακείμ βασιλέα Ἰούδα, καὶ πᾶσαν ἀποικίαν Ἰούδα τοὺς εἰσελθόντας εἰς Βαβυλώνα, ἐγὼ ἐπιστρέψω ἐπὶ τὸν τόπον τοῦτον, φησὶ Κύριος.	4.
5.	5. Ἰερεμίας. Π., ✕ ὁ προφήτης.	5.
7.	7. Ἀκούσατε. Ἄλλος, ✕ ἀκουσον δὴ.	7.
8.	8. <i>Vacat.</i> Ἄλλος, ✕ καὶ εἰς κακὰ καὶ εἰς θάνατον.	8.
9.	9. <i>Vacat.</i> Π., ✕ τοῦ προφήτου.	9.
10.	10. <i>Vacat.</i> Π., ✕ ὁ ψευδοπροφήτης.	10.
11.	<i>Vacat.</i> Π., ✕ τοῦ προφήτου. 11. Συντρέψω τὸν ζυγὸν βασιλέως Βαβυλώνας. Π., ✕ Ναβουχοδονόσορ βασιλέως Βαβυλώνας. Καὶ ὤχετο Ἰερεμίας. Π., ✕ ὁ προφήτης.	11. ✕ Ἐν δυσὶν ἔτεσιν ἡμερῶν.
12. ✕ κλοιούς.	12. Μετὰ τὸ συντρέψαι Ἀνανίαν τοὺς κλοιούς.	12. ✕ Αὐτοῦ.
14.	14. Οὕτως εἶπε Κύριος ✕ τῶν δυνάμεων ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ : Ζυγὸν σιδηροῦν ἔθηκα ἐπὶ τὸν τράχηλον πάντων τῶν ἐθνῶν ἐργάζεσθαι τῷ βασιλεῖ Βαβυλώνας. <i>Vacat.</i> Π., ✕ καὶ δουλεύσουσιν αὐτῷ, καί γε τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ δέδωκα αὐτῷ.	14. ✕ Τούτων, τοῦ : ἐργάζεσθαι τῷ ✕ Ναβουχοδονόσορ : βασιλεῖ Βαβυλώνας.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

3.	3. <i>Vacat.</i> <i>Alius</i> , quæcumque accepit Nabuchodonosor rex Babylonis de loco hoc, et adduxit ea in Babylonem.	3.
4.	4. <i>Vacat.</i> <i>Alius</i> , et Jechoniam filium Joakim regem Juda, et omnem transmigrationem Juda, qui ingressi sunt in Babylonem, ego reducam in locum hunc, dicit Dominus.	4.
5.	5. <i>Jeremias.</i> <i>Omnes</i> , propheta.	5.
7.	7. <i>Audite.</i> <i>Alius</i> , audi utique.	7.
8.	8. <i>Vacat.</i> <i>Alius</i> , et in mala et in mortem.	8.
9.	9. <i>Vacat.</i> <i>Omnes</i> , prophetæ.	9.
10.	10. <i>Vacat.</i> <i>Omnes</i> , pseudopropheta.	10.
11.	<i>Vacat.</i> <i>Omnes</i> , prophetæ. 11. Conteram jugum regis Babylonis. <i>Omnes</i> , Nabuchodonosor regis Babylonis. Et discessit Jeremias. <i>Omnes</i> , propheta.	11. In duobus annis dierum.
12. Propheta vectes.	12. Postquam contrivisset Ananias vectes.	12. Suos.
14.	14. Sic dixit Dominus virtutum Deus Israel. Jugum ferreum posui super collum omnium gentium ad operandum regi Babylonis.	14.

Vacat. *Omnes*, et servient ei, et quidem feras agri dedi ei.

Harum ad operandum Nabuchodonosor regi Babylonis.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
15 ויאמר ירמיה הנביא אל־חנניה הנביא שמע - נא חנניה	15.	15.
16 השנה אתה מת כי־סרה דברת אל־יזדה	16.	16.
17 ימות חנניה הנביא בשנה הזיא בחדש השביעי	17.	17.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

15. Et dixit Jeremia propheta ad Hananiam prophetam, Audi nunc, Hanania.	15. Et dixit Jeremias propheta ad Hananiam prophetam: Audi, Hanania.	15.
16. Hoc anno tu moriens eris, quia defectionem locutus es ad Dominum.	16. Hoc anno morieris: adversum enim Dominum locutus es.	16.
17. Et mortuus est Hananias propheta in anno illo, mense septimo.	17. Et mortuus est Hananias propheta in anno illo, mense septimo.	17.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXVIII Jeremiæ.

V. 1. * ἐν ἐτει ἐξέλθῃ etc. Ms. Jes. [Complut. et Theodor., ἐν ἀρχῇ. DRACH.]
 V. 2. 'A., Θ., * τῶν δυνάμεων etc. Idem.
 V. 3. * ὅσα ἔλαβε etc. Idem. In hunc et duos sequentes versus, Hieronymus: « Pro quibus LXX transtulerunt: *Jechoniam, et transmigrationem Judæ, quia conteram jugum regis Babylonis, breviter Hebraicæ veritatis sensum magis quam verba ponentes.* »
 V. 4. * καὶ τὸν Ἱεργολῶν etc. Idem.
 V. 5. Π., * ὁ προφήτης. Idem.

V. 7. * ἀκουσον δὴ. Idem.
 V. 8. * καὶ εἰς κακὰ etc. Idem. [Melius Complut. ad Hebr., καὶ περὶ θλίψεως καὶ περὶ λαίμου. DRACH.]
 V. 9. Π., * τοῦ προφήτου. Idem. [Melius stichi nostri est secundum versiculi, ubi ter occurrit. DRACH.]
 Ibid. Π., * ὁ ψευδοπροφήτης. Ms. Jes., et mox * τοῦ προφήτου.
 V. 14. Hæc item cum hiatibus τῶν Ὁ ac cum supplementis et notis sic effert idem ms. Jes.

JEREMIÆ CAPUT XXIX.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 ירמיה הנביא	1.	1.
2 כל־העם אשר הגלה נבוכדנאצר מירושלם בבבל שרי יהודה וירושלם	2.	* Ὀδὸς ἀπέψικε Nabouchodonosor εἰς Βαβυλῶνα. 2.
3 אל־נבוכדנאצר מלך	3.	3.
4 כה אמר יהוה צבאות מירושלם בבבל	4.	4. * Τῶν δυνάμεων.
6 ורב־שם	6.	6.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

1. Jeremia propheta.	1. Jeremias propheta.	1.
Omnis populus quem transmigrare fecerat Nabuchadnetsar de Jerusalem in Babel.	Omnem populum, quem traduxerat Nabuchodonosor de Jerusalem in Babylonem.	Quos transmigrare fecerat Nabuchodonosor in Babylonem.
2. Principes Juda et Jerusalem.	2. Et principes Juda et Jerusalem.	2.
3. Ad Nabuchadnetsar regem.	3. Ad Nabuchodonosor regem.	3.
4. Sic dicit Dominus exercituum. De Jerusalem in Babel.	4. Hæc dicit Dominus exercituum. De Jerusalem in Babylonem.	4. Virtutum.
6. Et multiplicamini ibi.	6. Et multiplicamini ibi.	6.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

15.

15. Καὶ εἶπεν Ἰερεμίας τῷ Ἀνανία. Ἄλλος, ✕ ὁ προφήτης : τῷ Ἀνανία ✕ τῷ προφήτῃ, Ἄκουσον δὲ, Ἀνανία.

15.

16.

16. Τοῦτῳ τῷ ἐνιαυτῷ ἀποθανῆ.

16. ✕ Ὅτι ἐκκλησίαν ἐλάλησας πρὸς τὸν Κύριον.

17.

17. Καὶ ἀπέθανεν ἐν τῷ μηνὶ τῷ ἑβδόμῳ. II., ✕ καὶ ἀπέθανεν Ἀνανίας ὁ προφήτης ἐν τῷ ἐνιαυτῷ ἐκείνῳ, ἐν τῷ μηνὶ τῷ ἑβδόμῳ.

17.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

15.

15. Et dixit Jeremias Ananiae. Alius, propheta Ananiae prophetae, Audi utique, Anania.

15.

16.

16. Hoc anno morieris.

16. Quia declinationem locutus es adversus Dominum.

17.

17. Et mortuus est in mense septimo. Omnes, et mortuus est Ananias propheta in anno illo, in mense septimo.

17.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXVIII Jeremiæ.

Drusius legit, δύο ἑτη ἡμερῶν, ut editio Complutensis.

V. 12. Ex ms. Jes. ut supra.

V. 14. Ex ms. Jes. ut supra. Postremam autem versus partem sic effert Drusius ut editio Complutensis : τοῦ δουλεύειν αὐτῷ, καί γε τὰ κτήνη τῆς γῆς ἔδωκα αὐτῷ.

V. 15. Sic hiatus τῶν Ο' supplementa adfert Drusius. [Alii, τῷ ψευδοπροφήτῃ. Polygl.-Bibel. ВРАСН.]

V. 16. Θ., ✕ ὅτι ἐκκλησίαν ἐλάλησας πρὸς τὸν Κύριον.

Ita ms. Jes. Et sic etiam Drusius sine interpretis nomine. Hieronymus vero : « Quodque sequitur : Quia adversum Dominum locutus es. Et mortuus est Ananias propheta in anno illo, in mense septimo, in LXX non habetur. Pro quo tantum posuerunt, et mortuus est mense septimo. » Hæc et alia non pauca hujus capituli omiserunt LXX, ubi scilicet de Anania propheta sermo erat : Ne pseudo-prophetam, inquit Hieronymus, viderentur appellare prophetam.

V. 17. II., ✕ καὶ ἀπέθανεν etc. Ms. Jes.

JEREMIE CAPUT XXIX.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

1.

1. Ἰερεμίας. Ἄλλος προστίθησι, ✕ ὁ προφήτης. Πάντα τὸν λαόν.

1.

2.

2. Vacat.

✕ Οὐς ἀπέκτισε Ναβουχοδονόσορ εἰς Βαβυλῶνα.

2. ✕ Καὶ ἀρχόντων Ἰούδα ἐξ Ἱερουσαλήμ.

3.

3. Πρὸς βασιλέα. II., ✕ Ναβουχοδονόσορ βασιλέα.

3.

4.

4. Οὕτως εἶπε Κύριος. Ἀπὸ Ἱερουσαλήμ ✕ εἰς Βαβυλῶνα.

4. ✕ Τῶν δυνάμεων.

6.

6. Καὶ πληθύνεσθε. II., ✕ ἐκεῖ.

6.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

1.

1. Jeremias. Alius addit, propheta. Omnem populum.

1.

Quos transmigrare fecerat Nabuchodonosor in Babylonem.

2.

2. Vacat.

2. Et principum Juda ex Jerusalem.

3.

3. Ad regem. Omnes, Nabuchodonosor regem.

3.

4.

4. Sic dixit Dominus.

4. Virtutum.

A Jerusalem in Babylonem.

6.

6. Et multiplicamini. Omnes, ibi.

6.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γραμμασί.

ΑΚΥΤΑΣ.]

8 צבאות אלהי ישראל	8.
10 את-דברי המדב	10.
11 כי אנכי ודעתי את-המחשבת אשר אנכי חשב עליכם נאם-יהוה מחשבות שלום וחקיה	11.
12 וקראתם אתי והלכתם	12.
13 ומצאתם	13.
14 ונמצאתי לכם נאם-יהוה ושמי את-שביתכם וקבצתי אתכם מכל- הגוים ומכל-המקומות אשר ודחתי אתכם שם נאם-יהוה והשבתי אתכם אל-המקום אשר-דגלתי אתכם משם	14.
15 כי אמרתם הקים לנו יהוה נבאים בבליה	15.
16 כי-כה ו אמר יהוה אל-המלך היושב אל-כסא חד ואל-כל-העם היושב בעיר הזאת אחיכם אשר לא יצאו אתכם בגולה	16.
17 כה אמר יהוה צבאות הני משלח בם את-החריב את-הרעב ואת-הדבר ונתתי אתם כתאנים השערים אשר לא-תאמלנה מרע	17.

8. ✕ Τῶν δυνάμεων ὁ Θεὸς Ἰσ- ραήλ.	8.
10.	10.
11. ✕ Ὅτι ἐγὼ οἶδα τὸν λογι- σμὸν, ὃν ἐγὼ εἶμι (λογίζων).	11.
✕ Καὶ ἐλπίδα.	
12. ✕ Καὶ ἐπικαλέσασθέ με, καὶ πορεύεσθε.	12.
13.	13.
14.	14.
15.	15.
16.	16.
17. 2...	17. 2...

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

8. Exercituum Deus Israel.	8. Exercituum Deus Israel.
10. Verbum meum bonum.	10. Verbum meum bonum.
11. Nam ego novi cogitationes, quas ego cogito super vos, dixit Dominus : cogitationes pacis.	11. Ego enim scio cogitationes, quas ego cogito super vos, ait Dominus, cogitationes pacis.
Et spem.	Et patientiam.
12. Et invocabitis me, et ibitis.	12. Et invocabitis me, et ibitis.
13. Et invenietis.	13. Et invenietis.
14. Et inveniar a vobis, ait Do- minus, et reducam captivitatem vestram, et congregabo vos de uni- versis gentibus, et de cunctis lo- cis, ad quæ expuli vos, dicit Do- minus : et reverti vos faciam ad locum unde migrare vos feci.	14. Et inveniar a vobis, ait Do- minus, et reducam captivitatem vestram, et congregabo vos de universis gentibus, et de cunctis locis, ad quæ expuli vos, dicit Do- minus : et reverti vos faciam de loco, ad quem transmigrare vos feci.
15. Quia dixistis, Suscitavit no- bis Dominus prophetas in Babe- lem.	15. Quia dixistis, Suscitavit no- bis Dominus prophetas in Baby- lone.
16. Quia sic dicit Dominus ad regem sedentem super solium Da- vid, et ad omnem populum seden- tem in urbe hac, fratres vestros, qui non egressi sunt vobiscum in transmigrationem.	16. Quia hæc dicit Dominus ad regem, qui sedet super solium David, et ad omnem populum ha- bitatorem urbis hujus, ad fratres vestros, qui non sunt egressi vo- biscum in transmigrationem.
17. Sic] dixit Dominus exerci- tuum : Ecce ego mittens in eos gladium, famem, et pestem, et dabo eos sicut ficus turpes, quæ non comedentur præ malitia.	17. Hæc dicit Dominus exerci- tuum : Ecce mittam in eos gla- dium, et famem, et pestem : et ponam eos quasi ficus malas, quæ comedi non possunt, eo quod pes- simæ sint.

8. Virtutum Deus Israel.	8. Virtutum Deus Israel.
10.	10.
11. Quia ego novi cogitationem, quam ego sum (cogitans).	11. Quia ego novi cogitationem, quam ego sum (cogitans).
Et spem.	Et spem.
12. Et invocate me, et ite.	12. Et invocate me, et ite.
13.	13.
14.	14.
15.	15.
16.	16.
17. 2. Pessimas.	17. 2. Pessimas.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

8. 8. *Vacat.*
10. 10. *Vacat.* Ἄλλος, ✕ τοὺς λόγους μου τοὺς ἀγαθοὺς.
11. 11. Καὶ λογιῶμαι ἐφ' ὑμᾶς λογισμὸν εἰρήνης. Π., ✕ φησὶ Κύριος ὁ, λογισμὸν εἰρήνης.
Ταῦτα.
12. 12. *Vacat.*
13. 13.
14. 14. Καὶ ἐπιφανοῦμαι ὑμῖν.
15. 15. ✕ Ὅτι εἶπατε, Κατέστησεν ἡμῖν Κύριος προφήτας ἐν Βαβυλώνι.
16. 16. *Vacat.*
17. Τὰ ἔσχατα. 17. *Vacat.*

8. ✕ Τῶν δυνάμεων ὁ Θεὸς Ἰσραήλ.
- 10.
11. ✕ Ὅτι ἐγὼ οἶδα τὸν λογισμὸν, ὃν ἐγὼ εἶμι (λογίζων).
- ✕ Καὶ ἐλπίδα.
12. ✕ Καὶ ἐπικαλέσασθέ με, καὶ πορεύεσθε.
- 13.
14. ✕ Καὶ ἐπιφανοῦμαι ὑμῖν, φησὶ Κύριος, καὶ ἐπιστρέψω τὴν αἰχμαλωσίαν ὑμῶν, καὶ ἀθροῶ ὑμᾶς ἐκ πάντων τῶν ἐθνῶν, καὶ ἐκ πάντων τῶν τόπων, οὐδέ σπειρα ὑμᾶς ἐκεῖ, φησὶ Κύριος, καὶ ἐπιστρέψω ὑμᾶς, εἰς τὸν τόπον, ὃθεν ἀπέκτισα ὑμᾶς ἐκεῖ.
15. ✕ Ὅτι εἶπατε, Κατέστησεν ἡμῖν Κύριος προφήτας ἐν Βαβυλώνι.
16. ✕ Ὅτι τάδε λέγει Κύριος πρὸς τὸν βασιλέα τὸν καθήμενον ἐπὶ θρόνου Δαυὶδ, καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς λαοὺς τοὺς κατοικοῦντας ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, ἀδελφοὺς ὑμῶν, μὴ ἐξελθόντας μεθ' ὑμῶν ἐν τῇ ἀποικίᾳ.
17. ✕ Τάδε λέγει Κύριος τῶν δυνάμεων, Ἰδοὺ ἐγὼ ἐξαποστελῶ εἰς αὐτοὺς τὴν μάχαιραν, τὸν λιμὸν καὶ τὸν θάνατον, καὶ δώσω αὐτοὺς ὡσπερ τὰ σῦκα τὰ σουαρεῖμ, ἃ οὐ βρωθῶσιν ὑπὸ πονηρίας.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

8. 8. *Vacat.*
10. 10. *Vacat.* Al., verba mea bona.
11. 11. Et cogitabo super vos cogitationem pacis. Omnes, dicit Dominus, cogitationem pacis.
Hæc.
12. 12. *Vacat.*
13. 13.
14. 14. Et apparebo vobis.
15. 15. Quia dixistis, Constituit nobis Dominus prophetas in Babylone.
16. 16. *Vacat.*
17. Novissimas. 17. *Vacat.*
8. Virtutum Deus Israel.
- 10.
11. Quia ego novi cogitationem, quam ego sum (cogitans).
- Et spem.
12. Et invoke me, et ite.
- 13.
14. Et apparebo vobis, dicit Dominus, et reducam captivitatem vestram, et congregabo vos de universis gentibus, et de universis locis, ubi dispersi vos illic, dicit Dominus, et reducam vos in locum, uude transmigrare vos feci illuc.
15. Quia dixistis, Constituit nobis Dominus prophetas in Babylone.
16. Quia hæc dicit Dominus ad regem sedentem super thronum David, et de omnibus populis habitantibus in urbe hac, fratribus vestris, qui non egressi sunt vobiscum in transmigracione.
17. Hæc dicit Dominus virtutum : Ecce ego mittam in eos gladium, famem, et mortem, et dabo eos sicut ficus suarim, quæ non comedentur præ malitia.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON
'Ελληνικοῖς γράμμασι.

ΑΚΥΛΑΣ.

18 ורדפתי אחריהם בחרב ברעב
ובדבר ותחתים לזעה לכל ׀ ממלכות
הארץ לאלה ולשמה ולש-קה ולחרפה
בכל-רגלים אשר-הדותים שם

18.

18.

19 תחת אש--לא-שמעו אל-
דברי נאם-יהודה אשר שלחתי
אליהם את-עבדי הנביאים השכם
ושלח ולא שבעתם נאם-יהודה

19.

19.

20 ואתם שמעו דבר-יהודה כל-
הגולה אשר-שלחתי בירושלם בבלה

20.

20.

21 כה אמר יהודה צבאות אלהי
ישראל
אחזאב בן-קליה
בן-מעשיה הנבאים לכם בשמו
שקר

21.

21. ✕ Τῶν δυνάμεων Θεὸς Ἰσ-
ραήλ.
✕ Ἰῶν Κουλίου.

23 וידברו דבר בשמו שקר

23.

23. ✕ Ἄδικον.

ואנכי הידע ועד
24, 25 לאמר : כה-אמר יהודה
צבאות אלהי ישראל לאמר יען אשר
אתה שלחת בשמכה ספרים אל-כל-
העם אשר-בירושלם ואל-צפניה בך-
מעשיה הכהן ואל-כל-הכהנים לאמר

24, 25.

✕ Εἶμι ὁ γλώστης καὶ ὁ μάρτυς
24, 25.

26 Ὁ Σύρος, ἐιρακτῆν.
VERSIO HEBRAICI TEXT.

26.

VULGATA LATINA.

26. Σινώχ.

AQUILA.

18. Et persequar post eos in gladio, in fame et in peste, et dabo eos in commotionem universis regnis terræ, in execrationem, et in stuporem, et in sibilum et in opprobrium in cunctis gentibus, quo expuli eos illuc.

18. Et persequar eos in gladio, et in fame, et in pestilentia : et dabo eos in vexationem universis regnis terræ, in maledictionem, et in stuporem, et in sibilum, et in opprobrium cunctis gentibus, ad quas ego eieci eos.

18.

19. Pro eo quod non audierunt ad verba mea; dixit Dominus, quod misi ad eos, servos meos prophetas, mane surgendo et mittendo, neque audistis dictum Domini.

19. Eo quod non audierint verba mea, dicit Dominus, quæ misi ad eos per servos meos prophetas, de nocte consurgens et mittens : et non audistis, dicit Dominus.

19.

20. Et vos, audite verbum Domini, omnis transmigratio, quam misi de Jerusalem in Babylonem.

20. Vos ergo audite verbum Domini, omnis transmigratio, quam misi de Jerusalem in Babylonem.

20.

21. Sic dixit Dominus exercituum, Deus Israel.

21. Hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel.

21. Virtutum Deus Israel.

Achab filium Culiab.

Achab filium Coliæ.

Filium Culiæ.

Filium Maasiah prophetantes vobis in nomine meo mendaciter.

Filium Maasix, qui prophetant vobis in nomine meo mendaciter.

Filium Culiæ.

23. Et locuti sunt verbum in nomine meo mendaciter.

23. Et locuti sunt verbum in nomine meo mendaciter.

23. Iniquum.

Et ego cognoscens et testis.

Ego sum iudex et testis.

Sum cognitor et testis.

24, 25. Dicendo : Sic dixit Dominus exercituum Deus Israel, dicendo : Pro eo quod tu misisti in nomine tuo literas ad omnem populum, qui in Jerusalem, et ad Sophoniam filium Maasiah sacerdotem, et ad omnes sacerdotes, dicendo.

24, 25. Dicens : Hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel : Pro eo quod misisti in nomine tuo libros ad omnem populum, qui est in Jerusalem, et ad Sophoniam filium Maasix sacerdotem, et ad universos sacerdotes, dicens.

24, 25.

26. Nervum. Syrus, carcerem.

26. Carcerem.

26. Sinoch.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Υ.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

18.

18. *Vacat.*

18. ✕ Καὶ διώξω ὀπίσω αὐτῶν ἐν βρομφαίᾳ καὶ ἐν λιμῷ καὶ ἐν θανάτῳ, καὶ δώσω αὐτοὺς εἰς σάλον πάσαις βασιλείαις τῆς γῆς, εἰς ὄρκον καὶ εἰς ἀφανισμόν, καὶ εἰς συρισμόν καὶ εἰς θνείδος ἐν πάσι τοῖς ἔθνεσιν, οὐ διέσπειρα αὐτοὺς ἐκεῖ.

19.

19. *Vacat.*

19. ✕ Ἄνθ' ὧν ὅτι οὐκ ἤκουσαν τῶν λόγων μου, φησὶ Κύριος, ὅτι ἀπέστειλα πρὸς αὐτοὺς τοὺς δούλους μου τοὺς προφῆτας, ὀρθρίζων καὶ ἀποστέλλων, καὶ οὐκ ἤκούσατε, φησὶ Κύριος.

20.

20. *Vacat.*

20. ✕ Καὶ ὑμεῖς ἀκούσατε λόγον Κυρίου, πᾶσα ἀποικία ἣν ἐξαπέστειλα ἐξ Ἱερουσαλήμ εἰς Βαβυλώνα.

21.

21. Οὕτως εἶπε Κύριος.

21. ✕ Τῶν δυνάμεων Θεοῦ Ἰσραὴλ.

'Αχάδ.

✕ Ἰὶδὸν Κουλίου.

✕ Ἰὶδὸν Μαασίου τοὺς προφητεύοντας ὑμῖν τῷ ὀνόματί μου ἐπ' ἀδίκῳ.

23.

23. Καὶ λόγον ἐχρημάτισαν ἐν τῷ ὀνόματί μου.

23. ✕ Ἄδικον.

Καὶ ἐγὼ μάρτυς.

✕ Εἶμι ὁ γινώστης καὶ ὁ μάρτυς.

24, 25.

24, 25. ✕ Λέγων, Τάδε λέγει Κύριος τῶν δυνάμεων ὁ Θεοῦ Ἰσραὴλ, Ἄνθ' ὧν ὅτι σὺ ἀπέστειλας ἐν τῷ ὀνόματί σου τὰ βιβλία πρὸς πάντα τὸν λαὸν τὸν ἐν Ἱερουσαλήμ ὃ καὶ πρὸς Σοφονίαν υἱὸν Μαασίου.

24, 25. ✕ Καὶ πρὸς πάντας τοὺς ἱερεῖς, λέγων.

26. Μόχλον.

26. Καταβράχτην.

26. Καταβράχτην.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

18.

18. *Vacat.*

18. Et persequar post eos in gladio, et in fame, et in morte; et dabo eos in commotionem omnibus regnis terræ, in juramentum, et in destructionem, et in sibilum, et in opprobrium in omnibus gentibus, ubi dispersi eos illic.

19.

19. *Vacat.*

19. Eo quod non audierunt verba mea, dicit Dominus: quia nisi ad eos servos meos prophetas, mane surgens et mittens: et non audistis, dicit Dominus.

20.

20. *Vacat.*

20. Et vos audite verbum Domini, omnis transmigratio, quam misi de Jerusalem in Babylonem.

21.

21. Sic dixit Dominus.

21. Virtutum Deus Israel.

Achab.

Filiū Culiæ.

Filiū Maasiæ prophetantes vobis nomine meo in iniquitate.

23.

23. Et verbum protulerunt in nomine meo.

23. Iniquum.

Et ego testis.

Sum cognitor et testis.

24, 25.

24, 25. Dicens, Hæc dicit Dominus virtutum Deus Israel: Pro eo quod tu misisti in nomine tuo libros ad omnem populum, qui in Jerusalem et ad Sophoniam filium Maasiæ.

24, 25. Et ad omnes sacerdotes, dicendo.

26. Vectem.

26. Cataracten.

26. Cataracten

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

ΑΚΥΤΑΑΣ.

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

על-כל-דבליה 31

31.

31. ✕ Ἄπασαν ; τὴν ἀποικίαν.

ישׁא | ישׁא 32

32.

32. ✕ Ὁ καθήμενος.

נאם-יהוה כי-סידי דבר על-ההר

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

31. Ad omnem transmigratio-
nem.

31. Ad omnem transmigratio-
nem.

31. Universam transmigratio-
nem.

32. Vir sedens.

32. Vir sedens.

32. Sedens.

Dixit Dominus, quia defectio-
nem locutus est adversus Domi-
num.

Ait Dominus : quia prævarica-
tionem locutus est adversus Do-
minum.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIX Jeremiæ.

V. 1. ✕ ὁ προφήτης. Ms. Jes.
Ibid. 'A., Θ., ✕ οὐς ἀπόκτισε etc. Idem.
V. 2. Θ., ✕ καὶ ἀρχόντων Ἰουδα etc. Idem.
V. 3. III., ✕ Ναβουχοδονόσορ. Idem.
V. 4. 'A., Θ., ✕ τῶν δυνάμεων. Idem.
Ibid. ✕ εἰς Βαβυλῶνα. Idem.
V. 6. II., ✕ ἐκεῖ. Idem.
V. 8. 'A., Θ., ✕ τῶν δυνάμεων etc. Idem.
V. 10. ✕ τοὺς λόγους μου τοὺς ἀγαθοῦς. Idem.
[Non τοὺς λόγους μου desideratur in LXX, sed τοὺς ἀγαθοῦς. DRACH.]
V. 11. 'A., Θ., ✕ ὅτι ἐγὼ οἶδα etc. Idem.
Ibid. 'A., Θ., ✕ καὶ ἐλπίζα etc. Idem.
V. 13. Hieronymus : « Et ibitis ; sive juxta Sym-
machum, et invenietis. » Sed ut recte annotat
Drusus, hæc Symmachi lectio non respicit hæc
verba, et ibitis, versus 12, sed versum 13, ubi in
Hebræo legitur וַיִּבְרַח, et invenietis.
V. 14. Θ., ✕ καὶ ἐπιφανοῦμαι ὑμῖν, φησὶ Κύριος,
καὶ ἐπιστρέψω τὴν αἰχμαλωσίαν ὑμῶν etc. Hos et
sequentes versus in LXX non haberi notat Hiero-
nymus, qui hanc versionem cum asteriscis adfert :
✕ Et reducam captivitatem vestram, et congre-
gabo vos de universis gentibus, et de cunctis locis
ad quæ expulsi vos, dicit Dominus. Et reverti vos
faciam de loco ad quem transmigrare vos feci.
Quia dixistis : Suscitabit nobis Dominus prophetas
in Babylone. Hæc enim dicit Dominus ad regem,
qui sedet super solium David, et ad omnem popu-
lum habitatorem urbis hujus, et ad fratres vestros,
qui non sunt egressi vobiscum in transmigratio-
nem. Hæc dicit Dominus exercituum : Ecce ego
mittam in eos gladium, famem, et pestem : et po-
nam eos quasi ficus malas, quæ comedi non pos-
sunt : eo quod pessimæ sint. Et persequar eos in
gladio, et in fame et in pestilentia : et dabo eos

in vexationem universis regnis terræ, in maledi-
ctionem, et in stuporem, et in sibilum, et in oppro-
brium cunctis gentibus, ad quas ego ejiciam eos :
eo quod non audierunt verba mea, dicit Dominus,
quæ misi ad eos per servos meos prophetas, de
nocte consurgens, et mittens, et non audistis, dicit
Dominus. Vos ergo audite verbum Domini, omnis
transmigratio, quam emisi de Jerusalem in Baby-
lonem.
Deinde sic sequitur Hieronymus : « Hucusque
in LXX non habetur, (sic) quæ asteriscis prænotavi.
Cætera enim in quibus vel singuli versus, vel pauca
ab eis prætermissa sunt verba, victus tædio anno-
tare nolui, ne fastidium legentibus facerem. »
[Hebr. chetib, כְּחֵתִיב, Keri autem, כְּכֹתִיב. Dt.]
V. 15. Θ., ✕ ὅτι εἴπατε etc. Ms. Jes., atque ita
legitur hodie in τοῖς O'.
V. 16. Θ., ✕ ὅτι τάδε λέγει Κύριος etc. Idem. Dru-
sius vero ex edit. Complut., οὕτω λέγει Κύριος πρὸς
τὸν βασιλέα τὸν καθήμενον ἐπὶ θρόνου Δαυὶδ, καὶ
πρὸς πάντα τὸν λαὸν τὸν κατοικοῦντα ἐν τῇ πόλει
ταύτῃ, καὶ πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς ὑμῶν, οἱ οὐκ ἐξεπο-
ρεύθησαν μεθ' ὑμῶν εἰς αἰχμαλωσίαν.
V. 17. Θ., ✕ τάδε λέγει etc. Drusus vero ex edi-
tione Complutensi, οὕτω λέγει Κύριος τῶν δυνάμεων·
Ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστελῶ εἰς αὐτοὺς μάχαιραν, καὶ λιμὸν,
καὶ λοιμὸν, καὶ θήσω αὐτοὺς ὡς σύκα πονηρὰ, ἃ
οὐκ ἐδῆσθαι δύναται ὑπὲρ τῆς πονηρίας. In Theodo-
tione legitur, τὰ σύκα τὰ σουαρεῖμ. Lectionem Theo-
dotionis in hoc LXX Interpretum defectu sequi
videtur Theodoretus, qui habet : καὶ δώσω αὐτοὺς
ὡσπερ τὰ σύκα σουαρημ, ἃ μὴ βρωθήσεται ἀπὸ
πονηρίας. Deinde vero sic pergit : ἀπερ εἶπεν ἄνω
αἰσχρὰ, ἐν ταῦθα σουαρημ ὠνόμασε. Σουαρημ δὲ ἐστὶ
τῆ Ἑβραϊκῆ φωνῆ τὰ ἐν ταῖς ὕλαις φυόμενα, τού-
ἐστι τὰ ἀγρία, τὰ ἀνεπιμέλητα, τὰ φυτοργίας οὐκ

JEREMIE CAPUT XXX.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

ΑΚΥΤΑΑΣ.

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

2 כתב-ך 2

2.

2.

דבר 6

6.

6.

כי-לדה

8 צבאות

8.

8.

10 ותהי אל-תירא עבדי יעקב

10.

10.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

2. Scribe tibi.

2. Scribe tibi.

2.

6. Masculus.

6. Masculus.

6.

Tanquam parturientem.

Quasi parturientis.

8. Exercituum.

8. Exercituum.

8.

10. Et tu, ne timeas, serve mi
Jacob, dixit Dominus, et ne formi-

10. Tu ergo, ne timeas, serve
meus Jacob, ait Dominus, neque

10.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

31.
32.31. Πρὸς τὴν ἀποικίαν.
32. Ἄνθρωπος.31. ✕ Ἄπασαν : τὴν ἀποικίαν.
32. ✕ Ὁ καθήμενος.
✕ Λέγει Κύριος, ὅτι ἐκκλίσει
ἐλάλησε κατὰ Κυρίου.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

31.
32.31. Ad transmigracionem.
32. Homo.31. Universam transmigratio-
nem.
32. Sedens.Dicit Dominus, quia declinatio-
nem locutus est contra Dominum.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXIX Jeremiæ.

ἀξιούμενα, τὰ εἰς βρῶσιν ἀχρηστα. Hieronymus vero : « *Ei ponam vos quasi ficus malas, quas Theodotio interpretatus est, sudrinas; Secunda, pessimas; Symmachus, novissimas: quæ Hebraice appellantur SUARIM; sed scriptorum vitio pro media syllaba, sive littera alpha, Græcum delta inolevit, ut pro suarim legatur sudrim.* » Postrema Hieronymi editio habet, *sudrinas, scilicet pessimas.* Sed aliæ editiones et unus codex Sangermanensis perantiquus habent, *sudrinas; Secunda, pessimas; id est, ut recte putat Drusius, secunda Aquilæ editio.* [Etiam Victorius addit, *editio.*—Lamb. Bos : « *Aq., edit. 2, χάκιστα. Sym., νεώτατα. Th., σωδρινά.* » Etiam Hebr. punctatur *so... DRACH.*]

V. 18. Sic ms. Jes., at Drusius ex Complut., καὶ δῶξω αὐτοὺς ἐν μαγαίρα, καὶ λιμῶ, καὶ λοιμῶ, καὶ δῶξω αὐτοὺς εἰς κίνησιν ἐν πάσαις ταῖς βασιλείαις τῆς γῆς, καὶ εἰς κατάραν, καὶ εἰς ἀπορίαν, καὶ εἰς συρισμὸν, καὶ εἰς ὀνειδισμὸν πᾶσι τοῖς ἔθνεσι, πρὸς οὗς ἐγὼ ἐκβάλλω αὐτούς.

V. 19. Idem. Drusius vero ex edit. Complut., διότι οὐκ ἤκουσαν τὰ ῥήματά μου, λέγει Κύριος, ἃ ἀπέσταλκα πρὸς αὐτοὺς διὰ τοὺς δούλους μου τοὺς προφήτας, ὀρθρίζων καὶ ἀποστέλλων, καὶ οὐκ ἤκούσατε, λέγει Κύριος.

V. 20. Idem. Drusius autem ex edit. Complut. : ὑμεῖς οὖν ἀκούσατε τῶν λόγων Κυρίου πᾶσα ἡ μετοικεσία, ἣν ἀπέσταλκα ἀπὸ Ἱερουσαλήμ εἰς Βαβυλώνα.

V. 21. Ἀ., Θ., ✕ τῶν δυνάμεων, Θεὸς Ἰσραὴλ. Idem ms.

Ibid. Ἀ., Θ., ✕ υἱὸν Κουλλού. Idem. [Alii, Κωλλού. Iterum alii, Κωλλού. Complut., Κωλιᾶ. Hebr. punctatum, Kolaia. DRACH.]

Ibid. Θ., ✕ υἱὸν Μασσίου etc. Idem. [Complut., υἱὸν Μασσία. DRACH.]

V. 23. Ἀ., Θ., ✕ ἄδικον. Idem.

Ibid. Ἀ., Θ., ✕ εἰμι ὁ γνώστης καί : Idem. [Hebr. chetib, שׁוֹרֵר, sed Kerl, שׁוֹרֵר. DRACH.]

V. 25. ✕ λέγων, Τάδε λέγει etc. Eadem fere habet Drusius. [Vulg. Gr., quam non dedit Montf., sic habet : Οὐκ ἀπέστειλά σε τῷ ὀνόματι μου. Καὶ πρὸς Σοφορίαν υἱὸν Μασσαίου (sic) τὸν ἱερέα εἰπέ. Non nisi te nomine meo, et ad Sophoniam filium Maasæi sacerdotem dic. Sic etiam in aliis non paucis locis addere debuimus textum LXX senum, quem aut præteritit cel. restaurator Hexaplorum aut truncum dedit. Complut., Οὕτως λέγει : Ὁ Θεὸς τῶν δ. ὁ Θ. Ἰ., Ἄνθ' ὧν ἀπέστειλά σε τῷ ὀνόματι σου βιβλία π. π. τ. λ. τ. ε. Ἰ., οὐκ. Cætera ut in ed. Rom. Lamb. Bos : « *In uno Vatic. libro hæc posita sunt, τάδε λέγει Κ. τ. δ. ὁ Θ. Ἰ., λέγων, Ἄνθ' ὧν ἐστὶ σὺ ἀπ. ἐν τῷ ὀν. μου τὰ β. π. π. τ. λαὸν μου τ. ε. Ἰ. (οὐκ ἀπέστειλά σε τ. δ. μ.) πρὸς Σ. υ. Μασσαίου τὸν ἱερέα, καὶ πρὸς π. τ. ε. Ἰ., λέγων, Κύριος ἔδωκέ σε ἱερέα, etc., quæ fere respondent exemplar. Hebr., in quibus, post τὸν ἐν Ἱερουσαλήμ, sequitur, καὶ πρὸς Σοφορίαν υἱὸν. Hæc autem, σὺ ἀπέστειλάς ἐν τῷ ὀν. μ., et οὐκ ἀπέστειλά σε ε. τ. δ. μ., gemina translatio videtur esse. Vide hoc loco Hieron. » DRACH.]*

V. 26. Theodoretus legit, εἰς τὸ κατακλίσιμα σινώχ, καὶ εἰς τὸν καταράκτην. Hieronymus vero : « *Ei in cataracten, quem Symmachus μόχλον, Aquila ipsum verbum Hebraicum posuit, SINAC.* » Alii legunt, *Sinoc.* Ms. noster habet *Sinas, haud dubie pro SINAC.*

V. 31. Ἀ., Θ., ✕ ἄπασαν. Ms. Jes.

V. 32. Ἀ., Θ., ✕ ὁ καθήμενος. Idem.

Ibid. Θ., ✕ λέγει Κύριος etc. Idem. [Complut., λέγει Κύριος· ὅτι ἀποστασίαν ἐλάλησε κατὰ τοῦ Κυρίου. DRACH.]

JEREMIAE CAPUT XXX.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

2.
6. Ἄρσης.2. Γράψον. II., ✕ σεαυτῷ.
6. Ἄρσεν.2.
6.8.
10.8. *Vacat. II., ✕ τῶν δυνάμεων.*
10. *Vacat.*8.
10.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

2.
6. Masculus.2. Scribe. Omnes, tibi metipsi.
6. Masculum.2.
6.*Vacat. Omnes, quasi mulieria parturientis.*8.
10.8. *Vacat. Omnes, virtutum.*
10. *Vacat.*8.
10.

10. Tu autem, ne timeas, puer meus Jacob, dicit Dominus, ue-

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

ΑΚΥΛΑΞ.

נאם - יהוה ואל-תחת ישראל כי
הנני כושיעך מרחוק ואת-זרעך
מארץ שבים ושב יעקב ושקט ושאנן
ואין כחדיד

11 כי-אתך אני נאם-יהוה
לדושיעך כי אעשה כלה בכל-
הגוים אשר הפיצותיך שם אך
אתך לא-אעשה כלה ויסרתך
למשפט ונקח לא אנקך
15 מה-תועק על-שברך איש
מנאכך על ורב עונך עצמו הכותיך
עשיתי אלה לך
17 כי אעלה ארכה לך
קרא לך ציון
18 שבת אדלי יעקוב
19 דרביםים ולא ימעט

20 Ὁ Σύρος, συναγωγὰ
αὐτοῦ.
21, 22 לבשת אלי נאם - יהוה.
הדויתם לי לכם ואנני אהיה לכם
לאלהים

11.

15.

17.

18.

19.

20.

21, 22.

11.

15. ✕ Τί βοᾷς ἐπὶ τῷ σύντριμμά
σου; βλαῖον τὸ ἄλγος σου· διὰ
πλήθος ἀνομίας σου ἴσχυσαν αἱ
ἁμαρτίαι σου.
17.
18. Τὴν ἀποικίαν ✕ σκηνωμά-
των Ἰακώβ.
19.
20.
21, 22.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

des Israel, quia ecce ego salvans
te de longe, et semen tuum de
terra captivitatis eorum : et re-
vertetur Jacob, et requiescet, et
pacatus erit, et non erit qui ex-
terreat.
11. Quia tecum ego, ait Domi-
nus, ad salvandum te : quia fac-
iam consummationem in cunctis
gentibus, quo dispersi te illuc.
Verumtamen te non faciam con-
summationem, et castigabo te in
iudicio, et innocentem reddendo,
non reddam te.
15. Quid clamabis super contri-
tionem tua? desperatus dolor tuus :
propter multitudinem iniquitatis
tuæ (et quia) invaluerunt peccata
tua, feci hæc tibi.
17. Quia iuducam emplastrum
tibi.
Vocaverunt tibi Sion.
18. Captivitatem tentoriorum
Jacob.
19. Et multiplicare faciam eos,
et non minuentur.
20. Cætus ejus. Syrus, synago-
gæ ejus.
21, 22. Ad accedendum ad me?
dixit Dominus : et eritis mihi in
populum, et ego ero vobis in
Deum.

paveas Israel: quia ecce ego sal-
vabo te de terra longinqua, et
semen tuum de terra captivitatis
eorum : et revertetur Jacob, et
quiescet, et cunctis affnet bonis,
et non erit quem formidet.
11. Quoniam tecum ego sum,
ait Dominus, ut salvem te : faciam
enim consummationem in cunctis
gentibus, in quibus dispersi te :
te autem non faciam in consum-
mationem; sed castigabo te in
iudicio, ut non videaris tibi in-
noxius.
15. Quid clamas super contri-
tionem tua? insanabilis est dolor
tuus : propter multitudinem ini-
quitatis tuæ, et propter dura pec-
cata tua feci hæc tibi.
17. Obducam enim cicatricem
tibi.
Vocaverunt te Sion.
18. Conversionem tabernaculo-
rum Jacob.
19. Et multiplicabo eos, et non
minuentur.
20. Cætus ejus.
21, 22. Ut appropinquet mihi?
ait Dominus : et eritis mihi in po-
pulum, et ego ero vobis in Deum.

11.

15. Quid clamas super contri-
tionem tuam? violentus dolor
tuus, propter multitudinem ini-
quitatis tuæ invaluerunt peccata
tua.
17. Quia obducam vulnus tuum
cicatrice.
18. Transmigrationem taberna-
colorum Jacob.
19.
20.
21, 22.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXX Jeremiæ.

V 2. II., ✕ σεαυτῷ. Ms. Jes.
V. 6. Σ., ἀρηθς (sic). Idem.
Ibid. II., ✕ ὡς γυναικός etc. Idem.
V. 8. II., ✕ τῶν δυνάμεων. Idem. [Et Complut.
Dr.]

V. 10. Θ., ✕ σὺ δὲ μὴ φόβου etc. Idem. Drusius
vero ex Complut. Th., σὺ δὲ μὴ φοβοῦ, δοῦλέ μου
Ἰακώβ, λέγει Κύριος, οὐδὲ μὴ πτοηθῆς, Ἰσραήλ, ὅτι
ἰδοὺ ἐγὼ σώσω σε ἐκ γῆς μακρῆθεν, καὶ τὸ σπέρμα
σου ἐκ γῆς τῆς αἰχμαλωσίας αὐτῶν· καὶ ἀποστραφή-

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

- 41. 41. *Vacat.*
- 45. 45. *Vacat.*
- 47. 47. Ὅτι ἀνάξω τὸ ἱμά σου.
Ἐκλήθης. Π., ✕ Σιών.
- 48. 48. Τὴν ἀποικίαν Ἰακώβ.
- 49. 49. Καὶ πλεονάσω αὐτοὺς, καὶ οὐ
μὴ ἐλαττωθῶσι.
- 20. 20. Τὰ μαρτύρια αὐτῶν.

21, 22. Ἐπιστρέψαι πρὸς μέ;
✕ φησὶ Κύριος : καὶ ἔσεσθε ἔμοι
εἰς λαὸν, καὶ ἐγὼ ἔσομαι ὑμῖν εἰς
θεόν.

21, 22. Ἀποστρέψαι πρὸς μέ;
φησὶ Κύριος.

Ἰακώβ, λέγει Κύριος, μὴδὲ δε-
λιάσης, Ἰσραὴλ, ὅτι ἰδοὺ ἐγὼ σώζω
σε μακρόθεν, καὶ τὸ σπέρμα σου
ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας αὐτῶν, καὶ
ἐπιστρέψει Ἰακώβ, καὶ ἡσυχάσει
ἐν εὐπαθῆσει, καὶ οὐκ ἔσται ὁ ἐκφο-
βῶν.

41. ✕ Ὅτι μετὰ σοῦ εἰμι, φησὶ
Κύριος, τοῦ σώζειν σε, ὅτι ποι-
ήσω ἐσλείψιν ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνε-
σιν, εἰς οὓς διεσκόρπισά σε ἐκεῖ.
Καὶ παιδεύσω σε εἰς κρίσιν, καὶ
ἀθῶν οὐκ ἀθώσω σε.

45. ✕ Τί βοᾷς ἐπὶ τὸ σύντριμμα
σου; βίαιον τὸ ἄλγος σου· διὰ
πλήθος ἀνομίας σου ἰσχυσαν αἱ
ἀμαρτίαι σου.

47.

48. Τὴν ἀποικίαν ✕ σκηνωμά-
των Ἰακώβ.

49. ✕ Καὶ χέω αὐτοὺς, καὶ οὐ
μὴ συμκρυνθῶσιν.

20.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

- 41. 41. *Vacat.*
- 45. 45. *Vacat.*
- 47. Quia obducam vulnus tuum
cicatrice. 47. Quia reducam medellam
tuam.
Vocatus es. Omnes, Sion.
- 48. 48. Transmigrationem Jacob.
- 49. 49. Et multiplicabo eos et non
minuentur.
- 20. 20. Testimonia eorum.

21, 22. Ad revertendum ad me ?
dicit Dominus, et eritis mihi in po-
pulum, et ego ero vobis in Deum.

21, 22. Ad revertendum ad me ?
dicit Dominus.

que formides Israel : quia ecce
ego salvo te de longe, et semen
tuum de captivitate eorum, et re-
vertetur Jacob, et requiescet in
bono statu, et non erit qui exter-
reat.

41. Quia tecum sum, dicit Do-
minus, ad salvandum te, quia fa-
ciam consummationem in omni-
bus gentibus, in quas dispersi te
illuc. Et erudiam te in iudicium,
et innocentem faciendo non te fa-
ciam.

45. Quid clamas super contri-
tionem tuam? violentus dolor tuus,
propter multitudinem iniquitatis
tuæ invaluerunt peccata tua.

47.

48. Transmigrationem taberna-
culorum Jacob.

49. Et effundo eos, et non mi-
nuentur.

20.

21, 22. Ad revertendum ad me ?
dicit Dominus : et eritis mihi in
populum, et ego ero vobis in
Deum.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXX Jeremiæ.

ἔσται Ἰακώβ, καὶ ἀναπαύσει, καὶ περισσεύσει πᾶσι
τοῖς ἀγαθοῖς, καὶ οὐκ ἔσται ὁ φοβούμενος. Verba
Hieronymi sunt :

Tu ergo ne timeas, serve meus Jacob, ait Do-
minus, neque paveas, Israel. Quia ecce ego salvum te

faciam de terra loginqua, et semen tuum de terra
captivitatis eorum : et revertetur Jacob, et re-
quiescet, et cunctis affluent (sic) bonis, et non erit
quem formidet : quoniam tecum ego sum, ait Do-
minus, ut salvem te. Faciam enim consummatio-

nem in cunctis gentibus, in quibus dispersi te. Te autem non faciam in consummationem, sed castigabo (sive erudiam) te in iudicio: ut non tibi videaris innoxius (sive et mundaas non mundabo te).

Pergit postea Hieronymus: « Hæc περικοπή in LXX non habetur; et in plerisque codicibus Vulgatæ editionis sub asteriscis de Theodotione addita est. »

V. 14. Ex eodem ms. Jes. Drusius vero, ὅτι μετὰ σοῦ εἰμι, λέγει Κύριος, τοῦ σώζειν σε. Ποιήσω γὰρ συντέλειαν ἐν πάσι τοῖς ἔθνεσιν, ἐν οἷς διέσπειρά σε. Σὲ δὲ οὐ μὴ ποιήσω εἰς συντέλειαν· ἀλλὰ παιδεύσω

σε ἐν κρίσει, καὶ καθαρῶν οὐ καθαρῶ σε. [Quæ ex Complut. — Aquila, ὅταν παιδεύσω σε διὰ κρίσεως, ἀθῶον οὐ ποιήσω, quando castigabo te per iudicium, innocentem non faciam. Ex Lamberto Bos. Quod addendum. DRACH.]

V. 15. 'A., Θ., ✕ τί βοῆς etc. Ex eodem ms. Jes. Drusius vero: τί βοῆς ἐπὶ συντριμματί σου; ἀνίατος ὁ πόνος σου διὰ τοῦ πλῆθους τῆς ἀδικίας σου. Sic ille hæc ex Complutensi editione desumpta Theodotioni tribuit: quæ tamen non est vera Theodotionis versio, ut ex ms. Jes. probatur.

JEREMIÆ CAPUT XXXI.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

AKYAAΣ.

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

כִּזְמָא חֵן בְּדַבָּר עִם שְׂדֵי חַרֵּב 2
 וְהָלַךְ הַרְבִּיעַ יִשְׂרָאֵל 3
 וְהָיָה עַד וְיִלְחַתּוּ יְהוּדָה 8
 קָדַל גּוֹל

2.

8.

12 חֲרֵב

12.

13 וְשִׁכְחִיתִים מִזְמָנִם

13.

15 לְהַעֲמִים

15.

16 נָאִם-יְהוָה

16.

17 וְיֵשׁ תִּקְוָה לְאַחֲרֵיךָ נְאֻמֵּי-יְהוָה

17.

וְשָׁבֵר בָּנִים לְגִבְלִים

20 אֶזְכְּרֶנּוּ עַד

20.

21 הַצִּיבִי לְךָ צִיּוֹנִים 21
 שְׁמַיִתָא.

21.

שְׁכֵנֵי לְךָ

חֲבוּדִים

22 עַד-מַחֲוֵי תַחְמוֹקֶיךָ

22.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

2. Invenit gratiam in deserto populus, superstites gladii, eundo ad requiescere faciendum illum Israel. *Syrus et Hebraeus*, miserationem.

2. Invenit gratiam in deserto populus, qui remanserat a gladio: vadet ad requiem suam Israel.

2. Gratiam.

8. Inter eos cæcus et claudus, prægnans et pariens simul, cætus magnus.

8. Inter quos erunt cæcus et claudus, prægnans et pariens simul: cætus magnus.

8.

12. Et exsultabunt.

12. Laudabunt.

12.

13. Et lætificabo eos a mœrore suo.

13. Et lætificabo a dolore suo.

13. A dolore suo.

15. Consolari.

15. Consolari.

15. Consolari.

16. Dixit Dominus.

16. Ait Dominus.

16.

17. Et est spes novissimo tuo, dixit Dominus.

17. Et est spes novissimis tuis, dicit Dominus.

17.

Et revertentur filii ad terminum suum.

Et revertentur filii ad terminos suos.

20. Recordabor ejus adhuc.

20. Adhuc recordabor ejus.

20.

21. Statue tibi titulos. *Syrus*, signa.

21. Statue tibi speculam.

21. Speculatores.

Pone tibi.

Pone tibi.

Semi teipsam.

Cumulos altos.

Amaritudines.

22. Usquequo vertes te huc et illuc?

22. Usquequo deliciis dissolve-
 ris?

22.

Hieronymus vero in hunc locum sic habet : « Quodque sequitur : *Quid clamas super contritione tua? insanabilis est dolor tuus propter multitudinem iniquitatis tuæ*; in LXX non habetur : videlicet quia secundo dicitur, *propter multitudinem iniquitatis tuæ*. »

V. 17. Procopius in Leviticum : « Hæc novissima verba sic interpretatus est Aquila et Symmachus : *Quia obducam vulnus tuum cicatrice*. » [Ad Compl. hujus versiculi adde : καὶ διὰ τῶν ἀμαρτιῶν σου τῶν σκληρῶν ἐποίησά σοι ταῦτα. Veris : *Quid clamas super contritione tua? Insanabilis est dolor*

tuus propter multitudinem iniquitatis tuæ : et propter dura peccata tua hæc feci tibi. Complutensis versio magna ex parte apud Theodor. Vide edit. Rom. DRACH.]

Ibid. II., ✕ Σιών. Ms. Jes.

V. 18. 'Α., Θ., ✕ σκηνωμάτων Ἰακώβ. Idem.

V. 19. Θ., ✕ καὶ χέω αὐτούς etc. Idem. [Addidimus LXX. DRACH.]

V. 20. 'Ο Σύρος, συναγωγὰ αὐτοῦ. Theodoret.

V. 21. Σ., Θ., ✕ φησὶ Κύριος ; καὶ ἔσεσθε etc. Ms. Jes.

JEREMIE CAPUT XXXI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

2. Εὐρίσκιω χάριν ἐν ἐρήμῳ, λαὸν σεωσμένον ἐκ μαχαίρας, πορευόμενον ἀναπαύσαι τὸν Ἰσραήλ.

8.

12.

15.

15.

16.

17.

20. ✕ Πάλιν.

21. [Σκοπιὰς.]

(Μεταβολάς.)

22. Ἔως πότε καταθυθίσῃ εἰς βυθόν ;

SYMMACHUS.

2. Invenio gratiam in deserto, populum servatum ex gladio, euntem ut faciat requiescere ipsum Israel.

8.

12.

15.

15.

16.

17.

20. Rursum.

21. Speculas.

Transmutationes.

22. Usquequo demergeris in profundum ?

PATROL GR. XVI.

2. Εὐρον θερμὸν ἐν ἐρήμῳ μετὰ ὀλωλότων ἐν μαχαίρα. Βαδίσατε καὶ μὴ ἐλεήσατε τὸν Ἰσραήλ.

8. Ἐν ἑορτῇ φασέκ, καὶ τεκνοποιήσει θυγλὸν πολύν. Ἄλλος, ✕ ἐν αὐτοῖς τυφλὸς καὶ χωλὸς, ἔγκυος καὶ τίκτουσα ὀμοθυμαδόν, ἐκκλησία μεγάλη.

12. Καὶ εὐφρανθήσονται. Πάρες, ✕ καὶ ἀγαλιάσσονται.

15. Καὶ ποιήσω αὐτούς εὐφραυμένους.

15. Παύσασθαι.

16. Vacat. II., ✕ φησὶ Κύριος.

17. Vacat. II., ✕ καὶ ἔσται ἐλπὶς τῇ ἐσχάτῃ σου, φησὶ Κύριος. Μόνιμον τοῖς σοῖς τέκνοις. Ἄλλος, ✕ εἰς τὰ ὄρια αὐτῶν.

20. Μνησθήσομαι αὐτοῦ.

21. Στήσον σεαυτὴν Σιών. Ἄλλος, στήσον σεαυτῇ ἐπισκόπους.

Ποίησον.

Τιμωρίαν.

22. Ἔως πότε ἀποστρέψεις ;

2. Χάριν.

8.

12.

15. ✕ Ἀπὸ τῆς λύτης αὐτῶν.

15.

16.

17.

20.

21.

22.

THEODOTIO.

2. Gratiam.

8.

12.

15. A dolore suo.

15.

16.

17.

20.

21.

22.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON. Ἑλληνικοὶ γράμμασι.	ΑΚΥΤΑΑΣ.
כי-ברא יזרה חדשה בארץ נקבה הסיבב גבר		Ὅτι ἔκτισε Κύριος καινὸν ἐν θη- λείᾳ.
23 כה אמר יזרה צבאות אלהי ישראל	25.	23.
27 הרעתי את-בית ישראל ואוד- בית יהודה	27.	27. Καὶ σπερῶ τὸν οἶκον Ἰσραὴλ καὶ τὸν * οἶκον : Ἰούδα.
28 כאשר שקדתי עליהם לנודש לנתיץ ולהרים ולהאביד	28.	28.
30 ימות כל-האדם	30.	30. * Πᾶς ἄνθρωπος.
33 ועל-לבם	33.	33.
34 נאם-יזרה	34.	34.
37 אבאם	37.	37.
38 כמבול הגנאל ἀπὸ τοῦ πύργου γωνίας Ἀνανιῆλ.	38.	38.
39 עוד קרה הכוזה	39.	39.
40 וכל-העמק הפגרים והדשן וכל-השרמות	40.	40. Καὶ πάντα τὰ προαστεῖα.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

Quia creavit Dominus novum in terra : femina circumdabit virum.

23. Sic dicit Dominus exercituum Deus Israel.

27. Et seminabo domum Israel et domum Juda.

28. Quemadmodum vigilavi super eos ad evellendum, et destruendum, et evertendum, et perdendum.

30. Moriatur omnis homo.

33. Et super corde eorum.

34. Dixit Dominus.

37. Reprobabo.

38. A turre Hananeel. Syrus, a turre anguli Ananiel.

39. Ultra linea mensuræ.

40. Et omnem vallem cadaverum et cineris.

Et omnia arva.

VULGATA LATINA.

Quia creavit Dominus novum super terram : femina circumdabit virum.

23. Hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel.

27. Et seminabo domum Israel et domum Juda.

28. Sicut vigilavi super eos ut evellerem, et demolirer, et dissiparem, et disperderem.

30. Moriatur : omnis homo.

33. Et in corde eorum.

34. Ait dominus.

37. Abjiciam.

38. A turre Hananeel.

39. Ultra norma mensuræ.

40. Et omnem vallem cadaverum et cineris.

Et universam regionem mortis.

AQUILA.

Quia creavit Dominus novum in femina.

23.

27. Et seminabo domum Israel et domum Juda.

28.

30. Omnis homo.

33.

34.

37.

38.

39.

40.

Et omnia suburbana.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXI Jeremiæ.

V. 2. Σ., εὐρίσχω χάριν etc. Drusius ex scholio quodam Græco. [Eam. Symmachi versionem affert Theodoretus, qui legit, ἐν τῇ ἐρήμῳ. DRACH.]

In hunc locum Hieronymus : « Ridiculi Latini codices in hoc loco ambiguitate verbi Græci, pro calido, lupinos interpretati sunt : Græcum enim θερμὸν utrumque significat : quod et ipsum non habetur in Hebræo. Est enim scriptum, HEN, quod Aq., Symm. et Theod. χάριν, hoc est, gratiam, interpretati sunt. Soli LXX posuerunt calidum, putantes ultimam litteram MEM esse. Si enim legamus HEN per litteram NUN, gratia dicitur ; si per MEM, calor interpretatur. » Ibid. Theodoretus, τὸ θερμὸν, ὁ Σύρος καὶ ὁ Ἑβραῖος οἰκτιρμὸν ταπεινάσιν.

V. 8. Ἄλλος, * ἐν αὐτοῖς τυφλὸς etc. Ms. Jes.

V. 12. Π., * καὶ ἀγαλλιάσονται. Idem.

V. 13. Ἀ., Θ., * ἀπὸ τῆς λύπης αὐτῶν. Idem.

V. 15. Ἀ., * παρακληθῆναι. Idem.

V. 16. Π., * φησὶ Κύριος. Idem.

V. 17. Π., * καὶ ἔσται ἐλπὶς etc. Idem. [Complut., καὶ ἔσται ἐλπὶς τοῖς ἐσχάτοις σου, λέγει Κ., quæ melius concinunt cum Hebr. DRACH.]

Ibid. Ἄλλος, * εἰς τὰ ὄρια αὐτῶν. Idem. [Complut., καὶ ἐπιστρέφονται οἱ υἱοὶ εἰς τὰ ὄρια αὐτῶν. DRACH.]

V. 20. Σ., * πάλιν. Idem. [Pro Symmachi πάλιν, alii melius ponunt, ἔτι. Polygl. Bibel. DRACH.]

V. 21. Hieronymus : « Ubi nos diximus, usquequo deliciis dissolberis ? Symmachus posuit, usquequo demergeris in profundum ? Utramque autem

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Υ.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

Ἔτι ἐκτίσῃ Κύριος καινὴν ἐν θη-
λείῃ.

23.

27. Καὶ σπερῶ τὸν οἶκον Ἰσραὴλ
καὶ τὸν ἄλλου Ἰούδα.

28.

30.

33.

34.

37.

38.

39. (Τὸ σχοινίον) ἔτι ἐλπίς.

40.

SYMMACHUS.

Quia creavit Dominus novum in
femina.

23.

27. Et seminabo domum Israel,
et domum Juda.

28.

30.

33.

34.

37.

38.

39. Funiculus, adhuc spes.

40.

Ἔτι ἐκτίσῃ Κύριος σωτηρίαν εἰς
καταφύτευσιν καινὴν, ἐν σωτηρίᾳ
περιελεύσονται ἄνθρωποι.

23. Οὕτως εἶπε Κύριος. Ἄλλος
προστίθῃσι, ἄ τῶν δυνάμεων, ὁ
θεὸς Ἰσραὴλ.

27. Καὶ σπερῶ τὸν οἶκον Ἰσραὴλ
καὶ τὸν Ἰούδα.

28. Ὡς περ ἐγρηγόρου ἐπ' αὐ-
τοὺς καθαιρεῖν, καὶ κακοῦν. Ἄλ-
λοι, ἄ ἐκτίλλειν καὶ κατασπᾶν
καὶ ἀπολλύειν.

30. Ἀποθάνεται.

33. Καὶ ἐπὶ καρδίας αὐτῶν.

34. Vacat. II., ἄ φησι Κύριος.

37. Οὐκ ἀποδοκιμῶ. Οἱ λοιποὶ,
ἀποδοκιμῶ.

38. Ἀπὸ πύργου Ἀναμεθλ.

39. Ἡ διαμέτρῃσις αὐτοῦ. Ἄλλος,
ἔτι τὸ σχοινίον τῆς διαμετρήσεως.

40. Vacat.

Καὶ πάντες ἀσαρημῶθ. Ἄλλ.,
καὶ πᾶσαν ἀσαδημῶθ.

LXX INTERPRETES.

Quia creavit Dominus salutem
in plantationem novam, in salute
circuibunt homines.

23. Sic dixit Dominus. *Alius*
addit, virtutum, Deus Israel.

27. Et seminabo Israel et Juda.

28. Sicut vigilabam super eos ad
destruendum et affligendum. *Alii*,
ad exstirpandum et evellendum et
perdendum.

30. Morietur.

33. Et super corde eorum.

34. Vacat. *Omnes*, dicit Dominus.

37. Non reprobo. *Reliqui*, re-
probo.

38. A turre Anameel.

39. Dimensio ejus. *Alius*, adhuc
funiculus dimensionis.

40. Vacat.

Et omnes asaremoth. *Alius*, et
omnem asademoth.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXI Jeremiæ.

editionem ex toto posui, ut caput obscurissimum,
et Ecclesiæ continens sacramentum, a LXX (sive
quis alius hunc prophetam interpretatus est) aut
ignoratum, aut omissum ostenderem. Verbum
Hebraicum SIONIM, vel in *speculatores*, vel in *spe-*
culas vertitur, ut Aquila et Symmachus interpretati
sunt. Unde miror quid sibi voluerit Vulgata editio,
ut pro SIONIM, hoc est, pro *speculatoribus*, Sion
poneret, turbaretque lectoris intelligentiam etc. Drusius
ex editione Complutensi hoc adfert, στήσον
σαυτῆ ἐπισκόπους, quod Aquilæ esse putat. Forte
verterit Aquila, σκοπούς, speculatores, vel κατα-
σκόπους. Ibid. post ὤμους, Ms. Jes. notat ἄ σου.
Ibid. Ms. Jes. Ἄ., ἄ ἐμῶ σαυτῆν. Forte σεμι,
vel σεμ σαυτῆν. Ita ut vocem Hebraicam

Græcis litteris expresserit, ut non raro fecit.

Ibid. Symmachus, *transmutationes*. Hieronymus.
[Germanam Symmachi lectionem exhibet Lamb.
Bos, μεταλλαγᾶς. DRACH.]

V. 22. Symmachi Græca, ἕως, etc., quæ addi-
mus, prodeunt ex Lamberto Bos et ex concordantiis
Trommii Conradique Kircheri. DRACH.

Ibid. Lectionem Aquilæ et Symmachi Græce ad-
ferimus ex codice Colbertino, et ex Athanasio
p. 101. Easdem et Theodotionis Latine exhibet
Hieronymus : quem vide in hunc locum. [L. Bos :
Al., ἐκτίσῃ σε K. σωτηρία εἰς κατ-. Theod., ἐκτίσῃ
K. σωτηρίαν καινὴν, γυνὴ περιελεύσεται ἄνθρωποι
(quæ Græca magis Hebraico quam S. Hieronymi
Latinæ versioni consentiunt). Aq. et S., γυναικῶ

περιελεύσονται ἄνδρας. » DRACH.]

V. 23. ✕ τῶν δυνάμεων etc. Ms. Jes.

V. 27. Ἄ., Σ., ✕ οἴκον etc. Idem, et similiter sequentes versus 28, 30, 33, 34.

V. 37. *Οἱ λοιπ.*, ἀποδοκιμῶ etc. Ex Drusio. [Origen., τὸ οὐκ, παρὰ τοῖς λοιποῖς ἑρμηνευταῖς οὐκ ἔστιν, ἀλλὰ παρὰ τοῖς Ὁ'. *Illud οὐκ non habetur apud reliquos interpretes, habetur autem apud LXX. DRACH.*]

V. 38. Ὁ Σύρος, ἀπὸ τοῦ πύργου etc. Drusius ex Theodoretō.

V. 39. Hieronymus : « *Norma*, sive juxta Symmachum, *funiculus mensuræ*. » Theodoretus legit, τὸ σχοινίον τῆς διαμετρήσεως, i. e., *funiculus dimensionis*. [Hebr. Chetib, קרה, et Keri, קר. Dr.]

V. 40. In hunc versum sic habet Hieronymus : « *Et omnem vallem ruinarum*, (pro quibus Theodo-

JEREMIE CAPUT XXXII.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON
Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

AKYAAΣ.

2	2	2.
3	3.	3.
4	4.	4.
5	5.	5.
6	6	6.
7		7.
8	8.	8.
9	9.	9.
11	11.	11.

14 לקח את הספרים
VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

2. Et tunc virtus. Et Jeremihu propheta. Regis Juda.	2. Tunc exercitus. Et Jeremias propheta. Regis Juda.	2.
3. Rex Juda.	3. Rex Juda.	3.
4. Et Sedekihu rex Juda.	4. Et Sedecias rex Juda.	4.
5. Usquedum visitem eum, dixit Dominus : si dimicaveritis cum Chasdim, non prosperabimini.	5. Donec visitem eum, ait Dominus : si autem dimicaveritis adversus Chaldæos, nihil prosperum habebitis.	5.
6. Et dixit Jeremihu, Fuit verbum Domini ad me.	6. Et dixit Jeremias, Factum est verbum Domini ad me.	6.
7. Quia tibi iudicium redemptio-nis.	7. Tibi eniu competit ex propin-quitate.	7.
8. Filius patru mei secundum verbum Domini. Eme, quæso.	8. Filius patru mei secundum verbum Domini. Posside.	8.
9. Agrum ab Hanameel.	9. Agrum ab Hanameel.	9.
Filio patru mei, qui in Ana-thoth. Et appendi ei argentum septem siclos.	Filio patru mei, qui est in Ana-thoth. Et appendi ei argentum septem stateras.	
11. Præcepti, et jurium, et pa-tem.	11. Et stipulationes, et rata, et signa forinsecus.	11.
14. Tollendo libros.	14. Sume libros.	14.

tio ipsum verbum Hebraicum PHAGARIM) et cino- res et omnem Asaremoth, (quod melius legimus ASADEMOTH) pro quo Aquila suburbana interpre- tatus est. Vide item librum De nominibus He- braicis. Idem Hieronymus in Commentario : « Sade- moth, quod nos vertimus, in regionem mortis : unum nomen in duo verba dividendes ; SADE, quod dicitur regio ; et MOTH, quod interpretatur mortis :

pro quo Aquila vertit, suburbana, sive arva et rura. Colbertinus : Ἀσσαρημῶθ. Ἀκύλας, τὰ προσεταιροῦ ἐξέδωκεν. Theodoretus vero legit, καὶ πᾶσαν φάραγμα φαγαρίμ, καὶ σποδοῦ, καὶ πᾶσαν ἄσσαρημῶθ. [Complut., καὶ πᾶσαν φάραγμα φαγαρίμ καὶ σποδοῦ καὶ πᾶσαν Ἀσσαρημῶθ. Notandum in textu Hebr., Chetib, חֶתִּיב, hasseremoth, Keri autem, חֶתִּיבִּי, hassedemoth. DRACH.]

JEREMIAE CAPUT XXXII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

2.	2. Καὶ ✕ τότε : δύναμις. Καὶ Ἰερεμίας. Π., ✕ ὁ προφήτης. Βασιλέως ✕ Ἰούδα.	2.
3.	3. Βασιλεὺς ✕ Ἰούδα.	3.
4.	4. Καὶ Σεδεκίας.	4. ✕ Βασιλεὺς Ἰούδα.
5.	5. Vacat.	5. ✕ Ἔως οὐ ἐπισκέψομαι αὐ- τόν, φησὶ Κύριος. Ὅτι πολεμεῖ τοὺς Χαλδαίους, οὓς οὐ μὴ κατευ- θύνητε.
6.	6. Καὶ ✕ εἶπε Ἰερεμίας : Ὁ λόγος Κυρίου ἐγενήθη πρὸς ✕ μέ.	6.
7.	7. Ὅτι σοὶ κρίμα ✕ τῆς ἀγγι- στείας.	7.
8.	8. Τοῦ πατρός μου ✕ κατὰ τὸν λόγον Κυρίου. Κτῆσαι ✕ δὴ.	8.
9.	9. Τὸν ἀγρὸν Ἀναμεήλ. Πάντες, ✕ παρὰ : Ἀναμεήλ. Ἰοῦ ἀδελφοῦ πατρός μου. Πάν- τες, τὸν ἐν Ἀναθῶθ. Καὶ ἔστησα αὐτῷ ἑπτὰ σίκλους.	9.
✕ Τῷ ἀργυρίῳ : ἑπτὰ σίκλους.		
11.	11. Vacat. Π., ✕ τὴν ἐντολήν καὶ τὰ δικαιώματα, καὶ τὸ ἀποκε- καλυμμένον.	11
14.	14. Λάβε ✕ σὺν : τὸ βιβλίον.	14.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2.	2. Et tunc virtus. Et Jeremias. Omnes, propheta. Regis Juda.	2.
3.	3. Rex Juda.	3.
4.	4. Et Sedekias.	4. Rex Juda.
5.	5. Vacat.	5. Donec visitem eum, dicit Do- minus : quia oppugnat Chaldaeos, quos non superabit.
6.	6. Et dixit Jeremias : Verbum Domini factum est ad me.	6.
7.	7. Quia tibi iudicium propinqui- tatis.	7.
8.	8. Patris mei juxta verbum Do- mini. Posside utique.	8.
9.	9. Agrum Anameelis. Omnes ab Anameel. Filio fratris patris mei. Omnes, qui in Anathoth. Et statui ei septem siclos.	9.
Argento septem siclos.		
11.	11. Vacat. Omnes, praeceptum, et justificationes, et revelatum.	11.
14.	14. Accipe librum.	14.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ
Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

ΑΚΥΑΑΣ.

הגלוי הזה
15 יהוה צבאות אלהי ישראל עוד
17 אלהי אדני יהוה הנה ו אלהי
עשית
18, 19 יהוה צבאות שבו : גדל
העצה
אשר-עיניך פקחות
על-כל-דבני
וכפרי מעלליך
20 ובאדם
23 ציונה להם לעשות לא עשו
24 והרעב והדבר
היה והגך ראה
25 ואתה אכרת אלי אדני
27 הבסוני יפלא כל-דבר
28 את-העיר הזאת ביד הכשדים
וביד נבוכדראצר
29 ובא
30 אך
כי בני-ישראל אך מכעסים אחי
במעשה ידיהם נאם- יהוה
31 היתה לי העיר הזאת

15.

17.

18, 19.

20.

23.

24.

25.

27.

28.

29.

30.

31.

15.

17.

18, 19.

20.

23.

24.

25.

27.

28.

29. Καὶ εἰσελεύσονται.

30. Πλήν.

✕ Πλήν υἱοὶ Ἰσραὴλ παρώργισάν με ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν αὐτῶν, φησὶ Κύριος.

31.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

Apertum hunc.
15. Dominus exercituum Deus Israel : adhuc.
17. Ahab, Domine Deus : ecce tu fecisti.
18, 19. Dominus exercituum nomen ejus, magnum consilio.
Quia oculi tui aperti.
Super omnes vias.
Et secundum fructum studiorum suorū.
20. Et in homine.
23. Præcepisti eis ad faciendum, non fecerunt.
24. Et famis et pestis.
Fuit : et ecce tu vides.
25. Et tu dixisti ad me, Domine.
27. Numquid a me purificabitur omne verbum?
28. Urbem hanc in manu Chasdim, et in manu Nabuchadresar.
29. Et venient.
30. Profecto.
Quia filii Israel profecto irritantes me in opere manuum suarum, dixit Dominus.
31. Fuit mihi urbs hæc.

Hunc qui apertus est.
15. Dominus exercituum Deus Israel : adhuc.
17. Heu, heu, heu, Domine Deus : ecce tu fecisti.
18, 19. Dominus exercituum nomen tibi. Magnus consilio.
Cujus oculi aperti sunt.
Super omnes vias.
Et secundum fructum inventionum ejus.
20. Et in hominibus.
23. Mandasti eis ut facerent, non fecerunt.
24. Et famis et pestilentiae.
Acciderunt, ut tu ipse cernis.
25. Et tu dicis mihi, Domine.
27. Numquid mihi difficile erit omne verbum?
28. Civitatem istam in manus Chaldæorum, et in manus (regis Babylonis).
29. Et venient.
30. Jugiter.
Fili Israel, qui usque nunc exacerbant me in opere manuum suarum, dicit Dominus.
31. Facta est mihi civitas hæc.

15.

17.

18, 19.

Aperti.

20.

23.

24.

25.

27.

28.

29. Et ingredientur.

30. Cæterum.

Cæterum filii Israel irritaverunt me in operibus manuum suarum, dicit Dominus.

31.

15. Τὸ ἀνεγνωσμένον. Π., ✕ τοῦτο.
15. Κύριος · Ἔτι.
15. ✕ Παντοκράτωρ Θεὸς Ἰσραὴλ · Ἔτι.
17. 17. Ὁ ὢν Κύριε, Κύριε, (sic)
✕ ἰδοὺ : ἐποίησας.
- 17.
- 18, 19. 18, 19. Κύριος μεγάλης βουλῆς.
18, 19. ✕ Τῶν δυνάμεων ὄνομα αὐτῶ : μεγάλης βουλῆς.
✕ Ἀνεωγμένοι.
- 18, 19.
- Οἱ ὀφθαλμοὶ σου.
Εἰς τὰς ὁδοὺς. Π., ✕ πάσας : ὁδοὺς.
- ✕ Καὶ κατὰ τοὺς καρποὺς τῶν ἐπιτηδευμάτων αὐτῶν.
20. 20. Καὶ ἐν τοῖς γηγενέσι. Οἱ
λοιποὶ, καὶ ἐν τοῖς ἀνθρώποις.
- 20.
23. 23. Ἐνετελεῖ αὐτοῖς οὐκ ἐποίησαν. Π., ✕ ποιεῖν : οὐκ ἐποίησαν.
- 23.
24. 24. Καὶ τοῦ λιμοῦ. Π., ✕ καὶ τοῦ θανάτου.
- 24.
25. 25. Ἐγένετο. Π., ✕ καὶ ἰδοὺ σὺ ὄραξ.
25. Καὶ σὺ λέγεις πρὸς με, ✕ Κύριε.
- 25.
27. ✕ Πᾶς λόγος ; 27. Μὴ ἀπ' ἐμοῦ ἀποκρυβήσεται τι ;
- 27.
28. 28. Ἡ πόλις αὕτη εἰς χεῖρας.
28. ✕ Εἰς χεῖρας Χαλδαίων καὶ εἰς χεῖρας Ναβουχοδονόσορ.
- 28.
29. 29. Καὶ ἤξουσιν.
- 29.
30. 1. Μόνοι. 2. Διόλον. 30. Μόνοι.
- ✕ Πλὴν υἱοὶ Ἰσραὴλ παρώργισάν με ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν αὐτῶν, φησὶ Κύριος.
30. 30. Μόνοι.
31. 31. Ἦν ✕ μοι : ἡ πόλις αὕτη.
- 31.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

15. Lectum. Omnes, hunc.
15. Dominus : Adhuc.
15. 15. Omnipotens Deus Israel : Adhuc.
17. 17. Qui es, Domine, Domine, ecce fecisti.
- 17.
- 18, 19. 18, 19. Dominus magni consilii.
- 18, 19. Virtutum nomen ipsi : magni consilii.
- Oculi tui.
Ad vias. Omnes, omnes vias.
Vacat.
- Aperti.
20. 20. Et in terrigenis. Reliqui, et in hominibus.
- 20.
23. 23. Præcepisti eis non fecerunt. Omnes, facere non fecerunt.
- 23.
24. 24. Et famis. Omnes, et mortis. Factum est. Omnes, et ecce tu vides.
- 24.
25. 25. Et tu dicis ad me, Domine.
- 25.
27. 27. Num a me abscondetur quicquam ?
- 27.
28. 28. Urbs hæc in manus.
28. In manus Chaldæorum, et in manus Nabuchodonosor.
29. 29. Et venient.
- 29.
30. 1. Soli. 2. Jugiter. 30. Soli.
30. 30. Soli.
31. 31. Erat mihi urbs hæc.
- 31.
- Cæterum filii Israel irritaverunt me in operibus manuum suarum, dicit Dominus.

TO EBPAIKON.

32 בני ישראל ובני יהודה
35 להעביר
36 העיר הזאת
40 מאחריהם להיכבד אותם

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

32.
35.
36.
40.

ΑΚΥΤΑΑΣ.

32.
35. Τοῦ παράγειν.
36. ✕ Ταύτην.
40.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

32. Filiorum Israel et filiorum
Juda.
35. Ad transire faciendum.
36. Civitatem hanc.
40. A posterioribus eorum ad
benefaciendum me eis.

VULGATA LATINA.

32. Filiorum Israel et filiorum
Juda.
35. Ut initiarent.
36. Civitatem hanc.
40. Et non desinam eis benefa-
cere.

AQUILA.

32.
35. Ut transducerent.
36. Hanc.
40.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXII Jeremiæ.

V. 2. ✕ τότε. Ms. Jes. itemque sequentes lectiones vers. 3 et 4 cum asteriscis.

V. 5. Θ., ἕως οὗ etc. Drusius hunc locum, qui in LXX desideratur, sic adfert ex Complutensi: ἕως οὗ σκέψωμαι αὐτόν, λέγει Κύριος· ἐὰν δὲ πολεμήσετε κατὰ τῶν Χαλδαίων, οὐκ εὐδοθήσεσθε. Hieronymus vero: « Quodque sequitur, donec visitem eum, dicit Dominus, et si pugnaveritis adversus Chaldaeos, nihil prosperam habebitis, in LXX non habetur. » [Alii, ὅτι παλαμείτε τοὺς Χ., εἰς οὓς μὴ κατευθύνητε. Alii, εἰς οὓς οὐ μὴ κατευθύνθη. Alii, ...πολεμή τοὺς Χ. εἰς οὓς οὐ μὴ κατευθύνηται. Alii, ...ὅτι ἂν πολεμήτε τοὺς Χ. οὐ μὴ κατευθύνητε. Ex Polygl.-Bibel. DRACH.]

V. 6. ✕ εἶπε Ἱερεμίας etc., quæ asteriscis notantur usque ad versum 20 ex eodem ms. Jes.

V. 7. Ed. Rom., ὅτι σοὶ κρίσις παραλαβεῖν, quia tibi jud. accipere. Sic etiam Alex., sed κρίμα. DRACH.

V. 8. ✕ ὃς, Alex., σεαυτῷ. IDEM.

V. 11. דָּבַרְנִי. Alex., ἀνεγνωσμένον, lectum. Et sic etiam ipsa Rom. ed. mox v. 14, ubi Lud. Cappellus, in notis criticis, rescribendum suspicatur ἀνεψγμένον, ut respondeat voci Hebraicæ. Sed ingeniose defendit Schleusnerus receptam lectionem

gravibus his verbis: « Non animadvertit LXX sensum h. l. liberius quidem nec tamen male expressisse, exemplum enim instrumenti aperti, legere ac emtionis conditiones cognoscere cupientibus destinatum erat, et τὸ ἀνεγνωσμένον h. l. non tam significat, quod legitur, sive legebatur, quam quod legi et inspicere poterat. » IDEM.

V. 19. II., πάσας. Sic etiam Complut. IDEM.

Ibid. Θ., καὶ κατὰ etc. Complut., καὶ κ. τὸν καρπὸν τ. ἑ. α. IDEM.

V. 20. Οἱ λοιποὶ, ἐν τοῖς ἀνθρώποις. Ms. Jes.

V. 23. II., ✕ ποιεῖν. Idem usque ad versum 29.

V. 24. II., ✕ καὶ τοῦ θανάτου. Ms. Jes. ubi ait Drusius: alibi καὶ τοῦ λοιμοῦ legi, alibi vero, καὶ τοῦ θανάτου. [Ald., λοιμοῦ. Complut., λιμοῦ καὶ λοιμοῦ. DRACH.]

Ibid. II., καὶ ἰδοὺ etc. Complut., καὶ ἰδοὺ σὺ βλέπεις. DRACH.

V. 29. Hieronymus: « Melius Aquila, qui pro eo quod scriptum est venient, transtulit εἰσελεύσονται, hoc est, ingredientur civitatem. Neque enim absentes erant, ut venirent: quippe qui circumdederant Jerusalem, sicut Scriptura testatur. » Et infra: « Verbum enim BAU, ambiguitate sui, et venient,

JEREMIÆ CAPUT XXXIII.

TO EBPAIKON.

2 הַכֹּזֵב 2
4 עַל בְּתוּ 4
9 אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה אִתְּם 9
11 מִבָּאִים יְהוּדָה 11
12 כֹּאֶן-אִתּם 12
14 הֲנֵה יָמַיִם בָּאִים נָא-יְהוָה 14
הַקְּבֹוֹתֵי אֶרֶץ-הַדְּבַר הַסּוֹב אֲשֶׁר
בְּדַרְזוֹ אֶל-בֵּית יִשְׂרָאֵל וְעַל בֵּית יְהוּדָה

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

2.
4.
9.
11.
12.
14.

ΑΚΥΤΑΑΣ.

2.
4.
9. ✕ Αὐτοῖς.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

2. Ad stabilendum illud.
4. Super domos.
9. Quæ ego faciens eis.
11. Adducentium confessionem.
12. Absque homine.

VULGATA LATINA.

2. Et paraturus.
4. Ad domos.
9. Quæ ego facturus sum eis.
11. Et portantium vota.
12. Absque homine.

AQUILA.

2.
4.
9. Eis.

14. Ecce dies veniunt, dicit Dominus, et confirmabo verbum bo-

14. Ecce dies veniunt, dicit Dominus, et suscitabo verbum bo-

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Θ.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

32.	32. Υἱὼν Ἰσραὴλ καὶ ✕ υἱὼν Ἰουδα.	32.
35. Τοῦ παράγειν.	35. Τοῦ ἀναφέρειν.	35. Τοῦ ἀναφέρειν.
36. ✕ Ταύτην.	36. Τὴν πόλιν.	36.
40.	40. Ὅπισθεν αὐτῶν ✕ ὥστε ἀγαθοποιεῖ με αὐτούς.	40.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
32.	32. Filiorum Israel et filiorum Juda.	32.
35. Ut transducerent.	35. Ut offerrent.	35. Ut offerrent.
36. Hanc.	36. Civitatem.	36.
40.	40. Post eos ita ut benefaciam eis.	40.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXII Jeremiæ

et *ingreduntur* sonat.)

V. 30. Hieronymus : « Verbum Hebraicum ACH, Aquila interpretatus est πλὴν, quod conjunctionem significat, *verumtamen*. Symmachi prima editio, et LXX et Theodotio *solos* interpretati sunt. Secunda quippe Symmachi vertit *διόλον*, quem et nos in presentiarum secuti sumus, *jugiter*. » [Lamb. Bos : « Sym., δι' ὄλου. Sic etiam scribit Polyglot.-Bibel. DRACH.]

Ibid. 'A., Σ., ✕ πλὴν υἱοὶ Ἰσραὴλ etc. Ms. Jes. Drusius vero hanc lectionem adfert, deficientibus LXX, υἱοὶ Ἰσραὴλ οἱ παραπικρύνουσι με ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν αὐτοῦ, λέγει Κύριος. [Ex Compl. Dr.] Hieronymus vero : « Filii Israel qui usque nunc exacerbant me in opere manuum suarum, dicit Dominus. In LXX non habetur, et de Hebraico additum est. »

V. 31. ✕ μοι. Ms. Jes.

V. 32. ✕ υἱὼν. Idem.

V. 35. Hieronymus : « Pro *intiant*, in Hebraico scriptum est EBIB, quod Aquila et Symmachus, *transducerent* ; LXX et Theodotio interpretati sunt, *offerrent*. » [Aq. et Sym. lectionem Græcam addidimus ex Lamberto Bos. DRACH.]

V. 36. 'A., Σ., ✕ ταύτην. Ms. Jes.

Ibid. רבדבר, et in *pesti*. LXX, καὶ ἐν ἀποστολῇ, et in *missione*. Immerito conjecit Lud. Cappellus legendum esse ἀπολωῆ ; apposite autem observavit Sixtus Amama, in Anti-Barbaro biblico lib. iv, ad h. l., *pestem* in biblica dialecto, *missionem* nuncupari ; quia a Deo *immittitur*. Sic ps. LXXVII, *missionem*, מַחֲרָשׁ, *angelorum malorum*, quod LXX senes de pestilentia intelligentes reddiderunt, ἀποστολὴν δι' ἀγγέλων πονηρῶν. Et Baruch II, 23, ἐν λιμῷ καὶ ἐν βομφαίᾳ καὶ ἐν ἀποστολῇ, in *fame*, in *gladio* et in *missione*, i. e. peste, ut exponunt Grotius et Calmetus. DRACH.

V. 40. ✕ ὥστε ἀγαθοποιεῖν με αὐτούς. Ms. Jes.

V. 41. נִכְנַח, in *veritate*. Aq., ἐν ἀληθείᾳ, in *veritate*. LXX, ἐν πίστει, in *fide*. Vulg., in *veritate*. Ex L. Bos. Addendum. DRACH.

V. 44. הַשְּׂדֵה הַיְרֵי רֶבֶר, et in *urbibus plantitie*. Aq. et Sym., καὶ ἐν πόλεσι τῶν πεδινῶν, et in *urbibus plantierum*. LXX, καὶ ἐν πόλεσι τῆς Σεφλά (aliter, Σεφλά, cod. Vatic.), et in *civitatibus ipsius Sephela*. Vulg., et in *civitatibus campestribus*. Addendum. IDEM.

JEREMIAE CAPUT XXXIII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Θ.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

2. Εἰς τὸ ἐπιτελεῖσαι αὐτό.	2. Τοῦ ἀνορθῶσαι αὐτήν.	2.
4.	4. Περὶ οἰκῶν. Ἄλλος, περὶ τῶν οἰκιῶν.	4.
9. ✕ Αὐτοῦ;	9. Ἄ ἐγὼ ποιήσω. Ἄλλος, ✕ εἰμὶ ποιῶν.	9.
11.	11. Καὶ εἰσοίσουσι δῶρα ✕ εἰνέσεως.	11.
12.	12. ✕ Παρὰ τὸ μὴ εἶναι ἀνθρώπων. II., id.	12.
14.	14. Vacat.	14. ✕ Ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, φησὶ Κύριος, καὶ ἀναστήσω τὸν λόγον μου τὸν ἀγαθόν, ὃν ἐλάλησα ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰσραὴλ, καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰουδα.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
2. Ad perficiendum ipsum.	2. Ad reparandum illam.	2.
4.	4. Circa domos. <i>Alius, idem</i> .	4.
9. Eis.	9. Quæ ego faciam. <i>Alius, sum faciens</i> .	9.
11.	11. Et afferent dona laudis.	11.
12.	12. Eo quod non sit homo. <i>Omnes, id.</i>	12.
14.	14. Vacat.	14. Ecce dies veniunt, dicit Dominus, et suscitabo verbum meum

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γραμμασι.

ΑΚΥΑΑΣ.

15 בימים ההם ובעת ההיא אצמיח לדוד צמח צדקה ועשה משפט וצדקה בארץ	15.	15.
16 בימים ההם תישע יהודה וירושלם תשטן לבסח זה אשר- יקרא-לה יהודה ו צדקת	16.	16.
17 כי-נה אמר יהודה לא-יכרת לדוד איש ושב אל-כסא בית-ישראל	17.	17.
18 לטהגים הללים לא-יכרת איש מלפני מעלה עלה ומקביר מנהה ועשה זבח כל-הימים	18.	18.
19 ויהי דבר-יהודה אל-ירמיהו לאמור	19.	19.
20 מה אמר יהודה אם-תפיד את- בריתי היום וארץ-בריתי הלילה ולבלתי היח יומם-ולילה בעתם	20.	20.
21 גם-בריתי תפר אדחוד עבדי כהיות-לו בן מלך על-כסאו ואת- הללים הכהנים משרתי	21.	21.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

num, quod locutus sum ad domum Israel, et super domum Juda.	num quod locutus sum ad domum Israel, et ad domum Juda.	
15. In diebus illis et in tempore illo germinare faciam ipsi David germen justitiæ, et faciet iudicium et justitiam in terra.	15. In diebus illis, et in tempore illo, germinare faciam David ger- men justitiæ: et faciet iudicium et justitiam in terra.	15.
16. In diebus illis salvabitur Juda, et Jerusalem habitabit in fiducia: et iste qui vocabit eam, Dominus justitia nostra.	16. In diebus illis salvabitur Juda, et Jerusalem habitabit con- fidenter: et hoc est nomen, quod vocabunt eum: Dominus justus noster.	16.
17. Quia sic dixit Dominus: Non excidetur ipsi David vir, sedens super solium domus Israel.	17. Quia hæc dicit Dominus: Non interibit de David vir, qui se- deat super thronum domus Israel.	17.
18. Et sacerdotibus levitis non excidetur vir a facie mea, ascen- dere faciens holocaustum, et ad- olens munus, et faciens sacrificium omnibus diebus.	18. Et de sacerdotibus et de le- vitis non interibit vir a facie mea, qui offerat holocaustum, et in- cendat sacrificium, et cædat victi- mas omnibus diebus.	18.
19. Et fuit verbum Domini ad Jeremihu, dicens.	19. Et factum est verbum Do- mini ad Jeremiam, dicens.	19.
20. Sic dixit Dominus: Si in- fringatis pactum meum diei, et pactum meum noctis, ut non sit dies et nox in tempore suo.	20. Hæc dicit Dominus: Si irri- tum potest fieri pactum meum cum die, et pactum meum cum nocte, ut non sit dies, et nox in tempore suo.	20.
21. Etiam pactum meum dissi- pabitur cum David servo meo: ut non sit ei filius rex super solium ejus, et cum levitis sacerdotibus ministris meis.	21. Et pactum meum irritum esse poterit cum servo meo, ut non sit ex eo filius qui regnet in throno ejus, et levitæ et sacerdotes mini- stri mei.	21.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΑΝ.

15. *Vacat.* 15. ✕ Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις καὶ ἐν τῷ καιρῷ ἐκαίνη ἀνατελῶ τῷ Δαυὶδ ἀνατολὴν δικαίαν, ποιῶν κρίμα καὶ δικαιοσύνην ἐν τῇ γῆ.
16. *Vacat.* 16. ✕ Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις σωθήσεται ἡ Ἰουδαία, καὶ Ἱερουσαλήμ κατασκηνώσει πεποιθυῖα· καὶ τοῦτο τὸ ὄνομα ὃ καλέσει αὐτήν, Κύριος δίκαιος σὺν ἡμῖν.
17. *Vacat.* 17. ✕ Ὅτι τάδε λέγει Κύριος, Οὐκ ἐξολοθρευθήσεται τῷ Δαυίδ ἀνὴρ καθήμενος ἐπὶ θρόνου οἴκου Ἰσραὴλ.
18. *Vacat.* 18. ✕ Καὶ τοῖς ἱερεῦσι τοῖς λευταῖς οὐκ ἐξολοθρευθήσεται ἀνὴρ ἐκ προσώπου μου ἀναφέρων ὀλοκαυτώματα, καὶ θύων θυσίαν, καὶ ποιῶν θυμίαμα πάσας τὰς ἡμέρας.
19. *Vacat.* 19. ✕ Καὶ ἐγένετο λόγος Κυρίου πρὸς Ἱερεμίαν λέγων.
20. ✕ (Ἐὰν διασκεδάσετε.) *Vacat.* 20. ✕ Τάδε λέγει Κύριος· Εἰ διασκεδάσετε διαθήκην μου τὴν ἡμέραν, καὶ τὴν διαθήκην μου τὴν νύκτα, τοῦ μὴ εἶναι ἡμέραν καὶ νύκτα ἐν καιρῷ αὐτῶν.
21. *Vacat.* 21. ✕ Καὶ γὰρ ἡ διαθήκη μου διασκεδασθήσεται μετὰ Δαυὶδ τοῦ δούλου μου, τοῦ μὴ εἶναι αὐτῷ υἱὸν βασιλεύοντα ἐπὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ, καὶ ἡ πρὸς τοὺς λευίτας τοὺς ἱερεῖς λειτουργούντάς μοι.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

15. *Vacat.* 15. In diebus illis et in tempore illo oriri faciam ipsi David ortum justum, faciens iudicium et iustitiam in terra.
16. *Vacat.* 16. In diebus illis salvabitur Judæa, et Jerusalem habitabit confidens : et hoc est nomen quod vocabit eam, Dominus justus nobiscum.
17. *Vacat.* 17. Quia hæc dicit Dominus, Non exterminabitur ipsi David vir sedens super thronum domus Israel.
18. *Vacat.* 18. Et sacerdotibus levitis non exterminabitur vir a facie mea, offerens holocausta, et sacrificans sacrificium, et faciens incensum omnibus diebus.
19. *Vacat.* 19. Et factum est verbum Domini ad Jeremiam, dicens.
20. Si dissipaveritis. *Vacat.* 20. Hæc dicit Dominus : Si dissipaveritis testamentum meum die, et testamentum meum nocte, ut non sit dies et nox in tempore suo.
21. *Vacat.* 21. Etiam testamentum meum dissipabitur cum David servo meo ; ut non sit ipsi filius regnans super throno ipsius, et quod cum levitis sacerdotibus ministrantibus mihi.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γραμμασι.	AKYAAΣ.
22 אשר לא- יספר צבא השמים ולא ימד חול הים כן ארבה את-זרע חד עבדי ואת- הלזים משרתי אתי	22.	22.
23 ויהי דבר- יהוה אל- ירמיהו לאמר	23.	23.
24 הלוא ראית כה- העם הזה דברו לאמר שתי המשפחות אשר בחר יהוה בהם וימאסם ואת- עמי ינאצן מהיות עוד גוי לפניהם	24.	24.
25 כה אמר יהוה אם- לא בריתי יוסם תלילה חקות שמים וארץ לא שמתי	25.	25.
26 גם- זרע יעקוב וחד עבדי אמאם בוקחת כזרע משלים אל-זרע אברהם ישחק ויעקב כי- אשוב את- שבותם ורחמתיים	26.	26.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

22. Quia non numerabitur exercitus caelorum, nec mensurabitur arena maris: sic multiplicabo semen David servi mei, et levitas ministrantes mihi.

23. Et fuit verbum Domini ad Jeremihum dicendo.

24. Nonne vidisti quid populus iste locuti sint? dicendo: Duæ familiae quas elegerat Dominus in eis, eas reprobavit, et populum meum irritant, et non sit amplius gens coram iis.

25. Sic dixit Dominus, Si non pactum meum die ac nocte, statuta caelorum et terræ non posui.

26. Etiam semen Jacob et David servi mei reprobabo, ut non capiam de semine ejus dominantes in semen Abraham, Isaac, et Jacob: nam reducam captivitatem eorum, et miserebor eorum.

VULGATA LATINA.

22. Sicuti enumerari non possunt stellæ cæli, et metiri arena maris: sic multiplicabo semen David servi mei, et levitas ministros meos.

23. Et factum est verbum Domini ad Jeremiam, dicens.

24. Numquid non vidisti quid populus hic locutus sit? dicens: Duæ cognationes, quas elegerat Dominus, abjectæ sunt: et populum meum despexerunt, eo quod non sit ultra gens coram eis.

25. Hæc dicit Dominus: Si pactum meum inter diem et noctem, et leges cælo et terræ non posui.

26. Equidem et semen Jacob et David servi mei projiciam, ut non assumam de semine ejus principes seminis Abraham, Isaac, et Jacob; reducam enim conversionem eorum et miserebor eis.

AQUILA.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXIII Jeremiæ.

V. 2. Σ., εις τὸ ἐπιτελέσαι. Ms. Jes. Idem vero ad v. 4. in textu habet, περὶ τῶν οἰκιῶν, ad marg., περὶ οἰκίας. (*) Et v. 5. ✕ τοῦ πληρῶσαι, et ✕ τῆ: ὄργῃ, et ✕ τῷ: θυμῷ. (**) Et v. 9. ✕ μοι: εἰς εὐφροσύνην. (***) Ibid. ✕ εἶμι ποιῶν: Ἀ., Σ., ✕ αὐτοῖς: V. 11. δῶρα ✕ αἰνέσεως. V. 12. Π., ✕ παρὰ τὸ μὴ εἶναι ἀνθρώπων. Quæ compendii causa hic semel notasse satis erit.

Versu 14. Θ., ✕ ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται etc. Hæc ms. Jes. usque ad finem capituli ex Theodotione

(*) Hoc in versu primum occurrit, על בתי העיר, super domos urbis. LXX, περὶ οἰκων τῆς πόλεως. Complut., οἰκιῶν. Secundo, בתי בלכי, et super domos regum. Edit. Rom., καὶ περὶ οἰκων βασιλέως. Alex. et Complut., α. π. οἰκίας β., et circa domum regis. DRACH.

(**) Græca Vulg.: τοῦ μάχεσθαι πρὸς τοὺς Χαλδαίους, καὶ πληρῶσαι αὐτὴν τῶν νεκρῶν τῶν ἀνθρώπων, οὓς ἐπάταξα ἐν ὄργῃ μου καὶ ἐν θυμῷ μου. IDEM.

(***) Vulg.: καὶ ἔσται εἰς εὐφροσύνην. Hoc μοι addunt etiam Complut. aliaque exemplaria. IDEM.

supplet, quia in LXX desiderabantur. Drusius vero alteram ex editione Complutensi versionem adfert [quam deserpserat, ut ipse fatetur, ex edit. Rom. DR.] : nempe,

14. Ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, λέγει Κύριος, καὶ ἀνστήσω τὸ ρῆμα τὸ ἀγαθὸν, ὃ ἐλάλησα ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰσραὴλ, καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰούδα.

15. Ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις, καὶ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, βλαστῆσαι ποιήσω τῷ Δαυὶδ βλαστὸν δικαιοσύνης [apud Theodor. pro his legitur, ἀναταλῶ κί-

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
22.	22. <i>Vacat.</i>	22. ✕ Ὡς οὐκ ἐξαριθμηθήσεται ἡ δύναμις τοῦ οὐρανοῦ, οὐδὲ ἐκμετρηθήσεται ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης· οὕτως πληθυνῶ τὸ σπέρμα Δαυὶδ τοῦ δούλου μου, καὶ τοὺς λευίτας τοὺς λειτουργούντάς μοι.
23.	23. <i>Vacat.</i>	23. ✕ Καὶ ἐγένετο λόγος Κυρίου πρὸς Ἱερεμίαν λέγων.
24.	24. <i>Vacat.</i>	24. ✕ Ἄρα γε οὐκ ἴδες τί ὁ λαὸς οὗτος ἐλάλησαν; λέγοντες, Αἱ δύο πατριαὶ ἃς ἐξελέξατο Κύριος ἐν αὐταῖς, καὶ ἰδοὺ ἀπίωσατο αὐτούς, καὶ τὸν λαόν μου παρώξυναν τοῦ μὴ εἶναι ἐτι ἐνώπιόν μου.
25.	25. <i>Vacat.</i>	25. ✕ Τάδε λέγει Κύριος, Εἰ μὴ τὴν διαθήκην μου ἡμέρας καὶ νυκτός, ἀκριβάσματα οὐρανοῦ καὶ γῆς οὐκ ἔταξα.
26.	26. <i>Vacat.</i>	26. ✕ Καὶ γε τὸ σπέρμα Ἰακώβ καὶ Δαυὶδ τῶν δούλων μου ἀποδοκιμῶ τοῦ μὴ λαβεῖν ἐκ τοῦ σπέρματος αὐτοῦ ἄρχοντα πρὸς τὸ σπέρμα Ἀβραάμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, ὅτι ἐπιστρέψω τὴν ἐπιτροπὴν αὐτῶν, καὶ οἰκτειρήσω αὐτούς.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

22.	22. <i>Vacat.</i>	22. Sicut non numerabitur virtus caeli, nec mensurabitur arena maris: sic multiplicabo semen David servi mei, et levitas ministrantes mihi.
23.	23. <i>Vacat.</i>	23. Et factum est verbum Domini ad Jeremiam, dicens.
24.	24. <i>Vacat.</i>	24. Annon vidisti quid populus hic locuti sunt? dicentes, Duæ familiae quæ elegit Dominus in eis: et ecce expulit eos: et populum meum irritaverunt, ut non sit ultra in conspectu meo.
25.	25. <i>Vacat.</i>	25. Hæc dicit Dominus, Si non testamentum meum die ac nocte, accurata statuta caeli et terræ non posui.
26.	26. <i>Vacat.</i>	26. Etiam semen Jacob et David servorum meorum reprobo, ut non accipiam de semine ejus principem ad semen Abraham et Isaac et Jacob, quia reverti faciam reversionem eorum, et miserabor eos.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXIII Jeremiæ.

ρας τῷ Δαυίδ. Dr.], καὶ βασιλεύσει βασιλεὺς, καὶ συνίεται, καὶ ποιήσει κρίμα καὶ δικαιοσύνην ἐν τῇ γῆ.

16. Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκεῖναις σωθήσεται Ἰούδας, καὶ Ἱερουσαλήμ κατοικήσει πεποιθότως, καὶ τοῦτό ἐστιν τὸ ὄνομα ὃ καλέσουσιν (Theodoret., ὃ κληθήσεται) αὐτῷ, Κύριος δίκαιος ἡμῶν (Theodoret., Κύριος δικαιοσύνη ἡμῶν).

17. Ὅτι οὕτω λέγει Κύριος, Οὐκ ἐπιλείψει τῷ Δαυίδ ἀνὴρ καθήμενος ἐπὶ τοῦ θρόνου Ἰσραὴλ.

18. Καὶ ἐκ τῶν ἱερέων καὶ λευιτῶν οὐκ ἐκλείψει [Theodor., οὐκ ἐξολοθρευθήσεται. Dr.] ἀνὴρ ἐνώπιόν μου, προσφέρων ὀλοκαύτωμα, καὶ θυμιῶν δῶρον, καὶ ποιῶν θυσίαν πάσας τὰς ἡμέρας.

19. Καὶ ἐγένετο ῥῆμα Κυρίου πρὸς Ἱερεμίαν λέγων.

20. Οὕτω λέγει Κύριος, Ἐὰν ἠθετημένη ποιήσῃς τὴν διαθήκην μου τὴν κατὰ τῆς ἡμέρας, καὶ τὴν διαθήκην μου τὴν κατὰ τῆς νυκτός, ὥστε μὴ εἶναι ἡμέραν καὶ νύκτα ἐν τῷ καιρῷ αὐτῶν,

21. Καὶ ἡ διαθήκη μου ἠθετημένη ἔσται μετὰ τοῦ Δαυίδ τοῦ δούλου μου, ὥστε μὴ εἶναι ἐξ αὐτοῦ υἱὸς βασιλεύων ἐπὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ, καὶ μετὰ τῶν λευιτῶν, καὶ ἱερέων λειτουργῶν μου.

22. Ὡσπερ οὐκ ἀριθμηθήσεται ἡ στρατιὰ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ οὐ μετρηθήσεται ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης, οὕτως πληθυνῶ τὸ σπέρμα τοῦ Δαυίδ τοῦ δούλου μου, καὶ τοὺς λευίτας λειτουργοῦντάς μου.

23. Καὶ ἐγένετο ῥῆμα Κυρίου πρὸς Ἱερεμίαν, λέγων.

24. Οὐκ εἶδες τί ὁ λαὸς οὗτος ἐλάλησε, λέγων, Δύο συγγενεῖς ἃς ἐξελέξατο ὁ Κύριος, ἐξέσωσεν αὐτάς· καὶ

τὸν λαὸν μου παρώξουναν, ἵνα μὴ ἦ ἔθνος ἠνωπιον αὐτῶν.

μου τῆ ἡμέρα καὶ τῆ νυκτὶ, καὶ νόμους τοῦ οὐρανοῦ τῆς γῆς μὴ ἐθέμην.

25. Οὕτω λέγει Κύριος, Ἐὰν μὴ εἶεν ἡ διαθήκη

26. Οὕτως τὸ σπέρμα τοῦ Ἰακώβ καὶ Δαυὶδ τοῦ

IEREMIAE CAPUT XXXIV.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON
'Ελληνικοὶς γράμμασι.

ΑΚΥΤΑΣ.

1 וכל-ממלכות ארץ-מבטלות יד
וכל-העמים גלהמים

1.

1.

5 והוי

5.

5.

6 ירמיהו הנביא

6.

6.

8 את-כל-העם אשר בירושלם
לקרא להם דודר

8.

8.

9 ביהודי אחיהו איש

9.

9.

10, 11 לבלתי עבד-בם עד
וישמעו וישלחו: וישבו אחרי-כן
וישיבו את-העבדים ואת-השפחה
אשר שלחו הפשים

10, 11.

10, 11.

17 לכם דודר נאם-יהוה

17.

17.

18 את-דברי הברית

18.

18.

אשר כרתו לשנים ויעברו

19 ושירי ירושלם

19.

19.

הסדים

וכל עם הארץ

העברים בין בתרי העגל

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

1. Et omnia regna terræ potestatis manus ejus, et omnes populi bellabant.

1. Universaque regna terræ, quæ erant sub potestate manus ejus, et omnes populi bellabant.

1.

5. Et væ.

5. Et væ.

5.

6. Jeremihu propheta.

6. Jeremias propheta.

6.

8. Cum omni populo, qui in Jerusalem prædicando cislibertatem.

8. Cum omni populo in Jerusalem: ut dimitteret.

8.

9. In Judæo fratre suo virum.

9. In Judæo et fratre suo.

9.

10, 11. Ut non servirent eis amplius: et audierunt, et miserunt: et conversi sunt postea, et reduxerunt servos et ancillas, quos dimiserunt liberos.

10, 11. Et ultra non dominarentur eis: audierunt igitur, et dimiserunt, et conversi sunt deinceps, et extraxerunt servos et ancillas, quos dimiserunt liberos.

10, 11.

17. Vobis libertatem, dixit Dominus.

17. Vobis libertatem, ait Dominus.

17.

18. Verba pacti.

18. Verba sæderis.

18.

Quod conciderunt in duo, et transierunt.

Quem conciderunt in duas partes, et transierunt.

19. Et principes Jerusalem.

19. Et principes Jerusalem.

19.

Eunuchos.

Eunuchi.

Et omnem populum terræ.

Et omnis populus terræ.

Transeuntes inter frusta vituli.

Qui transierunt inter divisiones vituli.

ἰούλου μου ἔξωσα ἄν, ὥστε μὴ λαθεῖν ἐμὲ ἀπὸ τοῦ ἀναστρέψω τὴν αἰχμαλωσίαν αὐτῶν, καὶ ἐλεήσω σπέρματος αὐτοῦ, ἔρχοντας ἐν τῷ σπέρματι τοῦ αὐτοῦς.
 Ἄβραάμ, καὶ τοῦ Ἰσαάκ, καὶ τοῦ Ἰακώβ· ὅτι

JEREMIÆ CAPUT XXXIV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Υ.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
4.	1. Καὶ πᾶσα ἡ γῆ ἀρχῆς αὐτοῦ ἐπολέμουν. Ἄλλως, καὶ πᾶν τὸ στρατόπεδον αὐτοῦ ἐπολέμουν. Ἄλλως, ✕ καὶ πᾶσαι αἱ βασιλεῖαι τῆς γῆς ἀρχῆς αὐτοῦ, καὶ πάντες οἱ λαοὶ ἐπολέμουν.	1.
5.	5. Καὶ οὐαὶ (ἄλλ., καὶ ὦ).	5.
6.	6. Ἰερεμίας ✕ ὁ προφήτης.	6.
8.	8. Πρὸς ✕ πάντα τὸν λαόν, τοῦ καλέσαι ✕ αὐτοῖς ἄφεςιν.	8.
9.	9. Ἐξ Ἰούδα ✕ ἀδελφὸν αὐτοῦ μηδένα.	9.
10, 11.	10, 11. ✕ Πρὸς τὸ μὴ δουλεύειν αὐτοὺς ἔτι, καὶ ἐπήκουσαν· καὶ ἐξεστράφησαν μετὰ ταῦτα, καὶ ἐπέστρεψαν τοὺς παῖδας καὶ τὰς παιδισκὰς οὓς ἐξαπέστειλαν ἐλευθέρους.	10, 11.
17.	17. Ἄφεςιν ὑμῖν ✕ φησὶ Κύριος.	17.
18. ✕ Τοὺς λόγους μου.	18. Τὴν διαθήκην μου. Ὅν ἐποίησαν ✕ εἰς δύο ἔργάζεσθαι.	18.
19.	19. <i>Vacat.</i> Ἄλλως, ✕ καὶ τοὺς ἔρχοντας Ἰερουσαλήμ. Καὶ τοὺς δυνάστας. Ἄλλως, εὐνούχους. Καὶ ✕ πάντα τὸν λαόν ✕ τῆς γῆς. <i>Vacat.</i> Ἄλλως, ✕ τοὺς διελομέντας ἀναμέσον τῶν διχοτομημάτων τοῦ μύσγου.	19.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO

1.	1. Et omnis terra principatus ejus bellabant. <i>Aliter</i> , et omnis exercitus ejus bellabant. <i>Alius</i> , et omnia regna terræ principatus ejus, et omnes populi bellabant.	1.
5.	5. Et væ. <i>Alius</i> , et o.	5.
6.	6. Jeremias propheta.	6.
8.	8. Ad omnem populum, ad vocandum ipsis libertatem.	8.
9.	9. Ex Juda fratrem suum neminem.	9.
10, 11.	10, 11. Ut non servirent eis amplius, et audierunt: et conversi sunt postea, et reverti fecerunt pueros et puellas, quos dimiserunt liberos.	10, 11.
17.	17. Dimissionem vobis, dicit Dominus.	17.
18. Verba mea.	18. Testamentum meum. Quod fecerunt in duo ad operandum.	18.
19.	19. <i>Vacat.</i> <i>Alius</i> , et principes Jerusalem Et potentes. <i>Alius</i> , eunuchos. Et omnem populum terræ. <i>Vacat.</i> <i>Alius</i> , transeuntes inter frusta vituli.	19.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοὶς γράμματα.	AKYAAΣ.
21 וביד מבקשי נפשם וביד חיל מלך בבל	21.	21.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
21. Et in manus quærentium animas eorum, et in unam virtutis regis Babel.	21. In manus quærentium animas eorum, et in manus exercituum regis Babylonis.	21.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXIV Jeremiæ.

V. 4. Καὶ πᾶσαι etc. Ms. Jes. ubi asteriscus non præmittitur; sed hic ponendus quia deficiunt LXX. Ibid. in textu legitur, πᾶν τὸ στρατόπεδον etc. Drusus vero sic ex Complut. , καὶ πᾶσαι αἱ βασιλείαι τῆς γῆς αἱ ὑπὸ τῆς δυναστείας τῆς χειρὸς αὐτοῦ, καὶ πάντες οἱ λαοὶ ἐπολέμουν.

V. 5. In hæc verba Hebraica פִּירַד אֶת - פִּיךָ יִדְבַּר Drusus ex Complutensi : καὶ τὸ στόμα αὐτοῦ μετὰ τοῦ στόματός σου λαλήσει. [Habet et Alex., sed absque articulo τὸ. DRACH.]

V. 4. עֲלֶיךָ Drusus, πρὸς σέ. [Ita Complut. — Alii. περὶ σοῦ. Alii, περὶ σέ. Dr.] Ibid. Drusus, בְּדַרְבַּי לֹא תִבְחַת בְּדַרְבַּי οὐκ ἀποθανῆν ἐν βόμφοιτά. [Compl. Dr.]

V. 5. Ἄλλοι, καὶ ὧ. Ms. Jes. ibid. Drusus in hæc verba, בְּשֵׁרֵפֶת אֲבוֹתֶיךָ ὡς ἔκαυσαν τοὺς πατέρας σου, et יִשְׂרָף אֶת יִשְׂרָאֵל καύσονται. [Ex Complut. Rom. autem ed. et Alex., ἔκλαυσαν et κλαύσονται, quæ, ut

recte observat Drusus, imperitæ adscribenda manui. DRACH.]

V. 6. * ὁ προφήτης. Ms. Jes.

V. 7. τῶν καταλειμμένων. Drusus ex Complutensi. [Habet et Alex. Dr.]

V. 8. Ο', πρὸς * πάντα etc. Ms. Jes. Drusus vero adjicit ex Complut. , τὸν ἐν Ἱερουσαλήμ, quod in editis τῶν Ο' desideratur. [Habet Alex. Dr.]

V. 9. * ἀδελφὸν αὐτοῦ etc. Ms. Jes.

V. 10. Drusus, ἠκούσαν καὶ ἐπήκουσαν. Ibidem, ἠκούσαν καὶ ἠκούσαν καὶ ἀφῆκαν. [Ex Compl. Dr.]

V. 10 et 11. * πρὸς τὸ μὴ δουλεύειν αὐτοὺς etc. Drusus ista sic refert ex Complut. , καὶ ἐπεστράφησαν μετὰ ταῦτα, καὶ ἀνήγαγον τοὺς δούλους, καὶ τὰς παιδίσκας, οὓς ἀπέστειλαν ἐλευθέρους, καὶ ὑπέταξαν αὐτοὺς εἰς δούλους καὶ παιδίσκας. In LXX legitur solum, αὐτοὺς εἰς παῖδας καὶ παιδίσκας.

JEREMIE CAPUT XXXV.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοὶς γράμματα.	AKYAAΣ.
2 הלך אל- בית	2.	2.
3 ואת כל- בית הרבנים	3.	3.
4 שצר הרף	4.	4.
5 ואחן לפני בני בית- הרבנים	5.	5.
8 ואמר אליהם 8 יהגדב בן- רב	8.	8.
11 ונשב	11.	11.
14 את- בני	14.	14.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Vade ad domum.	2. Vade ad domum.	2.
3. Et universam domum Rechabitarum.	3. Et universam domum Rechabitarum.	3.
4. Custodis liminis.	4. Qui erat custos vestibuli.	4.
5. Et dedi in conspectu filiorum domus Rechabitarum.	5. Et posui coram filiis domus Rechabitarum.	5.
Et dixi ad eos.	Et dixi ad eos.	
8. Jonadab filii Rechab.	8. Jonadab filii Rechab.	8.
11. Mansimus.	11. Mansimus.	11.
14. Filiis suis.	14. Filiis suis.	14.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

21. * Καὶ εἰς χεῖρας ζητούντων τὴν ψυχὴν αὐτῶν, καὶ εἰς χεῖρας δυνάμειος βασιλέως Βαβυλώνας. 21.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

21. Et in manus quærentium animas eorum, et in manus virtutis regis Babylonis. 21.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXIV Jeremiæ.

V. 17. * φησὶ Κύριος. Ms. Jes.

V. 18. Σ., * τοὺς λόγους μου. Ms. Jes. Melius legas, τοὺς λόγους τῆς διαθήκης.

Ibid. * εἰς δύο; Ms. Jes. Hanc versionem adfert Drusius ex Complut., ὃν ἔκοψαν εἰς δύο μέρη, καὶ διήλθον ἐν μέσῳ τῶν μερῶν (al. διχοτομημάτων) αὐτοῦ. [Ibid. LXX (Rom. et Alex.), ἐργάζεσθαι, ad operandum. Legerunt nimirum, ἴργγη, ἴ pro ἴ. Melius Ald. aliaque exemplaria, καὶ διήλθον. Dr.]

V. 19. * καὶ τοὺς ἄρχοντας Ἱερουσαλήμ. Drusius, καὶ ἄρχοντες Ἱερουσαλήμ. [Complut. Da.]

Ibid. * Ἄλλος, εὐνούχους. Ms. Jes.

Ibid. * πάντα τὸν λαόν. Locus plenus sic apud

Drusium ex Complut., καὶ πᾶς ὁ λαός (alias, πάντα τὸν λαόν) τῆς γῆς, οἱ διήλθον ἐν μέσῳ τῶν μερῶν τοῦ μόσχου. [Non dicit Drusius se hæc descripsisse ex ed. Complut., quæ cæteroque non habet οἱ διήλθον et quæ sequuntur. Prædeunt autem ex nota editionis Rom. DRACU.]

Ibid. * τοὺς διελθόντας etc. Ms. Jes. in LXX deest.

V. 21. * καὶ εἰς χεῖρας ζητούντων etc. Idem. (*) Locus plenus sic est apud Drusium ex Complut., δώσω εἰς χεῖρας ἐχθρῶν αὐτῶν, καὶ εἰς χεῖρας ζητούντων τὴν ψυχὴν αὐτῶν, καὶ εἰς χεῖρας δυνάμειος βασιλέως Βαβυλώνας τοῖς ἀποτρέχουσιν ἀπ' αὐτῶν.

(*) Pro quibus ed. Rom., καὶ δυνάμειος βασιλέως Βαβυλώνας τοῖς ἀποτρέχουσιν ἀπ' αὐτῶν. Et virtus regis Babylonis recedentibus ab eis. Alex. vero, καὶ δυνάμειος βασιλέως B., οἱ ἀποτρέχοντες ἀπ' αὐτῶν. Cum autem dura sint hæc verba Alex. codicis, et manifeste aliquando passa sint a scribis, ita correctæ leguntur in Breitingeri editione: καὶ ἐν χειρὶ δυνάμειος βασιλέως B., τῶν ἀποτρειχόντων ἀπ' αὐτῶν. DRACU.

JEREMIAE CAPUT XXXV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

2. Βάδισον εἰς * τὸν οἶκον. 2.
* Ἄλλος, πορεύθητι εἰς τὸν οἶκον.
* Ἄλλος, οἰκίαν.
3. Καὶ πᾶσαν τὴν οἰκίαν Ἀρχαβεῖμ. 3.
4. Φυλάσσοντος τὴν αὐλήν. * Ἄλλος, τὸν ὄδον. *Oi I'*, φυλάσσοντος τὸν σταθμόν. 4.
5. Καὶ ἔδωκα κατὰ πρόσωπον αὐτῶν. * Ἄλλος, * καὶ ἔστησα κατὰ πρόσωπον τῶν υἱῶν οἴκου τῶν Ῥαχαβείν. 5.
Καὶ εἶπα * πρὸς αὐτούς.
8. Ἰωναδάβ * υἱοῦ Ῥηχάβ. 8.
11. Ὀκοῦμεν. * Ἄλλος, οἰκίσωμεν. * Ἄλλος, ἠπάσαμεν 11.
14. Τοῖς τέκνοις αὐτοῦ. * Ἄλλος, τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ. 14.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

2. Vade in domum. *Alius*, ambulabam in domum. 2.
3. Et universam domum Archabim. 3.
4. Custodientis atrium. *Alius*, limen. *Tres Int.*, custodientis stationem. 4.
5. Et dedi in conspectu eorum. *Alius*, et statui in conspectu filiorum domus Rachabin. 5.
Et dixi ad eos.
8. Jonadab filii Rechab. 8.
11. Habitabamus. *Alius*, habitavimus. 11.
14. Filiis suis. *Alius*, id. 14.

TO EBPAIKON.

עד היום הזה כי שמעו את מצות
אביהם

15 השכם ושלח

17-19 יען דברתי אליהם ולא
שמעו ואקרא להם ולא עני : ולבית
הרכבים אמר ירמיהו

כה אמר יהוה צבאות אלהי ישראל

ותשמרו את-כל-מצותיו ותעשו
ככל אשר-צוה אתכם : לכן כה אמר
יהוה צבאות אלהי ישראל

VERSIO HEBRAICI TEXT.

Usque ad diem hanc, quia au-
dierunt præceptum patris sui.

15. Mane surgendo, et mittendo.

17-19. Pro eo quod locutus sum
ad eos, et non audierunt, et vo-
cavi eos, et non responderunt. Et
domui Rechabitarum dixit Jere-
mibu.

Sic dixit Dominus exercituum
Deus Israel.

Et custodivistis omnia præcepta
ejus, et fecistis juxta omnia quæ
præcepit vobis; propterea sic dixit
Dominus exercituum Deus Israel.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοὶς γράμμασι.

15.

17-19.

VULGATA LATINA.

Usque ad diem hanc, quia obe-
dierunt præcepto patris sui.

15. Consurgens diluculo, mit-
tensque.

17-19. Eo quod locutus sum ad
illos, et non audierunt : vocavi
illos, et non responderunt mihi.
Domui autem Rechabitarum dixit
Jeremias.

Hæc dicit Dominus exercituum
Deus Israel.

Et custodistis omnia mandata
ejus, et fecistis universa, quæ præ-
cepit vobis : propterea hæc dicit
Dominus exercituum Deus Israel.

ΑΚΥΛΑΣ.

✕ Ἔως τῆς ἡμέρας ταύτης, ὅτι
ἤκουσαν τῆς ἐντολῆς τοῦ πατρὸς
αὐτῶν.

15.

17-19.

AQUILA.

Usque ad diem hanc, quia au-
dierunt præceptum patris sui.

15.

17-19.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXV Jeremiæ.

V. 2. *Ο*, βάδισον εἰς ✕ τὸν ὄικον etc. Hæ lectio-
nes procedunt ex ms. Jes.

Ibid. Heb. et Vulg., et loquere eis. In LXX nostris
vacat. Alex. autem, Complut. et Cod. Friderico-
Augustanus apud Tischendorfium, habent καὶ κάλε-
σον αὐτοῦς, et voca eos. DRACH.

V. 3. *Σ*, καὶ πάντα τὸν οἶκον. Sequitur vox dubia
quasi σοῦλον. Sed non clare legitur. [Edit. Rom.,
Ἀρχαβείν. Alex., Χαραβείν. Complut., Πηχαβείν.
Ald., Παχαβείν. Unde autem Montf. expiscatus sit
Ἀρχαβείν (Latine enim reddit, Archabim) frustra
investigavimus. DRACH.]

V. 4. Ms. Jes. habet, οἱ Γ', τὸν σταθμόν. Reliqua
hujus versus et sequentis confusa sunt in eodem
ms. [Edidit Montf., τὴν ὁδόν, et Latine, *viam*, et
hanc subjecit notam : « Al., ὁδόν, forte οὐδόν, »
quam delevimus ut indignam tanto viro. Habent
quoque Ald. et Complut., τὴν ὁδόν. Nos tamen
non dubitavimus rescribere τὸν ὁδόν, *limen*. Infra,
Ezech. xi, 7, bis conspicies οὐδόν Ionicum, pro Att.
ὁδ. DRACH.]

V. 5. ✕ καὶ ἔστησα etc. Idem. Ibid. ✕ πρὸς αὐ-
τούς. Idem.

V. 8. ✕ Ἰτιὸῦ Πηχάβ. Idem.

JEREMIÆ CAPUT XXXVI.

TO EBPAIKON.

1 ויהי בשנה
2 בגלת
דברתי

VERSIO HEBRAICI TEXT.

1. Et fuit in anno.

2. Volumen.

Locutus sum.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοὶς γράμμασι.

1.

2.

VULGATA LATINA.

1. Et factum est in anno.

2. Volumen.

Locutus sum.

ΑΚΥΛΑΣ.

1. ✕ Ἐγενήθη : ἐν τῷ ἐνιαυτῷ.
2. Κεφάλαια.

AQUILA.

1. Factum est in anno.

2. Capitulum.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Θ.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

Vacat.

* Ἔως τῆς ἡμέρας ταύτης, ὅτι ἤκουσαν τῆς ἐντολῆς τοῦ πατρὸς αὐτῶν.

15.

15. Vacat. Ἄλλος, * ὀρθρίζων καὶ ἀποστέλλων.

15.

17-19. * Ἀνθ' ὧν ἐλάλησα ἐπ' αὐτούς καὶ οὐκ ἤκουσαν, καὶ ἐκάλεσα αὐτούς, καὶ οὐκ ἀπεκρίθησαν. Καὶ τῷ οἴκῳ Ῥήχαβ εἶπεν Ἰερεμίας.

17-19. Vacat.

17-19. * Ἀνθ' ὧν ἐλάλησα ἐπ' αὐτούς καὶ οὐκ ἤκουσαν, καὶ ἐκάλεσα αὐτούς, καὶ οὐκ ἀπεκρίθησαν. Καὶ τῷ οἴκῳ Ῥήχαβ εἶπεν Ἰερεμίας.

Διὰ τοῦτο οὕτως εἶπε Κύριος * τῶν δυνάμεων Θεὸς Ἰσραὴλ.

(Ἐπειδὴ ἤκουσαν υἱοὶ Ἰωνὰδὰβ υἱοῦ Ῥηχὰβ τὴν ἐντολὴν τοῦ πατρὸς αὐτῶν,) ποιεῖν καθότι ἐνετείλατο αὐτοῖς ὁ πατὴρ αὐτῶν. Ἄλλος, * καὶ ἐφύλαξαν σὺν πάσας τὰς ἐντολάς αὐτοῦ κατὰ πάντα ὅσα ἐνετείλατο αὐτοῖς ὁ πατὴρ αὐτῶν. Διὰ τοῦτο τὰδε λέγει Κύριος τῶν δυνάμεων Θεὸς Ἰσραὴλ.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

Vacat.

Usque ad diem hanc, quia audierunt præceptum patris sui.

15.

15. Vacat. Alius, mane surgens et mittens.

15.

17-19. Quia locutus sum ad eos, et non audierunt, et vocavi eos, et non responderunt. Et domui Rechab dixit Jeremias.

17-19. Vacat.

17-19. Quia locutus sum ad eos, et non audierunt, et vocavi eos et non responderunt. Et domui Rechab dixit Jeremias.

Ideireo sic dixit Dominus virtutum, Deus Israel.

(Quoniam audierunt filii Jonadab filii Rechab mandatum patris sui,) facere quemadmodum præcepit eis pater eorum. Alius, et custodierunt omnia præcepta ejus, juxta omnia quæcumque præcepit ipsis pater eorum; ideo hæc dicit Dominus virtutum Deus Israel.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXV Jeremiæ.

V. 11. Ms. Jes. in textu habet, οἰκήσωμεν, ad marg., ψήξασμεν.

V. 14. Ἄλλος, τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ. Idem.

Ibid. Ἀ., Θ., ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης, ὅτι ἤκουσαν τῆς ἐντολῆς etc. Drusius, τὴν ἐντολὴν. Hæc porro et quæ sequuntur asteriscis notata, deerant in LXX.

V. 15. Ὀρθρίζων καὶ ἀποστέλλων. Ms. Jes. Drusius vero, ὀρθρίζων τὸ πρῶτ καὶ ἀποστέλλων. [Ex Complut. Da.]

V. 17-19. Σ., Θ., ἀνθ' ὧν ἐλάλησα etc. Idem ms. Jes. In schedis meis habetur, S., Θ. Prior littera,

hac forma S. an Symmachum significet, non sat exploratum mihi. Posset enim esse notula, qua remittatur ad textum. Et vero in ipso textu ea ipsa vel littera, vel notula ponitur sic, ἐλάλησα ἐπ' αὐτούς * S. qua fortasse remittitur ad aliam similem in margine positam ut supra. Drusius hunc locum sic exprimit ex Complut., διότι ἐλάλησα αὐτοῖς, καὶ οὐκ ἤκουσαν, καὶ ἐκάλεσα αὐτούς, καὶ οὐκ ἀπεκρίθησαν· καὶ τῷ οἴκῳ τῶν Ῥαχαβελμ εἶπεν Ἰερεμίας, οὕτως εἶπεν Κύριος.

Ibid. Τῶν δυνάμεων etc. Ms. Jes.

Ibid. Καὶ ἐφύλαξαν σὺν πάσας etc. Idem.

JEREMIAE CAPUT XXXVI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Θ.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1.

1. Ἐν τῷ ἐνιαυτῷ.

1. * Ἐγενήθη : ἐν τῷ ἐνιαυτῷ.

2. Τόμον.

2. Χαρτίον.

2.

Ἐλάλησα. Ἄλλος, ἐχηρημάτισα.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

1.

1. In anno.

1. Factum est in anno.

2. Tomum.

2. Chartam.

2.

Locutus sum. Alius, prædixi.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

ΑΚΥΑΔΣ.

Ἑλληνικοῖς γραμμασι.

3 את כל ישׁב איש	3.	3.
7 וישׁב איש	7.	7.
8 ברוך בן-נריה	8.	8. * Ἰδὸς Νηριου.
9 וכל-העם הבאים בערי יהודה בירושלם	9.	9.
10 באדני	10.	10.
12 ואלנתן	12.	12.
14 הבגלה אשר	14.	14.
15 באדנידם	15.	15.
20 ויבאו אל-מלך	20.	20. Καὶ ἀπήντησαν τῷ βασιλεῖ.
23 בתער עד-תם כל-הבגלה על-ראש אשר על-האח	23.	23.
24 ולא פחד	24.	24.
25 לבלתי שרף את הבגלה ולא שמע אליהם	25.	25.
31 את עתם	31.	31.
32 בגלה אודת ויתנה אל ברוך בן-נריה הספר	32.	32.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

3. Omnia. Revertantur vir.	3. Omnia. Revertatur unusquisque.	3.
7. Et revertentur vir.	7. Et revertatur unusquisque.	7.
8. Baruch filius Neriah.	8. Baruch filius Neriae.	8. Filius Neriae.
9. Et universus populus venientes de urbibus Juda in Jerusalem.	9. Et universae multitudini, quae confluxerat de civitatibus Juda in Jerusalem.	9.
10. In auribus.	10. Audiente.	10.
12. Et Elnathan.	12. Et Elnathan.	12.
14. Volumen quo.	14. Volumen ex quo.	14.
15. In auribus eorum.	15. In auribus eorum.	15.
20. Et ingressi sunt ad regem.	20. Et ingressi sunt ad regem.	20. Et occurrerunt regi.
23. In scalpello. Donec consumeretur omne volumen in igne qui super rogam.	23. Scalpello. Donec consumeretur omne volumen igni, qui erat in arula.	23.
24. Et non timuerunt.	24. Et non timuerunt.	24.
25. De non comburendo volumine, et non audivit ad eos.	25. Ne combureret librum, et non audivit eos.	25.
31. Iniquitatem eorum.	31. Iniquitates suas.	31.
32. Volumen aliud, et dedit ipsum ad Baruch filium Nerihu scribam.	32. Volumen aliud, et dedit illud Baruch filio Neriae scribae.	32.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

5.	3. Πάντα. "Αλλ., ✕ σὺν ; πάντα. 'Αποστραφῶσιν ✕ ἕκαστος. "Αλλο- λος, ἀποστρέψουσιν.	3.
7.	7. Καὶ ἀποστρέψουσιν.	7. ✕ "Εκαστος.
8. ✕ Υἱὸς Νηρίου.	8. Βαρούχ.	8.
9.	9. Πᾶς ὁ λαὸς ἐν 'Ιερουσαλήμ. "Αλλοι, καὶ πᾶς ὁ λαὸς οἱ ἐρχόμε- νοι ἐκ πόλεων 'Ιούδα εἰς 'Ιερουσα- λήμ.	9.
10.	10. 'Ενώσι. "Αλλος, εἰς τὰ ὦτα.	10.
12.	12. Καὶ Ἰωνάθαν. "Αλλος, καὶ Νάθαν. "Αλλος, καὶ 'Ελνάθαν.	12.
14.	14. Τὸ χαρτίον ἐν ᾧ σύ. "Αλλως, τὸ βιβλίον ἐν ᾧ ✕ σύ.	14.
15. ✕ Εἰς τὰ ὦτα αὐτῶν.	15. Vacat.	15.
20.	20. Καὶ εἰσηλθὼν πρὸς τὸν βασι- λέα.	20.
23. Σμῆλη.	23. Συρῶ. "Εως ἐξέλιπε πᾶς ὁ χάρτης εἰς τὸ πῦρ τὸ ἐπὶ τῆς ἐσχάρας. "Αλ- λος, ✕ ἕως οὐ ἐξέλιπεν πᾶς ὁ χάρτης εἰς τὸ πῦρ τῆς ἐσχάρας.	23.
24.	24. Καὶ οὐκ ἐξήτησαν. "Αλλος, καὶ οὐκ ἐξέστησαν.	24.
25.	25. Πρὸς τὸ κατακαῦσαι τὸ χαρ- τίον. "Αλλος, πρὸς τὸ μὴ κατα- καῦσαι τὸ χαρτίον, καὶ οὐκ ἤκουσεν αὐτῶν.	25.
31.	31. Vacat. "Αλλος, τὰς ἀνομίας αὐτῶν.	31.
32.	32. Καὶ ἔλαβε Βαρούχ χαρτίον ἕτερον. "Αλλος, χαρτίον ἕτερον, καὶ ἔδωκεν αὐτὸ τῷ Βαρούχ υἱῷ Νηρίου τοῦ γραμματέως.	32.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

3.	3. Omnia. <i>Alius, idem.</i> Revertantur unusquisque. <i>Alius,</i> revertantur.	3.
7.	7. Et revertentur.	7. Unusquisque.
8. Filius Neriae.	8. Baruch.	8.
9.	9. Omnis populus in Jerusalem. <i>Alii, et omnis populus qui venie-</i> bant ex urbibus Juda in Jerusalem.	9.
10.	10. In auribus. <i>Alius, in aures.</i>	10.
12.	12. Et Jonathan. <i>Alius, et Na-</i> than. <i>Alius, et Elnathan.</i>	12.
14.	14. Charta in qua tu. <i>Aliter,</i> liber, in quo tu.	14.
15. In aures eorum.	15. Vacat.	15.
20.	20. Et ingressi sunt ad regem.	20.
23. Scalpello.	23. Novacula.	23.
	Donec defecit totum volumen in igne qui super arulam. <i>Alius, donec</i> defecit omnis charta in igne foci.	
24.	24. Et non quaesierunt. <i>Alius,</i> et non exterriti sunt.	24.
25.	25. De comburendo volumine. <i>Alius, de non comburenda charta,</i> et non audivit eos.	25.
31.	31. Vacat. <i>Alius, iniquitatos</i> eorum.	31.
32.	32. Et sumsit Baruch volumen aliud. <i>Alius, chartam aliam, et de-</i> dit eam Baruch filio Neriae scribae.	32.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXVI Jeremiæ.

V. 1. ✕ 'A., Θ., ἐγενήθη. Ms. Jes.
 V. 2. 'A., κεφαλίδα. Σ., τόμον. Idem. [Alex. et Complut., χάρτην. DRACH.]
 Ibid. 'Αλλος, ἐρημίαισα. Idem. [Ita et Alex. Sic etiam mox v. 4. DRACH.]
 V. 3. ✕ Σὺν : Ibid. ✕ ἕκαστος. 7. Θ., ✕ ἕκαστος. [Rom. et Ald., ἀποστρέψουσιν. Alex. et Complut., ἀποστραφῶσιν. DRACH.] 8. 'A., Θ., ✕ υἱὸς Νηθίου. Ms. Jes. [Ihabet Complut. DR.]

V. 9. Πᾶς ὁ λαὸς οἱ ἐρχόμενοι. Ms. Jes. sine interpretis nomine.
 V. 10. 'Αλλος, εἰς τὰ ὄτα. Idem. [Alex. hic et v. 15. DRACH.]
 V. 12. LXX. Edit. Rom. habet Ἰωνάθαν. Ms. Jes. in textu. Νάθαν, ad marg., Ἐλνάθαν.
 V. 14. Ο, τὸ βιβλίον ἐν ᾧ ✕ σύ. Idem. Aliæ editiones, τὸ χαρτίον. [Ed. Rom., χαρτίον. Alex., βιβλίον. — Immerito ponitur asteriscus ante σύ, non

JEREMIE CAPUT XXXVII.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῦς γράμματα.	AKYΛAΣ.
יִרְמְיָהוּ הַנְּבִיא 3	3.	3.
וַיֵּלֶךְ 9	9.	9.
וַיָּבֹאוּ אֵלָיו בְּיַד הַמֶּלֶךְ הַבְּבַיְלִי 15	15.	15. ✕ Εἰς οἶκον φυλακῆς : εἰς τὴν οἰκίαν Ἰωνάθαν.
וַיֹּאמֶר אֵלָיו הַמֶּלֶךְ הַבְּבַיְלִי 16	16.	16. Εἰς τὰ ἐργαστήρια.
וַיֹּאמֶר אֵלָיו הַמֶּלֶךְ הַבְּבַיְלִי 17	17.	17.
וַיֹּאמֶר אֵלָיו הַמֶּלֶךְ הַבְּבַיְלִי 18	18.	18.
וַיֹּאמֶר אֵלָיו הַמֶּלֶךְ הַבְּבַיְלִי 19	19.	19.
וַיֹּאמֶר אֵלָיו הַמֶּלֶךְ הַבְּבַיְלִי 20	20.	20.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3. Jeremihu prophetam.	3. Jeremiam prophetam.	3.
9. Ibut.	9. Abibunt.	9.
15. Et dederunt eum domum carceris, domum Jonathan.	15. Eum miserunt in carcerem, qui erat in domo Jonathan.	15. In domum custodiæ, in domum Jonathan.
16. Nam ingressus est Jeremihu ad domum laci, et ad ergastula.	16. Itaque ingressus est Jeremias in domum laci, et in ergastulum.	16. In officinas (vel, tabernas).
17. Rex in domo sua in abscondito.	17. In domo sua abscondite.	17.
18. Ad regem Sedekihu.	18. Ad regem Sedeciam.	18.
19. Rex Babel super vos et super terram hanc.	19. Rex Babylonis super vos, et super terram hanc.	19.
20. Et nunc audi, quæso, domine mi rex.	20. Nunc ergo audi, obsecro, domine mi rex.	20.
Cadat, obsecro.	Valeat.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXVII Jeremiæ.

V. 3. Π., ✕ τὸν προφήτην. Ms. Jes.
 V. 9. 'Αλλος, πορεύσονται. Idem.
 V. 15. 'A., Θ. ✕ εἰς οἶκον φυλακῆς. Idem. [Compl.,

εἰς τὸν ο. φ. DRACH.]
 V. 16. Καὶ εἰσηλθὼν Ἰερემίας etc. Idem. 'A., τὸ

JEREMIE CAPUT XXXVIII.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῦς γράμματα.	AKYΛAΣ.
שפתיא בן-מתן 1	1.	1.
וּפְשָׁדוֹר בֶּן-מֶלְכִיָּהוּ		✕ Καὶ Πασχὺρ υἱὸς Μελχίου.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Saphatia filius Mathan.	1. Saphatias filius Mathan.	1.
Et Paschur filius Melchia.	Et Phassur filius Melchiaz.	Et Paschor filius Melchiaz.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXVI Jeremiæ.

enim exstat in Hebr. DRACH.]

V. 15. Σ., εἰς τὰ ὦτα. Ms. Jes.

V. 20. Ἄ., καὶ ἀπήνησαν τῷ βασιλεῖ. Drusius, qui dicit hanc lectionem suspectam esse.

V. 23. Σ., σμίλη. Ms. Jes.

Ibid. * Ἔως οὐ ἐξέλιπεν etc. Idem. In LXX legitur, ἕως ἐξέλιπε, etc., ut supra, quod olim defuisse videtur, et cum asterisco in Hexaplis positum postea remansisse.

V. 24. Ἄλλ., καὶ οὐκ ἐξέστησαν. Drusius. [Rom., ἐζήτησαν. Alex., ἐξεζήτησαν. Ald., ἐξέζησαν. Complut., ἐξέστησαν. DRACH.]

V. 25. Hujus et sequentium versuum lectiones adfert Drusius ipsis verbis ex editione Complutensi. Ibid. Χαρτίον. Alex., βιβλίον. DRACH.

V. 31. Τὰς ἀνομίας αὐτοῦ. Ita Complut. Idem.

V. 32. Alex., B. οὐκ N. τῶ γραμματεῖ. Idem.

JEREMIAE CAPUT XXXVII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

5.	3. Ἰερემίαν. Π., * τὸν προφήτην.	3.
9.	9. Ἀπελεύσονται. Ἄλλος, πνεύσονται.	9.
15.	15. Καὶ ἀπέστειλαν αὐτὸν εἰς τὴν οἰκίαν Ἰωνάθαν.	15. * Εἰς οἶκον φυλακῆς : εἰς τὴν οἰκίαν Ἰωνάθαν.
16.	16. Καὶ ἦλθεν Ἰερემίας εἰς οἰκίαν τοῦ λάκκου, καὶ εἰς τὸν χερεθ. Ἄλλος, * καὶ εἰσῆλθεν Ἰερემίας εἰς τὸν οἶκον τοῦ λάκκου, καὶ εἰς τὸν συγκλεισμὸν.	16.
17.	17. Ὁ βασιλεὺς * ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ : κρυφαίως.	17.
18.	18. Τῷ βασιλεῖ * Σεδεκίᾳ.	18.
19.	19. Βασιλεὺς Βαβυλῶνος * ἐφ' ὀμᾶς καὶ : ἐπὶ τὴν γῆν ταύτην.	19.
20.	20. Καὶ νῦν * ἀξιώ ἄκουσον : κύριε βασιλεῦ.	20.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

3.	3. Jeremiam. Omnes, prophetam.	3.
9.	9. Abibunt. Alius, ibunt.	9.
15.	15. Et miserunt eum in domum Jonathan.	15. In domum custodiæ, in domum Jonathan.
16.	16. Et venit Jeremias in domum laci, et in chereth. Alius, et ingressus est Jeremias in domum laci, et in clausuram.	16.
17.	17. Rex in domo sua clam.	17.
18.	18. Regi Sedecia.	18.
19.	19. Rex Babylonis super vos, et super terram hanc.	19.
20.	20. Et nunc quaeso audi domine rex.	20.

Cadat, utique.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXVII Jeremiæ.

ἔργαστήρια. Eusebius et Hieronymus De locis Hebraicis.

V. 17. Ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. Ms. Jes., ut et sequentes omnes cum asteriscis lectiones.

JEREMIAE CAPUT XXXVIII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1.	1. Σαφανίας υἱὸς Νάθαν. Ἄλλος, Σαφατίας υἱὸς Μάθαν. Vacat.	1. * Καὶ Πασχώρ υἱὸς Μελχίου.
	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1 Saphanias filius Nathan. Alius, Saphatias filius Maththan. Vacat.	1. Et Paschor filius Melchis.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοὶς γράμμασι.

ΑΚΥΛΑΣ.

2 היושב	2.	2.
ברעב ובדבר 4 ויאמרו השמים	4.	✕ Καὶ ἐν θανάτῳ. 4.
6 ויקחו את - ירמיהו	6.	6. ✕ Καὶ ἔλαβον τὸν Ἱερεμίαν.
7 הכישי איש סרים	7.	7.
והמלך יושב בשער		
9 אדוני המלך הרעו האנשים האלה את כל- אשר עשו לירמיהו הנביא את אשר - השליטו אל- הבור וימת התחתי	9.	9.
10 את עבד- מלך הכישי	10.	10.
11 ויקח ו עבד- מלך את- האנשים ביחד אל- תחת האוצר בחבלים	11.	11.
12 ויאמר עבד- מלך הכישי אל- ירמיהו שים נא בלואי ואתמורת המלחים תחת אצילות ידיך	12.	12.
14 אל- מבווא השלישי Ἵ Σύρος, ἔσω τῆν τρίτην θύραν.	14.	14. Ἀσισιήλ.
16 האנשים האלה אשר מבקשים את- נפשך	16.	16. . . . ✕ τῶν ζητούντων τὴν ψυχὴν σου.
18 ואם	18.	18.
אל- שרי מלך בבל		✕ Πρὸς τοὺς ἀρχοντας βασιλέως Βαβυλωνος. . . . ✕ ἐκ χειρὸς αὐτῶν.
ואתה לא - תמלט מידם		AQUILA.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	
2. Sedens.	2. Quicumque manserit.	2.
In fame, et in peste.	Et fame, et peste.	Et in morte.
4. Et dixerunt principes.	4. Et dixerunt principes.	4.
6. Et acceperunt Jeremihu.	6. Tulerunt ergo Jeremiam.	6. Et acceperunt Jeremiam.
7. Æthiops vir eunuchus.	7. Æthiops vir eunuchus.	7.
Et rex sedens in porta.	Porro rex sedebat in porta.	
9. Domine mi rex, male fecerunt homines isti omnia quæ fecerunt Jeremihu prophetæ, quem projecerunt in lacum, et morietur sub eo.	9. Domine mi rex, male fecerunt viri isti omnia quæcumque perpetrarunt contra Jeremiam prophetam, mittentes eum in lacum, ut moriatur ibi.	9.
10. Abedmelech Æthiopi.	10. Abdemelech Æthiopi.	10.
11. Et assumpsit Abedmelech viros in manu sua.	11. Assumptis ergo Abdemelech secum viris.	11.
Ad sub thesaurum.	Quæ erat sub cellarario.	
In funibus.	Per funiculos.	
12. Et dixit Abedmelech Æthiops ad Jeremihu : Pone nunc vetera tractionum et corruptionum sub axillis manuum tuarum.	12. Dixitque Abdemelech Æthiops ad Jeremiam : Pone veteres pannos, et hæc scissa et putrida, sub cubito manuum tuarum.	12.
14. Ad introitum tertium. Syrus, intra tertiam portam.	14. Ad ostium tertium.	14. Aslisiel.
16. Hominum istorum, qui quærent animam tuam.	16. Virorum istorum, qui quærent animam tuam.	16. . . . quærentium animam tuam.
18. Et si.	18. Si autem.	18.
Ad principes regis Babel.	Ad principes regis Babylonis.	Ad principes regis Babylonis.
Et tu non effugies de manu eorum.	Et tu non effugies de manu eorum.	. . . de manu eorum.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

2.	2. Ὁ κατοικῶν. Ἄλλος, ὁ καθήμενος. Ἐν λιμῷ.	2.
4.	4. Καὶ εἶπαν. Π., . . . ✕ οἱ ἄρχοντες.	4.
6.	6. <i>Vacat.</i>	6. ✕ Καὶ ἔλαβον τὸν Ἰερემίαν.
7.	7. Αἰθίοψ. Π., . . . ✕ ἀνὴρ εὐνοῦχος. Καὶ ὁ βασιλεὺς ἦν ἐν τῇ πύλῃ. Π., . . . ✕ ἐκάθητο ἐν τῇ πύλῃ.	7.
9.	9. ✕ Κύριε βασιλεῦ, ἐπονηρεύσαντο οἱ ἄνδρες οὗτοι ἅπαντα ὅσα ἐποίησαν Ἰερεμίᾳ τῷ προφήτῃ, ὅτι ἐνέβαλον αὐτὸν εἰς τὸν λάκκον, καὶ ἀποθανεῖται ὑποκάτω αὐτοῦ.	9.
10.	10. Ἀβδεμέλεχ. Π., ✕ τῷ Αἰθίοπι.	10.
11.	11. Καὶ ἔλαβεν Ἀβδεμέλεχ τοὺς ἀνθρώπους ✕ μεθ' ἑαυτοῦ. τὴν ὑπόγειον ✕ τοῦ θησαυροῦ. <i>Vacat.</i>	11.
12.	12. Καὶ εἶπε· Ταῦτα θές ὑποκάτω τῶν σχοινίων.	12. ✕ Ἐν τοῖς σχοινοῖς. 12. ✕ Καὶ εἶπεν Ἀβδεμέλεχ ὁ Αἰθίοψ πρὸς Ἰερεμίαν, ὅτι τὰ παλαιὰ ῥάκη κατὰ μαλεῖν ὑπὸ τοὺς ἄγκυνας τῶν χειρῶν σου.
14.	14. Ἀσισιήλ. <i>Οἱ λοιποὶ</i> , τὴν τρίτην.	14.
16. . . . ✕ τῶν ζητούντων τὴν ψυχὴν σου.	16. Ἀνθρώπων τούτων.	16.
18.	18. Καὶ εἰάν. Ἄλλος, εἰάν δέ. <i>Vacat.</i>	18.

✕ Πρὸς τοὺς ἄρχοντας βασιλέως Βαβυλώνας.

SYMMACHUS.

Καὶ σὺ οὐ μὴ σωθῆς.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

2.	2. <i>Habitans. Alius, sedens.</i> In fame.	2.
4.	4. Et dixerunt. <i>Omnes, . . . principes.</i>	4.
6.	6. <i>Vacat.</i>	6. Et acceperunt Jeremiam.
7.	7. <i>Æthiops. Omnes, . . . vireunuchus.</i> Et rex erat in porta. <i>Omnes, . . . sedebat in porta.</i>	7.
9.	9. Domine rex, male fecerunt viri isti quæcumque fecerunt. Jeremias prophetæ, quia injecerunt eum in lacum, et morietur sub eo.	9.
10.	10. Abdemelech. <i>Omnes, Æthiopi.</i>	10.
11.	11. Et accepit Abdemelech viros secum. Subterraneum thesauri. <i>Vacat.</i>	11.
12.	12. Et dixit: Ista pone sub funiculis.	12. Et dixit Abdemelech Æthiops ad Jeremiam: Pone veteres pannos ad malein, sub cubitis manuum tuarum.
14.	14. Aslisiel. <i>Reliqui, tertiam.</i>	14.
16. . . . quærentium animam tuam.	16. Hominum istorum.	16.
18.	18. Et si. <i>Alius, si autem.</i> <i>Vacat.</i> Et tu non salvaberis.	18.
Ad principes regis Babylonis.		

TO EBPAIKON.

כא - שמוע 20
ויכל 22

בבץ רגלך

ואת-כל-נשיך 25

ואתה לא-תמלט מידם

תשרף באש
25 ומה-דבר אליך המלך 25

VERSIO HEBRAICI TEXT.

20. Audi, quæso.

22. Et prævaluerunt.

In cæno pes tuus.

23. Et omnes uxores tuas.

Et tu non evades de manu eorum.

Cremabis in igne.

25. Et quid locutus est ad te rex?

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

20.
22.

25.

25.

VULGATA LATINA.

20. Audi, quæso.

22. Et prævaluerunt.

In lubrico pedem tuum.

23. Et omnes uxores tuæ.

Et tu non effugies manus eorum.

Comburet igni.

25. Et quid locutus est tecum rex?

ΑΚΥΛΑΣ.

20.
22.

25.

25.

AQUILA.

20.

22.

23.

25.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXVIII Jeremiæ.

V. 1. Ἄλλος, Σαφατίας υἱὸς Μαθθάν. Ms. Jes. habet MAΘΘΑ.

Ibid. Ἀ., Θ., καὶ Πασχῶρ etc. Ms. Jes.

V. 2. Ὁ καθήμενος. Ἄλλος, ὁ κατοικῶν. Drusius. [Ὁ κατοικῶν, habet textus τῶν LXX omnium editionum, si excipias Complutensem, quæ præfert, ὁ καθήμενος. Plures sunt emendationes et additiones quas nobis obligit facere hoc in capitulo, quas lædet ut singulas indicemus. DRACH.]

Ibid. Ἀ., Θ., καὶ ἐν θανάτῳ. Ms. Jes. Drusius vero sine interpretis nomine, καὶ ἐν λοιμῶ, ex ed. Complut. ut et alia.

V. 4. Π., ✕ οἱ ἀρχοντες. Idem.

V. 6. Ἀ., Θ., καὶ ἔλαβον τὸν Ἱερεμίαν. Idem, et Drusius sine interpretis nomine, καὶ ἔλαβον τὸν Ἱερεμίαν, καὶ ἔρριψαν.

V. 7. Π., ✕ ἀνὴρ εὐνοῦχος. Idem, et Drusius sine interpretis nomine.

Ibid. Π., ✕ ἐκάθητο. Idem.

V. 9. ✕ Κύριε βασιλεῦ etc. Drusius vero sic ex Complutensi: Κύριέ μου βασιλεῦ, ἐπονήρευσαν οἱ ἄνδρες ἐκείνοι πάντα ἃ ἐποίησαν κατὰ τοῦ Ἱερεμίου τοῦ προφήτου, ῥίψαντες αὐτὸν εἰς λάκκον, ἵνα ἀποθάνῃ ἐν αὐτῷ ἀπὸ προσώπου.

V. 10. Π., ✕ τῷ Αἰθίοπι. Ms. Jes. Et v. 11, ✕ μὲ ἐαυτοῦ. Ibid. ✕ τοῦ θησαυροῦ.

V. 12. Θ., ἐν τοῖς σχοινοῖς etc. Idem.

Ibid. Θ., καὶ εἶπεν etc. Idem.

V. 14. Ἀ., Ἀσισιῆλ. Sic ms. Jes. quod sane suspexit. Pergit idem, ut et Apollinarius, οἱ Λοικ., τὴν τρίτην. Syrus ex Drusio, ἔσω τὴν τρίτην θύραν. [LXX edit. Rom., εἰς οἰκίαν Ἀσεισιῆλ, in domum

JEREMIÆ CAPUT XXXIX.

TO EBPAIKON.

1 והיה כאשר נלכדה ירושלים
בשנה התשעית לצדקיהו מלך-
יהודה בחדש העשירי

3 נגל שראצר

סבגר - נבו שרסכים

וכל-שאיות שרי מלך-בבל

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

1.

3.

ΑΚΥΛΑΣ.

1.

3.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

1. Et factum est ut caperetur Jerusalem in anno nono Sedekibu regis Juda in mense decimo.

3. Nergel Sarasar.

Samgar-Nabu Sarsachim.

Et omne reliquum principum regis Babel.

VULGATA LATINA.

1. Et factum est ut caperetur Jerusalem anno nono Sedeciae regis Juda, mense decimo.

3. Neregel, Sereser.

Semegarnabu, Sarsachim.

Et omnes reliqui principes regis Babylonis.

AQUILA.

1.

3.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο.	ΘΕΟΔΩΤΙΩΝ.
20.	20. Ἄκουσον ✕ δή.	20.
22.	22. Καὶ δυνήσονται. Ἄλλος, καὶ ἠδυνάσθησαν. Ἐν ὀλισθήματι πόδα σου. Ἄλλος, ἐν ὀλισθήματι ποδός σου.	22.
23.	23. Καὶ ✕ πάσας ἡ τὰς γυναῖκάς σου. Καὶ σὺ οὐ μὴ σωθῆς.	23. ... ✕ ἐκ τῆς χειρὸς αὐτοῦ [1. αὐτῶν].
25.	Κατακαυθήσεται ✕ ἐν πυρὶ. 25. Τί ἐλάλησέ σοι ὁ βασιλεὺς; Ἄλλ., τί ἐλάλησας πρὸς τὸν βασιλεῖα;	25.
SYMMACHUS.		THEODOTIO.
20.	20. Audi utique.	20.
22.	22. Et prævalebunt. <i>Alius</i> , et prævaluerunt. In lubricis pedem tuum. <i>Alius</i> , in lapsu pedis tui.	22.
23.	23. Et omnes mulieres tuas. Et tu non salvaberis. Comburetur in igne.	23. ... de manu eorum.
25.	25. Quid locutus est tibi rex? <i>Alius</i> , quid locutus es ad regem?	25.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXVIII Jeremiæ.

Aselisel. Alex., Σαλαθιήλ. Ald. et Complut., Ἀσαλισαήλ. DRACH.]

V. 16. Ἄ., Σ., ✕ τῶν ζητούντων etc. Ms. Jes.

V. 18. Ἄλλος, ἐὰν δέ. Idem, et ibid. Ἄ., Σ., πρὸς τοὺς ἄρχοντας. Ibid. Ἄ., ✕ ἐκ χειρὸς αὐτῶν. Et 20, ✕ δή.

V. 22. Ἄλλος, καὶ ἠδυνάσθησαν. Drusius. [Sic etiam Complut., ἠδυνάσθησαν, quod noster vertit, post Drusium, *prævaluerunt*. Sed verbum *ἀδυναμαί* (vox alioquin barbara. Consule Lobeck. ad Phryn., p. 566) plane palamque contrarium significat, *non possum*. Mellior lectio editionis Rom. et Alex., quam addidimus in textu. DRACH.]

Ibid. Ἐν ὀλισθήματι ποδός σου. Idem, qui adjicit, *Alti*, πόδας σου, quod interpretantur, contra pedes tuos. [Scil. pro πόδα Rom. editionis, cujus versio-

nem addidimus in textu. Alex. et Complut. habent, πόδας. Diversitas hæc emergit ex ipso textu Hebr.

Chetib enim est, ךְרַג , *pedem tuum*, Keri autem, ךְרַג , *pedes tuos*. Porro, πόδα vel πόδας regitur a præcedenti verbo καταλύσουσι (ἐν ὀλισθήμασι). *Dimittent*, vel *deponent*, in *cænis*, vel *locis lubricis*, *pedem tuum*, vel *pedes tuos*. Nescimus ergo quare doctissimus Montf. pronunciet: « quod interpretantur, *contra pedes tuos*. » Sed altiora te ne quæsieris, et fortiora te ne scrutatus fueris, dicit Sapiens. DRACH.]

V. 23. ✕ Πάσας. Ms. Jes. et ibid. Θ., ✕ ἐκ τῆς χειρὸς αὐτοῦ. Ibid. ✕ ἐν πυρὶ. V. 25. Idem in textu, Ἄλλος, τί ἐλάλησας πρὸς τὸν βασιλεῖα;

JEREMIÆ CAPUT XXXIX.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΩΤΙΩΝ.

1.	1. Καὶ ἐγένετο τῷ μηνὶ τῷ ἐνάτῳ τοῦ Σεδεκία βασιλέως Ἰούδα.	1. ✕ Ἦνίχα κατελήφθη Ἰερουσαλήμ, ἐν τῷ ἔτει τῷ ἐνάτῳ τοῦ Σεδεκίου βασιλέως Ἰούδα ἡ ἐν τῷ μηνὶ τῷ δεκάτῳ.
3.	3. Μαργασάρ. Ἄλλος, Νηργέλ Σαράσαρ. Σαμαγάδ καὶ Ναβουσάραχ. Ἄλλος, Ράβσαρις καὶ Ναγάργας Σαρσαχείμ. Καὶ οἱ κατάλοιποι ἡγεμόνες βασιλέως Βαβυλώνος. Ἄλλος, μεγιστάνες.	3. ✕ Καὶ πάντες οἱ ἐπίλοιποι ἄρχοντες βασιλέως Βαβυλώνος.
SYMMACHUS.		THEODOTIO.
1.	1. Et factum est mense nono Sedeciae regis Juda.	1. Cum capta est Jerusalem, in anno nono Sedeciae regis Juda, in mense decimo.
3.	3. Marganasar. <i>Alius</i> , Nergel Sarsasar. Samagad et Nabusarach. <i>Alius</i> , Rabsaris et Nagargas Sarsachim. Et reliqui principes regis Babylonis. <i>Alius</i> , magnates.	3. Et omnes reliqui principes regis Babylonis.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON
Ἑλληνικοί; γραμμασι.

ΑΚΥΛΑΣ.

- 4 ויהי כאשר ראם צדקיהו מלך-
יהודה וכל אנשי המלחמה ויברחו
ויצאו לילה מן-העיר דרך גן המלך
בשער בין החמתיים ויצא דרך הערבה 4.
- 5 וירדפו חיל-כשדים אחריהם
וישגו את-צדקיהו בערבות ירדו
ויקחו אתו ויעלו אל-נבוכדנאצר
מלך-בבל רבלתה בארץ חמרת
וידבר אתו משפטים 5.
- 6 וישחטו מלך בבל את-בני
צדקיהו ברבלה לעיניו ואת כל-חדי
יהודה שחטו 6.
- 7 ואת-עיני צדקיהו עור ויאסרו
בנחשתיים לביא אתו בבלה 7.
- 8 ואת-בית המלך ואת-בית העם
שרפו הכשדים באש ואת-חומת
ירושלם נתצו 8.
- 9 ואת יתר העם הנשארים בעיר
ואת-הגבלים אשר נפלו עליו ואת 9.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

4. Et fuit cum vidisset eos Sedekihu rex Juda, et omnes viri belli, et fugerunt, et egressi sunt nocte de civitate, via horti regis per portam inter duos muros: et egressus est via planitiei. 4. Cumque vidisset eos Sedecias rex Juda, et omnes viri bellatores, fugerunt, et egressi sunt nocte de civitate per viam horti regis, et per portam, quæ erat inter duos muros, et egressi suut ad viam deserti.
5. Et persecuti sunt exercitus Chasdim post eos, et comprehenderunt Sedekihu in campestribus Jeriho, et ceperunt eum, et ascendere fecerunt eum ad Nabuchadnesar regem Babel in Rebla in terra Hamath, et locutus est cum eo judicia. 5. Persecutus est autem eos exercitus Chaldæorum: et comprehenderunt Sedeciam in campo solitudinis Jerichontinæ, et captum adduxerunt ad Nabuchodonosor regem Babylonis in Reblatha, quæ est in terra Emath: et locutus est ad eum judicia.
6. Et jugulavit rex Babel filios Sedekihu in Rebla in oculis ejus, et omnes nobiles Juda jugulavit. 6. Et occidit rex Babylonis filios Sedeciæ in Reblatha, in oculis ejus: et omnes nobiles Juda occidit.
7. Et oculos Sedekihu excæcavit, et vinxit eum in compedibus ad ducendum eum in Babel. 7. Oculos quoque Sedeciæ eruit: et vinxit eum compedibus ut duceretur in Babylonem.
8. Domumque regis et domum populi combusserunt Chasdim in igni, et muros Jerusalem diruerunt. 8. Domum quoque regis, et domum vulgi succenderunt Chaldæi, et murum Jerusalem subverterunt.
9. Et residuum populi remanentium in civitate, et dilabentes qui dilapst sunt super eum, et resi- 9. Et reliquias populi qui remanserant in civitate, et perfugas qui transfugerant ad eum, et super-

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο΄.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
4.	4. <i>Vacat.</i>	4. ✕ Ἐγένετο δὲ ἡνίκα ἴδεν αὐτοὺς Σεδεκίας βασιλεὺς Ἰούδα καὶ πάντες οἱ ἄνδρες τοῦ πολέμου, καὶ ἔφυγον καὶ ἐξῆλθον νυκτὸς ἐκ τῆς πόλεως ὁδὸν κήπου τοῦ βασιλέως τῆς πύλης ἀναμέσον τῶν τειχῶν, καὶ ἐξῆλθον ὁδὸν τὴν ἀραβᾶ.
5.	5. <i>Vacat.</i>	5. ✕ Καὶ κατεδίωξεν δύναμις Χαλδαίων κατόπισθεν αὐτῶν, καὶ κατέλαβον τὸν Σεδεκίαν ἐν ἀραβῶθ Ἰεριχώ, καὶ ἔλαβον αὐτὸν, καὶ ἀνήγαγον αὐτὸν πρὸς Ναβουχοδονόσορ πρὸς βασιλέα Βαβυλώνος ἐν Ῥεβλάθα ἐν γῆ Αἰμάθ, καὶ ἐλάλησε μετ' αὐτοῦ κρίματα.
6.	6. <i>Vacat.</i>	6. ✕ Καὶ ἔσφαξεν βασιλεὺς Βαβυλώνος τοὺς υἱοὺς Σεδεκίου ἐν Δεβλαθά κατ' ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ πάντας τοὺς ἐλευθέρους Ἰούδα ἔσφαξεν.
7.	7. <i>Vacat.</i>	7. ✕ Καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς Σεδεκίου ἐξετύφλωσεν, καὶ ἔδησεν αὐτὸν ἐν πέδαις χαλκαῖς, τοῦ ἀγαγεῖν αὐτὸν εἰς Βαβυλώνα, καὶ δοῦναι αὐτὸν εἰς οἶκον τοῦ μυλωνῶς.
8.	8. <i>Vacat.</i>	8. ✕ Καὶ τὸν οἶκον τοῦ βασιλέως, καὶ τὸν οἶκον τοῦ λαοῦ ἐνέπρησαν οἱ Χαλδαῖοι ἐν πυρὶ, καὶ τὸ τεῖχος τῆς Ἱερουσαλήμ καθεῖλαν.
9.	9. <i>Vacat.</i>	9. ✕ Καὶ τὸ λοιπὸν τοῦ λαοῦ, τοὺς ὑπολειφθέντας ἐν τῇ πόλει, καὶ τοὺς ἐμπροσθέντας οἱ ἐνέπεσαν αὐτῷ, καὶ τὸ λοιπὸν τοῦ λαοῦ τῶν καταλείμενων ἀπώκισε Ναβου-

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

4.	4. <i>Vacat.</i>	4. Factum est autem cum vidit eos Sedecias rex Judæ et omnes viri belli, et fugerunt, et egressi sunt nocte de civitate, viam horti regis portæ inter muros : et egressi sunt viam araba.
5.	5. <i>Vacat.</i>	5. Et persecuta est virtus Chaldæorum post eos, et comprehenderunt Sedeciam in araboth Jericho : et ceperunt eum, et sursum duxerunt eum ad Nabuchodonosor ad regem Babylonis in Reblatha in terra Æmath : et locutus est cum eo judicia.
6.	6. <i>Vacat.</i>	6. Et jugulavit rex Babylonis filios Sedeciæ in Deblatha ad oculos ejus, et omnes liberos Juda jugulavit.
7.	7. <i>Vacat.</i>	7. Et oculos Sedeciæ excæcavit, et ligavit eum in compedibus æneis, ut duceret eum in Babylonem, et daret eum in domum pistrini.
8.	8. <i>Vacat.</i>	8. Et domum regis et domum populi incenderunt Chaldæi in igne, et murum Jerusalem diruerunt.
9.	9. <i>Vacat.</i>	9. Et residuum populi relictos in urbe, et incidentes qui inciderunt ipsi, et residuum populi reli-

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON
Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

ΑΚΥΤΑΣ.

יתר העם הנשארים הגלה נבזראדן
רב-טבחים בבל
10 ומן-העם הדלים אשר אין
להם מאומה השאיר נבזראדן רב-
טבחים בארץ יהודה ויתן להם
כרמים ויגבים ביום ההוא

10.

10.

11 ויצו נבזראדן מלך-בבל על-
ירמיהו ביד נבזראדן רב-טבחים
לאמר

11.

11.

12 קחצו ועינוך שים עליו ואל-
תעש לו מאומה רע כי אם כאשר
ידבר אליך כן עשה עמו

12.

12.

13 וישלח נבזראדן רב-טבחים
ונבזשאן רב-סרים ונרגל שראצר
רב-בג

13.

13.

15 דבר-יהודה בהודו עמד

15.

15. . . . * ὄντος αὐτοῦ συνεχο-
μένου.

16 היוו לפניך ביום ההוא

16.

16.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

duum populi remanentium tran-
sulit Nabuzardan magister lanio-
rum Babel.

suos vulgi, qui remanserant, tran-
sulit Nabuzardan magister militum
in Babylonem.

10. Et de plebe pauperes, qui-
bus non eis quicquam, remanere
fecit Nabuzardan magister lanio-
rum in terra Juda : et dedit eis
vineas et agrov in die illa.

10. Et de plebe pauperum, qui
nihil penitus habebant, dimisit
Nabuzardan magister militum in
terra Juda : et dedit eis vineas et
cisternas in die illa.

10.

11. Et praecepit Nabuchadresar
rex Babel super Jeremihu in manu
Nabuzardan principis laniorum,
dicens.

11. Praecepit autem Nabucho-
donosor rex Babylonis de Jeremia
Nabuzardan magistro militum,
dicens.

11.

12. Tolle illum, et oculos tuos
pone super eum, et ne facias ipsi
quidquam mali : sed secundum
quod loquetur ad te, sic facias
cum eo.

12. Tolle illum, et pone super
eum oculos tuos, nihilque ei mali
facias : sed ut voluerit, sic facias ei.

12.

13. Et misit Nabuzardan ma-
gister laniorum et Nabusazban
Rab-saris et Nergel Sereser prin-
ceps magorum.

13. Misit ergo Nabuzardan prin-
ceps militiae, et Nabusezban et
Rabsares, et Neregel, et Sereser,
et Rebmag.

13.

15. Verbum Domini, cum esset
clausus.

15. Sermo Domini, cum clausus
esset.

15. . . . cum esset detentus.

16. Et erunt in conspectu tuo
in die illa.

16. Et erunt in conspectu tuo
in die illa.

16.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXIX Jeremiæ.

V. 1. Θ., ἦνίκα κατελήφθη Ἱερουσαλήμ etc. Ms. Jes. Hæc porro verba, *Et factum est cum caperetur Jerusalem*, in Hebræo et in Vulgata sunt capituli 38, sequentia vero capituli 39.

V. 3. Ἄλλος, Νηργέλ Σαράσαρ. Hæc nominum propriorum varietates ex ms. Jes.

Ibid. Καὶ πάντες οἱ ἐπιλοιποὶ etc. Hujus et sequentium versuum, qui in τοῖς Ὁ desiderantur, versionem ex Theodotione adfert ms. Jes. Aliam de more exhibet Drusius, qualem mox proferemus.

Ibid. Ἄλλος, μεγαίστανες. Ms. Jes.

V. 4. Drusius ex Complut. : Καὶ ἐγένετο, ὡς ὄ-
θεν αὐτοὺς Σεβεκίας βασιλεὺς Ἰούδα, καὶ πάντες οἱ
ἄνδρες πολεμιστᾶι, καὶ ἔφυγον, καὶ ἐξῆλθον νυκτὸς
ἐκ τῆς πόλεως κατὰ τὴν ὄθην κήπου τοῦ βασιλέως
διὰ τὴν πύλην ἀναμέσσον τοῦ τεύχους καὶ προτεγί-

σματος, καὶ ἐξῆλθον διὰ τὴν ὄθην Ἀραβὰ. בערבה Θ.,
τὴν Ἀραβὰ. Drusius : *Araba, i. e. deserti. Vox
Hebraica, Jonathan fere reddit, planitiem. Sane
הערבה ים idem interpretatur, mare planitiæ. Sym.
τῆς ἀοικητου, i. e. solitudinis. Aquila vocem Araba
retinuit. Vide Masium in Josuam, p. 66 et 219. Eu-
sebius De locis, Araba, Aquila planam, Sym-
machus campestem interpretantur. Amos, vi, 14,
נַחַל הָעֶרְבָה. Hieron. torrens deserti. Sym. vallis
campestris. Aquila : torrens qui est in planitie.
Th. torrens Arabiæ; sorte legendum Arabæ. Jesai.
xl, 3, בערבה. Hieron. in solitudine : Jonathan
אֲרָרָה in planitie. Jos. xi, 2, ערבה. Aq. τὴν ὀμαλήν.
Sym. πεδινήν. Hoc campestem, illud planam signi-
ficat. Job, xxxix, 6. Aq. ὀμαλήν. Sym. ἀοικητον. Th.
Ἀραβὰ. Hieron. in solitudine. LXX, ἔρημων. Rur-*

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

10.

10. *Vacat.*

ζάρδαν ὁ ἀρχιμάγειρος εἰς Βαβυλώνα.

10. ✕ Ἀπὸ δὲ τοῦ λαοῦ τῶν πενήτων, οἷς οὐχ ὑπῆρχεν οὐδὲν, κατέλειπεν Ναβουζαρδάν ὁ ἀρχιμάγειρος ἐν γῆ Ἰούδα, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ἀμπελώνας καὶ ὑδρεύματα ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.

11.

11. *Vacat.*

11. ✕ Καὶ ἐνετείλατο Ναβουχοδονόσορ βασιλεὺς Βαβυλώνας πρὸς Ἰερემίαν ἐν χειρὶ Ναβουζαρδάν τοῦ ἀρχιμαγείρου λέγων.

12.

12. *Vacat.*

12. ✕ Λάθε αὐτὸν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς σου θές ἐπ' αὐτόν, καὶ μὴ ποιήσης αὐτῷ μηδὲν κακόν· ὅτι ἀλλ' ἢ καθότι ἐάν λαλήσῃ πρὸς σέ, οὕτως ποιήσον μετ' αὐτοῦ.

13.

13. *Vacat.*

13. ✕ Καὶ ἀπέστειλεν Ναβουζαρδάν ὁ ἀρχιμάγειρος, καὶ Ναβουσαζαβάν Ῥάβσαρις, καὶ Νηργέλ Σαρασάρ Ῥοβοασοί.

15.

15. Λόγος Κυρίου.

15. . . . ✕ ὄντος αὐτοῦ συνεχομένου.

16.

16. ✕ Καὶ ἔσονται κατὰ πρόσωπόν σου ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.

16.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIΩ.

etorum transtulit Nabuzardan princeps coquorum in Babylonem.

10.

10. *Vacat.*

10. De populo autem pauperum, quibus nihil erat, reliquit Nabuzardan princeps coquorum in terra Judæ, et dedit eis vineas et aquationes in die illa.

11.

11. *Vacat.*

11. Et præcepit Nabuchodonosor rex Babylonis de Jeremia in manu Nabuzardan principis coquorum, dicens.

12.

12. *Vacat.*

12. Assume ipsum, et oculos tuos pone super eum, et ne facias ipsi quidquam malum; quin immo secundum quod loquetur ad te, sic facias cum eo.

13.

13. *Vacat.*

13. Et misit Nabuzardan princeps coquorum, et Nabusazabani Rabsaris et Nergel Sarasar Roboaso.

15.

15. Verbum Domini.

15. . . . cum esset detentus.

16.

16. Et erunt in conspectu tuo in die illa.

16.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XXXIX Jeremiæ.

sum Mastus in Josuam, p. 144. Non solum significat idem quod דֶּבֶר desertum, sed etiam locum æquabilem, planum, campestem: unde a Symmacho nunc πεδινή, nunc ἀοίκητος redditur, ab Aquila vero plerumque ὀμαλή. *Mercerus in Amos:* Nomine Araba significatur locus planus, non desertus omnino, nec plane fertilis: sed mediæ cujusdam naturæ, ubi tantum pabulum jumentis aptum crescat, quod μίγμα appellatur. Nam אֲרָב Arab, misceo. *Hactenus Drusius.* [Co. I. Reg. Angl.: ἐγένετο δὲ, ἤνικα εἶδεν αὐτοὺς Σεδ. ὁ β. Ἰ. κ. π. οἱ ἄ. τοῦ πολέμου, ἐφ. καὶ ἐξ. ν. ἐκ τ. π. ὄδῶν κ. τοῦ β., διὰ τῆς πύλης τῆς ἀναμέσον τῶν δύο τειχῶν, καὶ ἐξῆλθον καθ' ὄδῶν τῆς ἐρήμου. DRACH.]

V. 5. Καὶ κατέδωκεν ἡ δύναμις τῶν Χαλδαίων ὀπίσω αὐτῶν, καὶ συνέλαβον τὸν Σεδεκίαν ἐν τῷ πέ-

ραν Ἰεριχώ, καὶ ἤγαγον αὐτὸν πρὸς Ναβουχοδονόσορ βασιλέα Βαβυλώνας εἰς Ῥεβλάθα τὴν ἐν τῇ γῆ Αἰμάθ, καὶ ἐλάλησεν αὐτῷ μετὰ κρίσεως. [In Compl. legitur, Ναβουχοδονόσορ. Alii scribunt Ῥεβλαθά. Cod. R. A., καὶ κατέδωκε etc. ut Theod. Sed habet ἀνήγαγον πρὸς Ν. βασιλέα... Δεβλαθά... Ἐμάθ. DRACH.]

V. 6. Καὶ ἔσφαξεν ὁ βασιλεὺς Βαβυλώνας τοὺς υἱοὺς Σεδεκίου ἐν Ῥεβλάθα κατ' ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ πάντας τοὺς ἀρχοντας Ἰούδα ἔσφαξεν. [C. R. A. ut Th. Post alterum ἔσφαξε addit: βασιλεὺς Βαβυλώνας. DR.]

V. 7. Καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς Σεδεκίου ἐτύφλωσεν, καὶ ἔδησεν αὐτὸν ἐν πέδαις, καὶ ἤγαγεν αὐτὸν εἰς Βαβυλώνα. Quod autem ex Theodotione adjicitur in ms. Jes., καὶ ὄνυχα αὐτὸν εἰς οἶκον τοῦ μολῶνας,

in Hebræo non legitur. [In Complut. legitur ἐξετύφλωσεν, non ἐτύφλ. — C. R. A. ut Th. absque καὶ δοῦναι etc. Dr.]

V. 8. Ut ms. Jes. Sed habet Drusius, καὶ τὰς οὐχίας τοῦ λαοῦ. [Et omittit τῆς ante Ἰερουσ.—C. R. A. in duobus solummodo dissentit a Th. Habet τοὺς οἴκους τοῦ λαοῦ et καθεῖλον. Dr.]

V. 9. Drusius : καὶ τὸ περισσὸν τοῦ λαοῦ, καὶ τοὺς καταλειφθέντας ἐν τῇ πόλει, καὶ τοὺς ἐμπεπτωκότας, οἱ ἐνέπεσαν πρὸς τὸν βασιλέα Βαβυλῶνος, καὶ τὸ λοιπὸν τοῦ λαοῦ, καὶ τοὺς καταλειφθέντας μετήρην Ναβουζαρδάν εἰς Βαβυλῶνα.

Hic notat Drusius : *Princeps coquorum, vel, Ma-*

gister exercitus. Hieronymus in Quæst. In plerisque locis Archimagiros, i. e. coquorum principes, pro magistris exercitus Scriptura commemorat. Μαγειρεῦναι quippe Græce interpretatur, occidere. *Augustinus in Quæst. super Genesim.* Nolunt quidam præpositum coquorum interpretari, qui Græce ἀρχιμάγειρος dicitur; sed præpositam militiæ, cui esset potestas occidendi. Nam sic appellatus est etiam ille quem Nabuchodonosor misit, penes quem potius invenitur primatus fuisse militiæ. [C. R. A., οἱ ἐνέπεσον αὐτῷ. Cætera ut Th. Dr.]

V. 10. Drusius ex Complut. : καὶ ἐκ τῶν πτω-

JEREMIÆ CAPUT XL.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

AKYAAZ.

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

הרכה 1	1.	1.
בקות אוי		
הוא-אסור		✕ Δεδεμένον.
דבר 2	2.	2.
היה לכם דבר הזה ועזה	3.	3. ✕ Καὶ ἐγενήθη ὑμῖν τὸ βῆμα τοῦτο : καὶ νῦν.
5, 4 ואם-רע בעיניך לבוא אתי	4, 5.	4, 5.
בבל חדל ראה כל-הארץ לפניך		
אל-סדב ואל-הישר בעיניך ללכת		
שמה לך : ועודנו לא-ישדב		

אודה		
7 ויבף וכדלת הארץ	7.	7.
8 גדליה	8.	8.
12 וישבו כל-היהודים מכל-	12.	12.
במקמות אשר נדחו-שם		
14 בעלים	14.	14.

ישמאל בן-נתניה

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

1. Rama.	1. Rama.	1.
In accipiendo ipsum.	Quando tulit eum.	
Et ipse vincitus.	Vinctum.	Vinctum.
2. Locutus est.	2. Locutus est.	2.
3. Et fuit vobis verbum hoc : et nunc.	3. Et factus est vobis sermo hic. Nunc ergo.	3. Et factum est vobis verbum hoc, et nunc.
4, 5. Et si malum in oculis tuis venire mecum in Babel, cessa, vide, omnis terra in conspectu tuo ad bonum et ad rectum in oculis tuis ad eundem illum : vade, et adhuc ipse non revertetur.	4, 5. Si autem displicet tibi venire mecum in Babylonem, reside : ecce omnis terra in conspectu tuo est : quod elegeris, et quo placuerit tibi ut vadas, illic perge. Et mecum noli venire.	4, 5.

Viaticum.	Cibaria.	
7. Et pubem et de tenuitate terræ.	7. Et parvulos et de pauperibus terræ.	7.
8. Godolia.	8. Godoliam.	8.
12. Et reversi sunt omnes Judæi de universis locis, quo expulsi fuerant illuc.	12. Reversi sunt, inquam, omnes Judæi de universis locis, ad quæ profugerant.	12.
14. Baalis.	14. Baalis.	14.

Ismael filium Nathanæ.

Ismahel filium Nathaniæ.

χῶν τοῦ λαοῦ, οἷς οὐκ ἦν οὐδέν, κατέλιπεν Ναβουζαρδάν ὁ ἀρχιμάγειρος ἐν γῇ Ἰούδα, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ἀμπέλωνας, καὶ ἀγρούς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. [C. R. A., Ἀπὸ τοῦ λαοῦ... κατέλιπε... ἐν τῇ γῇ Ἰούδα. Cætera ut Th. Dr.]

V. 11. Καὶ ἐντείλατο Ναβουχοδονόσωρ βασιλεὺς Βαβυλῶνος ὑπὲρ τοῦ Ἰερεμίου ἐν χειρὶ Ναβουζαρδάν τοῦ ἀρχιμαγείρου, λέγων. [C. R. A., Καὶ ἐνετ. N. ὁ βασιλ. Βαβ. περὶ Ἰερεμίου Ναβουζαρδάν τῷ ἀρχιμαγείρῳ, λέγων. DR.]

V. 12. Λάβε αὐτόν, καὶ θές τοὺς ὀφθαλμούς σου ἐπ' αὐτόν, καὶ μὴ ποιήσεις αὐτῷ οὐθὲν κακόν, ἀλλὰ καθὼς λαλήσῃ πρὸς σέ, οὕτω ποιήσεις αὐτῷ. [C. R.

A., ἀλλ' ἢ καθὼς. Cætera ut Th. Dr.]

V. 13. Καὶ ἀπέστειλε Ναβουζαρδάν ὁ ἀρχιμάγειρος, καὶ Ναβουσεζδάν, καὶ Ῥαβσαρῆς, καὶ Νηργέλ, καὶ Σαρασάρ, καὶ Ῥαβμάχ, καὶ πάντες οἱ ἡγεμόνες βασιλέως Βαβυλῶνος. [Legitur Ῥαψαρῆς in Complut. qui non habet καὶ ante ἀπέστειλε.—C. R. A., ἀπέστειλε δὲ Ναβουζαρδάν ὁ ἀρχιμάγειρος, καὶ Ναβουσάρ Σελχίμ Ῥαβσαρῆς, Νηργέλ Σαρασάρ, Ῥαβμαχ, καὶ πάντες οἱ μεγιστάνες βασιλέως Βαβυλῶνος. DR.]

V. 15. Ἄ., Θ., ✕ δντος αὐτοῦ συνεχομένου. Ms. Jes.

V. 16. ✕ Καὶ ἔσονται etc. Idem.

JEREMIAE CAPUT XL.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1.	1. Ῥαμά. Ἄλλος, Ῥεμάθ. Ἐν τῷ λαβεῖν αὐτόν. Ἄλλος, ὅτε ἔλαθεν. Vacat.	1.
✕ Δεδεμένον :		
2.	2. Ἐλάλησεν. Ἄλλως, ἐχρημάτισεν.	2.
3.	3. Vacat.	3. ✕ Καὶ ἐγενήθη ὁμῖν τὸ ῥῆμα τοῦτο, καὶ νῦν.
4, 5.	4, 5. Εἰ δὲ μὴ, ἀπότρεγε. Ἄλλος, ✕ καὶ εἰ πονηρὸν ἐν ὀφθαλμοῖς σου ἔλθειν μετ' ἐμοῦ εἰς Βαβυλῶνα, παῦσαι. Ἰδοὺ πᾶσα ἡ γῆ ἐναντίον σου εἰς ἀγαθὸν καὶ εἰς τὸ εὐθὲς πορευθῆναι ἔχει πορεύου, καὶ πρὶν ἢ ἀπαλλαγῶ ἐγώ, ἔτι ἐμοῦ οὐκ ἐπιτρέψεις ἀποτρέχειν. Vacat. Ἄλλος, ἐστιατορίαν.	4, 5.
7.	7. Vacat. Ἄλλος, καὶ τὰ νήπια, καὶ περὶ τῶν πενήτων τῆς γῆς.	7.
8.	8. Γοδολίαν. Ἄλλος, Γαλαδίαν.	8.
12.	12. Vacat. Ἄλλος, καὶ ἐστράφησαν πάντες οἱ Ἰουδαῖοι ἀπὸ παντὸς τόπου εἰς ὃν διεσπάρησαν.	12.
14.	14. Βελισσά. Ἄλλος, Βελισά. Ἄλλος, Βααλῖς. Τὸν Ἰσμαθλ ✕ υἱὸν Ναθανίου.	14.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

1.	1. Rama. <i>Alius</i> , Remath. Quando tulit eum. <i>Alius</i> , cum accepit. Vacat.	1.
Vinctum.		
2.	2. Locutus est. <i>Aliter</i> , prædixit.	2.
3.	3. Vacat.	3. Et factum est vobis verbum hoc, et nunc.
4, 5.	4, 5. Sin minus, aufuge. <i>Alius</i> , et si malum in oculis tuis venire mecum in Babylonem, cessa : ecce omnis terra coram te in bonum et in rectum ad eundum illuc : vade, et antequam discedam ego, ultra me non permittes abscedere. Vacat. <i>Alius</i> , viaticum.	4, 5.
7.	7. Vacat. <i>Alius</i> , et parvulos et de pauperibus terræ.	7.
8.	8. Godoliam. <i>Alius</i> , Galadium.	8.
12.	12. Vacat. <i>Alius</i> , et reversi sunt omnes Judæi de omni loco ad quem dispersi fuerant.	12.
14.	14. Belissa. <i>Alius</i> , Belisa. <i>Alius</i> , Baalis. Ismael filium Nathanæ.	14.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XL Jeremiæ.

V. 1. Ἄλλος, Περὶ θ. Ms. Jes. autem sine interpretis nomine, καὶ ἐγένετο ὑμῖν ὁ λόγος οὗτος. [Etiam ista in Complut. et apud Theodoretum. DR.]
 Ibid. Ἄλλος, ὅτε ἐλάθεν. Idem, et ibid. Ἄ., Σ., δεδεμένον. Et v. 2. Ἄλλος, ἐχορημάτισεν.
 V. 3. Drusius, כַּאֲשֶׁר דָּבַר כַּאֲשֶׁר כַּאֲשֶׁר ἔλάλησε. [Sic in Complut. et apud Theodoretum. DRACH.]
 Ibid. Ἄ., Θ., καὶ ἐγενήθη etc. Ms. Jes. Drusius V. 4. Καὶ εἰ πονηρὸν etc. Sic ms. Jes. Drusius autem pro πορεύου, habet ἦξε, ex Complutensi. (*)
 Postea vero partem hujus versus sic adfert: ἰδοὺ (*) Drusius apponit ἦξε (quod legitur in Alex. et Complut.) ad נָבַ, veni, quod habetur in priori sticho hujus versiculi, hic non adscripto; πορεύου autem respondet τῷ נָבַ, vade, quæ ultima est vox nostri versiculi 4. Falso ergo et inconsiderate pronunciat Monif. ἦξε pro πορεύου substitui. DRACH.

JEREMIÆ CAPUT XLI.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON
Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

ΑΚΥΛΑΣ.

גדליהו בן אחיקם יחד במצפה	1.	1.
ישמעאל בן נתניה	2.	2.
את גדליהו בן אחיקם בן שפן בחרב וימת אתו	3.	3.
את אנשי המלחמה הבה ישמעאל ומנחה	5.	5. Καὶ δῶρα.
7 וישחטם ישמעאל בן נתניה אל- תוך הבור הוא והאנשים אשר- אתו	7.	7.
10 הפקיד נבזראדן רב-טבחים את גדליהו בן אחיקם וישבם ישמעאל בן נתניה	10.	10.
12 חילנו להלחם עם-ישמעאל	12.	12.
13, 14 את- יוחנן בן-קרח ואת כל וישחחו: ויסבו כל-העם אשר- שבה ישמעאל מן-המצפה וישבו ויילנו אל- יוחנן בן- קרח	13, 14.	13, 14.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

1. Godoliahu filium Ahicam. Simul in Maspha.	1. Godoliam filium Ahicani. Simul in Maspath.	1.
2. Ismael filius Nathania. Godoliahu filium Ahicam, filium Saphan in gladio, et interfecit eum.	2. Ismahel filius Nathaniae. Godoliam filium Ahicam, filii Sa- phan gladio, et interfecerunt eum.	2.
3. Viros belli percussit Ismael.	3. Et viros bellatores percussit Ismahel.	3.
5. Et munus.	5. Et munera.	5. Et dona.
7. Et jugulavit eos Ismael filius Nathania ad medium cisternæ, ipse et viri qui cum eo.	7. Interfecit eos Ismahel filius Nathaniae circa medium lacu, ipse, et viri qui erant cum eo.	7.
10. Commendaverat Nabuzara- dan magister laniorum Godoliahu filio Ahicam: et captivos adduxit eos Ismael filius Nathaniae.	10. Commendaverat Nabuzar- dan princeps militiæ Godoliaz filio Ahicam. Et cepit eos Ismahel filius Nathaniae.	10.
12. Et abierunt ad bellandum cum Ismael.	12. Profecti sunt ut bellarent adversus Ismahel.	12.
13, 14. Johanan filium Caree et universos. Et gavisii sunt, et verterunt se omnis populus, quem captivum	13, 14. Johanan filium Caree, et universos. Lætati sunt, et reversus est omnis populus, quem ceperat Ismahel,	13, 14.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XL Hesaiæ.

πᾶσα ἡ γῆ ἐνώπιόν σου εἰς καλὸν καὶ εἰς ἀρεστὸν ἐν ὀφθαλμοῖς σου τοῦ πορευθῆναι ἐκεῖ, πορεύου. Subjungit Drusius : *Sequitur in iisdem libris, καὶ ἀνάστρεψον, et revertere, 277.*

V. 5. Ἄλλος, ἐστιατορίαν. Drusius. [Ed. Rom. : « Nonnulli, ἐστιατορίαν καὶ δῶρα. » (ΓΝΩΩΓ.) Sic etiam Complut. DRACH.]

V. 7 et 12. Lectiones ex Drusio, Drusius autem ex editione Complutensi. [V. 7. Complut., καὶ τὰ

ν., καὶ π. τ. π. τ. γ., οὓς οὐκ ἀπέφκισεν. 77777 - 77. DRACH.]

V. 14. Ἄλλος, Βελισά. Ἄλλος, Βαλις. Ms. Jes. Drusius. Βασιλά βασιλεὺς Ἀμμών. [Complut., βασίλισσα βασιλέως υἱὸν Ἀμμών, *regina regis filiorum Ammon.* DRACH.]

Ibid. * υἱὸν Ναθανίου. Ms. Jes.

V. 16. Ο', τὸ ῥῆμα. Alii habent, κατὰ τὸ ῥῆμα σου. Ex ed. Rom. DRACH.

JEREMIÆ CAPUT XLI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1.	1. Γοδολίαν * υἱὸν Ἀχικάμ.
Ἄμα * εἰς Μασσηφάθ.	1.
2.	2. Ἰσμαήλ * υἱὸς Ναθανίου.
* Γοδολίαν υἱὸν Ἀχικάμ υἱοῦ Σαφάν ἐν ῥομφαίᾳ, καὶ ἀπέκτειναν αὐτόν.	2.
3.	3. * Καὶ τοὺς ἀνδρας τοῦ πολέμου ἐπάταξεν Ἰσμαήλ.	3.
5. Καὶ θυσίαν.	5. Καὶ μάννα.	5.
7.	7. * Καὶ ἔρριψεν αὐτοὺς Ἰσμαήλ ὁ υἱὸς Ναθανίου : εἰς τὸ φρέαρ, * αὐτὸς καὶ οἱ ἄνδρες οἱ μετ' αὐτοῦ.	7.
10.	10. Παρεκατέθετο * Ναβουζαρδάν : ὁ ἀρχιμάγειρος τῷ Γοδολίᾳ υἱῷ Ἀχικάμ. * καὶ ὠρθρισεν Ἰσμαήλ υἱὸς Ναθανίου.	10.
12.	12. Καὶ ὤχοντο πολεμεῖν αὐτόν. Ἄλλος, ἐπορεύθησαν πολεμῆσαι πρὸς Ἰσμαήλ.	12.
13, 14.	13, 14. Τὸν Ἰωάναν * υἱὸν Καρῆς : καὶ * μετ' αὐτοῦ : πάντας.	13, 14.

Καὶ ἀνέστρεψαν πρὸς Ἰωάναν. Ἄλλος, * καὶ ἐχάρησαν, καὶ ἀπέστρεψεν πᾶς ὁ λαὸς, ὃν ἤχημαλώτευσεν Ἰσμαήλ ἐκ τῆς Μασσηφά, καὶ ἀναστρέψαντες ἦλθον πρὸς Ἰωάναν υἱὸν Καρῆς.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

1.	1. Godoliam filium Achicam.
Simul in Massepath.	1.
2.	2. Ismael filius Nathanix.
Godoliam filium Achicam filii Saphan in gladio, et interfecerunt eum.	2.
3.	3. Et viros belli percussit Ismael.	3.
5. Et sacrificium.	5. Et manna.	5.
7.	7. Et projecit eos Ismael filius Nathanix in puteum, ipse et viri qui cum eo.	7.
10.	10. Commendaverat Nabuzardan princeps coquorum Godolix filio Achicam, et diluculo surrexit Ismael filius Nathanix.	10.
12.	12. Et discesserunt ad bellandum cum eo. Alius, abierunt pugnatum adversus Ismael.	12.
13, 14.	13, 14. Joanan filium Caree et cum eo universos.
Et reversi sunt ad Joanan. Alius, et lætati sunt, et reversus est om-	13, 14.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοὶς γράμμασι.	AKYAAΣ.
15 מפני יוחנן	15.	15.
16 מאת ישמעאל בן-נתניה מן-	16.	16.
המצפה אחר הזה את-גוליה בן- אחיקם	17.	17.
17 בגדת נמוהם	17.	17.
18 גדליהו בן-אחיקם	18.	18.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
duxerat Ismael de Maspha : et reversi sunt et iverunt ad Johanan filium Caree.	in Masphath : reversusque abiit ad Johanan filium Caree.	
15. A facie Johanan.	15. A facie Johanan.	15.
16. Ab Ismael filio Nathania de Maspha, postquam percussit Godolia filium Abicam.	16. Ab Ismahel filio Nathaniae de Masphath, postquam percussit Godoliam filium Abicam.	16.
17. In peregrinatione Chahamham.	17. Peregrinantes in Chamaam.	17.
18. Godoliahu filium Abicam.	18. Godoliam filium Abicam.	18.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLI Jeremiæ.

V. 1. דרבי דמלך, et *magnates regis*. LXX, *vacat*. Alius (in Complut.), καὶ ἡγούμενοι τοῦ βασιλείως, et *principes regis*. Vulg., et *optimates regis*. DRACH. Ibid. * υἱὸν Ἀγιάμ. Ms. Jes. Ibid. * εἰς Μασσηφάθ. Et v. 2, * υἱὸς Ναθανίου. Ex eodem ms. Ibid. * Γοδολίαν etc. Idem. Ibi vero loco τοῦ, ἐν ῥομφαίᾳ, Drusius ex Complut., μαχαίρα. Ibid. Drusius, ἐθανάτωσαν αὐτόν, καὶ ἔθανάτωσαν αὐτόν. Forte ἐθανάτωσαν.
V. 3. Καὶ τοὺς ἀνδρας πολέμου etc. Ms. Jes.

Drusius, πολεμιστάς, ex Complut. de more.

V. 5. Ἄ., καὶ δῶρα. Σ., καὶ θυσιάν. Sic Drusius ex ms. Jes. Οἱ, μαννά, melius μαναά, ut alibi. [Cf. quæ adnotavimus supra ad XVII, 26. DRACH.]

V. 7. Καὶ ἔβρψεν αὐτούς etc. Idem. Drusius vero ex Complut. sic, ἔσφαξεν αὐτούς, καὶ ἐνέβαλεν εἰς τὴν φρέαρ.

V. 10. Οἱ, παρεκατέθετο * Ναβουζαρδάν etc. Ms. Jes. [Ed. Rom. παρακατέθετο. DRACH.]

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοὶς γράμμασι.	AKYAAΣ.
1 יזניה	1.	1.
4 ירמיהו הנביא	4.	4.
9 אלהי ישראל אשר שלחתם אתי	9.	9.
אלהי להפיל תחנתכם לפניו		
15 שארית יהודה כה-אמר יהוה	15.	15. * Οἱ κατάλοιποι τῆς Ἰουδαίας : οὕτως εἶπεν Κύριος τῶν δυνάμεων ὁ Θεὸς Ἰσραήλ.
צבאות אלהי ישראל		17.
17 ברעב ובדבר	17.	17.
18 יהוה צבאות אלהי ישראל	18.	18.
אפי חסותי		
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Et Jezonia.	1. Et Jezonias.	1.
4. Jeremihu propheta.	4. Jeremias propheta.	4.
9. Deus Israel ad quem misistis me, ut prosternerem preces vestras ante eum.	9. Deus Israel ad quem misistis me, ut prosternerem preces vestras ante eum.	9.
15. Residuum Juda. Sic dixit Dominus exercituum Deus Israel.	15. Reliquiæ Juda. Hæc dicit Dominus exercituum, Deus Israel.	15. Residui Judææ : sic dixit Dominus virtutum, Deus Israel.
17. In fame et in peste.	17. Et fame et peste.	17.
18. Dominus exercituum, Deus Israel.	18. Dominus exercituum, Deus Israel.	18.
Furor meus et indignatio mea.	Furor meus et indignatio mea.	

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

15.	15. ✕ Ἐκ προσώπου Ἰωάναν.	15.
16.	16. ✕ Ἐκ τῆς Ἰσραήλ υἱοῦ Ναθανίου ἐκ τῆς Μασσηφά, μετὰ τὸ πατάξαι Γοδολίαν υἱὸν Ἀχικάμ.	16.
17.	17. Ἐν Γαθρῶ Χαμάα. Ἄλλ., ἐν Γηρῶθ Χαμαάμ.	17.
18.	18. Γοδολίαν ✕ υἱὸν Ἀχικάμ.	18.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

nis populus, quem captivum adduxit Ismael de Massepha, et revertentes venerunt ad Joanan filium Caree.

15.	15. A facie Joanan.	15.
16.	16. Ab Ismael filio Nathaniae de Massepha, postquam percusserat Godoliam filium Achicam.	16.
17.	17. In Gabero Chamaa. <i>Alius</i> , in Geroth Chanaam.	17.
18.	18. Godoliam filium Achicam.	18.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLI Jeremiæ.

V. 12. Ἄλλος, ἐπορεύθησαν πολ-. Idem, ut et sequentem versum 13.

V. 14. Ἄλλος, καὶ ἐχάρησαν etc. Ms. Jes. Drusius habet, καὶ εὐφράνησαν, et nihil amplius.

V. 16. Ἐκ τῆς Ἰσραήλ etc. Ms. Jes. et Drusius.

V. 17. Ἄλλ., ἐν Γηρῶθ Χαμαάμ. Drusius. Idem: *Legendum in Græca editione ἐν γηρῶθ χαμαάμ, pro eo quod vulgo legitur ἐν γαθρωχαμάα. Nam est vox mere Hebraica. Sunt editiones quæ habent, ἐν γῆ βηρῶθ χάμ, quod magis corruptum, cum ex unica*

voce factæ sint duæ, et quod absurdissimum, syllaba Hebraica in Græcam degeneravit. Sed imperitia quid non audet? [Chetib, םתב, Keri autem, םתב, chimham. Ed. Rom.: Gaberochamaa. Sunt dictiones Hebraicæ paululum depravatæ, quæ significant, in peregrinatione Chamaam. In quibusdam facta mixtio ex Græco et Hebraico, ἐν γῆ Βερῶθ Χαάμ, in terra Beroth Chaam.] DRACH.]

V. 18. Ἰδὸν Ἀχικάμ. Ms. Jes.

JEREMIAE CAPUT XLII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1.	1. Καὶ Ἀζαρίας. Ἄλλος, καὶ Ἰεζονίας.	1.
4.	4. Ἰερεμίας ✕ ὁ προφήτης.	4.
9.	9. Vacat.	9. ✕ Θεὸς Ἰσραήλ, πρὸς ὃν ἀπεστελαστέ με βίβαι ἑλεος ὑμῶν ἐναντίον αὐτοῦ.

15. Οὕτως εἶπε Κύριος.

17. Καὶ ἐν λιμῶ.

18. Κύριος ✕ τῶν δυνάμεων, ὁ Θεὸς Ἰσραήλ.

Ὁ θυμὸς μου. Π., . . . ✕ καὶ ἡ ὀργή μου.

15. ✕ Οἱ κατάλοιποι τῆς Ἰουδαίας, οὕτως εἶπεν Κύριος τῶν δυνάμεων, ὁ Θεὸς Ἰσραήλ.

17. . . . ✕ καὶ ἐν θανάτῳ.

18.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

1.	1. Et Azarias. <i>Alius</i> , et Jezonias.	1.
4.	4. Jeremias propheta.	4.
9.	9. Vacat.	9. Deus Israel, ad quem misistis me, ad prosternendum misericordiam vestram ante eum.

15. Sic dixit Dominus.

17. Et in fame.

18. Dominus virtutum, Deus Israel.

Furor meus. *Omnes*, . . . et ira mea.

9. Deus Israel, ad quem misistis me, ad prosternendum misericordiam vestram ante eum.

15. Residui Judææ, sic dixit Dominus virtutum, Deus Israel.

17. . . . et in morte.

18.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
20 , 19 דבר יהוה	19, 20.	19, 20.
כי-העידתי בכם היום :		✱ Ὅτι διεμαρτυράμην ὑμῖν σήμερον, ὅτι.
אתם שלחם		
יהוה אלהינו בן הגד-לנו ועשינו		
21 ואגד לכם היום	21.	21.
22 ועתה ידע ותדע כי בדרך ברע ובדבר	22.	22. . . . ✱ καὶ ἐν θανάτῳ.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
19, 20. Locutus est Dominus.	19, 20. Verbum Domini.	19, 20.

Quod contestatus sum in vobis hodie, quia.	Quia obtestatus sum vos hodie; quia.	Quod contestatus sum vobis hodie, quia.
Vos misistis.	Vos enim misistis.	
Dominus Deus noster, sic annuntia nobis, et faciemus.	Dominus Deus noster, sic annuntia nobis, et faciemus.	
21. Et annuntiavi vobis hodie.	21. Et annuntiavi vobis hodie.	21.
22. Et nunc sciendo scietis quia in gladio, in fame, et in peste.	22. Nunc ergo scientes scietis, quia gladio, et fame, et peste.	22. ... Et in morte.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLII Jeremiæ.

V. 1. Ἄλλοι, καὶ Ἱερωνίας. Ms. Jes.
 V. 4. ✱ ὁ προφήτης. Idem.
 V. 9. Θ., Θεὸς Ἰσραὴλ etc. Drusius vero sic. ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ, οὗ ἀπεστάλαχά με πρὸς αὐτόν, ἵνα πείσῃ ἡ δέησις ὑμῶν ἐμπροσθεν αὐτοῦ. [Textus est Complutensis. Latine sonat : Deus Israel, ad quem misistis me ad eum, ut cadat deprecatio vestra ante eum. DRACH.]
 V. 14. וכי לא ב. Complut., λέγοντες, Μηδαμῶς, Ὅτι. Dicentes, Nequaquam, Quia. Alius, λέγοντες· Οὐχί, Ὅτι. Ed. Rom. solummodo, ὅτι. DRACH.
 V. 15. Ἄ., Θ., οἱ κατάλοιποι etc. Drusius item.
 V. 17. Θ., ✱ καὶ ἐν θανάτῳ. Idem Drusius, καὶ ἐν λοιμῷ.
 V. 18. ✱ τῶν δυνάμεων ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ. Ms. Jes. Ibid. II., ✱ καὶ ἡ ὀργή μου. Idem.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
1 לדבר אל-כל-העם את-כל-דברי יהוה אלהיהם אשר-שלחו יהוה אלהיהם אליהם את כל-הדברים האלה	1.	1. . . . ✱ πάντα : τὸν λαὸν πάντας τοὺς λόγους, οὓς ἀπέστειλεν ✱ ὁ Κύριος αὐτῶν : πρὸς αὐτοὺς ✱ σὺν : πάντας τοὺς λόγους τούτους.
2 וכל-ואנשים חדים אברים	2.	2.
5 יוחנן בן-קרחה אשר-שב מכל-הגוים אשר נדדו-שם	5	5. ✱ Τοὺς ἀποστραφέντας ἐκ πάντων τῶν ἔθνων, οὓς διεσκορπίσθησαν ἐκεῖ.
6 ואת-הנשים ואת-הטף... ואת-כל-הנפש	6.	6.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Loqui ad omnem populum universa verba Domini Dei eorum, quibus miserat eum Dominus Deus eorum ad eos, omnia verba ista.	1. Loquens ad populum universos sermones Domini Dei eorum, pro quibus miserat Dominus Deus eorum ad illos, omnia verba hæc.	1. ... omnem populum omnia verba quæ misit Dominus eorum ad eos, omnia verba hæc.
2. Et omnes viri superbi, dicentes.	2. Et omnes viri superbi, dicentes.	2.
5. Johanan filium Caree.	5. Johanan filium Caree.	5.
Qui reversi fuerant de cunctis gentibus, quo repulsi fuerant illuc.	Qui reversi fuerant de cunctis gentibus, ad quas fuerant ante dispersi.	Qui reversi fuerant de cunctis gentibus, quo dispersi fuerant illuc.
6. Et mulieres et parvulos... et omnem animam.	6. Et mulieres et parvulos... et omnem animam.	6.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

19, 20.

19, 20. Ἄ ἐλάλησε Κύριος. Ἄλλος, οὕτως ἐλάλησε Κύριος.
Vacat.

19, 20.

Ἀποστειλάντες. Π., ✕ ὑμεῖς : ἀποστειλάντες.

Κύριος ✕ ὁ Θεὸς ἡμῶν, οὕτως ἀπέγγειλον ἡμῖν, καὶ ποιήσομεν.

21.

21. ✕ Καὶ ἀπήγγειλα ὑμῖν σήμερον.

21.

22.

22. Καὶ νῦν ✕ ἴστε γινώσκοντες ὅτι : ἐν βρομφαῖα καὶ ἐν λιμῷ.

22. . . . ✕ καὶ ἐν θανάτῳ.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO

19, 20.

19, 20. Quæ locutus est Dominus. Alius, sic locutus est Dominus.

19, 20.

Vacat.

Mittentes. Omnes, vos mittentes: Dominus Deus noster, sic annuntia nobis, et faciemus.

21.

21. Et annuntiavi vobis hodie.

21.

22.

22. Et nunc scitote cognoscetes quia in gladio, et in fame.

22. ... et in morte.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLII Jeremiæ.

V. 19, 20. Ἄλλος, οὕτως ἐλάλ. Idem.

Ibid. Ἄ., ὅτι διεμαρτυράμην etc. Drusius vero ex Complutensi edit., ὅτι ἐμαρτυρησάμην ὑμῖν σήμερον.

Ibid. Π., ✕ ὑμεῖς. Ms. Jes.

Ibid. ✕ ὁ Θεὸς ἡμῶν etc. Idem.

V. 21. ✕ Καὶ ἀπήγγειλα ὑμῖν σήμερον. Idem, itemque Drusius, qui adjicit, καὶ οὐκ εἰσηκούσετε. [Quæ est lectio Alex. Dn.]

V. 22. Καὶ νῦν ✕ ἴστε etc. Ms. Jes. Ibidem Drusius, דברך καὶ ἐν λοιμῷ, alias, θανάτῳ. [Ed. Rom.: « In Complut. additur, καὶ ἐν λοιμῷ, et in peste: pro quo Theodoretus videtur habuisse, θανάτῳ, morte. Sic enim sæpe nominatur pestis. » H. e. verbum Hebr. דברך. In LXX tricies et quinquies, ut apprime indicat Kircherus in Concordantiis. In libro enim Hesaiæ, ix, 8 (quem locum omittit Trommius) legerunt *deber pro dabar*. דבאר.]

JEREMIÆ CAPUT XLIII.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

1. . . . ✕ πάντα : τὸν λαὸν πάντας τοὺς λόγους, οὓς ἀπέστειλεν ✕ ὁ Κύριος αὐτῶν : πρὸς αὐτούς, ✕ σὺν : πάντας τοὺς λόγους τούτους.

1. Λέγων (Ἄλλως, λαλῶν) πρὸς τὸν λαὸν πάντας τοὺς λόγους Κυρίου, οὓς ἀπέστειλεν αὐτὸν Κύριος πρὸς αὐτούς, πάντας τοὺς λόγους τούτους.

1.

2.

2. Καὶ πάντες οἱ ἄνδρες ✕ ὑπερήφανοι : οἱ εἶπαν. Ἄλλως, εἰπόντες.

2.

5.

5. Ἰωάναν ✕ υἱὸς Καρῆς. Τοὺς ἀποστρέψαντας κατοικεῖν ἐν τῇ γῆ.

5.

✕ Τοὺς ἀποστραφέντας ἐκ πάντων τῶν ἐθνῶν, οὓς διεσκορπίσθησαν ἐκεῖ.

6.

6. Καὶ ✕ σὺν : τὰς γυναῖκας, καὶ ✕ σὺν : τὰ νήπια καὶ ✕ σὺν : τὰς ψυχάς.

6.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

1. ... omnem populum omnia verba quæ misit Dominus eorum ad eos, omnia verba hæc.

1. Dicens (*aliter*, loquens) ad populum omnes sermones Domini, quibus miserat eum Dominus ad eos, omnia verba hæc.

1.

2.

2. Et omnes viri superbi qui dixerant. *Aliter*, dicentes.

2.

5.

5. Joanan filius Caree. Qui reversi fuerant ad habitandum in terra.

5.

Qui reversi fuerant de cunctis gentibus, quo dispersi fuerant illuc.

6.

6. Et mulieres et parvulos... et animas.

6.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοὶς γράμμασι.	AKYAAZ.
9 במלכו במלכן	9.	9.
10 ואמרת אליהם כה אמר יהוה צבאות אלהי ישראל מלך-בבל עבדי	10.	10.
13 אשר בארץ מצרים	13.	13.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

9. In intrito, in lateraria.

10. Et dices ad eos : Sic dixit Dominus exercituum, Deus Israel. Regem Babel servum meum.

13. Quæ in terra Ægypti.

VULGATA LATINA.

9. In crypta, quæ est sub muro latericio.

10. Et dices ad eos : Hæc dicit Dominus exercituum, Deus Israel. Regem Babylonis servum meum.

13. Quæ sunt in terra Ægypti.

AQUILA.

9.

10.

13.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLIII Jeremiæ.

V. 1. Ο, λέγων (Ἄλλως, λαλῶν) πρὸς Ἀ., Σ.,
✕ πάντα; Ms. Jes.V. 2. Ὑπερήφανοι. Ms. Jes. et Drusius. [Ald. et
Complut., οἱ ἄνδρες οἱ ὅπ. Dr.]

Ibid. Ἄλλως, εἰπόντες. Ita Vulg. Græca. DRACH.

Ibid. שקר אמתה כדבר. LXX, ψεύδη, mendacia.

Ald. et Complut., ψευδὴ σὺ λαλεῖς, falsa tu loqueris. Hebr. et Vulg., mendacium tu loqueris.

DRACH.

V. ✕ 5. οὐδὲ Καρῆε. Ms. Jes.

Ibid. Ἀ., Θ., ✕ τοὺς ἀποστραφέντας etc. Idem. Drusius quoque, sine interpretum nomine.

V. 6. ✕ σὺν; τὰς γυν-. Ms. Jes.

V. 9. Οἱ λοιποὶ, ἐν τῷ κρυφίῳ etc. Sic ms. Jes. et Drusius, qui legit, ἐν κρυφαίῳ, et Colbertinus.

JEREMIÆ CAPUT XLIV.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοὶς γράμμασι.	AKYAAZ.
1 אל כל-היהודים הישבים	1.	1. Ἐπὶ πάντας τοὺς Ἰουδαίους τοὺς οἰκοῦντας.
ובקר 2 יהוה צבאות	2.	2.
ודבבה היום הזה	3.	3.
3 לא ידעום המה אתם ואבתים	4.	4.
4 אליכם את-כל-עבדי הנביאים	10.	10.
10 היום הזה ולא יראו		
ולא-הלכו בתורת ובחקתי		
לפניכם ולפני אבותיכם		

VERSIO HEBRAICI TEXT.

1. Ad omnes Judæos, habitantes.

Et in Noph.

2. Dominus exercituum.

Desertæ die hac.

3. Nec sciebant eos ipsi, vos, et patres vestri.

4. Ad vos omnes servos meos prophetas.

10. Diem hanc, et non timerunt.

Et non iverunt in lege mea et in præceptis meis.

Coram vobis, et coram patribus vestris.

VULGATA LATINA.

1. Ad omnes Judæos, qui habitabant.

Et in Memphis.

2. Dominus exercituum.

Desertæ sunt hodie.

3. Quos nesciebant et illi, et vos, et patres vestri.

4. Ad vos omnes servos meos prophetas.

10. Diem hanc, et non timerunt.

Et non ambulaverunt in lege Domini et in præceptis meis.

Coram vobis, et coram patribus vestris.

AQUILA.

1. Ad omnes Judæos, habitantes.

2.

3.

4.

10.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

9.	9. Ἐν προθύροις. <i>Οἱ λοιποὶ</i> , ✕ ἐν τῷ κρυφίῳ ἐν τῷ πλινθίῳ.	9.
10.	10. Καὶ ἐρεῖς ✕ πρὸς αὐτοὺς : Οὕτως εἶπεν Κύριος ✕ τῶν δυνά- μεων, Θεὸς Ἰσραὴλ. Βασιλέα Βαβυλῶνος ✕ τὸν δοῦ- λόν μου.	10.
13.	13. Τοὺς ἐν ὄν. Ἄλλος, τοὺς ἐν Αἰγύπτῳ.	13.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

9.	9. In vestibulis. <i>Reliqui</i> , in oe- culto, in latericio.	9.
10.	10. Et dices ad eos, Sic dixit Do- minus virtutum, Deus Israel. Regem Babylonisservum meum.	10.
13.	13 Quæ in On. <i>Alius</i> , quæ in terra Ægypti.	13.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLIII Jeremiæ.

In ms. Jes., *οἱ λοιποὶ*, non habetur. [Lamb. Bos :
Scholion, *οἱ λοιποὶ*, ἐν κρυφαίῳ. Dr.]

V. 10. ✕ πρὸς αὐτοὺς etc. Ms. Jes.

Ibid. ✕ τὸν δοῦλόν μου. Idem et Drusius. [Theo-
doretus et Complut. Dr.]

V. 13. Ἄλλος, τοὺς ἐν Αἰγύπτῳ. Drusius. [Est le-
ctio Complut. Dr.] Melius, τοὺς ἐν γῆ Αἰγύπτου.

[Ο΄, τοὺς ἐν ὄν. Ita etiam Theodoretus, qui putat
idem esse On et *Heliopolin*. Ib.]

Ibid. מְרִיבֵי אֱלֹהֵי מִצְרַיִם, et domos deorum
Ægypti. LXX, καὶ τὰς οἰκίας αὐτῶν. Theodor., καὶ
τὰς οἰκίας τῶν θεῶν αὐτῶν. *Alius* (Complut.), καὶ
τὰς οἰκ. τῶν θ. ἐν Αἰγύπτῳ. Vulg., et delubra deor.
Ægypti. DRACH.

JEREMIAE CAPUT XLIV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1. Ἐπὶ πάντας τοὺς Ἰουδαίους τοὺς οἰκούντας.	1. Πᾶσι τοῖς Ἰουδαίοις τοῖς κατ- οικούσιν. <i>Vacat</i> . Ἄλλος, καὶ ἐν Μέμφοις.	1.
2.	2. Κύριος ✕ τῶν δυνάμεων. Ἐρημοὶ ✕ τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ.	2.
3.	3. Οὐκ ἐγνώτε. <i>H.</i> , . . . ✕ ὑμεῖς καὶ οἱ πατέρες ὑμῶν.	3.
4.	4. Πρὸς ὑμᾶς ✕ σὺν πάντας : τοὺς παῖδάς μου τοὺς προφήτας.	4.
10.	10. Ἡμέρας ταύτης ✕ καὶ οὐκ ἐφοβήθησαν. Καὶ οὐκ ἀντείχοντο ✕ τῶν νόμων μου καὶ : τῶν προσταγμάτων μου. Κατὰ πρόσωπον ✕ ὑμῶν καὶ κα- τὰ πρόσωπον : τῶν πατέρων αὐ- τῶν.	10.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

1. Ad omnes Judæos, habitan- tes.	1. Omnibus Judæis habitanti- bus. <i>Vacat</i> . <i>Alius</i> , et in Memphis.	1.
2.	2. Dominus virtutum. Desertæ die hac.	2.
3.	3. Nesciebatis. <i>Omnes</i> , . . . vos et patres vestri.	3.
4.	4. Ad vos omnes servos meos prophetas.	4.
10.	10. Die hac et non timuerunt.	10.

Et non adhæserunt legibus meis
et præceptis meis.

In conspectu vestro, et in con-
spectu patrum vestrorum.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

ΑΚΥΛΛΑΣ.

11, 12 יהוה צבאות אלהי ישראל

11, 12. Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

11, 12.

פני בכם לרעה ולהכרית את כל-
יהודה : ולקחת את שארית יהודה
אשר שמו פניהם לבא ארץ מצרים
לגר שם

בחרב ובערב ימות

✕ Ἐν βομφαίᾳ καὶ λιμῷ ἀποθα-
νούνται.

13 ובדבר 13.

13.

14 ולא יהיה 14.

14.

18 והסק לה נסכים 18.

18.

19 טנים להעצבה 19.

19.

22 מאין יושב 22.

22. ✕ Παρὰ τὸ μὴ ὑπάρχειν
ἔνοικούντα.

23 כיום הזה 23.

23.

24 ירמיהו אל כל העם
שמעו דבר יהוה כל יהודה אשר
בארץ מצרים

24.

24.

25 יהוה צבאות

25.

25.

אחם ונשיכם

ועשה תעשינה את נדריכם

26 הבני

26.

26.

שבוי בקרא

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

11, 12. Dominus exercituum,
Deus Israel.

11, 12. Dominus exercituum,
Deus Israel.

11, 12.

Facies meæ in vos in malum, et
ad succidendum omnem Judam.
Et tollam reliquias Juda, quæ pos-
uerunt facies suas ad eundum in
Ægyptum ad peregrinandum ibi.

Faciem meam in vobis in mal-
lum : et disperdam omnem Judam.
Et assumam reliquias Judæ, qui
posuerunt facies suas ut ingrede-
rentur terram Ægypti, et habita-
rent ibi.

In gladio et in fame morientur.

In gladio et in fame morientur.

In gladio et fame morientur.

13. Et in peste.

13. Et peste.

13.

14. Et non erit.

14. Et non erit.

14.

18. Et libare ei libamina.

18. Et libare ei libamina.

18.

19. Effigies ad effingendum eam.

19. Placentas ad colendum eam.

19.

22. Eo quod non sit habitator.

22. Eo quod non sit habitator.

22. Eo quod non sit inhabitans.

23. Sicut die hoc.

23. Sicut est dies hæc.

23.

24. Jeremihu ad omnem popu-
lum.

24. Jeremias ad omnem popu-
lum.

24.

Audite verbum Domini, omnis
Juda, qui in terra Ægypti.

Audite verbum Domini, omnis
Juda, qui estis in terra Ægypti.

25. Dominus exercituum.

25. Dominus exercituum.

25.

Vos et uxores vestræ.

Vos et uxores vestræ.

Et faciendo fecistis vota vestra.

Impletis vota vestra, et opere
perpetrastis ea.

26. Ecce ego.

26. Ecce ego.

26.

Nomen meum vocatum.

Vocabitur nomen meum

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

11, 12.

11, 12. Κύριος ✕ τῶν δυνάμεων,
ὁ θεὸς Ἰσραὴλ.

Vacat.

11, 12.

✕ Τὸ πρόσωπόν μου ἐφ' ὑμῶν
εἰς κακὰ, τοῦ ἐξολοθρεῦσαι τὸν
πάντα Ἰούδαν. Καὶ λήψονται τοὺς
καταλοῖτους Ἰούδα τοὺς θέντας
τὸ πρόσωπον αὐτῶν εἰσελθεῖν
εἰς γῆν Αἰγύπτου, παροικεῖν
ἐκεῖ.✕ Ἐν βομφαίᾳ καὶ λιμῶ ἀπο-
θανοῦνται.

13.

13. Vacat. Ἄλλος, καὶ ἐν θα-
νάτῳ.

13.

14.

14. Καὶ οὐκ ἔσται. Ἄλλος, οὐ
συνθήσεται.

14.

18.

18. ✕ Καὶ σπένδειν αὐτῇ σπον-
δάς·

18.

19. ✕ Καὶ σόββα.

19. Χαυθνας. Ἄλλος, καὶ τῶν
γλυπτῶν αὐτῆς.

19.

21.

22. Vacat.

22. ✕ Παρὰ τὸ μὴ ὑπάρχειν
ἐνοικούντα.

23.

23. Vacat. Π., ✕ καθὼς ἡ ἡμέ-
ρα αὕτη.

23.

24.

24. Ἰερεμίας ✕ παντὶ ἰ τῷ
λαῷ.

24.

25.

Ἀκούσατε λόγον Κυρίου ✕ πᾶ-
σα ἡ Ἰουδαία, οἱ ἐν γῇ Αἰγύπτου.

25. Κύριος ✕ τῶν δυνάμεων.

25.

Ἔμεῖς γυναῖκες. Ἄλλ., ✕ ὑμεῖς
καὶ αἱ γυναῖκες ὑμῶν.Καὶ ποιῶσαι ἐποιήσατε ✕ τὰς
εὐχὰς ὑμῶν.

26.

26. Ἴδου ✕ ἐγώ.

26.

Ὄνομά μου. Π., . . . ✕ καλού-
μενον.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOOTIO.

11, 12.

11, 12. Dominus virtutum, Deus
Israel.

11, 12.

Vacat.

Faciem meam super vos in ma-
la, ad exterminandum omnem Ju-
dam. Et accipient residuos Juda,
qui posuerunt faciem suam in-
gredi in terram Ægypti, ad pere-
grinandum ibi.

In gladio et fame morientur.

13.

Vacat.

13. Vacat. Alius, et in morte.

13.

14.

14. Et non erit. Alius, non ad-
detur.

14.

18.

18. Et libare ei libamina.

18.

19. Et sobba.

19. Chavanas. Alius, et sculpti-
lium ejus.

19.

22.

22. Vacat.

22. Eo quod non sit inhabitans.

23.

23. Vacat. Omnes, sicut dies hæc.

23.

24.

24. Jeremias omni populo.

24.

Audite verbum Domini, omnis
Judæa, qui in terra Ægypti.

25.

25. Dominus virtutum.

25.

Vos uxores. Alius, vos et uxores
vestræ.

Et facientes fecistis vota vestra.

26.

26. Ecce ego.

26.

Nomen meum. Omnes, ... voca-
tum.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

	Πᾶς ἄνηρ ; 'Ιούδα.	
28.	28. Ἐμμενεῖ.	28. . . . ὁ ἐμὸς , ἢ ὁ αὐτῶν.
29.	29. Ἵμῖν τὸ σημεῖον ἔφη ὁ Κύριος.	29.
	'Εγὼ ἐφ' ὑμᾶς εἰς πονηρά.	Ἐγὼ ἐφ' ὑμᾶς ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ εἰς κακά· ὅπως γινώτε ὅτι στάσει στήσονται οἱ λόγοι μου ἐφ' ὑμᾶς εἰς κακά.
30.	30. Οὐαφρῆ.	30. Φρήν.
	Βασιλέα Αἰγύπτου ἔχδοτον .	
SYMMACHIUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
	Omnis vir Juda.	
28.	28. Immanebit.	28. ...meus aut ipsorum.
29.	29. Vobis signum, dicit Dominus.	29.
	Ego super vos in mala.	Ego super vos in loco isto in mala; ut sciatis quoniam statim stabunt verba mea super vos in mala.
30.	30. Uaphre.	30. Phren.
	Regem Ægypti dedititum.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLIV Jeremiæ.

V. 14. Ἄλλος, οὐ συνθήσεται. Ms. Jes. [Nonnulli cod. addunt αὐτοῖς post ἔσται. Ex Polygl.-Bibel. DRACH.]
 V. 17. Hebr. et Vulg., et in plateis Jerusalem. LXX, καὶ ἐξωθεν Ἱερουσαλήμ, et extra Jerusalem. Alius, καὶ ἐν πλατείαις 'Ι., et in plateis J. Drusius. Quidam codd., καὶ ἐν δίοδοις 'Ι., et in viis J. Polygl.-Bibel. DRACH.
 V. 18. ~~καὶ σπένδειν αὐτῇ σπονδάς~~. Ms. Jes.
 V. 19. Σ., ~~καὶ σόββα~~. Ἄλλος, καὶ τῶν γλυπτῶν ἀπέψ. Idem. [O in nostris exemplaribus, χαυῶνας, placetas. Sic recte legitur in codd. bonæ notæ. Consule Suidam et præsertim Schleusnerum ad hanc vocem. DRACH.]
 V. 22. 'Α., Θ., παρὰ τὸ μὴ ὑπάρχειν ἐνοικοῦντα. Ms. Jes.
 V. 23. Π., ~~καθὼς ἡ ἡμέρα αὕτη~~. Idem. [Complut., ὡς ἡ ἡμ. αὕτη. DR.]
 V. 24. ~~παντί~~. Ms. Jes.
 Ibid. ~~πᾶσα ἡ Ἰουδαία, οἱ ἐν γῆ Αἰγύπτου~~. Idem. Drusius vero, πᾶσα Ἰούδα, οἱ ἐν γῆ Αἰγ-. [Ex Complut. DR.]
 V. 25. ~~τῶν δυνάμεων~~. Ms. Jes.
 Ibid. ~~ὁ ἐμὸς καὶ αἱ γυναῖκες ὑμῶν~~. Idem et Drusius. [Ex Complut. DR.]
 Ibid. ~~τὰς εὐχὰς ὑμῶν~~. Ms. Jes.
 V. 26. ~~ἐγὼ~~. Idem.
 Ibid. Π., ~~καλοῦμενον~~. Idem.
 Ibid. ~~ἀνήρ~~. Idem.
 V. 28. Θ., ~~ὁ ἐμὸς, ἢ ὁ αὐτῶν~~. Idem, et Drusius, sine interpretis nomine. [Est lectio Complutensis. DR.]
 V. 29. ~~ἔφη ὁ Κύριος~~. Ms. Jes.
 Ibid. 'Α., Θ., ἐγὼ ἐφ' ὑμᾶς ἐν τῷ τόπῳ etc. Ms. Jes. Drusius vero hunc locum sic adfert: ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ, ἵνα γινώτε, ὅτι ἐμμενοῦσιν οἱ λόγοι μου ἐφ' ὑμᾶς εἰς κακά. [Ita Complut. DR.]
 V. 30. 'Α., Θ., Φρήν. Ms. Jes. Sed suspicor mendum. [Alex., Φαραὼ Οὐαφρῆ. Sic etiam Theodoretus. Hic Drusius: « Οὐαφρῆ, Vafre, ut Οὐέσπασσιανός Vespasianus, Οὐαλέριος, Valerius. DRACH.]
 Ibid. ~~ἔχδοτον~~. Ms. Jes.

JEREMIAE CAPUT XLV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1.	1. Βασιλέως Ἰούδα λέγων .	1.
2.	2. Κύριος ὁ Θεὸς Ἰσραήλ .	2.
4.	4. Ἐγὼ ἐκτίλλω καὶ σὺν πᾶσαν τὴν γῆν ἐκείνην .	4.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Regis Juda dicens.	1.
2.	2. Dominus Deus Israel.	2.
4.	4. Ego evello, et universam terram illam.	4.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLV Jeremiæ.

Drusius vero, κατέχευε πᾶσαν τὴν γῆν ταύτην, ex Complut. [Male divinavit Montf. Quam enim adfert Drusius lectionem Theodoretī est. Complut. autem sic habet, καὶ πᾶσαν γῆν τὴν ἐμοῦ. DRACH.]

JEREMIAE CAPUT XLVI.

TO EBPAIKON.
 על הדגים : למצרים על-החל
 פרעה נב
 8 ובהרדת יתגעשו מים
 13 הדבר אשר דבר
 14 והכן לך
 'O Σύρος, τὰ κύκλω σου. סביבך
 17 'O Σύρος, שאון העביר והזעזע
 ταράττων και καιρούς παραφέρων.
 25 אבד יהוה צבאות אלהי ישראל
 ועל-מצרים ועל-אלהיה ועל-
 מלכיה
 26 ונתתים ביד מבקשי נפשם
 וביד נבכדראר מלך-בבל וביד
 עבדיו ואחרי-כן תשכן כימי-קדם
 נאם-יהוה

TO EBPAIKON
 Ἑλληνικοῖς γράμμασι.
 1, 2.
 8.
 13.
 14.
 17.
 25.
 26.
 26.

AKYAAΣ.
 1, 2.
 8.
 13. Ὁ λόγος ὃν ἐλάλησε.
 14.
 17. . . παρήγαγεν ὁ καιρὸς.
 25. ✕ Εἶπε Κύριος τῶν δυνά-
 μων ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ.
 26.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

1, 2. Super gentes : ad Ægyptum super exercitum Pharao Necho.

1, 2. Contra gentes. Ad Ægyptum adversum exercitum Pharaonis Nechao.

1, 2.

8. Et veluti flumina movebuntur aquæ.

8. Et velut flumina movebuntur fluctus ejus.

8.

13. Verbum quod locutus est.

13. Verbum quod locutus est.

13. Verbum quod locutus est.

14. Et præpara tibi.

14. Et præpara te.

14.

Circuitus tuos. Syrus, quæ in circuitu tuo.

Quæ per circuitu tuum sunt.

17. Devastatio factus, quia transire fecit eum tempus statum. Syrus, turbans et tempora transferens.

17.

17.transivit tempus.

25. Dixit Dominus exercituum Deus Israel.

25. Dixit Dominus exercituum Deus Israel.

25. Dixit Dominus virtutum Deus Israel.

Et super Ægyptum, et super deos ejus, et super reges ejus.

Et super Ægyptum, et super deos ejus, et super reges ejus.

26.

26. Et dabo eos in manus quærentium animam eorum, et in manum Nabuchadresar regis Babel, et in manus servorum ejus : et post hæc habitabitur secundum dies pristinos, dixit Dominus.

26. Et dabo eos in manus quærentium animam eorum, et in manum Nabuchodonosor regis Babylonis, et in manus servorum ejus : et post hæc habitabitur sicut diebus pristinis, ait Dominus.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLVI Jeremiæ.

V. 1. Ἄλλος, ἐν ἀρχῇ βασιλεύοντος etc. Sic primum versum exhibet ms. Jes. [LXX idipsum habent, et lectio ex ms. Marchal. hausta, nihil aliud præfert quam τοῦ ante βασιλέως. Cæterum locus iste perperam huc translatus est ex cap. XLIX, v. 34. Complut., καὶ ἐγένετο βῆμα Κυρίου πρὸς Ἱερουσαλὴμ τὸν προφήτην ἐπὶ πάντα ἔθνη. Fere ut textus Hebr., qui ita sonat : Quod factum est verbum Domini ad Jeremiam prophetam contra gentes. Nec multo aliter apud Theodoretum : λόγος ὁ γενόμενος παρὰ Κυρίου πρὸς Ἱερουσαλὴμ τὸν προφήτην ἐπὶ πάντα ἔθνη. In Complutiensi sequitur, εἰς Ἀγυπτὸν ἐπὶ δυνάμει Φαραώ Νεχαώ, ad Ægyptum super virtutem Pharaonis Nechao. DRACH.]
 V. 8. ✕ Καὶ ὡς ποταμὸς etc. Ms. Jes. In LXX deest. [Edit. Rom. : « In uno pervetusto est, ὡς ποταμῶν

χυμάνουσι τὰ ὕδατα (Theodoretus addit, αὐτοῦ), velut fluviorum intumescunt aquæ ejus. Ἀγυπτὸς ὡς ποταμὸς ἀναθήσεται. » Hæc ultima respondent ad verbum tribus prioribus verbis Hebr. versiculi. DRACH.]
 Ibid. Ὁ, κατοικοῦντας. Plerique, πόλιν καὶ τοὺς κατ. Ex ead. IDEM.
 V. 13. Ἄ, ὁ λόγος ὃν ἐλάλησε. Ms. Jes.
 V. 14. Ἰβν-ε-Καπιῶν ἠκούσαντες εἰς Μαγδωλὸν. Drusius. Et mox, Ἰβν-ε-Καπιῶν ἠκούσαντες εἰς Μαγδωλὸν καὶ ἐν Τάφναις εἶπατε, ἐπίστηθι. Sic ille ex Complutiensi editione. [Ad hæc edit. Rom. : « Quæ videntur etiam agnosci a Theodoreto. » Post Μαγδωλὸν adde, καὶ παραγγεῖλατε

JEREMIAE CAPUT XLVI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ϛ.

ΘΕΟΔΩΤΙΩΝ.

- 1, 2. 1, 2. Τῇ Αἰγύπτῳ ἐπὶ δύναμιν Φαραὼ Νεχαῶ. Ἄλλος, ἐν ἀρχῇ βασιλεύοντος Σεδεκίου τοῦ βασιλέως ἐγένετο ὁ λόγος· οὗτος περὶ Αἰλάμ τῇ Αἰγύπτῳ ἐπὶ δύναμιν Φαραὼ Νεχαῶ.
8. ✕ Καὶ ὡς ποταμὸς ἐκταράσσεται κύματα αὐτῆς.
13. 13. Ἄ ἐλάλησε.
14. Καὶ ἐτοίμασόν σοι. 14. Καὶ ἐτοίμασον. Τῆν σμίλακά σου. *Οἱ λοιποὶ*, τὰ κύκλω σου.
17. . . . καιρὸς παρεγένετο. 17. Σαῶν ἐβίε (*ι. ἐβίρ*) μωθδ.
25. 25. *Vacat.*
- ✕ Καὶ ἐπ' Αἴγυπτον, καὶ ἐπὶ τοὺς θεοὺς αὐτῆς καὶ ἐπὶ τοὺς βασιλεῖς αὐτῆς.
26. 26. *Vacat.*

25. ✕ Εἶπε Κύριος τῶν δυνάμεων ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ.

26. ✕ Καὶ παραδώσω αὐτοὺς ἐν χειρὶ ζητούντων τὴν ψυχὴν αὐτῶν, καὶ ἐν χειρὶ Ναβουχοδονόσορ βασιλέως Βαβυλώνας, καὶ ἐν χειρὶ τῶν δούλων αὐτοῦ, καὶ μετὰ ταῦτα κατασκηνώσει καθὼς ἐμπροσθεν, λέγει Κύριος.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

- 1, 2. 1, 2. *Ægypto super virtutem Pharao Nechao. Alius, in principio regnantis Sedeciae regis, factum est verbum hoc circa Ælam Ægypto super virtutem Pharao Nechao.*
8. 8. *Et veluti fluvius conturbantur fluctus ejus.*
13. 13. *Quæ locutus est.*
14. *Et præpara tibi.* 14. *Et præpara. Smilacem tuam. Reliqui, quæ in circuitu tuo.*
17. tempus pertransiit. 17. *Saon Ebir Moed.*
25. 25. *Vacat.*
- Et super Ægyptum, et super deos ejus, et super reges ejus.*
26. 26. *Vacat.*
25. *Dixit Dominus virtutum Deus Israel.*
26. *Et tradam eos in manu quærentium animam eorum, et in manu servorum ejus : et postea habitabit sicut prius, dicit Dominus.*

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLVI Jeremiæ.

εἰς Μεμφίν. DRACH.]

Ibid. Σ., καὶ ἐτοίμασόν σοι. Ms. Jes.

Ibid. *Οἱ λοιποὶ καὶ ὁ Σύρος*, τὰ κύκλω σου. Reliquis interpretibus adscribunt notæ editionis Romanæ, Colbertinus et ms. Jes., Syro Theodoretus.

V. 17. Ϛ, σαῶν ἐβίε μωθδ. Ἄ., παρήγαγεν etc. Has lectiones adfert Colbertinus. In edit. Romana legitur ἐσβετιέ.

V. 18. LXX, ὡς τὸ Ἰταθύριον. Apud Theodor. est, Κύριος τῶν δυνάμεων ὄνομα αὐτῷ, ὅτι ὡς τὸ Θαβῶρ, sicut Thabor. Ex edit. Rom. Osee v, 1. Pro Thabor LXX ponunt Ἰταθύριον. Ubi vide S. Hieron. Comment. DRACH.

V. 25. Ἄ., Θ., εἶπε Κύριος etc. Ms. Jes. [Complut., λέγει... Ἰσραὴλ, ἐγώ. DRACH.]

Ibid. ✕ Καὶ ἐπ' Αἴγυπτον etc. Idem. [Ita etiam Ald. et Complut. DR.]

V. 26. Θ., καὶ δώσω αὐτοὺς etc. Idem. Drusius vero sic ex Complut. : Καὶ δώσω αὐτοὺς εἰς χεῖρα τῶν ζητούντων τὴν ψυχὴν αὐτῶν, καὶ εἰς χεῖρα Ναβουχοδονόσορ βασιλέως Βαβυλώνας, καὶ εἰς χεῖρα τῶν δούλων αὐτοῦ. Καὶ μετὰ ταῦτα κατοικισθήσεται ὡσπερ ἐν ταῖς ἡμέραις ταῖς ἀρχαῖαις, λέγει Κύριος. [« Quæ etiam a Theodoretto partim exprimuntur, partim significantur. » Ita edit. Rom. — Breitingerus : Καὶ παραδώσω αὐτοὺς εἰς χεῖρας ζητούντων τὴν ψυχὴν αὐτῶν, καὶ ἐν χειρὶ Ναβ. Βασ. Βαβ., καὶ ἐν χειρὶ τῶν δούλων αὐτοῦ, καὶ μετὰ ταῦτα ἤσμεθαι κατὰ τὰς ἡμέρας τὰς ἐμπροσθεν, φησὶ Κύριος. DRACH.]

JEREMIÆ CAPUT XLVII.

TO EBPAIKON.
 1. אשר היה דבר יהוה אל-
 ירמיהו נביא
 במרם יכה פרעה את-עוזה
 3 פרסת אביריו
 4 שדד יהוה את-פלשתים שארית
 כפתור

TO EBPAIKON
 Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

1.
 3.
 4.

ΑΚΥΛΛΑΣ.

1. ✕ Ὅς ἐγενήθη λόγος Κυρίου
 πρὸς Ἱερεμίαν τὸν προφήτην.
 3.
 4.
 ✕ Καὶ Καππαδοκίας.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

1. Quod fuit verbum Domini ad
 Jeremihu prophetam.
 Antequam percuteret Pharao
 Gazam.
 3. Ungularum fortium ejus.
 4. Vastans Dominus Philistiim,
 residuum.
 Chaphthor.

1. Quod factum est verbum Do-
 mini ad Jeremiam prophetam.
 Antequam percuteret Pharao
 Gazam.
 3. Armorum et bellatorum ejus.
 4. Depopulatus est enim Domi-
 nus Palæsthiinos, reliquias.
 Cappadociæ.

1. Quod factum est verbum Do-
 mini ad Jeremiam prophetam.
 3.
 4.
 Et Cappadociæ.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLVII Jeremiæ.

V. 1. 'A., Σ., δς ἐγενήθη etc. Ms. Jes. et mox
 ilem, ✕ πρὸ τοῦ πατάξαι etc. Totum vero locum
 sic exprimit Drusius ex Complut., καὶ ἐγένετο ῥῆμα
 Κυρίου πρὸς Ἱερεμίαν τὸν προφήτην ἐπὶ τοὺς ἄλλο-

φύλους, πρὸ τοῦ πατάξαι Φαραῶ τὴν Γάζαν.
 V. 3. Θ., ἀπὸ τῶν ὀπλῶν etc. Ms. Jes. [Melius
 legas ὀπλῶν, unguis, ut sonat Hebr. DRACH.]
 V. 4. Σ., Θ., ✕ τοὺς ἄλλοφύλους. Ms. Jes.

JEREMIÆ CAPUT XLVIII.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON
 Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

ΑΚΥΛΛΑΣ.

1. אמר יהוה צבאות
 נלכדה
 המושב
 3 צעקה מחורנים
 9 ציץ
 10 וארדר מנע
 12 וצעדו וכליו יריקו
 ונבליהם
 19 וצפי יושבת ערדער

1.
 3.
 9.
 10.
 12.
 19.

1.
 Κραταίωμα, ἢ Μασογά.
 3.
 9. Ἄνθος.
 10.
 12.
 Καὶ τὰ κέρατα αὐτοῦ.
 19. Καὶ σκόπευσον, κατοικοῦσα
 Ἀροήρ.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

1. Dixit Dominus exercituum.
 Capta est.
 Masgab.
 3. Clamores de Horonaim.
 9. Alam.
 10. Et maledictus prohibens.
 12. Et transmigrare facient
 eum, et vasa ejus exinanient.
 Et utres eorum.
 19. Et prospice, habitatrix Aroer.

1. Dicit Dominus exercituum.
 Capta est.
 Fortis.
 3. Clamoris de Oronaim.
 9. Florem.
 10. Et maledictus qui prohibet.
 12. Et sternent eum, et vasa
 ejus exhaurient.
 Et lagunculas eorum.
 19. Et prospice, habitatio Aroer.

1.
 Fortitudo, vel Masoga.
 3.
 9. Florem.
 10.
 12.
 Et cornua ejus.
 19. Et speculare, habitatrix A-
 roer.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

1. ✕ Ὃς ἐγενήθη λόγος Κυρίου
πρὸς Ἱερεμίαν τὸν προφήτην.
- 3.
4. . . . ✕ τοὺς ἀλλοφύλους ; τοὺς
καταλοιπούς.

SYMMACHUS.

1. Quod factum est verbum Do-
mini ad Jeremiam prophetam.
- 3.
4. . . . alienigenas residuos.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

1.
Κραταίωμα.
- 3.
9. Βλάστημα.
- 10.
12. Καὶ σειρώσουσιν αὐτὸν, καὶ
τὰ σκεύη αὐτοῦ ἐκκενώσουσι.
Καὶ τὰ κέρασματα.
19. Καὶ εἰσβλεψὼν, κατοικοῦσα
Ἀρωήρ.

SYMMACHUS.

1.
Fortitudo.
- 3.
9. Germen.
- 10.
12. Et concatenabunt eum, et
vasa ejus evacuabunt.
Et cerasmata, sive mixturas.
19. Et inspice, habitatrix Aroer.

PATROL. GR. XVI.

Ο.

1. Vacat.
- ✕ Πρὸ τοῦ πατάξει Φαραῶ τὴν
Γάζαν.
3. Ἐκ τῶν ὀπλῶν τῶν ποδῶν.
4. Ἐξολοθρεύσει Κύριος τοὺς
καταλοιπούς.
Vacat.

LXX INTERPRETES.

1. Vacat.
- Antequam percuteret Pharao Ga-
zam.
3. Ab armis pedum.
4. Exterminabit Dominus resi-
duos.
Vacat.

JEREMIAE CAPUT XLVIII.

Ο.

1. Εἶπε Κύριος ✕ τῶν δυνάμεων.
Ἐλήφθη.
Ἄμάθ.
3. Κεκραγόντων ἐξ Ἄρωναιμ
✕ κραυγῆν.
9. Σημεῖα.
10. (Ἐπικατάρατος) ἐξαίρων.
Π., καὶ ἐπικατάρατος ὁ ἐξαίρων.
12. Καὶ κλινούσιν αὐτὸν, καὶ τὰ
σκεύη αὐτοῦ λεπτυνοῦσι.
Καὶ τὰ κέρατα αὐτοῦ.
19. Καὶ ἐπίδε, ἡ καθημένη ἐν
Ἀρωήρ.

LXX INTERPRETES.

1. Dixit Dominus virtutum.
Capta est.
Amath.
3. Clamantium ex Oronaim cla-
morem.
9. Signa.
10. (Maledictus) auferens. Om-
nes, et maledictus qui aufert.
12. Et inclinabunt eum, et vasa
ejus cominuent.
Et cornua ejus.
19. Et respice, sedens in Aroer.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

- 1.
3. Ἀπὸ τῶν ὀπλῶν αὐτοῦ τῶν
δυνατῶν.
4. . . . ✕ τοὺς ἀλλοφύλους ; τοὺς
καταλοιπούς.
✕ Καὶ Καππαδοκίας.

THEODOTIO.

- 1.
3. Ab armis ejus potentium.
4. . . . alienigenas residuos.
Et Cappadociæ.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLVII Jeremiæ.

Ibid. 'A., Θ., καὶ Καππαδοκίας. Drusius vero sic
habet : « ΤΠΕΩ ἢ τῶν νήσων τῆς Καππαδοκίας, et
postea hæc adnotat : Id est, ἦν. Malim ergo, insulæ
Cappadociæ : si modo Chaphthor est Cappadocia. In

Theodoro, τῶν νήσων καὶ Καππαδοκίας, insula-
rum et Cappadociæ. Hieron. reliquias insulæ Cap-
padociæ. »

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1.
Ἐάλω...
✕ Μασογά.
3. . . . ✕ κίνδυνον.
- 9.
- 10.
- 12.
19. Καὶ ἐφριμε, κατοικοῦσα Ἄ-
ρωήρ.

THEODOTIO.

1.
Capta est...
Masoga.
3. . . . periculum.
- 9.
- 10.
- 12.
19. Et intuere, habitatrix Aroer.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.

27	בּו תתנוּד
29	גבדז
	וגאחזי
30	נאם יהוה
	ולא־כן בדיו
31	איליל ולמדאב
	קיר־חוש
	יהגה
33	לא־ יודך הידד הידד לא הידד
	<i>Ὁ Σύρος, οὐκέτι οἱ ληνοβατούντες</i>
	<i>κελεύουσι λέγοντες, ἰὰ ἰὰ.</i>
34	עגלת שלישיה
40	הנה כנשר ידאה ופרש כנפיו
	אל־מדאב
41	והיה לב גבדרי מדאב בזם
	הדוא כלב אשה מצדה
44	פחדתם נאם־יהוה
45	בצל חשבון עמדו מנח נמים
	כי־אש יצא מחשבון ולהבה מבין
	סיזון ותאכל פאת מדאב וקדקד בני
	שאון
46	אוי־לך מדאב אבד עם־כבוש
	כי־לקחו בניך בשבי ובנתך בשביה

VERSIO HEBRAICI TEXT.

27.	In eo te commovebis.
29.	Elationem ejus.
	Et arrogantiam ejus.
30.	Ait Dominus.
	Et non sic mendacia ejus.
31.	Ejulabo : et ad Moab.
	Chir-heres.
	Gemet.
33.	Non calcabit celeusmate, celeusma non celeusma. <i>Syrus,</i> non amplius calcantes torcularinclamabunt dicentes, ἰα, ἰα.
34.	Vitulam triennem.
40.	Ecce quasi aquila volabit, et extendet alas suas ad Moab.
41.	Et erit cor fortium Moab in die illa sicut cor mulieris miseræ.
44.	Visitationis eorum, ait Dominus.
45.	In umbra Hesebon steterunt a vi fugientes : quia ignis egressus est de Hesebon, et flamma ab inter Sehon, et devoravit angulum Moab, et verticem filiorum sonitus.
46.	Væ tibi Moab, periit populus Chamos, quia capti sunt filii tui in captivitate, et filia tuæ in captivitate.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ

'Ελληνικοῖς γράμμασι.

27.	
29.	
30.	
31.	
33.	
34.	
40.	
41.	
44.	
45.	
46.	
	VULGATA LATINA.
27.	Captivus duceris.
29.	Sublimitatem ejus.
	Et superbiam.
30.	Ait Dominus.
	Quod non sit juxta eam virtus ejus.
31.	Ejulabo : et ad Moab.
	Muri scitilis.
	Lamentantes.
33.	Nequaquam calcator uvæ solitum celeuma cantabit.
34.	Vitula conternante.
40.	Ecce quasi aquila volabit, et extendet alas suas ad Moab.
41.	Et erit cor fortium Moab in die illa sicut cor mulieris parturientis.
44.	Visitationis eorum, ait Dominus.
45.	In umbra Hesebon steterunt de laqueo fugientes : quia ignis egressus est de Hesebon, et flamma de medio Seon et devorabit partem Moab, et verticem filiorum tumultus.
46.	Væ tibi Moab, periisti, popule Chamos : quia comprehensi sunt filii tui, et filia tuæ in captivitate.

ΑΚΥΛΑΣ.

27.	✕ Ἐν αὐτῷ μεταναστεύεις.
29.	
30.	
31.	Τοῖχου ὀστρακίνου.
	✕ Καὶ μελετήσῃ.
33.	
34.	...τριετη.
40.	
41.	✕ Καὶ ἔσται ἡ καρδία τῶν δυνατῶν Μωὰβ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ὡς καρδία γυναικὸς ὠδινούσης.
44.	
45.	
46.	

AQUILA.

27.	In ipso transmigras.
29.	
30.	
31.	οἰ.
	Muri scitilis.
	Et meditabitur.
33.	
34.	...triennem.
40.	
41.	Et erit cor potentium Moab in die illa sicut cor mulieris parturientis.
44.	
45.	
46.	

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

27.	27. <i>Vacat.</i>	27. ✕ Ἐν αὐτῷ μεταναστεύεις
29	29. <i>Vacat.</i> Π., ✕ τὸ ὕψος αὐ- του.	29.
30.	✕ Καὶ τὴν ἀλαζονείαν αὐτοῦ-	30.
31.	30. ✕ Φησὶ Κύριος. ✕ Οὐχ οὕτως οἱ βραχίονες αὐτοῦ.	31.
Τοῖχου ὀστρακίνου.	31. Ὀλολύζετε ✕ ἐπὶ Μωάβ. Κειράδας ἀύχμου. <i>Vacat.</i>	✕ Καὶ μελετήσεται.
33.	33. Πρῶτ' οὐκ ἐπάτησαν, οὐδὲ δεί- λης οὐκ ἐποίησαν αἰδέ.	33.
34.	34. Ἀγγελίαν σελισία.	34.
40.	40. <i>Vacat.</i>	40. ✕ Ἴδοὺ ὡς ἀετὸς ὀρμησάσεται, καὶ ἐκπετάσεται χεῖρας αὐτοῦ ἐπὶ Μωάβ.
41.	41. <i>Vacat.</i>	41. ✕ Καὶ ἔσται ἡ καρδία τῶν δυνατῶν Μωάβ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ὡς καρδία γυναικὸς ὠδινούσης.
44.	44. Ἐπισκέψεως αὐτῶν.	44. ✕ Ὅ ἐπεσκεψάμην αὐτοὺς, φησὶ Κύριος.
45.	45. <i>Vacat.</i>	45. ✕ Ἐν σκέπῃ Ἐσεβῶν ἔστη- σαν ἀπὸ παγίδος φεύγοντες, ὅτι πῦρ ἐξῆλθεν ἐξ Ἐσεβῶν, φλόξ ἐκ πόλεως Σηὼν, καὶ κατέφαγεν ἀρχη- γούς Μωάβ, καὶ ἐξερευνήσεν υἱοὺς Σαὼν.
46.	46. <i>Vacat.</i>	46. ✕ Οὐαὶ σοὶ Μωάβ, ἀπώλου, λαὸς Χαμῶς, ὅτι ἐλήφθησαν υἱοὶ αὐτοῦ ἐν αἰχμαλωσίᾳ, καὶ θυγατέ- ρες αὐτοῦ αἰχμάλωτοι.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

27.	27. <i>Vacat.</i>	27. In ipso transmigras.
29.	29. <i>Vacat.</i> Omnes, sublimitatem ejus. Et arrogantiam ejus.	29.
30	30. Ait Dominus. Non sic brachia ejus.	30.
31.	31. Ululate super Moab. Tonsos squaloris. <i>Vacat.</i>	31. Et meditabitur.
35.	35. Mane non calcaverunt, neque vespere fecerunt hæde.	35.
34.	34. Aggelian selisia.	34.
40.	40. <i>Vacat.</i>	40. Ecce quasi aquila impetu feretur, et extendet manus suas super Moab.
41.	41. <i>Vacat.</i>	41. Et erit cor potentium Moab in die illa sicut cor mulieris par- turientis.
44.	44. Visitationis eorum.	44. Quod visitavi eos, dicit Do- minus.
45.	45. <i>Vacat.</i>	45. In umbra Esebon steterunt a laqueo fugientes; quia ignis egressus est ex Esebon, flamma ex urbe Seon, et devoravit duces Moab, et investigavit filios Saon.
46.	46. <i>Vacat.</i>	46. Væ tibi Moab, periisti, po- pulus Chamos, quia comprehensi sunt filii ejus in captivitate, et filia ejus captivæ.

TO EBPAIKON.
 תְּשַׁבְּדוּ שְׁבוּת מְדָבָר בְּאָרְצָה
 הַיְּמִינִים נֶאֱמַר יְהוָה עַד-הֵנָּה מְשַׁבְּדוּ
 מְדָבָר

TO EBPAIKON
 Ἑλληνικοὶς γράμμασι.
 47.

AKYAAΣ.
 47.

VERSIO HEBRAICI TEXT.
 47. Et convertam captivitatem
 Moab in novissimo dierum, ait
 Dominus : usque huc iudicium
 Moab.

VULGATA LATINA.
 47. Et convertam captivitatem
 Moabin novissimis diebus, ait Do-
 minus. Hucusque iudicia Moab.

AQUILA.
 47.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLVIII Jeremiæ.

V. 1. ✕ τῶν δυνάμεων. Ms. Jes. [Ita in Complut. et apud Theodoretum. DRACH.]

Ibid. Θ., ἐάλω. Ms. Jes.

Ibid. 'A., Σ., κραταίωμα. 'A., Θ., μασογά. Idem. Drusius vero, μασιγάδ, ὄχρωμα, ἢ κραταίωμα. Ms. Jes. autem binas interpretationes Aquilæ tribuit; ex prima, ut videtur, et secunda ejus editione.

Ibid. Drusius, ἡπῆθ καὶ ἡττήθη. [Finis versus. Ald. et Theodor. nonnullique alii, Μασιγάδ καὶ ἡττήθη. Alex., Ἀμάθ τὸ κραταίωμα, καὶ ἡττήθη. Complut., τὸ κραταίωμα ἡττήθη. Quidam habent, ἡσχύθη ὄχρωμα. Polygl.-Bibel, ex aliquibus mss., τὸ ὄχρωμα Μωάβ καὶ ἡττήθη. Alia vero quæ attulimus, ex parte mutuati sumus ab edit. Rom. et Lamb. Bos. DRACH.]

V. 2. Drusius, שְׁבוּת יְהוָה יְלֹגִישׁוּ. Idem mox, וְנִבְרַח לְךָ דְּעוּטֶיךָ וְנִבְרַח לְךָ דְּעוּטֶיךָ. Ex Complut.

V. 3. ✕ κραυγήν. Θ., ✕ κίνδυνον. Ms. Jes. Dubium autem utrum illud Theodotionis ad ἡקעץ referatur, an ad sequentem vocem תָּו quæ significat vastitatem.

V. 7. ✕ ἤξουσι σοι θλιβόντες. Idem. Quod quo pertineat, assequi non potui.

V. 9. 'A., ἄνθος. Σ., βλάστημα. Drusius.

V. 10. II., καὶ ἐπικατάρατος etc. Ms. Jes. [Complut. et apud Theodoretum. DR.]

V. 12. Σ., καὶ σειρώσουσιν etc. Drusius ex edit. Rom. [Σειρώσουσιν vertit noster concatenabunt. Nobis autem, cum Nobilio, Bielio aliisque, contra vero Schleusnerum, significat verbum σειρῶν. eva-

cio, exhaustio. Phavorinus, in v. Σείρειται : σειρῶν, τὸ κενούον. Et mox, κεράσματα nobis sunt, pocula. DRACH.]

Ibid. 'A., καὶ τὰ κέρατα etc. Ms. Jes. Hic vero notat Drusius : « 'A., τὰ κέρατα αὐτῶν, cornua eorum. Hic libri editionis LXX variant. Nam in aliis τὰ κέρατα αὐτοῦ συγκόψουσι, cornua ejus concident : et in aliis, τὰ κεράσματα αὐτοῦ συντριψουσι, pocula ejus conterent. Origenes : τὰ κεράσματα ὡς ἐπ' ὄνου βηθέντα, Ἀκύλας ἐξέδωκε κέρατα ὅπερ ἀρχαίων ποτηρίου ἐτύγγανεν εἶδος : κέρασι γὰρ ἔπινον ὄθεν καὶ τὸ κέρασαι λέγειν παρέμεινεν. Cerasmata tanquam in vino dicta, Aquila edidit cerata, i. e. cornua : quod antiquum poculi genus erat. Nam cornibus bibebant : unde mansit consuetudo dicendi κέρασαι, quasi scilicet e cornu miscere. » Crediderim illud, τὰ κεράσματα αὐτοῦ συντριψουσι, esse versionem plenam Symmachi. [Scholion Olympiodori, τὴν δόξαν. Edit. Rom. DR.]

V. 17. LXX, κινήσατε αὐτῷ, movete ei. Edit. Rom. : « Est Hebraismus, et valet, compatimini ei. In aliis est, αὐτόν, movete eum. » DRACH.

Ibid. LXX, ἔκδοτε ὄνομα, edite nomen. Nonnulli, εἰδότες ὄνομα, qui scitis nomen. Et sic Hebr., יִקְרָא שְׁמוֹ. DRACH.

V. 19. 'A., καὶ σκόπευσον etc. Has lectiones exhibet ms. Jes. Illa vero Theodotionis vitiata ἔρμα, forte pro ἐπίδε posita est.

V. 26. LXX, ἐπικρούσει, pulsabit. Apud Theodor. et in Complut. est, ἐπικροτήση, applaudet. DRACH.

V. 27. 'A., Θ., ἐν αὐτῷ μεταναστεύεις. Ms. Jes.

V. 29. II., ✕ τὸ ὕψος αὐτοῦ. Idem.

JEREMIÆ CAPUT XLIX.

TO EBPAIKON.
 אִם-יִרְשׁ אִין רוּ 1
 אָמַר יְהוָה 2
 וְהַתְּשׁוּבָה בְּגִדְדוֹת 3
 מִדְּהַתְּחִלִּי בְּעִמְקִים זָב עִמְקָךְ 4
 5, 6. וְאִין מִקְבֵּץ לְנֹדָד : וְאִהְרִי-כָן
 אֲשִׁיב אֶת-שְׁבוּת בְּנֵי-עִמְקֵי נֶאֱמַר-יְהוָה

TO EBPAIKON
 Ἑλληνικοὶς γράμμασι.

AKYAAΣ.
 1.
 2.
 3. Ἐν φραγμοῖς.
 4.

VERSIO HEBRAICI TEXT.
 1. An hæres non ei?
 2. Dixit Dominus.
 3. Et oberrate in maceris.
 4. Quid gloriaberis in vallibus? fluxit vallis tua.

VULGATA LATINA.
 1. Aut hæres non est ei?
 2. Ait Dominus.
 3. Et circuite per sepes.
 4. Quid gloriaris in vallibus? Defluxit vallis tua.

AQUILA.
 1.
 2.
 3. In sepibus.
 4.

5, 6. Et non est qui congreget

5, 6. Nec erit qui congreget fu-

5, 6. Congregans translatum

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

υ.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

47.

47. *Vacat.*

47. ✕ Καὶ ἐπιστρέψω τὴν αἰχμαλωσίαν Μωάβ ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν, φησὶ Κύριος, ἕως ἐνταῦθα τὸ κρίμα Μωάβ.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

47.

47. *Vacat.*

47. Et convertam captivitatem Moab in novissimis diebus, dicit Dominus : usque huc iudicium Moab.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLVIII Jeremiæ.

Ibid. ✕ Καὶ τὴν ἀλαζ-. Idem.
 V. 30. ✕ Φησὶ Κύριος.
 Ibid. ✕ Οὐχ οὕτως οἱ βραχίονες αὐτοῦ. Idem.
 V. 31. ✕ ἐπὶ Μωάβ. Ms. Jes. ad marg. sed sine asterisco.

Ibid. 'A., Σ., τοῖχου ὀστρακίνου. Ms. Jes. In hunc vero locum Drusius : « ὡππ ἱρ ᾠσν λκ ad viros *Cir Heres* : quod in C. (Complutensi) Κεῖρ Ἀρῆς, vel Ἀράς, et est nomen loci. Syrus, κεφαλαὶ αὐτῶν κεκαρμέναι, καὶ οἱ πώγωνες αὐτῶν ἐξυρημένοι : *capita eorum rasa, et barbæ eorum rasæ*. Non est interpretatio, sed explicatio illius, ad viros *Cir Heres*. » [Ante χειράδας additur apud Theodoretum, τῶν τειχέων, *murorum*. DRACH.]

Ibid. 'A., Θ., καὶ μελετήσῃ. Ms. Jes.
 V. 33. Ὁ Σύρος, οὐκέτι οἱ ληνοῖ-. Drusius ex Theodoro adjicit : « Pro his postremis dictionibus in LXX est αἰδέ, et in quibusdam libris αἰδέδ, id est, τῆπ quod nunc legunt ἡδάδ, est vox mere Hebraica, quam Hieronymus *celeuma* reddere solet. » [Complut., αἰδέδ, cum aspero spiritu. Theodoretus habet, οὐδέν. DRACH.]

V. 34. LXX, ἕως Αἰθῶν αἱ πόλεις αὐτῶν, usque *Etham civitates ipsorum*. Edit. Rom. : « In cæteris est, ἕως Ἐλεαλή, καὶ ἕως Ἰασσα, ἕως ἐτάθ αἱ πόλεις αὐτῶν. » Sed vide et Lambertum Bos. DRACH.

Ibid. 'A., τριετῆ. Euseb. *De locis Hebraicis*. Hieronymus vero *triannalem* habet ad vocem *Salsia*. [Alex., Ἀγγελία Σαλισία. Complut., Ἐγγελά Σελισία. Edit. Rom. : « Quamvis illud Ἀγγελίαν videatur inflexum ad normam Græcam, atque ideo

significare possit, *nuncium*, sunt tamen vestigia dictionum Hebraicarum, quæ in Vulgata exponuntur, *vitulam contemnantem*. » Effer γγ ut *gg*, non *ng*. DRACH.]

V. 38. LXX, ἐπὶ ταῖς πλατείαις αὐτοῦ, in *plateis ejus*. In aliis sequitur, ὄλαις κοπετός, *universis pisanctus*. Theodoretus non habet, ὄλαις. Ex edit. Rom. DRACH.

V. 40. Θ., ἰδοὺ ὡς etc. Ms. Jes. [Alex. habet ut Th. Complut., ὡς ἀετὸς πετάσεται, καὶ ἐκτενεῖ τὰς πτέρυγας αὐτοῦ ἐπὶ Μωάβ. Theodor. priorem partem habet ut Ald., posteriorem ut Complut. DRACH.]

V. 41. 'A., Θ., καὶ ἔσται ἡ καρδία etc. Ms. Jes. [Hæc agnoscuntur etiam a Theodoro, et sic habent Ald., sine τῶν δυνατῶν M., et Complut. quæ præfert ὡσεὶ loco vs. DRACH.]

V. 44. Θ., ᾧ ἐπεσχεψ-. Ms. Jes.

V. 45. Θ., ἐν σκέπη etc. Idem. [Tres versus sequentes ita leguntur in Complutensi : 45. Ἐν σκιᾷ Ἐσεβῶν ἐστάθησαν ἀπὸ δυνάμως φυγόντες, ὅτι πῦρ ἐξῆλθεν ἀπὸ Ἐσεβῶν, καὶ φλόξ ἀπὸ μέσου Σεῶν, καὶ κατέφαγε τὸ κλίτος Μωάβ καὶ τὴν κορυφὴν υἰῶν Σαῶν. 46. Οὐαὶ σοι, Μωάβ, ἀπόλετο ὁ λαὸς Καμῶς, ὅτι ἔλαβον τοὺς υἰοὺς σου καὶ τὰς θυγατέρας σου εἰς αἰχμαλωσίαν. 47. Καὶ ἐπιστρέψω αἰχμαλωσίαν τοῦ Μωάβ ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις, λέγει Κύριος. Ἔως τούτου τὸ κρίμα τοῦ Μωάβ. Hæc etiam magna ex parte a Theodoro allata sunt. DRACH.]

V. 46. Θ., οὐαὶ σοι etc. Ms. Jes.

V. 47. Θ., καὶ ἐπιστρέψω etc. Idem.

JEREMIAE CAPUT XLIX.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

υ.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1. Καὶ κληρονόμος οὐκ ἔστιν αὐτῶ;

1. Ἡ παραληφόμενος οὐκ ἔστιν αὐτοῖς;

1.

2.

2. ✕ Φησὶ Κύριος.

2.

3.

3. ✕ Καὶ διαδράμετε ἐν ταῖς φραγμαῖς.

3.

4.

4. Τί ἀγαλλιάσθε ἐν τοῖς πεδίοις Ἐνακεῖμ; ✕ Διέρευσε (sic) τὰ πεδία σου πεδίοις Ζήφ, πεδίοις σου.

4.

5, 6.

5, 6. Καὶ οὐκ ἔστιν ὁ συνάγων.

5, 6. ✕ Συνάγων μετανάστην, καὶ μετὰ ταῦτα ἐπιστρέψω τὴν αἰχμαλωσίαν υἰῶν Ἀμμῶν, φησὶ Κύριος.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

1. Et hæres non est ei?

1. An qui excipiat non est eis?

1.

2.

2. Dicit Dominus

2.

3. In coloniis.

3. Et discurrite in sepibus.

3.

4.

4. Quid exultatis in campestribus Enacim? Effuxerunt campestris tua campestribus Zeph, campestribus suis.

4.

5, 6.

5, 6. Et non est congregans.

5, 6. Congregans translatum : et

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ

ΑΚΥΛΑΣ.

ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ.	ΤΟ ΕΒΡΑΙΚΟΝ Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
7 כה אמר יהוה צבאות	7.	7.
12 שתי	12.	12. ✕ Πίνοντες.
14 וציר	14.	11.
19 איתן	19.	19. Στερεάν.
23 נבנו בים	23.	23.
24 הפנתה לנוס ורמס	24.	24.
וחבליכ אחזתה כחלדה		✕ Καὶ ὠδίνες κατέσχον αὐτῆς ὡς τικτούσης.
26 ביום ההוא	26.	26.
28 את - בני - קדם	28.	28.
30 נדך	30.	30.
31 שליו	31.	31.
נאם - יהוה		
בריח		
32 ומכל - עברך	32.	32. Καὶ ἐκ παντὸς μέρους αὐτῶν.
33 אדם	33.	33.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

vagamem : et post hæc reverti faciam captivitatem filiorum Ammon, dixit Dominus.

gientes. Et post hæc reverti faciam captivos filiorum Ammon, ait Dominus.

et postea convertam captivitatem filiorum Ammon, dicit Dominus.

7. Sic dixit Dominus exercituum.

7. Hæc dicit Dominus exercituum.

7.

12. Bibendo.

12. Bibentes.

12. Bibentes.

14. Et legatus.

14. Et legatus.

14.

19. Robusti.

19. Robustam.

19. Solidam.

23. Dissoluti sunt in mari.

23. Turbati sunt in mari.

23.

24. Vertit se ad fugiendum, et tremor.

24. Versa est in fugam, tremor.

24.

Et dolores tenuerunt eam sicut parturientis.

Et dolores tenuerunt eam quasi parturientium.

Et dolores comprehenderunt eam sicut parturientis.

26. In die illa.

26. In die illa.

26.

28. Filios Orientis.

28. Filios Orientis.

28.

30. Evagamini.

30. Abite.

30.

31. Pæcificam.

31. Quietam.

31.

Ait Dominus.

Ait Dominus.

Vectis.

Vectes.

32. Et ex omnibus lateribus ejus.

32. Et ex omni confinio eorum.

32. Et ex omni parte eorum.

33. Hominis.

33. Hominis.

33.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLIX Jeremiæ.

V. 1. Σ., καὶ κληρονόμος etc. Drusius.

V. 2. ✕ Φησι Κύριος. Nihil adnotat Montf. Sed hæc lectio exstat, ut testatur Polyglotten-Bibel, in nonnullis rodd. Complut. autem habet, λέγει K. DRACH.

V. 3. Καὶ διαδράμετε ἐν τοῖς φραγμοῖς. Euseb. *De locis Hebraicis*, γημαρῶθ, 'A., ἐν φραγμοῖς, Σ., γαρημῶθ. Ubi γημαρῶθ positum videtur pro γηδαμῶθ. Symmachi lectio vitiosa est : nam Hieronymus sic habet, *Gebarth* : pro quo *Aquila interpretatur*, in sepibus ; *Symmachus vero*, in coloniis. [Quidam cod., καὶ δράμετε διὰ τῶν τριγγῶν, et discurrite persepta. Ex Polygl.-Bibel. Τριγγῶν idem est ac θριγγῶς. DRACH.]

V. 4. ✕ Διέρευσε etc. Ms. Jes. Sed hæc haud dubie vitiosa sunt. Drusius : *Alibi est ἐν πεδίοις, et alibi ἐν Ἐμαξίμ, i. e. in vallibus. Vox mere Hebraica. Mihi non dubium quin sint duæ interpretationes diversæ.*

V. 5, 6. 'A., Θ., συνάγων μετανάστην etc. Ms. Jes. [Complut., συνάγων ἀλωμένους (errantes, a verbo ἀλάσμαι). Καὶ μετὰ τ. ἐ. τ. α. υ. 'A., λέγει K. DR.]

V. 7. ✕ τῶν δυνάμεων. Ms. Jes.

V. 12. 'A., Θ., πίνοντες. Idem.

Ibid. וְהָיָה כִּי יִשָּׂא, sed (vel, quia) bibendo bibes. In LXX nostris vacat ; sed Alex., ὅτι πίνων πίεσαι, et Ald., ὅτι πίων πίεσαι, quia bibens bibes.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

7.	7. Τάδε λέγει Κύριος ✕ τῶν δυνάμεων.	7.
12.	12. <i>Vacat.</i>	12. ✕ Πίνοντες.
14. Καὶ ἀγγελίαν.	14. Καὶ ἀγγέλους.	14.
19. Ἀρχαίαν.	19. Αἰθάμ.	19.
23.	23. Ἐξέστησαν. Π., ... ✕ ἐν θαλάσση.	23
24.	24. Ἀπεστράφη εἰς φυγὴν, τρόμος. Ἄλλος, καὶ ἐξεβρίφη, τρόμος. <i>Vacat.</i>	24. ✕ Καὶ ὠδίνες κατέσχον αὐτῆς ὡς τικτούσης.
26.	26. <i>Vacat.</i> Π., ✕ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.	26.
28.	28. Τοὺς υἱοὺς Κεδέμ. Οἱ λοιποὶ, τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνατολῶν.	28.
30.	30. ✕ Ἀναστατώθητε.	30.
31.	31. Εὐσταθοῦν. Ἄλλος, ἡσυχάζον. ✕ Φησὶ Κύριος. Μοχλοί.	31. Βάλανοι.
32. Καὶ ἐκ παντὸς μέρους αὐτῶν.	32. Ἐκ παντὸς πέραν αὐτῶν.	32. Καὶ ἐκ πάντων τῶν μερῶν αὐτῶν.
33.	33. Ἀνθρώπου. Ἄλλος, γηγεννοῦς.	33.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

7.	7. Hæc dicit Dominus virtutum.	7.
12.	12. <i>Vacat.</i>	12. Bibentes
14. Et legationem.	14. Et nuntios.	14.
19. Antiquam.	19. Ætham.	19.
23.	23. Obstupefacti sunt. <i>Omnes</i> , . . . in mari.	23.
24.	24. Versa est in fugam, tremor. <i>Alius</i> , et ejecta est, tremor. <i>Vacat.</i>	24. Et dolores comprehenderunt eam sicut parturientis.
26.	26. <i>Vacat.</i> <i>Omnes</i> , in die illa.	26.
28.	28. Filios Kedem. <i>Reliqui</i> , filios Orientis.	28.
30.	30. Extorres efficiamini.	30.
31.	31. Tranquillam. <i>Alius</i> , quietam. Ait Dominus. Vectes.	31. Repagula.
32. Et ex omni parte eorum.	32. Ex omni quod trans eos est.	32. Et ex omnibus partibus eorum.
33.	33. Hominis. <i>Alius</i> , terrigenæ.	33.

Notæ et variæ lectiones ad cap. XLIX Jeremiæ.

Vulg., sed bibens bibes. DRACH.

V. 14. Σ., καὶ ἀγγελίαν. Drusius. [Scholion ex Cyrillo, περιόχην εἶπεν, ὃς Ἰερεμίας ἀγγέλους· καὶ Σύμ. δὲ ἀγγελίαν ἐξέδωκε. DRACH.]

V. 17. LXX, συριεὶ, *sibilabit*. In nonnullis est, ut etiam in Complut., ἐκστήσεται, καὶ συριεὶ ἐπὶ πάσῃ τῇ πληγῇ αὐτοῦ. *Stupebit, et sibilabit super omni plaga ejus*. DRACH.

V. 19. Eusebius *De locis Hebraicis* et Hieronymus ad vocem *Ætham*. [Alex., εἰς τὸν τόπον Ἡθάμ. Ald., εἰς τόπον Ἐμάθ. DR.]

V. 21. LXX, οὐκ ἠκούσθη, *non est auditus*. Edit. Rom. : « In quibusdam (scil. Alex. et Complut.)

est, ἐν θαλάσση ἐξηκούσθη, αὐτὴ ἠκούσθη. *In mari auditus est* : quam lectionem videtur etiam agnoscere Theodoretus. » Eamque confirmat textus Hebr. DRACH.

V. 23. Π., ἐν θαλάσση. Ms. Jes.

V. 24. Ἄλλος, καὶ ἐξεβρίφη, τρόμος. Idem.

Ibid. Ἄ., Θ., καὶ ὠδίνες etc. Idem. [Complut., στένωσις καὶ ὀδύνας κατέχον αὐτὴν ὡσεὶ ὠδίνουσα. DR.]

V. 26. Π., ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. Idem. [Sic et Complut. DR.]

V. 28. Οἱ λοιποὶ, τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνατολῶν. Ex Theodoreto.

V. 30. Ἀναστατώθητε. Ms. Jes. [Alii mss., ἀναστῶθητε. Polygl.-Bibel. Dr.]

V. 31. Ἄλλος, ἡσυχάζων. Ms. Jes. [Complut. Dr.]

Ibid. Θεοὶ Κύριοι. Ms. Jes.

Ibid. Θ., βέλαντοι. Sic unus codex. Utraque lectio est in LXX.

V. 32. Ἄ, Σ., καὶ ἐκ παντὸς μέρους etc. Ms. Jes.

V. 33. Ἄλλος, γηγενούς. Idem. [Ald. et nonnulli codd. Dr.]

V. 34 sqq. ad finem cap. Edit. Rom. : « Hæc vero usque ad finem capituli in Vulgata nostra sunt in cap. XLIX in extremo. Cujus Vulgatæ ordini nonnulli etiam codices Græci, ac Theodoretus. conveniunt : quos Hexapla secutos esse verisimile est in quibus Græca Hebraicis altera ex parte respon-

JEREMIE CAPUT L.

TO EBPAIKON.

1 אל-ארץ לשׁוים ביד ירמיהו
הנביא
2 ושאו-נס השמויעו
הבישו עצביה חתו גלליה

3 נוד הלכו
8 כענתוים 'O Σύρος, ὡσεὶ τράγοι.

לפני-צאן
9 חציו כנבדד משכנול

12 חפרה יולדתכם

הנה אחרית גוים מדבר ציה וערבה

14 כי ליהדה חסמה

18 יהיה צבאות אלהי ישראל

21 על-הארץ מרתים עלה עליה

החרים אחריהם

26 באו-לה

28 נקמת היכלו

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοὶς γράμμασι.

1.

2.

3.

8.

9.

12.

14.

18.

21.

26.

28.

ΑΚΥΛΑΣ.

1. ✕ Πρὸς γῆν Χαλδαίων ἐν χειρὶ
Ἱερεμίου τοῦ προφήτου.
2.

3. ✕ Ἐσαλεύθησαν, ἀπῆλθον.
8.

9. Τὰ βέλη αὐτοῦ ὡς γίγας ἀτε-
κνῶν.
12.

14.

18. ✕ Κύριος τῶν δυνάμεων ὁ
θεὸς Ἰσραήλ.

21. Ἐπὶ γῆν παραπικραινότων
ἀνάβηθι ἐπ' αὐτήν.

26.

28.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

1. Ad terram Chasdim, in manu Jeremihu prophetæ.

2. Et levate vexillum, auditum facite.

Pudefacta sunt sculptilia ejus, fracta sunt idola ejus.

3. Moti sunt, abierunt.

8. Sicut hirci. *Syrus, idem.*

Ante gregem.

9. Sagittæ ejus tanquam fortis prosperantis.

12. Erubuit genitrix vestra.

Ecce novissimum gentium desertum, vastitas et solitudo.

14. Quia contra Dominum peccavit.

18. Dominus exercituum Deus Israel.

21. Super terram dominantium ascende super eam.

Et anathematiza post eos.

26. Venite ei.

28. Ultionem templi ejus.

VULGATA LATINA.

1. Et de terra Chaldæorum in manu Jeremiæ prophetæ.

2. Levate signum, prædicate.

Confusa sunt sculptilia ejus, superata sunt idola eorum.

3. Moti sunt et abierunt.

8. Quasi hœdi.

Ante gregem.

9. Sagittæ ejus quasi viri fortis interfectoris.

12. Et adæquata pulveri quæ genuit vos.

Ecce novissima erit in gentibus deserta invia et arens.

14. Quia Domino peccavit.

18. Dominus exercituum Deus Israel.

21. Super terram dominantium ascende.

Et interfice quæ post eos sunt.

26. Venite ad eam.

28. Ultionem templi ejus.

AQUILA.

1. Ad terram Chaldæorum in manu Jeremiæ prophetæ.

2.

3. Commoti sunt, abierunt.

8.

9. Sagittæ ejus quasi gigas orbis.

12.

14.

18. Dominus virtutum Deus Israel.

21. Super terram exacerbantium ascende super eam.

26.

28.

dere necesse erat. Quare hic in iisdem ea sequuntur, quæ in Vulgata de calice et cætera, quæ deinceps, et quæ in nostra, et plerisque Græcis sunt cap. LI. Continuo autem in iisdem codicibus (nam de Theodoro nihil affirmari potest) post illa, in libro isto, ponuntur hæc, ὅσα προεφήτευσεν Ἱερεμίας ἐπὶ πάντα τὰ ἔθνη, ὅτι ἐδούλευσαν αὐτοῖς, ὅτε ἦσαν (al., ἐν αὐτοῖς καταδουλώσονται γὰρ αὐτούς,

ubi videtur exstare quædam coagmentatio variarum interpretationum) ἔθνη πολλὰ, καὶ βασιλεῖς μεγάλοι, καὶ ἀποδώσω (al., ἀνταποδώσω) αὐτοῖς κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν, καὶ τὰ ποιήματα (al., τὴν πονηρίαν) τῶν χειρῶν (al., ἐπιτηδευμάτων) αὐτῶν. Quoniam magnam partem scribit S. Hieron. in LXX non haberi. » DRACH.

JEREMIÆ CAPUT L.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

- 1.
- 2.
- 3.
- 8.
- Ἐμπροσθεν ποιμνίων.
- 9. Τὰ βέβη αὐτοῦ ὡς δυνατοῦ συνετοῦ.
- 12.
- 14.
- 18.
- 21.
- 26.
- 28.

- 1. *Vacat.*
- 2. *Vacat.* Ἄλλος, ✕ ἐπάρατε σημεῖον, ἀκουστὸν ποιήσατε.
Vacat.
- 3. *Vacat.*
- 8. Ὡσπερ δράκοντες. Ἄλλος, ὥσπερ ἐρίφους.
Κατὰ πρόσωπον προβάτων.
- 9. Ὡς βολίς μαχητοῦ συνετοῦ.
- 12. *Vacat.* Π., ✕ ἐνετράπη ἡ τεκοῦσα ὕμᾶς, μήτηρ εἰς ἀγαθὰ.
✕ Ἰδοῦ ἡσχάτη ἐθνῶν, ἐρημος, ἀνυδρος, ἄβιατος ἡ.
- 14. *Vacat.* Π., ✕ ὅτι τῷ Κυρίῳ ἡμαρτεν.
- 18. Κύριος.
- 21. Ἐπὶ τῆς γῆς, λέγει Κύριος, πικρῶς ἐπίβηθι ἐπ' αὐτήν.
Καὶ ἀφάνισον.
- 26. Ἐλελύθασιν ✕ αὐτῆ.
- 28. *Vacat.* Π., ✕ ἐκδίχσιν ναοῦ αὐτοῦ.

- 1.
- 2.
- ✕ Ἠσχύνθησαν τὰ εἰδωλα αὐτῆς, ἠσχύνθησαν τὰ βδελύγματα αὐτῆς.
- 3.
- 8.
- 9.
- 12.
- 14.
- 18. ✕ Κύριος τῶν δυνάμεων ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ.
- 21.
- ✕ Ὅπισω αὐτῶν κακά.
- 26.
- 28.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

- 1.
- 2.
- 3.
- 8.
- Ante greges.
- 9. Sagittæ ejus tamquam potentis prudentis.
- 12.
- 14.
- 18.
- 21.
- 26.
- 28.

- 1. *Vacat.*
- 2. *Vacat.* Alius, erigite signum, auditum facite.
Vacat.
- 3. *Vacat.*
- 8. Velut dracones. Alius, velut hædos.
Ante faciem ovium.
- 9. Quasi jaculum pugnatoris prudentis.
- 12. *Vacat.* Omnes, erubuit quæ peperit vos, mater in bona.
Ecce novissima gentium, desertum, iniquosa, invidia.
- 14. *Vacat.* Omnes, quia Domino peccavit.
- 18. Dominus.
- 21. Super terram, dicit Dominus, acerbè ascende super eam.
Et destrue.
- 26. Venerunt ipsi.
- 28. *Vacat.* Omnes, vindictam templi ejus.

- 1.
- 2.
- Pudefacta sunt idola ejus, pudefactæ sunt abominationes ejus
- 3.
- 8.
- 9.
- 12.
- 14.
- 18. Dominus virtutum Deus Israel.
- 21.
- Post eos mala.
- 26.
- 28.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON 'Ελληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
ביום הודח 30	30.	30.
גבריה אל - חרב 36	36.	36. Μάχαιραν ἐπὶ τοὺς μαχητάς· ✕ 'Εξαρθήσονται.
חח ואל - כל - הערב 37	37.	37.
חשב עד הנח 39	39.	39.
אח - סדס 40	40.	40.
כמאן הירחן 44	44.	44. ✕ 'Απὸ φρυάγματος : τοῦ 'Ιορδάνου. Στερεάν.
יחן		Στερεάν.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
30. In die illa.	30. In die illa.	30.
36. Gladius ad fortes illius. Et consternabuntur.	36. Gladius ad fortes illius. Qui timebunt.	36. Gladium ad bellatores. Aufereantur.
37. Et ad omne promiscuum.	37. Et ad omne vulgus.	37.
39. Et non habitabitur ultra in aeternum.	39. Et non inhabitabitur ultra usque in sempiternum.	39.
40. Sodomam.	40. Sodomam.	40.
44. De tumore Jordanis. Robustum	44. De superbia Jordanis. Robustam.	44. De fremitu Jordanis. Solidam.

Notæ et variæ lectiones ad cap. L Jeremiæ.

V. 1. 'A., πρὸς γῆν Χαλδαίων etc. Ms. Jes. [Complut., καὶ ἐπὶ γῆν X. etc. ut Aq. DRACH.]

V. 2. ✕ 'Ἐπάρατε etc. Ms. Jes. Drusius vero, ἄρατε. [Complut. et apud Theodoretum, ἄρατε σημεῖον, καὶ ἀκ. π. Alius, ἀκουτίσαστε. DRACH.]

Ibid. Θ., ἡσχύνθησαν etc. Ms. Jes. [Complut., ἡσχύνθησαν τὰ γλυπτὰ αὐτῶν, παρεδόθη τὰ εἰδωλα αὐτῶν. Alius, ἡσχύνθη εἶδ. αὐτῆς, ἡσχύνθη τὰ βδ. αὐτῆς. DRACH.]

V. 3. 'A., ἐσαλεύθησαν, ἀπῆλθον. Ms. Jes. [Complut., ἐσαλεύθησαν καὶ ἐπορεύθησαν. DR.]

V. 8. Theodoretus, καὶ γένεσθε ὡσπερ ἔριφοι. Ex alia scilicet editione: nam LXX habent, δράκοντες. Notat postea Theodoretus, τοὺς ἐρίφους, τράγους ὁ Σύρος ἠρμήνευσε.

Ibid. Σ., ἐμπροσθεν ποιμνίων. Ms. Jes.

V. 9. 'A., τὰ βέλη αὐτοῦ etc. Idem. [Aquila legit לישכח cum *schin* dextro ut habent sex codd. a Michaeli inspecti, et Concordantiæ Hebr., secundum masoram. (Cf. J. H. Michaelis Biblia Heb., Fuerstii Concord. Hebr., necnon De Rossii varias lectiones V. T.) LXX vero et Sym. legerunt cum *sin* sinistro, ut habet maxima pars codicum, impressorumque bibliorum. — וצפח, et *ascendere faciens*. LXX vacat. Alius, καὶ ἀνάγω, et *ascendere facio*. Vulg., et adducam. — יצח, *tela ejus*. LXX vacat. Alius, τὰ βέλη αὐτῆς. Vulg., sagitta ejus. DRACH.]

V. 12. *Oi Π.*, ἐνετραπή etc. Ms. Jes. Hæc vero paululum perplexa sunt in schedis nostris: illud-

que, μήτηρ εἰς ἀγαθὰ, vitio inductum videtur. in LXX edit. Rom. legitur, ἐπ' ἀγαθὰ. [Theodoretus et quidam codices, ἀνετραπή, *eversa est*. — 'Ἐπ' ἀγαθὰ, notandum obelo, non enim legitur in Hebr. — Perperam adscripsit Montf. lectionem Vulgatæ, *confusa est mater vestra*, quæ respondet his verbis, כנכחן השה ab initio versiculi. DRACH.]

Ibid. 'Ιδού : etc. Ms. Jes. ✕ 'Ιδού, et Π. (*omnes*), ἀνυδρος, ἄδατος, similiterque ex eod. lectiones versus 14 et 18. [V. 12. Complut., ἐρημος καὶ ἄδατος. DR.]

V. 14. Π., ὅτι etc. Ita etiam Complut. DRACH.

V. 15. Ο', καὶ κατακρατήσατε αὐτήν, et *subjicite eam*. In Complut. pro his est, ὅτι τῷ Κυρίῳ ἤμαρ-τεν (quæ referuntur etiam a Theodoro), καὶ κατακροτήσατε ἐπ' αὐτήν. Quia Domino peccavit, et *plaudite super eam*. Ex ed. Rom. IDEM.

V. 18. Lectionem Aq. et Th. habet Complut. in textu. IDEM.

V. 19. Ο', ἐν τῷ Καρμήλῳ. In Complut. et apud Theodoretum additur, καὶ ἐν Βασάν. Quod legitur etiam in Hebr. et in Vulg. Lat. IDEM.

V. 21. 'A., ἐπὶ γῆν παραπικραίνοντων ἀνάδηθι. Sic ms. Jes. et alius. [Codex quidam, ἐπὶ τὴν γῆν τῶν παραπ. ἐπίδηθι ἐπ' αὐτὴν πικρῶς. Polygl.-B. Theodoretus autem videtur habuisse, ἐπὶ τῆς γῆς παραπ. DRACH.]

Ibid. Θ., ✕ ὅπως αὐτῶν καχά. Ms. Jes., similiterque lectiones versus 26, 28, 30. [V. 21. Alius, καὶ

JEREMIÆ CAPUT LI.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON 'Ελληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
לב קמי 1	1.	1. ✕ Καρδίαν ἐπεγειρόντων.
רשבט נחלה 19	19.	19.
VERSIO HEBRAICI TEXT	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Cor surgentium in me.	1. Qui cor sublevaverunt contra me.	1. Cor suscitantium.
10. Et sceptrum hereditatis ejus.	19. Et Israel sceptrum hereditatis ejus.	19.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
30.	30. <i>Vacat.</i> Π., ✕ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.	30.
36.	36. Μάχαιραν ἐπὶ τοὺς μαχητάς. Καὶ παραλυθῆσονται.	36.
37.	37. Καὶ ἐπὶ ✕ πάντα : τὸν σύμμικτον.	37.
39.	39. Οὐ μὴ κατοικηθῆ οὐκέτι εἰς τὸν αἰῶνα. Ἄλλος, ✕ καὶ οὐκ οἰκοδομηθήσεται ἔτι εἰς νίκος.	39.
40.	40. Σόδομα.	40. ✕ Τὴν Σόδομα.
44.	44. Ἀπὸ τοῦ Ἰορδάνου.	44. ✕ Ἀπὸ φρυγάματος : τοῦ Ἰορδάνου.
Ἀρχαίαν.	Αἰθάν.	
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
30.	30. <i>Vacat.</i> Omnes, in die illa.	30.
36.	36. Gladium ad bellatores. Et dissolventur.	36.
37.	37. Et super omne promiscuum.	37.
39.	39. Non habitabitur amplius in sæculum. <i>Alius</i> , et non habitabitur ultra in victoriam.	39.
40.	40. Sodomam.	40. Sodomam.
44.	44. De Jordane.	44. De fremitu Jordanis.
Antiquam.	Æthan.	

Notæ et variæ lectiones ad cap. L Jeremiæ.

ἀφάνισον κατόπισθεν αὐτῶν. Polygl.-Bibel.—Lectio-nes versiculorum 28 et 30 habet etiam Complut. DRACH.]

V. 24. Ο', ἐπιθήσονται σοι, *ascendit in te.* Ald., Complut., et aliquot codices, ἐπιθήσονται, *invehentur.* Sic etiam postea adscriptum fuit in cod. Vatic. Vulg., *illaqueavi te.* Hebr. textus sonat, *laqueos posui tibi.* Al., ἀντεταξάμην σοι καὶ ἐπιθήσεται σοι. DRACH.

Ibid. Ο', καὶ οὐ γνώσῃ ὡς Βαβυλῶν, καὶ ἀλώσῃ, *et non cognosces quia Babylon, et capieris.* In aliis est, καὶ οὐ γνώσῃ, ὡς καὶ ἀλώσῃ B. in Complut., καὶ ἀλώσῃ B., καὶ οὐ γνώσῃ. Ita edit. Rom. IDEM.

V. 25. Ο', ὅτι ἔργον. Aq. addit ἐστι, in cod. Marchal., interpretans מִי, quod non expriment LXX. IDEM.

V. 36. חַבֵּר הַגִּבּוֹרִים — חַבֵּר הַגִּבּוֹרִים, *gladie, adversus mendaces et stultescent.* In LXX desideratur. Alii codd., μάχαιραν ἐπὶ τὰ μαντεῖα αὐτῆς, καὶ ἐξαρθήσεται. Complut., μάχαιραν ἐπὶ τοὺς μάντεϊς, καὶ ἀρρῶνες ἔσονται. Quæ etiam a Theodor. videntur agnoscī. Vulg., gladius ad divinos ejus, qui stulti erunt. IDEM.

Ibid. Ἀ., μάχαιραν ἐπὶ τοὺς μαχητάς. Ms. Jes.

Ibid. Ἀ., ✕ καὶ ἐξαρθήσονται. Idem. Hæc vero lectio suspecta videtur. [Lectio nem senum adscriptum nos. DR.]

V. 37. Ο', μάχαιραν ἐπὶ τοὺς μαχητάς αὐτῶν, *gladius super pugnatōres eorum.* Hebr. non habet,

abest etiam a Vulg. Lat. et a Complut. DRACH.

Ibid. Διασκορπισθήσονται ἐπὶ τῷ ὕδατι αὐτῆς. Edit. Rom. : « In aliis et in Complut., διαρπαγήσονται. Ἐπὶ τῷ ὕδατι αὐτῆς ἐπεπόθει, diripientur. In aqua sua confidit Theodor. habuit sine dubio sententiam similem Vulgatæ, *siccitas super aquas ejus erit, et arescent.* Ita enim inquit : Minatur item se aquam evacuaturum, multitudinem figurate vocans aquam. » IDEM.

Ibid. ✕ πάντα. Ms. Jes.

V. 39. ✕ καὶ οὐκ οἰκοδομηθήσεται ἔτι εἰς νίκος. Idem. Videtur autem esse interpretatio Aquilæ, vel Theodotionis, vel utriusque, qui פָּרַדְוֵי vertunt alibi νίκος. Ex eodem similiter cod. lectiones versus 40 et 44.

Ibid. דָּרַךְ דָּרַךְ דָּרַךְ דָּרַךְ דָּרַךְ, *nec inhabitavit usque in generationem et generationem.* Desiderantur in LXX, Complut. et apud Theodoretum, οὐδὲ μὴ κατασκηνωθήσεται ἕως γενεᾶς καὶ γενεᾶς. Breitingerus, καὶ οὐ κατοικηθήσεται ἔτι εἰς γενεάν καὶ γενεάν. Vulg., nec exstruetur usque ad generationem et generationem. DRACH.

V. 44. Ἀ., στερεάν etc. Ex Eusebio *De locis Hebraicis*, ut supra cap. XLIX, v. 19.

Ibid. פָּרַדְוֵי, *habitaçulum.* In LXX *vacat.* Alex. et Complut., τόπον. *Alius*, ναυή, quod est ipsum verbum Hebr. Vulg., pulcritudinem; quo sensu non abhorret nomen פָּרַדְוֵי. DRACH.

JEREMIAE CAPUT LI.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
4. Αἰεὶ καμή.	4. <i>Vacat.</i>	4.
19.	19. Κληρονομία αὐτοῦ. Ἄλλος, μερὶς αὐτοῦ. Ἄλλ., ῥάβδος.	19.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
4. Leb came.	4. <i>Vacat.</i>	4.
19.	19. Hæreditas ejus. <i>Alius</i> , pars ejus. <i>Alius</i> , virga.	19.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῦ γραμματεῖ.	ΑΚΥΛΑΣ.
יהוה צבאות שמו		
20 מופץ-אתה לי כלי מלחמה Ὁ Σὺργος, ἐτοίμασόν μοι σκευὴ πολέμου.	20.	20.
28 ואת כל-ארץ ממשלתו	28.	28.
33 כה אמר יהוה צבאות אלהי ישראל	35.	35.
41 איך נלכדה ששך	41.	41.
43 עריה לשבה	43.	43.
וערבה ארץ		
44, 45 גם-חומת בבל נפלה : צאו מתדכה עמי ומלכו איש את-נפשו מחרון אף יהוה	44, 45.	44, 45.
46 ופקדויה לבנכם ותיראו בשמועה הנשמעת בארץ ובא בשנה השמועה ואח-יו בשנה השמועה וחמס בארץ משל על-משל	46.	46.
47 לכי הנה ימים באים ופקדתי על-פסילי בבל וכל-ארצה תבוש וכל-הלליה יפול בתדכה	47.	47.
48 ורננו על-בבל שמים וארץ וכל אשר בהם כי מצפון יבוא-לה השודדים נאם-יהוה	48.	48.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Dominus exercituuum nomen ejus.	Dominus exercituuum nomen ejus.	
20. Malleus spargens tu mihi, vasa belli. Syrus, præpara mihi vasa belli.	20. Collidis tu mihi vasa belli.	20.
28. Cunctamque terram pote- statis ejus.	28. Cunctamque terram pote- statis ejus.	28.
33. Sic dicit Dominus exerci- tuuum Deus Israel.	33. Hæc dicit Dominus exerci- tuuum Deus Israel.	33.
41. Quomodo capta est Sesach.	41. Quomodo capta est Sesach.	41.
43. Civitates ejus in desolatio- nem.	43. Civitates ejus in stuporem.	43.
Et deserta terra.	Terra inhabitabilis.	
44, 45. Etiam murus Babel ce- cidit. Egredimini de medio ejus, popule mi, et servate unusquisque animam suam ab ira furoris Do- mini.	44, 45. Equidem et murus Ba- bylonis corruet : egredimini de medio ejus, populus meus : ut sal- vet unusquisque animam suam ab ira furoris Domini.	44, 45.
46. Et ne forte emolliatur cor vestrum, et timeatis in auditu quæ audietur in terra : et veniet in anno auditus et post eum in anno auditus : et rapacitas in terra, do- minator super dominatorem.	46. Et ne forte mollescat cor vestrum, et timeatis auditum, qui audietur in terra : et veniet in anno auditio, et post hunc annum auditio; et iniquitas in terra, et dominator super dominatorem.	46.
47. Propterea ecce dies veniunt, et visitabo super sculptilia Babel, et omnis terra pudore afficietur, et omnes interfecti ejus cadent in medio ejus.	47. Propterea ecce dies veniunt, et visitabo super sculptilia Baby- lonis : et omnis terra ejus confun- detur, et universi interfecti ejus cadent in medio ejus.	47.
48. Et canent super Babel cœli et terra. et omnia quæ in eis, quia	48. Et laudabunt super Babylo- nem cœli et terra, et omnia quæ	48.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

O.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

Κύριος ✕ τῶν δυνάμεων : δυναμ
αὐτῶ.

20. 20. Διασκορπίζεις σύ μοι σκεύη πολέμου. 20.

28. 28. *Vacat.* Ἄλλος, ✕ καὶ πάσης τῆς γῆς τῆς ἐξουσίας αὐτοῦ. 28.

35. 33. Τάδε λέγει Κύριος ✕ τῶν δυνάμεων ὁ Θεὸς Ἰσραήλ. 35.

41. Σητάχ. 41. Πῶς ἐάλω. Π., ✕ ὁ Εἰσαχ. 41.
(*al.* Σισάχ.)

45. 43. Αἱ πόλεις αὐτῆς. Π., . . . ✕ εἰς ἀφανισμόν. 45.

Καὶ ἄβιατος.

. . . ✕ γῆ.

44, 45. 44, 45. *Vacat.* Ἄλλος, καί γε τὸ τεῖχος Βαβυλώνος ἔπεσεν· ἐξέλθετε ἐκ μέσου αὐτῆς, λαὸς μου, καὶ σώσετε ἕκαστος τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἀπὸ θυμοῦ ὀργῆς Κυρίου. 44, 45.

46. ✕ Καὶ ἐξουσιάστης ἐπ' ἐξουσιάζοιαν : παραβολὴ ἐπὶ παραβολῆν. 46. *Vacat.* Ἄλλος, μήποτε δειλιάση ἡ καρδία ὑμῶν, καὶ φοβηθῆτε ἐν τῇ ἀκοῇ τῆ ἀκουσθησομένη ἐν τῇ γῆ, καὶ εἰσελευσεται ἐν τῷ ἐνιαυτῷ ἡ ἀκοή, καὶ ἡ ἀδικία ἐν τῇ γῆ.

47. 47. *Vacat.* Ἄλλος, διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, φησὶ Κύριος, καὶ ἐπισκέψομαι ἐπὶ τὰ γλυπτὰ Βαβυλώνος, καὶ πᾶσα ἡ γῆ αὐτῆς κατασυνθῆσεται, καὶ πάντες τραυματῖαι αὐτῆς. 47.

48. 48. *Vacat.* Ἄλλος, καὶ ἀγαλλιάσονται ἐπὶ Βαβυλώνος οἱ οὐρανοὶ καὶ ἡ γῆ καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς· ὅτι ἀπὸ Βορρᾶ ἤξουσι ταλαιπωροῦντες αὐτὴν, λέγει Κύριος. 48.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

Dominus virtutum nomen ipsi.

20. 20. Dispergis tu mihi vasa belli. 20.

28. 28. *Vacat.* *Alius*, et universæ teræ potestatis ejus. 28.

33. 33. Hæc dicit Dominus virtutum Deus Israel. 33.

41. Sesac. 41. Quomodo captus est. *Omnes*, Isac (*al.* Sisach). 41.

43. 43. Civitates ejus. *Omnes*,... in desolationein. 43.

... terra. Et invia. ... terra.

44, 45. 44, 45. *Vacat.* *Alius*, et quidem murus Babylonis cecidit : egredimini de medio ejus, popule mi, et servate unusquisque animam suam ab ira furoris Domini. 44, 45.

46. Et dominator super dominatorem, parabola super parabolam. 46. *Vacat.* *Alius*, ne forte timeat cor vestrum, et paveatis in auditu audiendo in terra : et ingredietur in anno auditus, et injustitia in terra.

47. 47. *Vacat.* *Alius*, propterea ecce dies veniunt, dicit Dominus, et visitabo super sculptilia Babylonis, et universa terra ejus confundetur, et omnes vulnerati ejus. 47.

48. 48. *Vacat.* *Alius*, et exsultabunt super Babylonem cæli et terra, et 48.

TO EBPAIKON.

49 גם-בבל לנפל חללי ישראל

57 וחכמיה פחותיה

ישנו שנת-עולם ולא יקינז

8 :כה-אמר יהוה צבאות

60 וכתב ירמיהו את כל-הרעה

אל-ספר אחד את כל
61 וקראת את כל

64 ויעפי עד-הנה דברי ירמיהו

VERSIO HEBRAICI TEXT.

ab Aquilone venient eis vastatores, ait Dominus.

49. Etiam Babel ad cadendum confossi Israel.

57. Et sapientes ejus, duces ejus. Et dormient somnum sæculi, et non expergiscuntur.

58. Sic dicit Dominus exercituum.

60. Et scripsit Jeremihu omne malum.

In libro uno, omnia.

61. Et leges omnia.

64. Et deficient. Hucusque verba Jeremiæ.

V. 1. Scholion editionis Romanæ sic habet: ἀνεπιγραφος. Ὁ μὲν Σύμμαχος τὴν Ἑβραϊκὴν ἔθηκε λέξιν, ἀντὶ τοῦ, ἄνεμον καὶ σωνα, λεκκυβή (i. λέβ καμῆ). Ἀηλοῖ δὲ καιομένην καὶ διεγρηγερμένην καρδίαν. Ὁ δὲ Ἀκύλας καρδίαν ἐπεγειρόντων ἐξέδωκεν. Ms. vero Jes., Ἀ., καρδίαν ἐπεγειρόντων λέβ καδῆ. Sic consequenter : lege, καμῆ.

V. 3. Ms. Jes. post καὶ habet ✕ ἐπ' αὐτῆ. Et v. 12. Ἐπὶ ✕ τῶν : τειχέων.

V. 11. וְהִכָּלִי, templi ejus. LXX, λαοῦ αὐτοῦ, populi ejus. Alii, et apud Theodoretum, ναοῦ, templi. Vulg., templi sui. DRACH.

V. 19. Ms. Jes. ad marg., μερὶς αὐτοῦ, ράβδος. Ubi duas interpretationes exhibet. [Apud Theodoretum, καὶ Ἰσραὴλ ράβδος κληρονομίας αὐτοῦ. DRACH.]

Ibid. ✕ τῶν δυνάμεων. Ms. Jes. [Sic etiam Theodor. et Complut. Dr.]

V. 20. Ὁ Σύρος, ἐτοίμασόν μοι σκευὴ πολέμου. Theodoretus.

V. 22. וְנִפְצַתִּי בָךְ וְקָן וְנָעַר, et dispergam in te senem et puerum. Deest in LXX. Alii et Complut., καὶ διασκορπιῶ ἐν σοὶ πρεσβύτερον καὶ παιδίον. Vulg., et collidam in te senem et puerum. Præterea, Va-

TO EBPAIKON.

1 בן-עשרים ואחת שנה צדקיהו

VERSIO HEBRAICI TEXT.

1. Filius viginti et unius anni erat Sedekihu.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

49.

57.

58.

60.

61.

64.

VULGATA LATINA.

in eis sunt : quia ab Aquilone venient ei prædones, ait Dominus.

49. Et quomodo fecit Babylon ut caderent occisi in Israel.

57. Et sapientes ejus et duces ejus. Et dormient somnum sempiternum, et non expergiscuntur.

58. Hæc dicit Dominus exercituum.

60. Et scripsit Jeremias omne malum.

In libro uno, omnia.

61. Et legeris omnia.

64. Et dissolvetur. Hucusque verba Jeremiæ.

Notæ et variæ lectiones ad cap. LI Jeremiæ.

tic. invertit ordinem hujus commatis. DRACH.

V. 27. מִיַּם מִיַּם אֲרָרַת מִיַּם מִיַּם, regna Ararat Minni. In multis est, βασιλείαις, (annuntiate) regnis ; et in quibusdam sequitur, Ἀραράτ, παρ' ἐμοῦ, sic redentes בְּמִנִּי quasi pronomen. Apud Theodor., Ἀραράτ, Μεννί, regnis Ararat. Memi ; additque Ararat esse Armeniam. In aliis legitur Ἀραράθ et Ἀραράθ. Vulg., regibus Ararat, Menni. Idem.

V. 28. ✕ Καὶ πάσης. Ms. Jes. similiterque sequentes usque ad finem versus 49, ubi legitur nota, qua dicitur hæc in quibusdam exemplaribus perperam asteriscis notari : δεῖ εἰδέναι ὡς ἐν τισὶν ἀντιγράφοις ταῦτα μετ' ἀστερίσκων κείνται οὐ καλῶς. Scilicet ab his verbis versus 45, καὶ γε τὸ τεῖχος Βαβυλώνης ἔπεσεν, usque ad hæc verba versus 49, καὶ μὲν τοὶ ἐν Βαβυλώνι τοῦ πεσεῖν Ἰσραὴλ ἐν αὐτῆ. Posteaque sequitur nota ut supra. Ii porro versus desiderantur in editione τῶν Ὁ. [Lectionem v. 33 habet etiam Complut. Dr.]

V. 37. בְּעִתְּחֵי שְׂכַח וְשָׂרָקָה, habitatio tracorum, stupor et sibilus. Ita et Vulg. Hæc desunt in LXX. Alius, καὶ εἰς κατοικίαν δρακόντων, καὶ εἰς θίνας, καὶ εἰς συριγγόν (Breit.) Et in (scil., erit)

JEREMIE CAPUT LII.

TO EBPAIKON

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

1.

VULGATA LATINA.

1. Filius viginti et unius anni erat Sedecias.

ΑΚΥΛΑΣ.

49.

57. Ἀρχοντας.

✕ Καὶ ὑπνώσουσιν ὑπνον αἰώνιον, καὶ οὐ μὴ ἐξεγερθῶσιν.

58.

60.

61.

64. Καὶ ἐστάθησαν. Ἔως ἐνταῦθα οἱ λόγοι Ἱερεμίου.

AQUILA.

49.

57. Principes.

Et dormient somnum æternum, et non expergiscuntur.

58.

60.

61.

64. Et steterunt. Hucusque verba Jeremiæ.

ΑΚΥΛΑΣ.

1.

AQUILA.

1.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο΄.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
49.	49. <i>Vacat.</i> Ἄλλος, καὶ μέντοι ἐν Βαβυλῶνι τοῦ πεσεῖν Ἰσραὴλ ἐν αὐτῇ.	49.
57. Ἄρχοντας.	57. Καὶ τοὺς σοφοὺς αὐτῆς. <i>Vacat.</i>	57. ✕ Καὶ τοὺς ἡγουμένους αὐτῆς : ἄρχοντας. ✕ Καὶ ὑπνώσουσιν ὑπὸν αἰῶνιον, καὶ οὐ μὴ ἐξεγερθῶσιν.
58.	58. Τάδε λέγει Κύριος ✕ τῶν δυνάμεων.	58.
60.	60. Καὶ ἔγραψεν Ἰερემίας ✕ σὺν : ἅπαντα τὰ κακά. Ἐν βιβλίῳ ✕ ἐνὶ σὺν : πάντας.	60.
61.	61. Καὶ ἀναγνώσῃ ✕ σὺν : πάντας.	61.
64.	64. <i>Vacat.</i>	64.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

omnia quæ in eis; quia ab Aquilone venient affligentes eam, dicit Dominus.

49.	49. <i>Vacat.</i> <i>Alius, et quidem in Babylone ad cadendum Israel in ea.</i>	49.
57. Principes.	57. Et sapientes ejus. <i>Vacat.</i>	57. Et duces ejus, principes. Et dormient somnum æternum, et non expergiscuntur.
58.	58. Hæc dicit Dominus virtutum.	58.
60.	60. Et scripsit Jeremias omnia mala. In libro uno omnia.	60.
61.	61. Et legeris omnia.	61.
64.	64. <i>Vacat.</i>	64.

Notæ et variæ lectiones ad cap. LI Jeremiæ.

habitalium draconum, in acervos, et in sibilum. Complut., κατοικήσις δρακόντων, ἀφανισμὸς (solido), συριγγός. DRACH.

V. 41. שֶׁשַׁח, *Sesach*, ut reddidit Vulg. In LXX deest. Alii, Σισάχ (Breit.). In Complut. et apud Theodoretum, Σεσάχ. Sed operæ pretium est legere quæ ea de re diligentius disserit S. Hieronymus in hujus prophetæ cap. xxv, v. 26. IDEM.

A versu 45, יָמָם, adjunguntur in Complut. sequentia quæ manifesto agnoscuntur magna ex parte a Theodoro, et respondent Hebraico Vulgatiæque. 45. Ἐξέλθετε ἀπὸ μέσου αὐτοῦ, λαὸς ἐμὸς, καὶ σώσατε ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν ἀπὸ ὀργῆς θυμοῦ Κυρίου. 46. Μήποτε ἀπαλώθῃ ἡ καρδία ὑμῶν, καὶ φοβηθῆτε διὰ τὴν ἀκοήν, ἡ ἀκουσθήσεται ἐν τῇ γῆ, καὶ ἤξει ἐν ἑναιαυτῷ ἀκοή, καὶ μετὰ τὸν ἑναιαυτὸν ἀκοή, ταιλαίπορι (istud tal. abest ab Hebr., a Theodor. ut et a Vulg.), καὶ ἀδικία ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ κυριεύων ἐπὶ κυριεύοντα. (Theodor. videtur addere, καὶ στράτευμα ἐπὶ στράτευμα, sed non habetur in Hebr. neque in Vulg.) 47. Διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, καὶ ἐκτιχῶ ἐπὶ τὰ γλυπτά Βαβυλωνος, καὶ πᾶσα ἡ γῆ αὐτῶν (Hebr., αὐτῆς) αἰσχυνθήσεται, πάντες τραυματῖαι αὐτῆς πεσοῦνται

ἐν μέσῳ αὐτῆς. 48. Καὶ εὐφρανθήσονται ἐπὶ Βαβυλῶνα οἱ οὐρανοί, καὶ ἡ γῆ, καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς· ὅτι ἀπὸ βοῆθῆς ἔρχονται πρὸς αὐτὸν ἐξολοθρευόντες, λέγει Κύριος. 49. Καὶ γε Βαβυλῶν πεσεῖν ἐποίησε τοὺς τραυματῖαις Ἰσραὴλ. IDEM.

V. 50. דְּרַבָּד, a *gladio*. LXX, ἐκ γῆς, de terra, et sic etiam Theodoretus. Quidam mss., ἐκ μάχαιρας. Complut., ἀπὸ ρομφαίας. Vulg., (Iugistis) gladium. IDEM.

V. 57. Θ.. ✕ καὶ τοὺς ἡγουμένους αὐτῆς : οἱ Γ', ἄρχοντας. Sic ms. Jes. Cur autem, postquam Theodotionis lectionem attulit, diversam trium Interpretum lectionem adferat, cum tamen Theodotio unus sit ex tribus, in Præliminaribus disquiratur. [Sed hic nulla est difficultas. Lectio uniuscujusque est ut eam edidimus in textu; nihilque redundat in Symmacho, post enim, et sapientes ejus, Hebr. habet, et duces ejus, antistites ejus. DRACH.]

Ibid. 'A., Θ., καὶ δυνατεὺς αὐτῆς. Ms. Jes. Similiterque omnes quæ sequuntur lectiones usque ad finem capituli. [Hanc duorum lectionem non adscripsit supra Montf. Refertur autem ad דְּרַבָּד, Vulg., et fortes ejus. Cf. infra cod. Syro-Hexapl., qui ad eandem vocem habet: Aq., Sym., et principes ejus. DR.]

JEREMIAE CAPUT LII.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

1.	1. Ὅντος εἰκοστοῦ καὶ ἐνὸς ἔτους Σεδεκίου.	1. Εἰκοσι καὶ ἐνὸς ἔτους ἦν Σεδεκίας.
	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
1.	1. Cum esset viginti et unius anni Sedecias.	1. Viginti et unius anni erat Sedecias.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON 'Ελληνικοῖς γράμμασι.	ΑΚΥΛΑΣ.
2 ויעש הרע בעיני יהוה ככל אשר עשה יהויקים	2.	2.
3 כי על־אף יהוה היתה בירושלם ויהודה עד־השליכו אותם מעל פניו וימרד צדקיהו במלך בבל	3.	3.
8 וישגו את־צדקיהו	8.	8.
12 היא שנת תשע־עשרה שנה למלך נבוכדראצר מלך־בבל	12.	12.
15 ומחלות העם ואת־יתר העם ו הנשארים בעיר ואת־הגפלים אשר נפלו אל־מלך בבל	15.	15. * Ἀπὸ δὲ τῶν πενήτων τοῦ λαοῦ, καὶ τὸ λείμμα τοῦ λαοῦ, καὶ τοὺς καταλειφθέντας ἐν τῇ πόλει, καὶ τοὺς ἐμπίπτοντας καὶ τοὺς ἐμπεπτωκότας πρὸς βασιλείᾳ Βαβυλωνος.
16 ומחלות הארץ השאיר נבזראחן רב־טבחים	16.	16.
17 אח־ל־נחזשתם	17.	17.
18 ואת־הסרת ואת־היעים ואת־המזבחות ואת־דבזרקת ואת־הגפית	18.	18. * Καὶ τοὺς ποδιστῆρας καὶ τοὺς ἀναλημπτήρας, καὶ τὰ θυμιατήρια, καὶ τὰ σπόνδια.
19 ואת־הספים	19.	19. Ὑδρίας.
דבזרקת		Λέβητας.
20 לנחשתם כל־הכלים האלה	20.	20. Τοῦ χαλκοῦ * πάντων τῶν σκευῶν τούτων.
22 וכתרת	22.	22.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
2. Et fecit malum in oculis Domini secundum omne quod fecerat Joakim.	2. Et fecit malum in oculis Domini juxta omnia quæ fecerat Joakim.	2.
3. Quia super furore Domini fuit in Jerusalem et Juda, usquequo projecit ipse eos a facie sua. Rebellavitque Sedekihu in regem Babel.	3. Quoniam furor Domini erat in Jerusalem et in Juda, usquequo projiceret eos a facie sua: et recessit Sedecias a rege Babylonis.	3.
8. Et attigerunt Sedekihu.	8. Et apprehenderunt Sedeciam.	8.
12. Ipse annus nonus decimus annus regi Nabuchadresar regis Babel.	12. Ipse est annus nonus decimus Nabuchodonosor regis Babylonis.	12.
15. Et de tenuitate populi, et residuum populi, relictorum in civitate, et defectores qui defece-rant ad regem Babel.	15. De pauperibus autem populi, et de reliquo vulgo, quod remanserat in civitate, et de per-fugis, qui transfugerant ad regem Babylonis.	15. De pauperibus autem po-puli, et residuum populi, et relic-tos in urbe, et eos qui incide-hant, et inciderant ad regem Baby-lonis.
16. Et de tenuitate terræ reliquit Nabuzaradan magister lanio-rum.	16. De pauperibus vero terræ reliquit Nabuzardan princeps mi-litæ.	16.
17. Omne æs eorum.	17. Omne æs eorum.	17.
18. Et lebetes, et scopas, et psalteria, et pelves, et cochlearia.	18. Et lebetes, et creagras, et psalteria, et phialas, et mortariola.	18. Et cacabos et haustra, et acerras, et pateras.
19. Et hydrias. Pelves.	19. Hydrias. Urceos.	19. Hydrias. Lebetes.
20. Æris omnium vasorum isto-rum.	20. Æris omnium horum vaso-rum.	20. Æris omnium vasorum isto-rum.
22. Et coronamentum.	22. Et capitella.	22.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

2.	2. ✕ Καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐν ὀφθαλμοῖς Κυρίου, ὃν τρόπον ἐποίησεν Ἰωακείμ.	2.
3.	3. ✕ Ὅτι ἐπὶ τὸν θυμὸν Κυρίου ἦν Ἰερουσαλήμ καὶ Ἰούδα, ἕως ἀνέβριψεν αὐτοὺς ἐκ προσώπου αὐτοῦ. Καὶ ἀπέστη Σεδεκία τοῦ βασιλέως Βαβυλῶνος.	3.
8.	8. Καὶ κατέλαβον αὐτόν. Ἄλλος, καὶ κατέλαβον τὸν βασιλέα Σεδεκίαν.	8.
12.	12. ✕ Οὗτος ἐνιαυτὸς ἐνεακαιδέκατος τοῦ Ναβουχοδονόσορ βασιλέως Βαβυλῶνος.	12.
15.	15. <i>Vacat.</i>	15.
16.	16. Καὶ τοὺς καταλοίπους τοῦ λαοῦ κατέλιπεν ὁ ἀρχιμάγειρος. Ἄλλως, ✕ Ναβουζαρδάν.	16. ✕ Καὶ ἀπὸ τῶν πενήτων τῆς γῆς κατέλιπε Ναβουζαρδάν ὁ ἀρχιμάγειρος.
17.	17. Τὸν χαλκὸν ✕ πάντα.	17.
18.	18. Καὶ τὴν στεφάνην, καὶ τὰς φιάλας, καὶ τὰς κρεάγρας.	18. ✕ Καὶ τοὺς ποδιστῆρας καὶ τοὺς ἀναλημπτήρας, καὶ τὰ θυμιατήρια, καὶ τὰ σπόνδια.
19. Φιάλας.	19. Ἀφφῶθ. <i>Oi λοιποὶ</i> , θυμιατήρια.	19.
20. Τοῦ χαλκοῦ ✕ πάντων τῶν σκευῶν τούτων.	Ἵποχυτήρας. Ἄλλος, ἀποχυτήρας. Ἄλλος, ὀβελίσκους.	
22. Καὶ κεφαλίδες.	20. Τοῦ χαλκοῦ αὐτῶν.	20.
	22. Καὶ γείσος.	22.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

2.	2. Et fecit malum in oculis Domini, quemadmodum fecerat Joakim.	2.
3.	3. Quia super furorem Domini erat Jerusalem et Juda, donec projiceret eos a facie sua. Et defecit Sedecia a rege Babylonis.	3.
8.	8. Et comprehenderunt eum. <i>Alius</i> , et comprehenderunt regem Sedeciam.	8.
12.	12. Hic annus nonus et decimus Nabuchodonosor regis Babylonis.	12.
15.	15. <i>Vacat.</i>	15.
16.	16. Et residuos populi reliquit princeps coquorum. <i>Aliter</i> , Nabuzardan.	16. Et de pauperibus terræ reliquit Nabuzardan princeps coquorum.
17.	17. <i>Æs omne.</i>	17.
18.	18. Et coronam, et phialas, et creagras.	18. Et cacabos et haustra, et acerras, et pateras.
19. Phialas.	19. Apphoth. <i>Reliqui</i> , acerras. Infusoria. <i>Alius, id. Alius</i> , obeliscos.	19.
20. <i>Æris omnium vasorum istorum.</i>	20. <i>Æris eorum.</i>	20.
22. Et capitella.	22. Et epistylum.	22.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

ΑΚΥΛΑΣ

Ἑλληνικοῖς γράμμασι.

25 ואת ספר שר הצבא
27 ויכתם

25.
27.

25. ✕ Ἄρχοντα· τῶν δυνάμεων.
27.

ויגל יהודה כעל אדמתו

28 זה העם אשר הגלה נבוכדראצר
בשנת-שבע יהודים שלשת אלפים
ועשרים ושלשה

28.

28.

29 בשנת שמנורה עשרה
לנבוכדראצר מירושלם נפש שמנה
מאות שלשים ושנים

29.

29.

30 בשנת שלש ועשרים לנבוכדראצר
הגלה נבחראון רב-מבחים יהודים
נפש שבע מאות ארבעים וחמשה
כל-נפש ארבעת אלפים ושש מאית

50.

50.

34 יום ביומו עד-יום מותו כל
יבני חייו

34.

34.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

25. Et scribam principem mi-
litiarum.

25. Et scribam principem mi-
litem.

25. Principem virtutum.

27. Et interfecit eos.

27. Et interfecit eos.

27.

Et translatus est Juda de terra
sua.

Et translatus est Juda de terra
sua.

28. Iste est populus, quem mi-
grare fecit Nabuchadresar in anno
septimo, Judæos tria millia et vi-
ginti tres.

28. Iste est populus, quem trans-
tulit Nabuchodonosor : in anno
septimo, Judæos tria millia et vi-
ginti tres.

28.

29. In anno octavo decimo Na-
buchadresar, de Jerusalem animas
octingentas triginta duas.

29. In anno octavo decimo Na-
buchodonosor, de Jerusalem ani-
mas octingentas triginta duas.

29.

30. In anno tertio et vigesimo
Nabuchadresar transtulit Nabuza-
radan magister laniorum Judæos,
animas septingentas quadraginta
et quinque : omnes animæ qua-
tuor mille et sexcentæ.

30. In anno vigesimo tertio Na-
buchodonosor, transtulit Nabu-
zardan princeps militiarum animas
Judæorum septingentas quadra-
ginta quinque : omnes ergo animæ
quatuor millia sexcentæ.

30.

34. Diei in die suo usque ad
diem mortis suæ, omnibus diebus
vitæ ejus.

34. Per singulos dies usque ad
diem mortis suæ.

34.

Notæ et variæ lectiones ad cap. LII Jeremiæ.

Ad initium hujus capituli LII editio Rom. exhibet sequens haud parvi momenti scholion : Ἡ προφη-
τεία μέχρι τῶν ἐνταῦθα πεπλήρωται. Μετὰ ταῦτα
γὰρ ἱστορικώτερον περιέχει τὰ κατὰ Σεδεκίαν καὶ
τὴν ἄλωσιν Ἱερουσαλήμ, καὶ τὰ σκευὴ τὰ ληφθέντα
τοῦ ἱεροῦ, ἐν οἷς ποδιστήρας (cucabos) ὁ Σύρος,
τοὺς ἠπτήρας τῶν ποδῶν (pelves lavandis pedi-
bus aptas) ἐξέδωκε, τοὺς δὲ ἐμ-ἀθ (alias, ἀμφῶθ et
ἀφφῶθ et ἀπφῶθ et σαφφῶθ et σεφφῶθ), οἱ μὲν τοὺς
ὀδελλοσκους φασίν, οἱ δὲ τοὺς ἀποχυτήρας (fusoria,
hydrias. LXX, ὑποχυτήρας), μεσομεράδ (LXX,
μασμαρῶθ) δὲ, τὰς λυχγίας, Ἰωακειμ δὲ τὸν Ἰσχο-
ριαν καλεῖ. DRACH.

V. 4. Θ., εἴκοσι καὶ ἐνὸς etc. Ms. Jes. Ejus simi-
liter sunt sequentes omnes lectiones usque ad
versum 17.

In Complutensi feruntur sequentia, quæ videntur
etiam agnoscere a Theodoro : 2. Καὶ ἐποίησε τὸ πο-
νηρὸν ἐνώπιον Κυρίου κατὰ πάντα ὅσα ἐποίησε Ἰωα-
κειμ. 3. Ὅτι ὄργη Κυρίου ἦν ἐν Ἱερουσαλήμ καὶ ἐν
Ἰούδα, ἕως οὗ τοῦ ἀποδαλεῖν αὐτοὺς ἀπὸ προσώπου
αὐτοῦ, καὶ ἀφέστησε Σεδεκίας ἐπὶ τῆν βασιλεία Βα-

δολῶνος. Ita etiam Hebr. et Vulg. DRACH.

V. 4. בודש העשירי, in mense decimo, ut habet
Vulg. O', ἐν μηνὶ τῷ ἐνάτῳ, in mense nono. Aliqui
et Complut., ἐν μηνὶ τῷ δεκάτῳ, ut Hebr. IDEM.

Ibid. דיק עליה ויבנו עליה, et castrametati
sunt contra eam, construxeruntque contra eam val-
lum. LXX, καὶ περιεπαράκωσαν αὐτήν, καὶ περιεπα-
δόμησαν αὐτήν τετραπέδοις λίθοις, et circumvallu-
runt eam circumædificaruntque eam quadratis lapi-
dibus. Aliter Complut., congruentiusque Hebræo,
παρενέβαλον αὐτήν, καὶ ἐπεδόμησαν ἐπ' αὐτήν περι-
τειχος (circummurale). Vulg., et obsederunt eam,
et ædificarunt contra eam munitiones. IDEM.

V. 6. בודש הרביעי, in mense quarto. Deficit in
LXX. Ceteri et Complut., ἐν μηνὶ τῷ τετάρτῳ.
Vulg., mense autem quarto. IDEM.

V. 7. יברדו, fugerunt. In LXX vacat. Quidam
codd. et Complut., ἐφυγον. Vulg., fugerunt. IDEM.

V. 9. בארץ חמאθ, in terra Chamath. In LXX
deest. Compl., ἐν γῆ Αἰμάθ. Olympiodorus, Ἡμάθ,
ἢ νῦν καλουμένη Ἀντιόχεια. Δεδοκῆθαι δὲ τὸ ταῦτης

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

25.	25. Καὶ τὸν γραμματέα.	25.
27.	27. <i>Vacat.</i> Π., ✕ καὶ ἐθανάνω- σεν αὐτούς. <i>Vacat.</i>	27. ✕ Καὶ ἀποκίσθη Ἰούδας ἐπάνω- θεν τῆς γῆς αὐτοῦ.
28.	28. <i>Vacat.</i>	28. ✕ Καὶ οὗτος ὁ λαὸς ἐν ἀπί- κισε Ναβουχοδονόσορ ἐν τῷ ἔτει τῷ ἑβδόμῳ, Ἰουδαίους τρισχιλίους καὶ εἰκοσι τρεῖς.
29.	29. <i>Vacat.</i>	29. ✕ Ἐν τῷ ἔτει τῷ ὄγδῳ καὶ δεκάτῳ τοῦ Ναβουχοδονόσορ, ἐξ Ἱερουσαλὴμ ψυχὰς ἑκτακοσίας τριάκοντα δύο.
30.	30. <i>Vacat.</i>	30. ✕ Ἐν τῷ ἔτει τρίτῳ καὶ εἰ- κοστῷ τοῦ Ναβουχοδονόσορ ἀπί- κισε Ναβουζαρδάν ἀρχιμάγειρος, Ἰουδαίων ψυχὰς ἑπτακοσίας τασ- σaráκοντα πέντε· πάσαι αἱ ψυχὰι τετρακισχίλιαὶ ἑξακόσια.
34	34. Ἐξ ἡμέρας εἰς ἡμέραν, ἕως ἡμέρας ἧς ἀπέθανε. ✕ Πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτοῦ.	34.
	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
25.	25. Et scribam.	25.
27.	27. <i>Vacat.</i> Omnes, et interfecit cos. <i>Vacat.</i>	27. Et translatus est Judas desuper terra sua.
28.	28. <i>Vacat.</i>	28. Et hic est populus quem transtulit Nabuchodonosor in anno septimo, Judæos ter mille et vi- ginti tres.
29.	29. <i>Vacat.</i>	29. In anno octavo decimo Na- buchodonosor, de Jerusalem ani- mas octingentas triginta duas.
30.	30. <i>Vacat.</i>	30. In anno tertio et vigesimo Nabuchodonosor transtulit Nabu- zardan princeps coquorum, Judæo- rum animas septingentas quadra- ginta quinque : omnes animæ qua- ter mille sexcentæ.
34.	34. De die in diem, usque in diem qua mortuus est; omnibus diebus vitæ suæ.	34.

Notæ et variæ lectiones ad cap. LII Jeremiæ.

προάστειον ἢ Δάφνη. *Emath* est ea quæ nunc vocatur Antiochia : *Deblatha* autem, suburbanum ejus Daphne. Vulg., quæ est in terra *Emath*. *Idem*.

V. 15. Ita supplet Complut. juxta Hebr. textum : 15. Καὶ ἀπὸ τῶν πενήτων τοῦ λαοῦ, καὶ τὸ λοιπὸν τοῦ λαοῦ, καὶ τοὺς καταλειφθέντας ἐν τῇ πόλει, καὶ τοὺς ἐμπεπτωκότας οἱ ἐνέπεσαν πρὸς τὸν βασιλέα τῆς Βαβυλωνός, καὶ τὸ περισσὸν τοῦ ὄχλου μετήκεν (Hebr. addit, *Ναβουζαραδάν*) ὁ ἀρχιμάγειρος. *Liquido patet pro μετήκεν legendum esse μεθήκεν, transmisit, captivum abduxit, ut interpretatur Schleusnerus hoc verbum. Pro τοῦ λαοῦ LXX senum in versu subsequenti ead. Complut. habet item juxta Hebr., τῆς γῆς. Vulg., De pauperibus autem populi, et de reliquo vulgo quod remanserat in civitate, et de perfugis qui transfugerant ad regem Babylonis, et cæteros de multitudine, transtulit Nabuzardan princeps militiæ. 16. De pauperibus vero terræ etc. Idem.*

V. 18. Colbertinus ex Victore Antiocheno : Ἡδο-
στῆρας ὁ Σῦρος τοὺς νιπτῆρας τῶν ποδῶν (vasa abluendis pedibus apta) ἐξέδωκε· τοὺς δὲ σεφφῶθ, οἱ μὲν τοὺς ὀβελίσκους· οἱ δὲ, τοὺς ἀποχυτῆρας· μεταμερῶθ δὲ τὰς λυχνίας. Ἰωακείμ δὲ τὸν Ἰεχονίαν λέγει. [Hæc ipsa cum parvo tamen discrimine exscriptimus supra e scholio editionis Romanæ. Drach.]

Ms. Jes. sic notat in margine post εἰς Βαβυλωνά, Ἄ., Θ., καὶ τοὺς ποδιστῆρας, καὶ τοὺς ἀναλημπτήρας, καὶ τὰ θυμιατήρια, καὶ τὰ σπόνδια. Ἐν τισί, καὶ τοὺς ἤλους. Postea vero subjicit : ἀντὶ κρεάγρας, θυτσκας (mortariola) τινὲς ἤρμηψενσαν. Deinde v. 19 ad vocem ἀφφῶθ, Ἄ., ὑδρίας, Σ., φιάλας, οἱ λοιποὶ, θυμιατήρια : ad ὑποχυτῆρας, ad marg. λέθητας. Hæc vero variorum instrumentorum nomina ad quas pertineant voces Hebraicas, dicere non sine periculo lapsus possumus. (*) [Ad Ἄ., Θ., additur ἐν τισί, καὶ τοὺς ἤλους, in aliquibus, et clavos. Vel potius, falces putatorias. Consule

(*) Pro ἀφφῶθ (edit. Rom., ἀφφῶθ), Complut. dat μαχθῶθ : ergo, Hebraice מַחְוֹת. Pro μασμαρῶθ (alii, μεσαμερῶθ), Complut. præfert μισρακῶθ, quod est iisdem literis Hebr. מִסְרָקוֹת. Drach.

Schleusnerum ad vocem $\xi\lambda\omicron\varsigma$. DRACH.]
 V. 20. 'A., Σ., ✕ πάντων τῶν σκευῶν τούτων.
 Ms. Jes. qui sequentes etiam omnes hujus capituli
 lectiones adfert.
 V. 21. $\text{עשׂוּדָה עֶשְׂרִים}$, octodecim. LXX, τριακοντα-
 πάντες, triginta quinque. Complut., ὀκτωκαίδεκα.
 Vulg., octo et decem. DRACH.
 V. 22. O', καὶ γαίσος. Scholion, κεφαλίδες, capi-
 tella. IDEM.
 V. 24. $\text{עֲרִיבֵי טַרְיָם... עֲרִיבֵי טַרְיָם}$. Vulg., Sarajam...

et Sophoniam. In LXX desunt. In aliis et in Com-
 plut., τὸν Σαροζάν... καὶ τὸν Σοφονίαν. IDEM.
 V. 25. $\text{קְרִיבֵי עִיר קְרִיבֵי}$. Vulg., Et de civitate tu-
 lit. In LXX desideratur. Alii (Alex., Ald., Compl.),
 καὶ ἐκ τῆς πόλεως ἔλαθεν. IDEM.
 V. 27. Π., ✕ καὶ ἐθανάτωσαν αὐτούς. Hæc desi-
 derantur in τοῖς (V, necnon pars altera hujus ver-
 sus, quæ cum asterisco suppletur, item versus 28,
 29 et 30.
 Versionem Th. habet in textu, cum parvo descri-

IN THRENOS SEU LAMENTATIONES JEREMIAE MONITUM.

In Threnis Jeremiae, teste Origene, nec Aquilæ, nec Theodotionis editiones ferebantur; sed tantum Symmachi et LXX. Ἐχδοσις Ἀκύλα (sic ille) καὶ Θεοδοτίωνος ἐν τοῖς Θρήνοις οὐ φέρεται, μόνου δὲ Συμμάχου καὶ τῶν O', quo significatur Aquilæ et Theodotionis editiones in Hexaplis non positas fuisse. Ne putes enim Aquilam et Theodotionem librum Threnorum Græce non interpretatos esse: id non dicit Origenes; sed solum, editionem Aquilæ et Theodotionis in Threnis non ferri, sed Symmachi dumtaxat et LXX Interpretum. Nam Aquilæ et Theodotionis versiones Threnorum separatim exstitisse probat nota codicis Marchaliani, cap. 1, v. 8, ubi ad hanc vocem τῶν O', εἰς σάλον in margine notatur C of Γ χωρ (l. χωρ, χωρὶς) ἀνάστατον; id est, Symmachus, tres Interpretes separatim ἀνάστατον habent: Notam quippe of Γ tres Interpretes Aquilam, Symmachum et Theodotionem significare liquido probatur in Præliminaribus. Vox χωρ vel χωρὶς frequentissime adhibetur huc usu, ut videre est maxime in libris Josue et Judicum, qua de re item in Præliminaribus agitur in capite de Notis Hexaplorum. Ad hæc, cap. 111, v. 46, τῶν λοιπῶν locus adfertur: reliqui autem illi sunt pro more Aquila et Theodotio. Quodque clarius est, ipsius Aquilæ nominatim interpretatio in notis editionis Romanæ profertur cap. 1v, v. 2, cui subjungitur alia Symmachi, ne lapsu Aquilæ nomen irrepserit quis dubitet. Alio item indicio arguitur Aquilam et Theodotionem Threnorum interpretationes edidisse, licet eæ in Hexaplis locatæ non fuerint; nimirum capite 11, versu 2, ubi in textu Hebraico legitur כל נא in margine ms. Marchal. ponitur ✕ σύν, ut præcedat vocem πάντα: quod additamentum σύν asterisco prænotatum procul dubio ex Aquilæ editione sumtum est; nam quod C, quæ est nota Symmachi voci σύν superponatur, id certissime librarium lapsu contigit, qui cum viderent varias interpretationes hoc in libro semper Symmachi notam præferre, hic A. σύν commutarunt in C. σύν. Aquila enim nimis ἀκριβείας interpres, ne quid in versione sua prætermissum videretur, articulum נא per particulam σύν pas-

THRENORUM JEREMIAE CAPUT PRIMUM.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYΛAΣ.
עם רבתי 1	1.	1.
אין-לה מנחם 2	2.	2.
בין המצרים 3	3.	3.
לראש 5	5.	5.
כי-יודעה הגה		
רב-פשעה		
לנידה 8	8.	8.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
1. Multa populo.	1. Plena populo.	1.
2. Non ei consolator.	2. Non est qui consoletur eam.	2.
3. Inter angustias.	3. Inter angustias.	5.
5. In capite.	5. In capite.	5.
Quia Dominus anxiauit eam.	Quia Dominus locutus est super eam.	
Multitudinem prævaricationum ejus.	Multitudinem iniquitatum ejus.	
8. In fluctuationem.	8. Instabilis.	8.

mine, cod. regius Angl. Complut. aliter explet latinam. 27. Καὶ μετετέθη Ἰουδα ἀπὸ τῆς γῆς αὐτοῦ. 28. Οὗτός ἐστιν ὁ λαός, ὃν μετέθηκεν Ναβουχοδονόσορ ἐν ἔτει ἐβδόμῳ Ἰουδαίους τρεῖς χιλιάδας καὶ εἰκοσιτρεῖς. 29. Ἐν ἔτει ὀγδόῳ καὶ δεκάτῳ Ναβουχοδονόσορ, μετέθηκεν ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ ψυχὰς ὀκτακοσίας τριάκοντα δύο 30. Ἐν ἔτει τρίτῳ καὶ εἰκοστῷ Ναβουχοδονόσορ, μετέθηκεν ὁ ἀρχιμάγειρος Ἰουδαίων ψυχὰς ἑπτακοσίας τεσσαρακονταπέντε. Πάντες αἱ ψυχὰι τέσσαρες χιλιάδες καὶ ἑξακόσαιοι. DRACH.

V. 31. ΠΩΡΤΗ, et quinto (die). LXX, ἐν τῇ τετραδί, in quarta. Complut., ἐν τῇ πέμπτῃ. Vulg., quinta. IDEM.

Ibid. Ο', καὶ ἔχειρεν αὐτόν, et totondit eum. Hæc absunt a multis, neque habet Vulg. Obelo notanda, non enim exstant in Hebr. IDEM.

V. 52. ΜΩΣῆ, (super) thronum. Deest in LXX. Complut., (ἐπάνω) τῶν θρόνων. Vulg., (super) thronos. IDEM.

IN THRENOS SEU LAMENTATIONES JEREMIEÆ MONITUM.

sic exprimebat, cui jungebat accusativum: σὺν τὸν οὐρανὸν, καὶ σὺν τὴν γῆν; quam rem, nec sine ludibriis, κακοζηλίας arguit Hieronymus; contra vero Symmachus liberiolem elegantioremq; vertendi morem sectatur, quæ res ipsi vitio vertitur a Theodoro Heracleota. Additamentum itaque σὺν, capite secundo positum, ex Aquila desumptum fuit. Unde inferatur Origenem, licet solitas Aquilæ et Theodotionis columnas hic non posuerit, aliqua tamen additamenta ex eorum versionibus in editione τῶν Ο' Hexaplatari inseruisse pro more. Cur autem in Threnis editiones Aquilæ et Theodotionis prætermiserit, non nisi ex conjectura dici potest. Nimirum cum hæc editiones a versione LXX vel parum vel nihil differrent, inutile fore putaverit, si eas apponeret, quæ causa fortasse est, ut paucissimos asteriscos in Threnis observemus, secus quam in libro Jeremiæ qui præcedit, et in Ezechiele qui sequitur, ubi innumeri pene asterisci observantur.

Hoc in libro usi sumus maxime codice Marchaliano, unde multa expiscati sumus. Interpretationes literarum Hebraicarum, de quarum formis in Preliminaribus, cap. 11, col. 40, nominumque quibus illæ exprimebantur, quas Origenes apposuerat, edendas duzimus ut in eodem codice jacent.

Vidimus præterea

Codicem unum Colbertinum qui non pauca suppeditavit.

Origenis loca multa.

Theodoretum in Threnos.

Hieronymum Epist. 2 ad Paulam.

Agellium in Threnos Romæ cusum anno 1598.

Editionis Romanæ et Drusii notus.

THRENORUM JEREMIEÆ CAPUT PRIMUM.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

1. Πληθύνουσα λαῶν.
2. Καὶ οὐχ ὑπήρχεν αὐτῇ παρηγορῶν.
3. Ἐντὸς τῶν θλιβόντων αὐτῇ.
5. Εἰς ἀρχοντας.

Ο'.

1. Πεπληθυμμένη λαῶν.
2. Καὶ οὐχ ὑπάρχει ὁ παρακαλῶν αὐτῇ.
3. Ἀναμέσον τῶν θλιβόντων.
5. Εἰς κεφαλῆν.
- *Ὅτι Κύριος ἐταπεινωσεν αὐτῇ.
- *Ἄλλος, ὅτι Κύριος ἐπήγαγεν αὐτῇ.
- Τὸ πλῆθος τῶν ἀσεβειῶν αὐτῆς.
- *Ἄλλος, τὸ πλῆθος τῆς ἀσυνθεσίας αὐτῆς.
8. Εἰς σάλον. Οἱ Γ', ἀνάστατον (al. ἀνάστατος).

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

- 1.
- 2.
- 3.
- 5.

SYMMACHUS.

1. Multiplicans populum.
2. Et non erat ei qui consolaretur.
3. Inter tribulantes eam.
5. In principes.

LXX INTERPRETES.

1. Quæ repleta fuit populis.
2. Et non est qui consoletur eam.
3. In medio tribulantium.
5. In caput.
- Quia Dominus humiliavit eam.
- Alius, quia Dominus induxit eam.
- Multitudinem impietatum ejus.
- Alius, multitudinem transgressionis ejus.
8. In fluctuationem. Tres Interpret., instabilis.

THEODOTIO.

- 1.
- 2.
- 3.
- 5.

8.

8.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
הוֹלִיחַ		
9 סמאתה בשלילה	9.	9.
11 מתמודיהם באכל	11.	11
12 לוא אליכם	12.	12.
אשר עולל לי אשר הוגה יהוה אפי 'O Σύρος, ἤψέ μοι.		
13 וירדנה	13.	13.
14 בידו ישתרגו	14.	14.
קם		
15 כל-אבירי ו אדני בקרבי	15.	15.
מועד 'Ebr. καὶ Σύρος, καιρόν.		
16 משיב	16.	16.
שומכים		
17 ציה יודה ליעקב סביבו צריו	17.	17.
19 בעיר	19.	19.
21 כבני	21.	21.
22 ועולל למו כאשר עוללת לי 'O Σύρος, θλίψον αὐτοῦς ὡς ἐθλι- ψάς με.	22.	22.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
Spreverunt eam.	Spreverunt eam.	
9. Immunditia ejus in fimbriis ejus.	9. Sordes ejus in pedibus ejus.	9.
11. Desiderabilia sua in cibo.	11. Pretiosa quæque pro cibo.	11
12. Non ad vos.	12. O vos.	12.
Qui factus est mihi, quia mœstitia affecit Dominus in die indignationis furoris sui. Syrus, tetigit me.	Quoniam vindemiavit me ut locutus est Dominus in die iræ furoris sui.	
13. Et dominatus est ei.	13. Erudivit me.	13.
14. In manu ejus perplexæ sunt.	14. In manu ejus convolutæ sunt (iniquitates).	14.
Surgere.	Surgere.	
15. Omnes validos meos Dominus in medio mei.	15. Omnes magnificos meos Dominus de medio mei.	15.
Conventum. Hebr. et Syrus int. tempus.	Tempus.	
16. Reducens.	16. Convertens.	16.
Desolati.	Perditi.	
17. Præcepit Dominus Jacob, circuitus ejus hostes ejus.	17. Mandavit Dominus adversum Jacob in circuitu ejus hostes ejus.	17.
19. In urbe.	19. In urbe.	19.
21. Sicut ego.	21. Similes mei.	21.
22. Et afflige illos sicut afflixisti me. Syrus int., idem.	22. Et vindemia eos sicut vindemiasti me.	22.

Notæ et variæ lectiones ad cap. I Threnorum Jeremiæ.

V. 1. Literarum Hebraicarum explicationes ex ms. Jes. hic referre libet : 1. Α Αλφα, ματαίωσις, ἢ τελείωσις. Alpha, inanitas, aut perfectio.—2. Β Βηθ, οἰκοῦσα ἐν αὐτῷ. Beth, quæ habitat in ipso.—5. Γ Γιμλ, πληρωσις ἀνώτερον. Ghiml, impletio sursum.—4. Δ Δελθ, δέλτοι ὑψηλότεροι. Delth, libelli excelsiores.—5. Η Η, αὐτή. He, hæc.—6. V Ovav, ἐν αὐτῷ. Vau, in ipso.—7. Z Zai, ζῆ. Zai, vivit.—8. Η Ηθ, ζῶν. Heith, vivens.—9. I Tηθ, καλόν. Teth, pulcrum.—10. I Iωθ, ἀρχή. Ioth, princi-

pium.—11. K Χαφ, ὄμως. Chaph, tamen, vel similiter.—12. Λ Λαβδ, μάθε. Labd, discite.—13. M Μημ, ἐπ' αὐτοῦ [f. ἀπ' αὐτοῦ]. Mem, super ipso (f. ab ipso).—14. N Nouv, αἰών. Nun, sæculum.—15. S Σαμχ, βοήθεια. Samch, auxilium.—16. Y Aiv, πηγῆ, ἢ ὄρασις, ἢ ὀφθαλμός. Ain, fons, aut visio, aut oculus.—17. P Phi, στόμα. Phe, os.—18. S Σαδη. Sade.—19. K Kωφ, κλήσις, ἀγιασμός. Copk, vocatio, sanctificatio.—20. P Pης, ὄρατός, ἀρχιγός, ἢ κεφαλῆ. Res, visibilis, princeps, aut capul-

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

	Ἐταπεινωσαν αὐτήν. Ἄλλος, ἠτίμασαν αὐτήν.	
9.	9. Ἀκαθαρσία αὐτῆς πρὸ ποδῶν αὐτῆς.	9.
11. . . . αὐτῶν ὑπὲρ τοῦ φαγεῖν.	11. Τὰ ἐπιθυμήματα αὐτῆς ἐν βρώσει.	11.
12. Οὐ πρὸς ὑμᾶς. Ὡς ἐφραυλίση, ἀνεχάλεσε Κύριος ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς θυμοῦ αὐτοῦ.	12. Οἱ πρὸς ὑμᾶς. Φθεγξάμενος ἐν ἔμοι ἐταπεινώσέ με Κύριος ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς θυμοῦ αὐτοῦ. Ἄλλος, ἐπεφύλλισέ μοι.	12.
13. Κατεπαίδευσέ με.	13. Κατήγαγεν αὐτό.	13.
14. Διὰ τῆς χειρὸς αὐτοῦ κατε- τρίβην. Ἵποστῆναι.	14. Ἐν χειρὶ μου συνεπλάκησαν. Στῆναι.	14.
15. (Πάντας) τοὺς μεγιστάνας μου Κύριος, τοὺς μέσῳ ἐν μου.	15. Πάντας τοὺς ἰσχυροὺς μου ὁ Κύριος, ἐκ μέσου μου. Καιρὸν.	15.
16. Ἀνακτώμενος. Ἔρημοι.	16. Ἐπιστρέφων. Ἠφανισμένοι.	16.
17. Ἐνετείλατο Κύριος Ἰακώβ, κύκλω αὐτοῦ γενέσθαι τοὺς θλίβον- τας αὐτόν.	17. Ἐνετείλατο Κύριος τῷ Ἰα- κώβ, κύκλω αὐτοῦ οἱ θλίβοντες αὐ- τόν.	17.
19. Κατὰ πόλιν.	19. Ἐν τῇ πόλει.	19.
21. Ὅμοιοι ἔμοι.	21. Ὅμοιοι ἔμοι.	21.
22.	22. Καὶ ἐπιφύλλισον αὐτούς, ὄν τρόπον ἐποίησαν ἐπιφυλλίδα.	22.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

	Humiliaverunt eam. <i>Alius</i> , in- honoraverunt eam.	
9.	9. Immunditia ejus ante pedes ejus.	9.
11. ... sua ut manducarent.	11. Desiderabilia ejus in cibum.	11.
12. Non ad vos. Ut despectus est, revocavit Do- minus in die iræ furoris sui.	12. Qui ad vos. Locutus in me humiliavit me Dominus in die iræ furoris sui. <i>Alius</i> , vindemiavit mihi.	12.
13. Erudivit me.	13. Deduxit illum (ignem).	13.
14. Per manum ejus contritus sum. Subsistere.	14. In manibus meis compli- catae sunt. Stare.	14.
15. Omnes magnates meos Do- minus, qui in medio mei.	15. Omnes fortes meos Domi- nus, ex medio mei.	15.
16. Reereans. Deserti.	Tempus. 16. Convertens. Perditi.	16.
17. Præcepit Dominus Jacob, in circuitu ejus adesse eos qui tribulant eum.	17. Præcepit Dominus Jacob, in circuitu ejus qui tribulant eum.	17.
19. Per urbem.	19. In urbe.	19.
21. Similes mei.	21. Similes mei.	21.
22.	22. Et vindemia eos, quemad- modum fecerunt vindemiam.	22.

Notæ et variæ lectiones ad cap. I Threnorum Jeremiæ.

— 21. *ψ Σερ. Sen.* — 22. *η Ταυ*, σημεῖον, ἢ κλη-
σις. *Thau*, signum, aut vocatio.

Hebraicarum porro literarum, seu nominum earum, significationem sic exhibet Hieronymus Epist. xxx ad Paulam : *Aleph interpretatur doctrina. Beth*, domus. *Gemel*, plenitudo. *Deleth*, tabularum. *He*, ista. *Vau* et *Zain*, hæc. *Heth*, vita. *Tet*, bonum. *Iod*, principium. *Caph*, manus. *Lamed*, disciplinæ, sive cordis. *Mem*, ex ipsis. *Nun*, scupiternum. *Samech*, adjutorium. *Ain*, fons, sive

oculus. *Phe*, os, ab ore, non ab osse dictum intel-
lige ; ne literarum ambiguitate fallaris. *Sade*, jus-
titia. *Coph*, vocatio. *Res*, capitis. *Sen*, dentium. *Thau*, signa. Postea vero Hieronymus his nomini-
bus simul junctis suas interpretationes annectit quæ non pertinent ad institutum nostrum. Nec prætermittenda nota Origenis in Threnos, quæ ha-
betur in edit. Rom. : Ἐκδοσις Ἀκύλα καὶ Θεοδοτίω-
νος ἐν τοῖς Ὀρθοῖς οὐ φέρεται : μόνου δὲ Συμμάχου
καὶ τῶν Ο΄. l. c., Editio Aquilæ et Theodotionis in

Threnis non habetur, sed tantum Symmachi et LXX. Qua de re supra in Monito. [In textu τῶν Ὁ recepto aliquanto aliter habentur appellationes Hebraicarum literarum : Αλεφ. Βηθ. Γιμελ. Δαλεθ. Η. Ουαυ. Ζαιν. Ηθ. Τηθ. Ιωδ. Χαφ. Λαμεδ. Μημ. Νουν. Σαμεχ. Αιν. Φη. Τσαδη. Κωφ. Ρηγς. Χασν. Θαυ. DRACH.]

Ibid. Σ., πληθύνουσα λαόν. Ms. Jes.
Ibid. Ο', πεπληθυσμένη. Alii, πεπληθυσμένη.
Lamb. Bos. DRACH.

V. 2. Σ., καὶ οὐχ ὑπήρχεν etc. Ms. Jes.

V. 3. Σ., ἐντός etc. Idem.

V. 4. ΠΑΡΤ, (virgines ejus) *tristes*. Ο', ἀγόμεναι, ductæ, abductæ. Scilicet legerunt Alexandrini Interpretes, ΠΑΡΤ. Complut., explicationis causa, addit αἰχμάλωτοι ante ἀγόμεναι. Vulg., squalidæ : nimirum, præ luctu. DRACH.

V. 5. Σ., εἰς ἀργοντας. Colbertinus et Drusius.

Ibid. Ἄλλος, ὅτι Κύριος etc. Ms. Jes. sine interpretis nomine. Est fortasse Symmachi.

Ibid. Ἄλλος, τὸ πλῆθος etc. Idem. Videtur esse Symmachi.

V. 6. Hebr. et Vulg., נצח, et egressus est. Ο', καὶ ἐξήρθη, et ablatus est. Alii (Alex. et Complut.), καὶ ἐξήλθεν, et exiit. DRACH.

V. 7. ניהבתי על, super cessationibus ejus. Ο', ἐπὶ κατοικεσία αὐτῆς, super habitatione ejus. Alii (Ald. et Complut.), ἐπὶ τῇ μετοικεσία αὐτῆς, super transmigratione ejus. Vulg., sabbata ejus. A nullo

horum sensuum aliena est vox Hebraica. DRACH.

V. 8. Αί., ἀνάστατος. Ms. Jes. sic habet, Σ., οἱ Γ', χῶς ἀνάστατον. Quam notam in Monito explicavimus.

Ibid. Ἄλλος, ἡτίμασαν αὐτήν. Sic ms. Jes. sine interpretis nomine. Est, ut puto, Symmachi.

V. 9. Origenes, ἀκαθάρσα αὐτῆς ἐμπόδιον αὐτῆς. *Immunditia ejus ante pedes ejus*. Agellius.

V. 11. Σ., αὐτῶν ὑπὲρ τοῦ φαγεῖν. Idem ms. [Keri, ספיתכס. Dr.]

Ibid. Hebr. et Vulg., יתיי, facta sum. Ο', ἐγενήθη, facta est. Theodoretus autem et Alex., ἐγενήθη, facta sum. In LXX haud dubie posterior litera v vitiose omissa est. DRACH.

V. 12. Σ., οὐ πρὸς ὑμᾶς. Idem ms. [Ο', οἱ. Vulg., o vos. Et sic multi legunt in textu Hebr., נתי, modo adjurantis, quasi dicat, *adjuro vos*. Sixtus Amama putat in LXX pro οἱ legendum esse οὐ, ut habet textum Hebr. masoreticum, נתי. DRACH.]

Ibid. Σ., ὡς ἐφραυλίση etc. Ms. Jes.

Ibid. Ὁ Εὐρος, ἤψέ μοι. Sic Theodoretus, in ejus textu legitur, ἐπεφύλλισέ μοι, ac si τῶν Ὁ esset. [Edit. Rom., ἤψε (sic) μοι, et ridicule vertit, *coxit me*. Ἄπταιν τὴν πάλην proprie est, *luctam alicui annectere*, i. e. luctam inire cum aliquo. Sic in Χορηόροις Æschyli, 864 sqq., legimus : Τολανδὲς πάλην μόνος ὦν ἐφεδρος Δισσοῖς μέλλει θεῖος Ὀρέστης ἄψαιν. Facile intelligitur quid significet nostro

THRENORUM JEREMIE CAPUT II.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

ΑΚΥΛΑΣ.

Ἑλληνικοὺς γράμμασι.

כל אמ חבל לא 2	2.	2.
כל-אמנותיה 5	5.	5.
חומת 8	8.	8.
חומת בת-ציון 18	18.	18.
חומתי 22	22.	22.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

2. Non pepercit, omnia.	2. Nec pepercit, omnia.	2.
5. Omnia palatia ejus.	5. Omnia mœnia ejus.	5.
8. Murum.	8. Murum.	8.
18. Murus filiæ Sion.	18. Super muros filiæ Sion.	18.
22. Palmis obvinxi.	22. Educavi.	22.

Notæ et variæ lectiones ad cap. II Threnorum Jeremiæ.

V. 2. Ο', ἐν ἡμέρα ὀργῆς αὐτοῦ. Hæc in Hebr., Vulg., Alex. et Complut. ponuntur in primo versu literæ aleph. Κατεπόντισε autem, quod respondet τῷ על, *absorpsit*, est principium v. 2 literæ beth. DRACH.

Ibid. Σ., σὺν πάντα. Ms. Jes. Mirum sane videatur etiam Symmachum particulam ΓΝ notam accusativi casus nimio scrupulo, quasi prætermissam a LXX, per σὺν exprimere, quod passim præstitit

Aquila, cujus esse credimus illud additamentum σὺν. Vide Monitum.

Ibid. Hebr. et Vulg., *regnum*. LXX, βασιλεύ, regem. Alii, βασιλείαν, *regnum*. DRACH.

V. 5. Σ., τὰ βασίλεια αὐτῆς. Drusius. [Origenes, *βάρεις τὰς οἰκίας φησὶν ὡσπερ τὰ βασίλεια ἐξέδωκε Σύμμαχος*. DRACH.]

V. 8. Σ., τεῖχος βασιλείων. Hoc in schedis meis

THRENORUM JEREMIE CAPUT III.

TO EBPAIKON.

TO EBPAIKON

ΑΚΥΛΑΣ.

Ἑλληνικοὺς γράμμασι.

ישב יהי 3	3.	3.
בנה עלי 5	5.	5.

VERSIO HEBRAICI TEXT.

VULGATA LATINA.

AQUILA.

3. Conversus est, vertit.	3. Vertit et convertit.	3
5. Ædificavit super me.	5. Ædificavit in gyro meo.	5.

in loco dicitur tibi. DRACH.]

V. 13. Σ., κατεπαίδυσέ με. Ms. Jes.

V. 14. Σ., διὰ τῆς χειρὸς etc. Idem. [Ed. Rom. : ε Apud Theodoretum interpretem (nostri enim codices Græci hoc loco non habent verba textus) locus sic habet, et manibus suis convolvit me : aggravavit jugum suum super collum meum : et infirmata etc.] DRACH.]

Ibid. Σ., ὑποστῆναι. Ms. Jes.

V. 15. Σ., τοὺς μεγιστάνας etc. Idem.

Ibid. Theodoretus, τὴν συμφορὰν καὶ ὁ Σύρος καὶ ὁ Ἑβραῖος καιρὸν καλεῖ. [Pro καιρὸν quod restitutum in textu, Montf. sic adscripserat : Ἑβρ. καὶ Σύρος, συμφορὰν. Sed misere lapsus est : omnibus enim qui Græcam linguam saltem a limine salutarent patet verba Theodoretum sic sonare. Syrus et Hebræus vocant καιρὸν illud συμφορὰν (quod Theodor. legit in textu senum). Ad magis confirmandum talem fuisse intentionem auctoris, non pigeat afferre subsequentia verba quæ cursim legentes effugerunt Montfauconii oculis (consuevimus) τῶν καιρῶν τὰς δυσκολίας δόξασθαι. Præterea Hebr. et Syrus reapse habent tempus. Hebr., **תָּמַר**, tempus. Syrus (Hebraicis representamus literis) **תִּמְרָא**, quod proprie significat, tempus constitutum. DRACH.]

Ibid. O, ἐπὶ τούτοις ἐγὼ κλαίω, super his ego ploro. Pertinent ad initium commatis subsequentis

literæ Ain. **וְאֵין בְּכֹחַי וְאֵין לִי**, propter hæc ego plorans. Et ita posita sunt in Vulg. et in Complut. DRACH.

V. 16. Σ., ἀνακτώμενος. Drusius.

Ibid. Σ., Ἐρημοί. Colbertinus atque Drusius.

V. 17. Σ., ἐνετελιατο Κύριος etc. Ita Drusius, et Colbertinus, qui habet, κατὰ Σύμμαχον, καὶ καθ' ἑτέραν ἐκδοσιν τῶν O, i. e., secundum Symmachum et secundum aliam editionem LXX. (Origenes, κατὰ δὲ Σύμ. καὶ καθ' ἑτέραν ἐκδοχὴν (seriem. Nisi potius legendum sit, ut putamus, ἐκδοσιν, editionem) τῶν O, ἐνετελιατο Κύριος κύκλιφ γενέσθαι αὐτοῦ τοὺς θλίβοντας αὐτόν. DRACH.]

V. 19. Σ., κατὰ πόλιν. Ms. Jes.

Ibid. O, καὶ οὐχ εὔρον, et non invenerunt. Obelo notanda, non enim exstant in Hebraica veritate. Desunt in Complut. inque Vulg. DRACH.

V. 21. Σ., ὅμοιοι ἐμοί. Ms. Jes.

V. 22. Ὁ Σύρος, θλίβον αὐτούς etc. Theodoretus. [O, ἐποίησαν ἐπιφύλλισα. Alii et Complut., ἐπεφύλλισαν, vindemiarunt. Suspiciamus legendum esse ἐπεφύλλισας, vindemiasti, ut fert Hebraicus textus, **וְהָלְלָהּ**. Et sic legit Theodoretus, ἐπεφύλλισας. DRACH.]

Ms. Jes. hanc habet notam : Ἔως ὧδε ἀντεβλήθησαν πάλιν οἱ Θρηνοὶ ἀπὸ τῶν εἰς Θρηνοὺς Ὀριγένους. I. e., Hactenus collati denuo sunt Thicui ex Commentariis Origenis in Threnos.

THRENORUM JEREMIAE CAPUT II.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

O.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

2. ✕ Σὺν ἵ πάντα.	2 Οὐ φεισάμενος, πάντα.	2.
5. Τὰ βασίλεια αὐτῆς.	5. Τὰς βάρεις αὐτῆς.	5.
8. Τεῖχος βασιλείων.	8. Τεῖχος.	8.
18.	18. Τεῖχη Σιών. Ἄλλος, τεῖχος
θυγατρὸς Σιών.	18.
22.	22. Ἐπεκράτησα. Ἄλλος, ἀ-
λαίω (i. παλαίω).	22.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

2. Omnia.	2. Non parcens, omnia.	2.
5. Palatia regia ejus.	5. Palatia ejus.	5.
8. Murum regiæ.	8. Murum.	8.
18.	18. Muri Sion. <i>Alius</i> , murus
filia Sion.	18.
22.	22. Invalescere feci. <i>Alius</i> , lu-
ctor.	22.

Notæ et variæ lectiones ad cap. II Threnorum Jeremiæ.

reperi : unde vero prodeat, ignoro. Illud autem, βασιλείων, suspectum est.

V. 18. Ἄλλος, τεῖχος θυγατρὸς Σιών. Ms. Jes. sine interpretis nomine.

V. 21. Hebr. et Vulg., in terra foris. LXX, εἰς τὴν ἔξοδον. Alii, εἰς γῆν ἔξόδων, in terra viarum. Et Hebr. **וּבְנֵי** commode verti potest, platearum, vel in plateis. DRACH.

Ibid. Pro ἐπορεύθησαν ἐν αἰχμαλωσίᾳ, et eis quæ sequuntur, Symmachus vertit, ἔπεσον ἐν μαχαίρᾳ, ἀπέκτεινας... Idem.

V. 22. Ms. Jes., ἀλαίω. Puto legendum παλαίω. Ibid. Hebr., vocasti quasi diem. Vulg., vocasti quasi ad diem (et sic etiam est sensus textus Hebr.) LXX, ἐκάλεσεν ἡμέραν, vocavit diem. Alii, ἐκάλεσας ὡς εἰς ἡμέραν. Alii, ἐκάλεσας ὡσεὶ ἡμέραν. DRACH.

THRENORUM JEREMIAE CAPUT III.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

O.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

3.	3. Ἐπέστρεψε ✕ καὶ ἐστρεψεν.	3.
5.	5. Ἄνικοδόμησε κατ' ἐμοῦ ✕ ἐν
μαρμάρῳ.	5.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

3.	3. Convertit et vertit.	5.
5.	5. Ædificavit contra me in mar-
more.	5.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
7 נחשת	7.	7.
15 במודרים לענה	15.	15.
16 ויגרם בחצץ 'Ο Σύρος, ἐν πέ- ρα ἔσ-ἐρησέ με.	16.	16.
18 ואמר אבד	18.	18.
: 20 ומרדדי לענה וראש : זכור-תזכור	19, 20.	19, 20.
ותשיח עלי 23 חדשים לבקרים-רבה אמונתך	23.	23.
29 יתן בעפר פיוזי אולי יש תקוה 'Ο Σύρος, ἐν γῆ.	29.	29.
40 דרכינו	40.	40.
41 אל-כפים אל-אל בשמים	41.	41.
46, 47 פצו עלינו פיהם כל- איבינו : פחד ופחת היה לנו השאת והשבר	46, 47.	46, 47.
49 עיני נגרה ולא חדמה מאין הפנות	49.	49.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
7. Compedem meum.	7. Compedem meum.	7.
15. In amaritudinibus.	15. Amaritudinibus.	15.
Absinthio.	Absinthio.	
16. Et confregit in lapillo. Sy- rus, in petra privavit me.	16. Et fregit ad numerum.	16.
18. Et dixi, Periiit.	18. Et dixi, Periiit.	18.
19, 20. Et rebellionis meae ab- sinthii et fellis. Recordando recor- dabitur.	19, 20. Absinthii et fellis. Me- moriam memor ero.	19, 20.
Et incurvabitur super me.	Tabescet in me.	
23. Novæ matutinis: multa fides tua	23. Novi diluculo, multa est fides tua.	23.
29. Dabit in pulvere os suum, si forte sit spes. Syrus, in terra.	29. Ponet in pulvere os suum, si forte sit spes.	29.
40. Vias nostras.	40. Vias nostras.	40.
41. Ad volas ad Deum in cœlis.	41. Cum manibus ad Dominum in cœlos.	41.
46, 47. Patefecerunt super nos os suum omnes inimici nostri : formido et fovea fuit nobis, vasta- tio et contritio.	46, 47. Aperuerunt super nos os suum omnes inimici. Formido et laqueus, facta est nobis vaticinatio et contritio.	46, 47.
49. Oculus meus defluxit, et non tacuit a non, intermissioni- bus.	49. Oculus meus afflictus est, nec tacuit, eo quod non esset re- quies.	49.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο'.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

7. Τὸν τοῦ τραχήλου μου ζυγόν.	7. Χαλκόν μου.	7.
15.	15. Πικρίας. Ἄλλος, ἄμμον. Χολῆς. Ἄλλος, πικρίας.	15.
16.	16. Καὶ ἐξέβαλε ψήφω.	16.
18.	18. Καὶ ἀπόλετο. Ἄλλος, καὶ εἶπα, Ἄπόλετο.	18.
19, 20	19, 20. Πικρία καὶ χολή μου μνησθήσεται. Ἄλλος, πικρίας ✕ γάρ μου καὶ χολῆς μου ✕ μνησθήσεται. μνησθήσομαι.	19, 20.
(Ἐαυτῇ προσλαλήσει.)	Καταδολεσχήσει ἐπ' ἐμέ.	
23.	23. Καὶνὰ (al. μῆνας) εἰς τὰς πρωίας πολλή ἡ πίστις σου. Ἄλλος, εἰς τὰς πρωίας ἐπλήθυνεν ἡ πίστις σου.	23.
29.	29. Vacat. Ἄλλος, δώσει ἐν χώματι στόμα αὐτοῦ, εἰ ἄρα ἐστὶν ἐλπίς. Ἄλλος, ἐν κοινοριῶ.	29.
40.	40. Ἡ ὁδὸς ἡμῶν. Ἄλλος, τὰ διαθήματά μου.	40.
41.	41. Ἐπὶ χειρῶν πρὸς ὑψηλὸν ἐν οὐρανῷ. Ἄλλος, πρὸς ὑψηλὸν ἐπὶ χεῖρας ἡμεῖς ἐν οὐρανῷ	41.
46, 47. Ὅλω τῷ στόματι κατέ- πιον ἡμᾶς, καὶ εἰς βάθος κακῶν ἐπηγέχθημεν, φόβου καὶ ταραχῆς ἐμπλησθέντες.	46, 47. Διήνοιξαν ἐφ' ἡμᾶς τὸ στόμα αὐτῶν πάντες οἱ ἐχθροὶ ἡμῶν· φόβος καὶ θυμὸς ἐγενήθη ἡμῖν, ἔπαρσις καὶ συντριβή.	46, 47.
49. Ὁ ὀφθαλμὸς μου ἐπέμεινε, καὶ οὐκ ἐπαύσατο, τοῦ μὴ εἶναι ἔνεστιν.	49. Ὁ ὀφθαλμὸς μου κατεπέθη, καὶ οὐ σιγήσομαι, τοῦ μὴ εἶναι ἔκνηψιν.	49.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

7. Jugum colli mei.	7. Æs meum.	7.
15.	15. Amaritudine. <i>Alius</i> , are- nam. Felle. <i>Alius</i> , amaritudine.	15.
16.	16. Et ejecit calculo.	16.
18.	18. Et periit. <i>Alius</i> , et dixi, Periit.	18.
19, 20.	19, 20. Amaritudo et fel meum in memoria erit. <i>Alius</i> , amaritu- dinis enim meæ, et fellis mei re- cordatione recordabor.	19, 20.
Seipsam alloquetur.	Recolet super me.	
23.	23. Nova (al. menses) in matu- tinis multa fides tua. <i>Alius</i> , in ma- tutinis multiplicabatur fides tua.	23.
29.	29. Vacat. <i>Alius</i> , dabit in pul- vere os suum, si forte sit spes. <i>Alius</i> , in pulvere.	29.
40.	40. Via nostra. <i>Alius</i> , gressus meos.	40.
41.	41. Cum manibus ad excelsum in cælo. <i>Alius</i> , ad altum super manus nos in cælis.	41.
46, 47. Toto ore devorabant nos, et in profundum malorum dejecti sumus, timore et pertur- batione repleti.	46, 47. Aperuerunt super nos os suum omnes inimici nostri : timor et furor factus est nobis, tumor et contritio.	46, 47.
49. Oculus meus immoratus est, et non cessavit, eo quod non esset remissio.	49. Oculus meus absorptus est, et non tacebo, eo quod non sit requies.	49.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
םנח מני מני 63	65.	63.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
63. Ego modulationes eorum.	63. Ego sum psalmus eorum.	63.

Notæ et variæ lectiones ad cap. III Threnorum Jeremiæ.

- V. 3. ✕ καὶ ἔστρεψεν. Ms. Jes.
 V. 5. ✕ ἐν μαρμάρῳ. Sic cum asterisco idem : quod unde prodeat, ignoro. In Hebræo nihil simile habetur. [Ideoque potius obelo prænotandum. Da.]
 V. 7. Σ., τὸν τοῦ τραχήλου μου ζυγόν. Drusius, qui hoc Origenis scholion adfert ex ed. Rom., λέγει δὲ ζυγόν καὶ τοὺς κλοιοὺς τοὺς σιδηροὺς, οὗς ἀντὶ ξυλίων Θεοῦ κελεύσει περιεβάλετο. Φέρεται γὰρ καὶ γραφή· ἐδάβρυε τὸν χαλκὸν τοῦ τραχήλου μου, i. e., *Dixit jugum, et ipsos vectes ferreos, quos pro lignis Dei jussu circumdederat. Fertur enim scriptura : Aggravavit æs colli mei.*
 V. 8. Hebr., כִּי. Vulg., quum. In LXX vacat. Alii, δτι. DRACH.
 V. 13. Hebr., filios (pharetræ suæ). Vulg., filias (femin. gen. ut Latine *sagittæ*). LXX, υἱούς. Valde suspicandum librariorum temere υἱούς mutasse in υἰούς. IDEM.
 V. 15. Ἄλλος, ἄμμον, et μοχ, Ἄλλος, πικρίας. Ex ms. Jes.
 V. 16. Ὁ Σύρος, ἐν πέτρα ἑστέρησέ με. Drusius.
 V. 18. Ἄλλος, καὶ εἶπα, Ἀπόλετο. Ms. Jes.
 Ibid. Hebr., victoria mea, vel, sæculum meum. Vulg., finis meus. LXX, νίκός μου. Edit. Rom. : « Notatum autem alibi est, nomine isto νίκος, interdum significari *finem*. Alii tamen vocem Hebr. interpretantur, *durationem, patientiam, fortitudinem.* » DRACH.
 V. 19, 20. Ἄλλος, πικρίας γὰρ etc. In ms. Jes. ubi asteriscis notavimus, ut quid adjiciatur notum sit.
 Ibid. Σ., ἐαυτῇ προσλαλήσει. Hanc Symmachii lectionem in schedis meis reperi, nec scio unde prodeat.
 V. 22. Ο, δτι οὐ συνετέλεσθησαν οἱ οἶκτ. usque ad Κύριε. Omnia ista absunt ab Hebr., a Vulg., a Theodoro, et S. Ambrosio, de obitu Valentiniani; et videntur admista ex aliis interpretationibus. — Complut. reddit hujus versus Hebraicum textum de verbo ad verbum : δτι οὐκ ἐτελειώθησαν, δτι οὐκ ἐξέλιπον αἱ ἐλεημοσύναι αὐτοῦ. DRACH.
 V. 23. Ἄλλος, εἰς τὰς προκίας etc. Ms. Jes. [Diversitas versionum *nova vel menses*, variæ adscribenda est lectioni verbi hebraici textus, עֲשׂוּתִי. Si enim *hadasin* efferas, *nova* significat; si autem *hodasim*, significat *menses*. Drach.]
 V. 26. Ἀγαθόν quod LXX referunt ad præceden-

THRENORUM JEREMIÆ CAPUT IV.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοῖς γράμμασι.	AKYAAΣ.
תנין 3 כענים	3.	5.
מכח רגע 6 ולא-הלך בה ידים	6.	6.
זכר נזירה משלג עזר מחלב 7 אדמדו עצם מפנינים ספיר גדרתם	7.	7.
חשך משחרר תארום 8	8.	4.
נעו עדים בדצות נאלו בדם 14 בלא יוכלו יגעו בלבשיהם	14.	14.

VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
3. Draco. Veluti ululæ	3. Lamia. Quasi struthio.	3.
6. Quasi repente. Et non resederunt in ea manus.	6. In momento. Et non ceperunt in ea manus.	6.
7. Mundi fuerunt Nazaraei ejus præ nive, canduerunt præ lacte, rubuerunt corpore præ margaritis. Sapphir excisio eorum.	7. Candidiores Nazaraei ejus nive, nitidiores lacte, rubicundiores ebore antiquo, sapphiro pulchriorres.	7.
8. Obscurata est præ nigredine forma eorum.	8. Denigrata est super carbones facies eorum.	8.
14. Moverunt se cæci in plateis, polluerunt se sanguine, ut non possint tangere in vestimenta eorum.	14. Erraverunt cæci in plateis, polluti sunt in sanguine : cumque non possent, tenuerunt lacinias suas.	14.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο΄.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
63.	63. Ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν. "Ἄλλος, ἐγὼ ἀπὸ τῶν ψαλμῶν αὐ- τῶν.	63.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
63.	63. In oculos eorum. <i>Alius, ego</i> <i>a psalmis eorum.</i>	63.

Notæ et variæ lectiones ad cap. III Threnorum Jeremiæ.

tia, in Hebr., in Vulg., apud Ambros. et Theodoretū interpretem, positum est quasi ex alio principio. Ideo Complut., ἀγαθὸν ἔστιν ὑπομένειν καὶ ἡσυχάζειν. DRACH.

V. 29. "Ἄλλος, δώσει ἐν χώματι etc. Ms. Jes. [Complut. ita supplet hunc versiculum : Θήσει ἐν κονιορτῷ τὸ στόμα αὐτοῦ. εἴποτε ἢ ἐλπίς. DRACH.]

Ibid. Ὁ Σύρος, ἐν γῆ. Theodoretus.

V. 40. "Ἄλλος, τὰ διαβήματά μου. Idem.

V. 41. "Ἄλλος, πρὸς ὑψηλὸν etc. Idem.

V. 46, 47. Colbertinus ex Origene, πτόησις δὴ τῷ στόματι etc., *formido toto ore* etc. Sed πτόησις respondet voci πῦθ ut et θάμβος, quod alius reliquorum esse dicit. Cætera autem Symmachi, quæ affert Colbertinus, magis sensum quam verba ipsa Symmachi referunt.

V. 49. Σ., ὁ ὀφθαλμὸς μου etc. Sic Drusius. At Colbertinus ex Origene, κατὰ δὲ τὸν Σύμ. ἐπέμεινά τε δακρῶν, οὐδ' ἐξέλιπον. In notis vero editionis Romanæ sic legitur : *Origenes, κατὰ Σύμ. οὗ καταπόντισάν με τὰ δάκρυα, τῆ τῶν ἐν ὕδατι πνιγομένων μεταφορᾷ. Κατὰ δὲ τοὺς Ο΄ κατακόπτει με τὰ δάκρυα, καθάπερ ἀμπελον ἀκριθῆς τρυγητῆς.*

V. 51. Hebr., oculus meus operatur. Vulg., oculus meus deprædatus est. LXX, ὁ ὀφθαλμὸς μου ἐπιφυλλιεῖ (racemabit). Origenes, κατὰ Σύμ., οὗ καταπόντισάν με τὰ δάκρυα, *quia demerserunt me lacrymæ.* Additque : τῆ τῶν ἐν ὕδατι πνιγομένων μεταφορᾷ, *trahatione ducta ab iis qui in aqua suffocantur.* Posteaque : κατὰ δὲ τοὺς Ο΄ κατακόπτει με τὰ δάκρυα, καθάπερ ἀμπελον ἀκριθῆς τρυγητῆς, *concidunt me lacrymæ, sicut vitem diligens vindemitor.* DRACH.

V. 52. Ο΄, πάντες οἱ ἔθροισι. Illud πάντες obelo signandum, non enim fertur in Hebr. Neque habent Vulg. et alii, ut Alex., Complut. Idem.

V. 60. Ο΄, εἰς πάντας διαλογισμοὺς αὐτῶν. Alii, καὶ π. δ. α. Hebr. et Vulg., *universas cogitationes eorum.* Idem.

V. 63. "Ἄλλος, ἐγὼ ἀπὸ τῶν ψαλμῶν αὐτῶν. Ms. Jes. [LXX sic habent, ἐπίβλεψον (inspice) ἐπὶ τ. δ. α. Istud ἐπίβλεψον conjungit Complut. cum antecedentibus, deinde habet, ἐγὼ ψαλμὸς αὐτῶν. Hebr., ...inspice. Ego cantus eorum. Vulg., ... vide. Ego sum psalmus eorum. DRACH.]

THRENORUM JEREMIAE CAPUT IV.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.	Ο΄.	ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.
3. Σειρήνες. Ἵς στρουθοκάμηλοι.	3. Δράκοντες. Ἵς στρουθίου.	3.
6. Ἐξαπίνης. Ἦν οὐκ ἔτρωσαν χεῖρες.	6. Ἦσπερ σπουδῆ. Καὶ οὐκ ἐπόνεσαν ἐν αὐτῇ χεῖρας.	6.
7. Ἄχραντοι ἀφωρισμένοι αὐτῆς ὑπὲρ χίονα, λαμπρότεροι γάλακτος, πυρρότεροι τὴν ἐξιν ὑπὲρ τὰ περιβλεπτα· σάφειρος τὰ μέλη αὐτῶν.	7. Ἐκαθαριώθησαν Ναζηραῖοι αὐτῆς ὑπὲρ χίονα, ελαμψαν ὑπὲρ γάλα, ἐπυρωθήσαν, ὑπὲρ λίθου σαπφείρου τὸ ἀπόσπασμα αὐτῶν.	7.
8. Σκοτεινότερον ἀσβόλης τὸ εἶδος αὐτῶν.	8. Ἐσκότασεν ὑπὲρ ἀσβόλην τὸ εἶδος αὐτῶν.	8.
14. Ἀκατάστατοι ἐγένοντο τυφλοὶ ἐν ταῖς ἐξόδοις, ἐφύρησαν ἐν αἵματι, ὥστε μὴ δύνασθαι ἀφασθαι τῆς ἐσθῆτος αὐτῶν.	14. Ἐσαλεύθησαν ἐγρήγοροι αὐτῆς ἐν ταῖς ἐξόδοις, ἐμολύνθησαν ἐν αἵματι, ἐν τῷ μὴ δύνασθαι αὐτοὺς, ἤψαντο ἐνδυμάτων αὐτῶν.	14.

SYMMACHUS.

LXX INTERPRETES.

THEODOTIO.

3. Sirenes. Quasi struthocameli.	3. Dracones. Quasi struthio.	3.
6. Repente. Quam non vulneraverunt manibus.	6. Quasi subito. Et non laboraverunt in ea manibus.	6.
7. Immaculati sunt segregati ejus supra nivem, splendidiore lacte, rubicundiores corpore super conspicua : sapphirus membra eorum.	7. Mundati sunt Naziræi ejus super nivem, splenduerunt super lac, rubuerunt, super lapideum sapphiri excisio eorum.	7.
8. Obscurior fuligine species eorum.	8. Obtenebrata est super fuliginem species eorum.	8.
14. Instabiles facti sunt cæci in plateis, conspersi sunt sanguine, ut non posset tangi vestimentum eorum.	14. Commoti sunt vigiles ejus in plateis : polluti sunt in sanguine, cum ipsi non possent, tetigerunt vestimenta sua.	14.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοὶς γράμμασι.	AKYAAΣ.
ΠΣ 18 Ὁ Σύρος, ἐθήρευσαν.	18.	18.
וַיִּשֶׂא פַּתַּח 20	20.	20. Πνεῦμα μυκτῆρων ἡμῶν.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
18. Venati sunt. <i>Syrus, idem.</i>	18. Lubricaverunt.	18.
20. Spiritus narium nostrarum.	20. Spiritus oris nostri.	20. Spiritus narium nostrarum.

Notæ et variæ lectiones ad cap. IV Threnorum Jeremiæ.

V. 3. Σ., σειρῆνες. Ex Drusio et ex edit. Rom., ut et aliæ pene omnes hujus capituli lectiones.

Ibid. Σ., ὡς στρουθοκάμηλοι. Editio Romana ex Olympiodoro, qui sic habet : ἀποπτῆναι κατὰ τοὺς στρουθοκαμήλους μὴ δυνάμενοι, ἀλλὰ τὴν γῆν ἀεὶ διαθέοντες. Τὸ γὰρ στρουθίον οὕτως ἐξέδωκε Σύμμαχος. I. e., *Avolare enim more struthocamelorum non possunt, sed semper in terra discurrunt. Stρουθίον enim ita edidit Symmachus.*

V. 6. Σ., ἐξαπίνης. Colbertinus ex Origene, itemque editio Romana.

Ibid. Σ., ἦν οὐκ ἔτρωσαν χεῖρες. Ibidem.

V. 7. Σ., ἀγραντοί etc. Ibidem. Colbertinus autem sic habet : ἡγιασμένοι γὰρ τὸ, Ναζιραῖοι, δηλοῖ ὅτι οὕτω γὰρ Σύμμ. καὶ Θεοδοσίω ἐν τῷ Ἀμώς τοὺς

ἡγιασμένους ἐξέδωκαν.... (*) ἔχει δὲ τὰς χρυσιζούσας φλέβας· αἷς δὴ τὴν ξὺν αὐτῶν ὁ Σύμμ. ἀπέλειπεν.

Ibid. Ο', ἐπυρώθησαν, *rubuerunt.* Apud Origenem, Nazianzenum, et alios, item in plerisque codicibus, Alex., Ald. et Complut., ἐπυρώθησαν, *coagulati sunt.* Unitor autem cum ὑπὲρ γάλα. Breviarum Rom., in comm. Martyr. temp. paschali, *et super lac coagulati sunt.* Atqui in plerisque libris hoc modo interpungitur : *super lac coagulati sunt.* Hebr., candidi erant præ lacte. Vulg., nitidiores lacte. DRACH.

V. 8. Σ., σκοτεινότερον etc. Drusius.

V. 10. ἤψησαν, *coxerunt.* Origenes, τὸ δὲ ἤψαντο, ἀνάψαι· καὶ ὀπτῆσαι δηλοῖ. Videtur legisse ἤψαντο. DRACH.

(*) Scholion est Origenis, qui post ἐξέδωκαν addit *Ναζιραλοὺς* εἰπόντες. DRACH.

THRENORUM JEREMIE CAPUT V.

TO EBPAIKON.	TO EBPAIKON Ἑλληνικοὶς γράμμασι.	AKYAAΣ.
מִימִינִי 4	4.	4.
עַל צוּאָרֵי 5	5.	5.
מִצַּרִּים נָחַן יְדִי אֲשֶׁר לְשֶׁבַע 6 חָתָּה	6.	6.
VERSIO HEBRAICI TEXT.	VULGATA LATINA.	AQUILA.
4. Aquas nostras.	4. Aquam nostram.	4.
5. Super colla nostra.	5. Cervicibus nostris.	5.
6. Ægypto dedimus manum, Assyrio, ut saturaremur pane.	6. Ægypto dedimus manum, et Assyrii ut saturaremur pane.	6.

Notæ et variæ lectiones ad cap. V Threnorum Jeremiæ.

V. 4. Ἄλλος, ἐξ ἡμερῶν ἡμῶν. Ms. Jes. Vox Hebraica utroque potest modo explicari, si varie legatur. [Scil. *memenu*, secundum massoreticam punctuationem, *aquas nostras.* Alii autem (Alex. et codd.) legerunt, *miyamenu, ex diebus nostris.* DR.]

V. 5. Σ., ὁ ζυγὸς κατὰ τοῦ τραχήλου ἡμῶν. ἢ si varie legatur, utramque explicationem admittit, et ζυγός, et ἐπί, vel ὑπὲρ. [Scil., *al*, ut punctatur textus hodiernus, *super*; si autem efferas *ol*, *jugum.*—Editio Rom. post Symmachi lectionem quam hic habes in textu, addit : « Et in alio libro, ξύλα ἡμῶν ἐν ἀλλάγματι ἐλάβομεν ἐπὶ τὸν τράχηλον ἡμῶν, *ligna in commutatione tulimus super collum nostrum.* » Et scholion, ἀντὶ τοῦ ἐλάβομεν ἐπὶ τὸν

τράχηλον, Σύμμ. εἶπε, ζυγὸς κατὰ τὸν τράχηλον. DRACH.]

V. 6. Κατὰ δὲ Σύμμαχον, τοῖς Αἰγυπτίοις μὲν etc. Ubi putamus non verba Symmachi, sed sensum exprimi. LXX legisse videntur חָתָּה pro חָתָּה. [Scholion : Ἐξ ἀνεπιγράφων· προέτεινεν τὰ πρὸς τὴν χρεῖαν ὠνούμενοις ἢ Αἰγυπτίους, ὁμοίως καὶ Ἀσσυρίων οἱ τὴν χώραν ἐαλωκυῖαν φυλάττοντες· οὐ γὰρ ἦν ἐτέρωθεν ἐμπλησθῆναι τροφῆς, ἢ, ὅτι Αἰγύπτος μὲν ἔδωκεν ἡμῖν ἐπαμῦναι. Ἀσσύριοι δὲ ἀλοῦσιν ἐχρηθῆγον τροφῆν. Κατὰ δὲ Σύμμαχον, τοῖς μὲν Αἰγυπτίοις ἑαυτοὺς ἐξεδώκαμεν, προσδραμόντες ὡς φίλοις τοῖς ἀεὶ πολεμίοις· τοῖς δὲ Ἀσσυρίοις τῷ λιμῷ πιεζόμενοι προσεδράμομεν. I. e., Ex anony-

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

18.	18. Ἐθηρεύσαμεν.	18.
20. Πνοή मुखήρων ἡμῶν.	20. Πνεῦμα προσώπου ἡμῶν.	20.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
18.	18. Venati sumus.	18.
20. Halitus narium nostrarum.	20. Spiritus faciei nostræ.	20.

Notæ et variæ lectiones ad cap. IV Threnorum Jeremiæ.

V. 14. Σ., ἀκατάστατοι etc. Colbert. et ed. Rom. [Theodor. habet, ἤρψαν νεανίαι ἐν ταῖς ἐξόδοις, *repererunt adolescentes*, et illud ἐξόδοις interpretatur ταῖς ἀγυλαῖς, ταῖς ῥύμαις, *plateis, vicis*. Quidam codd. habent, εἶρψαν νεανίσκοι αὐτῆς. Scil. Theodor. aliique pro οἱ ῥῥ, *cæci*, legerunt, οἱ ῥῥ, *adolescentes*. LXX autem qui verterunt ἐγρήγοροι, *vigiles*, legerunt, οἱ ῥῥ, quæ vox potius Chaldaica est, in nun desinens, ῥῥ. Cf. Daniel iv, 14. Dr.]

V. 16. Hebr. et Vulg., neque senum (miserti sunt). LXX, προφήτας. Plerique, edit. et mss., πρεσβύτας. DRACH.

V. 18. Ὁ Σύρος, ἐθηρευσαν. Theodoretus. Drusus legit, ἐθηρεύσαντο.

Ibid. Hebr. et Vulg., finis noster. LXX, ὁ καιρός ἡμῶν. Ald., Complut. et codd., τὸ πέρας ἡμῶν.

S. Ambr. in ps. cviii, serm. 19, advenit finis noster. DRACH.

V. 19. Hebr. et Vulg., persecuti sunt nos. LXX, ἐξέπτησαν, *evolaverunt*. Alex., Ald., Complut. et codd., ἐξήφθησαν, et S. Ambr., ubi supra, *accensi sunt*. Et etiam verbum Hebr. קָרַח aliquando sonat, *arsit, flagravit*. Sed hoc in loco non commode eo sensu verteretur. IDEM.

V. 20. Ἄ., πνεῦμα मुखήρων ἡμῶν etc. Drusus ex edit. Romana. [Addit scholion : οἱ γὰρ θεοφιλεῖς διὰ παντός τὸν Χριστὸν ἀναπνεύουσι, πρὸ ὀφθαλμῶν αὐτῶν ἔγοντας, *amici enim Dei semper Christum spirant, ob oculos ipsum habentes*. DRACH.]

V. 21. Hebr. et Vulg., in terra Hus. LXX, ἐπὶ γῆς. Apud Theodor. et in Complut. additur Οὐς. Nonnulli codd., Οὐς. IDEM.

THRENORUM JEREMIAE CAPUT V.

ΣΥΜΜΑΧΟΣ.

Ο΄.

ΘΕΟΔΟΤΙΩΝ.

4.	4. Ὑδωρ ἡμῶν. Ἄλλος, ἐξ ἡμερῶν ἡμῶν.	4.-
5. Ὁ ζυγὸς κατὰ τοῦ τραχήλου ἡμῶν.	5. Ἐπὶ τὸν τραχήλον ἡμῶν.	5.
6. Τοῖς Αἰγυπτίοις μὲν ἑαυτοὺς ἐξεδάχαμεν τοῖς δὲ Ἀσσυριοῖς λιμῶν πιεζόμενοι προσεδράμομεν.	6. Αἴγυπτος ἔδωκε χεῖρα, Ἄσσοῦρ εἰς πλησιμονὴν αὐτῶν.	6.
SYMMACHUS.	LXX INTERPRETES.	THEODOTIO.
4.	4. Aquam nostram. <i>Alius</i> , ex diebus nostris.	4.
5. Jugum contra collum nostrum.	5. Super collum nostrum.	5.
6. Ægyptiis quidem nos ipsos dedimus; ad Assyrios autem fame compulsi accurrimus.	6. Ægyptus dedit manum, Assur ad satietatem eorum.	6.

Notæ et variæ lectiones ad cap. V Threnorum Jeremiæ.

mis : Exhibuit ea, quæ ad usum eminentibus, Ægyptus. Similiter etiam ex Assyriis, qui captam regionem custodiebant. Non enim erat aliunde saturari alimento. Aut, quod Ægyptus quidem visa est nobis auxiliari, Assyrii autem captis præbebant alimentum. Juxta Symmachum vero, Ægyptiis quidem nos ipsos tradidimus, accurentes, tanquam ad amicos, ad eos qui semper hostes. Ad Assyrios autem fame oppressi accurrimus. DRACH.]

V. 10. Heb., incaluit. Vulg., exusta est. LXX, ἐπελιώθη, *converspâsthsan*, *exusta est, convulsæ sunt*. Editio Rom. : « ἐπελιώθη visum est idem valere atque ἐφελιώθη. *Convulsæ sunt* videri potest alia

interpretatio. » Recte; fons enim Hebr. unum tantummodo habet verbum. DRACH.

V. 16. Hebr. et Vulg., corona capitis nostri. LXX, ὁ στέφανος ἡμῶν τῆς κεφαλῆς. Aliter et quidem melius, ὁ στ. τῆς κεφ. ἡμῶν. Alex. et Complut. DRACH.

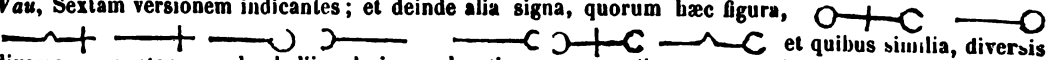
V. 17. Hebr., factum est languidum cor nostrum. Vulg., mæstum factum est cor nostrum. LXX, ἐγενήθη ὀδύνη, *ὀδυνηρὰ ἡ καρδία ἡμῶν, fuit mæror, mæstum cor nostrum*. Illud ὀδύνη, quod alia videtur esse interpretatio, obelo præsignandum, et abest a variis codd. necnon ab Alex. et Complut. Cæterum ὀδυνηρὰ ad amussim respondet Hebraico קָרַח. IDEM.

CODEX SYRIACO-HEXAPLARIS

AMBROSIANO-MEDIOLANENSIS

Editus et latine versus a Matth. Norberg Londini Gothorum anno 1787.

EX PRÆFATIONE EDITORIS SYRIACI CODICIS.

Hexaplis Origenis restituendis non defuerunt decora ingenia magnaue studia, tamen fastigio propter inopiam materiæ, non facultatis, nondum imposito. Liberalis vero emendationis non fiduciam modo, sed ipsius etiam fiduciæ copiam nobis facit codex noster Syriaco-Hexaplaris, cujus partem canonicam, indulgentia cl. Bibliothecarii Ambrosiani Branca, septem ante annis in privatum commodum descripsi, et consilio amicorum in commune jam profero. Hic codex Mediolani in Ambrosiana Bibliotheca diligentissime servatur. Si formam ejus et argumentum spectes, non exiguam magnitudinem folio in duas columnas ac epilogis refert, suoque complexu et hoc ordine Psalmos, Jobum, Proverbia, Ecclesiastem, Canticum Cant., Sapientiam Salom., Syracidem, XII Prophetas Minores, Jeremiam, Baruchum, Threnos, Epistolam Jeremiæ, Danielelem, Historias Susannæ, Belis et Draconis, Hezcochielem et Jesaiam continet. Plerique libri in fronte gerunt prologos (Psalmi longissimum, sed mutilum), qui argumento capitum, historiæ auctorum, aliisque, copiosius et melius alibi expositis, et a me pro temporis brevitate non descriptis, facem præferunt, et ad finem epilogos, qui impressi declarabunt, nostram versionem ex Græco codice, quem Eusebius, Pamphilo socio, ex Origenis Tetraplis vel Hexaplis, in Cæsarensi Bibliotheca repositis, depromsit, et ad hæc exempla collatum emendavit, factam esse, et Alexandriae mense Canun posteriori a. Alex. 928 i. e. mense Mart. a. Chr. 617 perfectam. Scilicet Jobus, Daniel et XII Prophetæ Minores ex Tetraplis, Proverbia vero, Canticum et Threni ex Hexaplis sumti dicuntur. Nec origo reliquorum, præter Jesaiam, qui ex codice Eusebii et Pamphili expressus memoratur, epilogis carentium, aliunde repetenda videtur, ipsa eorum indole hanc fidem inculcante. In ipso textu et aliquando in margine adsunt primum Asterisci, Obeli, Lemnisci, et Hypolemnisci; tum litteræ, *Ain*, textum Hebræum, *Aleph*, *Sanech* et *Thau*, *Aquilam*, *Symmæchum* et *Theodotionem* seorsim, *Gimel*, hos interpretes conjunctim, *He*, *Quintam*, et *Vau*, Sextam versionem indicantes; et deinde alia signa, quorum hæc figura, et quibus similia, diversorum auctorum vel scholiis, plerisque ob rationem supra allatam a me etiam omissis, vel interpretationibus in margine præfixa, respondent, quorumque vicem litteræ alphabeti Latini in nostra editione commodius gerunt. Quo magis est in aperto, Libros Apocryphos, qui subinde voces Græcas, synonyma Syriaca et scholia longiora in margine quoque ostendunt, hæc critica signa non habere, eo curiosius videtur, non illa modo conspici, sed versionem etiam Theodotionis in Barucho et Cantico trium virorum in igne, quæ antiquitatis monumenta ideo etiam mihi describenda putavi, excitari, quam rem peritiorum judicio committo.

Ejusdem generis et pretii erat codex ille Syriacus, qui possessione et usu Masii æque famosus, post clarissimi hujus viri obitum vel in occulto jacet, vel tristi quodam fato periit, ambigua aut nulla ejus recuperandi spe relicta. Eadem enim utriusque forma, idem character, eadem versio, eadem signa, eadem notæ. Masianus, ipso possessore vera referente, sub finem dicebatur sumtus et ad verbum translatus ex Græco exemplari, quod Eusebius, Pamphilo adjutore, ad libros Origenis in Cæsarensi Bibliotheca obvios sua manu correxit: idem de nostro Ambrosiano dicitur. Et quoniam in Masiano ii V. T. libri aderant, qui in Ambrosiano desunt, ille a. Alex. 927, Chr. 616 finitus, primum, hic vero a. Alex. 928, Chr. 617 absolutus secundum unius ejusdemque operis volumen constituisse videtur.

Sed de auctore hujus versionis nihil in nostro codice, nihil apud Masium ad ignoti nominis vel conjecturam reperio. In re tam veteri et incerta opinioni Cl. Eichhornii accedo, qui vero propiora colligens, veroque proxima sequens, arbitratur (1), Paullum Alexandriae Episcopum, versionis Syriaco-Hexaplaris IV. Lib. Regum, in Bibliotheca Regia Parisiensi obviæ, et a me etiam descriptæ, auctorem (2), loco

(1) Reperit. 7 Th. p. 225.

(2) Bruns Reperit. 8. Th. p. 85.

quidem sui muneris per errorem scriptorum, non vero persona ad fidem lectorum diversum fuisse a Paulo Telæ Episcopo, cui Asseman versionem LXX interpretum apud Syros ex certo tribuit, cuique et nos Masianam et Ambrosianam ex probabili tribuendam putamus. Æque ambigua est codicis nostri ætas, quæ tamen si ex litterarum specie et forma æstimanda erit, supra sæculum octavum repetenda videtur. Certius est illius nomen, qui hujus codicis ex Asia in Europam transferendi consilio et beneficio gratiam posteritatis inierit. Cardinalis est Borromæus, vir singularis exempli, qui, alia orientis præstantissima ut taceam, hoc exemplar, cœnobii Chaldaici, sacris St. Mariæ faciendis in solitudine Schittim dedicati, priscum thesaurum, ex Ægypto in Ambrosianæ Bibliothecæ ornamentum liberalissimo comparavit.

Imagine codicis nostri breviter expressa, sequitur, ut de Latina nostra versione paucis dicam, in qua componenda Syrus interpretes mihi fuit exemplo. Quemadmodum ille Græcum vestigiis secutus est, a consuetudine sui sermonis longe recedens, ita ego Syrum, in eadem re, magis recte legendi, quam ornate vertendi rationem spectante, si minus Latine imitandum, tamen æmulandum mihi proposui. Si autem difficile est, rei proximæ, difficillimum, mihi fuit, remotissimæ similitudinem ex vero effingere, et voces Syriacas, quæ licentia vestustatis obscuræ, copia significationum ambiguar, et pro orientali scribendi genere, inter nostrum et Hieroglyphicum medio, in notis præsertim et extra seriem orationis vario legendi et interpretandi arbitrio obnoxie sunt, totidem Latinis ejusdem vis et potestatis exprimere (1). Sic harum caussarum errores meæ inscitie, reliquos vero, quos transcribendo commisi, et quos suspectos, manifestos, metu iterum errandi non correxi, meæ incurie tribues, et cum illos propter rei difficultatem, tum hos propter temporis in copia codicis facienda brevitatem excusabis. Profecto non tantum a me, qui ipsum codicem nec antea, urgente meo in orientem itinere, totum cum nostro exemplari conferendi tempus habui, nec jam ex parte consulendi occasionem habeo, postulabis, quantum ab eorum studiis et ingeniis, quibus hujus utriusque fortuna contigerit, expectabis.

Ad ultimum de codicis nostri usu, qui melius a suis rebus, quam nostris verbis cognoscendus, integritati Hebraici textus vetera testimonia, vitiis LXX interpretum nova remedia, et cum Montfauconis Hexaplis tum Syriacis Nomenclaturis magna incrementa in fronte promittit, et in recessu sovet, multa habeo, quæ dicerem, nisi proposita voluminis et pretii magnitudo mihi esset impedimento. Igitur cum ex innumeris nonnulla hujus versionis loca, quæ ab Hexapliari tum Montfauconis opere tum Grabii editione vocum et signorum numero, forma et loco differunt, affatim explicare non liceat, ea in opportuna collationis copiam et veri ac falsi discrimen nominatim citasse juvabit e solis duobus libris quos nunc edimus.

Jerem. I. 8. II. 17. 29. III. 3. IV. 1. V. 15. 16. 26. VI. 2. 13. 22. VII. 10. 11. VIII. 2. 7. 19. IX. 26. X. 9. 18. XIII. 10. XIV. 13. 15. XV. 11. XVI. 4. XVIII. 20. 23. XIX. 11. XXI. 3. XXII. 18. 29. 30. XXIII. 8. 10. XXIX. 15. XXXIII. 16. XXXV. 5. XXXVI. 1. XLI. 9. 15. XLVIII. 13. 30. 45. Hezech. V. 15. VI. 6. 9. 10. XVII. 20. 21. XVIII. 4. LI. 6.

(1) Græcum articulum præpositivum, quem Origenes textui LXXviri aliquando præmisso asterisco addidit, noster per litteram *Lomad* expressit, quam Norberg per *ad*, vel *is*, *ea*, *id*, reddidit, nos litteris Græcis Latinæ versionis inseruimus; quod rectius esse ipse codicis editor ingenue fassus est se advertisse impresso jam opere suo. Drach.

PROPHETIA JEREMIÆ

SECUNDUM VERSIONEM LXXVIRALEM.

Cap. I.—1. (a) Verbum + Dei quod factum est : ad Jeremiam filium Helciæ, ex sacerdotibus, + qui habitabat : in Anathoth in terra Benjamin : 2. quod factum est verbum (b) Domini ad eum in diebus Josiæ filii Amon regis Judæ, anno tertio decimo in regno ejus. 3. Et factum est in diebus Joacim filii Josiæ regis Judæ, usque ad finem anni undecimi Sedeciæ filii Josiæ regis Judæ, usque ad (c) captivitatem Jerusalem in mense quinto. 4. Et factum est verbum Domini ad me, dicens : 5. Priusquam fingerem te in utero, novi te, et antequam prodires e vulva, sanctificavi te, prophetam in gentibus constitui te. 6. Et dixi : (d) Ille qui est Dominus, Domine, ecce non instructus sum ad loquendum, quoniam puer ego sum. 7. Et dixit Dominus ad me : Ne dicas, quod puer ego sum ; quia ad omnes eos, ad quos misero te, ibis, et juxta omnia, quæ præcepero tibi, loqueris. 8. Ne timeas a facie eorum, ~ et ne commovearis coram eis ; quia tecum ego sum, ad eripiendum te, dicit Dominus. 9. Et extendit Dominus manum suam ad me, et appropinquavit ori meo, et dixit Dominus ad me : Ecce dedi verba mea in os tuum : 10. Ecce constitui te (e) hodie super gentes, et regna, ad extirpandum, et ad evertendum, ~ et ad perdendum, et ad destruendum ;, et ad ædificandum, et ad plantandum. 11. Et factum est verbum Domini ad me, dicens : Quid tu vides, Jeremia ? Et dixi : Baculum (f) nucis ~ ego video ? 12. Et dixit ad me Dominus : Bene vidisti ; quia (g) vigilavi ego super verba mea, ad faciendum ea. 13. Et factum est verbum Domini ad me secunda vice, dicens : Quid tu vides ? Et dixi : Ollam (h) succensam ~ ego video ;, et faciem ejus a facie aquilonis. 14. Et dixit Dominus ad me : A facie aquilonis (i) exardescunt mala super omnes habitantes in terra. 15. Quoniam ecce ego convoco omnia (k) regna ~ regum : ab ~ aquilone : terræ, dicit Dominus. Et venient, et ponent unusquisque solium suum super vestibulis portarum Jerusalem, et super omnibus viris, qui circa eam, et super omnibus urbibus Judæ. 16. Et loquar cum (l) iudicio ad eos de omni malitia eorum, quod dereliquerunt me, et sacrificarunt Diis (m) alienis, et adorarunt opera

A manu suarum. 17. Et tu præcinge latus tuum, et surge, et dic ad eos omnia, quæcumque ~ ego : præcepero tibi. (n) Ne timeas a facie eorum, (o) ne terrefaciam te coram eis ; quia tecum ego sum, ad eripiendum te, dicit Dominus. 18. ~ Ego autem : ecce posui te in die hodierno, ut urbem munitam, ~ et in columnam ferri ;, et ut murum munitum æris (p) omnibus regibus Judæ, et principibus ejus, ~ et sacerdotibus eorum ;, et populo terræ. 19. Et pugnabunt cum te, et non prævalerunt adversus te ; quia tecum ego sum, dicit Dominus, ad eripiendum te.

Cap. II.—1. ~ Et factum est verbum Domini ad me, dicens : 2. Vade (q) et lege in auribus filiorum Jerusalem, et dic ;, Hæc dicit Dominus : B Recordatus sum tibi misericordiam pueritiæ tuæ, et amorem (r) perfectionis tuæ, et adhæcisti Sancto + Israelis, dicit Dominus ;, in deserto, in terra non seminabili. 3. Sanctus ipse Israel Domino, (s) principium proventuum ejus : omnes, qui comedunt eum, injuste agent : mala venient super eos, dicit Dominus. 4. Audite verbum Domini, domus Jacob ; et omnes (t) paternitates domus Israelis. 5. Hæc dicit Dominus : Quod (u) delictum invenerunt in me patres vestri, quod transierunt procul a me, et ambulaverunt post vana, et vani facti sunt ? 6. Et non dixerunt : Ubi est Dominus, qui eduxit nos ex terra Ægypti, (x) qui duxit nos in deserto, in terra non tentata, nec trita, in terra sine aqua, + et sine fructibus ;, ~ et umbra mortis ;, in terra, quæ non transivit in ea (y) vir, neque habitavit (y) filius hominis ibi ? 7. Et introduxi vos (z) in Carmelum, ad edendum (a) fructus ejus, et bona ejus. Et ingressi estis, et polluistis terram meam, et hæreditatem meam posuistis in adominationem. 8. Sacerdotes non dixerunt, Ubi est Dominus ? et tenentes legem meam non instructi fuerunt de me : et pastores impie egerunt in me, et prophetæ prophetarunt (b) Baali, et post non utile iverunt. 9. Propter hoc adhuc iudicio contendam adversus vos, dicit Dominus, et adversus filios filiorum vestrorum iudicio contendam. 10. Idcirco transite in insulas Chithæorum, et videte, et in Cedar mittite, et mente utimini veh-

(a) *Reliqui*, sermones Jeremiæ filii Helciæ. (b) *Heb.*, Dominus. (c) *A.*, transmigrationem. (d) *O* Domine, Domine, o o o. *Heb.*, A A A. (e) *A.*, *S.*, die hoc. (f) *A.*, *Th.*, amygdali. (g) *S.*, vigilo. (h) *A.*, *S.*, insufflatam. (i) *A.*, *S.*, aperientur. (k) *A.*, *S.*, pulchritudinem generis. (l) *A.*, *S.*, iudicia mea. (m) *S.*, falsis. (n) *A.*, ne paveas a facie eorum, ne percitiam te. (o) *Nec paveas a fronte eorum.* (p) *A.*, super omni terra. (q) *S.*, et prædica. (r) *A.*, *S.*, sponsorum tuorum. (s) *A.*, principium proventus ejus. (t) *A.*, *S.*, consanguinitates. (u) *A.*, injustitiam. (x) *A.*, ille, qui eduxit nos super desertum Arabiæ sine habitante. (y) *A.*, *S.*, homo. (z) *Hæc explicantes* : in terram Carmeli. (a) *A.*, *S.*, fructum ejus. (b) *A.*, *S.*, in Baal.

menter, et videte, si facta sint similia : 11. Si mutant gentes deos suos, et hi non sunt Dii. Populus autem meus (c) mutavit gloriam suam in id, ex quo nihil sibi proderunt. 12. (d) Obstupuit cœlum super hoc, et horruit (e) vehementer abundantius, dicit Dominus. 13. Quia duo et mala fecit populus meus : me dereliquerunt fontem aquæ vivæ, (f) et foderunt sibi cisternas, ✕ cisternas : confractas illas, quæ non possunt aquam + continere : 14. Num servus + est : Israel, aut filius familias est (g)? quare factus est (h) in prædam? 15. Super eum (i) ulularunt leones, et dederunt vocem suam, qui posuerunt terram ejus (k) in solitudinem : et urbes ejus (l) exstirpatæ sunt, eo quod non habitentur (m). 16. Etiam filii Memphis et Tahphis (n) cognoverunt te, et illuserunt tibi. Nonne hæc fecit tibi illud, quod dereliquisti me, 17. dicit (o) Dominus Deus tuus, ✕ in tempore cum abduxi te in via :? 18. Et nunc quid tibi, et viæ Ægypti, ut bibas aquam (p) Gihon? Et quid tibi, et viæ Assyriorum, ut bibas aquam fluminum? 19. Castigabit te (q) defectio, (r) et malitia tua arguet te. Et scito, et vide, ✕ quod malum : et amarum tibi illud, quod dereliqueris (s) me, dicit Dominus Deus tuus : (t) et non mihi complacui in te, dicit Dominus Deus tuus; 20. quoniam a sæculo confregisti jugum tuum, et (u) disruptisti vincula tua, et dixisti : Non colam servitium tibi ~ ; sed ibo super omnem collem excelsum, et subter omne lignum umbrosum, ibi (x) lasciviam in fornicatione ~ mea :. 21. Ego autem plantavi te (y) vitem ferentem fructus omnem veram : quomodo conversa es ✕ mihi : in amaritudinem vitis aliena? 22. Si laveris te nitro, et multiplicaveris tibi radicem purificantem, (z) maculata es in iniquitatibus tuis coram me, dicit ✕ Dominus Dominus :. 23. Quomodo dicis : Non polluta sum, et post Baal non ambulavi? Vide vias tuas (a) in sepulcris, et cognosce, quid feceris (b). Vespero voce sua ululavit : 24. Vias aquas dilatavit super aquas solitudinis : in cupiditatibus animæ suæ (c) respiravit : tradita est : quis convertet eam? Omnes, qui quærunt eam, non fatigabuntur : (d) in humilitate ejus reperient eam. 25. (e) Averte pedem tuum a (f) via dura, et guttur tuum a siti. Illa autem dixit, (g)

A Viriliter agam : quia amavit alienos, et post eos ambulavit. 26. Ut pudor furis, cum captus fuerit, ita (h) erubescunt filii Israelis, ipsi, et reges eorum, et principes eorum, et sacerdotes eorum, et prophetæ eorum. 27. Dixerunt ligno, Quod pater meus es tu : et lapidi, Tu peperisti me. Et converterunt ad me terga, et non facies suas. Et in tempore malorum suorum dicent : Surge et serva nos. 28. Et ubi sunt dii tui, quos fecisti tibi? si surgent, et liberabunt te in tempore humilitatis tuæ? Quia secundum numerum urbium tuarum erant dii tui, Juda : et secundum numerum viarum Jerusalem sacrificarunt Baali. 29. Quare (i) loquimini ad me? Omnes vos impie egistis, et omnes vos injuste egistis in me, dicit Dominus. 30. Frustra percussi filios vestros : (*) non recepistis. Devoravit (k) gladius prophetas vestros, ut leo delens, et non timuistis. 31. Audite verbum Domini : + hæc dicit Dominus : : Num solitudo factus sum Israeli, aut terra (l) inculta? quoniam dixerunt populus meus : (m) Non subjecti erimus, neque veniemus amplius ad te. 32. Num obliviscetur (n) sponsa ornamenti sui, (o) et virgo ornatus, qui super pectore ejus? Populus autem meus oblitus est mei diebus, quibus non est numerus. 33. (p) Quod amplius bonum animo sines in viis tuis (q) ad quærendam dilectionem? Non factum est ita; (r) sed etiam tu male fecisti, ut contaminares vias tuas : 34. (s) et in manibus tuis inventi sunt sanguines animarum ✕ pauperum ; innocentium. Non in perfossionibus inveni eos, sed super omni quercu. 35. Et dixisti, ✕ Quod : innocens sum; sed revertatur furor ejus a me. Ecce ego iudicium faciam adversus te, super quod dixisti, Quod non peccavi; 36. quoniam sprevisi multum, ad iterandum vias tuas. Et ab Ægypto erubesces, ut erubuisti ab Assur; quoniam et hinc exhibis, et manus tuæ super caput tuum : quia repulit Dominus spem tuam, et non prospere ages in ea.

Cap. III.--1. ✕ Dicendo : : Si dimiserit vir uxorem suam, et discesserit ab eo, et facta fuerit viro alteri; num + revertendo : revertetur ad eum amplius? (t) Nonne sordes contrahendo pollueretur (u) terra hæc? Et tu scortata es in pastoribus multis, et revertetur ad me, dicit Dominus. 2. Attolle

(c) A., mutavit gloriam suam in non utile. (d) A., S., plaude, cœlum, super hoc, et portæ ejus, desolamini vehementer. (e) Terra. (f) S., exciderunt. (g) Jacob. (h) A., in direptionem. (i) A., S., rugierunt. (k) A., S., in depravationem. (l) A., combustæ sunt. S., vastatæ sunt. (m) Rursus. (n) A., confringunt tibi cranium. S., super cranium. (o) A., S., Dominus Deus tuus. (p) Reliqui, Sihor. (q) Reliqui, malitia tua. (r) Et aversio tua. (s) A., S., Dominum Deum tuum. (t) A., et non timor mei apud te, dicit Dominus, Dominus militiarum (Reliqui, virtutum). S., et non est timor mei apud te. (u) A., Th., abscedisti. (x) A., Th., simul existens in strato meretrices. (y) A., Sorec, totam semen verum. (z) S., polluta iniquitatibus tuis. (a) A., S., in vallibus. (b) A., dromedaria levis, implicans vias suas. S., onager, edocius desertum. (c) A., traxit ventum. S., odorata est ventum. (d) A., in novilunio ejus. (e) A., cohibe. (f) A., S., discalceatum. (g) Abscidi spem. S., ægrolavi. (h) A., pudescerunt domum Israelis. (i) A., S., litigatis. (*) Vox בְּרִיבְרִיבָה, disciplinam, hic vel meo, vel codicis vitio deesse videtur. (k) A., S., gladius vester. (l) A., serotina in genitura. S., serotina, (m) A., recessimus. S., migravimus. (n) A., S., virgo. (o) A., S., et sponsa. (p) A., cur benefacis viæ tuæ. (q) S., ad eam, qua quæris amari. (r) A., propter hoc etiam malas docuisti. (s) A., S., et in aliis tuis. (t) A., nonne factum est occisione occideretur? (u) Mulier.

oculos tuos in rectitudinem, et vide, ubinam non (x) conspersa fueris. Super viis (y) seclabas, eis, (z) ut cornix, vastata. Et polluisti terram in scortationibus tuis, et in malis tuis : 3. (a) et possedisti pastores multos in offendiculum tibi (b) (b). Facies ✕ mulieris ; meretricis facta est tibi : audax fuisti (c) adversus omnes. 4. (d) Nonne ut dominum vocasti me, et patrem, et principem (e) virginitatis tuæ? 5. Num permanebit in æternum, aut servabitur in victoriam? Ecce locuta es, et fecisti mala hæc, et potuisti. 6. Et dixit Dominus ad me in diebus Josiæ regis : Vidisti, quæ fecit mihi (f) habitatrix Israelis? Ivit ✕ sibi ipsi ; super omnem montem excelsum, et subter omne lignum (g) umbrosum, et scortata est ibi. 7. Et dixi, postquam scortata erat hæc omnia : Ad me revertere. Et non reversa est. Et vidit prævaricationem ejus (h) prævaricatrix Judæ. 8. Et vidi, quod pro omnibus, quibus + deprehensa est ; in quibus mœchlata est (i) habitatrix Israelis, dimisi eam, et dedi ei libellum repudii in manus ejus. Et non timuit prævaricatrix Judæ, ✕ soror ejus ;, et ivit, et scortata est etiam ipsa : 9. et facta est in nihilum scortatio ejus, ✕ et occidit terram ; : et mœchlata est cum lapide, et cum ligno. 10. Et in omnibus his non reversa est ad me prævaricatrix Judæ, ✕ soror ejus ;, ex toto corde suo, sed in mendacio, dicit Dominus. 11. Et dixit Dominus ad me : Justificavit animam suam ✕ revolutio ; Israelis præ prævaricatrice Judæ : 12. abi, (k) et lege sermones istos ad aquilonem, et dices : Revertere ad me, habitatrix Israelis, dicit Dominus : et non (l) indurabo faciem meam super vos, quia (m) misericors ego sum, dicit Dominus, et non irascar vobis in æternum. 13. Verum agnosce injustitiam tuam, quia in Dominum Deum tuum impie egisti, et lascivas reddidisti vias tuas in alienos sub omni ligno umbroso : voci autem meæ non obedisti, dicit Dominus. 14. Convertimini, filii (n) remoti, dicit Dominus ; quia ego (o) imperitabo vobis, et assumam vos, unum ex urbe, et duos ex (p) familia, et introducam vos in Sionem : 15. et dabo vobis pastores juxta cor meum, et pascent vos pascentes (q) cum scientia. 16. Et erit, si multiplicati fueritis, et creveritis super terra, dicit Dominus, in diebus illis non dicent amplius : Arca fœderis Domini (r) : non ascendet super cor, (s) ne-

que nominabitur ✕ in ea ;, neque visitabitur, neque facietur amplius. 17. In diebus illis, + et in tempore illo ; vocabunt Jerusalem solum Domini : et congregabuntur in eam omnes gentes ✕ in nomine Domini ; in Jerusalem : non ambulabunt amplius post cogitationes cordis sui mali. 18. In diebus illis congregabuntur domus Judæ ad domum Israelis : et venient simul ex terra aquilonis, + et ex omnibus regionibus ; ad terram, quam in hæreditatem dedi patribus eorum. 19. (t) Et ego dixi : + Fiat, Domine ; ; quia disponam te in filios, et dabo tibi terram electam, (u) hæreditatem ✕ famosam ; Dei omnipotentis gentium. Et dixi : Patrem vocabis me, et a me non retrocedes. 20. Verum ut prævaricatur mulier in eum, qui est cum ea, ita prævaricata est in me domus Israelis, dicit Dominus. 21. Vox (x) ex labiis audita est, fletus, et obsecrationis filiorum Israelis ; quia injuste egerunt in viis suis, obliti sunt ✕ Dei ; Sancti sui. 22. Revertimini, filii (y) revertentes : et sanabo (z) contritiones vestras. Ecce ipsi nos erimus tibi, quia tu Dominus Deus noster es. 23. Vere in mendacium erant colles, et (a) robur montium : tantummodo per Dominum Deum nostrum salus + domus ; Israelis. 24. Pudor autem absolvit labores patrum nostrorum a pueritia eorum, oves eorum, et tauros eorum, filios eorum, et filias eorum. 25. Dormivimus in pudore nostro, et operuit nos contemptus noster ; quia coram Deo nostro peccavimus nos, et patres nostri, a pueritia nostra, et usque ad diem hunc, et non obedivimus voci Domini Dei nostri.

Cap. IV.—1. Si se converterit Israël, dicit Dominus, (b) ad me etiam se convertat : et si amoverit abominationes suas de ore suo, + et ; a facie mea ✕ etiam ; (c) et eruberit, 2. et juraverit, vivit Dominus, cum veritate, et in judicio, et in justitia ; etiam benedicent in eo gentes, et in eo laudabunt ✕ Deum ; in Jerusalem. 3. Quoniam hæc dicit Dominus viris Judæ, et habitatoribus Jerusalem : Arate vobis arva, et ne seratis super spinis : 4. circumcidimini Deo vestro, et circumcidimini præputium cordis vestri, viri Judæ, et habitantes in Jerusalem, ne prodeat, ut ignis, furor meus, et exardeat, et non erit, qui exstinguat, a facie militiæ studiorum vestrorum. 5. Annuntiate in Juda,

(x) A., fueris concubina. S., meretricem egeris. (y) S., expectans eos, ut hospitium vesper-tinum, et ream fecisti terram. (z) A., sicut Arabs in deserto, et occidisti terram! — Ut cornix in deserto sola. (a) A., et ultionem sumserunt imbres. S., et prohibitiæ fuerunt guttæ imbris. (b) A., S., et pluvia serotina non fuit. (c) Reliqui : frons. (d) A., erubescere. (e) Nonne ex nunc vocabis me, pater meus? (f) A., S., pueritiæ meæ. Cur servabis excandescentiam in æternum? (g) Habitatrix : Locus. (g) A., lætum. (h) Reliqui, prævaricatrix soror ejus. (i) A., S., revolutio Israelis. (k) S., et prædica. (l) A., mittam. S., effundam. (m) A., S., propitius. (n) S., evagantes. (o) A., S., possedi vos. (p) A., S., cognatione. (q) Reliqui, in scientia et intelligentia. (r) Sancti Israelis. (s) A., S., neque mentionem facient ejus. (t) A., et ego dixi : Quomodo ponam te in filios, et retribuam tibi terram desideratam, hæreditatem famosam fortitudinis robusti gentium?, S., et dixi : Quemadmodum disponam te in filios, et dabo tibi terram desideratam, cultum religiosum (ΘΡΗΣΚΙΑΝ) exempli gentium. (u) A., divisionem sortis pulchram, gloriam exercituum gentium. S., apprehensionem sortis exercituum gentium. (x) A., super plateis. S., super editis. (y) A., reversi, se avertentes. (z) A., S., aversiones vestras. (a) A., S., multitudo montium. (b) A., Th., ad me se convertat. (c) A., et non commoveberis.

et in Jerusalem audiatur: dicite, significate (d) tuba A super terra, et clamate voce magna, dicite: Congregamini, et ingrediamur in urbes, quibus sunt muri: 6. (e) attollite, et fugite in Sionem: festinate, ne stetis; quia mala ego adduco ab aquilone, et contritionem magnam. 7. Ascendit leo ex habitaculo suo: et qui delet gentes, (f) abstulit, et exivit ex loco suo, ad ponendum terram tuam (g) in desertum: et urbes tuæ destruentur, eo quod non habitentur. 8. Super his cingite vos ciliciis, et plangite, et ululate; quia non reversus est furor iræ Domini a vobis. 9. Et erit in die illo, dicit Dominus, peribit (h) cor regis, et cor principum; et (i) obstupescunt sacerdotes, et prophetæ mirabuntur. 10. Et dixi: O Dominator Domine, an decipiendo decepisti populum hunc, in Jerusalem, dicens tu: Pax erit vobis, et (k) pertinget gladius usque ad animam eorum? 11. In tempore illo (l) dicent populo huic et Jerusalem: (m) Spiritus et error in deserto, (n) via filiæ populi mei non ad purum, neque ad sanctum. 12. Spiritus repletionis ✕ ex his: veniet mihi. Nunc autem ✕ et: ego loquar iudicia mea adversus eos. 13. Ecce, ut nubes, ascendet, et ut turbo, cursus ejus: leviores aquilis equi ejus. Væ nobis, quia afflicti sumus. 14. Ablue a malitia cor tuum, Jerusalem, ut salveris. Quousque reperientur in te cogitationes dolorum tuorum? 15. Quia vox annuntiantis ex Dan (o): (p) et audietur dolor ex monte Ephræm. 16. In memoriam revocate gentibus, (q) ecce venerunt: Hierosolymæ C annuntiate, turbæ veniunt ex terra longinqua, et dederunt super urbes Judæ vocem suam: 17. ut custodientes agrum, facti sunt super eam in circuitu; (r) quoniam me neglexisti, dicit Dominus. 18. Viæ tuæ, et studia tua fecerunt hæc tibi: hæc malitia tua, quod amara, quia pertigit usque ad cor tuum. 19. Venter meus, venter meus dolet mihi, et sensoria cordis mei: (s) discerpitur + anima mea, dilaniatur: etiam cor meum: non tacebo; quia vocem (t) tubæ audivit anima mea, (u) clamorem belli, 20. + et miseræ: : contritionem ✕ super contritionem: (x) advocat; quia vexata est omnis terra: repente vexatum est tabernaculum meum, dilacerata sunt aulæa mea. 21. Quousque videbo fugientes, audiam vocem tubarum? 22. (y) Quia principes populi mei me non cognoverunt. Filii insipientes sunt, et non intelligentes ✕ sunt: : sapientes sunt ad male faciendum, bene facere vero non cognoverunt. 23.

Aspexi in terram, et ecce ✕ (z) inane: et nihil, et in cælum, et non erant luces ejus. 24. Vidi montes, et erant trementes, et omnes colles turbatos. 25. Inspexi, et ecce non erat homo, et omnes volucres cæli (a) expavebant. 26. Vidi, et ecce Carmelus desertus, et omnes urbes ✕ ejus: (b) incensæ igne a facie Domini, et a facie iræ furoris ejus + abolitæ erant: . 27. Hæc dicit Dominus: (c) Deserta erit omnis terra, consummationem vero non faciam. 28. Super his lugeat terra, et caliget cælum desuper; (d) quia locutus sum, et non me poenitebit: (e) tuli impetum, et non recedam ab ea. 29. A voce equitis, et (f) arcus intensi migravit omnis regio. Irreperunt in speluncas, + et in silvas se absconderunt: , et super ingentia saxa (g) ascenderunt: omnis urbs derelicta est, non habitat in eis homo. 30. Et tu ✕ misera: , quid facies? Si tibi circumdederis coccium, et te ornaveris ornamento auri, et si obliniveris (h) collyrio oculos tuos; in vanum (i) illud (k) decus tuum. Repulerunt te amatores tui: animam tuam quærent: 31. Quia vocem ut parturientis audivi, (l) gemitum tuum ut parientis primo. Vox filiæ Sionis refrigeret: et remittet manus suas. Væ mihi ego, quia defecit anima mea super interfectis.

Cap. V.—1. Currite, circumite in viis Jerusalem: videte ✕ igitur: , et cognoscite, et quærite in plateis ejus, si inveniatis virum, si sit faciens iudicium, et quærens (m) fidem: et propitius ero eis, dicit Dominus. 2. (n) Vivit Dominus, dicunt: propter hoc nonne super mendaciis jurant? 3. Domine, oculi tui (o) in fidem: flagellasti eos, et non doluit eis: consumsisti eos, et non voluerunt accipere disciplinam: induraverunt facies suas plus quam petram, et non voluerunt se convertere. 4. Et ego dixi: Fortasse inopes sunt, quia (p) non potuerunt: quoniam non cognoverunt viam Domini, et iudicium Dei ✕ sui: 5. Ibo ad optimates, et loquar eis, quia ipsi cognoverunt viam Domini, et iudicium Dei ✕ sui: Et ecce ✕ ipsi: simul confregerunt jugum, diruperunt vincula. 6. Propter hoc percussit eos leo ex silva, et lupus (q) usque ad domos delevit eos: et pardus vigilavit super civitates eorum. Omnes, qui egrediuntur ex eis, capiuntur; quia multiplicarunt impietates suas, invaluerunt D robore in aversionibus suis: 7. Propter quam ex his propitius flam tibi? Filii tui dereliquerunt me, et jurarunt in iis, + qui non sunt: , Dii: et satiavi eos, et adulterati sunt, et in domibus (r) me-

(d) A., S., in cornu. (e) A., tollite signum in Sionem. (f) A., S., extulit. (g) A., S., in corruptionem. (h) S., mens. (i) S., hæsitabant. (k) A., Th., pertigit. (l) Reliqui, dicitur. (m) A., ventus fulgoris + speculis in deserto. S., ventus æstus. (n) S., ita viam filiæ populi mei non ad ventilandum, neque ad purgandum. (o) Veniet. (p) A., et notum facientis. (q) A., ecce audire facite super Jerusalem bellum. S., custodes veniunt ex terra longinqua, et dabunt super urbes. (r) Reliqui, quia me exacerbarunt. (s) A., strepunt. S., conturbata sunt. (t) A., S., cornu. (u) A., S., ululatum. (x) A., S., vocata est. (y) A., Th., quoniam desipuit populus meus. (z) A., inanitas, et nihil. S., non composita et commista. (a) A., demigrarunt. (b) A., destructæ erant. (c) A., corruptio. S., non ornata. (d) A., Th., propter hoc quod locutus sum. (e) A., S., instructus sum, et non acquievi, et non revertar. (f) A., S., arcus jacti. (g) S., ascendistis. (h) STIBEL, stibio. (i) Factum est. (k) A., S., ornabis te. (l) A., periculum et angustiam. S., angustiam. (m) S., veritatem (n) S., si autem, vivit Dominus, dicant, super mendacio jurant. (o) A., annon in fide? S., annon in veritate? (p) A., Th., desipuerunt. (q) A., vespertini. (r) A., S., meretricis-

reticum hospitali sunt : 8. equi transeuntes super A
feminas ✕ tracti ; facti sunt : unusquisque super
uxorem proximi sui hinnivit. 9. Num super his non
visitabo, dicit Dominus? aut in gentem talem non
ulciscetur anima mea? 10. Ascendite (s) super turres
ejus, et demolimini : consummationem vero ne faciatis : (t) relinquit sustenta-
cula ejus, quia (u) Domini sunt ; 11. quoniam prævaricans prævaricata
est in me domus Israelis, et domus Judæ, ✕ dicit
Dominus : 12. Mentiti sunt in Dominum + suum
;, et dixerunt : (x) Non sunt hæc, non venient super
nos mala, et gladium et famem non videbimus : 13.
prophetæ nostri erant in ventum, et verbum Domini
non erat in eis : sic flet eis. 14. Propter hoc
hæc dicit Dominus ✕ Deus : omnipotens : Pro eo
quod locuti estis verbum hoc, ecce ego dedi verba B
mea in os tuum ignem, et populum hunc ligna, et
devorabit eos. 15. Ecce ego adduco super vos gen-
tem ex longinquo, domus Israelis, dicit Dominus,
✕ gens (y) vetus est, gens, quæ a sæculo est ;
gens, (z) cujus non audies linguam ejus, ✕ nec audies,
quæ loquatur : 16. pharetra ejus, ut sepul-
crum apertum : omnes fortes, et comedent messem
vestram, 17. et panes vestros, et comedent filios
vestros, et filias vestras, et comedent (a) oves
vestras, et boves vestros, et comedent vineas vestras,
et ficeta vestra, et oliveta + vestra : (b) et trit-
urabunt urbes munitas vestras, super quibus (c)
tu confidis super eis, in gladio. 18. Et erit in diebus
illis, dicit Dominus + Deus tuus ;, non faciam
vos in consummationem. 19. Et erit, quando dixe- C
ritis, Quapropter fecit nobis Dominus Deus noster
hæc omnia? et dicite eis : (d) Pro eo quod dereliquisti
me, et coluisti servitium diis (e) alienis in terra
vestra ; ita coluisti servitium alienis in terra
non vestra. 20. Annuntiate hæc in Domum Jacobi,
et audiatur in domo Judæ, ✕ dicens : : 21. Audite
igitur hæc, popule (f) fatue, et sine corde : ✕ ipsi
: qui oculi eis, et non vident, aures eis, et non audiunt.
22. An me non timebitis, dicit Dominus? aut a facie
mea erubescetis? qui posuit arenam terminum mari,
(g) præceptum æternum, et non transgredietur illud :
et turbabitur et non poterit : et dabunt sonum fluctus
ejus, et non transgredientur illud. 23. Populo autem
huic factum est cor persuaderi nescium, (h) et non obediens :
deflexerunt, et abierunt ; 24. nec dixerunt in corde suo :
Timeamus nunc Dominum Deum nostrum, qui dat + nobis
; pluviam tempestivam et serotinam, in tem-

pore (i) impletionis præcepti messis ; et custodivit
nobis. 25. Iniquitates vestræ deflexerunt hæc ; et
peccata vestra transtulerunt bona a vobis. 26.
Quia inventæ sunt in populo meo impietates : et
laqueos ✕ ut rete venantis visco statuerunt : ad
corrumpendum viros, et concluderunt. 27. Ut la-
queus tensus, qui plenus avium, ita domus eorum
plenæ (k) doli. Propter hoc magni evaserunt, et di-
tes evaserunt : 28. ✕ impinguati sunt, insolentes
facti ✕ sunt, et transgressi sunt (l) verba mea in
malum ;, judicium non judicarunt, neque judicium
pupilli recte disposuerunt, et judicium (m) viduæ
non judicant. 29. Num super his non visitabo?
dicit Dominus : aut in gentem talem non ulciscetur
anima mea? 30. (n) Stupor, et horribilia facta sunt
super terra. 31. Prophetæ prophetant (o) iniqua, et
sacerdotes applauserunt manibus suis : et populus
meus amavit sic. Et quid facietis in iis, quæ post hæc?

Cap. VI. — 1. Corroboramini, filii Benjamin. (p)
de medio Jerusalem : et in Thecua significate tuba
(q) et super Bethcherem tollite signum : quia mala
prospexerunt ab aquilone, et contritio magna fiet.
2. ✕ (r) Venustam et delicatam :. Et transibit cel-
situs + tua ;, filia Sionis. 3. In eam venient pas-
tores (s) et greges eorum : et figent super eam ta-
bernacula in circuitu : et pascent unusquisque manu
sua. 4. Parate vos super eam ad bellum : surgite,
et ascendamus super eam meridie : væ nobis, quia
declinavit dies, quia deficiunt umbræ (t) vespere.
5. Surgite, et ascendamus in nocte, et corrupimus
(u) fundamenta ejus. 6. Quia hæc dicit Domi-
nus virtutum : Cædite ligna ejus, effunde super Je-
rusalem (x) robur. ✕ Hæc : ipsa civitas mendax :
(y) omnis (z) oppressio in ea. 7. Ut frigidam facit
cisterna aquam suam, ita frigidam facit malitiam
suam. Impietas, et miseria audietur in ea
super faciem (a) ejus semper. Dolore et fla-
gello 8. erudieris, Jerusalem, ne recedat anima mea
a te, non faciam te terram non perviam, qualis non
habitabitur. 9. Quia hæc dicit Dominus virtutum :
Racemate, racemate, ut vineam, reliquias Israelis :
convertite vos, ut vindemiator super cistam suam.
10. Ad quem loquar, et contestabor, et audiet?
Ecce incircumcisæ aures eorum, et non possunt
audire. Ecce verbum Domini factum est eis in op-
probrium : Non volent audire illud. 11. (b) Et furo-
rem meum implevi, (c) et cohibui, et consumi eos.
Effundam super pueros a foris, et super congrega-
tionem (d) juvenum simul ; quia vir et uxor capien-

(s) A., super muros. (t) Portate comæatus. (u) A., non Domini, (x) A., non ipse. S., annon ipse est? (y) A., robusta. S., fortis. (z) Reliqui, cujus non cognosces. (a) A., S., gregem tuum et boves tuos. (b) Et sædabit. (c) Vos. (d) A., Th., quemadmodum. (e) Falsis. (f) S., stulte, et expers mentis. (g) A., statutum. (h) A., S., et irritans. (i) A., S., septimanæ statuti messis, qui custodit nobis, (k) A., illusionis. S., insidiarum. (l) Judicium. (m) A., S., pauperum. (n) A., corruptio. S., commisitio. (o) Falsa. (p) In medio. (q) A., et super domum Carmeli elevate facem. (r) S., venustæ et delicatæ assimilavi filiam Sionis. (s) A., S., et stabula eorum. (t) Diei. (u) A., S., palatia. (x) Aggerem. (y) S., ipsa, quæ tota plena est in medio suo. (z) S., oppressiones in medio ejus : ut sæ vat puteus aquam frigidam in se, ita servavit frigus, malitiam ejus audiverunt. (a) A., meam. (b) A., Th., furoris autem Domini. S., et ex ira Domini repleta est, laboravit tolerare. (c) A., fatigatus suum tolerare. S., fatigatus suum tolerans ego. (d) A., Th., concordatum,

tur, senior cum pleno dierum : 12. et evertentur, et capientur : domus eorum (e) ad alios, agri et uxores eorum pariter ; quia extendam manum meam super eos qui habitant in terra hac, dicit Dominus : 13. quoniam a parvo eorum usque ad magnum (f) omnes expleverunt iniqua : a propheta mendaci usque ad sacerdotem (g) omnes fecerunt mendacia. 14. Et curarunt fractionem ❧ filiae : populi mei, (h) contemnentem, et dicentes, Pax, pax : et ubi est pax ? 15. Erubuerunt, quia defecerunt ❧ fecerunt : et non erant sicut erubescerent, erubuerunt, et contemtionem suam non cognoverunt. Propter hoc cadent in ruina sua, et in tempore visitationis suae exinanientur, dicit Dominus. 16. Hæc dicit Dominus : State super viis, et videte, et interrogate de semitis æternis Domini + et videte : qualis est via quæ bona, et ambulate in ea ; et invenietis (i) puritatem animabus vestris. Et dixerunt : Non ibimus. 17. Constitui super vos speculatores : audite vocem (k) tubæ. Et dixerunt : Non audiemus. 18. Propter hoc audierunt gentes, (l) et qui pascent greges in eis. 19. Audi, terra : Ecce ego adduco mala super populum hunc, fructum (m) aversionis eorum, quia in sermonem meum non attenderunt, et legem meam repulerunt. 20. Cur ❧ hoc : mihi thus ex Saba affertis, et (n) cinanomum ex terra longinqua ? Holocausta vestra non sunt accepta, et sacrificia vestra (*) non voluptatem attulerunt mihi. 21. Propter hoc hæc dicit Dominus : Ecce ego do super populum hunc (o) infirmitatem : et infirmabuntur in ea patres, et filii simul : vicinus et proximus ejus peribunt. 22. Hæc dicit Dominus : Ecce populus venit ab aquilone : et gens magna ❧ et reges multi : excitabuntur ab extremitate terræ : 23. arcum, et (p) hastam tenebunt. (q). Durus est, et non miserebitur : vox ejus, ut mare fluctuans : super equis et curribus se instruet, ut (r) ignis, ad bellum adversus te, filia Sionis. 24. Audivimus famam eorum, dissolutæ sunt manus nostræ ; afflictio occupavit nos, dolores quasi parturientis. 25. Ne egrediamini in agrum, et in viis ne ambuletis ; quia gladius inimicorum habitat in circuitu. 26. Filia populi mei, accinge te cilicio, et voluta te in cinere : luctum (s) dilecti fac tibi, planctum gemebundum : quia repente veniet (t) miseria super vos. 27. Exploratorum dedi te in populis (u) incluis : et cognosces, cum probaveris viam eorum : 28. omnes (x) non obedientes, ambulantes perverse. Æs, et ferrum, omnes (y) corrupti sunt. 29. Defecit follis ab igne : defecit plumbum. In vanum (z) conflatur argentum

A argentum conflans : malitiæ eorum non (a) liquefactæ sunt, 30. Argentum reprobatum vocate eos ; quia reprobavit eos Dominus.

CAP. VII. — 1. ❧ Verbum, quod factum est ad Jeremiam a Domino, dicente : 2. Sta in porta domus Domini, et lege ibi verbum hoc, et dices : Audite verbum Domini, omnis Judæa, ingredientiæ per portas has, ad adorandum Dominum : + Audite verbum Domini, omnis Judæa : 3. Hæc dicit Dominus virtutum Deus Israelis : Dirigite vias vestras, et studia vestra : (b) et habitare faciam vos in loco hoc. 4. Ne confidatis vobis super verbis mendacibus ; + quia omnino non proderunt vobis : cum dicitis : Templum Domini, templum Domini, templum Domini est. 5. Quoniam (c) si dirigendo direxeritis vias vestras, et studia vestra, ❧ et si : faciendo feceritis iudicium inter virum, et inter proximum ejus, 6. et peregrinum, et pupillum, et viduam non (d) in servitutem redegeritis, et sanguinem innocentem non effuderitis in loco hoc, et post deos alienos non ambulaveritis in malum vobis ; 7. etiam habitare faciam vos in loco (e) vestro, in terra, quam dedi patribus vestris a sæculo, et usque in sæculum. 8. (f) Si autem vos confiditis vobis super verbis mendacibus, unde non proficietis, 9. (g) et furamini, et occiditis, et mœchamini, et juratis in injusto, et adolevistis Baali, et ambulastis post deos alienos, quos non novistis, 10. + ut male sit vobis : et venistis, et stetitis coram me in domo ❧ hac : ubi invocatum est nomen meum super ea, et dixistis : (h) Recessimus ab agendo omnes abominaciones has. 11. Num spelunca latronum ❧ fuit : domus mea, ubi invocatum est nomen meum super ea + ibi : coram vobis ? Et ego ecce vidi, dicit Dominus. 12. (i) Quoniam ivistis in locum meum, qui in Silo, ubi collocavi nomen meum ibi (k) ex antiquo : et videte, quæ feci ei a facie malitiæ populi mei Israel. 13. Et nunc pro eo quod fecistis omnia opera hæc, ❧ dicit Dominus, et locutus sum ad vos, præveniens et dicens : et non audistis me, et vocavi vos, et non respondistis : 14. etiam faciam domui huic, ubi invocatum est nomen meum super ea, super qua vos confiditis super ea ; et loco, quem dedi vobis, et patribus vestris, ut feci Silo : 15. et projiciam vos a facie mea, ut projeci fratres vestros, omne semen Ephræm. 16. Et tu ne ores pro populo hoc, (l) neque supplices, ut sit misericordia eis : et ne ores, (m) neque appropinques mihi + pro eis : quia non exaudiam ❧ te : . 17. Aut nonne vides, quid ipsi

(e) A., alienos. (f) A., quicumque ipse defraudans. (g) S., quicumque faciens illusionem. (h) A., super contemtionem. S., cum mollitiæ. (i) Sanctitatem. A., respirationem. (k) S., cornu. (l) A., et cognoscite testimonium, quod est in eis. S., et innotescat congregatio in eis. (m) A., cogitationum. (n) A., S., calamus

bonus. (*) Textus Syr. habet, et sacrificia eorum, וְזִבְחֵיהֶם. Haud dubie lapsus est vel graphicus vel typographicus. Text. Græc., ὑμῶν. DRACH. (o) A., offendicula. (p) A., S., clypeum. (q) A., acerbus. (r) A., S., vir. (s) Sicut. (t) A., qui deportat super vos. (u) A., obvallatum a bello. (x) A., principes recedentes, euntes fraudulenter. (y) Reliqui, corruptores. (z) A., S., conflator. (a) S., exaruerunt. (b) A., et habitabo cum vobis. (c) A., si bene faciendo bene feceritis. (d) A., oppresseritis. (e) Hoc. (f) A., ecce vos. S., verum tamen vos. (g) A., fur, et occisor, et adulteri. (h) A., S., liberati fuimus. (i) A., quia ite. S., ite. (k) S., in principio. (l) A., et ne assumes pro eis precationem. (m) S., et ne stes coram me.

faciunt in urbibus Judæ, et in viis Jerusalem? **A** Filii Num, sed sed (*) vallis (a) occisorum: et sepelient in Thapheth, eo quod non sit locus: 33. et erunt mortui populi hujus cibus volucris cœli, et bestiis terræ: et non erit, qui obviam eat. 34. Et cessare faciam ex urbibus Judæ, et ex plateis Jerusalem (b) vocem lætantium, et vocem gaudentium, vocem sponsæ; quia in vastationem erit terra.

CAP. VIII. — 1. In tempore illo, dicit Dominus, efferent ossa regum Judæ, et ossa principum ejus, et ossa sacerdotum et ossa prophetarum, et ossa eorum qui habitant in Jerusalem, ex sepulcris eorum, **2.** et expandent ea (c) ad solem, + et ad lunam, et ad omnes stellas; et ad omnem militiam cœli, quæ amarunt, et quibus coluerunt servitium, et quos ambularunt post eos, et quibus (d) adhæserunt, et quæ adoraverunt ea. (e) Non plangentur, neque sepelientur: (f) in ludibrium super facie terræ erunt. **3.** Quia (g) elegerunt mortem, quam vitam. Et omnibus residuis, qui relictii fuerint ex generatione ✕ mala; illa, (h) in omni loco, ✕ iis, qui relictii fuerint; (i) quocumque expulsi eos illuc, ✕ dicit Dominus virtutum;. **4.** Et dices ✕ ad eos; quod hæc dicit Dominus: Num qui cecidit, non resurgit? **5.** aut qui discessit, non se convertet? Quare aversus est populus hic, ✕ et Jerusalem; aversione (k) inopportuna, et victi fuerunt in arbitrio suo, et non voluerunt se convertere? **6.** (l) Attendite nunc, et audite. Nonne sic loquuntur, non est homo, qui pœnitentiam agat a malitia sua, dicens: Quid feci? Cessavit currens a cursu suo, sicut equus (m) irruens (n) in hinnitu suo. **7.** Et (n) asida in cœlo cognovit tempus suum, turtur, (c) et hirundo, + aviculæ agri; custodierunt ✕ tempora; ingressuum suorum: populus autem meus non cognoverunt iudicia Domini. **8.** Quomodo dicitis: Quod sapientes sumus nos, et lex Domini est nobiscum? ✕ Propter hoc; in vanum factus est calamus mendax scribis. **9.** Erubuerunt sapientes, expaverunt, et capti sunt; quia verbum Domini reprobarunt. (p) Sapientia (q) quæ est in eis? **10.** Propter hoc dabo uxores eorum aliis, et agros eorum hæredibus: ✕ quia a parvo eorum et usque ad magnum eorum quicumque illudit fraude, **11.** et curarunt fractionem filiæ populi mei super ignominiam, dicentes, Pax, pax, et non

faciunt in urbibus Judæ, et in viis Jerusalem? **A** Filii Num, sed sed (*) vallis (a) occisorum: et sepelient in Thapheth, eo quod non sit locus: 33. et erunt mortui populi hujus cibus volucris cœli, et bestiis terræ: et non erit, qui obviam eat. 34. Et cessare faciam ex urbibus Judæ, et ex plateis Jerusalem (b) vocem lætantium, et vocem gaudentium, vocem sponsæ; quia in vastationem erit terra.

CAP. VIII. — 1. In tempore illo, dicit Dominus, efferent ossa regum Judæ, et ossa principum ejus, et ossa sacerdotum et ossa prophetarum, et ossa eorum qui habitant in Jerusalem, ex sepulcris eorum, **2.** et expandent ea (c) ad solem, + et ad lunam, et ad omnes stellas; et ad omnem militiam cœli, quæ amarunt, et quibus coluerunt servitium, et quos ambularunt post eos, et quibus (d) adhæserunt, et quæ adoraverunt ea. (e) Non plangentur, neque sepelientur: (f) in ludibrium super facie terræ erunt. **3.** Quia (g) elegerunt mortem, quam vitam. Et omnibus residuis, qui relictii fuerint ex generatione ✕ mala; illa, (h) in omni loco, ✕ iis, qui relictii fuerint; (i) quocumque expulsi eos illuc, ✕ dicit Dominus virtutum;. **4.** Et dices ✕ ad eos; quod hæc dicit Dominus: Num qui cecidit, non resurgit? **5.** aut qui discessit, non se convertet? Quare aversus est populus hic, ✕ et Jerusalem; aversione (k) inopportuna, et victi fuerunt in arbitrio suo, et non voluerunt se convertere? **6.** (l) Attendite nunc, et audite. Nonne sic loquuntur, non est homo, qui pœnitentiam agat a malitia sua, dicens: Quid feci? Cessavit currens a cursu suo, sicut equus (m) irruens (n) in hinnitu suo. **7.** Et (n) asida in cœlo cognovit tempus suum, turtur, (c) et hirundo, + aviculæ agri; custodierunt ✕ tempora; ingressuum suorum: populus autem meus non cognoverunt iudicia Domini. **8.** Quomodo dicitis: Quod sapientes sumus nos, et lex Domini est nobiscum? ✕ Propter hoc; in vanum factus est calamus mendax scribis. **9.** Erubuerunt sapientes, expaverunt, et capti sunt; quia verbum Domini reprobarunt. (p) Sapientia (q) quæ est in eis? **10.** Propter hoc dabo uxores eorum aliis, et agros eorum hæredibus: ✕ quia a parvo eorum et usque ad magnum eorum quicumque illudit fraude, **11.** et curarunt fractionem filiæ populi mei super ignominiam, dicentes, Pax, pax, et non

(n) S., deprecant. (o) Reliqui, reginæ cœli. Aliter, reginæ. (p) A., S., redundabit. (q) A., S., fructum. (r) Reliqui, inclinarunt. (s) A., S., cum prævenio et mitto. (t) S., cervicem suas, male fecerunt plus quam patres eorum. (u) S., tonde comam sanctam nazireatus tui, et disperge, et sume super rectitudinem lamentationem. (x) A., iræ suæ. S., cui iratus est. (y) A., S., in oculis meis. (z) A., S., excelsa Thaphethis. (*) Ita his in Syriaco textu. Quam iterationem non habent Hebr. et LXX nostri. DRACH. (a) A., S., mactationis. (b) A., vocem gaudii, et vocem lætantium. (c) A., in sole et in luna. (d) A., quæ quæsierunt. (e) A., non colligentur. (f) A., S., in finem. (g) A., Th., et eligetur mors plus, quam vita. (h) A., S., in omnibus locis. (i) A., S., quo dispersi eos. (k) A., S., litigiosa. (l) A., S., intuitus sum, et audivi. (m) A., effusus in bellum. (n) Verbum quod legitur in codice, מַרְיָא, non est Syriacum, sed Græcum τέττιξ, cicada. Pro tettis quod Latine edidit Norberg, reposuimus, tettix. DRACH.] et hirundo. (p) A., S., sapientia cuius eis. (q) Amplius.

est pax. 12. Erubuerunt, quia abominationem fecerunt, etiam erubescere non erubuerunt, etiam pudesceri non sciverunt : propter (*) cadent cum iis, qui cadunt, et in tempore visitationis suæ (r) infirmabuntur, dicit Dominus. 13. (s) Et congregabunt proventus eorum, dicit Dominus. Non sunt uvæ in vitibus, et non sunt in ficis ficus, et folia defluerunt, ✕ et dedi eis, et transierunt eos. 14. Super quid nos sedemus? Congregamini, et ingrediamur in urbes istas munitas, (t) et nos prosternamus ibi; quoniam ✕ Dominus; Deus projecit nos, et bibendam dedi nobis aquam fellis; quoniam peccavimus coram eo. 15. Congregati sumus ad pacem, et non fuerunt bonæ : ad tempus curationis, et ecce festinatio. 16. (u) Ex Dan audiemus vocem velocitatis equorum ejus : a voce hinnitus (x) equorum ejus commota est omnis terra : et veniet, et devorabit terram, et plenitudinem ejus, urbem, et habitantes in ea. 17. Quia ecce ego mitto in vos (y) serpentes mortiferos, quos non est incantare ✕ eos; et mordebunt vos, ✕ dicit Dominus; (z) 18. absque medicina cum dolore cordis vestri hæsitantis. 19. Ecce vox ✕ clamoris : filiaë populi mei ex terra longinqua. Num Dominus non est in Sione? aut rex non est (a) ibi? Quare irritaverunt me in sculptilibus suis, et in vanis alienis. 20. Circuivit (b) æstas, transiit (c) messis, et nos non servati sumus. 21. Super fractione filiaë populi mei fractus sum : occuparunt me caligationes, in ambiguitate prævaluerunt super me + dolores ut parientis. 22. Num resina non est in Galaad, aut medicus non est ibi? Quare non ascendit (d) sanatio filiaë populi mei?

CAP. IX. — 1. Quis dabit (e) capiti meo aquam, et oculis meis fontem lacrimarum? et defleam + populum hunc : die et nocte, occisos filiaë populi mei. 2. Quis det viui in deserto (f) habitaculum ultimum, et relinquam populum meum, et recedam ab eis? Quia omnes mœchantur : cœtus prævaricatorum : 3. et intenderunt linguam suam ut arcum, (g) mendacium, et non fides invaluit super terra : quia a malis in mala egressi sunt, et me non cognoverunt, dicit Dominus. 4. Unusquisque a proximo suo cavete, et super ✕ omnibus : fratribus vestris ne confidatis; quia omnis frater supplantando supplantabit, et omnis amicus dolose incedet : 5. unusquisque in fratrem suum (h) illudet : veritatem non

loquentur. (i) Didicit lingua eorum loqui mendacia : (k) injuste egerunt, et non cessarunt, ut se converterent. 6. Usura super usura, dolus super dolo, non voluerunt cognoscere me, dicit Dominus. 7. Et propter hoc hæc dicit Dominus (l) virtutum : Ecce ego explorabo eos, et probabo eos. Quia ✕ quomodo : faciam ab ante faciem ✕ malitiaë : filiaë populi mei? 8. Sagitta lacerans lingua eorum; dolosa verba oris eorum : pacifica proximo suo loquitur, et in eo est ei (m) inimicitia. 9. Num super his non visitabo, dicit Dominus? aut in populum talem non ulciscetur anima mea? 10. Super montes (n) sumite planctum, (o) et canticum (lugubrem), et super semitas deserti lamentationem, quia (p) defecerunt, eo quod non sint homines ✕ transcentes. Non audiverunt vocem (q) substantiaë : a volucribus cœli, et usque ad jumenta (r) obstupuerunt, abierunt. 11. Et dabo Jerusalem in transmigrationem, et (s) in habitacula draconum : et urbes Judæ ponam in exitium, (t) eo quod non habitentur. 12. Quis homo (u) sapiens, et intelligat hoc? et cui sermo oris Domini ad eum, annuntiet vobis, quare periiit terra, accensa est, ut desertum, eo quod non transeat in ea? 13. Et dixit Dominus + ad me; Propter id quod dereliquerunt legem meam, quam dedi ante faciem eorum, et non audiverunt vocem meam, (x) et ambularunt ✕ (y) in ea; 14. et ivērunt post eā, quæ placuerunt cordi eorum + malo, et post (z) idola, quæ docuerunt eos patres eorum. 15. Propter hoc hæc dicit Dominus virtutum Deus Israelis : Ecce ego cibabo eos ✕ populum hunc : angustis, et bibendam dabo eis aquam (a) fellis : 16. et dispergam eos in gentibus, quas non noverunt ipsi, et patres eorum : et mittam super eos gladium, donec consumam eos in eo. 17. Hæc dicit Dominus ✕ virtutum : Intelligite, et vocate lamentatrices, et veniant : et ad (mulieres) sapientes mittite, (c) et loquantur : 18. ✕ et festinent; et sumant super vos lamentationem : et demittant oculi vestri lacrimas, et palpebræ vestræ fluant aqua; 19. quia vox (d) gemitus audita est in Sione : Quomodo (e) miseri facti sumus, erubuimus valde, quia dereliquimus terram, (f) et projecit tabernacula nostra? 20. Audite nunc, mulieres, verbum Dei, et capiant aures vestræ verba oris ejus : et docete filias vestras gemitum, et mulier proximam suam lamentationem. 21. Quia ascendit mors per fenestras ve-

(*) Vox נָתַן, hoc, post propter, omissum videtur in codice. Norberg. (r) A., impingent. S., rei flent. (s) A., consumptione consumam eos. (t) A., S., et quiescamus ibi, quia Dominus Deus noster s'lere fecit nos. (u) A., Ex Dan audietur concitatus cursus equorum ejus. (x) A., S., fortium ejus. (y) A., serpentes speculantes. S., malos. (z) A., lætitia mea super me dolor : super me cor meum insanum. S., illudere mihi dolor super me, cor meum pressum. Th., quia non est contumelia super me, cor meum insanum. (a) Reliqui, in ea. (b) A., S., messis. (c) A., S., fructus. (d) A., S., cicatrix. (e) A., Th., caput meum. (f) A., diversorium viatorum. (g) S., in mendacio, et non in veritate. (h) A., Th., decipit. (i) A., Th., docuerunt linguam suam. (k) Ad injuste agendum indicarunt amorem laboris. Sedes tua in medio doli : in dolo. (l) A., exercituum. (m) A., S., insidias. (n) A., S., attollam. (o) A., fletum. (p) S., ut non comprehensibiles facti sint. (q) A., possessio. (r) A., migrarunt. (s) A., in tumultus, habitaculum sirenum. (t) A., quod non sit habitator. (u) Intelligens. (x) A., et non ambulat. Th., neque. (y) In lege mea. (z) A., S., Baal. (a) A., absinthii. S., Th., amaritudinis. (c) A., et veniant. (d) S., cantici luctus. (e) Spoliati sumus. (f) Et abjecimus.

stras, ingressa est (g) in terram vestram ad per-
dendum parvulos a foris, et Juvenes de plateis ✕
morte. 22. Hæc dicit Dominus : (h) Et erunt mor-
tui hominum ludibrium super facie campi + terræ-
estræ ;, et ut foenum post messorum, et non erit, qui
congregat. 23. Hæc dicit Dominus : Non gloriatur
sapiens in sapientia sua, et non gloriatur fortis in
fortitudine sua, et non gloriatur dives in divitiis
suis : 24. sed in hoc gloriatur qui gloriatur, intelli-
gere, et nosse me, quod ego sum Dominus qui facit
misericordiam, et iudicium, et iustitiam super terra;
quia in his voluntas mea, dicit Dominus. 25. Ecce dies
veniunt, dicit Dominus, et visitabo (i) super omnes
circumcisos præputiis suis : 26. super Ægyptum,
et super Judæam, et super Idumæam, et super filios
Ammon, + et super filios : Moab, et super om-
nem tondentem quæ super faciem suam, qui habi-
tant in deserto ; quia omnes gentes (k) non circumcisæ
+ carne ;, et omnis domus Israelis (l) non cir-
cumcisi corde suo.

Cap. X.—1. Audite verbum, quod locutus est Do-
minus super vos, domus Israelis. 2. Hæc dicit Do-
minus : Juxta vias gentium ne discatis, et a signis
cœli ne metuatis (m) ; quia metuunt ab eis facies
eorum ; 3. quia legitima gentium vana sunt. Li-
gnum, quod ex silva cæsum, opus ✕ manuum ;
fabri lignarii, et conflatio, 4. argento, et auro de-
corata sunt : laminis ferreis et malleis firmarunt
ea, et non movebuntur : 9. (n) argentum (o) tractum
sunt, non ibunt : + argentum disruptum ex Thar-
sis : veniet aurum (p) Mophaz : et manus conflan-
tium aurum : opera artificum omnia : hyacintho
et purpura induent ea : 5. portando portabuntur,
quia non incedent. Ne timeatis ea, quia non male-
facient, et honum non sunt. 6. ✕ Unde (q) sicut
tu, Domine, magnus es tu, et magnum nomen tuum
in potentia. 7. Quis non timebit te, rex gentium,
quia tibi est (r) conveniens adorare ; quia in omni-
bus sapientibus gentium, (s) et in omnibus regibus
eorum unde sicut tu, Domine ? 8. (t) et in uno tem-
pore incendentur, et infirmabuntur, (u) cor vano-
rum lignum est : 9. argentum productum, quod ex
Tharsis venit, et aurum (x) ex Uphaz, opera fabri,
et manuum conflantis aurum, hyacinthus et pur-
pura vestimentum eorum, opus sapientium omnia :
10. Dominus autem Deus verus est, Deus vivens,
et rex æternus : a furore ejus contremiscit terra, et
non sustinebunt gentes iram ejus ;. 11. Sic dice-

tis : dii, qui cœlum et terram non fecerunt, per-
eant ex terra, et ex sub cœlo hoc. 12. Dominus,
qui fecit terram in robore suo, qui (y) rectum fecit
orbem in sapientia sua, et in subtili intelligentia
sua extendit cœlum, 13. ✕ et qui (z) in vocem
dat ; multitudinem aquæ in cœlo : et eduxit nubes
ab extremo terræ : fulgura pluvie fecit, et eduxit
ventos ex thesauris suis. 14. Insanivit omnis homo
a scientia : erubuit omnis conflans aurum super
sculptilibus eorum, quia falsa conflarunt : non est
spiritus in eis. 15. Vana sunt opera, (a) infixa : in
tempore visitationis suæ peribunt. 16. Non est in-
star hujus pars Jacobo, quoniam qui formavit omnia,
ipse ✕ est (b) et Israel : (c) virga hæreditatis
ejus : Dominus virtutum nomen (d) ei. 17. (e) Con-
gregavit a foris substantiam tuam, (f) quæ habitat
in electis. 18. Quia hæc dicit Dominus : Ecce ego
(g) projiciam eos qui habitant in terra hac in af-
flictione, et affligam eos, ut (h) inveniantur. 19. (i)
Væ super fractione tua : dolore affecta est plaga
tua. Etiam ego dixi, Vere hoc vulnus meum, (k) et
apprehendit me. 20. Tabernaculum meum (l) mise-
rum factum est, + perit ;, et omnia aulæa mea
discissa sunt. Filii mei, et oves meæ non sunt : (m)
non est locus amplius tabernaculi mei, locus au-
læorum meorum. 21. Quia desipuerunt pastores, et
Dominum non quæsierunt. Propter hoc non intel-
lexit omne pascuum : et dispersi sunt. 22. Vox
rumoris ecce venit, et commotio magna ex terra
aquilonis, ad ponendum urbes Judæ in exitium, +
et ; in cubile (n) struthiocamelorum. 23. Scio, Do-
mine, quod non hominis via ejus, (o) neque vir
ibit (p), et diriget ✕ iter suum :. 24. Castiga nos,
Domine, verumtamen in iudicio, et non in furore
tuo ; quia non paucos facies nos : 25. effunde fu-
rorem tuum super gentes illas, quæ non cognos-
cunt te, et super (q) generationes illas, quæ nomen
tuum non invocaverunt ; quia comederunt Jacob, et
pessum dederunt eum, ✕ et consumserunt eum ;,
et (r) pascua eorum vastarunt.

Cap. XI.—1. Verbum, quod factum est ad Jere-
miam a Domino, dicens : 2. Audite verba fœderis
hujus : et loqueris ad viros Judæ, et ad eos qui
habitant in Jerusalem, 3. et dices ad eos : Hæc di-
cit Dominus Deus Israelis : Maledictus homo, qui
non audiet verba fœderis hujus, 4. Quod præcepi
patribus vestris in die, quod eduxi eos ex terra Æ-
gypti, ex fornace ferri, dicente me : Audite vo-

(g) A., in palatia vestra. (h) Reliqui, et cadent. (i) S., super omnes per manum per manum (i. e. sigillatim s. paulatim), qui sunt in præputio. (k) A., præputiata. (l) A., præputiati in corde. (m) A., expavescent gentes ab eis. (n) A., ut palma. S., rupes (*). (o) A., extensa sunt, et non loquentur. S., et extracta sunt, et non loquentur. Th., infixa sunt. (p) Ophiri. (q) A., qui similis tibi. (r) A., decens. (s) Et in omnibus regnis. (t) A., et uno tempore fient sine intelligentia, et sine ingenio. S., simul autem stulti videbuntur et desipientes. (u) A., eruditio. (x) Ex Ophir. (y) A., stabiliens. S., qui confirmat. (z) A., in vocem dedit eis multitudinem aquæ. (a) A., derisionum. (b) Hæreditas ejus. (c) A., virga hæreditatis ejus : Dominus exercituum. ΣΚΗΤΡΟΝ. (d) Deus. (e) A., S., congrega. (f) A., quæ habitat in munimento. S., in oppido. (g) A., funda projiciam. (h) A., Th., et perferam eam. (i) A., direptum est, et omnes paxilli dispersi sunt, filii mei exierunt, et non sunt. (m) A., non est, qui extendit amplius tentorium meum, et erigit aulæa mea. (n) A., S., sirenum. Th., draconum. (o) S., neque viri ambulare, et dirigat gressus suos. (p) Recte. (q) Regnum. (r) A., decus ejus depraverunt.

(*) [Huc translata sunt ista a versu 9 seq. DRACH.]

cem meam, et facite secundum omnia, quæ præce-
pero vobis, et eritis mihi in populum, et ego ero
vobis in Deum : 5. ut statuam juramentum meum,
quod juravi patribus vestris, ad dandum eis terram
manantem lacte et melle, sicut dies hic. Et respon-
di, et dixi : (s) Fiat, Domine. 6. Et dixit Dominus
ad me : (t) Lege ✕ omnia ; verba hæc in urbibus
Judæ, et (u) foris Jerusalem, dicens : Audite verba
(x) fœderis hujus, ✕ et facite ea : 7. Quia con-
testando ✕ contestatus sum patribus vestris in
die, quo eduxi eos ex terra Ægypti, et usque ad
diem hunc, præveniens et contestans, et dicens :
Audite vocem meam. 8. Et non audiverunt, (y) et
deflexerunt aurem suam, et abierunt vir (z) in re-
ctitudine cordis sui mali : et adduxi super eos om-
nes sermones fœderis hujus, quod præcepi, ut fa-
cerent, et non fecerunt : 9. Et dixit Dominus ad
me : Inventa est (a) colligatio in viris Judæ, et in
iis qui habitant in Jerusalem : 10. reversi sunt su-
per iniquitates patrum suorum priorum, qui non
vulnerunt audire verba mea : et ecce ipsi (b) abeunt
post deos alienos, ad colendum servitium eis. Et
irritum fecerunt domus Israelis, et domus Judæ
fœdus meum, (c) quod constitui ad patres eorum.
11. Propter hoc hæc dicit Dominus : Ecce ego in-
duco super eos mala, ex quibus non poterunt exire
ex eis : (d) et clamabunt ad me, et non exaudiam
eos, 12. et ibunt urbes Judæ, et ii qui habitant in
Jerusalem, et clamabunt ad deos, quibus ipsi ado-
lent eis, ✕ et salvando ; non salvabunt eos in
tempore malorum eorum. 13. Quia juxta numerum
urbium tuarum erant dii tui, Juda, et juxta nume-
rum (e) exituum Jerusalem posuistis (f) excelsa ✕
pudori altaria : ad adolendum Baali. 14. Et tu ne
ores pro populo hoc, neque (g) supplices pro eis in
petitione et oratione, quia non exaudiam in tem-
pore, quo invocant me, in tempore humilitatis suæ.
15. (h) Quare dilecta in domo mea fecit abomina-
tionem ? Num vota et caro sancta auferent a te ma-
litas tuas, aut per hæc effugies ? 16. Oleam decu-
ram, bene umbrosam aspectu vocavit Dominus no-
men tuum, (i) in vocem amputationis ejus : (k)
magna afflictio super te : (l) kadam ramos ejus : 17.
et Dominus potens, qui plantavit te, locutus est su-

per te mala, pro malitia domus Israelis, et domus
Judæ, (m) quia fecerunt illi sibi ad irritandum me,
adolentes Baali. 18. Domine, notum fac mihi, et
sciam. Tunc vidi studia eorum. 19. Ego quasi (n)
agnus innocens, ductus ad immolandum, non co-
gnosebam : ✕ quia : super me cogitarunt cogita-
tionem, dicentes : Venite, et (o) mittamus lignum
in panem ejus, et perdamus eum ex terra viventium,
et nomen ejus non memorabitur amplius. 20. Do-
mine virtutum, judicans justa, (p) probans renes et
corda, videam ultionem quæ a te in eis, quia ad te
revelavi (q) jus meum. 21. Propter hoc hæc dicit
Dominus super viros Anathoth, qui quærunt ani-
mam tuam, dicentes : Non prophetabis super no-
mine Domini, et si vero non, morieris in manibus
nostris. 22. ✕ Propter hoc : hæc + dicit Do-
minus (r) virtutum : Ecce ego visitabo super eos :
juvenes eorum morientur in gladio, et filii eorum,
et filia eorum consumentur in fame : 23. et resi-
duum non erit eorum ; quia adducam mala super
eos qui habitant in Anathoth in anno visitationis
eorum.

Cap. XII. — 1. (s) Justus es, Domine ; quia profe-
ram spiritum (i. e. *contendam*) ad te : verumtamen
judicia loquar ad te. Quare via impiorum prospera-
tur ? ebulliverunt omnes, qui prævaricantur præva-
ricationes ? 2. Plantasti eos, et confirmata est ra-
dix eorum : (t) genuerunt filios, et fecerunt fruc-
tum. Propinquus tu ori eorum, remotus tu autem a
renibus eorum. 3. Et tu, Domine, (u) cognoscis me,
novisti me, ✕ et : probasti cor meum coram te :
✕ congrega eos ut oves ad mactationem, et : (x)
purifica eos in diem mactationis eorum. 4. Usque
quo lugebit terra, et herba omnis agri siccabitur a
malitia eorum qui habitant in ea ? Corrupta sunt ju-
menta, et volatilia, quia dixerunt : Non videbit
Deus (y) vias nostras. 5. (z) Pedes tui currunt, et
remissum reddunt te : quomodo præparaberis su-
per equis, et in terra pacis confidens tu ? quomodo
facies (a) in superbia Jordanis ? 6. Quia etiam fra-
tres tui, et domus patris tui, etiam ipsi perfide ego-
runt tecum, et ipsi clamarunt : a tergo tuo congre-
gati sunt ~ super te : ne credas eis ; quia loquen-
tur ad te bona. 7. Reliqui domum meam, dimisi

(s) Heb., amen. A., vere. (t) S., prædica. (u) A., Th., in exitibus. (x) A., S., pacti hujus. (y) A., et non inclinarunt. (z) A., in perversitate. S., in beneplacito. (a) A., prævaricatio. S., juramenta invicem. (b) Ambulantes. (c) A., quod excidi. (d) A., S., et vociferabuntur. (e) S., platearum. (f) A., S., altaria. (g) S., leves tu pro eis precationem, neque ores. (h) A., quare dilecto meo in domo mea ad faciendum cogitata multa, et carnem sanctam amovi a te, quia malitiæ, quia tunc exsultabis. (i) S., ad vocem multitudinis grandis. (k) Arsit ignis super eam. (l) A., S., infirmati sunt. (m) A., S., hi. (n) S., agnus pacificus, qui ducitur ad jugulationem. A., adsuetus. (o) S., corrumpamus ligno panem ejus, et decemus eum. (p) S., investigans. (q) A., S., judicium meum. (r), A., exercituum. (s) A., justus tu, Domine, quando judicio contendam adversus te. S., plus justus tu, Domine, si loquar ego adversus te ; verumtamen judicia loquar coram te. (t) A., iverunt. S., se extendentes faciunt fructum. (u) A., S., cognovisti me. (x) A., Th., sanctifica. S., discerne. (y) A., S., novissima nostra. (z) A., quia cum pedibus cucurreris, et fatigarunt te, et quomodo implicabis te cum equitibus intelligentibus. S., si cum pedibus dum currebas, defatigatus es, quomodo contendes cum equis, et in terra pacifica es sine sollicitudine ? (a) A., in elatione. S., quomodo visitabis in robore Jordanis ? quia adhuc et fratres tui, et domus patris tui rursus etiam ipsi ad expectandum te, quoque illi clamarunt post te, additi sunt : ne credas eis, si loquantur ad te bona.

hæreditatem meam : dedi (b) animam meam dilectam in manus inimicorum ejus. 8. Facta est mihi hæreditas mea ut leo in silva, dedit super me vocem suam : propter hoc odi eam. 9. Nonne spelunca hyænx hæreditas mea mihi? aut spelunca in circuitu ejus super eam? Ite, congregate omnes bestias agri, et veniant ad comedendum eam. 10. Pastores multi corruerunt vineam meam, (c) polluerunt (d) partem meam, dederunt portionem desiderabilem meam in desertum non pervium. 11. Posita est in corruptionem (e) perditionis. Propter me eversa est pernicie tota terra, quia non est vir, qui ponat in corde suo. 12. Super omnem exitum in deserto venerunt (f) ii qui vexant : quia gladius Domini comedet a (g) principio terræ usque ad principium terræ : non est pax omni carni. 13. Seminastis triticum, et spinas messuistis : (h) sortes (i) eorum non proderunt eis. Erubescite a (k) gloriatio vestra, (l) ab opprobrio coram Domino. 14. Quia hæc dicit Dominus de omnibus vicinis malis, qui tangunt hæreditatem meam, quam (m) distribui populo meo ✕ Israel : : Ecce ego (n) evellam eos ex terra eorum, et domum Judæ ejiciam ex medio eorum. 15. Et erit, postquam (o) ejecero eos, revertar (p) et miserebor eorum, (q) et habitare faciam eos unumquemque in hæreditatem suam, et unumquemque in terram suam. 16. Et erit, si (r) discendo didicerint viam populi mei ad dicendum in nomine meo, vivit Dominus, sicut docuerunt populum meum ad dicendum in Baal, etiam habitabunt in medio populi mei. 17. Si autem non (s) se converterint, et tollam illam gentem sublatione, et perditione, ✕ dicit Dominus :

Cap. XIII.— 1. Hæc dicit Dominus ✕ ad me : Vade, et posside tibi pallium lini, et pone illud super latus tuum, et per aquam non transibit. 2. Et possedi pallium juxta verbum Domini, et posui illud super latus meum. 3. Et factum est verbum Domini ad me ✕ repetitionis (i. e., iterum) : , dicens : 4. Sume pallium, ✕ quod possedisti : , quod super latus tuum, et surge, et vade ad Euphratem, et absconde illud ibi in foramine petrae. 5. Et ivi, et abscondidi illud in Euphrate, sicut præceperat Dominus mihi. 6. Et factum est post dies multos, et dixit Dominus ad me : Surge, vade ad Euphratem, et sume inde pallium, quod præcepi tibi, ut absconderes ibi. 7. Et abii ad Euphratem, et effodi, et sumsi pallium ex loco, quo (t) obrui illud ibi. Et ecce corruptum erat

✕ pallium : illud, (u) ut non aptum esset ne quidem ad aliquid. 8. Et factum est verbum Domini ad me, dicens : Hæc dicit Dominus : 9. Sic corruptam (x) contumeliam Judæ, et (x) contumeliam Jerusalem 10. multam, ✕ populum hunc malum : , eos, qui non querunt obedire verbis meis, ✕ (y) qui ambulat in rectitudine cordis ✕ sui mali : , et ambulat post deos alienos, ad colendum servitium eis, et ad adorandum eos : et erunt ut pallium hoc, quod non aptum erit ne quidem ad aliquid. 11. Quoniam sicut agglutinatum est pallium (z) ad latus hominis, ita agglutinavi ad me ✕ omnem domum Israelis : , et omnem domum Judæ, ✕ dicit Dominus : , ut esset mihi in populum nominatum, et in gloriationem, et in gloriam, et non exaudiverunt me. 12. Et dices ad populum verbum ✕ hoc : : Hæc dicit Dominus ✕ Deus Israelis : : (a) Omnis uter implebitur vino. Et erit, si dixerint ad te : Nonne cognoscendo non cognoscimus, quod omnis uter implebitur vino? 13. Etiam dices ad eos : Hæc dicit Dominus : Ecce ego repleturus sum omnes illos qui habitant in terra hac, et reges sedentes filios Davidis super throno + ejus : , et sacerdotes, et prophetas, + et Judam : , et omnes illos qui habitant in Jerusalem ebrietate : 14. Et dispergam eos, virum, (b) et fratrem ejus, et patres eorum, et filios eorum simul. Dicit Dominus : (c) Non concupiscam, et non parcam, et non miserebor a perditione eorum. 15. Audite, et auscultate, et non vos efferatis, quia Dominus locutus est. 16. Date Domino Deo nostro gloriam, antequam antequam (*) tenebrescat, et antequam offendant pedes vestri (d) super montes tenebrosos. Et expectabitis in lucem, (e) et ibi umbra mortis : et poentur in tenebris. 17. Si autem non audieritis ✕ hoc : , (f) latenter flebit anima vestra coram facie (g) contumeliæ, ✕ et lacrimando lacrimabitur : , et deducunt oculi vestri lacrimas : quia confractus est grex Domini. 18. Dicite regi, et (h) potentibus : Humiliamini, et sedete : quia sublata est de capite vestro corona gloriæ vestræ. 19. (i) Urbes, quæ ad austrum, inclusæ sunt, et non erat, qui aperiat. Transmigravit Juda, perfecit transmigrationem (k) retributionis. 20. Leva oculos tuos, + Jerusalem : , et vide venientes ab aquilone. D Ubi est grex, qui datus est tibi, oves (l) gloriæ tuæ? 21. Quid dices, cum (m) visitaverint te? Et tu docuisti eos (n) contra te doctrinas (o) in principium? Nonne dolores comprehendent te, ut mulierem pa-

(b) A., S., dilecta animæ meæ. (c) Conculcaverunt. (d) Hæreditatem meam. (e) A., S., luxit contra me. (f) A., prædones. S., corruptores. (g) Extremo. (h) A., datæ sunt eis sortes, et non proderunt. S., et hæreditabit non fidelia. (i) Vestræ. (k) A., proventibus vestris. (l) Reliqui, ab ira furoris Domini. (m) A., S., quam dedi sortes. (n) A., S., excerpam. (o) A., S., excerpsero. (p) A., S., et gratiam faciam eis. (q) A., et restituam. (r) MAΘONTEΣ MAΘΩΣIN, discentes didicerint. (s) A., S., audierint. (t) Quod abscondi. (u) A., non prosperabatur ne quidem ad aliquid. (x) A., superbiam. (y) S., qui præcincti incedunt in beneplacito cordis sui, eos, qui adhærescunt diis mendacibus. (z) A., lumbi viri. (c) A., omnis hydria et omnis laguncula. S., omnis crater. (b) A., ad. (c) S., non miserebor. (*) Sic iteratur in textu Syr. DRACH. (d) A., super montes nocturnos. (e) A., et ponet eam in umbram mortis. (f) A., in tenebris. (g) A., superbix. (h) A., dominatrici. S., dominæ. (i) S., urbes meridiei clausæ sunt. (k) Perfectam. (l) S., celebratæ tuæ. (m) S., examinaverit te; tu enim docuisti (n) S., illa super se adsuefecit principatum. (o) A., in caput.

rientem? 22. Et si dixeris in corde tuo: Quare occurrerunt mihi hæc? propter multitudinem iniquitatis tuæ detecta sunt (p) posteriora tua, ut illudantur calcanei tui. 23. Si mutabit Æthiops pellem suam, et pardus varietates suas, etiam vos poteritis bene facere, cum didiceritis mala. 24. (q) Et disseminavi (r) eos, ut stipulas, quæ feruntur a vento in desertum. 25. Hæc sors tua, pars ejus, quod (s) rebellabis adversus me, dicit Dominus. (t) Quia oblita es mei, et sperasti super mendaciis, 26. etiam ego detegam (u) posteriora tua super faciem tuam, et videbitur ignominia tua, 27. adulterium, et homicidium tuus, et (x) alienatio fornicationis tuæ. Super collibus, et in agris vidi abominationes tuas. Væ tibi, Jerusalem; (y) quia non mundata es post me usquequo adhuc.

1. Cap. XIV.—1. Et factum est verbum Domini ad Jeremiam de ✕ verbis: prohibitionis pluviae. 2. Luxit Judæa, et portæ ejus (z) vacuæ factæ sunt, et obtenebratæ sunt super terra: et clamor Jerusalem ascendit. 3. (a) Et magnates (b) ejus miserunt juniores suos post aquam: venerunt (c) super puteos, et non invenerunt aquam, reportarunt lagenas suas vacuas, ✕ erubuerunt, et pudore affecti sunt, et operuerunt caput suum: 4. (d) Et opera terræ defecerunt, quia non erat pluvia ✕ super terra. Erubuerunt agricolæ, operuerunt caput suum. 5. Et cervæ in agro pepererunt, et reliquerunt; quia non erat herba: 6. Onagri steterunt (e) super juga, attraxerunt ventum, ✕ ut draco: defecerunt oculi eorum, quia non erat scænum ab iniquitate populi. 7. Si peccata nostra steterunt contra nos, Domine, fac propter nomen tuum, quia multa (f) peccata nostra + coram te: tibi peccavimus. 8. (g) Expectatio Israelis, Domine, et salvabis in tempore malorum. Quare factus es, ut advena super terra, et ut (h) indigena divertens ad diversorium? 9. (i) Non eris, ut homo dormiens, (k) et ut vir, qui non potest salvare. Et tu in nobis es, Domine, et nomen tuum super nos invocatum est: (l) ne obliviscaris nostri. 10. Sic dicit Dominus populo huic: ✕ Ita: dilexerunt movere pedes suos, et non pepercerunt, et Deus non sibi complacuit in eis: nunc recordabitur iniquitatum eorum, ✕ et visitabit peccata eorum: 11. Et dixit Dominus ad me: Ne ores pro populo hoc in bonum: 12. quoniam, si jejunaverint, non exaudiam orationem eorum, et si obtulerint holocausta, et (m) sacrificium, non mihi complacebo in eis; quia in gladio, et in fame, et in

A morte ego consummabo eos. 13. Et dixi: (n) Ille, qui est, Domine, Domine, ecce prophetæ dicunt eis: Non videbitis gladium, et fames non erit in vobis; quia pacem (o) et verum dabo + super terra, etiam: in loco hoc. 14. Et dixit Dominus ad me: Falsa prophetæ prophetant super nomine meo: non misi eos, et non præcepi eis, neque locutus sum ad eos. Quia visiones mendaces, et divinationes, et (p) auguria, et proposita cordis sui ipsi prophetant vobis. 15. Propter hoc hæc dicit Dominus de prophetis, qui prophetant super nomine meo, et ego non misi eos, qui dicunt: Gladius, et fames non erit super terra hæc: In morte vehementis cruciatus, ✕ in gladio et: in fame (q) consumentur prophetæ ✕ illi: 16. et populus, quibus ipsi prophetant eis: et erunt projecti in plateis Jerusalem a facie famis et gladii, et non est, qui sepeliat eos, ✕ ipsi: et uxores eorum, et filii eorum, et filiæ eorum, et effundam super eos mala sua. 17. Et dices ad eos verbum hoc: Deducite ab (r) oculis vestris lacrimas nocte et die, et non cessent; quia fractione magna fracta est ✕ virgo: filia populi mei, et plaga dolorosa valde. 18. Si exeam in campum, et ecce occisi gladio: et si ingrediar in urbem, et ecce (s) dolor famis: quia propheta et sacerdos (t) abierunt in terram, quam non cognoverunt. 19. (u) Num reprobando reprobasti Judam, et a Sione recessit anima tua? Quare percussisti nos, et non est nobis sanatio? Expectavimus pacem, et non fuerunt bona, tempus sanationis, et ecce turbatio. 20. Cognovimus, Domine, peccata nostra, ✕ et: iniquitates patrum nostrorum; quia peccavimus coram te. 21. (x) Abstine propter nomen tuum, (y) ne perdas thronum gloriæ tuæ. Recordare: (z) ne irritum facias testamentum tuum, quod nobiscum. 22. Num est in idolis gentium, qui pluere faciat? Et si cælum dabit satietatem suam, nonne tu es ✕ ipse Dominus Deus noster: Et expectamus te, quia tu fecisti omnia hæc.

Cap. XV.—1. Et dixit Dominus ad me: Si steterit Moses, et Samuel ante faciem meam, non est anima mea + ad eos: Populum hunc emitte ✕ ab ante faciem meam: et exeant. 2. Et erit, si dixerint ad te: Quo egrediemur? etiam dices ad eos: Hæc dicit Dominus: Qui ad mortem, ad mortem, et qui ad gladium, ad gladium, et qui ad famem, ad famem, et qui ad captivitatem, ad captivitatem. 3. Et ulciscar super eos quatuor species, dicit Dominus, gladium ad jugulationem, et canes ad dilaceratio-

(p) A., S., fimbriæ tuæ, polluti sunt tali tui. (q) A., S., et dispergam eos velut stipulam. (r) Vos. (s) A., mensuræ tuæ a me. (t) Sicut. (u) A., S., fimbrias tuas. (x) A., cogitatio fornicationis tuæ. S., abominatio fornicationis tuæ. (y) A., non enim te mundasti post me unquam adhuc. (z) A., infrinatæ sunt. S., ceciderunt. (a) A., et maximi eorum miserunt minores. (b) Eorum. (c) Super colles. (d) S., propter terram vicini sunt. (e) S., recte ad attrahendum ventum, sicut sirenes. (f) A., S., aversiones. (g) S., expectatio Israelis. (h) A., Th., proficiscens in via. (i) S., quare fuisti. (k) Aut. (l) A., S., ne dimittas nos. (m) A., oblationem. Hebr. munus. (n) Hebr. ahah Domine. S., o, Domine. (o) A., S., et veritatem. (p) A., delirium. S., vanitas. (q) Morientur. (r) A., oculi mei. (s) A., infirmi fame. (t) S., circumverunt. (u) A., num ejiciendo ejecisti Judam. (x) A., ne protrahas. S., ne irascaris. (y) A., S., ne contempnas. (z) A., ne irritum facias pactum tuum.

nem, et volucres cœli, et bestias terræ ad cibum, et ad corruptionem. 4. Et tradam eos (a) in angustias omnibus regnis terræ propter Manassem filium Hezecia regem Judæ, pro omnibus, quæ fecit in Jerusalem. 5. Quis parcat super te, Jerusalem? et quis contristabitur super te? aut quis revertetur, ✕ interrogabit: in pacem tuam? 6. Tu indignata es me, dicit Dominus: retrorsum ibis. Et extendam manum meam super te, et corrumpam te, (b) et non amplius dimittam eos: 7. (c) et dispergam eos in dispersione, in portis (d) populi mei stirpe succisi sunt: perdiderunt populum meum (e) propter malitias suas, ✕ et non reversi sunt: 8. multiplicatæ sunt ✕ super me: viduæ eorum plus quam arena maris: induxi ✕ eis: super matrem adolescentium (f) miseriam in meridie: injeci super eam repente (g) tremorem et festinationem. 9. Vacua facta est, quæ parit septem: perturbata est anima ejus: occidit sol ei, cum adhuc medius dies; erubuit, et probrum passa est: reliquos eorum in gladium dabo coram inimicis eorum, dicit Dominus. 10. Væ mihi ego, mater mea, qualem genuisti me virum (h) judicantem, ✕ et virum: (i) dicentem iudicium omni terræ? (k) Non profui, et non profuit mihi nec quisquam. (l) Robur meum defecit in iis, qui maledicunt mihi. 11. Fiat, Domine, cum (m) ipsi prospere agunt ✕ in bonum. Si non steti coram te in tempore malorum eorum, et in tempore afflictionis + eorum in bona: adversus inimicum. 12. (n) Si cognoscetur (o) ferrum, et operimentum æris robur tuum? 13. Et thesauros tuos in direptionem dabo, commutationem propter omnia peccata tua, et in omnibus terminis tuis. 14. Et servire te faciam inter inimicos tuos, in terra, quam non novisti: quia ignis accensus ex furore meo, super vos ardebit. 15. ✕ Tu novisti, Domine: recordare mei, et visita me, (p) et impunem dimitte me ab his, qui persequuntur me: non in longanimitatem ✕ tuam suscipias me. Scito, quod accepi pro te opprobrium 16. ab his, (q) qui prævaricati sunt in sermones tuos: consumma eos. Et erit verbum tuum mihi in gaudium, et in lætitiā cordis mei; quia invocatum est nomen tuum super me, Domine ✕ Deus: omnipotens. 17. Non sedi in consessu eorum, cum ludunt, sed (r) erubui a facie manus tuæ.

A Seorsim sedebam, quia (s) amaritudine repletus sum. 18. (t) Quare qui affligunt me, invalescunt super me? Plaga mea dura: unde sanabor? dum fit, facta mihi est, ut aqua mendax, cui non est fides. 19. Propter hoc hæc dicit Dominus: Si te convertas, et restitutum te, ante faciem meam stabis. Et si educas pretiosum (u) ab eo, qui non dignus est, quasi os meum eris. Et revertentur ipsi ad te, et tu non reverteris ad eos. 20. Et dabo te populo huic, ut murum æris munitum, et bella-bunt adversus te, et non poterunt adversus te, quia tecum sum ad salvandum te, 21. et ad eripiendum te, ✕ dicit Dominus, et eripiam te: ex manu malorum, ✕ et redimam te: ex manu (x) corruptorum.

B Cap. XVI. — 1. Dicit Dominus Deus Israelis: (y) Et tu ✕ ne capias tibi uxorem, 2. et: non gignetur tibi filius, neque filia in loco hoc. 3. Quia hæc dicit Dominus de filiis et filiabus, qui nascuntur in loco hoc, et de matribus eorum, quæ pepererunt eos, et de patribus eorum, qui genuerunt eos in terra hac: 4. In morte vehementis cruciatus morientur: non plangentur, neque sepelientur: in ludibrium super facie terræ erunt: in gladio cadent, et in fame consumentur: et erunt cadavera eorum in cibum volucribus cœli, et (z) bestiis terræ. 5. (a) Hæc dicit Dominus: Ne ingrediaris (b) in turmam eorum, neque abeas ad plangendum, neque luceas eos: quia removi pacem meam a populo hoc (c), dicit Dominus, ✕ misericordiam, et commiserationem: 6. et morientur grandes et parvi in terra hac, non sepelientur: neque plangent super eis, neque facient incisas, neque (c) radent, ✕ neque deslebeunt eos, non sepelientur: 7. neque frangetur panis in luctu eorum in consolationem super mortuo: non potabunt eum calice consolationis super patre ejus, et matre ejus. 8. In domum convivii non ingredieris, ut sedeas cum eis ad edendum, et ad bibendum. 9. Quia hæc dicit Dominus virtutum Deus Israelis: Ecce ego irritam facio de loco hoc coram oculis vestris, et in diebus vestris, vocem gaudii, et vocem lætitiæ, vocem sponsi, et vocem sponsæ. 10. Et erit, quando annuntiaveris populo huic omnia verba hæc, et dixerint ad te: Quare locutus est Dominus super nos omnia mala magna hæc?

(a) A., in cribrationem. S., in unum (errorem hic suspicor). (b) A., lassus sum consolationem accipere. Et dispergam eos. S., lassus sum eo quod transfero. (c) Et dispergam eos in desertum. (d) Terræ. (e) A., S., a viis suis. (f) S., vastatores. (g) S., civitatem et festinationes. (h) A., litis. (i) A., sine utilitate. (k) Non sceneravi, nec scenerarunt mihi. (l) Quisque maledicit mihi, dicit Dominus. (m) Si non si residuum tuum erat mihi in bonum, si non occurri tibi in tempore malorum. (n) A., numquid consociabitur. S., numquid nocebit. (o) A., ferrum ferro ab aquilone, et æs? Robur tuum, et thesauros tuos in direptionem dabo, non in commutatione. S., ferrum ferro ab aquilone, et æs? Robur tuum, et thesauros tuos in prædam dabo pro nihilo. (p) A., S., fac nobis vindictam. (q) A., inventi sunt sermones tui, et comedi eos, et factum est verbum tuum mihi in gaudium. S., inventi fuerunt sermones tui alimentum mihi, et factum est verbum tuum mihi in gaudium. (r) A., et superbivi a facie manus tuæ. S., et lætatus sum propter manum tuam. (s) A., S., robore. (t) S., quare fuit dolor meus constans, et plaga mea sine curatione, non passa est moram ad accipiendum curationem. (u) A., ab obscæno. S., a mendico obscæno. (x) A., validorum. (y) A., S., et factum est verbum Domini ad me, dicens. (z) A., Th., animalibus. (a) Reliqui, quoniam hæc. (b) A., ad domum epulationis eorum. (c) Repetitio textus Syriaci. DRACH. c) A., glabrabunt se.

Quæ iniquitas nostra, et quod peccatum nostrum, quod peccavimus coram Domino Deo nostro? 11. Et dices ✕ ad eos : Pro eo quod dereliquerunt patres vestri me, dicit Dominus, et abierunt post deos alienos, et coluerunt servitium eis, et adoraverunt eos, et me dereliquerunt, et legem meam non custodiverunt : 12. et vos male egistis ✕ ad faciendum : plus quam patres vestri. Et ecce vos ambulatis unusquisque post (d) ea, quæ placent cordi vestro malo, ut ne obediatis mihi. 13. Et abjiciam vos ex terra hac in terram, quam non novistis vos, et patres vestri, et coletis servitium ibi diis aliis ✕ die et nocte ;, (e) qui non dabunt vobis misericordiam. 14. Propter hoc ecce dies veniunt, dicit Dominus : et non dicent amplius, vivit Dominus, qui eduxit filios Israelis ex terra Ægypti; 15. sed vivit Dominus, qui eduxit ✕ et ducit : filios Israelis ex terra aquilonis, et ex omnibus regionibus, quo expulsi sunt ibi. Et revertar stare faciam eos in terra sua, quam dedi patribus eorum. 16. Ecce ego mitto pisces multos, dicit Dominus, et piscabuntur eos, et post hæc mittam venatores multos, et venabuntur eos desuper omni (') monte, et desuper omni colle, et de cavernis petrarum : 17. quia oculi mei super omnes vias eorum, ✕ ubi se abscondiderunt a facie mea ;, et non sunt absconditæ iniquitates eorum ab ante oculos meos. 18. Et retribuam primum duplices injustitias eorum, et peccata eorum, in quibus polluerunt terram meam in cadaveribus abominationum suarum, et (f) in iniquitatibus suis, in quibus impleverunt hæreditatem meam. 19. Domine, robur meum, (g) et auxilium meum, et refugium meum in die malorum, ad te gentes venient ab extremo terræ, et dicent, quod idola falsa possederunt patres nostri, et non est in eis utilitas. 20. Si faciet sibi homo deos, et ipsi non sunt Dii? 21. Propter hoc ecce ego ostendam eis (h) in tempore hoc manum meam, et robur meum notum faciam eis, et scient, quod nomen mihi Dominus.

Cap. XVII. — 1. ✕ Peccatum Judæ scriptum est (i) in ferro in onycha adamantina, sculptum (k) super pectore cordis eorum, et super cornibus altarium eorum. 2. Cum recordati fuerint filii eorum altarium suorum, et plantariorum suorum, super ligno frondoso, et super collibus excelsis. 3. Et montes in agro, robur tuum, et omnes thesauros tuos in direptionem dabo, et excelsa tua propter

A peccata tua in omnibus finibus tuis. 4. Et relinqueris (l), et deprimeris ab hæreditate tua, quam dedi tibi, (m) et ascendere faciam te in inimicis tuis in terra, quam non nosti : quia ignis ascensus in furore meo, usque in sæculum ardebit ;. 5. Hæc dicit Dominus : Maledictus homo, cui spes est super hominem, (n) et firmabit carnem brachii sui, et a Domino discedet cor ejus. 6. Et erit ut myrica agrestis (o) in deserto, et non videbit, cum venient bona : et habitabit (p) inter herbas salsas in deserto terræ salsæ, quod non habitatur. 7. Et benedictus homo, qui confidit super Domino, et erit Dominus spes ejus. 8. Et erit ut lignum (q) fertile super aquas, et super humorem mittet radices suas : et non timebit, cum venerit æstus, et erunt in eo rami umbrosi in anno, qui sine pluvia, non timebit, et non cessabit faciens fructus. 9. (r) (s) Profundum cor plus quam omnia : et (t) homo est, et quis cognoscet eum? 10. Ego Dominus (u) numerans corda, et probans renes, ad dandum univocum secundum vias ejus, et secundum fructus studiorum ejus. 11. Dedit vocem perdix, (x) congregavit, quæ non peperit, faciens divitias suas cum judicio : in dimidio dierum ejus relinquent eum, et in extremo suo erit (y) stultus. 12. Solium gloriæ elevatum ✕ a principio, locus : sanctuarii nostri, 13. exspectatio Israelis, Domine, omnes, qui dereliquerint te, erubescunt : (z) qui recesserint, super terra scribentur ; quia dereliquerunt (a) fontem ✕ aquarum : viventium, Dominum. 14. Sana me, Domine, et sanabor : salva me, et salvabor : quia (b) gloriatio mea es. 15. Ecce ipsi dicunt ad me : Ubi est verbum Domini, veniat ✕ nunc ;. 16. Ego autem (c) non defessus sum, adhærescens post te, et diem hominis non desideravi : tu scis. Quæ egrediuntur per labia mea, ante faciem tuam sunt. 17. Ne sis mihi (d) in alienationem, cum parcis ✕ tæ : mihi in die malo. 18. Erubescant, qui persequuntur me, et non erubescam ego : paveant illi, et non paveam ego : induc super eos diem malum : fractione dupla frange eos. 19. Hæc dicit Dominus ad me : Vade, et sta in portis filiorum populi tui, in quibus ingrediuntur + in eis ; reges Judæ, et in quibus egrediuntur in eis, et in omnibus portis Jerusalem : 20. et dices eis : Audite verbum Domini, reges Judæ, et omnis Judæa, et omnes ii qui habitant in Jerusalem, ii qui ingrediuntur in portis his. 21. Hæc dicit Dominus : Custodite animas vestras,

(d) A., perversitatem cordis sui. (e) A., ubi non dabo vobis gratis. (') Ante vocem monte legitur in textu Syriaco ܡܢ ܗܘܪܝܢ, colle. Sed delendum haud dubitamus. Norberg vero vertit, *desuper omne colle monte*, non animadvertens mox sequi, et *desuper omni colle*. Cf. Textus Hebr. et LXX Græcæ. DRACH. (f) A., S., abominationum suarum. (g) A., S., et fortitudo mea. (h) A., Th., una vice hac. (i) In stylo. (k) A., S., super tabula cordis eorum. (l) Sola. (m) S., et subijciam te. (n) A., et ponet carnem brachii sui. (o) A., in æquo loco. S., in Arabia. (p) A., inter excisum. S., in siccitate. Th., in foveis. (q) A., plantatum super aquas. (r) Grave. (s) A., curvum. (t) S., vir autem quis est, qui cognoscat illud? (u) A., investigans. (x) A., coacervavit. (y) A., liquescens. Heb. Nabal ܢܒܐܠ *desipiens*. (z) S., et increduli super terra scribentur. (a) S., scaturiginem aquæ viventis. (b) A., laus mea. (c) S., non detentus factus sum a malitia post te. (d) A., S., pavori : spes mea tu.

et ne gestetis sarcinas in die sabbatorum, neque egrediamini portis Jerusalem : 22. neque educatis sarcinas e domibus vestris in die sabbatorum, et omne opus non facietis : et sanctificate diem sabbatorum, sicut præcepi patribus vestris : et non audiverunt, nec inclinaverunt (e) aures suas, 23. et obduraverunt collum suum + plus quam patres eorum ;, ne audirent me, et ne acciperent disciplinam. 24. Et erit, si audiendo audieritis me, dicit Dominus, ut non inferatis sarcinas per portas urbis hujus in die sabbatorum, et ad sanctificandum diem sabbatorum, ut non faciatis in eo omne opus ; 25. etiam ingredientur per portas urbis hujus reges, et principes sedentes super solio Davidis, et vecti super curribus et equis suis, et principes eorum, (f) viri Judæ, etiam illi qui habitant in Jerusalem, (g) et habitabitur urbs hæc in sæculum. 26. Et venient ex urbibus Judæ, et ex circuitibus Jerusalem, et ex terra Benjamin, et ex (h) planitie, et ex monte, et ex ea, quæ ad meridiem, ferentes holocausta, et (i) thymiamata, et (k) manna, et thus, et afferentes (l) laudem in domum Domini. 27. Et si non audieritis me, ad sanctificandum diem sabbatorum, ut ne gestetis sarcinas, et ingrediamini in portis Jerusalem in die sabbatorum, etiam accendat ignem in portis ejus, et devorabit (m) plateas Jerusalem, et non exstinguetur.

CAP. XVIII. — 1. Verbum, quod factum est ad Jeremiam a Domino, dicens : 2. Surge, et descende in domum (n) figuli, et ibi audies verba mea. 3. Et descendi in domum figuli, et ecce ipse faciebat opus (o) super lapidibus : 4. et cecidit lagena, quam ipse faciebat ✕ in luto : in manibus (p) suis : et rursus fecit eam lagenam alteram, ut placuit (q) coram eo facere. 5. Et factum est verbum Domini ad me, dicens : 6. Si, quemadmodum figulus hic, non potero facere vos, domus Israelis, ✕ dicit Dominus? : Ecce sicut lutum ✕ in manibus figuli, ita : vos estis in manibus meis, ✕ domus Israelis? . 7. (r) Ad summam loquar super gentem, aut super regnum (s) ad tollendum eos, ✕ et ad destruendum ;, et ad perdendum. 8. Et revertetur gens illa a malis eorum, quæ locutus sum super ea : etiam (t) agam pœnitentiam pro malis, quæ cogitavi facere eis. 9. Et (u) ad summam loquar super gentem, et super regnum, ut ædificetur denuo, et ut plantetur : 10. et facient mala coram me, ut ne audiant vocem meam : etiam (x) agam pœnitentiam

A pro bonis, quæ locutus sum facere eis. 11. Et nunc dic ad viros Judæ, et ad eos, qui habitant in Jerusalem, ✕ dicens : Ita dicit Dominus : : Ecce ego creo super vos mala, et cogito super vos cogitationem. Revertatur igitur unusquisque a via sua mala, et pulchriora facite studia vestra, ✕ et vias vestras? . 12. Et dixerunt : (y) Viriliter agemus; quia post aversiones nostras ibimus, et unusquisque ea, (z) quæ placent cordi ejus malo, faciemus. 13. Propter hoc hæc dicit Dominus : Interrogate nunc in gentibus, quis audivit talia horribilia, quæ fecit valde virgo Israelis? 14. (a) Num deficient a petra ubera, aut nix a Libano? aut declinabit aqua violenter abducta vento? 15. Quia oblitus sunt mei populus meus : in vanum adoluerunt, (b) et infirmabuntur in viis suis funiculi sempiterni, ad incedendum in semitis, quibus non est via ad iter, 16. ad ponendum terram suam in exitium et sibi- lum sempiternum. Omnes ii qui transeunt super ea obstupescunt, et commovebunt caput suum. 17 (c) Sicut ventum æstus, dispergam eos ante faciem inimicorum suorum : ✕ (d) cervicem, et non faciem? ostendam eis in die perditionis eorum. 18. Et dixerunt : Venite, cogitemus super Jeremiam cogitationem ; quia non peribit lex a sacerdote, et consilium a (e) prudente, et sermo a propheta. Venite, et percutiamus eum in lingua, ✕ et non : audiemus omnes sermones ejus. 19. Exaudi me, Domine, et exaudi vocem (f) juris mei. 20. Si retribuuntur mala pro bonis ; (g) quia locuti sunt simul (h) iudicium + super animam meam, et ponere in caput suum (i. e. punire semet ipsos), occurrerunt? . Recordare mei, cum steti ante faciem tuam, ad loquendum pro eis bona ad avertendum furorem tuum ab eis. 21. Propter hoc da filios eorum in famem, et (i) congrega eos in manum gladii. Fiant uxores eorum sine liberis, et viduæ : et viri eorum sint occisi morte, (k) et juvenes eorum cadentes in gladio in bello. 22. Fiat clamor in domibus eorum; ✕ quia : adduces super eos latrones subito, quoniam (l) fuit eis verbum ad capiendum me, et laqueos abdidit super me. 23. Et tu, Domine, novisti omne consilium eorum, quod super me in mortem : (m) ne mundes iniquitates eorum, et peccata eorum ab ante faciem tuam ne deleas. (n) Fiat infirmitas eorum coram te : in tempore furoris tui fac in eis.

CAP. XIX. — 1. Tunc dixit Dominus ad me : Vade,

(e) Aurem. (f) Principes. (g) A., et habitabit. (h) A., limite. S., profundo. (i) A., sacrificium et oblationem. (k) MANNA [Lege, manaa. Videsis quæ adnotavimus supra ad textum Græcum. Drach.] (l) S., pro laude. (m) ΑΜΦΟΔΑ, plateas. A., S., palatia. (n) A., figuli. (o) A., super rota. S., super organo. (p) A., figuli. (q) A., in oculis ejus. (r) A., S., subito. (s) Ad eradicandum. (t) A., acquiescam. (u) A., subito. S., statim. (x) A., acquiescam. (y) A., resecta spes, quia post cogitationes nostras. (z) A., perversitatem. (a) A., num derelinquetur a Libano forti suffectura nix? si deficient aquæ alienæ frigidæ, fluentes deorsum? S., num deficient a petra uberum nix Libani? aut tollentur rivi aquarum alienarum frigidarum? (b) S., et impingent in viis suis, in semitis sempiternis ad eundem. (c) A., sicut ventus orientalis. (d) A., dorsum. (e) A., S., sapiente. (f) A., adversariorum meorum. (g) A., et foderunt foveam animæ meæ. S., quia foderunt corruptionem. (h) Verba. (i) A., prosterne. (k) A., et electi. (l) A., foderunt foveam, subigent me. (m) A., ne expies iniquitatem eorum. (n) A., sicut coram facie tua.

et compara (o) lagunculam consertam testæ : et adduces ex senioribus populi, et ex senioribus sacerdotum : 2. et exhibis (p) ad sepulcrum filiorum filiorum eorum, quod eat ante portas portæ Harsith : et lege ibi omnia verba hæc, quæ locutus fuero ad te ; 3. et dices eis : Audite verbum Domini, reges Judæ + et viri Judæ ;, et ii qui habitant in Jerusalem. Hæc dicit Dominus ✕ virtutum ; Deus Israelis : Ecce ego adduco mala super locum hunc, ut omnis, qui audierit ea, tinniant aures ejus : 4. ✕ his : quod dereliquerunt me, et alienum fecerunt locum hunc, et adoluerunt in eo diis alienis, quos non noverunt ipsi, et patres eorum : et reges Judæ impleverunt locum hunc sanguinibus innocentibus, 5. et ædificarunt (q) excelsa Baali, ad comburendum filios suos in igne, ✕ holocaustum Baali : : quæ non præcepi, neque dixi, nec (r) cogitavi in corde meo. 6. Propter hoc ecce dies veniunt, dicit Dominus, et non vocabitur loco huic (s) amplius Thapheth, et vallis filii Nom, sed vallis inactionis. 7. (t) Et exstirpabo consilium Judæ, + et consilium ; Jerusalem in loco hoc : et prosternam eos in gladio coram inimicis eorum, et in manu quærentium animas eorum : et dabo mortuos eorum in cibum volucribus cæli, et bestiis terræ : 8. et ponam urbem hanc (u) in exitium, et in sibilum : omnis, qui transit super ea, (x) contristabitur, et sibilabit pro omni plaga ejus. 9. Et (y) edent carnes filiorum suorum, et carnes filiarum suarum : et unusquisque carnem proximi sui comedent (z) in angustia, et in ambitu prælii (i. e. *obsidione*), quo circumdabant eos inimici eorum, ✕ et quærentes animam eorum :. 10. Et conteres lagunculam coram oculis virorum egredientium tecum, 11. et dices ad eos : Hæc dicit Dominus virtutum : Sic conteram populum hunc, et urbem hanc, ut conteritur (a) lagena testæ, quæ non poterit sanari amplius, ✕ et in Thapheth sepelientur, eo quod non sit locus, ut sepeliantur :. 12. Sic faciam loco huic, dicit Dominus, et habitantibus in eo, ad dandum urbem hanc, (b) ut terram corruentem. 13. Et erunt domus Jerusalem, et domus regis Judæ, sicut locus, qui corrui, + omnes domus, domus regum Judæ, ut locus Thaphethi ;, propter (c) immundities, quas fecerunt in omnibus domibus, in quibus adoluerunt super tectis eorum omni militiæ cæli, et libaverunt libamina diis alienis. 14. Et venit Jeremia ex (d) domo ruinæ, quo miserat eum Dominus illuc, ad prophetandum : et stetit in atrio domus Domini, et dixit ad omnem

A populum : 15. Hæc dicit Dominus ✕ virtutum Deus Israelis : ; Ecce ego induco super (e) urbem hanc, super omnes urbes + et pagos ejus : omnia mala, quæ locutus sum super eam ; quia indurarunt cervicem suam, ne audirent verba mea.

CAP. XX. — 1. Et audivit Pashor sacerdos filius Amariæ, et hic erat constitutus præfectus domus Domini, Jeremiam prophetantem sermones hos. 2. Et percussit eum Pashor Jeremiam prophetam, (f) et conjecit eum (g) in cataractam, quæ erat in porta (h) Benjamin (i) superiori, quæ erat in domo Domini. 3. ✕ Et fuit in crastinum ;, et eduxit Pashor Jeremiam ex cataractis. Et dixit ei Jeremia : Non Pashor vocavit Dominus nomen tuum, sed Demigrantem ✕ a circuitu :. 4. Quia hæc dicit Dominus : Ecce ego do te in migrationem cum omnibus amicis tuis : et cadent in gladio inimicorum suorum : et oculi tui videbunt : + et te ; et omnem Judam dabo in manus regis Babylonis : et migrare facient eos ✕ in Babylonem ;, et discident eos in gladio. 5. Et dabo fortitudinem urbis hujus, et omnes labores ejus, et omnem honorem ejus ;, et omnes thesauros regis Judæ dabo in manus inimicorum suorum, ✕ et diripient eos ;, et ducent eos in Babylonem. 6. Et tu Pashor, et omnes habitantes in domo tua, ibitis in captivitatem, et in Babylonem venies, et ibi morieris, et ibi sepelieris tu, et omnes amici tui, quibus prophetasti falsa. 7. (k) Decepisti me, Domine, et deceptus sum : apprehendisti, et potuisti : factus sum in derisionem, totum diem (l) consumsi illusus : 8. (m) quia verbo amaro meo ridebo, (n) prævaricationem et miseriam invocabo, quia factus est sermo Domini mihi in opprobrium, et in derisum toto die. 9. Et dixi : Non (o) nominabo (p), nec loquar amplius super nomine ejus. Et factus est ✕ in corde meo : quasi ignis ardens, (q) inflammatus in ossibus meis, (r) et dissolutus sum undique, et ferre non possum ; 10. quia audivi vituperium multorum congregatorum ex circuitu (s) : (t) Congregamini, et congregemur super eum omnes viri amici ejus : observate mentem ejus, si decipietur, et prævalebit ei, et sumemus vindictam nostram ab eo. 11. Et Dominus mecum, (u) ut bellator potens virtute. Propter hoc (x) persecuti sunt, et intelligere non potuerunt : erubuerunt admodum, quia non intellexerunt ignominias suas, quæ in sæculum non tradentur oblivioni. 12. Domine ✕ virtutum ;, (y) probans (z) justa, intelligens renes et corda, videam ultionem, quæ a te ex eis ; quia ad te revelavi (s)

(o) A., urnam intorsionis. (p) A., S., ad vallem filii Hinnom. (q) S., altaria. (r) A., S., ascenderunt. (s) Dicit Dominus. (t) A., et tabefaciam. S., et discindam. (u) In sterile. (x) S., hæsitabit. (y) A., comedere faciam eos. (z) A., in afflictione. (a) A., vas figuli. (b) S., sicut Thapheth. (c) Pollutionem. (d) Thaphethi. (e) Jerusalem. (f) Et dedit eum. (g) S., in domum tormentorum. (h) Domus, quæ conjuncta. (i) S., ei, quæ superius. (k) A., pellexisti me, Domine, et pellectus sum. (l) A., quicumque irridet mihi. S., quicumque confringit me. (m) A., quia ex multitudine loquar, et vociferabor iniquitatem, et prædam vocavi. (n) Quia jam pridem promulgo, aut iniquitatem, aut miseriam clamo. (o) A., S., recordabor. (p) Nomen Domini. (q) A., S., arcatus. (r) Et fatigatus sum tolerare, nec potero. (s) Qui dicunt. (t) A., annuntiate, et annuntiabimus illud : Omnes homines pacifici mei, observantes latus meum. S., qui dicunt : Loquimini, et divulgabimus illud, viri, pacifice agentes erga me, observantes costas meas. (u) A., sicut fortis robuste agens. (x) S., persequentes me rei fient, et infirmaluntur. (y) S., scrutator justus. (z) A., justum. (a) A., S., causam meam.

defensionem meam. 13. Dicite Domino, laudate eum ✕ (b) Dominum ; quia liberavit animam pauperis ex manu malefactorum. 14. Maledictus dies, in quo natus sum; dies, in quo peperit me mater mea, non sit (c) (d) benedictus. 15. Maledictus homo, qui nuntiavit patri meo, dicens : Natus est tibi ✕ filius; masculus, (e) lætificando ✕ lætificans eum. 16. Et sit homo ille, ut urbes, quas eradicavit Dominus + in furore ; et non (f) eum pœnituit : audiat clamorem in matutino, et ululatum ✕ in tempore meridiei ; 17. (g) quia non occidit me in utero, et facta est mihi mater mea sepulcrum meum, et uterus conceptionis æternæ. 18. Quare hoc ex utero egressus sum, ad videndum labores, et dolores, et facti sunt in pudore dies mei?

CAP. XXI. — 1. Verbum, quod factum est ad Jeremiam a Domino, cum misit ad eum rex Sedecia Pashor sacerdotem filium Melchiæ, et Sophoniam filium Maasiæ, dicens : 2. Interroga pro nobis Dominum; quia ✕ Nabuchodonosor rex Babylonis (h) surrexit super nos; si forte faciat Dominus nobiscum ; secundum omnia mirabilia sua, et abeat a nobis? 3. Et dixit Jeremia ad eos : Ita dicetis ad Sedeciam : 4. Hæc dicit Dominus ✕ Deus Israelis : Ecce ego avertō arma bellica, ✕ quæ in manibus vestris ; quibus vos eis pugnatis ✕ super regem Babylonis ; et cum Chaldæis, (i) qui concluderunt vos extra murum ; ✕ (k) et congregabo eos ; in medio urbis hujus, 5. et pugnabo ego contra vos in manu extensa, et in brachio (l) excelso cum furore, et ira, et irritatione magna. 6. Et percutiam omnes habitantes in urbe hac, homines et jumenta (m) in morte magna, et morientur. 7. Et post hæc, ita dicit Dominus, tradam Sedeciam regem Judæ, et servos ejus, et populum, (n) qui relictus fuerit in urbe hac a morte, et a gladio, et a fame ✕ in manum Nabuchodonosoris regis Babylonis, et ; in manus inimicorum eorum, ✕ et in manus ; eorum, qui quærunt animas eorum, (o) et concident eos in ore gladii. Non parcam super eis, ✕ neque miserebor eorum ; nec clementia utar in eos. 8. Et ad populum hunc dices : Hæc dicit Dominus : Ecce ego dedi ante faciem vestram viam vitæ, et viam mortis. 9. Qui sederit in urbe hac, morietur in gladio, et (p) in fame, ✕ et morte : et qui egressus fuerit, ut se tradat Chaldæis, qui (q) circumdederunt vos, vivet, et erit ✕ ei ; anima ejus (r) in spoliū, + et vivet. 10. Quia obfirmavi faciem meam super urbem hanc in mala, et non in bona, ✕ dicit Dominus ;. In manus regis Babylonis tradetur, et comburet eam in igne. 11. (s) Domus regis

A Judæ, audite verbum Domini, 12. domus Davidis : hæc dicit Dominus : Judicate in matutino judicium, + et dirigite ;, et liberate direptum e manu ejus, (t) qui injuria afficit eum, ut ne accendatur, ut ignis, ira mea, et ardebit, et non erit, qui exstinguat a facie injustitiæ studiorum ✕ vestrorum ;. 13. Ecce ego ad te habitantem in profundo (u) Sor, in planitie, dicit Dominus, qui dicitis : Quis terrebis nos, aut quis ingredietur in habitaculum nostrum? 14. ✕ Et visitabo super vos secundum studia mala vestra, dicit Dominus ;. Et accendam ignem in silva ejus, et devorabit omnia in circuitu ejus.

Cap. XXII. 1. Hæc dicit Dominus : + Vade, et ; descende in domum regis Judæ, et loqueris ibi verbum hoc, 2. et dices : Audi verbum Domini, rex Judæ, qui sedes super solio Davidis, tu, et servi tui, et populus tuus, et ingredientes in portis his . 3. Hæc dicit Dominus : Facite judicium, et justitiam: et liberate direptum ex manu afficientis injuria eum : et peregrinum, et pupillum, et viduam ne opprimatis : neque impie agatis : et sanguinem innocentem ne effundatis in loco hoc. 4. Quoniam si faciendo feceritis verbum hoc ; etiam ingredientur in portis domus hujus reges sedentes Davidi super solio ejus, et vecti super curribus, et equis, ipse (x) et servi ejus, et populus ejus. 5. Si autem non feceritis verba hæc, per me juravi, dicit Dominus, quod in solitudinem erit domus hæc. 6. Quia hæc dicit Dominus super domo regis Judæ : Galaad, tu mibi principium Libani, nisi posuero te solitudinem, urbes, quæ non habitantur : 7. (y) et sanctificabo super te delentes virum, et securim ejus : et præcident selectas cedrorum tuarum, et projicient in ignem. 8. Et transibunt gentes multæ super urbem hanc, et dicent unusquisque ad proximum suum : Quare fecit Dominus sic urbi magnæ huic? 9. Et dicent : Pro eo quod dereliquerunt fœdus Domini Dei sui, et adorant deos (z) alienos, et coluerunt servitium eis. 10. Ne defleatis mortuum, neque lamentemini eum : deflete in fletu eum, qui egreditur, quia non revertetur amplius, nec videbit terram patriæ suæ. 11. Quia hæc dicit Dominus super Salum filio Josiæ, regnante pro Josia patre ejus, qui egressus est ex loco hoc : non revertetur illuc amplius ; 12. quia in loco, quo transtulerunt eum, ibi morietur, et terram hanc non videbit amplius. 13. O qui ædificat domum suam non cum justitia, et cœnacula sua non in judicio : (a) apud proximum suum operatur gratis, et mercedem ejus non reddet ei. 14. ✕ Qui dicit ; : Ædificasti tibi met ipsi domum (b) commensuratam, et cœna-

(b) Eum. (c) A., S., benedicta. Heb. benedictus. (d) Dignus præcibus. ΕΠΕΥΚΤΗ, desiderabilis. (e) A., lætificando lætificavit eum. (f) A., acquievit. (g) A., qui non morte affecit me ab utero. (h) A., S., pugnatus. (i) Qui circumdant vos bello. (k) Et introducam. (l) Forti. (m) A., in pestilentia. (n) A., et eos, qui relictus fuerint in urbe hac a pestilentia. (o) A., et percutiet eos. (p) A., in pestilentia. (q) A., continentes super vos. (r) In lucrum. (s) A., S., et domus regis Judæ + dices ; (t) A., S., opprimētis. (u) A., in arida (terra). S., petræ. Th., obsessæ. (x) S., cum. (y) Et educam. (z) S., falsos. (a) S., proximum suum subjiciet gratis, et operam ejus non dabit ei. (b) A., S., mensurata, et cœnacula spatiosa.

cula refrigeratoria (c) distincta fenestris, et demensa A in cedro, et linita sinopide. 15. Num regnabis, (d) quia tu iratus es in Ahaz super patre tuo? non comedent, neque bibent: et facere iudicium et justitiam ✕ (e) tunc: + bonum non novit: . 16. Non iudicavit iudicium pauperis, nec iudicium egeni, ✕ tunc bonum ei: . Nonne hoc est, quod cognoscet me, dicit Dominus? 17. Ecce non sunt oculi tui, neque cor tuum + bonum, sed in defraudationem tuam, et in sanguinem innocentem, ad effundendum eum, (f) et in iniquitatem, et in dolorem, ad faciendum. 18. Propter hoc hæc dicit Dominus super Joacim filium Josiæ regem Judæ: ✕ Non plangent (g) eum: Væ mihi, frater mi, etiam væ mihi, frater mi: . Non plangent eum, Væ mihi, Domine, etiam væ mihi, (h) frater mi. 19. Sepulcro asini B sepeliatur: (i) confossus projicietur ultra portam Jerusalem. 20. Ascende in Libanum, et clama: et in Basan da vocem tuam, et exclama trans mare; quia contriti sunt omnes amatores tui. 21. Locutus sum ad te in (k) lapsibus tuis, et dixisti: Non audiam. Hæc via tua ab adolescentia tua, (l) non audisti vocem meam. 22. Omnes (m) pastores tuos pascet ventus: et amatores tui + omnes: in captivitatem (n) abibunt: quia tunc erubesces, et contemneris ab omnibus amantibus te. 23. Quæ habitas in Libano, quæ nidificas in cedris, ✕ quid: ingemisces, cum venerint tibi (o) dolores, dolores ut parientis. 24. Vivo ego, dicit Dominus: si ✕ factus: fuerit Jechonia filius Joacim rex Judæ annulus super manu dextra mea, ✕ quia: inde evellam te; 25. et tradam te in manus quærentium animam tuam, ✕ et in manus: eorum, quorum erubescis a facie eorum: ✕ et in manum Nabuchodonosoris regis Babylonis, et: in manus Chaldæorum: 26. et projiciam te, et matrem tuam, quæ peperit te, in terram ✕ alienam: ubi non natus es ibi: et ibi moriemini: 27. in terram vero, quam ipsi (p) precantur animabus suis ✕ ad revertendum: illuc, illuc non revertentur. 28 ✕ (q) Os reprobum, excussum: contemtus est hic Jechonia, ut vas, quod non ✕ utile est: quare effusus est ipse, et semen ejus: et extulerunt eum in terram, quam non novit. 29. Terra, terra, terra, audi verbum Domini. 30. ✕ Hæc dicit Dominus: D

Scribe (r) virum hunc, homin quia: ✕ non crescit: ex sen sedeat super solio Davidis, princeps a ... Juda.

Cap. XXIII. — 1. O pastores, qui perditis, et dispersigitis oves pascui mei, ✕ dicit Dominus: . 2. Propter hoc hæc dicit Dominus ✕ Deus Israelis: super pastoribus, qui pascunt populum meum: Vos dispersistis oves meas, (a) et expulistis eas, et non visitastis eas. Ecce ego ulciscar super vos secundum studia vestra mala, ✕ dicit Dominus: . 3. (t) et etiam ego recipiam residuos populi mei ex omni terra, (u) quo expuli eos illuc: et constituam eos (x) in pascuum eorum, et crescent, et multiplicabuntur. 4. Et constituam eis pastores, qui pascent eos: et non timebunt amplius, neque pavebunt, ✕ neque (y) invisentur: , dicit Dominus. 5. Ecce dies veniunt, dicit Dominus, et excitabo Davidi (z) germen justum: et regnabit rex, et intelliget, et faciet iudicium, et justitiam super terra. 6. In diebus ejus salvabitur Juda, et Israel habitabit confidens. Et hoc nomen ejus, quod vocabit eum Dominus (a) Josedec. (b) + In prophetis: . 7. ✕ Propter hoc ecce dies, dicit Dominus, et non dicent amplius, Vivit Dominus, qui eduxit domum Israelis ex terra Ægypti; 8. sed vivit Dominus, qui eduxit, (c) et congregavit: + omne: ✕ semen (d) domus Israelis ex terra aquilonis, et ex omnibus regionibus, quo expulerat eos illuc, (e) et restituit eos in terram eorum. (f) Super prophetis: 9. contritum est cor meum in me: commota sunt omnia ossa mea: factus sum sicut vir contritus, et (g) sicut homo captus a vino ab ante faciem Domini, et ab ante faciem (h) pulchri decoris gioriz ejus: 10. ✕ quod adulteris impleta est terra: ; quia ab ante faciem (i) juramentorum luxit terra, exaruerunt (k) pascua deserti: et factus est cursus eorum malus, et fortitudo eorum non sic. 11. Quia propheta et sacerdos (l) polluti sunt, et in domo mea (m) inveni malitias eorum, ✕ dicit Dominus: . 12. Propter hoc sit via eorum eis in lubricum in caligine, et supplantabuntur, et cadent in ea: quia adducam super eos mala in anno visitationis eorum, dicit Dominus. 13. Et in prophetis Samarizæ vidi (n) iniquitates, (o) prophetarunt per Baal, et seduxerunt populum meum in Israël. 14. Et in prophetis Jerusalem vidi (p) hor-

(c) A., et qui perfodit ei fenestras, et tectum cedrum, et ungit sinopide. Num regnabis, quia tu litem moves cedro patris tui? Nonne edit, et bibit, et fecit iudicium? (d) S., quia vocas ad cedrum patris tui? Num non edit, et bibit, et fecit iudicium? (e) A., tunc bonum ei: iudicavit iudicium pauperis et egeni, tunc bonum erat ei. S., tunc bonum erat ei: iudicavit iudicium pauperis et egeni, tunc bonum erat ei. (f) A., S., et super oppressionem, et super cursum ad faciendum. (g) Virum hunc. (h) A., laudata. S., inclusa. (i) S., ut stercus, cum captus est, projicietur. (k) A., S., abundantia tua. (l) A., S., quia non audisti. (m) A., S., socios tuos. (n) Exhibunt. (o) A., parturiet dolores quasi parientis. (p) A., elevant animam suam. (q) A., num colaphizatio despecta, dispersa, vir hic Jechonia? (r) A., virum sine progenie, non prospere agentem. S., inanem virum, non prospere agentem. (s) Et seduxistis. (t) A., etiam ego congregabo residuum gregis mei ex omnibus terris. (u) Inde quo dispersi eos. (x) A., ad decorem eorum. (y) S., dissentient. (z) A., germen justum. S., germen justum. (a) A., justitia nostra. S., iustitica nos. (b) Ille. (c) Et ascendere fecit. (d) Reliqui: filios. (e) A., et residebunt super terra sua. (f) Th., ab. (g) A., sicut fortis, quem superavit vinum. S., et sicut vir, quem superavit vinum. (h) A., S., verborum. (i) A., maledictionis. Horum. (k) A., decora. (l) A., murmurarunt. (m) Vidi. (n) A., insultatam. S., stultitiam. (o) Hi. (p) A., exemplar, adulterium, et malitiam in mendacio.

antes in mendaciis, A malis, ut ne reverteretur mala. Facti sunt mihi omnes, ut Sodom, habitantes in ea, ut Gomorra. 15. Propter hoc hæc dicit Dominus ✕ virtutum super prophetas : Ecce ego edendum dabo eis (r) dolorem, et potabo eos aqua (s) amara : quia ex prophetis Jerusalem egressa est (t) pollutio in omni terra. 16. Sic dicit Dominus (u) virtutum : Ne auditis verba prophetarum, qui prophetant vobis, quia vani ✕ vobis : illi, visionem cordis sui loquuntur, et non ex ore Domini : 17. dicendo ✕ dicunt : iis, qui repellunt verbum Domini : Pax erit vobis : et omnibus ambulatibus in voluntatibus suis, omni ambulanti in errore + cordis : (x) eorum dixerunt : Non venient super te mala. 18. Quoniam quis stetit (y) in subsistentia Domini, ✕ et vidit : et audivit sermonem ejus ? qui ascultavit ✕ verba (z) mea : et audivit ? 19. Ecce (a) commotio a Domino, et (b) ira egredietur, quæ in turbine circumiens super impios veniet, 20. non reverteretur furor Domini, donec fecerit illud, et donec statuerit illud (c) ab apprehensione cordis sui. In fine dierum intelligent ea in eis ✕ in intelligentia : 21. Non mittebam prophetas, et illi currebant : non locutus sum ad eos, et illi prophetabant. 22. Et si stetissent (d) in subsistentia mea, et audire fecissent verba mea populum meum, et avertissent eos ✕ a via eorum mala, etiam : a studiis malis eorum. 23. (e) Deus propinquus ego, dicit Dominus, et non Deus de longe. 24. Si se abdat quis in abditis, et ego non videbo eum ? ✕ dicit Dominus : numquid non cælum et terram ego impleo, dicit Dominus ? 25. Audivi, quæ loquuntur prophetæ, quæ prophetant super nomine meo, mendacia dicentes : (f) somniavi somnium. 26. Usquequo erunt in corde prophetarum prophetantium falsa, et dum prophetant voluntates cordis sui, 27. cogitantium, ut obliviscatur ✕ populus meus : (g) legis meæ in somniis eorum, quæ narrarunt unusquisque proximo suo, ut obliti sunt patres eorum nominis mei in Baal ? 28. Propheta, in quo est somnium, narret somnium suum, et qui sermo meus ad eum, narret sermonem meum in veritate. Quid palea ad triticum ? ✕ dicit Dominus : 29. Nonne ecce verba mea, ut ignis, dicit Dominus, et ut (h) securis cædens petram ? 30. Propter hoc ecce ego ad prophetas, dicit Dominus, qui furantur verba mea unicuique ex proximo suo. 31. Ecce ego ad prophetas, ✕ dicit Dominus : (i) qui

proferunt prophetias linguæ, et dormitant dormitionem suam. 32. Ecce ego ad prophetas, + qui prophetant : somnia falsa, ✕ dicit Dominus : et narrant ea, et seduxerunt populum meum in mendaciis suis, et (k) in erroribus suis, et ego non misi eis, nec præcepi eis, et utilitatem adferendo non utilitatem adferent populo huic, ✕ dicit Dominus : 33. Et si interrogaverit te populus hic, vel propheta, vel sacerdos, dicens : Quid (l) onus Domini ? et dices eis : Vos estis onus, (m) et dilacerabo vos, dicit Dominus. 34. Et propheta, et sacerdos, et populus, quicumque dixerint : Onus Domini : et ulciscar ✕ super : hominem illum, ✕ et super : domum ejus. 35. Quia sic dicetis unusquisque ad proximum suum, et unusquisque ad fratrem suum : quid respondit Dominus, et quid locutus est Dominus ? 36. Et onus Domini ne nominetis amplius : quia onus Domini erit homini sermo ✕ ejus : Et perturbastis ✕ verba Dei viventis, Domini virtutum, Dei nostri. 37. Sic dicetis ad prophetam : Quid respondit tibi Dominus, et quid locutus est Dominus ? 38. (n) Et si onus Domini dixeritis : propter hoc hæc dicit Dominus : Pro eo quod dixistis sermonem huic, onus Domini, et misi ad vos, dicens : Non dicetis, onus Domini. 39. Propter hoc ecce ego sumo ✕ vos onere : et dilacerabo vos, et urbem, quam dedi vobis, et patribus vestris, ✕ a facie mea : 40. Et dabo super vos opprobrium sempiternum, et ignominiam sempiternam, quæ non oblivioni tradetur.

C Cap. XXIV. — 1. Ostendit mihi Dominus duos (o) calathos ficuum, positos ante faciem templi Domini, postquam transtulit Nabuchodonosor rex Babylonis Jechoniam filium Joacim regem Judæ, et principes ✕ Judæ : (p) et artifices, et viros et divites ex Jerusalem, et adduxit eos in Babylonem. 2. Calathus unus ficuum elegantium valde, ut ficus præcoces : et calathus alter ficuum malarum valde, quæ non comedentur præ malitia sua. 3. Et dixit Dominus ad me : Quid tu vides, Jeremia ? Et dixi : Ficus, ✕ ficus : elegantes valde, ✕ et ficus : malas, quæ malæ sunt valde, quæ non comedentur præ malitia sua. 4. Et factum est verbum Domini ad me, dicens : 5. Hæc dicit Dominus Deus Israelis : Ut ficus hæc elegantes, ita recognoscam eos, qui transmigrarunt Judæ, quos misi ex loco hoc in terram Chaldæorum in bona. 6. Et firmabo oculos meos super eos in bona : et restituum eos in terram hanc, et reedificabo eos, et non destruam (q) : et

(q) S., et extenderunt manus malis. (r) A., absinthium. S., amaritudinem. (s) A., capitis. Heb. capitis. (t) A., crassus. S., pollutus lapidibus. (u) Omnipotens. (x) Ejus. (y) A., in ineffabili. S., in confabulatione. (z) Ejus. (a) A., tempestas. *Symmachi* בְּיָמָיו *vox ignotæ mihi notionis*. [Non possumus non mirari hanc Norbergii confessionem. Notissima enim tritissimaque est vox בְּיָמָיו apud Syros auctores nec non apud rabbinos Syro utentes idiomate. Significat, turbo, Boreas. Pluries insuper comparet in Syro textu V. T. Cf. Job xxi, 18; xxvii, 20; xxxvii, 9. Nahum i, 3. Radix est כָּבַי. (b) Ira egredietur, et turbo super caput impiorum. (c) A., cogitationis. (d) A., in ineffabilibus meis. (e) A., S., numquid Deus de propinquus ? (f) A., S., somniavi, somniavi. (g) Nominis. (h) A., malleus confringens petram. (i) A., qui assumunt linguam suam, et dicunt. S., et præparantes sermonem. (k) A., S., in miraculis suis. (l) A., currus. (m) A., et derelinquam vos. (n) Et onus Domini non dicetis. (o) A., S., fuscillas. (p) A., S., et principem fabricorum. (q) Eos.

(*) Vox Hebr. שָׁמַיִם hic potius *fellis* vertenda. Drach.

plantabo eos, et non exstirpabo. 7. Et dabo eis cor, ad cognoscendum me, quod ego sum Dominus: et erunt mihi in populum, et ego ero eis in Deum; quia se convertent ex toto corde suo. 8. Et ut firus malæ, quæ non comedentur præ malitia sua, hæc dicit Dominus, sic tradam Sedeciam regem Judæ, et (r) magnates ejus, et residuum Jerusalem, qui residui sunt in terra hac, eos, qui habitant in Ægypto. 9. Et dabo eos (s) in dispersionem in omnia regna terræ, et in opprobrium, et in fabulam, et (t) in odium, et in maledictionem in omni loco, quo expellam eos illuc. 10. Et mittam in eos gladium, et famem, et (u) mortem, donec consumantur de terra, quam dedi eis, et patribus eorum.

Cap. XXV. — 1. (v) Verbum, quod factum est ad Jeremiam super omnem populum Judæ, in anno quarto Joacim filii Josiæ regis Judæ: is est annus primus Nabuchodonosoris regis Babylonis, verbum. 2. quod locutus est Jeremia propheta: ad omnem populum Judæ, et ad habitantes in Jerusalem, dicens: 3. (x) In anno tertio decimo Josiæ filii Amon regis Judæ, et usque ad diem hunc isti tres et viginti anni, factum est verbum Domini ad me: et locutus sum ad vos, antevertens et dicens, et non audivistis: 4. (y) et misi ad vos omnes servos meos prophetas, in matutino mittebam, et non audivistis, et (z) non attendistis auribus vestris ad audiendum; 5. dicens: Revertimini nunc (a) unusquisque a via sua mala, et a studiis malis vestris, et habitabitis in terra, quam dedi vobis, et patribus vestris a sæculo, et usque in sæculum. 6. Ne ambuletis post deos alienos, ad colendum servitium eis, et ad adorandum eos, ut ne irriteis me in operibus manuum vestrarum, ad malefaciendum vobis, 7. et non audistis me, dicit Dominus, ut irriteis me in operibus manuum vestrarum, ad male faciendum vobis. 8. Propter hoc hæc dicit Dominus virtutum; Quia (b) non credidistis verbis meis, 9. ecce ego mitto, et sumam (c) omnem tribum aquilonis, dicit Dominus, et ad Nabuchodonosorem regem Babylonis servum meum; et adducam eos super terram hanc, et super habitantes in ea, et super omnes gentes, quæ in circuitu ejus, (d) et vastabo eos, et dabo eos in exitium, et in sibilum, (e) et in opprobrium sempiternum: 10. et perdam ex eis vocem gaudii, et vocem lætitiæ, vocem sponsi, et vocem sponsæ, vocem molæ, et lumen lucernæ. 11. Et erit omnis terra hæc in desolationem, (f) et in exitium: et colent servitium in gentibus his: regi Babylonis septuaginta annis. 12. Et cum im-

pleti fuerint hi septuaginta anni, et (g) ulciscar super regem Babylonis, et super gentem illam, dicit Dominus, iniquitates eorum, et super terram Chaldæorum, et ponam eos in exitium sempiternum; 13. et inducam super terram omnia verba, quæ locutus sum super ea; omnia, quæ scripta sunt in libro hoc, quæ prophetavit Jeremia super omnibus gentibus. 14. Quia coluerunt servitium in eis item ipsis gentes multæ, et reges magni, et retribuam eis secundum opus eorum, et secundum facta manuum eorum. 15. Quia sic dixit Dominus Deus Israelis ad me: Sume calicem vini (i) non mixti hujus ex manu mea, et dabis bibendum eum omnibus gentibus, ad quas ego mitto te: 16. et bibent, (k) et evoment, et insanient ab ante faciem gladii, quem ego mitto in medium eorum. 17. Et sumsi calicem ex manu Domini, et dedi bibendum omnibus gentibus, ad quas misit me Dominus ad eas: 18. Jerusalem, et urbibus Judæ, et regibus ejus, et principibus ejus, ad ponendum eos in desolationem, et (m) in non pervium, et in sibilum, et in maledictionem in die hoc: 19. et Pharaoni regi Ægypti, et servis ejus, et (n) magnatibus ejus, 20. et omni populo ejus, et omnibus mixtis ejus, et omnibus regibus insularum, et omnibus regibus terræ (o) alienigenarum; etiam Ascaloni, et Gazæ, et Accaron, et residuo Azoti, 21. et Idumææ, et Moabitidi, et filiis Ammon, 22. et omnibus regibus Tyri, et omnibus regibus Sidonis, et regibus insularum; qui trans mare, 23. et Dan, et Theman, et Boz, et omni tonso versus faciem suam, 24. et omnibus regibus Arabiæ; et omnibus regibus commixtis, diversantibus in deserto, 25. et omnibus regibus Zamri; et omnibus regibus Ælam, et omnibus regibus Persarum, 26. et omnibus regibus aquilonis, qui prope, et qui longe, unicuique ad fratrem suum, et omnibus regnis terræ, quæ super facie terræ, et regi Sisac; bibet unusquisque ex eis. 27. Et dices ad eos: Sic dixit Dominus omnipotens Deus Israelis: Bibite, et inebriamini, et vomite, et cadetis, et non resurgetis ab ante faciem gladii, quem mittam inter vos. 28. Et erit quando non voluerint accipere calicem a manu tua, ut bibant, etiam dices eis: Sic dixit Dominus virtutum: Bibendo bibetis; 29. quia ecce in urbe, quæ nominatum est nomen meum super eam, ego incipio malefacere: et vos mundando mundabimini; non mundabimini; quia gladium ego invoco super omnes habitantes super terra, dicit Dominus virtutum. 30. Et tu prophetabis super eos omnia verba hæc, et dices ad eos: Dominus ex excelso (r) vaticina-

(r) A., S., principes. (s) A., S., commotionem in mala omnibus regnis. (t) A., in proverbium. S., in fabulam. (u) A., S., pestem. (v) Capita sequuntur ut in textu Hebraico. Drach. (x) A., S., ab anno tertio decimo. (y) Reliqui, et misit Dominus. (z) A., S., non inclinastis. (a) A., vir. (b) A., S., non audivistis me. (c) A., S., omnes consanguinitates. (d) A., S., et perditioni devoveho eos. (e) A., S., et in vastationem. (f) A., et in sterile. (g) A., S., visitabo. (h) S., in servitutem redigent enim etiam eos gentes multæ. (i) A., iræ. S., Th., furoris. (k) A., et commovebuntur simul, et inique agent. S., et in deliciis vivent, et tumultuabuntur. (l) Super eas. (m) A., in sterile. S., in exitium. (n) A., S., principibus ejus. (o) A., S., Felestin. [i. e. Philistim.] (p) Ultimus eorum. (q) A., S., exercituum. S., virtutum. (r) A., S., rugiet.

bitur : de sancto suo dabit vocem, et ex habitacu- A lo sancto dabit vocem suam, rugiendo rugiet (s) super decore suo, vel cantilenam sicut verbum suum vaticinabitur super loco suo. Et illi, sicut (t) vindemiantes, respondebunt : Super omnes habitantes super terra (u) venit deletio, 31. super partem terræ ; quia iudicium Domini in gentibus : iudicium exercet ipse adversus omnem carnem : impii autem dati sunt in gladium, dicit Dominus. 32. (x) Sic dixit Dominus ✕ virtutum : : Ecce mala veniunt ex gente super gentem : et turbo magnus (y) egreditur ab extremo terræ : 33. et erunt occisi a Domino in die (z) Domini, (a) a parte terræ usque ad partem terræ : ✕ non plangentur, neque colligentur : : (b) non sepelientur : in solum super facie terræ erunt. 34. Ululate, pastores, et clamate, et (c) plangite, arietes ovium ; quia completi sunt dies vestri ad mactationem, et ✕ dispersiones vestras ;, et cadetis, (d) ut arietes electi : 35. et peribit fuga a pastoribus, et salus (e) ab arietibus gregis. 36. Vox clamoris pastorum, et ululatus arietum gregis, quia delevit Dominus (f) pascua eorum ;, 37. et cessabunt (g) pulchra pacis ab ante faciem iræ furoris Domini. 38. Reliquit (h), ut leo, diversorium suum ; quia facta est terra eorum (i) in non pervium, ab ante faciem ✕ (k) gladii magni ;, et ab ante faciem iræ furoris ejus.

Cap. XXVI. — 1. In principio regis Joacim filii Josiæ regis Judæ factum est verbum hoc a Domino, ✕ dicens : : 2. Sic dixit Dominus : Sta in atrio domus Domini, (l) et revelabis omni Judæ, venientibus ad adorandum in domo Domini, omnia verba, quæ præcepi tibi (m) revelare eis : ne diminuas verbum. 3. Fortasse audient, et revertentur unusquisque a via mala : (n) et cessabo a malis, quæ ego cogito facere eis propter studia mala eorum. 4. Et dices ✕ ad eos : : Sic dixit Dominus : Si non audieritis me, ad ambulandum in legibus meis, quas dedi ante faciem vestram, 5. ad audiendum verba servorum meorum prophetarum, quos ego mitto ad vos (o) in matutino, et misi, et non audistis ; 6. et dabo domum hanc ut Silo ; et urbem hanc dabo in maledictionem omnibus gentibus terræ. 7. Et audierunt sacerdotes, et (p) pseudoprophetæ, et omnis populus Jeremiam loquentem verba hæc in domo Domini. 8. Et factum est, cum cessasset Jeremia loquens omnia, quæ præceperat ei Dominus loqui omni populo, et ceperunt eum sacerdotes, et

(q) pseudoprophetæ, et omnis populus, dicendo : Morte morieris ; 9. quia prophetasti nomine Domini, dicens : Sicut Silo, erit domus hæc, et urbs hæc vastabitur (r) ab habitatoribus. Et congregarunt se omnis populus super Jeremiam in domo Domini. 10. Et audierunt principes Judæ verba hæc, et ascenderunt ex domo regis in domum Domini, et sederunt in vestibulo portæ novæ Domini. 11. Et dixerunt sacerdotes, et (s) pseudoprophetæ ad principes, et omni populo, ✕ dicentes : ; iudicium mortis homini huic, quia prophetavit adversus urbem hanc, sicut audistis in auribus vestris. 12. Et dixit Jeremia ad ✕ omnes : principes, et omni populo, dicens : Dominus misit me ad prophetandum super domum hanc, et super urbem hanc B verba omnia, quæ audistis. 13. Et nunc meliores facite vias vestras, et opera vestra, et audite vocem Domini Dei vestri, (t) et cessabit Dominus a malis quæ locutus est super vos. 14. Et ego ecce in manibus vestris : facite mihi, (u) sicut expedit, et sicut melius vobis. 15. Sed cognoscendo cognoscetis, quod si occideritis me, sanguinem (x) innocentem vos datis super vos, et super urbem hanc, et super habitantes in ea : quia in veritate misit me Dominus ad vos, ad loquendum in aures vestras omnia verba hæc. 16. Et dixerunt principes, et omnis populus ad sacerdotes, et ad pseudoprophetas : Non est homini huic iudicium mortis, quia super nomine Domini Dei nostri locutus est ad nos. 17. Et surrexerunt viri (y) ex presbyteris terræ, et dixerunt ad omnem cœtum, omni conventui populi, dicentes : 18. Micha (z) Marathi erat ✕ prophetans : in diebus Hezecia regis Judæ, et dixit omni populo Judæ, dicens : Sic dixit Dominus ✕ virtutum : : Sion ut ager arabitur, et Jerusalem ut (a) tugurium erit, et mons domus + erit : (b) ut plantarium silvæ. 19. Num occidendo occidit eum Hezecia rex Judæ, et omnis Juda ? Nonne quia timuerunt Dominum, et quia petierunt a facie Domini, etiam cessavit Dominus a malis, quæ locutus est super eos ? Et nos (c) fecimus mala magna super animas nostras. 20. (d) Et homo erat prophetans in nomine Domini, Uria filius Samæ ex Curiathiarim, et prophetavit ✕ super urbem hanc, et : pro terra hac secundum omnia verba Jeremiæ : 21. et audivit rex Joacim, ✕ et omnes potentes ejus ;, et omnes principes + omnia ; verba ejus, et quærebant occidere eum. Et audivit Uria, ✕ et timuit, et fu-

(s) S., super placatione ejus. (t) A., calcantium, respondebit ad omnes habitatores terræ. S., torculariorum, respondebit. (u) A., venit usque ad finem terræ. S., tempus usque ad extrema terræ. (x) Hæc. (y) A., Th., suscitabitur. (z) Reliqui, ipso terræ. (a) S., Th., a principio terræ usque ad principium terræ. (b) S., non plaudent super eis. (c) A., S., constringite vos. (d) A., ut vas expetitum. (e) A., valde magnatum. (f) A., S., pascuum. (g) S., arva pacifica. A., decora pacis. (h) Unusquisque. (i) A., S., in exitium. (k) A., iræ solitariae. Th., iræ turba. (l) A., et loqueris super omnibus urbibus Judæ. (m) A., ad loquendum. (n) A., et acquiescam. (o) S., cum anteverto et mitto. (p) A., S., prophetæ. (q) A., S., prophetæ. (r) S., eo quod non sint habitantes : et aggressi sunt congregatim. (s) A., S., prophetæ. (t) A., S., et conquiescet. (u) A., ut bonum, et ut rectum in oculis vestris. S., ut pulchrum et ut videtur vobis justum. (x) S., non culpatum. (y) A., ex senioribus terræ. (z) A., filius Morathi. (a) A., acervus : in non pervium. (b) S., in tumulos silvæ. (c) A., S., facimus. (d) Sed et vir, homo.

quæ sumisit Nabuchodonosor rex Babylonis ex loco hoc, et introduxit ea in Babylonem, 4. et Jechoniam filium Joacim regem Judæ, et omnem captivitatem Judæ, qui ingressi sunt in Babylonem, ego reducam in locum hunc, dicit Dominus ; , + et Jechoniam, et transmirationem Judæ ; ; quia conteram jugum regis Babylonis. 5 Et dixit Jeremia ✕ propheta : ad Hananiam ✕ pseudopphetam : ante oculos sacerdotum, et ante oculos omnis populi, stantium in domo Domini, 6. et dixit Jeremia ✕ propheta : : (b) Vere sic faciet Dominus : statuere Dominus verbum tuum, quod tu prophetas, ad reverti faciendum vasa domus Domini, et omnem transmirationem ex Babylone ad locum hunc. 7. Verumtamen (c) audite ✕ nunc : verbum hoc, quod ego dico in aures (d) vestras, et in aures omnis populi. 8. Prophetæ, qui fuerunt priores me, et priores (e) vobis a sæculo, et prophetarunt (f) super terra multa, et super regnis magnis in bellum, ✕ et in mala, et in mortem : . 9. Prophetæ, qui prophetavit in pacem, quum venit verbum ✕ prophetæ : , (g) cognoscent prophetam, quem misit + eis : Dominus (h) in fide. 10. Et sumisit Hanania ✕ propheta : + in oculis omnis populi : collaria ex collo Jeremiæ ✕ prophetæ : , et confregit ea. 11. Et dixit Hanania ante oculos ✕ omnis : populi, dicens : Sic dixit Dominus . Sic confringam jugum ✕ Nabuchodonosoris regis Babylonis (i) super duobus annis dierum (k) ex collis omnium gentium. Et abiit Jeremia propheta : in viam suam. 12. Et factum est verbum Domini ad Jeremiam, postquam confregit Hanania ✕ propheta : collaria ✕ ejus ex collo (l) ejus prophetæ : , dicens : 13. Vade, et dic ad Hananiam, dicendo : Sic dixit Dominus : Collaria ligni confregisti, et faciam (m) pro his collaria ferri : 14. quia sic dixit Dominus ✕ virtutum : Deus Israelis : jugum ferri posui super collum omnium gentium ✕ harum, ad serviendum Nabuchodonosori : regi Babylonis, ✕ et colent servitium ei, et quoque (n) bestias agri dedi ei : . 15. Et dixit Jeremia ✕ propheta Hananiæ prophetæ : : Audi ✕ nunc, Hanania : : Non misit te Dominus : et tu confidere fecisti populum hunc (o) super iniquis. 16. Propter hoc sic dixit Dominus : Ecce ego mitto te a facie terræ : hoc anno ✕ tu : morieris ; quia ✕ obliquitatem : tu locutus es ad Dominum. 17. Et mortuus est ✕ Hanania propheta in anno illo : in mense septimo.

Cap. XXIX. 1. Et hæc verba libri, quæ misit Jeremia ✕ propheta : ex Jerusalem ad seniores transmirationis, et ad sacerdotes, et ad pseudopphetas, epistolam in Babylonem + demigra-

tioni : , et ad omnem populum ; quos deportavit Nabuchodonosor ✕ a Jerusalem in Babylonem : ; 2. (p) cum ad ultimum egressus est Jechonia rex, et regina, et eunuchi, ✕ et principes Judæ ex Jerusalem : , et omnis liber, et (q) artifex, et victus ex Jerusalem, 3. in manu Eleasæ filii Saphan, et Gamariæ filii Helciæ, quem misit Sedecia rex Judæ ad ✕ Nabuchodonosorem : regem Babylonis + in Babylonem : , dicens : 4. Sic dixit Dominus ✕ virtutum : Deus Israelis super demigrationem, quam demigrare fecit ex Jerusalem ✕ in Babylonem : : 5. Ædificate domos, et habitate, et plantate hortos, et edite fructus eorum, 6. et sumite uxores, et facite natos filios, et filias, et sumite filiis vestris uxores, et filias vestras date viris, et pariant filios et filias, et multiplicamini ✕ ibi : , et ne diminuamini : 7. et vivite (r) in pacem terræ, in quam demigrare feci vos illic : et orate pro eis ad Dominum ; quia in pace (s) eorum fit vobis pax. 8. Quoniam sic dixit Dominus ✕ virtutum Deus Israelis : : Non persuadeant vobis pseudopphetæ ✕ vestri : + qui in vobis : , et + non (t) persuadeant vobis : divinatores vestri : et ne audialis (u) in somniis vestris, quæ vos somnatis ; 9. quia iniqua illi prophetant vobis super nomine meo : non misi eos, dicit Dominus. 10. Quia sic dixit Dominus : (x) Cum futuri sunt impleri Babyloni septuaginta anni, visitabo vos, et imponam super vos verba mea ✕ bona : , ad reducendum vos in locum hunc. 11. ✕ Quia ego scio cogitationem, quia ego sum : et cogitans super vos, ✕ dicit Dominus : , cogitationem pacis, et non mala, ad dandum vobis post hæc ✕ etiam spem : 12. et invocate me, et ibitis : , et orate ad me, et exaudiam vos. 13. Et quæretis me, et invenietis me, quia quæretis me in toto corde vestro : 14. et apparebo vobis, ✕ dicit Dominus, et reducam captivitatem vestram, et congregabo vos ex omnibus gentibus, et ex omnibus locis, quo dispersi vos illic, dicit Dominus : et reducam vos in locum, unde deportavi vos illic : . 15. Quia dixistis, quod constituit nobis Dominus prophetas in Babylone. 16. ✕ Quia hæc dicit Dominus ad regem sedentem super solio Davidis, et super omnem populum habitantem in urbe hac, fratres vestros, qui non egressi sunt cum vobis in demigratione. 17. Hæc dicit Dominus virtutum : Ecce ego mitto in eos gladium, et famem, et mortem, et dabo id ut ficus (y) Suarim, quæ non comedentur præ malitia. 18. Et persequar post eos in gladio, et in fame, et in morte, et dabo eos in commotionem omnibus regnis terræ, in juramentum, et in exitum, et in sibilum, et in opprobrium in omnibus gentibus, quo dispersi eos illic. 19. Pro

(b) A., fideliter te geres. Heb. amen. (c) Audi. (d) Tuas. (e) Te. (f) A., super terris multis. (g) A., S., cognosceatur. (h) A., S., in veritate. (i) Rursus. (k) Ex collo. (l) Jeremiæ. (m) Pro eis. (n) A., bestiam regionis. (o) A., S., super mendacio. (p) A., postquam egressus est Jechonia rex, et quæ est regina. (q) S., principem fabrorum, et eum, qui includit. (r) A., S., in pacem urbis. (s) Ejus. (t) Reliqui : seducant vos prophetæ vestri. (u) Ad somnia. (x) A., in ore impletionis, Babyloni. (y) A., nun comedendas. S., ultimas.

eo quod non audiverunt verba mea, dicit Dominus, quia misi ad eos servos meos prophetas, antevertens et mitens, et non (z) audiverant, dicit Dominus. 20. Et vos audite verbum Domini, omnis demigratio, quam misi ex Jerusalem in Babylonem : (a). 21. Sic dixit Dominus ✕ virtutum : Deus Israelis super Achiab ✕ filium Culix ;, et super Sedeciam ✕ filium Maasix, prophetantes vobis super nomine meo (b) in iniquo : Ecce ego do eos in manus ✕ Nabuchodonosoris : regis Babylonis : et occidet eos ante oculos vestros. 22. Et sument ex eis maledictionem in omni demigratione Judæ, quæ in Babylone, dicentes : Faciat te Dominus, sicut fecit Sedeciam, et sicut Achiab (*), quos (c) frixit rex Babylonis in igne, 23. propter (d) iniquitatem, quam fecerunt in Israele, et stuprarunt uxores (e) civium suorum, (f) et revelarunt verbum in nomine meo ✕ iniquum ;, quod non præcepi eis : et ego ✕ sum gnarus, etiam : testis, dicit Dominus. 24. Et ad Samæam Nehemalitam dices, ✕ dicens : 25. Hæc dicit Dominus virtutum Deus ✕ Israelis, dicens : Pro eo quod tu misisti in nomine (g) tuo libros ad omnem populum, qui in Jerusalem, + quum non misisti te in nomine meo ;, et ad Sophoniam filium Maasix, ✕ et ad omnes sacerdotes : dicendo : 26. Dominus dedit te sacerdotem pro Jorada sacerdote, (h) ut esses præfectus in domo Domini omni homini, + (i) qui insanit, et omni homini ;, qui prophetat : et dabis eum in carcerem, et in cataractam. 27. Et nunc quare (k) non increpastis Jeremiam, qui ex Anathoth, qui prophetat vobis ? 28. Quod propter hoc misit (l) ad vos in Babylonem, dicens : Momentum est : ædificate domos, et habitate, et plantate hortos, et comedetis fructus eorum. 29. Et legit Sophonia ✕ sacerdos : librum ✕ hunc in aures Jeremiæ prophetæ ;. 30. Et factum est verbum Domini ad Jeremiam, dicens : 31. Mitte ad ✕ omnem : demigrationem, dicens : Sic dixit Dominus super Samæam Nehemalitam, quia prophetauit vobis Samæa, et ego non misi eum, et confidere fecit vos (m) super iniquo : 32. propter hoc sic dixit Dominus : Ecce ego visitabo super Samæam ✕ Nehemalitam ;, et super (n) genus ejus : et non erit ei ✕ homo sedens : inter vos, ad videndum bona, quæ ego faciam vobis, ✕ dicit Dominus, quia machinationem locutus est super Domino ;.

Cap. XXX.—4. Verbum, quod factum est ad Je-

A remiam a Domino : 2. Sic dixit Dominus Deus Israelis, dicens : Scribe ✕ tibi : omnia verba, (o) quæ revelavi tibi, in libro : 3. quia ecce dies veniunt, dicit Dominus, et reducam (p) demigrationem populi mei Israelis, et Judæ, dicit Dominus, (q) et reducam eos in terram, quam dedi patribus eorum, (r) et imperitabunt ei. 4. Et hæc verba, quæ locutus est Dominus super Israele, et ✕ super : Juda. 5. Sic dixit Dominus : Vocem (s) timoris audietis : timor, et non est pax. 6. Interrogate ✕ nunc ;, et videte, si peperit masculus ? + et de timore, in quo detinebunt latus et salutem ; ? quare vidi omnem hominem, et manus ejus super latus ejus ? ✕ sicut illa : quæ parit, versæ sunt ✕ omnes : facies in auriginem : 7. + Facta sunt ;, ✕ væ ;, quia magnus dies ille, et non est talis : et tempus angustum est Jacobo, 8. et ex hoc servabitur : ✕ et erit : in die illo, dicit Dominus ✕ virtutum ;, confringam jugum ex collo eorum, et vincula eorum abscindam : (t) et non servient illi rursus alienis : 9. et servient Domino Deo suo, et Davidi regi suo, ✕ quem : excitabo eis. 10. ✕ Tu autem ne timeas, serve mi, Jacob, dicit Dominus, neque paveas, Israel : quia ecce ego redimo te e longinquo, et semen tuum a captivitate eorum : et revertetur Jacob, et requiescet, et bene patietur, et non erit exterrens. 11. Quia tecum sum, dicit Dominus, ad redimendum te : quia faciam consummationem in omnibus gentibus, in quos dispersi te illuc : te autem non faciam te consummationem et erudiam te in iudicium, et impunem dimittendo non impunem dimittam te ;. 12. (u) Sic dixit Dominus : Excitavi ✕ contractionem tuam : dolorosa plaga tua : 13. non est, qui iudicet iudicium : in dolorem sanata es : (x) utilitas non est tibi. 14. Omnes amici tui obliti sunt tui, ✕ ipse ; (sic) non interrogabunt de te ; quia percussione inimici percussi te, disciplina dura super omnem iniquitatem tuam multiplicata sunt peccata tua. 15. ✕ Quare clamas super contractionem tuam ? violens dolor tuus propter multitudinem iniquitatum tuarum : quod invaluerunt peccata tua, fecerunt hæc tibi ;. 16. Propter hoc omnes, qui comedunt te, comedentur : et omnes (y) inimici tui carnem suam omnem comedent : + super multitudinem iniquitatum tuarum multiplicata sunt peccata tua, fecerunt hæc tibi ; : et erunt, qui illudunt tibi in ludibrium, et omnes, (z) qui deprædati sunt te, dabo in prædam. 17.

(z) Audivistis. (a) Scholion cod. Syriaci : Allata hic verba quædam secundum Aquilam, uti quidem fuit, quæ LXX interpretes postea posuerunt, congruentiora, ibi posita sunt. (b) A., in mendacio. (*) Eff'er. Ac-liab. Dr. (c) A., S., assavit. (d) A., nefas. (e) A., sociorum. S., proximi. (f) A., S., et locuti sunt. (g) Meo. (h) S., ut esses speculator domus Domini apud omnem virum prædicentem et prophe-tantem, ut conjiceres eum in domum tormentorum, et sub sera. (i) A., insano. S., perditio. (k) Reliqui, non increpasti Jeremiam Anathothiten. Convitiati estis. (l) A., S., ad nos. (m) A., super mendacio. (n) A., semen ejus. (o) A., S., quæ locutus sum. (p) Aversionem. (q) A., et collocabo. (r) A., S., et possidebunt. (s) A., stuporis audivimus : pavor. (t) S., non in servitute redigent eum amplius alieni, sed colent servitium Domino Deo suo, et Davidi regi suo. (u) A., quoniam hæc dicit Dominus : resecta spes contractionis tuæ : dura plaga tua : non est, qui iudicet ad alligationem sanitarum tuarum. (v) S., sanitas. (y) A., S., oppressores tui omnes illi in captivitate ibunt. S., deducantur. (z) S. qui diripiunt te in direptionem.

Quia adducam (a) s̄nationem tuam : a plaga dol-rosa sanabo te, dicit Dominus; (b) quia dispersa vocata es. ✕ Sion hæc : + venatio vestra est ; quia qui quærat eam, non est. 18. (c) Sic dixit Dominus : Ecce ego reducam demigrationem ✕ tentoriorum ; Jacobi, et (d) captivitatis ejus miserebor. Et ædificabitur urbs super altitudinem ejus : et templum juxta judicium suum sedebit. 19. Et egredientur (e) ex eis c̄lebrantes, et vox ludentium : et multiplicabo eos, et non minuentur, ✕ et effundam eos, et non pauci reddentur ;. 20. Et egredientur filii eorum, ut antea : (f) et testimonia eorum ante faciem meam dirigentur : et visitabo ✕ super omnes ;, qui affligunt eos : 21. (g) et erunt potentiores eo super eos : et princeps ejus ex eo egredietur. (h) Et congregabo eos, et se convertent ad me : quoniam quis hic est, qui dedit cor suum (i) converti ad me, ✕ dicit Dominus? 22. Et eritis mihi in populum, et ego ero vobis in Deum ;. 23. (k) Quia ira Domini furibunda egressa est : egressa est ira, quæ versata super impios veniet. 24. Non revertetur ira furoris Domini, donec faciat, et donec constituat præparationem cordis sui. In fine dierum cognoscetis ea.

CAP. XXXI.—1. In tempore illo dixit Dominus, Ero in Deum (l) ḡneri Israelis, et illi erunt mihi in populum. 2. Sic dixit Dominus : Inveni (m) calidum in deserto (n) cum iis, qui perierunt gladio. Ite, et ne perdatis Israellem : 3. ex longinquo Dominus visus est ei. Dilectione, quæ in sæculum, dilexi te : propter hoc traxi te ad misericordiam adipiscendam. 4. Ædificabo te, et ædificaberis, virgo Israelis : (o) adhuc assumes tympanum tuum, et egredieris (p) cum turba ludentium. 5. Rursus plantabis vineas in monte Samarizæ : plantate plantationes, (q) et laudate : 6. quia est dies (r) vocationis defendentis sermone in montibus Ephræm : surgite, (s) et ascendite in Sionem ad Dominum Deum nostrum. 7. (t) Sic dixit Dominus ✕ Jacobo ;: (u) Exsultate, lætamini, et hinnite super caput gentium : audita facite, et laudate, dicite : Salvavit Dominus populum suum, reliquias Israelis. 8. Ecce ego adduco eos ex aquilone, et congregabo eos (x) ab extremo terræ in solemnitate paschatis; ✕ et ad faciendum filios turbam multam : in eis cæcus, et

A claudus, gravida, et pariens simul: cœtus magnus ;, et revertentur huc. 9. In fletu exierunt, et in consolatione adducam eos (y) confirmand (') super rivus aquarum in via recta, et non errabunt in ea. Quia factus sum Israeli in patrem : et Ephræm primogenitus meus est. 10. Audite verbum Domini, gentes, et annuntiate in insulas longinquas, dicite : Qui ventilavit Israellem, congregabit eum, et custodiet eum, ut qui pascit gregem suum. 11. Quia redemit Dominus Jacobum, (z) liberavit eum e manu durioris eo : 12. et venient, et lætabuntur, ✕ et exsultabunt ; (a) in monte Sionis : et venient super bona Domini, super terram frumenti, et vini, (b) et fructum, et jumentorum, et ovium, et boum : et erit anima eorum, (c) ut lignum, quod dat

B fructus : et non esurient amplius. 13. Tunc gaudebunt virgines (d) in cœtu adolescentium, et senes + gaudebunt ; : et vertam luctum eorum in gaudium, (e) et faciam eos lætantes ✕ e mœroribus eorum ;. 14. + Magnificabo ;, et inebriabo animam sacerdotum + filiorum Levi ;, ✕ pinguedine ;: et populus meus bonis meis saturabuntur, ✕ dicit Dominus ;. 15. Sic dixit Dominus : Vox in Rama audita est, (f) lamentatio, et fletus : Rachel deplorans super filiis suis : non voluit (g) requiescere ✕ super filiis suis ;, quia non sunt. 16. Sic dixit Dominus : Desistat vox tua a fletu, et oculi tui a lacrimis ; quia est merces operi tuo, ✕ dicit Dominus ;, et revertentur ex terra inimicorum : 17 ✕ et erit spes extremitati tuæ, dicit Dominus ;, (h) permanentia filiis tuis in terminos eorum. 18. Audiendo audivi Ephræm (i) conquerentem : castigasti me, et castigatus sum : ut vitulus (k) non didici. Convertite me, et convertar, quia tu Dominus Deus meus : 19. quoniam (l) ad finem captivitatis meæ pœnituit me, (m) et ad finem ex quo cognovi, (n) ingemui præ die pudoris, et ostendi tibi, quod accepi opprobrium ab adolescentia mea. 20. Es filius (o) dilectus mihi Ephræm : ✕ es ; parvulus delicatus ; quia (p) pro eo quod verba mea in eo (q), recordando recordabor ejus ✕ iterum ;: (r) propter hoc (s) festinavi super eo, miserando miserebor ejus, dicit Dominus. 21. Constitueteipsam, ✕ (t) speculatores fac tibi ipsi ; (u) punitiōnem, da cor tuum (x) in humeros : (y) via, in qua

(a) A., S., sanitatem tibi. (b) S., quia remota vocata es. (c) Hæc. (d) S., diversoriis ejus gratiam faciam. (e) A., S., ex eis gratiarum actio. (f) A., S., et cœtus. (g) S., et erit fortis ejus ex eo. A., et erit fortior ejus ex eo. (h) A., S., et accedere faciam eum, et accedet ad me. (i) A., accedere ad me. (k) A., ecce turbo Domini, ira, quæ egredietur, procella evertens. S., ecce tempestas Domini. (l) A., omnibus cognationibus. (m) Reliqui, gratiam. (n) A., populus deletus gladio, qui abit, ut requiem præstet Israeli. S., populum servatum a gladio, qui abit, ut requiem præstet Israeli. (o) A., ornaberis. (p) A., in turba. (q) A., et profanate. (r) A., S., clamaverunt custodes in monte Ephræm. (s) A., S., ascendamus. (t) Hæc. (u) A., laudate. (x) A., a foveis. (y) A., ducam eos ad fontes aquarum. (') Pro בשרך, confirmand, scribendum putem בשרך, hospitari faciens. Norberg. (z) A., et roboravit eum. (a) S., in altitudine Sionis. (b) S., super oleum. (c) A., ut hortus irriguus. (d) A., in turba, et adolescentes, et senes simul. (e) A., et consolabor eos, et lætificabo eos. (f) A., S., canticum fletus amaritudinum. (g) A., consolationem accipere super filiis suis, quia non sunt. (h) A., et revertentur filii in terminos suos. (i) filii tui. (j) A., demigrantem. (k) Th., non edoctus. (l) A., postquam conversus fui, pœnituit me. (m) A., S., et postquam cognovi, plausi super latus meum. (n) Ingemui super diebus pudoris mei. (o) A., pretiosus. (p) S., ex. (q) Sunt. (r) A., commota sunt viscera mea ei : miserando miserebor. S., conturbata sunt vasa interiora (i. e. mediastinum) mea super eo. (s) Visitavi eum. (t) A., S., speculam. (u) A., amaritudines. S., semitam. (x) A., dum crucifixa es. (y) A., S., in via, qua abiisti, revertre.

abisti, ✕ revertere, virgo Israelis : revertere ad A
urbes tuas lugens. 22. Usquequo (z) reverteris, filia
despecta? quia creavit Dominus salutem + (a) in
plantationem : novam : in salute circuibunt homi-
nes. 23. Sic dixit Dominus ✕ virtutum Deus Israe-
lis : Adhuc dicent sermonem hunc in terra Judæ,
et in urbibus ejus, quando reduxero demigratio-
nem ejus : (b) Benedictus Dominus super montem
justum sanctum ejus : 24. (c) et qui habitant in Ju-
dæa, et in omni urbe ejus, cum agricola et ele-
vabitur in grege. 25. Quia inebriavi omnem
animam sitientem, et omnem animam esurientem
saturavi. 26. Propter hoc expergefactus sum, et
vidi : et somnus meus attulit voluptatem mihi.
27. Ecce dies veniunt, dicit Dominus, et seminabo
✕ domum Israelis, et : domum Judæ, semen bo-
num, et semen jumenti. 28. Et erit, sicut vigilans
fui super eos ✕ ad extirpandum, et ad destru-
endum, et : ad evertendum, ✕ et ad perdendum :
et ad male faciendum; sic vigilabo super eos, ad
ælificandum, et ad plantandum, dicit Dominus. 29. In
diebus istis non dicent amplius : Patres comederunt
uvas acerbas, et dentes filiorum obstupuerunt.
30. Sed unusquisque in peccato suo morietur, ✕
(d) omnis homo : et qui comederit uvas acerbas,
obstupescunt dentes ejus. 31. Ecce dies veniunt,
dicit Dominus, et (e) disponam domui Israelis, et
domui Judæ (f) fœdus novum, 32, non juxta fœdus,
quod disposui patribus eorum in die, cum appre-
hendi manum eorum, ad educendum eos ex terra
Ægypti; quia illi non manserunt in fœdere meo,
etiam ego neglexi eos, dicit Dominus. 33. Quia hoc
fœdus, quod disponam domui Israelis, (g) post dies
istos, dicit Dominus : (h) quod dabo leges meas in
mentem eorum, et ✕ super pectore : cordis eorum
scribam eas : et ero eis in Deum, et illi erunt mihi
in populum. 34. Et non docebunt ✕ iterum :
unusquisque fratrem suum, et unusquisque prox-
imum suum, dicens : Nosce Dominum; quia omnes
cognoscent me a parvo eorum usque ad magnum
eorum, ✕ dicit Dominus : quoniam propitius ero
iniquitatibus eorum, et peccatorum eorum non re-
cordabor amplius. 35. Sic dixit Dominus, qui dedit
solem in lumen diei, ✕ (i) in statutum : lunam et
stellas in lumen noctis, (k) et clamorem in mare, et
obstupuerunt fluctus ejus : Dominus omnipotens
nomen ei. 36. Si cessaverint leges hæ ab ante faciem
meam, dicit Dominus; etiam genus Israelis cessabit

esse gens ante faciem meam omnibus diebus. Hæc
dicit Dominus : 37. (l) Si elevatum fuerit celum in
sublime et si depressum fuerit pavimento terræ
deorsum; etiam ego non reprobabo ✕ omne : genus
Israelis, pro omnibus, quæ fecerunt, dicit Dominus.
38. Ecce dies veniunt, dicit Dominus, et ælificabitur
urbs Domino a turre Hananael usque ad portam an-
guli, 39. et exibit ✕ adhuc (m) spes : et dimensio
ejus coram eis usque ad collem Gareb : et cingetur
in circuitu ex lapidibus (n) electis; 40. ✕ et omne
profundum (o) domus Fagadim : (*), (p) et cinerem,
et omnem Asarimoth usque ad torrentem Cedron,
usque ad angulum portæ equorum (q) orientis, san-
ctuarium Domino, et non amplius evelletur, neque
destruetur usque in sæculum.

B CAP. XXXII.— 1. Verbum, quod factum est ad
Jeremiam a Domino in anno decimo Sedecie regis
Judæ : hic annus octavus decimus ✕ annus : Na-
buchodonosoris, regi (sic) Babylonis. 2. Et ✕ tunc :
potestas regis Babylonis (r) fecit fossas super Jeru-
salem : et Jeremia ✕ propheta : custodiebatur in
atrio carceris, qui est in domo regis ✕ Judæ :
3. in quo clauserat eum Sedecia rex ✕ Judæ :
dicens : Quare tu prophetas? dicens : Sic dixit Do-
minus : Ecce ego do ✕ תִּיב : urbem hanc in manu
regis Babylonis, et capiet eam. 4. Et Sedecia ✕ rex
Judæ : non salvabitur a manu Chaldæorum; quia
tradendo tradetur in manus regis Babylonis, et lo-
quetur os ejus ad os illius, et oculi ejus oculos ejus
videbunt : 5. et in Babylonem (s) intrabit Sedecia,
et ibi (t) sedebit, ✕ donec visitavero eum, dicit
Dominus; quia (u) si pugnaverit cum Chaldæis, (x)
non recte ageris. 6. Et dixit Jeremia : Factum est
verbum Domini ad me, dicens : 7. Ecce Nahmail
filius Salom fratris patris tui venit ad te, dicens :
Posside tibi agrum ✕ meum : qui in Anathoth,
quia (y) tibi jus ✕ propinquitas generis : ad acci-
piendum possessionem. 8. Et venit ad me + Nah-
mail filius Salom : fratris patris mei, ✕ juxta ver-
bum : in atrium carceris, et dixit mihi : Posside
✕ nunc : agrum meum, qui in Anathoth, qui in
terra Benjamini; quia tibi convenit possidere ✕ in
hæreditatem, et tu senior es, posside eum tu tibi :
Et cognovi, quod verbum Domini est : 9 et Possedi
D agrum ✕ a Nahmail : filio fratris patris mei, ✕ qui
in Anathoth : et appendi ei argentum septem (z)
siclos, et decem argenti : 10. et scripsi in librum,
et sigillavi, et testari feci testes, et appendi argentum

(z) A., deprimeris in profundum, dum aversa es. (a) Femina nova in terra in salute circumdabit virum. S. in terra femina circumdabit masculum novum. (b) A., S., benedicat tibi, Domine, habitans in justitia. (c) A., et habitabunt in ea Julia, et omnes urbes ejus. S., simul agricolæ et ductores gregum. (d) S., omnis hominis, qui comederit uvas acerbas. (e) A., excidam. S., perficiam. (f) A., S., statutum. (g) Et domui. (h) Dabo legem meam. (i) A., statutum lunæ et stellarum. (k) A., sedans mare. (l) A., si mensurabuntur cælum sursum, et investigabuntur fundamenta terræ deorsum; etiam ego abjiciam omne semen Judæ. Israelis, propter omnia, quæ fecerunt, dicit Dominus. (m) A., regula dimensionis. S., funis mensuræ. (n) A., bonis. (o) A., S., cadaverum. (*) Pro פְּגַדִּים, Fagadim, forte legendum פְּגַרִּים Fagarim. [Hand dubie, hebraica enim veritas habet פְּגַרִּים DRACH.] (p) adipem et omnia quæ ante urbem (i. e. suburbia). (q) S., in orientem. (r) A., circumdederunt urbem. (s) A., S., deducet Sedeciam. (t) A., S., erit. (u) S., si enim pugnaveritis adversus Chaldæos, non recte ageris. (x) Non recte ager. (y) Quod tibi est propinquitas. (z) A., S., stateres.

in trutina. 11. Et sumsi librum possessionis ✕ ob-
 signatum ;, præceptum, et (a) jura, et (b) prælec-
 tum; 12. et dedi ✕ librum possessionis ; Barucho
 filio Neræ filii Maasæ ante oculos Nahmail + (c) fi-
 lii fratris patris mei ;, et ante oculos (d) stantium,
 et scribentium in libro possessionis, et ante oculos
 omnium Judæorum, qui sedebant in atrio carceris.
 13. (e) Et præcepi Barucho ante oculos eorum, di-
 cens : 14. Sic dixit Dominus omnipotens ✕ Deus
 Israelis : : Sume (f) librum hunc, et librum posses-
 sionis hunc signatum, et librum prælectum
 ✕ hunc ;, et pones (g) in vas testæ. (h) ut perman-
 eant dies plures. 15. Quia sic dixit Dominus
 ✕ omnipotens Deus Israelis : : Adhuc (i) ædifica-
 buntur domus, et agri, et vineæ in terra hac. 16. Et
 oravi ad Dominum, postquam dedi librum posses-
 sionis ✕ τψ : Barucho filio Neræ, dicens :
 17. (k) Qui es, Domine, Domine, ✕ ecce : tu fe-
 cisti cælum et terram potentia tua magna, et bra-
 chio tuo (l) excelso : (m) et non abscondetur a te nec
 unum verbum : 18. qui facis misericordiam in mil-
 lia, et retribuis peccata patrum in sinu filiorum
 eorum post eos : 19. Deus (n) magnus et fortis,
 Dominus ✕ virtutum nomen ei ;, magnus consilio,
 et fortis (o) operibus, + omnipotens, magni nomi-
 nis Dominus : : oculi tui ✕ aperti super ; omnes
 vias filiorum hominum, ad dandum unicuique
 ✕ juxta viam ejus, et juxta fructus studiorum
 ejus : : 20. qui fecisti signa et prodigia in terra
 Ægypti usque ad diem hunc, et in Israele, et (p) in
 terrigenis, et fecisti tibi nomen, sicut dies hic : 21. et
 eduxisti populum tuum ✕ Israelem : ex terra
 Ægypti in signis, et in prodigiis, et in manu po-
 tenti, et in brachio excelso, 22. et (q) in visionibus
 magnis : et dedisti eis terram hanc, quam jurasti
 patribus eorum ✕ dare eis ;, terram fluere facien-
 tem lac et mel : 23. et ingressi sunt, et acceperunt
 eam; et non audiverunt vocem tuam, et (r) in præ-
 ceptis tuis non ambularunt : omnia, quæ præcepe-
 ras eis ✕ facere ;, non fecerunt : et fecerunt, ut
 contingerent eis omnia mala hæc. 24. (s) Si (t) tur-
 ba venit ad urbem hanc, ad capiendum eam; et urbs
 data est in manus Chaldæorum, qui pugnant adver-
 sus eam ab ante faciem gladii, et famis, ✕ et mor-
 tis : : ut locutus es, ita factum est : ✕ ecce tu vi-
 des :. 25. Et tu dicis ad me : ✕ Domine, Domine ;,
 (u) posside tibi ipsi agrum argento : et scripsi librum,
 et obsignavi, et testari feci testes : et urbs data est

A in manus Chaldæorum. 26. Et factum est verbum
 Domini (x) ad Jeremiam, dicens : 27. Ecce ego Do-
 minus Deus omnis carnis : num a me abscondetur
 ✕ omne verbum : ? 28. Propter hoc sic dixit Domi-
 nus (y) : (z) Tradendo tradetur urbs hæc ✕ in ma-
 nus Chaldæorum, et ; in manus Nabuchodonosoris ;
 regis Babylonis, (a) et capiet eam : 29. et venient
 Chaldæi pugnantes super urbem hanc, et accendent
 urbem hanc in igne, et comburent et domos, in
 quibus a:oleverunt super tectis earum Baali, et
 libarunt libamina diis (b) alienis, ut exacerbarent
 me : 30. quia fuerunt filii Israelis, et filii Judæ, (c)
 soli facientes malum ante oculos meos ab adole-
 scentia eorum ; ✕ quia filii Israelis tantummodo
 irritarunt me in operibus ✕ manuum eorum, dicit
 B Dominus :. 31. Quia super furorem meum, et
 super iram ✕ meam : erat ✕ mihi : urbs hæc,
 ex die, quo ædificarunt eam, et usque ad diem hunc,
 (d) ad recedere faciendum eam a facie mea ,
 32. propter omnes malitias filiorum Israelis, et ✕
 filiorum ; Judæ, quia fecerunt ad exacerbandum me,
 illi, et reges eorum, et magnates eorum, et sacer-
 dotes eorum, et prophetæ eorum, viri Judæ, et
 habitantes in Jerusalem, 33. et verterunt ad me (e)
 dorsum, et non faciem. Et docui eos (f) diluculo,
 et docui, et non audierunt, ad accipiendum discipli-
 nam : 34. et posuerunt (g) pollutiones suas in domo,
 qua invocatum est nomen meum super ea, (h) in
 inquinamentis suis : 35. et ædificarunt (i) altaria
 Baalis, quæ in valle filii Hennom, (k) ad offerendum
 filios suos, et lilias suas Molochio : quæ non præ-
 cepti eis, neque ascenderunt super cor meum, ad fa-
 ciendum abominationem hanc, ut facerent peccare
 Judam. 36. (l) Et nunc sic dixit Dominus Deus
 Israelis super urbem ✕ hanc ;, quam (m) tu dicis,
 quod tradetur in manus regis Babylonis in gladio,
 et in fame, et (n) in emissione : 37. Ecce ego con-
 grego eos ex omni terra, quo dispersi eos illuc in
 ira mea, et in furore meo, et in irritatione magna.
 Et convertam eos in locum hunc, et sedere faciam
 eos (o) confidenter : 38. et erunt mihi in populum,
 et ego ero eis in Deum. 39. Et dabo eis cor ✕
 (p) unum ;, et viam unam, ad timendum me omni-
 bus diebus, (q) et in bonum eis, et filiis eorum post
 eos. 40. Et disponam eis testamentum æternum, quod
 non avertam a-post eos, ✕ ut beneficiam eis ;, et
 timorem meum dabo in cor eorum, ut non recedant
 a me : 41. (r) et visitabo eos, ad benefaciendum

(a) A., statuta. (b) Revelatum. (c) Salom. (d) A., S., testium scriptorum. (e) Reliqui, præcepi.
 (f) A., libros hos, librum possessionis hunc, et hunc obsignatum, et librum revelatum. (g) Eos. (h) A.,
 ut stent. (i) Possidebuntur. (k) A., S., o! Domine. Heb., Adonai. (l) A., S., extenso. (m) A., et non
 mirabile est præ e omne verbum. S., et non imbecille est tibi. (n) A., Th., fortis, excelsus. S., potens.
 (o) A., machinatione. S., consilio. (p) A., S., in hominibus. (q) A., in tremefactione magna. (r) A., in
 lege tua. (s) Ecce. (t) S., illi autem admoverunt struem cæspitis ad urbem, ad subjugandum eam.
 (u) Et acquisivi. (x) Ad me. (y) Deus Israelis. (z) A., S., ecce ego do urbem hanc. (a) Et capieft
 eam. (b) S., falsis. (c) A., tantummodo. (d) A., S., ad removendum eam. (e) A., S., cervicem.
 (f) Cum anteverterem et docerem, et non audierunt, et non voluerunt. (g) S., culpas suas. A., abo-
 minationes suas. (h) A., ut polluerent eam. (i) A., excelsa. (k) A., ad traducendum. (l) A., propter
 hoc. (m) Vos dicitis. (n) A., S., in peste. (o) S., sine sollicitudine. (p) Aliud. (q) A., S., ut bene lit
 eis. (r) Reliqui : et gaudebo in eis.

eis : et plantabo eos in terra hac, (s) in fide, etiam in omni corde meo, et in omni anima mea. 42. Quia sic dixit Dominus (t) : Sicut induxi super populum hunc omnia mala magna hæc, sic ego inducam super eos omnia bona, quæ ego locutus sum super eos. 43. Et possidebuntur ✕ adhuc agri in terra hac ;, quam tu dicis : (u) non pervia est ab homine et bestiis, et traditi sunt in manus Chaldæorum. 44. (x) Agros in argento possidebunt. (y) Et scribes in libro, et obsignabis, (z) et testari facies testes in terra Benjamin, et in circuitu Jerusalem, et in urbibus Judæ, et in urbibus montis, et in urbibus (a) Saphilæ, et in urbibus (b) Nagib; quia convertam (c) demigrationes eorum, dicit Dominus.

Cap. XXXIII. — 1. Et factum est verbum Domini ad Jeremiam secundo, et ille erat adhuc (d) vinctus in atrio carceris, dicens : 2. Sic dixit Dominus, qui fecit (e) terram, ✕ Dominus ;, et formavit eam, ut erigeret eam; Dominus nomen ei : 3. (f) Clama ad me, et respondebo tibi, et annuntiabo tibi magna et fortia, quæ non nosti ea. 4. Quia sic dixit Dominus Deus Israelis de domibus urbis hujus, et de domo regis Judæ, quæ destructæ sunt (g) ad fossam, et ad (") propugnacula 5. ✕ eorum ;, qui veniunt ad pugnam adversus Chaldæos, et ad implendum eos (h) mortuis hominum, quos occidi in ira mea, et in furore meo : (i) et averti faciem meam ab eis pro omnibus malitiis eorum. 6. (k) Ecce ego ascendere faciam ei notam impressam ("), et curationem, et sanabo eos, et manifestum faciam eis ✕ (l) audire ; pacem et fidem : 7. et reducam demigrationem Judæ, et demigrationem (m) Jerusalem, et ædificabo eos sicut antiquitus : 8. et mundabo eos ab omnibus iniquitatibus eorum, quibus peccarunt mihi, (n) et non recordabor peccatorum eorum, quibus peccarunt mihi, et recesserunt a me. 9. Et erit mihi (o) in lætitiâ, et in laudem, (p) et in magnificentiam omni populo terræ, qui audient omnia bona, quæ ego faciam ✕ eis ;, (q) et timebunt, et amaritudinem afficientur pro omnibus bonis, et pro omni pace, quam ego faciam eis. 10. Sic dixit Dominus : Adhuc audietur in loco hoc, de quo vos dicitis desertus est ab hominibus et jumentis in urbibus Judæ, (r) et foris Jerusalem,

A devastatis, ut non puer factus sit homo, ✕ et ut non sit habitans, et ut non sit ; bestia, 11. vox gaudii, et vox lætitiæ, vox sponsi, et vox sponsæ, vox dicentium : Confitemini Domino (s) omnipotenti, quia mitis Dominus, quia in sæculum misericordia ejus. (t) Inferent (u) laudis in domum Domini : quia reducam demigrationem terræ illius, juxta id quod antea, dixit Dominus. 12. Sic dixit Dominus virtutum (x) : Quia erunt ✕ in loco hoc deserto, ut non sit ✕ homo, et bestia ;, et in omnibus urbibus ejus habitacula pastorum accubare facientium greges. 13. In urbibus montanæ, et in urbibus (y) Saphilæ, et in urbibus (z) Nagib, et in terra Benjamin, et in iis, quæ in circuitu Jerusalem, et in urbibus Judæ. Adhuc transibunt (a) oves super manum numerantis, dixit Dominus. 14. ✕ Ecce dies veniunt, dicit Dominus, et erigam verbum meum bonum, quod locutus sum super domum Israelis, et super domum Judæ. 15. In diebus illis, et in tempore illo (b) germinare faciam Davidi (c) germen justum, (d) cum facturus sum iudicium et justitiam in terra ;. 16. In diebus illis salvabitur Judæa, et Jerusalem habitabit confidens, et hoc est (e), quod vocabit eum, Dominus iustitia nostra. 17. Quia hæc dicit Dominus : Non delebitur Davidi vir sedens super throno domus Israelis. 18. Et sacerdotibus Levitis non delebitur vir ab ante faciem meam, offerens holocausta, (f) et sacrificia sacrificium, et faciens incensa omnibus diebus. 19. Et factum est verbum Domini ad Jeremiam, dicens : 20. Hæc dicit Dominus : (g) Si irritum feceritis fœdus meum diei, et fœdus meum noctis, ut ne sit dies et nox in tempore suo, 21. etiam fœdus meum irritum fiet cum Davide, servo meo, ut non sit ei filius regnans super throno ejus, et Levitis sacerdotibus servientibus mihi. 22. Sicut non numerabitur (h) potestas cœli, nec mensurabitur arena maris; ita multiplicabo semen Davidis, servi mei, et Levitas servientes mihi. 23. Et factum est verbum Domini ad Jeremiam, dicens : 24. Nonne vidisti, quid populus hic locuti sint? dicentes : dux (i) familiae, quas elegit Dominus, etiam repulit eas : et populum meum irritarunt, (k) ut non sit amplius gens coram eis. 25. Hæc dicit Dominus :

(s) A., S., in veritate. (t) Virtutum, Deus Israelis. (u) A., S., depravata est, ut non sit homo, et bestia. (x) A., S., agri argento possidebuntur. (y) A., Th., et scribentur in libro, et obsignabuntur. (z) A., et adhibebuntur testes in testimoniis. (a) A., humilis. S., profundi. (b) A., S., meridiei. NAFEB. (c) A., conversionem. (d) A., detentus. (e) A., eam. (f) A., voca ad me, et audiam te. (g) Ad mulum, (') et omnem gladium. (") ΠΡΟΜΑΧΩΝΑΣ, propugnacula. (h) A., cadaveribus. (i) A., S., et occultavi. (k) Ecce ego tollam ab ea gladium. (") I. e., ex mea conjectura, cicatricem. Norberg. (l) A., sanationem pacis, et veritatis. Scholion : Est oratio pacis et veritatis. (m) A., S., Israelis. (n) A., Th., et condonabo omnia peccata eorum. (o) A., S., in nomen gaudii. (p) A., et in gloriationem. (q) A., et timebunt, et turbabuntur. (r) S., et in plateis. (s) A., exercituum, quia bonus. S., virtutum, quia bonus. (t) A., afferentium pro laude. S., inferentium gratiarum actiones. (u) Dona. Pro. (x) Deus Israelis. (y) A., humilis. S., profundi. (z) A., austri. (a) A., S., greges. (b) A., efflorescere faciam. (c) S., germen justitiam faciet. (d) Et faciet. (e) Nomen. (f) A., S., adole's dona. (g) A., si irritum feceritis fœdus meum diei, et fœdus meum noctis. (h) A., exercitus. S., acies. (i) A., consanguinitates. (k) S., ita ut non sit amplius gens

(') Vox codicis כרומתא, non *mulum*, sed *mulas* significat. Textus vero Hebr. quem hæc nota, ut videtur, exhibere vult., fert., *aggeres*. Syriace כרומתא, *cumulos*, reponendum suspicamus. Hic enim quid sibi velint mulæ difficile dictu. Drach.

Si (l) fœdus meum diei et noctis, statuta cœli et terræ non ordinavi, 26. etiam semen Jacobi, et Davidis, servi mei, reprobabo, ut non sumam ex semine ejus principem ad semen Abrahami, et Isaaci, et Jacobi; quia convertam conversionem eorum, et miserebor eorum.

Cap. XXXIV.—1. Verbum, quod factum est ad Jeremiam a Domino: et Nabuchodonosor rex Babylonis, et omnia castra ejus, et omnis (m) terra principatus ✕ manus: ejus, et omnes populi pugnabant super Jerusalem, et super omnes urbes Judæ, dicens: 2. Sic dixit Dominus Deus Israelis: Vade, ✕ dic: ad Sedeciam regem Judæ, et dices ei: Sic dixit Dominus: (n) Tradendo tradetur urbs hæc in manus regis Babylonis: (o) et capiet eam (p) in igne. 3. Et tu non evades e manu ejus, et capiendo capieris, et in manus ejus daberis: et oculi tui oculos (q) regis Babylonis videbunt, et os ejus cum ore tuo loquetur, et in Babylonem ingredieris. 4. Sed audi verbum Domini, Sedecia rex Judæ: sic dixit Dominus ✕ de te: Non morieris in gladio, 5. in pace morieris: (r) et sicut deplorarunt patres tuos, qui regnarunt ante ✕ qui fuerunt: te (*), sic deplorabunt etiam te, atque, væ Domine, plangent te, quia (s) magna ✕ ego: locutus sum, dicit Dominus. 6. Et locutus est Jeremia propheta ad Sedeciam regem Judæ omnia verba hæc in Jerusalem. 7. Et potestas regis Babylonis pugnabat super Jerusalem, et super ✕ omnes: urbes Judæ residuas, super Lachis, et super Azeca; quoniam hæc relictæ fuerunt in urbibus Judæ urbes munitæ. 8. Verbum, quod factum est ad Jeremiam a Domino, postquam (t) consummavit rex Sedecia fœdus erga ✕ omnem: populum qui in Jerusalem, ad vocandum ✕ eis: (u) dimissionem, 9. ut amandaret unusquisque servum suum, et ✕ unusquisque: ancillam suam, Hebræum et Hebræam liberos, (x) ut non colant servitium vir ex Juda, frater ✕ ejus: 10. Et reversi sunt omnes magnates, et omnis populus, qui ingressi erant in fœdus, ut dimitteret unusquisque servum suum et unusquisque ancillam suam, Hebræum et Hebræam liberos, ut non colerent servitium amplius; et audiverunt, et dimiserunt. 11. Et reversi sunt post hæc (y), et redire fecerunt servos et ancillas, quos (z) dimiserant liberos, (a) et reliquerunt eos in servos et in ancillas. 12. Et factum est verbum Domini ad Jeremiam a Domino, dicens: 13. Sic dixit Dominus Deus Israelis: Ego disposui fœdus ad patres vestros iu die, quo (b) eripui eos ex terra Ægypti, e domo servitutis, dicens: 14: (c) Cum completi fuerint sex anni, dimittes fratrem tuum Hebræum, qui venditus fuerit tibi, et operabitur tibi sex annos, et dimittes eum liberum a te. Et non audiverunt me patres vestri, et non inclinârunt aurem suam. 15 (d) Et conversi sunt hodie ad faciendum rectum ante oculos meos, ut vocaret (e) dimissionem unusquisque proximi sui: et consummaverunt fœdus ante faciem meam in domo, qua invocatum est nomen meum super ea. 16. Et reversi estis, et poluistis nomen meum, ut redire faceret unusquisque servum suum, et unusquisque ancillam suam, quos dimiseratis liberos animæ suæ, et subegistis eos, ut sint vobis in servos, et in ancillas. 17. Propter hoc sic dixit Dominus: Vos non audivistis me, ut vocaret dimissionem unusquisque ad fratrem suum, et unusquisque ad proximum suum. Ecce ego voco vobis dimissionem, dicit Dominus, in gladium, et in mortem, et in famem: et dabo vos in dispersionem in omnibus regnis terræ: 18. et dabo eos homines, qui transgressi sunt fœdus meum, qui non stabiliverunt ✕ verba: fœderis mei, quod fecerunt ante faciem meam, vitulum, (f) quem fecerunt ✕ (g) in duo: et transierunt ✕ in medio segmentorum ejus: 19. (h) præfectos Judæ, et præfectos Jerusalem, eunuchos, et sacerdotes, et omnem populum terræ (i) ii, qui transierunt in medio segmentorum vituli, 20. et dabo eos in manu hostium eorum, et in manu quærentium animas eorum, et dabo cadavera eorum cibum volatilibus cœli, et bestiis terræ. 21. Et Sedeciam regem Judæ, et principes eorum dabo in manus inimicorum eorum, et in manum quærentium animas eorum, et in manum potestatis regis Babylonis, (k) fugientium ab eis. 22. Ecce ego præcipio, dicit Dominus, et reducam eos in urbem hanc, et pugnaturi ✕ super eam: capient eam, et comburent eam in igne, et urbes Judæ dabo eas in non pervium ab habitatoribus.

13. Sic dixit Dominus Deus Israelis: Ego disposui fœdus ad patres vestros iu die, quo (b) eripui eos ex terra Ægypti, e domo servitutis, dicens: 14: (c) Cum completi fuerint sex anni, dimittes fratrem tuum Hebræum, qui venditus fuerit tibi, et operabitur tibi sex annos, et dimittes eum liberum a te. Et non audiverunt me patres vestri, et non inclinârunt aurem suam. 15 (d) Et conversi sunt hodie ad faciendum rectum ante oculos meos, ut vocaret (e) dimissionem unusquisque proximi sui: et consummaverunt fœdus ante faciem meam in domo, qua invocatum est nomen meum super ea. 16. Et reversi estis, et poluistis nomen meum, ut redire faceret unusquisque servum suum, et unusquisque ancillam suam, quos dimiseratis liberos animæ suæ, et subegistis eos, ut sint vobis in servos, et in ancillas. 17. Propter hoc sic dixit Dominus: Vos non audivistis me, ut vocaret dimissionem unusquisque ad fratrem suum, et unusquisque ad proximum suum. Ecce ego voco vobis dimissionem, dicit Dominus, in gladium, et in mortem, et in famem: et dabo vos in dispersionem in omnibus regnis terræ: 18. et dabo eos homines, qui transgressi sunt fœdus meum, qui non stabiliverunt ✕ verba: fœderis mei, quod fecerunt ante faciem meam, vitulum, (f) quem fecerunt ✕ (g) in duo: et transierunt ✕ in medio segmentorum ejus: 19. (h) præfectos Judæ, et præfectos Jerusalem, eunuchos, et sacerdotes, et omnem populum terræ (i) ii, qui transierunt in medio segmentorum vituli, 20. et dabo eos in manu hostium eorum, et in manu quærentium animas eorum, et dabo cadavera eorum cibum volatilibus cœli, et bestiis terræ. 21. Et Sedeciam regem Judæ, et principes eorum dabo in manus inimicorum eorum, et in manum quærentium animas eorum, et in manum potestatis regis Babylonis, (k) fugientium ab eis. 22. Ecce ego præcipio, dicit Dominus, et reducam eos in urbem hanc, et pugnaturi ✕ super eam: capient eam, et comburent eam in igne, et urbes Judæ dabo eas in non pervium ab habitatoribus.

Cap. XXXV. — 1. Verbum, quod factum est ad Jeremiam a Domino in diebus Joacim filii Josiæ regis Judæ, dicens: 2. Vade in domum (l) Rechabim: (m) et voca eos, et introduces eos in domum Domini (n) in unum ex (o) atriiis, et bibendum

(l) S., fœdus meum. (m) A., copia ejus. S., potestas. (n) A., ecce ego daturus sum urbem hanc. (o) A., et comburet eam. (p) Et comburet eam. (q) Ejus. (r) A., et sicut combustiones patrum tuorum regum priorum, qui fuerunt in facie tua [Hebraismus לפניך pro ante te. Dr.]; sic comburent te. (s) A., verbum. (t) A., excidit. (u) A., facilitatem, ut dimitteret vir servum suum, et vir ancillam suam. (x) S., ut non servire facerent Judæum fratrem suum ne quidem unum. (y) Ex Israele. (z) Postquam dimiserant eos. (a) KAI ΕΩΣΑΝ, et missum fecerunt. Reliqui: et subegerunt. (b) A., S., et eduxi. (c) A., a consummatione septem annorum. S., cum præterlapsi fuerint septem anni. (d) A., et conversi fuistis hodie, et fecistis. (e) A., libertatem. (f) A., S., quem dividerunt. (g) Ad operandum eo. (h) Præfecti. (i) Eos, qui transierunt. (k) S., qui demigrarunt a vobis. (l) S., Rechabimonitarum. (m) A., Th., et loqueris eis. (n) A., ad unum ex atriis. (o) S., excedris.

(*) Syrus interpres duplicem hic inserit lectionem. Ex LXX, qui regnarunt ante te (τῶν βασιλεύσαντας πρότερόν σου), e vero Hebræo, sub asterisco, qui fuerunt ante te (לפניך ויהי אֲשֶׁר־הָיוּ). DRACH.

da eis vinum. 3. Et adduxi Jezoniam filium Jeremiae filii (p) Habasnae, et fratres ejus, et omnes filios ejus, et omnem domum Rechabim : 4. introduxi eos : in domum Domini in aerarium filiorum (q) Hanan filii Godaliae, hominis Dei, (r) quod est a latere domus principum, quae supra domum Maasiae filii Selom, custodientis (s) viam. 5. Et constitui ante faciem eorum filiorum domus Rechabim (t) hydriam plenam : vini, et calices, et dixi ad eos : Bibite vinum. 6. Et dixerunt : Non bibemus vinum, quia Jonadab filius Rechab pater noster praecepit nobis, dicens : Non bibetis vinum, vos, et filii vestri, usque in saeculum : 7. et domos non aedificabitis, et semen non seminabitis, et vineam non plantabitis, neque erit vobis ; quia in tentoriis habitabitis omnibus diebus vestris, ut vivatis diebus multis super facie : terrae, super qua (u) vos habitatis super ea. 8. Et audivimus vocem Jonadab filii Rechab : patris nostri, juxta omnia, quae praecepit nobis, ut non bibamus vinum omnibus diebus nostris, nos, et uxores nostrae, et filii nostri, et filiae nostrae, 9. et ut non aedificemus domos, ne habitemus ibi : et vinea, et ager, et semen non fuit nobis : 10. et habitavimus in tentoriis, et audivimus, et fecimus juxta omnia, quae praecepit nobis Jonadab pater noster. 11. Factum est autem, cum ascendit Nabuchodonosor rex Babylonis super terram, et diximus : (x) Ascendamus, ingrediamur in Jerusalem ab ante faciem potestatis Chaldaeorum, et ab ante faciem potestatis (y) Assyriorum, (z) et habitavimus ibi. 12. Et factum est verbum Domini ad Jeremiam, dicens : 13. Sic dixit Dominus virtutum Deus Israelis : Vade, et dic homini Judae, et habitantibus in Jerusalem : (a) Non accipietis disciplinam ad audiendum verba mea ? dicit Dominus. 14. Stabiliverunt verbum : verbum + filii : Jonadab filii Rechab, quae praecepit filiis ejus, ut non biberent vinum, et non biberunt usque ad diem hunc : quia audierunt praeceptum patris eorum : ego autem locutus sum ad vos, (b) in matutino etiam locutus sum, et non audiistis me : 15. Et misi ad vos omnes servos meos prophetas, antevertens et mittens, (c) dixi : Convertimini nunc : unusquisque a via sua mala, et meliora facite (d) praecepta vestra, et non abeatis post deos alios ad colendum servitium eis : et habitabitis super terra, quam dedi vobis, et patribus vestris. Et non inclinastis aurem vestram, et non audivistis me. 16. Et stabiliverunt filii Jonadab filii Rechab praeceptum patris eorum, quod

A praecepit eis ; populus autem hic non audiverunt me. 17. Propter hoc sic dixit Dominus Deus : virtutum Deus Israelis : Ecce ego adducam super Judam, et super omnes habitantes in Jerusalem : omnia mala, quae locutus sum super eos, pro eo quod locutus sum super eos, et non audiverunt, et vocavi eos, et non responderunt. 18. Et domui Rechabim : dixit Jeremia : Propter hoc sic dixit Dominus virtutum Deus Israelis : (e) Quia audierunt filii Jonadab filii Rechab : praeceptum Jonadab patris (f) eorum, et servarunt omnia praecepta ejus, ad faciendum juxta omnia : quae mandavit (g) eis + pater eorum : 19. Propter hoc haec dicit Dominus Deus Israelis : (h) Non deficiet vir ex filiis Jonadab filii Rechab, stans ante faciem meam omnibus diebus terrae.

B Cap. XXXVI. — 1. Et factum est : in anno quarto Joacim filii Josiae regis Judae, factum est verbum : hoc (i) ad Jeremiam a Domino : dicens : 2. Sume tibi (k) chartam libri, et scribe super ea omnia verba, quae (l) prophetavi ad te super Israel, et super Judam, et super omnes gentes, a die quo locutus sum ad te, a diebus Josiae + regis Judae : , et usque ad diem hunc. 3. Fortasse audient domus Judae omnia mala, quae ego cogito facere eis ; ut revertantur unusquisque : a via sua mala : et propitius ero iniquitatibus eorum, et peccatis eorum. 4. Et vocavit Jeremia Baruch filium Neriae : et scripsit Baruch ex ore Jeremiae omnia verba Domini, quae (m) prophetavit ad eum, in chartam libri. 5. Et praecepit Jeremia Barucho, dicens : Ego (n) custoditus sum, et non possum ingredi in domum Domini : 6. et ingrediaris tu, et legas in charta + hac : , quae scripsisti ex ore meo verba Domini in aures populi, in domo Domini, in die jejunii ; et in auribus omnis Judae venientium ex urbibus eorum, leges eis. 7. Fortasse cadet deprecatio eorum ante faciem Domini, et revertentur unusquisque : a via sua mala ; quia magnus furor et ira + Domini : , quam locutus est Dominus super populum hunc. 8. Et fecit Baruch filius Neriae : juxta omnia, quae praecepit ei Jeremia propheta, ad legendum in libro verba Domini in domo Domini. 9. Et factum est in anno (o) quinto Joacimi filii Josiae regis Judae, in mense nono (p) congregavit jejunium ante faciem Domini omnis populus Israelis, et omnis populus venientes ex urbibus Judae, in Jerusalem, + domus Judae : . 10. Et legit Baruch in libro verba Domini, (q) in domo Gamariae filii Saphan scribae, in atrio superiori, in

(p) A., Abasnae. (q) A., Hananiae. (r) S., quae est apud exedram principum, quae supra exedram Maasiae. (s) A., S., Th., atrium. (t) A., S., ΣΚΥΦΟΥΣ, scyphos. (u) A., qui vos super ea peregrini. S., sedem habetis. (x) A., S., venite, ingrediamur. (y) A., S., Syrorum. (z) A., Th., et sedimus. (a) S., annon accipietis. (b) A., antevertens et dicens. (c) A., S., Th., dicens. (d) Reliqui : studia. (e) A., Th., pro eo quod audivistis. (f) Reliqui : vestri. (g) Reliqui : vobis. (h) A., Th., non delebitur. (i) Ad me. (k) A., volumen. S., paginam. Th., capitulum. (l) Reliqui : locutus sum. EXPHMATISA, divinitus locutus sum. (m) EXPHMATISEN, divinitus locutus est. (n) A., S., inclusus sum. (o) Octavo. (p) A., proclamarunt. (q) A., in domo gazae. S., in exedra.

(*) Syrus noster, תחנתא, quod respondet תפ תחנתא textus Hebraici. Perperam reddidit Norberg, misericordia, ut habet textus receptus τῶν LXX, ἔλεος. DRACH.

vestibulo portæ novæ domus Domini, in auribus ✕ A verba, quæ scripserat Baruch ex ore Jeremiæ, dicens : 28. Iterum sume tibi chartam aliam, et scribe ✕ super ea : omnia verba ✕ hæc priora hæc : quæ fuerunt super charta ✕ priori ; , quam combussit Joacim rex ✕ Judæ ; 29. et ad Joacim regem Judæ dices : Sic dixit Dominus : Tu combussisti librum hunc, (k) cum dixisti : Quare scripsisti super eo, dicens : (l) Ingrediendo ingredietur rex Babylonis, (m) et delebit terram hanc, (n) et deficere faciet ab ea hominem, et jumentum ? 30. Propter hoc sic dixit Dominus super Joacim regem Judæ : Non erit ei sedens super solio Davidis : et cadaver ejus erit projectum in æstu diei, et in gelu noctis : 31. Et visitabo super eum, et super (o) genus ejus, et super servos ejus ✕ omnes : iniquitates ejus : et adducam super eos, et super habitantes in Jerusalem, et super (p) terram Judæ omnia mala, quæ locutus sum super eos, , et non audiverunt. 32. Et Jeremia sumsit chartam aliam, et dedit eam ad Baruch filium Neriz scribam, et scripsit super ea ex ore Jeremiæ omnia verba libri, quem combusserat Joacim rex Judæ in igne : et amplius addita sunt ei verba plura, sicut hæc.

Cap. XXXVII. — 1. Et regnavit rex Sedecia filius Josiæ pro Jechonia filio Joacim, quem constituit regem Nabuchodonosor rex Babylonis, ut regnaret (q) super Juda. 2. Et non audivit ipse, et servi ejus, et populus terræ, verba Domini, quæ locutus est in manu Jeremiæ prophetæ. 3. Et misit rex Sedecia (r) Jucham filium Selemiz, et Sophoniam filium Maasæ sacerdotem ad Jeremiam ✕ prophetam ; , dicens : Ora ✕ nunc : pro nobis ad Dominum Deum nostrum. 4. Et Jeremia (s) transiit per medium (t) turbæ : et non duxerunt eum (u) in domum custodiae. 5. Et potentia Pharaonis exiit ex Ægypto : et audierunt Chaldæi, qui ✕ circumdabant bello : Jerusalem, famam eorum, ✕ et ascenderunt a Jerusalem. 6. Et factum est verbum Domini ad Jeremiam prophetam, dicens : 7. Sic dixit Deus Israelis : Sic dicetis ad regem Judæ, qui misit ✕ vos ad me ; , ad exquirendum me : Ecce potentia Pharaonis, quæ exiit in auxilium vestrum, revertentur (x) in Ægyptum. 8. Et redibunt + illi : Chaldæi, et pugnabunt super urbem hanc, et capient eam, et comburent eam in igne. 9. Sic dixit Dominus : (y) Ne existimetis animabus vestris, dicentes : Abeundo abibunt a nobis Chaldæi ; quia non abibunt. 10. Et si percusseritis omnem potestatem Chaldæorum, eos, qui pugnant contra vos, et remanserint in iis quidam transfixi, (z) unusquisque in loco suo, + hi resurgent, et com-

(r) A., volumen. S., capitulum. (s) Principes. (t) A., sede nunc. (u) A., S., obstupuerunt. (x) S., visne, ut annuntiemus? (y) S., ex ore ejus dixit, sicut qui legit ad me. (z) Omne. (a) A., S., posuerunt. (b) A., domo gazæ. S., in exedra. (c) In auribus regis. (d) Jehudi. (e) A., aridus. (f) Dominum. (g) A., et quidem. S., et igitur. (h) S., dixerunt contra. (i) A., et abscondidit eos Dominus. S., abscondidit eos autem Dominus. (k) Reliqui : dicens. (l) A., S., veniendo veniet. (m) A., S., et corrumpet. (n) Et perdet. (o) A., semen ejus, et super servos ejus. (p) A., virum. (q) A., in terra Judæ. (r) IOYXAA, Juchal. A., S., Juchal, τὸν Ἰούχαλ. (s) A., ingrediens fuit, et cadens (pro ירדו et cadens legendum, mihi persuadeo, ירדו et egrediens). (t) TOY OXAOY, turbæ. (u) A., S., in domum carceris. (x) A., in terram suam. (y) A., S., ne decipiatis animas vestras. (z) A., vir in tentorio suo. (*) Lege Achobor. Cf. supra xxvi, 22.

burent urbem hanc in igne. 11. Et factum est, (a) cum A urbe ✕ hac ; et manus omnis populi, loquens ad ascendit potestas Chaldæorum e Jerusalem ab ante faciem potestatis Pharaonis, 12. Exiit Jeremia ex Jerusalem, ut iret in terram Benjamin, (b) ut emeret (c) inde in medio populi. 13. Et fuit ipse in porta Benjamin, (d) et ibi homo, apud quem divertehat, ✕ cui nomen ; (e) Jaruja filius Selemiæ filii Hanauiæ : et prehendit Jeremiam prophetam, dicens : Ad Chaldæos (f) tu fugis. 14. Et dixit Jeremia : Mendacium, non fugio ad Chaldæos. Et non audivit eum : et comprehendit Jaruja Jeremiam, et introduxit eum ad principes. 15. Et exacerbatu sunt principes super Jeremiam, et percusserunt eum, et tradiderunt eum ✕ in domum carceris : in domum Jonathanis scribæ ; quia domum ejus fecerant domum custodiæ. 16. (g) Quia (h) venit Jeremia in domum foveæ, et (i) in Anjuth : et sedit ibi Jeremia diebus multis. 17. Et misit rex Sedecia, (k) et vocavit eum, ✕ et interrogavit eum rex in domo sua ; clam, et dixit ei : Si est verbum a Domino ? et dixit Jeremia : Est ; ✕ et dixit : In manus regis Babylonis traderis. 18. Et dixit Jeremia regi ✕ Sedecia : (l) Quid inique egisti tibi, et servis tuis, et populo huic, (m) quia tu das me in domum carceris ? 19. Et ubi sunt prophetæ vestri, qui prophetarunt vobis, dicentes, quod non veniet rex Babylonis super vos, (n) super terram hanc ? 20. Et nunc audi, ✕ quæso, ; domine mi, rex : cadat ✕ nunc ; (o) deprecatio mea ante faciem tuam : (p) et quare reducis me in domum Jonathanis scribæ ? (q) et non moriar ibi. 21. Et præcepit rex Sedecia, et miserunt eum in domum carceris, et dederunt ei unum (r) panem die foris ex quo pinsebant, donec defecerunt ✕ omnes : panes ✕ ex : urbe. Et sedit Jeremia in atrio carceris.

Cap. XXXVIII. — 1. Et audivit Sephatia filius (s) Matthan, et Godolia filius Pashor, et Juchal filius Selemiæ, ✕ et Pashor filius Melchiæ ; verba, quæ Jeremia locutus est super ✕ omnem ; populum, dicens : 2. Sic dixit Dominus : Qui habitaverit in urbe hac, morietur in gladio, et in fame, ✕ et in morte ; et qui exierit ad Chaldæos, vivet, et erit anima ejus (t) in inventum, et vivet. 3. ✕ Quia ; sic dixit Dominus : Tradendo tradetur urbs hæc in manus potestatis regis Babylonis, et capiet eam. D 4. Et dixerunt ✕ principes ; regi : Occidatur ✕ nunc : homo ille, quia ✕ super hoc : ipse dissolvit manus hominum bellantium, (u) restantium in

urbe ✕ hac ; et manus omnis populi, loquens ad eos juxta verba hæc. Quia homo hic (x) non vaticinatur pacem populo huic, sed mala. 5. Et dixit rex Sedecia : Ecce ille in manibus vestris : (y) quia rex adversus eos non poterat ✕ et non aliquid ;. 6. Et sumserunt ✕ Jeremiam ; et projecerunt eum in foveam Melchiæ filii regis, qui erat in atrio carceris : et demiserunt eum ✕ in funibus ; + in foveam ; et in fovea non erat aqua, sed (z) lutum, (a) et erat ✕ Jeremia ; in luto. 7. Et audivit Abdemelech Æthiops ✕ vir eunuchus ; et erat ipse in atrio regis, quod misissent Jeremiam in foveam : et rex sedebat in porta Benjamin : 8. Et exiit Abdemelech ✕ (b) e domo regis ; et locutus est ad regem, et dixit : 9. Domine mi, rex, ✕ male fecerunt viri hi in omnibus, quæ fecerunt Jeremiæ prophetæ, quia miserunt eum in foveam, et morietur subter se ; ; male fecisti, quæ fecisti, + ad occidendum hominem Dei ; ab ante faciem famis ; quia non sunt panes amplius in urbe. 10. Et præcepit rex Abdemelech ✕ Æthiops ;, dicens : Sume (c) tecum line triginta viros, et ascendere fac eum ✕ prophetam ex fovea ;, (d) ut non moriatur. 11. Et sumsit Abdemelech homines ✕ secum ;, et venit in domum regis, (e) quæ subter ✕ thesaurum ;, et sumsit inde (f) obsoletos pannos inveteratos, et funiculos inveteratos, et projecit ea ad Jeremiam in foveam, + et dixit ad eum : Pone hæc : ✕ in funiculis. 12. Et dixit Abdemelech Æthiops ad Jeremiam : Pone nunc obsoletos pannos inveteratos, (g) et *malaim* (*) sub cubitis manuum tuarum ; subter funiculos : et fecit Jeremia sic. 13. Et traxerunt eum (h) in funiculis, et eduxerunt eum ex fovea. Et sedit Jeremia in atrio carceris. 14. Et misit rex Sedecia, et vocavit eum ✕ prophetam : ad se in domum (i) in Assalisi, quæ in domo Domini. Et dixit rex (k) ei : Interrogabo ego te verbum : ne abscondas a me verbum. 15. Et dixit Jeremia regi : Si annuntiavero tibi, (l) nonne mori faciendo mori facies me ? et si consilium dederò tibi, non audies me. 16. Et juravit rex Sedecia (m) ei in occulto, dicens : Vivit Dominus, qui fecit nobis animam hanc, si interfecero te, et si tradidero te in manus hominum horum, ✕ quærentium animam tuam ;. 17. Et dixit Jeremia (n) ei : Sic dixit Dominus ✕ Deus virtutum ; Deus Israelis : Si exeundo exiveris ad (o) duces regis Babylonis, vivet anima tua, et urbs hæc non comburetur in igne, et vives

(a) S., cum vero recessit. (b) A., Th., ut partem acciperet. (c) Panem. (d) A., et ibi quo sunt ei visitationes, et nomen ei Aria. S., erat ibi, quo sunt ei visitationes, nomen Uria. (e) ΙΑΡΟΥΙΑ, Jaruja. (f) A., tu dilaberis. S., dedis te. (g) ✕ Quia turba venit in domum foveæ, et in Chareth. (h) S., et ingressus est. (i) A., in diversoria. S., in domum claustrum. (k) A., et sumsit eum. (l) A., S. quid peccavi tibi, et servis tuis, et populo huic. (m) A., quia dedisti me. (n) A., S., et super terram. (o) A., precatio mea. (p) A., et ne reducas me. (q) S., ut non moriar. (r) A., mensuram panis. S., crustum panis. (s) ΜΑΘΘΑΝ, Matthan. (t) A., in ictum. S., in prædam. (u) Relictorium. (x) A., non est quærens pacem. S., non quærens ea quæ ad pacem. (y) S., rex enim adversus vos non poterit et non aliquid. (z) A., S., cœnum. (a) S., et mersus est Jeremia in cœno. (b) Ad eum. (c) A., in manum tuam. (d) S., antequam. (e) A., S., ad-sub thesauro. (f) A., veteramenta pannorum obsoletorum. (g) A., et quæ contorta. S., et inveterata. (*) Vox fontis Hebr., מלחיים, et significat, *detrita*. DRACER. (h) A., S. Jeremiam. (i) S., in introitum tertium. (k) Reliqui : ad Jeremiam. (l) S., scio omnimodo, quod mori facies me. (m) A., S., Jeremiæ. (n) A., S., ad Sedeciam. (o) Principes

tu, et domus tua. 18. Si autem non exiveris ✕ tu ad principes regis Babylonis ; dabitur urbs hæc in manus Chaldæorum, et comburent eam in igne, et tu non salvaberis ✕ a manibus eorum. 19. Et dixit rex Sedecia Jeremiæ : (p) Ego ratio est mihi Judæorum, qui fugerunt ad Chaldæos, ne dent me in manus eorum, et illudant mihi. 20. Et dixit Jeremia : Non tradent te. Audi ✕ nunc ; (q) verbum Domini, (r) quod ego loquor ad te, et melius erit tibi, et vivet anima tua. 21. Et si non volueris exire, hoc verbum, quod ostendit mihi Dominus. 22. Et ecce omnes mulieres, quæ relictæ sunt in domo regis Judæ, (s) egressæ sunt ad principes regis Babylonis, (t) et hæc dixerunt : Seduxerunt te, et prævaluerunt tibi viri pacifici ✕ tui. (u) Et corroborabuntur in lapsibus pedis tui : recesserunt a te, 23. Et ✕ omnes : uxores tuas, et filios tuos educent ad Chaldæos : et tu non salvaberis ✕ a manu ejus ; quia in manu regis Babylonis capieris : et urbs hæc comburetur in igne. 24. Et dixit rex ei : Homo ne sciat ex verbis his : et non morieris. 25. Et si audierint principes, quod locutus sum tibi, et venerint ad te, et dixerint tibi : Annuntia ✕ nunc ; nobis, quid locutus sis regi : ne celes a nobis, et non occidemus te : et quid locutus sit tibi rex? 26. Etiam dices eis : (x) Projicio ego deprecationem meam ante oculos regis ad hoc, ut ne reducat me in domum Jonathanis, ad moriendum ibi. 27. Et venerunt omnes principes ad Jeremiam, et interrogarunt eum. Et annuntiavit eis (y) omnia verba hæc, quæ præceperat ei rex. Et tacuerunt ✕ ab eo ; quia non auditum erat verbum. 28. Et sedit Jeremia in atrio carceris, usque ad (z) tempus, quo subjugata est Jerusalem.

Cap. XXXIX. — 1. ✕ Et factum est, cum subjugata est Jerusalem in anno (a) nono Sedecia regis Judæ in mense decimo, venit Nabuchodonosor rex Babylonis, et omnis potestas ejus super Jerusalem, et circumdederunt eam bello. 2. Et in anno undecimo Sedecia, in mense quarto, nono mensis, disrupta fuit urbs ; 3. et ingressi sunt omnes duces regis Babylonis, et sederunt in porta media Nargel Sarasar, Samgar, + et Nabusareschim, (b) Rabsaris, etiam : Nargel, Sarasarrabamag, ✕ et omnes reliqui principes regis Babylonis. 4. Factum est autem, cum vidit eos Sedecia rex Judæ, et omnes viri belli, etiam fugerunt, et exiverunt nocte ex urbe in via horti regis e porta, quæ in medio (c)

murorum : et egressi sunt in via (d) Araba. 5. Et persecuti sunt potestas Chaldæorum post eos, et apprehenderunt Sedeciam (e) in Araboth Jericho, et sumserunt eum, et duxerunt eum ad Nabuchodonosorem regem Babylonis in Reblath in terra Hamath : et locutus est (f) cum eo judicia. 6. (g) Et mactavit rex Babylonis filios ejus in Reblath coram oculis ejus, et omnes (h) nobiles Judæ (i) mactavit rex Babylonis. 7. Et oculos Sedecia excæcavit, et vinxit eum (k) (l) in ære, ad ducendum eum in Babylonem. 8. Et domum regis, et domum populi combusserunt Chaldæi in igne, et murum Jerusalem destruxerunt. 9. Et residuum populi, qui relictus fuit in urbe, et eos qui se dederunt, qui se dederunt ei, et reliquum populi, quos B relictos deportavit Nabuzardan princeps coquorum in Babylonem. 10. Ex autem populo (m) pauperum, quibus non erat ne quidem aliquid, reliquit Nabuzardan princeps coquorum in terra Judæ, et dedit eis vineas et aquationes in die illo. 11. Et commendavit Nabuchodonosor rex Babylonis (n) Jeremiam in manu Nabuzardanis (o) principis coquorum, dicens : 12. Sume eum, et oculos tuos pone super eum, et non facies ei ne quidem aliquid malitia quia sed sicut locutus fuerit ad te, sic facies cum eo. 13. Et misit Nabuzardan princeps coquorum, et Nabusazaban (p) princeps eunuchorum, et Nargel Sarasarrabamag ; et omnes (q) principes regis Babylonis. 14. Et miserunt, et ceperunt Jeremiam ex C atrio carceris, et dederunt eum ad Godoliam filium Ahicam filium Saphan, et eduxerunt eum in domum : et sedit in medio populi. 15. Et ad Jeremiam factum est verbum Domini, ✕ cum clausus esset : in atrio carceris, dicens : 16. Vade, et dic ad Abdemelech Æthiopem, dicens : Sic dixit Dominus virtutum Deus Israelis : Ecce ego adduco verbum meum super urbem hanc in mala, et non in bona : ✕ et erunt coram facie tua in die illo : 17. et servabo te ; in die illo, ✕ dixit Dominus ; et non dabo te in manus hominum, quorum tu times ab ante faciem eorum ; 18. quia servando servabo te, et in gladio non cades : et erit ✕ tibi ; anima tua (r) in inventum, quia confisus es super me, dicit Dominus.

D Cap. XL. — 1. Verbum, quod factum est ad Jeremiam a Domino, (s) posteaquam dimisit eum Nabuzardan princeps coquorum ex Rama, quia ceperunt eum ✕ vinctum ; in vinculo manuum in

(p) A., ego sollicitus sum de Judæis, qui dilapsi sunt ad Chaldæos, ne forte dent me in manus eorum, et calumnia afficiant me. S., in sollicitudine sum propter Judæos, qui se tradiderunt Chaldæis, ne forte tradant me in manus eorum, et ludibrio habeant me. (q) A., vocem Domini. (r) S., iis, quæ ego loquar ad te. (s) A., egrediebantur. (t) A., et ecce dicebant : Commoverunt te, prævaluerunt tibi. (u) S., et cum immersi sunt in cœno pedes tui, recesserunt post te. (x) A., jacio ego orationem meam. (y) Tres, juxta omnia. (z) A., Th., ad diem. (a) A., decimo. (Mirum, Hebr. enim habet nono תשי"ט. DRACH.) (b) ΠΑΒΣΑΡΙΣ, Rabsaris. (c) A., murorum. S., duorum murorum. (d) A., planitiei. S., deserti. (e) S., in campo deserti, qui ex adverso Jericho. (f) ad eum, dices judicium. (g) A., S., et immolavit. (h) A., conspicuos genere. (i) A., S., immolavit. (k) S., in catenis stringentibus. (l) in compedibus. EN ΧΑΛΚΑΙΣ, in xeneis (pro ΧΑΛΚΑΙΣ legendum ΧΑΑΚΙΑΙΣ, quod pro ΧΑΑΚΕΙΑΙΣ, videtur). (m) A., execrabilium. (n) S., pro Jeremia Nabuzardani principi coquorum. (o) A., magistri lanionum. (p) Rabsaris. (q) Hebræus : magnates. A., doctores. (r) A., in prædam. (s) A., postquam dimisit eum Nabuzardan, cum cepisset eum, et is vinctus esset catenis.

medio omnis demigrationis Jerusalem, et Judæ, A eorum, qui deducti erant in Babylonem. 2. Et sumisit eum (t) (u) princeps coquorum, et dixit ei : Dominus Deus tuus (x) prophetavit mala hæc super locum hunc : 3. et adduxit, et fecit Dominus, sicut locutus est ; quia peccastis Domino (y), et non audivistis vocem ejus : ✕ et factum est vobis verbum hoc : — 4. Etiam ✕ nunc : ecce solvi te ✕ hodie : (z) a vinculis, quæ super manus tuas : (a) si pulchrum coram te venire cum me in Babylonem, veni, et ponam ✕ rotas : oculos meos super te : (b) et si malum in oculis tuis venire cum me in Babylonem, (c) quiesce : ✕ ecce omnis terra coram te : ubicumque bonum et rectum in oculis tuis ire, illuc ito : 5. (d) et usque ad me rursus non reverteris, curre tu : et revertere ad Godoliam filium Ahicam filii Saphan, quem constituit rex Babylonis in terra Judæ, et habita cum eo in medio populi ; si vero non, (e) in omnia quæ pulchra in oculis tuis ad eundem, ito. Et dedit ei princeps coquorum epulationem, et dona, et dimisit eum. 6. Et venit Jeremia ad Godoliam filium Ahicam in Masphiam, et sedit cum eo in medio populi, qui relictus fuit in terra. 7. Et audiverunt omnes principes potestatis, quæ in agro, ipsi, et (f) potestas eorum, quod constituisset rex Babylonis Godoliam filium Ahicam in terra, et quod commendasset ei viros, et mulieres eorum, (g) et turbam multam, et ex pauperibus terræ, quos non deportavit in Babylonem : 8. et venerunt ad Godoliam in Masphiam Ismael filius Nathanix, et Johanan, et Jonathan filii Corah, et Saria filius Thanahmeth, et filii (h) Yphi, qui ex Netophath, et Jezonia filius Maachath, ipsi, et viri eorum. 9. Et juravit eis Godolia filius Ahicam filii Saphan, et viris eorum, dicens : Ne timeatis (i) a facie Chaldæorum : habitate in terra, (k) et operamini regi Babylonis, et melius erit vobis. 10. Et ego ecce sedeo in Masphia, ad standum coram facie Chaldæorum, quicumque venerint (l) super vos. Et vos colligite vinum, et (m) fructum, et oleum colligite in vasa vestra, et habitate in urbibus vestris, quas tenuistis. 11. Et omnes Judæi, qui + in terra : Moab, et in filiis Ammon, et qui in Idumæa, et in omni terra, audiverunt, quod dedisset rex Babylonis residuum in Judæa, et quod constituisset super eos Godoliam filium Ahicam filii Saphan. 12. Et reversi sunt ✕ omnes : Judæi ex omnibus locis, quo dispersi fuerunt illuc, et venerunt in terram Judæ ad Godoliam in Masphiam, et collegerunt vinum, et (n) fructum multum

valde. 15. Et Johanan filius Corah, et omnes principes potestatis, qui in agro, venerunt ad Godoliam in Masphiam, 14. et dixerunt ei : Si cognoscendo cognoscis, quod Baalis rex filiorum Ammon miserit ad Ismaelem filium Nathanix, ad occidendum animam tuam ? Et non credidit eis Godolia filius Ahicam. 15. Et Johanan filius Corah dixit Godolix occulte in Masphia, dicens : Ibo nunc, et occidam Ismaelem filium Nathanix, et (o) nemo sciet, ne occidat animam tuam, et disperguntur omnes Judæi, congregati ad te, et peribunt residui Judæ. 16. Et dixit Godolia filius Ahicam ad Johanan filium Corah : Ne facias juxta verbum hoc ; quia mendacia tu loqueris pro Ismaele.

Cap. XLII. — 1. Et factum est mense septimo venit Ismael filius Nathanix filii Elisamæ (p) a genere regis, et servi regis, et decem viri cum eo ad Godoliam filium Ahicam in Masphiam, et comederunt ibi panem (q) in Masphia. 2. Et surrexit Ismael filius Nathanix, et decem viri, qui ✕ erant cum eo : et percusserunt Godoliam filium Ahicam filii Saphan in gladio, et occiderunt eum, quem constituerat rex Babylonis super terra, 3. Et omnes Judæos, qui erant cum eo cum Godolia in Masphia, et omnes Chaldæos, qui inventi fuerunt ibi, viros belli occidit Ismael. 4. Et factum est die secundo, ex quo occidit ibi (r) Godoliam, (s) et homo non novit. 5. Venerunt viri ex Sichem (t) ex Saljom, et ex Samaria, octoginta viri, rasi barbas eorum, et disrupti vestes eorum, et (u) plangentes : et dona, et thus in manibus eorum, ad inferendum in domum Domini. 6. Et exivit Ismael filius Nathanix in occursum eorum ex Masphia, ibat iens, et flens. Factum est autem, cum appropinquasset eis, et dixit ad eos : Ingreddimini ad Godoliam filium Ahicam. 7. Et factum est, cum ingressi essent ✕ in : medium urbis, et mactavit eos Ismael filius Nathanix (x) in puteum, ipse, et viri, qui cum eo. 8. (y) Et decem viri inventi sunt ibi, et dixerunt Ismaeli : Ne occidas nos, quia sunt nobis acervi in agro, tritica et hordea, oleum et mel : (z) et transivit, et non occidit eos in medio fratrum eorum. 9. Puteus autem, in quem projecit ✕ ibi : Ismael omnia corpora viro- rum, quos occidit per manum Godolix : puteus magnus est hic quem fecit rex Asa ab ante faciem Baasæ regis Israël : hunc implevit Ismael filius Nathanix occisis. 10. (a) Et reduxit Ismael omnem populum, qui relictus fuit, ✕ eum : qui in Masphia, et filias regis, et omnem populum, qui relictus fuerunt in Masphia, quos commendavit Nabuzardan princeps coquorum Godolix filio Ahicam, (b) et ma-

(t) Jeremiam. (u) A., magister lanionum. (x) Reliqui, locutus est. (y) Ei. (z) A., a catenis. S., catenis manuum. (a) S., placet tibi. (b) S., et si non placet tibi. (c) S., permane. (d) S., et æntequam recedam ego, revertere, habita apud Godoliam. (e) S., in omnem locum, quicumque placuerit tibi. (f) Tres, viri. (g) A., S., et infantes. (h) Jophi. (i) A., S., servite Chaldæis. (k) A., S., et servite. (l) A., S., ad vos. (m) A., fructum æstivum. (n) S., triticum. (o) S., dum nemo sciet, quare occidet animam tuam. (p) A., S., de semine regni. (q) Simul. (r) Ismael. (s) S., cum homo non nosset. (t) A., S., ex Saloni. (u) A., S., incisi. (x) Et projecit eos. (y) S., decem autem viri inventi sunt ibi, qui dixerint ad Ismaelem. (z) S., cohibitus fuit autem, et non mori fecit eos cum fratribus eorum. Fovea autem in quam projecit. (a) A., S., et captivum duxit. (b) A., et captivos duxit eos Ismael filius Nathanix, et abiit ad transeundum ad filios Ammon.

tutinavit Ismael filius Nathanizæ, et abiit trans filios Ammon. 11. Et audivit Johanan filius Corah, et omnes principes potestatis, qui cum eo, omnia mala, quæ fecit Ismael filius Nathanizæ : 12. et duxerunt omnia castra eorum, et iverunt ad pugnandum + adversus eum : cum Ismaele filio Nathanizæ, et inveniunt eum super aqua multa, ✕ quæ : in Gabaon. 13. Et factum est, cum videret omnis populus, qui cum Ismaele Johanan filium Corah, et omnes principes potestatis, quæ cum eo, 14. et gravisi sunt, et redierunt omnis populus, quem captivum duxit Ismael (c) ex Masphia : et cum redissent, venerunt ad Johanan filium Corah. 15. Ismael autem filius Nathanizæ evasit cum octo hominibus ab ante faciem Johanan, et abiit ad filios Ammon. 16. Et cepit Johanan filius Corah, et omnes principes potestatis, qui cum eo, omnes reliquias populi, quas reduxit ab Ismaele ✕ filio Nathanizæ ex Masphia, postquam occidit Godoliam filium Ahicam : , potentes viros in bello, + et : mulieres, et (d) reliquias, et eunuchos, quos reduxit ex Gabaon. 17. Et (e) abiit, et sedit in terra Beroth Chamaham, quæ ad Bethlehem, ut abiret ad ingrediendum in Ægyptum, 18. ab ante faciem Chaldæorum, quia timuerunt ab ante faciem eorum : quia occidit Ismael ✕ filius Nathanizæ Godoliam filium Ahicam : , quem constituit rex Babylonis in terra.

Cap. XLIII. — 1. Et accesserunt omnes principes potestatis, et Johanan filius Corah, et Jezaniah filius (f) Hosæ, et omnis populus a parvo et usque ad magnum, 2. et dixerunt ad Jeremiam prophetam : Cadat ✕ nunc : deprecatio nostra coram facie tua, et ora ✕ pro nobis : ad Dominum Deum tuum, pro reliquiis his : quia relictus sumus pauci de multis, sicut oculi tui vident nos. 3. Et annuntiet nobis Dominus Deus tuus viam, qua eamus in ea, et verbum, quod faciamus. 4. Et dixit eis Jeremia propheta : Audivi, ecce ego orabo ad Dominum Deum nostrum, juxta verba vestra : et fiet, ✕ omne : verbum, quod respondebit Dominus ✕ vobis : , annuntiabo vobis, non celabo a vobis verbum. 5. Et ipsi dixerunt Jeremizæ : Sit Dominus nobis in testem (g) justum et fidelem, si non, juxta omne verbum, quod miserit te Dominus ✕ Deus tuus : ad nos ita fecerimus. 6. Sive bonum, sive malum, vocem Domini Dei nostri, quem nos mittimus te ✕ ad eum : , audiemus, ut melius fiat nobis, quia audiemus vocem Domini Dei nostri. 7. Et factum est post decem dies, factum est verbum Domini ad Jeremiam. 8. Et vocavit (h) Johanan ✕ filium Corah : , et ✕ omnes : principes potestatis, ✕ qui cum

eo, : et omnem populum a parvo usque ad magnum, 9. et dixit eis : Sic dixit Dominus Deus Israelis, ✕ ad quem misistis me ad eum, ad effundendum deprecationem (i) ✕ coram eo : : 10 Si sedendo sederitis in terra hac, etiam ædificabo vos, et non destruiam, et plantabo vos, et non evellam ; (k) quia acquievi super malis, quæ dixi ad faciendum vobis. 11. Ne timeatis ab ante faciem regis Babylonis, cujus vos timetis ab ante faciem ejus : ne timeatis ✕ ab eo : , dicit Dominus ; quia cum vobis ego sum, (l) ad eripiendum vos, et ad salvandum vos e manu (m) eorum. 12. Et dabo vobis misericordiam, et miserebor vestri, (n) et reducam vos in terram vestram. 13. Et si dicitis vos : Non sedebimus in terra hac, adeo ut non audiat vocem Domini Dei nostri, 14. dicentes : (c) Quod in terram Ægypti ingrediemur, et non videbimus bellum, et vocem (p) tubæ non audiemus, et panes non esurimus : et ibi habitabimus. 15. Et ✕ nunc : propter hoc audite verba Domini, ✕ reliquias Judææ : : (q) Sic dixit Dominus ✕ virtutum Deus Israelis : : Si vos ✕ dando : dederitis faciem vestram ✕ ad ingrediendum : in Ægyptum, et intraveritis (r) ad habitandum ibi, 16. et erit, quod gladius, quem vos timetis ab ante faciem ejus, ✕ ibi : inveniet vos ✕ in terra : Ægypti ; et fames, cujus vos ratio (s) est vobis (t) ab ante faciem ejus, ✕ ibi : (u) apprehendet vos in Ægypto, et ibi moriemini, 17. Et erunt omnes viri, qui posuerunt faciem suam ✕ ad ingrediendum : in terram Ægypti, ad habitandum ibi, deficient in gladio, et in fame, ✕ et (x) in morte : , et non erit ex eis ne quidem homo (y) et non qui evadet a malis, quæ ego induco super eos. 18. Quia sic dixit Dominus virtutum Deus Israelis : Sicut (z) stillavit furor meus, ✕ et ira mea : super habitantes in Jerusalem, sic stillabit furor meus super vos, cum ingressi estis in Ægyptum : et eritis (a) in delectionem, et subjecti, et in maledictionem, et in opprobrium, et non videbitis amplius locum hunc, 19. (b) quod locutus est Dominus super vos residuos Judæ, ne ingrediamini in Ægyptum : et nunc cognoscendo cognoscetis, ✕ quod contestatus sum vos hodie ; 20 quia : (c) male fecistis in animis vestris, ✕ qui vos : misistis me ad Dominum Deum vestrum, dicentes : Ora pro nobis ad Dominum Deum nostrum : et juxta omnia, quæ locutus fuerit tibi Dominus Deus noster, sic annuntia nobis, et faciemus. 21. Et annuntiavi vobis hodie, et non audivistis vocem Domini Dei vestri, ✕ et juxta omnia : , quæ misit me ad vos (d). 22. Et nunc ✕ fuistis cognoscentes, quod : in gla-

(c) filius Nathanizæ. (d) Infantes. (e) A., abierunt, et sederunt in maceris Chamoabi, quæ ex adverso Bethlehem. S., cum abiissent, habitaverunt in peregrinationibus, in ea, quæ Chamoab, quæ ex adverso Bethlehem. (f) Hananiah, et Azaria filius. (g) A., S., verum. (h) Jeremia. (i) Vestram. (k) A., S., quia satisfactus sum. (l) A., ad servandum vos, et ad redimendum vos. (m) Ejus. (n) A., et sedere faciam vos. (o) A., S., non, sed in terram Ægypti. (p) A., S., cornu. (q) Hæc dicit. (r) A., ad esse peregrinos. S., ad commorandum. (s) A., S., solliciti estis. (t) Ad fugiendum. (u) S., agglutinabitur, adhærescens vobis. (x) S., in peste. (y) A., residuus, et salvus. (z) A., effusus est. (a) A., maledictionem, et in sterile, et in execrationem, et in opprobrium. (b) S., verbum. (c) A., seduxistis. (d) Ut poenitentiam agatis.

dio, et in fame, ✕ (e) et in morte : deficientis in loco hoc, quo vos vultis ingredi ad habitandam ibi.

Cap. XLIII. — 1. Et factum est, cum (f) cessasset Jeremia loqui ad ✕ omnem : populum omnia verba Domini Dei eorum, quæ misit Dominus Deus eorum ad eos omnia verba hæc; 2. et dixit Azaria filius Hosæ, et Johanan filius Corah, et omnes viri superbi, (g) dicentes Jeremiæ : Mendacia tu loqueris : non misit te Dominus Deus noster ad nos, dicens : Ne ingrediamini in Ægyptum ad habitandum ibi. 3. Sed Baruch filius Nerix (h) provocat te adversus nos, ut des nos in manus Chaldæorum, ad mori faciendum nos, et ad deportandum nos in Babylonem. 4. Et non audivit Johanan filius Corah, et omnes principes potestatis, et ✕ omnis populus vocem Domini, ad habitandum in terra Judæ. 5. Et sumpsit Johanan filius Corah, ✕ et omnes principes potestatis : omnes residuos Judæ, qui redierant ex ✕ omnibus gentibus, quo dispersi erant ibi ; ad habitandum in terra Judæ, 6. viros et mulieres, et infantes, et filias regis, (i) et animas, quas reliquit Nabuzardan princeps coquorum (k) cum Godolia filio Ahicam filio Saphan, et ✕ רבן : Jeremiam prophetam, et ✕ רבן : Baruch filium Nerix : 7. (l) et venerunt in terram Ægypti, quia non audiverunt vocem Domini, et venerunt (m) in Taphnas. 8. Et factum est verbum Domini ad Jeremiam in Taphnas, dicens : 9. Sume tibi ipsi (n) lapides magnos, et absconde eos ✕ (o) in officina lateritia ; quæ ante portas domus Pharaonis in Taphnas, coram oculis virorum Judæ. 10. Et dices ✕ ad eos : : Sic dixit Dominus virtutum Deus Israelis : Ecce ego mitto, et (p) ducam ✕ רבן : Nabuchodonosorem regem Babylonis servum meum, et (q) ponet (r) solium ejus supra lapides hos, quos (s) abscondidisti, (t) et elevabit arma sua super eos : 11. et ingreditur, et percutiet ✕ תהן : terram Ægypti, hos, qui in mortem, in mortem, et hos, qui in demigrationem, (u) in demigrationem, et hos, qui in gladium, in gladium. 12. Et (x) incendet ignem in domibus deorum (y) eorum, et comburet eos, (z) et deportabit eos, (a) et exquiret ✕ terram Ægypti ; sicut exquirat pastor vestem suam, et exhibet ✕ inde : in pace. 13. Et conteret (b) columnas Heliopolis, quæ ✕ in terra Ægypti ; et (c) domus deorum eorum comburet in igne.

Cap. XLIV. — 1. Verbum, quod factum est ad Jere-

miam (d) ad omnes Judæos habitantes ✕ in terra : Ægypti, et sedentes in Magdol, et in Thalhphis, et in Memphis, et in terra Pathros, dicens : 2. Sic dixit Dominus virtutum Deus Israelis : Vos vidistis omnia mala, quæ induxi super Jerusalem, et super ✕ omnes : urbes Judæ : et ecce sunt desertæ ✕ die hæc : ab inhabitantibus, 3. ab ante faciem malitiæ eorum, quam fecerunt ad exacerbandum me, cum iverunt ad adolendum, ✕ (e) et ad operandum : diis aliis, quos non cognovistis ✕ ipsi vos, et patres vestri : . 4. Et misi ad vos ✕ omnes : servos meos, prophetas in matutino, et misi, dicens : Ne ✕ nunc : faciatis opus (f) contaminationis hujus, quam odi. 5. Et non audiverunt me, nec inclinarunt aurem suam, ad revertendum a malitia sua, ut non adolerent diis aliis. 6. Et stillavit ira mea, et furor meus, et exarsit in portis Judæ, (g) et extra Jerusalem : et factæ sunt in desolationem, et (h) in non pervium, sicut dies hic. 7. Et nunc sic dixit Dominus ✕ Deus : Sebath Deus Israelis : Quare vos facitis mala magna super animabus vestris ? (i) ad excidendum a vobis virum et mulierem, infantem et lactantem de medio Judæ, adeo ut non relinquatur ex vobis ne quidem homo, 8. (k) ad exacerbandum me in operibus manuum vestrarum, ad adolendum diis aliis in terra Ægypti, (l) quo ✕ vos : ingressi estis ad habitandum ibi ; ut excidamini, et ut fiat in maledictionem, et in opprobrium, ✕ in omnibus : gentibus terræ. 9. Num oblitus estis vos malorum patrum vestrorum, et malorum regum Judæ, et malorum mulierum vestrarum, et malorum vestrorum et malorum mulierum vestrarum, quæ fecerunt in terra Judæ, et extra Jerusalem ? 10. Et non conquieverunt usque ad diem hunc, ✕ et non timuerunt (m) ; et non adhererunt legibus meis, et præceptis meis, quæ dedi coram facie vestra, et coram facie vestrorum patrum. 11. Propter hoc sic dixit Dominus virtutum Deus Israelis : Ecce ego statuo faciem meam ✕ super vos in mala, ad delendum omnem Judam : 12. et sument residuos Judæ qui posuerunt (n) a facie sua ad ingrediendum in terram Ægypti, ad commorandum ibi, et (o) ad perdendum omnes : + residuos : qui in Ægypto : et cadent in gladio, et in fame consumerentur a parvo usque ad magnum, et ✕ in gladio, et in fame morientur : et erunt (p) in juramenta, et in perditionem, et in maledictionem, et in opprobrium. 13. Et visitabo

(e) S., et in peste. (f) A., absolvisset. (g) Qui dixerunt Jeremiæ : Supplica pro nobis ad Dominum, dixerunt. (h) A., S., incitat te. (i) A., S., et omnem animam. (k) S., apud Godoliam filium. (l) Et intrarunt. (m) S., usque ad Taphnas. (n) A., S., in manu tua. (o) S., in occultis. (p) A., S., sumam. (q) A., ponam. (r) S., solium. (s) A., S., abscondidi, et extendit scalistron. TO ΣΚΑΛΙΣΤΡΟΝ. (Vox Græca ΣΚΑΛΙΣΤΡΟΝ, hic posita, incertæ mihi est notionis, nisi eadem sit cum σκαλιστήριον, sarculum (*). (t) et ponet etiam arma sua super eos. (u) Reliqui : in captivitatem. (x) A., S., et captivos ducet. (y) A., S., inflammabo ignem. (z) A., S., Ægypti. (a) A., S., et captivos ducet. (b) A., S., et excutiet bolos Ægypti, quemadmodum versantur boli. (c) A., S., statuas Domus-Solis. (d) A., S., domos. (d) A., Domino super. (e) A., et ad factitandum. (f) S., abominationis. (g) S., et in plateis. (h) A., S., in exitium. (i) A., S., ad delendum. (k) S., quod ad iram provocatis me. (l) Ubi. (m) A., et non ambularunt in lege mea, et in statutis meis. (n) A., S., faciem. (o) A., Th., consumerentur omnes. (p) A., in sterile, in maledictionem.

(*) Utrumque prorsus alienum est a textu hebraico qui habet שֵׁשׁוֹר, tentorium splendidum, regium. Potius repouendum est cum Schleusnero, σκαλιστήριον, vel hujus syncope σκέπατρον. DRACM.

super habitantes ✕ in terra : Ægypti, sicut visitavi A super Jerusalem, in gladio, et in fame, et in morte : 14. (q) et non salvabitur ne quidem homo ex reliquiis Judæ, qui commorantur ✕ ibi : in terra Ægypti, ad redeundum, in terram Judæ, super quam ipsi sperant animabus suis ad revertendum, ad ✕ habitandum : ibi : non revertentur, (r) nisi qui evaserint. 15. Et responderunt Jeremiæ omnes viri, qui noverunt, quod adolerent mulieres eorum diis aliis, et omnes mulieres ✕ stantes : , cætus magnus, et omnis populus sedentes in terra Ægypti in Pathros, dicentes : 16 Verbum, quod locutus es ad nos nomine Domini, non audiemus te; 17. quoniam faciendo faciemus omne verbum, quod exhibit ex ore nostro, ad adolendum reginæ cœli, et ad libandum ei libamina, quod fecimus nos, et patres nostri, et reges nostri, et principes nostri, in urbibus Judæ, (s) et extra Jerusalem : et saturati sumus panibus, et facti sumus boni, et mala non vidimus. 18. Et cum cessavimus adolentes reginæ cœli, ✕ et libare ei libamina : , imminuti sumus omnes, et in gladio, et in fame decessimus. 19. Et quod nos adolemus reginæ cœli, et libamus ei libamina, num sine viris nostris fecimus ei placentas, ✕ (t) et sobba (') : , et libavimus ei libamina ? 20. Et dixit Jeremia omni populo, (u) potentibus, et mulieribus, et omni populo, qui responderunt ei verba, dicens : 21 Nonne aromatatum, quæ adolevistis in urbibus Judæ, et extra Jerusalem, vos, et patres vestri, et reges vestri, et principes vestri, et populus terræ, ✕ eorum : re- C cordatus est Dominus, et ascendit super cor ejus ? (x) Et non potuit Dominus amplius ferre ab ante faciem malitiæ (y) operum vestrorum, et ab abominationibus, quas fecistis : et facta est terra vestra in vastationem, et in non tritum, et in maledictionem, ✕ eo quod non sit habitans : , sicut die hoc, 23. ab ante faciem eorum, quæ adolevistis, et eorum, quæ peccastis Domino. Et non audivistis vocem Domini. et in lege ejus, et in præceptis ejus et in testimoniis ejus non ambulastis : et propter hoc assecuta sunt vos mala hæc, ✕ sicut die hoc : . 24 Et dixit Jeremia omni populo, ✕ et omnibus : mulieribus : Audite verbum Domini, ✕ omnis Judæ, qui in terra Ægypti : . 25. Sic dixit Dominus virtutum Deus Israelis, ✕ dicens : : Vos, et mulieres vestræ locutæ estis in ore vestro, et in manibus vestris implevistis, dicentes : Faciendo faciemus (z) confessiones nostras, quas confessæ sumus, ad adolendum regi cœli, et

ad libandum ei libamina : (a) permanendo perman- sistis in confessionibus vestris, et faciendo fecistis vota vestra. 26. Propter hoc audite verbum Domini omnis Judæ, sedentes in terra Ægypti : Ecce juravi in nomine meo magno, dicit Dominus + Deus : , si erit amplius nomen meum ✕ invocatum : in ore omnis ✕ viri : Judæ ad dicendum : Vivit Dominus Dominus in omni terra Ægypti. 27. Quoniam ecce ego vigilavi super eos, ad male faciendum eis, et non ad bene faciendum : et consumeatur omnis ✕ vir Judæ : , qui + habitantes : in terra Ægypti, in gladio, et in fame, donec defecerint. 28. Et qui evaserint a gladio, revertentur ex terra Ægypti, in terram Judæ, ✕ viri : pauci numero, et cognoscent omnes residui Judæ (b) qui commoran- tur in terra Ægypti, ad habitandum ibi, ✕ verbum B ejus permanebit, a me, aut ab eis : , 29. Et hoc vobis signum, dicit Dominus, quia visitabo ego super vos ✕ in loco hoc (c), ut sciatis, quod consistendo consistant verba mea super vos : in mala. 30. Sic dixit Dominus : Ecce ego do Pharaonem (d) Ophram regem Ægypti in manus inimici ejus, et in manus quærentium animam ejus, sicut dedi Sedeciam regem Judæ in manum Nabuchodonosoris regis Babylonis inimici ejus, et quærentis animam ejus.

Cap. XLV. — 1. Verbum, quod locutus est Jeremia propheta ad Baruch filium Nerizæ, quando scripsit verba hæc in libro ex ore Jeremiæ (e) in anno quarto Joacim filii Josiæ regis Judæ, ✕ dicens : : 2. Sic dixit Dominus Deus Israelis super te, Baruch : 3. Dixisti : Væ mihi, væ mihi; quia addidisti, Domine, (f) laborem super dolorem meum : dormivi in suspiriis, et requiem non inveni. 4. Sic dic ei : Sic dixit Dominus : Ecce (g) hæc quæ ædificavi, ego destruam, et (h) hæc quæ plantavi, ego evellam, ✕ et omnem terram illam : : 5. et tu quæres tibi magna? ne quæras; quia ecce ego induco mala super omnem carnem, dicit Dominus : et dabo ✕ tibi : animam tuam (i) iuventum in omni loco, quocumque iveris ibi.

Cap. XLVI. — 1. Verbum, quod factum est a Domino ad Jeremiam ✕ prophetam : (k) super omnes gentes. 2. Ægypto super potestatem Pharaonis Necho regis Ægypti, (l) qui erat super fluvium Euphratem in Charchemus, quem percussit Nabuchodonosor rex Babylonis in anno quarto Joacim filii Josiæ regis Judæ. 3. (m) Tollite arma, et scuta :

(q) A., et non erit salvus, et residuus in reliquiis Judæ, qui veniunt, ut sint peregrini ibi. (r) S., nisi homines, qui fugerunt. (s) S., et in plateis. Et mulieres dixerunt. (t) A., in mala affectione. S., sculpto ejus. (') Gr. *κόβδα* apud Montf., vox ignota mihi notionis. [*Σόβδα* desumptum est e versione Symmachii qui, ut non raro, ipsam transcripsit græcis elementis vocem Hebræi textus, *להעבדה* (absque *mappiq*), proprie, ad idololatrandum. A nomine *עצבים*, *idola*. Hæc ita nuncupantur in scriptura a nomine *עצב*, *dolor*, *labor*, sive quod *dolorifica* sint cukoribus suis, sive, juxta nonnullos, quod *cum cura sint elaborata*. Et sic intelliges rationem Aquilæ et Symmachi lectionum lic allatarum. DRACH.] (u) S., super viros, et super mulieres. (x) S., et non se accommodavit amplius ad remittendum. (y) *Reliqui* : studiorum. (z) A., S., vota nostra, quæ novimus. (a) A., constituendum constituistis. (b) A., qui veniunt in terram Ægypti, ad commorandum ibi. (c) In mala. (d) Super Ophram. ΟΥΑΦΡΗ, *Uaphre*. (e) In quarto anno Joacimi. (f) A., miseriam super dolorem meum. (g) A., hos. (h) A., hos. (i) A., in prædam. (k) Super omnes gentes. Ægypto Necho rex anno quarto Joacimi. (l) S., qui vicinus fuit. (m) A., ordinate vos in clypeo, et in scuto.

accedite in bellum : 4. (n) insternite equos : ascendite equites : disponite vos in galeis vestris : (o) emittite lanceas, et induite loricas vestras. 5. (p) Quid quod ipsi paveant, et revertentur retrorsum? quia robusti eorum cædentur : fugiendo fugerunt, et non reversi sunt, comprehensi circumcirca, dicit Dominus. 6. Ne fugiat celer, neque evadat robustus super aquilonem : quæ ad Euphratem, infirmata sunt, ceciderunt. 7. Quis hic, qui ut fluvius ascendet, (q) et ut fluvii volventes aquam? 8. Aquæ Ægypti (r) sicut ✕ flumen ascendunt, et sicut flumina commoventur aquæ ejus. Et dixit : Ascendam, et operiam terram, et perdam urbem, et habitantes in ea. 9. Ascendite + super : equos, et (s) præparate currus : exite, pugnatores (t) Æthiopum et Libyum, (u) armati armis, et Lydii, (x) ascendite, tendite arcum : 10. et dies ille Domino Deo nostro dies vindictæ, ad sumendum vindictam de inimicis suis : et comedet gladius, et saturabitur, et inebriabitur a sanguine eorum ; quia sacrificium Domino Domino Sebaoth a terra aquilonis super flumen Euphrat. 11. (y) Ascende Galaad, et sume resinam (z) virgini filia Ægypti : in vanum multiplicasti medelas tuas, utilitas non est tibi. 12. Audiverunt gentes (a) vocem tuam, et clamore tuo impleta est terra ; quia pugnator ad pugnatores infirmatus est, simul ceciderunt ambo. 13. ✕ Verbum : quod locutus est Dominus in manu Jeremiæ prophetæ, cum veniret Nabuchodonosor rex Babylonis, (b) ad excidendum terram Ægypti. 14. Annuntiate ✕ in Ægypto, et præcipite : in Magdol, et (c) præcipite in Memphis, et in Taphnas : dicite : Intelligite, et præpara te ipsam, quia comedit gladius (d) orbem tuum. 15. (e) Quare fugit vitulus electus tuus? non mansit, quia Dominus dissolvit eum. 16. (f) Et multitudo infirmata est, et cecidit, unusquisque ad proximum suum locuti sunt (g) : Surgamus, et revertamur ad populum nostrum, et (h) in regionem nostram ab ante faciem gladii (i) Græci. 17. Vocate nomen Pharaonis regis Ægypti, (k) Saon Æbir Moed. 18. Vivo ego, dicit rex Dominus virtutum nomen ei ; quia sicut (l) Itaburion in montibus, et sicut Carmel in mare veniet. 19. Vasa demigrationis fac tibi ipsi, habitatrix filia Ægypti, quia Memphis (m) in corruptionem erit, et vocabitur Væ, quia non sunt habitantes in ea. 20. Vitula (n) ornata ✕ pulchra :

Ægyptus, (o) exstirpatio ab aquilone venit super eam : 21. et mercenarii ejus in ea sicut vituli saginati ; quia et ipsi reversi sunt, et fugerunt simul : non steterunt ; quia dies (p) perditionis venit super eos, et tempus (q) ultionis eorum. 22. Vox ejus, sicut serpentis (r) sibilantis ; quia (s) in arena ibunt, in securibus venient super eam. 23. Sicut cædentes ligna, excidite silvam ejus, dicit Dominus Deus, quia (t) non assimilabitur, quia copiosa plus quam locusta, et non est eis numerus. 24. Erubuit filia Ægypti, tradita est in manus populi ab aquilone. 25. ✕ Dixit Dominus virtutum Deus Israelis : Ecce ego (u) ulciscar Ammon filium ejus super Pharaonem, et super Ægyptum, et super deos ejus, et super reges ejus, et super Pharaonem, et super confidentes super eo. 26. ✕ Et tradam eos in manum quærentium animam eorum, et in manu Nabuchodonosoris regis Babylonis, et in manu servorum ejus, et post hæc quiescet (x) sicut ab antiquo, dicit Dominus. Finis prophetiæ Ægypti. 27. Tu autem, ne timeas, serve mi Jacob, neque paveas, Israel ; quia ecce ego salvo te e longinquo, et semen tuum ex terra captivitatis eorum : et revertetur Jacob, et conquiescet, et (y) dormiet, et non erit (z) qui noceat ei. 28. Et tu, ne timeas, serve mi Jacob, dicit Dominus, quia tecum sum ego, quia faciam consummationem in omni populo, in quos depuli illuc ; te autem non faciam deficere, et castigabo te in iudicium, (a) et insontem dimittendo non insontem dimittam te.

Cap. XLVII. — 1. ✕ Super alienigenas : ('). ✕ Verbum Domini, quod factum est ad Jeremiam prophetam : (b) super alienigenas, ✕ antequam percuteret Pharaon Gazam. Hæc dicit Dominus : 2. Ecce aquæ ascendent ab aquilone, et erunt in torrentem inundantem : et inundabit terram, et plenitudinem ejus, urbem, et inhabitantes in ea : et clamabunt homines, et ululabunt omnes habitantes in terra, 3. a voce (c) impetus ejus, ab armis fortium ejus, et a concussionem curruum ejus, (d) tumultus rotarum ejus : non se converterunt patres super filios eorum præ dissolutione manuum eorum, 4. in die, qui venit ad abolendum omnes alienigenas. Et perdam Tyrum, et Sidonem, et omnes reliquos auxilii eorum ; quia delebit Dominus ✕ alienigenas : reliquos insularum, et Capadociæ. 5. Venit calvities super Gazam : projecta

(n) A., alligate. S., jugo jungite. (o) A., expolite lanceas. (p) S., quare vidistis eos, quod vincentes, quod revertentes retrorsum, et robustos eorum quod cædentes, non se convertentes, turba circumcirca, dicit Dominus. (q) Et ut fluvii volventes aquas ejus. (r) A., sicut rivus. (s) S., trepidate. (t) A., S., Chus et Phut. (u) A., obtegentes vos scutis. (x) A., S., qui tollitis, qui tenditis arcum. (y) S., ascende in Gilead. (z) A., S., virgo filia. (a) A., S., ignominiam tuam. (b) A., S., ab percutiendum. (c) S., auditum facite. (d) A., S., circuitum tuum. (e) S., quare detrusus est simul robustus tuus. (f) A., multiplicavit impingentem. (g) Et dicentes. (h) A., in terram nativitatis nostræ. (i) A., S., inebriati. (k) A., tinnitus transtulit promissionem. S., tempus venit. (l) Reliqui : Thabor. (m) In deletionem. (n) A., pulchra, et pulchra reddita. (o) Tres, pungenes ab aquilone. (p) A., effusionis. S., corruptionis. (q) A., S., visitationis eorum. (r) A., S., ibit. (s) A., in robore. (t) A., non investigabitur. (u) A., S., visitabo. (x) A., S., sicut diebus qui ab antiquo. (y) A., multiplicabit opes. (z) A., S., qui terreat. (a) A., et insontem dimittendo. (b) A., ad Philisthæos. (c) A., cursus equorum. (d) A., S., multitudinis.

(') l. e. Philisthæos, quos LXX græcæ, ἀλλοφύλους, alienigenas nuncupant. Дрвщ.

est Ascalon, et residui (e) Anacim. 6. Quousque A car-tes, gladius Domini? (f) Quousque non requiesces? Regredere in vaginam tuam, conquiesce, et tollere. 7. Quomodo requiescet? et Dominus præcepit ei super Ascalon, et super ea, quæ ad mare, (g) et super reliquos iusurget.

Cap. XLVIII. — 1. Ad Moab sic dixit Dominus virtutum Deus Israelis: Væ super Nabu, quia (h) periit, ✕ erubuit, capta est Curiathim: erubuit Masogab, ✕ et victa est. 2. Non est amplius (i) arrogantia Moabo, in Hesbon cogitarunt super eam mala: venite, et (k) excidamus eam de gente, (l) quiescendo quiescet: post te ibit gladius; 3. quia vox clamantium ex Hornim, (m) perditio, et confractio magna. 4. Confracta est Moab, (n) annuntiate (o) in Soar; 5. quia impleta est Alaoth in fletu: (p) ascendet flens (q) in via Hornim ✕ Cindunus (*): clamorem et confractionem audivi: 6. fugite, et salvate animas vestras, et eritis sicut (r) asinus silvestris in deserto; 7. quia confidens fuisti (s) in munitione tua, ✕ venient afflictiones tuæ; etiam ✕ quidem tu: capieris: et egredietur Chamos in demigratione, sacerdotes ejus, et principes ejus simul. 8. Et veniet (t) perditio super omnem urbem, et urbs non salvabitur, et peribit (u) vallis, et delebitur campestris, sicut dixit Dominus. 9. Date (x) signa Moabo, quia (y) inflammando inflammabitur, et omnes urbes ejus (z) in conculcatum erunt. Unde habitator ejus? 10. Maledictus, qui facit opera Domini (a) negligenter, ✕ et maledictus, qui tollit gladium suum a sanguine. 11. Quievit Moab a pueritia sua, (b) et confidens erat super gloria sua, et non effudit de vase in vas, et in demigrationem non abiverunt: propter hoc stetit gustus ejus in ipso, et odor ejus non defecit. 12. Propter hoc ecce dies veniunt, dicit Dominus, et mittam ei (c) compositores, et component eum, et vasa ejus (d) comminuent, (e) et pœcula ejus conterent. 13. Et erubescet Moab ab Chamos, ut erubuit domus Israelis a Bæthel (f) spe eorum. 14. Quomodo dicitis: Fortes sumus, (g) et

homo fortis ad bellum? 15. Periiit Moab, (h) et urbes ejus, et electi juvenes ejus descendent in mactationem, dicit Rex, Dominus virtutum nomen ei. 16. Propinquus (i) dies Moabi ad veniendum, et malitia ejus velox valde. 17. Commovete eum, omnes vos, qui in circuitu ejus, omnes cognoscentes nomen ejus, dicite: Quomodo confractus est scipio gloriosus, et virga magnificentiæ? 18. Descende de gloria, et sede (k) in humilitate, habitatrix ✕ filia Adibon; quia periit Moab, ascendit in te et qui perdit munitionem tuam. 19. Super via sta, ✕ (l) inspicere, habitatrix: Aroer, et interroga fugientem, et evadentem, et dic: Quid factum est? 20. Erubuit Moab, quia confractus est: ulula, et clama: annuntia in Arnon, quia (m) periit Moab, 21. et iudicium (n) venit in terram Mesor (o) super Helon, et super Jehas, et super Mephiath; 22. et super Diabon, et super Nabu, et super (f) domum Deblathæm, 23. et super Curiathæm, et super (g) domum Maon, 24. et super (r) Carioth, et super (s) Bosor, et super omnes urbes terræ Moab, remotas et propinquas. 25. Confractum est cornu Moabi, (t) et quod in manu ejus, confractum est, dicit Dominus. 26. Inebriate eum, quia super Dominum se magnificavit: et complodet Moab (u) in manu sua, et erit in risum etiam ipse: 27. et si non in derisum erat tibi Israel, si in furtis tuis inventi sunt, (x) quando pugnabas contra eum, ✕ in eo secedes, migrabis. 28. (y) Reliquerunt urbes, et habitaverunt in petris habitantes in Moab: (z) facti sunt quasi columbæ nidificantes in petris, in ore (a) foveæ. 29. Audivi (b) contumeliam Moabi, contumelia affecta valde ✕ celsitudinem ejus; et contumeliam ejus, (c) et superbiam ejus: (d) et se extulit cor ejus; 30. (e) ego autem novi opera ejus (f): (g) nonne sufficientiam ejus ✕ nonne sic brachia ejus nonne sic fecerunt? 31. Propter hoc super Moab ululate, (h) super Moab ab omni loco: clamate super viros (i) Ciradas squaloris, et ✕ meditabitur. 32. Sicut fletum Jazer deflebo te, vitis Sebmæ: (k) palmite tui transierunt mare: (l) urbes Jazer attigerunt: (m) super fructum tuum,

(e) A., S., vallium. Heb. valles. (f) Quousque tumultuabimini. (g) A., S., illuc igitur commendavit eum. (h) A., captiva ducta est, erubuit Curiathim, quæ admodum elata. S., Th., robur. (i) Tres, laus. (k) A., S., deleamus eam. (l) S., amplius Madmeno silebis. Et Madbo quiescendo quiescet. (m) A., direptio et confractio. (n) S., auditum facite clamorem, parvuli ejus; per enim ascensum incrastati bipennis in fletu ascendet ploratus, quia in ascensu Hornim inimici clamorem confractionis audiri fecerunt. (o) Parvuli ejus. (p) Super enim ascensu, qui est bipenniferorum. (q) In descensu. (*) Vox Græca, κινδύνου, periculi. Est autem Theodotionis interpretatio nominis *Hornim*, Hebraice, חֲרֹרִימִים, effer, *kharonayim*. DRACH. (r) A., onager. (s) A., S., super operibus tuis. (t) A., qui captivum ducet. (u) A., S., profunditas. (x) A., florem. S., germen. (y) A., florens egredietur. (z) Eradicatio erunt, eo quod non sint habitantes. (a) A., in depositione. S., fraudulenter. (b) A., et siluit ipse super foraminibus suis. (c) A., stratores, et sternent eum. (d) Reliqui: evacuabunt. (e) Reliqui: et hydrias ejus concutient. ΚΕΡΑΣΜΑΤΑ, *tagenas*. (f) Reliqui: quibus confidentes. (g) S., et vir fortis. (h) S., et qui exuet eum, ascendit. (i) S., exitium Moabi et malum ejus festinat valde: tristamini cum eo. (k) A., S., in siti. (l) A., speculari. (m) A., captivus ductus est. (n) S., ivit in terram Misor et Malu. (o) A., S., in Ilon. (p) A., S., Beth. (q) A., S., Beth. (r) Domum. (s) A., S., Beth Busron. (t) A., et brachium ejus. (u) A., Th., in vomitu suo. (x) S., quia jampridem locutus es super eum, rebellis fies. (y) A., S., reliquistis urbes, et habitastis in petra. (z) A., et facti sunt. (a) A., fossæ umbrosæ. (b) A., superbiam Moabi, superbus valde. (c) Et arrogantiam ejus vidi. (d) A., et altitudinem cordis ejus. (e) Reliqui: ego novi, dicit Dominus. (f) Dicit Dominus. (h) A., excandescantiam ejus, et sic selecta ejus. S., nonne sicut ira ejus, ita brachium ejus. (i) S., et ob Moab omnino clamabo. (i) Reliqui: muri testacei. (k) S., comineatus tui transierunt mare. (l) A., S., usque ad mare Jazer. (m) S., super messem tuam.

(n) et super vindemiatos tuos perditio cecidit. A 33. Projecta est lætitia et gaudium ex Carmel, et ex Moabitide : (o) et vinum erat super torcularibus tuis : mane (p) non calcarunt, et in vespera tua non fecerunt. 34. ✕ Urbes autem eorum ; quæ a clamore Heshon usque ad Eleala, et usque ad Jahas dederunt vocem suam, a (q) Soar usque ad Hornim, (r) et nuntios ad Alas ; quia et aqua Nemrim (s) in combustionem erit. 35. Et perdam Moab, dicit Dominus, ascendentem super excelsum, et adolentem diis ejus. 36. (t) Propter hoc cor meum Moab, sicut tibiæ dabant vocem, + et cor meum super homines ; ✕ murum (u) Ciradæ ; sicut tibiæ dabit vocem : propter hoc quæ liberavit, perierunt ab homine. 37. (x) Omne caput in omni loco radent, et omnis barba radetur, et omnes manus plangent, et super omni lumbo saccus. 38. Et super omnibus tectis Moabi, et super plateis ejus ✕ omnibus luctus ; ; (y) rursus confregi Moab, sicut vas, cujus non est usus ejus, dicit Dominus. 39. Quomodo (z) commutavit ! ✕ ululate : : quomodo vertit dorsum Moab ? Erubuit, et factus est Moab in risum, et (a) indignationem omnibus, qui in circuitu ejus. 40. Quia sic dixit Dominus : ✕ Ecce sicut aquila venit impetu, et expandit (b) manus suas super Moab :. 41. (c) Capta est Carioth, et munitiones subjugatae sunt : ✕ et erit cor potentium Moabi in die illo, sicut cor mulieris (d) parturientis : : 42. et peribit Moab a turba ; quia super Dominum se magnificavit. 43. Metus, et fovea, et laqueus super te, habitator Moabi, dicit Dominus. 44. Qui fugerit ab ante faciem timoris, incidet in foveam : et qui ascenderit e fovea, capiatur in laqueo : quia adducam hæc super Moab in anno, quo visitaverim eos, dicit Dominus. 45. ✕ In latibulo Heshon steterunt (e) a laqueo fugientes ; quia ignis exivit ex Heshon, flamma ex urbe Sihon, et comedit (f) principes Moabi, (g) et investigavit filios Saon. 46. Væ tibi, Moab : peritit populus Chamos ; quia capti sunt filii ejus in captivitate, et filia ejus captivæ. 47. Et reducam captivitatem Moabi in extremitate dierum, dicit Dominus. Hucusque judicium Moabi :.

Cap. XLIX. — 1. Filiis Ammon sic dixit Dominus : Num filii non sunt in Israele ? aut (h) qui assumit, non est eorum ? (i) Quare assumit Melchom Gad, et populus eorum in urbibus eorum habitat ? 2. Propter hoc ecce dies veniunt, dicit Dominus, et audiri faciam super Rabbath filiorum Ammon (k) tumultum (l) urbis, et erunt in non pervium, in perditionem, et aræ ejus in igne comburentur, (m) et assumet Israel principatum suum, dicit Dominus. 3. Utula (n) Heshon, quia perdita est Ai : clamate, filia Rabbath, vos cingite saccis, + et insanite ; , et plangite, et transite per maccarias (o) ; quia Melchom in migratione ibit, sacerdotes ejus, et principes ejus simul : 4. Quia exultabis (o) in campis (p) Zib : campi tui, filia (q) duritiei, confidens super thesauris suis, dicens : Quis aggredietur me ? 5. Ecce ego fero super te timorem, dicit Dominus Dominus virtutum (r), ab omni accola circa te, et dispergemini unuquisque versus faciem suam, et non est, qui congregat ✕ et demigrantem. 6. Et post hæc reducam captivitatem filiorum Ammon, dicit Dominus :. 7. Hæc dicit Dominus virtutum : (s) Non est amplius sapientia in Thæman : perit consilium ab intelligentibus : (t) abiit sapientia eorum : 8. (u) conculcatus est locus eorum : (x) profundum petiæ ad habitandum, habitantes in Dadan ; quia (y) aspera fecit. Adduxi super eum in tempore, quo visitavi eum ; 9. quia vindemiatos venerunt tibi, non relinquent tibi (z) racemationes : sicut fures in nocte, (a) ponent manum suam ; 10. quia ego abrasi Esau, (b) detexi abscondita ejus : abscondi non poterunt : ✕ (c) peritit semen ejus ; , ob manum (d) fratris ejus, et vicini ejus, et non est 11. (e) relinqui pupillum tuum, ut (f) vivat : (g) et viduæ super me confidentes. 12. Quia hæc dicit Dominus : Ecce quibus non erat (h) lex bibere calicem, ✕ bibendo ; (i) biberunt : et tu impunis dimittendo ✕ impunis dimittis : ? non impunis dimittis, quia bibendo bibes. 13. Quia per me juravi, dicit Dominus, (k) quod in exitium, et in opprobrium, (l) et in non conculcatum, et in maledictionem (m) eris in medio portionis ejus, et omnes urbes ejus erunt

(n) S., et super vindemiam tuam raptos ceciderunt : et sublata est lætitia, et gaudium. (o) A., et vinum ex foveis torcularium cessare feci : non non calcabit, sic, non, eja. A clamore Heshon. S., et vinum ex foveis torcularium cessare feci : non est, dicit. A clamore Heshon. (p) Non calcabit adad adad. S., non tenebit torcularius cantilenam. (q) A., Soar. (r) A., S., vitula triennis. (s) A., S., in exitium erunt, et cessare faciam Moabo offerentem super excelso. (t) Propter hoc cor Moabi ut tibiæ dabit vocem. S., ob Moab. (u) KEIPAAΣ, tonsos. A., S., testæ. (x) A., quia omni capiti calvitias, et omni barbæ rasura. S., super omnibus manibus incisuræ. (y) Quia. (z) A., S., victus est. (a) A., S., in timorem. (b) A., alas. (c) S., subjugata est Carioth, et refugia. (d) A., ab angustia, et pressus erit Moab a populo. (e) A., non valentes fugere. (f) A., plagam. S., faciem. (g) A., S., et verticem filiorum mæporis. (h) A., S., hæres. (i) A., quare itaque hæreditavit ? (k) A., ululatum belli, et erit in pulverem depravata, et filia ejus. (l) Bellatorum. (m) A., S., et hæreditabit Israel eos, qui hæreditarunt eum. (n) S., pro Heshon, quia vastatum est robur. (*) Vox Syriaca codicis nostri, סיג, quæ respondet סִיג לְחַבְרָה גְּרִדָּה Hebraici textus, potius significat sepes. Trita est apud rabbinos, ut, סיג לתורה, sepes legi ; סיג לחכמה שתורה, sepes sapientiæ silentium. Drach (o) S., in vallibus, quæ in valle tua. (p) Difflexerunt. (q) A., in posterum se averteus. S., captiva ducenda. (r) A., S., ab omnibus circuitibus tuis. (s) A., numquid non est. S., annon est. (t) A., putrida facta est. (u) S., fugerunt : reversi sunt. (x) A., profundum petierunt ad habitandum. (y) A., perditionem super Esau adduxi. (z) A., S., botros. (a) Non corrumpentibus, quæ sufficiebant eis. (b) A., S., detexi. (c) A., captivum ductum est. (d) Reliqui : et fratres ejus, et vicini ejus. (e) A., relinque pupillos, ego vivere faciam te, et viduæ tuæ super me confident. (f) Servetur. (g) Et ego eos servabo. (h) Reliqui : judicium. (i) Reliqui : bibent. (k) A., quod in sterilitatem. (l) A., et in gladium. (m) Reliqui : erit Bosra.

vastatæ in sæcula. 14. Famam audivi a Domino, et legatos in gentes misit : congregamini, et venite (o) ad eam, surgite in bellum. 15. ✕ Quia : ecce parvulum dedi te in gentibus et (p) contemibilem in hominibus. 16. (q) Lusus tuus dedit (r) tibi, (s) durities cordis tui destruxit (t) foramina petrarum, (u) apprehendit fortitudinem collis excelsi : quia si exaltaveris, sicut aquila, nidum tuum, inde dejiciam te, dicit Dominus. 17. Et erit Idumæa in non tritum : omnis qui transit super eam, obstupescet, et sibilabit super omni plaga ejus. 18. Sicut subversa est Sodoma et Gomorra, et advenæ ejus, dixit Dominus → omnipotens ; non sedebit ibi homo, neque habitabit (x) filius hominis. 19. Ecce sicut leo ascendet (y) e medio Jordanis (z) in locum Hamath ; quia (a) celeriter expellam eos ex ea. (b) Et quem electum ei respiciam ? quia quis (c) sicut ego ? et quis stabit contra me ? et quis iste pastor, qui stabit ante faciem meam ? 20. Propter hoc audite consilium Domini, quod consultavit super Idumæam, et cogitationem ejus, quæ cogitavit super habitantes in Thæman, nisi dissipaverint (d) minima ovium, nisi delebitur super eos septum eorum : 21. A voce (e) casus eorum commota est terra, clamor tuus in mari rubro, audita est vox (f) ejus. 22. Ecce sicut aquila (g) videbit, et ✕ volabit ; et extendet alas suas (h) super muritiones ejus : et erit cor fortium Idumææ in die illo, ut cor mulieris parturientis. 23. Damasco. Erubuit Hamath, et Raphad, quia auditum malum audierunt. (i) obstupuerunt ✕ in mari ; indignatæ sunt, requiescere non poterunt. 24. Dissoluta est Damascus, convertit se in fugam, et effusa est : apprehendit eam tremor, ✕ etiam ; dolores apprehenderunt eam, ✕ sicut parientis ;. 25. Quomodo non reliqui (k) urbem meam, pagum (l) dilexerunt ? 26. Propter hoc (m) cadent juvenes (n) in plateis tuis, et omnes viri bellatores tui cadent ✕ in die illo ;, dicit Dominus virtutum. 27. Et accendam ignem in muro Damasci, et comedet (o) plateas filii Hader. 28. Cedar reginæ atrii, quam percussit Nabuchodonosor rex Babylonis, sic dixit Dominus : Surgite, ascendite super Cedar, (q) et implete eos filios Cedem. 29. Tentoria eorum, et oves eorum sument : (r) vestimenta eorum, et omnia vasa eorum, D et camelos eorum sument sibi, (s) et vocabitis super

A eos perditionem undique. 30. (t) Fugite valde, (u) profundum petiistis ad sedendum, qui sedetis in atrio, dicit Dominus ; quia consultavit super vos Nabuchodonosor rex Babylonis consilium, et cogitavit super vos cogitationem. 31. (x) Surge, ascende super gentem quietam, sedentem in respiramine, dicit Dominus, non portæ, et non seræ ✕ (y) ei ;, soli diversantur. 32. Eterunt cameli eorum in prædam, (z) et multitudo jumentorum eorum in perditionem, et ventilabo eos omni vento rasos ante (a) faciem eorum, et ab omni transitu eorum afferam victoriam eorum, dicit Dominus. 33. Et erit (b) atrium habitaculum (c) struthiocamelorum, et non tritum usque in sæculum : non habitabit ibi homo, et non habitabit ibi filius nati terræ. 34. Verbum B Domini, quod factum est ad Jeremiam prophetam ad Ælam, in principio (d) regis Judæ, dicens : 35. Hæc dicit Dominus virtutum : ✕ Erce ; (e) contractuses : arcus Ælami, principium potentæ eorum. 36. Et adducam super Ælam quatuor ventos a quatuor extremis cœli, et dispergam eos in omnibus ventis his, et non erit gens (f), quæ non venient illuc : expulsi Ælami. 37. Et terrefaciam (g) eos coram inimicis eorum, quærentibus animum eorum, et adducam super eos secundum iram furoris mei, dicit Dominus : et mittam post eos gladium meum, donec absumserit eos. 38. Et ponam thronum meum in Ælam, et perdam inde regem, et magnates, dicit Dominus. 39. Et erit in extremo dierum, reducam captivitatem Ælami, dicit Dominus. In principio regnantis Sedecie regis factum est verbum hoc de Ælam.

Cap. L. — 1. Verbum, quod locutus est Dominus super Babylonem, ✕ ad terram Chaldæorum in manu Jeremæ prophetæ ; : 2. Annuntiate in gentibus, et audita facite, et (h) tollite signum, auditum facite, et ne abscondatis. Dicite : Capta est Babel, erubuit Bel animosa, et delicata, (i) traditus est Mærodach : ✕ erubuerunt idola ejus, pudefacta sunt inquinamenta ejus ;. 3. Quia ascendit super eam gens ab aquilone : hic ponet terram ejus in exitium, et non erit habitans in ea ab homine usque ad jumentum : ✕ trepidarunt, abierunt ;. 4. In diebus istis, et in tempore illo, dicit Dominus, venient filii Israelis ipsi, et filii Judæ simul, ambulantes et fientes ibunt, Dominum Deum suum quæ-

(n) A., et legatus ad gentes missus est super eam. (o) Super eam. (p) A., S., contemtum. (q) A., Th., superbia. S., gloriatio tua superbiere fecit te. (r) Hæc. (s) A., afflictio. (t) A., Reliqui, in foraminibus. S., comprehendentes petram. Th., altitudinem collis. (u) Habitatavit in foraminibus petrarum. (x) Ibi. (y) A., ad pulchritudinem robustam. S., a gloria. (z) S., super habitaculum principatum. (a) S., subito currere faciam eum desuper ea : et hominem electum super eam constituam. (b) Et juvenes super eam constituam. (c) A., S., similis mihi, et quis sustinebit me ? (d) A., minores gregis. (e) A., commotionis. (f) Tua. (g) A., S., ascendet. (h) A., S., super Bosra. (i) S., perturbatæ sunt in mari ex sollicitudinæ. (k) A., S., Th., laudabilis, metropolis gaudii. (l) Dilexi. (m) S., conticescent. (n) Tui. (o) ΑΜΦΟΔΑ, biviv. A., S., palatia. (p) A., S., et regnis Hasor, quæ percussit. (q) S., et rapite filios orientis. (r) A., S., cortinas. (s) A., et vocabunt super eos turbinem undique. (t) A., fugite, exultantes vos valde. (u) S., in profundo sedete, habitatores Hasor. (x) A., surgite, ascendamus. (y) Eis. (z) A., et congregatio possessionis eorum eorum in saxetum. (a) Partem. (b) A., S., Hasor. (c) A., draconum. S., sirenum. (d) Regni Sedecie. (e) A., S., conteram arcum Ælami, caput virtutis eorum. (f) S., in his, quæ non ingredientur. (g) A., S., Ælam. (h) A., tollite signum. (i) A., expavit Mærodach.

rentes. 5. Usque ad Sionem interrogabunt viam, (k) hic enim faciem suam + (l) dabunt ; et venient, et confugient ad Dominum ; testamentum enim æternum non oblivioni tradetur. 6. Oves perditæ factus est populus meus, pastores eorum (m) expulerunt eos, super montes (n) seduxerunt eos, de monte super collem abierunt, obliiti sunt cubilis sui. 7. Omnes inveniendes eos consumperunt eos : (o) inimici eorum dixerunt : Ne quiescere faciamus eos, pro eo quod peccarunt Domino : (p) pascuum justitiæ ei, qui congregat patres eorum, Dominus. 8. (q) Abalienamini e medio Babylonis, et e terra Chaldæorum, et exite, et estote (r) sicut dracones coram facie ovium. 9. Quia ecce ego excito, et ascendere facio super Babylonem congregationes gentium magnarum e terra septentrionis, et se instruent adversus eam ; inde capietur : sicut (s) telum pugnatoris intelligentis nec redibit vacuum. 10. Et erit Chaldæa in prædam, et omnes prædantes eam saturabuntur, dicit Dominus. 11. Quia gavisus estis et gloriati, cum diripuistis hæreditatem meam, quia exsultastis, sicut tauri in herba, et (t) cornu petiistis, sicut bubali. 12. Erubuit mater vestra valde, (u) mater in bona : ecce ultima gentium desertum ✕ sine aqua, et non calcatum ;. 13. Ab ira Domini non habitabitur : et erit in exitium omnis, et omnis, qui transierit super Babylonem, (x) tristabitur, et sibilabit super omnem plagam ejus. 14. Instruite vos super Babylonem circumcirca, omnes tendentes arcum, sagittate super eam, ne parcatis super telis vestris, ✕ quia Domino peccavit ;. 15. (y) Et fortiter agite super eam in circuitu : (z) dissolutæ sunt manus ejus, ceciderunt (a) propugnacula ejus, et eradicatus est murus ejus ; quia vindicta a Deo est, (b) ulciscimini eam, quemadmodum fecit, facite ei. 16. Delete (c) semen ex Babylone, et tenentem falcem in tempore messis ab ante faciem gladii (d) Græci, unusquisque in populum suum revertentur, et unusquisque in (terram) (e) suam fugiet. 17. Ovis errans Israel, leones expulerunt eum : primus comedit eum rex Assyriæ : et hic posterior (e) ossa ejus (f) Nabuchodonosor rex Babylonis. 18. Propter hoc hæc dicit Dominus virtutum Deus Israelis : Ecce ego (g) ulciscor ✕ super : regem Babylonis, et super terram ejus, sicut

A restituam Israellem in pascuum suum, et pascet in Carmelo, et in Basan, et in monte Ephræm, et in Galaad, et saturabuntur animæ eorum. 20. In diebus istis, et in tempore illo, dicit Dominus, (i) quærent injustitiam Israelis, et non erit, et peccata Judæ, et non inveniuntur ; quia propitius ero relictis. 21. (k) super terra : amare (l) ascende super eam, et super habitantes super ea (m) : et ulciscere, gladii, (n) et abole ✕ post eos mala ;, dicit Dominus, et fac secundum omnia, quæ præcepero tibi. 22. Vox belli in terra Chaldæorum, et confractio magna. 23. Quomodo confractus est, et contritus est malleus omnis terræ ? quomodo facta est in desolationem Babel in gentibus ? 24. (o) Imponent tibi, et capieris, Babel, (p) et non cognosces : inventa es, et capta es, quia adversus Dominum (q) stetit. 25. Aperuit Dominus thesaurum suum, et protulit vasa iræ suæ, quia opus ✕ est ; Domino (r) Domino virtutum in terra Chaldæorum. 26. (s) Quia venerunt ✕ ei ; tempora ejus : aperite horrea ejus, (t) scrutamini eam, sicut speluncam, et delete eam : ne sit residuum ejus : 27. (u) exsiccate omnes fructus ejus : et descendant in mactationem : vae eis, quia venit dies eorum, tempus (x) ultionis eorum. 28. Vox fugientium et evadentium e terra Babylonis, ad annuntiandum in Sionem ultionem, quæ a Domino Deo nostro, ✕ ultionem templi ejus ;. 29. Præcipite super Babylonem multis, omni tendenti arcum, castra metamini super eam circumcirca : ne sit evadens ejus, retribuete ei secundum opera ejus : secundum omnia, quæ fecit, facite ei, quia adversus Dominum (y) stetit, (z) Deum sanctum Israelis. 30. Propter hoc cadent juvenes ejus in plateis ejus, et omnes viri bellatores ejus (a) projicientur ✕ in die illo ;, dicit Dominus. 31. Ecce ego super te (b) contumeliosam, dicit Dominus virtutum, quia venit dies (c) tuus, et tempus (d) ultionis tuæ, 32. et infirmabitur contumelia tua, et cadet, et non erit restituens eam : et accendam ignem (e) in silva ejus, et comedet omnes circuitus ejus. 33. Hæc dicit Dominus virtutum : Oppressi filii Israelis, et filii Judæ simul : omnes, qui captivos duxerunt eos, oppresserunt eos, qui non voverunt dimittere eos. 34. (f) Et qui redimit D eos fortis, Dominus omnipotens nomen ei : (g) judicium judicabit adversus adversarios ejus, ut levat

(k) A., ecce facies eorum venient, et se adjungent Domino. (l) Commutabunt. (m) A., S., seduxerunt. (n) S., circumduxerunt. (o) A., Th., et qui circumagebant eos, dixerunt : Non delinquemus. (p) S., habitaculo justo. (q) A., S., commovete vos. (r) A., S., sicut basilisci. Th., sicut hædi. (s) Tela eorum. (t) A., hinnivistis. S., clamastis. (u) S., Th., pudefacta est, quæ genuit vos. (x) S., hæsitabit. (y) A., S., ululate. (z) A., dedit manum suam. (a) A., fundamenta ejus. (b) A., S., vindictam sumite de ea. (c) A., S., seminatore. (d) A., S., ebrii. (e) Hæc vox hic ommissa videtur, habent enim Hebr. et Lxx. (f) A., S., comminuit eum. (g) A., S., visito. (h) A., S., visitavi. (i) A., S., quæretur iniquitas. (k) S., super terram iracundorum. (l) Dicit Dominus super terram irritantium. (m) A., S., visita. (n) A., S., et perditioni devove. (o) Steti adversus te. (p) A., S., Th., tu autem non novisti. (q) A., S., litem movisti. (r) Deo. (s) A., venite ei a consummatione. S., intrate eam, omnes. (t) A., defigite eam, sicut accumulantes. S., tollite eam, sicut marsupium. (u) A., vastate omnem fructum ejus, et descendant ad mactationem. (x) A., visitationis. (y) A., S., superbe egit. (z) A., Deum sanctum Israelis. (a) S., obmutescet. (b) A., S., superbia. (c) Casus. (d) A., visitationis tuæ. Et impinget superbia. (e) A., in urbibus ejus. (f) A., S., et qui propinquæ eis. (g) S., puniendo exiget judicium eorum.

terram : (h) et irritabit inhabitantes Babylonem : A confossi (d) a foris ejus. 5. Quia non viduavit Israel 35. gladium super Chaldæos, dicit Dominus, et super habitantes in Babylone, et super magnates ejus, et super (i) intelligentes ejus : 36. ✕ gladium : (k) super vates ejus, et auferentur : ✕ gladium : super pugnatōres ejus, et dissolventur : gladium super (l) equos eorum, et super currus eorum, 37. ✕ et super omnem : commixtum in medio ejus, et erunt sicut mulieres : gladium super thesauros ejus, et diripientur : 38. gladium super aquam ejus (m), et erubescet, quia terra sculptilium est, et (n) in insulis + non : gloriabuntur. 39. Propter hoc habitabunt (o) spectra in insulis : et habitabunt super ea filiae (p) sirēnum : ✕ (q) et non : ædificabitur amplius in victoriam, et non habitabitur in sæculum. 40. Sicut evertit Deus ✕ תִּיבָא : Sodomam, et Gomorram, et vicinas ejus, dicit Dominus, non habitabit ibi homo, neque commorabitur ibi filius hominis. 41. Ecce populus venit ab aquilone, et populus magnus, et reges multi excitabuntur ab extremo terræ, 42. arcus, et (r) pugio est eis : durus est, et non miserebitur : vox eorum ut mare tumultuabitur, super eque equitabunt parati, sicut ignis, in bellum, ad te, filia Babylonis. 43. Audivit rex Babylonis famam eorum, et dissolutæ sunt manus ejus : afflictio obtinuit eum, dolores sicut parientis. 44. Ecce sicut leo ascendet a ✕ (s) jactantia : Jordanis (t) in locum Ætham ; quia celeriter expellam eos ab ea, et omnem juvenem super eam constituam : quia quis sicut ego, et quis stabit contra me ? Et quis hic pastor, qui stabit coram facie mea ? 45. Propter hoc audite consilium Domini, quod consultavit super Babylonem, et cogitationes ejus, quas cogitavit super habitantes (u) Chaldæos : si non (x) corruptis agnos ovium eorum, si non aboleatur ab eis pascuum. 46. Quia a voce subjectionis Babylonis commovebitur terra, et clamor ejus in gentibus audietur.

Cap. LI. — 1. Hæc dicit Dominus : Ecce ego excito super Babylonem, et super habitantes (y), cor erigentium, ventum æstus corrumpentem. 2. Et emittam in Babylonem (z) conviciatores, et contumelia afficient eam, (a) et perdent terram ejus : ✕ quia : væ super Babylonem circumcirca in die damni ejus. 3. Ne tendat, qui tendit arcum suum, neque alliget, cui sunt arma : ne parcatis super juvenes ejus, et (b) abolete omnem (c) virtutem ejus. 4. Et cadent occisi in terra Chaldæorum, et

et Juda a Deo suo, a Domino (e) omnipotente, quia terra eorum impleta est iniquitate a sanctis Israelis. 6. Fugite e medio Babylonis, et salvate unusquisque animam suam, et ne (f) projiciamini in injustitia ejus ; quia tempus ultionis ejus est a Domino, retributionem ipse retribuet ei. 7. Calix auri Babel in manu Domini, inebrians omnem terram : de vino ejus biberunt gentes, propter hoc vacillarunt gentes. 8. Et subito cecidit Babel, et contracta est : (g) lamentamini eam, sumite resinam corruptioni ejus, forte sanabitur. 9. Sanavimus Babylonem, et non sanata est : derelinquamus eam, et abeamus unusquisque in terram suam ; quia appropinquavit in cælum judicium ejus, (h) sublatum est usque (i) ad astra. 10. Protulit Dominus (k) judicium suum : venite, et annuntiemus in Sione opera Domini Dei nostri. 11. Præparate tela, implete pharetras : excitavit Dominus spiritum regis Medorum ; quia in Babylonem (l) ira ejus, ad delendum eam, quia ultio Domini est, ultio templi ejus. 12. Super muris Babylonis elevate signum, (m) constituite excubias, ponite excubias, præparate (n) arma ; quia dedit in manus (i. e. *aggressus est*) Dominus, et faciet, quæ locutus est super habitantes in Babylone, 13. habitantes super aquis multis, et super (o) multitudine thesaurorum ejus : venit finis tuus vere (p) in viscera intestina tua. 14. Quia juravit Dominus virtutum per brachium suum, quia implebo te hominibus, (q) sicut locustis, (r) et loquentur super te descendentes. 15. Qui facit terram in robore suo, qui parat orbem habitabilem in sapientia sua, in intelligentia sua extendit cælum, 16. in vocem posuit multitudinem strepitus aquæ in cælo, et eduxit nubes ab extremo terræ, fulgura in pluviam fecit, et eduxit (s) lumen e thesauris suis. 17. Stultus factus est omnis homo a scientia, pudefactus est omnis confians aurum a sculptilibus suis, quia falsa confiarunt, non est spiritus in eis, 18. vana sunt opera (t) ridicula, in tempore visitationis eorum peribunt. 19. Non talis pars Jacobi, quia ille, qui formavit omnia, ipse est (u) et hinc hæreditatis ejus, Dominus virtutum nomen ei. 20. (x) Dispergis mihi vasa belli, (y) et dispergam in te gentes, et tollam (z) per te reges. 21. Et dispergam in te equum, et ascensorem ejus, 22. et dispergam in te currus, et ascensores eorum, et dispergam in te

(h) A., et perturbabit. (i) Reliqui : sapientes. (k) A., adversus electos, et insanient. S., super brachia ejus, et defatigabuntur. (l) Reliqui : fortes. (m) Qua confisa est, et exarescet. (n) A., in simulacris. S., in fortibus. (o) A., Sinitim. Heb., Sinitim. (p) A., struthiocamelorum. S., sirenum cum fortibus. (q) S., et non habitabitur amplius in victoriam, nec habitabitur in ea usque in generationes et generationes. (r) A., S., scutum. (s) A., elatione. S., gloria. (t) S., super habitaculum antiquum. (u) In terra. (x) A., invehentur. S., deridebunt eos minimi gregum. (y) Chaldæos. (z) A., S., ventilatores, et ventilabunt eam. (a) A., et humectabunt terram ejus, quia fuerunt super eam in circuito. (b) Reliqui : devotioni date. (c) A., militiam ejus. (d) A., in exitibus. (e) A., militiarum. (f) S., obmutescatis. (g) A., S., ululate super ea. (h) A., S., extulit se. (i) Ad conviviam nubium. (k) A., justitias nostras. (l) A., S., cogitatio ejus ad perdendum eam. (m) A., S., tenete custodiam. (n) A., S., insidias, quia cogitavit Dominus. (o) A., multitudo in thesauris ejus. (p) A., S., cubitus. S., decisi tui. (q) A., S., sicut brucho. (r) S., et respondebunt super te Hadad, Hidtel. Scholion : est cantilena, ut eorum, qui calcant torcular. (s) Reliqui : ventum. (t) S., erroris. (u) Pars Israelis. (x) A., concutis. (y) A., et concutiam. (z) A te.

virum, et mulierem, et dispergam in te senem et juvenem, et dispergam in te electum et virginem, 23. et dispergam in te pastorem, et gregem ejus, et dispergam in te agricolam, (a) et agriculturam ejus, et dispergam in te duces et præfectos. 24. Et retribuam Babyloii et habitatoribus (b) Chaldæis omnia mala eorum, quæ fecerunt in Sione coram oculis vestris, dicit Dominus. 25. Ecce ego ad te, montem (c) corruptum, dicit Dominus, corruptentem omnem terram, et extendam manum meam super te, et devolvam te de petris, et dabo te ut montem combustum: 26. et non capient de te lapidem in angulum, et lapidem in fundamentum, quia (d) in exitium in æternum eris, dicit Dominus. 27. Tollite signum super terra, clangite (e) tuba in gentibus, sanctificate super eam gentes, imperate super eam regna (f) Ararath a me, e (g) Canazæis: constituite super eam stationem jaculantium tela, ascendere facite + super eam: equos, sicut multitudinem (h) locustarum. 28. Sanctificate super eam gentes Medorum, (i) principes ejus, et omnes præfectos ejus, et omnis terræ domini ejus. 29. (k) Commota est terra, et dolore affecta est; quia surrexit super Babylonem cogitatio Domini, ad ponendum terram Babylonis in exitium, et non habitabitur. 30. Defecit pugnator Babylonis a bellaando: sedebunt in claustro: percussa est potentia eorum: facti sunt, sicut mulieres: combusta sunt tabernacula ejus: contritæ sunt vestes ejus. 31. Persequens in occursum persequentis persequetur, et annuntians in occursum annuntiatum ad annuntiandum regi Babylonis, quod subjugata sit urbs ejus, 32. ab extremo (l) transituum ejus capti sint, et congregationes eorum incenduntur in igne, et viri ejus bellatores (m) egredientur. 33. Quia hæc dicit Dominus virtutum Deus Israelis: (n) Domus Babylonis sicut area (o) pinguis triturrabuntur: adhuc parum, et veniet (p) messis ejus. 34. Comedit me, + apprehendit me: (q), (r) divisit me: Nabuchodonosor rex Babylonis constituit me sicut vas vacuum, deglutivit me, sicut draco, implevit ventrem suum deliciis meis: 35. expulerunt me labores mei et (s) calamitates meæ in Babylonem, dicit habitatrix Sionis: et sanguis meus super habitatores Chaldæos, dicit Jerusalem. 36. Propter hoc hæc dicit Dominus: Ecce ego judicabo (t) adversariam tuam, et ulciscar ultionem tuam, et desolabo mare ejus, et arefaciam fontem ejus: 37. et erit Babel fontis

culi in habitaculum (u) draconum, in exitium, et in sibilum, non habitabitur. 38. (x) Simul sicut leones excitati sunt (y) servi eorum, et sicut catuli leonum. 39. In calore eorum dabo ✕ (y) τὸν: potum eis, et inebriabo eos, ut (z) re quasi cauponaria graventur, et dormiant somnum sempiternum, et non resurgant, dicit Dominus. 40. Descendere fac eos, sicut agnos ad mactationem, et sicut arietes (a) cum hædis. 41. Quomodo capta est ✕ Sisac: , et per venationem occupata est gloriatio omnis terræ? Quomodo facta est in exitium Babel in omnibus gentibus? 42. Ascendit super Babylonem mare, in sonitu fluctuum ejus oblecta est. 43. Factæ sunt urbes ejus ✕ (b) in corruptionem: , terra sine aqua, et non calcata, ✕ terra: , qua non habitabit in ea ne unus quidem ✕ homo: , neque divertet in eis filius hominis. 44. Et ulciscar super Bel in Babylone, et efferam (c) quæ absorpsit ex ore ejus, et non (d) congregabuntur ad eam amplius gentes: et ✕ quidem murus Babylonis cadet. 45. Exite e medio ejus, popule mi, et salvate unusquisque animam suam a furore iræ Domini, 46. ne forte consterneretur cor vestrum, et timoratis ob famam, quæ audietur in terra: et ingredietur in anno fama, et post annum fama, et injustitia in terra, (e) parabola super parabolam. 47. Propter hoc ecce dies veniunt, ✕ dicit Dominus: , et visitabo super sculptilia Babylonis: et omnis terra ejus pudore afficietur, et omnes occisi ejus cadent in medio ejus. 48. Et (f) lætabuntur super Babylonem cæli et terra, et omnia, quæ in eis; quia a septentrione venient ad eam (g) vexantes, dicit Dominus: et quidem in Babylone ad cadendum occisos Israelis: , 49. etiam in Babylone cadent occisi omnis terræ. 50. Salvi a (h) gladio, ite, et ne consistatis: recordamini, qui de longinquo, Domini: et Jerusalem ascendat super cor vestrum. 51. Erubimus, quia audivimus opprobrium nostrum: obtexit ignominia faciem nostram; quia intrarunt alienigenæ in sanctuaria nostra, in domum Domini. 52. Propter hoc ecce dies veniunt, dicit Dominus, et ulciscar super sculptilia ejus, et in omni terra ejus (i) cadent occisi. 53. Quia si ascenderit Babel, sicut cælum, et si muniverit excelsum fortitudinis suæ; a me venient ei deletores, dicit Dominus. 54. Vox clamoris in Babylone, et confractio magna in terra Chaldæorum; 55. quia delevit Dominus Babylonem, et perdidit ex ea vocem magnam tumultuantem ✕ fluctus ejus: , sicut aquæ multæ, dederunt (k) deletionem vocem

(a) A., S., et jugum ejus. (b) A., S., Chaldææ. (c) A., corruptorem. (d) A., S., in exitis, quæ in sæculum eris. (e) A., S., in cornu. (f) A., Ararat, Minni, et Aschchenaz: præfite super eam. (g) Taphsar. S., electos. (h) A., S., bruchum. (i) A., שִׁירִים, vox mihi ignota, quam, si placet, conferas cum ἄλωτος, ἄλωτος, apud Castellum. [Liquido patet Syrum librarium mendose scripsisse Syris elementis Græcum Aquilæ verbum ἀπρωτεῖς, optimates. In textu igitur codicis nostri repone, לְאַרְסִיָּים, et omnia probe quadrabunt. DRACH.] S., commotionem. (k) S., et contremiscet terra, et parturiet. (l) A., et transitus occupati sint. S., paludes. (m) A., S., perturbati sunt. (n) A., S., filia. (o) A., tempus ad calcandum eam. (p) A., S., tempus messis. (q) A., erosit me. (r) Sicut tenebræ subtiles. (s) A., caro mea. (t) S., judicium tuum. (u) A., S., sirenum. (x) A., se acuent, ut catuli, rugient servi ejus. (y) אֲרִיִּים אֲרִיִּים אֲרִיִּים, excitati sunt, pro אֲרִיִּים אֲרִיִּים אֲרִיִּים excitatus est, legendum puto. (z) A., flumina. (a) S., debilitentur. (a) A., S., cum pilosis. (b) A., in contemtionem. (c) A., S., absorptionem ejus. (d) A., confluent. S., profluet. ΠΟΤΑΜΩΘΗΣΟΝΤΑΙ, in star fluminis concurrent. (e) A., dominator super dominatorem. (f) A., canent. (g) A., prædam agentes. (h) Terra. (i) A., gemet dum occiditur. (k) A., S., tumultus. Th., elatio.

ejus. 56. Quia venit super Babylonem (l) miseria : A inter murum et antemurale, quod erat ad hortum capti sunt pugnatōres ejus, tremit arcus eorum ; (m) quia Deus retribuit. 57. Dominus retribuet ei retributionem , et inebriabit ebrietate sapientes ejus, (n) et duces ejus, ✕ et rectores ejus ; , et p̄fectos ejus, et fortēs ejus, ✕ et dormient somnum sempiternum, et non excitabuntur ; , dicit rex Dominus, omnipotens nomen ei. 58. Hæc dixit Dominus : Murus Babylonis (o) dilatatus est, diruendo diruetur, et portæ ejus excelsæ ✕ in igne ; comburentur : et laborabunt populi (p) in vanum, et gentes in principio deficient. 59. Verbum, quod præcepit + Dominus ; Jeremiæ prophetæ, ut diceret Sarææ filio Nerææ filio Maasiæ, cum abiret (q) a Sedecia rege Judæ in Babylonem in anno quarto regni ejus : et Saræa princeps (r) donorum. 60. Et scripsit Jeremia omnia mala, quæ venient super Babylonem, in libro uno, omnia verba hæc scripta super Babylonem. 61. Et dixit Jeremia ad Saræam : Cum veneris in Babylonem, et videris, et legeris omnia verba hæc, 62. et dices : Domine, tu locutus es super locum hunc, ad delendum eum, et ut non sit in eo habitans ab homine usque ad jumentum ; quia exitum in sæculum erit. 63. Et erit, cum cessaveris legere librum hunc, et ligabis super eum lapidem, et projicies eum in medium Euphratis, 64. et dices : Sic submergetur Babel, et non resurget ab ante faciem malorum, quæ ego induco super eam. ✕ (s) Et steterunt hucusque verba Jeremiæ ; .

Cap. LII. — 1. Cum esset natus viginti et unum C annum Sedecia, regnum adiit, et undecim annis regnavit in Jerusalem : et nomen matri ejus Hamatul, filia Jeremiæ de Lobena. 2. ✕ Et fecit malum in oculis Domini, quemadmodum fecit Joacim. 3. Quia super furorem Domini erat Jerusalem, et Juda, usque dum projecit eos a facie sua, et elongavitæ Sedecia (t) a rege Babylonis ; . 4. Et factum est in anno nono regni ejus, in mense decimo, decimo mensis, venit Nabuchodonosor rex Babylonis, et omnis potentia ejus super Jerusalem, (u) et circumdedit eam fossa, et ædificavit cinxit eam oneribus lapidis circumcirca. 5. Et venit urbs (x) in angustiam usque ad annum undecimum regis Sedecia, 6. ✕ in mense quarto ; in nono mensis, et invaluit fames in urbe, et non erant panes populo terræ. 7. Et D disrupta est urbs, et omnes viri bellatores fugerunt, et exiverunt ex urbe nocte per viam portæ (y)

regis, et Chaldæi super urbe in circuito, et iverunt viam, ad (z) Araba. 8. Et persecuta est potentia Chaldæorum post regem, et apprehenderunt eum + regem Sedeciam ; (a) trans Jericho, (b) et omnes scrvi ejus dispersi sunt ab eo. 9. Et ceperunt regem, et duxerunt eum ad regem Babylonis in Deblatha terram Hamath : et locutus est ei cum judicio. 10. (c) Et jugulavit rex Babylonis filios Sedecia coram oculis ejus : et omnes principes Judæ jugulavit in Deblatha. 11. Et oculos Sedecia excæcavit, et ligavit eum (d) in compedibus : (e) et dedit eum in domum (f) pistrini, usque in diem, quo mortuus est. 12. Et in mense quinto, decimo mensis, ✕ hic annus decimus nonus Nabuchodonosoris regis Babylonis ; , venit Nabuzardan (g) princeps coquorum, stans ante faciem regis Babylonis, in Jerusalem : 13. et incendit domum Domini, et domum regis, (h) et omnes domos urbis, et omnem murum Jerusalem circumcirca destruxit ✕ omnis : potentia Chaldæorum, quæ cum principe coquorum. 15. ✕ De autem pauperibus populi, qui relicti fuerunt in urbe, et (i) deditios, qui se dediderunt ad regem Babylonis ; , et reliquos populi, reliquit Nabuzardan princeps coquorum : 16. ✕ et ex pauperibus terræ reliquit Nabuzardan princeps coquorum ; in operatores vinearum, (k) et in agricolas. 17. Et columnas æris, quæ in domo Domini, (l) et bases, et mare æris, quod in domo Domini, fregerrunt Chaldæi, et ceperunt ✕ omne : æs eorum in Babylonem : 18. ✕ (m) et cacabos, et (n) scopas ; , et coronam, et (o) phialas, et fuscinas carnis, et omnia vasa æris, quibus ministrabant in eis, ✕ sumserunt ; : 19. et (p) Saphoth, ✕ et (q) Mazmeroth, et (r) Mazracoth, et suffusoria, et candelabra ; , et paropsides, et pateras, quæ erant auri auri, et quæ erant argenti argenti, sumsit princeps coquorum. 20. Et columnæ duæ, et mare unum, et boves duodecim æris, ✕ isti ; qui erant (s) sub mari, quæ fecit rex Salomon in domum Domini, non erat pondus æris ✕ omnium vasorum horum ; : 21. et columnæ (t) triginta et quinque cubitorum altitudo columnæ unius, et filum duodecim cubitorum cingebatur eam, et crassities ejus quatuor digitorum (u) circumcirca : 22. (x) et epistylum super eis æris, et magnitudo epistylia unius quinque cubitorum :

(l) A., deprædans. (m) S., quia fortis remunerator Dominus. (n) A., S., et principes. (o) A., S., latus. (p) A., pro sufficientia vana, et familiæ pro sufficientia ignis. (q) A., S., cum. (r) S., super quiete. (s) A., S., et dissolventur. (t) S., a rege. (u) A., et castra metatus est super eam, et extruxit super eam jugum pulveris circumcirca. (x) S., in inclusionem. (y) A., inter duos muros. (z) A., plantitiei. S., non habitabilis. (a) A., in plantitiis. S., in deserto. (b) A., S., et omnis potentia ejus. (c) A., S., Th., et immolavit. (d) A., S., æris. (e) et duxit eum rex Babylonis in Babylonem. (f) visitationis. S., carceris. (g) A., lanionum princeps. (h) A., et omnes domos Jerusalem. (i) S., deditios sua sponte, qui deliderunt semelipsum. (k) A., et in pastores boum. Th., Gabim. (l) A., et fulcra. Heb., Machenoth. (m) A., S., et ollas. (n) A., forcipes, et scopas. S., forcipes et citharas. (o) A., S., paropsides. (p) ΣΑΦΟΘ. A., hydrias aquæ. S., phialas. (q) ΜΑΖΜΕΡΟΘ. A., S., et thuribula. (r) ΑΜΜΑΖΡΑΚΟΘ. A., S., et verucula, et palas. Th., et libatoria. (s) A., sub basibus. (t) A., S., octodecim. (u) A., S., cava : et capitella super ea æris, et altitudo capitelli unius quinque cubitorum : corona. ΚΡΟΚΥΦΑΝΤΩΤΟΝ. (x) S., caput columnæ super unaquaque ex eis. ΓΕΙΣΟΣ, epistylum.

et rete et malogranata (y) super epistyllo circumcirca omnia æris : et similiter his ea, quæ columnæ secundæ, + octo : malogranata cubito duodecim cubitis. 23. Et erant malogranata nonaginta et sex in uno (z) latere : et erant omnia malogranata centum super (a) rete circumcirca. 24. Et sumsit princeps coquorum Saræam sacerdotem primum, et Sophoniam sacerdotem secundum, et tres custodientes (b) viam. 25. Et ex urbe sumsit eunuchum unum, qui erat (c) præfectus virorum bellatorum, et septem viros (d) nominatos, qui coram facie regis, qui inventi sunt in urbe, et scribam ✕ principem : (e) virtutum, scribentem populum terræ, et sexaginta homines ex populo terræ, qui inventi sunt in medio urbis. 26. Et sumsit eos Nabuzardan princeps coquorum, et duxit eos ad regem Babylonis in Deblatham. 27. Et percussit eos rex Babylonis, ✕ et morte affecit eos : in Deblatha in terra Hamath, in demigravit Juda desuper terra sua. 28. Et hic populus, quem transportavit Nabuchodonosor in anno septimo : Judæos tria millia, et viginti et tres. 29. In anno octavo decimo Nabuchodonosor ✕ duxerunt : ex Jerusalem animas octingentas et triginta et duas. 30. In anno tertio et vigesimo Nabuchodonosor transportavit Nabuzardan, princeps coquorum, Judæorum animas septingentas, et quadraginta et quinque : omnes animæ quatuor millia et sexcentæ. 31. Et factum est in anno trigesimo et septimo, cum demigrasset (f) Joacim rex Judæ, in mense duodecimo, (g) in quarto et vigesimo mense, (h) (i) sumsit (k) Ulmerodach rex Babylonis, in anno, quo regnum adiit, caput (l) Joacim regis Judæ, et eduxit eum e domo, ubi custodiebatur : 32. et locutus est ei læta, et dedit solium ejus super solia regum, qui cum eo in Babilone : 33. et mutavit stolam carceris ejus : et comedebat panem ante faciem ejus semper omnibus diebus, quibus vixit. 34. (m) Et demensum ejus demensum semper dabatur ei a rege Babylonis de die in diem, usque ad diem, quo mortuus est, ✕ omnibus diebus vitæ ejus :

Finitus est Jeremia.

(y) A., super capitellis circumcirca. (z) A., S., posita. (a) A., corona. (b) A., S., portam. (c) A., stans. S., super viris. (d) S., ex iis, qui vident faciem regis. (e) A., militiæ. S., militariter exercentem. (f) A., Joachim. (g) A., in vigesimo et quinto. S., in quinto et vigesimo. (h) Reliqui, extulit. (i) Rasit. (k) A., Evilmedorach. (l) A., Joachim. (m) A., et cibus. TATH, cibus ordinatus.

ORDO RERUM

QUÆ IN TOMI XVI PARTE SECUNDA CONTINENTUR.

—
ORIGENES.

HEXAPLORUM QUÆ SUPERSUNT.

Proverbia.	1279	Jeremias.	1985
Ecclesiastes.	1491	Threni.	2275
Canticum Canticorum.	1567	Jeremiæ propheta e codice Syriaco-Hexa-	
Hesaias.	1611	plari.	3299

FINIS PARTIS SECUNDÆ TOMI DECIMI SEXTI.

182-2
100-02

Ex typis MIGNE, au Petit-Montrouge.

COLUMBIA UNIVERSITY LIBRARIES

0046978739

281.1

M1

16²

NON-CIRCULATING

